ITESTAMENTA GISWA

GA

HOSI YA HINA JESU KRISTU,

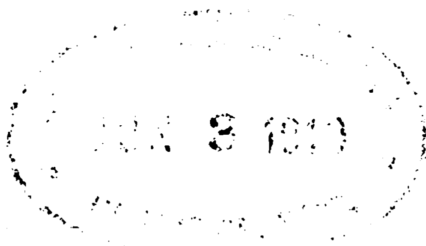
KOTA KU *K*LANGANASILWEKO HI XITSWA.

FIRST EDITION, 1903.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1816.

1903.

[*Sheetswa Testament.*]

MABUKU YA ITESTAMENTA GISWA,

HI ZIPIMO ZA YONA.

A IVANGELI HI KU SALA KA MATEU.

XIPIMO 1.

1 A buku ga xizukulwana xa
Jesu Kristu, *n*wana wa Da-
vida, *n*wana wa Abrahama.
Luka 3. 23. xip. 22. 42. Joh. 7. 42. Mit.
2. 30. & 13. 23. Roma 1. 3. Gal. 3. 16.

2 Abrahama i lo *t*rala Isa-
ka; Isaka i lo *t*rala Jakobe;
Jakobe i lo *t*rala Juda ni ba-
makaʙye bakwe;
3 Juda i lo *t*rala Parezi ni
Zara ka Tamara; Parezi i
lo *t*rala Hesromi; Hesromi
i lo *t*rala Aramu;
4 Aramu i lo *t*rala Amina-
daba; Aminadaba i lo *t*rala
Nasoni; Nasoni i lo *t*rala
Salmoni;
5 Salmoni i lo *t*rala Boazi ka
Rahabi; Boazi i lo *t*rala
Obedi ka Ruti; Obedi i lo
*t*rala Jese;
6 Jese i lo *t*rala Davida Hosi.

Davida i lo *t*rala Solomoni
ka ywaloyi a nga hi wasati
wa Uria;
7 Solomoni i lo *t*rala Rehoboa-
ma; Rehoboama i lo *t*rala
Abija; Abija i lo *t*rala Asa;
8 Asa i lo *t*rala Jehoxafati;
Jehoxafati i lo *t*rala Jora-
mu; Joramu i lo *t*rala Uzia;
9 Uzia i lo *t*rala Jotamu; Jo-
tamu i lo *t*rala Ahazi; Aha-
zi i lo *t*rala Hezekia;
10 Hezekia i lo *t*rala Manasa;
Manasa i lo *t*rala Amoni;
Amoni i lo *t*rala Josia;
11 Josia i lo *t*rala Jekonia ni
bamaka*b*ye bakwe, xikatini
ba ko*n*wiwa ba yiswa le
Babuloni.

12 A nzako na ba ko*n*wilwe
ba yiswa Babuloni, Jekonia
i lo *t*rala Salatieli; Salatieli
i lo *t*rala Zerubabeli;
13 Zerubabeli i lo *t*rala Abiudi;
Abiudi i lo *t*rala Eliakimu;
Eliakimu i lo *t*rala Azori;
14 Azori i lo *t*rala Sadoki;
Sadoki i lo *t*rala Akimu;
Akimu i lo *t*rala Eliudi;
15 Eliudi i lo *t*rala Eleazari;
Eleazari i lo *t*rala Matani;
Matani i lo *t*rala Jakobe;
16 Jakobe i lo *t*rala Josefa nu-
na wa Maria, hi ka yena ku
lo *t*ralwa Jesu, a bitwako
Kristu.

17 Hi*z*ale*z*o zon*k*le *z*izuku-
lwana *z*i sukako hi ka Abra-
hama kala ku Davida hi ku-
me ni mune wa *z*izukulwa-
na; kusuka hi ka Davida

kuya kuko*n*weni ka le Ba-
buloni i kume ni mune wa
*z*izukulwana ; kusuka hi le
kuko*n*weni ka le Babuloni
kala ku Kristu i kume ni
mune wa *z*izukulwana.

18 Makunu ku*t*ralwa ka Jesu
Kristu ku wa hi ka ku
ngahi : Hi laha nyine wa-
kwe Maria a nga wutilwe
hi Josefa, hi mahlweni na
ba nga se ku *k*langana ka-
tigi*n*we i lo wonwa na hi
ni nyimba ya Moya wa ku
Basa.
Luka 1. 27. & 1. 35.
19 Ni Josefa nuna wakwe, i
wa hi munhu a lulamileko,
i wa nga ranzi ku mu wisa
tingana, i wa hi ni mbilu
ya ku tsika xikun*d*leni.
20 Kanile*z*i na ha alakanya le-
*z*i *z*ilo, languta, a ngelosi ya
Hosi yi woneka kakwe hi
kulora, yiku, Josefa, wena
*n*wana wa Davida, u nga ca-
bi a ku mu teka ka wena
Maria sati wa wena : haku-
ba nyimba leyi a nga nayo
hi ya Moya wa ku Basa.
Luka 1. 35.
21 I ta *t*rala *n*wanana ; u ta
mu cula bito gakwe ku hi
JESU ; hakuba hi yena loyi
a ta nga hanyisa banhu ba
yena kuonheni ka*b*ye.
Luka 1. 31. Mit. 4. 12. & 5. 31.
& 13. 23, 38.
22 Makunu *z*on*k*le le*z*i *z*ilo *z*i
maheka, a ku kasi ku fela
ku tatiseka lexi xi nga ka-
nelwa hi Hosi ka muprofeti,
ku ngalo,
23 Languta, a bulwa wu ta
xura nyimba, wu ta *t*rala
a *n*wanana, ba ta bitana
bito gakwe Imanueli ;
loku ku hi ku ngalo, na
ku hi ku*k*lamusela, Nungu-
ngulu i na hina.
24 Na Josefa na vukile kue*k*le-
leni kakwe, i lo maha kota
a ngelosi ya Hosi yi nga
mu laya, a mu teka sati
wakwe ;
25 A nga mu ti*b*angi karala i
lo *t*rala *n*wana ; i lo mu cula
bito gakwe Jesu.
Luka 2. 7, 21.

XIPIMO 2.

1 Makunu laha na Jesu na
*t*ralilwe Betlehema wa Ju-
dia masikwini ya Herodi a
hosi, languta, a banhu bo
*k*lariha ba nga ta hi le mu-
tsuwuka gambu ba lo cikela
Jerusalema, baku,
Luka 2. 4, 6, 7.
2 I kwihi loyi a *t*ralilweko a
Hosi ya ba Juda ? hakuba
hi wonile a nyeleti yakwe
mutsuwuka gambo, hi tile
ku mu kozela.
Luka 2. 11.
3 Laha Herodi a Hosi na *z*i
zwile, i wa karateka, *z*i*n*we
ni Jerusalema gon*k*le.
4 Yi tsombanyisa katigi*n*we
bon*k*le bapristi ba hombe ni
batsali ba banhu, a wutisa
hi bona hi kwihi laha Kristu
a ta nga *t*ralwa.
5 Bona ba te ngalo kakwe,
Le Betlehema wa Judia :
hakuba *z*i ngaho ku *t*rali-
lwe hi muprofeti,

6 Na wena Betlehema, tiko
ga Judia, a ku tsongwa-
nyani ka ba fumeli ba
ba Juda: hakuba hi ka
wena ku ta huma mufu-
meli, loyi a ta nga maha
a murisi wa banhu ba
mina ba Israeli.
Joh. 7. 42. Kuv. 2. 27.
7 *Z*onake Herodi hi le xiku-
n*d*leni a bitana banhu bo
*k*lariha, a wutisisa kwatsi
hi xikati laha nyeleti yi
nga woneka ha xona.
8 I lo ba ruma le Betlehema,
aku ngalo, Fambani mu ya
labisisa ka loye *n*wanana
mu*s*wa; laha na mu mu ku-
mile *yena*, mu ta nzi rumela
mhaka, kasi na minawu ka-
mbe nzaya nzi ya mu kozela.
9 Bona, laha na ba zwile hosi,
ba lo famba n*d*leleni ya*b*ye;
manga*b*ye, a nyeleti, leyi
ba nga yi wona mutsu-
wuka-gambu, yi lo ranga
mahlweni ka*b*ye, yi lota
yima laha a xihlangana xi-
*s*wa xi nga hi kona.
10 Laba na ba wona nyeleti,
ba lo tsaka nguvu hi kutsa-
ka ka hombe.
11 Ba lo engena lomo n*d*lwini
ba lo wona xihlangana xi-
*s*wa ni Maria nyine wa
xona; na bona ba lowa la-
hasi ba xi kozela; ba vulula
*z*ikwama *z*a*b*ye ba mu nyi-
ka *z*inyikiwo, a nzalama ni
hlakati ni mure.
12 Na ba layilwe *hi Nungu-
ngulu* hi kulora le*z*aku ba
nga wuyi ka Herodi, ba loya
le ka le ka*b*ye tiko hi yi-
*n*wani n*d*lela.
xip. 1. 20.

13 Makunu laha bona na ba
sukile, languta, a ngelosi
ya Hosi yi woneka ka Jo-
sefa hi kulora, yiku, Suka
u teka xihlangana xi*s*wa ni
nyine wa xona, u cabela
Gipite, u ya tsama kona nzi
karala nzi ku *b*yela: haku-
ba Herodi i ta laba xihla-
ngana xi*s*wa ku xi daya.
14 I lo suka a teka xihlangana
xi*s*wa ni nyiné wa xona
ni wusiku, aya le Gipita;
15 I wa hi kwaleyo ku kala
kuta kufa ka Herodi: kasi
ku fela ku tatiseka lexi xi
nga wulawulilwe hi Hosi ka
muprofeti, yiku,
Le Gipite nzi lo bitana
*n*wana wa mina.
16 *Z*onake Herodi, laha na wo-
na ku ngalo i kanganyisilwe
hi banhu bo *k*lariha, i wa lo
suka hi kuzangara, i lo ru-
ma, ku ya daya a *z*ihlanga-
na *z*on*k*le *z*a ba banuna le*z*i
*z*i nga hi kona Betlehema,
ni mimbinganweni yon*k*le
ya kwaleyo, kusukela ka
malembi mambiri ni ku re-
lela, hi xikatini lexi a nga
wutisisa ha xona banhu bo
*k*lariha.
17 *Z*onake ku lo tatiseka lexi
xi nga wulawulilwe hi Je-
remia muprofeti, aku,
18 Ni gezu gi lo zwala Re-
ma, na gi rila hi hlomulo
wa hombe, Rakeli a rile-

lako *z*ihlangana *z*akwe;
A nga vumeli ni ku ca-
belelwa, hile*z*i ba nga
haba.

19 Kanile*z*i laha na Herodi na
file, languta, a ngelosi ya
Hosi yi woneka hi kulora
ka Josefa le Gipiti,
20 Yiku, Suka u teka xihla-
ngana xi*s*wa ni nyine wa
xona, u ya tikweni ga ba
Israeli: hakuba ba file laba
ba nga laba wutomi ga xi-
hlangana.
21 Na yena i lo suka i lo teka
xihlangana xi*s*wa ni nyine
wa xona, i lota tikweni ga
ba Israeli:
22 Kanile*z*i laha na zwile ku
ngalo Arkelau i fumile Ju-
dia wutsa*n*weni ga raru
wakwe Herodi, i wa caba
kuya leyo; *na* kangetilwe
hi Nungungulu hi kulora, i
lo potsolokela *k*lelweni ga
le Galile,
xip. 3. 13. Luka 2. 39.
23 I lota aka mutini wu bitwa-
ko Nazareta: kasi ku fela
ku tatiseka lexi xi nga ka-
nelwa hi baprofeti, baku
ngalo, yena i ta bitiwa mu
Nazareta.
Joh. 1. 45.

XIPIMO 3.

1 Masikwini lawo ku lota
Johani mu Bapatizi, na ka-
nela xiwuleni xa Judia,
Marku 1. 4, 15. Luka 3. 2, 3. Joh. 1. 28.
2 Aku, Hunzulukani; hakuba
mufumo wa tilo wu tsinele.
xip. 4. 17. & 10. 7.
3 Hakuba yena hi ywaloye a
nga kanelwa hi Isaya mu-
profeti, aku ngalo,
A gezu ga mu*n*we a bako
hungu xiwuleni, mahani
*n*wina ku longisela ndlela
ya Hosi, mahani mago-
nzo yakwe ma lulama.
Marku 1. 3. Luka 3. 4. Joh. 1. 23.
Luka 1. 76.
4 Makunu Johani wutsumbu
gakwe i wa hi ni nguwo ya
wuya ga kameli, ni bandi
ga xikumba xiwunwini xa-
kwe; ni kuga kakwe ku wa
hi humbi ni wulombe ga
kwati.
Marku 1. 6.
5 *Z*onake ba ya kakwe ba Je-
rusalema, ni Judia gon*k*le,
ni matiko won*k*le ma renze-
lekeleko Jordani;
Marku 1. 5. Luka 3. 7.
6 Ba lo bapatizwa hi yena co-
ngweni wa Jordani, ba wu-
lela kuonha ka*b*ye.
Mit. 19. 4, 18.
7 Kanile*z*i laha na wona a
wunyingi ga ba Farisi ni ba
Sadusi na bata kubapatizeni
kakwe, i te ngalo ka*b*ye, Li-
xaka la tinyoka, mu kange-
tilwe hi mani ku cabela
kulo gi tako?
xip. 12. 34. & 23. 33. Luka 3. 7, 8, 9.
Roma 5. 9. 1 Tesa. 1. 10.
8 Hikwalaho humesani miha-
nzo leyi yi fanelako kuhu-
nzuluka:
9 Mu nga alakanyi wutsu*b*yi-
ni ga *n*wina, Hi na Abra-
hama dadani wa hina: ha-
kuba nzi ngalo ka *n*wina,
Nungungulu i na ntamo ku

laya mari*b*ye laya ku maha
banana ba Abrahama.
Joh. 8. 33, 39. Mit. 13. 26.
Roma 4. 1, 11, 16.
10 Hambu makunu xihloka xi
bekilwe mitswini ya tisi-
nya: tisinya ton*k*le leti ti
nga *t*raliko mihanzo yo na-
nziha ti ta tsemiwa, ti ho-
xwa nzilweni.
xip. 7. 19. Luka 13. 7, 9. Joh. 15. 6.
11 Hi *z*inene nzi mu bapatiza
hi mati ka kuhunzuluka:
kanile*z*i loyi a tako hi le
nzako ka mina i na ntamo
ku nzi hunza, loyi a *z*ilato
*z*akwe nzi nga faneliko ku
zwala: i ta mu bapatiza hi
Moya wa ku Basa ni nzi-
lo:
Marku 1. 8. Luka 3. 16. Joh. 1. 15, 26,
33. Mit. 1. 5. & 11. 16. & 19. 4. &
2. 3, 4. 1 Kor. 12. 13.
12 Loyi a lihlelo li nga le ca-
njeni gakwe, yena i ta he-
heresisa a mabele yakwe;
i ta wungeletela a mahuba
yakwe makombeni yakwe,
kanile*z*i a mungu i ta wu
hisa hi nzilo wu nga time-
kiko.
xip. 13. 30.

13 *Z*onake ata Jesu a huma
Galile le Jordani ka Johani,
a kuta ku bapatizwa hi
yena.
Marku 1. 9. Luka 3. 21. xip. 2. 22.
14 Kanile*z*i Johani nga a mu
kanetile, a ku ngalo, Nzi fa-
nelwe ku bapatizwa hi we-
na, wena uta ka mina ke?
15 Kanile*z*i Jesu na hlamula
aku ka yena, Ku vumele
makunu: hakuba *z*i ngaho
hi tatisa kululama ton*k*le.
*Z*onake i lo mu vumela.
16 Ni Jesu, laha na ha bapati-
zwa, na ha huma *z*ale*z*o hi
lomo matini: manga*b*ye,
tilo gi lo vululeka ka yena,
i lo wona Moya wa Nungu-
ngulu na wu relela kota tu-
ba, wuta ka yena;
Marku 1. 10. Luka 3. 22. Joh. 1. 32, 33.
17 Manga*b*ye, a gezu gi huma
le matilweni, gi ku ngalo,
Loyi, hi *N*wana wa mina
a ranziweko, hi ka yena
nza dzunzeka kwatsi.
Joh. 12. 28. xip. 12. 18. & 17. 5. Marku
1. 11. Luka 9. 35. Efe. 1. 6. Kol.
1. 13. 2 Pet. 1. 17.

XIPIMO 4.

1 *Z*onake Jesu a yiswa hi
Moya xiwuleni le*z*aku kasi
a ringwa hi Satani.
Marku 1. 12, &c. Luka 4. 1, &c.
Mit. 8. 39.
2 Laha na yilile mune wa ma-
kumi ya masiku ni wusiku
ga mune wa makumi, a
nzako ka le*z*i azwa n*d*lala.
3 *Z*onake a muringi i lota aku
ka yena, Loku wena u hi
*n*wana wa Nungungulu,
laya kasi laya mari*b*ye ma
maha *z*ibaba.
4 Kanile*z*i yena i lo hlamula
aku ngalo, Ku tsalilwe, Mu-
nhu a nga ta hanya hi xi-
baba xoce, kanile*z*i hi ti-
mhaka ton*k*lelele ti humako
no*n*wini wa Nungungulu.
5 *Z*onake Satani a mu yisa
mutini wo basa; a mu yi-
misa xixungweni xa te-
mpeli,
xip. 27. 53. Kuv. 11. 2.

6 Aku ka yena, Loku wena
u hi *N*wana wa Nungu-
ngulu, hoxa wutsumbu ga
wena lahahasi, hakuba ku
tsalilwe,
I ta laya tingelosi takwe
hi kota ya wena: hi ma-
n*d*la ya tona ti ta ku
*k*lakusa, kutani u nga
kuyula konzo wa wena
ri*b*yeni.
7 Jesu i te ngalo ka yena,
Kambe ku tsalilwe,
Wena u nga ringi Hosi
Nungungulu wa wena.
8 Kambe, Satani *k*lela a mu
teka a mu yisa xitsungeni
xo leha nguvunguvu, a mu
kangeta yon*k*le mifumo ya
tiko, ni wukosi ga yona;
9 I te ngalo ka yena, *Z*on*k*le
le*z*i *z*ilo nzi ta *z*i nyika ka
wena, loku wena u tawa la-
hasi u kozela mina.
10 *Z*onake Jesu aku ngalo ka
yena, Suka laha, Satani:
hakuba ku tsalilwe,
Wena u ta kozela Hosi
Nungungulu wa wena,
yena yece u ta mu kozela
wena.
11 *Z*onake Satani i lo mu tsika;
languta, tingelosi ti lota ti
mu kozela.
Heb. 1. 14.

12 Makunu laha na zwile le-
*z*aku Johani i nyikelwe, i
loya Galile;
Marku 1. 14. Luka 3. 20. & 4. 14, 31.
Joh. 4. 43.
13 A siya Nazareta, i lota tsa-
ma Kapernaum, wu nga hi
le bimbini, hi le mbinga-
nweni wa Zabuloni ni Na-
ftali:
14 Kasi ku fela ku tatiseka lexi
xi nga wulawuliwa hi Isaya
muprofeti, aku,
15 Tiko ga Zabuloni ni tiko
ga Naftali, Hi *k*lelo ga
bimbi, *k*latukweni wa
Jordani, Galile ga ba Ma-
tiko,
16 Banhu ba nga tsamile
munyameni ba lo wona
kuwonekela ka hombe,
ni ka laba ba nga tikweni
ga ndzuti wa kufa, ka bo-
na a kuwonekela ku lo
ba woninga.
Luka 2. 32.

17 Ku sukela lexo xikati i lo
sangula Jesu ku kanela, ni
ku, Hunzulukani *n*wina;
hakuba mufumo wa tilo wu
tsinele.
Marku 1. 14, 15. xip. 3. 2. & 10. 7.

18 Na ha famba hi bimbi ga
Galile, i lo wona bamaka-
*b*ye bambiri, Simoni loyi a
bitwako Petro, na Andreu
maka*b*ye, na ba hoxa likoka
bimbini; hakuba ba wa hi
bakukuti.
Marku 1. 16, 17, 18. Luka 5. 2.
Joh. 1. 42.
19 I te ngalo ka bona, Nzi la-
nzeleni *n*wina, nzi ta mu
maha bakukuti ba banhu.
Luka 5. 10, 11.
20 *Z*ale*z*o ba lo siya tikoka ta-
*b*ye, ba lo mu lanzela.
Marku 10. 28. Luka 18. 28.
21 Na ha suka hi kwalaho a
nga hi kona i lo wona ba-
*n*wani bamaka*b*ye bambiri,

Jakobe *nwana* wa Zabedi,
ni maka*b*ye Johani ngala-
beni, ni Zabedi raru wa*b*ye,
na ba runga tikoka ta*b*ye;
i lo ba bitana.
Marku 1. 19, 20. Luka 5. 10.
22 *Z*ale*z*o bona ba lo siya nga-
laba ni Zabedi raru wa*b*ye,
ba lo mu lanzela.

23 Ni Jesu i lo nzulanzula le
Galile gon*k*le, na gonzisa
masinagogeni ya*b*ye, na ka-
nela ivangeli ya mufumo,
na hanyisa tixaka ton*k*le ta
tingumbe ni tixaka ton*k*le
ta kuba*b*ya xikari ka banhu.
xip. 9. 35. Marku 1. 21, 39. Luka 4. 15,
44. xip. 24. 14. Marku 1. 14. & 1. 34.
24 A kubikwa kakwe ku lo
zwala Siria gon*k*le: ba lo
neha kakwe bon*k*le laba ba
nga kari ba ba*b*ya, ba nga
hi ni tingumbe ti hambene-
ko ni kubayisa, na ba hi ni
madimoni, ni *z*itsuri, ni *z*i-
kurubu; i lo ba hanyisa.
25 Laho *z*i lo mu lanzela *zid*le-
mo *z*a hombe *z*ita hi le Ga-
lile ni le Dekapoli ni Jeru-
salema ni le Judia ni le *k*la-
tukweni wa Jordani.
Marku 3. 7.

XIPIMO 5.

1 Na ha wona *zid*lemo, i lo
kanziya xitsungeni: laha
na tsamile lahasi, a bapiza-
ni bakwe ba lota ka yena:
Marku 3. 13.
2 I lo vulula nomu wakwe a
ba gonzisa, aku,

3 Bakatekile *z*isiwana mo-
yeni: hakuba nbwa*b*ye mu-
fumo wa le tilweni.
Luka 6. 20.

4 Bakatekile laba ba rila-
ko: hakuba ba ta miye-
tiwa.
Luka 6. 21. Joh. 16. 20. 2 Kor. 1. 7.
Kuv. 21. 4.

5 Bakatekile laba ba rulako:
hakuba ba taga tsomba ya
misaba.
Roma 4. 13.

6 Bakatekile laba ba nga ni
n*d*lala ya *z*o lulama ba na
tora ga *z*ona: hakuba ba
ta xuriswa.

7 Bakatekile laba ba nga ni
wuxinji: hakuba ba ta ma-
helwa wuxinji.
xip. 6. 14. Marku 11. 25. 2 Tim. 1. 16.
Heb. 6. 10. Jam. 2. 13.

8 Bakatekile laba ba ku basa
timbilu: hakuba ba ta wo-
na Nungungulu.
Heb. 12. 14. 1 Kor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2, 3.

9 Bakatekile laba ba lamu-
lako: hakuba ba ta bita-
nwa banana ba Nungu-
ngulu.

10 Bakatekile laba ba xanise-
kako hi kota ya kululama:
hakuba mufumo wa le ti-
lweni ngwa*b*ye.
2 Kor. 4. 17. 2 Tim. 2. 12. 1 Pet. 3. 14.
11 Mu katekile loku ba mu ru-
katela, ba mu xanisa, ba
wula ka *n*wina ton*k*le tixa-

ka ta kubiha ni mawunwa,
hi kota ya mina.
Luka 6. 22. 1 Pet. 4. 14.

12 Hlakanani, mu nengela
nguvu: hakuba ncacazelo
wa *n*wina ngwa hombe ti-
lweni: hakuba lezo ba lo ba
xanisa bona baprofeti laba
ba mu rangeleko.
Luka 6. 23. Mit. 5. 41. Roma 5. 3. Jam. 1. 2. 1 Pet. 4. 13. xip. 23. 34, 37. Mit. 7. 52. 1 Tes. 2. 15.

13 *N*wina mu munyu wa mi-
saba: kanile*z*i loku munyu
wu kari wu *t*rama, wu ta
lungwa hi ku yini? kusu-
kela ka le*z*o wona a wa ha
faneli cumo, kanile*z*i ku ho-
xiwa lahan*d*le wu kanziye-
lwa lahasi hi banhu.
Marku 9. 50. Luka 14. 34, 35.

14 *N*wina mu ku wonekela ka
misaba. Muti lowu wu nga
hehla ka xitsunga a wu si-
relwi.
Fil. 2. 15.

15 Hambu *munhu* a nga lume-
ki kandiya, a yi beka laha-
si ki xi*b*ya, kanile*z*i hehla
ka wuriri; yi woninga bo-
n*k*le laba ba nga lomo n*d*l-
wini.
Marku 4. 21. Luka 8. 16. & 11. 33.

16 Hambu lezo nga na kuwo-
nekela ka *n*wina ku woni-
nga mahlweni ka banhu,
kasi ba fela ku wona mitiro
ya *n*wina yo saseka, ba du-
misa Dadani wa *n*wina wa
le tilweni.
1 Pet. 2. 12. Joh. 15. 8. 1 Kor. 14. 25.

17 Mu nga alakanyi muku
nzi tile ku ta mbetisa nayo
ni baprofeti: a nzi telangi
ku ta mbetisa, kanile*z*i ku
ta tatisa.
Roma 3. 31. & 10. 4. Gal. 3. 24.

18 Hakuba hi*z*inene nzi ku ka
*n*wina, Ku kala tilo ni mi-
saba *z*i hunza, a nzatana
mu*n*we ni hlangana yi*n*we
loku *z*i nge ngaho *z*i nga ta
hunza nayweni, karala *z*o-
nkle le*z*i *z*i mbeleliswa.
Luka 16. 17.

19 Hikwalaho kani hi wihi a
ta nga tsoba mu*n*we wa leyi
yi tsongwani milayo, a go-
nzisa banhu le*z*o, i ta bita-
nwa tsongwanyani mufu-
nweni wa le tilweni: kani
himani a yi mahako a go-
nzisa ha yona, i ta maha
wa hombe mufunweni wa
tilo.
Jam. 2. 10.

20 Hakuba nza wula ka *n*wina,
le*z*aku saseka loku kulu-
lama ka *n*wina ku hunza
ka batsali ni ba Farisi, mu
nga ta engena mufu*n*weni
wa tilo.
Roma 9. 31. & 10. 3.

21 *N*wina mu wa si na mu
zwile le*z*aku ku wulilwe ka
laba ba xikati xa kale, U
nga dayi; ni loyi a dayako
i le mhwangweni ya kula-
mulwa:

22 Kanile*z*i nza wula ka *n*wina,
kani hi mani loyi a zanga-
rako ni maka*b*ye wakwe i
le mhangweni ya kulamu-
lwa; kani hi wihi a ta wula
ka maka*b*ye, a ku xipumbu,
u le mhangweni ya hu*b*ye;

kani hi wihi a wulako, We-
na u pupulu, u na ni mha-
ngo ya gehena ga nzilo.
1 Joh. 3. 15. Jam. 2. 20.
23 Loku u nyikela xinyikiwo
xa wena laha latini, laho
alakanya ku ngalo a naku-
loni i na ni nanzu na wena
ke,
xip. 8. 4. & 23. 19.
24 Siya nyikelo wa wena le la-
tini, yana n*d*lela ya wena,
ku ranga wuyisana ni na-
kuloni wa wena, zonake
ngona u ta nyikela nyikelo
wa wena.
xip. 18. 19. 1 Tim. 2. 8. 1 Pet. 3. 7.
25 Vumelana ni loyi a ku ke-
carako hi kuha*k*lisa, na wa
hi naye laha n*d*leleni; ku-
tani mukecari wa wena a
nga yisa ka mulamuli, a
mulamuli a ku nyika nga-
nakana, wena u ta hoxiwa
paxweni.
Luka 12. 58, 59.
26 Hi*z*inene nzi ku ka wena,
U nga ta huma kona, na u
nga se ku riha *u riha* ni
dezana.

27 Mu wa si na mu zwile aku
ku wa wulilwe, U nga bayi:
28 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, bon*k*lelele laba ba cu-
wukako wasati ni ku mu
nabela ba bayile naye hi
mbilwini ya*b*ye.
29 Loku tihlo ga wena ga xi-
nene gi ku maha u kubeka,
gi xokole, u gi hoxa kule na
wena: hakuba u fanelwe
hi ku a xi*n*we xa *z*iro *z*a
wena xi suswa, le*z*aku kasi
a miri wa wena won*k*le wu
nga hoxiwi gehena.
xip. 18. 8, 9. Marku 9. 43–47. xip. 19. 12.
Roma 8. 13. 1 Kor. 9. 27. Kol. 3. 5.
30 Ni loku canja ga wena ga
xinene gi ku maha u kube-
ka, gi tseme, u gi hoxa kule
na wena: hakuba u fanelwe
hi ku a xi*n*we xa *z*iro *z*a
wena xi suswa, kasi a miri
won*k*le wu nga hi ni kuya
gehena.
31 Ku wulawulilwe kambe,
Kani hi wihi a hlongolako
sati wakwe, a mu nyike a
papilo go hambana:
xip. 19. 3, &c. Marku 10. 2, &c.
32 Kanile*z*i nza wula ka *n*wina,
kani hi mani a hlongolako
wasati wakwe, saseka na ku
hi ku baya, wa mu bayisa:
kani hi wihi a ta nga mu
teka laha na hlongolilwe
wa baya.
xip. 19. 9. Luka 16. 18. Roma 7. 3.
1 Kor. 7. 10, 11.

33 Kambe, *n*wina mu wa si
na mu *z*i zwile le*z*aku ku
wulilwe ka laba ba xikati
xa kale, U nga hlambanyi
wutsumbu ga wena, u ta
ku maha Hosini kuhlamba-
nya ka wena:
xip. 23. 16.
34 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, u nga hlambanyi na
ka*n*we: hambu ni tilo, ha-
kuba hi xitsamo xa wukosi
xa Nungungulu;
xip. 23. 16, 18, 22. Jam. 5. 12.
35 Hambu ni misaba, hakuba
hi xikegetelo xa mikonzo
yakwe; hambu ni Jerusa-

lema, hakuba hi muti wa
Hosi ya hombe.
36 U nga hlambanyi hi hloko
ya wena, hakuba wa tsa-
nzeka ku hunzula sisi mu-
*n*we ku maha wo basa ni ku
maha wa ntima.
37 Kanilezi nga na kuwula-
wula ka *n*wina ku ku, Ina,
ina; Ahihi, ahihi: kani hi
xihi xa ku hunza lezi xita
hi ka loyi wa kubiha.
Kol. 4. 6. Jam. 5. 12.

38 *N*wina mu wa si na mu
zwile lezaku ku wa wulilwe,
A tihlo hi tihlo, ni tino hi
tino:
39 Kanilezi nza wula ka *n*wina,
Mu nga yimeleli loyi wa ku-
biha: kani loyi a ta nga ku
pakata wena a rama ga we-
na ga xinene, hunzulusa ka
yena gi*n*wani kambe.
Luka 6. 29. Roma 12. 17, 19. 1 Kor. 6. 7. 1 Tes. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.
40 Loku a hi kona munhu a
ranzako ku ku kecara, a te-
ka baji ga wena, mu tsike
ni nguwo ya wena ka-
mbe.
41 Kani hi wihi a ku kurume-
tako ku famba naye pfuka
mu*n*we, famba naye mipfu-
ka mimbiri.
xip. 27. 32. Marku 15. 21.
42 Mu nyike loyi a kombelako
ka wena, U nga mu fulareli
loyi a ku lombako.
Luka 6. 30, 35.

43 *N*wina mu wa si na mu
zwile lezaku ku wulilwe, U
ta ranza mu akelwane wa
wena, u benga nala wa we-
na:
44 Kanilezi nza wula ka *n*wi-
na, Ranzani balala ba *n*wi-
na, mu ba kombelela laba
ba mu xanisako;
Luka 6. 27, 35. Roma 12. 14, 20. Luka 23. 34. Mit. 7. 60. 1 Kor. 4. 12, 13. 1 Pet. 2. 23. & 3. 9.
45 Kasi mu fela ku maha ba-
nana ba Dadani wa *n*wina
loyi a nga le tilweni: ha-
kuba wa tsuwukisa gambo
gakwe hehla ka bobiha ni
ka bosaseka, u rumela vula
yakwe ka bolulama ni ka
ba nga lulamangiko.
46 Hakuba loku mu ranza laba
ba mu ranzako, i ncacazelo
muni mu nga nawo? a
bahlengisi a ba mahi lezo
ke?
Luka 6. 32.
47 Ni loku mu losa bamaka*b*ye
ba *n*wina ntsena, mu ba
hunza hi kuyini ba*n*wani?
a ba mahi lezo ni ba Matiko
ke?
48 *N*wina hikwalaho nga na
mu mbelela, kwatsi hi Da-
dani wa *n*wina wa le tilweni
a mbeleleko.
Luka 6. 36. Kol. 1. 28. & 4. 12. Jam. 1. 4. 1 Pet. 1. 15, 16. Efe. 5. 1.

XIPIMO 6.

1 Pimani mu nga mahi ku-
lulama ka *n*wina mahlweni
ka banhu, kasi mu wonwa
hi bona: loku zi ngaho a
mu na ncacazelo ka Dadani
wa *n*wina wa le tilweni.
2 Kor. 9. 9, 10.

2 Hikwalaho laha na u nyi-

kela nyikelo wa wena, u
ngabi punzu mahlweni ka
wena, kwatsi hi ku maha
ka baxengeteli masinago-
geni ni lomo mapangweni,
kasi ba fela kudumiswa hi
banhu. Hiżinene nzi ku ka
*n*wina, Ba amukelile nca-
cazelo wa*b*ye.
Roma 12. 8.
3 Kanile*z*i laha na u nyikela,
nga na canja ga wena ga
xibaba gi nga *z*i ti*b*i le*z*i gi
*z*i mahako ga xinene:
4 Le*z*aku minyikelo ya wena
a yi fihlale: ni Dadani wa
wena a wonako kufihlaleni
i ta ku *k*lelisela.
Luka 14. 14.

5 Ni laha mu kombelako,
mu nga ta maha kota baxe-
ngeteli: hakuba ba ranza
a kuyima ba kongela masi-
nagogeni ni lomo maha-
nzakanyeni ya mapango,
kasi ba fela ku woniwa hi
banhu. Hi*z*inene nzi ku ka
*n*wina, Ba amukelile ncaca-
zelo wa*b*ye.
6 Kanile*z*i wena, laha na u
kongela, engena xikari ka
yin*d*lu ya wena, na u valile
li*b*ati la wena, kongela ka
Dadani loyi a nga le kufihla-
leni, i Dadani wa wena loyi
a nga le kufihlaleni i ta
ku*k*lelisela.
7 Kukongeleni ka *n*wina mu
nga *b*ya*b*yatsi haba, kota
ku maha ka ba Matiko:
hakuba ba ku ba ta zwiwa hi
ku wulawula nguvu ka*b*ye.
8 Hikwalaho nga na mu nga
fanani na bona: hakuba
Dadani wa *n*wina wa *z*i ti*b*a
le*z*i mu *z*i vumalako, hi ma-
hlweni na mu nga se ku mu
kombela.
9 Hikwalaho kongelisisani le-
*z*i: Dadani wa hina wa le
tilweni, A bito ga wena a
gi hlawuliwa.
Luka 11. 2, &c.
10 A wute mufumo wa wena.
Kuranza ka wena a ku ma-
hiwe, misabeni kota le*z*i ku
mahiwako tilweni.
xip. 26. 39, 42. Mit. 21. 14.
11 Hi nyike nyamu*k*la kuga
ka hina ka siku gi*n*wani ni
gi*n*wani.
12 Hi tsetselele kuonha ka hi-
na, kwatsi hi le*z*i hi ba tse-
tselelelako laba ba nga ni
kuonha ka hiona.
xip. 18. 21, &c.
13 U nga hi yisi kuringweni,
kanile*z*i hi *k*la*k*lise ka loyi
wo biha.
xip. 26. 41. Luka 22. 40, 46. 1 Kor. 10.
13. 2 Pet. 2. 9. Kuv. 3. 10. Joh. 17. 15.
14 Hakuba loku mu tsetselela
banhu milanzu ya*b*ye, Da-
dani wa *n*wina wa le tilweni
i ta mu tsetselela *n*wina.
Marku 11, 25, 26. Efe. 4. 32. Kol. 3. 13.
15 Kanile*z*i loku mu nga tse-
tseleli milanzu ya*b*ye, Da-
dani wa *n*wina na yenawu
a nga ta mu tsetselela mi-
lanzu ya *n*wina:
xip. 18. 35. Jam. 2. 13.

16 Kambe laha na mu yila,
mu nga mahi, kwatsi hi ba
xengeteli, ba nge kwatsi ku-
tsuba: hakuba ba tsubika

tingohe ta*b*ye, kasi ba fela
ku wonwa hi banhu baku
ba yila. Hi*z*inene nziku ka
*n*wina, Ba amukelile ncaca-
zelo wa*b*ye.
17 Kanile*z*i wena, laha na u
yila, tota hloko ya wena, u
hlamba ngoha ya wena;
18 Kasi u fela ku kala u nga
wonwi hi banhu laha na u
yilile, kanile*z*i Dadani wa
wena loyi a nga le kufihla-
leni: ni Dadani wa wena,
loyi a wonako kufihlaleni, i
ta ku *k*lelisela.

19 Mu nga beketeli ti-tsomba
ta mi-tsumbu ya *n*wina mi-
sabeni, laha sumba ni ku-
tsutsumbala *z*i gako, ni laha
mankamba ma boxako ma
yiba:
1 Tim. 6. 17. Heb. 13. 5. Jam. 5. 1, &c.
20 Kanile*z*i beketelani tsomba
ya wutsumbu ga *n*wina ti-
lweni, laha a sumba ni ku-
tsutsumbala *z*i nga giko, ni
laha makamba ma nga bo-
xiko ma yiba:
xip. 19. 21. Luka 12. 33, 34. & 18. 22.
1 Tim. 6. 19. 1 Pet. 1. 4.
21 Hakuba laha yi nga kona
tsomba ya wena, laho ni
mbilu ya wena yi ta nga
nga na yi hi kona kambe.
22 Kandiya ya miri hi tihlo:
hikwalaho loku tihlo ga
wena gi hi ginena, a miri
wa wena won*k*le wu ta tala
hi kuwonekela.
Luka 11. 34, 36.
23 Kanile*z*i loku tihlo ga wena
gi bihile, ni miri wa wena
won*k*le wu ta tala hi mu-
nyama. Hikwalaho loku
kuwonekela loku ku nga
nzeni ka wena ku maha
munyama, munyama lowo
wu ta maha wa hombe!
24 A nga kona munhu a koze-
lako tihosi timbiri: hakuba
kutani i ta benga yi*n*wani,
a ranza yi*n*wani; kutani i
ta tiyisa ka yi*n*wani, a ka-
nya yi*n*wani. A mu koti
kukozela Nungungulu ni
Mamoni.
Luka 16. 13. Gal. 1. 10. 1 Tim. 6. 17.
Jam. 4. 4. 1 Joh. 2. 15.
25 Hikwalaho nza wula ka
*n*wina, Mu nga nabelisisi
kuhanya ka *n*wina, mu ta-
ga yini, kutani mu tanwa
yini; hambu ni ku kane-
kanela miri ya *n*wina, mu
ta ambala yini. A kuhan-
ya a ku hunzi kuga ke, ni
miri a wu hunzi tinguwo
ke?
Luka 12. 22, 23. Fil. 4. 6. 1 Pet. 5. 7.
26 Langutani tinyanyani ta
tilo, a ti *b*yali, hambu ni ku
hula, hambu ni ku kuhle-
ngeletela magombeni; Da-
dani wa *n*wina wa le tilwe-
ni wa ti wun*d*la. A mu ti
hunzi nguvu ke?
Luka 12. 24, &c.
27 Himani ka *n*wina hi ku na-
belelisisa a kotako ku enge-
tela a xipimo xa nawuluta
woko a ku leha kakwe?
28 Hi ku yini mu kanekane-
lisisako hi kota ya tinguwo?
Alakanyani mako*n*wa ya
lomo kwatini, ma kulisa ku
yini; a ma tiri, a ma luki:
29 Kanile*z*i nziku ka *n*wina,

lezaku hambu Salomoni hi
wukosi gakwe go*n*kle a
nga bombangi kota gi*n*we
ga wona.
30 Kanilezi loku Nungungulu
a ambalisa *b*yanyi ga lomo
kwatini, legi gi nga kona
nyamu*k*la, hi manziku gi
hoxwa kumbazini, a nga ta
mu ambalisa nguvu *n*wina
kani, O *n*wina mu nga ni
kukoleka ku tsongwanya-
ni?
31 Hikwalaho mu nga hi ni
kunabelisisa, mu ku, Hi ta-
ga yini? hambu, Hi tanwa
yini? hambu, Kutani xana
hi ta zi kuma kwihi zia-
mbalo?
32 Hakuba a lezi zilo zon*k*le a
ba Matiko ba zi laba; ha-
kuba Dadani wa *n*wina wa
le tilweni wa zi ti*b*a ku nga-
lo ma zi vumala zon*k*le lezi
zilo.
33 Kanilezi kuranga labani
mufumo, ni kululama ka-
kwe; zon*k*le lezi zilo zi ta
engetelwa ka *n*wina.
Marku 10. 30. Luka 12. 31. 1 Tim. 4. 8.
34 Hikwalaho mu nga kana-
kaneli hi ga manziko: ha-
kuba manziko ku ta kana-
kanela wutsumbu ga kona.
A kombo ga siku gi enele
gona.

XIPIMO 7.

1 Mu nga lamuli, kasi mu
kala ku lamuliwa.
Luka 6. 37. Roma 2. 1. & 14. 3, 4, 10, 13. 1 Kor. 4. 3, 5. Jam. 4. 11, 12.
2 Hakuba hi kulamula loku
mu lamulako ha kona, mu
ta lamuliwawu ha kona:
ni kuringanisa loku mu ri-
nganisako ha kona, mu ta
ringanisiwawu hakona.
Marku 4. 24. Luka 6. 38.
3 U langutela hi yini xitoti
lexi xi nga lomo tihlweni
ga makwenu, kanilezi a ku
pimi hi tsanza lowu wu nga
lomo tihlweni ga wena ke?
Luka 6. 41, 42.
4 U ta wulawulisa ku yini ka
makwenu ku ngalo, Kwatsi
nzi susa xitoti lexi xi nga
lomo tihlweni ga wena;
manga*b*ye, tsanza lomo ti-
hlweni ga wena *n*winyi?
5 Wena muxengeteli, hoxa
kuranga tsanza tihlweni ga
wena *n*winyi; zonake u ta
su wona kute *d*lunya ku
susa xitoti xi nga tihlweni
ga makwenu.

6 Mu nga nyiki lezi zo basa
ka ti*b*yana, hambu ni ku
hoxa mapareli ya *n*wina
mahlweni ka makumba,
kutani ma nga ma kanzi-
yela lahasi ka mikonzo ya
wona, ma hunzuluka ma
mu hanzula.
Mit. 13. 45, 46.

7 Kombelani, mu ta nyiki-
wa; labani, mu ta zi ku-
ma; gongonzani, mu ta vu-
lulelwa:
xip. 21. 22. Marku 11. 24. Luka 11. 9, 10. & 18. 1. Joh. 14. 13. & 15. 7. & 16. 23, 24. Jam. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. & 5. 14, 15.
8 Hakuba kani hi mani a ko-
mbelako wa zi amukela; ni
ka loyi a labako wa zi ku-

ma; ni ka loyi a gogonzako
ku ta vululelwa ka yena.
9 Kutani i kwihi munhu ka
*n*wina, loyi, loku a *n*wana
wakwe a mu kombela a xi-
baba, i ta mu nyika a ri*b*ye;
Luka 11. 11, 12, 13.
10 Kutani loku a kombela xi-
*d*luwani, i ta mu nyika a
nyoka?
11 *Z*onake loku *n*wina, na mu
bihile, mu *z*i ti*b*a ku nyika
*z*inyikiwo *z*o saseka ka ba-
nana ba *n*wina, kuta ku yi-
ni Dadani wa *n*wina wa le
tilweni a ku ba nyika *z*ilo
*z*o saseka ka bona laba ba
kombelako ka yena?
12 *Z*onkle le*z*i *z*ilo mu ranzako
banhu ba maha ka *n*wina,
hambu le*z*o kambe mahani
*z*ona ka bona: hakuba lowu
hi nayo ni baprofeti.
Luka 6. 31. xip. 22. 40. Roma 13. 8, 9, 10. Gal. 5. 14., 1 Tim. 1. 5.

13 Engenani *n*wina hi nya-
ngwa leyi yi hlongileko:
hakuba yo anama hi nya-
ngwa, ni yo kula hi n*d*lela,
yi yisako le kufeni, banyi-
ngi laba ba engenako ka
yona.
Luka 13. 24.
14 Hakuba yo hlongana hi
nyangwa, ni n*d*lela yi lu-
lamileko, yi yisako kuha-
nyeni, ba tsongwani laba ba
yi kumako.

15 Cabani baprofeti ba ma-
wunwa, ba tako ka *n*wina
na ba ambele hi tinguwo
ta tiyivu, kanile*z*i nzeni ka
bona ba hi timhisi leti ti
pamako.
xip. 24. 4, 5, 11, 24. Marku 13. 22. Roma 16. 17, 18. Efe. 5. 6. Kol. 2. 8. 2 Pet. 2. 1, 2, 3. 1 Joh. 4. 1. 2 Tim. 3. 5. Mit. 20. 29, 30.
16 Hi mihanzo ya*b*ye mu ta
ba ti*b*a. Kunene banhu ba
kola magrepi mizweni ke,
ni makuwu le makahweni
ke?
xip. 12. 33. Luka 6. 43, 44.
17 Hambu le*z*o kambe ton*k*le-
lele tisinya to saseka ti *t*rala
mihanzo yo nanziha; kani-
le*z*i sinya yi bolileko yi *t*ra-
la mihanzo yo biha.
xip. 12. 33.
18 A sinya yo saseka a yi koti
ku *t*rala mihanzo yo biha,
hambu ni sinya ya kubola
a yi koti ku *t*rala mihanzo
ya saseka.
19 Ton*k*lelele tisinya leti ti *t*ra-
liko mihanzo yo nanziha ta
tsemiwa, ti hoxiwa nzilwe-
ni.
xip. 3. 10. Luka 3. 9. Joh. 15. 2, 6.
20 Hikwalaho hi mihanzo ya-
*b*ye mu ta ba ti*b*a.
21 A hi bona bon*k*lelele laba
ba nge ngalo ka mina, Ho-
si, Hosi, ba ta nga engena
mufunweni wa tilo; kani-
le*z*i yena loyi a mahako ku-
ranza ka Dadani wa mina
loyi a nga le tilweni.
xip. 25. 11, 12. Luka 6. 46. & 13. 25. Mit. 19. 13. Roma 2. 13. Jam. 1. 22.
22 A banyingi ba taku ka mi-
na hi lego siku, Hosi, Hosi,
a hi profetangi hi bito ga
wena ke, ni hi bito ga we-
na a hi hlongolangi madi-
moni ke, ni bito ga wena a

hi mahangi mitiro yo tala
ya hombe ya ntamo ke?
Joh. 11. 51. 1 Kor. 13. 2.
23 *Z*onake nzi ta wula ka bo-
na, cima a nzi wa nga mu
ti*b*i: sukani ka mina, *n*wina
mu tirako kuonha.
xip. 25. 12. Luka 13. 25, 27. 2 Tim. 2. 19. xip. 25. 41.
24 Hikwalaho kani hi mani
loyi a zwako timhaka leti
ta mina, a ti maha, i ta
fananiswa ni munhu wa
ku *k*lariha, loyi a nga aka
yindlu yakwe ri*b*yeni:
Luka 6. 47, &c.
25 A tivula ti lona, ni mitalo
yi lota, ni mheho yi lo bu-
butsa, ti loba leyo yindlu;
a yiwangi: hakuba yi gi-
ngilwe le ri*b*yeni.
26 Ni bon*k*lelele laba ba zwako
timhaka leti ta mina, ba
nga ti mahi, ba ta fanani-
swa ni munhu wa pupulu,
loyi a nga aka yindlu ya-
kwe sekeni:
27 Ni tivula ti lona, ni mitalo
yi lota, ni mheho yi lo bu-
butsa, yi loba leyo yindlu;
yi lowa: ku wa hi ka ho-
mbe a kuwa ka yona.

28 Ku lo mahisa le*z*o, laha
Jesu a mbetile leti timhaka,
a *z*indlemo *z*i lo hlamala hi
kugonzisa kakwe:
xip. 13. 54. Marku 1. 22. & 6. 2. Luka 4. 32.
29 Hakuba i lo ba gonzisa kota
mu*n*we a nga ni ntamo, ku
nge kwatsi hi batsali ba*b*ye.
Joh. 7. 46.

XIPIMO 8.

1 Laha na a relele hi le xitsu-
ngeni, a *z*i*d*lemo *z*a hombe
*z*i lo mu lanzela.
2 Languta, a wa hlokonho i
lo cikela a mu kozela, aku,
Hosi, loku u *z*i ranza, u nga
nzi basisa.
Marku 1. 40, &c. Luka 5. 12, &c.
3 I lo nawuluta canja gakwe,
i lo mu kumba, aku, Nza *z*i
ranza; basiswa wena. *Z*a-
le*z*o a hlokonho gakwe gi
lo basiswa.
4 Jesu aku ngalo kakwe, Cu-
wuka 'u nga *b*yeli munhu;
kanile*z*i famba n*d*lela ya
wena, uya ti kombisa ka
mupristi, u nyikela a nyi-
kelo lowu Mosi a nga wu
wula, kasi ku kustumunya
ka bona.
xip. 9. 30. Marku 5. 43. Luka 5. 14.

5 Laha na a engena le Ka-
pernaume, ku lota kakwe a
nduna ya zana, yi mu ko-
ngotela,
Luka 7. 1, &c.
6 Yi ku, Hosi, a xitiri xa
mina xi e*k*lele n*d*lwini ya
mina xi na ni paralio, xa-
zwa kubayisa nguvu.
7 Yena a su ngalo kakwe,
Nzi tata nzi ta mu hanyisa.
8 A nduna ya zana yi lo hla-
mula yi loku, Hosi, a nzi
fanelwi le*z*aku wena u en-
gena lahasi ka langwa la
mina: kanile*z*i wula gezu
ntsena, a xitiri xa mina xi
ta hanyiswa.
Luka 15. 19, 21.
9 Hakuba na mina nzi mu-
nhu a nga lahasi ka tihosi,
na nzi hi ni bakasadoro

lahasi ka wutsumbu ga mi-
na: nziku ka loyi, Famba,
a famba; ni ka mu*n*wani,
Ngona, ata; ni ka xitiri xa
mina, Maha lexi, xi xi ma-
ha.

10 Laha Jesu na *z*i zwile, i lo
dama, a ku ngalo ka laba
ba mu lanzelako, Hi*z*inene
nziku ka *n*wina, a nzi se ku
kuma kukoleka kahombe
kota loku, hambu, ni ka
Israeli.

11 Nza wula ka *n*wina, nziku
banyingi ba tata hi mu tsu-
wuka gambo ni muhlwa
gambo, ba ta tsama na
Abrahama, na Isaka, na Ja-
kobe, mufu*n*weni wa tilo:

Luka 13. 29. Mit. 10. 45. & 11. 18. &
14. 27. Roma 15. 9, &c. Efe. 3. 6.

12 Kanile*z*i banana ba mufu-
mo ba ta hlongolwa laha-
n*d*le munyameni: ku ta
nga maha kona mikosi ni
kugetsela ka meno.

xip. 21. 43. & 13. 42, 50. & 22. 13. & 24.
51. & 25. 30. Luka 13. 28. 2 Pet. 2.
17. Jude 13.

13 Jesu a ku ka nduna ya za-
na, Famba n*d*lela ya wena;
kwatsi hile*z*i u kolilweko,
le*z*o ku ta mahelwa ka we-
na. Ni xitiri xi lo hanyi-
swa hi lexo xikati.

14 Laha na a tile n*d*lwini ya
Petro, i lo wona a mukokati
wakwe na a ba*b*ya hi feberi.

Marku 1. 29, 30, 31. Luka 4. 38, 39.
1 Kor. 9. 5.

15 I lo koma canja gakwe, ni
feberi yi lo mu tsika; yena
i lo suka, i lo ba kozela.

16 Laha na gi hlwile, ba lo ne-
ha ka yena banyingi ba laba
ba nga hi ni madimoni: ye-
na i lo hlongola mimoya hi
mhaka, a hanyisa bon*k*lele-
le ba laba ba nga kari ba
ba*b*ya:

Marku 1. 32, &c. Luka 4. 40, 41.

17 Kasi ku fela ku tatiseka le-
xo xi nga wulawulilwe hi
Isaya muprofeti, aku, A
wutsumbu gakwe i lo teka
kukarala ka hina, a rwala a
tingumbe ta hina.

1 Pet. 2. 24.

18 Makunu laha Jesu na wo-
na xi*d*lemo xi mu ranzele,
i lo nyika kulaya ku suka
baya ka gi*n*wani *k*lelo.

19 Ku lo cikela mutsali laho,
a ku ngalo kakwe, Hosi,
nzi ta ku lanzela ni kwihi
laha u yako kona.

Luka 9. 57, 58.

20 Jesu a ku ngalo ka yena, A
bahlati ba na ni timhako,
ni tinyanyani ta tilo ti na
ni *z*isaka; kanile*z*i *N*wana
wa munhu a nga nako laha
a nga bekako hloko yakwe
kona.

21 Mu*n*wani wa bapizani ba-
kwe aku ka yena, Hosi, nzi
vumele nzi ya lahla dadani
kusangula.

Luka 9. 59, 60.

22 Kanile*z*i Jesu aku kakwe,
Lanzisa mina; u tsika ba-
fileko ba lahla bafileko ba-
*b*ye.

23 Laha na kilele ngalabeni
bapizani bakwe ba lo mu
lanzela.

24 Languta, ku lo cikela xi-
pupuri xa hombe bimbini,
makunu a ngalaba yi lo fe-
nengetwa hi ma*b*yan*d*lati:
kanile*z*i yena i wa eklele.
Marku 4. 37, &c. Luka 8. 23, &c.
25 Ba lota kakwe, ba mu vuxa,
ba ku, Hi hanyise, Hosi;
hafa.
26 Yena aku ka*b*ye, Mu caba
hi yini, O *n*wina ba kuko-
leka ku tsongwanyani? Ma-
kunu i lo suka, i lo miyeta
mheho ni bimbi; laho ku
wa hi kona malanga ya
hombe.
27 Ni banhu ba lo dama, baku,
Munhu wa ku yini loyi, wa
ku hambu mheho ni bimbi
*z*i mu ingisa ke?

28 Laha na a cikele *k*latu-
kweni tikweni ga ba Gada-
reni, i lo *k*langana ni ba-
mbiri ba nga hi ni madimo-
ni, ba huma xilahleni, ba
wa tsisa nguvu, kasi i wa
nga ha koti munhu ku hu-
nza hi n*d*lela leyo.
Marku 5. 1, &c. Luka 8. 26, &c.
29 Languta, ba wa bitana, ba-
ku, Hi ta maha yini na
wena, wena *N*wana wa Nu-
ngungulu? u tile laha kuta
hi xanisa na xi nga se ku
cikela xikati?
30 Makunu ku wa hi kona ku-
le ka bona a *k*lambi wa ma-
kumba manyingi ma gako.
31 A madimoni ma mu kongo-
tela, ma ku, Loku u hi hlo-
ngola, hi yise *k*lambini wa
makumba.
32 Yena i te ngalo ka wona,
Fambani. Ma lo huma, ma
ya engena *k*lambini wa ma-
kumba: languta, a *k*lambi
won*k*le wu tsutsumela nze-
lelelweni wa bimbi, wu suyo
ncu lo matini.
33 Ni laba ba nga kari ba ma
risa ba tsutsuma, ba loya
mutini, ba ya wula *z*ilo *z*o-
n*k*le, ni ku ku mahekile
yini ka laba ba nga hi ni
madimoni.
34 Languta, a muti won*k*le wu
lo huma ku klangana na
Jesu: laha na ba mu wo-
nile, ba mu kongotela ku
suka mbinganweni wa*b*ye.
Luka 5. 8. Mit. 16. 39.

XIPIMO 9.

1 A engena ngalabeni, a *k*la-
tuka, i lota mutini wa*b*ye.
xip. 4. 13.
2 Languta, ba lo neha kakwe
xikurubu, na xi e*k*lele sa-
ngweni: Jesu na ku wona
kukoleka ka*b*ye i te ngalo
ka xikurubu, *N*wananga,
tiyisa mbilu; *z*onho *z*a we-
na *z*i tsetselelwe.
Marku 2. 3. Luka 5. 18. xip. 8. 10.
3 Languta, bokari ba batsali
ba alakanya xikari ka wu-
tsumbu ga*b*ye, Loyi munhu
i na ni nzukano.
4 Jesu na ti*b*a kualakanya
ka*b*ye aku ngalo, Kwatsi
hile*z*o alakanyani kubiha ti-
mbilwini ta *n*wina?
xip. 12. 25. Marku 12. 15. Luka 5. 22.
& 6. 8. & 9. 47. & 11. 17.
5 Hakuba hi ku yini ku he-
hukako, hi ku ngalo, *Z*onho
*z*a wena *z*i tsetselelwe; ku-

tani ku ngalo, Suka, u fa-
mba?
6 Kanilezi kasi mu fela ku
tiba lezaku Nwana wa mu-
nhu i na ntamo misabeni
ku tsetselela zonho (zonake
aku ka xikuru), Suka, u te-
ka sango ga wena, uya
ndlwini ya wena.
7 A suka, aya ndlwini ya-
kwe.
8 Kanilezi laha zidlemo na
zi wonile zi wa caba, zi du-
misa Nungungulu, loyi a yi
nyikileko ntamo wa ku
ngahi ka banhu.

9 Kwatsi hilezi Jesu a nga
hunza na suka hi laho, i lo
wona munhu, a bitwako
Mateu, na tsamile wutsa-
nweni go hlengisa: i te
ngalo kakwe, Nzi lanzise.
Na yena i lo suka, a mu la-
nzisa.
Marku 2. 14. Luka 5. 27.

10 Na ku mahisile, kota lezi
a nga tsamile kugeni ndlwi-
ni, languta, a banyingi ba
bahlengisi ni baonhi ba lota
ba tsama lahasi na Jesu ni
bapizani bakwe.
Marku 2. 15, &c. Luka 5. 29, &c.
11 Ni laha ba Farisi na zi wo-
na, ba lo wula ka bapizani
bakwe, Hi yini Mugonzisi
wa nwina a gako ni bahle-
ngisi ni baonhi ke?
xip. 11. 19. Luka 5. 30. & 15. 2. Gal. 2. 15.
12 Laha na a zi zwile, i te nga-
lo, Laba ba hanyako a ba
labi nanga, kanilezi laba ba
babyako.
13 Kanilezi fambani mu ya go-
nza ku ngalo ku wula yini
loku, Nzi ranza wixinji, a
nzi ranzi minyikelo: ha-
kuba a nzi telangi a ku bi-
tana bolulama, kanilezi a
baonhi.
xip. 12. 7. 1 Tim. 1. 15.

14 Zonake ku cikela kakwe
bapizani ba Johani, baku,
Hi yini hina ni ba Farisi ha
tala ku yila, kanilezi a ba-
pizani ba wena a ba yili?
Marku 2. 18, &c. Luka 5. 33, &c. & 18. 12.
15 Jesu a ku ngalo kabye, Ba
zi kota ku rila a banana ba
mukonwana, na muyeni na
ha hi nabo ke? kanilezi a
masiku ma hata, laha a mu-
yeni a ta tekiwa ka bona,
zonake ba ta yila.
Joh. 3. 29. Mit. 13. 2, 3. & 14. 23. 1 Kor. 7. 5.
16 A ku na munhu a bekelako
capa yiswa nguweni yo hla-
kala; hilezi capa yi nga
maha lezo yi nga hanzula
nguwo, yi boxa yi engetela
kuhanzuka.
17 Hambu banhu a ba celi a
waini giswa mikwameni ya
kale: kutani a mikwama
yi nga hanzuka, ni waini gi
halaka, ni mikwama yi ha-
nzuka: kanilezi ba cela a
waini giswa kwameni yi-
swa, zonkle zi tsameka.

18 Na ha wulawula lezi ka
bona, languta, ku lota a ho-

sana, yi lo mu kozela, yiku,
A nhanyana wa mina hambu makunu i file: kanilezi ngona u beke man*d*la ya wena hehla kakwe, i ta hanya.
Marku 5. 22, &c. Luka 8. 41, &c.
19 Jesu i lo suka, a mu lanzela, lezo ni bapizani bakwe.
20 Languta, a wasati, loyi a nga hi ni tungu wa ku humesa nkata malembe ya kume ni mambiri, ata le nzako kakwe, a kumba petso wa nguwo yakwe:
Marku 5. 25. Luka 8. 43.
21 Hakuba i lo ngalo hi wutsumbu gakwe, Kanilezi loku nzi kumba nguwo yakwe, nzi ta hanya.
22 Kanilezi Jesu na hunzuluka a mu wona a ku ngalo, *N*wananga, tiyisa mbilu; a kukoleka ka wena ku ku hanyisile. Ku sukela lexo xikati i lo hanyiswa wasati.
Luka 7. 50. & 8. 48. & 17. 19. & 18. 42.
23 Laha Jesu i wa cikele n*d*lwini ya hosana, i lo wona laba ba nga ba tinjele, ni laba ba nga tsombene ba tinga,
Marku 5. 38. Luka 8. 51.
24 I lo ngalo, Miyelani: hakuba a nhanyana a nga fangi, kanilezi i e*k*lele. Ba mu hleka hi kutseketsela.
Mit. 20. 10.
25 Kanilezi laha laba ba nga tsombene na ba humele, i lo engene, a mu teka hi canja; ni nhanyana i lo vuka.
26 Ni wudumo gi lo zwala tikweni lego gon*k*le.

27 Jesu na ha hunza laho, a zikumu zimbiri zi lo mu lanzela, zi bitana, ziku, Maha wuxinji ka hina, wena *n*wana wa Davida.
xip. 15. 22. & 20. 30, 31. Marku 10. 47, 48. Luka 18. 38, 39.
28 Laha na tile lomo n*d*lwini, a zikumu zi lota kakwe: Jesu i te ngalo ka zona, Mu kolwa ku ngalo nza kota ku maha lexi ke? *Z*iku kakwe, ziku kakwe, Ina, Hosi.
29 *Z*onake i lo kumba a mahlo ya*b*ye, a ku, Kota kukoleka ka *n*wina a ku mahe lezo ka *n*wina.
30 A mahlo ya*b*ye ma lo vululwa. Jesu a ba layisisa, aku, Wonani ku nga ti*b*yiwi hi munhu.
xip. 8. 4. & 12. 16. & 17. 9. Luka 5. 14.
31 Kanilezi ba lo huma, ba su hangalasa wudumo gakwe ka gon*k*le lego tiko.
Marku 7. 36.

32 Kwatsi hilezi na ba huma, languta, ku lo tiswa kakwe munhu wa mbebebe na hi ni dimoni.
xip. 12. 22. Luka 11. 14.
33 Laha na dimoni gi hoxilwe lahandle, a mbebebe yi lo wulawula: a zidlemo zi lo dama, ziku, Cima a ku wonwangi lezo ka Israeli.
34 Kanilezi ba Farisi ba te nga-

lo, Hi Hosana ya madimoni
wa humesa madimoni.
xip. 12. 24. Marku 3. 22. Luka 11. 15.

35 Jesu i lo nzulanzula yon*k*le
miti ni *z*imuntana, na go-
nzisa masinagogeni ya*b*ye,
na kanela ivangeli ya mu-
fumo, a hanyisa ton*k*le ti-
xaka ta mitungu ni ton*k*le
tixaka ta kuba*b*ya.
Marku 6. 6. Luka 13. 22. xip. 4. 23.
36 Kanile*z*i laha na wonile *z*i-
dlemo, i lo *z*i zwela wuxinji,
hakuba ba wa xanisekile ba
hangalakile, kotisa tiyivu ti
haba murisi.
Marku 6. 34.
37 *Z*onake aku ka bapizani ba-
kwe, A tsobela ku ka ho-
mbe ntsena, kanile*z*i a *z*itiri
*z*i tsongwanyani.
Luka 10. 2. Joh. 4. 35.
38 Hikwalaho kombelani a Ho-
si ya kuhula, le*z*aku a ru-
mela *z*itiri kutsobeleni ka-
kwe.
2 Tes. 3. 1.

XIPIMO 10.

1 A bitana bapizani bakwe
ba kume ni bambiri, i lo ba
nyika ntamo hehla ka mi-
moya yo biha, a ku yi hlo-
ngola, ni ku hanyisa tixaka
ton*k*le ta mitungu ni tixa-
ka ton*k*le ta kuba*b*ya.
Marku 3. 13, 14. & 6. 7. Luka 6. 13. & 9. 1.

2 Makunu mabito ya bapo-
stoli ba kume ni bambiri hi
laya: A wo ranga, Simoni,
a bitwako Petro, na Andreu
maka*b*ye wakwe; na Ja-
mesi *nwana* wa Zabedi, ni
Johani maka*b*ye wakwe;
Joh. 1. 42.
3 Filipu, ni Bartolome; To-
masi, ni Mateu mu hlengisi;
Jamesi wa Alfeu, ni Tadeu;
4 Ni Simoni mu Kanani, ni
Judasi Iskarioti, loyi a nga
mu nyikela.
Luka 6. 15. Mit. 1. 13. Joh. 13. 26.
5 Laba ba kume ni bambiri
Jesu i lo ba ruma, a ba laya,
aku,

Mu nga fambi hi n*d*lela yi
yako ka ba Matiko, mu nga
engeni ni ka muti wa ba
Samaria:
xip. 4. 15. Joh. 4. 9, 20.
6 Kanile*z*i yanani ka tiyivu ti
lahlekileko ta yin*d*lu ya
Israeli.
xip. 15. 24. Mit. 13. 46. 1 Pet. 2. 25.
7 Kwatsi hile*z*i mu fambako,
kanelani, muku, Mufumo
wa tilo wu tsinele.
Luka 9. 2. xip. 3. 2. & 4. 17. Luka 10. 9.
8 Hanyisani ba ba*b*yako, mu
vuxa bafileko, hla*z*ani to-
hlokonho, mu hlongola ma-
dimoni: mu amukele hi
matsenya, nyikani hi ma-
tsenya.
Mit. 8. 18, 20.
9 Mu nga teki a nzalama, ni
siliva, hambu ni suku mi-
kwameni ya *n*wina;
Marku 6. 8. Luka 9. 3. & 10. 4. & 22. 35.
10 Mu nga weleli kwama lwe-
nzweni la *nwina*, hambu
mabaji mambiri, hambu *z*i-
lato, ni nhonga: hakuba
xitiri xi fanele kuga ka
xona.
Luka 10. 7. 1 Kor. 9. 7, &c. 1 Tim. 5. 18.

11 Kani hi wihi muti ni mu-
tana mu ta nga engena,
wutisani muku hi mani a
faneleko kona; tsamani ko-
na mu kala mu famba.
Luka 10. 8.
12 Kwatsi hi loku ma ha en-
gena n*d*lwini, mu yi lose-
tela.
13 Loku a yin*d*lu yi fanele, a
kurula ka *n*wina a ku tsa-
me ka yona: kanile*z*i loku
yi nga fanele, nga kurula
ka *n*wina ku wuya ka *n*wi-
na.
Luka 10. 5.
14 Kani hi wihi a nga mu
amukeliko, a nga ingisiko
timhaka ta *n*wina, kota le*z*o
mu humako ka leyo yin*d*lu
kutani muti, pumunhani
tsuri wa mikonzo ya *n*wina.
Marku 6. 11. Luka 9. 5. & 10. 10, 11.
Mit. 13. 51. & 18. 6.
15 Hi*z*inene nzi ku ka *n*wina,
Ku ta hehuka ka tiko ga
Sodoma ni Gomora hi siku
go lamula, ku hunza muti
lowo.
xip. 11. 22, 24.

16 Langutani, nza mu ruma
kota tiyivu xikari ka timhi-
si: hikwalaho *k*larihani ko-
ta tinyoka, mu maha kwa-
tsi kota matuba.
Luka 10. 3. Roma 16. 19. Efe. 5. 15.
1 Kor. 14. 20. Fil. 2. 15.
17 Kanile*z*i dzukani banhu:
hakuba ba ta mu nyikela
mi*k*laweni, ba ta mu xupu-
la masinagogeni ya*b*ye;
xip. 24. 9. Marku 13. 9. Luka 12. 11.
& 21. 12. Mit. 5. 40.
18 Ina ni mahlweni ka bafu-
meli ni tihosi mu ta yisiwa
hi kota ya mina, hakuba
mu kustumunya ka bona
ni ka ba Matiko.
Mit. 12. 1. & 24. 10. & 25. 7, 23. 2 Tim.
4. 16.
19 Kanile*z*i laha na ba mu nyi-
kela, mu nga kanakani ku
ngalo mu ta wulawulisa ku
yini: hakuba ku ta nyikiwa
ka *n*wina hi xikati lexo mu
ta nga wulawula.
Marku 13. 11, 12, 13. Luka 12. 11. &
21. 14, 15.
20 Hakuba a hi *n*wina laba
mu wulawulako, kanile*z*i hi
Moya wa Dadani wa *n*wina
wu wulawulako xikari ka
*n*wina.
Mit. 4. 8. & 6. 10. 2 Tim. 4. 17.
21 Maka*b*ye i ta nyikela ma-
ka*b*ye kufeni, ni raru xi-
hlangana xakwe: ni bana-
na ba ta vukela ba *t*rali ba-
*b*ye, ba ba dayisa.
xipm. 35, 36. Luka 21. 16.
22 Mu ta bengiwa hi banhu
bon*k*le hi kota ya bito ga
mina: kanile*z*i loyi a tiyako
kala kugumeseni, hi yena a
ta nga hanyiswa.
Luka 21. 17. xip. 24. 13. Marku 13. 13.
23 Kanile*z*i loku ba mu xanisa
mutini lowu, cabelani ka
mu*n*wani; hakuba hi*z*inene
nzi ku ka *n*wina, Mu nga
ta mbeta a miti ya ba Isra-
eli, na *N*wana wa munhu
na nga se ku cikela.
xip. 2. 13. & 4. 12. & 12. 15. Mit. 8. 1.
& 9. 25. & 14. 6. xip. 16. 28.

24 Mupizani a nga *k*luli dzi-
laxi wakwe, ni xitiri a xi
*k*luli hosi ya xona.
Luka 6. 40. Joh. 13. 16. & 15. 20.
25 Ku enele loku mupizani a

kota dzilaxi wakwe, ni xi-
tiri ku kota hosi ya xona.
Loku ba nga ba bitanile
*n*winyi wa yin*d*lu ba ku
hi Belzebuba, ba ta bitana
nguvu ba ngangu wakwe!
xip. 12. 24. Marku 3. 22. Luka 11. 15.
Joh. 8. 48, 52.
26 Hikwalaho mu nga ba cabi:
hakuba a ku na xilo xi fine-
ngetilweko, xi ta nga kala
ku funungulwa; ni *z*i fihle-
leko, *z*i ta nga kala ku ti-
*b*yiwa.
Marku 4. 22. Luka 8. 17. & 12. 2, 3.
27 Lexi nzi mu *b*yelako mu-
nyameni, xi wulawuleni
kuwonekeleni: ni le*z*i mu
*z*i zwako tin*d*lebeni, bana-
ni hungu xixungweni xa
yin*d*lu.
28 Mu nga ba cabi laba ba da-
yako miri, kanile*z*i a ba na
ntamo ku daya muhefemu-
lo: kanile*z*i cabani loyi a
kotako ku mbetisa muhefe-
mulo ni miri gehene.
Luka 12. 4. 1 Pet. 3. 14.
29 Bamanjingiri bambiri a ba
xa*b*yiwi hi dezi ke? a nga
kona ni mu*n*we a wako mi-
sabeni a nga tibyiwi hi Da-
dani wa *n*wina:
30 Kanile*z*i ywaleyi misisi ya
tihloko ta *n*wina yon*k*le yi
hlayilwe.
Luka 21. 18. Mit. 27. 34.
31 Hikwalaho mu nga cabi;
*n*wina ma ba *k*lula nguvu
bamanjingiri banyingi.
32 Hikwalaho loyi a ta nga
nzi vumela mahlweni ka
banhu, yenawu kambe nzi
ta mu vumela mahlweni ka
Dadani wa mina loyi a nga
le tilweni.
Luka 12. 8. Roma 10. 9, 10. Kuv. 3. 5.
33 Kanile*z*i kani hi mani a ta
nga nzi ala mahlweni ka
banhu, yenawu nzi ta mu
ala mahlweni ka Dadani
wa mina wa le tilweni.
Marku 8. 38. Luka 9. 26. 2 Tim. 2. 12.

34 Mu nga alakanyi muku nzi
tile kuta ruma kurula misa-
beni: a nzi telangi ku ta
ruma kurula, kanile*z*i su-
pado.
Luka 12. 49, 51, 52, 53.
35 Hakuba nzi tile kuta ha-
mbanyisa munhu ni raru
wakwe, ni nhanyana ni
mamani wakwe, ni kata-
mwane a vukela *n*wingi
wakwe:
36 Ni balala ba munhu ba ta
maha ba le ngangweni ka-
*b*ye.
Joh. 13. 18.
37 Loyi a ranzako a raru wa-
kwe ni nyine wakwe a *k*lu-
lisa mina a nzi faneli; ni lo-
yi a ranzako a nwana ni
nhanyana a *k*lulisa mina a
nga nzi faneli.
Luka 14. 26.
38 Loyi a nga tekiko xihanba-
no xakwe a nzi lanzisa, a
nga nzi faneli.
xip. 16. 24. Marku 8. 34. Luka 9. 23.
& 14. 27.
39 Loyi a kumako kuhanya
kakwe i ta ku lahla; loyi a
lahlako kuhanya kakwe hi
kota ya mina i ta ku kuma.
xip. 16. 25. Luka 17. 33. Joh. 12. 25.

40 Loyi a mu amukelako *n*wi-
na, wa nzi amukela mina,

ni loyi a nzi amukelako mi-
na wa mu amukela loyi a
nzi rumileko.
xip. 18. 5. Luka 9. 48. & 10. 16. Joh. 12. 44. & 13. 20. Gal. 4. 14.
41 Loyi a amukelako mupro-
feti hi bito ga muprofeti i ta
amukela ncacazelo wa mu-
profeti; ni loyi a amukela-
ko munhu wo lulama hi
bito ga munhu wo lulama i
ta amukela ncacazelo wa
munhu wo lulama.
42 Kani himani a hako ka la-
ba ba tsongwanyani kopo
ya mati yo titimela yoce, hi
bito ga mupizani, hizinene
nzi ku ka *n*wina, a nga ta
vumala ncacazelo wakwe.
xip. 18. 5, 6. & 25. 40. Marku 9. 41. Heb. 6. 10.

XIPIMO 11.

1 Na mahisile, laha na Jesu
a gumesile kulaya bapizani
bakwe ba kume ni bambiri,
i lo suka laho a ya ku go-
nzisa ni ku kanela mitini
ya*b*ye.

2 Makunu Johani na zwile
le paxweni mitiro ya Kri-
stu, i lo ruma hi bapizani
bakwe,
Luka 7. 18, 19, &c. xip. 14. 3.
3 I te ngalo kakwe, Wena u
hi yena a tako ke, kutani
ha ha langutela mu*n*wani?
Joh. 6. 14.
4 Jesu a hlamula a ku ka
bona, Fambani muya n*d*le-
lela ya *n*wina mu hlawutela
Johani le*z*i mu *z*i zwako ni
le*z*i mu *z*i wonako:
5 A *z*ikumu *z*a wona, *z*ikuru-
bu za famba, tihlokonho ta
hla*z*iwa, *z*iwiri *z*azwa, ni
bafileko ba vuxwa, ni zisi-
wana za kanelelwa timhaka
to saseka.
Joh. 2. 23. & 3. 2. & 5. 36. & 10. 25, 38. & 14. 11. Luka 4. 18. Jam. 2. 5.
6 Ku katekile loyi, a nga ku-
miko ku kungubanyeka hi
kota ya mina.
xip. 13. 57. & 24. 10. & 26. 31. Roma 9. 32, 33. 1 Kor. 1. 23. & 2. 14. Gal. 5. 11. 1 Pet. 2. 8.
7 Kota le*z*i na fambile, Jesu i
lo sangula ku wulawula ka
*z*idlemo hi Johani, Mu lo
huma muya xiwuleni ku
ya wona wona yini? a lihla-
nga li tsekatsekakisilweko
hi mheho ke?
Luka 7. 24. Efe. 4. 14.
8 Kanile*z*i mu yela ku ya
wona yini? a munhu a nga
ambele a tinguwo to oloba?
Langutani, laba ba ambele-
ko tinguwo to oloba ba kona
tin*d*lwini ta tihosi.
9 Kanile*z*i mu lo huma mu
ya wona yini? a kuya wo-
na muprofeti ke? Ina, nza
wula ka *n*wina, nguvu ku
hunza muprofeti.
xip. 14. 5. & 21. 26. Luka 1. 76. & 7. 26.
10 Loyi hi yena, loyi ku tsali-
lweko ku ngalo,
Languta, nza ruma a tsu-
mi wa mina mahlweni ka
wena, a ta nga longisela
a n*d*lela ya wena ma-
hlweni ka wena.
Marku 1. 2. Luka 1. 76. & 7. 27.
11 Hizinene nzi ku ka *n*wina,
Xikari ka bona laba ba *t*ra-
lilweko hi ba basati a ku
humangi wa hombe ku hu-

nza Johani mu Bapatizi:
hambu le*z*o loyi a nga tso-
ngwanyani mufu*n*weni wa
tilo ngwa hombe ku hunza
yena.
12 Kusuka masikwini ya Jo-
hani mu Bapatizi ku kala
makunu mufumo wa tilo
wa wu*k*liwa, ni laba ba wu
wu*k*lako ba wu ha*k*letana.
Luka 16. 16.
13 Hakuba baprofeti bon*k*le ni
nayo ba lo profeta ku kala
kuta Johani.
14 Loku mu vumela ku mu
amukela, loyi hi Elija, a
tako.
xip. 17. 12. Luka 1. 17.
15 Loyi a nga tin*d*lebe ta ku-
zwa, azwe.
xip. 13. 9. Luka 8. 8. Kuv. 2. 7, 11, 17, 29. & 3. 6, 13, 22.
16 Kanile*z*i xizukulwana lexi
nzi ta xi fananisa ni yini?
xi fananiswa na banana ba
tsamileko wutsa*n*weni go
xabisa, ba bitanako laba ba
nga tsombana nabo, baku,
Luka 7. 31.
17 Hi mu yimbelele, a mu ki-
nangi; hi mu rilele, a mu
mahangi hlomulo.
18 Hakuba Johani i tile a nga-
gi a nganwi, baku, I na ni
dimoni.
19 A *N*wana wa munhu wata
waga wanwa, be ngalo, La-
ngutani, munhu wa ku lo-
nzola, a bewuti, na kulo*b*ye
wa bahlengisi ni baonhi!
Wu*k*lari gi lulamisilwe hi
mitiro ya gona.
xip. 9. 10. Luka 7. 35.

20 *Z*onake a sangula kusola
miti leyo mitiro yi nyingi
yakwe ya ntamo yi nga
mahiwa, hakuba a yi hu-
nzulukangi.
Luka 10. 13, &c.
21 I kombo ka wena, Korazi-
ni! kombo ka wena, Betsa-
ida! hakuba loku mitiro ya
ntamo yi wa nga yi mahi-
lwe ka Tire ni Sidoni leyi yi
mahilweko ka *n*wina, nga
na ba wa hunzulukile a kale
nguweni ya tisakwa ni ku-
ma.
22 Kanile*z*i nzi ku ka *n*wina,
ku ta hehuka ka Tire ni Si-
doni hi siku ga kulamula,
hi *k*lula *n*wina.
xip. 10. 15. xipm. 24.
23 Wena, Kapernaume, u ta
*k*lakuselwa tilweni ke? U
ta relela lahasi Hayidesi:
hakuba loku mitiro ya nta-
mo yi wa mahilwe le So-
doma leyi yi mahilweko ka
wena, nga na wa ha hi ko-
na ku karala nyamu*k*la.
24 Ahemba nza wula ka wena,
ku ta hehuka ka Sodoma hi
siku go lamula, ku *k*lula
wena.
xip. 10. 15.

25 Hi lexo xikati Jesu a hla-
mula a ku ngalo, Nza ku
kesa wena, O Dadani, Hosi
ya tilo ni misaba, hakuba
u fihlile le*z*i *z*ilo ka laba bo
*k*lariha ni laba ba ti*b*ako, u *z*i
wonekelisile ka *z*ihlangana:
Luka 10. 21. 1 Kor. 1. 19, 27. & 2. 8. 2 Kor. 3. 14. xip. 16. 17.
26 Ina, Dadani, le*z*o *z*a kune-
ngelisa mahlweni ka wena.

27 *Z*ilo *z*onkle *z*i nyikilwe ka
mina hi Dadani: a ku na
munhu a ti*b*ako *N*wana,
hi Dadani yece; hambu ni
wa ku ti*b*a Dadani, saseka
*N*wana, ni kani himani loyi
a *N*wana a labako ku mu
wonekelisa ka yena.
xip. 28. 18. Luka 10. 22. Joh. 3. 35. & 13. 3. & 17. 2. 1 Kor. 15. 27. Joh. 1. 18. & 6. 46. & 10. 15.
28 Ngonani ka mina, *n*wina
*n*wenkle mu kareleko ni
mu binzwako, nzi ta mu
humulisa.
29 Tekani joka ga mina hehla
ka *n*wina, mu gonza ka mi-
na; hakuba nzi rulile nzi
tangele mbilwini: mu ta
kuma ku humula mihefe-
mulweni ya *n*wina.
Joh. 13. 15. Fil. 2. 5. 1 Pet. 2. 21. 1 Joh. 2. 6. Fil. 2. 7, 8.
30 Hakuba a joka ga mina a
gi tsanzi, ni nzwalo wa mi-
na wa hehuka.
1 Joh. 5. 3.

XIPIMO 12.

1 Hi lexo xikati Jesu i lo tse-
makanya masi*n*wini hi siku
ga sabado; a bapizani ba-
kwe ba lozwa n*d*lala, ba lo
sangula ku tsoba mabele,
ba loga.
Marku 2. 23. Luka 6. 1.
2 Kanile*z*i ba Farisi, laha na
ba *z*i wona, baku ka yena,
Languta, bapizani ba wena
ba mahako le*z*i *z*i nga fa-
neliko ku mahiwa hi sa-
bado.
3 Kanile*z*i yena a ku ka*b*ye,
A mu gonzangi le*z*i *z*i nga
mahiwa hi Davida ke, na
zwile n*d*lala yena, ni laba
ba nga hi naye ke;
4 I engenisile ku yini n*d*lwini
ya Nungungulu, i loga a *z*i-
baba *z*a kubekiwa mahlwe-
ni, *z*i nga faneliko ku giwa
hi yena, ni laba ba nga hi
naye, kanile*z*i a bapristi bo-
ce?
5 Kutani a mu gonzangi na-
yweni ke, a ku hi siku ga
sabado a bapristi tempelini
ba lo onha a sabado, ba ha-
ba nanzu?
Joh. 7. 22.
6 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, mu*n*we wa hombe ku
hunza tempeli i kona laha.
7 Kanile*z*i loku mu wa *z*i ti*b*a
a ku ku fananisa yini loku,
Nzi ranza wuxinji, a nzi ra-
nzi nyikelo, nga na mu nga
konangi loyi a nga haba na-
nzu.
xip. 9. 13.
8 Hakuba *N*wana wa munhu
hi Hosi ya sabado.

9 A suka laho, aya engena
sinagogeni ga*b*ye:
Marku 3. 1. Luka 6. 6.
10 Languta, i wa hi kona mu-
nhu loyi a nga ni canja gi
lameleko. Ba mu wutisa,
baku, Ku fanela ku hanyisa
hi siku ga sabado? kasi ba
fela ku mu kecara.
Luka 13. 14. & 14. 3. Joh. 9. 16.
11 Aku ka bona, Hi wihi mu-
nhu ka *n*wina, loyi, na hi
ni yivu yi*n*we, loku yi wela
rinzini hi siku ga sabado, a
nga ta yi koma, a yi hume-
sa ke?

12 A munhu i hunza yivu hi
xipimo muni! Hilezi ku
fanele ku maha zo saseka
hi siku ga sabado.
13 Zonake aku ka munhu, Na-
wuluta canja ga wena. I
lo gi nawuluta; gi lo klela
gi lo hanyiswa, kota gi-
nwani.
14 Kanilezi a ba Farisi ba hu-
ma, ba xoxa makungo, ba-
ku ba ta mu daya hi ku
yini.
xip. 27. 1. Marku 3. 6. Luka 6. 11. Joh. 5. 18. & 10. 39. & 11. 53.
15 Jesu na zi tiba i lo suka la-
ho: Banyingi ba lo mu la-
nza; i lo ba hanyisa bonkle,
xip. 10. 23. Marku 3. 7. xip. 19. 2.
16 I lo ba laya lezaku ba nga
mu zwatisi:
xip. 9. 30.
17 Kasi ku fela ku tatiseka le-
xi xi nga kanelwa hi Isaya
muprofeti, aku,
18 Languta, xitiri xa mina
nzi xi hlawulileko; xi
ranzwa xa mina loyi a
muhefemulo wa mina wu
dzunzekako kwatsi: nzi
ta beka Moya wa mina
hehla ka yena, i ta kane-
la kulamula ka ba Mati-
ko.
xip. 3. 17. & 17. 5.
19 A nga ta kanetisana, a
nga ta kanyuluka; ha-
mbu ni munwe a nga
tazwa gezu gakwe mapa-
ngweni.
20 Lihlanga li fanyekileko
a nga ta li tsoba, a ngoti
ya kandiya yi fufunhako
a nga ta yi tima, kala a
humesa kulamula ka ku-
hlula.
21 Hi bito gakwe ba Matiko
ba ta tsumba.

22 Zonake ku lo tiswa munwe
a nga hi ni dimoni, a nga
xikumu ni mbebebe: i lo
mu hanyisa, lezo a mbebebe
a xikumu yi lo wulawula
yi lo wona.
xip. 9. 32. Marku 3. 11. Luka 11. 14.
23 Ni zonkle zidlemo zi lo hla-
mala, zi ku ngalo, Loyi a hi
nwana wa Davida ke?
24 Kanilezi laba na ba Farisi
na ba zi zwile, ba te ngalo,
Loyi munhu a nga hlongoli
madimoni, kanilezi hi Bel-
zebuba a hosi ya madimoni.
xip. 9. 34. Marku 3. 22. Luka 11. 15.
25 Na ku tiba kualakanya ka-
bye i te ngalo kabye, Lowo
mufumo wu abanyiseneko
ha woce wu ta mbeteka; ni
lowo muti kutani yindlu
yi abanyiseneko ha yoce yi
nga ta yima:
xip. 9. 4. Joh. 2. 25. Kuv. 2. 23.
26 Loku Satani a hlongola Sa-
tani, u hambene wutsumbu
gakwe; zonake mufumo wa-
kwe wu ta tiya hi ku yini?
27 Loku nzi hlongola madimo-
ni hi Belzebuba, a bana ba
nwina ba ta ma hlongola hi
mani? Hikwalaho ba ta
maha balamuli ba nwina.
28 Kanilezi loku nzi hlongola
madimoni, hi Moya wa Nu-
ngungulu, zonake mufumo
wa Nungungulu wu tile ka
nwina.
Luku 1. 33. & 11. 20. & 17. 20, 21.

29 I kotisa ku yini munhu ku
engena n*d*lwini ya nhena, a
wu*k*la xuma xa yona, sase-
ka loku a sangula hi ku
boha nhena? *z*onake a ta
wu*k*la xuma xa yona.
Luka 11. 21, 22, 23.
30 Loyi a nga hi ko na mina i
hambene na mina; ni loyi
a nga hlengeletiko na mina
wa hangalasa.
31 Hikwalaho nzi ku ka *n*wi-
na, Kuonha kon*k*le ni nzu-
kano ku ta tsetselelwa ka
banhu; kanile*z*i a kuruka-
tela Moya cima ku nga ta
tsetselelwa.
Marku 3. 28. Luka 12. 10. Heb. 6. 4, &c. & 10. 26, 29. 1 Joh. 5. 16. Mit. 7. 51.
32 Kani hi wihi a wulawulako
kubiha hi *N*wana wa mu-
nhu, ku ta tsetselelwa ka
yena; kanile*z*i ka hi wihi
a wulawulako hi Moya wo
Basa cima ku nga tsetsele-
lwa ka yena, hambu ka legi
tiko, ni legi gi tako.
xip. 11. 19. & 13. 55. Joh. 7. 12, 52. 1 Tim. 1. 13.
33 Ma nga maha sinya yo sa-
seka, ni bana ba yona ba
nanziha; hambu mahani si-
nya yo bola, ni bana ba yo-
na ba bolile: hakuba sinya
yi ti*b*yiwa hi mihanzu ya
yona.
xip. 7. 17. Luka 6. 43, 44.
34 *N*wina lixaka la tinyoka,
mu ta *z*i ti*b*isa ku yini na
bihile, ku wulawula *z*ilo *z*o
saseka? hakuba hi wunyi-
ngi ga mbilu a nomu wa
wulawula.
xip. 3. 7. & 23. 33. Luka 6. 45.
35 Munhu wo saseka hi xibiri
xakwe xi sasekileko wa hu-
mesa *z*ilo *z*o saseka: ni
munhu wo biha hi xibiri
xakwe xi bihileko wa hu-
mesa *z*ilo *z*o biha.
36 Nza wula ka *n*wina, timha-
ka ton*k*le ta haba leti banhu
ba ti wulawulako, ba ta
hlamulela ha tona hi siku
go lamula.
37 Hakuba hi timhaka ta we-
na u ta lulamiswa, hi ti-
mhaka ta wena u ta ko-
neka.

38 *Z*onake bo kari ba batsali
ni ba Farisi ba lo mu hla-
mula, ba te ngalo, Mugo-
nzisi, ha ranza ku wona
xiwoniso xi mahilweko hi
wena.
xip. 16. 1. Marku 8. 11. Luka 11. 16, 29. Joh. 2. 18. 1 Kor. 1. 22.
39 Kanilezi yena i lo hlamula
aku ngalo ka bona, Xizu-
kulwana xa kubiha ni xi
bayako xa laba xiwoniso;
xi haba xiwoniso xi ta nga
nyikiwa ka xona saseka xi
woniso xa Jona muprofeti
ntsena.
xip. 16. 4. Marku 8. 38. Joh. 4. 48.
40 Kotisa Jona a nga tsama
ru*b*yini ga hlavi a masiku
manharu ni wusiku ginha-
ru; le*z*o *N*wana wa munhu
i ta tsama mbilwini ya mi-
saba masiku manharu ni
wusiku ginharu.
41 A banhu ba le Niniva ba ta
yima ni xizukulwana lexi
hi siku ga ku lamula, ba ta
xi kona: hakuba ba lo hu-
nzuluka hi kukanela ka

Jona; langutani, i kona la-
ha a hunzako Jona.
Luka 11. 32. Roma 2. 27.
42 Wasati hosi ya dzonga i ta
suka a yima kulamuleni
zinwe ni xizukulwana lexi,
i ta xi kona: hakuba i tile
hi kugumeseni ka misaba
ku tazwa ku*k*lariha ka So-
lomoni; languta, wa hombe
ku hunza Solomoni i kona
laha.
Luka 11. 31.
43 Kanile*z*i moya wa kubiha,
na wu humele munhwini,
wu lo tsemakanya wutsa-
*n*weni gi omileko, na wu
laba kuhumula, a wu ku
kumangi.
Luka 11. 24. 1 Pet. 5. 8.
44 *Z*onake wu ku, Nzi ta *k*lela
n*d*lwini ya mina laha nzi
humako ha kona; na wu
cikele, wu yi kuma na ku
hi panga, na swiyelilwe, yi
bombisilwe.
45 *Z*onake wu famba, wu ya
teka ya n*k*lanu ni mimbiri
a yinwani mimoya yo biha
ku hunza wutsumbu ga
wona, yi engena yi tsama
kona: a ku heta ka munhu
loye ku lo biha ku hunza
kusangula. Le*z*o kuto ma-
ha ka lexi xizukulwana xi
bihileko.
Heb. 6. 4. & 10. 26. 2 Pet. 2. 20, 21, 22.

46 Na ha wulawula ka *zid*le-
mo, languta, nyine wakwe
ni bamaka*b*ye ba lo yima
lahan*d*le, ba laba ku wula-
wula ka yena.
Marku 3. 31. Luka 8. 19, 20, 21. xip.
13. 55. Marku 6. 3. Joh. 2. 12. & 7.
3, 5. Mit. 1. 14. 1 Kor. 9. 5. Gal. 1. 19.
47 Mu*n*wani a ku ngalo ka
yena, Languta, nyine wa
wena ni bamaka*b*ye ba we-
na ba yimile lahan*d*le, ba
laba ku wulawula ka wena.
48 Kanile*z*i i lo hlamula aku
ka loyi a mu *b*yelileko,
Nyine wa mina hi mani?
ni bamakweru ba mina ba
mani?
49 I lo nawuluta canja gakwe
ka bapizani, a ku ngalo, La-
ngutani, nyine wa mina ni
bamaka*b*ye ba mina!
50 Hakuba loyi a ta nga maha
kuranza ka Dadani wa mi-
na wa le tilweni, yena hi
maka*b*ye wa mina, ni ma-
kwenu wa mina, ni nyine
wa mina.
Joh. 15. 14. Gal. 5. 6. & 6. 15. Kol. 3.
11. Heb. 2. 11.

XIPIMO 13.

1 Hi lego siku Jesu a huma
n*d*lwini, a ya tsama bi-
mbini.
Marku 4. 1.
2 Ku lo tsombana kakwe *z*i-
*d*lemu *z*a hombe, le*z*o i lo
engena ngalabeni, i lo tsa-
ma; a *zid*lemu *z*on*k*le *z*i lo
yima fungwini.
Luka 8. 4. & 5. 3.
3 I lo kanela ka*b*ye *z*ilo *z*o
tala hi mifananiso, aku,
Langutani, ku lo huma mu-
xwanyi aya xwanya;
Luka 8. 5.
4 Kwatsi hile*z*i na ha xwa-
nya, yi*n*wani mbewu yi lo
wela n*d*leleni, a tinyanyani
ti lo cikela ti yi jowotela:

5 Ti*n*wani ti wela wutsa*n*we-
ni ga mari*b*ye, laha yi nga
haba misaba yo tala: *z*ale*z*o
ti mila, hile*z*i laho ku nga
haba misaba yo tala:
6 Ni laha na gi tsuwukile ga-
mbo, ti lo *k*lahuka; hakuba
ti nga hi ni mutsu, ti lo
wuna.
7 Ti*n*wani ti lo wela mizweni;
mizwa yi lo kula, yi ti *k*li-
mba:
8 Ni ti*n*wani ti lo wela misa-
beni yo saseka, ti *t*rala bana,
ti*n*wani hi zana, ti*n*wani hi
n*k*lanu wa makume ni ku-
me gi*n*we, ti*n*wani hi ma-
kume manharu.
9 Loyi a nga ni tin*d*lebe, azwe.
xip. 11. 15. Marku 4. 9.

10 A bapizani ba lota, ba ku
kakwe, Hi yini u wulawu-
lako ka*b*ye hi mifananiso?
11 I lo hlamula a ku ngalo ka-
*b*ye, Ka *n*wina ku nyikilwe
ku ti*b*a mifihlakalo ya mu-
fumu wa tilo, kanile*z*i ka
bona a ku nyikiwangi.
xip. 11. 25. & 16. 17. Marku 4. 11.
1 Kor. 2. 10. 1 Joh. 2. 27.
12 Hakuba loyi a nga nazo, ku
ta nyikiwa kakwe, i ta pfu-
na: kanile*z*i kani hi wihi a
nga haba, ka yena ku ta te-
kwa ni xwalexi a nga ku i
naxo.
xip. 25. 29. Marku 4. 25. Luka 8. 18. &
19. 26.
13 Hikwalaho nza kanela ka
bona hi mifananiso; hakuba
ba ku wona ba nga woni, ba
kuzwa ba ngazwi, hambu
ni kupima.
14 Ni ka bona kutatiseka ku-
profeta ka Isaya, ku nge
ngalo,
Hi kuzwa mu tazwa, na
mu nga hi ni kupima; hi
ku wona mu ta wona,
na mu nga hi ni kuwo-
na:
Marku 4. 12. Luka 8. 10. Joh. 12.
40. Mit. 28. 26, 27. Roma 11. 8.
2 Kor. 3. 14, 15.
15 Hakuba mbilu ya laba
banhu yi nonohile, ni tin-
*d*lebe ta*b*ye a ti na made-
ma ya kuzwa, ni mahlo
ya*b*ye ma tsimbile; ku-
tani ku nga maheka ba
wona hi mahlo ya*b*ye, ba-
zwa hi tin*d*lebe ta*b*ye, ba
pima hi timbilu ta*b*ye, ba
hunzuluka kambe, nzi ta
ba hanyisa.
Heb. 5. 11.
16 Kanile*z*i ma katekile mahlo
ya *n*wina, hakuba ma wo-
na; ni tin*d*lebe ta *n*wina,
hakuba tazwa.
xip. 16. 17. Luka 10. 23, 24. Joh. 20. 29.
17 Hi*z*inene nzi ku ka *n*wina,
baprofeti ni banhu bo lula-
ma banyingi ba nga laba
ku wona *z*ilo mu *z*i wona-
ko, a ba *z*i wonangi; ni
kuzwa *z*ilo mu *z*i *z*wako, a
ba *z*i zwangi.
Heb. 11. 13. 1 Pet. 1. 10, 11.
18 *Z*onake ingisani mufana-
niso wa muxwanyi.
Marku 4. 14. Luka 8. 11.
19 Laha loku munhu azwa
mhaka ya mufumo, a nga
yi pimi, zonake kuta loyi
wa kubiha, a wu*k*la lexi xi
xwanyileko lomo mbilwini

yakwe. Loyi hi yena a
xwanyileko n*d*leleni.
xip. 4. 23.
20 Loyi a nga xwanyiwa ma-
ri*b*yeni, hi yena loyi a yi
zwako mhaka, *z*ale*z*o a yi
amukela hi kutsaka;
Joh. 5. 35.
21 Na nga hi na mutsu hi wu-
tsumbu gakwe, kanile*z*i a
tiya xikatanyana; loku ku-
karateka kutani kuxani-
seka ku cikele hi kota ya
mhaka, *z*ale*z*o a kunguba-
nyeka.
xip. 11. 6. 2 Tim. 1. 15.
22 Loyi a nga xwanyiwa mi-
zweni, loyi hi ywaloyi
azwako mhaka; a kulaba
*z*ilo *z*a tiko, a kukohlisa ka
kufuma, ku *k*limba mhaka,
yi nga *t*rali mihanzu.
xip. 19. 23. Marku 10. 23. Luka 18. 24.
1 Tim. 6. 9. 2 Tim. 4. 10.
23 Ni loyi a nga xwanyiwa
misabeni ya kusaseka, hi
yena loyi a zwako mhaka,
a yi pima; a pfuna miha-
nzu ntsena, a *t*rala, yi*n*wani
hi zana, yi*n*wani hi n*k*lanu
wa makume ni kume gi-
*n*we, yi*n*wani hi makume
manharu.

24 Mu*n*wani mufananiso i lo
wulawula mahlweni ka*b*ye,
a ku, A mufumo wa tilo
wu fanana ni munhu loyi a
nga xwanya mbewu yinene
a si*n*wini gakwe:
25 Kanile*z*i na ba e*k*lele banhu,
ku lo cikela a nala wakwe
a xwanya makuhu kambe
xikari ka mabele, i lo fa-
mba.
26 Kanile*z*i laha na timbewu
ti milile, ti cela mihanzu,
ku woneka ni makuhu ka-
mbe.
27 A *z*itiri *z*a laha ngangweni
*z*i lota *z*iku, Hosi, a ku
xwanyangi timbewu to sa-
seka si*n*wini ga wena ke?
ma ta hi kwihi makunu
laya makuhu?
28 A ku ngalo ka*b*ye, A nala i
mahile lexi. A *z*itiri *z*iku
kakwe, A ku *z*i ranzi hiya
hi ma hlengeletela ke?
29 Kanile*z*i yena aku, Kokwi-
hi; ku nga ku laha mu
hlengeletelako makuhu, mu
nga tsuwula mabele *z*i*n*we
nawo.
30 Nga na mu ma tsika ma
kula *z*i*n*we ku kala ku ci-
kela kutsobela: hi xikatini
xa kuhula nzi taku ka ba-
tsobeli, Wungeletelani ma-
kuhu kusangula, mu ma
boha hi tinyanza ku ma
hisa: kanile*z*i mu wungele-
tela mabele magombeni ya
mina.
xip. 3. 12.

31 Mu*n*wani mufananiso a
wu beka mahlweni ka*b*ye,
a ku, A mufumo wa tilo wu
kotisa a mbewu ya xinapi,
leyi munhu a yi tekako, a
yi xwanya si*n*wini gakwe:
Marku 4. 30, &c. Luka 13. 18, 19.
32 Leyo ntsena yi nga yi tso-
ngwanyani ku hunza ti-
mbewu ton*k*le; kanile*z*i
laha na yi kulile, yi maha
ya hombe ku hunza ku*b*ya-
nya won*k*le, yi maha sinya,

lezaku zinyanyani za tilo
zita zi kapama marabini ya
yona.

33 Munwani mufananiso a wu
kanela kabye; A mufumo
wa tilo wu fanana ni come-
lo, lexi a xi tekako wasati,
a xi fihla mapeni ya xipimo
xinharu, ku kala ku bila
konkle.
Luka 13. 20, &c.

34 Zonkle lezi zilo Jesu i lo
wulawula hi mifananiso ka
zidlemo; hi lahandle ka mi-
fananiso a nga wulangi cu-
mo ka bona:
Marku 4. 33, 34.
35 Kasi ku fela ku tatiseka lexi
xi nga kanelwe hi mupro-
feti, aku,
Nzi ta vulula nomu wa
mina hi mifananiso; Nzi
ta wulawula zilo zi fihle-
leko kusanguleni ka tiko.
Roma 16. 25, 26. 1 Kor. 2. 7. Efe. 3. 9. Kol. 1. 26.

36 Zonake i lo siya zidlemo, a
engena ndlwini: a bapizani
bakwe ba lota kakwe, baku,
Hi klamusele a mufananiso
wa makuhu ya lomo si-
nwini.
37 A hlamula i te ngalo, Loye
a xwanyako mbewu ya ku-
saseka hi Nwana wa mu-
nhu;
38 A simu hi tiko; a mbewu
ya kusaseka, laba hi bana
ba mufumo; ni makuhu hi
bana ba loyi wa kubiha;
xip. 24. 14. & 28. 19. Marku 16. 15, 20. Luka 24. 47. Roma 10. 18. Kol. 1. 6. Joh. 8. 44. Mit. 13. 10. 1 Joh. 3. 8.
39 A nala loyi a nga xwanya
hi Satani: a kuhula hi ku-
gumesa ka tiko; ni bahuli
hi tingelosi.
Kuv. 14. 15.
40 Hikwalaho kotisa lezi a ma-
kuhu ma ta nga hleletelwa
ma hiswa hi nzilo; ku ta
maha lezo kugumeseni ka
tiko.
41 A Nwana wa munhu i ta
rumela tingelosi takwe, ti
ta wungeletela mufunweni
wakwe zonkle lezi zi maha-
ko kungubanyisa, na bona
laba a mahako kubiha,
xip. 18. 7. 2 Pet. 2. 1, 2.
42 Ti ta ba hoxa pingweni ga
nzilo: laho ku ta nga maha
kona mikosi ni kugetsela
ka meno.
xip. 3. 12. Kuv. 19. 20. & 20. 10. xip. 8. 12. xipm. 50.
43 Zonake a ba lulamileko ba
ta ngangamela kota gambo
mufunweni wa Dadani wa-
bye. Loyi a nga ni tindle-
be, azwe.
1 Kor. 15. 42, 43, 58. xipm. 9.

44 Mufumo wa le tilweni wu
fanana ni tsomba yi fihli-
lweko sinwini; leyi munhu
a nga yi kuma, a yi fihla; hi
kutsaka kakwe a famba a
ya xabisa zonkle a nga na-
zo, a xaba lego simu.
Fil. 3. 7, 8. Kuv. 3. 18.

45 Kambe, a mufumo wa le
tilweni wu kotisa mahunga-
ni a labako mapareli yo sa-
seka:
46 Na kumile a pareli ginwe
gi nga ni tsengo wa hombe,

i lo famba a ya xabisa *z*o-
n*k*le a nga na*z*o, a gi xaba.

47 Kambe a mufumo wa le
tilweni wu fanana ni liko-
ka, lolu li nga hoxiwa bi-
mbini, li wungeletela tixa-
ka ton*k*le :
xip. 22. 10.
48 Laha na li tele, ba li kokela
fungwini ; ba tsama lahasi,
ba hlengeletela leti tinene
*z*i*b*yeni, kanile*z*i ba cuku-
nyeta lahan*d*le leti to biha.
49 Kuta maha le*z*o kugume-
seni ka tiko : a tingelosi ti
ta huma, ti ta abanyisa bo-
biha xikari ka kusaseka,
xip. 25. 32.
50 Ti ta ba hoxa pingweni ga
nzilo : laho ku ta nga maha
kona mikosi ni ku getsela
ka meno.
xipm. 42.

51 Mu *z*i pimile *z*ilo le*z*i *z*on*k*le
ke ? Ba ku ka yena, Ina.
52 A ku ngalo ka*b*ye, Hikwa-
laho a mutsali loyi a gonzi-
silweko mufu*n*weni wa le
tilweni i fanana ni munhu
loyi a nga *n*winyi wa nga-
ngo, a humeselako tsomba
yakwe *z*ilo *z*iswa ni *z*a kale.

53 Na ku mahisile le*z*i, laha
Jesu na mbetile leyi mifa-
naniso, a suka laho.
54 Na kari ata le tikweni ga le
ka*b*ye i lo ba gonzisa sinago-
geni ga*b*ye, le*z*o ba lo hlama-
la, ba ku ngalo, I gi kuma
kwihi loyi munhu legi wu-
*k*lari, ni mitiro ya ntamo ?
xip. 2. 23. Marku 6. 1. Luka 4. 16, 23.

55 A hi yena *n*wana wa mu-
ba*k*li loyi ke ? a nyine wa-
kwe a nga bitiwi a ku hi
Maria ? ni bamaka*b*ye, a
hi Jamesi na Josefa, na Si-
moni, na Juda ke ?
Marku 6. 3. & 15. 40. Luka 3. 23. Joh.
6. 42. xip. 12. 46.
56 Ni bamaka*b*ye ba xisati, a
ba kona bon*k*le na hina ke ?
*z*i huma hi kwihi ka loyi
le*z*i *z*ilo *z*on*k*le a nga na*z*o ?
57 Ba lo zangara hi yena. Ka-
nilezi Jesu aku ngalo ka*b*ye,
Muprofeti a nga dzunziwi,
saseka tikweni ga le kakwe,
ni n*d*lwini yakwe.
xip. 11. 6. Marku 6. 3, 4. Luka 4. 24.
Joh. 4. 44.
58 A nga mahangi mitiro yi
nyingi ya hombe ya ntamo
laho hi kota ya ku-nga-
kolwi ka*b*ye.
Marku 6. 5, 6.

XIPIMO 14.

1 Hi lexo xikati hosi Herodi
i lozwa wudumo ga Jesu,
Marku 6. 14. Luka 9. 7.
2 A ku ngalo ka malanza ya-
kwe, Loyi hi Johani Muba-
patizi ; a vukile ka bafileko;
hikwalaho lowu ntamo wu
tira ha yena.
3 Hakuba Herodi i wa lo ko-
ma Johani, a mu boha, a
mu engenisa paxweni hi
kota ya Herodia, a sati wa
maka*b*ye wakwe Filipu.
Marku 6. 17. Luka 3. 19, 20.
4 Hakuba Johani i lo ngalo
kakwe, A ku fanele ku mu
teka.
5 Laha a nga nga laba ku mu
daya, i lo caba *z*i*d*lemo, ha-

kuba ba wa mu ti*b*a ba ku
muprofeti.
xip. 21. 26. Luka 20. 6.
6 Kanile*z*i laha a siku ga He-
rodi ga ku*t*ralwa gi cikele,
a nhanyana wa Herodia i lo
kina mahlweni ka*b*ye, a
tsakisa Herodi.
7 Hi ka le*z*o a mu tsumbisa
hi kuhlambanya ku mu
nyika lexi a ta nga xi ko-
mbela.
8 Yena, na layilwe hi nyine
wakwe, aku, Nzi nyike laha
ngelweni a hloko ya Johani
Mubapatizi.
9 A hosi yi lo xaniseka: ka-
nile*z*i hi kota ya kuhlamba
kakwe, ni kota ya laba a
nga hi nabo laha kugeni,
i lo laya hakuba a nyiki-
wa.
10 I lo rumela, aya tsema hlo-
ko ya Johani paxweni.
11 Ni hloko yi lo nehiwa hi
ngelo, yi lo nyikiwa ka
nhwana: yena a yi yisa ka
nyine wakwe.
12 A bapizani bakwe ba lota,
ba lo teka xirumbi, ba xi
nkelela; ba lo famba ba ya
ambela Jesu.

13 Makunu Jesu na *z*i *z*wile,
a suka laho hi ngalaba, aya
wutsa*n*weni ga xiwunza
*k*lelweni: a *zid*lemo na *z*i
*z*wile, *z*i lo mu lanzela hi
milenge bata hi le miti-
ni.
xip. 10. 23. & 12. 15. Marku 6. 32.
Luka 9. 10. Joh. 6. 1, 2.
14 I lo huma, a wona xi*d*lemo
xa hombe, i lo xi zwela wu-
xinji, a hanyisa ba ba*b*yako
ba*b*ye.
xip. 9. 36. Marku 6. 34.
15 Laha na gi hlwile gambo, a
bapizani ba lota kakwe, ba-
ku, A wutsamo gi hi xiwu-
la, a xikati xi si na xi
hunzile; *k*lelisa a *zid*lemo,
kasi ba fela kuya *z*imuta-
neni, *z*iya xabela wutsu-
mbu ga *z*ona kuga.
Marku 6. 35. Luka 9. 12. Joh. 6. 5.
16 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo
ka bona, A ku labekile ka-
*b*ye le*z*aku ba famba; ba-
heni kuga *n*wina.
17 Bona ba te ngalo kakwe, A
hi na cumo laha saseka i
n*k*lanu wa *z*ibaba, ni *zid*lu-
wani *z*imbiri.
18 A ku ngalo, Zi neheni laha
ka mina.
19 A laya *zid*lemo ku tsama la
hehla ka *b*yanyi; i lo teka
a n*k*lanu wa *z*ibaba, ni *z*i-
*d*luwani *z*imbiri, na cuwu-
ka le tilweni, i lo katekisa,
a kema *z*ibaba a *z*i nyika
ka bapizani, a bapizani ba
*z*i nyika ka *zid*lemo.
xip. 15. 36.
20 Ba loga bon*k*le, ba xuriswa:
ba lo rolela ma*k*lakla ma se-
leko, kume ni *z*imbiri ga
*z*irunzu *z*i lo tala.
21 Laba ba ngaga ba wa hi
n*k*lanu wa makume ya ma-
zana, ku nga hlayiwi a ba-
sati ni banana.

22 *Z*ale*z*o a kongotela bapizani
ku engena ngalabeni, ba ra-
nga ba famba *k*latuko yena,
a kala a *k*lelisa *z*idlemo.

23 Na *k*lelisile *z*idlemo, i lo ya
le xitsungeni *k*lelweni ku
kongela; na gi lohlwa i wa
hi kona laho yece.
Marku 6. 46. Joh. 6. 16.
24 Kanile*z*i a ngalaba makunu
yi wa hi xikari ka bimbi, yi
n*d*lengan*d*lengiswa hi ma-
*b*yan*d*lati: hakuba mheho
yi wa hambene na bona.
25 Hi xikati xa mune xa ku
labelela ka wusiku i lota
ka*b*ye, na famba hehla ka
bimbi.
26 Ni laha bapizani ba mu wo-
na a famba hehla ka bimbi,
ba lo dzuka, baku, Xi gono;
ba bahuwa hi kucaba.
27 Kanile*z*i *z*ale*z*o Jesu i lo wu-
lawula ka bona, aku, Tiyi-
sani mbilu; hi mina; mu
nga cabi.
28 Petro i lo mu hlamula a ku
ngalo ka yena, Hosi, loku u
nga u hi wena, nzi bitane
kuta ka wena le hehla ka
mati.
29 A ku ngalo, Tana. Petro i
lo cika ngalabeni, i lo famba
hehla ka mati, kuta ka Jesu.
30 Kanile*z*i na wona mheho, i
lo caba; a sangula ku wela,
a bahuwa, aku, Hosi, nzi
ponise.
31 *Z*ale*z*o Jesu i lo nawuluta
canja gakwe, i lo mu koma,
aku kakwe, O wena u nga
ni kukoleka ku tsongwa-
nyani, hi yini u ganganwa-
ko?
32 Laha na ba engenile ngala-
beni, a mheho yi lo miyela.
33 Labo ba nga hi kona ngala-
beni ba lo mu kozela, baku,
Hi*z*inene u *N*wana wa Nu-
ngungulu.
xip. 16. 16. & 26. 63. Marku 1. 1. Luka 4. 41. Joh. 1. 49. & 6. 69. & 11. 27. Mit. 8. 37. Roma 1. 4.
34 Na ba *k*latukile, ba lo ci-
kela tikweni, ga Genesareta.
Marku 6. 53.
35 Laha ba banuna ba lego
wutsamo ba mu ti*b*ile, ba lo
rumela ka lego tiko gon*k*le,
ba lo neha kakwe bon*k*le ba
nga kari ba ba*b*ya;
36 Ba mu kongotela baku ba
kumba petso wa nguwo ya-
kwe basi: kwatsi hi bon*k*le
laba ba nga kumba ba lo
hanyiswa.
xip. 9. 20. Marku 3. 10. Luka 6. 19. Mit. 19. 12.

XIPIMO 15.

1 Zonake kuta ka Jesu hi le
Jerusalema ba Farisi ni ba-
tsali, ba ku ngalo,
Marku 7. 1.
2 Hi yini bapizani ba wena
ba hambunyetako maha-
nyela ya bakale ke? hakuba
a ba hlambi man*d*la yabye
laha na baga zibaba.
Marku 7. 5. Kol. 2. 8.
3 A hlamula a ku ngalo ka
bona, Hi yini na nwina mu
hambunyetako kulaya ka
Nungungulu hi kota ya ma-
hanyela ya nwina ke?
4 Hakuba Nungungulu i te
ngalo, Caba raru wa wena
ni nyine wa wena: ni ku,
Loyi a wulawulako kubiha
hi dadani kutani mamani
wakwe, a afe hi kufa.
Efe. 6. 2.

5 Kanilezi nwina muku, Kani
hi wihi a ta nga wula ka
dadani wakwe ni ka mama-
ni wakwe, Lezi u laba ku
vunetela ha zona hi mina
zi nyikelwe ka Nungungu-
lu;
Marku 7. 11, 12.
6 A nga ta ha caba dadani
wakwe. *N*wina mu mahile
mhaka ya Nungungulu yi
hi haba cumo hikwalaho ka
mahanyela ya *n*wina.
7 Nwina baxengeteli, i profe-
tile kwatsi ka nwina Isaya,
aku,
Marku 7. 6.
8 Laba banhu ba nzi dumi-
sa hi milomu ya*b*ye; ka-
nilezi a mbilu ya*b*ye yi le
kule na mina.
9 Kanilezi ba nzi kozela ha-
ba, ba gonzisa kota *z*igo-
nziso *z*a*b*ye, hi kulaya ka
banhu.
Kol. 2. 18–22. Tit. 1. 14.
10 I lo bitana kakwe a xi*d*le-
mo, a ku ka xona, Zwanani,
mu pima:
Marku 7. 14.
11 A hi *z*ona le*z*i *z*i engenako
no*n*wini *z*i bihisako mu-
nhu; kanile*z*i le*z*i *z*i huma-
ko no*n*wini, hi *z*ona *z*i bihi-
sako munhu.
Mit. 10. 15. Roma 14. 14, 17, 20. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.
12 *Z*onake ku lo cikela bapiza-
ni, ba te ngalo kakwe, Wa
*z*i ti*b*a wena le*z*aku a ba Fa-
risi ba lo zangara, laha na
ba zwile loku kuwula?
13 A hlamula a ku ngalo, Tisi-
nya ton*k*le *t*i nga *b*yaliwa-
ngiko hi Dadani wa mina
wa le tilweni, ti ta tsuwu-
liwa.
Joh. 15. 2. 1 Kor. 3. 12, &c.
14 Ma nga ba tsikani boce: ba
hi barangi ba *z*ikumu. Loku
xikumu xi koka xikumu,
bon*k*le ba ta wela rinzini.
xip. 23. 16. Luka 6. 39.
15 Petro i lo hlamula a ku
ngalo ka yena, Hi *k*lamusele
mufananiso lowu.
Marku 7. 17.
16 I te ngalo, Na *n*wina a mu
se ku pima ke?
xip. 16. 9. Marku 7. 18.
17 A mu pimi muku, *z*on*k*le *z*i
engenako no*n*wini *z*i hunza
*z*i ya rum*b*yini, *z*i huma la-
han*d*le ke?
1 Kor. 6. 13.
18 Kanile*z*i le*z*i *z*i humako hi
le no*n*wini *z*i huma hi le
mbilwini; hi *z*ona *z*i bihisa-
ko munhu.
Jam. 3. 6.
19 Hakuba hi le mbilwini ku
huma kualakanya ko biha,
a kudaya, a kuremba, a
kubaya, a kuyiba, a kuhla-
mbanya, a mawunwa, i
nzukano:
Marku 7. 21.
20 Le*z*i hi *z*ilo *z*i bihisako mu-
nhu: kanile*z*i kuga hi ma-
n*d*la ma nga hlaziwangiko
a *z*i bihisi munhu.

21 Jesu i lo suka laho, aya
ma*k*lelweni ya Tire ni Si-
doni.
22 Languta, a *t*ratsi wa Kana-
ni a huma hi leyo mimbi-
ngano, i lo bitana, aku, Nzi
zwele wuxinji, O Hosi, *n*wa-
na wa Davida; a *n*wananga

wa babiseka nguvu hi di-
moni.
23 Kanilezi a nga mu anguli
ni mhaka yinwe. Ni bapiza-
ni bakwe ba lota ba mu ko-
ngotela, baku, Mu klelise;
hakuba wa hi kulumela
hina.
24 Kanilezi i lo hlamula aku
ngalo, A nzi rumelwangi sa-
seka ka tiyivu ti lahlekileko
ta yindlu ya Israeli.
xip. 10. 5, 6. Mit. 3. 25, 26. & 13. 46. Rom. 15. 8.
25 Kanilezi i lo ta i lo mu ko-
zela, aku, Hozi, nzi vune.
26 I lo hlamula a ku ngalo, A
hi kwatsi ku teka zibaba za
zihlangana zi hoxwa ka ti-
byana.
xip. 7. 6. Fil. 3. 2.
27 Kanilezi yena i lo ngalo,
Ina, Hosi: hambu tibyana
taga maklakla mawako la-
hasi mezeni ka benyi ba
tona.
28 Zonake Jesu i lo angula a
ku ngalo, O wasati, ka ho-
mbe kukoleka ka wena: a
ku mahe ka wena kota ku-
ranza ka wena. Ni nhanya-
na wakwe i lo hanyiswa ku
sukela lexo xikati.

29 Zonake Jesu i lo suka laho
i lota kusuhani ni bimbi ga
Galile; i lo kanziya xitsu-
ngeni, i lo tsama.
Marku 7. 31. xip. 4. 18.
30 Ku lo cikela kakwe a zidle-
mo za hombe, na zi hi na
zona a zilema, ni zikumu,
ni timbebebe, ni zikurubu,
ni banwani bo tala, ba lo ba
beka lahasi ka mikonzo ya-
kwe; i lo ba hanyisa:
xip. 11. 5. Luka 7. 22.
31 Ka zona zidlemo zi lo rewu-
ka, laha na zi wona mbebe-
be yi wulawula, a zikurubu
zi hanyiswa, ni zilema zi
famba, ni zikumu zi wona:
ba lo dumisa Nungungulu
wa Israeli.

32 Ni Jesu i bitana bapizani
bakwe, I te ngalo, Nza xi
zwela wusiwana lexi xidle-
mo, hakuba ba lo simamisa
na ba hi na mina makunu
hi masiku manharu na ba
ngagi ncumo: nzi nga ta
ba klelisa na ba hi ni ndla-
la, kutani ba nga karala
ndleleni.
Marku 8. 1.
33 Ni bapizani ba ku kakwe,
Hi ta zi kuma kwihi zibaba
zo tala wutsanweni ga xi-
wula kota legi, ku xurisa
zidlemo za hombe ke?
34 Ni Jesu a ku kabye, Mu na
ni zibaba zingani nwina?
ba ku ngalo, I nklanu ni zi-
mbiri, ni zidluwani zi tso-
ngwanyani.
35 I lo laya zidlemo ku tsama
lahasi misabeni;
36 Yena i lo teka a nklanu ni
zimbiri wa zibaba ni zidlu-
wani zi tsongwanyani; a
katekisa a kema, a nyika
ka bapizani, ni bapizani ka
zidlemo.
xip. 14. 19. Luka 22. 19.
37 Ba loga bonkle, ba lo xura:
ba lo rolela maklakla mase-

leko ma lo tala n*k*lanu wa
*z*irunzu ni *z*imbiri
38 Ni laba ba ngaga ba wa hi
mune wa makume ya ma-
zana ba banuna, ku nga
hlayiwi ni ba basati ni *z*i-
sumbe.
39 I lo *k*lelisa *z*i*d*lemo, i lo enge-
na ngalabeni, i lota mbinga-
*n*weni wa le Magadani.
Marku 8. 10.

XIPIMO 16.

1 A ba Farisi ni ba Sadusi
ba lota, na ba mu ringa ba
ku ngalo yena a ba kombise
a xiwoniso xa le tilweni.
xip. 12, 38. Marku 8. 11. Luka 11, 16. & 12. 54–56. 1 Kor. 1. 22.
2 Kanile*z*i yena i lo hlamula a
ku ka*b*ye, Laha na gihlwa,
*n*wina muku, Yi ta kuna:
hakuba a tilo gi *t*rukile.
3 Ni laha mixweni, Yi tana
nyamu*k*la: hakuba a tilo gi
*t*rukile na gi pfupele. Ma
zi tiba ku hingelela ngohe
ya tilo; kanile*z*i a mu koti
ku hingelela a *z*iwoniso *z*a
*z*ikati.
4 A xizukulwana xi bihileko
ni xirembako xi laba *z*iwo-
niso; a ku kona xiwoniso
xi ta nga nyikiwa ka xona,
saseka a xiwoniso xa Jona.
Yena i lo ba siya, a fa-
mba.
xip. 12. 39.

5 A bapizani ba lota *k*latu
kweni mu*n*wani ba lo riba-
la ku teka a *z*ibaba.
Marku 8. 14.
6 Jesu i lo ngalo ka*b*ye, *K*la-
rihani mu cuwuka a comelo
xa ba Farisi ni ba Sadusi.
Luka 12. 1.
7 Bona ba lo wulawulisana,
baku, A hi tekangi *z*iba-
ba.
8 Jesu na *z*i ti*b*ile a ku nga-
lo, O *n*wina ba kukoleka
kutsongwani, mu wulawu-
lisana yini, hakuba a mu
na *z*ibaba ke?
9 A ma ha ti*b*i ke, a ma ha
alakanyi a n*k*lanu wa *z*iba-
ba *z*a n*k*lanu wa makume
ya mazana, *z*irunzu *z*i ngani
mu roleleko ke?
xip. 14. 17. Joh. 6. 9.
10 Kambe ni n*k*lanu ni *z*imbi-
ri a *z*ibaba *z*a mune wa ma-
kume ya mazana, *z*ingani
zirunzu mu roleleko ke?
xip. 15. 34.
11 Hi yini le*z*o mu nga pimiko
le*z*aku a nzi wulawulangi
ka *n*wina hi *z*ibaba? Kani-
le*z*i *k*larihani comelo xa ba
Farisi ni ba Sadusi.
12 *Z*onake ba lo pima le*z*aku a
nga ba *b*yeli ku *k*lariha a
comelo xa *z*ibaba, kanile*z*i a
*z*igonziso *z*a ba Farisi ni ba
Sadusi.

13 Makunu laha Jesu i lota
*k*lelweni ga le Kesaria Fili-
pi, i lo wutisa a bapizani ba-
kwe, aku, A banhu be nga-
lo, a *N*wana wa munhu hi
mani?
Marku 8. 27. Luka 9. 18.
14 Be ngalo, Ba*n*wani baku hi
Johani Mubapatizi; ba*n*wa-
ni, hi Elija: ba*n*wani, hi

Jeremia, kutani mu*n*we wa
baprofeti.
xip. 14. 2. Luka 9. 7, 8, 9.
15 I te ngalo ka*b*ye, *N*wina
mu ngalo hi mina mani ke?
16 Simoni Petro i lo hlamula a
ku ngalo, Wena u Kristu, a
*N*wana wa Nungungulu a
hanyako.
xip. 14. 33. Marku 8. 29. Luka 9. 20. Joh. 6. 69. & 11. 27. Mit. 8. 37. & 9. 20. Heb. 1. 2, 5. 1 Joh. 4. 15. & 5. 5.
17 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo ka yena, U katekisilwe
wena, Simoni Bar-Jona: ha-
kuba a nyama ni nkata a *z*i
vululekile ka wena, kanile-
*z*i Dadani wa mina loyi a
nga le tilweni.
Efe. 2. 8. 1 Kor. 2. 10. Gal. 1. 16.
18 Minawu kambe nza wula
ka wena, wena hi Petro,
ka gona legi ri*b*ye nzi ta
aka a ceci ya mina; a ti
nyangwa ta Hayidesi ti nga
ta ku hlula.
Joh. 1. 42. Efe. 2. 20. Kuv. 21. 14.
19 Nzi ta nyika ka wena a ti-
pfungulo ta mufumo wa ti-
lo: kani hi yini lexi u ta xi
boha laha misabeni xi ta bo-
hiwa ni le tilweni: ni lexi
u ta nga xi *k*la*k*la laha mi-
sabeni xi ta *k*la*k*liwa ni le
tilweni.
xip. 18. 18. Joh. 20. 23.
20 *Z*onake i lo laya bapizani
le*z*aku ba nga *b*yeli munhu
le*z*aku yena u hi Kristu.
xip. 17. 9. Marku 8. 30. Luka 9. 21.

21 Ku sukela lexo xikati i lo
sangula Jesu a ku kombisa
bapizani bakwe, a ku ngalo
i tangaya Jerusalema, a ya
xaniseka hi *z*ilo *z*inyingi hi
masingalakati ni bapristi ba
hombe ni batsali, a dayiwa,
hi siku ga manharu i ta
vuka.
xip. 20. 17. Marku 8. 31. & 9. 31. & 10. 33. Luka 9. 22. & 18. 31. & 24. 6, 7.
22 Petro i lo mu teka, i lo sa-
ngula ku mu kawuka, aku,
Nga lexi xi hi kule na we-
na, Hosi: lexi cima xi nga
ta ba ka wena.
23 Kanile*z*i yena i lo hunzulu-
ka, i te ngalo ka Petro, Su-
ka lenzako ka mina, Satani:
wena u xibo xikungubanyi-
sako ka mina: hakuba a ku
katali hi *z*ilo za Nungungu-
lu, kanile*z*i *z*a banhu.
Roma 8. 7.
24 *Z*onake Jesu a wula ka
bapizani bakwe, Loku a hi
kona munhu a ta nga nzi
lanzela, a ti tsike, a teka
xihambano a nzi lanzela.
xip. 10. 38. Marku 8. 34. Luka 9. 23. & 14. 27. Mit. 14. 22. 1 Tesa. 3. 3. 2 Tim. 3. 12.
25 Hakuba loyi a hlayisako ku-
hanya kakwe i ta ku lahle-
kelwa: ni loyi a lahlekelwa-
ko hi kuhanya kakwe hi
kota ya mina i ta ku ku-
ma.
Luka 17. 33. Joh. 12. 25.
26 Hakuba munhu i ta vune-
ka hi ku yini, loku a kuma
tiko gon*k*le a lahlekelwa hi
wutomi gakwe ke? xini a
ta nga xi nyikela munhu a
ku tekisa wutomi gakwe ke?
27 Hakuba a *N*wana wa mu-
nhu i tata hi wukosi ga
Raru wakwe ni tingelosi
takwe; *z*onake i ta nyika

munwe ni munwani kotisa mitiro yakwe.
xip. 26. 64. Marku 8. 38. Luka 9. 26. xip. 25. 31. Jude 14. Roma 2. 6. 1 Kor. 3. 8. 2 Kor. 5. 10. 1 Pet. 1. 17. Kuv. 2. 23. & 22. 12.

28 Ha kunene nza wula ka *n*wina, Ba kona ba*n*wani laba ba yimileko laha, laba a ba nga tazwa kufa, ba kala ba wona a *N*wana wa munhu na ata hi mufu*n*weni wakwe.
Marku 9. 1. Luka 9. 27.

XIPIMO 17.

1 Anzako ka n*k*lanu wa siku ni gi*n*we Jesu a teka *z*i*n*we naye Petro, na Jamesi, na Johani makabye wakwe, a ba neha xitsungeni xo leha xikun*d*leni:
Marku 9. 2. Luka 9. 28.

2 Yena i lo hunzuka mahlweni ka*b*ye: ni ngohe yakwe yi lo ngangamela kota a gambo, ni tinguwo takwe ti lo basa kota kuwonekela.

3 Languta, laho ku lo woneka ka*b*ye Mosi na Elija na ba wulawula naye.

4 Petro i lo hlamula, a ku ngalo ka Jesu, Hosi, ku sasekile ka hina a ku ba hi tsama laha: loku wena u *z*i ranza, nzi ta aka laha a mixaxa minharu; mu*n*we ngwa wena, ni mu*n*we ngwa Mosi, ni mu*n*we ngwa Elija.

5 *Z*ale*z*o na ha wulawula, languta, a refu go ngangamela gi lo ba kubunyeta bona: lunguta, a ge*z*u gi huma refini, giku, Loyi hi *N*wananga a ranzakako, a ka yena nza xalaliswa ha kunene; mu ingiseni *n*wina.
2 Pet. 1. 17. xip. 3. 17. Marku 1. 11. Luka 3. 22. Mit. 3. 22, 23.

6 Laha a bapizani na ba gi zwile, ba lowa hi ngohe ga*b*ye, ba lo caba nguvu.
2 Pet. 1. 18.

7 Jesu i lota i lo ba kumba a ku ngalo, Vukani, mu nga cabi.

8 Na ba *k*lakusa mahlo ya*b*ye, a ba wonangi munhu, saseka Jesu yece.

9 Kota na ha relela hi le xitsungeni, Jesu i lo ba laya, aku, Mu nga *b*yeli munhu, a kala *N*wana wa munhu a vuka hi ka bafileko.
xip. 16. 20. Marku 8. 30. & 9. 9.

10 Ni bapizani bakwe ba lo mu wutisa, baku, Hi yini a mitsalo yi wulako ku ngalo Elija i tata kuranga ke?
xip. 11. 14. Marku 9. 11.

11 Yena i lo hlamula a ku ngalo, Elija ha kunene ata, i ta *k*lelisela *z*ilo *z*on*k*le:
Luka 1. 16, 17. Mit. 3. 21.

12 Kanile*z*i nza wula ka *n*wina, Elija i sina a tile, bona a ba mu ti*b*angi, kanile*z*i ba lo maha ka yena *z*on*k*le ba *z*i ranzako. Le*z*o a *N*wana wa munhu i ta xaniswa ha bona.
xip. 11. 14. Marku 9. 12, 13. xip. 14. 3, 10. & 16. 21.

13 *Z*oneke ba lo pima a bapizani le*z*aku i wulawula ka*b*ye hi Johani mubapatizi.
xip. 11. 14.

14 Laha na ba cikela xi*d*le*n*wini, laho ku lota kakwe

a wanuna, na a kizama ka
yena, aku,
Marku 9. 14. Luka 9. 37.
15 Hosi, zwela wuxinji ka
*n*wana wa mina : hakuba
i na ni *z*itsuri, wa xaniseka
nguvu: hakuba *z*ikati *z*inyi-
ngi a wela nzilweni, ni *z*i-
kati *z*inyingi a wela mati-
ni.
16 Nzi wa lo mu tisa ka bapi-
zani ba wena, ba lo tsanze-
ka ku mu hanyisa.
17 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo, O xizukulwana xi nga-
kolekiko ni xi pengileko,
nzi ta kuba na *n*wina xika-
ti xingani ? nzi ta timisela
na *n*wina xikati xa ku yini ?
mu neheni laha ka mina.
18 Na Jesu i lo mu kawuka;
ni dimoni gi lo huma ka ye-
na: a mufana i lo hanyiswa
ku suka ka lexo xikati.
19 *Z*onake ku lota a bapizani
ka Jesu le xi kun*d*leni, ba
ku ngalo, Hi yini hina a hi
gi humesangi ke ?
20 Yena i ngalo ka*b*ye, Ha ko-
na hi kukoleka ka *n*wina
ku nga ku tsongwani ; ha-
kuba hi*z*inene nza wula ka
*n*wina, Loku mu hi ni ku-
koleka ka ku kota mbewa
ya xinapi, *n*wina mu ta ku
ka lexi xitsunga, Kunuka
laha u ya ka le giya wutsa-
mo ; xi ta kunuka ; a ku na
ncumo xi ta nga tsanza ka
*n*wina.
xip. 21. 21. Marku 11. 23. Luka 17. 6.
1 Kor. 12. 9. & 13. 2.

22 Le*z*i na ba ha tsamile Gali-
le, Jesu i te ngalo ka*b*ye, A
*N*wana wa munhu i ta nyi-
kelwa man*d*leni ya banhu;
xip. 16. 21. & 20. 17. Marku 8. 31. & 9.
30, 31. & 10. 33. Luka 9. 22, 44. &
18. 31. & 24. 6, 7.
23 Ba ta mu daya, hi siku ga
manharu i ta vuka. Ba lo
tsuba nguvu.

24 Laha ba nga wata Kaper-
naume, laba ba nga amu-
kela kihlanya ga xekeli ba
lota ka Petro, ba lo ngalo,
A hosi ya wena a yi rihi
hi ku yini a kupo ke ?
Marku 9. 33.
25 Yena aku, Ina. Laha na a
tile n*d*lwini, Jesu i lo wula
kuranga ka yena, aku, U
alakanya yini wena, Simo-
ni ? hi tihosi ta misaba, ti
amukela ka ba mani a kupo
kutani i nzobo ke ? ka ba-
nana ba tona, kutani ka
malanza ke ?
26 Na wulile, Hi ka malanza,
Jesu aku ka yena, Hikwa-
laho a banana ba *k*la*k*lekile.
27 Kanile*z*i, hi nga kala hi ba
zangarisa, famba bimbini,
u ya hoxa ximemba, u ko-
ma a xi*d*luwani lexi u ta
nga xi *k*lukula ku ranga ;
laha na u a hlamisile a nomu
wa xona, wena u ta kuma
a xekeli : gi teke, u ba nyika
a ya mina ni ya wena.

XIPIMO 18.

1 Hi lexo xikati bapizani ba
lota ka Jesu, baku, Himani
wa hombe mufu*n*weni wa
tilo ke ?
Marku 9. 33. Luka 9. 46. & 22. 24.

2 Yena i lo bita kakwe a *n*wa-
nana wa tsongwani, a mu
yimisa xikari ka*b*ye, a ku
ngalo,
3 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Saseka mu hunzuluka,
mu mahwe kota a banana
batsongwanyani, a mu nga
ta engena mufu*n*weni wa le
tilweni.
xip. 19. 14. Marku 10. 14. Luka 18. 16.
1 Kor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.
4 Hikwalaho loyi a nga ti ko-
ramisa kota *n*wanana loyi
wa tsongwanyani, ywaloye
ngwa hombe mufunweni
wa tilo.
xip. 20. 27. & 23. 11.
5 Ni loyi a ta nga amukela
*n*wanana mu*n*we wa ku
ngha hi wa tsongwanyani
hi bito ga mina wa nzi amu-
kela mina:
xip. 10, 42. Luka 9. 48.
6 Kani loyi a ta kungubanyi-
sa mu*n*we wa laba ba tso-
ngwanyani a kolwako ka
mina, *z*i mu fanele le*z*aku
a ri*b*ye ga hombe ga xigayo
gi konekwa nha*n*weni ya-
kwe, a rikiswe nonzweni wa
hombe le bimbini.
Marku 9. 42. Luka 17. 1, 2.
7 Kombo tikweni hi kota ya
*z*ikungubanyiso! hakuba *z*i
labekile le*z*aku a *z*ikungu-
banyiso a *z*ite; kanile*z*i ko-
mba ka munhu loyi a *z*iku-
ngubanyisa *z*i tako hi ka
yena!
Luka 17. 1. 1 Kor. 11. 19. xip. 26. 24.
8 Ni loku a canja ga wena
kutani a konzo wa wena
wu ku kungubanyisa, wu
tseme, u wu hoxa na wena:
*z*i sasekile ka wena ku enge-
na kuhanyeni u hi xilema,
kutani u hi xinzunzela, ku
hunza ku nga u hi ni ma-
n*d*la mambiri ni mikonzo
mimbiri u hoxiwa nzilweni
wa kupinzuka.
xip. 5. 29, 30. Marku 9. 43, 45.
9 Ni loku a tihlo ga wena gi
ku kungubanyisa, gi xoko-
le, gi hoxe na wena: *z*i sa-
sekile ka wena ku engena
kuhanyeni hi tihlo gi*n*we,
ku hunza u na mahlo ma-
mbiri u hoxwa gehena ga
nzilo.
10 Wonani akuba mu nga ka-
nyisi mu*n*we wa laba ba-
tsongwani; hakuba nza wu-
la ka *n*wina, le tilweni a
tingelosi ta*b*ye ta wona xi-
kati xon*k*le a ngohe ya Da-
dani wa mina loyi a nga le
tilweni.
Heb. 1. 14. Luka 1. 19.
12 Mu alakanyisa ku yini *n*wi-
na ke? loku a nga munhu
a hi ni zana ga tiyivu, ni
yi*n*we ya tona yi penga, a
nga ti siyi leti ta n*k*lanu wa
makume ni mune wa ma-
kume ni n*k*lanu ni mune,
aya le *z*itsungeni, a ya laba
leyi yi lahlekileko ke?
Luka 15. 4.
13 Le*z*o loku a yi kuma, *z*ine-
ne nza wula ka *n*wina, wa
tsaka ha yona nguvu ku
hunza leti ta n*k*lanu wa
makume ni mune wa ma-
kume ni n*k*lanu ni muna ti
nga lahlekangiko.
14 Kambe le*z*o a hi kuranza
ka Dadani wa *n*wina wa le

tilweni, le*z*aku a mu*n*we
wa laba batsongwani a ba
lobe.

15 Loku a nga maka*b*ye wa
wena a onhile ka wena, fa-
mba, u ya mu kombisa a ku
goha kakwe *n*wina bambi-
ri na mu hi nwece: loku a
ku ingisa, wena u mu ku-
mile maka*b*ye wa wena.
Luka 17. 3, Jam. 5. 20. 1 Pet. 3. 1.

16 Kanile*z*i loku a nga ku ingi-
si, teka *z*i*n*we na wena a
mu*n*we kutani bambiri, ka-
si hi wukustumunyu ga ba-
mbiri kutani banharu mha-
ka yonkle yi nga tiyiswa.
Joh. 8. 17. 2 Kor. 13. 1. Heb. 10. 28.

17 Loku a nga ala ku ba ingi-
sa, ku bike cecini: loku a
ala ku ingisa a ceci kambe,
a mahe ka *n*wina kota wa
Matiko ni muhlengisi.
Roma 16. 17. 1 Kor. 5. 9. 2 Tesa. 3. 6,
14. 2 Joh. 10.

18 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, *Z*onkle le*z*i mu ta nga
*z*i boha misabeni *z*i ta bohi-
wa ni le tilweni: ni *z*on*k*le
*z*ilo le*z*i mu ta nga *z*i *k*la*k*la
misabeni *z*i ta *k*la*k*liwa ni
le tilweni.
xip. 16. 19. Joh. 20. 23. 1 Kor. 5. 4.

19 Kambe nza wula ka *n*wina,
loku bambiri ba *n*wina ba
*k*langana misabeni hi ka xi-
lo ba ta nga xi kombela, xi
ta mahelwa ka bona hi Da-
dani wa mina loyi a nga le
tilweni.
xip. 5. 24. 1 Joh. 3. 24. & 5. 14.

20 Hakuba laha ku *k*langeneko
bambiri kutani banharu bi-
tweni ga mina, minawu nzi
kona xikari ka*b*ye.

21 *Z*onake ku lota Petro, i te
ngalo ka yena, Hosi, ku ta
ba *z*ikati *z*i ngani a makwe-
ru a nzi onhela, nzi mu ri-
balela ka? ku kala n*k*lanu
ni kumbiri ke?
Luka 17. 4.

22 Jesu a wula ka yena, A nzi
wuli ka wena, Ku kala n*k*la-
nu ni kumbiri; kanile*z*i, Ku
kala ku maha n*k*lanu wa
makume ni makume ma-
mbiri ma hlayilweko hi ka
n*k*lanu ni kumbiri.
xip. 6. 14. Marku 11. 25. Kol. 3. 13.

23 Hikwalaho a mufumo wa
tilo wu kota a hosi yo kari,
leyi yi ranzako ku kambela
malanza ya yona.

24 Laha na sangula ku kambe-
la, mu*n*we i lo tiswa kakwe,
loyi a nga muga kume ga
makume ya mazana ya tita-
lenta.

25 Kanile*z*i kota le*z*i a nga nga
a nga hi na xa ku riha, a
hosi yakwe yi lo laya aku a
xa*b*yiswa, ni sati wakwe, ni
banana bakwe, ni *z*on*k*le
le*z*i a nga na*z*o, kasi kuriha
ka mahwa.

26 Hikwalaho a nanza gi lowa
lahasi gi lo mu kozela, giku,
Hosi, nga wa nga timisela
ha mina, nzi ta kuriha wo-
*n*kle wena.

27 Ni hosi ya lego nanza, na
yi tatisilwe hi ti*t*ralo, yi lo
mu *k*la*k*lisa, yi mu ribalela
a nanzu.

28 Kanilezi lego a nanza gilo
huma, gi loya kuma ginwa-
ni nanza-kulobye, legi gi
nga ni nanzu ka yena wa
zana ga tidenario: i lo gi
koma, a gi gi vinyinga a
kolo, aku, Nzi rihe nanzu
wa wena.
xip. 20. 2.
29 Lezo a nanza-kulobye gi
lowa gi mu kombela, giku,
Nga u timisela ha mina nzi
ta kuriha.
30 Kani yena I lo kaneta: i lo
famba aya mu valela paxwe-
ni, a kala a riha nanzu.
31 Lezo laha a Malanza-kulo-
bye ba nga wona lezi zi ma-
hekileko, ba lo tsuba ha
hombe, ba lota ba ta byela
a hosi yabya lezi zi nga wa
mahekile.
32 Zonake a hosi yakwe yi lo
mu bitana ka yena, aku ka-
kwe, Wena nanza ga kubi-
ha, nzi lo ku tsetselela wo-
nkle lowo nanzu, hakuba u
lo nzi kombelisisa mina:
33 Wenawu nga u hi ni titralo
ka nanza-kuloni, kota lezi
mina nzi nga maha titralo
ka wena?
34 Ni hosi yakwe yi lo zangara,
yi mu nyekela ka baxanisi,
a kala a riha wonkle a na-
nzu wa yena.
35 Lezo a Dadani wa mina wa
le tilweni i maha ka nwina,
loku mu nga tsetseleli mu-
nwe ni munwani wa maka-
bye wa nwina hi mbilu ya
nwina.
xip. 6. 12. Marku 11. 26. Jam. 2. 13.

XIPIMO 19.

1 Lezo laha Jesu na mbetile
leti timhaka, i lo suka Gali-
le, i lota mbinganweni wa
Judia klatuko wa Jordani;
Marku 10. 1. Joh. 10. 40.
2 Ni zidlemo za hombe zi lo
mu lanzela; i lo ba hanyisa
laho.
xip. 12. 15.
3 Laho ku lota ka yena a ba
Farisi, na ba mu ringa, ba-
ku, Zi fanele ka wanuna a
ku hlongola a wasati wakwe
hi milanzu yonkle ke?
4 Yena i lo ba hlamula a ku
ngalo, Nwina a mu se ku
gonza ke, hakuba loyi a nga
ba maha kusanguleni i lo ba
maha a wanuna ni wasati,
5 Yena i te ngalo, Hi kota ya
lexi a wanuna i ta siya raru
wakwe ni nyine wakwe, i
ta namarela ka wasati wa-
kwe; laba bambiri ba ta
maha nyama yinwe?
Marku 10. 5–9. Efe. 5. 31. 1 Kor. 6. 16. & 7. 2.
6 Lezo a ba ha hi bambiri ka-
mbe, kanilezi ba hi nyama
yinwe. Hikwalaho lexi Nu-
ngungulu a xi klanganileko
katiginwe, nga xi nga ha-
mbaniswi hi munhu.
7 Bona baku ka yena, Hi yini
Mosi a nga laya ku nyika a
papilo ga kuhambana ke, ni
ku mu hlongola?
xip. 5. 31.
8 Yena a wula kabye, Mosi hi
kunonoha ka nwina ka ti-
mbilu ta nwina i lo mu vu-
mela ku hlongola a basati

ba *n*wina: kanile*z*i hi ku-
sanguleni ku wa nga ku nga
hi le*z*o.
9 Mina nza wula ka *n*wina,
Kani hi wihi a ta nga hlo-
ngola a sati wakwe, saseka
ku hi kubaya, a teka mu-
*n*wani, wa remba: ni ka
loyi a tekako loyi a alilwe-
ko wa remba.
xip. 5. 32. Marku 10. 11. Luka 16. 18. 1 Kor. 7. 10, 11.
10 A bapizani ba wula kakwe,
Loku *z*i mahisa le*z*o ka mu-
nhu ni sati wakwe, a *z*i fa-
nele ku teka a wasati.
11 Kanile*z*i yena i te ngalo ka-
*b*ye, Bon*k*lelele banhu a ba
na ku amukela loku kuwu-
la, kanile*z*i ka bona laba ku
nyikilweko.
1 Kor. 7. 2, 7, 9, 17.
12 Hakuba ku kona laba ba te-
nilweko, laba ba nga *t*rali-
swa le*z*o hi le maru*b*yini
ya banyine: ku kona laba ba
tenilweko, ba nga teniwa hi
banhu: ku kona laba bate-
nilweko ba nga ti maha hi
kota ya mufumo wa tilo.
Loyi a *z*i kotako ku ku amu-
kela, a ku amukele.
1 Kor. 7. 32, 34. & 9. 5, 15.

13 *Z*onake laho ku lo nehwa
kakwe a banana batsongwa-
nyani, kasi a *k*lateka ma-
n*d*la yakwe hehla ka*b*ye, a
kombela: ni bapizani bakwe
ba lo ba kawuka.
Marku 10. 13. Luka 18. 15.
14 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo,
Vumelani a banana batso-
ngwani, mu nga beleteli, a
kuta ka mina: hakuba a
mufumo wa letilweni ngwa
ba ku ngahi.
xip. 18. 3.
15 Yena i lo *k*lateka man*d*la
hehla ka*b*ye, i lo suka laho.

16 Languta, ku lota mu*n*we
ka yena a ku ngalo, Mugo-
nzisi, xilo muni xo saseka
mina nzi ta nga xi maha,
kasi nza fela kuba ni kuha-
nya ka kupinzuka?
Marku 10. 17. Luka 18. 18. & 10. 25.
17 Yena i te ngalo ka yena, Hi
yini wena u nzi wutisako
hi lexo xo saseka ke? Mu-
*n*we loyi a nga kona a sase-
kileko: kanile*z*i loku u ta
nga engena wutomini, go-
nga milayo.
18 Yena i lo wula ka yena,
Hi yihi? Jesu a ku ngalo,
U nga dayi, U nga rembi,
U nga yibi, U nga mahi
wukustumunyu ga mawu-
nwa,
19 Caba raru wa wena ni nyi-
ne wa wena: kambe, We-
na u ta ranza wa akelane
naye kota u ranzako a wu-
tsumbu ga wena.
xip. 15. 4. & 22. 39. Roma 13. 9. Gal. 5. 14. Jam. 2. 8.
20 A jaha gi lo wula ka yena,
*Z*on*k*le le*z*i *z*ilo nzi *z*i hlayi-
sile: nza ha vumala yini?
21 Jesu i te ngalo ka yena,
Loku u nga u mbelele, fa-
mba, u ya xabisa le*z*i u nga
nazo, u nyika ka *z*isiwana,
wena u ta ba ni tsomba le
tilweni: ngona u nzi lanzela.
xip. 6. 20. Luka 12. 33. & 16. 9. Mit. 2. 45. & 4. 34, 35. 1 Tim. 6. 18, 19.

22 Kanile*z*i laha na jaha gi
zwile loku kuwula, gi lo
huma gi famba na gi tsu-
bile: hakuba i wa mu*n*we
loyi a nga hi ni tsomba yo
tala.

23 Jesu a ku ngalo ka bapi-
zani bakwe, Hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, *Z*a tsanza
ka munhu a fumileko ku
engena mufu*n*weni wa le
tilweni.
xip. 13. 22. Marku 10. 24. 1 Kor. 1. 26. 1 Tim. 6. 9, 10.

24 Kambe nza wula ka *n*wina,
*Z*a hehuka ka kameli ku
engena no*n*wini wa cingani,
ku hunza munhu a fumile-
ko ku engena mufu*n*weni
wa Nungungulu.

25 Laha a bapizani na ba *z*i
*z*wile, ba lo damiswa ha ho-
mbe, baku, Himani *z*ona-
ke a ta nga hanyiswa ke?

26 Jesu na a cuwuka bona a
ku ngalo ka*b*ye, Ka banhu
a *z*i koteki, kanile*z*i ka Nu-
ngungulu *z*ilo *z*on*k*le *z*i ko-
teka.
Luka 1. 37. & 18. 27.

27 *Z*onake ku lo hlamula Petro
a ku ka yena, Wanga*b*ye,
hina hi siyile *z*on*k*le, hi lo
lanzele wena; xini *z*onake
hi ta nga xi kuma ke?
Marku 10. 28. Luka 18. 28. xip. 4. 20. Luka 5. 11.

28 Jesu i te ngalo ka*b*ye, Hizi-
nene nza wula ka *n*wina,
*n*wina laba mu nzi lanzele-
ko, hi ku*t*ralwa ku*s*wa laha
a *N*wana wa munhu a ta
nga tsama xitsa*n*weni xa-
kwe xa wukosi hi wukosi,
*n*winawu kambe mu ta tsa-
ma ka kume ni *z*imbiri *z*i-
tsamo *z*a wukosi, mu la-
mula a kume ga tixaka ni
timbiri ta Israeli.
xip. 20. 21. Luka 22. 28, 29, 30. 1 Kor. 6. 2, 3. Kuv. 2. 26.

29 Bon*k*lelele laba ba siyileko
tin*d*lu, kutani mbamaka-
*b*ye, kutani mbamaka*b*ye
ba xisati, kutani i dadani,
kutani nyine, kutani i ba-
nana, kutani matiko, hi ko-
ta ya bito ga mina, ba ta
amukela hi ka zana, ba taga
tsomba ya kuhanya ka ku-
pinzuka.
Marku 10. 29, 30. Luka 18. 29, 30.

30 Kanile*z*i mbanyingi bogu-
mesa ba ta nga maha bora-
nga, ni banyingi boranga
ba ta nga maha bogumesa.
xip. 20. 16. & 21. 31, 32. Marku 10. 31. Luka 13. 30.

XIPIMO 20.

1 Hakuba mufumo wa tilo
wu fanana ni munhu loyi a
nga ni ngango, loyi a ngo
binzuka ni punzu a ku ya
ramba bamangaba kuta si-
*n*wini gakwe ga xivini.

2 Laha na a vumelene ni ba-
mangaba a denario hi siku,
i lo ba rumela xivineni xa-
kwe.
xip. 18. 28.

3 Yena i lo famba hi xikati
xa wunharu, i lo wona ba-
*n*wani ba yimile wutsa*n*we-
ni ga ku hlengeletana ba
nga tiri ncumo;

4 Ni ka bona i te ngalo, Fa-
mbani *n*winawu kambe xi-

vineni, ni lexi xi sasekileko
nzi ta xi nyika ka *n*wina.
Ba lo famba n*d*leleni ga*b*ye.
5 I lo famba kambe hi xikati
xa wun*k*lanu ni xi*n*we ni
xa wun*k*lanu ni mune, i lo
maha *z*ale*z*o.
6 Hi xikati xa wukume ni
xi*n*we, i lo famba a ba ku-
ma na ba yimile; yena i te
ngalo ka*b*ye, Hi yini mu yi-
mako laha gon*k*le siku na
mu nga tiri ncumo ke?
7 Bona ba te ngalo ka yena,
Hakuba a nga kona munhu
a ta nga hi pemba. Yena i
te ngalo ka*b*ye, Fambaniwo
kambe xivineni.
8 Ni laha na gi hlwile, a hosi
ya xivini yiku ka nekwa ya
yona, Bitana bamangaba, u
ba riha a kurihwa ka*b*ye,
sangula hi ka bogumesa ka-
la ka ba kuranga.
9 Ku lota laba ba nga pembi-
wa hi xikati xa wukume ni
xi*n*we, bon*k*lelele ba lo amu-
kela a denario.
10 Ni laha na ba kurangula ba
lota, ba wa pima akuba ba
ta nga amukela hi ku hu-
nzisileko; *z*i ngaho ba lo
amukela bon*k*lelele a dena-
rio.
11 Ni laha na ba yi amukele,
ba lo kalala ka *n*winyi wa
ngango,
12 Baku, Laba ba kugumesa
ba lo tira hora yi*n*we basi,
wena u ba ecanyisile *z*i*n*we
na hina, laba hi nga rwala
kubinza ka siku ni kuhisa
ka mumu.
13 Kanile*z*i i lo hlamula ka
mu*n*we wa*b*ye, Xaka, mi-
na a nzi ku onhi ha ncumo:
a ku vumelanangi na mina
hi denario ke?
14 Teka lexi xi nga xa wena,
u ti fambela; kuranza ka
mina ku nyika laba ba ma-
gumeso kota wena.
15 A *z*i fanele akuba nzi maha
kota kuranza ka mina hi *z*a
mina *n*winyi ke? kasi a ti-
hlo ga wena ga biha, haku-
ba mina nzi sasekile ke?
Roma 9. 21. xip. 6. 23.
16 Le*z*o a bamagumo ba ta ma-
ha bakuranga ni bakuranga
ba ta maha bamagumo.
xip. 19. 30. & 22. 14.

17 Kota le*z*i Jesu a nga kanzi-
ya Jerusalema, i lo teka ba
kume ni bambiri bapizani
bakwe *k*lelweni, laha n*d*le-
leni i te ngalo ka*b*ye,
Marku 10. 32. Luka 18. 31. Joh. 12. 12.
18 Langutani, hi kanziya Je-
rusalema; a *N*wana wa mu-
nhu i ta nyikelwa man*d*le-
ni ya bapristi ba hombe ni
batsali; ba ta mu konela a
kufa,
xip. 16. 21.
19 Ba ta mu nyikela ka ba Ma-
tiko ku mu tseketsela, ni ku
mu xinyelela, ni ku mu be-
lela: hi siku ga manharu i
ta vuka kambe.
xip. 27. 2. Marku 15. 1, 16, &c. Luka
23. 1. Joh. 18. 28, &c. Mit. 3. 13.

20 *Z*onake ku lota ka yena a
nyine wa banana ba *Z*abedi
ni bana bakwe, i lo mu ko-

zela, na wutisa a xilo xo ka-
ri ka yena.
Marku 10. 35. xip. 4. 21.
21 Yena i lo wula kakwe, U
laba yini wena ke? I lo
hlamula ka yena, Laya le-
*z*aku laba bana ba mina ba-
mbiri a ba tsame, a mu*n*we
canjeni ga wena ga xinene,
mu*n*wani canjeni ga xiba-
ba, mufu*n*weni wa wena.
xip. 19. 28.
22 Kanile*z*i Jesu i lo hlamula a
ku ngalo, *N*wina a mu xi
ti*b*i lexi mu xi kombelako.
Ma *z*i kota a kunwa a kopo
leyi nzi ta nganwa ha yona
ke? Bona ba te ngalo ka
yena, Ha *z*i kota.
xip. 26. 39, 42. Marku 14. 36. Luka 22. 42. Joh. 18. 11. Luka 12. 50.
23 Yena i ngalo ka*b*ye, A ko-
po ya mina ha kunene mu
tanwa: kanile*z*i a ku tsa-
ma hi ka ga xinene canja
ga mina, ni ka ga xibaba
canja ga mina, a hi ka mi-
na ku nyika kanile*z*i ka
bona laba ba longiselelweko
hi Dadani wa mina.
Mit. 12. 2. Roma 8. 17. 2. Kor. 1. 7. Kuv. 1. 9. xip. 25. 34.
24 Laha na kume na ba *z*i zwi-
le, ba lo tatiswa hi kuza-
ngara hi kota ya bamaka-
*b*ye bambiri.
Marku 10. 41. Luka 22. 24, 25.
25 Kanile*z*i Jesu i lo ba bitana
ka yena, a ku ngalo, *N*wi-
na ma *z*i ti*b*a lezaku a ba-
fumeli ba ba Matiko ba fu-
mela hehla ka*b*ye, ni laba
ba hombe ba*b*ye ba na ni
ntamo hehla ka*b*ye.
26 A *z*i ngaho xikari ka *n*wi-
na: kanile*z*i loyi a mahako
wa hombe xikari ka *n*wina
i ta maha xikozeli xa *n*wi-
na;
1 Pet. 5. 3. xip. 23. 11. Marku 9. 35. & 10. 43.
27 Ni ka loyi a ta nga maha
wo ranga xikari ka *n*wina i
ta maha xitiri xa *n*wina:
xip. 18. 4.
28 Kota le*z*i a *N*wana wa mu-
nhu a nga tangi ku koze-
lwa, kanile*z*i ku ta ko*z*ela,
ni ku nyikela a wutomi ga-
kwe ku yimela a banyingi.
Joh. 13. 4. Fil. 2. 7. Luka 22. 27. Joh. 13. 14. & 11. 51, 52. 1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14. 1 Pet. 1. 19. xip. 26. 28. Roma 5. 15, 19. Heb. 9. 28.

29 Kota le*z*i ba nga wa huma
Jeriko, a xi*dl*emo xa hombe
xi lo mu lanzela.
Marku 10. 46. Luka 18. 35.
30 Languta, a *z*ikumu *z*imbiri
*z*i wa tsamile rebeni ga
n*dl*ela, laha na *z*i zwile le-
*z*aku Jesu wa hunza, *z*i lo
bitana, *z*iku, Hosi, nga u
zwela wuxinji ka hina, we-
na *n*wana wa Davida.
xip. 9. 27.
31 Ni xi*dl*emo xi lo *z*i kawuka,
le*z*aku nga *z*i miyela : kani-
le*z*i *z*i lo engeta kambe *z*i
bitana, *z*iku, Hosi, nga u
zwela wuxinji ka hina, we-
na *n*wana wa Davida.
32 Ni Jesu i lo yima, i lo *z*i bi-
tana, a ku ngalo, Mu ranza
a ku nga nzi mu mahela
yini *n*wina ke?
33 Bona ba te ngalo ka yena,
Hosi, kasi a mahlo ya hina
a ma vululwe.

34 Jesu, na tatisilwe hi ti*t*ralo,
i lo kumba mahlo ya*b*ye:
*z*ale*z*o ba lo amukela kuwo-
na ka*b*ye, ba lo mu lanzela.

XIPIMO 21.

1 Laha ba tsinela Jerusale-
ma, ba lota Betfage, xitsu-
ngeni xa ma Olivia, Jesu i
lo ruma bapizani bambiri,
Marku 11. 1. Luka 19. 29.
2 Aku ka*b*ye, Fambani xi
mutaneni xi nga mahlweni
ka *n*wina, mu ta ya kuma
a buru na gi kungilwe, na
gi hi ni rogana nago: ma
*k*la*k*leni, muta nawo ka mi-
na.
3 Loku munhu a wula ncumo
ka *n*wina, mu ta wula, a
Hosi ya ma laba; *z*ale*z*o i
ta ma rumela.
4 Makuna na ku mahisile le-
*z*o, kasi hu fela ku tatiseka
lexi xi nga kanelwa hi mu-
profeti, aku,
5 *B*yelani *n*wina a nhwana
wa Zioni, Languta, a Ho-
si ya wena yata ka wena,
yi rulile, na yi kilele bu-
rwini, ni le rogana ga
buru.
Joh. 12, 15.
6 Ni bapizani ba lo famba, ba
lo maha kota Jesu a nga wa
ba layile,
Marku 11. 4.
7 Ba lo neha a buru, ni roga-
na, ba lo beka tinguwo ta-
*b*ye hehla ka wona; yena i
lo tsamo ka gona.
8 Ni linyingi la xi*d*lemo xi lo
an*d*lala a tinguwo ta xona
n*d*leleni; ba*n*wani ba lo ga-
wula a marabi ya tisinya,
ba lo ma an*d*lala ndleleni.
Joh. 12. 13.
9 Ni *zid*lemo le*z*i *z*i nga rangi-
le, ni le*z*i *z*i nga lanzele, *z*i
lo bitana, *z*iku, Hosana ka
*n*wana wa Davida: U kate-
kile yena loyi a tako bitwe-
ni ga Hosi; Hosana ya le
hehlahehla.
xip. 23. 39.
10 Laha na cikele Jerusalema,
a muti won*k*le wu lo maha
nyenganyenga, baku, Hi
mani loyi?
Marku 11. 15. Luka 19. 45. Joh. 2. 13, 15.
11 Ni *zid*lemo *z*i ku ngalo, Loyi
hi muprofeti, Jesu, wa le
Nazarata wa Galile.
xip. 2. 23. Luka 7. 16. Joh. 6. 14. & 7. 40. & 9. 17.

12 Jesu i lo engena tempeleni
ya Nungungulu, i lo hlo-
ngola bon*k*le laba ba nga
xabisa ni laba ba nga xaba
tempelini, i lo kubunyeta a
timeza ta laba ba nga xabe-
lana mali, ni *z*itsamo *z*a laba
ba nga xabisa a matuba;
Marku 11. 11. Luka 19. 45. Joh. 2. 15.
13 Yena i ngalo ka*b*ye, Ku
tsalilwe, A yin*d*lu ya mina
yi ti*b*yiwa a yin*d*lu ya ku-
kombela: kanile*z*i *n*wina
mu yi maha a bako ga ba-
pangi.
Marku 11. 17. Luka 19. 46.
14 A *z*ikumu ni *z*ilema *z*i lota
kakwe tempeleni: yena i lo
ba hanyisa.
15 Kanile*z*i laha a bapristi ba
hombe ni batsali ba nga
wonile a *z*ilo *z*i hlamalisako

a nga wa lo *z*i maha, ni ba-
nana laba ba nga bitana te-
mpeleni, baku, Hozanna ka
*n*wana wa Davida; ba lo
tatiswa hi kuzangara,
16 I lo wula yena, wa *z*izwa
wena ke le*z*i laba ba wula-
ko? Jesu aku ka*b*ye, Ina:
cima a mu gonzangi ke, Hi
milomu ya *z*ihlangana ni
*z*ianwako i longisele kudzu-
nziwa ke?
17 Yena i lo ba siya, i lo huma
mutini aya Betania, i loya
e*k*lela kona.
Marku 11. 11. Joh. 11. 18.

18 Makunu hi laha mixweni
kota a nga a wuya mutini, i
lo*z*wa n*d*lala.
Marku 11. 12.
19 Na wona a sinya ya kuwu
hi le *k*lelweni ga n*d*lela, i
lota ka wona, a nga kuma-
ngi ncumo ka wona, kanile-
*z*i ma*k*luka ntsena; yena a
ku ka wona, Ku nga ta ba
kon a mihan*z*o ka wena ku
sukela le*z*i kala kupinzuka.
*Z*ale*z*o a sinya ya kuwu yi
lo oma.
Marku 11. 13.
20 Laha na bapizani ba xi wo-
nile, ba lo damiswa, baku,
Hi ku yini a kuwu wu ha-
*k*lisako wu oma ke?
Marku 11. 20.
21 Jesu i lo hlamula a ku nga
lo ka*b*ye, Hizinene nza wula
ka *n*wina, Loku *n*wina mu
hi ni kukoleka, mu nga ka-
nakani, mu nga ta maha
lexi xi mahekileko ka sinye
ya nkuwu xoce, kanile*z*i
hambu muku ka le xitsu-
nga, Kunuka u ya hoxwa
le bimbini, ku ta maheka.
xip. 17. 20. Luka 17. 6. Jam. 1. 6.
1 Kor. 13. 2.
22 Kani hi xihi xilo, mu ta nga
xi wutisa hi kukombela, na
mu kolwa, mu ta amukeli-
swa.
xip. 7. 7. Marku 11. 24. Luka 11. 9.
Jam. 5. 16. 1 Joh. 3. 22. & 5. 14.

23 Laha na cikela tempeleni,
a bapristi ba hombe ni masi-
ngalakati ya banhu ba lota
ka yena kota le*z*i a nga kari
a gonzisa, baku ngalo, Hi
ntamo wa ku yini u maha-
ko wena le*z*i *z*ilo ke? hi
mani a ku nyikileko lowu
ntamo ke?
Marku 11. 27. Luka 20. 1. Mit. 4. 7. & 7. 27.
24 Jesu i lo hlamula i te ngalo
ka*b*ye, Minawu kambe nzi
ta mu wutisa a kuwutisa
ku*n*we, loku loku mu nzi
*b*yela, *z*i ngaho nzi ta mu
*b*yelawu kambe a ku hi
wihi ntamo lowu nzi maha-
ko ha wona le*z*i *z*ilo.
25 A kubapatiza ka Johani,
Ku wa hi ko kwihi? ku wa
hi ka le tilweni, kutani ku
wa hi ka banhi ke? Bona ba
lo wulawulisana hi wutsu-
mbu ga*b*ye baku, Loku hi
ku ngalo, Ka le tilweni; i
ta ku ngalo ka hina, Hi yi-
ni mu nga kala ku kolwa
ka yena ke?
26 Kanile*z*i loku hi taku, Ka
banhu; ha caba a xi*d*lemo;
hakuba bon*k*le ba hlayile
Johani kota muprofeti.
xip. 14. 5. Marku 6. 20. Luka 20. 6.

27 Bona ba lo hlamula Jesu,
ba ku ngalo, Hina a hi *z*i
ti*b*i. Yenawu kambe a ku
ka*b*ye, Ge nzi nga ta mu
*b*yela le*z*aku hi ntamo wa
ku yini nzi mahako le*z*i
*z*ilo.
28 Kanile*z*i mu alakanya yini
*n*wina? A munhu i na ni
bana bambiri; i lota ka
nhonzwa, a ku ngalo, *N*wa-
nanga, famba u ya tira nya-
mu*k*la xivineni.
29 Yena i lo hlamula a ku
ngalo, Nya wowe: kanile*z*i
hi le nzako i lo hunzuluka
a wutsumbu gakwe, i loya.
30 I lota ka wa wumbiri, i lo
wulisa le*z*o. I lo hlamula a
ku ngalo, Nzi taya, hosi:
a nga yangi.
31 Hi wihi wa laba bambiri a
nga maha kuranza ka raru
wakwe ke? Baku, Loyi wa
nhonzwa. Jesu aku ka*b*ye,
Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, a bahlengisi ni *z*ibayi
ba famba mufu*n*weni wa
Nungungulu mahlweni ka
*n*wina.

Luka 7. 29, 50.

32 Hakuba Johani i tile ka
*n*wina hi n*d*lela ya kulula-
ma, *n*wina a mu mu kolwa-
ngi: kanile*z*i a bahlengisi
ni *z*ibayi ba lo mu kolwa:
na *n*wina, laha na ku wo-
nile, a mu hunzulukangi a
wutsmbu ga *n*wina hi le
nzako, kasi mu wa ta fela
ku kolwa ha yena.

xip. 3. 1, &c. Luka 3. 12, 13.

33 Yingisani mu*n*wani mu-
fananiso: Ku wa hi kona
munhu loyi a nga wa hi ni
ngango, i lo *b*yala a xivini,
i lo xi biyeyela li hlavu, i lo
luka hluto, i aka a tawa, i
lo gi nyika ka barimi, i loya
ka gi*n*wani tiko.

Marku 12. 1. Luka 20. 9. xip. 25. 14, 15.

34 Laha na xikati xa mihanzo
xi tsinela, i lo ruma malanza
yakwe ka barimi, kasi ku ya
amukela mihanzo yakwe.
35 Ni barimi ba lo teka a ma-
lanza yakwe, ba lo giba gi-
*n*wani, ba gi daya gi*n*wani,
ba gi gandla gi*n*wani hi
mari*b*ye.

xip. 5. 12. & 23. 34, 37. Mit. 7. 52. 1 Tesa. 2. 15. Heb. 11. 36, 37.

36 Kambe, i lo ruma malanza
ma*n*wani ku hunza yo sa-
ngula: ba lo maha ka wona
kota *z*ale*z*o.
37 Kanile*z*i a nzako ka le*z*i i lo
ruma a *n*wana wa yena
*n*winyi, aku, Bona ba ta
ba ni xicawo ka *N*wana wa
mina.
38 Kanile*z*i a barimi, laha na
ba wona a *n*wana, ba lo
wulawula xikari ka*b*ye, Le-
xi hi xi*t*ralwa; ngonani, a
hi mu dayeni, hi teka a tso-
mba yakwe.

Heb. 1. 2. xip. 26. 3. & 27. 1. Joh. 11. 53. Mit. 4. 27.

39 Bona ba lo mu teka, ba lo
mu hlongola si*n*wini ga xi-
vini, ba lo mu daya.

xip. 26. 50, &c. Marku 14. 46, &c. Luka 22. 54, &c. Joh. 18. 12, &c. Mit. 2. 23.

40 Hikwalaho loku yita a hosi
ya xivini, i ta maha yini ka
labo barimi ke?

41 Baku ka yena, Yena i ta ba cinza-bi labo banhu ba cabekako, i ta teka a xivini ka ba*n*wani barimi, labo ba ta nga mu nyika mihanzo hi *z*ikati *z*a yona.
Luka 20. 16. & 21. 24. Heb. 2. 3. Mit. 13. 46. & 15. 7. & 18. 6. & 28. 28. Roma 9, & 10, & 11.
42 Jesu aku ka*b*ye, A mu gonzangi mitsalweni ke,
A ri*b*ye legi gi nga aliwa hi baaki, gwalego gi mahilwe hloko ya magumo: loku kuta hi le ka Hosi, ka damisa mahlweni ka hina?
Marku 12. 10 Luka 20. 17. Mit. 4. 11. Efe. 2. 20. 1 Pet. 2. 6, 7.
43 Hikwalaho nza wula ka *n*wina, A mufumo wa Nungungulu wu ta tekiwa ka *n*wina, wu ta nyikiwa ka lixaka lolu li ta nga humesa mihanzo ya kona.
xip. 8. 12.
44 Ni loyi a ta ngawa ka ri*b*ye legi i ta *t*randleka: kanile*z*i loyi gi ta ngawa hehla kakwe, gi ta mu silisisa.
Luka 20. 18. Roma 9. 33. 1 Pet. 2. 8.
45 Laha na bapristi ba hombe ni ba Farisi ba zwile mifananiso yakwe, ba lo pima a ku i lo wulawula ha bona.
46 Laha na ba laba ku mu koma, ba lo caba a *zid*lemo, hakuba ba lo hlaya ku muprofeti.
xipm. 11. Luka 7. 16. Joh. 7. 40.

XIPIMO 22.

1 Ni Jesu i lo hlamula a kanela ka bona kambe hi mufananiso, aku,
Luka 14. 16. Kuv. 19. 7, 9.
2 A mufumo wa tilo wu kotiswa a hosi yo kari, loyi a nga maha mubuzo wa mucado ka *n*wana wakwe,
3 I lo rumela malanza yakwe ku bitana laba ba rambilweko mubuzweni wa mucado: ba wa nga hi ni kuta.
4 Kambe i lo ruma ma*n*wani malanza, aku, *B*yelani bona laba ba rambilweko, Manga*b*ye, nzi longisile a kuga ka mina: a tikabi ta mina ni ti nonileko ti *k*la*b*yilwe, ni *z*on*k*le *z*ilo *z*i longile: ngonani mubuzweni wa mucado.
5 Kanile*z*i ba lo honisa ha wona, ba lo famba tin*d*leleni ta*b*ye, mu*n*wani kurimeni ka yena *n*winyi, mu*n*wani mabinzwini yakwewo.
6 Ba*n*wani ba lo koma malanza yakwe, ba lo ma wisatingana, ba lo ma daya.
7 Kanile*z*i a hosi yi lo zangara; yi lo ruma a tiimpi takwe, yi lo daya labo badayi, yi lo hisa muti wa*b*ye.
Luka 19. 17.
8 *Z*onake a wula yena ka malanza yakwe, A wukati gi longile, kanile*z*i labo ba nga wa rambilwe ba wa nga fanele.
xip. 10, 11, 13. Mit. 13. 46.
9 Hikwalaho fambani *n*wina mahanzakanyeni ya tin*d*lela, kota banyingi laba mu ta nga ba kuma, ba rambeni mubuzweni wa mucado.
10 Lawo malanza ma lo famba tin*d*lela ta hombe, ba tso-

mbanyisa katigi*n*we kota
bon*k*le laba ba ta nga ba
kuma, laba bobiha ni bosa-
seka: a wukati gi lo tala ni
bakoroki.
xip. 13. 38, 47.
11 Kanile*z*i laha na hosi yi
engenile ku wona a bako-
roki, i lo wona munhu a
nga nga a nga hi na nguwo
ya wukati:
2 Cor. 5. 3. Efe. 4. 24. Kol. 3. 10, 12.
Kuv. 3. 4. & 16. 15. & 19. 8.
12 Yena i lo ngalo ka yena,
Mungana, U tela yini wena
laha na u nga hi na nguwo
ya wukati ke? Yena i lo
miyela.
13 *Z*onake a hosi yi te ngalo
ka malanza, Mu boheni ye-
na canja ni konzo, mu mu
hoxa lahan*d*le munyameni
wa lahan*d*le; laho ku ta
nga ba kona mikosi ni ku-
getsela ka meno.
xip. 8. 12.
14 Hakuba banyingi ba biti-
lweko, kanile*z*i batsongwa-
ni ba hlawulilweko.
xip. 20. 16.

15 *Z*onake ba lo famba a ba
Farisi, ba ya tsema kungu
kasi ba fela ku mu dembela
hi kuwulawula ka yena.
Marku 12. 13. Luka 20. 20.
16 Ba rumela ka yena a bapi-
zani ba*b*ye, *z*i*n*we ni ba ka
Herodi, baku, Mugonzisi, ha
*z*i ti*b*a le*z*aku wena u hi *z*i-
nene, u gonzisa a n*d*lela ya
Nungungulu ha kunene, a
ku katali hi munhu: a ku
cuwuki a xiyimo xa banhu.
17 Hikwalaho hi *b*yele, U ala-
kanya yini wena? *Z*i fane-
le a kuba hi yisa nzubo ka
Kesari, kutani hi nga yisi
ke?
18 Jesu i lo ti*b*a a kubiha ka-
*b*ye, i te ngalo, Mu nzi ri-
ngela yini, *n*wina baxenge-
teli?
19 Ma nga nzi kangetani mali
ya kupo. Ba lo tisa kakwe
a denario.
20 Yena a wula ka*b*ye, Lowu
mufananiso wa mani ni lo-
ku kutsala ka mani ke?
21 Bona ba te ngalo ka yena,
Ka Kesari. *Z*onake yena a
wula ka*b*ye, Nyikani Kesa-
ri le*z*i *z*ilo *z*i nga *z*a Kesari;
ni ka Nungungulu le*z*i *z*i
nga za Nungungulu.
xip. 17. 25. Roma 13. 7.
22 Bona laha na ba *z*i zwile,
ba lo damiswa, ba lo mu si-
ya, ba ti fambela.

23 Gwalego siku ku lota a ba
Sadusi, laba ba nge ngalo a
ku kona a kuvuka hi ka bafi-
leko: bona ba lo mu wutisa,
Marku 12. 18. Luka 20. 27. Mit. 23. 8.
24 Baku, Mugonzisi, Mosi i lo
wula, Loku a munhu afa,
na nga hi na banana, a ma-
ka*b*ye wakwe i ta teka a
wasati wakwe, a vuxa a
mbewu ka maka*b*ye wa-
kwe.
25 Makunu ku wa hi kona ka
hina a n*k*lanu ni bambiri
bamaka*b*ye: a nhonzwa yi
lo teka yi sufa, na yi nga
hi na mbewu i lo siya a wa-
sati wakwe ka maka*b*ye;

26 I lo maha lezi a wa wumbi-
ri kambe, ni wa wunharu,
ku kala ka ban*k*lanu ni ba-
mbiri.
27 Anzako ka bona bon*k*le ni
wasati i lofa.
28 Hikwalaho a kuvukeni ka
bafileko i ta maha sati wa
mani ka ban*k*lanu ni ba-
mbiri ke? hakuba bon*k*le
ba wa mu tekile.
29 Kanilezi Jesu i lo hlamula
a ku ngalo ka*b*ye, *N*wina
mu hambukile, a mu yi ti*b*i
a mitsalo, hambu ni ntamo
wa Nungungulu.
Joh. 20. 9.
30 Hakuba a kuvukeni ka ba-
fileko a ku kona kutekana,
hambu ni kutekiwa, kani-
lezi ba kota tingelosi ta le
tilweni.
1 Joh. 3. 2.
31 Kanilezi hi ku kumbuka a
kuvuka ka bafileko, a mu
se ku gonza lezi zi nga wu-
lwawulwa ka *n*wina hi Nu-
ngungulu, aku,
32 Nzi Nungungulu wa Abra-
hama, ni Nungungulu wa
Isaka, ni Nungungulu wa
Jakobe? Nungungulu a hi
Nungungulu wa bafileko,
kanilezi ngwa bahanyako.
Marku 12. 26. Luka 20. 37. Mit. 7. 32. Heb. 11. 16.
33 Laha na *zid*lemo na zi zi
zwile, ba wa la su hlamali-
swa hi kugonzisa kakwe.
xip. 7. 28.

34 Kanilezi a ba Farisi, laha
na ba zi zwile a ku i miye-
lisile a ba Sadusi, ba lo tso-
mbana wutsumbu ga*b*ye ka-
tigi*n*we.
Marku 12. 28.
35 A mu*n*we wa*b*ye, i wa hi
muyimeli, i lo mu wutisa a
kuwutisa, na mu ringa,
Luka 10. 25.
36 Mugonzisi, hi wihi a nayo
wa hombe milayweni?
37 Yena i te ngalo kakwe, U
ta ranza Hosi Nungungulu
wa wena hi mbilu ya wena
yon*k*le, ni muhefemulo wa
wena won*k*le, ni kualaka-
nya ka wena kon*k*le.
Luka 10. 27.
38 Lowu hi wa hombe ni nayo
wa kuranga.
39 Ni wa wumbiri wu kota
wona hi lowu, U ta ranza
wa akelane naye kota wu-
tsumbu ga wena.
xip. 19. 19. Marku 12. 31. Luka 10. 27. Roma 13. 9. Gal. 5. 14. Jam. 2. 8.
40 Ka leyi milayo mimbiri yi
cikile kona milayo yon*k*le,
ni baprofeti.
xip. 7. 12. 1 Tim. 1. 5.

41 Makunu na ba ha tsomba-
na katigi*n*we a ba Farisi,
Jesu i lo ba wutisa a xiwu-
tiso,
Marku 12. 35. Luka 20. 41.
42 Aku, Mu alakanya yini *n*wi-
na hi Kristu? I *N*wana wa
mani yena ke? Ba ngalo
kakwe, nwana wa Davida.
43 Yena a wula kabye, Hi yi-
ni Davida a wulako hi Mo-
ya a mu bita Hosi, aku,
44 A Hosi yi wula ka Hosi
ya mina, Tsama wena hi
ka ga xinene canja ga mi-
na, nzi kala nzi beka a ba-

lala ba wena lahasi ka
mikonzo ya wena ?
Mit. 2. 34. 1 Kor. 15. 25. Heb. 1. 13. & 10. 12, 13.
45 Loku Davida a mu bitana
Hosi, i *n*wana wakwe hi ku
yini ke ?
46 I wa nga hi kona a nga ko-
ta ku mu hlamula ni mha-
ka, ku wa nga hi kona ge
ni munhu a nga kota ku
mu wutisa a kuwutisa ka-
mbe ku sukela lego siku.
Luka 14. 6. Marku 12. 34. Luka 20. 40.

XIPIMO 23.

1 *Z*onake Jesu i lo kanela ka
*zidl*emo ni ka bapizani ba-
kwe,
2 Aku, A batsali ni ba Farisi ba
tsama wutsa*n*weni ga Mosi :
Marku 12. 38. Luka 20. 45.
3 Hikwalaho *z*on*k*le *z*ilo ba *z*i
wulako ka *n*wina, *lezi* *zi*
maheni mu *z*i gonga: kani-
le*z*i mu nga mahi mitiro
ya*b*ye; hakuba ba wula, ba
nga mahi.
Roma 2. 19, &c.
4 Ina, bona ba boha mirwalo
yi binzako ni yo tika a ku-
ba yi rwalwe, ba yi beka
makakleni ya banhu; kani-
le*z*i bona a wutsumbu ga*b*ye
a ba na ku yi henya hi li-
toho la*b*ye.
Luka 11. 46. Mit. 15. 10. Gal. 6. 13.
5 Kanile*z*i a mitiro ya*b*ye yo-
n*k*le ba yi maha kasi ku
wonwa hi banhu: hakuba
ba anamisa a mafilakterio
ya*b*ye, ba kulisa a *z*idzumbo
*z*a tinguwo ta*b*ye,
xip. 6. 1, 2, 5, 16.
6 Ba ranza wutsamo ga ho-
mbe mibuzweni, ni wutsa-
mo ga hombe masinagoge-
ni,
Marku 12. 38, 39. Luka 11. 43. & 20. 46. 3 Joh. 9.
7 Ni kuloswa wutsa*n*weni go
hlengeletana, ni ku bita-
nwa hi banhu baku, Rabi.
8 Kanile*z*i nga mu nga bita-
nwi *n*wina a ku Rabi: ha-
kuba mu*n*we hi mugonzisi
wa *n*wina, *n*wina *n*wen*k*le
mu bamaka*b*ye.
Jam. 3. 1. 2 Kor. 1. 24. 1 Pet. 5. 3.
9 Mu nga bitani munhu mu
ku i dadani wa *n*wina mi-
sabeni: hakuba mu*n*we a
Dadani wa *n*wina loyi a na
nga le tilweni.
10 Mu nga bitanwi ge ni ku
mu bagonzisi: hakuba mu-
*n*we mugonzisi wa *n*wina,
hi Kristu.
11 Kanile*z*i loyi a nga wa ho-
mbe xikari ka *n*wina i ta
maha nanza ga *n*wina.
xip. 20. 26, 27.
12 Ni ka loyi a ta nga ti ku
kumukisa i ta tso*b*yiwa; ni
ka loyi a ti koramisako i ta
ku kumukiswa.
Luka 14. 11. & 18. 14. Jam. 4. 6. 1 Pet. 5. 5.

13 Kanile*z*i kombo ka *n*wina,
batsali ni ba Farisi, baxa-
ngeteli ! hakuba mu valela
banhu mufumo wa tilo : ha-
kuba a mu engeni a wutsu-
mbu ga *n*wina, ge ni ku ba
vumela ba engena laba ba
engenako.
Luka 11. 52.

15 Kombo ka *n*wina, batsali

ni ba Farisi, baxengeteli! hakuba mu famba bimbini ni misabeni mu maha mu-*n*we a *k*langana na *n*wina; laha na a mahile le*z*o, mu mu maha a *n*wanana a enge tilweko kumbiri wa gehene ku hunza wutsumbu ga *n*wina.

16 Kombo ka *n*wina, *n*wina barangeli bazikumu, muku, Kani hi wihi a ta nga hlambanya hi tempeli, a hi ncumo; kanile*z*i loyi a ta nga hlambanya hi nzalama ya tempeli, i na ni nanzu.
xip. 15. 14. xipm. 24. xip. 5. 33, 34.
17 *N*wina mapupulu ni *z*ikumu: hi xihi lexi xi nga xa hombe, a nzalama, kutani i tempeli leyi yi basisako a nzalama?
18 Kambe, Kani hi wihi a ta nga hlambanya a lati, a hi ncumo; kanile*z*i kani loyi a ta nga hlambanya hi minyikelo leyi yi nga ka gona, i na ni nanzu.
19 *N*wina *z*ikumu: hi yini xa hombe, hi minyikelo, kutani hi a lati legi gi basisako a minyikelo?
20 Hikwalaho loyi a hlambanyako hi lati, i hlambanya ha gona, ni *z*ilo *z*on*k*le *z*i nga ka gona.
21 Ni loyi a hlambanyako hi tempeli, i hlambanya ha yona, ni loyi a tsamako ka yona.
22 Ni loyi a hlambanyako hi tilo, i hlambanya hi xi tsamo xa wukosi xa Nungungulu, ni ka yena loyi a tsamako ka xona.
xip. 5. 34. Mit. 7. 49.

23 Kambo ka *n*wina, batsali ni ba Farisi, baxengeteli! hakuba mu nyikile a wukume minte ni anase na kumine, mu tsikile *z*o binza ka nayo, kulamula, ti*t*ralo, ni kukoleka: kanile*z*i mu wa fanelwe hi ku maha le*z*i, nga mu nga tsikangi *z*i-*n*wani.
Luka 11. 42. xip. 9. 13. & 12. 7.
24 *N*wina ba rangeli ba *z*ikumu, mu hlutela a wu wunwawunwani, mu mita a kameli.

25 Kombo ka *n*wina, batsali ni ba Farisi, baxengeteli! mu hla*z*a lahan*d*le ka kopo ni ngelo, kanile*z*i hi lomo nzeni hi kupanga ni kuvimbelwa.
Marku 7. 4. Luka 11. 39.
26 Xikumu-nziwena mu Farisi, hla*z*a kuranga lomo nzeni ka kopo ni ngelo, kasi la han*d*le hikwalaho ku nga basawu kambe.

27 Kombo ka *n*wina, batsali ni ba Farisi, baxengeteli! hakuba mu fanana ni *z*ilahla zi basisilweko, le*z*i hi lahan*d*le *z*i woneka *z*i sasekile, kanile*z*i lomo nzeni kutele hi marambo ya banhu bafileko, ni fenze yon*k*le.
Luka 11. 44. Mit. 23. 3.

28 Lezo na *n*wina hi lahan*d*le
mu woneka na mu lulamile
ka banhu, kanilezi lomo nze-
ni mu tele hi kuxengetela
ni kubiha.

29 Kombo ka *n*wina, batsali
ni ba Farisi, baxengeteli!
hakuba mu aka mikele ya
baprofeti, mu bombisa a zi-
lahla za banhu bolulama,
Luka 11. 47.
30 Na muku, Loku ku wo kwa-
tsi hi wa hi kona masikwini
ya badadani ba hina, nga
hi nga hlengelangi nabo a
nkata wa baprofeti.
31 Ngahilezo mahani a wuku-
stumunyu ka wutsumbu ga
*n*wina, aku mu banana ba
labo ba nga daya baprofeti.
Mit. 7. 51, 52. 1 Tesa. 2. 15.
32 Tatisani a lipimo la badada-
ni ba *n*wina.
1 Tesa. 2, 16.
33 *N*wina tinyoka, a *t*ralo wa
mapiri, mu ta ponisa ku yi-
ni a kulamulwa ka gehena
ke?
xip. 3. 7. & 12. 34.
34 Hikwalaho, manga*b*ye, nzi
ruma ka *n*wina a baprofeti,
ni banhu bo*k*lariha, ni ba-
tsali: ba*n*wani ba bona ma
ba daya mu ba belela; ba-
*n*wani ba bona ma baba ma-
sinagogeni ya *n*wina, mu
ba xanisa ka muti ni muti:
xip. 21. 34, 35. Luka 11. 49. Mit. 5. 40.
& 7. 58, 59. & 22. 19. xip. 10. 17. 2
Kor. 11. 24, 25.
35 Lezaku hehla ka *n*wina ku
ta ngata won*k*le a nkata wa
wululamileko lowu wu nga
halakela misabeni, ku suke-
la nkateni wa Abela a lula-
mileko ni nkateni wa Zaka-
ria a *n*wana wa Barakia, lo-
yi mu nga mu daya xikari
ka tempeli ni a lati.
Kuv. 18. 24. 1 Joh. 3. 12.
36 Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, zon*k*le lezi zilo zi tata ka
lexi xizukulwana.

37 O Jerusalema, Jerusalema,
loyi u dayako baprofeti, u
ba gan*d*la hi mari*b*ye laba
ba rumelweko ka wena! ku
ta kala ku ku yini nzi nga
wungeletela banana ba we-
na katigi*n*we, kota a *t*rele
yi wungeletelako a zihu-
kwana za yona lahasi ka
tipapa ta yona, a mu vu-
meli!
Luka 13. 34.
38 Languta, a yin*d*lu ya wena
yi siyilwe ka *n*wina na yi
hangalakile.
39 Hakuba nza wula ka *n*wina,
Mu nga ta ha nzi wona ka-
mbe ku sukela lezi, kala
mu taku, U katekisilwe ye-
na loyi a tako bitweni ga
Hosi.

XIPIMO 24.

1 Jesu i lo huma tempeleni,
na kari a ti fambela; a ba-
pizani bakwe ba lota kakwe
ba mu kombisa hi kuakiwa
ka tempeli.
Marku 13. 1. Luka 21. 5.
2 Kanilezi i lo hlamula a ku
ngalo ka*b*ye, A mu zi woni
lezi zilo zon*k*le ke? hizinene
nza wula ka *n*wina, A ku
nga siywa a ri*b*ye ni ginwe

hehla ka gi*n*wani, legi a gi
nga ta kungumuka.
Luka 19. 44.

3 Ni kota le*z*i na tsamile xi-
tsungeni xa ma Olivia, a ba-
pizani ba lota kakwe xiku-
n*d*leni, baku, Hi *b*yele, *z*i ta
maheka rini le*z*i *z*ilo ke? ku
nga ku hi ku yini a mu wo-
niso wa kuta ka wena, ni wa
kugumelwa ka tiko?
Marku 13. 3. 1 Tesa. 5. 1.
4 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo ka*b*ye, *K*larihani mu nga
pengiswi hi munhu.
Efe. 5. 6. Kol. 2. 8, 18. 2 Tesa. 2. 3. 1 Joh. 4. 1.
5 Hakuba mbanyingi ba ta
ngata hi bito ga mina, baku,
Hi mina Kristu; ba ta pe-
ngisa a banyingi.
Joh. 5. 43. xipm. 11, 24.
6 Mu tazwa kulwa ni wudu-
mo ga kulwa: cuwukani
mu nga karateki: hakuba
le*z*i *z*ilo *z*i fanelwe hi ku ma-
heka; kanile*z*i a kugume-
lwa a ku se ku cikela.
7 Hakuba a tiko gi ta vukela
a tiko, ni mufumo wu ta
vukela mufumo: ku ta ba
kona tin*d*lala ni kutsekatse-
ka ka misaba wutsa*n*weni
gi tsalangeneko.
8 Kanile*z*i le*z*i *z*ilo *z*on*k*le *z*i
hi kusangula ka kuxanise-
ka.
9 *Z*onake ba ta mu nyikela
kuxanisekeni, ba ta mu
daya: *n*wina mu ta bengi-
wa hi tiko gon*k*le hi kota ya
bito ga mina.
xip. 10. 17. Marku 13. 9. Luka 21. 12. Joh. 15. 20. & 16. 2. Mit. 4. 2, 3. & 7. 59. & 12. 1, &c. 1 Pet. 4. 16. Kuv. 2. 10, 13.
10 Na *z*onake ku ta kubeka a
banyingi, ba ta nyikelana a
mu*n*we ni mu*n*wani, ba ta
bengana,
xip. 11. 6. & 13. 57. 2 Tim. 1. 15. & 4. 10, 16.
11 Mbanyingi baprofeti ba ma-
wu*n*wa ba ta nga huma, ba
ta pengisa a banyingi.
xip. 7. 15. Mit. 20. 29. 2 Pet. 2. 1. 1 Tim. 4. 1. xipm. 5, 24.
12 Hakuba a kuonha ku ta
anziswa, a kuranza ka ba-
nyingi ku ta titimela.
13 Kanile*z*i loyi a timiselako
kala kugumesa, ywaloye i
ta hanyiswa.
xip. 10. 22. Marku 13. 13. Heb. 3. 6, 14. Kuv. 2. 10.
14 Ni leyi ivangeli ya mufumo
yi ta kanelwa ka gon*k*le ti-
ko kasi ku kustumunya ka
matiko won*k*le; *z*onake a
kugumelwa ku ta cikela.
xip. 4. 23. & 9. 35. Roma 10. 18. Kol. 1. 6, 23.

15 Hikwalaho laha mu wona
a *z*inyenyiso *z*a *z*ihangalaso,
le*z*i *z*i nga kanelwa hi Da-
nyeli muprofeti, *z*i yimile
wutsa*n*weni go basa (nga
loyi a gonzako a pima),
Marku 13. 14. Luka 21. 20.
16 *Z*onake laba ba nga le Judia
ba cabele *z*itsungeni:
17 Ni loyi a nga nga a hi le xi-
xungweni xa yin*d*lu a nga
ta ha cika ku teka *z*ilo le*z*i
*z*i nga lomo n*d*lwini yakwe:
18 Ni loyi a nga le masi*n*wini
a nga ta ha *k*lela le nzako
ku teka nguwo yakwe.
19 Kanile*z*i kombo ka bona la-

bo ba nga ni tinyimba, ni
laba ba anwisako hi lawo
masiku!

Luka 23. 29.

20 Kombelani *n*wina akuba a
cawo wa *n*wina wu nga
mahi ni wuxika, ge na hi
sabado:
21 Hakuba ku ta ba kona a
kuxaniseka ka hombe, loku
ku nga nga ku nga hi kona
hi kusanguleni ka tiko kala
makunu, ge na cima ku nga
ta ha ba kona.
22 Saseka loku lawo masiku
ma komisilwe, nga ku nga
hi kona nyama yi hanyisi-
lweko: kanile*z*i hi kota ya
bahlawulilweko lawo masi-
ku ma ta komiswa.
23 *Z*onake loku a hi kona mu-
nhu a ta wulako ka *n*wina,
Manga*b*ye, hi loyi Kristu,
kutani, Hi gaya; mu nga
kolwi.

Marku 13. 21. Luka 17. 23. & 21. 8.

24 Hakuba ku ta huma a ba
Kristu ba mawu*n*wa, ni ba-
profeti ba mawu*n*wa, ba ta
wonisa *z*iwoniso *z*a hombe
ni *z*idamiso; kasi kupengi-
sa, loku *z*i koteka hambu
bona ba hlawulilweko.

xipm. 5, 11. 2 Tesa. 2. 9, 10, 11. Kuv. 13. 13. Joh. 6. 37. & 10. 28, 29. Roma 8. 28, 29, 30. 2 Tim. 2. 19.

25 Manga*b*ye, nzi mu byelile
*n*wina hi mahlweni.
26 Hikwalaho loku ba ta wula
ka *n*wina, Langutani, i le
xiwuleni; mu ngayi: La-
ngutani, i le tin*d*lwini ta
xikari; mu nga kolwi.
27 Hakuba kota xingwala-
ngwanza xi humako hi mu-
tsuwuka-gambo, xi woneka
ni le muhlwa-gambo; *z*i
ngaho a kuta ka *N*wana wa
munhu.

Luka 17. 24.

28 Ni laha ku nga kona a *z*iru-
mbi, ku ba kona kambe ni
makoti.

Luka 17. 37.

29 Kanile*z*i *z*ale*z*o, a nzako ka
kuxaniseka ka lawo masi-
ku, a gambo gi ta pfupeli-
swa, ni hweti yi nga ta nyi-
ka kuwoninga ka yona, ni
tinyeleti ti tawa hi le tilwe-
ni, ni mintamo ya tilo yi ta
tsekatsekiswa:

Marku 13. 24. Luka 21. 25. Mit. 2. 20. Kuv. 6. 12.

30 *Z*onake ku ta woneka a mu-
woniso wa *N*wana wa mu-
nhu hi le tilweni: *z*onake a
tixaka ton*k*le ta misaba ti
ta rila, ba ta wona a *N*wana
wa munhu na ata hi mare-
fu ya tilo ni ntamo ni wu-
kosi ga hombe.

xip. 16. 27. Marku 13. 26. Kuv. 1. 7.

31 Yena i ta ruma tingelosi ta-
kwe ni punzu wo vuma
nguvu, ti ta tsombanyisa
katigi*n*we a bahlawulilwe-
ko bakwe ba humako hi le
timhehweni ta mune, ku
suka magumelweni ya tilo
kala magumeso.

xip. 13. 41. 1 Kor. 15. 52. 1 Tesa. 4. 16.

32 Makunu hi sinya ya kuwu
gonzani mufananiso wa wo-
na: loku a rabi ga wona gi
nyuka, gi hluka ma*k*luka,

ma *z*i ti*b*a le*z*aku a wuxika
gi le ku suhi;
Luka 21. 29.
33 *Z*i ngaho *n*wina kambe, la-
ha na mu wona le*z*i *z*ilo *z*o-
n*k*le, *z*i ti*b*eni le*z*aku i le
ku suhi, *kona* tinyangweni.
Jam. 5. 9.
34 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Lexi xizukulwana a xi
nga ta hunza, kala *z*on*k*le
le*z*i *z*ilo *z*i maheka.
xip. 16. 28. & 23. 36. Marku 13. 30.
Luka 21. 32.
35 A tilo ni misaba *z*i ta hunza,
kanile*z*i a timhaka ta mina
a ti nga ta hunza.
xip. 5. 18. Marku 13. 31. Luka 21. 33.
Heb. 1. 11.
36 Kanile*z*i hi lego siku ni lexo
xikati a nga kona munhi a
*z*i ti*b*ako, ge ni tingelosi ta
tilo, hambu ni *N*wana, ka-
nile*z*i hi Dadani yece.
Marku 13. 32. Mit. 1. 7. 1 Tesa. 5. 2.
2 Pet. 3. 10.
37 Kota masikwini ya Noa, *z*i
ta ba ngaho hi kuta ka
*N*wana wa munhu.
38 Kota ka lawo masiku hi
mahlweni ka ntalo ba waga
ba wanwa, ba wa tekana ba
wa nyika kutekiwa, kala
lego siku Noa a nga engena
ha gona lomo tarwini,
Luka 17. 26. 1 Pet. 3. 20.
39 Bona ba wa nga ti*b*i kala
a ntalo wu lota, wu lo ba
susa bon*k*le; *z*i ta ba ngaho
a kuta ka *N*wana wa mu-
nhu.
40 *Z*onake a banhu bambiri
ba ta nga ba hi le masi*n*wi-
ni; a mu*n*we i tekiwa, a
mu*n*wani a siyiwa:
Luka 17. 34, &c.
41 A ba basati bambiri ba ta
nga ba kari a ba gaya xiga-
yweni; a mu*n*we i tekiwa,
mu*n*wani i siyiwa.
42 Hikwalaho rinzelani: ha-
kuba a mu gi ti*b*i a siku
legi a Hosi ya *n*wina yi ta
ngata ha gona.
xip. 25. 13. Marku 13. 33, &c. Luka
21. 36.
43 Kanile*z*i ti*b*ani lexi, loku a
nga a *n*winyi wa yin*d*lu a
wa *z*i ti*b*ile a xikati a nka-
mba gi tako ha xona, nga a
wa rinzele, nga a wa nga
vumelangi a yin*d*lu yakwe
yi hahlulwa.
Luka 12. 39. 1 Tesa. 5. 2. 2 Pet. 3. 10.
Kuv. 3. 3. & 16. 15.
44 Hikwalaho tsamani mu lo-
ngile *n*wina: hakuba hi xi-
kati mu nga xi alakanyiko
a *N*wana wa munhu wata.
xip. 25. 13. 1 Tesa. 5. 6.
45 Hi wihi loyi a nga nanza gi
kolekileko ni gi klarihileko,
loyi a hosi yakwe yi nga mu
yimisa ka hehla ka ngango
wakwe, akuba gi ba nyika
a kuga ka*b*ye hi xikati xi
faneleko ke?
Luka 12. 42. Mit. 20. 28. 1 Kor. 4. 2.
Heb. 3. 5.
46 Gi katekisilwe lego nanza,
legi laha hosi yakwe yita yi
ta nga gi kuma na kari a
maha le*z*o.
Kuv. 16. 15.
47 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, yi ta mu yimisa hehla
ka *z*on*k*le le*z*i a nga na*z*o.
xip. 25. 21, 23. Luka 22. 29.
48 Kanile*z*i lego nanza ga ku-
biha gi taku hi mbilwini ya
gona, A hosi ya mina ya
hlwela;

49 Gi sangula kuba nanza-ku-
lo*b*ye, na giga na ginwa ni
tifinela;
50 A hosi ya lego nanza yi tata
hi siku a nga gi langutela-
ngiko, ni xikati a nga xi
ti*b*iko,
51 Yi ta mu tsema kumbiri, i
ta gi nyika a xiabelo xakwe
wutsamo gi*n*we ni baxenge-
teli: laho ku ta ba kona
a mikosi ni kugetsela ka
meno.

xip. 8. 12. & 25. 30.

XIPIMO 25.

1 *Z*onake a mufumo wa tilo
wu ta fananiswa ni mibu-
lwa ya kume, leyi yi nga
teka tikandiya ta yona, yi
huma ku ya kinga a mu-
yeni.

Efe. 5. 29, 30. Kuv. 19. 7. & 21. 2, 9.

2 A ban*k*lanu ka bona ba wa
hi mapupulu, hi ban*k*lanu
ka bona ba wa *k*larihile.

xip. 13. 47. & 22. 10.

3 Hakuba a mapupulu, laha
na ba tekile a tikandiya ta
bona, a ba tekangi mafura
*z*inwe nabo:
4 Kanile*z*i laba bo*k*lariha ba
lo teka mafura *zib*yeni *z*a-
*b*ye *zin*we ni tikandiya ta-
*b*ye.
5 Makunu laha na muyeni
na ha hlwela, bon*k*le ba lo
kudzehela ba lo e*k*lela.

1 Tesa. 5. 6.

6 Kanile*z*i laha xikari ka wu-
siku ku wa hi kona kubita-
na, Manga*b*ye, a muyeni!
ngonani *n*wina mu ta mu
kinga.

xip. 24. 31. 1 Tesa. 4. 16.

7 Yon*k*le leyo mibulwa yi lo
vuka, yi lo lumeka ti kandi-
ya ta*b*ye.

Luka 12. 35.

8 Laba ba mapupulu ba te
ngalo ka laba ba ku*k*lariha,
Hi nyikeniwo a mafura;
hakuba a tikandiya ta hina
ta timeka.
9 Kanile*z*i laba ba ku*k*lariha
ba lo hlamula, baku, Kuta-
ni ma nga ta ba kona ya ku
enela hina na *n*wina: fa-
mbani ka laba ba xabisako,
mu ya ti xabela.
10 Na ba ha famba ba ya xaba,
a muyeni i lo cikela; laba
ba nga nga ba longile ba lo
engena *zin*we mubuzweni
wa wukati: ni li*b*ati li lo
valwa.

Luka 13. 25.

11 A nzako ka lezo yi lota yi-
*n*wani mibulwa, yiku, Hosi,
Hosi, hi vululele.

xip. 7. 21, 22, 23.

12 Kanile*z*i yena i lo hlamula,
a ku ngalo, Hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, mina a nzi
mu ti*b*i.

Job. 9. 31.

13 Rinzelani hikwalaho, ha-
kuba a mu gi ti*b*i siku ni
xikati.

xip. 24. 42, 44. Marku 13. 33, 35. Luka 21. 36. 1 Kor. 16. 13. 1 Tesa. 5. 6. 1 Pet. 5. 8. Kuv. 16. 15.

14 Hakuba ku kwatsi hi loku
a munhu, a yile ka gi*n*wani
tiko, i lo bitana a malanza
yakwe, i lo ma nyika a fu-
melo gakwe.

Luka 19. 12. xip. 21. 33.

15 Ka gi*n*wani i lo gi nyika a

n*k*lanu wa titalenta, a ka
gi*n*wani timbiri, ka gi*n*wa-
ni gi*n*we; ka gi*n*we ni gi-
*n*wani kota ntamo wakwe
wu tsalangeneko; i lo fa-
mba lwenzweni lakwe.

xip. 18. 24. Roma 12. 6. 1 Kor. 12. 7, 11, 29. Efe. 4. 11.

16 *Z*ale*z*o loyi a amukeleko a
n*k*lanu wa titalenta i lo fa-
mba ku ya ti binzulusa, ka-
si ku binzula ti*n*wani ta
*n*klanu.
17 Kota le*z*o kambe loyi a amu-
keleko timbiri a binzulusa
timbiri kambe.
18 Kanile*z*i loyi a amukeleko
yi*n*we i lo famba a ya nke-
la misabeni, i lo fihla a mali
ya Hosi yakwe.
19 Makunu a nzako ka xikati
xa hombe a hosi ya lawo
malanza yita, yi lo hlaye-
lana nawo.
20 Loyi a nga amukelile a
n*k*lanu wa titalenta, i lo ne-
ha ti*n*wani n*k*lanu wa tita-
lenta, aku, Hosi, wena u lo
nzi nyika mina a n*k*lanu wa
titalenta: wanga*b*ye, nzi bi-
nzulile ti*n*wani a n*k*lanu wa
titalenta.
21 A hosi yakwe yi te ngalo ka
yena, U mahile kwatsi, na-
nza go saseka ni gi koleki-
leko: wena u wa kolekile ka
*z*ilo *z*i tsongwanyani, nzi ta
kuyimisa ka *z*ilo *z*o tala:
engena wena kutsakeni ka
hosi ya wena.

xip. 24. 47. xipm. 34, 46. Luka 12. 44. & 22. 29, 30. 2 Tim. 2. 12. Heb. 12. 2. 1 Pet. 1. 8.

22 Ni loyi kambe a amukeleko
a titalenta timbiri i lota a
ku ngalo, Hosi, wena u lo
nyika ka mina a titalenta
timbiri: wanga*b*ye, nzi bi-
nzulile ti*n*wani timbiri tita-
lenta.
23 A hosi yakwe yi lo ngalo
kakwe, U mahile kwatsi,
nanza go saseka ni gi kole-
kileko; wena u wa kolekile
ka *z*ilo *z*i tsonwanyani, mi-
na nzi ta yimisa ka *z*ilo *z*o
tala: engena wena kutsake-
ni ka hosi ya wena.

xipm. 21.

24 Ni loyi kambe a amukeleko
a talenta yi*n*we i lota a ku
ngalo, Hosi, nzi lo ku ti*b*a
wena le*z*aku u munhu wa
mona, na u hula laha u nga
xwanyangiko kona, u hle-
ngeletela laha u nga hanga-
lasangiko kona:
25 Nzi wa lo caba, nzi lo fa-
mba kuya fihla a talenta ya
wena misabeni: wanga*b*ye,
lexi hi xa wena wena *n*wi-
nyi.
26 Kanile*z*i a hosi yakwe yi lo
hlamula yi ku ka yena, We-
na nanza go biha ni *z*o lolo-
hako, wena u lo *z*i ti*b*a a ku
nzi hula laha nzi xwanya-
ngiko kona, nzi hlengeleta
laha nzi nga hangalasangi-
ko kona;
27 Hikwalaho u wa fanelwe hi
ku beka a mali ya mina ba-
nkeni, kasi a kuteni ka mi-
na nzi ta amukela *z*a mina
*z*i*n*we ni binzu.
28 Hikwalaho tekani a talenta
ka yena, mu yi nyika ka

yena loyi a nga ni titalenta
ta kume.
29 Hakuba ka bon*k*lelele laba
ba nga nazo ba ta nyikiwa,
i ta kuma kunyingi: kani-
le*z*i ka yena loyi a nga ha-
ba, hambu lexi a nga naxo
xi ta tekiwa.
xip. 13. 12. Marku 4. 25. Luka 8. 18.
& 19. 26. Joh. 15. 2.
30 Gi hoxeni a nanza gi nga
vuniko ncumo munyameni
wa lahan*d*le: laho ku ta nga
maha kona mikosi ni kuge-
tsela ka meno.
xip. 8. 12. & 24. 51.

31 Kanile*z*i laha a Nwana wa
munhu a tanga hi wukosi
gakwe, ni tingelosi ton*k*le
*z*i*n*we naye, *z*onake i ta tsa-
ma xitsanweni xakwe xa
wukosi hi wukosi:
xip. 16. 27. & 19. 28. Marku 8. 38. Mit.
1. 11. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa. 1. 7.
Jude 14. Kuv. 1. 7.
32 Mahlweni ka yena i ta tso-
mbanyisa tixaka ton*k*le: i
ta ba hambanyisa mu*n*we
ni mu*n*wani, kota murisi a
pakaka ko tiyivu le ka ti-
mbuti:
Roma 14. 10. 2 Kor. 5. 10. Kuv. 20. 12.
xip. 13. 49.
33 Yena i ta yimisa tiyivu ca-
njeni gakwe ga xinene, ka-
nile*z*i a timbuti canjeni ga-
kwe ga xibaba.
34 *Z*onake a Hosi yi ta ku ka
bona laba ba nga canjeni
gakwe ga xinene, Ngonani,
*n*wina mu katekisilweko hi
Dadani wa mina, mu taga
tsomba ya mufumo leyi yi
longiselelweko *n*wina hi ku-
sangileni ka tiko:
Roma 8. 17. 1 Pet. 1. 4, 9. & 3. 9. Kuv.
21. 7. xip. 20. 23. Marku 10. 40.
1 Kor. 2. 9. Heb. 11. 16.
35 Hakuba nzi wazwa a n*d*la-
la, mu lo nziha a kuga: nzi
wazwa tora, mu lo nziha a
kunwa: nzi wa hi mufa-
mbi, mu lo nzi engenisa;
Jam. 1. 27. Heb. 13. 2. 3 Joh. 5.
36 Nzi wa hi xi*b*yiri, mu lo nzi
ambalisa: nzi wa ba*b*ya, mu
lota nzi kamba: nzi wa hi
paxweni, mu lota ka mina.
Jam. 2. 15, 16. 2 Tim. 1. 16.
37 *Z*onake a balulamileko ba
ta hlamula ka yena, baku,
Hosi, hi ku wonile rini na
uzwa n*d*lala, hi kugisa ke?
kutani na uzwa tora, hi ku-
nwisa ke?
38 Kambe hi kwihi hi nga ku
wona na u hi mufambi, hi
kuengenisa ke? kutani u
hi xi*b*yiri, hi ku ambalisa
ke?
39 Na hi ku wonile rini wena
na u ba*b*ya, kutani u hi le
paxweni, hi lota ka wena
ke?
40 Ni Hosi yita hlamula yi
wula ka bona, Hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, kota le*z*i
mu nga maha ka mu*n*we
wa laba bamaka*b*ye ba mi-
na, bona laba batsongwa-
nyani, mu mahile ka mina.
xip. 10. 42. Marku 9. 41. Heb. 6. 10.
41 *Z*onake i ta wula ka bona
laba ba nga canjeni gakwe
ga xibaba, Sukani ka mina
*n*wina, mu rukatelilweko,
muya nzilweni wa kupinzu-

ka luwo wu longiselelweko
Satani ni tingelosi takwe:
xip. 7. 23. Luka 13. 27. xip. 13. 40, 42. 2 Pet. 2. 4. Jude 6.
42 Hakuba nzi wazwa n*d*lala,
a mu nzi nyikangi ni kuga:
nzi wazwa tora, a nzi nyi-
kangi ni kunwa:
43 Nzi wa hi mufambi, a mu
nzi engenisangi; nzi wa hi
xi*b*yiri, a mu nzi ambalisa-
ngi; nzi wa ba*b*ya, nzi wa
hi paxweni, a mu tangi kuta
nzi kamba.
44 *Z*onake bonawu bata hla-
mulawuwo, baku, Hosi, hi
ku wonile rini na u hi ni
n*d*lala, kutani uzwa tora,
kutani na u hi mufambi,
kutani u hi xi*b*yiri, kutani
u ba*b*ya, kutani na u hi pa-
xweni, hi nga hi nga kuko-
zeli wena ke?
45 *Z*onake i ta ba hlamula
bona, aku, Hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, kota le*z*i
mu nga kala ku maha ka
mu*n*we wa laba ba tsongwa-
ni, a mu *z*i mahangi ka
mina.
Mit. 9. 5.
46 Ni laba ba ta famba kulo-
*b*yisweni ka kupinzuka:
kanile*z*i laba balulamileko
kuhanyeni ka kupinzuka.
Joh. 5. 29. Roma 2. 7, &c.

XIPIMO 26.

1 Na ku mahisile lezo, laha
Jesu a mbetile ton*k*le leti
timhaka, a ku ngalo ka ba-
pizani bakwe,
2 Ma *z*i ti*b*a a nzako ka masi-
ku mambiri a pasika yita-
ko, a *N*wana wa munhu i ta
nyikelwa akuba a belelwa.
Marku 14. 1. Luka 22. 1. Joh. 13. 1.
3 *Z*onake ku lo tsombana ka-
tigi*n*we a bapristi ba hombe,
ni masingalakati ya banhu,
ka hu*b*ye ya mupristi wa
hombe, a bitwako Kaiafasi;
Joh. 11. 47. Mit. 4. 25, &c.
4 Ba xuxa hungo katigi*n*we
kasi ba fela ku teka Jesu
hi ku kunguha, ni ku mu
daya.
5 Kanile*z*i ba ku ngalo, A ku
nga mahi na ka ha hi mu-
buzo, ku nga ta ku ku maha
vilinganya xikari ka banhu.

6 Makunu laha Jesu na hi
Betania, n*d*lwini ya Simoni
hlokonho,
Marku 14. 3. Joh. 11. 1, 2. & 12. 3. xip. 21. 17.
7 Laho ku lota kakwe wasati
na hi ni alabasteri ni xiku-
dzana xa mafura ya tsengo
wa hombe, yena i lo ma cu-
lula hehla ka hloko yakwe,
kota le*z*i a nga tsamile *z*a
kugeni.
8 Kanile*z*i laha bapizani na
ba *z*i wonile, ba wa tatisilwe
hi kuzangara, baku, Ka ku
yini kwaloku kuxakela ke?
Joh. 12. 4.
9 Hakuba laya a mafura nga
ma xa*b*yisilwe hi ntsengo
ya hombe, ku nyikilwe a *z*i-
siwana.
10 Kanile*z*i Jesu i lo *z*i ti*b*a a
ku ngalo ka bona, Mu mu
karatela yini loyi wasati
ke? hakuba i mahile a tiro
wosaseka ha mina.

11 Hakuba mu na ni *z*isiwana
xikati xon*k*le *z*i*n*we na *n*wi-
na; kanile*z*i mina a mu na
mina hi xikati xon*k*le.
xip. 18. 20. & 28. 20. Joh. 12. 8. & 13. 33. & 14. 19. & 16. 5, 28. & 17. 11.
12 Hakuba hi ka le*z*o a nga
cela a mafura laya mirini
wa mina, yena i lo *z*i maha
kasi kulongiselwa kulahlwa
ka mina.
13 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Kani hi kwihi laha leyi
ivangeli yi ta nga kanelwa
tikweni gon*k*le, ni lexi a xi
mahileko kambe xi ta ka-
nelwa ku maha xialakanyi-
so ha yena.

14 *Z*onake a mu*n*we wa baku-
me ni bambiri, loyi a bitwa-
ko Judasi Iskarioti, i loya
ka bapristi ba hombe, a ku
ngalo,
Marku 14. 10. Luka 22. 3. Joh. 13. 2, 30. xip. 10. 4.
15 Mu vumela ku nzi nyika
yini, nzi ta mu nyikela ye-
na ka *n*wina ke? ba lo pima
makume manharu *z*ipanze
*z*a siliva.
xip. 27. 3.
16 Ku sukela lexo xikati i lo
laba a xikati a ta nga mu
nyikela ha xona ka*b*ye.

17 Makunu hi siku go ranga ga
*z*ibaba *z*i nga hiko ni comelo
a bapizani ba lota ka Jesu,
baku, Hikwihi laha wena u
ranzako ku nga hi ya longi-
sela kasi u ta yaga kona a
pasika ke?
Marku 14. 12. Luka 22. 7.
18 Yena a ku ngalo, Fambani
mutini ka munhu wa ku
ngahi, muku ka yena, A
Mugonzisi aku, A xikati xa
mina xi tsinele; nzi maha
a pasika n*d*lwini ya wena
ni bapizani ba mina.
19 Ni bapizani ba lo maha ko-
ta Jesu a nga wa ba woni-
sile; ba lo longisela a pa-
sika.
20 Makunu laha na gi hlwile, i
wa lo tsama kugeni *z*i*n*we
ni bapizani ba kume ni ba-
mbiri;
Marku 14. 17-21. Luka 22. 14. Joh. 13. 21.
21 Kota le*z*i na haga, i te nga-
lo, Hi*z*inene nza wula ka
*n*wina, a mu*n*we wa *n*wina
i ta nzi nyikela.
22 Ni bon*k*le ba wa su xanise-
ka ha hombe nguvu, ba lo
sangula ku wula kakwe
mu*n*we ni mu*n*wani, Hi
mina, Hosi ke?
23 I lo hlamula a ku ngalo,
Loyi a nusako canja gi*n*we
na mina lomu ngelweni,
ywaloye hi yena a ta nga
nzi nyikela.
Luka 22. 21. Joh. 13. 18.
24 A *N*wana wa munhu wa
famba, kota le*z*i ku tsali-
lweko ha yena: kanile*z*i
kombo ka loye munhu a
*N*wana wa munhu a ta nga
nyikelwa ha yena! *z*i wa hi
cukwana ka loye ku nga a
*t*ralwangi.
Marku 9. 12. Luka 24. 25, 26, 46. Mit. 17. 2, 3. & 26. 22, 23. 1 Kor. 15. 3. Joh. 17. 12.
25 Na Judasi, loyi a nga mu
nyikela, a hlamula a ku

ngalo, hi mina ke, Mugo-
nzisi? Yena a ku ngalo ka
yena, Wena wa wula wena.
26 Kwatsi hi lezi ba nga haga,
Jesu i lo teka a xibaba, a
katekisa, a xi kema; i lo
nyika ka bapizani, a ku
ngalo, Tekani, muga; lexi
hi miri wa mina.
Marku 14. 22. Luka 22. 19. 1 Kor. 11. 23, 24, 25. & 10. 16.
27 Yena i lo teka ni kopo, i lo
bonga, a nyika ka*b*ye, aku,
*N*wanani *n*wen*k*le ha yona;
Marku 14. 23.
28 Hakuba lexi hi nkata wa
mina wa xivumelwano, lo-
wu wu halakeleko banyingi
kutsetselelweni ka *z*onho.
xip. 20. 28. Roma 5. 15. Heb. 9. 22.
29 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, ku suka le*z*i a nzi nga
ha tanwa leyi mihanzo ya
xivini, kala lego siku laha
nzi nga ginwa na ga ha hi
giswa *z*i*n*we na *n*wina mufu-
nweni wa Dadani wa mina.
Marku 14. 25. Luka 22. 18. Mit. 10. 41.

30 Laha na ba yimbelele lisi-
mu, ba lo huma baya xitsu-
ngeni xa ma Oliva.
Marku 14. 26.

31 *Z*onake a wula Jesu ka
bona, *N*wina *n*wen*k*le mu ta
hlamuka ha mina a wusiku
legi: hakuba ku tsalilwe,
nzi taba a murisi ni tiyivu
ta *k*lambi ti ta hangalaka.
Marku 14. 27. Joh. 16. 32. xip. 11. 6.
32 Kanile*z*i a nzako na nzi vu-
kile, nzi ta famba mahlweni
ka *n*wina nzi ya Galile.
xip. 28. 7, 10, 16. Marku 14. 28. & 16. 7.
33 Kanile*z*i Petro a hlamula a
ku ngalo ka yena, Loku bo-
n*k*le ba hlamuka ha wena,
mina cima nzi nga ta hla-
muka.
34 Ni Jesu a ku ngalo ka yena,
Hi*z*inene nza wula ka wena,
le*z*aku legi wusiku, ma-
hlweni a kuku na wu nga
kuba, u ta nzi kaneta ku-
nharu.
Marku 14. 30. Luka 22. 34. Joh. 13. 38.
35 Petro a wula ka yena, Ha-
mbu loku nzifa na wena, a
nzi nga ta ku ala, *Z*i ngaho
ba lo wula bon*k*le bapizani.

36 *Z*onake Jesu i lota wutsa-
*n*weni gi ti*b*yako Getsema-
ne, aku ka bapizani bakwe,
Tsamani *n*wina laha, nzi
taya lahaya nzi ya kombela.
Marku 14. 32–35. Luka 22. 39. Joh. 18. 1.
37 Yena i lo teka *z*i*n*we naye
Petro ni banana bambiri ba
Zabedi, a sangula kuxani-
seka ni kukarateka ka ho-
mbe.
xip. 4. 21.
38 *Z*onake yena a ku ka bona,
A muhefemulo wa mina wa
karateka nguvu, hambu hi
ka kufa: tsamani *n*wina
laha, mu rinzela *z*i*n*we na
mina.
Joh. 12. 27.
39 Yena i lo famba mahlweni
kutsongwani, i lowa hi ngo-
he yakwe, a kombela, aku,
O Dadani wa mina, loku *z*i
koteka, nga leyi kopo yi
hunza ka mina: ahemba,
na ku nga hi ku kwatsi ku-

ranza ka mina, kanilezi ko-
ta kuranza ka wena.
Marku 14. 36. Luka 22. 42. Heb. 5. 7.
Joh. 12. 27. xip. 20. 22. Joh. 5. 30.
& 6. 38. Fil. 2. 8.
40 Yena i lota ka bapizani, i
lo ba kuma na ba eklele, a
ku ngalo ka Petro, Hi yini,
a mu na ku rinzela na mina
a hora yinwe ke?
41 Rinzelani ni kombelani, ka-
si mu nga engeni kuringwe-
ni: a moya ha kunene wa
vumela, kanilezi a nyama
ya rereka.
Marku 13. 33. & 14. 38. Luka 22. 40, 46.
Efe. 6. 18.
42 Kambe hi xikati xa wumbi-
ri i loya kambe, a ya ko-
mbela, aku, O Dadani, wa
loku lexi xi nga hi ni ku
hunza, saseka loku nzi xi-
nwa, kuranza ka wena a ku
maheke.
43 Yena i lota kambe a ta ba
kuma na ba eklele, hakuba
a mahlo yabye ma wa tika.
44 I lo engeta kambe a ba siya,
i lo famba, a ya kombela hi
zikati zinharu, i lo wula ka-
mbe twaleto timhaka.
45 Zonake i lota yena ka bapi-
zani, a wula kabye, Eklela-
ni makunu, mu humula:
mangabye, a xikati xi tsi-
nele, a Nwana wa munhu
i nyikelwe mandleni ya zi-
onhi.
46 Sukani, a hi fambeni: ma-
ngabye, i le kusuhi loyi a
nzi nyikelako.

47 Na a nga a ha wulawula,
mangabye, Judasi, munwe
wa bakume ni bambiri, i
lota, zinwe naye a xidlemo
xa hombe ni tisupado ni zi-
gomba, bata hi le ka bapri-
sti ba hombe ni ka masinga-
lakati ya banhu.
Marku 14. 43. Luka 22. 47. Joh. 18. 3.
Mit. 1. 16.
48 Makunu loyi a nga mu nyi-
kela i lo nyika a mu woni-
so, aku, Loyi nzi ta nga mu
trotra, yena hi yena: mu te-
keni.
49 Zalezo i lota ka Jesu, a ku
ngalo, Xewe, Hosi; i lo mu
trotra.
50 Ni Jesu aku ka yena, Mu-
ngana, maha lexi u xi tele-
ko. Zonake ba lota ba lo
beka mandla hehla ka Jesu,
ba lo mu teka.
51 Languta, a munwe wa bo-
na laba ba nga hi na Jesu i
lo tsambuluta a canja ga-
kwe, i lo hlomula a supado
yakwe, i loba a nanza ga
mupristi wa hombe, i lo tse-
ma a ndleba ya gona.
Joh. 18. 10.
52 Zonake a wula Jesu ka ye-
na, Klelisela kambe a supa-
do ya wena wutsanweni ga
yona: hakuba laba bonkle
ba tekako a supado ba ta lo-
byiswa hi supado.
Kuv. 13. 10.
53 Kutani a ku alakanyi leza-
ku loku nzi kongela Dada-
ni wa mina, i ta nzi rumela
makunu a tingelosi to hu-
nza a kume ni mambiri a
mabandla?
54 Ku ta tatiseka hi ku yini a

mitsalo, ya ku nga *z*i ma-
heka le*z*i ke?
xipm. 24. Luka 24. 25, 44, 46.
55 Ni ka lexo xikati Jesu a ku
ngalo ka *z*i*dl*emo, *N*wina
mu humele kota ku hlomе-
la nkamba *z*i*n*we ni tisupa-
do ni *z*igomba a kuta koma
mina ke? nzi lo tsama kona
masiku ni masiku tempele-
ni nzi gonzisa, a mu nzi ko-
mangi.
56 Kanile*z*i *z*on*k*le le*z*i *z*a a ma-
heka, kasi a mitsalo ya ba-
profeti yi fela ku tatiseka.
*Z*onake bon*k*le bapizani ba
lo mu siya ba tsutsuma.
xipm. 54. Joh. 18. 15.

57 Laba ba nga tekile Jesu ba
lo mu yisa n*dl*wini ga Ka-
yifasi mupristi wa hombe,
laho a batsali ni masingala-
kati ba nga tsombene kona.
Marku 14. 53. Luka 22. 54. Joh. 18. 12, 13, 24.
58 Kanile*z*i Petro i lo mu la-
nzela hi le kule, hu*b*yeni ya
mupristi wa hombe, i lo
engena, i lo tsama ni ma-
nganakana kasi ku wona
kugumelwa.
59 Makunu bapristi ba hombe
ni huwo yon*k*le ba laba ba-
kustumunyu ba mawunwa
hi Jesu, kasi ba fela ku mu
daya;
60 A ba ba kumangi, hambu
le*z*i ku ngata a bahembi ba-
nyingi. Kanile*z*i hi le nza-
ko ku lota bambiri ba ku
ngalo,
Marku 14. 55. Mit. 6. 13.
61 Loyi munhu i te ngalo, Nza
*z*i kota ku kungumula a
tempeli ya Nungungulu ni
ku yi aka hi masiku ma-
nharu.
xip. 27. 40. Joh. 2. 19.
62 Ni mupristi wa hombe i lo
yima, i te ngalo kakwe, A
ku hlamuli ncumo ke? hi
yini le*z*i laba bakustumu-
nyu ba kustumunyako ha
wena ke?
Marku 14. 60.
63 Kanile*z*i Jesu i lo miyela.
Ni mupristi wa hombe i te
ngalo ka yena, nzi ku hla-
mbanyisa hi Nungungulu a
hanyako, le*z*aku u hi *b*yele
loku u hi Kristu, a *N*wana
wa Nungungulu.
xip. 27. 12, 14.
64 Jesu aku ka yena, Wenu u
wulile: ahemba nza wula
ka wena, Ku sukela le*z*i mu
ta wona a *N*wana wa mu-
nhu na a tsamile hi ka ga
xinene canja ga ntamo, na
ata hi marefu ya tilo.
xip. 16. 27. & 24. 30. & 25. 31. Luka 21. 27. Joh. 1. 51. Roma 14. 10. 1 Tesa. 4. 16. Kuv. 1. 7. Mit. 7. 55.
65 *Z*onake a mupristi wa ho-
mbe i lo hanzula a tinguwo
takwe, aku, I wulawulile a
nzukano: ha ha laba baku-
stumunyu ba ku yini ka-
mbe ke? gmana*b*ye, ma-
kunu *n*wina mu zwile a
nzukano:
66 Mu alakanya yini nwina
ke? Bona ba lo hlamula ba
ku ngalo, Yena i fanelwe hi
kufa.
Joh. 19. 7.
67 *Z*ona*k*e ba lo pelela ngohe
ya yena ba lo muba: ba-

*n*wani ba lo mu pakata hi
man*d*la ya*b*ye,
xip. 27. 30. Luka 22. 63. Joh. 19. 3.
68 Baku, Vumba ka hina, we-
na Kristu : hi mani a ku bi-
leko wena ke?
Marku 14. 65. Luka 22. 64.

69 Makunu Petro i wa lo tsa-
ma lahan*d*le ka hu*b*ye: a
nhwana i lota ka yena, aku,
Wenawu kambe u wa hi na
Jesu wa le Galile.
Marku 14. 66. Luka 22. 55. Joh. 18. 16, 17, 25.
70 Kanile*z*i i lo kaneta ma-
hlweni ka*b*ye bon*k*le, aku,
A nzi *z*i ti*b*i le*z*i wena u *z*i
wulako.
71 Laha na humele nyangwe-
ni, a mu*n*wani nhwana i lo
mu wona, i lo wula ka*b*ye
laba ba nga hi kona laho,
Loyi munhu kambe i wa hi
na Jesu wa le Nazareta.
72 I lo'engeta kambe a kaneta
hi kuhlambanya, A nzi mu
ti*b*i a munhu.
73 Anzako ka xikatanyana la-
ba ba nga yimile ba lota ba
ku ngalo ka Petro, Ha ku-
nene wena kambe u munwe
wa bona; hakuba kuwula-
wula ka wena ka ku ko-
mbisa.
Luka 22. 59.
74 *Z*ona*k*e yena i lo sangula
kurukatela ni hlambanya,
A nzi mu ti*b*i a munhu. Za-
lezo a kuku wu loba.
Marku 14. 71.
75 Ni Petro i lo alakanya a
mhaka leyi Jesu a nga wu-
lile, Na kuku wu se kuba,
u ta nzi kaneta kunharu. I
lo huma, a rila nguvungu-
vu.
xipm. 34. Marku 14. 30. Luka 22. 61, 62. Joh. 13. 38.

XIPIMO 27.

1 Makunu na gi cile, Bonkle
bapristi ba hombe ni masi-
ngalakati ya banhu ba lo
xuxa makungo ha Jesu ka-
si ku mu daya:
Marku 15. 1. Luka 22. 66. & 23. 1. Joh. 18. 28.
2 Ba lo mu boha, ba lo mu
yisa, ku mu nyikela ka Pi-
latu a mufumeli.
xip. 20. 19. Mit. 3. 13.

3 *Z*onake Judasi, loyi a mu
nyikeleko, laha na wonile
ku ngalo i konilwe, i lo hu-
nzuluka a wutsumbu ga-
kwe, i lo *k*lelisa a makume
manharu ya *z*ipanze *z*a sili-
va ka bapristi ba hombe ni
ka masingalakati,
xip. 26. 14, 15.
4 Aku, mina nzi onhile le*z*i
nzi nga nyikela a nkata
wu nga onhangiko ncumo.
Kanile*z*i bona ba te ngalo,
Xi yini lexo ka hina? ti wo-
nele wena ka xona.
5 Yena i lo hoxa lahasi a *z*i-
panze *z*a siliva n*d*lwini ya
ku*k*langana, i lo suka: i lo
famba a ya ti sunga.
Mit. 1. 18.
6 Ni bapristi ba hombe ba lo
teka a *z*ipanze *z*a siliva, ba
ku ngalo, A *z*i fanele ku yi
beka nkwameni wa minyi-
kelo, le*z*i yi nga nga maha
a tsengo wa nkata.
7 Bona ba lo xuxa kungo, ba

lo xaba ha *z*ona a simu ya
muwumbi, kasi kulahla a
bapfumba kona.
8 Ngahile*z*o leyo simu yi lo
bitiwa, I simu ya nkata,
kala nyamu*k*la.
Mit. 1. 19.
9 *Z*onake ku wa lo tatiseka
lexi xi nga wulawulilwe hi
Jeremia muprofeti, aku, Bo-
na ba lo teka a makume
manharu ya *z*ipanze *z*a sili-
va, a tsengo wa loyi a nga
xa*b*yilwe, loyi a bo kari ba
banana ba Israeli ba lo xa-
bisa;
10 Ba lo xaba ha yona a simu
ya muwumbi, kota a Hosi
yi nzi yimisileko.

11 Makunu Jesu i lo yima
mahlweni ya mufumeli: ni
mufumeli i lo mu wutisa,
aku, Wena u Hosi ya ba
Juda ke? Ni Jesu aku nga-
lo ka yena, Wa wula wena.
Marku 15. 2. Luka 23. 3. Joh. 18. 33, 37.
1 Tim. 6. 13.
12 Laha na kecarilwe hi ba-
pristi bahombe ni masinga-
lakati, a nga hlamulangi
ncumo.
xip. 26. 63. Joh. 19. 9.
13 *Z*onake i wula Pilatu ka
yena, A kuzwi wena le*z*aku
*z*ilo *z*ingani ba kustumu-
nyako ha wena ke?
xip. 26. 62. Joh. 19. 10.
14 A nga nyikangi ni kuhla-
mula ka yena, hambu ni
mhaka yi*n*we: kota le*z*o a
mufumeli i lo hlamala ngu-
vu.
15 Makunu mubuzweni a mu-
fumeli i wa tolobele a ku*k*la-
*k*lisa ka xi*dl*emo a yinwe pe-
resu, leyi ba ta nga yi ranza.
Marku 15. 6. Luka 23. 17. Joh. 18. 39.
16 Ba wa hi ni peresu leyi yi
zweleko yi bitwako Baraba-
si.
17 Hikwalaho laha na ba tso-
mbene katigi*n*we, Pilatu a
ku ngulo ka*b*ye, Hi mani
mu mu ranzako ku nga nzi
mu *k*la*k*lisa ka *n*wina ke?
Barabasi, kutani Jesu loyi a
ti*b*yako Kristu ke?
18 Hakuba i wa *z*i ti*b*a le*z*aku
ba mu nyikela hi wukuxu.
19 Laha na ha tsamile xitsa-
*n*weni xa kulamula, a sati
wakwe i lo rumela ka yena,
aku, U nga mahi ncumo ni
loyi munhu a lulamileko:
hakuba nzi lo xaniseka hi
*z*ilo *z*inyingi legi siku hi ku-
lora hi kota ya yena.
20 Makunu a bapristi ba ho-
mbe ni masingalakati ba lo
hlohlotela a *z*i*dl*emo akuba
ba kombela Barabasi, ba da-
ya Jesu.
Marku 15. 11. Luka 23. 18. Joh. 18. 40.
Mit. 3. 14.
21 Kanile*z*i a mufumeli i lo
hlamula a ku ngalo ka bo-
na, Hi wihi wa laba bambi-
ri nzi ta nga mu*k*la*k*lisa ka
*n*wina ke? Bona ba te nga-
lo Barabasi.
22 Pilatu a ku ngalo ka*b*ye,
Nzi ta maha yini ka Jesu
loyi a ti*b*yako Kristu? Bo-
n*k*le ba wula, Nga a bele-
lwa.
23 Yena a ku ngalo, Hi yini,
hi kwihi kubiha a ku mahi-

leko ke? Kanilezi bona ba
la su simamisa ba bitana,
baku, Nga a belelwa.
24 Lezo laha Pilatu a nga wo-
na ku ngalo a nga vuni ncu-
mo, kanilezi ku wo vuka a
wuyonga, i lo teka a mati, i
lo hlamba a man*d*la yakwe
mahlweni ka xi*d*lemo, aku,
A nzi na nanzu ni nkata wa
munhu loyi a lulamuleko:
ti woneleni nwina.
25 Bonkle banhu ba lo hlamula
baku ngalo, A nkata wakwe
a wu be ka hina, ni ka ba-
nana ba hina.
Mit. 5. 28.
26 Zonake yena i lo ba *k*la*k*lela
bona Barabasi: kanilezi Je-
su i lo mu xupula a nyike-
lwa a ku ba a belelwa.
Marku 15. 15. Luka 23. 16, 24, 25. Joh. 19. 1, 16.

27 Zonake a bakasadoro ba
mufumeli ba lo teka Jesu
ba mu yisa xilubelweni, ba
lo tzombanyisa ka yena a
*k*lawa won*k*le.
Marku 15. 16. Joh. 19. 2.
28 Ba lo runzuwula tinguwo
takwe, ba lo mu ambalisa a
nguwo yo *t*ruka.
Luka 23. 11.
29 Ba lo luka a xi*d*lo*d*lo xa mi-
zwa ba xi *k*lateka hlokweni
yakwe, ni lihlanga canjeni
gakwe ga xinene; ba lo ki-
zama mahlweni ka yena, ba
mu tseketsela, baku, Xewe,
Hosi ya ba Juda!
30 Ba lo mu pelela hi mari, ba
lo teka lihlanga ba loba hlo-
ko yakwe.
xip. 26. 67.
31 Ni laha na ba mu tseketse-
le, ba lo susa kakwe a ngu-
wo yo *t*ruka, ba lo mu amba-
lisa tinguwo takwe, ba lo
mu yisa ku ya mu belela.

32 Kota lezi ba nga ha huma,
ba lo kuma munhu wa le
Kurena, hi Simoni a bito
gakwe: ba lo mu kurumeta
ku famba nabo, kasi a fela
kurwala a xihambano xa-
kwe.
Mit. 7. 58. Heb. 13. 12. Marku 15. 21. Luka 23. 26.
33 Ni laha na cikele wutsa*n*we-
ni gi bitwako Golgota, leza-
ku, wutsamo ga hloko,
Marku 15. 22. Luka 23. 33. Joh. 19. 17.
34 Ba lo mu nyika a waini a
kunwa na gi patsilwe ni
nyongwa: laha na gi ringi-
le a nga nwangi.
xipm. 48.
35 Laha na ba mu belele, ba lo
abelana tinguwo takwe xi-
kari ka*b*ye, ba maha kuvu-
mba:
Marku 15. 24. Luka 23. 34. Joh. 19. 24.
36 Ba lo tsama ba mu rinzela
laho.
xipm. 54.
37 Ba lo beka hehla ka hloko
yakwe a papilo na gi tsali-
lwe a nanzu wakwe ku nga-
lo, LOYI HI JESU A HOSI YA
BA JUDA.
Marku 15. 26. Luka 23. 38. Joh. 19. 19.
38 Zonake ku lo belelwa *z*i-
*n*we naye a bapangi bambi-
ri, mu*n*we hi canjeni ga-
kwe ga xinene, mu*n*wani
canjeni gakwe ga xibaba.
Marku 15. 27. Luka 23. 32, 33. Joh. 19. 18.
39 Ni laba ba nga hunza ba wa

mu rukatela, ba zibiza ti-
hloko ta*b*ye,
Marku 15. 29. Luka 23. 35.
40 Na bakū, Wena loyi u ku-
ngumulako tempeli, u yi
aka hi masiku manharu,
hanyisa wutsumbu ga we-
na: loku wena u hi *N*wa-
na wa Nungungulu, cika xi
hambanweni.
xip. 26. 61, 63. Joh. 2. 19.
41 *Z*i ngaho ni bapristi ba ho-
mbe ba lo mu tseketsela, *z*i-
*n*we ni batsali ni masinga-
lakati, ba ku ngalo,
42 Yena i lo hanyisa ba*n*wani;
a wutsumbu gakwe a nga
gi hanyisi. Yena hi Hosi
ya ba Israeli; makunu a ci-
ke xihambanweni, hina hi
ta kolwa ka yena.
43 Yena u tsumba ka Nungu-
ngulu; nga a mu *k*la*k*lisa
makunu, loku a nga a kari
a mu laba: hakuba yena i
te ngalo, Nzi *N*wana wa
Nungungulu.
44 Ni bapangi kambe laba ba
nga belelwe *z*i*n*we naye ba
lo wula ka yena ywaleyo
nzukane.
Marku 15. 32. Luka 23. 39.

45 Makunu ku sukela xikatini
xa wun*k*lani ni xi*n*we ku
wa hi kona munyama mi-
sabeni yon*k*le ku kala xi-
katini xa wun*k*lanu ni mu-
ne.
Marku 15. 32. Luka 23. 44.
46 Hi xikati xa wun*k*lanu ni
mune Jesu i lo bitana hi ge-
zu ga hombe, aku, Eloi,
Eloi, lama sabaktani? le*z*o
ku hi ku ngalo, Nungungu-
lu wa mina, Nungungulu
wa mina, u nzi siyela yini
ke?
Heb. 5. 7.
47 Ni ba*n*wani labo ba nga yi-
mile laho, laha na ba *z*i
zwile, ba ku ngalo, Loyi
munhu i bitana Elija.
48 *Z*ale*z*o a mu*n*we wa bona i
lo tsutsuma, i loya teka a
kubi, i lo gi tatisa hi viniga,
i lo klomeka lihlangeni, i lo
mu nyika yena a ku ba
anwa.
Marku 15. 36. Luka 23. 36. Joh. 19. 29.
49 A ba*n*wani baku, A wa nga
tsika; ha nga wona kutani
Elija i tata ku mu hanyisa.
50 Jesu i lo bitana kambe hi
gezu ga hombe, i lo nyikela
a moya wakwe.
Marku 15. 37. Luka 23. 46.
51 Languta, a veli ya tempele
yi lo hanzuka kumbiri ku
suka le hehla kala lahasi;
ni misaba yi lo tsekatseki-
swa; ni mari*b*ye ma lo pa-
nzeka;
Marku 15. 38. Luka 23. 45.
52 Ni minkele yi lo vululeka;
ni mimiri ya banyingi bo-
basa laba ba nga file ba lo
vuka;
53 Yi huma minkeleni a nza-
ko ka kuvuka kakwe ba lo
engena mutini wo basa ba
lo woneka ka banyingi.
54 Makunu a nduna ya zana,
ni laba ba nga hi naye ba
rinzela Jesu, laha na ba wo-
na kutsekatseka ka misaba,
ni *z*ilo lezi *z*i nga wa mahe-
kile, ba lo caba nguvu, ba-

ku, Ha kunene loyi i wa hi
*N*wana wa Nungungulu.
xipm. 36. Marku 15. 39. Luka 23. 47.
55 Ni ba basati banyingi ba wa
hi kona laho na ba cuwuka
hi le kule, laba ba nga la-
nzele Jesu hi le Galile, na
ba mu kozela:
Luka 8. 2, 3.
56 Xikari ka*b*ye i wa hi kona
Maria Magdalene, ni Maria
nyine wa Jamesi ni Jose, ni
nyine wa banana ba Za-
bedi.
Marku 15. 40.

57 Laha gi nga wahlwa, ku
lota munhu a fumileko wa
le Aramatia, a bitwako Jo-
sefa, loyi a wutsumbu ga-
kwe a nga hi mupizani wa
Jesu:
Marku 15. 42. Luka 23. 50. Joh. 19. 38.
58 Loyi munhu i loya ka Pila-
tu, a kombela a xirumbi xa
Jesu. *Z*onake Pilatu i lo la-
ya a ku a nyikiwe.
59 Na Josefa i lo teka a xiru-
mbi, i lo xi tsonzela ngu-
*b*yeni yo basa,
60 I lo xi beka nkeleni wakwe
muswa yena *n*winyi, lowu
a nga wu kehlile le ri*b*yeni:
i lo umbulutela a ri*b*ye ga
hombe laha nyangweni ya
nkele, i lo famba.
61 Ni Maria Magdalene i wa hi
kona laho, ni mu*n*wani Ma-
ria, ba wa lo tsama laha
nkeleni.

62 Makunu hi manziko, legi
gi nga siku ga le nzako ka
Kulongisela, a bapristi ba
hombe ni ba Farisi ba lo
tsombana katigi*n*we ka Pi-
latu,
63 Baku, Hosi, ha alakanya
le*z*aku loyi mukohlisi i te
ngalo, laha na ha hanya, A
nzako ka masiku manharu
nzi vuka kambe.
xip. 16. 21. & 17. 23. & 20. 19. & 26. 61.
Marku 8. 31. & 10. 34. Luka 9. 22. &
18. 33. & 24. 6, 7. Joh. 2. 19.
64 Hikwalaho laya le*z*aku a
nkele wutiyiswa kala siku
ga manharu, ku nga ta ku a
bapizani bakwe ba ta mu
yiba, ba wula ka banhu,
Yena i vukile hi ka bafileko:
a kuonha ko humesa ku bi-
hile ku hunza kurangula.
65 Pilatu i lo ngalo ka*b*ye,
*N*wina mu na barinzeli: fa-
mbani mu ya maha kota
mu *z*i kotako.
66 Le*z*o ba lo famba, ba ya ti-
yisa a nkele, ba marika a
ri*b*ye, ni ba rinzeli ba wa hi
nabo.

XIPIMO 28.

1 Makunu kumbetiseni ka
siku ga sabado, ku wa ha hi
punzu hi siku go ranga ga
sonto, ku lota Maria Magda-
lene ni mu*n*wani Maria ku
ta wona a nkele.
Marku 16. 1. Luka 24. 1. Joh. 20. 1.
xip. 27. 56.
2 Languta, ku wa hi kona
kutsekatseka ka hombe ka
misaba; hakuba a ngelosi
ya Hosi yi wa relela hi le
tilweni, yi lota umbuluta a
ri*b*ye, yi lo tsama hehla ka
gona.
Marku 16. 5. Luka 24. 4. Joh. 20. 12.

3 A kuwoneka ka yona ku lo
kota a xingwalangwanza,
ni tinguwo ta yona ti wa lo
basa kota hunguba:
4 Hi kucabeka ka yona a ba-
rinzeli ba lo rurumela, ba
wa lo kota bafileko.
5 Ni ngelosi yi lo hlamula yi-
ku ka ba basati, Mu nga
cabi nwina: hakuba nza *z*i
ti*b*a mu laba Jesu, loyi a
nga wa belelwe.
6 Yena u haba laha; hakuba
i vukile kota le*z*i a nga wa
wulile. Ma nga tani, mu
wona a wutsamo laha a Ho-
si yi nga e*k*lele kona.
xip. 12. 40. & 16. 21. & 17. 23. & 20. 19.
7 Haklisani ku famba, mu
*b*yela a bapizani bakwe, I
vukile hi ka bafileko; ma-
nga*b*ye, i famba mahlweni
ka *n*wina ku ya Galile; leyo
mu ta ya mu wona kona:
manga*b*ye, nzi mu *b*yelile.
xip. 26. 32. Marku 16. 7.
8 Na bona ba lo haklisa ba
suka nkeleni hi kucaba ni
kutsaka ka hombe, ba lo
tsutsuma ku ya *b*yela a ba-
pizani bakwe a mhaka.
9 Languta, Jesu i lo *k*langa-
na nabo, aku, Xeweni. Ba
lota koma mikonzo yakwe,
ba mu kozela.
Marku 16. 9. Joh. 20. 14.
10 *Z*onake Jesu a ku ka*b*ye,
Mu nga cabi: fambani mu
*b*yela bamakabye ba mina
kasi ba ya Galile, hi laho ba
ta nga nzi wona kona.
Joh. 20. 17. Roma 8. 29. Heb. 2. 11.

11 Makunu na ba ha famba,
languta, ba*n*wani ba laba
barinzeli ba lota mutini, ba
lo wula ka bapristi ba ho-
mbe a *z*ilo *z*on*k*le lezi *z*i ma-
hekileko.
12 Laha na ba tsombene ni
masingalakati, ba lo tsema
kungo, ba lo nyika a mali
yo tala ka bakasadoro,
13 Baku, Wulani nwina, a ba-
pizani bakwe ba lota ni wu-
siku, ba lo mu yiba na hina
hi lo e*k*lele.
14 Loku le*z*i *z*ilo *z*i zwiwa hi
mufumeli, hi ta mu vume-
lisa yena, hi mu vikela *n*wi-
na.
15 Le*z*o ba lo teka a mali, ba
lo wula kota le*z*i ba nga go-
nziswa: loku ku wula ku
wa lo hangalaka xikari ka
ba Juda, ka ha simamisile
kala nyamu*k*le.

16 Kanilezi a bapizani ba ku-
me ni mu*n*we ba loya Ga-
lile, le xitsungeni lexi Jesu
a nga ba kombetile bona.
xip. 26. 32. xipm. 7.
17 Ni laha ba nga mu wona,
ba lo mu kozela: kanile*z*i
ba*n*wani ba lo kanakana.
18 Jesu i lota ka*b*ye i lo wula-
wula ka bona, aku, Won*k*le
ntamo wu lo nyikilwe ka
mina le tilweni ni misabeni.
xip. 11. 27. & 16. 28. Luka 1. 32. & 10. 22. Joh. 3. 35. & 5. 22. & 13. 3. & 17. 2. Mit. 2. 36. Roma 14. 9. 1 Kor. 15. 27. Efe. 1. 10, 21. Fil. 2. 9, 10. Heb. 1. 2. & 2. 8. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 17. 14.
19 Hikwalaho fambani *n*wina,
mu gonzise tixaka ton*k*le,
mu ba bapatize bitweni ka

Dadani ni ga *N*wana ni ga
Moya wa ku Basa:
Marku 16. 15. Luka 24. 47. Mit. 2. 38, 39. Roma 10. 18. Kol. 1. 23.
20 Mu ba gonzisa a ku gonga
*z*ilo *z*on*k*le le*z*i nzi mu layi-
leko *n*wina: manga*b*ye, nzi
na *n*wina xikati xon*k*le, na
kona kugumelweni ka tiko.
Mit. 2. 42.

IVANGELI HI KA MARKU.

XIPIMO 1.

1 Kusanguleni ka ivangeli
ya Jesu Kristu, a *N*wana
wa Nungungulu.
Mat. 14. 33. Luka 1. 35. Joh. 1. 34.

2 Kota le*z*i ku tsalilweko ka
Isaya muprofeti,
Languta, nzi ruma a tsu-
mi wa mina mahlweni ka
ngohe ya wena, loyi a ta
nga longisela a n*d*lela ya
wena;
Mat. 11. 10. Luka 7. 27.
3 A gezu ga mu*n*we a nga
bitana xiwuleni, longisa-
ni *n*wina a n*d*lela ya Ho-
si, mu maha tin*d*lela ta-
kwe ti lulama.
Mat. 3. 3. Luka 3. 4. Joh. 1. 15, 23.
4 Johani i lota, loyi a nga ba-
patiza xiwuleni i wa kanela
a kubapatiza ka kuhunzu-
luka ku tsetselelweni ka *z*o-
nho.
Mat. 3. 1. Luka 3. 3. Joh. 3. 23.
5 Ku loya ka yena a tiko go-
n*k*le ga Judia, ni bon*k*le la-
ba ba le Jerusalema; ba wa
bapatizwa ha yena congwe-
ni wa Jordani, ba lo vume-
la kuonha ka*b*ye.
Mat. 3. 5.
6 Johani i lo a mbala a ngu-
wo ya woya ga kameli i wa
boha a bandi xiwunwini xa-
kwe, i loga a humbi ni wu-
lombe ga kwati.
Mat. 3. 4.
7 I lo kanela, aku, Wa hata
hi lenzako ka mina loyi a
nga ni ntamo ku nzi hunza,
loyi a tingoti ta *z*ilato *z*a-
kwe a nzi fanele ku kora-
ma nzi ti *k*la*k*la.
Mat. 3. 11. Joh. 1. 27. Mit. 13. 25.
8 Mina nzi lo mu bapatiza hi
mati; kanile*z*i yena i ta mu
bapatiza hi Moya wo Basa.
Mit. 1. 5. & 11. 16. & 19. 4. Mit. 2. 4. & 10. 45. & 11. 15, 16. 1 Kor. 12. 13.

9 Na ku mahisile ka lawo
masiku, le*z*aku Jesu i lota
hi le Nazareta wa Galile, i
lo bapatizwa hi Johani co-
ngweni wa Jordani.
Mat. 3. 13. Luka 3. 21.
10 *Z*ale*z*o na ha huma hi lomo
matini, i lo wona a tilo gi
vululekile, ni Moya wo ko-
ta tuba wu lo relela hehla
kakwe:
Mat. 3. 16. Joh. 1. 32.
11 Ni gezu gi lota hi le tilweni,
Wena u *N*wananga a ranzi-

lweko, hi ka wena nza xa-
laliswa kwatsi.
Mat. 3. 17. xip. 9. 7.

12 *Z*ale*z*o a Moya wu lo mu yi-
sa xiwuleni.
Mat. 4. 1. Luka 4. 1.
13 Yena i wa hi xiwuleni mu-
ne wa makume ya masiku
i lo ringwa hi Satani; yena
i wa hi ni *z*ihari *z*a kwati;
ni tingelosi ti nga mu ko-
zela.
Mat. 4. 11.

14 Makunu a nzako ka le*z*o
Johani i lo nyikelwa, Jesu i
lota Galile, na kanela iva-
ngeli ya Nungungulu,
Mat. 4. 12. & 4. 23.
15 Aku, A xikati xi tatisekile,
ni mufumo wa Nungungu-
lu wu tsinele: hunzulukani
*n*wina, mu kolwa ivange-
lini.
Gal. 4. 4. Efe. 1. 10. Mat. 3. 2. & 4. 17.

16 Na a ha hunza hi bimbi ga
Galile, yena i lo wona Si-
moni ni Andreu nakulo*b*ye
wa Simoni na ba hoxa liko-
ka bimbini: hakuba ba wa
hi bakukuti.
Mat. 4. 18. Luka 5. 4.
17 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, Ngo-
nani le nzako ka mina *n*wi-
na, nzi ta mu maha mu tsa-
ma bakukuti ba banhu.
18 *Z*ale*z*o ba lo siya tikoka, ba
lo mu lanzela.
Mat. 19. 27. Luka 5. 11.
19 Na ha nonohisa a famba, i
lo wona Jamesi a nwana wa
Zabeki, na Johani nakulo-
*b*ye, labowo ba wa hi nga-
labeni ba rungetela a tiko-
ka ta*b*ye.
Mat. 4. 21.
20 *Z*ale*z*o i lo ba bitana: bona
ba lo siya a raru wa*b*ye Za-
bedi ngalabeni ni *z*itiri *z*a
kurihiwa, ba lo famba le
nzako kakwe.

21 Bona ba loya Kapernaume;
*z*ale*z*o hi siku ga sabado i
lo engena lomo sinagogeni
i lo gonzisa.
Mat. 4. 13. Luka 4. 31.
22 Bona ba lo damiswa hi ku-
gonzisa kakwe: hakuba i lo
ba gonzisa kota a na nga ni
ntamo, na ku nga hi ku ko-
ta a batsali.
Mat. 7. 28.
23 *Z*ale*z*o ku wa hi kona mu-
nhu lomo sinagogeni loyi a
nga hi ni moya wa kubiha;
i lo bitana,
Luka 4. 33.
24 Aku, Hi ta maha yini na
wena, wena Jesu wa Naza-
reta? u tile kuta hi lobisa
ke? nza ku ti*b*a weni hi
wena, loyi wa ku Basa wa
Nungungulu.
Mat. 8. 29.
25 Jesu i lo wu kawuka, aku,
Miyela, u huma ka yena.
xipm. 34.
26 A moya wa kubiha, wu lo
mu hanzula na wu bitana
hi gezu ga hombe, wu lo
huma ka yena.
xip. 9. 20.
27 Ni bon*k*lelele ba lo hlama-
liswa, kota le*z*o ba lo wuti-
sana a wutsumbu ga*b*ye,
baku, Hi yini lexi? a kugo-
nzisa kuswa! ka ntamo wo

laya hambu ni mimoya ya
kubiha, yi mu ingisa.
28 A wudumo gakwe gi lo fa-
mba *z*ale*z*o wutsa*n*weni go-
n*k*le ga le Galile.

29 Ni *z*ale*z*o, laha na ba huma
sinagogeni, ba lota n*dl*wini
ya Simoni ni Andreu, *zin*we
na Jamesi na Johani.
Mat. 8. 14. Luka 4. 38.
30 Makunu a mukokati wa Si-
moni i wa e*k*lele na a ba*b*ya
hi feberi; *z*ale*z*o ba lo mu
*b*yela ha yena:
31 Yena i lota i lo mu koma hi
canja, i lo mu vuxa; ni fe-
beri yi lo mu tsika, yena i
lo ba kozela.

32 Na gi hlwile, laha na ga-
mbo na gi pela, ba lo neha
ka yena bon*k*le laba ba ba-
*b*yako, ni laba ba nga hi ni
mimoya ya kubiha.
Mat. 8. 16. Luka 4. 40.
33 Ni muti won*k*le wu lo tso-
mbana katigi*n*we nyangwe-
ni.
34 Yena i lo hanyisa banyingi
laba ba nga hi ni tingumbe
ti hambeneko, i lo humesa
a madimoni ma tale; yena
i wa nga vumeli a madimo-
ni ku wulawula, hakuba
ma wa mu ti*b*a.
xip. 3. 12. Luka 4. 41. Mit. 16. 17, 18.

35 Ni laha mixweni, a xikati
xa hombe na gi nga se ku-
ca, i lo vuka a famba, i loya
wutsa*n*weni ga xiwula, laho
i lo kombela.
Luka 4. 42.
36 Simoni ni laba ba nga hi
naye ba lo lanzela le nzako
kakwe ;
37 Bona ba lo mu kuma, baku
ka yena, Bon*k*lelele ba ku
laba wena.
38 Yena i lo wula ka*b*ye, A hi
fambeni ka miti leyi yi nga
laha kusuhani, kasi nza fe-
la kukanela kona kambe;
hakuba hi ka loku kugume-
lwa nzi tile mina.
Luka 4. 43. Joh. 16. 28. & 17. 4.
39 Yena i loya masinagogeni
ya*b*ye won*k*le ya le Galile,
na a kanela a hlongola a
madimoni.
Mat. 4. 23. Luka 4. 44.

40 Laho ku lota kakwe a hlo-
konho, yi mu kombela, yi
lo kizama ka yena, aku ka-
kwe, Loku u *z*i ranza, wena
nga u nzi maha nzi basiswa.
Mat. 8. 2. Luka 5. 12.
41 Na a nga na a tatisilwe hi
*t*ralo, i lo nawuluta a canja
gakwe, i lo mu kumba, a
ku ka yena; Nza *z*i ranza;
basisiswa wena.
42 *Z*ale*z*o a hlokonho yakwe yi
lo suka ka yena, yena i lo
basiswa.
43 Yena i lo mu layisisa, i lo
ha*k*lisa a mu fambisa.
44 A ku kakwe, Wa wona u
nga *b*yeli munhu: kanile*z*i
ti fambele, u ya ti wonisa
ka mupristi, u ya nyikela a
kubasiswa ka wena le*z*o Mo-
si a nga *z*i laya, kasi ku ku-
stumunya ka*b*ye.
Luka 5. 14.
45 Kanile*z*i i lo huma, i lo sa-

ngula kukanela nguvu, ni kuhangalasa a mahungu, ku kala Jesu a nga ha engeni mutini kubaseni, i wa hi lehan*d*le wutsa*n*weni ga *z*iwunza: ba lota kakwe hi ma*k*lelo won*k*le.

Luka 5. 15. xip. 2. 13.

XIPIMO 2.

1 Ni laha na engena kambe
le Kapernaume a nzako ka
masiku yo kari, ku wa la
su zwakala le*z*aku i lomo
n*d*lwini.

Mat. 9. 1. Luka 5. 18.

2 A bo tala ba wa la su tso-
mbana katigi*n*we, le*z*o gi
wa nga hi kona a wutsamo
ka bona, ge, hambu la*h*a
nyangweni: i lo wulawula
mhaka ka bona.
3 Bata, ba neha kakwe a mu-
nhu a ba*b*yako hi paralio,
na a rwelwe hi mune.
4 Laha na ba nga *z*i koti kuta
kusuhani naye hi kota ya
xi*d*lemo, ba lo *k*la*k*la a la-
ngwa leyi a nga hi kona:
laha na ba yi *k*lakulile, ba lo
relelisa a sango legi loyi a
nga ba*b*ya hi paralio a nga
e*k*lele.
5 Jesu na wona kukolwa ka-
*b*ye, aku ka loyi a nga ba-
*b*ya hi paralio, *N*wananga,
a *z*onho *z*a wena *z*i tsetsele-
lwe.
6 Kanile*z*i ku wa hi kona bo
kari ba batsali ba nga tsa-
mile laho, ba lo wulawuli-
sana timbilwini ta*b*ye,
7 Hi yini loyi munhu a wula-
wulako *z*a ku ngahi? wa
rukatela: hi mani a nga tse-
tselela kuonha kanile*z*i mu-
*n*we, yena Nungungulu.

Mat. 9. 4.

8 *Z*ale*z*o Jesu, na i *z*i ti*b*a hi
moya wakwe le*z*aku ba wu-
lawulisana wutsumbu ga-
*b*ye, a wula ka*b*ye, Mu wu-
lawulisanelani hi *z*ilo le*z*i
timbilwini ta *n*wina ke?
9 Hi yini ku hehukako, a ku-
wula a muba*b*yi wa paralio,
A *z*onho *z*a wena *z*i tsetse-
lelwe; kutani ku wula, Su-
ka, u teka sango ga wena,
u famba ke?

Mat. 9. 5.

10 Kanile*z*i kasi ma fela ku *z*i
ti*b*a le*z*aku a *N*wana munhu
i na ni tamo ku tsetselela
*z*onho misabeni (i lo wula
ka muba*b*yi wa paralio),
11 Mina nza wula ka wena,
Suka, u teka a sango ga
wena, u ya n*d*lwini ya
wena.
12 Yena i lo suka, *z*ale*z*o i lo
teka a sango, i lo famba
mahlweni ka bona bon*k*le;
kota le*z*o bon*k*le ba lo hla-
maliswa, ba lo dumisa Nu-
ngungulu, baku, Cima a hi
wonangi *z*a ku ngahi.

13 I lo engeta kambe a famba
hi fungu wa bimbi; ni xi-
*d*lemo xon*k*le xi lo tsomba-
na ka yena, yena i lo ba go-
nzisa.

Mat. 9. 9.

14 Kota na ha hunza, i lo wo-
na Levi a *n*wana wa Alfeu-
si, a tsamile wutsa*n*weni ga
ku kupisa, yena i ngalo ka

yena, Nzi lanzele, yena i lo
suka a mu lanzela,
Mat. 9. 9. Luka 5. 27.
15 Na ku mahisile lezo, laha
na tsamile kugeni le *nd*lwi-
ni yakwe, a wunyingi ga
bahlengisi ni baonhi ba lo
tsama naye Jesu ni bapiza-
ni bakwe: hakuba ba wa
hi banyingi, ba lo mu la-
nzela.
Mat. 9. 10.
16 A batsali ba ba Farisi, laha
na ba wona le*z*aku iga ni
baonhi ni bahlengisi, ba ku
ngalo ka bapizani bakwe,
Yena waga wanwa *zin*we
ni bahlengisi ni baonhi.
17 Laha Jesu na *z*i zwile, a
wula ka*b*ye, Bona laba ba
hanyako a ba labi *n*anga,
kanile*z*i laba ba ba*b*yako:
mina a nzi telangi kuta bi-
tana balulamileko, kanile*z*i
a *z*ionhi.
Mat. 9. 12, 13. & 18. 11. Luka 5. 31, 32.
& 19. 10. 1 Tim. 1. 15.

18 A bapizani ba Johani ni ba
ba Farisi ba wa yila: ba lo-
ta baku ka yena, Hi yini a
bapizani ba Johani ni bapi-
zani ba ba Farisi ba yilako
ke, kanile*z*i a bapizani ba
wena a ba yili?
Mat. 9. 14. Luka 5. 33.
19 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, Ba
nga kota a banana ba le
nhangeni ya makoti a ku
yila, na muyeni na ha hi
nabo ke? kota le*z*i na ba ha
hi ni muyeni *zin*we nabo, a
ba na ku kota a ku yila.
20 Kanile*z*i a masiku ma tata,
laha a muyeni a ta nga te-
kiwa ka bona, *z*onake ba ta
yila hi lego siku.
21 A nga kona munhu a ru-
ngelako a capa yi*s*wa ngu-
*b*yeni ya kale: ku nga ta
ku leyi yi tatisilweko ka
yona yi susilwe ka yona, a
yi*s*wa hi le ka le ya kale, yi
ta enzeleka kuhanzuka.
22 A nga kona munhu a cela-
ko a waini gi*s*wa mikwa-
meni ya kale: ku nga ta ku
a waini gi puxuta mikwa-
ma, ni waini gi halaka, ni
mikwama: kanile*z*i ba cela
a waini gi*s*wa mikwameni
yi*s*wa.

23 Na ku mahisile le*z*o, i wa
kari a tsemakanya masi-
*n*wini hi sabado; a bapizani
bakwe ba lo sangula, kota
ba nga famba, ku kwamula
a *z*ipupu *z*a mabele.
Mat. 12. 1. Luka 6. 1.
24 A ba Farisi ba te ngalo ka-
kwe, Wanga*b*ye, *z*ini ba *z*i
mahako hi siku ga sabado
le*z*i *z*i nga fanelangiko?
25 Yena i te ngalo ka*b*ye, A
mu se ku gonza *n*wina le*z*i
Davida a nga wa *z*i mahile,
laha a nga wa vumala, i lo-
zwa *nd*lala, yena, *zin*we ni
laba a nga wa hi nabo ke?
26 A ku i engenisile ku yini le
*nd*lwini ya Nungungulu la-
ha Abiatari a nga wa hi
mupristi wa hombe, i loga
a *z*ibaba *z*i nga bekilwe, le*z*i
*z*i nga nga *z*i nga fanele ku
giwa saseka bapristi, kambe

i lo nyika ni ka laba a nga
hi nabo kambe?
27 Yena i te ngalo ka bona, A
sabado gi lo mahelwa mu-
nhu, a hi munhu a nga ma-
helwa sabado:
28 Lezo a *N*wana wa munhu
hi Hosi ya gona sabado.
Mat. 12. 8.

XIPIMO 3.

1 Yena i lo engena kambe
sinagogeni; ku wa hi kona
munhu laho loyi a nga wa
hi ni canja gi lameleko.
Mat. 12. 9. Luka 6. 6.
2 Bona ba lo mu rinzela, ku-
tani i ta mu hanyisa hi sa-
bado ke; kasi ba fela ku mu
kumisa nanzu.
3 Yena a wula ka munhu lo-
yi a nga hi ni canja gi nga
lamele, Suka u yima.
4 Yena a wula ka*b*ye, *Z*i fa-
nele hi sabado a ku maha
kusaseka kutani ku maha
kubiha ke? ku hanyisa wu-
tomi, kutani ku daya ke?
Kanile*z*i bona ba lo miyela.
5 Laha na lungutile ka bona
hi kuzangara, na a karati-
lwe hi kunonoha ka timbi-
lu ta*b*ye, i te ngalo ka mu-
nhu, Nawuluta a canja ga
wena. Yena i lo gi nawu-
luta: ni canja gakwe gi wu-
yiselwa.
6 Ni ba Farisi ba lo huma,
*z*ale*z*o ni ba ka Herodi ba lo
xuxa kungo ha yena, le*z*a-
ku ba ta mu dayisa ku yini.
Mat. 12. 14. & 22. 16.

7 Jesu *zin*we ni bapizani ba-
kwe ba lota bimbini: ni xi-
*d*lemo xa hombe xa le Ga-
lile xi lo mu lanzela: ni xa
le Judia,
Luka 6. 17.
8 Ni xa le Jerusalema, ni xa
le Idumia, ni le *k*latuko wa
Jordani, ni le Tire ni Sido-
ni, a xi*d*lemo xa hombe, na
xizwa hi *z*ilo *z*a hombe a
nga wa *z*i mahile, xi lota
ka yena.
9 Yena i lo wula ka bapizani
bakwe, a ngalabana nga yi
mu labelela hi kota ya xi-
*d*lemo, ba nga ta ku ba mu
kanziyela:
10 Hakuba yena i wa hanyi-
sile bo tala; kota le*z*i a bo
tala ba nga hi ni mitungu
ba wa lo tsimbeketana baya
ka yena kasi ba fela ku mu
kumba.
11 Ni mimoya ya kubiha loku
laha na yi mu wona, yi wa-
wa lahasi mahlweni ka ye-
na, yi bahuwa, yiku, Wena
u *N*wana wa Nungungulu.
xip. 1. 23, 24. Luka 4. 41. Mat. 14. 33. xip. 1. 1.
12 I lo yi laya nguvu akuba yi
nga mu ti*b*ekisi.
Mat. 12. 16. xip. 1. 25, 34.

13 Yena a kanziya aya xitsu-
ngeni, i lo bitana ka yena
laba a nga ba ranza wutsu-
mbu gakwe: bona ba loya
ka yena.
Mat. 10. 1. Luka 6. 12. & 9. 1.
14 I lo yimisa bakume ni ba-
mbiri, kasi ba fela ku tsama
naye, kasi a fela ku ba ru-
mela ba ya kanela,

15 Ni ku ba ni ntamo wa ku
hlongola madimoni:
16 Simoni i lo mu cula bito ga-
kwe hi Petro;
Joh. 1. 42.
17 Jamesi a nwana wa Zabedi,
na Johani maka*b*ye wa Ja-
mesi; bona i lo ba cula ma-
bito Boanergesi, laya yaku,
Mbanana ba kudzinza:
18 Na Andreu, na Filipu, na
Bartolomeu, na Mateu, na
Tomasi, na Jamesi a *n*wana
wa Alfeu, na Tedeusi, na
Simoni mu Kanani,
19 Na Judasi Iskarioti, loyi a
nga mu nyikela. Ata lomo
n*d*lwini.

20 Ni xi*d*lemo xita *zin*we ka-
mbe, le*z*o ba wa nga *z*i koti
ni kuga a xibaba.
xip. 6. 31.
21 Laha na maxaka yakwe ma
*z*i zwile, ba lo huma kuya
mu koma: hakuba ba wa
ku ngalo, Wa pepuka wu-
tsumbu gakwe.
Joh. 7. 5. & 10. 20.
22 Ni batsali laba ba nga relele
hi le Jerusalema baku, Ye-
na i na ni Belzebuba, ni, Ku
ba a hi hosi ya madimoni
wa hlongola madimoni.
Mat. 9. 34. & 10. 25. Luka 11. 15. Joh. 7. 20. & 8. 48, 52. & 10. 20.
23 Yena i lo ba bitana ka yena,
i lo wula ka bona hi mifa-
naniso, Satani a nga hlo-
ngola Satani-kulo*b*ye hi ku
yini ke?
Mat. 12. 25.
24 Loku a mufumo wu hambe-
ne ha woce, lowo mufumo
a wu na ku yima.
25 Ni loku a yin*d*lu yi hambe-
ne ha yoce, leyo yin*d*lu a yi
na ku *z*i kota ku yima.
26 Loku Satani a vukela Sata-
ni, a hambene, a nga koti ku
yima, kanile*z*i i gumelwe.
27 A nga kona a ta nga kota
ku engena n*d*lwini ya nhe-
nha, a hangalasa a xuma
xakwe, saseka loku a sa-
ngula hi ku boha a nhenha;
*z*onake i ta hangalasa a yi-
n*d*lu yakwe.
Mat. 12. 29.
28 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, *Z*onkle *z*onho *z*a*b*ye *z*i
ta tsetselelwa ka bana ba
banhu, ni nzukano ya*b*ye
leyi ba ta nga rukatela:
Mat. 12. 31. Luka 12. 10. 1 Joh. 5. 16.
29 Kanile*z*i loyi a ta nga ruka-
tela a Moya wa ku Basa ci-
ma a nga na kutsetselelwa,
kanile*z*i i onhile hi *z*onho *z*a
kupinzuka:
30 Hakuba bona ba te ngalo,
Yena i na ni moya wa ku-
biha.

31 Laho ku lota a nyine wa-
kwe ni bamaka*b*ye bakwe;
ni, ba lo yima hi lahan*d*le,
ba lo ruma kakwe, a kubi-
tana yena.
Mat. 12. 46. Luka 8. 19.
32 Ni xi*d*lemo xi wa mbamba-
mele xi mu ranzele; bona
baku ka yena, Languta, a
nyine wa wena ni bamaka-
*b*ye ba wena ba lahan*d*le ba
ku laba.
33 Yena a ba hlamula, aku, Hi
mani nyine wa mina ni ba-
maka*b*ye ba mina?

34 I lo lunguta ka bona laba
ba nga mbambamela ba mu
ranzala, yena aku, Langu-
tani, a nyine wa mina ni
bamakabye ba mina!
35 Kani hi wihi loyi a ta nga
maha kuranza ka Nungu-
ngulu, ywaloye hi makabye
wa mina, ni makweru wa
mina, ni nyine wa mina.

XIPIMO 4.

1 Kambe i lo sangula ku go-
nzisa hi fungu wa bimbi.
Laho ku lo tsombana ka
yena a xidlemo xa hombe
nguvu, lezo i lo engena nga-
labeni, i lo tsama bimbini;
xonkle xidlemo xi wa hi fu-
ngwini wa bimbi.
Mat. 13. 1. Luka 8. 4.
2 Yena i lo ba gonzisa a zilo
zo tąla hi mifananiso, i lo
wula ka bona hi kugonzise-
ni kakwe,
xip. 12. 38.
3 Ma nga zwani: Langutani,
a muxwanyi i lo huma ku
ya xwanyela:
4 Na ku mahisile lezo, kota
lezi na ha xwanya, a yi-
nwani mbewu yi lo wela
ndleleni, ni tinyanyani ti
lota ti ta yi cowotela.
5 A yinwani yi lo wela misa-
beni ya maribyana, laho ku
nga hi ko kona a misaba
yotala; zalezo yi lo mila,
hakuba a yi kona misaba yi
nyingi:
6 Laha a gambo gi tsuwuki-
leko, yi la su klahuka; ha-
kuba yi wa nga hi na mu-
tsu, yi su wuna.
7 Yinwani yi lo wela mizwe-
ni, ni mizwa yi lo kula, yi
lo yi klimba, yona a yi tra-
langi a mihanzo.
8 Yinwani yi lo wela misabe-
ni yo saseka, yi lo trala mi-
hanzo, na yi kula hi kua-
nza; yi lo trala, hi makume
manhari, na hi nklanu wa
makume ni kume ginwe,
na hi zana.
Joh. 15. 5. Kol. 1. 6.
9 Yena a ku ngalo, Loyi a
nga ni tindlebe ta kuzwa,
nga a zwe.

10 Laha a nga wa hi yece, la-
ba ba nga wa hi naye zinwe
ni bakume ni bambiri ba lo
mu wutisa hi mufananiso.
Mat. 13. 10. Luka 8. 9, &c.
11 Yena i te ngalo kabye, Ka
nwina ku nyikilwe a mifi-
hlakalo ya mufumo wa Nu-
ngungulu: kanilezi ka bona
laba ba lahandle, zonkle zi-
lo zi mahiwa hi mifanani-
so:
1 Kor. 5. 12. Kol. 4. 5. 1 Tes. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
12 Kasi ba wona ba fela ku
wona, ba nga wonisisi; na
bazwa ba fela kuzwa, ba
nga zwisisi; ku nga taku ba
hunzuluka kambe, kasi ku
fela ku tsetselelwa ka bona.
Mat. 13. 14. Luka 8. 10. Joh. 12. 40. Mit. 28. 26. Roma 11. 8.
13 Yena i te ngalo kabye, A
mu yi tibi leyi mifananiso
ke? mu ta yi tiba hi ku yi-
ni yonkle mifananiso ke?
14 A muxwanyi a xwanya a
mhaka.
Mat. 13. 19.

15 Laba hi laba ba nga ba le
n*d*leleni, laha na mhaka na
yi xwanyilwe; laha na ba
yi zwile, *z*ale*z*o Satani ata, a
susa a mhaka leyi yi nga
xwanyilwe lomo timbilwini
ta*b*ye.
16 *Z*ingaho ni laba ba xwanyi-
lweko wutsa*n*weni ga ma-
ri*b*yana, labo, laha na ba
zwile a mhaka, *z*ale*z*o ba yi
amukela hi kutsaka ;
17 Ba nga hi na mutsu ka wu-
tsumbu ga*b*ye, ba lo tiya
xikatanyana ; zonake, laha
a *z*ikarato kutani *z*o xaniso
*z*i vuka hi kota ya mhaka,
lokuloku ba su kunguba-
nyeka.
18 Ni ba*n*wani hi laba ba xwa-
nyilweko xikari ka mizwa;
labo hi bona laba ba zwileko
a mhaka,
19 Ni kumbilukela ka tiko, ni
kukohlisa ka kufuma, ni
kunabela hi *z*ilo *z*i*n*wani ku
lo engena, ku lo *k*limba a
mhaka, yi nga hi na miha-
nzo.

1 Tim. 6. 9, 17.

20 Laba hi bona ba xwanyi-
lweko misabeni yo saseka;
labo loku ba yi zwile a mha-
ka, ba yi amukela, ba *t*rala
mihanzo, hi makume ma-
nharu, hi n*k*lanu wa maku-
me ni kume gi*n*we, na hi
zana.

21 Yena i te ngalo ka*b*ye, A
kandiya yi lo nehwa ku be-
kwa lahasi ka xi*b*ye ke, ku-
tani lahasi ka wuriri, na
yi nga *k*latekwi le mezeni
ke?

Mat. 5. 15. Luka 8. 16. & 11. 33.

22 Hakuba a xi kona xi fihli-
lweko, saseka lexi xi ta nga
wonekeliswa; a ku kona
xilo xi mahilweko xiku-
n*d*leni, kanile*z*i xi ta ngata
kubaseni.

Mat. 10. 26. Luka 12. 2.

23 Loku munhu a hi ni tin*d*le-
be ta kuzwa, nga a ingisa.

Mat. 11. 15. xipm. 9.

24 Yena i lo wula ka*b*ye, *K*la-
rihani ka le*z*i mu *z*i zwako:
hi kuringanisa loku mu ri-
nganisako ha kona ku ta
ringaniswawuwo ha kona:
ku ta engetwa ka *n*wina.

Mat. 7. 2. Luka 6. 38.

25 Hakuba loyi a nga na*z*o, ka
yena ku ta nyikiwa: ni ka
loyi a nga haba, ku ta teki-
wa hambu le*z*i a nga ku i
nazo.

Mat. 13. 12. & 25. 29. Luka 8. 18. & 19. 26.

26 Yena a ku ngalo, Wu nga-
ho a mufumo wa Nungu-
ngulu, wu kota munhu loyi
à *b*yalileko a mbewu misa-
beni ;

Mat. 13. 24.

27 A nga wa e*k*lela a vuka wu-
siku nu mumu, ni mbewu
yi lo mila yi kula, a nga ti-
*b*i yena le*z*aku hi yini.
28 A misaba ya *t*rala a miha-
nzu ya wutsumbu ga yona;
kuranga hi kuhluka, *z*onake
a po*n*wani, zonake mabele
ma tiyeleko po*n*waneni.
29 Kanile*z*i laha na mabele ma
buvile, *z*ale*z*o wa engenisa

a sikela, hakuba a kuhula
ku cikele.
Kuv. 14. 15.

30 Yena a ku ngalo, Hi ta fa-
nanisa ni yini a mufumo
wa Nungungulu ke? kutani
hi ka wihi mufananiso hi
ta nga wu pimanyisa nawo
ke?
Mat. 13. 31. Luka 13. 18. Mit. 2. 41. & 4. 4. & 5. 14. & 19. 20.
31 Wu fanana ni mbewu ya
xinapi, leyi, laha na yi xwa-
nyilwe misabeni, hambu
lezi yi nga yi tsongwani ku
hunza ton*k*le timbewu leti
ta laha misabeni,
32 Le*z*o laha yi *b*yalilweko, ya
kula, yi maha ya hombe ku
hunza won*k*le a ku*b*yanyi,
yi beka a marabi ya hombe;
kasi le*z*o a tinyanyani ta tilo
tata ta e*k*lela nzutini wa
yona.

33 Na hi mifananiso yotala
ya ku ngahi i lo wulawula
yena a mhaka ka bona, ko-
ta le*z*i ba nga kota ku yi-
zwa:
Mat. 13. 34. Joh. 16. 12.
34 Hi lahan*d*le ka mifananiso
a nga wulawulangi yena ka
bona: kanile*z*i na ba hi xi-
kun*d*leni ka bapizani bakwe
i lo ba *k*lamusela *z*on*k*le *z*ilo.

35 Na hi lego siku, laha na gi
hlwile, a wula ka*b*ye, Nga
hi *k*latuka hiya *k*latukweni
mu*n*wani.
Mat. 8. 18, 23. Luka 8. 22.
36 Na ba siya a xi*d*lemo, ba lo
teka yena *z*i*n*we nabo, kota
le*z*i a nga wa hi kona, nga-
labeni. Ti*n*wani tingalaba
ti wa hi kona naye.
37 Laho ku lo vuka a bubutsa
ga hombe ga mheho, ni ma-
*b*yandlati ma lo gobozela a
ngalaba, kota le*z*o a ngala-
ba yi wa kari yi tatiswa
makunu.
38 Yena wutsumbu i wa hi le
nzako, na a e*k*lele sangwe-
ni: bona ba lo mu vuxa,
baku ka yena, Mugonzisi, a
ku katali le*z*aku ha loba
ke?
39 Yena i lo vuka, i lo kawuka
a mheho, a ku ngalo ka bi-
mbi, Miyela, hwi. Ni mhe-
ho yi lo gawuka, laho ku
wa hi kona malenga ya
hombe.
40 Yena i te ngalo ka bona, Hi
yini mu nga ni hlanekero?
a mu se kuba nako kukole-
ka ke?
41 Bona ba wa caba ha kune-
ne, ba ku ngalo ka mu*n*we
ni mu*n*wani, Hi mani loyi,
loyi wa ku hambu mheho ni
bimbi *z*i mu ingisa ke?

XIPIMO 5.

1 Bona ba lota ka *k*latuko
mu*n*wani wa bimbi, le ti-
kweni ga ma Gerasene.
Matt. 8. 28. Luka 8. 26.
2 Laha na a huma hi lomo
ngalabeni, *z*ale*z*o i lo *k*la-
ngana ni munhu a nga hi
le*z*ilahleni a nga hi ni moya
wa kubiha,
3 Loyi a nga tsama *z*ilahleni:

ku wa nga hi kona munhu
a nga kota ku mu boha, ge,
hambu hi mangenje;
4 Hakuba i wa bohilwe ka-
nyingi hi *z*iboho ni mange-
nje, ni mangenje ma wa be-
wulwa ha yena, ni makotso
ma wa tso*b*yiwa *z*ipanze:
ku wa nga hi kona munhu
a nga kota ku mu ribata.
5 Xonkle xikati, wusiku ni
mumu, *z*ilahleni ni le *z*itsu-
ngeni, na kanyuluka, na a
ti cekelela hi mari*b*ye.
6 Laha na wona Jesu hi le
kule, i lo tsutsuma aya mu
kozela;
7 Na a bahuwa hi gezu ga
hombe, aku, Nzi ta maha
yini na wena, Jesu, wena
*N*wana wa Nungungulu a
nga Hehla Hehla *n*guvu?
Nza ku hlambanyisa hi Nu-
ngungulu, u nga nzi xanisi.
8 Hakuba yena i te ngalo ka
wona, Huma, wena moya
wa kubiha, ka munhu.
9 Yena i lo wu wutisa, Hi
wena mani a bito ga wena
ke? Wu lo ngalo ka yena,
A bito ga mina hi Legioni;
hakuba hi banyingi.
10 Wu lo mu kongotela nguvu
le*z*aku a nga yi panzanyi
tikweni.
11 Makunu laho ku wa hi ko-
na laho hi rebeni ga xitsu-
nga a *k*lambi ga hombe wa
makumba ma nga kari ma-
ga.
12 Wu lo mu kongotela, wuku,
Hi rumela *k*lambini, kasi ha
fela ku engena ka wona.
13 Yena i lo wu vumela. Ni
mimoya wa kubiha yi lo
huma, yi lo engena *k*lambi-
ni: won*k*le a *k*lambi wu lo
tsutsumela nzelelweni wa
bimbi, a tsengo wa wona
ma wa hi makume mambiri
ya mazana; wu lo mbemba
bimbini.
14 Ni laba ba nga kari ba wu
risa ba lo tsutsuma, ba ya
hlawutela mutini, ni tikwe-
ni. Na bona ba lota ba wo-
na lexo xi nga mahekile.
15 Bata ka Jesu, ba languta
loyi a nga hi ni madimoni
na tsamile, na a ambele na
hi ni kupima kakwe ku-
nene, ywaloye a nga hi ni
ligioni: ba lo caba.
16 Ni laba ba nga *z*i wona ba
wa hlawutela le*z*aku ku lo
mahiswa ku yini ka yena
loyi a nga wa hi ni madi-
moni, kambe ni *k*lambi wa
makumba.
17 Ba lo mu kombela akuba
a suka mbinganweni wa-
*b*ye.

Mat. 8. 34. Mit. 16. 39.

18 Kota le*z*i na a ha engena
ngalabeni, loyi a nga wa hi
ni madimoni i lo mu ko-
mbela a ku nga a tsama
naye.

Luka 8. 38.

19 Yena a nga mu vumelangi,
kanile*z*i i ngalo kakwe, Fa-
mba n*d*lwini ya wena ni ka
maxaka ya wena, uya ba
*b*yela le*z*aku a Hosi yi ma-
hisile ku yini a *z*ilo *z*a ho-
mbe ka wena, ni ku ngalo

yi mahisile ku yini a wuxi-
nji ka wena.
20 Yena i lo ti fambela, a sa-
ngula ku kanela Dakapoli
lezaku i mahisile ku yini a
zilo za hombe Jesu ha yena:
ni banhu bonkle ba lo dami-
swa.

21 Laha Jesu na klatukile ka-
mbe hi ngalaba klatukweni
munwani, a xidlemo xa
hombe xi lo tsombana ka
yena: yena i wa hi le bi-
mbini.
Mat. 9. 1. Luka 8. 40.
22 Laho ku lota a munwe wa
bafumeli wa sinagoga, hi
Jairo a bito gakwe; na mu
wona, i lowa mikonzeni ya-
kwe,
Mat. 9. 18. Luka 8. 41.
23 I lo mu kombela ha hombe,
aku, A nhanyana wa mina
i le ku suhi ni kufa: nza ku
kombela, kasi wena uta u
klateka mandla hehla ka
yena, kasi i fela kuhanyi-
swa, a hanya.
24 Yena i lo famba zinwe naye;
a xidlemo xa hombe xi lo
mu lanzela, ba wo tsimbe-
ketana.

25 Ni wasati, loyi a nga wa hi
ni ku popoma ka nkata a
kume ni mambiri malembe,
Mat. 9. 20.
26 I wa lo xaniseka nguvu hi
tinanga tinyingi, i wa lo
halata zonkle lezi a nga wa
hi nazo, ku wa nga hi cu-
kwana ha ncumo, ku wa su
nonoha ku enzeleka,
27 Na zwile a zilo ha Jesu, i
lota xidlenwini hi le nzako,
i lo kumba nguwo yakwe.
28 Hakuba yena i wa te ngalo,
Loku nzi kumba a tinguwo
takwe, nzi ta hanyiswa.
29 Zalezo a hlowo ya nkata
yakwe yi lo oma; yena i
lezwa mirini wakwe lezaku
i hanyile ngumbeni yakwe.
30 Ni zalezo Jesu, i wa zi tiba
lezaku a ntamo wa humele
kakwe wu fambile, i la su
renzeleka xidlenwini, a ku
ngalo, Hi mani a kumbile-
ko a tinguwo ta mina ke?
Luka 6. 19. & 8. 46.
31 Ni bapizani bakwe ba ku
ngalo ka yena, Wena wa
wona a xidlemo xa ku tsi-
mbeketa, na wena na u wu-
la, Hi mani a nzi kumbileko
ke?
32 Yena i wa su lunguza ku
wona yena loyi a mahileko
xilo lexi.
33 Kanilezi loyi wasati i wa ca-
ba na rurumela, na tiba lexi
xi mahekileko ka yena, i
lota a tawa mahlweni ka
yena, i lo mu byela zonkle
zinene.
34 Yena i te ngalo ka yena,
Nwananga, a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile; fa-
mba hi kurula, u hanyiswa
ngumbeni ya wena.
Mat. 9. 22. xip. 10. 52. Mit. 14. 9.

35 Na a nga a ha wulawula,
ba lota hi ndlwini le ka mu-
fumeli wa sinagoga, baku,
a nhanyana wa wena i file:

hi yini wa ha nonohisako u
karata a Hosi kambe ke?
Luka 8. 49.
36 Kanilezi Jesu, a nga katala-
ngi hi mhaka yi nga wu-
lwawulwa, aku ngalo ka
mufumeli wa sinagoga, U
nga cabi, kolwa ntsena.
37 A nga vumelangi munhu
ku mu lanzisa, saseka Pe-
tro, na Jamesi, na Johani
mukabye wa Jamesi.
38 Bona bata ndlwini ya mufu-
meli wa sinagoga; a wona
a woyonga, ni banwani ba
rila ba hlomula ha hombe
nguvu.
39 Laha na engenile, aku ka-
bye, Hi yini mu mahako
woyonga, na mu rila ke? a
nwanana a nga fangi, kani-
lezi i eklele.
Joh. 11. 11.
40 Ba lo mu hleka ba mu tse-
ketsela. Kanilezi yena, na
ba humesile bonkle, a teka
a raru wa nwanana ni nyi-
ne ni laba a nga hi naye, a
engena laha a nga hi kona
a nwanana.
Mit. 9. 40.
41 Na a teka a nwanana hi ca-
nja, yena a wula kakwe,
Talita kumi; loku ku hi
ku ngalo, hi kuklamiselwa,
Nhanyana, nza wula ka
wena, Vuka.
42 Zalezo a nhanyana i lo vu-
ka, i lo fambafamba; haku-
ba yena i wa hi wa kume ni
mambiri a malembe a tanga
yakwe. Bona zalezo ba lo
damiswa hi kudama ka
hombe.
43 Yena i lo ba layisisa nguvu
lezaku a ku nga hi kona
munhu a zi tibako: yena i
lo laya lezaku nga ku nyi-
kiwa ka yena a xa kuga.
Mat. 8. 4. & 9. 30. & 12. 16. & 17. 9. xip. 3. 12. Luka 5. 14.

XIPIMO 6.

1 Yena i lo suka laho; ita ti-
kweni ga le kabye; ni bapi-
zani bakwe ba mu lanze-
la.
Mat. 13. 54. Luka 4. 16.
2 Laha a sabado gi nga cike-
la, i lo sangula ku gonzisa
lomo sinagogeni: ni banyi-
ngi ba nga muzwa ba lo
hlamala, baku, Hi kwihi lo-
yi munhu a nga kuma zilo
lezi ke? ni, Ku klariha ka
ku yini ku nyikilweko ka
loyi munhu, Hi ku yini a
mitiro ya ntamo yi tirwako
hi mandla yakwe?
Joh. 6. 42.
3 Loyi a hi yena a mubakli
ke, a nwana wa Maria, ni
makabye wa Jamesi, na
Jose, na Juda, na Simoni
ke? a bamakweru bakwe a
ba laha na hina ke? Bona
ba lo hlamuka ha yena.
Mat. 11. 6. & 12. 46. Gal. 1. 19.
4 Jesu a ku ngalo ka bona, A
muprofeti a nga dzunziwi,
saseka tikweni ga le kabye,
ni xikari ka maxaka ya-
kwe, ni le ndlwini yabye.
Mat. 13. 57. Joh. 4. 44.
5 Yena a nga kotangi ku ma-
ha mitiro ya hombe laho,
saseka lezi a nga klateka
mandla yakwe ka laba ba

nga ba*b*ya ba songwana, i
lo ba hanyisa.
Mat. 13. 58. xip. 9. 23.
6 Yena i lo hlamala hi kunga-
kolwi ka*b*ye.

Yena i lo nzulanzula mita-
neni na a gonzisa.
Mat. 9. 35. Luka 13. 22.

7 I lo bitana ka yena a baku-
me ni bambiri, i lo sangula
ku ba ruma hi bambiri ni
bambiri; i lo ba nyika a nta-
mo hehla ka mimoya ya ku-
biha;
Mat. 10. 1. xip. 3. 13, 14. Luka 9. 1.
8 I lo laya le*z*aku ba nga teki
ncumo lwenzweni labye, sa-
seka a nhonga basi; ge xi-
baba, ge a *z*ikwamana, ge
ni mali mikwani ya*b*ye;
Mat. 10. 9. Luka 9. 3.
9 Kanile*z*i ba famba hi *z*ilato
ba *z*i ambeleko: ni, i lo wu-
la yena, mu nga ambali ma-
baji mambiri.
Mit. 12. 8,
10 Yena i te ngalo ka*b*ye, Ka-
ni laha na mu engena n*d*lwi-
ni, laho tsamani mu kala
mu suka.
Mat. 10. 11. Luka 9. 4. & 10. 7, 8.
11 Kani hi gihi wutsamo gi nga
mu amukeliko, bona ba nga
muzwi, kota le*z*i laha na
mu suka laho, pumunhani
a ntsuri wa mikonzo ya
*n*wina kasi ku kustumunya
ka*b*ye.
Mat. 10. 14. Luka 10. 10. Mit. 13. 51.
& 18. 6.
12 Ba lo huma, ba lo kanela
le*z*aku nga banhu ba hu-
nzula.
13 Bona ba lo humesa madi-
moni manyingi, ba lo ba
tota hi mafura laba ba nga
ba*b*ya, ba lo hanyiswa.
Jam. 5. 14.

14 Ni hosi Herodi i lo *z*izwa;
hakuba a bito gakwe gi wa
lo ti*b*yiwa: yena a ku ngalo,
Johani Mubapatizi i lo vuka
hi ka bafileko, hikwalaho
leyi mitiro ya ntamo ya tira
ka yena.
Mat. 14. 1. Luka 9. 7.
15 Kanile*z*i ba*n*wani baku nga-
lo, Hi Elija. A ba*n*wani ba
ku ngalo, Hi muprofeti,
kota mu*n*we wa baprofeti.
Mat. 16. 14. xip. 8. 28.
16 Kanile*z*i Herodi, laha na a
*z*i zwile, i ngalo, Johani,
loyi nzi nga mu tsemile
hloko, i vukile.
Mat. 14. 2. Luka 3. 19.
17 Hakuba Herodi a wutsu-
mbu i wa lo rumela a ya
koma Johani, i lo mu ko-
tsela paxweni hi kota ya
Herodia, a sati wa maka*b*ye
Filipu: hakuba i wa lo mu
teka.
18 Hakuba Johani i wa te nga-
lo ka Herodi, A *z*i fanele ka
wena ku teka sati wa ma-
ka*b*ye wa wena.
19 Na Herodia wutsumbu ga-
kwe i lo mu pika, i lo na-
bela ku mu daya; i wa nga
zi koti;
20 Hakuba Herodi i lo caba
Johani, na *z*i ti*b*a le*z*aku i
wa hi munhu a lulamileko
a basileko, i lo mu lonzo-
wota. Ni laha na zwile
ha yena, i lo kanganyiswa

nguvu; i lozwa ha yena hi
tsaka.

Mat. 14. 5. & 21. 26.

21 Ni laha a siku gi nene gi
ngata, a siku ga ku*t*ralwa
kakwe Herodi i lo maha
mubuzo ka manganakana
yakwe, ni ka tinduna ta
hombe, ni ka banhu ba ho-
mbe ba le Galile;

Mat. 14. 6.

22 Laha na nhanyana wa He-
rodia a wutsumbu gawke i
lo engena a ta kina, yena
i lo nengelisa Herodi ni laba
ba nga tsamile naye *z*a ku-
geni; ni hosi yiku ngalo ka
nhanyana, Kombela ka mi-
na lexi u xi labako, na
mina nzi ta ku nyika
wena.
23 Yena i lo hlambanya ka
yena, Kani hi yini u ta nga
nzi kombela, nzi ta ku nyi-
ka wena, ni kihlanya ga
mufumo wa mina.
24 Yena i lo huma, a ku ngalo
ka nyine wakwe, Nzi ta
kombela yini ke? Yena i
te ngalo, A hloko ya Johani
Mubapatizi.
25 Yena i lo wuya *z*ale*z*o hi
kuha*k*lisa le hosini, i lo ko-
mbela, aku, Nzi laba le*z*aku
u nzi nyika ngelweni a hlo-
ko ya Johani Mubapatizi.
26 Ni hosi yi wa lo xaniseka
nguvu; kanile*z*i hi kota ya
kuhlambanya kakwe, ni la-
ba ba nga tsamileko *z*a ku-
geni, i wa nga hi na ku mu
kaneta.

Mat. 14. 9.

27 *Z*ale*z*o a hosi yi lo rumela
a nyakasani wa muyime-
leli wakwe, i lo laya a
kuba yi nehwa hloko ya-
kwe: yena i lo famba a ya
tsema hloko lomo paxweni.
28 Yena i lo neha a hloko ya-
kwe xi*b*yeni, i lo nyika ka
nhanyana; ni nhanyana i
lo nyika ka nyine wakwe.
29 Laha na bapizani ba *z*i zwi-
le, ba lota ba teka a xiru-
mbi yakwe, ba ya xi kelela
nkeleni.

30 Ni bapostoli ba tsombana
wutsamo gi*n*we ka Jesu:
ba lo *b*yela *z*ilo *z*on*k*le, *z*o-
n*k*le le*z*i ba nga *z*i mahile,
ni *z*on*k*le le*z*i ba nga *z*i go-
nzisile.

Luka 9. 10.

31 Yena a wula ka*b*ye, Ngona-
ni wutsumbu ga *n*wina hi
*k*lelo wutsa*n*weni ga xiwu-
nza, a ku humula a xikata-
nanyana. Hakuba laho ku
wa hi kona banyingi ba nga
ta ni ku famba, ba wa nga
hi ni xikati ni xa kuga.

Mat. 14. 13. xip. 3. 20.

32 Ba lo famba hi ngalaba wu-
tsa*n*weni ga xiwunza *k*le-
lweni.

Mat. 14. 13.

33 Ni banhu ba lo wona le*z*aku
ba famba, banyingi ba lo ba
ti*b*a bona, ba lo tsutsuma
bon*k*le hi mitini yon*k*le, ba
lo ba hunza.
34 Yena i lo huma i lo wona a
xi*d*lemo xa hombe, i lo xi
zwela a wuxinji, hakuba ba
wa kota a tiyivu ti nga hi
ko na murisi: i lo sangula

ku ba gonzisa a *z*ilo *z*inyi-
ngi.
Mat. 9. 36. & 14. 14. Luka 9. 11.
35 Ni laha na siku gi nga pela,
a bapizani bakwe ba lota ka
yena, ba ku ngalo, A wutsa-
mo gi hi xiwunza, makunu
a siku gi pelile:
Mat. 14. 15. Luka 9. 12.
36 Ba fambise, kasi ba famba
tikweni ni *z*imutaneni *z*i
nga ku suhi, ba ya ti xabe-
la a *z*a kuga.
37 Kanilezi yena i lo hlamula
aku ngalo ka*b*ye, Ba nyi-
keni *n*wina xa kuga. Na
bona baku ka yena, Hi ta
famba kuya xaba a *z*ibaba
*z*a mazana mambiri ya ti-
denario, hi ba nyika kuga
ke?
Mat. 18. 28.
38 Yena a ku ka*b*ye, Mu na ni
*z*ibaba *z*i ngani? fambani
mu ya wona. Le*z*i ba nga *z*i
ti*b*a, bona ba wula, *z*i n*k*la-
nu, ni *z*idluwani *z*imbiri.
Mat. 14. 17. & 15. 34. Luka 9. 13. Joh. 6. 9. xip. 8. 5.
39 Yena i lo ba laya akuba ba
ba tsamisa hi maban*d*la he-
hla ka *b*yanyi legi go nyu-
ka.
40 Ba lo tsama lahasi hi mi*k*la-
wa, hi mazana ni hi n*k*lanu
wa makume.
41 Yena i lo teka a n*k*lanu wa
*z*ibaba ni *z*idluwani *z*imbiri,
i lo cuwuka le tilweni, i lo
katekisa, a kema *z*ibaba; i
lo nyika ka bapizani ku *z*i
beka mahlweni ka*b*ye; ni
*z*idluwani *z*imbiri i lo *z*i aba-
nyisa yena ka bona bon*k*le.
Mat. 26. 26.
42 Bon*k*le ba loga, ba lo xuri-
swa.
43 Bona ba lo rolela a ma*k*la-
*k*la, kume ni *z*imbiri a *z*iru-
nzu *z*a kutala, kambe *z*i*n*we
ni *z*idluwani.
44 Laba ba nga gile *z*ibaba ba
wa hi n*k*lanu wa makume
ya ma*z*ana a ba banuna.

45 *Z*ale*z*o i lo *b*yela a bipizani
bakwe ku engena ngalabe-
ni, akuba ba famba mahlwe-
ni ka yena *k*latuko mu-
*n*wani le Betsaida, laha a
wutsumbu gakwe na a ha
*k*lelisa a xi*d*lemo.
Mat. 14. 22. Joh. 6. 17.
46 A nzako na onekene nabo,
i loya xitsungeni ku ya ko-
mbela.
47 Laha na gi hlwile, a ngalaba
yi wa hi xikari ka bimbi,
hi yena yece a nga hi mu
hanzeni.
Mat. 14. 23. Joh. 6. 16, 17.
48 Na a ba wona na ba kara-
teka hi kubonza makasiya,
hakuba a moya wu wa ha-
mbene nabo, hi xikati xa
wumune xa wusiku yena i
lota ka*b*ye, na a famba he-
hla ka bimbi; na a nga a ku
kwatsi wa ku ba hunza.
Luka 24. 28.
49 Kanile*z*i bona, laha na ba
mu wona a famba hehla ka
bimbi, ba lo alakanya ba ku
kutani xigono, ba lo bahu-
wa:
50 Hakuba bon*k*le ba lo mu
wona, ba lo xaniseka. Ka-
nile*z*i *z*ale*z*o yena i lo wula-
wula nabo, a wula ka*b*ye,

Tiyani-hlana: hi mina; mu
nga cabi.
51 Yena i lo engena ka bona
ngalabeni; ni mheho yi lo
gawuka: bona ba wa la su
ncu hi kuhlamala a wutsu-
mbu gabye;
52 Hakuba bona a ba pimangi
hi *z*ibaba, kanile*z*i a timbilu
ta*b*ye ti lo nonoha.
xip. 3. 5. & 16. 14. & 8. 17, 18.

53 Ni laha na ba *k*latukile, ba
lota tikweni ka Genesareta,
ba lo rika fungwini.
Mat. 14. 34.
54 Ni laha na ba huma ngala-
beni, *z*ale*z*o a banhu ba lo
mu ti*b*a,
55 Ba lo tsutsumela wutsa-
*n*weni gon*k*le ga leyo, ba
lo sangula ku rwala laba
ba*b*yako masangweni ya-
*b*ye, laha na ba zwile le*z*a-
ku i kona.
56 Ni ka gihi wutsamo laho a
engenako, mitaneni, kutani
mitini, kutani tikweni, ba
lo beka a ba ba*b*yako wu-
tsa*n*weni go hlengeletana,
ba lo mu kongotela le*z*aku
ba fela ku kumba a petso
wa tinguwo takwe: kota
banyingi laba ba nga mu
kumba ba wa ku hanyi-
swa.
Mat. 9. 20. xip. 5. 27, 28. Mit. 19. 20.

XIPIMO 7.

1 Laho ku tsombana katigi-
*n*we ka yena a ba Farisi, ni
bokari ba batsali, laba ba
ngata hi le Jerusalema,
Mat. 15. 1.
2 Ba wa wonile le*z*aku ba*n*wa-
ni ba bapizani bakwe ba lo-
ga a *z*ibaba *z*a*b*ye hi man*d*la
ma nyenyezileko, le*z*aku ma
nga hlaziwangiko.
3 Hakuba a ba Farisi, ni ba
Juda bon*k*le, saseka loku ba
hlaza man*d*la hi ku hlayisi-
sa, a bagi, ba komile maha-
nyela ya ba kale:
4 Laha na bona bata hi le wu-
tsa*n*weni ga kuhlengeleta-
na, saseka ba hlaza a wu-
tsumbu ga*b*ye, a bagi: ni
*z*ilo *z*inyingi *z*i nga *z*i kona,
le*z*i ba nga *z*i amukele ku
*z*i koma, *z*a kuhlaza ti kopo
ni timbita, ni *z*i*b*ya *z*a suku.
5 A ba Farisi ni batsali ba mu
wutisa, Hi yini a bapizani
ba wena ba nga fambiko
kota mahanyela ya ba kale,
kanile*z*i baga a *z*ibaba hi
man*d*la yo nyenyeza?
Mat. 15. 2.
6 Yena i te ngalo ka*b*ye, I
profetile kwatsi Isaya ha
*n*wina baxengeteli, kwatsi
hi le*z*i kutsalilweko,
Laba banhu ba nzi dzunza
hi milomu ya*b*ye, kanile*z*i
a timblu ta*b*ye ti kule na
mina.
Mat. 15. 8.
7 Kanile*z*i ba nzi kozela
mahala, ba gonzisa *z*igo-
nziso *z*a*b*ye zi nga milayo
ya banhu.
8 Nwina mu tsika a kulaya
ka Nungungulu, mu komi-
sisa a mahanyela ya banhu.
9 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Hi
*z*inene mu ala milayo ya

Nungungulu, kasi ma fela
ku koma mahanyela ya
*n*wina.
10 Hakuba Mosi i te ngalo, Ca-
ba a raru wa wena ni nyine
wa wena; ni, Loyi a wula-
ko kubiha hi raru kutani
nyine, nga afa hi kufa:
Mat. 15. 4.
11 Kanile*z*i *n*wina ma wula,
Loku a munhu a wula ka
raru wakwe kutani ka nyi-
ne wakwe, Loku u ranza
kuvunwa ha kona ha mina
ku hi Korbani, loko ku hi
ku wula, ku nyikilwe ka
Nungungulu;
Mat. 15. 5. & 23. 18.
12 *N*wina a ma nonohisi mu
mu vumela ku maha cumo
ka raru wakwe ni kutani
nyine wakwe;
13 Mu maha mhaka ya Nungu-
ngulu yi nga vuni ncumo
hikwalaho ka mahanyela
ya *n*wina, mu ma gonzisi-
leko: ni *z*ilo *z*inyingi *z*a ku
ngahi ma *z*i maha.
14 Yena i lo bitana a xi*d*lemo
kambe, a ku ngalo ka bona,
Nzi zweni *n*wen*k*le *n*wina,
mu pima:
Mat. 15. 10.
15 A ku na ncumo hi lahan*d*le
ka munhu, le*z*i *z*i yako nze-
ni *z*i kotaka ku mu bihisa:
kanile*z*i a *z*ilo *z*i humako hi
lomo nzeni ka munhu le*z*o hi
*z*ona *z*i mu bihisako munhu.
17 Laha na engenile lomo
n*d*lwini hi le xi*d*lwini, a ba-
pizani bakwe ba lo mu wu-
tisa hi mufananiso.
Mat. 15. 15.
18 Yena i te ngalo ka*b*ye, *N*wi-
nawu a mu na kupima ka-
mbe ke? A mu *z*i ti*b*i *n*wi-
na le*z*aku, *z*on*k*lelele *z*i nga
lahan*d*le *z*iya nzeni ka mu-
nhu, a *z*i na ku bihisa mu-
nhu;
19 Hakuba a *z*iyi mbilwini ya-
kwe, kanile*z*i *z*i ya rum*b*yi-
ni gakwe, *z*i humeswa laha-
n*d*le ke? Le*z*i i lo wula
yena, ku maha nyama yo-
n*k*le yi hlazeka.
20 Yena a ku ngalo, Loku ku
humako hi le nzeni ka mu-
nhu, hi loku ku mu bihisa-
ko munhu.
21 Hakuba hi lomo nzeni, hi le
mbilwini ya munhu, a kua-
lakanya ko biha ka huma, a
wu*b*ayi, a ku a wuxe*z*i, a
kudaya,
Mat. 15. 19.
22 A wurembi, a kunabela, a
kubiha, a kukohlisa, a ti-
mbiti, a tihlo go biha, a nzu-
kano, a matsanza, ni wupu-
pulu:
23 *Z*on*k*le le*z*i *z*ilo *z*a kubiha *z*i
huma hi lomo nzeni, *z*a bi-
hisa munhu.

24 Hi laho i lo suka, i lo famba
mibinganweni ya Tire ni
Sidoni. Yena i lo engena
n*d*lwini, a nga ranzi ku nga
munhu a *z*i ti*b*a: yena i wa
nga hi na ku fihlala.
Mat. 15. 21.
25 Kanile*z*i *z*ale*z*o a wasati, lo-
yi a nhanyana wakwe wa
tsongwani a nga hi ni moya
wa kubiha, na a zwile ha

yena, i lota awa lahasi mi-
konzweni yakwe.
26 Makunu loye a wasati i wa
hi mu Greki, mu Sirofenike
hi ku *t*ralwa. Yena i lo mu
kongotela a kuba a nga hlo-
ngola a dimoni ka nhanya-
na wakwe.
27 Yena i te ngalo kakwe, Nga
a banana ba xuriswa kura-
nga: hakuba a *z*i fanele ku
teka a *z*ibaba *z*a banana hi
*z*i hoxa a ti*b*yana.
28 Kanile*z*i yena i lo hlamula
a wula ka yena, Ina, Hosi:
ni tona ti*b*yana lahasi ka
timeza ta rolela a ma*k*la*k*la
ya banana.
29 Yena a ku ngalo ka yena,
Hi kota ya loku kuwula ti
fambele: a dimoni gi hu-
mile ka nhanyana wa we-
na.
30 Yena i lo famba n*d*lwini
yakwe, i lo kuma a *n*wana-
na a e*k*lele sangweni, na
dimoni gi humele.

31 I lo engeta kambe a famba
mibinganweni wa Tire, i
lota a tsemakanya Sidoni
ata bimbini ga Galile, hi xi-
kari ka mimbingano le De-
kapoli.
Mat. 15. 29.
32 Ba lo neha ka yena a mu-
*n*we a nga hi mbebebe, yi
nga ni xirimi; ba lo mu ko-
mbela akuba a *k*lateka ca-
nja gakwe hehla kakwe.
Mat. 9. 32. Luka 11. 14.
33 Yena i lo mu teka xikun*d*le-
ni ka xi*d*lemo, i lo engenisa
a tinyala takwe tin*d*lebeni
takwe, i lo pela, a kumba
lirimi lakwe;
xip. 8. 23. Joh. 9. 6.
34 Yena na cuwuka le tilweni,
i lo keta, aku ka yena, Efa-
ta, loko ku hi ku ngalo,
Vululeka.
xip. 6. 41. Joh. 11. 33, 38, 41. & 17. 1.
35 Ni tin*d*lebe takwe ti lo vu-
luleka, ni tingoti ta lirimi
lakwe ti lo *k*la*k*leka, a su
wulawula *z*i su *d*lunya.
Mat. 11. 5.
36 Yena i lo ba *b*yela le*z*aku
ba nga a mbeli ni munhu:
kanile*z*i kota le*z*i a nga ba
*b*yelisisile, le*z*o ba wa la su
bahi hungu.
xip. 5. 43.
37 Bona ba dama hi ku hunzi-
sileko, baku, Yena i mahile
*z*on*k*le *z*ilo kwatsi: i maha
hambu ni xiwiri a kuzwa,
ni mbebebe a ku wulawula.

XIPIMO 8.

1 Hi lawo masiku, laha na
laho kambe ku hi kona xi-
*d*lemo xa hombe, bona ba
wa nga hi na ncumo xa
kuga, i lo bitana ka yena
a bapizani bakwe, a ku ka-
*b*ye.
Mat. 15. 32.
2 Nza xi zwela wuxinji lexi a
xi*d*lemo, hakuba ba sima-
misile na mina makunu hi
masiku manharu, na ba
ngagi ncumo.
3 Loku mina nzi ba rumela
kaya na ba hi ni n*d*lala, bo-
na ba ta karala n*d*leleni; a
ba*n*wani ba bona ba tile hi
le kule.

4 A bapizani bakwe ba lo mu
hlamula yena, Hi kwihi a
munhu a ta nga kota ku
xurisa a banhu laba hi *z*i-
baba laha wutsa*n*weni ga
xiwunza ke?
5 Yena i lo ba wutisa, *Z*ibaba
*z*ingani mu nga nazo *n*wina
ke? Bona ba te ngalo, *z*i
n*k*lanu ni *z*imbiri.
Mat. 15, 34. xip. 6. 38.
6 Yena a laya xi*d*lemo a ku
tsama lahasi misabeni: ye-
na i lo teka a n*k*lanu wa
*z*ibaba ni *z*imbiri, laha na
bongile, a kema, i lo nyika
ka bapizani bakwe, a ku
beka mahlweni ka*b*ye; bo-
na ba lo *z*i beka mahlweni
ka xi*d*lemo.
7 Bona ba wa hi ni *z*idluwani
*z*i tsongwanyani: na a nga
na a katekisila *z*ona, i lo
laya kambe akuba ba *z*i yi-
sa le*z*i mahlweni ka bona.
Mat. 14. 19. xip. 6. 41.
8 Bona ba loga, ba lo xura:
ba lo rolela, a ma*k*la*k*la laya
ma seleko, ma tata n*k*lanu
wa *z*irunzu ni *z*imbiri.
9 Bona ba wa hi mune wa
makume ya mazana: yena
i lo ba fambisa.
10 *Z*ale*z*o i lo engena ngalabe-
ni ni bapizani bakwe, ba
lota *k*lelweni ga Dalmanuta.
Mat. 15. 39.

11 Ni ba Farisi ba lota, ba lo sa-
ngula ku wutisana *z*i*n*we na-
ye, na ba laba mu woniso wa
le tilweni, na ba mu ringa.
Mat. 12. 38. & 16. 1. Joh. 6. 30.
12 I lo keta nguvu moyeni wa-
kwe, a wula, Hi yini lexi
xizukulwana xi labako a xi-
woniso ke? hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, A ku kona
xiwoniso xi ta nga nyikwa
ka lexi xizukulwana.
13 Yena i lo ba siya, kambe i
lo engena ngalabeni i lo ya
*k*latukweni mu*n*wani.

14 Bona ba lo ribala ku teka
*z*ibaba; ni lomo ngalabeni
ba wa nga ni xibaba ku hu-
nza xi*n*we.
Mat. 16. 5.
15 Yena i lo ba laya, aku, Pi-
mani, *k*larihani a comelo xa
ba Farisi ni comelo xa ba ka
Herodi.
Mat. 16. 6. Luka 12. 1.
16 Bona ba lo wulawulisana
mu*n*we ni mu*n*wani, baku,
A hi na *z*ibaba.
Mat. 16. 7.
17 Jesu na *z*i ti*b*a a wula ka-
*b*ye, Hi yini mu wulawuli-
sanako, hakuba a mu na *z*i-
baba ke? a mu se ku *z*i ti*b*a,
hambu ni mu pima ke? a
timbilu ta *n*wina ti nonohi-
silwe ke?
xip. 6. 52.
18 Na mu hi ni mahlo, na mu
nga woni? na mu hi ni ti-
n*d*lebe, na mu ngazwi? A
mu alakanyi ke?
19 Laha na nzi kema n*k*lanu
wa *z*ibaba xikari ka n*k*lanu
wa makume ya ma*z*ana, *z*i-
runzu *z*ingani mu nga role-
lela lomo a ma*k*la*k*la *n*wina
ke? Bona ba ku ka yena, I
kume ni *z*imbiri.
Mat. 14. 20. xip. 6. 43. Luka 9. 17.
Joh. 6. 13.

20 Ni za n*k*lanu ni *z*imbiri xi-
kari ka mune wa makume
ya mazana, *z*irunzu *z*i nga-
ni *z*a ma*k*la*k*la mu *z*i'rolele-
ko *n*wina ke? Bona ba ku
ngalo ka yena, I n*k*lanu ni
*z*imbiri.
Mat. 15. 37. xipm. 8.
21 Yena a ku ngalo ka*b*ye, A
ma ha se ku pima ke?
xip. 6. 52. xipm. 17.

22 Bona bata Betsaida. Laho
ba lo neha ka yena a xiku-
mu, ba mu kombela a kuba
a mu kumba.
23 Yena i lo koma a xikumu
hi canja, i lo xi humesa mu-
taneni; laha na pelele le ma-
hlweni ya xona, i lo *k*lateka
a man*d*la yakwe ka xona, i
lo xi wutisa, Wa wona ncu-
mo ke?
xip. 7. 33.
24 Yena i lo cuwuka la hehla,
a ku ngalo, Nzi wona ba-
nhu: nzi ba wona kota ti-
sinya ti fambako.
25 I lo engeta kambe a *k*late-
ka man*d*la yakwe mahlwe-
ni yakwe; yena i la su cu-
wukisisa, i lo wuyiselwa, a
wona *z*ilo *z*on*k*le kwatsi.
26 Yena i lo mu rumela le kaya
kakwe, aku, U nga engeni
ximutaneni.
Mat. 8. 4. xip. 5. 43.

27 Jesu i lo famba, ni bapiza-
ni bakwe, mitaneni ya le
Kesaria Filipi: ni laha n*d*le-
leni i lo wutisa a bapizani
bakwe, aku ka*b*ye, Be hi
mina mani a banhu ke?
Mat. 16. 13. Luka 9. 18.

28 Bona ba lo mu *b*yela, baku,
Johani Mubapatizi: ni ba-
*n*wani, Elija; kanile*z*i ba-
*n*wani, Mu*n*we wa bapro-
feti.
Mat. 14. 2.
29 Yena a ku ngalo kabye,
Kanile*z*i *n*wina muku hi
mina mani? Petro a hla-
mula aku ka yena, Wena hi
wena Kristu.
Mat. 16. 16. Joh. 6. 69. & 11. 27.
30 I lo ba laya le*z*aku ba nga
*b*yeli munhu ha yena.
Mat. 16. 20.
31 Yena i lo sangula ku ba go-
nzisa, le*z*aku a *N*wana wa
munhu i fela ku xaniseka
hi *z*ilo *z*inyingi, ni ku aliwa
hi masingalakati, ni bapri-
sti ba hombe, ni batsali, i
dawa, a nzako ka masiku
manharu i ta vuka.
Mat. 16. 21. & 17. 22. Luka 9. 22.
32 Loku kuwula i lo ku wula-
wula kubaseni. Petro i lo
mu teka, i lo sangula ku
mu kawuka.
33 Kanile*z*i na renzeleka yena,
na wona bapizani bakwe, i
lo kawuka Petro, aku, Su-
ka le nzako ka mina, Sata-
ni: hakuba a ku alakanyi a
*z*ilo *z*a Nungungulu, kani-
le*z*i a *z*ilo *z*a banhu.
34 Yena i lo bitana ka yena a
xi*d*lemo *z*i*n*we ni bapizani
bakwe, i lo ngalo ka*b*ye,
Loku a munhu a ranza ku
lanzela le nzako ka mina,
nga a tsika a wutsumbu
gakwe, a teka a xihambano
xakwe, a nzi lanzela.
Mat. 10. 38. & 16. 24. Luka 9. 23. &
14. 27.

35 Kani hi wihi a ta nga lonzowota kuhanya kakwe i ta lahlekelwa; kani hi wihi a ta nga lahlekelwa hi kuhanya kakwe hi kota ya mina na hi kota ya ivangeli i ta ku lonzowota.
Joh. 12. 25.

36 Hakuba ku mu vuna yini a munhu, a ku binzula tiko gon*k*le, a lahlekelwa hi kuhanya kakwe ke?

37 Hakuba hi yini munhu a ta nga nyika kasi ku tekisa kuhanya kakwe ke?

38 Hakuba loyi a ta nga maha tingana ha mina ni timhaka ta mina ka lexi xizukulwana xi onhekeleko, a *N*wana wa munhu kambe i ta ba ni tingana ha yena, laha na ata hi wukosi ga Dadani wakwe ni tingelosi to basa.
Mat. 10. 33. Luka 9. 26. & 12. 9. Roma 1. 16. 2 Tim. 1. 8. & 2. 12.

XIPIMO 9.

1 Yena i te ngalo ka bona, Hizinene nza wula ka *n*wina, Ba kona ba*n*wani ba bona laha ba yimileko, laba ba ta nga kala ba nga henyi kufa, kala ba wona mufumo wa Nungungulu wuta hi ntamo.
Mat. 16. 28. & 24. 30. & 25. 31. Luka 9. 27. & 22. 18.

2 A nzako ka n*k*lanu wa masiku ni siku gi*n*we Jesu i lo teka *zin*we naye Petro, ni Jamesi, na Johani, i lo ba neha xitsungeni xo leha *k*lelweni hi wutsumbu ga*b*ye: yena i lo hunzuluswa mahlweni ka*b*ye:
Mat. 17. 1. Luka 9. 28.

3 Ni tinguwo takwe ti lo maha kuhatima, ti wa basile ha hombe nguvu; lezo a ku na muhlazi misabeni a nga kotako ku ti basisisa tona.
Mat. 28. 3

4 Laho ku lo woneka ka yena Elija, na Mosi: bona ba wa wulawula *zin*we ni Jesu.

5 Petro a hlamula aku ka Jesu, Mugonzisi, ku sasekile ka hina a ku tsama laha: nga hi maha a mixaxa minharu; a mu*n*we ngwa wena, ni mu*n*we ngwa Mosi, ni mu*n*we ngwa Elija.

6 Hakuba yena i wa nga xi ti*b*i lexi a xi hlamulako; hakuba bona ba wa caba nguvu.

7 Laho ku lota a refu gi ta ba kubunyeta: ku lo huma a gezu refini, Loyi hi *N*wananga a ranzilweko: mu ingiseni.

8 *Z*ale*z*o ba lo lungu*z*a, a ba ha wonangi munhu, saseka Jesu yece *zin*we nabo.

9 Kota le*z*i na ha relela hi le xitsungeni, yena i lo ba laya le*z*aku ba nga *b*yeli munhu le*z*o *z*ilo ba *z*i wonileko, saseka laha a *N*wana wa munhu na vukile hi ka bafileko.
Mat. 17. 9.

10 Bona ba lo hlayisa loko kuwula, na ba wutisana xikari ka*b*ye le*z*aku ku wula yini loko kuvuka hi ka bafileko.

11 Na bona ba lo mu wutisa,
baku, A mitsalo ya wula
le*z*aku Elija i tata kuranga.
Mat. 17. 10.
12 Yena i te ngalo ka*b*ye, Elija
ha kunene ita kuranga, a
wuyisela *z*ilo *z*on*k*le: ku tsa-
lilwe ku yini hi *N*wana wa
munhu, le*z*aku i ta xanise-
ka hi *z*ilo *z*inyingi a nye-
nywa ke?
Luka 23. 11. Fil. 2. 7.
13 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, Elija i tile, ba mahile
ka yena *z*on*k*le le*z*i ba *z*i
ranzako, kota le*z*i ku tsali-
lweko ha yena.
Mat. 11. 14. & 17. 12. Luka 1. 17.

14 Laha na cikele ka bapizani,
ba lo wona xi*d*lemo xa ho-
mbe ka *b*ona, ni batsali ba
wa wutisana nabo.
Mat. 17. 14. Luka 9. 37.
15 *Z*ale*z*o xon*k*le xi*d*lemo, la-
ha na ba mu wona, ba lo
hlamala ha hombe, ba lo
tsutsuma ka yena ba ya mu
losa.
16 Yena i lo ba wutisa, Mu
wutisana nabo hi yini ke?
17 A mu*n*we wa xi*d*lemo i lo
mu hlamula, Mugonzisi, nzi
lo mu neha ka wena a *n*wa-
na wa mina, a nga ni moya
wa mbebebe;
Mat. 17. 14. Luka 9. 38.
18 Ni kwihi laha wu mu vu-
kelako kona, wu mu *k*la*k*la-
lata lahasi: yena a pupuma,
na cinza meno yakwe, na
kwebeka: n*z*i lo wulawula
ka bapizani ba wena nga ba
wu humesile; kanile*z*i ba
wa nga koti.
19 Yena i lo hlamula bona a
wula, O xizukulwana xi
nga kolekiko, nzi ta ba na
*n*wina xikati xa ku yini?
mu neheni ka mina.
20 Bona ba lo mu neha ka ye-
na: laha yena a nga mu
wona, *z*ale*z*o a moya wu lo
mu hanzula ha hombe: ye-
na i lowa misabeni, i lo pu-
puma ngwebu.
xip. 1. 26. Luka 9. 42.
21 Yena i lo wutisa a raru wa-
kwe, Ku hi xikati xa ku yi-
ni cima wu mu tela ke? Ye-
na a ku ngalo, Wu*n*wana-
neni gakwe.
22 Xikati xinyingi wu mu ho-
xa nzilweni ni le matini,
kasi wu mu daya: kanile*z*i
loku u nga wena u *z*i kota
ku maha ncumo, maha ti-
*t*ralo ka hina, u hi vunete-
la.
23 Jesu a ku ngalo ka yena,
Loku u kolwa! *Z*on*k*le *z*ilo
*z*a maheka ka bona laba ba
kolwako.
Mat. 17. 20. xip. 11. 23. Luka 17. 6.
Joh. 11. 40.
24 *Z*ale*z*o a raru wa *n*wanana i
lo bitana, a ku ngalo, Nza
kolwa; vuna wena a kunga-
kolwi ka mina.
25 Laha Jesu a nga wona le*z*a-
ku a xi*d*lemo xi tsutsuma
katigi*n*we, i lo kawuka a
moya wa kubiha, aku ka
yena, Wena moya wa mbe-
bebe ni wa xiwiri, nza ku
laya huma ka yena, u nga
ha engeni kambe ka yena.
26 Na bilehuwa, wu lo mu ha-
nzula nguvu, wu lo huma:

ni *n*wanana i lo maha kota
a fileko: kota le*z*o la botala
ba ku ngalo, Yena i file.
27 Kanile*z*i Jesu i lo mu teka
hi canja, i lo mu vuxa; i lo
vuka.
28 Laha a nga wata lomo
n*d*lwini, a bapizani bakwe
ba lo mu wutisa *k*lelweni,
hina hi wa nga *z*i koti a ku
wu hlongola.
Mat. 17. 19.
29 Yena i te ngalo ka*b*ye, Lwa-
lolu lixaka li nga huma na
ku nga hi ncumo, saseka hi
kukombela.

30 Bona ba lo suka laho ba
famba, ba lo tsemakanya
Galile; yena i wa nga *z*i ra-
nzi le*z*aku ku hi kona mu-
nhu a *z*i ti*b*ako.
31 Hakuba yena i wa gonzisa
bapizani bakwe, a ku ngalo
ka*b*ye, A *N*wana wa munhu
i nyikelwe man*d*leni ya ba-
nhu, bona ba ta mu daya;
laha na a delwe anzako ka
masiku manharu i ta vuka
kambe.
Mat. 17. 22. Luka 9. 44.
32 Kanile*z*i bona a ba pimangi
loku kuwula, ba wa caba ni
mu wutisa.

33 Ba lota Kapernaume: laha
a nga wa hi lomo n*d*lwini i
lo ba wutisa, Mu wa wula-
wulisana hi yini laha n*d*le-
leni ke?
Mat. 18. 1. Luka 9. 46. & 22. 24.
34 Kanile*z*i bona ba su tiwiti-
wi bi: hakuba ba wa kari
ba kanetisana mu*n*we ni
mu*n*wani n*d*leleni, hi mani
wa hombe.
35 Yena i lo tsama lahasi, i lo
bitana ba kume ni bambiri;
a wula ka bona, Loku a nga
a hi kona munhu a labako
kuranga, i ta maha wa ku-
gumesa ka bon*k*le, ni xiko-
zeli xa bon*k*le.
Mat. 20. 26, 27. xip. 10. 43.
36 Yena i lo teka a *n*wanana
wa tsongwanyani, i lo mu
yimisa xikari ka*b*ye: na mu
teka mawokweni yakwe, i
te ngalo ka*b*ye,
Mat. 18. 2. xip. 10. 16.
37 Kani hi wihi a ta nga amu-
kela banana ba ku ngahi bi-
tweni ga mina, wa nzi amu-
kela: ni wihi loyi a nzi
amukelako, a nga amukeli
mina, kanile*z*i loyi a nzi ru-
mileko.
Mat. 10. 40. Luka 9. 48.

38 Johani a ku ngalo ka yena,
Mugonzisi, hi lo wona mu-
*n*we na hlongola a madi-
moni hi bito ga wena: hi lo
mu tsimbeta, hakuba a nga
hi lanzeli.
Luka 9. 49.
39 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo,
Mu nga mu tsimbeteli: ha-
kuba a ku kona munhu loyi
a ta nga maha mitiro ya
ntamo bitweni ga mina, a
kotako ku ha*k*lisa a wula-
wula kubiha ha mina.
1 Kor. 12. 3.
40 Hakuba loyi a nga hi vuke-
liko ngwa hina.
Mat. 12. 30.
41 Hakuba kani hi wihi a ta
nga mu nyika a kopo ya

mati a kunwa, hakuba mu nga ba ka Kristu, hi*z*inene nza wula ka *n*wina, a nga ta lahlekelwa hi cacazelo wakwe.

Mat. 10. 42.

42 Kani hi wihi a ta nga kubekisa a mu*n*we wa laba batsongwani ba kolwako ka mina, *z*i nga *z*i mu sasekele le*z*aku a ri*b*ye ga hombe ga xigayo gi konekwa nhanweni yakwe, a rikiswa bimbini.

Mat. 18. 6. Luka 17. 1.

43 Ni loku a canja ga wena gi ku maha u kubeka, gi tseme: *z*i sasekile ka wena ku engena kuhanyeni na u hi xilema, ku hunza loku u hi ni man*d*la ya wena mambiri u hoxwa gehene, ka nzilo wu nga timekiko.

Mat. 5. 29. & 18. 8. xipm. 45, 47.

45 Ni loku a konzo wa wena wu ku maha u kubeka, wu tseme: *z*i sasekile ka wena ku engena kuhanyeni na u hi xirela, ku hunza loku i hi ni mikonzo mimbiri ya wena u hoxwa gehene.

47 Ni loku a tihlo ga wena gi ku maha u kubeka, gi xokole: *z*i sasekile ka wena ku engena mufu*n*weni wa Nungungulu na u hi ni tihlo gi*n*we, ku hunza loku u hi na mahlo mambiri u hoxwa gehene;

48 Laho a xiwungwani xa kona xi nga fiko, ni nzilo wa kona wu nga timekiko.

49 Hakuba bon*k*lelele ba ta lungwa hi nzilo.

50 A munyu wa saseka: kanile*z*i loku a munyu wu lahlile a wumunyu ga wona, mu ta wu lunga hi ku yini ke? Tsamani ni munyu a wutsumbu, ga *n*wina, mu hi ni kurula ka mu*n*we ni mu*n*wani.

Mat. 5. 13. Luka 14. 34. Efe. 4. 29. Kol. 4. 6. Roma 12. 18. & 14. 19. 2 Kor. 13. 11. Heb. 12. 14.

XIPIMO 10.

1 Yena i lo suka laho, ata mibinganweni wa Judia *k*latuko wa Jordani: ni *z*idlemo *z*i tsombana ka yena kambe; kota ku tolobela kakwe, i lo ba gonzisa kambe.

Mat. 19. 1. Joh. 10. 40. & 11. 7.

2 Laho ku lota ka yena a ba Farisi, ba lo mu wutisa, *Z*i fanele akuba munhu a hlongola wasati wakwe ke? na ba mu ringa.

Mat. 19. 3.

3 Yena i lo hlamula a ku ngalo ka*b*ye, Mosi i lo laya yini ka *n*wina ke?

4 Bona ba te ngalo, Mosi i lo vumela ku tsalela a papilo ga kuhambana, ni ku mu hlongola.

Mat. 5. 31. & 19. 7.

5 Kanilezi Jesu i te ngalo ka*b*ye, Hakuba hi kunonoha ka timbilu ta *n*wina i lo mu tsalela lowu nayo.

6 Kanile*z*i kusanguleni ka ku mahwa, A matsune ni nkati i lo *z*i maha yena.

7 Hi kota ya lexi a wanuna i ta siya a raru wakwe ni

nyine, i ta na marela ka wasati wakwe;
1 Kor. 6. 16, Efe. 5. 31.
8 Laba bambiri ba ta maha nyama yi*n*we: le*z*o bona a ba ha hi bambiri, kanile*z*i ba hi nyama yi*n*we.
9 Hikwalaho lexi Nungungulu a xi *k*langanisileko, nga xi nga hambanyiswi hi munhu.
10 Ni lomo n*d*lwini a bapizani ba lo engeta ba mu wutisa hi laya mahungu.
11 Yena aku ka*b*ye, Kani hi wihi a ta nga hlongola a wasati wakwe, a teka mu*n*wani, wa baya naye :
Mat. 5. 32. & 19. 9. Luka 16. 18. Roma 7. 3. 1 Kor. 7. 10, 11.
12 Loku yena wutsumbu a hlongola wanuna wakwe, a tekwa hi mu*n*wani, yenawu wa baya.

13 Ba lo neha ka yena a banana batsongwani, le*z*aku a fela ku ba kumba: ni bapizani ba lo ba kawuka.
Mat. 19. 13. Luka 18. 15.
14 Kanile*z*i laha Jesu na *z*i wonile, i lo zangariswa, a ku ngalo ka bona, Vumelani a banana batsongwani kuta ka mina; mu nga ba beleteli: hakuba a ba ku ngahi a mufumo wa Nungungulu.
1 Kor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.
15 Hi*z*inene nza wula ka *n*wina, Kani hi wihi a ta nga kala ku amukela a mufumo wa Nungungulu kota a *n*wanana tsongwani, a nga wa ta engena ka wona.
Mat. 18. 3.
16 Yena i lo ba teka a ba angatela hi mawoko yakwe, i lo ba katekisa, a *k*lateka man*d*la yakwe hehla ka*b*ye.

17 Kwatsi hi lezi a nga wa famba n*d*leleni, ku lo tsutsumela mu*n*we ka yena, i lo kizama ka yena, i lo mu wutisa, Mugonzisi a Sasekileko, nzi ta maha yini kasi nzaga tsomba ya kuhanya ka kupinzuka ke?
Mat. 19. 16. Luka 18. 18.
18 Jesu a ku ngalo kakwe, Hi yini wena u nzi bitanako uku nzi sasekile? a nga kona a sasekileko saseka mu*n*we, yena Nungungulu.
19 Wena wa yi tiba milayo, U nga dayi, U nga bayi, U nga yibi, U nga mahi wukustumunyu ga mawunwa, U nga kalabeli, Dumisa a raru wa wena ni nyine wa wena.
Roma 13. 9.
20 Yenawu a ku ngalo ka yena, Mugonzisi, *z*on*k*le le*z*i *z*ilo nzi zi ingisile ku suka wu*n*wananeni ga mina.
21 Jesu na mu cuwuka i lo mu ranza, a ku ngalo ka yena, Wa ha vumala xilo xi*n*we: famba, u ya xabisa le*z*i u nga nazo, u nyika *z*isiwana, na wena u ta ba ni tsomba le tilweni: ngona, u nzi lanzela.
Mat. 6. 19, 20. & 19. 21. Luka 12. 23. & 16. 9.

22 Kanilezi i lo tsubyiswa hi
loku kuwula, i lo famba na
a tsubile: i wa hi munwe
loye a nga fumile ha ho-
mbe.

23 Jesu i lo lunguza, a wula
ka bapizani bakwe, Za tsa-
nza ka laba ba nga ni kufu-
ma a ku engena mufunweni
wa Nungungulu!
Mat. 19. 23. Luka 18. 24.
24 Ni bapizani ba lo hlamala
hi timhaka takwe. Kani-
lezi Jesu a hlamula kambe,
a wula ka bona, Banana,
za tsanza ka laba ba tsu-
mbako kufumeni ku enge-
na mufunweni wa Nungu-
ngulu!
1 Tim. 6. 17.
25 Za hehuka ka kameli ku
engena nonwini wa cinga-
no, ku hunza munhu a fu-
mileko ku engena mufu-
nweni wa Nungungulu.
26 Bona ba lo damiswa ha ho-
mbe nguvu, ba wula ka ye-
na, Zonake hi mani a ta nga
hanyiswa ke?
27 Jesu na cuwuka ka bona a
wula, Ka banhu a zi koteki,
kanilezi a hi lezo ka Nungu-
ngulu: hakuba zonkle zilo
za koteka ka Nungungu-
lu.
Mat. 19. 26. Luka 1. 37.
28 Petro i lo sangula ku wula
ka yena, Wangabye, hina
hi siyile zonkle, hi lanzele
wena.
Mat. 19. 27. Luka 18. 28.
29 Jesu a ku ngalo, Hizinene
nza wula ka nwina, A ku
kona munhu loyi a siyileko
a yindlu, kutani bamaka-
bye, kutani bamakweru,
kutani i nyine, kutani i ra-
ru, kutani i banana, kutani
misaba, hi kota ya bito ga
mina, na hi kota ya iva-
ngeli,
30 Kanilezi yena i ta amukela
hi kazana makunu ka lexi
xikati, a tindlu, ni bamaka-
bye, ni bamakweru, ni ba-
nyine, ni banana, ni misaba,
zinwe ni zixaniso; ni ka ti-
ko gi tako a kuhanya ka
kupinzuka.
Luka 18. 30.
31 Kanilezi banyingi laba bo-
ranga ba ta nga ba bogume-
sa; ni bogumesa boranga.
Mat. 19. 30. & 20. 16. Luka 13. 30.

32 Bona ba wa hi laha ndlele-
ni, na ba kanziya Jerusale-
ma; ni Jesu i wa lo famba
mahlweni kabye: bona ba
lo dama; ni laba ba nga wa
lanzela ba lo caba. Yena
kambe i lo teka ba kume ni
bambiri, i lo sangula a ku
ba byela a zilo lezi zi ta hu-
melela ka yena,
Mat. 20. 17. Luka 9. 22. & 18. 31. xip. 8. 31. & 9. 31.
33 Aku, Mangabye, ha kanziya
Jerusalema; ni Nwana wa
munhu i ta nyikelwa ka ba-
pristi ba hombe ni batsali;
na bona ba ta mu konela a
kufa, i ta nyikelwa ka ba
Matiko:
34 Bona ba ta mu tseketsela,
ba ta mu pelela, ba ta mu
hima, ba ta mu daya; a

nzako ka masiku manharu
i ta vuka kambe.

35 Laho bata ku suhani ka
yena, Jamesi na Johani, a
banana ba Zabedi, baku ka
yena, Mugonzisi, ha ranza
lezaku u mahe ka hina ka-
ni hi yini hi ta nga xi ko-
mbela ka wena.
Mat. 20. 20.
36 Yena a ku ngalo ka bona,
Mu ranza ku nzi mu mahe-
la yini ke?
37 Bona ba lo ngalo ka yena,
Nyika ka hina lezaku hi
fela ku tsama, mu*n*we hi
canjeni ga wena ga xinene,
mu*n*wani hi canjeni ga we-
na ga xibaba, wukosini ga
wena.
38 Kanilezi Jesu a ku ngalo
ka*b*ye, *N*wina a mu xi ti*b*i
lexi mu xi kombelako. Ma
zi kota a kunwa a kopo leyi
nzi nwako ke? kutani ni
kubapatiza hi ku bapatizwa
loku nzi bapatizilweko ha
kona ke?
39 Bona ba ku ngalo ka yena,
Hina ha zi kota. Ni Jesu
a ku ngalo ka*b*ye, A kopo
leyi nzi ta nganwa mu ta
yinwa; ni ku bapatizwa
loku nzi ta nga bapatizwa
ha kona *n*winawu mu ta
bapatizwa ha konawu:
40 Kanilezi a ku tsama hi hi
canjeni ga mina ga xinene
ni canjeni ga mina ga xiba-
ba a hi ka mina ku nyika:
kanilezi ka bona laba ba
longiselweko.

41 Laha a bakume na ba zwile,
ba lo zangariswa hi Jamesi
na Johani.
Mat. 20. 24.
42 Jesu i lo ba bitana ka yena,
a wula ka bona, *N*wina ma
zi ti*b*a lezaku laba ba hlaye-
lwako bafumeli xikari ka
ba Matiko ba tirisa ntamo
hehla ka*b*ye; ni laba ba
hombe hehla ka*b*ye ba na ni
ntamo hehla ka bona.
Luka 22. 25.
43 Kanilezi a zi ngaho xikari
ka *n*wina: kani loyi a ra-
nzako ku maha wa hombe
xikari ka *n*wina, i ta maha
xikozeli xa *n*wina:
Mat. 20. 26, 28. xip. 9. 35. Luka 9. 48.
44 Kani hi wihi a ta nga ba wa
kuranga xikari ka *n*wina, i
ta ba xikozeli xa bona bo-
n*k*le.
45 Hakuba hizinene a *N*wana
wa munhu a nga tangi ku
ta kozelwa, kanilezi kuta
kozela, ni ku nyika kuha-
nya kakwe a ku rihela ba-
nyingi.
Joh. 13. 14. Fil. 2. 7. Mat. 20. 28.
1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14.

46 Bona bata Jeriko: kota na
ha huma Jeriko, zi*n*we ni
bapizani bakwe ni xi*d*lemo
xa hombe, a *n*wana wa Ti-
meusi, Bartimeusi, a xiku-
ma xa mu kombeli, na tsa-
mile rebeni ga n*d*lela.
Mat. 20. 29. Luka 18. 35.
47 Laha na zwile lezaku hi
Jesu wa le Nazarata, i lo
sangula ku bitana, aku, Je-
su, wena *n*wana wa Davi-

da, nga u zwela wuxinji ka
mina.
48 A banyingi ba lo mu kawu-
ka, lezaku nga a miyela:
kanilezi yena i lo bitana hi
ku hunzisile kambe, We-
na a *n*wana wa Davida
nga u zwela wuxinji ka
mina.
49 Jesu i lo yima, a ku ngalo,
Ma nga mu bitanani. Bona
ba bitana a xikumu, baku
ka yena, Tiya-hlana: suka,
wa ku bitana.
50 Yena, na hoxa a nguwo ya-
kwe, a su kakatsuko, i lota
ka Jesu.
51 Jesu i lo mu hlamula, a ku
ngalo, U ranza ku nga nzi
maha yini ka wena ke? Ni
xikumu xi te ngalo ka
yena, Raboni, lezaku a nzi
amukele kuwona ka mi-
na.
52 Jesu a ku ngalo ka yena,
Ti fambele; a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile. *Za*-
le*z*o i lo amukela a kuwona
kakwe, yena i lo mu lanze-
la n*d*leleni.
Mat. 9. 22. xip. 5. 34.

XIPIMO 11.

1 Laha bona na ba tsinela
Jerusalema, le Betfage ni le
Batania, la xitsungeni xa
Olivia, yena a ruma bambiri
ba bapizani bakwe,
Mat. 21. 1. Luka 19. 29. Joh. 12. 14.
2 Yena a wula ka bona, Fa-
mbani n*d*leleni ya *n*wina
mutaneni wu nga ku suha-
ni na *n*wina: mu ta kuma
a role na gi kungilwe, lego
gi wa nga kilelwangiko hi
munhu; gi *k*la*k*leni, mu gi
neha.
3 Loku a nga hi kona a wula-
ko ka *n*wina, Hi yini mu
mahako lexi? wulani, A
Hosi ya gi laba; *z*ale*z*o i ta
gi rumela leno.
4 Bona ba lo famba, ba loya
kuma a role na gi kungilwe
nyangweni hi le han*d*le ka
pango; ba gi *k*la*k*la.
5 A wokari wa*b*ye ba nga yi-
mile laho a ku ngalo ka*b*ye,
Mu maha yini ke, mu *k*la-
*k*lako a role?
6 Ba lo wula ka*b*ye kota Jesu
a nga ba *b*yelile: bona ba lo
ba tsika ba famba.
7 Ba lo neha a role ka Jesu,
ba lo beka a tinguwo ta*b*ye
hehla ka gona; yena i lo tsa-
ma hehla ka gona.
8 A banyingi ba lo an*d*lala ti-
nguwo tabye n*d*leleni; ba-
*n*wani a tirabi, leti ba nga ti
tsemile kwatini.
Mat. 21. 8.
9 Bona laba ba nga famba hi
mahlweni, ni laba ba nga
lanzela, ba lo bitana, Ho-
sanna; I katekile loyi a
tako bitweni ga Hosi:
10 Wu katekile lowo mufumo
wu tako, a mufumo wa raru
wa hina Davida: Hosanna
ka loyi a nga hehlehehla.

11 Yena i lo ngena Jerusale-
ma, lomo tempeleni; laha
na cuwukisile *z*on*k*le *z*ilo *z*i
nga kona, makunu gi wa
hlwile, i lo huma aya Beta-

nia *zin*we ni bakume ni ba-
mbiri.
Mat. 21. 12.

12 Hi manziko, laha na ba
huma hi le Betania, i lozwa
n*d*lala.
Mat. 21. 18.
13 Na a wona a sinya ya kuwu
kule na yihi ni ma*k*luka, i
lota, le*z*aku kutani a kuma
ncumo ka yona: laha na ci-
kele ka yona, a nga kuma-
ngi ncumo, kanile*z*i ma*k*lu-
ka; hakuba yi wa nga hi
nguba ya makuwu.
Mat. 21. 19.
14 Yena i lo hlamula a ku nga-
lo ka wona, A nga kona a
munhu a ta ngaga mihanzo
ka wena ku suka le*z*i kala
kupinzuka. Ni bapizani ba
lo *z*izwa.

15 Bona bata Jerusalema: ye-
na i lo engena tempeleni, i
lo sangula ku hlongola laba
ba nga xabisa ni laba ba nga
xaba tempeleni, i lo kubu-
nyeta a timeza ta bona laba
ba nga xabelana, ni *z*itsamo
*z*a bona laba ba nga xabisa
a matuba;
Mat. 21. 12. Luka 19. 45. Joh. 2. 14.
16 Yena i wa nga vumeli le*z*a-
ku a munhu a nga rwala
xi*b*ya lomo tempeleni.
17 Yena i lo gonzisa, a ku nga-
lo ka*b*ye, A ku tsaliwangi
ke, A yin*d*lu ya mina yi ta
bitanwa yin*d*lu ya kuko-
ngela ka tixaka ton*k*le ke?
kanile*z*i *n*wina mu yi ma-
hile a bako ga bapangi.

18 A bapristi ba hombe ni ba-
tsali ba lo *z*izwa, ba lo laba
ku ngalo ba ta mu dayisa
ku yini: hakuba ba wa mu
caba, hakuba a xi*d*lemo
xon*k*le xi wa dama hi ku-
gonzisa kakwe.
Mat. 21. 45, 46. & 7. 28. Luka 19. 47. & 4. 32. xip. 1. 22.

19 Xon*k*lelele xikati laha gi
hlwileko i wo huma mu-
tini.

20 Kota le*z*i na ba ha hunza
laha mixweni, ba lo wona a
sinya ya kuwu na yi omile
ku sukela mitswini.
Mat 21. 19.
21 Petro na ku alakanyisa a ku
ka yena, Rabi, languta a si-
nya ya kuwu, wena u nga
rukatela yi omile.
22 Jesu na a hlamula aku ka
bona, Kolekani ka Nungu-
ngulu.
23 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Kani hi wihi a ta ngaku
ka lexi xitsunga, Kunuka u
hoxiwa le bimbini; na nga
kanakani mbilwini yakwe,
kanile*z*i na kolwa lezaku
le*z*i a zi wulako *z*i ta mahe-
ka; ku ta mahelwa ka ye-
na.
Mat. 17. 20. & 21. 21. Luka 17. 6.
24 Hikwalaho nza wula ka
*n*wina, *Z*on*k*le *z*ilo le*z*i mu
*z*i kombelako na mu *z*i ko-
mbela, kolwani aku mu *z*i
amukelile, mu ta ba nazo.
Mat. 7. 7. Luka 11. 9. Joh. 14. 13. & 15. 7. & 16. 24. Jam. 1. 5, 6.
25 Kani laha na mu yimile mu
kombela, tsetselelani, loku

mu nga mu hi ni zunga ni
munhu; kasi a Dadani wa
*n*wina loyi a nga le tilweni
a fela ku tsetselela a *z*ina-
mbuko *z*a *n*wina.
Mat. 18. 35.

27 Bona ba lota kambe Jeru-
salema: kota le*z*i a nga
famba tempeleni, ba lota
ka yena a bapristi ba ho-
mbe, ni batsali, ni masinga-
lakati:
Mat. 21. 23. Luka 20. 1.
28 Bona ba ku ngalo ka yena,
Hi ntamo wa ku yini u ma-
hàko ha wona le*z*i *z*ilo ke?
kutani hi mani a ku nyiki-
leko lowu ntamo ku maha
le*z*i *z*ilo ke?
29 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, Mi-
na nzi ta mu wutisa a mu-
wutiso mu*n*we, nzi hlamule-
ni, minawu nzi ta mu *b*yela
a ntamo lowu nzi mahako
ha wona le*z*i *z*ilo.
30 A kubapatiza ka Johani,
kuta hi le tilweni, kutani ka
banhu ke? nzi hlamuleni.
31 Bona ba lo wulawulisana a
wutsumbu ga*b*ye, baku, Lo-
ku hina hi wula, Hi le ti-
lweni; yena i ta wula, Hi
yini *z*onake a mu mu ko-
lwangi ke?
32 Kanile*z*i loku hi nga ku, Hi
le ka banhu—bona ba wa
caba banhu: hakuba bon*k*le
ba wona Johani kota mu-
profeti.
Mat. 3. 5. & 14. 5. xip. 6. 20.
33 Ba lo hlamula Jesu baku, A
hi *z*i ti*b*i. Jesu a wula ka-
*b*ye, Ge minawu nzi nga ta
mu *b*yela a ku hi ntamo wa
ku yini nzi mahako le*z*i
*z*ilo.

XIPIMO 12.

1 Yena i lo sangula ku wula-
wula ka bona hi mifanani-
so. A munhu i lo *b*yala a
simu ga xivini, i lo xi biye-
la lihlavu, i lo kela nkele wa
ku hlotela a waini, i lo aka
a tawa, i lo yi nyika ka ba-
rimi, i loya ka gi*n*wani
tiko.
Mat. 21. 33. Luka 20. 9.
2 Hi le xikatini i lo rumela ka
barimi a nanza, kasi a fela
ku amukela hi le ka barimi
a mihanzo ya xivini.
3 Bona ba lo mu teka, ba lo
muba, ba lo mu hlongola na
hi haba ncumo.
4 Kambe i lo rumela ka bona
a nanza gi*n*wani; yena ba
lo balesa hloko, ba lo mu
koma hi matsoho.
5 Yena i lo ruma gi*n*wani;
yena ba lo mu daya: ni
ma*n*wani yo tala: ba loba
ma*n*wani, ma*n*wani ba ma
daya.
6 Yena i wa hi naye mu*n*we,
a *n*wana wakwe a ranzi-
lweko: a ku gumesa i lo mu
rumela ka bona, aku, Bona
ba taba ni xicawo ka *n*wana
wa mina.
7 Kanile*z*i labo barimi ba lo
wula xikari ka*b*ye, Lexi hi
xi*t*ralwa; ngonani, a hi mu
dayeni, ni tsomba yi ta ba
ya hina.
8 Bona ba lo mu teka, ba lo

mu daya, ba lo mu hoxa la-
han*d*le ka xivini.
9 Hikwalaho yi ta maha yini
a hosi ya xivini ke? yi tata
yi lobisa labo barimi, i ta
nyika a xivini ka ba*n*wani.
10 *N*wina a mu se ku gonza
lowu mutsalo ke;
A ri*b*ye legi a baaki ba
nga gi ala, gwalego gi lo
maha a hloko ya magu-
mo:
11 Loku kuta hi le ka Hosi,
ka damisa mahlweni ka
hina ke?
12 Ba lo laba akuba ba mu ko-
ma; ba wa lo caba a xi*d*le-
mo; hakuba ba wa lo *z*i ti-
*b*a le*z*aku i wulawula a mu-
fananiso ha bona: ba lo mu
siya, ba lo famba.
Mat. 21. 45, 46. xip. 11. 18. Joh. 7. 25, 30, 44.

13 Ba rumela ka yena a bo-
kari ba ba Farisi ni ba ka
Herodi, le*z*aku ba ta mu ko-
ma hi ku wulawula.
Mat. 22. 15. Luka 20. 20.
14 Laha ba ngata, baku yena,
Mugonzisi, ha *z*i ti*b*a hiku
wena u hi *z*inene, a ku ka-
tali ha munhu: hakuba a
ku celi kota hi dzumba ga
banhu, kanile*z*i ha kunene u
gonzisa n*d*lela ya Nungu-
ngulu: *Z*i fanele ku riha ku-
po ka Kesari, kutani a hi
*z*ona ke?
15 Hi ta nyika ke, kutani hi
nga ta nyika? Kanile*z*i ye-
na, na a ti*b*a a wuxengeteli
ga*b*ye, a ku ngalo ka*b*ye,
Mu nzi ringela yini ke? ne-
hani a denario, kasi nza fela
a ku yi wona.
Mat. 18. 28.
16 Bona ba lo yi neha. Yena
a wula ka*b*ye, Lowu mufa-
naniso ni kutsala ka mani
ke? bona ba ku, Ka Ke-
sari.
17 Jesu a ku ngalo ka*b*ye,
Nyikani ka Kesari le*z*i *z*i nga
*z*a Kesari, ni ka Nungungu-
lu a *z*ilo le*z*i *z*i nga *z*a ka
Nungungulu. Bona ba lo
damiswa ha yena ha hombe
nguvu.

18 Laho kuta ka yena a ba
Sadusi laba ba nge ngalo a
ku na kuvuka; ba lo mu
wutisa, baku,
Mat. 22. 23. Luka 20. 27. Mit. 23. 8.
19 Mugonzisi, Mosi i lo tsala ka
hina, Loku a maka*b*ye wa
munhu afa, a siya a wasati
le nzako kakwe, na a nga
hi na *n*wana, le*z*o a maka-
*b*ye wakwe i ta teka wasati
wakwe, a vuxela a *t*ralo ka
maka*b*ye wakwe.
20 Ku wa hi kona bamaka*b*ye
ba*k*lanu ni bambiri: loyi wa
kuranga i lo teka a wasati, i
lofa, na a siya ku nga hi ko-
na a mbewu;
21 Ni wa wumbiri i lo mu te-
ka, i lofa, na siya na ku nga
hi kona mbewu le nzako
kakwe; *z*i ngaho ni wa wu-
nharu:
22 Ni ba wun*k*lanu ni bambiri
ba lo siya ku nga hi kona
mbewu. A magumo ya bo-
n*k*le ni wasati i lofa.

23 A kuvukeni i ta maha sati
wa mani yena ka bona ke?
hakuba a ban*k*lanu ni ba-
mbiri ba wa mu tekile.
24 Jesu a ku ngalo ka bona, A
hi kwalaha ka lexi *n*wina
mu hambukileko ha kona
ke, le*z*aku a mu yi ti*b*i a
mitsalo, ge ni ntamo wa
Nungungulu?
25 Hakuba laha ba ta nga vuka
hi ka bafileko, cima ba nga
ta tekana, ge ni kutekani-
sa; kanile*z*i ba kota tinge-
losi le tilweni.
1 Kor. 15. 42, 49, 52.
26 Kanile*z*i hi ku kumbuka a
bafileko, le*z*aku ba vukile;
cima mu gonzangi bukwini
ga Mosi, hi wutsamo le ga
le xihlahleni, kasi Nungu-
ngulu i wulawulisile ku yi-
ni ka yena, aku, Nzi mina
Nungungulu wa Abraha-
ma, ni Nungungulu wa Isa-
ka, ni Nungungulu wa Ja-
kobe?
27 Yena a hi Nungungula wa
bafileko, kanile*z*i wa baha-
nyako: *n*wina mu hambu-
kile nguvu.

28 Ni mu*n*we wa batsali i lota,
i lo bazwa na ba wutisana,
i wa *z*i ti*b*a le*z*aku i ba hla-
mulile kwatsi, i lo mu wu-
tisa, Hi wihi nayo woranga
ka yona yon*k*le ke?
Mat. 22. 35.
29 Jesu i lo hlamula, A wa ku-
ranga hi lowu, Ingisa, O
Israeli; a Hosi Nungungulu
wa hina, A Hosi yi*n*we:
Luka 10. 27.
30 U ta ranza a Hosi Nungu-
ngulu wa wena hi mbilu ya
wena yon*k*le, ni muhefemu-
lo wa wena won*k*le, ni ku-
alakanya ka wena kon*k*le,
ni ntamo wa wena won*k*le.
31 Ni wa mimbiri hi lowu, U
ta ranza wa akelene naye
kota wutsumbu ga wena.
A yi kona yi*n*wani milayo
ya hom*b*e ku hunza leyi.
Mat. 22. 39. Roma 13. 9. Gal. 5. 14.
Jam. 2. 8.
32 Ni mutsali i te ngalo ka ye-
na, Ha kunene, Mugonzisi,
wena u wulile le*z*aku u hi
mu*n*we; a ku kona ba*n*wa-
ni saseka yena:
33 Ni ku mu ranza yena hi
mbilu yon*k*le, ni kupima
kon*k*le, ni hi ntamo won*k*le,
ni kuranza wa akelane wa-
kwe kota u ti ranzako we-
na, ku hunza nguvu a mi-
nyikelo yon*k*le yo hiswa ni
mipahlelo.
34 Laha Jesu na i lo wona le-
*z*aku i hlamulile hi kupima,
yena i te ngalo ka yena,
Wena a ku kule ni mufu-
mo wa Nungungulu. A
nzako ka le*z*o ku wa nga hi
kona munhu a nga tiya ku
wutisa a xiwutiso ka yena.
Mat. 22. 46.

35 Jesu a hlamula a ku ngalo,
kota le*z*i a nga wa gonzisa
lomo tempeleni, Ba wula-
wulisa ku yini a batsali le-
*z*ako Kristu hi *n*wana wa
Davida ke?
Mat. 22. 41. Luka 20. 41.
36 Davida a wutsumbu gakwe

wa wula hi Moya wa ku
Basa,
A Hosi yi ku ngalo ka
Hosi ya mina, Tsama we-
na canjeni ga mina ga xi-
nene, nzi kala nzi maha
a balala ba wena ku tsa-
ma a xikegetelo xa miko-
nzo ya wena.
37 Davida a wutsumbu gakwe
i mu bitana a Hosi; i maha
a *n*wana wakwe hi ku yini?
A cumbu hi banhu ba lo
muzwa hi kuhlakana.

38 Kugonziseni ka yena a ku
ngalo, *K*larihani hi batsali,
laba ba xubako kufamba ti-
ngu*b*yeni to leha, ni kulo-
swa wutsa*n*weni go hlenge-
letana,
xip. 4. 2. Mat 23. 1, &c. Luka 20. 46. & 11. 43.
39 Ni *z*itsamo *z*a hombe masi-
nagogeni, ni wutsamo ga
hombe mibuzweni:
40 Ba kadamula a tin*d*lu ta ti-
noni, hi kukohlisa ba maha
mikombelo yo leha; ba ta
amukela a kukoneka ka
hombe.
Mat. 23. 14.

41 I lo tsama wutsa*n*weni gi
cuwukeneko ni minyikelo,
i lo wona le*z*aku a xi*d*lemo
xi nyikelisa ku yini xi kwa-
meni xa minyikelo: ni ba-
nyingi laba ba fumileko ba
lo cela *z*o tala.
Luka 21. 1.
42 Laho ku lota a noni ya xisi-
wana, i lo cela a malana
mambiri ya xipimo xa dezi.
43 Yena i lo bitana ka yena a
bapizani bakwe, a ku ngalo
ka*b*ye, Hi*z*inene nza wula
ka *n*wina, Leyi noni ya xi-
siwana yi celile ku hunza
bon*k*le laba ba celako ku-
nyikeleni ka*b*ye:
2 Kor. 8. 12.
44 Hakuba laba bon*k*le ba celi-
le hi kupfuna ka*b*ye; kani-
le*z*i yena hi ku vumala ka-
kwe i celile *z*on*k*le le*z*i a
nga na*z*o, kona kuhanya
kakwe kon*k*le.
1 Joh. 3. 17.

XIPIMO 13.

1 Kota le*z*i a nga wa huma
tempeleni, a mu*n*we wa ba-
pizani bakwe a wula ka ye-
na, Mugonzisi, wanga*b*ye,
mari*b*ye ya ku yini ni maa-
kela ya ku ngahi!
Mat. 24. 1. Luka 21. 5.
2 Jesu a ku ngalo ka yena,
Wa ku wona loku kuaka
ka hombe ke? a ku nga si-
ywa ri*b*ye gi*n*we hehla ka
gi*n*wani, legi a gi nga ta
hoxwa lahasi.
Luka 19. 44.

3 Na tsamile xitsungeni xa
ma Olivia lexi xi cuwuke-
neko ni tempele, Petro na
Jamesi, na Johani, na
Andreu ba lo mu wutisa
xikun*d*leni,
4 Hi *b*yele, hi rini le*z*i *z*ilo *z*i
ta nga maheka ke? ku hi
xiwoniso xa ku yini laha a
*z*ilo *z*on*k*le *z*i ta nga 'mbete-
ka ke?
Mat. 24. 3. Luka 21. 7.

5 Jesu i lo sangula ku wula
ka bona, *K*larihani a munhu a nga mu pengisi.
Efe. 5. 6. 1 Tesa. 2. 3.
6 A banyingi ba tata hi bito
ga mina, baku, Nzi mina yena; ba ta pengisa bo tala.
7 Laha *n*wina mu a ngazwa
kulwa ni wudumo ga kulwa, mu nga karateki: le*z*i *z*ilo *z*i fela ku yimelwe hi kuba *z*i maheka; kanile*z*i a kugumelwa a ku se ku kona.
8 Hakuba a lixaka li ta vu-
kela a lixaka, ni mufumo wu vukela a mufumo: ku ta ba kona kutsekatseka wutsa*n*weni gi tsalangeneko; ku ta ba kona tin*d*lala: le*z*i *z*ilo hi kusangula ka kuxaniseka.
Mat. 24. 8.

9 Kanile*z*i *k*larihani a wu-
tsumbu ga *n*wina: hakuba mu ta nyikelwa tihu*b*yeni, ni masinagogeni mu ta biwa; ni mahlweni ka bafumeli ni ka tihosi mu ta ta yima hi kota ya mina, kasi ku kustumunya ka bona.
Mat. 10. 17, 18. & 24. 9. Kuv. 2. 10.
10 A ivangeli yi yimelwe hi
ku kanelwa tixakeni ton*k*le kuranga.
Mat. 24. 14.
11 Laha na ba mu yisa kula-
mulweni, ba mu nyikela, mu nga xubi hi mahlweni aku mu ta wula yini: kanile*z*i loku mu ta nga nyikwa hi xwalexo xikati, loku wulawulani: hakuba a hi *n*wina mu wulawulako, kanile*z*i hi Moya wa Basa.
Mat. 10. 19. Luka 12. 11. & 21. 14. Mit. 2. 4. & 4. 8, 31.
12 A maka*b*ye i ta nyikela a
makabye kufeni, ni raru a *n*wana wakwe; ni banana ba ta suka ba vukela ba ba*t*rali ba*b*ye, ba ba dayisa.
Mat. 10. 21. & 24. 10. Luka 21. 16.
13 *N*wina mu ta bengiwa hi
banhu bon*k*le hi kota ya bito ga mina: kanile*z*i loyi a tiyako kala kugumelwa, ywaloye i ta haniswa.
Mat. 10. 22. & 24. 9, 13. Luka 21. 17. Kuv. 2. 10.

14 Kanile*z*i laha mu wona a
xinyenyiso xa xihangalaso xi yimile laha ku nga faneliko (nga loyi a gonzako a pima), *z*onake laba ba nga le Judia ba cabele *z*itsungeni:
Mat. 24. 15. Luka 21. 21.
15 Ni loyi a nga le xi xingwe-
ni xa yin*d*lu a nga ta cika lahasi, a nga ta engena nzeni, a ku teka ncumo n*d*lwini yakwe:
16 Ni loyi a nga le masi*n*wini
a nga ta wuya ku teka a nguwo yakwe.
17 Kombo ka bona laba ba nga
ni tinyimba ni laba ba anwisako hi lawo masiku!
Luka 21. 23. & 23. 29.
18 Kombelani *n*wina lezaku ku
nga maheki hi wuxika.
19 Hakuba ka lawo masiku ku
ta ba kona kuxaniseka, loko ku nga nga ku nga hi kona hi kusanguleni ka kumahiwa loku Nungungulu a nga

ku maha kala makunu, ci-
ma a ku nga ta ba kona.
Mat. 24. 21.
20 Saseka loku a Hosi yi hu-
ngutile a masiku, a yi kona
a nyama yi nga ta nga yi
hanyiswa: kanilezi hi ba
hlawulilweko ntsena, laba
a ba hlawulileko, yena i hu-
ngutile a masiku.
21 *Z*onake loku a munhu a
wula ka *n*wina, Mangа*b*ye,
hi loyi Kristu; kutani, Ma-
nga*b*ye, hi gaya; mu nga
kolwi:
Mat. 24. 23. Luka 17. 23. & 21. 8.
22 Hakuba ku ta huma ba Kri-
stu ba mawunwa ni baprofe-
ti ba mawunwa, ba ta woni-
sa *z*iwoniso ni *z*idamiso, kasi
ba fela kupengisa, ni ba
hlawulilweko loku *z*i kote-
ka.
23 Kanile*z*i *n*wina *k*larihani:
manga*b*ye, nzi mu *b*yelile
*z*on*k*le *z*ilo hi mahlweni.
2 Pet. 3. 17.

24 Kanile*z*i ka lawo masiku,
a nzako ka loko kuxanise-
ka, a gambo gi ta pfupela
ni hweti yi nga ta humesa
ku wonekela ka yona,
Mat. 24. 29, &c. Luka 21. 25.
25 Ni tinyeleti ti tawa hi le
tilweni, ni tamo lowu wu
nga le matilweni wu ta tse-
katsekiswa.
26 Lahoke ba ta wona a *N*wa-
na wa munhu na ata hi ma-
refu ni tamo ya hombe ni
wukosi.
Mat. 16. 27. & 24. 30. xip. 14. 62. Mit. 1. 11. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa. 1. 7, 10. Kuv. 1. 7.
27 *Z*onake i ta ruma a tingelo-
si, tita tsombanyisa a ba
hlawulilweko bakwe ti mhe-
hweni ta mune, ku sukela
kwaleyo magumelweni ya
misaba ni kwaleyo magu-
melweni ya tilo.

28 Makunu hi le sinyeni ya
kuwu gonzani mufananiso:
laha na marabi ya wona
manyuka, na wuhluka ma-
kluka ya wona, ma *z*i ti*b*a
le*z*aku mbuxika gi nga ku
suhani;
Mat. 24. 32. Luka 21. 29, &c.
29 *Z*i ngaho na *n*winawu ka-
mbe, laha na mu wona *z*ilo
le*z*i *z*i maheka, *z*i ti*b*eni le-
*z*aku i le ku suhani, kona le
tinyangweni.
30 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Lexi xizukulwana a xi
nga ta hunza, *z*i kala *z*on*k*le
le*z*i *z*ilo *z*i tambetiseka.
31 A tilo ni misaba *z*i ta hunza:
kanile*z*i a timhaka ta mina
a ti nga ta hunza.
32 Kanile*z*i hi lego siku ni leyo
hora a nga kona a *z*i ti*b*ako
ge ni mu*n*we, hambu tinge-
losi ta le tilweni, ge ni *N*wa-
na, kanile*z*i Dadani.
33 *K*larihani, rinzelani na mu
kombela: hakuba a mu xi
ti*b*i ni xikati.
Mat. 24. 42. & 25. 13. Luka 12. 40. & 21. 34. Roma 13. 11. 1 Tesa. 5. 6.
34 Ku kota munhu, loku a nga
enzile ka gi*n*wani tiko, na
siyile yin*d*lu yakwe, na nyi-
kile a ntamo ka malanza
yakwe, na nyikile gi*n*wani
ni gi*n*wani a tiro wa gona,

i lo laya ni mulabeleli wa
nyangwa ku rinzela.
Mat. 24. 45. & 25. 14.
35 Hikwalaho rinzelani: baku-
ba a mu *z*i ti*b*i le*z*aku hi
rini yi ta ngata hosi ya yi-
n*d*lu, kutani la ha gam*b*ye-
ni, kutani xikari ka wusi-
ku, kutani kubeni ka kuku,
kutani hi laha mixweni;
Mat. 24. 42. 44.
36 A nga ta ku a cikela hi ku-
ha*k*lisa a mu kuma na mu
e*k*lele.
37 Le*z*i nzi wulako ka *n*wina
nzi wula ka bon*k*le, rinze-
lani.

XIPIMO 14.

1 Makunu a nzako ka masi-
ku mambiri a mubuzo wa
pasika ni wa *z*ibaba *z*i nga
hi ko ni comelo: a bapristi
ba hombe ni batsali ba lo la-
ba le*z*aku ba ta mu koma hi
ku yini hi wu*k*lari ga*b*ye,
ba mu daya:
Mat. 26. 2. Luka 22. 1. Joh. 11. 55. & 13. 1.
2 Hakuba ba te ngalo, A nga
hi mubuzweni, ku nga ta
ku ku hi kona a woyonga
ga banhu.

3 Le*z*i a nga wa hi Betania
n*d*lwini ya Simoni hloko-
nho, na tsamile *z*a kugeni,
laho ku lota a wasati na hi
ni xikudzana xa alabasteri
mafura ya spikenarda ya
tsengo wa hombe; i lo pa-
nza xikudzana i lo xi cu-
lulela hehla ka hloko ya
yena.
Mat. 26. 6. Joh. 12. 1, 3. Luka 7. 37.
4 Kanile*z*i ku wa hi kona la-
ba ba nga hi ni zanga xika-
ri ka wutsumbu ga*b*ye, ba-
ku, Hi kota ya yini loku
kuxakela ka mafura ku ma-
hilweko ke?
5 Hakuba laya mafura nga
ma xa*b*yisilwe hi tidenario
to hunza a mazana manha-
ru, ku nyikilwe ka *z*isiwana.
Bona ba lo tsanwa ba yena.
Mat. 18. 28.
6 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo,
Nga mu mu tsika yece; hi
yini mu mu karatako ke?
yena i mahile a tiro wo sa-
seka ka mina.
7 Hakuba mu na ni *z*isiwana
xikati xon*k*le *z*i*n*we na *n*wi-
na, loku mu nga mu kari
mu *z*i ranza ma *z*i kota ku
*z*i mahela kusaseka: kanile-
*z*i mina *n*wina a mu na mi-
na xikati xon*k*le.
8 Yena i mahile le*z*i a nga *z*i
kotako: i totile a miri wa
mina hi mahlweni kasi ku
kelelwa.
9 Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, Kani hi kwihi laha a
ivangeli yi ta nga kanelwa
tikweni gon*k*le, ni lexi ka-
mbe a xi mahileko loyi wa-
sati xi ta kanelwa ku maha
xialakanyiso ba yena.

10 Judasi Iskarioti, loyi a nga
hi mu*n*we wa bakume ni
bambiri, i loya ka bapristi
ba hombe, le*z*aku kasi a fela
ku mu nyikela ka bona.
Mat. 26. 14. Luka 22. 3, 4.
11 Na bona, laha na ba *z*i *z*wi-

le, ba wa hlakana, ba lo mu
tsumbisa a ku mu nyika a
mali. Yena i lo laba a xi-
kati xinene xa kuba a nga
mu nyikelako ha xona ka-
*b*ye.

12 Hi siku goranga ga *z*ibaba
*z*i nga haba comelo, laha ba
nga nyikela a pasika, a ba-
pizani bakwe ba wula ka ye-
na, Hi kwihi u ku ranzako
le*z*aku nga hi ya longisela
kasi wa fela kugela kona a
pasika ke?

Mat. 26. 17. Luka 22. 7.

13 Yena a ruma a bapizani ba-
kwe bambiri, aku ka bona,
Fambani mutini, laho mu
*k*langana ni munhu a rwe-
leko a mbita ya mati: mu
lanzeleni;
14 Ni laha a ta nga engena
kona, wulani a munhu wo
saseka wa yin*d*lu, A Mugo-
nzisi wa wula, Yi kwihi yi-
n*d*lu ya ku*k*langana, laha
nzi ta ngaga a pasika ni ba-
pizani ba mina ke?
15 Yena wutsumbu i ta mu
kangeta a yin*d*lu ya hombe
ya le hehla yi longisilwe:
laho mu longiselela hina.
16 Ni bapizani ba lo famba, ba
lota mutini, ba lo kuma
kota a nga wula ka bona:
ba lo longisela a pasika.

17 Laha gi nga wa hlwile ata
ni bakumi ni bambiri.

Mat. 26. 20, &c.

18 Kota le*z*i ba nga wa tsamile
na baga, Jesu a ku ngalo,
Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, A mu*n*we wa *n*wina i
ta nzi nyikela, yena loyi a
gako na mina.
19 Bona ba lo sangula ku xani-
seka, ba ku ka yena mu*n*we
ni mu*n*wani, Hi mina ke?
20 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *Hi*
mu*n*we wa bakume ni ba-
mbiri, loyi a nusako na mi-
na ngelweni.
21 Hakuba a *N*wana wa mu-
nhu wa famba, kota le*z*i ku
tsalilweko ha yena: kanile-
*z*i kombo ka loye munhu a
*N*wana wa munhu a nyike-
lwako ha yena! ku saseka
ka loye munhu loku a wa
nga a nga *t*ralwangi.

Mat. 26. 24. Luka 22. 22.

22 Kwatsi hi le*z*i ba nga haga,
i lo teka a xibaba, laha na
kesile, i lo xi kema, i lo nyi-
ka ka bona, a ku ngalo, Te-
kani *n*wina: lowu hi miri
wa mina.

Mat. 26. 26. Luka 22. 19. 1 Kor. 11. 23.

23 Yena i lo teka a kopo, laha
na kesile, i lo nyika ka bo-
na: bon*k*le ba lonwa.
24 Yena a ku ngalo ka bona,
Lowu hi nkata wa xivume-
lwano xa mina, lowu wu
halatelwako a banyingi.
25 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, A nzi nga hanwa leyi
mihanzi ya xivini, kala lego
siku laha nzi ta nga gi*n*wa
giswa mufu*n*weni wa Nu-
ngungulu.

26 Laha na yimbelele lisimu,

ba lo huma ba ya xitsunge-
ni xa ma Olivia.
Mat. 26. 30

27 Jesu aku ka*b*ye, *N*wina
*n*wen*k*le mu ta hlamuki-
swa: hakuba ku tsalilwe,
Nzi ta lamata a murisi, ni
tiyivu ti ta hangalaka.
Mat. 26. 31.
28 Ahemba, a nzako na nzi vu-
kile, nzi ta famba mahlwe-
ni ka *n*wina nzi ya Galile.
xip. 16. 7.
29 Kanile*z*i Petro a ku ngalo
ka yena, Hambu bon*k*le ba
hlamuka, mina ge.
Mat. 26. 33, 34. Luka 22. 33, 34. Joh. 13. 37, 38.
30 Jesu aku ka yena, Hi*z*inene
nza wula ka wena, le*z*aku
wena nyamu*k*la, gona wu-
siku, legi na kuku na wu
nga se kuba kumbiri, u ta
kaneta kunharu.
31 Kanile*z*i yena i wulawula
hi kutiyisa·nguvu, Loku
nzifa na wena, nzi nga ta
ku kaneta. *Z*i ngaho ba
lo wulisa le*z*o bon*k*le.

32 Bata wutsa*n*weni gi lo ti-
*b*yako Getsemane: yena a
wula ka bapizani bakwe,
Tsamani laha, laha na nza
ha kombela.
Mat, 26. 36. Luka 22. 39. Joh. 18. 1.
33 Yena a teka *z*i*n*we naye Pe-
tro na Jamesi na Johani,
i lo sangula kuhlamala ha
hombe, i lo karateka nguvu.
34 Yena a wula ka bona, A
muhefemulo wa mina wu
xanisekile ha hombe nguvu
hambu kona ka kufa: tsa-
mani *n*wina laha, mu ri-
nzela.
Joh. 12. 27.
35 Yena i lo famba mahlweni
ku tsongwani, i lowa misa-
beni, a kombela le*z*o, loku
*z*i koteka, a hora a yi hu-
nze ka yena.
36 Yena a ku ngalo, Abba, Da-
dani, *z*on*k*le *z*ilo *z*a koteka
ka wena; susa leyi kopo ka
mina: ahemba a hi kura-
nza ka mina, kanile*z*i kota
kuranza ka wena.
Roma. 8. 15. Gal. 4. 6. Heb. 5. 7. Joh. 5. 30. & 6. 38.
37 Yena ata, a ba kuma na ba
e*k*lele, a wula ka Petro, Si-
moni, wa e*k*lela ke? a ku
na ku *z*i kota a ku rinzela a
hora yi*n*we ke?
38 Rinzelani mu kombela, kasi
mu nga engeni kuringweni:
a Moya ha kunene wa vu-
mela, kanile*z*i a nyama ya
rereka.
Roma 7. 23. Gal. 5. 17.
39 I lo engeta kambe a famba,
i lo kombela, aku twaleto
timhaka.
40 I lo wuya kambe, i lo ba
kuma na ba e*k*lela, hakuba
mahlo ya*b*ye ma wa tika
nguvu; ba nga *z*i ti*b*i aku-
ba ba ta mu hlamulisa ku
yini.
41 Yena ata hi xikati xu wu-
nharu, aku ka bona, E*k*le-
lani makunu, mu ti humu-
lela: ku enele; a hora yi tile;
manga*b*ye, a *N*wana wa
munhu i nyikelwe man*d*le-
ni ya baonhi.
Joh. 13. 1.

42 Sukani, a hi fambeni: ma-
ngab*y*e, loyi a nzi nyikelako
i tsinele.
Mat. 26. 46. Joh. 18. 1, 2.

43 Ni *z*ale*z*o, laha na ha ku
wa wulawula, ata Judasi, a
mu*n*we wa bakume ni ba-
mbiri, *zin*we ni xi*d*lemo ni
tisupado ni *z*igomba, ba ta
hi le ka bapristi ba hombe
ni batsali ni masingalakati.
Mat. 26. 47. Luka 22. 47. Joh. 18. 3.
44 Makunu loyi a mu nyike-
leko i wa ba nyikile a xika-
ngeto aku, Ka yena loyi nzi
ta nga mu *t*ro*t*ra, loye hi
yena; mu tekeni, mu famba
naye kwatsi.
45 Laha a nga wata, *z*ale*z*o i
lota ka yena, aku, Rabi; i
lo mu *t*ro*t*ra.
46 Bona ba lo *k*lateka a ma-
n*d*la ya*b*ye hehla ka yena,
ba lo mu teka.
47 Kanile*z*i a wokari wa*b*ye
laba ba nga yimile i lo hlo-
mula a supado yakwe, i lo-
ba a nanza ga mupristi wa
hombe, i lo tsema n*d*lebe
yakwe.
48 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo ka*b*ye, *N*wina mu hume-
le, kota mu hlomelako a mu-
pangi, ni tisupado ni *z*igo-
mba a kuta koma mina ke?
Mat. 26. 55. Luka 22. 52.
49 Mina nzi wa hi na *n*wina
masiku won*k*le tempeleni
na nzi gonzisa, na *n*wina a
mu nzi komangi: kanile*z*i
loku ku mahekile kasi a
mitsalo wa tatiseka.
Luka 22. 37. & 24. 44.

50 Ni bon*k*le ba lo mu siya, ba
tsutsuma.
xipm. 27.

51 Ni jaha gokari gi nga la-
nzela *zin*we naye, i wa hi ni
nguwo yo basa a nga yi hu-
luxetile mirini wakwe, ba
lo mu koma:
52 Kanile*z*i yena i lo siya ngu-
wo yo basa, i lo tsutsuma
na hi xi*b*yiri.

53 Bona ba lo yisa Jesu ka
mupristi wa hombe: bo tso-
mbene katigi*n*we naye bo-
n*k*le bapristi ba hombe ni
masingalakati ni batsali.
Mat. 26. 57. Luka 22. 54. Joh. 18. 13.
54 Petro i wa mu lan*z*ela hi le
kule, hambu xikari, le hu-
*b*yeni ya mupristi wa ho-
mbe; yena i wa lo tsama ni
manganakana, a ora wutsu-
mbu gakwe nzilweni.
55 Makunu a bapristi ba hombe
ni hu*b*ye yon*k*le yi wa laba
bakustumunyu ha Jesu kasi
by fela ku mu daya; a ba ba
kumangi.
Mat. 26. 59.
56 Hakuba banyingi ba nga wa
maha wukustumunyu ga
mawunwa ha yena, a wuku-
stumunyu ga*b*ye a gi vume-
lanangi.
57 Laho ku lo yima a bokari,
ba lo maha wukustumunyu
ga mawunwa ha yena, ba-
ku,
58 Hi mu zwile aku, Nzi ta
kungumula leyi tempele yi
mahilweko hi man*d*la, hi
masiku manharu nzi ta aka

yi*n*wani yi nga mahiwangi-
ko hi man*d*la.
Xip. 15. 29. Joh. 2. 19.
59 Hambu lezo a wukustumu-
nyu ga*b*ye a gi vumelana-
ngi.
60 Ni mupristi wa hombe i lo
yima xikari, i lo wutisa Je-
su, aku, A ku hlamuli ncumo
ke? hi yini le*z*i laba ba ku-
stumunyu ha wena ke?
Mat. 26. 62.
61 Kanile*z*i yena i lo miyela,
a nga hlamulangi ncumo.
Kambe a mupristi wa ho-
mbe i lo mu wutisa, Wena u
hi Kristu, a *N*wana wa loyi
a Katekisilweko ke?
Mat. 26. 63.
62 Jesu i lo ngalo, Nzi hi yena:
*n*wina mu ta wona a *N*wana
wa munhu na a tsamile hi
canjeni ga xinene ga nta-
mo, na ata hi marefu ya
tilo.
Mat. 24. 30. & 26. 64. Luka 22. 69.
63 Ni mupristi wa hombe i lo
hanzula *t*inguwo takwe, a
ku, Ha ha nonohisa ha ha
labela a bakustumunyu ke?
64 Mu *z*i zwile a nzukano: mu
alakanya yini ke? bon*k*le ba
lo mu kona ku nga a fane-
lwa hi kufa.
65 Ba*n*wani ba lo sangula ku
mu pelela, ni ku vala ngo-
he yakwe, ni ku mu fumbu-
ta, ni ku wula ka yena, Vu-
mba: ni manganakana ba
lo mu amukela hi ku mu
pakata hi man*d*la ya*b*ye.

66 Kota le*z*i Petro a nga wa hi
lahasi lomo hu*b*yeni, ku lota
a xitiri xa nhwana wa mu-
pristi wa hombe;
Mat. 26. 58, 69. Luka 22. 55. Joh. 18. 16.
67 Na wona Petro a kari a ora a
wutsumbu gakwe, yena i lo
mu cuwuka, a wula, Wena-
wu kambe u wa hi ni mu
Nazareta, yena Jesu.
68 Kanile*z*i yena i lo kaneta,
aku, Cima a nzi ti*b*i, a nzi
pimi ni le*z*i u *z*i wulako: ye-
na i lo huma laha nyangwe-
ni; ni kuku wu loba.
69 Ni nhwana i lo mu wona, i
lo sangula kambe ku wula
ka bona ka laba ba nga yi-
mileko kona, Loyi hi mu-
nwe wa bona. Kanile*z*i i lo
kaneta kambe.
Mat. 26. 71. Luka 22. 58. Joh. 18. 25.
70 A nzako ka xikatanya na
kambe laba ba nga yimile
ko kona ba ku ngalo ka Pe-
tro, Ha kunene wena u mu-
*n*we wa bona; hakuba u wa
le Galile.
Mat. 26. 73. Luka 22. 59. Joh. 18. 26. Mit. 2. 7.
71 Kanile*z*i yena i lo sangula
ku rukatela, ni ku hlamba-
nya, A nzi mu ti*b*i loyi mu-
nhu mu wulawulako ha
yena.
72 *Z*ale*z*o hi xikati xa wumbiri
a kuku wu loba. Petro i lo
alakanya a mhaka, a ku i
wa wulisile ku yini Jesu ka
yena, Hi mahlweni na ku-
ku wu nga se kuba kumbi-
ri, u ta nzi kaneta kunharu,
Laha na alakanyile hi le*z*o,
i lo rila.
Mat. 26. 75.

XIPIMO 15.

1 *Z*ale*z*o ni mixo a bapristi
ba hombe ni masingalakati
ni batsali, ni hu*b*ye yon*k*le,
ba lo *b*yeletelana, ba lo boha
Jesu, ba lo famba naye, ba
lo mu yisa ka Pilatu.
Mat. 27. 1. Luka 22. 66. & 23. 1. Joh. 18. 28. Mit. 3. 13. & 4. 26.
2 Pilatu i lo mu wutisa, We-
na u hi Hosi ya ba Juda
ke? Na hlamula a wula ka
yena, Wa wula wena.
Mat. 27. 11.
3 Ni bapristi ba hombe ba lo
mu kecara hi *z*ilo *z*inyingi.
4 Pilatu i lo mu wutisa ka-
mbe, aku, A ku hlamuli
ncumo ke? languta *z*ilo *z*i
ngani ba ku kecarako ha
zona.
Mat. 27. 13.
5 Kanile*z*i Jesu a nga ha enge-
tangi a hlamula ncumo ka-
mbe; kota le*z*o Pilatu i lo
dama.
Joh. 19. 9.

6 Makunu mubuzweni yena
i wa tolobela ku ba *k*la*k*li-
sela a peresu yi*n*we, loyi ba
ta nga wutisa ka yena.
Mat. 27. 15. Luka 23. 17. Joh. 18. 39.
7 Ku wa hi kona mu*n*we a
nga bita*n*wa Barabasi, na
bohilwe ni laba ba nga ma-
hile xikanya, a banhu laba
hi kukanyisa ba nga dele
banhu.
8 Ni xi*d*lemo xi loya hehla xi
sangula ku kombela kuma-
ha kota le*z*i a nga tolobele
ku ba mahela.
9 Pilatu i lo ba wutisa, aku,
Ma *z*i ranza le*z*aku nzi *k*la-
*k*lisa a Hosi ya ba Juda ka
*n*wina ke?
10 Hakuba yena i wa lo *z*i ti*b*a
le*z*aku hi wukuxu a bapri-
sti ba hombe ba lo mu nyi-
kele.
11 Kanile*z*i a bapristi ba ho-
mbe ba lo ku cetela a xi*d*le-
mo, la*z*aku nga a ba *k*la*k*li-
sela Barabasi.
Mat. 27. 20. Mit. 3. 14.
12 Pilatu a hlamula kambe a
ku ka bona, Nzi ta maha
yini *z*onake ka loyi *n*wina
mu mu bitako muku i Hosi
ya ba Juda ke?
13 Bona ba lo bitana kambe,
Mu belele.
14 Pilatu a ku ngalo ka*b*ye, Hi
yini, i mahile yini xa ku bi-
ha ke? Kanile*z*i bona ba wa
su simamisa ba bitana, Mu
belele.
15 Pilatu, na a ranza ku kolisa
a xi*d*lemo, i lo ba *k*la*k*lisela
Barabasi, i lo nyikela Jesu,
laha a mu bile, i loya bele-
lwa.
Mat. 27. 26. Joh. 19. 1, 16.

16 A bakasadoro ba lo mu yi-
sa nzeni ka hu*b*ye, leyi yi
nga Pretorio; ba lo bitana
a katigi*n*we a *k*lawa wo-
n*k*le.
Mat. 27. 27.
17 Ba mu ambexa a xiwungu-
wungu, na ba luka a xi*d*lo-
*d*lo xa mizwa, ka *k*lateka
ka yena;
18 Ba lo sangula ku mu losa,
Xewe, Hosi ya ba Juda!
19 Bona ba loba a hloko yakwe
hi lihlanga, ba lo mu pelela

ba lo koramisa a ma dzolo
ya*b*ye ba mu kozela.
20 Ni laha na ba mu tseketse-
le, ba lo susa a xiwungu-
wungu ka yena, ba lo mu
ambalisa a tinguwo takwe.
Ba lo famba naye ku ya mu
belela.

21 Bona ba lo kurumeta mu-
*n*we a nga hunza, Simoni
wa Kurene, na ata hi le ti-
kweni, a raru wa Alekza-
ndro na Rufusi, a ku famba
nabo, kasi a fela kurwala a
xihambano xakwe.
Mat. 27. 32. Luka 23. 26.
22 Ba lo mu neha wutsa*n*weni
ga le Golgota, loku ku nga
ku ngalo, na ku *k*lamuse-
lwe, Wutsamo ga hloko.
Mat. 27. 33. Luka 23. 33. Joh. 19. 17.
23 Ba lo mu nyika a waini na
gi patsilwe ni mure: kanile-
*z*i a nga gi amukelangi.
Mat. 27. 34.
24 Ba lo mu belela, ba lo abe-
lana tinguwo takwe xikari
ka*b*ye, na ba vumbisana ha
tona, hi yihi mu*n*we ni mu-
*n*wani a ta nga teka.
Luka 23. 34. Joh. 19. 23.
25 Ku wa hi xikati xa wunha-
ru, bona ba lo mu belela.
Mat. 27. 45. Luka 23. 44. Joh. 19. 14.
26 Ni mutsalo wa nanzu wa-
kwe wu wa tsalilwe, HI
HOSI YA BA JUDA.
Mat. 27. 37. Joh. 19. 19.
27 *Z*inwe naye ba lo belela a
bapangi bambiri; a mu*n*wa-
ni canjeni ga xinene, ni
mu*n*wani hi canjeni ga xi-
baba.
Mat. 27. 38.

29 Ni laba ba nga kari ba hu-
nza ba wa mu rukatela, na
ba *z*ibiza tihloko ta*b*ye, ba-
ku, Ha! wena u kungumu-
lako a tempele, u yi aka hi
masiku manharu,
xip. 14. 58. Joh. 2. 19.
30 Hanyisa wutsumbu ga we-
na, u cika xihambanweni.
31 *Z*i ngaho ni bapristi ba ho-
mbe ba lo mu tseketsela ka-
mbe xikari ka wutsumbu
ga*b*ye *z*i*n*we ni batsali, ba ku
ngalo, Yena i hanyisile ba-
*n*wani; a wutsumbu gakwe
a nga koti ku gi hanyisa.
32 Nga Kristu, a Hosi ya ba
Israeli, makunu a yi cike
xihambanweni, kasi hina
ha fela ku wona hi kolwa.
Ni laba ba nga belelwe naye
kambe ba lo mu rukatela.
Mat. 27. 44. Luka 23. 39.

33 Laha na xikati xa wu*k*lanu
ni xi*n*we na xi cikele, ku
wa hi kona munyama sabe-
ni gon*k*le ku kala hi xikari
xa wun*k*lanu ni mune.
Mat. 27. 45. Luka 23. 44.
34 Hi xikati xa wun*k*lanu ni
mune Jesu i lo bitana hi
gezu ga hombe, Eloi, Eloi,
lama sabaktani? loku ku hi
ku ngalo, na ku*k*lamuselwe,
Nungungulu wa mina, Nu-
ngungulu wa mina, u nzi
siyela yini ke?
Mat. 27. 46.
35 Ba*n*wani ba bona laba ba
nga yimile laho, laha na ba
*z*i zwile, ba ku ngalo, Ma-
nga*b*ye, i bitana Elija.
36 Ni munwe i lo tsutsuma, a

ya tatisa a kubi ga viniga,
a gi *k*lomeka lihlangeni, i
lo mu nyika a kunwa, aku,
Ma nga tsikani; ha nga wo-
na le*z*aku Elija i tata ku
mu cisa ke.
Mat. 27. 48. Joh. 19. 29.
37 Jesu i lo bahuwa hi gezu ga
hombe, i lo nyika a moya.
Mat. 27. 50. Luka 23. 46. Joh. 19. 30.
38 Ni veli ya tempele yi lo ha-
nzuka kumbiri yi sukela le
hehla yi ta cikela lahasi.
Mat. 27. 51. Luka 23. 45.
39 Laha na nduna ya zana,
leyi yi nga yimile laho ma-
hlweni ka yena, i lo wona
le*z*aku i fisa le*z*o, a ku ngalo,
Ha kunene loyi munhu i wa
hi *N*wana wa Nungungulu.
Mat. 27. 54. Luka 23. 47.
40 Laho kambe ku wa ki kona
ba basati ba nga wa langu-
tela hi le kule: xikari a nga
wa hi kona Maria Magdale-
ne, ni Maria nyine wa Ja-
mesi loyi tsongwani na
Jose, na Salome;
Mat. 27. 55. Luka 23. 49.
41 Labo, le*z*i a nga wa hi Gali-
le, ba wa lo mu lanzela, ba
wa lo mu kozela; ni ba*n*wa-
ni ba basati laba ba nga
kanziya bata naye Jerusa-
lema.
Luka 8. 2, 3.

42 Laha kuhlwa makunu ku
nga cikele, hakuba gi wa hi
siku ga Kulongisela, loko
ku hi ku ngalo, hi siku gi
nga mahlweni ka sabado,
Mat. 27. 57. Luka 23. 50. Joh. 19. 38.
43 Laho ku lota Josefa wa le
Aramatia, a nganakana yi
dumileko, yena wutsumbu
i cuwukela a mufumo wa
Nungungulu; yena hi ku-
tiya i loya ka Pilatu, aya
wutisa xirumbi xa Jesu.
Luka 2. 25, 38.
44 Pilatu i lo hlamala le*z*aku
kalakale i file: i lo bitana
ka yena a nduna ya zana,
i lo mu wutisa ku hi xika-
tana na a file ke.
45 Laha na *z*i zwile hi ka ndu-
na ya zana, i lo vumela Jo-
sefa ku teka a xirumbi.
46 Yena i lo xaba a nguwo yo
basa, i lo mu cisa, i lo mu
songela ngu*b*yeni ya ku ba-
sa, i lo lahlela lomo keleni
lowu a nga ti kehlele ri*b*ye-
ni; yena i lo wumbuluta a
ri*b*ye a vala ha gona nya-
ngwa.
Mat. 27. 59. 60. Luka 23. 53. Joh. 19. 40.
47 Maria Magdalene ni Maria
nyine wa Jose ba lo wona
laha a nga bekilwe kona.

XIPIMO 16.

1 Ni laha a sabado gi nga wa
hunzile, Maria Magdalene,
na Maria nyine wa Jamesi,
na Salomo, ba lo xaba ma-
fura, kasi bata ba mu tota.
Mat. 28. 1. Luka 23. 56. & 24. 1. Joh. 20. 1.
2 Ni punzu wa hombe hi siku
go ranga ga sonto, ba lota
keleni laha a gambo gi nga
tsuwuka.
Luka 24. 1. Joh. 20. 1.
3 Bona ba waku xikari ka wu-
tsumbu ga*b*ye, Hi mani a
ta nga hi wumbulutela a

ri*b*ye nyangweni ya kele
ke?
4 Na cuwuka le hehla, ba wo-
na le*z*aku a ri*b*ye gi rinzili-
tilwe le nzako: hakuba gi
wa hi ga hombe nguvu.
5 Na ba engena keleni, ba lo
wona a jaha gi tsamile hi
*k*lelweni ga xinene, gi wa
ambele a nguwo yo basa;
bona ba lo dama.
Luka 24. 3. Joh. 20. 11, 12.
6 Yena aku ka*b*ye, Mu nga
damiswi: mu laba Jesu, wa
Nazarata, loyi a nga bele-
lwe: i vukile; a nga kona
laha: manga*b*ye, a wutsa-
mo legi ba nga mu bekile
kona!
Mat. 28. 5, 6, 7.
7 Kanile*z*i fambani, mu ya
*b*yela a bapizani bakwe na
Petro, Yena i famba ma-
hlweni ka *n*wina aya Ga-
lile: laho mu ta mu wona
kona, kota a nga wula ka
*n*wina.
Mat. 26. 32. xip. 14. 28.
8 Bona ba lo huma, ba lo tsu-
tsuma hi le keleni; hakuba
a kururumela ni kuhlamala
ku wa hi na bona: ba wa
nga wulangi ncumo ka mu-
nhu; hakuba bona ba wa
caba.
Mat. 28. 8. Luka 24. 9.

9 Makunu na vukile ni pu-
nzu hi siku gi ranga ga so-
nto, i lo woneka kuranga
ka Maria Magdalene, ka ye-
na a nga hlongola a n*k*lanu
wa madimoni ni mambiri.
Joh. 20. 14. Luka 8. 2.
10 Yena i loya ba *b*yela laba
ba nga wa hi naye, kota le-
*z*i ku nga hi xirilo ni mi-
kosi.
Luka 24. 10. Joh. 20. 18.
11 Na bona, laha bona ba *z*i
zwile ku ngalo wa hanya,
ni i wonilwe ha yena, a ba
wa nga kolwangi.
Luka 24. 11.

12 A nzako ka le*z*o *z*ilo i lo
woneka ka ba*n*wani bambi-
ri hi xi*n*wani xiyimo, kota
ba nga wa famba, n*d*leleni
ya*b*ye ba ya tikweni.
Luka 24. 13.
13 Bona ba lo famba ba ya *b*ye-
la baseleko: a ba wa kolwa-
ngi bona.

14 A nzako ka le*z*o i lo wone-
ka ka bakume ni mu*n*we a
wutsumbu ga*b*ye kota ba
nga wa tsamile *z*a kugeni; i
lo ba sola hi kungakolwi ka-
*b*ye ni kunonoha ka timbi-
lu, hakuba a ba kolwangi
bona laba ba nga mu wona
a nzako na vukile.
Luka 24. 36. Joh. 20. 19. 1 Kor. 15. 5.
15 Yena a ku ka*b*ye, Fambani
*n*wina tikweni go*n*kle, mu
kanela ivangeli ka *z*imahwa
*z*on*k*le.
Mat. 28. 19. Joh. 15. 16. Kol. 1. 23.
16 Loyi a kolwako a bapatizwa
i ta hanyiswa; kanile*z*i loyi
a nga kolwiko i ta koniwa.
Joh. 3. 18, 36. Mit. 2. 38. & 16. 30, 31,
32. Roma 10, 9. 1 Pet. 3. 21. Joh.
12. 48.
17 Le*z*i *z*iwoniso *z*i ta ba lanze-
la laba ba kolwako: hi bito
ga mina ba ta hlongola ma-

dimoni; ba ta wulawula hi
tirimi tiswa;
Luka 10. 17. Mit. 5. 16. & 8. 7. & 16. 18. & 19. 12. Mit. 2. 4. & 10. 46. & 19. 6. 1 Kor. 12. 10, 28.
18 Ba ta koma tinyoka, loku
banwa a xilo xokufa, ti nga
ta ha ba lomata; ba ta *k*late-
ka man*d*la ye*b*ye ka baba-
*b*yi, ba ta ba hanyisa.
Luka 10. 19. Mit. 28. 5. & 5. 15, 16. & 9. 17. & 28. 8. Jam. 5. 14, 15.
19 Lezo a Hosi Jesu, a nzako
na wulawulile ka bona, i
lo amukelwa hehla tilweni,
ni ku tsama hi le canjeni
ga xinene ga Nungungu-
lu.
Mit. 1. 2, 3. & 7. 55. Luka 24. 51.
20 Bona ba lo famba, ba ya ka-
nela gon*k*le wutsamo, a Ho-
si yi wa tira nabo, i lo tiyi-
sa a mhaka ya *z*iwoniso *z*i
nga ba lanzela. Ameni.
Mit. 5. 12. & 14. 3. 1 Kor. 2. 4, 5. Heb. 2. 4.

IVANGELI HI KA LUKA.

XIPIMO 1.

1 Kotale*z*i a banyingi ba ri-
ngileko a ku hlawutela a
masukela ya mahungu laya
ma tatisekileko xikari ka
hina,
2 Kota le*z*i ba nga ma nyika
ka hina, laho hi kusangule-
ni ba nga bakustumunyu ba
mahlo ni *z*ikozeli *z*a mhaka,
Heb. 2. 3. 1 Pet. 5. 1. 2 Pet. 1. 16. 1 Joh. 1. 1. Marku 1. 1. Joh. 15. 27.
3 *Z*i wonekile kwatsi ka mina
kambe, na nzi hlolile n*d*le-
laya *z*ilo *z*on*k*le ha kunene
ku suka hi leyo ka *z*a kusa-
ngula, kutsala ka wena hi
kuxaxameta, wena u dumi-
leko ha hombe Teofilu;
Mit. 1. 1. & 11. 4. & 15. 19, 25, 28. 1 Kor. 7. 40.
4 Kasi wena wa fela a ku ti*b*a
a *z*inene hi *z*ilo u gonzisilwe-
ko.
Joh. 20. 31.
5 Ku wa hi kona masikwini
ya Herodi, a hosi ya le Ju-
dia, a mupristi wokari, a
bitwako Zakaria, wa *k*lawa
wa Abija: i wa hi ni wasati
wa banhwana ba ka Aroni,
ni bito gakwe i wa hi Eli-
sabeti.
Mat. 2. 1.
6 Bon*k*le ba wa lulamile ma-
hlweni ka Nungungulu, na
ba famba hi milayo ni kula-
ya ka Hosi ba wa nga hi na
nanzu.
7 Ba wa nga hi na *n*wana,
hakuba Elisabeti i wa hi
ngo*n*wa, bona bon*k*le ma-
kunu ba wa kosahele.
Mit. 23. 1. & 24. 16. Fil. 3. 6.
8 Makunu na ku mahisile
lezo, laha na ha kozela nti-
rweni wa wupristi mahlwe-
ni ka Nungungulu hi ku
xaxamela ka *k*lawa wakwe,

9 Kota a mukuwo wa ntiro
wa mupristi, a kuhlawulwa
kakwe ku wa hi ku engena
lomo tempeleni ya Hosi a
hisa a libani.
10 Ni xi*d*lemo xon*k*le xa ba-
nhu xi wa hi lahan*d*le xi
kombela hi hora ya ku hi-
swa libani.
Kuv. 8. 3, 4.
11 Laho ku lo woneka ka yena
a ngelosi ya Hosi na yi yi-
mile hi *k*lelo ga xinene ga
alati ga ku hiselwa a libani.
12 Zakaria i lo karateka laha a
nga yi wona, ni kucaba ku
lo cikela kakwe.
xipm. 29. xip. 2. 9. Mit. 10. 4. Kuv. 1. 17.
13 Kanile*z*i a ngelosi yi ku
ngalo ka yena, U nga cabi,
Zakaria: hakuba a miko-
mbelo ya wena yi zwilwe,
ni sati wa wena Elisabeti i
ta ku *t*ralela a *n*wanana,
wena u ta cula bito gakwe
hi Johani.
xipm. 60. 63.
14 Wena u ta ba ni kunengela
ni kutsaka; ni banyingi ba
ta nengela hi ku*t*ralwa ka-
kwe.
xipm. 58.
15 Hakuba i ta maha wa ho-
mbe mahlweni ya Hosi, ye-
na a nga tanwa a waini, ni
kunwa ka ntamo; yena i ta
tatiswa hi Moya wa ku Ba-
sa, hi lomo ru*b*yini ga nyine
wakwe.
xip. 7. 33. Gal. 1. 15.
16 Ni banyingi ba banana ba
Israeli i ta ba wuyela ka
Hosi Nungungulu wa*b*ye.
17 Yena i ta famba mahlweni
ka ngohe yakwe moyeni wa
ntamo wa Elija, akuba a
hunzula a timbilu ta bara-
ru ka banana, ni ba ngaingi-
siko a ku famba hi ku*k*la-
riha ka loyi wa kululama;
ni ku longiselela a Hosi a
banhu ba longiselweko yo-
na.
Mat. 11. 14. Marku 9. 12.
18 Zakaria a ku ngalo ka nge-
losi, Nzi ta ti*b*a hi ku yini
lexi? hakuba mina nzi mu-
nhu wa kale, ni sati wa
mina i kosahele hi malembe
manyingi.
19 A ngelosi na yi hlamula yi
te ngalo ka yena, Nzi mina
Gabrieli, loye a yimako ma-
hlweni ka Nungungulu; nzi
wa lo rumiwa ku ta wula-
wula ka wena, ni ku neha
ka wena laya mahungu yo
saseka.
Mat. 18. 10. Heb. 1. 14.
20 Wanga*b*ye, u ta miyeliswa
u nga *z*i koti ku wulawula,
ku kala ku cikela lego siku
le*z*i *z*ilo *z*i ta nga nga *z*i ma-
hekile, hakuna wena a ku
kolwangi timhaka ta mina,
leti ti ta nga tatiseka hi xi-
kati xa tona.
21 Ni banhu ba wa labelela
Zakaria, ba lo dama laha na
a ha hlwela lomo tempeleni.
22 Laha na humele, i wa nga
*z*i koti ku wulawula ka
bona: ba lo pima le*z*aku i
wonile muwoniso lomo te-
mpeleni: i lo simamisa a
maha *z*iwoniso ka bona, i
wa hi mbebebe.

23 Na ku mahisile le*z*o, laha
masiku ya kuko*z*ela ka ye-
na na ma tatisekile, i loya
n*d*lwini yakwe.

24 Anzako ka laya masiku
Elisabeti a sati wakwe i lo
xura-nyimba; i lo ti fihla a
n*k*lanu wa tihweti, aku,
25 *Z*i ngaho yi mahile ka mina
a Hosi masikwini yi cuwu-
kileko ka mina, ku susa a
tingana ta mina mahlweni
ka banhu.

26 Makunu hi n*k*lanu wa ti-
hweti ni yi*n*we a ngelosi
Gabrieli yi lo rumiwa hi
Nungungulu kuya mutini
wa Galile, wu bitwako Na-
zareta,
27 Ka mubulwa wu wutilweko
hi munhu loyi a bito gakwe
a nga Josefa, wa yin*d*lu ya
Davida; a bito ga mubulwa
hi Maria.
Mat. 1. 18. xip. 2. 4, 5.
28 Yona yi lota ka yena, yi ku
ngalo, Xewe, wena u kate-
kisilweko nguvu, a Hosi yi
na wena.
xipm. 30.
29 Kanilezi yena i lo xaniseka
nguvu hi loku kuwula, i lo
alakanya yena a ku ngalo
kuloswa ka ku fela ku ma-
ha yini loku.
xipm. 12.
30 Ni ngelosi yi ku ngalo ka
yena, U nga cabi, Maria: ha-
kuba wena u kumile kuka-
tekiswa ka Nungungulu.
31 Wanga*b*ye, u ta xura-nyi-
mba rum*b*yini ga wena, u
ta *t*rala a *n*wana, u ta cula
bito gakwe hi JESU.
Mat. 1. 21. xip. 2. 21.
32 Yena i ta maha wa hombe,
i ta bitanwa a *N*wana wa
loyi a nga Hehla-Hehla: ni
Hosi Nungungulu i ta mu
nyika xitsamo xa raru wa-
kwe Davida:
Marku 5. 7. Kuv. 3. 7.
33 Yena i ta fumela hehla ka
yin*d*lu ya Jakobe kala ku-
pinzika; a mufumo wakwe
cima wu nga ta gumelwa.
Joh. 12. 34. Heb. 1. 8.
34 Maria a ku ka ngelosi, *Z*i ta
maheka hi ku yini le*z*i, na
u wona le*z*aku a nzi ti*b*i
wanuna?
35 Ni ngelosi yi lo hlamula yi
ku ngalo ka yena, A Moya
wa ku Basa wu tata hehla
ka wena, ni ntamo wa loyi
a nga Hehla-Hehla wu tata
ku finengeta: hikwalaho le-
xi xi ta nga *t*ralwa xi ta bi-
tiwa xo basa, a *N*wana wa
Nungungulu.
Mat. 1. 20. & 14. 33. & 26. 63, 64. Mar-
ku 1. 1. Joh. 1. 34. & 20. 31. Mit.
8. 37. Roma 1. 4.
36 Mangabye, Elisabeti ma-
kwenu, yenawu i xurile
nyimba ya nisanyana wu-
kosaneni gakwe: leyi hi
hweti ya wun*k*lanu ni yi-
*n*we ka yena loyi ba nga ku
i ngo*n*wa.
37 Hakuba a yi kona mhaka
ya Nungungulu yi ta nga
vumala ntamo.
Mat. 19. 26. Marku 10. 27. xip. 18. 27.
Roma 4. 21.
38 Maria a ku ngalo, Languta,
a nanza ga Hosi; a ku ma-

heke ka mina kota a mha-
ka ya wena. Ni ngelosi yi
lo suka ka yena.

39 Maria i lo suka hi ka lawo
masiku i loya tikweni ga *z*i-
tsunga hi kuhaklisa, muti-
ni wa le Juda;
40 I loya engena n*d*lwini ya
Zakaria i lo losa Elisabeti.
41 Na ku mahisile le*z*o, Laha
na Elisabeti na a zwile
kulosiwa ka Maria, a xi-
*n*wanana xi lo tsukumatsu-
kuma ru*b*yini gakwe; na
Elisabeti i wa lo tatiswa hi
Moya wa ku Basa;
42 I lo *k*lakusa a gezu gakwe
hi ku wulawula ka hombe,
a ku ngalo, U katekisilwe
wena xikari ka ba basati,
yi katekisilwe ni mbewu ya
nyimba ya wena.
xipm. 28.
43 Xita hi kwihi lexi ka mina,
le*z*aku a nyine wa Hosi ya
mina i tata ka mina ke?
44 Hakuba languta, laha na
gezu ga kulosa ka wena gi
tile tin*d*lebeni ta mina, a
*n*wanana i lo tsukumatsu-
kuma nyimbeni ya mina hi
kutsaka.
45 I katekile yena loyi a nga
kolilwe; hakuba ka yena ku-
tatatiseka a *z*ilo le*z*i *z*i wula-
wulilweko ha yena hi Hosi.
46 Maria a ku ngalo,
A muhefemulo wa mina
wu dumisa a Hosi.
47 Ni moya wa mina wa tsa-
ka ha Nungungulu Mu-
hanyisi wa mina.
48 Hakuba i cuwukile a wu-
lahasi ga nanza gakwe:
Hakuba wanga*b*ye, ku
suka le*z*i *z*on*k*le a *z*izuku-
lwana *z*i ta nzi bitana ku
ngalo nzi katekile.
xip. 11. 27.
49 Hakuba loyi a nga ni nta-
mo i mahile ka mina a
*z*ilo *z*a hombe nguvu; gi
basile a bito gakwe.
50 Ni wuxinji gakwe gi ka
*z*izukulwana ni *z*izuku-
lwana ka bona laba ba
mu cabako.
51 Yena i kangetile a ntamo
wakwe hi woko gakwe;
yena i hangalasile a ba ti
ku kumukisako kualaka-
nyeni ka timbilu ta*b*ye.
1 Pet. 5. 5.
52 I wisile tihosi *z*itsanweni
*z*abye, i *k*lakusile laba ba
nga lahasi.
53 Laba ba zwako n*d*lala i
ba xurisile hi *z*ilo *z*o sase-
ka; laba ba fumileko i ba
fambisa na ba hi haba
ncumo.
54 Yena i vunile Israeli a na-
nza gakwe, kasi a fela ku
alakanya wuxinji
55 (Kotale*z*i a nga wulawu-
la ka bararu ba hina) ka
Abrahama ni mbewu ya-
kwe kala kupinzuka.
Roma 11. 28. Gal. 3. 16.

56 Maria i lo tsama na yena
tihweti tinharu, i lo wuya
le n*d*lwini yakwe.

57 Makunu a xikati xa Elisa-
beti xilo tatiseka kasi a fela

kuhefemula; yena i lo *t*rala
nisanyana.
58 A baakelane bakwe ni ma-
xaka yakwe ba lozwa le*z*a-
ku a Hosi yi wonekelisile a
wuxinji ga yona ha yena;
ba lo tsaka *zin*we na yena.
xipm. 14.
59 Na ku mahisile le*z*o hi ma-
siku ya n*k*lanu ni manharu,
le*z*i ba nga ta mu maha a
kwera a *n*wanana; ba wa
ranza ku nga ba mu cula a
bito ga Zakaria, ba vuxa a
bito ga raru wakwe.
60 Ni nyine wakwe i lo hlamu-
la a ku ngalo, A *z*i ngaho;
nga a culiwa ku ngalo hi
Johani.
xipm. 13.
61 Bona ba te ngalo ka yena,
A nga kona wa xaka ga
*n*wina a bitwako hi bito
legi.
62 Bona ba lo maha xiwoniso
ka raru wakwe, le*z*aku i ra-
nza ku nga a bitiwa hi ku
yini yena.
63 Yena i lo wutisa a mezana
ya kutsalela kona, yena i lo
tsala, aku, A bito gakwe hi
Johani. Ba lo hlamala bo-
n*k*le.
xipm. 13.
64 Kalakale a nomu wakwe
wu la su vululeka, ni lirimi
lakwe li lo *k*la*k*leka yena i
lo kaneka, na a bonga Nu-
ngungulu.
xipm. 20.
65 Ni kucaba ku lota ka bona
bon*k*le ba akileko kusuhani
nabo: leti timhaka ton*k*le ti
zwakala tikweni gon*k*le ga
*z*itsunga ga Judia.
xipm. 39.
66 Ni bon*k*la laba ba nga ti-
zwa ba lo ti beka lomo mbi-
lwini wa*b*ye, baku, Kunene
i ta maha a *n*wanana wa
ku yini loyi ke? Hakuba a
canja ga Hosi gi lo na yena.
xip. 2. 19, 51. Mit. 11. 21.

67 Ni raru wakwe Zakaria i
wa tatisilwe hi Moya wa ku
Basa i profeta, aku,
68 Yi katekisilwe a Hosi,
Nungungulu wa Israeli;
Hakuba i ba enzele i ma-
hile ku*k*la*k*liwa ka banhu
bakwe,
xip. 7. 16.
69 I humesile a lihonzo la
kuhanyisa ka hina n*d*lwi-
ni ya nanza gakwe Da-
vida
70 (Kotale*z*i a nga kanela hi
milomu ya baprofeti ba-
kwe bobasa laba ba nga
hi kona cima kusangula a
tiko),
Mit. 3. 21. Roma 1. 2.
71 A ku hi hanyisa balaleni
ba hina, ni le man*d*leni
ya bona laba ba hi be-
ngako;
72 Ni ku wonisa a wuxinji
gi nga wa wulilwe ka ba-
raru ba hina, ni ku ala-
kanya xivumelwano xa-
kwe xo basa:
xipm. 54.
73 A xifungo lexi a nga hla-
mbanya ka Abrahama a
raru wa hina,
Heb. 6. 13, 17.
74 A kuba a hi nyika le*z*aku

hi *k*la*k*liwa ka balala ba
hina, hi mu kozela na hi
nga hi na kucaba,
Roma 6. 18, 22. Heb. 9. 14.
75 Le kubaseni ni le kulula-
meni mahlweni ka yena
won*k*le a masiku ya hina.
Efe. 4. 24. 2 Tesa. 2. 13. 2 Tim. 1. 9.
Tit. 2. 12. 1 Pet. 1. 15. 2 Pet. 1. 4.
76 Ina, wenawu, *n*wanana,
u ta bitanwa muprofeti
wa loyi a nga Hehle-
Hehla: hakuba u ta fa-
mba mahlweni ka ngohe
ya Hosi a ku longisela a
tin*d*lela takwe;
Mat. 11. 10. xipm. 17.
77 A ku nyika a kuti*b*yiwa
ka kuhanyiswa ka banhu
bakwe ku tsetselelweni
ka *z*onho *z*a*b*ye,
Marku 1. 4. xip. 3. 3.
78 Hakuba hi wuxinji ga
Nungungulu wa hina, le-
go hi kuca ka le hehla a
ta nga hi enzela ha gona,
79 A kuwoninga ka bona la-
ba ba tsamileko munya-
meni ni le nzutini wa
kufa; a kangeta miko-
nzo ya hina n*d*leleni ya
kurula.
Mat. 4. 16. Mit. 26. 18.

80 Ni *n*wanana i lo kula, i lo
ngangamukelana hi ntamo
moyeni, i wa hi le xiwuleni
ku kala sikwini ga ku wo-
nekeliswa kakwe ka Israeli.
xip. 2. 40. Mat. 3. 1. & 11. 7.

XIPIMO 2.

1 Makunu na ku mahisile le-
*z*o ka lawo masiku, ku lo
biwahungu hi le ka Kesari
Augustu, a kuba a tiko go-
n*k*le gi tsalelwa.
2 Loku ku wa hi kutsala ku-
sangula laha Kurenio a nga
wa hi nduna ya le Siria.
Mit. 5. 37.
3 Bon*k*le ba lo famba a ku ya
ti tsala wutsumbu, loyi ni
loyi i waya mutini wa ba ka
ka*b*ye.
4 Josefa kambe i lo kanziya
hi le Galile, hi le mutini wa
le Nazareta, ata Judia, mu-
tini wa Davida, lowu wu
bitwako Betlehema, haku-
ba yena i wa hi wa yin*d*lu
ni wa le ngangweni wa Da-
vida;
Joh. 7. 42. Mat. 1. 16. xip. 1. 27.
5 A ti tsalela a wutsumbu ga-
kwe *zin*we na Maria, loyi a
nga wa wutilwe ha yena, i
wa lo sika hi nyimba.
Mat. 1. 18. xip. 1. 27.
6 Na ku mahisile le*z*o, laha
ba nga wa hi leyo, a masiku
ma lo tatiseka le*z*aku i ta
hefemula.
7 Yena i lo *t*rala a nisanyana
wakwe wa matewula; i lo
mu petsela lomo dzo*b*yeni, i
lo mu lata lomo xigowolwa-
ni, hakuba ba wa nga hi na
wutsamo lomo n*d*lwini ya
bapfumba.
Mat. 1. 25.

8 Leyo ku wa hi kona a bari-
si ka gwalego tiko ba nga
wa tsamile mikobeni, ba
nga wa labelela ni wusiku a
mi*k*lambi ya*b*ye.
9 Ni ngelosi ya Hosi yi lo yi-
ma ka bona, ni wukosi ga

Hosi gi lo ngangamela gi lo
ba ranzela: bona ba wa la
su cu hi kucaba.
xip. 1. 12.
10 Ni ngelosi yi te nga lo ka-
*b*ye, Mu nga cabi; hakuba
manga*b*ye, nza mu nehela
*n*wina a mahungu yo sase-
ka ya kutsaka ka hombe ka
laya ma ta nga ba ka banhu
bon*k*le:
Mat. 28. 19. Marku 1. 15. xipm. 31, 32. xip. 24. 47. Kol. 1. 23.
11 Hakuba ku*t*relwe ka *n*wina
legi siku mutini wa Davida
a Muhanyisi, loyi a nga Kri-
stu a Hosi.
Mat. 1. 16, 21. & 16. 16. xip. 1. 43. Mit. 2. 36. & 10. 36. Fil. 2. 11.
12 Lexi hi xiwoniso ka *n*wina;
*N*wina mu ta kuma a *n*wa-
nana na petselwe lomo dzo-
*b*yeni, na a latilwe lomo xi-
gowolweni.
13 Ni kalakale laho ku wa hi
*zin*we ni ngelosi a maban*d*la
ya le tilweni na ma dumisa
Nungungulu, maku,
Heb. 1. 14. Kuv. 5. 11.
14 A wukosi ka Nungungu-
lu le hehla, ni misabeni a
kurula ka banhu ku hi ka
bona a xalaliswako ha
bona.
xip. 1. 79. & 19. 38. Efe. 1. 6. & 2. 4, 7, 17. & 3. 10, 21. Kuv. 5. 11, 13. Roma 5. 1. Kol. 1. 20. Joh. 3. 16. 2 Tesa. 2. 16. 1 Joh. 4. 9, 10.

15 Na ku mahisile le*z*o, laha
na tingelosi ti fambile ka
bona tiya le tilweni, a barisi
ba ku ka mu*n*we ni mu*n*wa-
ni, A hi fambeni makunu
kona Betlehema, hi ya wona
xilo lexi xi mahekileko, lexi
a Hosi yi xi ti*b*ekiseleko ka
hina.
16 Bona ba lota hi kuha*k*lisa,
ba ta ba kuma bona Maria
ni Josefa, ni *n*wanana na a
latilwe xigowolweni.
17 Laha bona na ba *z*i wonile,
ba lo ti*b*ekisa a kuwula lo-
ku ku nga wulawulilwe ka-
*b*ye hi loyi a *n*wanana.
18 Bon*k*le laba ba nga wa *z*i
zwile ba lo hlamala hi *z*ilo
le*z*i *z*i nga wa wulawulilwe
ka bona hi barisi.
19 Kanile*z*i Maria i lo hlayisa
kon*k*le loku kuwula, a ku
alakanya mbilwini yakwe.
xip. 1. 66. xipm. 57.
20 Ni barisi ba lo wuya, na ba
dumisa ba bonga Nungu-
ngulu hi *z*ilo *z*on*k*le le*z*i ba
nga wa *z*i zwile ba *z*i woni-
le, kota le*z*i ku nga wula-
wulilwe ka*b*ye.

21 Laha a n*k*lanu wa masiku
ni manharu na ma tatise-
kile kasi a ku mu maha
kwera, a bito gakwe gi lo
culwa JESU, lego gi nga
wa culilwe hi ngelosi hi ma-
hlweni na a nga se ku xu-
rwa nyimba.
Mat. 1. 21, 25. xip. 1. 31, 59.

22 Laha a masiku ya kubasi-
swa ka*b*ye kota nayo wa
Mosi ma nga wa tatisekile,
ba lo kanziya naye Jerusa-
lema, a ku ta mu nyikela ka
Hosi
23 (Kota ku tsalilweko naywe-
ni wa Hosi, Bon*k*lelele a ba

banuna laba ba vululako
marumbu ba ta bitanwa bo-
basa ka Hosi),
24 A ku nyikelwa a munyike-
lo kota lezi zi tsalilweko na-
yweni wa Hosi, A matuba
mambiri, kutani mavinya-
ni maswa ya zipomba.
25 Languta, ku wa hi kona
munhu leyo Jerusalema, lo-
yi a bito gakwe a nga wa hi
Simeoni; loyi munhu i wa
lulamile a kolekako, na la-
ngutela a kutangaliswa ka
Israeli: ni Moya wa ku Ba-
sa wu wa hi na yena.
Marku 15. 43. xipm. 38.
26 Ku wa wonisilwe ka ye-
na hi Moya wa ku Basa, le-
zaku a nga ta wona kufa,
hi mahlweni na a nga se ku
wona Kristu a Hosi.
Heb. 11. 5.
27 Yena i lota hi ka Moya lo-
mo tempeleni: laha a batra-
li ba mu engenisile a nwa-
nana Jesu, kasi ba fela ku
maha ka yena kota a mu-
kuwo wa nayo,
Mat. 4. 1.
28 Zonake i lo mu amukela a
mu angatela mawokweni
yakwe, i ko katekisa Nu-
ngungulu, a ku ngalo,
29 Makunu nga nanza ga
wena gi famba, O Hosi,
kota a mhaka ya wena,
hi kurula;
Fil. 1. 23.
30 Hakuba a mahlo ya mina
wa wonile kuhanyisa ka
wena,
xip. 3. 6.
31 Loku u nga ku longisela
mahlweni ka tingohe ta
banhu bonkle;
32 A kuwonekela ka ku wo-
ninga ba Matiko, ni wu-
kosi ga banhu ba wena ba
Israeli.
Mat. 4. 16. Mit. 13. 47. & 28. 28.
33 A raru wakwe ni nyine ba
wa hlamala hi lezi zilo zi
nga wa wulawulilwe hi kota
ya yena;
34 Na Simeoni i lo ba katekisa,
a ku ngalo ka Maria nyi-
ne wakwe, Languta, loyi a
nwanana i yimilwe hi kuwa
ni kuvuka ka banyingi ba
Israeli; ni ku maha xiwo-
niso lexi xi kanetilweko;
Mat. 21. 44. Roma 9. 32, 33. 1 Kor. 1. 23, 24. 2 Kor. 2. 16. 1 Pet. 2. 7, 8. Mit. 28. 22.
35 Ina na wena a supado yi ta
tsemakanya a muhefemulo
wa wena; kasi a kualaka-
nya ka timbilu ta banyingi
ka ta wonekeliswa.
Joh. 19. 25.
36 Ku wa hi kona a munwe
Ana, a muprofeti wa wasa-
ti, a nhanyana wa Fanueli,
wa li xaka la Axeri (yena i
wa kosahele, na a wa tsani-
le ni wanuna nklanu ni ma-
mbiri a malembe ku sukela
wubulweni gakwe,
37 Yena i wa hi noni a nklanu
wa makumi ni makumi ma-
nharu a malembe ni mune),
i wa nga suki le tempeleni,
na kozela hi kuyila ni mi-
kombelo wusiku ni mumu.
Mit. 26. 7. 1 Tim. 5. 5.
38 Na wata hi xwalexo xikati,
i lo nyika kubonga ka Nu-
ngungulu, i lo kanela ha

yena ka bon*k*le laba ba nga cuwukela ku*k*la*k*liswa ka Jerusalema.
Marku 15. 43. xipm. 25. xip. 24. 21.
39 Ni laha na ba mbetile a *z*ilo *z*on*k*le kota hi ka nayo wa Hosi, ba wuya le Galile, mutini wa*b*ye Nazareta.

40 Ni *n*wanana i lo kula, i wa hi ni ntamo, i lo tatiswa hi ku*k*lariha: ni wuxinji ga Nungungulu gi wa hi ka yena.
xip. 1. 80. xipm. 52.

41 Ni ba*t*rali bakwe ba wa famba malembe won*k*le Jerusalema mubuzweni wa pasika.
42 Laha a nga wa hi ni kume ni mambiri a malembe a tanga yakwe, ba lo kanziya kota a mukuwo wa mubuzo;
43 Laha bona na ba tatisile a masiku, kota ba nga wa ha wuya, a mufana Jesu i lo sala le n*z*ako le Jerusalema; ba*t*rali bakwe ba wa nga *z*i ti*b*angi;
44 Kanile*z*i ba wa alakanya le*z*aku i kona xikari ka ka*b*ye, ba lo famba a pfuka wa siku; ha lo mu laba xikari ka maxaka ya*b*ye ni ka ba tolobeleneko nabo:
45 Laha na ba nga mu kumangi, ba lo *k*lelela Jerusalema, na ba laba yena.
46 Na ku mahisile le*z*o, a nzako ka masiku manharu ba lo mu kuma lomo tempeleni, na tsamile xikari ka masingalakati, na a bazwa, na ba wutisa *z*iwutiso,
47 Ni bon*k*le laba ba nga wa muzwa ba lo damiswa hi kupima kakwe ni kuhlamula kakwe.
Mat. 7. 28. Marku 1. 22. xip. 4. 22, 32. Joh. 7. 15, 46.
48 Laha bona na mu wonile, ba lo hlamaliswa: ni nyine wakwe a ku ngalo ka yena, *N*wananga, u hi mahele yini a·*z*a ku ngahi ke? wanga*b*ye, a raru wa wena na mina hi wa ku laba hi kuxaniseka.
49 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Mu wa nzi laba hi ku yini ke? mu wa nga *z*i ti*b*i le*z*aku nga nzi hi lomo n*d*lwini ka Dadani ke?
Joh. 2. 16.
50 Bona a ba pimangi loku kuwula a nga wula ka bona.
xip. 9. 45. & 18. 34.
51 Yena i lo relela nabo, i lota Nazareta; yena i wa ingisa ka bona: a nyine wakwe i lo hlayisa loku kuwula mbilwini yakwe.
xipm. 19.

52 Ni Jesu i lo humelela hi ku*k*lariha ni wukulu, i wa ranzwa hi Nungungulu ni banhu.
xipm. 40.

XIPIMO 3.

1 Makunu hi lembe ga kume ni n*k*lanu ga kufuma ka Tibiriusi Kesari, Pontio Pilatu i wa hi mufumeli wa

Judia, ni Herodi i wa hi
nduna ya le Galile, na Fili-
pu maka*b*ye wakwe i wa
nduna ya tiko ga le Iturea
ni Trakoniti, na Lusanio i
wa hi nduna ya le Abi-
lene,
2 Ni wupristini ga hombe ga
Anasi na Kaiafasi, a mhaka
ya Nungungulu i lota ka
Johani a *n*wana wa Zakaria
le xiwuleni.
Joh. 11. 49, 51. & 18. 13. Mit. 4. 6.
3 I lota matikweni won*k*le
ma renzelekeleko Jordani,
na a kanela a kubapatizwa
ka kuhunzuluka ni kutse-
tselelwa ka *z*onho;
Mat. 3. 1. Marku 1. 4. xip. 1. 77.
4 Kota le*z*i ku nga tsalilwe
bukwini ga Isaya mupro-
feti,
Gezu ga mu*n*we a bita-
nako xiwuleni, Longisani
*n*wina a n*d*lela ya Hosi,
mu maha mipfukla ya
kona yi lulama.
Mat. 3. 3. Marku 1. 3. Joh. 1. 23.
5 Ni minzelelo yon*k*le yi ta
seletelwa, *z*on*k*le *z*itsunga
ni *z*itsungana *z*i ta nehiwa
lahasi; ni kugombonyeka
ku ta lulamiswa, ni ti-
n*d*lela ta magomagoma ti
ecetelwa;
6 Ni nyama yon*k*le yi ta
wona kuhanyisa ka Nu-
ngungulu.
xip. 2. 10.

7 Hikwalaho i te ngalo ka *z*i-
dlemo le*z*i *z*i ngaya kuya
bapatizwa ha yena, *N*wina
*t*ralo wa mapiri, hi mani a
mu layako ku caba a kulo
gi tako ke?
Mat. 3. 7.
8 Hiwalaho humesani a mi-
hanzo yi faneleko kuhunzu-
luka, mu nga sanguli ku
wula hi ka wutsumbu ga
*n*wina, Hi na Abrahama a
Dadani wa hina: hakuba
nza wula ka *n*wina, le*z*aku
Nungungulu hi laya mari-
*b*ye wa *z*i kota ku vuxela
Abrahama a banana.
9 Hambu makunu xihloka a
xi bekilwe mutswini wa ti-
sinya: ton*k*lelele tisinya ti
nga *t*raliko mihanzo yo na-
nziha ti ta gawulwa, ti ho-
xwa nzilweni.
Mat. 7. 19.
10 Ni *z*idlemo *z*i lo mu wutisa,
*z*iku, *Z*onake hi yimelwe hi
ku maha yini ke?
Mit. 2. 37.
11 Yena i lo hlamula a ku nga-
lo ka*b*ye, Loyi a nga ni ma-
baji mambiri, a mu nyike
loyi a vumalako; ni loyi a
nga ni *z*a kuga; a mahe ko-
ta le*z*o.
xip. 11. 41. 2 Kor. 8. 14. Jam. 2. 15, 16. 1 Joh. 3. 17. & 4. 20.
12 Laho kambe ku lota a ba-
hlengisi ku bapatizwa, bona
ba te ngalo ka yena, Mugo-
nzisi, hi ta maha yini ke?
Mat. 21. 32. xip. 7. 29.
13 Yena a ku ngalo ka bona,
Mu nga tekeli munhu ku
hunza le*z*i mu yimiselwe-
ko.
xip. 19. 8.
14 Ni ba kasadoro kambe ba lo
mu wutisa, baku, hinawu,
hi ta maha yini ke? yena

a ku ngalo ka bona, Mu
nga wu*k*leli munhu ncumo,
mu nga teki xilo xi nga fa-
neliko; eneliswani hi kuri-
hwa ka *n*wina.

15 Kota le*z*i a banhu ba nga
cuwukela, a banhu bon*k*le
ba wa wulawula timbilwini
ta*b*ye hi kota ya Johani, le-
*z*aku kutani hi Kristu;
16 Johani i lo hlamula, aku ka
bona bon*k*le, Mina ha kune-
ne nzi mu bapatiza hi ma-
ti; kanile*z*i wa hata loyi a
nga ni ntamo ku nzi hu-
nza, loyi a tingoti ta *z*ilato
*z*akwe nzi nga fanelangiko
ku ti *k*la*k*la: yena i ta mu
bapatiza hi Moya wa ku Ba-
sa ni nzilo:
Mat. 3. 11.
17 Loyi a lihlelo lakwe li nga
canjeni gakwe, loyi a ta nga
heherisisa a mabele yakwe,
i ta hlengeletela a mabele
yakwe magombeni yakwe;
kanile*z*i a mungu i ta wu
hisa hi nzilo wu nga time-
kiko.
Mat. 13. 30.

18 Hi ku*n*wani kulaya kotala
hikwalaho i lo kanela a
mahungu yo saseka ka
banhu;
19 Kanile*z*i Herodi a nduna, na
kawukilwe ha yena hi kota
ya Herodia a sati wa ma-
ka*b*ye, ni *z*ilo *z*on*k*le za ku-
biha le*z*i Herodi a nga wa
*z*i mahile,
Mat. 14. 3. Marku 6. 17.
20 I lo engeta ni lexi hehla ka
*z*ona *z*on*k*le, le*z*aku i lo va-
lela Johani paxweni.

21 Makunu na ku mahisile
lezo, laha a banhu bon*k*le
na ba bapatizilwe, kasi, Je-
su kambe na bapatizilwe,
na kombela, ni tilo gi lo
vululwa,
Mat. 3. 13. Joh. 1. 32.
22 Ni Moya wa ku Basa wu lo
relela hi dzumba, kota a tu-
ba, hehla ka yena, ni gezu
gi ta hi le tilweni, Wena u
*N*wana wa mina a ranzi-
lweko; hi ka wena nza xa-
laliswa ha kunene.

23 Ni Jesu a wutsumbu ga-
kwe, laha a nga wa sangu-
la ku gonzisa, i wa hi ni
makume manharu ya male-
mbe a tanga yakwe, na a
wa hi *n*wana (kota ku nga
hlambanyiswa) wa Josefa,
*n*wana wa Heli,
Mat. 13. 55. Joh. 6. 42.
24 I *n*wana wa Matati, *n*wana
wa Levi, *n*wana wa Melki,
nwana wa Jonai, a *n*wana
wa Josefa,
25 *N*wana wa Matatiasi, *n*wa-
na wa Amosi, *n*wana wa
Nahumi, *n*wana wa Esli,
*n*wana wa Nagai,
26 *N*wana wa Mati, *n*wana wa
Matatiasi, *n*wana wa Semei-
ni,
27 *N*wana wa Joseki, *n*wana
wa Joda, *n*wana wa Joana,
*n*wana wa Resa, *n*wana wa
Zerubabeli, *n*wana Xealtie-
li, *n*wana wa Neri,

28 *N*wana wa Melki, *n*wana
wa Addi, *n*wana wa Kosa-
ma, *n*wana wa Elmadamu,
*n*wana wa Eri,
29 *N*wana wa Jesu, *n*wana wa
Eliezari, *n*wana wa Jorami,
*n*wana wa Matati, *n*wana
wa Levi,
30 *N*wana wa Simeoni, *n*wana
wa Juda, *n*wana wa Josefa,
*n*wana wa Jonami, *n*wana
wa Eliakimu,
31 *N*wana wa Melea, *n*wana
wa Manana, *n*wana wa Ma-
tata, *n*wana wa Natani,
*n*wana wa Davida,
32 *N*wana wa Jese, *n*wana wa
Obedi, *n*wana wa Boazi,
*n*wana wa Salmoni, *n*wana
wa Nasoni,
33 *N*wana wa Amidaba, *n*wa-
na wa Arni, *n*wana wa Esro-
ni, *n*wana wa Parezi, *n*wa-
na wa Juda,
34 *N*wana wa Jakobe, *n*wana
wa Isaka, *n*wana wa Abra-
hama, *n*wana wa Tera, *n*wa-
na wa Nahora,
35 *N*wana wa Serugi, *n*wana
wa Rewu, *n*wana wa Pelegi,
*n*wana wa Eberi, *n*wana wa
Xila,
36 *N*wana wa Kanani, *n*wana
wa Arfaxadi, *n*wana wa
Xemi, *n*wana wa Noa, *n*wa-
na wa Lameka,
37 *N*wana wa Metusela, *n*wa-
na wa Enoke, *n*wana wa
Jaredi, *n*wana wa Mahala-
leli, *n*wana wa Kanani,
38 *N*wana wa Enosi, *n*wana
wa Sete, *n*wana wa Adamu,
*n*wana wa Nungungulu.

XIPIMO 4.

1 Ni Jesu, na tatiswa hi Mo-
ya wa ku Basa, i lo wuya hi
le Jordani, i lo yiswa hi Mo-
ya xiwuleni a mune wa ma-
kume ya masiku,

Mat. 4. 1. Marku 1. 12. xip. 2. 27. xipm. 14.

2 Na ringiwa hi Satani. A
nga wa ngagi ncumo ka la-
wo masiku: laha ma nga
wa mbetekile, i lozwa n*d*la-
la.
3 Ni Satani i te ngalo ka ye-
na, Loku wena u wa nga u
hi *N*wana wa Nungungulu,
laya a ri*b*ye legi gi mahiswa
a *z*ibaba.
4 Jesu i lo hlamula ka yena,
Ku tsalilwe, A Munhu a
nga na ku hanya hi hi xi-
baba xoce.
5 I lo mu kanziyisa, a lo mu
kombisa a mifumo yon*k*le
ya tiko hi xikatana.
6 Ni Satani a ku ngalo ka ye-
na, Nzi ta nyika ka wena
yon*k*le leyi mifumo, ni wu-
kosi ga yona: hakuba yi
nyikilwe ka mina; ni ka
loyi nzi mu ranzako nza mu
nyika.

Joh. 12. 31. & 14. 30. Kuv. 13. 2, 7.

7 Hikwalaho loku wena u ta
kozela mahlweni ka mina,
yon*k*le yi ta maha ya wena.
8 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo ka yena, Ku tsalilwe,
Wena u ta kozela a Hosi
Nungungulu wa wena, ye-
na yece wena u ta nga mu
kozela.
9 I lo mu yisa Jerusalema, i
lo mu yimisa xi xungweni

xa tempeli, a ku ngalo ka
yena, Loku wena u hi *N*wana
wa Nungungulu, hoxa a
wutsumbu ga wena hi leno:
Mat. 4. 5.
10 Hakuba ku tsalilwe,
Yena i ta laya tingelosi
takwe ha wena, ti ta ku
gonga:
11 Ni kambe,
Ni man*d*leni ya tona ti ta
ku kamukela, u nga ta ku
u kuyuka konzo wa wena
ri*b*yeni.
12 Jesu i lo hlamula a ku ngalo
ka yena, Ku te ngalo,
Wena u ta nga ringi a Hosi
Nungungulu wa wena.

13 Laha na Satani na a mbetile
kuringa kon*k*lelele, i lo
suka ka yena xikatana.
Joh. 14. 30. Heb. 4. 15.

14 Jesu i lo wuya hi ntamo
wa ka Moya le Galile: ni
wudumo gi lo zwakala ha
yena tikweni gon*k*le ga leyo.
Mat. 4. 12. Joh. 4. 43. xipm. 1. Mit. 10. 37.
15 Yena i lo gonzisa masinagogeni
ya*b*ye, na dumiswa
hi bon*k*le.

16 Yena i lota Nazareta, laho
a nga wun*d*lwiwa kona: i
lo engena, ku kota mukuwo
wakwe, a sinagogeni hi siku
ga sabado, i lo yima ku
gonza.
Mat. 2. 23. & 13. 54. Marku 6. 1. Mit. 13. 14. & 17. 2.
17 Laho ku lo nyikiwa ka yena
a buku ga muprofeti
Isaya. I lo vulula a buku,
i lo kuma a wutsamo laho
ku nga wa tsalilwe.
18 A Moya wa Hosi wu le
hehla ka mina, Hakuba
yi nzi hlawulile ku kanela
a mahungu yo saseka
ka *z*isiwana: yena i
nzi rumile kuba hungu
hi ku*k*la*k*liswa ka ba bohilweko,
ni kuhanyisa ku
wona ka *z*ikumu, ni ku
*k*la*k*lisa laba ba karatwako,
19 Ni kuba hungu hi lembe
gi amukelekako ga Hosi.
20 Yena i lo gi vala a buku, i
lo gi wuyisela ka nanza, i lo
tsama lahasi: ni mahlo ya
bona bon*k*le ba nga wa hi
sinagogeni ma lo mu cuwukisisa.
21 Yena i lo sangula ku wula
ka bona, Nyamukla lowu
mutsalo wu tatisekile tin*d*lebeni
ta *n*wina.
22 Bon*k*le ba lo maha wukustumunyu
ha yena, ba lo
hlamala hi timhaka ta wuxinji
ti nga huma hi le no*n*wini
wa yena : bona ba te
ngalo, Loyi a *n*wana wa Josefa
ke ?
Mat. 13. 54. Marku 6. 2. xip. 2. 47. Joh. 6. 42.
23 Yena i te ngalo ka*b*ye, Ha
kunene mu ta wula ka mina
lowu mufananiso, Nanga,
hanyisa wutsumbu ga wena:
*z*on*k*le le*z*i hi *z*i zwileko zi
mahile Kapernaume, *z*i mahe
kambe ni laha tikweni
ga wena.
Mat. 4. 13. & 11. 23. & 13. 54. Marku 6. 1.

24 I te ngalo, Hi*z*inene nza wu-
la ka *n*wina, A ku kona a
muprofeti a amukelekako
tikweni ga le ka*b*ye.
Mat. 13. 57. Marku 6. 4. Joh. 4. 44.
25 Kanile*z*i ha kunene nza wu-
la ka *n*wina, Ku wa hi kona
a tinoni totala masikwini ya
Elija, laha tilo gi nga wa
valilwe a malembe manha-
ru ni n*k*lanu wa tihweti ni
yi*n*we, laho ku nga wa hi
kona a n*d*lala ya hombe mi-
sabeni yon*k*le;
Jam. 5. 17.
26 Ni ka mu*n*we wa bona Eli-
ja a nga wa rumelwangi,
kanile*z*i ka mu Zerafati, ti-
kweni ga le Sidoni, ka wa-
sati a nga hi noni.
27 Ku wa kona tihlokonho ka
Israeli xikatini xa Elixa
muprofeti; ni ka mu*n*we wa
bona a nga wa nga basisi-
swangi, kanile*z*i yena Na-
mana yece a mu Siria.
28 Ni bon*k*le ba wa lo tatiswa
hi zanga lomo sinagogeni,
kota le*z*i ba nga wa zwile
le*z*i *z*ilo;
29 Bona ba lo suka, ba lo mu
humesa lahan*d*le ka muti,
ba lo mu yisa le gwitsini ga
xitsunga le xi wu akilweko
kona muti wa*b*ye, kasi ba
fela ku mu susumetela hi
hloko yakwe lahasi.
30 Kanile*z*i yena na tsemaka-
nya xikari ka*b*ye a ti fa-
mbela.
Joh. 8. 59. & 10. 39.

31 Yena i lo relela Kapernau-
me, a muti wa le Galile.
I wa ba gonzisa hi siku ga
sabado:
Mat. 4. 13. Marku 1. 21.
32 Laho ba wa dama hi kugo-
nzisa kakwe; hakuba a ti-
mhaka takwe ti wa hi ni
ntamo.
Mat. 7. 28, 29. Tit. 2. 15.
33 Lomo sinagogeni ku wa hi
kona munhu, a nga wa hi
ni moya wa dimoni gobiha;
i lo bitana nguvu hi gezu ga
hombe,
Marku 1. 23.
34 Hiye! hi na ni yini na we-
na, wena Jesu wa Nazare-
ta ke? wena u tile ku hi lo-
bisa ke? nza ku ti*b*a ku
ngalo wena hi wena mani,
u hi loyi wa ku Basa wa
Nungungulu.
xipm. 41. xip. 1. 35.
35 Jesu i lo wu kawuka, aku,
Miyela, u huma ka yena.
Laha na dimoni gi mu pulu-
wunzisile lahasi xikari, gi lo
huma ka yena, na gi nga
mu lamatangi.
36 Ni kudama ku lota ka bo-
n*k*le, bona ba lo wulawula
katigi*n*we, mu*n*we ni mu-
*n*wani baku, I mhaka ya ku
yini leyi ke? hakuba hi mi-
tamo ni ntamo wa laya a
mimoya ya kubiha, yi mu
ingisa.
37 Ku lo famba a kuzwakala
ka yena ka wutsamo gon*k*le
tikweni gon*k*le ga kona.

38 I lo suka sinagogeni, i lo
engena n*d*lwini ya Simoni.
A mukokati wa Simoni i
wa ba*b*ya hi feberi ya ho-

mbe; laho ba lo mu kombe-
la ha yena.
Mat. 8. 14. Marku 1. 29.
39 Yena ilo yima ka yena, i lo
kawuka a feberi; yi lo mu
tsika: kalakale i lo suka a
ba kozela.

40 Ni laha a gambo gi nga wa
pela, ni bon*k*le laba ba nga
wa ba*b*ya hi tingumbe ti
hambeneko ba lo ba neha
ka yena; yena i lo *k*lateka
a man*d*la ka bon*k*lelele ba
bona, i lo ba hanyisa.
Mat. 8. 16. Marku 1. 32.
41 Ni madimoni kambe ma lo
huma ka banyingi, na ma
bitana, na maku, Wena u
*N*wana wa Nungungulu.
Na a ma kawuka, i wa nga
ma vumeli ku wulawula,
hakuba woña ma wa *z*i ti*b*a
le*z*aku u hi Kristu.
Marku 1. 25, 34. & 3. 11. xipm. 34, 35.

42 Laha gi nga wa cile, yena
i lo huma aya wutsa*n*weni
ga xiwunza: ni xi*d*lemo xi
wa mu laba, ba lota ka ye-
na, na ba ranza ku nga a
tsama yena a nga suki ka
bona.
Marku 1. 35.
43 Kanile*z*i yena a ku ngalo
ka*b*ye, Mina nzi yimelwe hi
ku kanela a mahungu yo
saseka ka yi*n*wani a miti
kambe: hakuba hikwalaho
nzi lo rumelwa.

44 Yena i wa kanela sinago-
geni ga le Galile.
Marku 1. 39.

XIPIMO 5.

1 Makunu na ku mahisile
le*z*o, kota le*z*i a zi*d*lemo *z*i
nga wa tsimbeketana ka ye-
na ni kuzwa a mhaka ya
Nungungulu, le*z*o i wa yi-
mile hi ti*b*a ga le Genesa-
reta;
Mat. 4. 18. Marku 1. 16.
2 I lo wona tingalaba timbiri
ti nga wa yimile ti*b*eni: ka-
nile*z*i a bakukuti ba wa hu-
mele ka tona, ba wa hlaza
tikoka ta*b*ye.
3 Yena i lo engena ka yi*n*we
ya tingalaba, leyi yi nga wa
hi ya Simoni, yena i lo mu
wutisa a kuba a nikinya
kutsongwani lomo matini.
Yena i lo tsama i lo gonzisa
a zi*d*lemo lomo ngalabeni.
4 Laha na a mbetile ku ka-
nela, a ku ngalo ka Simoni,
Nikinyela nonzweni, u *k*lo-
nweka tikoka ta *n*wina zi-
keleni mu kukuta.
Joh. 21. 6.
5 Simoni i lo hlamula a ku
ngalo, Mugonzisi, hi tirile
wusiku gon*k*le, a hi ku-
mangi ncumo: kanile*z*i hi
mhaka ya wena nzi ta *k*lo-
nweka tikoka.
6 Ni laha na ba mahisile le*z*o,
ba lo kukuta a xi*d*lemo xa
hombe xa *z*idluwani; ni ti-
koka ta*b*ye ti laba ku ha-
nzuka;
7 Ba lo kwenuta laba ba nga
hlengele nabo ba nga wa hi
ka yi*n*wani ngalaba, le*z*a-
ku nga bata ba ta ba vuna.
Na bona ba lota, ba lo ta

tatisa ton*k*le tingalaba kasi
le*z*o tisangula ku wela.
8 Kanile*z*i Simoni Petro, laha
a nga wa *z*i wonile, i lowa
lahasi ka madzolweni ya
Jesu, aku, Suka ka mina;
hakuba nzi munhu wa kuo-
nha, O Hosi.
9 Hakuba yena i lo dama, ni
bon*k*le laba ba nga wa hi
naye, hi wunyingi ga *z*idlu-
wani le*z*i ba nga wa *z*i ko-
mile;
10 *Z*i wa ngaho ha Jamesi na
Johani, a bana ba Zabedi,
laba ba nga hlengele na Si-
moni. Jesu a ku ngalo ka
Simoni, U nga cabi; ku su-
ka le*z*i u ta kukuta banhu.

Mat. 4. 19. Mark 1. 17.

11 Laha na ba cekamisile a
ngalaba ya*b*ye, bona ba lo
siya *z*on*k*le, ba lo mu la-
nzela.

Mat. 4. 20. & 19. 27. Marku 1. 18. xip. 18. 28.

12 Na ku mahisile le*z*o, na a
ha hi ka mu*n*we wa miti,
languta, a munhu a nga ta
tisilwe hi hlokonho: laha a
nga wa wona Jesu, i lowa
hi ngohe yakwe, i lo mu
kongotela, aku, Hosi, loku
u *z*i ranza, wena u nga nzi
basisa.

Mat. 8. 2. Marku 1. 40.

13 Yena i lo nawuluta a canja
gakwe, i lo mu kumba, aku,
Nza *z*i ranza; nga u basi-
swa. Ni kalakale a hloko-
nho yakwe yi lo suka ka
yena.
14 I lo mu laya a kuba a nga
*b*yeli munhu: kanile*z*i fa-
mba n*d*leleni ya wena, u ya
wonisa a wutsumbu ga we-
na ka mupristi, u nyikela
kubasiswa ka wena, kwatsi
hi kulaya ka Mosi, kasi ku
kustumunya ka*b*ye.

Mat. 8. 4.

15 Kanile*z*i yi lo tala nguvu a
mhaka ya ku wulawula ha
yena: ni *z*i*d*lemo *z*a hombe
*z*i lo tsomba katigi*n*we kasi
kuzwa, ni ku hanyiswa a
mitungu ya*b*ye.

Mat. 4. 25. Marku 3. 7. Joh. 6. 2.

16 Kanile*z*i i lo famba xitsu-
ngeni a wutsumbu gakwe,
i lo kongela.

Mat. 14. 23. Marku 6. 46.

17 Na ku mahisile le*z*o hi gi-
*n*we ga lawo masiku, le*z*o a
nga wa gonzisa; ku wa hi
kona laho a ba Farisi ni
masingalakati ya nayo ma
nga wa tsamile, laba ba nga
wata hi mitaneni yon*k*le ya
le Galile ni Judia ni Jerusa-
lema: ni ntamo wa Hosi wu
wa hi na yena ku hanyisa.
18 Languta, a banhu ba lo ne-
ha munhu a e*k*lele sangwe-
ni a nga wa ni paralio:
bona ba wa laba ku mu
engenisa, ni ku mu beka
mahlweni ka yena.

Mat. 9. 2. Marku 2. 3.

19 Ba wa nga yi kumi a n*d*le-
la ya ku kasi ba fela ku mu
neha ka yena hi kota ya
*z*i*d*lemo, ba lo kanziya la-
ngweni la yin*d*lu, ba lo mu
relelisa titeyeni xikari ka
banhu mahlweni ka Jesu.

20 Na wona kukoleka ka*b*ye,
a ku ngalo, Wanuna, a *z*o-
nho *z*a wena *z*i tsetselele ka
wena.
21 A batsali ni ba Farisi ba lo
sangula ku wulawulisana,
baku, Hi mani loyi a wula-
wulako a nzukano ke? Hi
mani a nga tsetselelako a
*z*onho kanile*z*i Nungungulu
yece?

Mat. 9. 3. Marku 2. 6, 7.

22 Kanile*z*i Jesu na a tiba kua-
lakanya ka*b*ye, i lo hlamu-
la a ku ngalo ka*b*ye, Mu
wulawuliselana yini timbi-
lwini ta *n*wina ke?
23 Hi yini ku hehukako, ku
wula, A *z*onho *z*a wena *z*i
tsetselelwe ka wena; kuta-
ni aku, Suka, u famba ke?
24 Kanile*z*i kasi ma fela ku ti-
*b*a le*z*aku a *N*wana wa mu-
nhu i na ni ntamo misabeni
ku tsetselela kuonha (i lo
wula ka loyi a nga wa pa-
ralio), Nza wula ka wena,
Suka, u teka a sango ga
wena, u famba n*d*lwini ya
wena.
25 Kalakale i lo suka mahlwe-
ni ka bona, i lo teka le*z*i a
nga e*k*lele ka *z*ona, i loya
n*d*lwini yakwe, na dumisa
Nungungulu.
26 Ni kudama ku wa hi ka bo-
na bon*k*le, bona ba lo dumi-
sa Nungungulu; na bona ba
wa lo tatiswa hi kucaba, ba-
ku, Hi wonile *z*ihlamaliso
nyamu*k*la.

27 Ni nzako ka le*z*i *z*ilo i lo
huma, i lo wona a muhle-
ngisi, a bito gakwe hi Levi,
na tsamile wutsa*n*weni ga
kupisa, i lo ngalo ka yena,
Nzi lanzele.

Mat. 9. 9. Marku 2. 13, 14.

28 Yena i lo siya *z*on*k*le, i lo
suka a mu lanzela.
29 Na Levi i lo mu mahela a
mubuzo wa hombe le n*d*lwi-
ni yakwe: laho ku wa hi
kona a xi*d*lemo xa bahle-
ngisi ni ba*n*wani ba nga tsa-
mile nabo kugeni.

Mat. 9. 10. Marku 2. 15. xip. 15. 1.

30 A ba Farisi ni batsali ba*b*ye
ba lo tsanwa ka bapizani
bakwe, baku, Hi yini mu
gako mu nwako ni bahle-
ngisi ni baonhi ke?
31 Jesu na a hlamula i te nga-
lo ka bona, Bona laba ba
hanyako a ba labi *n*anga;
kanile*z*i laba ba ba*b*yako.
32 Mina a nzi telangi ku bita-
na a ba lulamileko kanile*z*i
a *z*ionhi a ku ba *z*i hunzulu-
ka.

Mat. 9. 13. 1 Tim. 1. 15.

33 Bona ba ku ngalo ka yena,
A bapizani ba Johani ba wa
tala kuyila kuyingi, na ba
maha mikombelo; *z*i ngaho
ni bapizani ba ba Farisi;
kanile*z*i a ba wena baga ba-
nwa.

Mat. 9. 14. Marku 2. 18.

34 Jesu a ku ngalo kabye, Ma
zi kota ku maha a banana
ba le n*d*lwini ka makoti ku-
yila, laha na muyeni na hi
nabo ke?
35 Kanile*z*i a masiku ma tata;
na muyeni a ta nga tekiwa

ka bona, zonake ba ta yila
ka lawo masiku.
36 I lo wulawula kambe mufa-
naniso ka bona; a nga kona
munhu a hanzulako a capa
ngub*y*eni yiswa, a yi runge-
la ngub*y*eni ya kale; a nga
ta ku a hanzula ka leyi yi-
swa, lezo kambe a capa ya
leyi yiswa yi nga ta vume-
lana ni leyi ya kale.
Mat. 9. 16, 17. Marku 3. 21, 22.
37 A nga kona munhu a celako
a waini giswa mikwameni
yo hlakala; ku nga taku a
waini giswa gi puxuta a
mikwama yo hlakala, gona
wutsumbu gi halaka, ni mi-
kwama yi hanzuka.
38 Kanilezi a waini giswa gi
yimelwe hi ku celwa mi-
kwameni yiswa.
39 A nga kona munhu a nwi-
leko a waini ga kale a ha
nabelako giswa: hakuba i
ngalo, Legi ga kale ginene.

XIPIMO 6.

1 Makunu na ku mahisile hi
sabado, laha a nga wa tse-
makanya masi*n*wini ya ma-
bele; ni bapizani bakwe ba
lo tsoba mipo*n*wani ya ma-
bele, ba lo yiga, ba lo yi hlo-
swa man*d*leni ya*b*ye.
Mat. 12. 1. Marku 2. 23.
2 Kanilezi a bokari ba ba Fa-
risi ba te ngalo, Hi yini
*n*wina mu mahako lezi zi
nga faneliko ku mahiwa hi
sabado ke?
3 Jesu na hlamula bona a ku
ngalo, *N*wina a mu se ku
gonza lexi ke, lexi Davida a
nga wa xi mahile, laha a
nga wazwa n*d*lala, yena, ni
laba ba nga wa hi zi*n*we na-
ye;
4 Lezaku i engenisile ku yini
n*d*lwini ya Nungungulu, i
lo teka ni kuga a zibaba za
ku bekiwa, i lo zi nyika ka
bona kambe ba nga wa hi
naye; lezi zi nga wa nga fa-
nele ku giwa saseka bapri-
sti boce ke?
5 Yena a ku ngalo ka bona, A
*N*wana wa munhu hi Hosi
ya sabado.

6 Na ku mahisile hi gi*n*wani
siku ga sabado, i lo engena
le sinagogeni a gonzisa: ku
wa hi kona munhu laho, ni
canja gakwe ga xinene gi
wa lamele.
Mat. 12. 9. Marku 3. 1. xip. 13. 14. &
14. 3. Joh. 9. 16.
7 A batsali ni ba Farisi ba lo
mu rinzela, lezaku kutani i
ta mu hanyisa hi siku ga
sabado; kasi ba fela ku mu
kumisa nanzu.
8 Kanilezi yena i lo tiba a
kualakanya ka*b*ye; i te nga-
lo ka loye munhu a nga hi
ni canja gi lameleko, Suka,
u yima xikari. I lo suka i
lo yima.
9 Jesu i te ngalo ka*b*ye, Nzi
wutisa *n*wina, Ku fanele hi
siku ga sabado ku maha
kusaseka, kutani ku maha
kubiha ke? a ku hanyisa
wutomi, kutani ku gi lobisa
ka?
10 Yena i lo cuwuka ka bona

bon*k*le, i te ngalo ka yena,
Nawuluta a canja ga wena.
Yena i lo maha lezo: ni ca-
nja gakwe gi lo wuyiselwa.
11 Kanilezi bona ba lo tatiswa
hi kuzangara; ba lo woyo-
ngelana lezaku ba ta maha
yini ha Jesu.

12 Na ku mahisile hi ka lawo
masiku, lozaku yena i loya
xitsungeni ku ya kombela;
i lo simamisa wusiku go-
n*k*le a kongela ka Nungu-
ngulu.
Mat. 14. 23.
13 Ni laha gi nga wa cile, i lo
bitana a bapizani bakwe: i
lo hlawula ka bona a baku-
me ni bambiri, labo kambe
a nga cula bapostoli;
Mat. 10. 1.
14 Simoni, loyi kambe a nga
mu cula Petro, na Andreu
maka*b*ye wakwe, na Jamesi
na Johani, na Filipu na Ba-
rtolome,
Joh. 1. 42.
15 Na Mateu na Tomasi, na Ja-
mesi a *n*wana wa Alfeu, na
Simoni loyi a ti*b*yako mu
Zealoti,
16 Na Juda a *n*wana Jamesi,
na Judasi Iskarioti, loyi a
nga wa hi xibilibili;
Jude 1.
17 Yena i lo relela nabo, i lo
yima wutsa*n*weni ga koba,
ni xi*d*lemo xa hombe xa
bapizani bakwe, ni banhu
banyingi ba ngata hi le Ju-
dia ni le Jerusalema, ni le
ma*k*lelweni ya bimbi ga
Tire ni Sidoni, labo ba nga-
ta bata muzwa, ni ku ta
hanyiswa tingumbe ta*b*ye;
Mat. 4. 25. Marku 3. 7.
18 Ni laba ba nga karatwa hi
mimoya ya kubiha ba lo
hanyiswa.
19 Ni xi*d*lemo xon*k*le xi wa
laba a kuba xi mu kumba:
hakuba a ntamo wu huma,
hi le ka yena, wu ba hanyi-
sa bon*k*le.
Mat. 14. 36. Marku 5. 30. xip. 8. 46.

20 Yena i lo *k*lakusa a mahlo
yakwe ka bapizani bakwe,
a ku ngalo, Mu katekile
*n*wina zisiwana: hakuba
mufumo wa Nungungulu
ngwa *n*wina.
Mat. 5. 3. & 11. 5. Jam. 2. 5.
21 Mu katekile *n*wina mu zwa-
ko n*d*lala makunu: hakuba
mu ta xuriswa. Mu kate-
kile *n*wina mu rilako ma-
kunu: hakuba mu ta hleka.
Mat. 5. 4, 6.
22 Mu katekile *n*wina, laha ba-
nhu ba ta mu benga, ba mu
hambanisa xikari ka*b*ye, ba
mu rukatela, ba bita a ma-
bito ya *n*wina hi kubiha,
hi kota ya *N*wana wa mu-
nhu.
Mat. 5. 11. 1 Pet. 2. 19. & 3. 14. & 4.
14. Joh. 16. 2.
23 Tsakani hi lego siku, mu
*k*lula hi kunengela: hakuba
manga*b*ye, ngwa hombe a
cacazelo wa *n*wina le ti-
lweni: hakuba ka ywaleyo
n*d*lela ba lo xanisa a bapro-
feti a bararu ba*b*ye.
Mat. 5. 12. Mit. 5. 41. & 7. 51. Kol.
1. 24. Jam. 1. 2.
24 Kanilezi kombo ka *n*wina

laba mu fumileko! hakuba
mu ku amukelile kutsaka
ka *n*wina.
Jam. 5. 1. xip. 12. 21. & 16. 25. Mat. 6. 2, 5, 16.
25 Kombo ka *n*wina, *n*winawu
laba mu tatisilweko maku-
nu! hakuba *n*wina mu ta-
zwa n*d*lala. Kombo ka
*n*wina, mu hlekako maku-
nu! hakuba mu ta rila mu
hlomula.
26 Kombo ka *n*wina, laha ba-
nhu bon*k*le ba ta nga wula-
wula kwatsi ha *n*wina! ha-
kuba hi ka ywaleyo n*d*lela
bararu babye ba lo maha ka
baprofeti ba mawunwa.
Joh. 15. 19. 1 Joh. 4. 5.

27 Kanile*z*i mina nza wula ka
*n*wina laba mu *z*i zwako,
Ranzani balala ba *n*wina,
mahani kusaseka ka bona
laba ba mu bengako.
Mat. 5. 44. xipm. 35. Roma 12. 20.
28 Katekisani laba ba mu ru-
katelako, mu kombelela la-
ba ba hlebako ha *n*wina.
xip. 23. 34. Mit. 7. 60.
29 Ka yena loyi a ku pakata-
ko a hlaya mu*n*we mu nyi-
ke mu*n*wani kambe, ni ka
loyi a ku tekelako a nguwo
ya wena, u nga mu aleli ni
baji ga wena kambe.
Mat. 5. 39. 1 Kor. 6. 7.
30 Nyika ka bon*k*lelele laba ba
ku kombelako wena; ni loyi
a ku tekelako a *z*ilo *z*a we-
na u nga *z*i kombela ka-
mbe.
Mat. 5. 42.
31 Kota le*z*i u ranzako aku a
banhu a ba mahe ka wena,
*z*i ngaho mahani le*z*o ka
bona kambe.
Mat. 7. 12.
32 Loku *n*wina mu ranza laba
ba mu ranzako, mu na ni
kubongwa ka ku yini ke?
hakuba hambu *z*ionhi *z*i ra-
nza laba ba ba ranzako bona.
Mat. 5. 46.
33 Loku *n*wina mu maha ku-
saseka ka laba ba mahako
kusaseka ka *n*wina, mu na
ni kubongwa ka ku yini ke?
hakuba hambu *z*ionhi *z*i ma-
ha *z*ale*z*o.
34 Loku mu pemba laba labo
mu tsumbako aku mu ta
amukela, mu na ni kubo-
ngwa ka ku yini ke? ha-
mbu *z*ionhi *z*i pemba a *z*io-
nhi, na *z*i ta amukela kota
le*z*o.
Mat. 5. 42.
35 Kanile*z*i ranzani balala ba
*n*wina, mu maha kusasa ka
bona, mu ba pemba, na mu
nga kanakani; ni cacazelo
wa *n*wina wu ta maha wa
hombe, mu ta maha a bana-
na ba loyi nga Hehla-Hehla:
hakuba i na ni ti*t*ralo ka la-
ba ba nga bongiko ni ba bi-
hileko.
xipm. 27, 30. Mat. 5. 45.
36 Nga mu hi ku zwela wusi-
wana, kota a Dadani wa
*n*wina a zwelako wusiwana.
Mat. 5. 48.
37 Mu nga lamuli, mu ta nga
lamulwa: mu nga koni, mu
ta nga koniwa: *k*la*k*lani,
*n*winawu mu ta *k*la*k*liwa:
Mat. 7. 1.
38 Nyikani, ku ta nyikiwa ka
*n*wina; a xiringaniso xosa-

seka, na xi kanyetelwe, xi
kuhlungilwe katigi*n*we, na
xipupuma, ba ta nyika *z*ifu-
beni *z*a *n*wina. Hakuba hi
lipimo lolu mu pimako ha
lona ku ta pimelwa ka *n*wi-
na kambe.
Mat. 7. 2. Marku 4. 24. Jam. 2. 13.

39 Yena i lo wulawula lezo
mufananiso ka bona, Xi
nga *z*i kota a xikumu a ku-
rangela a xikumu ke? bona
babile ba nga ta wela rinzi-
ni ke?
Mat. 15. 14.
40 A mupizani a nga le hehla
ka mugonzisi wakwe: kani-
le*z*i bon*k*lelele laha ba ta
nga mbelela ba ta kota mu-
goznisi wa*b*ye.
Mat. 10. 24. Joh. 13. 16. & 15. 20.
41 Hi yini u langutako a xito-
ti lexi xi nga tihlweni ga
makwenu, kanile*z*i a ku pi-
mi hi tsanza lowu wu nga
lomo tihlweni ga wena ke?
Mat. 7. 3.
42 Kutani u ta wulisa ku yini
ka maka*b*ye wa wena, Ma-
ka*b*ye, wa nga kwatsi nzi
buveta xitoti lexi xi nga lo-
mo tihlweni ga wena, laha
na wutsumbu ga wena na u
nga woni a tsanza lowu wu
nga lomo tihlweni ga wena
*n*winyi ke? Wena buveta
kuranga a tsanza lowu wu
nga lomo tihlweni ga wena,
*z*onake u ta wona kwatsi ku
buveta a xitoti lexi xi nga
lomo tihlweni ga makwenu.
43 Hakuba a ku kona sinya yo
saseka leyi yi *t*ralako a mi-
hanzo yo bola; kambe a ku
kona sinya yo bola yi kota-
ko ku *t*rala mihanzo yo na-
nziha.
Mat. 7. 16, 17.
44 Hakuba tisinya ton*k*le ti ti-
*b*yiwa hi mihanzo ya tona.
Hakuba a ya mizwa a mu-
nhu a nga koli a makuwu,
ni le gululeni a ku kolwi a
magrepi.
Mat. 12. 33.
45 A munhu wo saseka hi le
tsombeni ya mbilu yakwe
i humesa le*z*o *z*i sasekileko;
ni munhu wa kubiha hi le
tsombeni ya mbilu yakwe
yi bihileko i humesa le*z*o *z*i
bihileko: hakuba hi wunyi-
ngi ga mbilu a nomu wa
wulawula.
Mat. 12. 34, 35.

46 Hi yini *n*wina mu nzi bi-
tanako mu ku, Hosi, Hosi,
na mu nga mahi a *z*ilo le*z*i
nzi *z*i wulako ke?
Mat. 7. 21. & 25. 11. xip. 13. 25.
47 Bon*k*lelele laba ba tako ka
mina, bazwa timhaka ta mi-
na, ba ti maha, mina nzi ta
mu wonisa le*z*aku ba fana-
na ni yini:
Mat. 7. 24.
48 I fanana ni munhu loyi a
akileko a yin*d*lu, loyi ake-
lileko a etisa a beka xiseke-
telo le ri*b*yeni: laha ku ci-
kele a mitalo, ni ku kulu-
lunga ku lo kulungela leyo
yin*d*lu a yi tsekatsekiswa-
ngi: hakuba yi lo akiwa
kwatsi.
49 Kanile*z*i loyi a zwako, a

nga ti mahi, i fanana ni
munhu loyi a akako yin*d*lu
misabeni na yi nga hi na xi-
seketelo; lexi a mati ma ku-
lungelako, kalakale yi su
kuyuka; ni ku hahluka ka
leyo yin*d*lu ku wa hi ka
hombe.

XIPIMO 7.

1 Laha na mbetile loku ku-
wula kon*k*le tin*d*lebeni ta
banhu, i lo engena le Ka-
pernaume.
Mat. 8. 5.

2 A nanza ga nduna yo kari,
legi gi nga kari gi ranzeka,
gi wa ba*b*ya ku tsongwani
ni kufa.
3 Laha na yi zwile ha Jesu, i
lo rumela ka yena a masi-
ngalakati ya ba Juda, a ku-
ya mu wutisa le*z*aku nga
ata aku hanyisa a nanza
gakwe.
4 Bona, laha na ba tile ka
Jesu, ba lo mu kombelesisa
nguvu, baku, Yena i fane-
lwe hi ku nga u maha lexi
ka yena:
5 Hakuba wa ranza a lixaka
la hina, a wutsumbu ga-
kwe i hi akele sinagoga ga
hina.
6 Jesu i lo famba na bona.
Ni laha a nga wa hi ku su-
hani makunu ni le n*d*lwi-
ni, ni nduna yi lo rumela a
maxaka ka yena, na yi wu-
la kakwe, Hosi, u nga ti
karati; hakuba mina a nzi
fanele le*z*aku u ngata lahasi
ka langwa la mina:
7 Ngahile*z*o cima a nzi alaka-
nyangi le*z*aku na minawu
nzi fanele a kuta ka wena:
kanile*z*i wula a mhaka, ni
nanza ga mina gi ta hanyi-
swa
8 Hakuba na mina nzi mu-
nhu loyi a nga lahasi ka
mitamo, na nzi hi ni banya-
kasani lahasi ka wutsumbu
ga mina: nzi ku ka loyi,
Famba, a famba; ni ka mu-
*n*wani, Ngona, yena ata; ni
ka nanza ga mina, Maha
lexi, gi xi maha.
9 Laha na Jesu a zwile le*z*i
*z*ilo, i lo hlamala ha yena,
i lo hunzuluka a wula ka
xi*d*lemo lexi xi nga wa mu
lanzela, Mina nza wula ka
*n*wina, a nzi kumangi ku-
koleka ka hombe ka ku
ngahi, ge, hambu ni ka
Israeli.
10 Ni laba ba nga wa rumilwe,
laha na ba wuyela le n*d*lwi-
ni, ba kuma a nanza na gi
hanyisilwe.

11 Na ku mahisile le*z*o lokulo-
ku a nzako ka xikati, i loya
mutini wu ti*b*yako Naine;
ni bapizani bakwe ba lo
famba *zin*we naye, ni xi*d*le-
mo xa hombe.
12 Makunu laha a nga wa tsi-
nela nyangweni ya muti,
languta, ku wa rwelwe mu-
*n*we loyi a nga file, loye a
nga wa hi *n*wana mu*n*we
ka nyine wakwe, i wa hi
xifurukati: ni banhu banyi-
ngi ba muti ba wa hi naye.

13 Laha a Hosi yi nga mu wo-
nile, yi lo mu zwela wuxi-
nji, yi ku ngalo ka yena, u
nga rili.
14 Yena i lo tsinela kusuhani
i lo koma apimgu: ni laba
ba nga rwele ba lo yima. A
ku ngalo, Jaha, nza wula
ka wena, Vuka.
xip. 8. 54. Joh. 11. 43. Mit. 9. 40. Roma 4. 17.
15 Ni loye a nga wa file i lo
vuka, i lo sangula ku wula-
wula. I lo mu nyika ka
nyine wakwe.
16 Ni kucaba ku lo cikela ka
bon*k*le: ba lo dumisa Nu-
ngungulu, baku, Muprofeti
wa hombe a humeleko xi-
kari ka hina: ni, Nungu-
ngulu i enzele a banhu ba-
kwe.
xip. 1. 65, 68. & 24. 19. Joh. 4. 19. & 6. 14. & 9. 17.
17 Loku kubikwa ku lo zwaka-
la ha yena le Judia gon*k*le,
ni matiko won*k*le ya leyo.

18 A bapizani ba Johani ba lo
mu *b*yela *z*on*k*le le*z*i *z*ilo.
Mat. 11. 2.
19 Johani na a bitana a bapi-
zani bakwe bambiri i lo ba
rumela ka Hosi, na wula,
Wena hi wena u tako, ku-
tani ha ha cuwukela mu-
*n*wani ke?
20 Laha a banhu ba nga wa
cikela ka yena, bona ba te
ngalo, Johani Mubapatizi i
hi rumile ka wena, aku,
Wena hi wena u tako ke,
kutani ha ha cuwukela mu-
*n*wani ke?
21 Hi lexo xikati i wa hanyi-
sile banyingi a tingumbe
to tala ni mitungu ni mi-
moya ya kubiha; ni banyi-
ngi laba ba nga hi *z*ikumu
ba lo ba nyika kuwona.
22 Yena i lo hlamula a ku
ngalo ka*b*ye, Ti fambeleni,
mu ya *b*yela Johani a *z*ilo
mu *z*i wonileko ni mu *z*i
zwileko; a *z*ikumu za amu-
kela kuwona ka *z*ona, ni
*z*ilema *z*a famba, ni tihloko-
nho ta hlaziwa, ni *z*iwiri
*z*azwa, ni bafileko ba vuxi-
wa, ni *z*isiwana *z*i kanelelwa
a muhungu yo saseka.
Mat. 11. 4. xip. 4. 18.
23 I katekisilwe yena, ku ta
nga kala ku nga kumiwi a
xi kungubanyiso ha mina.

24 Ni laha a mitsumi ya Jo-
hani yi nga wa sukile, i lo
sangula ku kanela ka *z*i*d*le-
mo hi Johani, Mu loya le
xiwuleni kasi ku ya wona
yini ke? a lihlanga li tseka-
tsekisilweko hi mheho ke?
Mat. 11. 7.
25 Kanile*z*i mu wa lo huma
mu ya wona yini ke? a mu-
nhu a ambeleko a tinguwo
ti olobileko ke? Languta-
ni, laba ba ambeleko a ti-
nguwo tihatimako, ba ha-
nya hi ku*b*ya*b*yela, ba hi
*z*ilubelweni *z*a tihosi.
26 Kanile*z*i mu loya wona yini
ke? a muprofeti ke? Ina,
nza wula ka *n*wina, ngwa
hombe ku hunza mupro-
feti.

27 Loyi hi yena ku nga tsalilwe ha yena,
Languta, nza ruma a tsumi wa mina mahlweni ka ngohe ya wena, loyi a ta nga longisela a n*d*lela ya wena mahlweni ka wena.
28 Nza wula ka *n*wina, Xikari ka*b*ye laba ba nga *t*raliwa hi ba basati a nga kona wa hombe ku hunza Johani: kanile*z*i kasi loyi a nga tsongwanyani mufu*n*weni wa Nungungulu ngwa hombe ku mu hunza.
29 Ni banhu bon*k*le laha ba nga zwile, ni bahlengisi, ba lo dumisa Nungungulu, na ba bapatizilwe hi kubapatiza ka Johani.
Mat. 3. 5. xip. 3. 12.
30 Kanile*z*i a ba Farisi ni bayimeli ba lo nyenya a kungo ga Nungungulu, na ba wa nga bapatizwangi hi yena.
Mit. 10. 27.
31 Nzi ta ba fananisa ni yini a banhu ba lexi xizukulwana, ba fanana ni yini ke?
Mat. 11. 16.
32 Bona ba fanana ni *z*ihlangana *z*i tsamileko wutsa*n*weni go hlengeletana, na ba bitanana; na ba wula, Hi pakatele ka *n*wina, a mu kinangi; hi mu rilele, a mu hlomulangi.
33 Hakuba Johani Mubapatizi i tile na a ngagi za kuga, na a nganwi a waini; *n*wina mu ku, I na ni dimoni.
Mat. 3. 4. Marku 1. 6. xip. 1. 15.
34 A *N*wana wa munhu i tile aga na anwa; *n*wina muku, Manga*b*ye, a munhu loyi wa limito, ni finela, a mungana wa bahlengisi ni baonhi!
35 Ni wu*k*lari gi tsetselela a banana ba gona bon*k*le.
Mat. 11. 19.

36 Ni mu*n*we wa ba Farisi i lo xuba le*z*aku nga a yaga naye. I lo engena n*d*lwini ya mu Farisi, i lo tsama kugeni.
Mat. 26. 6. Marku 14. 3. Joh. 11. 2.
37 Languta, a wasati loyi a nga wa hi mutini, a muonhi; laha a nga *z*i ti*b*ile le*z*aku i tsamile kugeni n*d*lwini ya mu Farisi, i lo neha a xikutsana alabasteri xa mafura,
38 Na a yima ni le nzako mikonzweni ka yena, na rile, i lo sangula ku tsakamisa a mikonzo yakwe hi mihloti, i lo yi hlangula hi misisi ya hloko yakwe, i lo *t*ro*t*ra mikonzo yakwe, i lo yi tota hi mafura.
39 Makunu a mu Farisi loyi a nga wa bitanile na *z*i wonile, i lo wulawula mbilwini ka yena, aku, Loyi munhu, loku a wa nga a hi muprofeti, nga wa *z*i ti*b*ile le*z*aku hi mani ni ku ngwa sati wa ku yini loyi a mu kumbako, le*z*aku i hi muonhi.
xip. 15. 2.
40 Jesu na a hlamula a ku ngalo ka yena, Simoni, nzi na ni xilo ku wula ka wena. Yena a wula, Mugonzisi, wula.
41 A munhu wokari i wa hi ni milanzu mimbiri: a mu*n*we

i wa hi ni n*k*lanu wa màza-
na ya tidenario, mu*n*wani i
n*k*lanu wa makume.
Mat. 18. 28.
42 Laha ba nga wa hi haba xa
ku riha, yena i lo ba tsetse-
lela bona bambiri, hi hi wi-
hi wa bona a ta nga mu ra-
nza nguvu ke?
43 Simoni i lo hlamula a ku
ngalo, Yena, nza alakanya,
loyi a mu tsetseleleko ngu-
vu. I te ngalo ka yena,
Wena u lamulile kwatsi.
44 Yena i lo hunzulukela ka
wasati, i te ngalo ka Simo-
ni, Wa mu wona loyi wa-
sati ke? Mina nzi engenile
n*d*lwini ya wena, wena a
ku nzi nyikangi a mati a
mikonzweni ya mina: kani-
le*z*i yena i tsakamisile a mi-
konzo ya mina hi mihloti
yakwe, i yi kulule hi misisi
yakwe.
45 Wena a ku nzi hangi ku
*t*ro*t*ra: kanile*z*i yena, cima
nzi engena, a nga tsikangi
ku *t*ro*t*ra a mikonzo ya
mina.
46 Ni hloko ya mina wena a
ku yi totangi hi mafu-
ra: kanile*z*i yena i totile
mikonzo ya mina hi ma-
fura.
47 Ngahile*z*o nza wula ka we-
na, A *z*onho *z*akwe, le*z*i *z*i
teleko, *z*i tsetselelwe; ha-
kuba i ranzile *z*a ku tala:
kanile*z*i ka loyi ku tsetsele-
lwako ku tsongwani, ywa-
loye i ranza ku tsongwani.
1 Tim. 1. 14.
48 I te ngalo ka yena, A *z*onho
*z*a wena *z*i tsetselelwe.
Mat. 9. 2. Marku 2. 5.
49 Laba ba nga wa tsamile *z*a
kugeni *z*i*n*we naye ba lo sa-
ngula ku wula timbilwini
ta*b*ye, Hi mani ywaloyi a
tsetselelako ni kuonha ke?
Mat. 9. 3. Marku 2. 7.
50 Yena a ku wasati, A kuko-
leka ka wena ku ku hanyi-
sile; famba hi kurula.
Mat. 9. 22. Marku 5. 34. & 10. 52. xip.
8. 48. & 18. 42.

XIPIMO 8.

1 Na ku mahisile le*z*o kala-
kale a nzako ka le*z*i, yena i
lo nzulanzula mitini yon*k*le
ni *z*i mutaneni, na a kanela
na a neha a mahungu yo
saseka ya mufumo wa Nu-
ngungulu, *z*i*n*we naye a ba-
kume ni bambiri,
2 Ni ba basati bokari laba ba
nga wa hanyisilwe ka mimo-
ya ya kubiha ni kuba*b*yeni,
Maria loyi a bitwako Ma-
gdelene, hi le ka yena ku lo
humeswa a n*k*lanu ni ma-
mbiri a madimoni,
Mat. 27. 55, 56. Marku 16. 9.
3 Ni Joana a sati wa Cuza a
nekwa ya Herodi, ni Susa-
na, ni ba*n*wani bo tala, laba
ba nga wa kozela ka bona
hi *z*ilo *z*a bona.

4 Laha a xi*d*lemo xa hombe
xi nga tsombene, ni laba ba
le mitini yon*k*le ba lo tso-
mbana ka yena, i lo kanela
hi mifananiso:
Mat. 13. 2. Marku 4. 1.

5 A muxwanyeli i lo huma
ku ya xwanyela a mbewu
yakwe: kota a nga wa ha
xwanya, yi*n*wani yi lo wela
n*d*leleni, yi lo kanziyelwa
hi mikonzo, ni tinyanyani
ta tilo ti lo yi jowotela.
6 Yi*n*wani yi lo wela ri*b*yeni;
kalakale kota yi nga ha mi-
la, yi lo wuna, hakuba a yi
wa nga hi na kutsakama.
7 Ni yi*n*wani yi lo wela xika-
ri ka mizwa; ni mizwa yi lo
kula *z*i*n*we nayo, yi lo yi
*k*limba.
8 Yi*n*wani yi lo wela misabe-
ni yo saseka, yi lo kula,
yi lo *t*rala hi ka *z*ana. Ko-
ta a nga wa ha wula le*z*i
*z*ilo, i lo bitana, Loyi a nga
ni tin*d*lebe ta kuzwa, nga a
ingisa.

9 Ni bapizani bakwe ba lo
mu wutisa a mifananiso hi
ku fela ku maha yini.
Mat. 13. 10. Marku 4. 10.
10 Yena i te ngalo, Ka *n*wina
ku nyikilwe a ku ti*b*a a mi-
fihlakalo ya mufumo wa
Nungungulu: kanile*z*i ka ba
seleko hi mifananiso; na
ba wona na ba nga woni-
sisi, ni kuzwa na ba nga
pimi.
Marku 4. 12.
11 Makunu a mufananiso hi
lowu: A mbewu hi mhaka
ya Nungungulu.
Mat. 13. 18. Marku 4. 14.
12 Labo ba n*d*leleni hi laba ba
zwileko; *z*onake kuta Sata-
ni, a susa a mhaka timbi-
lwini ta*b*ye, kasi ba fela ku
kala ba nga kolwi ha hanyi-
swa.
13 Laba ba nga le ri*b*yeni hi
bona laba, laha na ba zwile,
ba yi amukela a mhaka hi
kutsaka; laba ba nga hi na
mutsu, ba su kolwa xikata-
nyana hi xikati xa *z*iringo
ba su kungubanyeka.
14 Laba ba weleko mizweni,
hi laba laha na ba zwile,
kota ba fambako n*d*leleni
ya*b*ye ba lo *k*limbiwa hi ku-
katalela ni kufuma ni ni
kunengela ka loku kuba-
nya, a ba *t*ralangi mihanzo
ya kumbelela.
15 Laba ba nga le misabeni yo
saseka, laba hi ba ku ngahi
hi mbilu yi nene ni yi sase-
kileko, na ba zwile a mha-
ka, ba yi komisisa, ba *t*rala
mihanzo hi kutimisela.

16 A nga kona munhu laha
na lumekile a kandiya, a yi
finengeta hi xi*b*ya, kutani
a yi bekela lahasi ka wuriri;
kanile*z*i i yi beka laha me-
zeni, kasi laba ba engenako
ba nga wona kuwonekela.
Mat. 5. 15. Marku 4. 21. xip. 11. 33.
17 Hakuba a hi ncumo xi fihli-
lweko, lexi xi nga ta wone-
keliswa; hambu ni ncumo
xi fihlilweko, lexi a xi nga
ta ti*b*yiwa xita kuwoneke-
leni.
Mat. 10. 26. xip. 12. 2.
18 *K*larihani hikwalaho mu *z*i-
zwa hi ku yini: hakuba
kani hi wihi a nga na*z*o,
ka yena ku ta nyikiwa; ni

ka loyi a nga hi ko na*z*o,
ka yena ku ta tekiwa ni le-
*z*i a alakanyako ku ngalo i
na*z*o.
Mat. 13. 12. & 25. 29. xip. 19. 26.

19 Laho ku lo cikela ka yena
a nyine wakwe ni bamaka-
*b*ye bakwe, ba wa nga ko-
tangi ku ta ka yena hi xi-
*d*lemo.
Mat. 12. 46. Marku 3. 31.
20 Ku lo *b*yeliwa ka yena, A
nyine wa wena, ni bamaka-
*b*ye *b*a wena ba yimile la-
han*d*le, na ba laba ku ku
wona.
21 Kanile*z*i yena i lo hlamula
a ku ngalo ka bona, A nyi-
ne wa mina ni bamaka*b*ye
ba mina hi laba ba zwako
a mhaka ya Nungungulu ba
yi maha.

22 Makunu na ku mahisile,
hi gi*n*we ga lawo masiku,
kasi a engena ngalabeni, a
wutsumbu gakwe ni bapi-
zani bakwe; a ku ngalo
ka*b*ye, A hi yeni *k*latukwe-
ni wa tiba: ba lo suka.
Mat. 8. 23. Marku 4. 35.
23 Kanile*z*i kota ba nga wa ha
famba yena i lo e*k*lela: ku
lota a bubutsa ga mheho ti-
beni; bona ba lo pan*d*luke-
lwa hi mati, ba wa hi le
mhangweni.
24 Bona ba lota ka yena, ba lo
mu vuxa, baku, Mugonzisi,
mugonzisi, ha loba. Yena
i lo vuka, i lo kawuka a
mheho ni kuvin*d*luka ka
mati: *z*i lo gawuka, ku wa
hi kona a malenga.
25 Yena a ku ngalo ka bona,
Hi kwihi kukoleka ka *n*wi-
na ke? Na ba caba ba lo
hlamala, baku ka mu*n*we ni
mu*n*wani, Hi mani *z*onake
loyi, loyi a layako hambu a
mheho ni mati, *z*i mu ingisa
ke?

26 Bona ba lo cikela le tikwe-
ni ga le Geraseni, lego gi
nga le *k*latuko wa Galile.
Mat. 8. 28. Marku 5. 1.
27 Laha a nga wa ha huma mu
hanzeni, laho i lo *k*langana
ni munhu wokari hi le mu-
tini, loyi a nga wa hi ni
madimoni; hi xikati xa ho-
mbe i wa nga ambali ni ti-
nguwo, i wa nga tsami ni
le n*d*lwini, kanilezi *z*ilahle-
ni.
28 Laha a nga wona Jesu, i lo
bitana, i lowa lahasi ma-
hlweni ka yena, na hi gezu
ga hombe a ku ngalo, Nzi
ta maha yini na wena, Jesu,
wena *N*wana wa Nungu-
ngulu a nga Hehle-Hehla?
nza ku kombela, u nga nzi
xanisi.
29 Hakuba i wa lo laya a moya
wa kubiha ku huma mu-
nhwini. Hakuba wu wa
mu sohile a xikati xinyingi:
yena i wa gongiwa, na a
bohilwe hi mangenje ni *z*i-
ketse; i lo bewula a *z*ibo-
ho; i lo hlongolwa hi dimoni
kuya le xiwuleni.
30 Jesu i lo wu wutisa, Hi we-

na mani a bito ga wena ke?
wu ku ngalo, Legioni; ha-
kuba madimoni manyingi
ma nga engenile ka yena.
31 Ma lo mu kombela lezaku a
nga ma layi lezaku a ma
suke maya nkeleni.
Kuv. 20. 3.
32 Makunu laho ku wa hi kona
a *k*lambi wa makumba yo
tala ma nga waga le xitsu-
ngeni: ma lo mu kombela
lezaku nga ma suka maya
engena ka wona. Yena i lo
ma vumela.
33 Ni madimoni ma lo huma
ka munhu, ma loya engena
makumbeni: ni *k*lambi wu
lo tsutsumela nzelelweni le
tibeni, wu loya mitwa.
34 Ni laba ba nga wa ma risa
na ba wonile lezi zi maheki-
leko, ba lo caba, ba loya
hlawutela mutini ni le ti-
kweni.
35 Ba lo huma ku ya wona le-
zi zi mahekileko; ba lota ka
Jesu, ba lo kuma a munhu,
loyi a nga wa hi ni madi-
moni na ma humele, na a
tsamile, na ambele na hi ni
kupima kunene, le miko-
nzweni ya Jesu: ba lo caba.
36 Ni laba ba nga zi wonile ba
lo ba *b*yela lezaku i hanyi-
sile ku yini loyi a nga hi ni
madimoni.
37 Ni banhu bon*k*le ba le ti-
kweni ga le Geraseni kwa-
leyo ba lo mu kombela a
kuba a suka ka bona; ha-
kuba bona ba wa komilwe
hi kucaba ka hombe: yena
i lo engena ngalabeni i lo
*k*lela.
Mat. 8. 34. Mit. 16. 39.
38 Kanilezi a munhu loyi a nga
wa humesilwe a madimoni
i lo mu kombela lezaku a
fela ku tsama naye: kanilezi
i lo mu fambisa, aku,
Marku 5. 18.
39 Wuyela n*d*lwini ya wena,
u ya kanela lezaku za ho-
mbe hi ku yini lezi zilo Nu-
ngungulu a zi mahileko ka
wena. Yena i lo ti fambela,
i lo bahungu mutini won*k*le
lezaku za hombe hi ku yini
lezi zilo Jesu a zi mahileko
ka yena.

40 Kota lezi Jesu a nga ha
*k*lela, a xi*d*lemo xi lo mu
klangela; hakuba bon*k*le ba
wa kari ba mu laba.
41 Languta, laho ku lota mu-
nhu a bitwako Jairo, yena i
wa hi mufumeli wa sinago-
ga: i lowa laha mikonzwe-
ni ya Jesu, i lo mu kongela
a kuta le n*d*lwini yakwe;
Mat. 9. 18. Marku 5. 22.
42 Hakuba yena i wa hi ni
nhanyana yece, i wa hi ni
malembe ya kume ni ma-
mbiri a tanga yakwe, yena
i wa e*k*lele na laba kufa.
Kanilezi kota a nga wa ha
famba a zi*d*lemo zi lo tsi-
mbeketana ka yena.

43 A wasati loyi a nga wa hi
ni ngumbe ya ku huma
nkata a malembe ya kume
ni mambiri, loyi a nga wa
mbetile kuhanya kakwe ko-

n*k*le hi kulaba tinanga, i
wa nga koti ku hanyiswa
ha ncumo,
Mat. 9. 20.
44 I lota hi le nzako ka yena, i
lo kumba a petso wa nguwo
ya yena: kalakale ku su ka-
wuka a ku halaka ka nkata
wakwe.
45 Jesu a ku ngalo, Hi mani
a nzi kumbileko ke? laha
bon*k*le ba nga wa kanetile,
Petro a ku ngalo, ni laba ba
nga wa hi naye, Mugonzisi,
a *z*i*d*lemo le*z*i *z*i kanyeneko
*z*i kamanyetile wena.
46 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo, I
kona a nzi kumbileko: ha-
kuba nzi zwile le*z*aku a nta-
mo wu humele ka mina.
Marku 5. 30. xip. 6. 19.
47 Laho loyi wa nyamayi na
wonile le*z*aku a nga na ku
ti fihla, i lota na rurumela,
na awa lahasi mahlweni ka
yena a wula ka banhu bo-
n*k*le ni ku i lo makumba hi
ku yini, ni ku i lo hanyisa
ku yini *z*ale*z*o.
48 Yena a ku ngalo ka yena,
*N*wananga, a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile; fa-
mba hi kurula.

49 Na ha wulawula, ku lota
mu*n*we hi le n*d*lwini ya
mufumeli wa sinagoga, na
aku, A nhanyana wa wena
i file; u nga karati Mugo-
nzisi.
Marku 5. 35.
50 Kanile*z*i Jesu na *z*izwa, i lo
muhlamula, U nga cabi: sa-
seka u kolwa, yena i ta ha-
nyiswa.
51 Laha na a cikele le n*d*lwini,
a nga vumelangi ni munhu
ku engena *z*i*n*we naye, sa-
seka Petro, na Johani, na
Jamesi, ni raru wa nhanya-
na ni nyine wakwe.
52 Bon*k*le ba wa hi xirilweni,
ba rilela yena: kanile*z*i yena
i te ngalo, Mu nga rili; ha-
kuba a nga fangi, kanile*z*i
i e*k*lele.
Joh. 11. 11, 13.
53 Bona ba lo mu hleka hi ku-
tseketsela, na ba ti*b*a le*z*aku
yena i file.
54 Kanile*z*i yena, na a mu teka
hi canja, i lo mu bitana,
aku, Nhanyana, vuka.
xip. 7. 14. Joh. 11. 43.
55 Ni moya wa yena wu lo
wuya, kalakale i lo vuka:
yena i lo laya le*z*aku nga a
nyikiwa a xilo xa kuga.
56 Ni ba*t*rali bakwe ba lo hla-
mala: kanile*z*i yena i lo ba
laya le*z*aku ba nga *b*yeli
munhu hi le*z*i *z*i maheki-
leko.
Mat. 8. 4. & 9. 30. Marku 5. 43.

XIPIMO 9.

1 Yena i lo bita bakume ni
bambiri katigi*n*we, i lo ba
nyika a ntamo ni wunhe-
nha hehla ka madimoni, ni
ku hanyisa tingumbe.
Mat. 10. 1. Marku 3. 13. & 6. 7.
2 Yena i lo ba ruma kasi ba
kanela a mufumo wa Nu-
ngungulu, ni ku hanyisa ba
ba*b*yako.
Mat. 10. 7, 8. Marku 6. 12. xip. 10. 1, 9.

3 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Mu
nga teki ncumo lwenzweni
la *n*wina, ge ni nhonga, ge
ni kwama, kutani *z*ibaba,
kutani imali; ge ni tinganju
timbiri.
Mat. 10. 9. Marku 6. 8. xip. 10. 4. & 22. 35.
4 Ni ka yihi yin*d*lu leyi mu
engenako, tsamani laho, mu
suka laho.
Mat. 10. 11. Marku 6. 10.
5 Kota a banyingi laba ba nga
mu amukeliko, laha na mu
suka ka lowo muti, pumu-
nhani a tsuri wa mikonzo
ya *n*wina ku maha wuku-
stumunyu ka bona.
Mat. 10. 14. Mit. 13. 51.
6 Bona ba lo famba, ba lo tse-
makanya mitaneni, na ba
kanela ivangeli, na ba ha-
nyisa wutsa*n*weni gon*k*le.
Marku 6. 12.

7 Makunu Herodi a nduna i
lozwa hi le*z*i *z*on*k*le ba nga
wa *z*i mahile: i wa lo ka-
nganyiswa nguvu, hakuba
ku wa wulilwe hi ba*n*wani,
le*z*aku Johani i wa lo vuka
hi ka bafileko;
Mat. 14. 1. Marku 6. 14.
8 Ni ba*n*wani, le*z*aku Elija i
wonekile; ni ba*n*wani, a
mu*n*we wa baprofeti ba
kale a vukileko kambe.
9 Herodi a ku ngalo, Hi Jo-
hani loyi nzi nga mu tsema
hloko: hi yena loyi, hi yena
nzi zwako a *z*ilo *z*a ku nga-
hi? Yena i wa laba ku mu
wona.
xip. 23. 8.

10 Ni bapostoli, laha ba nga
wa wuyile, ba lo hláwutela
ka yena a *z*ilo le*z*i ba nga
wa *z*i mahile. Yena i lo ba
teka i lo hambukela nabo
mutini wu ti*b*yako Betsai-
da.
Marku 6. 30. Mat. 14. 13.
11 Kanile*z*i a *zid*lemo *z*i lo *z*i
ti*b*a *z*i lo mu lanzela: yena
i lo *z*i klangela, i lo kanela
ka*b*ye hi mufumo wa Nu-
ngungulu, ni laba ba nga
laba kuhanyiswa i lo ba ha-
nyisa.
12 Ni siku gi lo sangula ku pe-
la; ni bakume ni bambiri ba
lota, ba ku ngalo ka yena,
Fambisa *zid*lemo, kasi ba
famba mitaneni ni tikweni
gi hi ranzeleko, ba e*k*lela,
ba kuma kuga: hakuba hi
laha ka wutsamo ga xiwu-
nza.
Mat. 14. 15. Marku 6. 35. Joh. 6. 1, 5.
13 Kanile*z*i i te ngalo ka*b*ye,
Ba heni *n*wina a kuga. Bo-
na ba te ngalo, a hi na ku
hunza a n*k*lanu wa *z*ibaba
ni *zid*luwani *z*imbiri; sase-
ka loku hi famba hi ya xa-
bela bon*k*le laba banhu a
kuga.
14 Hakuba ba wa hi n*k*lanu
wa makume ya mazana
ya banuna. Yena a ku
ngalo ka bapizani bakwe,
Ba tsamiseni lahasi hi mi-
*k*lawa, ya n*k*lanu wa ma-
kume.
15 Bona ba lo maha le*z*o, ba lo
tsamisa bon*k*le.
16 Yena i lo teka a n*k*lanu wa
*z*ibaba ni *zid*luwani *z*imbiri,

na cuwuka le tilweni, i lo zi
katekisa, i lo kema; i lo zi
nyika ka bapizani kasi ba
zi beka mahlweni ka xidle-
mo.
17 Ba loga ba lo xura bonkle:
ba lo rolela loku ku nga sele
maklakla i kume ni zimbiri
a zirunzu.

18 Na ku mahisile lezo, kota
lezi a nga wa ha kongela
yece, ni bapizani bakwe ba
wa hi zinwe naye: yena i lo
ba wutisa, aku, A zidlemo
zi ngalo mina hi mina ma-
ni ke?
Mat. 16. 13. Marku 8. 27.
19 Bona na ba hlamula ba ku
ngalo, Johani Mubapatizi;
kanilezi banwani ba wula, hi
Elija; banwani, munwe wa
baprofeti ba kale a vukileko
kambe.
Mat. 14. 2. xipm. 7, 8.
20 Kanilezi yena i te ngalo ka-
bye, Nwina mu ngalo hi
mina mani ke? Petro na
hlamula a ku ngalo, Hi we-
na Kristu wa Nungungulu.
Mat. 16. 16. Joh. 6. 69.
21 Kanilezi i lo ba byela, i lo ba
laya lezaku ba nga wuli lexi
ka munhu;
Mat. 16. 20.
22 Aku, A Nwana wa munhu
i ta xaniseka hi zilo zinyi-
ngi, i ta aliwa hi masinga-
lakati ni bapristi ba hombe
ni batsali, i ta dawa, hi siku
ga manharu i ta vuka.
Mat. 16. 21. & 17. 22.
23 Yena i lo wula ka bonkle,
Loku a hi kona munhu a
ranzako ku nzi lanzela, nga
a tsika wutsumbu gakwe, a
teka a xihambano xakwe a
masiku wonkle, ata a nzi
lanzela.
Mat. 10. 38. & 16. 24. Marku 3. 34. xip. 14. 27.
24 Hakuba loyi a nga hlayisa-
ko kuhanya kakwe i ta ku
lahlekelwa; kanilezi loyi a
lahlekelwako hi kuhanya
kakwe hi kota ya mina,
ywaloye i ta ku hlayisa.
25 Hakuba ka mu vuna a yini
a munhu, loku a binzula a
tiko gonkle, a lahlekelwa
kutani a onhakalelwa hi
kuhanya kakwe ke?
Mat. 16. 26. Marku 8. 36.
26 Hakuba kani hi wihi a ta
nga maha tingana ha mina
ni timhaka ta mina, ha ye-
na a Nwana wa munhu i ta
maha tingana, laha na ata
hi wukosi gakwe, ni wuko-
si ga Dadani, ni ga tingelosi
to basa.
Mat. 10. 33. Marku 8. 38. 2 Tim. 2. 12.
27 Kanilezi nza mu byela ha
kunene, ba kona banwani
laba ba yimileko laha laba
a ba nga tazwa kufa, kala
ba wona a mufumo wa Nu-
ngungulu.
Mat. 16. 28. Marku 9. 1.

28 Na ku mahisile lezo hi ma-
siku nklanu ni manharu a
nzako ka loku kuwula, i lo
teka zinwe naye, Petro na
Johani, na Jamesi, i lo fa-
mba nabo xitsungeni ku ya
kongela.
Mat. 17. 1. Marku 9. 2.
29 Kota lezi a nga wa kongela,

a xiyimo xa ngohe yakwe
xi lo hunzuluka, ni nguwo
yakwe yi lo maha kubasa
ni ku hatima.
30 Mangabye, ku lo wulawula
zinwe naye a madota ma-
mbiri, laba ba nga wa hi
Mosi na Elija;
31 Laba ba nga wonekela hi ku
ngangamela, ba lo wulawula
hi kufa kakwe loku a ta nga
kumbetisa le Jerusalema.
32 Makunu Petro ni laba ba
nga wa hi naye ba wa koni-
lwe hi wurongo: kanilezi
laha ba nga wa hanyanya,
ba lo wona kungangamela
ka yena, ni madota mambi-
ri na ma yimile naye.
33 Na ku mahisile lezo, kota
ba nga wa ha onekana 'na
yena, Petro a ku ngalo ka
Jesu, Mugonzisi, zi sasekile
ka hina a ku tsama laha:
nga hi maha matabarnakeli
manharu; a ginwe ga wena,
ni ginwe ga Mosi, ni ginwe
ga Elija: i wa nga xi tibi le-
xi a xi wulako.
34 Na a wa ha wulawula lezi
zilo, laho ku lota a refu, gi
ta ba kubunyeta: ba lo caba
kota ba nga wa ha engena
refini.
35 Ni gezu gi lo huma refini,
giku, Loyi hi Nwana wa
mina, a hlawulilweko wa
mina: mu ingiseni nwini.
Mat. 3. 17. Mit. 3. 22.
36 Ni laha a gezu gi nga wata,
Jesu i lo kumiwa a hi yece.
Bona ba lo miyela, a ba wa
nga byelangi ni munhu la-
wo masiku hi zilo lezi ba
nga wa zi wonile.
Mat. 17. 9.
37 Na ku mahisile lezo, hi si-
ku gi gamelako, laha ba nga
wa relela hi le xitsungeni, a
xidlemo xa hombe xi lo kla-
ngana naye.
Mat. 17. 14. Marku 9. 14, 17.
38 Languta, a munhu wa xi-
dlemo i lo bitana, aku, Mu-
gonzisi, nza ku kongotela a
ku ba u cuwuka a nwa-
nanga; hakuba hi yena a
nwana wa mina yece:
39 Wangabye, a moya wu mu
teka, kalakale wa rila; wa
mu hanzula lezaku a pupu-
ma kubi, a wu koteki ku
suka ka yena, wu mu ketisa
hi kubayisa.
40 Nzi lo kongela a bapizani
ba wena a kuba ba wu hlo-
ngola; a ba zi kotangi.
41 Jesu i lo hlamula a ku ngalo,
O xizukulwana xi nga kole-
kiko ni xi hambukileko, nzi
taba na nwina xikati xa ku
yini, nzi timisela ha nwina
ke? mu nehe laha a nwana
wa wena.
42 Kota lezi a nga wa hata, a
dimoni gi lo mu puluwu-
nzisa lahasi, gi lo mu ha-
nzula hi kubayisako. Ka-
nilezi Jesu i lo kawuka a
moya wa kubiha, i lo ha-
nyisa mufana, i lo mu nyi-
kela ka raru wakwe.
43 Bonkle ba lo damiswa hi
wukulu ga Nungungulu.

Kanilezi kota lezi bonkle

ba nga wa ha hlamala hi
lezi zilo zonkle a nga wa zi
mahile, i te ngalo ka bapi-
zani bakwe,
44 Nga leti timhaka ti tikirela
tindlebeni ta nwina: haku-
ba a Nwana wa munhu i ta
nyikelwa mandleni ya ba-
nhu.
Mat. 17. 22.
45 Kanilezi a ba pimangi loku
kuwula, ku wa fihlakele ka-
bye, kasi ba fela ku kala ba
nga ku tibi: ba wa caba a
ku mu wutisa hi loku ku-
wula.
Marku 9. 32. xip. 2. 50. & 18. 34.

46 Ku lo vuka kukanetana
xikari kabye, hi mani wa
bona a ta nga maha wa ho-
mbe.
Mat. 18. 1. Marku 9. 34.
47 Kanilezi laha na Jesu a wo-
na kualakanya ka mbilu
yabye, i lo teka a nwanana
tsongwani, i lo mu beka hi
ka yena, a ku ngalo kabye,
48 Kani hi wihi a ta nga amu-
kela loyi a nwanana tso-
ngwanani bitweni ga mina
wa nzi amukela: ni loyi a
ta nga nzi amukela i amu-
kela yena loyi a nzi rumi-
leko: hakuba loyi a nga
tsongwani xihari ka nwina
nwenkle, ywaloye hi yena
wa hombe.
Mat. 10. 40. & 18. 5. & 23. 11, 12. Ma-
rku 9. 37. Joh. 12. 44. & 13. 20.

49 Johani i lo mu hlamula a
ku ngalo, Mugonzisi, hi lo
wona a munwe a nga hlo-
ngola a madimoni hi bito
ga wena; hina hi lo mu tsi-
mbetela, hakuba a nga la-
nzeli zinwe na hina.
Marku 9. 38.
50 Kanilezi Jesu a ku ngalo
kakwe, Mu nga mu tsimbe-
teli: hakuba loyi a nga ha-
mbaniko na nwina ngwa
nwina.
Mat. 12. 30. xip. 11. 23.

51 Na ku mahisile lezo, laha a
masiku ma nga laba ku ci-
kele kasi i fela ku amuke-
lwa le hehla, i la su cuwu-
kisisa a ngohe yakwe a
kuya le Jerusalema,
Marku 16. 19. Mit. 1. 2.
52 I lo ruma mitsumi mahlwe-
ni ka ngohe yakwe: ba lo
famba, ba loya engena mu-
tini wa ba Samaria, kasi ku
mu longisela yena.
53 A ba mu amukelangi, kota
lezi a ngohe yakwe yi nga
wa ku kwatsi aya le Jeru-
salema.
Joh. 4. 4, 9.
54 Laha a bapizani bakwe Ja-
mesi na Johani ba lo wona
lexi, ba te ngalo, Hosi, wa
zi ranza lezaku u rumela
nzilo wu relela hi le tilweni,
wu ta ba mbetisa ke?
55 Kanilezi i lo hunzuluka, i lo
ba kawuka.
56 Ba loya ka munwani mu-
tana.
Joh. 3. 17. & 12. 47.

57 Kota ba nga wa ha famba
ndleleni, a munhu wo kari
a ku ngalo ka yena, Nzi ta

ku lanzela ni laha u yako
kona.
Mat. 8. 19.
58 Jesu a ku ngalo ka yena, A
bahlati ba na ni mikele, ni
tinyanyani ta tilo ti na ni
*z*isaka; kanile*z*i a *N*wana
wa munhu a nga na ni laha
a ta nga beka kona a hloko
yakwe.
59 I loku a ka mu*n*wani, Nzi
lanzele. Kanile*z*i a ku ngalo,
Hosi, nzi vumele kuranga
nzi ya lahla a raru wa mina.
Mat. 8. 21.
60 Kanile*z*i a ku ngalo ka ye-
na, Tsika bafileko ba lahla
bafileko ba*b*ye; kanile*z*i fa-
mba wena u yaba hungu hi
mufumo wa Nungungulu.
61 Ni mu*n*wani kambe a ku
ngalo, Nzi ta ku lanzela,
Hosi; kanile*z*i nzi vumele
ku ya salisa laba ba n*d*lwini
ka hina.
62 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo ka
yena, A nga kona munhu a
bekako canja gakwe xiko-
nwini, a cuwuka le nzako,
a fanelweko hi mufumo wa
Nungungulu.

XIPIMO 10.

1 Makunu a nzako ka le*z*i
*z*ilo a Hosi yi lo yimisa a ba
n*k*lanu wa makume ni ma-
kume mambiri a ba*n*wani,
a ku ba ruma hi bambiri ni
bambiri mahlweni ka ngohe
yakwe mitini yon*k*le ni wu-
tsa*n*weni gon*k*le, laho a wu-
tsumbu gakwe a nga wa ta
kuya.
Mat. 10. 1. Marku 6. 7.
2 A ku ngalo ka*b*ye, A kuhu-
la ku hombe, kanile*z*i a ba-
tsobeli ba tsongwani: hi-
kwalaho kombelani a Hosi
ya kuhula ku ruma a ba-
tsobeli kuhuleni kakwe.
Mat. 9. 37, 38. Joh. 4. 35. 2 Tesa. 3. 1.
3 Ti fambeleni: manga*b*ye,
nzi mu rumela kota tiyivu
xikari ka timhisi.
Mat. 10. 16.
4 Mu nga komi a kwama, ni
xikwamana, ge ni *z*ilato:
mu nga losi munhu n*d*le-
leni.
Mat. 10. 9, 10. Marku 6. 8. xip. 9. 3.
5 Ni ka yihi yin*d*lu leyi mu
ta nga engena, kuranga wu-
lani, A kurula a kube ka
yin*d*lu leyi.
Mat. 10. 12.
6 Ni loku a *n*wana wa kurula
a hi kona, kurula ka *n*wina
ku ta humula hehla ka yo-
na: kanile*z*i loku ku nga hi
le*z*o, ku ta wuyela ka *n*wi-
na kambe.
7 Ka ywaleyo yin*d*lu tsama-
ni, na muga na munwa ko-
ta *z*ilo le*z*i ba ta nga *z*i nyi-
ka *n*wina: hakuba a xitiri
xi yimelwe hi kurihwa ka
xona. Mu nga fambi ka
yin*d*lu ni yin*d*lu.
Mat. 10, 10, 11. 1 Kor. 9. 4, &c. & 10.
27. 1 Tim. 5. 18.
8 Ni ka wihi a muti lowu mu
engenako, ni ba mu amu-
kela, ganani a *z*ilo le*z*i *z*i be-
kilweko mahlweni ka *n*wi-
na:
9 Mu hanyisa ba ba*b*yako la-
bo ba nga kona, mu wula
ka bona, A mufumo wa

Nungungulu wu tsinele ku
suhani ka *n*wina.
xip. 9. 2. Mat. 3. 2. & 4. 17. & 10. 7.
xipm. 11.

10 Kanile*z*i ni ka wihi muti lo-
wu mu ta nga engena, bona
ba nga mu amukeli, famba-
ni mapangweni ya wona
muku,
11 Ni tsuri wa muti wa *n*wi-
na, lowu wu nga nama-
rele mikonzweni ya hina,
ba wu pumunhela ka *n*wi-
na: ahemba ti*b*ani lexi, a
mufumo wa Nungungulu
wu tsenele ku suhani.
Mat. 10. 14. xip. 9. 5. Mit. 13. 51. &
18. 6.
12 Nza wula ka *n*wina, Ku ta
hehuka hi lego siku ka
Sodoma, ku hunza lowo
muti.
Mat. 10. 15. Marku 6. 11.
13 Kombo ka wena, Korazini!
kombo ka wena, Betsaida!
hakuba loku a mitiro ya
ntamo yi wa mahilwe ka
Tire ni Sidoni, leyi yi nga
manilweko ka *n*wina, nga
ba wa hunzulukile a kale,
na ba tsamile ngu*b*yeni ya
tisakwa ni kuma.
Mat. 11. 21.
14 Ahemba ku ta hehuka ka
Tire ni Sidoni le kulamu-
leni, ku hunza *n*wina.
15 Wena Kapernaume, u ta
*k*lakuselwa le tilweni ke? u
ta releliswa lahasi Hayi-
desi.
Mat. 11. 23.
16 Loyi a mu ingisako wa nzi
ingisa mina; ni loyi a mu
alako wa nzi ala mina; ni
loyi a alako mina wa mu
ala loyi a nzi rumileko.
Mat. 10. 40. Marku 9. 37. Joh. 5. 23.
& 13. 20. 1 Tesa. 4. 8.

17 Ni ba n*k*lanu wa makume
ni makumi mambiri ba lo
wuya hi kutsaka, baku, Ho-
si, hambu ni madimoni ma
wa hi ingisa bitweni ga
wena.
xipm. 1.
18 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Nzi
lo wona Satani na awa hi le
tilweni kota xingwalangwa-
nza.
Joh. 12. 31. & 16. 11. Kuv. 9. 1. & 12.
8, 9.
19 Langutani, nzi mu nyikile
a ntamo ku kanziyela ti-
nyoka ni tihume, ni kuhlula
ntamo won*k*le wa balala: a
hi ncumo xi ta nga mu la-
mata.
Marku 16. 18. Mit. 28. 5.
20 Ahemba mu nga tsaki hi
lexi, le*z*aku a moya wu mu
ingisa; kanile*z*i tsakani ha-
kuba a mabito ya *n*wina ma
tsalilwe le tilweni.

21 Ka xwalexo xikati i lo tsa-
ka a Moyeni wo Basa, a ku
ngalo, Nza ku bonga, O Da-
dani, a Hosi ya tilo ni misa-
ba, hakuba u *z*i fihlile le*z*i
*z*ilo ka laba ba klarihileko
ni ba pimako, u lo *z*i wo-
nekelisa ka *z*ihlangi: ina,
Dadani; loku *z*i ngaho *z*i lo
ku xalalisa mahlweni ya
wena.
Fil. 4. 3. Heb. 12. 23. Kuv. 13. 8. &
20. 12. & 21. 27. Mat. 11. 25.
22 *Z*on*k*le *z*ilo *z*i nyikilwe ka

mina hi Dadani wa mina: a
nga kona a *z*i ti*b*ako hi
mani a *N*wana, saseka Da-
dani; ni ku hi mani Dadani,
saseka a *N*wana, ni ka wihi
loyi a *N*wana a *z*i ranzako
ku mu wonekelisa ka ye-
na.
Mat. 28. 18. Joh. 1. 18. & 3. 35. & 5. 27. & 6. 44, 46. & 17. 2.
23 Na a hunzulukela ka bapi-
zani, i lo wula hi kuhleba,
Ma katekile a mahlo laya
ma wonako a *z*ilo le*z*i mu *z*i
wonako:
Mat. 13. 16.
24 Hakuba nza wula ka *n*wina,
hakuba banyingi baprofeti
ni tihosi ba nga wa laba ku
wona a *z*ilo mu *z*i wonako,
a ba *z*i wonangi; ni kuzwa
a *z*ilo mu *z*i zwako, a ba *z*i
zwangi.
1 Pet. 1. 10.

25 Languta, a muyimeli wo
kari i lo yima i lo mu ringa,
aku, Mugonzisi, nzi ta ma-
ba yini kasi nzi be ni kuha-
nya ka kupinzuka ke?
Mat. 19. 16. & 22. 35.
26 A ku ngalo ka yena, Hi yini
ku tsalilweko nayweni? u
gonzisa ku yini wena ke?
27 Yena na a hlamula a ku
ngalo, U ta ranza Hosi Nu-
ngungulu wa wena hi mbilu
ya wena yon*k*le, na hi mu-
hefemulo wa wena won*k*le,
ni ntamo wa wena won*k*le;
ni kualakanya ka wena
kon*k*le; ni wa akelane na
wena kota u ti ranzako we-
na.
28 A ku ngalo kakwe, Wena u
hlamule kwatsi: maha le*z*i,
u ta hanya.
Roma 10. 5.
29 Kanile*z*i yena i wo xuba ku
ti lulamisa, a ku ngalo ka
Jesu, Hi mani wa akelane
na mina ke?
xip. 16. 15.
30 Jesu na mahile a kuhlamu-
la a ku ngalo, A munhu wo
kari i wa relela hi le Jeru-
salema aya Jeriko; i lo ku-
miwa hi bapangi, labo ba
nga mu runzuwulela tingu-
wo ba lo muba, ba lo mu
siya, ba lo mu siya kusuha-
ni ni kufa.
31 Hi ku kigila mupristi wo
kari i lo relela hi leyo n*d*le-
la: ni laha a nga mu wona,
i lo potsoloka.
32 *Z*i ngaho ni mu Levi kambe,
laha na cikele ka wutsamo,
i lo mu wona, i lo potsolo-
kawu.
33 Kanile*z*i a mu Samaria wo
kari, kota a nga wa enza, i
lota laha a nga wa hi kona:
laha na a mu wona, i lo ta-
tiswa hi wusiwana,
Joh. 4. 9.
34 I lota kakwe, i lo bohelela
timbanga, na a cela ka tona
a mafura ni waini; i lo mu
kilelisa xiharini xakwe, i lo
mu neha n*d*lwini ya bapfu-
mba, i lo mu gongola.
35 Hi manziko i lo humesa ti-
denario timbiri, i lo ti nyika
ka *n*winyi wa yin*d*lu, a ku
ngalo, Mu lonzowote; ni yi-
ni lexi u ta nga xi humesa
kambe, mina laha nzi ta

nga wuya kambe nzi ta ku-
riha.
Mat. 20. 2.
36 Hi wihi wa laba banharu,
wena u alakanyako, a ma-
hileko ka wa akelane naye
loyi a nga kumiwa hi bapa-
ngi ke?
37 Yena a ku ngalo, Loyi a
nga wonisa a ti*t*ralo ka ye-
na. Jesu a ku ngalo ka-
kwe, Famba, u ya mahawu
*z*a ku ngahi.

38 Makunu kota le*z*i ba nga
wa ha ti fambela, i lo enge-
na mutaneni wo kari: A
wasati wo kari a bito gakwe
hi Marta i lo mu amukela
le n*d*lweni yakwe.
Joh. 11. 1. & 12. 2, 3.
39 Yena i wa hi ni makweru a
bitiwako Maria, loyi kambe
a nga wa tsamile mikonzwe-
ni ya Hosi, i lozwa a mhaka
yakwe.
1 Kor. 7. 32, &c. xip. 8. 35. Mit. 22. 3.
40 Kanile*z*i Marta i wa karate-
ka hi kukozela ka hombe;
i lota ka yena, a ku ngalo,
Hosi, a ku katali le*z*i a ma-
kweru wa mina a nzi tsika-
ko nzi kozela nzoce ke? hi-
kwalaho mu *b*yele kasi wa
fela kuta nzi vuna.
41 Kanile*z*i a Hosi yi lo hla-
mula yi loku ka yena, Ma-
rta, Marta, wena wa xuba
ni ku ti karata hi *z*ilo *z*o
tala:
42 Kanile*z*i xilo xi*n*we xi labe-
kako: hakuba Maria i hla-
wulile a *k*lelo go saseka, legi
a gi nga tekiwa ka yena.

XIPIMO 11.

1 Na ku mahisile le*z*o, kota
a nga wa kongela wutsa-
*n*weni go kari, laho laha na
gumesile, a mu*n*we wa ba-
pizani bakwe a ku ngalo ka
yena, Hosi, hi gonzise ku
kombela, kota Johani a nga
gonzisa a bapizani bakwe.
2 Yena a ku ngalo ka*b*ye, La-
ha na mu kombela, muku,
Dadani, a gi hlawuliwe a
bito ga wena. A mufumo
wa wena a wute.
Mat. 6. 9.
3 Hi nyike a masiku ni masi-
ku a kuga ka hina.
4 Hi tsetselele *z*onho *z*a hina;
hakuba a wutsumbu ga hina
ha ba tsetselela bon*k*lelele
laba ba nga ni milanzu ka
hina. U nga hi nehi kuri-
ngweni.

5 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Hi
wihi wa *n*wina a nga ba ni
xaka, a ta nga ya ka yena
xikari ka wusiku, a ku nga-
lo ka yena, Xaka, nzi lombe
a *z*ibaba *z*inharu;
6 Hakuba a xaka ga mina gi
cikele ka mina hi le kuenze-
ni ka gona, a nzi na ncumo
ku beka mahlweni ka yena;
7 Ni loyi a nga lomo n*d*lwini
i ta hlamula aku, U nga nzi
karate: a li*b*ati makunu li
valilwe, ni banana ba *z*i*n*we
na mina ba laha sangweni;
a nzi koti ku vuka nzi ku
nyika?
8 Nza wula ka *n*wina, Hambu
a wa nga ta *z*i ranza kuvu-

ka ku mu nyika, hakuba a
nga xaka gakwe, kanilezi
hi kota ya ku kurumeta
kakwe i ta vuka a ta mu
nyika kota ku laba kakwe.
xip. 18. 1, &c.
9 Mina nza wula ka nwina,
Kombeleni, ku ta nyikiwa
ka nwina; labani, mu ta zi
kuma; gongonzani, kuta
vululelwa ka nwina.
Mat. 7. 7. & 21. 22. Marku 11. 24. Joh. 15. 7. Jam. 1. 6. 1 Joh. 3. 22.
10 Hakuba bonklelele laba ba
kombelako ba zi amukela;
ni loyi a labako a zi kuma;
ni loyi a gongonzako i ta
vululelwa.
11 Hi wihi ka nwina loyi a da-
dani loku a nwana wakwe
i ta mu kombela a xibaba,
yena i ta mu nyika a ribye
ke? kutani xidluwani, ye-
na a ta mu nyika a nyoka
ke?
Mat. 7. 9.
12 Kutani a kombela a tanza,
yena i ta mu nyika a hume
ke?
13 Loku nwina zonake, na mu
bihile, ma tiba ku hi nyiki-
sa ku yini a zinyikiwo zo
saseka ka banana ba nwina,
ha hombe ka loyi wa le ti-
lweni a Dadani wa nwina a
ta nyika a Moya wa ku Ba-
sa ka bona laba ba kombe-
lako ka yena ke?

14 Yena a wa hlongola a di-
moni legi gi nga wa hi mbe-
bebe, na ku mahisile lezo,
laha a dimoni gi nga wa
huma, a mbebebe yi lo wu-
lawula; ni zidlemo zi lo hla-
mala.
Mat. 9. 32. & 12. 22.
15 Kanilezi a banwani ba bona
ba ku ngalo, Hi Belzebuba a
hosi ya madimoni wa hlo-
ngola a madimoni.
Mat. 9. 34. & 12. 24.
16 Ni banwani na ba mu ringa,
ba lo laba xiwoniso kakwe
xa le tilweni.
Mat. 12. 38. & 16. 1.
17 Kanilezi yena, na a tiba kua-
lakanya kabye, a ku ngalo
ka bona, Wonkle mufumo
lowu wu hambeneko ha
woce wu ta hangalaka; ni
yindlu yi hambeneko ni yi-
ndlu yi ta kungumuka.
Mat. 12. 25. Marku 3. 24. Joh. 2. 25.
18 Loku Satani kambe a ha-
mbene ha yece a wutsumbu
gakwe, a mufumo wakwe
wu ta yima hi ku yini ke?
hakuba mu te ngalo nzi
humesa a madimoni hi Be-
lzebuba.
19 Loku hi Belzebuba nzi hlo-
ngola madimoni, a banana
ba nwina ba hlongolako hi
wihi ke? Hikwalaho ba ta
maha balamuli ba nwina.
20 Kanilezi loku mina hi litiho
la Nungungulu nzi hlongola
a madimoni, zonake a mu-
fumo wa Nungungulu wu
tile hehla ka nwina.
21 Kanilezi a nhenha yi hlomi-
leko kwatsi na labelela a
xilubelo xakwe, zibya za-
kwe zi taba ni kurula:
Mat 12. 29. Marku 3. 27.
22 Kanilezi loku a nhenha leyi
yi mu hunzako yita hehla

kakwe, yi mu hlula, ya mu
wu*k*lela a ma*k*lari won*k*le
laya a nga wa tsumba ka
wona, yi abanyisa le*z*i yi
nga panga.
Kol. 2. 15.
23 Loyi a nga hi ko na mina
wa nzi hambene na mina;
ni loyi a nga hlengeletiko
na mina wa hangalasa.
Mat. 12. 30.
24 Laha a moya wa ku biha
na wu nga huma ka mu-
nhu, wu tsemakanya wu-
tsa*n*weni gi nga haba mati,
na wu laba ku humula; a
wu ku kumangi, wu wu-
la, Nzi ta wuyela n*d*lwini
ya mina laha nzi nga wa
sukile ha kona.
Mat. 12. 43.
25 Laha na wu cikele, wu lo
yi kuma na swiyelwe na yi
bombisilwe.
26 *Z*onake wu loya a teka ka-
kwe a n*k*lanu ni mimbiri
mimoya ya kubiha ku hu-
nza wona wutsumbu; yona
yi lo engena yi tsama laho:
a xiyimo xa gumesa xa lo-
ye munhu xi bihile ku hu-
nza kusanguleni.
Joh. 5. 14. Heb. 6. 4. & 10. 26. 2 Pet. 2. 20.

27 Na ku mahisile le*z*o, kota a
nga wa wula le*z*i *z*ilo, a wa-
sati wo kari wa le xi*d*le-
*n*wini i lo *k*lakusa a gezu
gakwe, i te ngalo, Yi kate-
kile a nyimba leyi yi nga
ku *t*rala, ni mabela laya u
nga ma anwa.
xip. 1. 28, 48.
28 Kanilezi yena a ku ngalo,
Ina nguvu, ba katekile la-
ba ba ingisako a mhaka ya
Nungungulu, ba yi gongo-
la.
Mat. 7. 21. xip. 8. 21. Jam. 1. 25.

29 Ni laha a *z*i*d*lemo *z*i nga
tsombana wutsan*d*o gi*n*we
ka yena, i lo sangula ku
wula, Lexi xizukulwana hi
xizukulwana xi bihileko: xi
laba a xiwoniso; a ku ko-
na a xiwoniso xi ta nga
nyikiwa ka xona kanile*z*i
hi xiwoniso xa Jona.
Mat. 12. 38, 39.
30 Hakuba kota le*z*i Jona a
nga wa hi xiwoniso ka ba
le Niniva, *z*i ngaho a *N*wa-
na wa munhu i taba ka le-
xi xizukulwana.
31 A muzinza wa le dzonga i
ta suka kulamuleni ni ma-
dota ya lexi xizukulwana,
i ta ba kona: hakuba yena
i tile hi le kugumelweni ka
misaba ku tazwa ku*k*lariha
ka Solomoni: languta, a wa
hombe ku hunza Solomoni
i kono laha.
32 Ni banhu ba le Niniva ba
ta yima kulamuleni ni lexi
xizukulwana, ba ta xi kona:
hakuba bona ba hunzulu-
kile kukaneleni ka Jona;
languta, a wa hombe ku
hunza Jona i kona laha.

33 A ku kona munhu, loyi
laha na lumekile a kandiya
a yi tumbeta rinzini, hambu
lahasi ka zi*b*ya, kanile*z*i le
mezeni, kasi laba ba enge-

nako ba fela ku wona kuwonekela.

Mat. 5. 15. Marku 4. 21. xip. 8. 16.

34 A kandiya ya miri hi tihlo ga wina: laha na tihlo ga wena gi hi ginene, ni miri wa wena won*k*le wu tele hi ku wonekela; kanile*z*i loku na gi bihile, a miri wa wena kambe wu tele hi munyama.

Mat. 6. 22.

35 Hikwalaho cuwukani ku nga taku a kuwonekela loku ku nga ka wena ku nga bi a munyama.

36 Hikwalaho loku won*k*le a miri wa wena wu tele hi kuwonekela, na ku nga hi ni *k*lelo ga munyama, wu ta tala hi kuwonekela won*k*le, kota laha a kandiya yi woningako ni kungangamela ku nyika kuwoninga.

37 Makunu kota le*z*i a nga wa wulawula, a mu Farisi a mu kombela ku yaga *z*in*n*we naye: yena i lo engena, i lo tsama *z*a kugeni.

38 Laha a mu Farisi a nga wa *z*i wonile, i lo dama le*z*i a nga kala kuranga hi kuhlamba hi mahlweni ka kuga.

Marku 7. 3.

39 Ni Hosi yi te ngalo ka yena, Makunu *n*wina ba Farisi mu hlaza a kopo ni ngelo hi lahan*d*le; kanile*z*i hi lomo nzeni ku tele hi kupanga ni kubiha.

Mat. 23. 25. Tit. 1. 15.

40 Mapupulu nzi*n*wina, ni loyi a nga maha lahan*d*le a nga mahangi ni lomo nzeni ke?

41 Ahemba nyikani kota *z*inyikiwo ka *z*ilo *z*i nga lomo nzeni; manga*b*ye, *z*on*k*le *z*ilo *z*i hlazekile ka *n*wina.

42 Kanile*z*i kombo ka *n*wina ba Farisi! hakuba mu nyika hi ka kume minte ni rue ni kubyanyi won*k*le, mu *k*lula a kulamula ni kuranza ka Nungungulu: kanilezi mu funelwe hi ku nga mu mahile le*z*i, mu nga siyi *z*i*n*wani na *z*i nga mahekangi.

Mat. 23. 23.

43 Kombo ka *n*wina ba Farisi! hakuba mu ranza wutsamo ga hombe masinagogeni, ni kuloswa wutsa*n*weni go hlengeletana.

Mat. 23. 6. Marku 12. 38, 39.

44 Kombo ka *n*wina! hakuba *n*wina mu kota *z*ilahla le*z*i *z*i nga wonekiko, ni banhu laba ba fambako hehla ka *z*ona a ba *z*i ti*b*i.

Mat. 23. 27.

45 Ni mu*n*we wa ba yimeli na a hlamula a ku ngalo ka yena, Mugonzisi, na u wula le*z*i wa hi rukatela na hinawu kambe.

46 Yena i te ngalo, Kombo ka *n*winu bayimeli kambe! hakuba mu rexwa banhu mirwalo yo binza leyi ba nga yi kotiko ku yi rwala, *n*wina wutsumbu mu nga yi henyi a mirwalo hi li*n*we la titiho ta *n*wina.

Mat. 23. 4.

47 Kombo ka *n*wina! hakuba
ma aka mikele ya baprofeti,
ni bararu ba *n*wina ba nga
ba daya.
Mat. 23. 29.
48 Lezo mu bakustumunyu
mu vumela a mitiro ya ba-
raru ba *n*wina: hakuba bo-
na ba lo ba daya, *n*wina mu
aka mikele ya*b*ye.
49 Hikwalaho ka wula ku*k*la-
riba ka Nungungulu, Nzi ta
rumela ka bona a baprofeti
ni bapostoli; ni ba*n*wani ba
bona ba ta ba daya ba ba
xanisa;
Mat. 23. 34.
50 *K*asi a nkata wa baprofeti
bon*k*le, lowu wu nga hala-
ka ku sukela kusekelweni
ka tiko, wu ta la*b*yiwa ka
lexi xizukulwana;
51 Ku sukela nkateni wa Abe-
la ni nkateni wa Zakaria,
loyi a nga dawela xikari ka
alati ni tempele: ina, nza
wula ka *n*wina, wu ta la-
*b*yiwa ka lexi xizukulwa-
na.
52 Kombo ka *n*wina bayimeli!
hakuba ma susa a pfungulo
ya kuti*b*a: a mu engeni
*n*wina wutsumbu ga *n*wina,
ni laba ba engenako kona
ma ba tindekisa.
Mat. 23. 13.

53 Laha a nga wa huma hi
laho, a batsali ni ba Farisi
ba lo sangula ku mu tsi-
mbeketa hi ku mu *k*lokolo-
tela, na mu kucetela a ku
wulawula a zilo zo tala;
54 Na ba labelele yena, a ku
koma a xilo xi humako hi
le no*n*wini wakwe.
Marku 12. 13.

XIPIMO 12.

1 Na ku wa ha hi lexo xikati,
laha a makume ya mazana
manyingi ya xi*d*lemo ma
nga wa tsombana katigi-
*n*we, kota lezi ba nga wa
kanziyelana, i lo sangula ku
wula ka bapizani bakwe,
kuranga ka bon*k*le, *K*lari-
hani *n*wina a comelo xa ba
Farisi, lexi xi nga wuxe-
ngeteli.
Mat. 16. 6, 12. Marku 8. 15.
2 *K*anilezi a ku kona xilo xi
fenengetilweko, lexi a xi
nga ta funungulwa: ni xi
fihlilweko, a xi nga ta ti*b*yi-
wa.
Mat. 10. 26. Marku 4. 22. xip. 8. 17.
3 Hikwalaho lezi mu zi wuli-
leko munyameni zi ta zwi-
wa kuwonekeleni; ni lezi
mu nga zi wulawulako
n*d*lebeni lomo n*d*lwini zi
ta biwa hungu le hehla ka
yin*d*lu.
4 Nza wula ka *n*wina maxaka
yanga, Mu nga ba cabi laba
ba dayako a miri, a nzako
ka lezi a ba na ncumo ku
xi maha kambe.
Mat. 10. 28. Joh. 15. 14, 15.
5 Kanilezi nzi ta mu *b*yela
loyi mu ta nga mu caba:
Mu cabeni yena, loyi a nza-
ko na a dale a nga ni ntamo
ku hoxa gehene; ina,′ nza
wula ka *n*wina, Mu cabeni
yena.
6 A bamanjingiri nklanu ni

bambiri a ba xa*b*yi hi dezi
ke? a nga kona a mu*n*we
wa bona a ri*b*akelwako ma-
hlweni ka Nungungulu.
Mat. 10. 29.
7 Kanilezi ywaleyi a misisi ya
tihloko ta *n*wina yi hlayi-
lwe yon*k*le. Mu nga cabi:
nwina mu hunzile nguvu a
bamanjingiri bo tala.
8 Na mina nza wula ka *n*wi-
na, Bon*k*lelele loyi a nzi
vumelako mahlweni ka ba-
nhu, ywaloye a *N*wana wa
munhu i ta mu vumela ma-
hlweni ka tingelosi ta Nu-
ngungulu:
Mat. 10. 32. Marku 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.
9 Kanilezi loyi a nzi kanetako
mahlweni ka banhu i ta ka-
netwa mahlweni ka tinge-
losi ta Nungungulu.
10 Kani loyi a ta nga wula a
mhaka ya ku vukela a *N*wa-
na wa munhu, ku ta tsetse-
lelwa ka yena: kanilezi ka
yena loyi a rukatelako a
Moya wo Basa, ku nga ta
tsetselelwa.
Mat. 12. 31, 32. Marku 3. 28. 1 Joh. 5. 16.
11 Laha ba ta nga mu neha
mahlweni ka masinagoga,
ni bafumeli, ni tihosi, mu
nga kanakani lezaku hi ta
wulisa ku yini, kutani mu
ta hlamula ha yini, kutani
hi yini hi ta nga wula:
Mat. 10. 19. Marku 13. 11. xip. 21. 14.
12 Hakuba a Moya wa ku Basa
wu ta mu gonzisa xwalexo
xikati lezi mu ta nga zi wula.

13 Ni mu*n*we wa xi*d*lemo a
ku ngalo ka yena, Mugo-
nzisi, laya a maka*b*ye wa
mina akuba a nzi abela a
tsomba.
14 Kanilezi a ku ngalo ka yena,
Wanuna, hi mani a nzi ma-
hileko mulamuli ni muaba-
nyisi xikari ka *n*wina ke?
Joh. 18. 36.
15 A ku ngalo ka*b*ye, *K*lariha-
ni, mu ti lonzowota kuna-
beleni kon*k*le: hakuba a
wutomi ga munhu a gi yi
hi pfuna kakwe a nga nako
ko tala.
1 Tim. 6. 7, &c.
16 Yena i lo wulawula mufa-
naniso ka*b*ye, aku, A simu
ya munhu wo kari wo fuma
yi lo pfuna ha hombe ngu-
vu:
17 I lo ti alakanyela a wutsu-
mbu gakwe, aku, Nzi ta
maha yini, hakuba a nzi na
wutsamo ku tsombanyisela
kona a mabele ya mina?
18 I te ngalo, Nzi ta maha lezi:
nzi ta hanzula a magomba
ya mina, nzi aka ya hombe;
hi laho nzi ta nga tsombe-
nyisela kona a mabele ya
mina yon*k*le ni tsomba ya
mina.
19 Mina nzi taku ka muhefe-
mulo wa mina, muhefemu-
lo, u beketele a pfuna wu-
nyingi wa malembe yo tala;
humula, uge, unwe, u tsa-
ka.
1 Kor. 15. 32. Jam. 5. 5.
20 Kanilezi Nungungulu a ku
ngalo ka yena, Pupulu nzi-
wena, legi wusiku a muhe-
femulo wa wena wu la*b*yi-

wa ka wena; ni lezi zilo u zi
beketeleko, zi ta maha za
mani ke?
Jam. 4. 14.
21 Zi ngaho loyi a ti tsomba-
nyiselako a tsomba wutsu-
mbu gakwe, a nga fumangi
hi ka Nungungulu.
Mat. 6. 20. xipm. 33. 1 Tim. 6. 18, 19.
Jam. 2. 5.

22 Yena a ku ngalo ka bapi-
zani bakwe, Hikwalaho nza
wula ka *n*wina, mu nga ka-
nakaneli kuhanya ka *n*wi-
na, mu taga yini; ge ni
mimiri ya *n*wina, mu ta
ambala yini.
Mat. 6. 25.
23 Hakuba a kuhanya ka hu-
nza a kuga, ni miri wa hu-
nza tinguwo.
24 Pimani hi zikunguwa, a zi
xwanyeli, ge ni kutsobela;
a zi ma tin*d*lu ta ku tso-
mbanyisela ge ni magomba;
Nungungulu wa zi wun*d*la:
ku ta ku yini ka *n*wina mu
hunzileko nguvu a tinya-
nyani ke!
25 Hi wihi ka *n*wina hi kuka-
nakanela a ta nga engetela a
nkona ka xiyimo xakwe ke?
26 Loku zonake mu nga zi ko-
ti a ku maha ni lezi zi tso-
ngwani, hi yini mu kana-
kanelako hi lezi zi seleko ke?
27 Pimani hi zitsangi, zi kulisa
ku yini ke: a zi tiri, ge ni
kuluka; kasi nza wula ka
*n*wina, Hambu Solomoni hi
ku ngangamela kon*k*le ka-
kwe a nga bombisangi kota
zona.
28 Kanilezi loku Nungungulu
a ambalisa lezo a *b*yanyi ga
lomo kwatini, legi gi nga
kona nyamu*k*la, manziko
gi hoxwa nzilweni; ha ho-
mbe ha ku yini a ku amba-
lisa *n*wina, O *n*wina ba ku-
koleka kutsongwanyani?
29 Mu nga labi *n*wina a ku mu
taga yini, ni mu tanwa yi-
ni, ge mu nga hi ni kupima
ka kukanakana.
30 Hakuba zon*k*le lezi zilo a ti-
xaka ta tiko ta zi labisisa:
kanilezi a Dadani wa *n*wina
wa zi ti*b*a lezaku ma zi laba
lezi zilo.
31 Ahemba labani a mufumo,
lezi zilo zi ta engetelwa ka
*n*wina.
Mat. 6. 33.
32 Mu nga cabi, *k*lambana wu
tsongwani; hakuba za mu
nengelisa a Dadani wa *n*wi-
na ku mu nyika a mufu-
mo.
Mat. 11. 25, 26.
33 Xabisani lezi mu nga nazo,
mu nyika a zisiwana; mu
mahela a wutsumbu ga *n*wi-
na a zikwama lezi zi nga
hlakaliko, ni tsomba le ti-
lweni leyi yi nga hlulekiko,
laho a nkamba gi nga tsine-
liko, hambu ni sumba yi nga
giko.
Mat. 6. 20. & 19. 21. Mit. 2. 45. & 4. 34.
xip. 16. 9. 1 Tim. 6. 19.
34 Hakuba laha a tsomba ya
wena yi nga kona, laho a
mbilu ya wena yi ta ba ko-
na kambe.

35 Nga a ziwunu za *n*wina zi

bohiwa, ni tikandiya ta *n*wi-
na ti vura;
Efe. 6. 14. 1 Pet. 1. 13. Mat. 25. 1, &c.
36 *N*wina na mu nga mu ko-
ta banhu ba languteleko a
hosi ya*b*ye, laha a ta nga
wuya hi le mubuzweni wa
mucado: na loku ata na go-
ngonza, bona ba fela ku
kalakale ba yi vululela.
37 Ma katekile lawo malanza,
lawo laha a hosi na yita yi
ta nga ma kuma na ma la-
belele: hizinene nza wula ka
*n*wina, lezaku i ta ti boha
wutsumbu, yi ta ma tsami-
sa le *z*a kugeni, yi tata yi ta
ma kozela.
Mat. 24. 46.
38 Ni loku ata hi xikati xa wu-
mbiri, ni xa wunharu, a ba
kuma na ba ngaho, ma ka-
tekile lawo a malanza.
39 Kanile*z*i ti*b*a ni lexi, loku a
*n*winyi wa yin*d*lu a wa *z*i
ti*b*ile le*z*aku hi xihi a xikati
a nkamba gi tako, nga a wa
rinzelile, a nga siyi a yin*d*lu
yakwe a ku sala yi boxiwa.
Mat. 24. 43. 1 Tesa. 5. 2. 2 Pet. 3. 10.
Kuv. 3. 3. & 16. 15.
40 Nga *n*wina kambe mu lo-
nga: hakuba hi xikati mu
nga xi alakanyiko a *N*wa-
na wa munhu wata.
Mat. 24. 44. & 25. 13. Marku 13. 33.
xip. 21. 34, 36. 1 Tesa. 5. 6. 2 Pet. 3.
12.

41 Petro a ku ngalo, Hosi, u
kanela lowu a mufaniso ka
hina, kutani ka bona bon*k*le
ke?
42 Ni Hosi yi te ngalo, Hi ma-
ni *z*onake a kolekileko ni
nekwa yi *k*larihileko, loyi a
hosi yakwe yi ta nga mu yi-
misa ngangweni wakwe, ni
ku ba nyika a kuga ka*b*ye
hi xikati xi faneleko?
Mat. 24. 45. & 25. 21. 1 Kor. 4. 2.
43 Gi katekile lego nanza, loyi
laha a hosi yakwe na yita
a ta nga mu kuma na pa-
ngama.
44 Ha kunene nza wula ka
*n*wina, yi ta mu yimisa ka
*z*on*k*le a nga na*z*o.
Mat. 24. 47.
45 Kanile*z*i loku lego nanza gi
ta wula mbilwini ya gona,
A hosi ya mina ya hlwela
na yita; gi sangula a kuba
a xitiri xa wanuna ni xitiri
xa wasati, ni kuga ni ku-
nwa, ni ku maha xidakwa;
Mat. 24. 48.
46 A hosi ya lego nanza yi tata
hi siku a nga gi cuwukela-
ngiko, ni xikati a nga xiti-
*b*iko, yi ta mu pulakanyisa,
a mu yimisela a xiabelo ni
ba nga kolekiko.
Mat. 24. 51.
47 Ni lego nanza, gi ti*b*ako ku-
ranza ka hosi ya gona, gi
nga longisi, hambu ni ku
maha kota kuranza ka yo-
na, gi ta xupulwa hi timbi-
rimbi tinyingi;
Joh. 9. 41. & 15. 22. Mit. 17. 30. Jam.
4. 17.
48 Kanile*z*i loyi a nga *z*i ti*b*iko,
a nga maka *z*ilo *z*i faneleko
ku biwa, i ta xupulwa a ti-
mbirimbi titsongwani, Ni
ka wihi loyi a ta nga nyiki-
wa nguvu, ka yena ku ta
la*b*yiwa *z*o tala: ni loyi a ta
nga abelwa *z*o tala, ku ta

wutiswa ka yena a *z*a ho-
mbe.
1 Tim. 1. 13.

49 Mina nzi tile kuta hoxa
nzilo misabeni; nzi ranza
yini, loku wu nga na wu
vuretilwe ke?
xipm. 51.
50 Kanile*z*i nzi na ni kubapa-
tizwa nzi ta nga bapatiziwa
ha kona; nzi kamanyetisi-
lwe hi ku yini ku kala ku
mbetiseka ke!
Mat. 20. 22. Marku 10. 38.
51 Mu alakanya muku nzi tile
ku ruma a kurula misabeni?
Nza mu *b*yela, Kokwihi;
aholu kuhambana:
Mat. 10. 34. xipm. 49. Joh. 7. 43. & 9. 16. &. 10. 19.
52 Hakuba ku sukela le*z*i ba ta
ba kona a ba n*k*lanu lomo
n*d*lwini yi*n*we ba ta hambe-
na, a banharu ka bambiri,
ni bambiri ka banharu.
Mat. 10. 35.
53 Be ta hambana, a dadani a
vukela a *n*wana, ni *n*wana
a vukela a dadani; ni nyine
a vukela a nhanyana wake,
ni nhanyana a nyine wa-
kwe; ni *n*wingi a vukela a
katamwane wakwe, ni ka-
tamwane a vukela a *n*wingi
wakwe.

54 Yena a ku ngalo ka zi*d*le-
mo kambe, Laha loku mu
wona a refu gi *k*lakuka hi
le muhlwa-gambo, kalakale
ma wula, Gata dzubi; le*z*o
ku maheka.
Mat. 16. 2.
55 Ni laha na mu wona a
mheho ya le dzonga yi pu-
puxa, ma wula, Ku taba
kona mumu; ku mahisa le-
*z*o.
56 *N*wina baxengeteli, ma *z*i
ti*b*a ku *k*lamusela a ngohe
ya misaba ni tilo; kanile*z*i
hi yini mu nga zi ti*b*iko ku
*k*lamusela a *z*ikati ke?
57 Hi yini a wutsumbu ga
*n*wina mu nga lamuliko le-
*z*i *z*i lulamileko ke?
58 Kota loku u famba ni loyi
a ku kecarileko ka mufu-
meli, na u hi n*d*leleni ringa
a kuba u hlayisisa a kuba u
*k*la*k*liswa ka yena; ku nga
ta ku a ku nyikela ka mu-
lamuli, ni mulamuli a ku
nyikela ka nganakana, ni
nganakana yi ku hoxa pa-
xweni.
Mat. 5. 25.
59 Nza wula ka wena, Wena
u nga ta huma laho, na u
karile u riha *n*i malana yo
gumesa.
Marku 12. 42.

XIPIMO 13.

1 Makunu ba wa hi kona la-
ho ka xwalexo xikati ba
nga mu *b*yela hi ba le
Galile, labo a nkata wa*b*ye
Pilatu a nga wu vilinganyi-
sa ni mipahlelo.
2 Yena i lo hlamula a ku
ngalo ka*b*ye, Mu alakanya
muku laba ba Galile ba hi
*z*ionhi ku hunza ba Galile
bon*k*le ke, hakuba ba vu-
melile le*z*i *z*ilo ke?
3 Mina nza mu *b*yela, Kokwi-
hi: kanile*z*i, saseka loku mu

hunzuluka, *n*wina *n*wen*k*le
mu ta lo*b*yisiwa *z*ale*z*o.
4 Kutani labo ba kume ni
n*k*lanu ni banharu labo ba
nga welwa hi tawa ya le
Siloame, yi lo ba daya, mu
alakanya muku labo ba lo
bahlamukisi ku hunza bo-
n*k*le laba ba nga lomo Je-
rusalema ke?
Mat. 18. 24. xip. 11. 4.
5 Nza mu *b*yela, Kokwihi:
kanile*z*i, saseka loku *n*wi-
ni mu hunzuluka, *n*wen*k*le
mu ta lo*b*yisiswa *z*ale*z*o.

6 Yena i lo wulawula luwu
mufananiso; A munhu wo-
kari i wa hi ni sinya ya
kuwu a nga wa *b*yele lomo
si*n*wini gakwe ga xivini; i
lota ku laba mihanzo ya
kona, a nga yi kumangi.
Mat. 21. 19.
7 I te ngalo ka muhlakuli wa
xivini, Wanga*b*ye, laya a
malembe manharu nzi lota
laba mihanzo ka leyi sinya
ya kuwu, a nzi yi kuma-
ngi: wu tseme hi lahasi; hi
yini wu onhako a misaba
ke?
8 Yena i lo hlamula a ku nga-
lo kakwe, Hosi, nga wa
nga wu tsika legi lembe ka-
mbe, nzi kala nzi wu kuhe-
la, nzi wu cela koho:
9 Loku wu *t*rala mihanzi hi
laho, *z*inene; kanile*z*i loku
wu nga *t*rali, u ta wu tsema
hi lahasi.

10 I wa kari a gonzisa ka gi-
*n*we ga masinagoga hi sa-
bado.
11 Languta, a nyamayi i nga
wa hi ni moya wa kuba*b*ya
a malembe ya kumi ni n*k*la-
nu ni manharu; yena i wa
lo obeka katigi*n*we, i wa
nga *z*i koti ni ku ti ololoka.
12 Laha Jesu a nga wa mu
wona, i lo mu bitana a ku
ngalo ka yena, Wasati, u
*k*la*k*lisilwe wuba*b*yini ga
wena.
13 I lo *k*lateka a man*d*la ya-
kwe hehla kakwe: kalaka-
le a su swi, i lo bonga Nu-
ngungulu.
Marku 16. 18. Mit. 9. 17.
14 Ni mufumeli wa sinagoga,
na a tatiswa hi kuzangara
hakuba Jesu i lo hanyisa hi
sabado, a hlamula a ku nga-
lo ka *z*i xi*d*lemo, Ma kona
a masiku ya n*k*lanu ni gi-
*n*we laya a banhu ba fane-
lweko hi kutira: hikwalaho
hi ka wona ngonani mu ha-
nyiswe, ge hi siku ga sabado.
Mat. 12. 10. Marku 3. 2. xip. 6. 7. & 14. 3.
15 Kanile*z*i a Hosi yi lo mu
hlamula, yi ku ngalo, *N*wi-
na baxengeteli, a nga mahi
a mu*n*we wa *n*wina hi siku
ga sabado a ku *k*la*k*la a ho-
mu kutani i buru xigowo-
lweni a gi gula ku ya gi
nwisa ke?
xip. 14. 5.
16 A *z*i fanele ka loyi wasati,
na hi nhanyana wa Abra-
hama, loyi Satani a nga wa
mu bohile, wanga*b*ye, laya
malembe ya kume ni n*k*la-

nu ni manharu, ni ku *k*la-
*k*lisiwa hi siku ga sabado ka
le*z*i *z*iboho ke?
xip. 19. 9.
17 Kota a nga wa ha wula le*z*i
*z*ilo, bon*k*le laba ba nga ka-
netana naye ba lo celwa ti-
ngana: ni xi*d*lemo xon*k*le
xi lo tsaka hi *z*ilo *z*on*k*le *z*a
wukosi le*z*i zi nga wa mahi-
lwe hi yena.

18 Hikwalaho yena a ku nga-
lo, Hi ka yini a mufumo wa
Nungungulu wu fananako
ke? nzi ta wu fananisa ni
yini ke?
Mat. 13. 31. Marku 4. 30.
19 Wu fanana ni mbewu ya
xinapi, leyi a munhu i lo yi
teka, a nga yi *b*yala si*n*wini
gakwe; yi lo kula, yi lo ma-
ha a sinya; ni tinyanyani
ta tilo ti lo kapama marabi-
ni ya wona.
20 Kambe a ku ngalo, Hi kwi-
hi nzi ta nga wu fananisa
ha kona a mufumo wa Nu-
ngungulu ke?
21 Wu fanana ni comelo, legi
a wasati a gi tekako hi *z*ipi-
mo *z*inharu *z*a mapa, ku
kala won*k*le ma biliswa.
Mat. 13. 33.

22 Yena i lo ti fambela a tse-
makanya mitini ni *z*imuta-
neni, na gonzisa, na aya
Jerusalema.
Mat. 9. 35. Marku 6. 6.
23 Ni munwe i te ngalo ka ye-
na, Hosi, ba tsongwani ba
ta nga hanyiswa ke? yena i
te ngalo ka*b*ye,
24 Ringani ku engena hi nya-
ngwa yi hlongileko: haku-
ba banyingi, nza wula ka
*n*wina, ba ta nga laba ku
engena, ba nga ta *z*i kota.
Mat. 7. 13. Joh. 7. 34. & 8. 21. & 13. 33.
Roma 9. 31.
25 Laha a *n*winyi wa yin*d*lu a
ta nga suka, a vala li*b*ati,
*n*wina mu sangula ku yima
hi lahan*d*le, mu gongonza
li*b*atini, muku, Hosi, hi vu-
lulele; yena i ta hlamula a
ku ngalo ka *n*wina, A nzi
mu ti*b*i laha mu tako ha
kona;
Mat. 7. 23. & 25. 10, 12. xip. 6. 46.
26 *Z*onake mu sala ku wula,
Hi loga hi lonwa mahlweni
ya wena, wena u lo gonzisa
mapangweni ya hina;
27 Yena i taku, Nza mu *b*yela,
a nzi mu *tib*i laha mu tako
ha kona; sukani ka mina,
*n*wina nwen*k*le bamahi ba
kuonha.
Mat. 7. 23. & 25. 41. xipm. 25.
28 Laho ku ta ba kona a xirilo
ni kugetsela ka meno, laha
mu ta nga wona Abrahama,
na Isaka, na Jakobe, ni ba-
profeti bon*k*le, mufu*n*weni
wa Nungungulu, *n*wina wu-
tsumbu mu hoxiwa laha-
n*d*le.
Mat. 8. 11, 12. & 13. 42. & 24. 51.
29 Ba tata hi mutsuwuka-ga-
mbo ni le muhlwa-gambo,
ni *n*walungu ni dzongeni,
ba ta tsama lahasi mufu-
*n*weni wa Nungungulu.
30 Manga*b*ye, ba kona laba ba
kugumesa ba ta nga ba ba
kuranga, ni laba ba kura-

nga ba ta nga ba ba kugu-
mesa.
Mat. 19. 30. & 20. 16. Marku 10. 31.

31 Ka xwalexo xikati laho ku
lota a ba Farisi bo kari, na
baku ka yena, Huma laha
wena, u famba laha: haku-
ba Herodi i laba ku ku da-
ya.
32 Yena i te ngalo ka*b*ye, Fa-
mba u ya wula ka loye hla-
ti, Languta, nzi hlongola a
madimoni nzi hanyisa ba-
ba*b*yako nyamu*k*la na ma-
nziko, hi siku ga manharu
nzi ta mbetisa.
Heb. 2. 10.
33 Ahemba nzi yimelwe hi ku
famba n*d*leleni ya mina
nyamu*k*la na manziko na
mun*d*lwani: hakuba a *z*i na
ku koteka le*z*aku a mupro-
feti a nga wa ta lo*b*yiswa
lehan*d*le ka Jerusalema.
34 O Jerusalema, Jerusalema,
wena u dayako baprofeti, u
ba gan*d*la hi mari*b*ye laba
ba rumelweko ka wena! ku
ta ba xikati muni nzi nga
wungeletela a banana ba
wena katigi*n*we, kota a *t*re-
le yi wungeletelako *z*ihu-
kwana *z*a yona lahasi ka
tipapa ta yona, a mu *z*i ra-
nzi!
Mat. 23. 37.
35 Manga*b*ye, a yin*d*lu ya we-
na yi siyilwe yi hangalakile:
nza wula ka *n*wina, *N*wina
mu nga ta nzi wona, mu
kala muku, U katekile loyi
a tako hi bito ga Hosi.
Mat. 21. 9. Marku 11. 10. xip. 19. 38.
Joh. 12. 13.

XIPIMO 14.

1 Na ku mahisile le*z*o, laha
a nga wa ya n*d*lwini ya mu-
*n*we wa bafumeli ba ba Fa-
risi hi sabado a kuga *z*ibaba,
le*z*o ba wa mu rinzele.
2 Languta, laho ku wa hi ko-
na mahlweni ka yena a mu-
nhu wo kari a nga wa hi ni
xitsamba.
3 Jesu na hlamula i lo wula-
wula ka bayimeli ni ba Fa-
risi, aku, Ku fanele ku ha-
nyisa hi sabado, kutani a hi
*z*ona ke?
Mat. 12. 10.
4 Kanile*z*i bona ba su tiwiti-
wi bi. Yena i lo mu teka, i
lo mu hanyisa, i lo mu fa-
mbisa.
5 A ku ngalo ka*b*ye, Hi wihi
wa *n*wina loku a hi ni buru
kutani i humu na yi wele
hlo*b*yeni a nga yi ku ya yi
hlukuhlula hi siku ga saba-
do ke?
xip. 13. 15.
6 Bona ba wa nga hlamulangi
kambe ka le*z*i *z*ilo.

7 Yena i lo kanela a mufa-
naniso ka labo ba rambilwe-
ko, na i lo kombisa le*z*aku
ba hlawulisa ku yini a wu-
tsamo ga hombe; aku ka-
*b*ye,
8 Loku u nga wena u rambi-
lwe ka mubuzo wa wukati,
u nga tsami wutsa*n*weni ga
hombe; ku nga taku a du-
mileko ku hunza wena a ra-
mbiwa hi yena,
9 Loyi a nga ku ramba wena

na yena i tata a taku ka
wena, Nyika loyi munhu a
wutsamo; wena u ta ba ni
tingana ku teka a wutsamo
ga lahâsi.
10 Kanilezi loku laha na u ra-
mbilwe, famba uya tsama
wutsanweni ga lahasi kasi
laha loyi a nga ku ramba
ata, a ngaku ka wena, Xaka,
famba le mahlweni: zonake
u ta ba ni kudumiswa ma-
hlweni ka bona laba ba tsa-
mileko za kugeni zinwe na
wena.
11 Hakuba loyi a ti kukumu-
kisako i ta tsobyiwa; ni lo-
yi a ti tsobako i ta kukumu-
kiswa.
Mat. 23. 12. xip. 18. 14. Jam. 4. 6. 1 Pet. 5. 5.

12 Yena a ku ngalo ka loyi a
mu rambileko kambe, Laha
u mahako a kuga ka mumu
kutani xilalelo, u nga biti
maxaka ya wena, kutani
bamakabye ba wena, ge ni
ba ka nwina, ge ni banhu
bo fuma wakileko nabo; ku
nga taku ba ku ramba ka-
mbe, ba maha kuklelisela
ka wena.
13 Kanilezi laha na u maha
mubuzo, ramba zisiwana, a
zirela, ni zilema, ni zikumu:
14 Wenake u ta katekiswa;
hakuba a ba nazo ba ta nga
ku klelisela ha zona: haku-
ba wena u ta kleliselwa ku-
vukeni ka ba lu lamileko.

15 Ni munwe wa bona laba ba
nga wa tsamile za kugeni
na a zwile zilo lezi, i te nga-
lo ka yena, I katekile yena
a ta ngaga zibaba mufunwe-
ni wa Nungungulu.
Kuv. 19. 9.
16 Kanilezi yena a ku ngalo ka
yena, A munhu wo kari i
lo maha xilalelo xa hombe;
i lo ramba botala:
Mat. 22. 2.
17 I lo ruma a malanza yakwe
hi xikati xa xilalelo ku ya
wula ka bona laba laba ba
rambilweko, Ngonani; ha-
kuba zilo zonkle zi longi-
silwe.
18 Kanilezi bonkle hi kuranza
kunwe ba lo sangula ku ti
pendla. A wa kuranga a
ku nga lo ka yena, Nzi xa-
bile a simu, nzi fanela nziya
yi wona: nza ku kombela
u nzi pendle.
19 Ni munwani a ku ngalo,
nzi xabile nklanu wa ma-
joka ya tikabi, nzi famba
kuya ti hlola: nza ku ko-
mbela u nzi pendle.
20 Ni munwani a ku ngalo,
Nzi tekile wasati, hikwala-
ho a nzi zi koti kuta.
21 Ni nanza gi lota, gi lo byela
a hosi ya gona lezi zilo.
Zonake a nwinyi wa yi-
ndlu na zangarile i te ngalo
ka nanza gakwe, Haklisa u
famba mapangweni ni mi-
pfuklaneni ya muti, u neha
laha a zisiwana ni zirela ni
zikumu ni zilema.
22 Ni nanza gi ku ngalo, Hosi,
lezi u zi layako zi mahekile,
ga hi kona wutsamo.

23 A hosi yi ku ka nanza, Famba tin*d*leleni ta hombe ni tihlavini, u ba gula ba engena, kasi a yin*d*lu ya mina ya fela ku tala.
24 Hakuba nza wula ka wena, a nga kona a munhu wa laho ba wa rambilwe a ta ngazwa a xilalelo xa mina.
Mat. 21. 43. & 22. 8. Mit. 13. 46.

25 Makunu ku lota naye a *z*i*d*lemo *z*a hombe: i lo hunzuluka, a ku ngalo ka*b*ye,
26 Loku a hi kona munhu a tako ka mina, a nga bengi a raru wakwe, ni nyine, ni sati, ni banana, ni bamaka*b*ye, ni bamakweru, ina, hambu kuhanya ka yena *n*winyi kambe, a nga koti ku maha mupizani wa mina.
Mat. 10. 37. Roma 9. 13. Kuv. 12. 11.
27 Kani loyi a nga rwaliko a xihambano xakwe yena *n*winyi, ata a nzi lanzela, a nga *z*i koti ku maha mupizani wa mina.
Mat. 16. 24. Marku 8. 34. xip. 9. 23. 2 Tim. 3. 12.
28 Hakuba hi wihi wa *n*wina, a labako ku aka a tawa, a nga tsami lahasi a hlayela a tsengo, a ku kutani i nawo lowu a ta nga mbetisa ha wona ke?
29 Ku nga taku, laha na bekile a xiseketelo, a nga *z*i koti kumbetisa, ni bon*k*le laba ba *z*i wonako ba sangula ku mu tseketsela, baku,
30 Loyi munhu i lo sangula ku aka, a nga *z*i koti ku mbetisa.
31 Kutani hi yihi hosi, yi sukako yiya hlasela a yi*n*wani hosi, a nga ta tsama lahasi kuranga a tsema kungo le*z*aku kutani yena a na nga ni kume ga makume ya mazana a nga kota ku*k*langana naye a tako a talwa naye hi makume mambiri ya makume ya mazana ke?
32 Kutani kambe, laha na yi*n*wani ya ha hi kule, ya ruma a mitsumi ku ya wutisa akuba ku hi kona a kulala.
33 Hikwalaho kani hi wihi wa nwina a nga siyiko *z*on*k*le le*z*i a nga na*z*o, a nga *z*i koti ku maha mupizani wa mina.
34 Hikwalaho a munyu wu sasekile: kanile*z*i loku munyu wu *t*rama, wu ta lungwa hi ku yini ke?
Mat. 5. 13. Marku 9. 50.
35 A wa ha faneli ni misaba ge ni koho: a banhu ba wu hoxa. Loyi a nga ni tin*d*lebe ta kuzwa, nga a *z*izwa.

XIPIMO 15.

1 Makunu a bahlengisi ni baonhi ba wa tsinela kusuhani ku muzwa.
Mat. 9. 10.
2 Bon*k*le ba Farisi ni batsali ba lo tsa*n*wisa, baku, Loyi

wo amukela baonhi, aga
nabo.
Mit. 11. 3. Gal. 2. 12.

3 I lo kanela lowu mufana-
niso ka*b*ye, aku,
4 Hi wihi munhu ka *n*wina, a
na nga ni zana ga tiyivu,
laha na a lahlile a yi*n*we ya
tona, a nga siyi leti ta n*k*la-
nu wa makume ni mune wa
makume ni *n*klanu ni mune
xiwuleni, a lanza leyi yi pe-
ngileko, kala a yi kuma ke?
Mat. 18. 12.
5 Ni laha na a yi kumile, i yi
beka makakleni yakwe, a
tsaka.
6 Laha a nga wata le kaya, i
lo bitana katigi*n*we a maxa-
ka yakwe ni baakelene na-
ye, a ku ka bona, tsakani na
mina, hakuba nzi yi kumile
a yivu ya mina leyi yi nga
wa lahlekile.
1 Pet. 2. 10, 25.
7 Nza wula ka *n*wina, *z*i ta
ba ngaho le tilweni hi muo-
nhi mu*n*we a hunzuluka-
ko, ku hunza laba ba n*k*la-
nu wa makume ni mune wa
makume ni n*k*lanu ni mune
a banhu ba lulamileko, ba
nga labiko kuhunzuluka.
xip. 5. 32.

8 Kutani hi wihi wasati a
nga ni kume ga *z*ipanze *z*a
siliva, loku a lahlekelwa hi
xipanze xi*n*we, a nga lume-
ki a kan*d*iya, a swiyela yi-
n*d*lu, a labisisa kala a xi
kuma ke?
Mat. 18. 28.

9 Laha na yena na xi kumile,
i bitana katigi*n*we a maxa-
ka yakwe ni ba akelane na-
ye, aku, Tsakani *z*i*n*we na
mina, hakuba nzi xi kumile
a xipanze lexi xi nga wa la-
hlekile.
10 *Z*i ngaho, nza wula ka *n*wi-
na, ku kona kutsaka ma-
hlweni ka tingelosi ta Nu-
ngungulu hi muonhi mu-
*n*we a hunzulukako.

11 A ku ngalo, A munhu wo-
kari i wa ni bana bambiri:
12 A nzisana ka bona a ku
ngalo ka raru wakwe, Da-
dani, nzi nyike xiabelo xa
tsomba ya wena lexi xi nyi-
kilweko·mina. Yena i lo ba
abanyisela a kuhanya ka
yena.
Marku 12. 44.
13 Ku wa nga hi masiku ma-
nyingi anzako a *n*wana loyi
wa nzisana a nga tsomba-
nyisa *z*on*k*le katigi*n*we, i lo
teka a lwenzo lakwe kuya
tikweni ga le kule; laho i lo
hangalasa tsomba yakwe hi
ku onhakala.
14 Ni laha na a hangalasile
kon*k*le, laho ku lo huma a
n*d*lala ya hombe lego tiko;
yena i lo sangula ku vuma-
la.
15 I lo famba a ya ti *k*langani-
sa ni muaki wa lego tiko;
i lo mu rumela masangeni
yakwe ku risa a maku-
mba.
16 Yena i lo mbilukela a kuga
a makamba laya ma nga

giwa hi makumba: a nga
nyikwangi hi munhu.
17 Kanilezi laha na ata ka wu-
tsumbu gakwe a ku ngalo,
Zingani a zitiri za ku rihwa
ka dadani zi na nga ni zi-
baba zotala ni ku hunza,
mina nzafa laha hi ndlala!
18 Nzi ta suka nzi taya ka da-
dani, nzi ta ku ngalo ka
yena, Dadani, nzi onhile
tilweni, ni mahlweni ka
wena:
19 A nza ha faneli kambe ku
bitanwa nzi nwana wa we-
na: nzi mahe kota munwe
wa zitiri za wena zi rihwa-
ko.
20 Yena i lo suka, i lota ka
dadani wakwe. Kanilezi la-
ha a nga wa ha hi kule, a
raru wakwe i lo mu wona,
i lo tatiswa hi titralo, i lo
tsutsuma, a yawa nhanwe-
ni yakwe, i lo ma trotra.
Mit. 2. 39. Efe. 2. 13, 17.
21 Ni nwana i te ngalo ka ye-
na, Dadani, nzi onhile le
tilweni ni mahlweni ka we-
na: a nza ha faneli ku bi-
tiwa a ku nzi nwana wa
wena.
22 Kanilezi a raru i te ngalo ka
malanza, Haklisani mu ne-
ha a nguwo yo saseka, mu
mu ambalisa; mu mehela a
pera canjeni gakwe, ni zila-
to mikonzweni yakwe:
23 Mu neha a role gi nonileko,
mu gi daya, hi tage, hi ma-
he kutsaka:
24 Hakuba loyi a nwananga i
wa file, yena wa hanya ka-
mbe; i wa lahlekile, i kumi-
lwe kambe. Ba lo sangula
ku tsaka.
xipm. 32. Efe. 2. 1. & 5. 14. Kuv. 3. 1.
25 Makunu a nwana wakwe
loyi wa nhonzwa i wa hi le
masinwini: kota a nga wa
wuya, i lozwa a kuyimbelela
ni kukina.
26 I lo bitana kakwe a munwe
wa malanza, i lo wutisa lezi
zilo za ku yini.
27 A ku ngalo ka yena, A ma-
kwenu i wuyile: ni raru wa
wena i dele a role gi nonile-
ko, hakuba i mu amukele
na a ponile a hanyile.
28 Kanilezi i lo zangara, a nga
vumeli ku engena: ni raru
wakwe i lo huma a mu ko-
ngotela,
29 Kanilezi yena i lo hlamula
a ku ngalo ka raru wakwe,
Wangabye, laya a malembe
yo tala nzi ku kozelako, a
nzi hambunyetangi ni ku-
laya ka wena: lezo cima a
ku nzi nyikangi ni mbuta-
nana, kasi nza fela ku tsa-
ka ni bangana ba mina:
30 Kanilezi laha loyi a nwana
wa wena na a tile, loyi a nga
hangalasa a tsomba ya we-
na ni zibayi, wena u mu da-
yele a role gi nonileko.
31 Yena a ku ngalo kakwe,
Nwananga, wena u na mina
xikati xonkle, ni zonkle lezi
zi nga za mina hi za wena.
32 Kanilezi zi wa lo fanela a ku
tsaka hi nengela: hakuba
loyi a makwenu i wa file,
wa hanya kambe; i wa la-

hlekile, wa kumilwe ka-
mbe.
xipm. 34.

XIPIMO 16.

1 Yena i lo wula kambe ka
bapizani, Ku wa hi kona
munhu wo kari a nga wa
fumile, loyi a nga wa hi ni
nekwa; ywaleyo yi lo keca-
rwa ka yena lezaku ya ha-
ngalasa xuma xakwe.
2 Yena i lo mu bitana, a ku
ngalo ka yena, Za ku yini
nzi zi zwako ha wena ke?
lonzowotela kuhlaya a wu-
nekwa ga wena; hakuba u
nga ta ha ku ba nekwa ka-
mbe.
3 Ni nekwa yiku wutsumbyi-
ni ga yena, Nzi ta maha yi-
ni, na nzi wona lezaku a
hosi ya mina ya nzi tekela
a wunekwa ke? A nzi na
ntamo ku rima; ni ku ko-
mbela nzi na ni tingana.
4 Nza pima lexi nzi ta nga xi
maha, laho, na nzi susilwe
wunekweni ga mina, kasi
ba fela ku nzi amukela lomo
tindlwini tabye.
5 Na a bitana loyi ni loyi wa
milanzu ya hosi yakwe, i te
ngalo ka wa kuranga, U na
ni nanzu wa ku yini ka hosi
ya mina ke?
6 Yena a ku ngalo, A zipimo
za zana za mafura. Yena a
ku ngalo ka yena, Teka a
papilo ga wena, u haklisa u
tsama u tsala a nklanu wa
makume.
7 Zonake yena a ku ngalo ka
munwani, U na ni nanzu
wa ku yini wena ke? Yena
a ku ngalo, I zana ga zipimo
za mabele. A ku ngalo ka
yena, Teka a papilo ga we-
na, u tsala nklanu wa ma-
kume ni ṁakume manha-
ru.
8 Ni hosi yi lo dzunza a ne-
kwa yi nga lulamangiko
hakuba yi mahile hi wu-
klari: hakuba a banana ba
legi tiko ka zizukulwana
zabye ba klarihile ku hunza
a banana ba kuwonekela.
Joh. 12. 36. Efe. 5. 8. 1 Tesa. 5. 5.
9 Nza wula ka nwina, Mahe-
lani a wutsumbu ga nwina
a bangana hi ba mamoni a
nga lulamangiko; kasi, laha
ku hlulekile, ba fela ku mu
amukela matabernekeleni
ya kupinzuka.
Mat. 6. 19. & 19. 21. xip. 11. 41. 1 Tim. 6. 17, 18, 19.
10 Ni loyi a kolekako ka za lezi
zitsongwanyani i kolekile ni
ka za ku tala: ni loyi a nga
lulamangiko ka lezi zi tso-
ngwanyani a nga lulamangi
ni ka za ku tala.
Mat. 25. 21. xip. 19. 17.
11 Hikwalaho loku mu nga ko-
lekile ka mamoni loyi a nga
lulamangiko, hi mani a ta
nga nyika ku tsumba ka
nwina ka tsomba yinene
ke?
12 Loku mu nga na mu nga
kolekile hi lezo zi nga za
munwani, hi mani a ta nga
mu nyika lezi zi nga za nwi-
na benyi ke?
13 A gi kona nanza gi ta nga

kozela tihosi timbiri: haku-
ba i ta benga yi*n*we, a ranza
yi*n*wani ; ku taku i ta na-
marela ka yi*n*we, a benga
yi*n*wani. *N*wina a mu *z*i
koti ku kozela Nungungu-
lu na mamona.

Mat. 6. 24.

14 Ni ba Farisi, laba ba nga
*z*iranzi *z*a mali, na ba *z*wile
*z*on*k*le le*z*i *z*ilo ; ba lo mu
kanya.

Mat. 23. 14.

15 Yena a ku ngalo ka*b*ye,
*N*wina mu laba ba ti basi-
sako mahlweni ka banhu;
kanile*z*i Nungungulu wa ti-
*b*a timbilu ta *n*wina : ha-
kuba le*z*o *z*i ti ku kumu-
kisako xikari ka banhu *z*i
nyenyeko mahlweni ka Nu-
ngungulu.

xip. 10. 29.

16 A nayo ni baprofeti ku wa
hi kona ku kala ku cikela
Johani; ku sukela lexo xi-
kati a ivangeli ya mufumo
wa Nungungulu ya kane-
lwa, ni banhu bon*k*le ba ha-
*k*lisa ku engena ka wona.

Mat. 4. 17. & 11. 12, 13. xip. 7. 29.

17 Kanile*z*i *z*a hehuka ka tilo
ni misaba ku hunza, ku na
le*z*aku a nzatana mu*n*we
wa nayo wu nga ta kuwa.

Mat. 5. 18. 1 Pet. 1. 25.

18 Ni ka loyi a hlongolako a
sati wakwe, a teka mu*n*wa-
ni, wa baya: ni ka loyi a te-
kako loye a hlongolilweko
wa baya.

Mat. 5. 32. & 19. 9. Marku 10. 11. 1 Kor. 7. 10, 11.

19 Makunu ku wa hi kona
munhu a nga fumile, i wa
ambala a *z*iwunguwungu ni
tinguwo to basa, a nga wa-
ga le*z*i *z*o nanziha masiku
won*k*le:
20 Ni mukombeli wo kari a ti-
*b*yako Lazaru i wa bekilwe
nyangweni yakwe, a tele hi
*z*ilonza,
21 Na a laba kuga a ma*k*la*k*la
laya ma welako mazeni ya
munhu wo fuma; ina, ni ti-
*b*yana ti lota ti lo lazela a
*z*ilonza *z*akwe.
22 Na ku mahisile le*z*o, kasi a
mukombeli i lofa, i lo rwa-
lwa hi tingelosi kuya xifu-
beni xa Abrahama : ni mu-
nhu wo fuma kambe i lofa,
i lo kelelwa.
23 Ni le Hayidesi i lo *k*lakusa
a mahlo yakwe, na hi ku-
xanisekeni, i lo wona Abra-
hama le kule, na Lazaru xi-
fubeni xakwe.
24 I lo bitana a ku ngalo, Da-
dani Abrahama, zwele wu-
xinji ka mina, u ruma La-
zaru, kasi a pete a wu*k*la
ga li tiho lakwe matini, a ti-
timete lirimi la mina; haku-
ba mina nzi laha wulaleni
ka legi pingo.

Marku 9. 44, &c.

25 Kanile*z*i Abrahama a ku
ngalo, *N*wananga, alakanya
le*z*aku wena kuhanyeni ka
wena u amukelile a *z*ilo *z*o
saseka *z*a wena, ni Lazaru
*z*i ngaho le *z*a kubiha : ka-
nile*z*i makunu yena wa ta-
ngaliswa, wena u le wula-
leni.

26 Ni lahan*d*le ka *z*ilo le*z*i *z*o-
n*k*le, xikari ka hina na
*n*wina ku kona a gebe ga
hombe, ni laba ba ranzako
ku hunza hi leno kuta ka
*n*wina ba nge *z*i koti, ni le-
*z*aku a nga kona a *k*latu-
kako hi leyo ata ka hina.
27 Yena i te ngalo, Hikwalaho
nzi ku kombela, dadani, le-
*z*aku nga u mu rumele le
n*d*lwini ka dadani wa mina;
28 Hakuba nzi na ni bamaka-
*b*ye ba n*k*lanu; kasi wa fela
ku kustumunya ka bona ba
nga ti ka legi wutsamo ga
kuxaniseka.
29 Kanile*z*i Abrahama a wula,
Ba na na Mosi ni baprofeti;
nga ba ingisa bona.
Joh. 5. 39, 45. Mit. 15. 21. & 17. 11.
30 Yena a ku ngalo, Kokwihi,
dadani Abrahama: kanile*z*i
loku mu*n*we wa bafileko
aya ka bona, ba ta hunzu-
luka.
31 A ku ngalo ka yena, Loku
ba ingisi Mosi ni baprofeti,
cima ba nga ta vumeliswa,
loku a mu*n*we a vuka hi ka
bafileko.
Joh. 12. 10, 11.

XIPIMO 17.

1 A ku ngalo ka bapizani ba-
kwe, A *z*i koteki le*z*aku a
*z*ikubekiso nga *z*i ngati: ka-
nile*z*i kombo ka yena, loyi
*z*i ta ngata ha yena!
Mat. 18. 6, 7. Marku 9. 42. 1 Kor. 11. 19.
2 *Z*i mu sasekele le*z*aku a ri-
*b*ye ga hombe ga xigayo gi
lengiswa nha*n*weni yakwe,
a hoxwa bimbini, ku hunza
loku a maha mu*n*we wa
laba ba tsongwani ku ku-
ngubanyeka.
3 *K*larihani wutsumbu ga
*n*wina: loku maka*b*ye wa
wena a ku onha, mu ka-
wuke; loku yena a hunzu-
luka, mu tsetselele.
Mat. 18. 15, 21. Jam. 5. 19.
4 Loku a onhile wena hi ka
n*k*lanu ni kumbiri hi siku,
a wuya ka wena ka n*k*lanu
ni kumbiri, aku, Nza hu-
nzuluka; wena u ta mu tse-
tselela.

5 Ni bapostoli ba ku ngalo
ka Hosi, Engetela kukoleka
ka hina.
6 Ni Hosi yi te ngalo, Loku
mu hi ni kukoleka ka ku
kota a mbewu ya xinapi,
mu taku ka leyi sinya ya
kuwu, Nga u simuka, wa
nga ta hoxwa bimbini; ku
ta yingiswa ka *n*wina.
Mat. 17. 20. & 21. 21. Marku 9. 23. & 11. 23.
7 Kanilezi hi wihi ka *n*wina,
a na nga ni xitiri xi rimako
kutani xi risako tiyivi, a ta
nga wula ka yena, laha nata
hi mikobeni, Ngona u ha-
*k*lisa u ta tsama uga;
8 Kutani a nga ta wula ka
yena, Longisa le*z*i nzi ta
ngaga, u ti boha a wutsu-
mbu, u nzi kozela, nzi kala
nziga ni kunwa; anzako
wena u taga ni kunwa?
xip. 12. 37.
9 Wa xi bonga xitiri hi le*z*i
xi nga maha *z*ilo *z*i layilwe-
ko ke?

10 *Zo* ngaho ni ka *n*wina, laha
mu ta nga nga mu mahile
a *z*ilo *z*i layelweko *n*wina,
mu wula, Mu hi malanza
ma nga vuniko ncumo; hi
mahile le*z*i wu nga wa hi
tiro wa hina ku maha.
Mat. 25. 30. Roma 3. 12. & 11. 35.
1 Kor. 9. 16, 17. File. 11.

11 Na ku mahisile le*z*o, kota
ba nga wa haya Jerusale-
ma, i lo tsemakanya xikari
ka le Samaria ni Galile.
Luka 9. 51, 52. Joh. 4. 4.
12 Kota le*z*i a nga engena mu-
taneni wo kari, ku lo *k*la-
ngana naye a kume ga ba-
nhu ba nga wa hi hloko-
nho, labo ba nga wa yimile
kule:
13 Bona ba lo *k*lakusa a mage-
zu ya*b*ye, baku, Jesu, Mu-
gonzisi, hi mahele wuxinji.
14 Ni laha a nga wa ba wona,
i te ngalo ka*b*ye, Fambani
mu ya kombisa a wutsumbu
ga *n*wina ka bapristi. Na
ku mahisile le*z*o, kota ba
nga wa ha famba, ba lo hla-
ziwa.
Mat. 8. 4. xip. 5. 14.
15 Ni mu*n*we wa*b*ye, laha a
nga wona le*z*aku i hanyisi-
lwe, i lo *k*lela a wuya, na
dumisa Nungungulu hi ge-
zu ga hombe;
16 I lowa hi ngohe yakwe mi-
konzweni yakwe, i lo mu
nyika kubonga: yena i wa
hi mu Samaria.
17 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo, Ba wa nga hi kume ba
nga hlaziwa ke? kanile*z*i ba
kwihi ba n*k*lanu ni mune
ke?
18 Laho a ku wa nga kumiwa-
ngi laba ba nga wa *k*lelile
ku ta nyika ku dumisa ka
Nungungulu, saseka loyi
mupfumba ke?
19 A ku ngalo kakwe, Suka, u
ti fambela: a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile.
Mat. 9. 22. Marku 5. 34. & 10. 52.
xip. 7. 50. & 8. 48. & 18. 42.

20 Na a nga a wutisilwe hi
ba Farisi, hi rini a mufumo
wa Nungungulu wu ta nata,
yena i lo ba hlamula a ku
ngalo, A mufumo wa Nu-
ngungulu a wuti hi kula-
ngutelwa:
21 Ge ba nga ta wula, Manga-
*b*ye, hi lowu! kutani, hi lo
lahaya! hakuba manga*b*ye,
a mufumo wa Nungungulu
wu kona xikari ka *n*wina.
xipm. 23. Roma 14. 17. Joh. 1. 26.

22 I te ngalo ka bapizani, A
masiku ma tata, laha mu ta
nga laba ku wona a gi*n*we
ga masiku ya' *N*wana wa
munhu, mu nga ta gi ma
wona.
Mat. 9. 15. Joh. 17. 12.
23 Ba ta wula ka *n*wina, Ma-
nga*b*ye, hi gaya! Manga-
*b*ye, i laha! mu nga fambi,
ge ni ku ba lanzela:
Mat. 24. 23. Marku 13. 21. xip. 21. 8.
24 Hakuba kota xingwala-
ngwanza, laha na xi kwezi-
ma hi *k*'elo gi*n*wani lahasi
ka tilo, xi woninga a *k*lelo
gi*n*wani lahasi ka tilo; *z*i ta

ba ngaho *N*wana wa munhu
hi siku gakwe.
Mat. 24. 27.
25 Kanile*z*i kusanguleni i fane-
lwe hi kuxanisekela *z*ilo *z*i-
nyingi ni ku aliwa hi lexi
xizikulwana.
Marku 8. 31. & 9. 31. & 19. 33. xip. 9. 22.
26 Kota le*z*i *z*i nga maheka hi
masikwini ya Noa, *z*i ta
ba ngaho hi masikwini ya
*N*wana wa munhu.
Mat. 24. 37.
27 Bona ba loga, ba lonwa, ba
lo tekana, ba lo tekanisa, ku
kala a siku lego Noa a nga
engena ha gona tarwini, ni
ntalo wu lota, wu lobisa
bona bon*k*le.
28 *Z*i ngaho kota le*z*i ku nga
wa mahekile masikwini ya
Loti; ba loga, ba lonwa, ba
lo xaba, ba lo xabisa, ba lo
*b*yala, ba lo aka;
29 Kanile*z*i sikwini legi Loti a
nga huma ha gona Sodoma,
ku lona a nzilo ni solufa hi
le tilweni, wu ba lobisa bon-
*k*le:
30 *Z*i ta kotisa le*z*o hi siku ga
*N*wana wa munhu a ta nga
wonekeliswa.
2 Tesa. 1. 7.
31 Hi lego siku, loyi a ta nga
nga a hi le hehla ka yin*d*lu,
ni *z*i*b*ya *z*akwa *z*i hi lomo
n*d*lwini, a nga ciki a ku ya
*z*i teka: ni loyi a nga masi-
*n*wini *z*i ngaho a nga ta ha
*k*lela a wuya.
Mat. 24. 17. Marku 13. 15.
32 Alakanyani sati wa Loti.
33 Ni loyi a ta nga labisisa a
kuhanya kakwe i ta ku la-
hla: ni loyi a ta nga lahla
kuhanya kakwe i ta ku ku-
ma.
Mat. 10. 39. & 16. 25. Marku 8. 35. xip. 9. 24. Joh. 12. 25.
34 Nza wula ka *n*wina, Ka lego
wusiku ku ta ba kona a ba-
nhu bambiri sangweni gi-
*n*we; ni mu*n*we i ta tekiwa,
ni mu*n*we i ta siyiwa,
Mat. 24. 40, 41. 1 Tesa. 4. 17.
35 Ku ta ba kona ba basati ba-
mbiri katiginwe kugayini;
mu*n*we i ta tekiwa, mu*n*we
i ta siyiwa.
37 Bona ba hlamula ba ku ka
yena, Hi kwihi, Hosi ke?
Yena a ku ngalo ka*b*ye, La-
ha ku kona a xirumbi ma
tsombana kona a makoti.
Mat. 24. 28.

XIPIMO 18.

1 Yena i lo kanela a mufa-
naniso ka*b*ye hi magumeso
ba fela ku kombela a xikati
xon*k*le, ba nga rereki;
xip. 11. 5. & 21. 36. Roma 12. 12. Efe. 6. 18. Kol. 4. 2. 1 Tesa. 5. 17.
2 Aku, Ku wa hi kona mutini
a mulamuli, loyi a nga ca-
biko Nungungulu, a nga hi
ko ni xicawo ni munhu.
3 Laho ku wa hi kona a noni
ka lowo muti; i lota ka nyi-
ngi kakwe, aku, Nzi potele
ka nala wa mina.
4 A nga *z*i ranzangi ku wa hi
xikati: kanile*z*i anzako i lo
wula nzeni ka wutsumbu
gakwe, Hambu le*z*i nzi nga
cabi Nungungulu, nzi hi ko
ni xicawo ni munhu;
5 Kanile*z*i hakuba leyi noni
wa nzi karata, nzi ta mu

potela, a nga kala a nzi re-
ra hi ku simamisa nata.
xip. 11. 8.
6 Ni Hosi yi te ngalo, *Z*wana-
ni loku a mulamuli a nga
lulamangiko a wulako.
7 Xana Nungungulu a nga ta
ba potela bahlawulilweko
bakwe ke, laba ba rilako ka
yena a mumu ni wusiku, ni
yena wa timisela ha bona?
Kuv. 6. 10.
8 Nza wula ka *n*wina, i ta ba
potela hi ku ha*k*lisa, Ahe-
mba laha a *N*wana wa mu-
nhu a ta ngata, i ta kuma
kuloleka misabeni?
Heb. 10. 37. 2 Pet. 3. 8, 9.

9 I lo kanela kambe lowu
mufananiso ka bo kari laba
ba tsumbako wutsumbu ga-
*b*ye baku ba lulamile, ba
kanyisa ba*n*wani:
xip. 10. 29. & 16. 15.
10 A banhu bambiri ba loya
tempeleni ku ya kombela;
a mu*n*we i wa hi mu Farisi,
ni mu*n*wani i wa hi muhle-
ngisi.
11 Ni mu Farisi i lo yima a
kombela *z*a ku ngahi hi wu-
tsumbu gakwe, Nungungu-
lu, nza ku bonga, le*z*aku
mina a nzi fanani ni ba-
*n*wani banhu, bapangi, a ba
nga lulamangiko, a *z*ibayi,
ni ku kota loyi muhlengisi.
Kuv. 3. 17.
12 Nzi yila kumbiri hi sonto,
nzi nyika *z*a kume ka *z*o-
n*k*le le*z*i nzi nga na*z*o.
13 Kanile*z*i a muhlengisi, na a
yima kule, a nga ranzi ni
ku *k*lakusisa a le*z*o a mahlo
yakwe le tilweni, kanile*z*i i
loba xifuba xakwe, aku,
Nungungulu, zwela wuxi-
nji ka mina muonhi.
14 Nza wula ka *n*wina, Loyi
munhu i lo relela n*d*lwini
yakwe na a tsetselelwe ku
hunza mu*n*wani: hakuba
loyi a ti ku kumukisako i
ta bohliswa: ni loyi a ti
bohlisako i ta ku kumuki-
swa.
Mat. 23. 12. xip. 14. 11. Jam. 4. 6.
1 Pet. 5. 5, 6.

15 Ba lo neha kakwe laho a
*z*ibanana, le*z*aku kasi wa *z*i
koma: kanile*z*i laha bapiza-
ni ba nga wa *z*i wonile, ba
lo ba kawuka.
Mat. 19. 13. Marku 10. 13.
16 Kanile*z*i Jesu i lo ba bitana
ka yena, aku, Vumelani a
banana ba tsongwani kuta
ka mina, mu nga ba belete-
li: hakuba a ba ku ngahi
mufumo wa Nungungulu.
1 Kor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.
17 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Kani loyi a nga amuke-
liko a mufumo wa Nungu-
ngulu kota a *n*wanana wa
tsongwani, a nga ta engena
ka wona.
Marku 10. 15.

18 A mufumeli wo kari i lo
mu wutisa, aku, Mugonzisi
wo Saseka, Nzi ta maha yi-
ni kasi nzige a tsomba ya
kupinzuka ke?
Mat. 19. 16. Marku 10. 17.
19 Jesu a ku ngalo ka yena,
Hi yini u nzi bitanako a ku

nzi sasekile ke? a nga kona
a sasekileko, saseka mu*n*we,
hi Nungungulu.
20 Wena wa yi tiba milayo, U
nga bayi, U nga dayi, U
nga yibi, U nga mahi wu-
kustumunyu ga mawunwa,
Caba raru wa wena ni nyi-
ne wa wena.
Roma 13. 9. Efe. 6. 2. Kol. 3. 20.
21 Yena a ku ngalo, *Z*on*k*le
le*z*i *z*ilo nzi hlayisile ku su-
kela wusweni ga mina.
22 Laha Jesu na *z*i zwile, i te
ngalo ka yena, Xilo xi*n*we
wa ha xi vumalako: xabisa
*z*on*k*le lezi u nga na*z*o, u
abela ka *z*isiwana, wena u
ta ba ni tsomba le tilweni:
ngona, u nzi lanzela.
Mat. 6. 19, 20. & 19. 21. 1 Tim. 6. 19.
23 Kanile*z*i laha na a zwile
le*z*i *z*ilo, i lo xanisaka ha
hombe; hakuba i wa fumi-
le nguvu.
24 Jesu na mu wona a ku nga-
lo, *Z*i tsanzisa ku yini ka
bona laba ba nga ni kufu-
ma ku engena mufu*n*weni
wa Nungungulu!
Mat. 19. 23. Marku 10. 23.
25 *Z*a hehuka ka kameli ku
engena no*n*wini wa cinga-
ni, ku hunza a munhu wo
fuma ku engena mufu*n*we-
ni wa Nungungulu.
26 Ni laba ba nga *z*izwa ba ku
ngalo, *Z*onake hi mani a ta
nga hanyiswa ke?
27 Kanile*z*i yena a ku nglo, A
*z*ilo le*z*i *z*i nga kotekiko ka
banhu *z*a koteka ka Nungu-
ngulu.
Mat. 19. 26. xip. 1. 37.

28 Petro a ku ngalo, Wanga-
*b*ye, hina hi siyile a ba ka
hina, hi lanzele wena.
Mat. 19. 27.
29 A ku ngalo ka*b*ye, Hi*z*inene
nza wula ka *n*wina, A ku
kona a munhu loyi a siyile-
ko a yin*d*lu, kutani i sati,
kutanu bamaka*b*ye, kutani
batrali, kutani banana, hi
kota ya mufumo wa Nu-
ngungulu,
30 A ta nga kala ku amukela a
kunyingi nguvu ni lexi xi-
kati, ni le tikweni gi tako a
kuhanya ka kupinzuka.

31 I lo teka ka yena a baku-
me ni bambiri, a ku ngalo
ka*b*ye, Manga*b*ye, ha kanzi-
ya Jerusalema, ni *z*on*k*le
*z*ilo le*z*i *z*i nga wa tsalilwe
hi baprofeti *z*i ta ya mbete-
ka ka *N*wana wa munhu.
Mat. 16. 21. & 17. 22. & 20. 17. Marku
10. 32.
32 Hakuba i ta nyikelwa ka ba
Matiko, ba ta mu tseketsela,
ba mu koma hi tingana, ba
ta mu pelela:
Mat. 27. 2. xip. 23. 1. Joh. 18. 28.
Mit. 3. 13.
33 Ba ta mu xupula ba ta mu
daya: na hi siku ga manha-
ru i ta vuka kambe.
34 Bona a ba pimangi hi loku
kuwula; ni loku kuwula, ku
wa fihlala ka*b*ye, a ba *z*i ti-
*b*angi a *z*ilo le*z*i *z*i nga wa
wulwa.
Marku 9. 32. xip. 2. 50. & 9. 45. Joh.
10. 6. & 12. 16.

35 Na ku mahisile le*z*o, kota
a nga wa tsinela Jeriko, a

xikumu xo kari xi nga wa
tsamile n*d*leleni xi kombe-
la:

Mat. 20. 29. Marku 10. 46.

36 Na xizwa a *zid*lemo *z*i nga
wa hunza, i lo wutisa aku
*z*a ku yini.

37 Ba lo mu *b*yela, hi Jesu wa
Nazareta a hunzako.

38 I lo bitana, Jesu wena *n*wa-
na wa Davida, maha wuxi-
nji ka mina.

39 Ni laba ba nga wa famba hi
mahlweni ba lo mu kawu-
ka, le*z*aku kasi a miyela:
kanile*z*i i lo bitana ha ho-
mbe nguvu, Wena *n*wana
wa Davida, maha ti*t*ralo ka
mina.

40 Jesu i lo yima, i lo mu laya
a kuba a nehiwa ka yena:
laha a nga wata ku suhani,
i lo mu wutisa,

41 U ranza ku nga nzi maha
yini ka wena ke? A ku
ngalo, Hosi, a nzi amukele
a kuwona ka mina.

42 Jesu a ku ngalo ka yena,
Amukela kuwona ka wena:
a kukoleka ka wena ku ku
nanyisile.

xip. 17. 19.

43 Kalakale i lo amukela ku-
wona kakwe, i lo mu lanze-
la, na dumisa Nungungulu:
ni banhu bon*k*le, laha ba
nga wa *z*i wonile ba lo nyika
kubonga ka Nungungulu.

xip. 5. 26. Mit. 4. 21. & 11. 18.

XIPIMO 19.

1 Yena i lo engena na a wa
tsemakanya Jeriko.

2 Languta, munhu a bitwako
Zekeu; yena i wa hi muhle-
ngisi wa hombe, na a fu-
mile.

3 I wa laba ku wona Jesu le-
*z*aku ngwa ku yini; i wa
nga *z*i koti hi xi*d*lemo, ha-
kuba i wa hi munhu a nga
wa komile.

4 Yena i lo tsutsuma a ranga
mahlweni, i lo kanziya si-
nyeni ya kuwu kasi ku mu
wona: hile*z*i a nga wa hu-
nza hi leyo n*d*lela.

5 Laha Jesu na a tile ka lego
wutsamo, i lo cuwuka le
hehla a ku ngalo ka yena,
Zekeu, ha*k*lisa, u cike; i
nyamu*k*la nzi fanelwe hi
kuya tsama n*d*lwini ya
wena.

6 Yena i lo ha*k*lisa, i lo ci-
ka, i lo mu amukela hi ku-
nengela.

7 Laha ba nga wa *z*i wonile,
bon*k*le ba lo tsanwa, baku,
Yena i fambile kuya e*k*lela
ka munhu a nga muonhi.

Mat. 9. 11. xip. 5. 30.

8 Na Zekeu i lo yima, a ku
ngalo ka Hosi, Wangabye,
Hosi, kihlanya ga xuma xa
mina nza nyika *z*isiwana;
loku nzi nga nzi mu kala-
bele xilo munhu, nzi xi wu-
yisela na xi engetilwe ka
mune.

xip. 3. 14.

9 Jesu a ku ngalo ka yena,
Nyamu*k*la a kuhanyiswa
ku tile ka leyi yin*d*lu, kota
le*z*i yenawu kambe a nga
*n*wana wa Abrahama.

Roma 4. 11, 12, 16. Gal. 3. 7. xip. 13. 16.

10 Hakuba a *N*wana wa mu-

nhu i tile ku laba ni kuta
hanyisa loku ku lahlekile-
ko.
Mat. 10. 6. & 15. 24. & 18. 11.
11 Kota le*z*i ba nga wazwa le-
*z*i *z*ilo, i lo engetela i lo ka-
nela mufananiso, hile*z*i a
nga wa hi kusuhani ni Je-
rusalema, ni le*z*i ba nga wa
ku simasima baku a mufu-
mo wa Nungungulu wu ta
nga wonekeliswa kalakale.
Mit. 1. 6.
12 Hikwalaho i te ngalo, A
munhu wo kari a dumileko
i loya tikweni ga le kule,
ku amukela a wutsumbu
gakwe a mufumo, ni ku
wuya.
Mat. 25. 14. Marku 13. 34.
13 I lo bitana a kume ga ma-
lanza yakwe, i lo ma nyika
a kume ga tipondo, a ku
ngalo ka wona, Xabisani
ha tona nzi kala nzi wuya.
14 Kanile*z*i a ba ka ka*b*ye ba
lo mu benga, ba lo ruma a
mitsumi hi le nzako ka-
kwe, baku, A hi ranzi le*z*a-
ku loyi munhu a fume he-
hla ka hina.
Joh. 1. 11.
15 Na ku mahisile le*z*o, laha a
nga wa *k*lela a wuya, na
amukele a mufumo, i lo la-
ya ka lawo malanza, wa la-
wo a nga ma nyikile a mali,
a ku bitiwa mata ka yena,
kasi a fela ku ti*b*a le*z*i ba *z*i
bin*z*uleko hi kuxabisa.
xipm. 23.
16 A wa ku ranga i lota ma-
hlweni yakwe, aku, Hosi,
a pondo ya wena yi ma-
hile a kume ga tipondo ka-
mbe.
17 A ku ngalo ka yona, U ma-
hile kwatsi, wena nanza go
saseka: hakuba i kumilwe
u kolekile ka xilo xi tso-
ngwanyani, fumela wena a
kume ga miti.
Mat. 25. 21. xip. 16. 10.
18 Ni wa wumbiri i lota, aku,
A pondo ya wena, Hosi, yi
binzule n*k*lanu wa tipondo.
19 A ku ngalo ka yona kambe,
Fumela wena a n*k*lanu wa
miti.
20 Ku lota mu*n*wani, aku, Ho-
si, wanga*b*ye, hi leyi a po-
ndo ya wena, nzi nga yi
fihlile leswini:
21 Hakuba nzi lo ku caba, hi-
le*z*i u nga munhu a na nga
ni wukuxu: u teka le*z*i u
nga u nga bekangiko, u
hula loku u nga xwanya-
ngiko.
Mat. 25. 24.
22 A wula ka yona, Hi le no-
*n*wini wa wena nzi ta ku
lamula, wena nanza gi bi-
hileko. Wena u lo *z*i ti*b*a
le*z*aku nzi munhu wa wu-
kuxu, nzi tekako le*z*i nzi
nga bekangiko, nzi hula le-
*z*i nzi nga xwanyangiko;
Mat. 12. 37. & 25. 26.
23 Hikwalaho a ku nyikangi
a mali ya mina bankeni,
kasi le kuteni ka mina nzi
nga yi bitanile *z*i*n*we ni bi-
nzu?
24 I lo wula ka bona labo ba
nga yimile, Tekani a pondo
leyi yi nga ka yena, mu

nyika ka loyi a nga ni ku-
me ga tipondo.
25 Ba ku ngalo ka yena, Hosi,
i na ni kume ga tipondo.
26 Nza wula ka *n*wina, ni ka
loyi a nga nazo ku ta nyiki-
wa; ni ka loyi a nga hambu
lexi a nga naxo xi ta tekiwa
ka yena.
Mat. 13. 12. & 25. 29. Marku 4. 25. xip. 8. 18.
27 Ahemba laba balala ba mi-
na, laba ba nga *z*i ranziko
ku nga nzi fuma hehla ka-
*b*ye, ba neheni laha, mu
ba daya mahlweni ka mi-
na.

28 Laha na a wulile le*z*i, i lo
famba mahlweni, i lo kanzi-
ya Jerusalema.
Marku 10. 32.

29 Na ku mahisile le*z*o, laha
a nga wa tsinela kusuhi ni
Betfage ni Betania, le xitsu-
ngeni xi ti*b*yako xitsunga
xa ma Olivia, i lo ruma ba-
mbiri ba bapizani bakwe,
aku,
Mat. 21. 1. Marku 11. 1.
30 Ti fambaleni mutaneni wu
cuwukeneko na *n*wina; ko-
ta ma ha engenako ka wona
mu ta kuma role gi kungi-
lweko, laho ku nga ranga-
ngiko ku tsama ka gona
munhu: mu gi neha laha.
31 Loku a hi kona a mu wuti-
sako, Hi yini mu gi *k*la-
*k*lako ke? *z*i ngaho mu ta
wula, A Hosi ya gi laba.
32 Ni laba ba nga wa rumilwe
ba lo famba, ba lo kuma
kona le*z*i a nga wa wulile
ka bona.
33 Kota ba nga wa *k*la*k*la role,
a benyi ba gona ba ku nga-
lo ka*b*ye, Yini mu *k*la*k*lako
a role ke?
34 Bona ba ku ngalo, A Hosi
ya gi laba.
35 Ba lo gi neha ka Jesu: ba lo
hoxa tinguwo ta*b*ye hehla
ka role, ba lo mu kilelisa
Jesu.
Mat. 21. 7. Marku 11. 7. Joh. 12. 14.
36 Kota a nga wa famba, ba lo
an*d*lala tinguwo ta*b*ye n*d*le-
leni.
Mat. 21. 8.
37 Kota le*z*i makunu a nga wa
tsinela kusuhi, kona kure-
leleni ka xitsunga xa ma
Olivia, a xi*d*lemo xon*k*le xa
bapizani xi lo sangula ku
nengela xi lo bonga Nungu-
ngulu hi gezu ga hombe hi
mitiro yonkle ya ntamo le-
yi ba nga wa yi wonile;
38 Baku, Yi katekile a Hosi
leyi yi tako bitweni ga Ho-
si: a kurula le tilweni, wu-
kosi le hehla-hehla,
xip. 2. 14. & 13. 35. Efe. 2. 14.
39 Ni ba*n*wani ba ba Farisi laba
ba nga ba le xi*d*le*n*wini ba
ku ngalo kakwe, Mugonzisi,
kawuka bapizani ba wena.
40 I lo hlamula a ku ngalo,
Nza mu *b*yela *n*wina le*z*a-
ku, loku laba ba miyela, ni
mari*b*ye ma ta bitana.

41 Ni laha a nga wa tsinele, i
lo wona muti i lo wu rilela,
Joh. 11. 35.
42 Aku, Loku u wa *z*i ti*b*a si-

kwini legi, wena, a *z*ilo le-
*z*i *z*i nga *z*a kurula! kanile-
*z*i makunu *z*i fihlilwe ka ma-
hlo ya wena.
43 Hakuba a masiku ma tata
hehla ka wena, laha a bala-
la ba wena ba ta nga ku di-
bela, ba ku ranzela, ba ku
vimbela ma*k*lelweni yon*k*le,
xip. 21. 20.
44 Ba ta ku poluwunzisa laha-
si, ni banana ba wena a ba
xikari ka wena; ba nga ta
siya xikari ka wena a ri*b*ye
gi*n*we hehla ka gi*n*wani;
hakuba a ku xi ti*b*i xikati
xa ku enzelwa ka wena.
Mat. 24. 2. Marku 13. 2. xip. 1. 68, 78. & 21. 6. 1 Pet. 2. 12.

45 Yena i lo engena tempele-
ni, i lo sangula ku hlongola
laba ba nga xabisa,
Mat. 21. 12. Marku 11. 11, 15. Joh. 2. 14, 15.
46 Aku ka bona, Ku tsalilwe,
Ni yin*d*lu ya mina yi ta ba
yin*d*lu ya ku kombela: ka-
nile*z*i *n*wina mu yi mahile
bako ga bapangi.

47 Yena i wa gonzisa masiku
won*k*le tempeleni. Kanile-
*z*i a bapristi ni batsali ni ba-
nhu ba hombe ba banhu ba
wa laba ku mu daya:
Marku 11. 18. Joh. 7. 19. & 8. 37.
48 Ba wa nga *z*i koti ku kuma
le*z*aku ba fela ku maha yi-
ni; hakuba a banhu ba wa
su namarela ka yena, na mu
ingisa.
Mit. 16. 14.

XIPIMO 20.

1 Na ku mahisile le*z*o, hi gi-
*n*we ga masiku, kota le*z*i a
nga wa gonzisa banhu te-
mpeleni, na a kanela iva-
ngeli, ku lota ka yena a
bapristi ni batsali *z*i*n*we ni
masingalakati;
Mat. 21. 23.
2 Ba lo wulawula baku ka ye-
na, Hi *b*yele: Hi ntamo wa
ku yini u mahako lezi *z*ilo
ke? kutani hi mani a ku
nyikileko lowu ntamo ke?
Mit. 4. 7. & 7. 27.
3 I lo hlamula a ku ngalo ka-
*b*ye, Minawu kambe nzi ta
mu wutisa a muwutiso; nzi
*b*yeleni:
4 A kubapatiza ka Johani, ku
wata hi le tilweni, kutani hi
le ka banhu ke?
5 Ba lo wulawulisana wutsu-
mbu ga*b*ye, baku, Loku hi
taku, Hi le tilweni; i taku,
Hi yini *n*wina a mu kolwa-
ngi ka yena ke?
6 Kanile*z*i loku hi taku, Hi le
ka banhu; a banhu bon*k*le ba
ta hi gan*d*la hi mari*b*ye: ha-
kuba ba lo *z*i ti*b*a le*z*aku Jo-
hani i wa hi muprofeti.
Mat. 14. 5. & 21. 26. xip. 7. 29.
7 Ba lo hlamula, ba ku ngalo
a hi *z*i ti*b*i le*z*aku ku wata
hi kwihi.
8 Jesu a ku ngalo ka bona,
Cima nzi nga ta mu *b*yela a
ku hi ntamo wa ku yini nzi
mahako ha wona le*z*i *z*ilo.

9 Yena i lo sangula ku wula-
wula ka banhu lowu mufa-
naniso: A munhu i lo *b*yala
a simu ga xivini, i lo gi nyi-
kela ka barimi, i loya ka gi-

*n*wani tiko a xikati xa ho-
mbe.
Mat. 21. 33. Marku 12. 1.
10 Hi le xikatini i lo rumela a
nanza ka barimi, kasi ba
fela ku mu nyika a mihanzo
ya xivini: kanile*z*i a barimi
ba lo muba, ba lo mu fa-
mbisa na hi haba ncumo.
11 Yena i lo ruma gi*n*wani na-
nza kambe: gonawu kambe
ba lo giba, ba lo gi koma hi
tingana, ba lo gi rumela na
gi hi haba ncumo.
12 I lo engeta kambe a ruma
ga wunharu: na gonawu
kambe ba lo gi lamata, ba
lo gi hlongola.
13 Ni hosi ya xivini yi ku nga-
lo, Xana nzi ta maha yini
ke? nzi ta rumela a *n*wana
wa mina a ranzekako: ku-
tani ba ta mu maha xica-
wo.
14 Kanile*z*i laha na barimi ba
nga wa mu wonile, ba lo
wulawulisana mu*n*we ni
mu*n*wani, baku, Lexi hi
xi*t*ralwa: a hi mu dayeni,
kasi a tsomba yi fela ku
maha ya hina.
15 Ba lo mu hlongola lahan*d*le
ka xivini, ba lo mu daya.
Hikwalaho yi ta maha yini
a hosi ya xivini ka bona ke?
16 Yi tata yi ta mbetisa labo
barimi, i ta nyika a xivini
ka ba*n*wani. Ni laha bona
ba nga wa *z*i *z*wile, ba ku
ngalo, Nungungulu a bele-
tele.
17 Kanile*z*i yena i lo cuwuka
ka*b*ye, a ku ngalo, Hi yini
*z*onake lexi a hi lexi xi tsa-
lilweko,
A ri*b*ye legi a baaki ba
nga gi ala, gwalego hi
hloko ya magumo ke?
Mat. 21. 42.
18 Ni bon*k*lelele laba ba welako
ka lego ri*b*ye ba ta *t*ran*d*le-
ka; kanile*z*i ka loyi gi ta
ngawa hehla kakwe gi ta
mu silisisa.
Mat. 21. 44.

19 A batsali ni bapristi ba lo
laba ku beka man*d*la hehla
ka yena ka xwalexo xikati;
ba lo caba a banhu: hakuba
ba lo *z*i ti*b*a le*z*aku i lo ka-
nela a mufananiso ha bona.
20 Bona ba lo mu rinzela, ba
lo ruma tihloli, laba ba ti
mahisako le*z*aku ba lulami-
le, kasi ba fela ku koma a
kuwulawula kakwe, kasi ba
fela ku mu nyikela ka ba-
fumeli ni le nta*n*weni wa
mufumeli.
Mat. 22. 15.
21 Ba lo mu wutisa, baku, Mu-
gonzisi, ha *z*i ti*b*a le*z*aku
wena wa wula wa gonzisa
kwatsi, a ku katali hi dzu-
mba ga munhu, kanile*z*i ha
kunene u gonzisa a n*d*lela
ya Nungungulu:
Mat. 22, 16. Marku 12. 14.
22 *Z*i fanele ka hina ku nyika
kupo ka Kesari, kutani a hi
*z*ona ke?
23 Kanile*z*i i lo wona a kuku-
nguha ka*b*ye, a ku ngalo
ka*b*ye,
24 Nzi kangeteni a denario.
Mufananiso ni mutsalo wa

mani wu nga ka yona ke?
Ba ku ngalo, Ngwa Kesari.
Mat. 18. 28.
25 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *Z*o-
nake nyikani Kesari le*z*i *z*i
nga *z*a Kesari, ni ka Nu-
ngungulu le*z*i *z*i nga *z*a
Nungungulu.
26 Ba wa nga *z*i koti ku koma
a kuwulawula kakwe ma-
hlweni ka banhu: ba lo da-
ma hi kuhlamula ka yena,
ba lo miyela.

27 Laho ku lota a bo kari ba
ba Sadusi, laba ba nge nga-
lo a ku kona a kuvuka; ba
lo mu wutisa,
Mat. 22. 23. Marku 12. 18. Mit. 23. 6, 8.
28 Baku, Mugonzisi, Mosi i lo
tsala ka hina, le*z*aku loku a
maka*b*ye wa munhu afa, na
wa hi ni sati, na nga hi na
banana, ni makaba*b*ye i ta
teka a wasati, a vuxa a mbe-
wu ka maka*b*ye wakwe.
29 Hikwalaho ku wa hi kona
bamaka*b*ye ba n*k*lanu ni ba-
mbiri: ni wa kuranga i lo
teka a wasati, i lofa na nga
hi na *n*wana;
30 Ni wa wumbiri;
31 Ni wa wunharu i lo mu te-
ka; *z*i ngaho ni ban*k*lanu
ni bambiri a ba siyangi ba-
nana, ba lofa.
32 Anzako ka le*z*o ni wasati
kambe i lofa.
33 Hi kuvukeni hikwalaho i ta
maha wasati wa mani ke?
hakuba a ban*k*lanu ni ba-
mbiri ba wa mu tekile a sati
wa*b*ye.
34 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, A
banana ba legi tiko ba te-
kana, ba nyika ku teka-
nisa:
35 Kanile*z*i laba ba ta nga hla-
yelwa ba fanele a ku ku-
ma ka lego tiko, ni kuvuka
hi ka bafileko, cima a ba te-
kani, a ba nyiki kutekana:
36 Hakuba ba nga ta ha kufa
kambe: hakuba ba ecana ni
tingelosi; banana ba Nungu-
ngulu, na ba hi banana ba
kuvuka.
1 Kor. 15. 42, 49, 52. 1 Joh. 3. 2. Roma 8. 23.
37 Kanile*z*i akuba bafileko ba
vuxiwe, Mosi i lo wonisa, le
wutsanweni ga Xihlahla, la-
ha a nga bitana a Hosi aku
Nungungulu wa Abrahama,
ni Nungungulu wa Isaka, ni
Nungungulu wa Jakobe.
38 Makunu a hi Nungungulu
wa bafileko, kanile*z*i ngwa
ba hanyako: hakuba bon*k*le
ba hanya ha yena.
Roma 6. 10, 11.
39 Ni bo kari batsali na hlamu-
la ba ku ngalo, Mugonzisi,
wena u wulile kwatsi.
40 Bona wa nga hi kona ni
munhu a nga wa tiya ku
mu wutisa xiwutiso.

41 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Hi
ku yini a ba wula Kristu i
*n*wana wa Davida ke?
Mat. 22. 42. Marku 12. 35.
42 Hakuba Davida wutsumbu
gakwe wa wula bukwini ga
Tisimu,
A Hosi yi te ngalo ka Ho-
si ya mina, Tsama wena

hi le canjeni ga mina ga
xinene,
Mit. 2. 34.
43 Nzi kala nzi maha a bala-
la ba wena ba maha a xi-
kegetelo xa mikonzo ya
wena.
44 Hikwalaho Davida i mu bi-
tana a Hosi, hi yini a nga
*n*wana wakwe ke?

45 Na ba hazwa le*z*i a banhu
bon*k*le a ku ngalo ka bapi-
zani bakwe,
Mat. 23. 1. Marku 12. 38.
46 *K*larihani a batsali, laba ba
labako ku famba tingu*b*ye-
ni to leha, ba ranza kuloswa
wutsa*n*weni go hlengeleta-
na, ni wutsamo ga hombe
masinagogeni, ni wutsamu
ga hombe mibuzweni;
Mat. 23. 5. xip. 11. 43.
47 Laba ba kadamulako a tiyi-
n*d*lu ta tinoni, hi wuxenge-
teli ba maha mikombelo yo
leha: laba ba ta amukela ku-
koneka ka hombe.
Mat. 23. 14.

XIPIMO 21.

1 Yena i lo cuwuka le hehla,
i lo wona a banhu bo fuma
laba ba nga cela a *z*inyikiwo
*z*a*b*ye xikwameni xa minyi-
kelo.
Marku 12. 41.
2 Yena i lo wona a noni yo ka-
ri ya xisiwana a nga cela a
mali ya xipimo xa dezi.
Marku 12. 42.
3 Yena i te ngalo, Ha kunene
nza wula ka *n*wina, Leyi
noni ya xisiwana yi celile
ku hunza bon*k*le:
2 Kor. 8. 12.
4 Hakuba bona ba mahile hi
wunyingi ga*b*ye ba lo cela a
*z*inyikiwo: kanile*z*i hi kuvu-
mala kakwe i celile kon*k*le
kuhanya a nga nako.

5 Ni kota le*z*i ba*n*wani ba
nga wa wulawula hi tempe-
le, le*z*aku yi bombisilwe hi
mari*b*ye yo saseka, na hi
minyikelo, a ku ngalo,
Mat. 24. 1. Marku 13. 1.
6 Kota hi le*z*i *z*ilo *n*wina mu
*z*i wonako, a masiku ma ta-
ta, laho a ku nga ta siywa a
ri*b*ye gi*n*we hehla ka gi*n*wa-
ni, lego gi nga a kungumu-
lwa.
xip. 19. 44.
7 Bona ba lo mu wutisa, ba-
ku, Mugonzisi, hikwalaho
hi rini le*z*i *z*ilo *z*i ta nga
maheka ke? ku ta maha xi-
woniso xa ku yini laha *z*ilo
le*z*i *z*i ta nga mbeteka ke?
8 Yena a ku ngalo, *K*larihani
kasi mu nga pengengiswi:
hakuba banyingi ba ta nga-
ta hi bito ga mina, baku, Hi
mina yena; ni, Xikati xi
tsinele: mu nga ba lan*z*eli.
Mat. 3. 2. & 4. 17. & 24. 4. Marku 13. 5.
Efe. 5. 6. 2 Tesa. 2. 3.
9 Laha mu ngazwa kulwa ni
nyenganyenga, mu nga ca-
*b*yiswi : hakuba le*z*i *z*ilo *z*i
labekile ku maheka kura-
nga; kanile*z*i a kugumelwa
a hi kalakale.

10 *Z*onake yena a ku ngalo
ka*b*ye, A lixaka li ta vukela
a lixaka, ni mufumo wu ta
vukela a mufumo:
Mat. 24. 7.

11 Laho ku ta ba kona kutse-
katseka ka hombe ka misa-
ba, ni wutsa*n*weni gi tsala-
ngeneko ku ta ba kona a
tin*d*lala ni mitungu; ku ta
ba kona a kuxaniseka ni *z*i-
woniso *z*a hombe *z*a le tilwe-
ni.
12 Kanile*z*i hi mahlweni ka *z*i-
lo le*z*i *z*on*k*le, ba ta beka a
man*d*la ya*b*ye hehla ka *n*wi-
na, ba ta mu xanisa, ba mu
nyikela masinagogeni ni le
mapaxweni, na ba mu neha
mahlweni ka tihosi ni ba-
fumeli hi kota ya bito ga
mina.
Marku 13. 9. Kuv. 2. 10. Mit. 4. 3. & 5. 18. & 12. 4. & 16. 24. & 25. 23. 1 Pet. 2. 13.
13 Ku ta hunzuka ka *n*wina hi
wukustumunyu.
Fil. 1. 28. 2 Tesa. 1. 5.
14 Hikwalaho ku bekeni timbi-
lwini ta *n*wina, mu nga ka-
nakani hi mahlweni hi ta
hlamula yini:
Mat. 10. 19. Marku 13. 11. xip. 12. 11.
15 Hakuba mina nzi ta mu
nyika a nomu ni ku*k*lariha,
loku bon*k*le a balala ba *n*wi-
na ba ta nga kala ba nga
mu vukeli ni ku mu kane-
ta.
Mit. 6. 10.
16 Kanile*z*i *n*wina mu ta nyi-
kelwa hi bona ba*t*rali, ni
bamaka*b*ye, ni ba ka *n*wina,
ni maxaka; ni ba*n*wani ba
*n*wina ba ta ba dayisa.
Marku 13. 12. Mit. 7. 59. & 12. 2.
17 Mu ta bengiwa hi banhu
bon*k*le hi kota ya bito ga
mina.
Mat. 10. 22.
18 Ku nga ta ba kona a sisi wa
hloko ya *n*wina wu ta nga
lo*b*yiswa.
Mat. 10. 30.
19 Hi kutimisela ka *n*wina
gongani mihefemulo ya
*n*wina.

20 Kanile*z*i laha na mu wona
Jerusalema gi ranzelwe hi
tiyimpi, *z*onake pimani le-
*z*aku a kuhangalaka kakwe
ku le kusuhani.
Mat. 24. 15. Marku 13. 14.
21 *Z*onake laba ba nga le Judia
ba ta cabela *z*itsungeni; ni
laba ba nga lomo xikari ka
gona ba nga ta huma; ni
laba ba nga lahan*d*le ka tiko
ba nga engeni.
22 Hakuba laya hi masiku ya
kupota, kasi a *z*ilo le*z*i *z*i
nga tsalwa *z*a tatiseka.
23 Kombo ka bona laba ba
nga ni tinyimba ni laba ba
anwisako hi lawo masiku!
hakuba ku ta ba kona a
kukarateka ka hombe mi-
sabeni, ni zanga ka laba ba-
nhu.
Mat. 24. 19.
24 Bona ba tawa hi wu*k*la ga
supado, ba mahiswa a ba-
ko*n*wi ba tixaka ton*k*le: ni
Jerusalema gi ta kanziye-
lwa hi ba Matiko, ku kala a
xikati xa ba Matiko xi tati-
seka.
Roma 11. 25.
25 Ku taba kona a miwoniso
le gam*b*yeni ni le hwetini
ni le tinyeletini; ni laha mi-
sabeni a hangalako wa ti-
xaka, ni kukanganyisa hi

kudzinza ka bimbi ni ma-
*b*yandlati;
Mat. 24. 29. Marku 13. 24. 2 Pet. 3. 10, 12.
26 A banhu ba ta dzebetana hi
kucaba, ni kulangutela a
*z*ilo le*z*i *z*i tako tikweni: ha-
kuba mitamo ya tilo yi ta
tsekatsekiswa.
Mat. 24. 29.
27 Lahoke ba ta wona a *N*wa-
na wa munhu na ata hi ma-
refu ni wukosi ga hombe.
Mat. 24. 30. Kuv. 1. 7. & 14. 14.
28 Kanile*z*i loku le*z*i *z*ilo *z*i
sangula ku maheka, cuwu-
kani hehla, mu *k*lakusa ti-
hloko ta *n*wina; hakuba a
ku*k*lakliswa ka *n*wina ku
tsinela.
Roma 8. 19, 23.

29 Yena i lo kanela ka*b*ye a
mufananiso: Manga*b*ye a
sinya ya kuwu, ni tisinya
ton*k*le:
Mat. 24. 32. Marku 13. 28.
30 Laha ti hlukako, ma *z*i wo-
na a wutsumbu ga *n*wina
le*z*aku a wuxika gi tsinele.
31 Ni le*z*o kambe, laha na mu
wona le*z*i *z*ilo *z*i maheka,
ti*b*ani le*z*aku a mufumo wa
Nungungulu wu tsinele.
32 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Lexi xizukulwana a xi
nga ta hunza, kala le*z*i *z*o-
n*k*le *z*i mbeteka.
33 A tilo ni misaba zi ta hu-
nza: kanile*z*i a timhaka ta
mina cima a ti nga ta hu-
nza.
Mat. 24. 35.

34 Kanile*z*i *k*larihani wutsu-
mbu ga *n*wina, ku nga taku
a timbilu ta *n*wina ti hlule-
ka hi kutsisa, ni kupopiwa,
ni ku cela kota hi loku ku-
hanya, lego siku gita ka
*n*wina kalakale kota panya:
Roma 13. 13. 1 Tesa. 5. 6. 1 Pet. 4. 7.
35 Hakuba ku ngaho hehla ka
bona laba ba akileko ka
ngohe ya misaba yon*k*le.
1 Tesa. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Kuv. 3. 3. & 16. 15.
36 Kanile*z*i rinzelani *z*ikati *z*o-
n*k*le, na mu maha miko-
mbelo, kasi ma pona le*z*i
*z*ilo *z*on*k*le *z*i ta nga mahe-
ka, mu yime mahlweni ka
*N*wana wa munhu.
Mat. 24. 42. & 25. 13. Marku 13. 33. xip. 18. 1. Efe. 6. 18.

37 Won*k*le masiku i wa go-
nzisa tempeleni; ni wusiku
gon*k*le i wo huma a ya
e*k*lela xitsungeni xi bitwa-
ko xa ma Olivia.
Joh. 8. 1, 2. xip. 22. 39.
38 Ni banhu bonkle ba wo bi-
nzuka ni mixo bata ka yena
tempeleni, ku muzwa.

XIPIMO 22.

1 Makunu a mubuzo wa *z*i-
baba *z*i nga hi ko ni comelo
wu wa tsinele, lowu wu bi-
twako a Pasika.
Mat. 26. 2. Marku 14. 1.
2 A bapristi ba hombe ni ba-
tsali ba lo laba le*z*aku ba ta
mu daya hi ku yini; haku-
ba ba wa caba banhu.
Joh. 11. 47. Mit. 4. 27.

3 Satani i lo engena ka Ju-
dasi loyi a ti*b*yako Iskarioti,

na a wa hlayilwe *zinwe* ni bakume ni bambiri.
Mat. 26. 14. Marku 14. 10. Joh. 13. 2, 27.
4 Yena i lo famba, i loya wulawula ni bapristi ba hombe ni tinduna, lezaku i ta mu nyikelisa ku yini ka*b*ye.
5 Bona ba wa hlakana, ba lo vumelana ku mu nyika a mali.
6 Yena i lo vumela, i wo laba a xikati a ta nga mu nyikela ka*b*ye, na xi*d*lemo na xi nga hi kona.

7 Ni siku ga *z*ibaba *z*i nga hiko ni comelo gi lota, hi lego ku nga ku*k*la*b*yiwako minyikelo.
Mat. 26. 17. Marku 14. 12.
8 Yena i lo ruma Petro na Johani, aku, Fambani mu ya hi longiselela a pasika, kasi ha fela kuga.
9 Bona ba te ngalo ka yena, Hikwihi wena u ranzako ku nga hi longisela kona ke?
10 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Manga*b*ye, laha na mu engena mutini, mu ta *k*langana ni munhu a rweleko a fuko ya mati; mu lanzeni laha n*d*lwini leyi a yako ka yona.
11 *N*wina mu ta wula ka munhu wosaseka wa yin*d*lu, Mugonzisi a wula ka wena, Yi kwihi yin*d*lu ya kutsombana laha nzi ta ngaga a pasika *zin*we ni bapizani ba mina ke?
12 I ta mu kombeta a yin*d*lu ya hombe yi bombisilweko: laho longisani.
13 Ba loya, ba lo kuma kota a nga wa wulile ka*b*ye: ba lo longisela a pasika.

14 Laha a hora yi nga wa cikele, i lo tsama, ni bapostoli *zin*we naye.
Mat. 26. 20. Marku 14. 17.
15 A ku ngalo ka*b*ye, Hi kuxuba nzi xubile kuga legi pasika na *n*wina hi mahlweni na nzi nga se ku xaniseka:
16 Hakuba nza wula ka *n*wina, Nzi nga ta ha giga kambe, gi kala gi tatiswa mufu*n*weni wa Nungungulu.
xip. 14. 15. Mit. 10. 41. Kuv. 19. 9.
17 Yena i lo amukela a kopo, laha a nga wa bongile, a ku ngalo, Yi tekeni, mu abanyiselana a wutsumbu ga *n*wina:
18 Hakuba nza wula ka *n*wina, a nzi nga tanwa ku sukela le*z*i a mihanzo ya xivini, kala a mufumo wa Nungungulu wu tata.
Mat. 26. 29. Marku 14. 25.
19 I lo teka a xibaba, laha a nga wa bongile, i lo xi kema, i lo ba nyika, aku, Lowu hi miri wa mina lowu wu nyikelweko *n*wina: mahani lexi kasi ku nzi alakanya.
Mat. 26. 26. Marku 14. 22. 1 Kor. 11. 24.
20 *Z*i ngaho ni kopo a nzako ka xilalelo, aku, Leyi kopo hi xivumelwano xi*s*wa xa nkata wa mina, wona lowu

wu halakileko hi kota ya *n*wina.
1 Kor. 10. 16.

21 Kanile*z*i langutani, a canja ga loyi a nzi nyikelako gi *zin*we na mina mezeni.
Mat. 26. 21, 23. Marku 14. 18. Joh. 13. 21, 26.

22 Hakuba a *N*wana wa munhu ha kunene wa famba, kota le*z*i ku nga xu*b*yilwe: kanile*z*i kombo ka loye munhu a ta nga nyikelwa ha yena!
Mat. 26. 24. Mit. 2. 23. & 4. 28.

23 Bona ba lo sangula ku wutisana xikari ka*b*ye, hi mani wa bona a ta nga maha lexi xilo.
Mat. 26. 22. Joh. 13. 22, 25.

24 Kambe ku lo huma kukanetana xikari ka*b*ye, hi wihi wabye a ringeneko ku maha wa hombe.
Marku 9. 34. xip. 9. 46.

25 A ku ngalo ka*b*ye, Ni tihosi ta ba Matiko ta fumela hehla ka*b*ye; ni laba ba nga ni ntamo hehla ka*b*ye ba bitiwa a *z*isasi.
Mat. 20. 25. Marku 10. 42.

26 Kanile*z*i *n*wina a mu nge ngaho: kanile*z*i loyi a nga wa hombe xikari ka *n*wina, nga a mahe loyi kota tsongwani; ni loyi a mahako hosi, a mehe xikozeli.
Mat. 20. 26. 1 Pet. 5. 3. xip. 9. 48.

27 Hakuba hi wihi wa hombe, hi loyi a tsamileko le kugeni, kutani hi loyi a kozelako ke? a hi yena loyi a tsamako kugeni ke? kanile*z*i mina i kona xikari ka *n*wina kota loyi a kozelako.
xip. 12. 37. Mat. 20. 28. Joh. 13. 13, 14. Fil. 2. 7.

28 Kanile*z*i *n*wina hi labo mu simamisileko na mina kuringweni;
Heb. 4. 15.

29 Mina nzi yimisile ka *n*wina a mufumo, kota le*z*i a Dadani wa mina a nzi yimiseleko,
Mat. 24. 47. xip. 12. 32. 2 Kor. 1. 7. 2 Tim. 2. 12.

30 Kasi ma fela kuga ni kunwa mezeni ya mina mufu*n*weni wa mina; mu ta tsama zitsa*n*weni mu lamula kume ga tixaka ni timbiri ta Israeli.
Mat. 8. 11. & 19. 28. xip. 14. 15. Kuv. 3. 21. & 19. 9. 1 Kor. 6. 2.

31 Simoni, Simoni, wanga*b*ye, Satani wa kombela ku kuma wena, le*z*aku a fela ku kuhlunga a kota mabele:
1 Pet. 5. 8.

32 Kanile*z*i nzi mahile mikombelo ha wena, kasi a kukoleka ka wena ku nga hluleki: maha wena, laha na u hunzulukile, u tiyisa bamaka*b*ye ba wena.
Joh. 17. 9, 11, 15. & 21. 15, 16, 17.

33 Yena a ku ngalo, Hosi, *zi**n*we na wena nzi longile kuya paxweni ni le kufeni.

34 A ku ngalo, Mina nza ku *b*yela, Petro, a kuku wu nga ta kuba nyamu*k*la, ku kala kunharu u kaneta le*z*aku a ku nzi ti*b*i.
Mat. 26. 34. Marku 14. 30. Joh. 13. 38.

35 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Laha nzi nga wa mu ru-

mile na mu hi haba a kwa-
ma, ni kwamana, ni *z*ilato,
mu lo vumala ncumo ke? ba
ku ngalo, A hi ncumo.
Mat. 10. 9. xip. 9. 3. & 10. 4.
36 A ku ngalo ka*b*ye, Kanile*z*i
makunu, loyi a nga ni kwa-
ma, nga a wu teka, *z*i nga-
ho ni loyi a nga ni kwama-
na: ni loyi a nga haba, a
xabise a nguwo yakwe, a
xaba a supado.
37 Hakuba nza wula ka *n*wi-
na, le*z*i *z*i tsalilweko nga *z*i
tatiseka ha mina, I hlaye-
lwe ni *z*ionhi: hakuba le*z*i
*z*i kanelweko ha mina *z*i na
ni kutatiseka.
Marku 15. 28.
38 Bona ba ku ngalo, Hosi,
wanga*b*ye, laha tisupado ti-
mbiri. Yena a ku ngalo ka
bona, Ku enele.

39 I lo huma, i lo famba, kota
ku nga wa hi mukuwo wa-
kwe, le xitsungeni xa ma
Olivia; ni bapizani kambe
ba lo mu lan*z*ela.
Mat. 26. 36. Marku 14. 32. Joh. 18. 1.
xip. 21. 37.
40 Ni laha a nga wa engena
wutsa*n*weni, i te ngalo ka
bona, Kombelani kasi mu
nga engeni kuringweni.
Mat. 6. 13. & 26. 41. Marku 14. 38.
xipm. 46.
41 I lo tsawuka ka bona a xi-
pimo xa ku hoxa ri*b*ye;
i lo kizama i lo kombela,
aku,
Mat. 26. 39. Marku 14. 35.
42 Dadani, loku u *z*i ranza, su-
sa leyi kopo ka mina: ahe-
mba a hi kuranza ka mina,
kanile*z*i ka wena, a *z*i ma-
heke.
Joh. 5. 30. & 6. 38.
43 Laho ku lo woneka ka yena
a ngelosi hi le tilweni, na
yi mu tiyisa.
Mat. 4. 11.
44 Na hi kubayiseni i lo ko-
mbela hi kutikisa: a nyuko
wakwe wu lo maha kota
madona ya hombe ya nkata
wu donela misabeni.
Joh. 12. 27. Heb. 5. 7.
45 Laha a nga wa suka hi le
kukombeleni ka yena, i lota
ka bapizani, i lo ba kuma
na ba e*k*lele hi kuxaniseka,
46 A ku ngalo ka*b*ye, Mu e*k*le-
lela yini *n*wina ke? vukani
mu kombela, kasi mu nga
engeni kuringweni.
xipm. 40.

47 Na a wa ha wulawula, ma-
nga*b*ye, a xi*d*lemo, ni loyi a
bitwako Judasi, a mu*n*we
wa bakume ni bambiri, na
rangile mahlweni ka*b*ye; i
lo tsinela ka Jesu kasi ku
mu *t*ro*t*ra.
Mat. 26. 47. Marku 14. 43. Joh. 18. 3.
48 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo
kakwe, Judasi, u nyikela a
*N*wana wa munhu wena hi
ku*t*ro*t*ra ke?
49 Ni laba ba nga wa hi ka ye-
na na ba wonile le*z*i *z*i nga
lanzela ba ku ngalo, Hosi,
hi ta hebeka hi supado ke?
50 A mu*n*we wo kari ka bona
i loba nanza ga mupristi wa
hombe, i lo tsema a n*d*lebe
yakwe ya xinene.
Mat. 26. 51. Marku 14. 47. Joh. 18. 10.
51 Kanile*z*i Jesu i lo hlamula a

ku ngalo, Tsikani *z*a ku
ngahi. I lo kumba n*d*lebe
yakwe, i lo yi holisa.
52 Jesu a ku ngalo ka bapristi
ba hombe, ni ka tinduna ta
tempeli, ni ka masingalaka-
ti, laba ba nga tele yena,
*N*wina mu humele kota mu
telako a mupangi, *z*inwe ni
tisupado, ni *z*igomba ke?
Mat. 26. 55. Marku 14. 48.
53 Loyi nzi nga wa hi na *n*wi-
na masiku won*k*le lomo te-
mpeleni, *n*wina a mu nawu-
lutangi a man*d*la ya *n*wina
ka mina: kanile*z*i leyi hi
hora ya *n*wina, ni ntamo wa
munyama.
Joh. 12. 27.

54 Bona ba lo mu koma, ba lo
famba naye, ba lo mu neha
le n*d*lwini ya mupristi wa
hombe. Kanile*z*i Petro i wa
mu lanzela hi le kule.
Mat. 26. 57, 58. Joh. 18. 15.
55 Ni laha ba nga dzibele nzilo
xikari ka hu*b*ye, na ba tsa-
mile wutsamo gi*n*we, Petro
i lo tsama xikari ka*b*ye.
Mat. 26. 69. Marku 14. 66. Joh. 18. 17, 18.
56 A nhwana wo kari i lo mu
wona kota a nga wa tsamile
kuwonekeleni ka nzilo, na a
mu cuwukisisa, a ku ngalo,
Loyi munhu kambe i wa hi
*z*i*n*we naye.
57 Kanile*z*i yena i lo kaneta,
na aku, Wasati, a nzi mu
ti*b*i.
58 Anzako ka xikatanyana a
mu*n*wani i lo mu wona, a
ku ngalo, Wenawu u wa hi
mu*n*we wa bona. Kanile*z*i
Petro a ku ngalo, Munhu,
a hi mina sawe.
Mat. 26. 71. Marku 14. 69. Joh. 18. 25.
59 A nzako ka xipimo xo kwa-
tsi i hora yi*n*we a mu*n*we i
lo tiyisa, aku, Ha kunene
loyi munhu i wa hi nayewo
kambe: hakuba ngwa le
Galile.
Mat. 26. 73. Marku 14. 70. Joh. 18. 26.
60 Kanile*z*i Petro a ku ngalo,
Wanuna, a nzi *z*i ti*b*i le*z*i u
*z*i wulako. Ni kalakale, na
a wa ha wulawula, a kuku
wu loba.
61 Ni Hosi yi lo hunzuluka, yi
lo cuwuka Petro. Petro i
lo alakanya a mhaka ya
Hosi, le*z*aku i wulisile ku
yini ka yena. Hi mahlwe-
ni na kuku wu nga se kuba
nyamu*k*la, wena u ta nzi
kaneta kunharu.
Mat. 26. 34, 75. Marku 14. 72. Joh. 13. 38.
62 Yena i lo huma, i lo rila
nguvu.

63 Ni banhu laba ba nga wa
komile Jesu ba lo mu tseke-
tsela, ba lo muba.
Mat. 26. 67, 68. Marku 14. 65.
64 Ba lo vala a mahlo yakwe,
ba lo mu wutisa, baku, Pro-
feta: hi mani a ku bileko
ke?
65 Ni *z*ilo *z*inyingi zo tala ba lo
wulawula ha yena, na ba
mu rukatela.

66 Kalakale kota le*z*i gi nga
wa cile, a kutsombana ka
masingalakati ni banhu ba
lo tsombana katigi*n*we, *z*i-
*n*we ni bapristi ba hombe ni

batsali; ba lo mu yisa hu-
*b*yeni ya*b*ye, baku,
Mat. 27. 1. Mit. 4. 26. & 22. 5.
67 Loku wena u hi Kristu, hi
*b*yela, Kanile*z*i a ku ngalo
ka*b*ye, Loku mina nzi mu
*b*yela, mu nga ta kolwa:
Mat. 26. 63. Marku 14. 61.
68 Loku mina nzi mu wutisa,
*n*wina mu nga ta hlamula.
69 Kanile*z*i ku sukela le*z*i a
*N*wana wa munhu i ta tsa-
ma le canjeni ga xinene ga
ntamo wa Nungungulu.
Mat. 26. 64. Marku 14. 62. Heb. 1. 3. & 8. 1.
70 Bona bon*k*le ba ku ngalo,
Wena u *N*wana wa Nungu-
ngulu ke? Yena a ku nga-
lo ka bona, *N*wina ma wula
hi mina yena.
Mat. 26. 64. Marku 14. 62.
71 Bona ba ku ngalo, Ha ha
simamisa hi laba bakustu-
munyu ba ku yini ke? ha-
kuba hina wutsumbu hi *z*i
*z*wile hi le no*n*wini wakwe
yena *n*winyi.
Mat. 26. 65. Marku 14. 63.

XIPIMO 23.

1 Won*k*le a *k*lawa wa*b*ye wu
lo suka, ba lo mu neha ka
Pilatu.
Mat. 27. 2. Marku 15. 1. Joh. 18. 28.
2 Ba lo sangula ku mu keca-
ra, baku, Hi lo kuma loyi
munhu na a hambukisa li-
xaka la hina, a tsimbeta ku
kupa kupo ka Kesari, na a
wula le*z*a*k*u yena wutsu-
mbu hi Kristu a hosi.
Mit. 17. 7. Mat. 17. 27. & 22. 21. Marku 12. 17. Joh. 19. 12.
3 Pilatu a mu wutisa, aku,
Wena u Hosi ya ba Juda
ke? Yena i lo mu hlamu-
la a ku ngalo, Wa wula
wena.
Mat. 27. 11. 1 Tim. 6. 13.
4 Ni Pilatu a ku ngalo, ka
bapristi ba hombe ni ka *z*i-
*d*lemo, A nzi kumi a nanzu
ka loyi munhu.
1 Pet. 2. 22.
5 Kanile*z*i bona ba lo hlohlo-
tela nguvu, baku, Wa vi-
ndlukisa a banhu, na gonzi-
sa Judia gon*k*le, i sangule
Galile a kala ata ka legi
wutsamo.
6 Kanile*z*i laha Pilatu a nga
wa *z*i zwile, i lo wutisa ku-
tani loyi munhu ngwa le
Galile.
7 Laha a nga wa *z*i ti*b*ile le*z*a-
ku ngwa mufumo wa He-
rodi, i lo mu rumela ka
Herodi, loyi a wutsumbu
gakwe a nga wa hi Jerusa-
lema hi lawo masiku.
xip. 3. 1.

8 Makunu laha Herodi a nga
wa wonile Jesu, i lo tsaka
ka hombe nguvu: hakuba
ku wa hi xikati xa hombe
na labisisa ku mu wona,
hakuba i wa lozwa ha yena;
i wa laba ku wona a xi-
hlamaliso xi mahiwako ha
yena.
xip. 9. 9. Mat. 14. 1. Marku 6. 14.
9 Yena i lo mu wutisela hi ti-
mhaka to tala; kanile*z*i a
nga mu hlamulangi ncumo.
10 A bapristi ba hombe ni ba-
tsali ba lo yima, ba lo mu
kecara hi ntamo.
11 Herodi ni bakasadoro ba-

kwe ba lo mu kanyisa, ba
mu tseketsela, ba lo mu
ambexa a nguwo yo sase-
ka ba mu wuyisela ka Pi-
latu.
12 Herodi na Pilatu ba lo ma-
ha bangana hi gwalego siku:
hakuba hi mahlweni ba wa
hi balala xikari ka wutsu-
mbu ga*b*ye.
Mit. 4. 27.

13 Pilatu i lo batana katigi-
*n*we a bapristi ba hombe, ni
bafumeli ni banhu,
Mat. 27. 23. Marku 15. 14. Joh. 18. 38. & 19. 4.
14 A ku ngalo ka*b*ye, *N*wina,
mu lo mu neha ka mina
loyi munhu, kota loyi a ha-
mbukisako banhu: ni ma-
nga*b*ye, mina, nzi mu hlo-
lile mahlweni ka *n*wina, a
nzi kumangi nanzu ka mu-
nhu loyi ni ka *z*ilo le*z*i *n*wi-
na mu mu kecarako ha *z*o-
na:
xipm. 1, 2, 4.
15 Ge, na Herodi: hakuba i
*k*lelile a mu wuyisa ka hi-
na; langutani, a hi ncumo
xi faneleko kufa xi mahi-
lweko ha yena.
16 Hikwalaho nzi ta mu tsayi-
sa, nzi mu *k*la*k*lisa.
Mat. 27. 26. Joh. 19. 1.
18 Kanile*z*i ba lo bitana bon*k*le
katigi*n*we, baku, Susa loyi
munhu, u hi *k*la*k*lisela Ba-
raba:
Mit. 3. 14.
19 Loyi hi xikanya xakwe i lo
ku maha mutini, ni kudaya
i lo hoxwa paxweni.
20 Pilatu i lo wulawula ka*b*ye
kambe, na laba ku *k*la*k*lisa
Jesu;
21 Kanile*z*i ba lo kanyuluka,
baku, Mu belele, mu belele.
22 Yena a ku ngalo ka*b*ye hi
xikati xa wunharu, Hi yini,
hi kwihi kubiha loyi mu-
nhu a ku mahileko ke? a
nzi kumangi a xilo xa kufa
ka yena: hikwalaho nzi ta
mu tsayisa nzi mu *k*la*k*lisa.
23 Kanile*z*i bona kalakale hi
magezu ya hombe, na ba
kombela le*z*aku nga a bele-
lwa. Ni magezu ya*b*ye ma
lo hlula.
24 Pilati i lo tsemakanya lexi
ba xi kombelako a ba ma-
helwe.
Mat. 27. 26. Marku 15. 15. Joh. 19. 16.
25 I lo ba *k*la*k*lela loyi a nga
wa xikanya ni kudaya i lo
hoxiwa le paxweni, loyi ba
nga yena ba mu kombela-
ko; kanile*z*i i lo mu nyikela
kuranzeni ka*b*ye.

26 Laha na ba mu fambisile,
ba lo koma munwe Simoni
wa Kurene, a nga wata hi
le tikweni, ba lo xi rwexa
ka yena xihambano, ku xi
rwala le nzako ka yena.
Mat. 27. 32. Marku 15. 21. Joh. 19. 17.

27 Laho i lo lanzelwa hi xi-
*d*lemo xa hombe xa banhu,
ni ba basati laba ba nga wa
hlomula ba rilela yena.
28 Kanile*z*i Jesu i lo hunzulu-
ka ka bona a ku ngalo, Ba-
nhanyana ba Jerusalema,
mu nga nzi rileli, kanile*z*i

rilelani a wutsumbu ga *n*wi-
na, ni banana ba *n*wina.
29 Hakuba langutani a masiku
ma hata, lawo ba ta nga
wula, Yi katekisilwe a ngo-
*n*wa, ni marumbu laya cima
ma nga *t*ralangiko, ni ma-
bele laya ma nga anwisa-
ngiko.
Mat. 24. 19. xip. 21. 23.
30 *Z*onake ba ta sangula ku
wula ka *z*itsunga, Wela ka
hina; ni ka *z*itsungana hi
kubunyeteni.
Kuv. 6. 16. & 9. 6.
31 Hakuba loku bona ba maha
le*z*i *z*ilo sinyeni yo nyuka,
ku ta ku yini ka leyi ya
kuoma ke ?
1 Pet. 4. 17.

32 Laho ku wa hi kona a ba-
mbiri ba*n*wani, laba ba ku-
biha, ba lo yiswa naye kuya
dawa.
Mat. 27. 38.

33 Laha ba nga wa cikele wu-
tsa*n*weni gi bitiwako Ga
hloko, laho ba lo mu belela
kona, ni *z*ionhi, xi*n*we hi le
canjeni ga xinene, ni xi-
*n*wani hi le canjeni ga xi-
baba.
Mat. 27. 33. Marku 15. 22. Joh. 19. 17, 18.
34 Ni Jesu a ku ngalo, Dadani,
ba tsetselele: hakuba a ba
xi ti*b*i lexi ba xi mahako.
Ba lo abelana tinguwo ta-
kwe xikari ka*b*ye, ba lo ma-
ha kuvumba.
Mat. 5. 44. & 27. 35. Mit. 3. 17. & 7. 60. 1 Kor. 4. 12. Marku 15. 24. Joh. 19. 23.
35 Ni banhu ba lo yima na ba
cuwuka. Hi bafumeli ka-
mbe ba lo mu tseketsela,
baku, Yena i hanyisa ba-
*n*wani; a nga ti hanyisa
wutsumbu, loku loyi a wa
hi Kristu Nungungulu, a
hlawulilweko.
Mat. 27. 39. Marku 15. 29.
36 Ni bakasadoro kambe ba lo
mu tseketsela, na bata ka-
kwe, na ba mu nyika a vi-
niga,
37 Na baku, Loku wena u wa
hi Hosi ya ba Juda, hanyisa
wutsumbu ga wena.
38 Laho kambe ku wa hi ni
mutsalo hehla kakwa, LO-
YI HI HOSI YA BA JUDA.
Mat. 27. 37. Marku 15. 26. Joh. 19. 19.

39 Ni mu*n*we wa *z*igohi le*z*i *z*i
nga wa hayekilwe naye i lo
mu rukatela, aku, Wena a
hi wena Kristu ke ? hanyisa
wutsumbu ga wena na hina.
Mat. 27. 44. Marku 15. 32.
40 Kanile*z*i mu*n*wani i lo hla-
mula na mu kawuka a ku
ngalo, Wena a ku mu cabi
Nungungulu ke, na u wona
le*z*aku u konekile naye ke ?
41 Hina ha kunene hi kulu-
lamileko ; hakuba hina hi
amukele a cacazelo wa hi-
na: kanile*z*i loyi munhu a
nga mahangi a *z*igoho.
42 Yena a ku ngalo, Jesu, U
wa nzi alakanya laha na
uta hi mufumo wa wena.
43 A ku ngalo kakwe, Hi*z*ine-
ne nza wula ka wena, Nya-
mu*k*la u taba *z*i*n*we na mi-
na Paradiseni.

44 Makunu ku wa hi hora ya

wun*k*lanu ni yi*n*we, ni mu-
nyama wu lota wu kubu-
nyeta misabeni yon*k*le ku
kala a hora ya wun*k*lanu ni
mune,
Mat. 27. 45. Marku 15. 33.
45 Ni gambo gi lo pfupela: ni
veli ya tempele yi lo hanzu-
ka hi xikari.
Mat. 27. 51. Marku 15. 38.
46 Laha Jesu a nga wa bita-
nile hi gezu ga hombe, i te
ngalo, Dadani, le man*d*leni
ya wena nza nyikela a mo-
ya wa mina: na a wulile le-
*z*i, i lo nyikela a moya wa-
kwe.
1 Pet. 2. 23. Mat. 27. 50. Marku 15.
37. Joh. 19. 30.
47 Laha a nduna ya zana yi
nga wa wonile le*z*i *z*i mahe-
kileko, yi lo dumisa Nu-
ngungulu, aku, Ha kunene
loyi i wa hi munhu a lula-
mileko.
Mat. 27. 54. Marku 15. 39.
48 *Z*onkle a *z*i*d*lemo le*z*i *z*i
nga wa tsombanile katigi-
*n*we kasi kuta wona, laha
na ba wonile *z*ilo le*z*i *z*i ma-
hekileko, ba lo wuya na ba-
ba *z*ifuba *z*a*b*ye.
49 Ni bon*k*le laba a nga wa to-
lobelene naye, ni ba basati
laba ba nga wa mu lanze-
le hi le Galile, ba lo yima
kule, na ba wona le*z*i *z*ilo.
Mat. 27. 55. Marku 15. 40. Joh. 19. 25.

50 Languta, munhu a biti-
wako Josefa, wa hu*b*ye, a
munhu wo saseka a lulami-
leko
Mat. 27. 57. Marku 15. 42. Joh. 19. 38.
51 (I wa nga vumelangi ka ku-
ngo ni *z*imaho *z*a*b*ye), a do-
ta ga le Aramatia, a muti
wa ba Juda, loyi a nga cu-
wukele a mufumo wa Nu-
ngungulu:
Marku 15. 43. xip. 2. 25, 38.
52 Loyi munhu i loya ka Pila-
tu, aya wutisa xirumbi xa
Jesu.
53 Yena i lo xi cisa, i lo songe-
la ngu*b*yeni yo basa, i lo
beka nkeleni lowu wu nga
wa kehlilwe ri*b*yeni, lowu
ku nga nga ku nga bekwa-
ngi kona munhu.
Mat. 27. 59. Marku 15. 46.
54 Le*z*i ku nga wa hi siku ga
Kulongisela, ni sabado gi wa
tsinele.
Mat. 27. 62.
55 Ni ba basati, laba ba nga ta
naye hi le Galile, ba lo la-
nzela hi le nzako, ba ta wo-
na a nkele, ni ku a xiru-
mbi xakwe xi bekisilwe ku
yini.
xip. 8. 2. Marku 15. 47.
56 Bona ba lo wuya, ba ta lo-
ngisa a maka ni mafura.

Hi siku ga sabado ba lo
humula kota nayo.
Marku 16. 1.

XIPIMO 24.

1 Kanile*z*i hi siku goranga
ga sonto, manzikweni ni
punzu, ba lota nkeleni, na
ba neha a maka laya ba nga
wa ma longisele.
Mat. 28. 1. Marku 16. 1. Joh. 20. 1.
xip. 23. 56.
2 Ba lota kuma a ri*b*ye na gi
umbulutilwe le nkeleni.
Mat. 28. 2. Marku 16. 4.

3 Bona ba lo engena nzeni,
a ba xi kumangi a xirumbi
xa Hosi Jesu.
Marku 16. 5. xipm. 23.
4 Na ku mahisile lezo, laha ba
nga wa ha kanganyiswa,
languta, a madota mambiri
ma yimile xikari ka*b*ye na
ma ambele a tinguwo ti ha-
timako:
Joh. 20. 12. Mit. 1. 10.
5 Kota lezi ba nga wa dzuka,
ba lo koramisa tingohe ta-
*b*ye misabeni, ba ku ngalo
ka*b*ye, Hi yini mu labako a
hanyako xikari ka bafileko
ke?
6 Yena a nga kona laha, ka-
nilezi i vukile: alakanyani
laha a nga wula ka nwina
lezi a nga wa hi Galile,
Mat. 16. 21. & 17. 23. Marku 8. 31. & 9. 31. xip. 9. 22.
7 Na wula a *N*wana wa mu-
nhu i ta nyikelwa man*d*leni
ya baonhi, i ta belelwa, ni
siku ga manharu i ta vuka
kambe.
8 Bona ba lo alakanya a mha-
ka yakwe,
Joh. 2. 22.
9 Ba lo wuya nkeleni, ba lota
*b*yela *z*on*k*le le*z*i *z*ilo ka ba-
kume ni mu*n*we, ni ka ba
seleko.
Mat. 28. 8. Marku 16. 10.
10 Makunu ba wa hi Maria
Magdelene, ni Joana, ni
Maria nyine wa Jamesi: ni
ba*n*wani bawasati *z*i*n*we
nabo ba lo *b*yela le*z*i *z*ilo
ka bapostoli.
xip. 8. 3.
11 Ni leti timhaka ti lo wone-
ka mahlweni ya*b*ye kota ti-
karingani; a ba ti kolwa-
ngi.
Marku 16. 11. xipm. 25.
12 Kanile*z*i Petro i lo suka, i lo
tsutsuma aya nkeleni; i lo
yima a cuwuka nzeni, a wo-
na a tinguwo to basa na ti
tsamele toce; i lo famba le
kaya kakwe, na a hlamala
hi le*z*i *z*i mahekileko.
Joh. 20. 3, 6.

13 Languta, a bambiri ba*b*ye
ba waya ngwa lego siku
ximutaneni xi bitiwako
Emau, lowu ku nga wa
hi amastadiu ya n*k*lanu wa
makume ni kume gi*n*we ku
suka Jerusalema.
Marku 16. 12.
14 Ba wa wulawilisana mu*n*we
ni mu*n*wani hi *z*ilo *z*on*k*le
le*z*i *z*i mahekileko.
15 Na ku mahisile le*z*o, laha
na ba ha wulawilisana na
ba wutisana, le*z*o Jesu a
wutsumbu gakwe i lo tsine-
la kusuhani, i lo famba na
bona.
Mat. 18. 20. xipm. 36.
16 Kanile*z*i a mahlo ya*b*ye ma
wa komekile ba wa nga hi
na ku mu ti*b*a.
Joh. 20. 14. & 21. 4.
17 Yena aku ngalo ka*b*ye, Ka
xana mahungu ya ku yini
laya mu wulawulisanako ha
wona kota le*z*i mu fambako
ke? Bona ba lo yima, ba lo
woneka na ba tsubile.
18 A mu*n*we wa*b*ye i ti*b*yiwa
Kleopasi, na a hlamula a ku
ngalo kakwe, Hi wena we-
ce u tsamako Jerusalema u

nga *z*i ti*b*i a *z*ilo le*z*i *z*i mahekileko ka laya masiku ke?
Joh. 19. 25.

19 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *Z*a
ku yini a *z*ilo ke? Bona ba
te ngalo ka yena, A *z*ilo ha
Jesu wa le Nazarata, loyi a
nga wa hi muprofeti wa
ntamo hi kumaha ni mhaka
mahlweni ka Nungungulu
ni banhu bon*k*le:
Mat. 21. 11. xip. 7. 16. Joh. 3. 2. & 4. 19. & 6. 14. Mit. 2. 22. & 7. 22.

20 Ni le*z*aku a bapristi ba hombe ni bafumeli ba hina ba lo mu nyikela kasi a konekela ku dawa, ba lo mu belele.
xip. 23. 1. Mit. 13. 27, 28.

21 Kanile*z*i hina hi wa tsumba le*z*aku hi yena a ta nga *k*la*k*lisa Israeli. Ina ni le ha*nd*le ka *z*ilo le*z*i *z*on*k*le, i nyamu*k*la hi siku ga manharu cima le*z*i *z*ilo *z*i nga maheka.
xip. 1. 68. & 2. 38. Mit. 1. 6.

22 Nguvu kambe a babasati bo kari ba ka hina ba hi damisile, na ba wa binzukile baya keleni;
Mat. 28. 8. Marku 16. 10. xipm. 9. 10. Joh. 20. 18.

23 Laho a ba kumangi a xirumbi xakwe ba lota, na baku, kambe ba wonile a muwoniso wa ngelosi, lowo wu nga ku ngalo wa hanya.

24 Ni ba*n*wani laba ba nga wa hi na hina ba loya nkeleni, le*z*o ba lo kuma kota le*z*i a ba basati ba nga wulile: kanile*z*i yena a ba mu wonangi.
xipm. 12.

25 Yena a ku ngalo ka*b*ye, O mapupulu, nzi*n*wina ya banhu, mu nonoka a mbilu ku kolwa le*z*i *z*on*k*le a baprofeti ba nga wa zi kanele!

26 A hi*z*inene ke lezaku Kristu i ta xaniseka, a engena wukosini gakwe ke?
xipm. 46. Mit. 17. 3. 1 Pet. 1. 11.

27 I lo sangula hi ka Mosi ni ka baprofeti bon*k*le, i lo *k*lamusela ka*b*ye ka yon*k*le mitsalo hi *z*ilo *z*i wulileko hi wutsumbu gakwe.
xipm. 45. Joh. 1. 45.

28 Bona ba lo tsinela ximutaneni, laho ba nga waya: i lo maha ku kwatsi wa hunza.
Marku 6. 48.

29 Bona ba lo mu kongotela, baku, Tsama na hina: hakuba gi laba kuhlwa, ni siku makunu gi pelile. Yena i lo engena ku tsama na bona.
Mit. 16. 15.

30 Na ku mahisile le*z*o, laha a nga wa tsamile nabo kugeni, i lo teka a xibaba, i lo xi katekisa, i lo xi kema, i lo nyika ka*b*ye.
Mat. 14. 19.

31 Ni mahlo ya*b*ye ma lo vululeka, ba lo mu ti*b*a; yena i lo nyamalala mahlweni ka*b*ye.
xip. 4. 30. Joh. 8. 59.

32 Bona ba ku ngalo ka mu*n*we ni mu*n*wani, A timbilu ta hina ti wa nga vuri hi le nzeni ka hina, laha a nga wa kanela ka hina *nd*leleni, laha a nga wa vulula ka hina a mitsalo ke?

33 Ba lo suka hi xwalexo xi-

kati, ba lo wuyela Jerusale-
ma, ba lo kuma bakume ni
mu*n*we na ba tsombene ka-
tigi*n*we, ni laba ba nga wa
hi nabo,
34 Baku, A Hosi yi vukile ha
kuene, yi wonekile ka Si-
moni.
1 Kor. 15. 5.
35 Ba lo hlawutela a *z*ilo *z*i nga
humelela n*d*leleni, ni ku i
lo ti*b*ya ha bona laha a nga
wa kema xibaba.

36 Kota ba nga wa ha wula-
wula le*z*i *z*ilo, a wutsumbu
gakwe i lo yima xikari ka-
*b*ye, a wula ka*b*ye, A kurula
nga ku hi ka *n*wina.
Marku 16. 14. Joh. 20. 19. 1 Kor.
15. 5.
37 Kanile*z*i bona ba lo cabyi-
swa ba lo dzuka, na ba ala-
kanya le*z*aku ba lo wona a
moya.
Marku 6. 49.
38 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Hi
yini mu karatekako ke?
ngahile*z*o a wualakanya gi
vukako timbilwini ta *n*wina
ke?
39 Wonani man*d*la ya mina ni
mikonzo ya mina, le*z*aku hi
wutsumbu ga mina: nzi ko-
meni, mu nzi wona; hakuba
a moya a wu na nyama ni
marambo, kota le*z*i mu nzi
wonako nzi hi nawo.
Joh. 20. 20, 27.
40 Laha a nga wa wulile le-
*z*i, i lo ba kombeta a ma-
n*d*la yakwe ni mikonzo
yakwe,
41 Laha ba nga kala kukolwa
hi kutsaka, ni kuhlamala, i
te ngalo ka*b*ye, Mu na xa
kuga laha ke?
Joh. 21. 5.
42 Ba lo mu nyika a xipanze
xa xi*d*luwani xo katingwa.
43 Yena i lo xi teka, i loga ma-
hlweni ka*b*ye.
Mit. 10. 41.

44 Yena a ku ngalo ka*b*ye,
Leti hi timhaka ta mina leti
nzi nga ti kanela ka *n*wina,
laha nzi nga wa ha hi na
*n*wina, le*z*aku *z*on*k*le *z*ilo *z*a
labeka ku tatiseka, le*z*i *z*i
tsalilweko nayweni wa Mo-
si, ni baprofeti, ni tisi*n*wini,
ha mina.
Mat. 16. 21. & 17. 22. & 20. 18. Marku
8. 31. xip. 9. 22. & 18. 31. xipm. 6.
45 *Z*onake i lo vulula kupima
ka*b*ye, kasi ba fela kupima
a mitsalo;
Mit. 16. 14.
46 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *Z*i
ngaho ku tsalilwe, le*z*aku
Kristu i ta nga xaniseka, a
vuka kambe ka bafileko hi
siku ga manharu;
xipm. 26. Mit. 17. 3.
47 Kasi ku fela kukanelwa a
kuhunzuluka ni kutsetsele-
lwa ka *z*onho bitweni ga-
kwe ka tixaka ton*k*le, ku-
sangula Jerusalema.
Mit. 13. 38, 46. 1 Joh. 2. 12.
48 *N*wina mu ba kustumunyu
ba le*z*i *z*ilo.
Joh. 15. 27. Mit. 1. 8, 22. & 2. 32. &
3. 15.
49 Langutani, nzi rumela a
tsumbiso wa Dadani wa mi-
na ka *n*wina: kanile*z*i tsa-
mani *n*wina mutini, mu ka-

la mu ambexwa hi ntamo wa le hehla.
Joh. 14. 16, 26. & 15. 26. & 16. 7. Mit. 1. 4. & 2. 1, &c.

50 Yena i lo huma nabo ba
kala ba cikela laha kucuwu-
keneko ni Betania: yena i
lo *k*lakusa a man*d*la yakwe,
i lo ba katekisa.
Mit. 1. 12.
51 Na ku mahisile lezo, kota a
nga wa ha ba katekisa, i lo
hambanyiswa ka bona, i lo
*k*lakuselwa le tilweni.
Marku 16. 19. Joh. 20. 17. Mit. 1. 9. Efe. 4. 8.
52 Bona ba lo mu kozela, ba lo
wuya Jerusalema hi kutsa-
ka ka hombe:
Mat. 28. 9, 17.
53 Ba wa su simamisa lomo te-
mpeleni, na ba dumisa Nu-
ngungulu. Ameni.
Mit. 2. 46. & 5. 42.

IVANGELI HI KUTSALA KA JOHANI.

XIPIMO 1.

1 Kusanguleni yi wa hi ko-
na Mhaka, Mhaka yi wa hi
Nungungulu, Mhaka yi wa
hi Nungungulu.
Kol. 1. 17. 1 Joh. 1. 1, 2. & 5. 7. Kuv. 1. 2. & 19. 13. xip. 17. 5. Fil. 2. 6.
2 Yena loyi i wa hi kona ku-
sanguleni ni Nungungulu.
3 *Z*ilo *z*onkle *z*i mahilwe hi
yena; hi lahan*d*le kakwe a
ku na xilo xi mahilweko xi
nga mahilwe.
xipm. 10. Efe. 3. 9. Kol. 1. 16. Heb. 1. 2. Kuv. 4. 11.
4 Lomo nzeni kakwe a hu hi
kona kuhanya; ni kuha-
nya a ku hi kuwonekela ka
banhu.
xip. 5. 26. & 8. 12. & 9. 5. & 12. 35, 46. 1 Joh. 5. 11.
5 Kuwonekela ku woninga
munyameni; ni munyama
a wu ku amukelangi.
xip. 3. 19.
6 Ku lota munhu, a nga ru-
miwa hi ka Nungungulu,
bito gakwe hi Johani.
Mat. 3. 1. Luka 3. 2. xipm. 33.
7 Yena i lo tela ku ta maha
wustumunyu, a fela ku tsa-
ma wustumunyu wa kuwo-
nekela, kasi bon*k*le ba fela
ku kolwa hi yena.
Mit. 19. 4.
8 Yena a nga hi kuwonekela,
kanile*z*i i lo tela ku ta ma-
ha a wustumunyu hi ku-
wonekela.
9 Loku hi kona kuwonekela
ka *z*inene, ku woninga ba-
nhu bon*k*le ba tako misa-
beni.
xipm. 4. 1 Joh. 2. 8.
10 Na hi kona misabeni, misa-
ba yi lo mahiwa hi yena,
misaba a yi mu ti*b*angi.
xipm. 3. Heb. 1. 2. & 11. 3.

11 I lota ka bakwe bona laba
ba nga hi bakwe, a ba mu
amukelangi.
Luka 19. 14. Mit. 3. 26. & 13. 46.
12 Kanilezi kota banyingi laba
ba nga mu amukela, a ba
nyika ku tsama banana ba
Nungungulu, ni laba ba ko-
lwako hi bito gakwe:.
Roma 8. 15. Gal. 3. 26. 2 Pet. 1. 4.
1 Joh. 3. 1.
13 Ba nga kala ku belekiwa hi
nkata, hambu ni kuranza
ka nyama, hambu ni kura-
nza ka munhu, kanilezi hi
ka Nungungulu.
xip. 3. 5. Jam. 1. 18. 1 Pet. 1. 23.
14 Mhaka yi maha nyama, a
tsama xikari ka hina (hina
hi wona wukosi gakwe, wu-
kosi gi kota ga mu*n*we a
belekilweko yece hi Dada-
ni), na gi tele hi wuxinji ni
zinene.
Mat. 1. 16, 20. & 17. 2. Luka 1. 31, 35.
& 2. 7. 1 Tim. 3. 16. Roma 1. 3. Gal.
4. 4. Heb. 2. 11, 14, 16, 17. xip. 2.
11. & 11. 40. 2 Pet. 1. 17. Kal. 1. 19.
& 2. 3, 9.
15 Johani wa maha wukustu-
munyu hi yena, a bitana,
aku, loyi hi yena nzi nga
ku, Loyi a tako lenzako ka
mina i wa hi kona ma-
hlweni ka mina: hakuba
a hi kona na nzi nga hi
kona.
xipm. 27, 30, 32. xip. 3. 31, 32. & 5. 33.
Mat. 3. 11. Marku 1. 7. Luka 3. 16.
Kol. 1. 17.
16 Hi kutala kakwe hina ho-
n*k*le hi amukelisilwe, wuxi-
nji hi wuxinji.
xip. 3. 34. Efe. 1. 6, 7, 8. Kol. 1. 19.
& 2. 9, 10.
17 Hakuba nayo wu nyikilwe
hi Mosi; wuxinji ni zinene
zi tile hi ka Jesu Kristu.
Roma 3. 24. & 5. 21. & 6. 14. xip. 8. 32.
& 14. 16.
18 Nungungulu cima a nga wo-
niwangi hi munhu; *N*wana
a belekilweko yece, a nga
xifubeni xa Dadani, i mu
ti*b*ekisile.
Mat. 11. 27. Luka 10. 22. xip. 3. 16, 18.
& 6. 46. 1 Tim. 1. 17. & 6. 16. 1 Joh.
4. 9, 12, 20. xipm. 14.

19 Lexi hi wukustumunyu ga
Johani, laha na ba Juda ba
rumele hi le Jerusalema a
bapristi ni ba Levi ku mu
wutisa, Hi wena mani ke?
xip. 5. 33.
20 A vumela a nga kanetangi;
a vumela aku, Mina a nzi
mina Kristu.
Luka 3. 15. xip. 3. 28. Mit. 13. 25.
21 Ba mu wutisa baku, U hi
mani ke? Hi wena Elija
ke? Aku, a hi mina ye-
na. U muprofeti ke? Aku,
Kokwihi.
Mat. 17. 10.
22 Hikwalaho baku kakwe, Hi
wena mani? hi fela kuya ba
hlamula laba ba hi rumile-
ko. U wulawula yiniyini
hi wena *n*winyi ke?
23 Aku, Nzi gezu ga mu*n*we
loyi a bako hungu xiwule-
ni, aku lulametani a n*d*lela
ya Hosi, kota lezi a nga
wula Isaya muprofeti.
Mat. 3. 3. Marku 1. 3. Luka 3. 4.
xip. 3. 28.
24 Labo ba wa rumilwe hi ba
Farisi.
25 Ba mu wutisa, baku kakwe,
Hi yini u bapatizako wena,
loku u nga hi yena Kristu,

hambu Elija, hambu ni mu-
profeti ke?
26 Johani a ba hlamula, aku,
Mina nza bapatiza hi mati:
xikari ka *n*wina i yimile
mu*n*we mu nga mu ti*b*iko,
Mat. 3. 11.
27 Loyi a tako le nzako ka
mina, a ngoti ya *z*ilato *z*a-
kwe a nzi faneli ku *z*i *k*la-
*k*la.
xipm. 15, 30. Mit. 19. 4.
28 Le*z*i *z*ilo *z*i mahiwa Betania
le *k*latukweni wa Jordani,
laha Johani a nga bapatiza
kona.
xip. 10. 40.

29 Ni mixo Johani a wona Je-
su na kari ata kakwe, aku,
Languta, Ivana ya Nungu-
ngulu, yi susako *z*onho *z*a
tiko!
xipm. 36. Mit. 8. 32. 1 Pet. 1. 19. & 2. 24. & 3. 18. Kuv. 1. 5. & 5. 6, &c. 1 Kor. 15. 3. Gal. 1. 4. Heb. 1. 3. & 2. 17. & 9. 28. 1 Joh. 2. 2. & 3. 5. & 4. 10.
30 Loyi hi yena nzi nga wula-
wula hi yena nzi ku, Wata
munhu a nzako ka mina a
nga hi kona mahlweni ka
mina; hakuba u wa hi kona
na nzi nga hi kono.
xipm. 15. 27.
31 Nzi wa nga mu ti*b*i; kanile*z*i
nzi wa ku i ta ti*b*ekiswa ka
Israeli, hi kota ya lexi nzi
tile na nzi bapatiza hi mati.
Mat. 3. 6. Luka 1. 17, 76, 77. & 3. 3, 4.
32 Johani a maha wukustu-
munyu, aku, Nzi wonile
Moya wu relela hi le tilwe-
ni wu kotisi tuba; wu tsa-
ma hehla kakwe.
Mat. 3. 16. Marku 1. 10. Luka 3. 22. xip. 5. 32.
33 Nzi wa nga mu ti*b*i: kanile-
*z*i loyi a nzi rumileko ku
bapatiza hi mati, yena aku
ka mina, Loyi u ta nga wo-
na Moya wu relela, wu ka-
pama hehla kakwe, hi yena
a bapatizako hi Moya wo
Basa.
Mat. 3. 11. Mit. 1. 5. & 2. 4. & 10. 44. & 19. 6.
34 Nzi wonile, nza maha wu-
kustumunyu nzi ku loyi hi
*N*wana wa Nungungulu.

35 Kambe ni manziko Johani
i wa yimile, ni bambiri ba
bapizani bakwe;
36 A wona Jesu na famba, a
ku, Languta, Ivana ya Nu-
ngungulu!
xipm. 29.
37 A bapizani bambiri ba mu-
zwa na wulawula, bona ba
lanzela Jesu.
38 Jesu a hunzuluka, a ba wo-
na na ba mu lanzela, aku
ka*b*ye, Mu laba yini? Ba
ngalo kakwe, Rabi (a ku
ngalo, hi ku*k*lamusela, Mu-
gon*z*isi), u tsama kwihi?
39 Aku ka*b*ye, Ngonani, mu
ta wona. Hikwalaho ba lo-
ta ba wona laha a tsamako
kona; ba tsama naye lego
siku: a xi hi xikati xa ku-
mi.
40 Mu*n*wani wa laba bambiri
laba ngazwa Johani na wu-
lawula ba mu lanzela hi
Andru, nakulo*b*ye wa Si-
moni Petro.
Mat. 4. 18.
41 A kuma kusangula nakulo-
*b*ye wakwe Simoni, aku ka-

kwe, Hi mu kumile Mesia
(hi *k*lamusela, ku ngalo,
Kristu).
42 A mu neha ka Jesu. Jesu a
mu cuwuka, aku ngalo, Hi
wena Simoni *n*wana wa Jo-
hani: u ta bitanwa ku ngalo
Kefasi (hi ku*k*lamusela, ku
ngalo Petro).
Mat. 16. 18.

43 Manziko na alakanya ku
famba Galile, a kuma Fili-
pu: Jesu aku kakwe, Nzi
lanzele.
44 Makunu Filipu i wa hi wa
le Betsaida, mutini wa ba
Andru ni Petro.
xip. 12. 21.
45 Filipu a kuma Nataneli, aku
kakwe, Hi mu kumile, loyi
ba nga tsala hi yena Mosi
milayweni, ni baprofeti, Je-
su wa Nazareta, *n*wana wa
Josefa.
xip. 21. 2. Luka 2. 4. & 24. 27. Mat. 2. 23.
46 Nataneli aku kakwe, Xilo
xo saseka xi nga huma hi
le Nazareta ke? Filipu aku
kakwe, Ngona u ta wona.
xip. 7. 41, 42, 52.
47 Jesu a wona Nataneli na
kari ata kakwe, aku hi ye-
na, Languta, mu Israeli wa
*z*inene, loyi a nga hi ko ni
kuxengetela!
xip. 8. 39. Roma 2. 28, 29. & 9. 6.
48 Nataneli aku kakwe, U nzi
ti*b*a hi ku yini? Jesu a hla-
mula aku kakwe, Filipu i
ku bitanile na u hi lehasi ka
kuwu, nzi lo ku wona.
49 Nataneli a hlamula aku ka-
kwe, Rabi, wena u *N*wana
wa Nungungulu; u Hosi ya
ba Israeli.
Mat. 14. 33. & 21. 5. & 27. 11, 42. xip. 18. 37. & 19. 3
50 Jesu a hlamula i ngalo ka-
kwe, Hi nzi nga ngaku ku
ka wena, Nzi ku wonile la-
hasi ka kuwu ke? u ta wona
*z*ilo *z*a hombe *z*o hunza le*z*i.
51 Aku kakwe, Hi*z*inene, hi*z*i-
nene, nziku ka *n*wina, Mu
ta wona tilo na gi vululeka,
ni tingelosi ta Nungungulu
na ti kanziya ti relela lahasi
ka *N*wana wa munhu.
Mat. 4. 11. Luka 2. 9. 13. & 22. 43. & 24. 4. Mit. 1. 10.

XIPIMO 2.

1 Hi siku ga manharu wu
wa hi kona mucado ka Ka-
na wa Galile; nyine wa Jesu
i wa hi kona:
2 Ni Jesu kambe a rambiwa,
ni bapizani bakwe, muca-
dweni.
3 Waini na gi mbetekile, nyi-
ne wa Jesu aku kakwe, A
waini gi haba.
4 Jesu aku kakwe, Wasati,
nzi na ni yini na wena? xika-
ti xa mina a xi se ku cikela.
xip. 7. 6. & 19. 26.
5 Nyine wakwe aku ka *z*itiri,
Le*z*i a ta nga zi wula ka
*n*wina, *z*i maheni.
6 A ti hi kona n*k*lanu ni yi-
*n*we tifuko ta mari*b*ye na ti
tsamile laho kota matsame-
la ya ba Juda ya kuhlazeka,
na ti hi ni xipimo *z*imbiri
kutani *z*inharu *z*a fuko yi-
*n*we.
Marku 7. 3.

7 Jesu aku ka*b*ye, Tatisani tifuko hi mati. Ba ti tatisa hi mati.

8 Aku ka*b*ye, Kanani makunu, mu yisa ka mufumeli wa mubuzo. Ba yi yisa.

9 Mufumeli wa mubuzo na maringile mati ma wa mahile waini, a nga yi ti*b*i lomo yi tako ha kona (kanile*z*i ba tiri ba ngaka mati ba wa yi ti*b*a), mufumeli wa mubuzo a bitana a muyeni,

xip. 4. 46.

10 Aku kakwe, Bon*k*le banhu ba beka kuranga a waini gi nene; laha banhu na ba nwile ba eneliswa, *z*onake ku nehiwa lego go biha: wena u bekile waini go nanziha kala makunu.

11 Loku kusangula ka *z*iwoniso *z*akwe, Jesu a nga *z*i maha ka Kana wa Galile, a ti*b*ekisa wukosi gakwe; a bapizani bakwe ba kolwa kakwe.

xip. 1. 14.

12 A nzako ka lexi a relela aya Kapernaume, yena, ni nyine wakwe, ni ba maka*b*ye, ni bapizani bakwe: ba tsama kona masiku ma tsongwani.

Mat. 12. 46.

13 Pasika ga ba Juda gi wa tsinele, ni Jesu a kanziya Jerusalema.

xipm. 23. xip. 5. 1. & 6. 4. & 11. 55.

14 A kuma tempeleni laba ba xabisako tihomu ni tiyivu ni zipomba, ni ba turukari ba mali na ba tsamile:

Mat. 21. 12. Marku 11. 15. Luka 19. 45.

15 A maha tsilani ya tingoti, a ba humesa tempeleni, *z*i*n*we ni tiyivu ni tihomu; a halata mali ya baturukari, a kubunyeta timeza ta*b*ye;

16 Ni ka laba ba xabisako *z*ipomba aku ngalo, Susani le*z*i *z*ilo laha; mu nga yi mahi yin*d*lu ya Dadani wa mina a yin*d*lu ya mabinzu.

Luka 2. 49.

17 A bapizani bakwe ba alakanya le*z*aku ku tsalilwe ku ngalo, Kucela hi yin*d*lu ya wena ku ta nzi mbetisa.

18 Hakwalaho ba Juda ba hlamula baku kakwe, Hi xiwoniso muni u xiwonisako ka hina, xa ku ngalo u maha le*z*i *z*ilo?

Mat. 12. 38. xip. 6. 30.

19 Jesu a hlamula aku ka*b*ye, Dayani leyi tempeli, nzi ta yi vuxa hi masiku manharu.

Mat. 26. 61. & 27. 40. Marku 14. 58. & 15. 29.

20 Hikwalaho ba Juda baku, Mune wa makumi ya malembe ni n*k*lanu ni gi*n*we na yi kari yi akiwa leyi tempeli, wena u ta yi vuxa hi masiku manharu ke?

21 Kanile*z*i i lo wula hi tempeli ya miri wakwe.

Kol. 2. 9. Heb. 8. 2. 1 Kor. 3. 16. & 6. 19. 2 Kor. 6. 16. Luka 24. 8.

22 Hikwalaho le*z*o na vukile hi ka ba fileko, bapizani bakwe ba lo alakanya baku i lo wula hi lexi; ba lo kolwa hi

milayo, ni mhaka leyi a nga
yi wula.

23 Makunu laha na hi Jeru-
salema le pasikeni, kwaleyo
mubuzweni, banhu ba nyi-
ngi ba kolwa bitweni ga-
kwe, na ba wona *z*iwoniso
*z*akwe a nga *z*i maha.
24 Kanile*z*i Jesu a nga ti tsu-
mbangi ka*b*ye, hakuba wa
ba ti*b*a banhu bon*k*le,
25 Hakuba a nga labi aku ka-
ni hi mani a yingisa wuku-
stumunyu ga manhu; hile-
*z*i yena *n*winyi a nga kari a
*z*iti*b*a le*z*i *z*i nga nzeni ka
munhu.

Mat. 9. 4. Marku 2. 8. xip. 6. 64. & 16. 30. Mit. 1. 24. Kuv. 2. 23.

XIPIMO 3.

1 Makunu i wa hi kona mu-
nhu wa ba Farisi, a ti*b*yako
Nikodemusi, a nduna ya ba
Juda:
2 Yena i lota kakwe ni wusi-
ku, i ngalo kakwe, Rabi, ha
ku ti*b*a hiku u mugonzisi hi
ka Nungungulu: a ku na
munhu a kotako ku maha
*z*iwoniso u *z*i mahako sase-
ka loku Nungungulu a hi
naye.

xip. 7. 50. & 9. 16, 33. & 19. 39. Mit. 2. 22. & 10. 38.

3 Jesu a hlamula i ngalo ka-
kwe, Hi*z*inene, hi*z*inene,
nzi ku ka wena, Saseka lo-
ku munhu a *t*raliwa lus*t*ra,
a nga na ku wona mufumo
wa Nungungulu.

xip. 1. 13. Gal. 6. 15. Tit. 3. 5. Jam. 1. 18. 1 Pet. 1. 23. 1 Joh. 3. 9.

4 Nikodemusi aku kakwe,
Munhu i ta *t*raliwa hi ku
yini na hi wa kale? i ta ko-
ta ku engena ru*b*yini ga
nyine kumbiri a wuya a *t*ra-
liwa ke?
5 Jesu a hlamula aku, Hi*z*i-
nene, hi*z*inene, nzi ku ka
wena, Saseka loku munhu
a *t*raliwa hi mati ni Moya, a
nga na ku engena mufu-
*n*weni wa Nungungulu.

Marku 16. 16. Mit. 2. 38.

6 Le*z*o *z*i *t*ralilweko hi nyama
*z*i hi nyama; ni le*z*i *z*i *t*rali-
lweko hi Moya *z*i hi moya.
7 U nga hlamali hi le*z*i nzi
nga ku ngalo ka wena, Mu
fanelwe hi ku *t*ralwa lu-
s*t*ra.
8 A mheho yi pupuxa laha
yi ranzako kona, u gizwa
bubutsa ga yona, kanile*z*i u
nga yi ti*b*i laha yi tako ha
kona, ni lomo yi yako: hi-
*z*ale*z*o laba bon*k*le ba *t*rali-
lweko hi Moya.

1 Kor. 2. 11.

9 Nikodemusi a hlamula i
ngalo kakwe, *Z*i ta mahisa
ku yini le*z*i *z*ilo?

xip. 6. 52, 60.

10 Jesu a hlamula i ngalo ka-
kwe, Wena u mugonzisi wa
ba Israeli, a kupimi le*z*i *z*ilo
ke?
11 Hi*z*inene, hi*z*inene, nziku
ka wena, Hi wulawula le*z*i
hi *z*i ti*b*ako, hi maha wuku-
stumunyu ga le*z*i hi *z*i ti*b*a-
ko; a mu amukeli wukustu-
munyu ga hina.

Mat. 11. 27. xip. 1. 18. & 7. 16. & 8. 28. & 12. 49. & 14. 24. xipm. 32.

12 Loku nzi mu *b*yelile *z*ilo *z*a

misaba, mu nga kolwiko,
mu ta kolwa hi ku yini, lo-
ku nzi mu *b*yela hi *z*ilo *z*a le
tilweni?
13 A ku na munhu a kanziyi-
leko le tilweni, kanile*z*i loyi
a releleko hi le tilweni, ha-
mbu *N*wana wa munhu, lo-
yi a nga le tilweni.
xip. 6. 33, 38, 51, 62. & 16. 28. Mit. 2. 34. 1 Kor. 15. 47. Efe. 4. 9, 10.
14 Ni kotisa le*z*i Mosi a nga
*k*lakusa nyoka xiwuleni, hi-
*z*ale*z*o i fanelwe *N*wana wa
munhu ku *k*lakuswa:
xip. 8. 28. & 12. 32.
15 Hakuba ni wihi loyi a ko-
lwako ka yena a hi ni ku-
hanya kala kupinzuka.
xipm. 36. xip. 6. 47.

16 Hakuba Nungungulu i lo
ranza tiko le*z*o, hakuba i lo
nyikela *N*wana wakwe a
*t*ralileko yece, kasi ni wihi
loyi a kolwako kakwe a
ngafi, kanile*z*i a hi ni kuha-
nya kala ku kupinzuka.
Roma 5. 8. Joh. 4. 9.
17 Hakuba Nungungulu a nga
rumelangi *N*wana tikweni
ku kona tiko; kanile*z*i a ti-
ko gi fela kuhanyiswa hi
kota yakwe.
Luka 9. 56. xip. 5. 45. & 8. 15. & 12. 47. 1 Joh. 4. 14.
18 Loyi a kolwako kakwe a
nga konwi: loyi a nga ko-
lwiko u konekile le*z*o, ha-
kuba a nga kolwangi bitwe-
ni ga *N*wana a *t*ralilweko
yece hi Nungungulu.
xip. 5. 24. & 6. 40, 47. & 20. 31.
19 Loku hi kukoneka, le*z*aku
kuwonekela ku cikele misa-
beni, banhu ba ranza mu-
nyama ku hunza kuwone-
kela; hakuba mitiro ya*b*ye
yi bihile.
xip. 1. 4, 9, 10, 11. & 8. 12.
20 Hakuba bon*k*lelele laba ba
mahako *z*obiha ba benga
kuwonekela, a bati kuwo-
nekeleni, yi nga ti*b*ya miti-
ro ya*b*ye.
Efe. 5. 13.
21 Kanile*z*i loyi a mahako *z*i-
nene wata kuwonekeleni,
kasi mitiro yakwe yi fela
kuwonwa, ku ngalo yi ma-
hilwe ka Nungungulu.

22 A nzako ka le*z*i *z*ilo ata
Jesu ni bapizani bakwe ti-
kweni ga Judia; a tsama
nabo laho, a bapatiza.
xip. 4. 2.
23 Ni Johani i wa bapatiza ka-
mbe Enoni ku suhani ni
Salimi, hakuba ma wa hi
kona mamati manyingi la-
ho: bata, ba bapatizwa.
Mat. 3. 5, 6.
24 Hakuba Johani i wa nga se
ku engeniswa paxweni.
Mat. 14. 3.
25 Ku vuka le*z*o kukanetisana
ka bapizani ba Johani ni ba
Juda hi kuhla*z*eka.
26 Bata ka Johani, ba ku nga-
lo kakwe, Rabi, loyi a nga
hi na wena, le n*k*latukweni
wa Jordani, u mahileko wu-
kustumunyu hi yena, la-
nguta, ywaloye wa bapatiza
ni banhu, bon*k*le bata ka-
kwe.
xip. 1. 7, 15, 27, 34.
27 Johani a hlamula aku, Mu-
nhu a nga ta amukela cu-

mo, saseka loku ku nyikilwe
kakwe hi le tilweni.
1 Kor. 4. 7. Heb. 5. 4. Jam. 1. 17.
28 *N*wina benyi mu maha wu-
kustumunyu nzi mina, ga-
ku nzi te ngalo, A nzi mina
Kristu, kanile*z*i, nzi rumi-
lwe mahlweni kakwe.
xip. 1. 20, 27. Marku 1. 2. Luka 1. 17.
29 Loyi a nga ni makoti hi
muyeni: kanile*z*i ixaka ga
muyeni, ga yiako gi mu
zwako, gi nengela nguvu
hakuba hi kuzwa gezu ga
muyeni: loku hi kunengela
ka mina le*z*o ku tatisekile.
Mat. 22. 2. 2 Kor. 11. 2. Efe. 5. 25, 27.
Kuv. 21. 9.
30 A anze, kanile*z*i mina nzi
nga anzi.

31 Loyi a tako hi le hehla i
kona hehla ka kon*k*le: loyi
a nga wa misaba hi wa mi-
saba i wulawula hi misaba:
loyi ata ku hi le tilweni i
kona hahla ka kona ko-
n*k*le.
xipm. 13. xip. 1. 15, 27. & 6. 33. & 8. 23.
Mat. 28. 18. Roma 9. 5. 1 Kor. 15. 47.
Efe. 1. 21. Fil. 2. 9.
32 Le*z*i a *z*i wonileko ni a *z*i
zwileko, ka le*z*o wa maha
wukustumunyu; a nga ko-
na munhu a amukeleko wu-
kustumunyu gakwe.
xipm. 11. xip. 8. 26. & 15. 15.
33 Loyi a nga amukeleko wu-
kustumunyu gakwe i bekile
ku tiyisa kakwe ka lexi, xa
ku ngalo Nungungulu hi *z*i-
nene.
Roma 3. 4. 1 Joh. 5. 10.
34 Hakuba loyi a mu rumileko
Nungungulu i wulawula ti-
mhaka ta Nungungulu: ha-
kuba a nga nyiki Moya hu
kuringanisa.
xip. 1. 16. & 7. 16.
35 A Dadani wa mu ranza
*N*wana, i nyikile *z*ilo *z*on*k*le
canjeni gakwe.
Mat. 11. 27. & 28. 18. Luka 10. 22. xip.
5. 20, 22. & 13. 3. & 17. 2. Heb. 2. 8.
36 Loyi a kolwako ka *N*wana
i na ni kuhanya ku kala ku-
pinzuka; kani loyi a nga
yingisiko *N*wana a nga ta
wona kuhanya, kanile*z*i za-
nga ya Nungungulu yi tsa-
ma hehla kakwe.
xip. 1. 12. & 6. 47. xipm. 15, 16. Roma
1. 17. 1 Joh. 5. 10.

XIPIMO 4.

1 Hikwalaho laha Hosi na yi
*z*i ti*b*ile le *z*aku ba Farisi ba
zwile aku ngalo Jesu wa
maha a bapatiza bapizani
ku hunza Johani
xip. 3. 22, 26.
2 (Hambu le*z*i Jesu yena *n*wi-
nyi a nga kala ku bapatiza
kanile*z*i bapizana bakwe),
3 A siya Judia, aya kambe
Galile.
4 U wa yimelwe hi ku tsema-
kanya a hunza Samaria.
5 Le*z*o a cikele mutini wa Sa-
maria, wu bitwako Sukari,
ku suhani ni xipanze xa
misaba lexi Jakobe a nga
nyika ka Josefa *n*wana wa-
kwe:
6 Ni hlowo ya Jakobe yi wa
hi kona. Hikwalaho Jesu,
na karele hi kufamba ka-
kwe, le*z*o i lo tsama hlo*b*ye-
ni. Xi wa hi xikati xa wu
n*k*lanu ni xi*n*we.
7 Ku cikela wasati wa mu

Samaria kuka mati: Jesu
aku kakwe, Nzihe nzinwa.
8 Hakuba ba wa yile mutini
ku ya xaba *z*a kuga.
9 Hikwalaho wasati wa mu
Samaria aku kakwe, Hi yi-
ni wena, na u hi mu Juda,
u kombelako ka mina, na
nzi hi wasati wa mu Sama-
ria? (Hakuba ba Juda ba
wa nga ranzani ni ba Sa-
maria.)
Luka 9. 52, 53. Mit. 10. 28.
10 Jesu a hlamula aku kakwe,
Loku u wa yi ti*b*ile sakwati
ya Nungungulu, ni le*z*aku
hi mani loyi a nge ngalo ka
wena, Nzi he nzinwa; nga
u kombele yena, nga a ku-
nyikile mati ya kuhanya.
11 Wasati aku kakwe, Hosi u
haba xa kuka ha xona, ni
hlowo yi etile: u ma kuma
kwihi lawo mati ya kuha-
nya?
12 Wena u wa hombe u hunza
dadani wa hina Jakobe, a
nga hi nyika leyi hlowo,
anwa kona yena *n*winyi, ni
banana bakwe, ni min*k*la-
mbi yakwe?
13 Jesu a hlamula aku kakwe,
Loyi anwako laya mati i ta-
zwa tora kambe:
14 Kanile*z*i loyi ata nganwa
mati laya nzi ta nga mu
nyika wona cima a nga ta-
zwa tora; kanil*e*zi mati nzi
ta nga mu nyika ma ta ma-
ha hlowo ya mati lomo nze-
ni kakwe ma ta huma kala
kuhanyeni ka kupinzuka.
xip. 6. 35, 58. & 7. 38.
15 Wasati aku kakwe, Hosi,
nzihe laya mati, kasi nzi
ngazwi tora, nzi fela ku ka-
la kuta n*d*lela yon*k*le laha
ku taka.
xip. 6. 34. & 17. 2, 3. Roma 6. 23. 1 Joh. 5. 20.
16 Jesu aku kakwe, Famba,
uya bitana nuna wa wena,
uta laha.
17 Wasati a hlamula aku ka-
kwe, A nzi na nuna. Jesu
aku kakwe, U wulile kwa-
tsi, uku a nzi na nuna:
18 Hakuba u wa hi ni n*k*lanu
wa banuna; ni loyi u nga
naye le*z*i a hi nuna wa we-
na: lexi u xi wulawulileko
xinene.
19 Wasati aku kakwe, Hosi,
nza wona nziku u mupro-
feti.
Luka 7. 16. & 24. 19. xip. 6. 14. & 7. 40.
20 Badadani ba hina ba wa ko-
zela ka lexi xitsunga; *n*wi-
na mu ngalo, Jerusalema hi
wutsamo lego banhu ba fe-
lako ku kozela.
21 Jesu aku kakwe, Wasati,
kolwa hi mina, xa hata xi-
kati, laho hambu lexi xitsu-
nga, hambu Jerusalema, mu
ta kozela Dadani.
1 Tim. 2. 8.
22 *N*wina mu kozela lexi mu
nga xi ti*b*iko: hina ha xi
kozela lexi hi xi ti*b*ako: ha-
kuba kuhanyisa ku hi ka ba
Juda.
Luka 24. 47. Roma 9. 4, 5.
23 Kanile*z*i xikati xa hata, xi
kona ni le*z*i, laha bakozela
ba *z*inene ba ta kozela Da-
dani hi moya ni *z*inene: ha-

kuba laba ba mahako lezo a
Dadani i ba laba ba mahe
bakozeli bakwe.
Fil. 3. 3. xip. 1. 17.
24 Nungungulu hi Moya: ni
laba ba mu kozelako ba fe-
la ku mu kozele hi moya ni
zinene.
2 Kor. 3. 17.
25 Wasati aku kakwe, Nza zi
tiba aku Mesia wata (a ti-
byako Kristu): loku a cike-
la, i ta hi byela hi zilo zo-
nkle.
xipm. 29, 39.
26 Jesu a ku kakwe, Mina nzi
wulawulako na wena nzi
mina yena.
Mat. 26. 63, 64. Marku 14. 61, 62. xip. 9. 37.

27 Makunu bata bapizani ba-
kwe; ba dama hilezi a nga
wulawula ni wasati; kani-
lezi i wa nga hi kona mu-
nhu a nga ku ka ngalo, U
laba yini? kutani, Hi yini u
wulawulako naye?
28 Makunu wasati a siya fuko
yakwe, aya mutini, aku ka
ba banuna,
29 Ngonani, muta wona mu-
nhu, a nzi byelileko zilo zo-
nkle nzi zi mahileko: kona
loyi a hi yena Kristu ke?
xipm. 25.
30 Ba huma mutini, bata ka-
kwe.
31 Ka xwalexo xikati bapizani
bakwe ba mu kongotela,
baku, Rabi, gana.
32 Kanilezi aku ngalo kabye,
Nzi nani nyama nzi gako
mu nga yi tibiko.
33 Hikwalaho bapizani baku
ka munwe ni munwani, U
kona munhu a mu neheleko
xa kuga ke?
34 Jesu aku kabye, A kuga ka
mina hi ku maha kuranza
ka loyi a nzi rumileko ni ku
mbeta a tiro wakwe.
xip. 6. 38. & 17. 4. & 19. 30.
35 A mu wuli muku, Ka ba
sele mune wa tihweti, ni
zonake ku cikela xikati xa
kuhula ke? langutani, nzi
ku ka nwina, Klakusani
mahlo ya nwina, mu cuwu-
ka masinwini, ma xwelele
ma laba kuhulwa.
Mat. 9. 37. Luka 10. 2.
36 Loyi a hulako u amukela
kuruhiwa, a hlengeletela ti-
mbewu kuhanya ka kupi-
nzuka; kasi loyi a xwanya-
ko ni loyi a hulako ba fela
kunengela katiginwe.
37 Hakuba mangabye ku wula
ka zinene, Munwe wa hula,
ni munwani a hula.
38 Nzi mu rumile kuhula lexi
mu nga tirangiko: banwani
ba tirile, nwina mu engeni-
le mitirwni yabye.

39 Ka lowo muti banyingi ba
ba Samaria ba lo kolwa ka
yena hi kota ya mhaka ya
wasati, a nga tiyisa, I nzi
byelile zonkle zilo nzi nga
zi maha.
xipm. 29.
40 Lezo ba Samaria na ba tile
kakwe, ba mu kongotela ku
tsama na bona: i lo tsama
kona masiku mambiri.
41 Ni banyingi kambe ba lo

kolwa hi kota ya mhaka
yakwe;
42 Ba loku ka wasati, Makunu
ha kolwa, a hi kota ya ku-
wula ka wena: hile*zi* hi ti
zwele benyi, ha *zi* ti*b*a hi ku
loyi hi Muhanyisi wa tiko.

xip. 17. 8. 1 Joh. 4. 14.

43 A nzako ka masiku ma-
mbiri a suka kona aya Ga-
lile.
44 Hakuba Jesu wutsumbu a
tiyisa aku, muprofeti a nga
dzunziwi tikweni ga le ka-
*b*ye.

Mat. 13. 57. Marku 6. 4. Luka 4. 24.

45 Makunu na cikele Galile, ba
le Galile ba mu amukela, ba
nga wonile *z*ilo *z*on*k*le a nga
*z*i maha Jerusalema mu bu-
zweni: hakuba na bona
kambe ba wa yile mubu-
zweni.

xip. 2. 23. & 3. 2.

46 Hikwalaho ata kambe ka
Kana wa Galile, laho a nga
hunzula mati ma maha wai-
ni. Yi wa hi kona nduna
yo kari, a *n*wana wakwe
i wa ba*b*ya le Kapernau-
me.

xip. 2. 1, 11.

47 Laha na yi zwile ku ngalo
Jesu i sukile Judia iya Ga-
lile, yiya kakwe yi mu ko-
ngotela akuba a relele, a ta
hanyisa *n*wana wakwe; hi-
le*z*i i wa hi kusuhani ni
kufa.
48 Hikwalaho Jesu ilo kakwe,
Saseka loku mu wona *z*iwo-
niso ni *z*idamiso, a mu nga
ta kolwa.

1 Kor. 1. 22.

49 Nduna yiku kakwe, Relela
*n*wananga na nga se kufa.
50 Jesu aku kakwe, Famba
n*d*lela ya wena; *n*wana wa
wena wa hanya. Munhu i
lo kolwa a mhaka leyi Jesu
a nga yi wula kakwe, i lo
famba n*d*lela yakwe.
51 Na ha relela, *z*itiri *z*akwe *z*i
mu kinga, *z*iku, *n*wana wa
wena wa hanya.
52 Makunu a ba wutisa xikati
a nga sangula kuhanya ha
xona. Baku ka yena, Ato-
lo hi xikati xa wun*k*lanu
ni *z*imbiri feberi yi lo mu
tsika.
53 Makunu raru wa yena a *z*i
ti*b*a aku xi wa hi xikati le*z*o
Jesu a nga ku ka yena,
*N*wana wa wena wa ha-
nya: yena *n*winyi i lo ko-
lwa, ni yin*d*lu yakwe yo-
n*k*le.
54 Lexi kambe xiwoniso xa
wumbiri Jesu a nga xi ma-
ha, na sukile Judia aya Ga-
lile.

XIPIMO 5.

1 A nzako ka le*z*i *z*ilo ku wa
hi kona mubuzo wa ba Ju-
da; Jesu aya Jerusalema.

xip. 2. 13.

2 Makunu gi wa hi kona le
Jerusalema hi se nyangweni
ya tiyivu a ti*b*a, gi bitwako
hi xi Heberu ku ngalo Be-
tsaida, gi wa hi ni n*k*lanu
wa tinyangwa.

3 Laho ku wa *k*lele *k*lawa
wa*b*ye laba ba ba*b*yako, *z*i-
kumu, *z*ilema, ni laba ba
kanyeneko.
5 I wa hi kona munhu wo
kari laho, a nga kari a ba-
*b*ya makumi manharu ya
malembe ni n*k*lanu ni ma-
nharu.
6 Jesu laha na mu wona na
e*k*lele, a *z*i ti*b*a aku i tsami-
sile le*z*o xikati xa hombe,
aku kakwe, Wa *z*i ranza
kuhanyiswa ke?
7 A munhu a ba*b*yako a hla-
mula ka yena, Hosi, a nzi
na munhu, laha mati na ma
vin*d*lukiswa, a ku nzi peta
ti*b*eni: kanile*z*i loku nzi, ta,
hi kuta mu*n*wani i relela
mahlwani ka mina.
8 Jesu aku kakwe, Suka, u te-
ka sango ga wena, u famba.

Mat. 9. 6. Marku 2. 11. Luka 5. 24.

9 *Z*ale*z*o munhu a hanyiswa, a
teka sango gakwe a famba.

Makunu gi wa hi sabado
lego siku.

xip. 9. 14.

10 Le*z*o ba Juda baku ka loyi
a hanyisilweko, I sabado, a
*z*i faneli ku teka sango ga
wena.

Mat. 12. 2. Marku 2. 24. & 3. 4. Luka 6. 2. & 13. 14.

11 Kanile*z*i a ba hlamula aku,
Loyi a nzi hanyisileko, ywa-
loye aku ka mina, Teka sa-
ngo ga wena, u famba.
12 Ba mu wutisa baku, Hi ma-
ni munhu loyi a nga ku ka
wena, Teka sango ga wena
u famba?
13 Kanile*z*i loyi a nga hanyi-
swa i wa nga *z*i ti*b*i aku
hi mani: hakuba Jesu i wa
nyemukile na xi*d*lemo xi
hi ka gwa lego wutsamo.
14 Hi le nzako Jesu a mu ku-
ma le tempeleni, i ngalo ka-
kwe, Languta, u hanyisilwe
u nga onhi kambe, kutani
ku biha ka hombe ku ngata
hehla ka wena.

Mat. 12. 45. xip. 8. 11.

15 A famba munhu, aya *b*yela
ba Juda aku hi Jesu a nzi
hanyisileko.
16 Hi kota ya lexi ba Juda ba
lo mu xanisa Jesu, hakuba
i mahile le*z*i *z*ilo hi sabado.
17 Kanile*z*i Jesu a ba hlamula,
Dadani wa mina wa ha tira
hambu le*z*i, mina nza tira.

xip. 9. 4. & 14. 10.

18 Hikwalaho hi kota ya lexi
ba Juda ba laba nguvu ku
mu daya, ku nga ku tsoba
sabado goce, kanile*z*i i lo
bitana Nungungulu aku hi
Raru wakwe yena *n*winyi,
a ti maha a ecana ni Nungu-
ngulu.

xip. 7. 19. & 10. 30, 33. Fil. 2. 6.

19 Hikwalaho Jesu a hlamula
i ngalo ka*b*ye,

Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, *N*wana a nga na
ku maha cumo yece, kani-
le*z*i le*z*i a wonako Dadani
na maha: hakuba ni xi hi
xilo a xi mahako, ni *N*wana
i *z*i maha kota le*z*o.

xipm. 30. xip. 8. 28. & 9. 4. & 12. 49. & 14. 10.

20 Hakuba Dadani wa mu ra-
nza *N*wana, i mu kombetile
*z*on*k*le *z*ilo a *z*i mahako ye-
na *n*winyi: ni mitiro ya ho-
mbe yo hunza leyi i ta mu
komba, kasi mu fela ku hla-
mala.

Mat. 3. 17. xip. 3. 35. 2 Pet. 1. 17.

21 Hakuba kwatsi hi Dadani a
vuxako laba bafileko a ba
hanyisa, hambu le*z*i *N*wana
kambe wa ba hanyisa laba
a ba ranzako.

Luka 7. 14. & 8. 54. xip. 11. 25, 43.

22 Hakuba Dadani a nga la-
muli munhu, kanile*z*i i nyi-
kile *N*wana kulamula ko-
n*k*le;

Mat. 11. 27. & 28. 18. xipm. 27. xip. 3. 35. & 17. 2. Mit. 17. 31. 1 Pet. 4. 5.

23 Hakuba bon*k*le ba fela ku-
dumisa *N*wana, kota le*z*i ba
dumisako Dadani. Loyi a
nga dumisiko *N*wana a nga
mu dumisi Dadani loyi a
mu rumileko.

1 Joh. 2. 23.

24 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a zwako
mhaka ya mina, a kolwa ka
yena loyi a nzi rumileko, i
na ni kuhanya ka kupinzu-
ka, a ngati kulamuleni, ka-
nile*z*i i hunzile kufa i enge-
nile kuhanyeni.

xip. 3. 16, 18. & 6. 40, 47. & 8. 51. & 20. 31. 1 Joh. 3. 14.

25 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Xa hata xakati,
makunu hi xona, laho ba-
fileko ba ta ngazwa gezu
ga *N*wana wa Nungungu-
lu; laba ba gi zwako ba ta
hanya.

xipm. 28. Efe. 2. 1, 5. & 5. 14. Kol. 2. 13.

26 Hakuba kota Dadani a nga
ni kuhanya yena *n*winy ha-
mbu le*z*o kambe i nyikile
*N*wana ku tsama ni kuha-
nya yena *n*winyi:

27 I mu nyikile ntamo a kula-
mula, hile*z*i a nga *N*wana
wa munhu.

xipm. 22. Mit. 10. 42. & 17. 31.

28 Mu nga rewuki hi lexi: ha-
kuba xikati xa hata, laha
bon*k*le laba ba le *z*ilahleni
ba tazwa gezu gakwe,

29 Ba ta vuka; labo ba mahi-
leko *z*o saseka, kuvukeni ka
kuhanya; ni laba ba mahi-
leko *z*a kubiha, kuvukeni
ka kulamulwa.

1 Kor. 15. 52. 1 Tesa. 4. 16. Mat. 25, 32, 33, 46.

30 A nzi mahi cumo nzoce:
kota nzi zwako, nza lamula:
a kulamula ka mina ku lu-
lamile; hakuba a nzi labi
kuranza ka mina, kanile*z*i
kuranza ka loyi a nzi rumi-
leko.

xipm. 19. Mat. 26. 39. xip. 4. 34. & 6. 38.

31 Loku nzi ti mahela wuku-
stunyu mina *n*winyi, a wu-
kustumunyu ga mina a hi
*z*inene.

xip. 8. 14. Kuv. 3. 14.

32 I kona mu*n*wani a mahako
wukustumunyu ga mina;
nza *z*i ti*b*a nzi ku wukustu-
munyu legi gi tiyisako hi
mina hi ginene.

Mat. 3. 17. & 17. 5. xip. 8. 18. 1 Joh. 5. 6, 7, 9.

33 Mu rumele ka Johani, i tiyi-
sile wukustumunyu ga *z*i-
nene.

xip. 1. 15, 19, 27, 32.

34 Kanile*z*i wukustumunyu nzi
gi amukeleko a giti hi ka
munhu: kanile*z*i nzi wula
le*z*i *z*ilo, hakuba mu fela
kuhanyiswa.
35 I wa hi kandiya yi vurako
yi woningako: mu lo vume-
la kuhlakana xikatana ku-
wonekeleni kakwe.
2 Pet. 1. 19. Mat. 13. 20. & 21. 26. Mar-
ku 6. 20.
36 Kanile*z*i wukustumunyu le-
gi nzi nago ga hombe ku
hunza ga Johani: hakuba
mitiro leyi a nzi nyikileko
Dadani a kuba nzi yi mbeti-
sa, ywaleyi mitiro nzi ma-
hako, ya maha wukustu-
munyu nzi mina, le*z*aku
Dadani i nzi rumile.
1 Joh. 5. 9. xip. 3. 2. & 10. 25. & 15.
24.
37 Dadani loyi a nzi rumileko,
i mahile wukustumunyu ga
mina. Cima a mu zwangi
gezu gakwe, hambu ni ku
wona xiyimo xakwe.
Mat. 3. 17. & 17. 5. xip. 1. 18. & 6. 27.
& 8. 18. 1 Tim. 1. 17. 1 Joh. 4. 12.
38 *N*wina a mu nato timhaka
takwe ku tsama na *n*wina:
hakuba loyi a mu rumileko
a mu mu kolwi.
39 Kambani mitsalo, hakuba
mu alakanya muku mu na-
ni kuhanya ka kupinzuka ka
yona; yona hi yona yi nga
ni wukustumunyu ga mina;
Luka 16. 29. & 24. 27. xipm. 46. Mit.
17. 11. xip. 1. 45.
40 A muti ka mina, kasi mu
kuma kuhanya.
xip. 1. 11. & 3. 19.
41 A nzi amukeli wukosi ka
banhu.
xipm. 34. 1 Tesa. 2. 6.
42 Kanile*z*i nza mu ti*b*a *n*wina,
aku mu haba kuranza ka
Nungungulu xikari ka *n*wi-
na.
43 Nzi tile hi bito ga Dadani, a
mu nzi amukelangi: loku
ata mu*n*wani hi bito gakwe
yena *n*winyi, yena mu ta
mu amukela.
44 Mu ta kolwa hi ku yini
*n*wina, mu amukelako wu-
kosi mu*n*we ni mu*n*wani, a
wukosi gi tako hi ka Nu-
ngungulu yece a mu gi labi?
xip. 12. 43. Roma 2. 29.
45 Mu nga alakanyi muku nzi
taya mu ranisa ka Dadani:
i kona a mu ranisako, hi
yena Mosi, yena mu tsu-
mbako kakwe.
Roma 2. 12.
46 Hakuba loku mu kolwa hi
Mosi, nga na mu kolwa ka
mina; hakuba i tsalile hi
mina.
xip. 1. 45. Mit. 26. 22.
47 Kanile*z*i loku mu nga ko-
lwi hi kutsala kakwe, mu
ta kolwa hi ku yini hi ti-
mhaka ta mina?

XIPIMO 6.

1 A nzako ka le*z*i *z*ilo Jesu a
famba *k*latukweni kwa bi-
mbi ga Galile, legi gi nga
bimbi ga Tiberia.
Mat. 14. 15. Marku 6. 35. Luka 9. 10, 12.
2 Ni xi*d*lemo xa hombe xi mu
lanzela, hile*z*i ba nga wona
*z*iwoniso a nga *z*i maha ka
laba ba nga kari ba ba*b*ya.
3 Jesu aya xitsungeni, a tsa-
ma kona *z*i*n*we ni bapizani
bakwe.

4 Makunu a pasika, a buzo
wa ba Juda, yi wa hi kusu-
hani.
xip. 2. 13. & 5. 1.
5 Hikwalaho Jesu a *k*lakusa
mahlo yakwe, i lo wona xi-
*d*lemo xa hombe na xita ka-
kwe, aku ka Filipu, Hi ta
xaba kwihi *z*a kuga, kasi
ba fela kuga laba?
Mat. 14. 14. Marku 6. 35. Luka 9. 12.
6 Lexi i lo xi wula ku mu ri-
nga: hakuba yena *n*winyi a
xi ti*b*a lexi a ta nga xi maha.
7 Filipu a mu hlamula, Ma-
zana mambiri ya ticapau ta
*z*ibaba a *z*i eneleko ka laba,
mu*n*we ni mu*n*wani ku te-
ka ku tsongwani.
8 Mu*n*we wa bapizani ba-
kwe, Andru, nakulo*b*ye wa
Simoni Petro, aku kakwe,
9 I kona mufana laha, a nga
ni n*k*lanu wa *z*ibaba *z*a ba-
rile, ni *zid*luwani *z*imbiri:
kanile*z*i *z*i ta ku yini le*z*i xi-
kari ka banyingi ke?
10 Jesu aku ngalo, Tsamisani
banhu. Makunu gi wa hi
kona *b*yanyi go tala wutsa-
*n*weni lego. Hi*z*ale*z*o ba-
nhu ba tsama lahasi, ba wa
hi n*k*lanu wa makumi ya
mazana.
11 Hikwalaho Jesu a teka *z*i-
baba; na bongile, a bela ka
laba ba nga tsamile lahasi;
kota le*z*o kambe ni *zid*luwa-
ni kota ku laba ka*b*ye.
12 Laha na ba xurile, aku ka
bapizani bakwe, Rolelani
ma*k*la*k*la ma seleko, ku nga
lahleki cumo.

13 Hi*z*ona ba lo ma rolela, ba
tata kumi ga *z*irunzu ni *z*i-
mbiri hi ma*k*la*k*la ya n*k*la-
nu wa *z*ibaba *z*a barile, ma
nga sala ka laba ba ngaga.
14 Hikwalaho na banhu ba wo-
nile xiwoniso a nga xi ma-
ha, baku, Loyi hi*z*inene hi
muprofeti a tileko lomo ti-
kweni.
Mat. 11. 3. xip. 1. 21. & 4. 19, 25. & 7. 40

15 Hikwalaho Jesu na wona
le*z*aku ba laba ku mu kuru-
meta, ku mu maha hosi, aya
kambe xitsungeni wutsu-
mbu gakwe yece.

16 Laha na gi hlwile, bapiza-
ni bakwe ba relela kuya bi-
mbini;
Mat. 14, 23. Marku 6. 47.
17 Ba engena ngalabeni, ba wa-
ya *k*latukweni wa bimbi le
Kapernaume. Makunu ku
wa pumile, Jesu i wa nga se
kuta ka bona.
18 Ni bimbi gi wa kukumuka
hi kota ya mheho ya hombe
yi nga bubutsa.
19 Hikwalaho laha na ba bo-
nzile kume ga mafelongi ni
n*k*lanu kutani makume ma-
nharu, ba wona Jesu na fa-
mba hehla ka bimbi, na tsi-
nela ngalabeni: ba lo caba.
20 Kanile*z*i aku ka bona, Hi
mina; mu nga cabi.
21 Bona hikwalaho ba lo vu-
mela ku mu amukela nga-
labeni: *z*ale*z*o a ngalaba yi
*k*latuka laha ba ngaya kona.

22 Manziko a xi*d*lemo lexi xi

nga yimile hi le *k*latuko xi
wona le*z*aku aku na yi*n*wa-
ni ngalaba laho, saseka yi-
*n*we, ni le*z*aku Jesu a enge-
nangi ni bapizani bakwe
ngalabeni, kanile*z*i bapiza-
ni bakwe ba fambile boce
23 (Hambu le*z*i ti ngata tinga-
laba hi le Tiberia ku suhani
ni wutsamo laha ba ngaga
*z*ibaba Hosi na yi bongile):
24 Hikwalaho laha na xi*d*lemo
xi wonile le*z*aku Jesu i ha-
ba laho, hambu ni bapizani
bakwe, bona benyi ba en-
gena ngalabeni, ba lota Ka-
pernaume, ba laba Jesu.
25 Laha na ba mu kumile le
*k*latuko wa bimbi, baku
kakwe, Rabi, u tile rini
laha ?
26 Jesu a ba hlamula aku nga-
lo, Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi
ku ka *n*wina, A mu nzi la-
ba, a hi le*z*i mu nga wona
*z*iwoniso, kanile*z*i hile*z*i mu
ngaga *z*ibaba, mu xuriswa.
27 Mu nga tireli nyama yi
mbelako, kanile*z*i tirelani
nyama yi tsamako kala ku-
hanyeni ka kupinzuka, leyi
*N*wana wa munhu a ta nga
yi nyika ka *n*wina: hakuba
hi yena Dadani, Nungu-
ngulu, i bekile xifungo.

xipm. 54. Mat. 3. 17. & 17. 5. Marku 1. 11. & 9. 7. Luka 3. 22. & 9. 35. xip. 1. 33. & 4. 14. & 5. 37. & 8. 18. Mit. 2. 22. 2 Pet. 1. 17.

28 Hikwalaho baku ka yena,
Hita maha yini, hi fela ku
tira mitiro ya Nungungulu ?
29 Jesu a hlamula aku ka bo-
na, Lowu hi tiro wa Nu-
ngungulu, le*z*aku mu kolwa
ka loyi a mu rumileko.

1 Joh. 3. 23.

30 Hikwalaho baku ngalo ka-
kwe, Xiwoniso muni u xi
mahako, hi fela ku xi wona,
hi kolwa hi wena ? u tira
yini ?

Mat. 12. 38. & 16. 1. Marku 8. 11. 1 Kor. 1. 22.

31 Badadani ba hina ba waga
mana xiwuleni ; kota le*z*i
ku tsalilweko, I lo ba nyi-
ka *z*ibaba hi le tilweni a
kuga.

1 Kor. 10. 3.

32 Hikwalaho Jesu aku ka*b*ye,
Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, a hi Mosi a nga
mu nyika *z*ibaba hi le tilwe-
ni; kanile*z*i Dadani wa mi-
na wa mu nyika xibaba xa
*z*inene xi tako hi le tilwe-
ni.
33 Hakuba xibaba xa Nungu-
ngulu hi yena loyi a rele-
leko hi le tilweni, a nyika
tiko kuhanya.
34 Hikwalaho ba ku ngalo ka
yena, Hosi, kala kupinzuka
hi nyike lexo xibaba.

xip. 4. 15.

35 Jesu i ngalo ka*b*ye, Mina
nzi xibaba xa kuhanya : lo-
yi a tako ka mina a nga ta-
zwa n*d*lala, ni loyi a kolwa-
ko ka mina cima a nga
tazwa tora.

xipm. 48. 58. xip. 4. 14. & 7. 37.

36 Kanile*z*i nzi te ngalo ka
*n*wina, mu nzi wonile, ni
le*z*i a nzi kolwi.

xipm. 26, 64.

37 Bon*k*le a nzi nyikileko Da-
dani bata ka mina; ni loyi

a tako ka mina nzi ngata
mu hoxa.
xipm. 45. Mat. 24. 24. xip, 10. 28, 29.
2 Tim. 2. 19. 1 Joh. 2. 19.
38 Hakuba nzi relele hi le ti-
lweni, a nzi telangi ku ma-
ha kuranza ka mina *n*winyi,
kanile*z*i kuranza ka loyi a
nzi rumileko.
Mat. 26. 39. xip. 4. 34. & 5. 30.
39 Ni loku hi kuranza ka loyi
a nzi rumileko, kasi bon*k*le
a nzi nyikileko nzi nga lahli
ni mu*n*we, kanile*z*i nzi fela
ku ba vuxa hi siku go gu-
mesa.
xip. 10. 28. & 17. 12. & 18. 9.
40 Hakuba lexi hi kuranza ka
Dadani wa mina, kasi loyi
a cuwukako *N*wana, a ko-
lwa ka yena, a kuma kuha-
nya ka kupinzuka; nzi ta
mu vuxa hi siku go gume-
sa.
xipm. 27, 47, 54. xip. 3. 15, 16. & 4. 14.

41 Hikwalaho ba Juda ba ka-
nya hi yena, hile*z*i a ngaku,
Nzi xibaba xi relelako hi le
tilweni.
42 Ba ngalo, Loyi a hi Jesu,
*n*wana wa Josefa, a raru
wakwe ni nyine hi ba ti*b*a-
ko ke? i wula hi yini le*z*i
aku, Nzi relele hi le tilweni?
Mat. 13. 55. Marku 6. 3. Luka 4. 22.
43 Jesu a hlamula aku ka*b*ye,
Mu nga kanyi xikari ka
*n*wina.
44 A ku na munhu a tako ka
mina, saseka loku Dadani
loyi a nzi rumileko a mu
koka: nzi ta mu vuxa hi
siku go gumesa.
xipm. 65.

45 Ku tsalilwe hi baprofeti ku
ngalo, Bon*k*le ba ta gonzi-
swa hi Nungungulu. Laba
ba zwileko ka Dadani, ba
gonzileko, bata ka mina.
Heb. 8. 10. & 10. 16. xipm. 37.
46 A nga kona munhu a mu
wonileko Dadani, saseka lo-
yi a tileko hi le ka Nungu-
ngulu, loye i mu wonile Da-
dani.
xip. 1. 18. & 5. 37. & 7. 29. & 8. 19.
Mat. 11. 27. Luka 10. 22.
47 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a kolwako i
na ni kuhanya ka kupinzu-
ka.
xip. 3. 16, 18, 36. xipm. 40.
48 Nzi xibaba xa wutomi.
xipm. 33, 35.
49 Badadani ba *n*wina ba waga
mana xiwuleni, ba lofa.
xipm. 31.
50 Lexi hi xibaba xi relelako
hi le tilweni, le*z*aku loku
munhu a xiga, a ngafi.
xipm. 51. 58.
51 Nzi xibaba xa wutomi xi
releleko hi le tilweni: loku
munhu aga lexi xibaba, i ta
hanya kala kupinzuka: ina
ni xibaba nzi ta nga mu nyi-
ka xona hi nyama ya mina,
nzi ta nyika yi maha ku-
hanya ka tiko.
xip. 3. 13. Heb. 10. 5, 10.

52 Hikwalaho ba Juda ba ka-
netana, baku, U ta hi nyika
hi ku yini nyama yakwe ku
yiga?
xip. 3. 9. & 7. 43. & 9. 16. & 10. 19.
53 Hikwalaho Jesu aku ka bo-
na, Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi
ku ka *n*wina, Loku mu nga-
gi nyama ya *N*wana wa

munhu munwa nkata wa-
kwe, mu haba wutomi xi-
kari ka *n*wina.
Mat. 26. 26, 28.
54 Loyi a gako nyama ya mi-
na anwa nkata wa mina i
na ni kuhanya ka kupinzu-
ka; nzi ta mu vuxa hi siku
go gumesa.
xipm. 27. 40, 63. xip. 4. 14.
55 Hakuba nyama ya mina hi
nyama ya *z*inene, ni nkata
wa mina hi kunwa ka *z*i-
nene.
56 Loyi a gako nyama ya mi-
na a nwako nkata wa mina,
i tsama nzeni ka mina, na
mina nzeni kakwe.
1 Joh. 3. 24. & 4. 15, 26.
57 Kotisa Dadani a hanyako a
nzi rumileko, na mina nza
hanya hi kota ya Dadani; i
maha le*z*o loyi a nzi gako,
na yena i ta hanya hi kota
ya mina.
58 Lexi hi xibaba xi releleko hi
le tilweni: xi nga koti lexi
badadani ba ngaga, bafa:
loyi a gako lexi xibaba i ta
hanya kala kupinzuka.
xipm. 49, 50, 51.
59 Le*z*i *z*ilo i kanele sinagoge-
ni, na gonzisa Kapernaume.

60 Hikwalaho banyingi ba
bapizani bakwe, na ba zwile
lexi, baku, Leyi mhaka ya
tsanza; hi mani a ta nga yi-
zwa?
Mat. 11. 6. xipm. 66.
61 Kanile*z*i Jesu wutsambu i
wa *z*i ti*b*a le*z*aku a bapiza-
ni bakwe ba kanya hile*z*i,
aku ngalo ka*b*ye, Kunene
lexi xa mu kungubanyisa
ke?
62 Muta maha yini loku mu
wona *N*wana wa munhu a
kanziya laha a nga hi kona
kusangula?
Marku 16. 19. xip. 3. 13. Mit. 1. 9.
Efe. 4. 8.
63 A moya wa hanyisa; a nya-
ma a yi vuni cumo: timha-
ka nzi ti kaneleko ti hi mo-
ya, ni kuhanya.
2 Kor. 3. 6.
64 Kanile*z*i ba kona ba *n*wina
ba nga kolwiko. Hakuba
Jesu i wa *z*i ti*b*a hi le kusa-
nguleni aku bamani ba nga
kolwiko, ni ku hi mani a ta
nga mu nyikela.
xipm. 36. xip. 2. 24, 25. & 13. 11.
65 Aku ngalo, Hi kota ya lexi
nzi te ngalo ka *n*wina, a ku
na munhu a kotako kuta ka
mina, saseka loku a nyiki-
lwe ka yena hi Dadani.
xipm. 44, 45.

66 Hi kota ya lexi a banyingi
ba bapizani bakwe ba *k*lela,
ba kala ku famba naye ka-
mbe.
xipm. 60.
67 Hikwalaho Jesu i ngalo ka
ba kume ni bambiri, *N*wi-
nawu kambe mu laba ku
damba ke?
68 Simoni Petro a mu hlamula
aku, Hosi, hi taya ka mani?
wena u na ni timhaka ta
kuhanya ka kupinzuka.
Mit. 5. 20.
69 Hina hi kolilwe ha *z*i ti*b*a
Wena'u wa Kubasa wa Nu-
ngungulu.
Mat. 16. 16. Marku 8. 29. Luka 9. 20.
xip. 1. 49. & 11. 27.

70 Jesu a ba hlamula, A nzi lo
mu hlawula *n*wina ba kume
ni bambiri, ni mu*n*we wa
*n*wina hi lidimoni?
Luka 6. 13. xip. 13. 27.
71 Makunu i wulawula hi Ju-
dasi *n*wana wa Simoni Iska-
rioti, hakuba hi yena a
ta nga mu nyikela, na hi
mu*n*we wa ba kume ni ba-
mbiri.

XIPIMO 7.

1 A nzako le*z*i *z*ilo Jesu a
fambela Galile: hile*z*i a nga
kala a nga fambi Judia, ha-
kuba ba Juda ba wa laba
ku mu daya.
xip. 5. 16, 18.
2 Makunu a mubuzo wa ba
Juda, a mubuzo wa mata-
bernekeli, wu wa tsinele.
3 Hikwalaho banakulo*b*ye ba-
kwe baku ka yena, Suka
laha, u ya Judia, kasi a ba-
pizani ba wena ba fela ku
wona mitiro ya wena u yi
mahako.
Mat. 12. 46. Marku 3. 31. Mit. 1. 14.
4 Hakuba a ku na munhu a
mahako xilo kufihlaleni, lo-
ku yena *n*winyi a laba ku
ti*b*ya kuwonekeleni. Loku
u maha le*z*i *z*ilo, ti woneke-
lise tikweni.
5 Hakuba ni bamaka*b*ye ba-
kwe ba nga kolwa kakwe.
Marku 3. 21.
6 Hikwalaho Jesu aku ka*b*ye,
A xikati xa mina a xi se ku
cikela; kanile*z*i xikati xa
*n*wina xi longile *z*ikati *z*o-
n*k*le.
xip. 2. 4. & 8. 20. xipm. 8, 30.
7 A tiko a gi na ku mu be-
nga; kanile*z*i mina ga nzi
benga, hakuba nza maha
wukustumunyu ha gona, le-
*z*aku mitiro ya gona yi bi-
hile.
xip. 3. 19. & 15. 19.
8 Yanani *n*wina mubuzweni:
a nziyi lokoloko ka lowu
mubuzi; hile*z*i xikati xa mi-
na a xi se ku tatiseka.
xip. 8. 20. xipm. 6.
9 Na wulile *z*ilo le*z*i ka*b*ye, a
tsama le*z*o Galile.

10 Kanile*z*i laha na ba maka-
*b*ye ba yile mubuzweni, *z*o-
nake a kanziya na yena
kambe, ku nga hi ku wo-
nekeleni, kanile*z*i kwatsi hi
kufihlala.
11 Hikwalaho ba Juda ba wa
mu laba mubuzweni, ba
ngalo, I kwihi?
xip. 11. 56.
12 Ku wa hi kona ku kanya
ka hombe xikari ka *z*i*d*lemo
hi kota ya yena: ba*n*wani
baku ngalo, Munhu nene;
baku ba*n*wani a hi *z*ona
le*z*o, kanile*z*i u hambukisa
xi*d*lemo.
xip. 6. 14. & 9. 16. & 10. 19. Mat. 21.
46. Luka 7. 16. xipm. 40.
13 Hambu le*z*i i wa nga wula-
wuli munhu ku wonekeleni
hi kucaba ba Juda.
xip. 9. 22. & 12. 42. & 19. 38.

14 Kanile*z*i laha makunu xi-
kari ka mubuzo Jesu aya
tempeleni, a gonzisa.
15 Hikwalaho ba Juda ha hla-
mala, baku, I yi ti*b*isa ku

yini loyi munhu mitsalo, leyo cima a nga gonzangi?
Mat. 13. 54. Marku 6. 2. Luka 4. 22. Mit. 2. 7.
16 Hikwalaho Jesu a ba hlamula, i te ngalo, Kugonza ka mina a hi ka mina, kanilezi ka loyi a nzi rumileko.
xip. 3. 11. & 8. 28. & 12. 49. & 14. 10, 24.
17 Loku munhu a vumela ku maha kuranza ka yena, i ta ku tiba kugonzisa, kutani kuta hi ka Nungungulu, kutani nza ti wulawulela mina *n*winyi.
xip. 8. 43.
18 Loyi a ti wulawulelako i laba wukosi gakwe wutsumbu: kanilezi loyi a labako wukoso ga loyi a mu rumileko, ywaloye i na ni zinene, ku haba kungalulami ka yena.
xip. 5. 41. & 8. 50.
19 Kunene Mosi a nga mu nyikangi nayo ke, lezo i haba wa *n*wina a wu mahako? Mu laba ku nzi dayela yini?
Mit. 7. 38. Mat. 12. 14. Marku 3. 6. xip. 1. 17. & 5. 16, 18. & 10. 31, 39. & 11. 53.
20 A xi*d*lemo xi hlamula, Wena u na ni lidimoni: hi mani a labako ku ku daya?
xip. 8. 48, 52. & 10. 20.
21 Jesu a hlamula i te ngalo ka bona, Nzi mahile tiro mu*n*we, mu dama *n*wen*k*le.
22 Hi kota ya lexi Mosi i lo mu nyika wukwera (a hi lezi gi nga ga Mosi, kanilezi hi ga badadani); hi sabado mu engenisa munhu wukwera.
23 Loku munhu a amukela wukwera hi sabado, kasi nayo wa Mosi wu nga tsikiwi; mu nzi zangarela, hakuba nzi hanyisile munhu hi sabado ke?
xip. 5. 8, 9, 16.
24 Mu nga lamuli hi kota ya lezi zi wonekąko, kanilezi lamulani hi kulamula ka kululama.
xip. 8. 15. Jam. 2. 1.

25 Hikwalaho ba*n*wani ba le Jerusalema ba ngalo, A hi yena loyi ba nga laba ku mu daya ke?
26 Languta, wa wulawula kubaseni, a ba wuli cumo ka yena. Ko kwatsi tihosi ta zi tiba lezaku hi zinene loyi hi yena Kristu ke?
xipm. 48.
27 A hemba ha mu tiba loyi munhu laha a tako ha kona: kanilezi laha na Kristu na tile, a nga kona munhu a ta nga zi tiba laha a tako ha kona.
Mat. 13. 55. Marku 6. 3. Luka 4. 22.
28 Hikwalaho Jesu a bitana tempeleni, na gonzisa aku, Mu nzi tiba, ni laha nzi tako hi kona; a nzi telangi wutsumbu ganga, kanilezi loyi a nzi rumileko hi zinene, mu nga mu tibiko *n*wina.
xip. 1. 18. & 5. 32, 43. & 8. 14, 26, 42, 55. Roma 3. 4.
29 Mina nza mu tiba; hakuba nzi tile hi le ka yena, yena i nzi rumile.
Mat. 11. 27. xip. 10. 15.
30 Hikwalaho ba laba ku mu teka: ku wa nga hi kona munhu a nga beka canja gakwe hehla kakwe, haku-

ba xikati xakwe xi wa nga
se ku cikela.
Marku 11. 18. Luka 19. 47. & 20. 19.
xipm. 19, 44. xip. 8. 20, 37.
31 Kanilezi banyingi xi*d*le*n*wi-
ni ba lo kolwa ka yena; ba-
ku ngalo, Laha loku Kristu
a tile, i ta maha *z*iwoniso ku
hunza lezi *z*i mahilweko hi
munhu loyi ke?
Mat. 12. 23. xip. 3. 2. & 8. 30.
32 A ba Farisi ba lozwa xi*d*le-
mo na xi kanya hi lezi *z*ilo
hi kota ya yena; ni bapristi
ba hombe ni ba Farisi ba lo
ruma a madota kuya mu
teka.
33 Hikwalaho Jesu aku nga-
lo, Hi xikatanyana xi tso-
ngwani na nza ha hi na
*n*wina, nza famba ka loyi a
nzi rumileko.
xip. 13. 33. & 16. 16.
34 Mu ta nzi laba, mu nga ta
nzi kuma; ni laha nzi nga
kona, a mu na kuta.
xip. 8. 21. & 13. 33.
35 Hikwalaho ba Juda ba wu-
lawula xikari ka*b*ye, I taya
kwihi loyi munhu laha hi
ta kala hi nga mu kumi? A
nga taya ka laba Bahanga-
lakileko xikari ka ba Greki,
a gonzisa ba Greki ke?
Jam. 1. 1. 1 Pet. 1. 1.
36 Yo yini leyi mhaka a nge
ngalo, Mu ta nzi laba, mu
nga ta nzi kuma: ni laha
nzi nga kona, a mu na ku-
ta?

37 Makunu hi siku go gume-
sa, a siku ga hombe ga mu-
buzo, Jesu i lo yima aba
hungu, aku, Loku kani hi
wihi munhu a zwako tora,
ate ka mina a tanwa.
xip. 6. 35. Kuv. 22. 17.
38 Loyi a kolwako ka mina,
kota lezi mitsalo yi nga wu-
la, le ru*b*yini gakwe ku ta
kulunga micongo ya mati
ya kuhanya.
xip. 4. 14.
39 Kanilezi lexi i lo xi kanela
hi Moya, ba ta nga wu
amukela laba ba kolwako
ka yena: hakuba Moya wu
wa nga se ku nyikiwa; ha-
kuba Jesu i wa nga se ku
dumiswa.
Mit. 2. 17, 33, 38. xip. 12. 16. & 16. 7.
40 Hikwalaho ba*n*wani ba xi-
*d*lemo, laha na ba *z*wile leti
timhaka, baku ngalo, Loyi
hi*z*inene muprofeti.
xip. 1. 21. & 6. 14.
41 Ba*n*wani baku ngalo, Loyi
hi Kristu. Kanilezi ba*n*wa-
ni baku ngalo, Hi yini, Kri-
stu i huma Galile ke?
xip. 1. 46. & 4. 42. & 6. 69. xipm. 52.
42 A mitsalo a yi wuli lezo
*z*aku Kristu i ta huma mbe-
wini ya Davida, ni le Be-
tlehema, mutini lowu a nga
hi kona Davida ke?
Mat. 2. 5. Luka 2. 4.
43 *Z*ale*z*o ku vuka kuhambana
xikari ka xi*d*lemo hi kota
yakwe.
xipm. 12. xip. 9. 16. & 10. 19.
44 Ba*n*wani ba bona ba wa la-
ba ku mu teka; kanilezi a
ku nga hi kona munhu a
nga beka man*d*la hehla ka
yena.
xipm. 30.

45 Hikwalaho a madota ma

wuya ka bapristi ba hombe
ni ka ba Farisi; baku ngalo
ka*b*ye, Hi yini mu kala ku
mu neha?
46 A madota ma hlamula, Ci-
ma munhu a nga wulawu-
langi kota le*z*o.
Mat. 7. 29.
47 Hikwalaho ba Farisi ba ma
hlamula baku, Kasi *n*wina-
wu mu hambukisilwe ke?
48 U kona ni mu*n*we wa tihosi
a kolwako ka yena, kutani
wa ba Farisi ke?
xip. 12. 42. Mit. 6. 7. 1 Kor. 1. 20, 26. & 2. 8.
49 Kanile*z*i xi*d*lemo xi nga wu
ti*b*iko nayo xi rukatelwa.
50 Nikodemusi aku ka*b*ye (loyi
a nga rangile ata ka yena
na hi mu*n*we wa*b*ye),
xip. 3. 2.
51 Nayo wa hina a wu kona
munhu, saseka hizwa yena
ku ranga hi ti*b*a le*z*aku i
maha yini ke?
52 Ba hlamula baku ngalo ka
yena, Na wena u hi wa le
Galile ke? Hlola u wona le-
*z*aku ngalo hi le Galile a ku
humi muprofeti.
Mat. 4. 15. xip. 1. 46. xipm. 41.

53 [Ba lo famba bon*k*le mu-
nhu n*d*lwini ya yena:

XIPIMO 8.

1 Kanile*z*i Jesu aya xitsunge-
ni xa ma Olivia.
2 Na hi mixweni ni punzu ata
kambe tempeleni, bon*k*le ba-
nhu bata kakwe; i lo tsama
lahasi, a ba gonzisa.
3 Batsali ni ba Farisi ba neha
kakwe wasati na kumilwe
na kari a remba; na ba mu
bekile xikari,
4 Baku ka yena, Mugonzisi,
loyi wasati i komilwe ku re-
mbeni, na hi kwalaho nti-
rweni lowo.
5 Makunu nayweni wa Mosi
wu hi layile ku gandla hi
mari*b*ye *z*o kota le*z*i: xana
wena uku yini hi yena?
6 Lexi ba lo xi wula, na ba
mu xenga, kasi ba fela ku
kuma xilo xo mu kumisa
nanzu ha xona. Kanile*z*i
Jesu a korama lahasi na hi
litiho lakwe a tsala lahasi.
7 Kanile*z*i na ba nonohisile ba
mu wutisa, a ti ololoxa, i te
ngalo ka*b*ye, Loyi a nga hi
ko ni kuonha xikari ka *n*wi-
na, a nga range a mu hoxa
hi ri*b*ye.
Roma 2. 1.
8 A korama kambe, na hi
litiho lakwe a tsala misa-
beni.
9 Na bona, na ba xi zwile lexi,
ba huma hi mu*n*we ni mu-
*n*wani, ku sangula hi nga-
nakana, ku kala kuta ha-
mbu ka loyi wa magumo:
ni Jesu a siywa yece, ni wa-
sati, laha a nga hi kona, xi-
kari.
Roma 2. 22.
10 Jesu a ti ololoxa, i te ngalo
ka yena, Wasati, ba kwihi?
a nga kona munhu a ku ko-
nako ke?
11 Aku ngalo, A nga kona,
Hosi. Ni Jesu aku ngalo,
Hambu mina a nzi ku koni:
famba n*d*lela ya wena; ku

sukela lezi u nga onhi ka-
mbe.]
Luka 9. 56. & 12. 14. xip. 3. 17. & 5. 14.

12 Hikwalaho Jesu engeta a
kanela ka*b*ye, aku, Nzi ku-
wonekela ka tiko: loyi a nzi
lanzelako a nga ta ha fa-
mba munyameni, kanilezi i
ta kuma kuwonekela ka
kuhanya.
xip. 1. 4, 5, 9. & 3. 19. & 9. 5. & 12. 35, 36, 46.
13 Hikwalaho ba Farisi baku
ngalo ka yena, U ti mahela
wukustumunyu wena *n*wi-
nyi; a wukustumunyu ga
wena a hi ginene.
xip. 5. 31.
14 Jesu a hlamula aku ngalo
ka*b*ye, Hambu loku nzi ti
mahala wukustumunyu ga-
nga wutsumbu a wukustu-
munyu ga mina ginene; ha-
kuba nza ku ti*b*a laha nzi
tileko ha kona, ni laha nzi
yako kona; kanilezi *n*wina a
mu ku ti*b*i laha nzi tileko ha
kona, ni laha nzi yako kona.
xip. 7. 28. & 9. 29.
15 *N*wina mu lamula hi ka
nyama; mina a nzi lamuli
munhu.
xip. 3. 17. & 7. 24. & 12. 47. & 18. 36.
16 Loku nzi lamula, kulamula
ka mina kunene; hilezi a
nzi nzoce, kanilezi nzi mina
ni Dadani loyi a nzi rumi-
leko.
xipm. 29. xip. 16. 32.
17 Inaka ni nayweni wa *n*wina
ku tsalilwe, a wukustumu-
nyu ga banhu bambiri gi
ginene.
Mat. 18. 16. 2 Kor. 13. 1. Heb. 10. 28.
18 Hi mina loyi nzi ti mahela-
ko wukustumunyu ganga
wutsumbu, ni Dadani loyi a
nzi rumileko wa maha wu-
kustumunyu hi mina.
xip. 5. 37.
19 Hikwalaho baku ngalo ka
yena, I kwihi Dadani wa
wena? Jesu a hlamula aku
ngalo, Hambu mina mu nzi
ti*b*i, a mu mu ti*b*i ni Dadani
wa mina: loku mu wa nzi
ti*b*ile mina, nga na mu ti*b*i-
le ni Dadani kambe.
xipm. 55. xip. 14. 7. & 16. 3.
20 Leti timhaka i lo ti kanela
laha ku komiwako xikwa-
ma xa minyikelo, na gonzi-
sa tempeleni: ku wa nga hi
kona munhu a nga mu ko-
ma; hakuba xikati xakwe
xi wa nga se ku cikela.
Marku 12. 41. xip. 7. 8, 30.

21 Hikwalaho aku ngalo ka-
*b*ye kambe, Nza famba, mu
ta nzi laba, mu tafa *z*o-
nhweni *z*a *n*wina: hambu
nzi famba, a mu koti kuta.
xip. 7. 34. & 13. 33. xipm. 24.
22 Hikwalaho ba Juda baku
ngalo, U ta ti daya, lezi a
nge ngalo, Laha nzi yako
kona, a mu koti kuta ke?
23 Aku ngalo ka*b*ye, *N*wina
mu tile hi lahasi; mina nzi
tile hi le hehla: *n*wina mu
ba legi tiko; mina a nzi wa
legi tiko.
xip. 3. 31. & 15. 19. & 17. 16. 1 Joh. 4. 5.
24 Hikwalaho nzi te ngalo ka
*n*wina, mu tafa *z*onhweni *z*a
*n*wina: saseka loku mu ko-
lwa ku ngalo mina hi mina

yena, mu tafa *z*onhweni *z*a
*n*wina.
xipm. 21. Marku 16. 16.
25 Hikwalaho baku ngalo ka
yena, Hi wena mani? Jesu
i te ngalo ka*b*ye, Hi yena
loyi nzi wulawulalileko ha
yena kusanguleni.
26 Nzi na ni *z*ilo *z*o tala ku *z*i
wulawula ni kulamula hi
kota ya *n*wina: hambu le*z*i
loyi a nzi rumileko a hi *z*i-
nene; ni *z*ilo nzi *z*i zwileko
ka yena, *z*ona nza *z*i kanela
tikweni.
xip. 3. 32. & 7. 28. & 15. 15.
27 Ba wa nga pimi ku ngalo i
kanela ka*b*ye hi Dadani.
28 Hikwalaho Jesu aku ngalo,
Loku mu *k*lakusile *N*wana
wa munhu, hi kona mu ta
nga *z*i ti*b*a ku ngalo hi mina
yena, ni ku a nzi ti maheli
cumo mina *n*winyi, kani-
le*z*i nza kanela le*z*i *z*ilo, a
nzi gonzisilweko hi Dada-
ni.
xip. 3. 11, 14. & 5. 19, 30. & 12. 32.
Roma 1. 4.
29 Ni loyi a nzi rumileko i ko-
na *z*i*n*we na mina; a nga se
ku nzi siya nzoce; hakuba
*z*ikati *z*on*k*le nza maha *z*ilo
*z*i mu nengelisako.
xip. 4. 34. & 5. 30. & 6. 38. & 14. 10, 11.
xipm. 16.
30 Kwatsi hile*z*i a nga kanela
*z*ilo le*z*i, banyingi ba kolwa
ka yena.
xip. 7. 31. & 10. 42. & 11. 45.

31 Hikwalaho Jesu aku ngalo
ka ba Juda laba ba nga
kolwa ka yena, Loku mu
tsama ka mhaka ya mina,
*z*onake mu ta maha bapiza-
ni ba mina futsi;
32 Mu ta *z*i ti*b*a *z*inene, ni *z*i-
nene zi ta mu *k*laklisa.
Roma 6. 14, 18, 22. & 8. 2. Jam. 1. 25.
& 2. 12.
33 Ba hlamula ka yena, Hi
mbewu ya Abrahama, cima
a hi tikumbi ta munhu: xa-
na u wulela yini, Aku mu ta
*k*la*k*liswa?
Mat. 3. 9. xipm. 39.
34 Jesu a ba hlamula, Hi*z*ine-
ne, hi*z*inene, nzi ku ka *n*wi-
na, loyi a mahako *z*onho i
tsamile kumbi ya kuonha.
Roma 6. 16, 20. 2 Pet. 2. 19.
35 Kumbi a yi tsami n*d*lwini
kala kupinzuka: a *n*wana i
tsamile kala kupinzuka.
Gal. 4. 30.
36 Hikwalaho loku *N*wana a
mu *k*laklisa, mu ta *k*la*k*lisi-
lwe futsi.
Roma 8. 2. Gal. 5. 1.
37 Nza *z*i ti*b*a nzi ku mu mbe-
wu ya Abrahama; kanile*z*i
mu laba ku nzi daya, haku-
ba mhaka ya mina a yi na
wutsamo ginene ka *n*wina.
xip. 7. 19. xipm. 40.
38 Nza kanela ka *n*wina *z*ilo
nzi *z*i wonileko ka Dadani:
na *n*wina kambe mu *z*i ma-
ha le*z*i *z*ilo *z*a le ka raru wa
*n*wina.
xip. 3. 32. & 5. 19, 30. & 14. 10, 24.
39 Ba hlamula baku ngalo ka
yena, Dadani wa hina hi
Abrahama. Jesu aku ka
bona, loku mu wa hi ba-
nana ba Abrahama, nga na
mu maha mitiro ya Abra-
hama.
Mat. 3. 9. xipm. 33. Roma 2. 28. & 9.
7. Gal. 3. 7, 29.

40 Kanilezi makunu mu laba
ku nzi daya, a munhu a mu
byelileko zinene, lezi nzi
nga zizwa ka Nungungulu:
Abrahama a nga xi maha-
ngi lexi.
xipm. 26, 37.
41 Mu maha mitiro ya dadani
wa *n*wina. Baku ngalo ka-
kwe, A hi *t*ralwangi hi ku-
baya; hi na Raru mu*n*we, hi
Nungungulu.
42 Jesu aku ngalo ka*b*ye, Loku
Nungungulu a wa hi Dada-
ni wa *n*wina, nga na mu
nzi ranza: hakuba nzi tile
nzi ta hi ka Nungungulu;
a nzi ti telangi wutsumbu,
kanilezi i lo nzi ruma.
1 Joh. 5. 1. xip. 5. 43. & 7. 28, 29. & 16.
27. & 17. 8, 25.
43 Hi yini mu nga pimiko a
xuxela ga mina? Inaka a
mu na ku ingisa mhaka ya
mina.
xip. 7. 17.
44 Mu ba raru wenu satani, ni
dokolela ka dadani wa *n*wi-
na kuranza ka *n*wina ku ma-
ha kona. Yena i wa hi mu-
dayi na hi le kusanguleni, a
nga yimangi zineneni, ha-
kuba ku haba zinene ka
yena. Laha na wulawula
mawunwa, i wulawula hi
wutsumbu gakwe: hakuba
hi muhembi, ni raru wa
mawunwa.
Mat. 13. 38. 1 Joh. 3. 8. Jude 6.
45 Kanilezi hakuba mina nzi
wula zinene, a mu nzi ko-
lwi.
46 Hi wihi ka *n*wina a nzi ko-
nako hi kuonha? Loku nzi
kanela zinene, a mu nzi ko-
lwi hi ku yini?
47 Loyi a nga wa Nungungulu
wazwa timhaka ta Nungu-
ngulu: hi kota ya lexi a ti
kona ka *n*wina, hakuba a
mu ba Nungungulu.
xip. 10. 26, 27. 1 Joh. 4. 6.
48 A ba Juda ba hlamula baku
ngalo kakwe, A hi wulawu-
li kwatsi hi ku u mu Sama-
ria, u na ni lidimoni ke?
xip. 7. 20. & 10. 20. xipm. 52.
49 Jesu a hlamula, Nzi haba
lidimoni; kanilezi nzi du-
misa Dadani wa mina, *n*wi-
na ma nzi kanyisa.
50 Kanilezi a nzi labi wukosi
ga wutsumbu ganga: i kona
mu*n*we a labako a lamula-
ko.
xip. 5. 41. & 7. 18.
51 Hizinene, hizinene, nziku
ka *n*wina, Loku munhu a
hlayisa mhaka ya mina ci-
ma a nga ta ku wona kufa.
xip. 5. 24. & 11. 26.
52 A ba Juda baku ngalo ka
yena, Ha zi ti*b*a hi ku u na
ni idimoni. Abrahama i file,
ni baprofeti: wena u nga-
lo, loku munhu a hlayisa
mhaka ya mina cima a nga
tazwa kufa.
Heb. 11. 13.
53 Wena u wa hombe ku hu-
nza dadani wa hina Abraha-
ma, loyi a ngafa? ni bapro-
feti ba file: u ti maha mani
wena ke?
54 Jesu a hlamula, Loku nzi du-
misa wutsumbu ganga, ku-
dumisa ka mina a hi cumo:
hi Dadani wa mine a nzi du-

misileko; loyi mu nge nga-
lo, hi Nungungulu wa *n*wi-
na;
xip. 5. 31, 41. & 16. 14. & 17. 1. Mit. 3. 13.
55 *N*wina a mu se ku mu ti*b*a:
kanile*z*i mina nza mu ti*b*a;
ni loku nziku, A nzi mu ti-
*b*i, nzi ta kota *n*wina, nzi
hemba wunwa: kanile*z*i nza
mu ti*b*a, nzi hlayisa mhaka
ya yena.
xip. 7. 28, 29.
56 Dadani wa *n*wina Abraha-
ma i lo tsaka ku wona a si-
ku ga mina; i lo gi wona, a
hlakana.
Luka 10. 24. Heb. 11. 13.
57 Hikwalaho ba Juda baku
ngalo ka yena, A ku se ku
ba nawo n*k*lanu wa maku-
me ya malembe, u mu wo-
nile Abrahama ke?
58 Jesu aku ngalo ka*b*ye, Hi-
*z*inene, hi*z*inene, n*z*iku ka
*n*wina, Hi mahlweni na
Abrahama na nga hi kona,
nzi wa hi kona.
xip. 17. 5, 24. Kol. 1. 17. Kuv. 1. 8.
59 Hikwalaho ba rola mari*b*ye,
ku mu cukunyeta ha wona:
kanile*z*i Jesu a ti fihla, a
huma tempeleni.
xip. 10. 31, 39. & 11. 8. Luka 4. 30.

XIPIMO 9.

1 Na kari a hunza, a wona
munhu wa xikumu hi le ku
*t*ralweni kakwe.
2 Ni bapizani bakwe ba mu
wutisa, baku, Rabi, hi mani
a nga onha, loyi wanuna,
kutani ba*t*rali bakwe, le*z*i a
nga *t*ralwa na hi xikumu?
xipm. 34.
3 Jesu a hlamula, A hi loyi
munhu a nga onha, hambu
ni ba*t*rali bakwe: kanile*z*i
le*z*aku a ntiro wa Nungu-
ngulu wa wonekeliswa ka
yena.
xip. 11. 4.
4 Ha fanela ku tira mitiro ya
loyi a nzi rumileko na ka ha
hi mumu: wusiku gata, la-
ha munhu a nga koti ku
tira.
xip. 4. 34. & 5. 19, 36. & 11. 9. & 12. 35. & 17. 4.
5 Laha na nzi hi kona tikwe-
ni nzi kuwonekela ka tiko.
xip. 1. 5, 9. & 3. 19. & 8. 12. & 12. 35, 46.
6 Laha na wulawulisile le*z*o,
a pela laha misabeni, a ma-
ha nzope hi mari, a tota
mahlo ya yena hi nzope,
Marku 7. 33. & 8. 23.
7 Aku ngalo kakwe, Yana, u
ya hlamba le ti*b*eni ga Si-
loami (hi ku*k*lamusela, Ku-
rumiwa). Hikwalaho i lo-
ya, i hlamba, ata a wona.
8 Hikwalaho laba ba akileko
nabo, ni laba ba nga mu
wona hi mahlweni, aku i
wa mukombeli, baku ngalo,
Wa hi nga hi yena loyi a
nga tsama a kombela ke?
9 A ba*n*wani baku ngalo, Hi
yena, a ba*n*wani baku nga-
lo, A hihi, i fana na yena.
10 Aku ngalo, Hi mina yena.
Hikwalaho baku ngalo ka-
kwe, I yini mahlo ya wena
ma vululweko?
11 A hlamula, Munhu loyi a bi-
twako Jesu i lo maha nzo-
pe, a tota mahlo ya mina,
aku ngalo ka mina, Yana le

Siloami, u hlamba: *z*ale*z*o
nzi loya nzi ya hlamba, nzi
amukele kuwona.
xipm. 6. 7.
12 Baku ngalo ka yena, I kwi-
hi yena? Aku ngalo, A hati.

13 Ba neha ka ba Farisi loyi
a nga hi xikumu hi ma-
hlweni.
14 Makunu gi wa hi sabado
lego siku Jesu laha a nga
maha nzope, a vulula mahlo
ya yena.
15 Kambe hikwalaho ba Farisi
ba lo mu wutisa u amukeli-
sile ku yini kuwona kakwe.
Yena aku galo ka bona, I
lo beka nzope mahlweni ya
mina, nzi lo hlamba nzi su
ku wona.
16 Hikwalaho ba*n*wani ba ba
Farisi baku ngalo, Loyi mu-
nhu a hi wa Nungungulu,
hakuba a nga hlayisi saba-
do. Kanile*z*i ba*n*wani baku
ngalo, Ku nga mahisa ku
yini a munhu wa muonhi
ku maha *z*o kota le*z*i ke?
Ku wa hi kuhambana xika-
ri ka*b*ye.
xipm. 33. xip. 3. 2. & 7. 12, 43. & 10. 19.
17 Hikwalaho baku ka xiku-
mu kambe, Wena u wula
yini hi yena, le*z*i a vululile-
ko mahlo ya wena? Aku
ngalo, U hi muprofeti.
xip. 4. 19. & 6. 14.
18 Hikwalaho ba Juda a ba
kolwangi hi yena, le*z*aku i
wa hi xikumu, ni ku ngalo
u amukele kuwona kakwe,
karala ba bita ba*t*rali baye
loyi a nga amukela kuwona
kakwe,
19 Ba ba wutisa, baku, Kunene
hi yena *n*wana wa *n*wina
loyi *n*wina mu nge ngalo i
*t*ralilwe na hi xikumu ke?
makunu i wona hi ku yini?
20 A ba*t*rali ba yena ba hla-
mula baku ngalo, Ha *z*i ti*b*a
le*z*aku loyi hi *n*wana wa
hina, ni le*z*aku i *t*ralilwe na
hi xikumu:
21 Kanile*z*i aku i wonisa ku
yini, hina a hi mu ti*b*i; ni
ku hi mani a vululeko ma-
hlo ya yena, a hi *z*i ti*b*i: mu
wutiseni; i kulile; i ta ti
wulela yena wutsumbu.
22 Le*z*i *z*ilo ba lo *z*i wula ba-
*t*rali bakwe, hakuba ba wa
caba ba Juda: hakuba ba
Juda ba wa si na ba vume-
lene, loku munhu a mu vu-
mela le*z*aku hi Kristu, i ta
humeswa sinagogeni.
xip. 7. 13. & 12. 42. & 16, 2. & 19. 38.
Mit. 5. 13. xipm. 34.
23 Hikwalaho ba*t*rali bakwe
baku ngalo, I kulile; mu
wutiseni.
24 Hi*z*ale*z*o ba mu bitana ku-
mbiri munhu loyi a nga hi
xikumu, baku ngalo ka ye-
na, Nyika wukosi ka Nu-
ngungulu: ha *z*i ti*b*a le*z*aku
loyi munhu hi muonhi.
xipm. 16.
25 Hikwalaho a hlamula, Ku-
tani muonhi, a nzi *z*i ti*b*i:
xilo xi*n*we nzi xi tibako,
le*z*aku, nzi wa hi xikumu,
ni le*z*i nza wona.
26 Hikwalaho baku ngalo ka
yena, I mahile yini ka we-

na? i lo ma vululisa ku yini
mahlo ya wena?
27 A ba hlamula bona, Nzi mu
*b*yelile ni makunu, a mu
zwangi: hikwalaho mu la-
ba kuzwa kambe ke? *n*wi-
nawu mu ta maha bapizani
ba yena ke?
28 Ba mu rukatela, baku nga-
lo, Wena u mupizani wa-
kwe, kanilezi hina hi bapi-
zani ba Mosi.
29 Ha *z*i ti*b*a hi ku Nungu-
ngulu i wulawulile ka Mosi:
kanile*z*i loyi munhu, a hi
ku ti*b*i laha a tako ha kona.
xip. 8. 14.
30 Munhu a ba hlamula aku
kabye, Hi yini mu hlama-
lako, na muku a mu ku ti*b*i
laha a tako ha kona, ni le*z*i
i vulule mahlo ya mina.
xip. 3. 10.
31 Ha *z*i ti*b*a hi ku Nungungu-
lu a nga bazwi baonhi: ka-
nile*z*i loku munhu a maha
mukozeli wa Nungungulu,
a maha kuranza ka yena, hi
yena a mu zwako.
32 Cima kusangula a tiko a ku
zwalangi le*z*aku munhu i
vululile mahlo ya munhu na
*t*ralilwe na hi xikumu.
33 Loku loyi munhu i wa nga
tangi hi ka Nungungulu
nga a nga mahangi cumo.
xipm. 16.
34 Ba hlamula baku ka yena,
Wena u la su *t*ralelwa ku-
onhini, u ta hi gonzisa ke?
Ba mu hoxa lahan*d*le.
xipm. 2, 22.
35 Jesu azwa le*z*aku ba mu
hoxile lahan*d*le; na mu ku-
mile, aku ngalo, Wa kolwa
hi *N*wana wa Nungungulu
ke?
Mat. 14. 33. & 16. 16. Marku 1. 1. xip. 10. 36. 1 Joh. 5. 13.
36 I lo hlamula aku ngalo, Hi
mani yena, Hosi, nzi fela
ku kolwa ka yena?
37 Jesu aku ngalo ka yena,
Wena u mu wonile, hi ywa-
loyi a wulawulako na we-
na.
xip. 4. 26.
38 Aku ngalo, Hosi, Nza ko-
lwa. A mu kozela.
39 Jesu aku ngalo, Hakuba hi
kulamula nzi tile mina ka
legi tiko, kasi laba ba nga
woniko ba fela ku wona; ni
le*z*aku laba ba wonako ba
maha *z*ikumu.
xip. 3. 17. & 5. 22, 27. & 12. 47. Mat. 13. 13.
40 Labo ba ba Farisi laba ba hi
naya ba *z*izwa le*z*i *z*ilo, ba-
ku ka yena, Hinawu hi *z*i-
kumu ke?
Roma 2. 19.
41 Jesu aku ngalo ka bona,
Loku mu nga hi *z*ikumu,
nga na mu nga hi ni *z*onho:
kanile*z*i mu ngalo, Ha wo-
na: a *z*onho *z*a *n*wina *z*i tsa-
mile.
xip. 15. 22, 24.

XIPIMO 10.

1 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a nga enge-
niko hi laha nyangweni ya
ranga ga tiyivu, kanile*z*i a
kanziya hi *n*wani n*d*lela, lo-
ye i nkamba ni mupangi.
2 Kanile*z*i loyi a engenako hi

nyangwa hi murisi wa tiyi-
vu.
3 Ka yena murinzeli wa mu
vululela; ni tiyivu tazwa
gazu gakwe: a bitana le ta-
kwe yece tiyivu hi mabito,
a ti humesa lahan*d*le.
4 Laha na humesile ton*k*le ta-
kwe yece, i ranga mahleni
ka tona, ni tiyivu ti mu la-
nzela: hakuba ta gi ti*b*a ge-
zu gakwe.
5 A mupfumba ti nga mu la-
nzela, kanile*z*i ti ta caba ka
yena; hakuba a gi ti*b*i gezu
ga mupfumba.
6 Lowu mufananiso Jesu a
wulawula ka bona: kanile*z*i
a ba pimangi ku ngalo *z*ilo
*z*a ku yini le*z*i a wulawula-
ko ka bona.

7 Hikwalaho Jesu aku ngalo
ka bona kambe, Hi*z*inene,
hi*z*inene, nzi ku ka *n*wina,
Mina nzi nyangwa ya tiyi-
vu.
8 Bon*k*le laba ba ngata ma-
hlweni ka mina hi manka-
mba ni bapangi: kanile*z*i a
tiyivu a ba zwangi.
9 Mina nzi nyangwa: hi mi-
na loku munhu a engena, i
ta hanyiswa, i ta engena a
huma, a kuma mikoba.
xip. 14. 6. Efe. 2. 18.
10 A nkamba a giti, kanile*z*i
kuta yiba, ni ku daya, ni ku
mbetisa: mina nzi tile kasi
ti fela ku kuma kuhanya, ti
hi nako kunyingi.
11 Nzu murisi wo saseka: mu-
risi wo saseka wa nyike-
la kuhanya kakwe ka tiyi-
vu.
Heb. 13. 20. 2 Pet. 2. 25. & 5. 4.
12 Loyi a rihiwako, na nga hi
murisi, na nga hi *n*winyi
wo tiyivu, languta kuta
mhisi, i tsika tiyivu, a tsu-
tsuma, a mhisi yi ti koma,
yi ti hangalasa:
13 I tsutsuma hakuba a nga
wa kurihiwa, a nga celi ko-
ta hi tiyivu.
14 Mina nzi murisi wo saseka;
nza ti ti*b*a ta mina *n*winyi,
ni ta mina *n*winyi ta nzi
ti*b*a,
2 Tim. 2. 19.
15 Kota Dadani a nzi ti*b*ako
mina, minawu nza mu ti*b*a
Dadani; nzi bekela kuhanya
ka mina ka tiyivu.
Mat. 11. 27. xip. 15. 13.
16 Ti*n*wani tiyivu nzi nato, ti
nga hi ko ta lowu n*k*lambi:
na tona kambe nzi fela ku
ti neha, ti tazwa gezu ga
mina; ti ta maha n*k*lambi
mu*n*gwe, ni murisi mu*n*we.
Efe. 2. 14. 1 Pet. 2. 25.
17 Hikwalaho Dadani wa nzi
ranza, hakuba nzi bekile la-
hasi kuhanya ka mina, ka-
si nzi fela ku teka kambe.
Heb. 2. 9.
18 A ku kona ni mu*n*we a ku
tekako ka mina, kanile*z*i nzi
ku ku beka lahasi wutsu-
mbu ganga. Nzi na ni nta-
mo ku ku beka lahasi, nzi
na ni ntamo ku ku teka ka-
mbe. Lowu nayo nzi wu
amukelisilwe ka Dadani wa
mina.
xip. 2. 19. & 6. 38. & 15. 10. Mit. 2. 24, 32.

19 Laho ku vuka kubambana
kambe xikari ka ba Juda
hilaho ka leti timhaka.
xip. 7. 43. & 9. 16.
20 Banyingi ba*b*ye baku ngalo,
I na ni dimoni, i hungukile;
mu mu zwela yini?
xip. 7. 20. & 8. 48, 52.
21 Ba*n*wani baku, Laya a hi
mawulawulelo ya munhu
wo nga a hi dimoni. Ku-
nene a dimoni ga kota ku
vulula mahlo ya xikumu
ke?
xip. 9. 6, 7, 32, 33.

22 Wu wa hi kona mubuzo
wa kunyikelwa le Jerusale-
ma: ku wa hi mawuya-
kaya;
23 Jesu i wa kari a famba lo-
mo tempeleni nyangweni ya
Solomoni.
Mit. 3. 11. & 5. 12.
24 Hikwalaho ba Juda ba lota
mu ranzela, baku ngalo ka
yena, U ta hi ri*b*atela ku
kala rini? Loku u hi Kri-
stu, hi *b*yela *z*i ku dlu.
25 Jesu a ba hlamula bona, Nzi
mu *b*yelile, a mu kolwangi:
hi mitiro nzi yi mahako hi
bito ga Dadani, leyi hi yona
yi mahako wukustumunyu
hi mina.
xip. 3. 2. & 5. 36. xipm. 38.
26 Kanile*z*i a mu kolwi, haku-
ba a mu tiyivu ta mina.
xip. 8. 47. 1 Joh. 4. 6.
27 Le ta mina tiyivu tazwa ge-
zu ga mina, minawu nza ti
ti*b*a, tonawu ta nzi ti*b*a:
xipm. 4, 14.
28 Nzi ti nyika kuhanya ka
kupinzuka; cima ti nga ta-
fa, a nga kona a ta nga ti
wu*k*la canjeni ga mina.
xip. 6. 37. & 17. 11, 12. & 18. 19.
29 Dadani wa mina, loyi a nzi
nyikileko tona, ngwa ho-
mbe ku hunza kon*k*le; i ha-
ba loyi a kotako ku ti wu-
*k*la canjeni ga Dadani.
xip. 14. 28. & 17. 2, 6, &c.
30 Mina na Dadani hi mu*n*we.
xip. 17. 11, 22.
31 Ba Juda ba rola kambe ma-
ri*b*ye baku ba mu gan*d*la hi
wona.
xip. 8. 59.
32 Jesu a ba hlamula, Mitiro yi
nyingi yo saseka nzi mu
wonisile ya le ka Dadani;
hi wihi wa leyi mitiro mu
nzi gan*d*lako ha wona?
33 A ba Juda ba lo mu hlamu-
la yena, Hi mitiro yo saseka
nga na hi nga ku gan*d*li,
kanile*z*i hi tihlamba; ka-
mbe wena, na u hi munhu,
u ti maha Nungungulu.
xip. 5. 18.
34 Jesu i lo ba hlamula bona, a
ku tsaliwangi naweni wa
*n*wina, Nzi te ngalo, Mu ba
nungungulu ke?
35 Loku a te ngalo ba nungu-
ngulu, ka bamani mhaka ya
Nungungulu yi nga tile (ni
mitsalo a yi na ku *t*so*b*yi-
wa),
Roma 13. 1.
36 A mu wuli hi yena, loyi Da-
dani a mu basisileko a mu
rumela tikweni, U mahi wa
tihlamba; hakuba nzi nga-
ku, Nzi *N*wana wa Nungu-
ngulu ke?
xip. 3. 17. & 5. 17, 18, 36, 37. & 6. 27. &
8. 42. & 9. 35, 37. xipm. 30. Luka 1.
35.

37 Loku a nzi mahi mitiro ya
Dadani, mu nga nzi kolwi.
xip. 15. 24.
38 Kani loku nzi yi maha, ha-
mbu mu nzi kolwi mina,
kolwani mitiro: kasi mu pi-
ma lezaku Dadani i kona
nzena ka mina, na mina nze-
ni ka Dadani.
xip. 5. 36. & 14. 10, 11. & 17. 21.
39 Ba laba kambe ku mu ko-
ma: a huma canjeni ga*b*ye.
xip. 7. 30, 44. & 8. 59.

40 I loya kambe le *k*latukweni
wa Jordani wutsa*n*weni legi
Johani kusangula a nga ba-
patiza kona; a tsama kona.
xip. 1. 28.
41 Banyingi bata ka yena; ba-
ku ngalo, Johani hizinene a
nga mahangi *z*iwoniso: ka-
nile*z*i ni *z*on*k*le Johani a nga
*z*i wula hi loyi munhu *z*ine-
ne.
xip. 3. 30.
42 Banyingi ba kolwa ka yena
laho.
xip. 8. 30. & 11. 45.

XIPIMO 11.

1 Makunu munhu wo kari i
lo ba*b*ya, Lazaru wa le Be-
tania, wa le mutini ka ba
Maria ni maka*b*ye Marta.
Luka 10. 38, 39.
2 I wa hi yena loye Maria a
nga tota Hosi hi mafura, a
kulula mikonzo ya yona hi
misisi yakwe, makwenu wa-
kwe Lazaru a nga kari a
ba*b*ya.
Mat. 26. 7. Marku 14. 3. xip. 12. 3.
3 A bamakwenu wakwe hi-
kwalaho ba rumela ka yena,
baku, Hosi, languta, yena lo-
yi u nga mu ranza wa ba-
*b*ya.
4 Kanile*z*i laha Jesu na *z*i zwi-
le, aku, Legi wuba*b*yi a hi
ga kufa, kanile*z*i ga wukosi
ga Nungungulu, kasi a
*N*wana wa Nungungulu a
fela kudumiswa ka loku.
xip. 9. 3. xipm. 40.
5 Makunu Jesu u mu ranza
Marta, ni makwenu wakwe,
ni Lazaru.
6 Hikwalaho laha na zwile
aku wa ba*b*ya, a tsama hi
lexo xikati masiku mambiri
wutsa*n*wini lego a nga hi ka
gona.
xip. 10. 40.
7 *Z*onake anzako ka lexi aku
ka bapizani, A hi yeni Ju-
dia kambe.
8 Bapizani baku ka yena, Ra-
bi, a ba Juda makunu ba wa
laba ku ku gan*d*la hi mari-
*b*ye; wa haya kona kambe
ke?
xip. 10. 31.
9 Jesu i lo hlamula, Kuhaba
kume ga zikati ni zimbiri hi
siku ke? Munhu loku a fa-
mba mu*n*wini, a nga kungu-
banyeki, hakuba wa wona
kuwonekela ka legi tiko.
xip. 9. 4.
10 Kanilezi loku munhu a fa-
mba ni wusiku, wa kungu-
banyeka, hakuba kuwone-
kela ku haba xikari ka-
kwe.
xip. 12. 35.
11 Le*z*i *z*ilo a kanela yena: a
nzako ka le*z*i aku ka*b*ye, A
xaka ga hina Lazaru i e*k*le-
le; kanile*z*i nza famba, ka-

si nzi fela kuya mu vuxa ku
e*k*leleni.
Mat. 9. 24. Mit. 7. 60. 1 Kor. 15. 18, 51.
12 Hikwalaho bapizani baku
ngalo ka yena, Hosi, loku a
e*k*lele, i ta hanya.
13 Makunu Jesu i lo kanela hi
kufa kakwe: kanile*z*i bona
ba lo alakanya baku i wula-
wula hi kuhumula ka ku
e*k*lela.
14 *Z*onake Jesu hikwalaho a
wula ka*b*ye zi ku dlu, Laza-
ru i file.
15 Nza tsaka hi kota ya *n*wina
hakuba nzi wa nga hi kona
laho, kasi mu fela ku ko-
lwa; ahemba a hi fambeni
ka yena.
16 Hikwalaho Tomasi, loyi a
bitwako Didimusi, i te ngalo
ka bapizani kulo*b*ye, A hi
fambeni hi fela kufa naye.

17 *Z*ale*z*o le*z*i Jesu na cike-
le, a mu kuma na sina na
nkelelwe mune wa masi-
ku.
18 Makunu Betania ku wa hi
kusuhani ni Jerusalema, ku
kwatsi xipimo xa kume ni
n*k*lanu mipfuka;
19 Ni banyingi ba ba Juda ba
wa tile ka Marta na Maria,
a kuta ha cabelela hi kota
ya ma kwenu wa*b*ye.
20 Hikwalaho Marta, laha na
zwile ku ngalo Jesu wata,
i lo mu nkinga: kanile*z*i
Maria i lo nonohisa na ha
tsamile lomo n*d*lwini.
21 Hikwalaho Marta i te ngalo
ka Jesu, Hosi, loku u wa hi
kona laha, a makwenu wa
mina nga a nga fangi.
22 Hambu le*z*i nza zi ti*b*a ma-
kunu le*z*aku, ni *z*i hi le*z*i u
ta nga *z*i kombela ka Nu-
ngungulu, Nungungulu i ta
ku nyika wena.
xip. 9. 31.
23 Jesu aku kakwe, Maka*b*ye
wa wena i ta vuka kambe.
24 Marta aku kakwe, Nza *z*i
ti*b*a nzi ku i ta vuka hi si-
ku go gumesa.
Luka 14. 14. xip. 5. 29.
25 Jesu aku ka yena, Mina nzi
kuvuka ni wutomi: loyi a
kolwako ka mina, hambu
loku a file i ta hanya:
xip. 1. 4. & 3. 36. & 5. 21. & 6. 39, 40, 44. & 6. 35. & 14. 6. Kol. 3. 4. 1 Joh. 1. 1, 2. & 5. 10, 11, &c.
26 Loyi a hanyako loku a ko-
lwa hi mina cima a nga ta-
fa. Wa kolwa hi lexi ke?
27 Aku ka yena, Ina, Hosi:
nza kolilwe le*z*aku hi wena
Kristu, *N*wana wa Nungu-
ngulu, loyi a tako tikweni.
Mat. 16. 16. xip. 4. 42. & 6. 14, 69.
28 Na wulawulile lexi, i lo fa-
mba, aya bita na Maria ma-
kwenu wa yena, xikun*d*leni,
aku, Mugonzisi i kona laha,
wa ku bitana.
29 Yena, laha na zwile, a suka
*z*ale*z*o, aya ka yena.
30 (Makunu Jesu i wa nga se
ku cikela mutanini, kanile*z*i
i wa hi kwaleyo ka wutsa-
mo legi Marta a nga mu
nkingela kona.)
31 A ba Juda laba ba nga hi
naye lomo n*d*lwini, ba mu
cabelele, laha na ba wonile

Maria, le*z*aku i lo suka luku-
luku a huma, ba su mu la-
nzisela, na ba alakanya ku
ngalo i ya nkeleni kuya rila
kona.

xipm. 19.

32 Hikwalaho Maria, na cikele
laha a nga kona Jesu, a mu
wona, awa mikonzweni ya-
kwe, aku ka yena, Hosi,
loku u wa hi kona laha,
a makweru nga a nga fa-
ngi.

xipm. 21.

33 Hikwalaho laha na Jesu na
mu wonile ku rila, *zin*we ni
ba Juda kambe laba ba nga-
ta naye, a keta moyeni, a
karateka,
34 Aku ngalo, Mu mu bekile
kwihi ? Baku kakwe, Hosi,
ngona u ta wona.
35 Jesu a rile.

Luka 19. 41.

36 Hikwalaho ba Juda baku
ngalo, Langutani ku mu ra-
nza ka yena !
37 Kanile*z*i ba*n*wani ba bona
baku ngalo, A hi yena loyi
munhu, a nga vulula mahlo
ya yena loyi a nga hi xi-
kumu, nga na a mahile hi
ku yini aku loyi munhu a
ngafi ?

xip. 9. 6.

38 Hikwalaho kambe Jesu na
keta wutsumbu ata le nke-
leni. Makunu ku wa hi
mhako, ni ri*b*ye gi yi fine-
ngetile.
39 Jesu aku, Susani ri*b*ye. Ma-
rta, makwenu wa loyi a fi-
leko, aku kakwe, Hosi, hi
xikati lexi wa nuha: haku-
ba ku hi mune wa masiku
na file.
40 Jesu aku kakwe, A nzi wu-
langi mina ka wena, loku
u kolwa, u ta wona wukosi
ga Nungungulu ke?

xipm. 4, 23.

41 *Z*ale*z*o ba susa ri*b*ye. Jesu
i lo *k*lakusa mahlo yakwe,
a ku ngalo, Dadani, nza ke-
sa le*z*o u nzi zwile.
42 Nza *z*i ti*b*a le*z*aku wa nzi-
zwa xikati xon*k*le: kanile*z*i
hi kota ya xi*d*lemo xi yimi-
leko laha nzi lo wula lexi,
kasi ba fela ku kolwa le*z*a-
ku u lo nzi ruma.

xip. 12. 30.

43 Laha na wulawulile le*z*o, a
bitana hi gezu ga hombe,
Lazaru, huma.
44 Loyi a nga file a huma, na
bohilwe man*d*la ni mikonzo
hi tinguwo to lahla ha tona;
ni ngohe yakwe yi wa bohi-
lwe hi lesu. Jesu aku ka-
*b*ye, Mu *k*la*k*leni, mu mu
tsika a famba.

xip. 20. 7.

45 Hikwalaho banyingi, ba
ba Juda, laba ba nga tile ka
Maria ba lo wona le*z*i a nga
*z*i maha, ba kolwa ka yena.

xip. 2. 23. & 10. 42. & 12. 11, 18.

46 Kanile*z*i ba*n*wani baya ka
ba Farisi, ba loya ba *b*yela
le*z*i *z*ilo Jesu a nga *z*i ma-
hile.

47 Hikwalaho bapristi ba ho-
mbe ni ba Farisi ba tsomba-
nyisa huwo, baku ngalo, Hi
maha yini hina ? hi le*z*i loyi

munhu i maha *z*iwoniso *z*i
nyingi.
Mat. 26. 3. Marku 14. 1. Luka 22. 2.
xip. 12. 14. Mit. 4. 16.
48 Loku hi mu tsika le*z*o yece,
banhu bon*k*le ba ta kolwa
ka yena: ni ba Roma ba ta-
ta ba hi tekela wutsamo *z*i-
*n*we ni tiko ga hina.
49 Kani mu*n*we wo kari ka
bona, Kaiafasi, na hi mu
pristi wa hombe lego lembe,
aku ngalo ka*b*ye, A mu ti*b*i
cumo,
Luka 3. 2. xip. 18. 14. Mit. 4. 6.
50 Hambu ni ku alakanya le-
*z*aku ngalo *z*i sasekile ka
*n*wina aku mu*n*we a fela
banhu, ni le*z*aku tixaka to-
n*k*le ti ngafi.
xip. 18. 14.
51 Makunu lexi a nga xi kane-
langi yena wutsumbu: ka-
nile*z*i na hi mupristi lego
lembe, i lo profeta ku ngalo
Jesu i ta fela lixaka;
52 Ku nga hi lixaka loce, kani-
le*z*i a fela ku wungeletela
katigi*n*we banana ba Nu-
ngungulu laba ba hangala-
kileko.
1 Joh. 2. 2. xip. 10. 16. Efe. 2. 14, 15,
16, 17.
53 *Z*ale*z*o ku sukela lego siku
ba xuxa makungo kasi ba
fela ku mu daya.

54 Hikwalaho Jesu a nga fa-
mbi kuwonekeleni kambe
xikari ka ba Juda, kanile*z*i i
lo suka laho aya tikweni legi
gi nga ku suhani ni xiwula,
mutini wu bitwako Ifraime;
a tsama kona ni bapizani.
xip. 4. 1, 3. & 7. 1.
55 Makunu pasika ya ba Juda
yi wa tsinele: banyingi ba
kanziya Jerusalema lomo ti-
kweni na yi nga se ku cike-
la pasika, baya ti basisa.
xip. 2. 13. & 5. 1. & 6. 4.
56 Hikwalaho ba mu laba Jesu,
ba wulawulisana, na ba lo
yima lomo tempeleni, Mu
alakanya yini? A nga tata
mubuzweni ke?
xip. 7. 11.
57 Makunu bapristi ba hombe
ni ba Farisi ba wa nyikile
kulaya, baku, loku munhu
a ku ti*b*a laha a nga kona,
a nga ku kombete, ba fela
kuya mu koma.

XIPIMO 12.

1 Hikwalaho masiku ya n*k*la-
nu ni gi*n*we le mahlweni ka
pasika Jesu a cikela Beta-
nia, laha a nga hi kona La-
zaru, loyi Jesu a nga mu
vuxa ka ba fileko.
xip. 11. 1, 43.
2 *Z*ale*z*o ba mu mahela *z*aku-
ga laho: Marta a yimelela;
kanile*z*i Lazaru i wa hi mu-
*n*we wa laba ba nga tsamile
nabo *z*akugeni.
Mat. 26. 6. Marku 14. 3.
3 Hikwalaho Maria i lo teka
pondo ya mafura ya spike-
narde, ma nga hi ni tsengo
wa hombe, a tota mikonzo
ya Jesu, a hlangula miko-
nzo ya yena hi misisi ya-
kwe: yin*d*lu yi tala hi ku
nuhela ka mafura.
Luka 10. 38, 39. xip. 11. 2.
4 Kanile*z*i Judasi Iskarioti,
mu*n*we wa bapizani bakwe,

loyi a ta nga mu nyikela,
aku,
5 Hi yini laya mafura ma nga
kala ku xaba mazana ma-
nharu ya tidenario, ku hiwa
zisiwana ke?
6 Makunu i lo wula lezi, ha-
kuba i wa nga celi kota hi
zisiwana; kanilezi hilezi a
nga hi nkamba, i wa hi ni
xikwama a koma lezi zi nga
hi lomo.
xip. 13. 29.
7 Hikwalaho Jesu aku ngalo,
Mu tsike a xi hlayisa kala
ku cikela siku ka mina.
8 Hakuba a zisiwana mu na-
zo zi na *n*wina zikati zon*k*le;
kanilezi a mu na mina zika-
ti zon*k*le.
Mat. 26. 11. Marku 14. 7.

9 Hikwalaho a banhu ba nyi-
ngi ba ba Juda ba zi ti*b*a ku
ngalo i kona laho: ba lota,
ba nga teli kuta wona Jesu
yece, kanilezi kasi ba fela
ku wona na Lazaru kambe,
loyi a nga mu vuxile ka ba-
fileko.
xip. 11. 43, 44.
10 Kanilezi a bapristi ba ho-
mbe ba xuxa makungo kasi
ba fela ku daya Lazaru ka-
mbe;
Luka 16. 31.
11 Hakuba hi kota yakwe ba-
nyingi ba ba Juda ba wa
yile, ba ya kolwa ka Je-
su.
xip. 11. 45. xipm. 18.

12 Hi manziko a xi*d*lemo xa
hombe xi nga tile mubuzwe-
ni, na ba zwile ku ngalo Je-
su wata Jerusalema,
Mat. 21. 8. Marku 11. 8. Luka 19. 35, 36, &c.
13 Ba lo teka marabi ye mici-
nzu, ba lo huma kuya mu
nkinga, ba bitana, Hosana:
I katekile loyi a tako hi bito
ga Hosi, Hosi ya ba Israeli.
14 Ni Jesu, i wa kumile buru
gi tsongwani, a kilele hehla
ka gona; kota lezi ku tsali-
lweko,
Mat. 21. 7.
15 U nga cabi, nhwana wa Zi-
oni: languta, Hosi ya wena
yata, yi kilele role ga buru.
16 Lezi zilo a ba pimangi bapi-
zani ba yena kusanguleni:
kanilezi laha Jesu a nga du-
misilwe, zonake ba alaka-
nya ku ngalo lezi zilo zi lo
tsalilwe hi yena, ni ku nga-
lo ba mahile zilo lezi kakwe.
Luka 18. 34. xip. 7. 39. & 14. 26.
17 Hikwalaho a xi*d*lemo lexi
xi nga hi zi*n*we naye laha
na bita Lazaru lomo nkele-
ni, ni ku mu vuxa ka bafi-
leko, xi maha wukustumu-
nyu.
18 Hakuba hi kota ya lexo a
xi*d*lemo xi lo huma kuya
mu nkinga, hakuba a ba zi
zwile ku ngalo i mahile le-
xi xiwoniso.
xipm. 11.
19 Hikwalaho ba Farisi baku
ngalo xikari ka wutsumbu
ga*b*ye, Langutani a mu vu-
ni cumo: manga*b*ye, tiko
gon*k*le ga mu lanzisela.
xip. 11. 47, 48.

20 Makunu ku wa hi kona ba

Greki bo kari xikari ka laba
ba nga kanziya kuya kozela
mubuzweni:
Mit. 8. 27. & 17. 4.
21 Hikwalaho laba bata ka Fi-
lipu, loyi a nga wa Betsaida
ga Galile, ba lo mu wutisa,
baku, Hosi, hi nga *z*i ranza
ku wona Jesu.
xip. 1. 44.
22 Filipu ata a *b*yela Andru:
Andru ata, na Filipu, ba
byela Jesu.
23 Jesu a ba hlamula, aku,
Xikati xi cikele, xo kasi
*N*wana wa munhu a du-
miswa.
xip. 13. 32. & 17. 1.
24 Hi*z*inene, hi*z*inene, nziku
ka *n*wina, Saseka loku *m*be-
wu ya huba yiwa misabeni
yifa, yi tsama yona yoce;
kanile*z*i loku gifa, ga *t*rala
timbewu tinyingi.
1 Kor. 15. 36.
25 Loyi a ranzako kuhanya
kakwe i ta ku lahla; ni loyi
a bengako kuhanya ka yena
ka legi tiko i ta ku hlayisa
kala kuhanyeni ka kupi-
nzuka.
Mat. 10. 39. & 16. 25. Marku 8. 35.
Luka 9. 24. & 17. 33.
26 Loku kani hi wihi munhu
a nzi kozela, yena a nzi la-
nzele; ni laha nzi nga kona,
xi ta ba kona xitiri xa mi-
na: loku munhu a nzi koze-
la, yena i ta dumiswa Da-
dani.
xip. 14. 3. & 17. 24. 1 Tesa. 4. 17.
27 Makunu muhefemulo wa
mina wa karateka; nzi ta
wula yini? Dadani, nzi ha-
nyise ka lexi xikati. Kani-
le*z*i hi kota ya lexi nzi tile
hi lexi xikati.
Mat. 26. 38, 39. Luka 12. 50. & 22. 53.
xip. 13. 21. & 18. 37.
28 Dadani, dumisa bito ga we-
na. Hikwalaho ku lota ge-
zu hi le tilweni, giku, Nzi
gi dumisile, nzi ta gi dumi-
sa kambe.
Mat. 3. 17.
29 Hikwalaho a xi*d*lemo le xi
nga yimile laho, xi gizwa,
baku ngalo, ku dzinzile: ba-
*n*wani baku ngalo, Ingelo-
si yi wulawulileko ka yena.
30 Jesu a hlamula aku ngalo,
Legi gezu a gi tangi hi kota
ya mina, kanile*z*i hi kota ya
*n*wina.
xip. 11. 42.
31 Makunu hi kulamula ka ti-
ko: makunu hosana ga legi
tiko yi ta hoxiwa.
Mat. 12. 29. Luka 10. 18. xip. 14. 30.
& 16. 11. Mit. 26. 18. 2 Kor. 4. 4.
Efe. 2. 2. & 6. 12.
32 Mina, loku nzi *k*lakusilwe
misabeni, nzi ta kokela ka
mina banhu bon*k*le.
xip. 3. 14. & 8. 28. Roma 5. 18. Heb.
2. 9.
33 Kanile*z*i lexi i lo wula, na
wonisa hi lixaka lolu ata
ngafa hi lona.
xip. 18. 32.
34 Hikwalaho xi*d*lemo xi mu
hlamula, Hi zwile naweni
ku ngalo Kristu i ta tsama
kala kupinzuka: hi yini u
wulawulako u ku, *N*wana
wa munhu i ta *k*lakuswa?
hi mani yena *N*wana wa
munhu?
35 Hikwalaho Jesu aku ka bo-
na, Ka ha hi xikatanyana
na ku hi kona kuwonekela

xikari ka *n*wina. Fambani
na ma ha hi ni kuwonekela,
kasi munyama wu nga mu
kumi : loyi a fambako mu-
nyameni a nga ku ti*b*i lomo
a yako.
xip. 1. 9. & 8. 12. & 9. 5. & 11. 10. xipm.
46. 1 Joh. 2. 11.
36 Na ma ha hi ni kuwonekela,
kolwani hi kuwonekela, ka-
si mu fela ku tsama banana
ba kuwonekela.

Le*z*i *z*ilo ku wula Jesu, na
suka ka*b*ye a ya ti fihla wu-
tsumbu ka bona.
Luka 16. 8. Efe. 5. 8. 1 Tesa. 5. 5. 1
Joh. 2. 9, 10, 11. xip. 8. 59. & 11. 54.
37 Kanile*z*i hambu le*z*i a nga
mahile *z*iwoniso mahlweni
ka bona, a ba kolwangi ka
yena:
38 Kasi mhaka ya Isaya mu-
profeti yi fela ku tatiseka a
nga yi wula,
Hosi hi mani a kolilwe-
ko kukanela ka hina? Ka
mani a woko ga Hosi gi
wonisilweko?
Roma 10. 16.
39 Hi kota ya loku a ba nga
kolwi, hakuba Isaya i ngalo
kambe,
40 I valile mahlo ya*b*ye, a
nonohisa mbilu ya*b*ye; ba
nga woni hi mahlo ya*b*ye,
ba nga pima hi timbelu
tabye, ba hunzuluka nzi
ba hanyisa.
Mat. 13. 14.
41 Le*z*i *z*ilo ku lo wula Isaya,
hakuba i lo wona wukosi
gakwe; i lo kanela hi yena.
42 Ahemba le*z*o hambu ni ti-
hosi ti lo kolwa ka yena;
kanile*z*i hi kota ya ba Farisi
a ba vumelangi, kutani ba
nga humeswa sinagogeni:
xip. 7. 13. & 9. 22.
43 Hakuba ba wa ranza kudu-
miswa ka banhu ku hunza
kudumiswa ka Nungungu-
lu.
xip. 5. 44.

44 Jesu a bitana aku, Loyi a
kolwako ka mina, a nga ko-
lwi ka mina, kanile*z*i i ko-
lwa ka loyi a nzi rumileko.
Marku 9. 37. 1 Pet. 1. 21.
45 Ni loyi a nzi wonako wa
mu wona loyi a nzi rumile-
ko.
xip. 14. 9.
46 Nzi tile nzi hi kuwonela ka
tiko, kasi a kolwako hi mi-
na a nga tsami munyame-
ni.
xip. 3. 19. & 8. 12. & 9. 5, 39. xipm.
35, 36.
47 Loku munhu azwa kuwula-
wula ka mina, a nga ku
hlayisi, mina a nzi mula-
muli: hakuba a nzi telangi
ku lamula tiko, kanile*z*i ku-
ta hanyisa tiko.
xip. 3. 17. & 5. 45. & 8. 15, 26.
48 Loyi a nzi alako, a nga amu-
keliko kuwulawula ka mi-
na, i na ni mu*n*we a mu la-
mulako: mhaka leyi nzi
nga yi wulawula, ywaleyo
yi ta mu lamula hi siku go
gumesa.
Luka 10. 16. Marku 16. 16.
49 Hakuba a nzi kanelangi hi
wutsumbu ganga; kanile*z*i
Dadani a nzi rumileko, yena
i nzi nyikile kulaya, ka le*z*i
nzi ta nga *z*i wulawula, ni

ka lezi nzi ta nga zi ka-
nela.
xip. 8. 38. & 14. 10.
50 Nza zi tiba nziku kulaya ka
yena hi kuhanya ka kupi-
nzuka: hikwalaho a zilo nzi
zi kanelako, kota lezi Dada-
ni a wuliko ka mina, nza
kanela.

XIPIMO 13.

1 Makunu hi mahlweni ka
mubuzo wa pasika, Jesu na
zi tiba ku ngalo xikati xa-
kwe xi cikele xa ku ngalo a
suka ka legi tiko aya ka Da-
dani, na ba ranzile bakwe
laba ba nga hi tikweni, i lo
ranza kala ku gumesa.
Mat. 26. 2. xip. 12. 23. & 17. 1, 11.
2 Na hikwalaho xilalelweni,
satani na sina a bekile mbi-
lwini ka Judasi Iskarioti,
nwana wa Simoni, aku mu
nyikela,
Luka 22. 3. xipm. 27.
3 Jesu, na zi tiba ku ngalo
Dadani i nyikile zilo zonkle
mandhleni ya yena, ni leza-
ku i tile hi ka Nungungulu,
i ya ka Nungungulu,
Mat. 11. 27. & 28. 18. xip. 3. 35. & 8. 42. & 16. 28. & 17. 2. Mit. 2. 36. 1 Kor. 15. 27. Heb. 2. 8.
4 I lo suka xilalelweni, a beka
klelweni tinguwo takwe; a
teka nguwo, a ti boha.
Luka 22. 27. Fil. 2. 7, 8.
5 Zonake a cela mati xibyeni,
a sangula ku hlaza mikonzo
ya bapizani bakwe, a yi hla-
ngula hi nguwo leyi a nga
ti bohile ha yona.
6 Zalezo na cikele ka Simoni
Petro. Aku ka yena, Hosi,
wa hlaza mikonzo ya mina
ke?
Mat. 3. 14.
7 Jesu a hlamula aku ka ye-
na, Lezi nzi zi mahako aku
zi tibi makunu; kanilezi u
ta zi pima hi le nzako ka
lezi.
xipm. 12.
8 Petro aku ka yena, Cima u
nga ta hlaza mikonzo ya
mina. Jesu a mu hlamula
yena, Loku nzi nga ku hla-
zi, a ku na kuhlengela na
mina.
xip. 3. 5. 1 Kor. 6. 11. Efe. 5. 26. Tit. 3. 5. Heb. 10. 22.
9 Simoni Petro aku kakwe,
Hosi, a hi mikonzo ya mina
yoce, kanilezi ni mandla ya
mina ni hloko ya mina ka-
mbe.
10 Jesu aku kakwe, Loyi a
hlazilweko a nga labi sase-
ka kuhlamba mikonzo ya-
kwe, kanilezi i hlazekile ko-
nkle: kanilezi nwina mu
hlazekile, kanilezi a hi nwi-
na nwenkle.
xip. 15. 3.
11 Hakuba i wa mu tiba loyi
a nga mu nyikela; hikwala-
ho aku, A mu hlazekangi
nwenkle.
xip. 6. 64.

12 Lezo na hlazile mikonzo
yabye, a teka tinguwo ta-
kwe, a tsama lahasi ka-
mbe, aku kabye, Ma zi tiba
lezi nzi mahileko ka nwina
ke?
13 Ma nzi bitana mu ku, Mu-
gonzisi, kambe, Hosi: mu

wula kwatsi, hilezi hi mina
yena.
Mat. 23. 8, 10. Luka 6. 46. 1 Kor. 8. 6. & 12. 3. Fil. 2. 11.
14 Makunu mina, Hosi ni Mugonzisi, loku nzi hlazile mikonzo ya *n*wina, na *n*wina kambe mu fanela ku hlazana mikonzo ya mu*n*we ni mu*n*wani.
Luka 22. 27. Roma 12. 10. Gal. 6. 1, 2. 1 Pet. 5. 5.
15 Hakuba nzi mu nyikile xiwoniso, kasi *n*wina kambe mu fela kumaha kota nzi mahileko ka *n*wina.
Mat. 11. 29. Fil. 2. 5. 1 Pet. 2. 21. 1 Joh. 2. 6.
16 Hizinene, hizinene, nzi ku ka *n*wina, A xitiri a hi xa hombe ku hunza hosi ya xona; ni ka loyi a rumilweko a nga hunzi loyi a mu rumileko.
Mat. 10. 24. Luka 6. 40. xip. 15. 20.
17 Loku mu zi tiba lezi zilo, mu katekile loku mu zi maha.
Jam. 1. 25.
18 A nzi wulawuli hi *n*wina *n*wen*k*le: nza ba ti*b*a laba nzi hlawulileko: kanilezi kasi ku fela ku tatiswa kutsala, Loyi a gako xibaba xa mina a nzi *k*lakuseleko xirenze xakwe.
Mat. 26. 23. xipm. 21.
19 Ku sukela lezi nza mu *b*yela na zi nga se ku maheka, kasi, loku zi mahekile, mu fela ku kolwa ku ngalo hi mina yena.
xip. 14. 29. & 16. 4.
20 Hizinene, hizinene, nzi ku ka *n*wina, Loye a amukelileko loyi nzi mu rumileko wa nzi amukela mina; ni loyi a amukelileko mina wa mu amukela loyi a nzi rumileko.
Mat. 10. 40. & 25. 40. Luka 10. 16.

21 Laha Jesu na wulile lezo, i wa karateka moyeni, a tiyisa, aku ngalo, Hizinene, hizinene, nzi ku ka *n*wina, mu*n*we wa *n*wina i ta nzi nyikela.
Mat. 26. 21. Marku 14. 18. Luka 22. 21. xip. 12. 27. Mit. 1. 17. 1 Joh. 2. 19.
22 Bapizani ba cuwukana, ba kanakana ku hi mani a wulako ha yena.
23 Kwalaho i wa hi kona laha mezeni a nga kegele xifubeni xa Jesu mu*n*we wa bapizani bakwe, loyi a nga ranziwa hi Jesu.
xip. 19. 26. & 20. 2. & 21. 7, 20, 24.
24 Hikwalaho Simoni Petro a kweneta kakwe, aku kakwe, Hi *b*yele loyi a kanelako ha yena.
25 A su ga hi le nzako, kota lezi a nga sina a hi kona laha xifubeni xa Jesu aku ka yena, Hosi, hi mani loye?
26 Jesu hikwalaho i lo hlamula, Hi yena loye, nzi ta nga peta xikemu, nzi mu nyika. Lezo na xi petile xikemu, a xi teka a xi nyika Judasi, *n*wana wa Simoni Iskarioti.
27 Ni nzako ka xikemu, zonake Satani a engena kakwe. Jesu hikwalaho aku ka yena, Lexi u xi mahako, ha*k*lisa ku xi maha.
Luka 22. 3. xip. 6. 70.

28 Makunu ku wa nga hi kona
munhu laha mezeni a nga
zi ti*b*a ku ngalo i wulawula
hi yini le*z*i ka yena.
29 Hakuba ba*n*wani ba wa ala-
kanya, ku ngalo hi le*z*i Ju-
dasi a nga ni xikwama, Je-
su a nge ngalo ka yena,
Xaba le*z*i hi *z*i vumalako
mubuzweni, kutani, a nyi-
ke *z*isiwana.
xip. 12. 6.
30 *Z*onake laha yena na amu-
kelile xikemu a huma *z*ale-
*z*o: gi wa hi wusiku.

31 Hikwalaho laha na humi-
le, Jesu aku, Makunu *N*wa-
na wa munhu wa dumiswa,
ni Nungungulu wa dumi-
swa hi yena;
xip. 12. 23. & 14. 13. 1 Pet. 4. 11.
32 Ni Nungungulu i ta mu du-
misa a wutsumbu gakwe,
ni lokuloku i ta mu dumi-
sa.
xip. 12. 23. & 17. 1, 4, 5, 6.
33 Banana ba tsongwanyani,
ka hi xikati xi tsonganyani,
na nza ha hi na *n*wina. Mu
ta nzi laba: kota le*z*i nzi nga
kanela ka ba Juda, nziku,
Lomu nzi yako, a mu koti
kuta; le*z*o makunu nza ka-
nela ka *n*wina.
xip. 7. 34. & 8. 21.
34 Kulaya ku*t*ra nza ku nyika
ka *n*wina, kasi mu ranzana;
kwatsi hi mina nzi mu ra-
nzileko, na *n*wina kambe
ranzanani.
xip. 15. 12, 17. Efe. 5. 2. 1 Tesa. 4. 9.
Jam. 2. 8. 1 Pet. 1. 22. 1 Joh. 2. 7,
8. & 3. 11, 23. & 4. 21.
35 Hi lexi banhu bon*k*le ba ta
*z*i ti*b*a ku ngalo mu bapiza-
ni ba mina, loku mu hi ni
ku ranzana.
1 Joh. 2. 5. & 4. 20.

36 Simoni Petro aku ka yena,
Hosi, u ya kwihi? Jesu a
hlamula aku ngalo, Lomo
nzi yako, a ku na ku nzi la-
nzela makunu; kanile*z*i hi
lé nzako u ta nzi lanzela.
xip. 21. 18. 2 Pet. 1. 14.
37 Petró aku ka yena, Hosi, a
nzi koti ku ku lanzela ma-
kunu hi ku yini? nzi ta be-
ka lahasi kuhanya ka mina
hi wena.
Mat. 26. 33, 34, 35. Marku 14. 29, 30,
31. Luka 22. 33, 34.
38 Jesu i lo hlamula, U ta be-
ka lahasi kuhanya ka wena
hi kota ya mina ke? Hi*z*i-
nene, hi*z*inene, nzi ku ka
wena, A nkuku wu nga ta
yimba, na u nga se ku nzi
kaneta kunharu.

XIPIMO 14.

1 A mbilu ya *n*wina nga yi
nga karateki: mu kolwa ka
Nungungulu, kolwani ka-
mbe ka mina.
xipm. 27. xip. 16. 22, 23.
2 Le kaya ka Dadani ku kona
tiyin*d*lu tinyingi; loku ku
wa nga hi le*z*o, nga nzi mu
*b*yelile; hakuba nza famba
nzi ya longisela wutsamo
ga *n*wina.
xip. 13. 33, 36.
3 Loku nzi famba nzi ya mu
longisela wutsamo, nza wu-
ya kambe, nza ta mu amu-
kela ka mina wutsumbu;

kasi laha nzi nga kona, mu
hi ba kona kambe.
xipm. 18, 28. Mit. 1. 11. xip. 12. 26. & 17. 24. Tesa. 4. 17.
4 Ni laha nzi yako kona, mu
yi ti*b*a n*d*lela.
5 Tomasi aku ka yena, Hosi,
a hi ku ti*b*i laha u yako; hi
yi ti*b*a hi ku yini n*d*lela?
6 Jesu aku ka yena, Mina nzi
n*d*lela, ni *z*inene ni kuha-
nya: a nga kona a tako le
ka Dadani, kanile*z*i ku nga
hi mina.
Heb. 9. 8. xip. 1. 4, 17. & 8. 32. & 11. 25. & 10. 9.
7 Loku mu wa nzi ti*b*ile mi-
na, nga mu mu ti*b*ile ni Da-
dani kambe: ku sukela le*z*i
ma mu ti*b*a, mu mu wo-
nile.
xip. 8. 19.
8 Filipu aku ka yena, Hosi, hi
wonise Dadani, ku hi enela.
9 Jesu aku ka yena, Nzi tsa-
mile na *n*wina xikati xa
hombe kota le*z*i, a ku nzi
ti*b*i ke, Filipu? loyi a woni-
leko mina i wonile na Da-
dani; u wulawula hi yini u
ku, hi wonise Dadani?
xip. 12. 45. Kol. 1. 15. Heb. 1. 3.
10 A ku kolwi ku ngalo mina
nzi kona ka Dadani, ni Da-
dani i kona ka mina ke? ti-
mhaka leti nzi ti kanelako
ka *n*wina a nzi ti kaneleli
wutsumbu ganga: kanile*z*i
Dadani a tsamileko xikari
ka mina a mahako mitiro
yakwe.
xip. 5. 19. & 7. 16. & 8. 28. & 10. 38. & 12. 49. & 17. 21, 23. xipm. 20.
11 Kolwani ku ngalo nzi kona
nzeni ka Dadani; ni Dadani
nzeni ka mina: hambu le*z*i
kolwani hi mina hi ywaleyi
mitiro.
xip. 5. 36. & 10. 38.
12 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a kolwako
ka mina, mitiro leyi nzi yi
mahako i ta yi maha na ye-
na kambe; mitiro ya hombe
yi hunza leyi mu ta yi ma-
ha; hakuba nzi ya ka Da-
dani.
Mat. 21. 21. Marku 16. 17. Luka 10. 17.
13 Ni xihi mu ta nga xi ko-
mbela hi bito ga mina, lexo
nzi ta xi maha, kasi Dadani
i fela kudumiswa nzeni ka
*N*wana.
Mat. 7. 7. & 21. 22. Marku 11. 24. Luka 11. 9. xip. 15. 7, 16. & 16. 23, 24. Jam. 1. 5. 1 Joh. 3. 22. & 5. 14.
14 Loku mu nzi kombela xilo
hi bito ga mina, lexo nzi ta
xi maha.
15 Loku mu nzi ranza, mu ta
hlayisa kulaya ka mina.
xipm. 21, 23. xip. 15. 10, 14. 1 Joh. 5. 3.
16 Nzi ta kombela ka Dadani,
i ta mu nyika mu*n*wani Mu-
nengelisi, kasi i fela ku tsa-
ma na *n*wina kala ku pi-
nzuka,
xip. 15. 26. & 16. 7. Roma 8. 15, 26.
17 Nzi wula Moya wa *z*inene:
lowu tiko gi ta nga kala gi
nga wu amukeli; hakuba a
gi wu woni, hambu ni ku
wu ti*b*a: ma wu ti*b*a; haku-
ba loyi a tsamileko na *n*wi-
na, i ta tsama nzeni ka *n*wi-
na.
xip. 15. 26. & 16. 13. 1 Joh. 2. 27. & 4. 6. 1 Kor. 2. 14.
18 Nzi nga ta mu siya na mu
hi *z*isiwana: nzita ka *n*wina.
Mat. 28. 20. xipm. 3, 28.

19 Ka hi xikatanyana xi tso-
ngwani, a tiko gi nga nzi
woni kambe; kanilezi *n*wi-
na ma nzi wona: hakuba
nza ha hanya, na *n*winawu
mu ta hanya.
xip. 16. 16. 1 Kor. 15. 20.

20 Hi lego siku mu ta *z*i ti*b*a
ku ngalo nzi kona nzeni ka
Dadani, na *n*wina nzeni ka
mina, na mina nzeni ka
*n*wina.
xipm. 10. xip. 10. 38. & 17. 21, 23, 26.

21 Loyi a nga ni kulaya ka mi-
na, a ku yi hlayisa, loyi hi
yena a nzi ranzako: ni loyi a
nzi ranzako i ta ranziwa hi
Dadani wa mina, nzi ta mu
ranza, nzi ta ti wonekisa ka
yena.
xipm. 15. 23. 1 Joh. 2. 5. & 5. 3.

22 Judasi (na nga hi yena Iska-
rioti) aku kakwe, Hosi, xini
xi mahekileko u ta nga xi
wonisa ka hina, u nga ti
wonekisi ni tikweni ke?
Luka 6. 16.

23 Jesu a hlamula aku ngalo
ka yena, Loku munhu a nzi
ranza, i ta hlayisa mhaka
ya mina: ni Dadani i ta mu
ranza, hi tata ka yena, hi
ta tsama na yena.
xipm. 15. 1 Joh. 2. 24. Kuv. 3. 20.

24 Loyi a nga nzi ranziko a
nga hlayisi timhaka ta mi-
na: ni mhaka mu yi zwako
a hi ya mina, kanilezi ya
Dadani loyi a nzi rumileko.
xip. 5. 19, 38. & 7. 16. & 8. 28. & 12. 49.
xipm. 10.

25 Lezi zilo nzi *z*i kanela ka
*n*wina, na nza ha hi na *n*wi-
na.

26 Kanilezi Munengelisi, Moya
wo Basa, a ta nga mu rume
la Dadani hi bito ga mina,
hi yena a ta nga mu gonzi-
sa *z*ilo *z*on*k*le, a mu alaka-
nyisa *z*on*k*le nzi kaneleko
ka *n*wina.
Luka 24. 49. xipm. 16. xip. 2. 22. &
12. 16. & 15. 26. & 16. 7, 13. 1 Joh.
2. 20, 27.

27 Kurula nza ku siya ka *n*wi-
na; kurula ka mina nza ku
nyika ka *n*wina: a nzi nyi-
ki ka *n*wina kota ko tiko yi
nyika ka *n*wina. Mbilu ya
*n*wina yi nga karateki, ha-
mbu ni ku caba.
Fil. 4. 7. Kol. 3. 15. xipm. 1.

28 Mu zwile ku ngalo nzi te
yini ka *n*wina, Nza famba,
nzi ta wuya ka *n*wina. Lo-
ku mu wa nzi ranzile, nga
mu nengela, hakuba nziya
ka Dadani: hilezi Dadani
ngwa hombe wa nzi hunza
mina.
xipm. 3, 12, 18. xip. 5. 18. & 10. 30. &
16. 16. & 20. 17. Fil. 2. 6.

29 Ni makunu nzi *b*yelile na *z*i
nga se ku maheka, kasi, ka-
si loku *z*i mahekile ma fela
ku kolwa.
xip. 13. 19. & 16. 4.

30 Nzi nga ta wulawula kambe
nguvu na *n*wina, hakuba
hosana ya tiko yata; yona
a yi a cumo na mina;
xip. 12. 31. & 16. 11.

31 Kanilezi kasi tiko gi fela ku
ti*b*a ku ngalo nza mu ranza
Dadani, kota lezi Dadani a
nga nzi nyika kulaya, ina
lezo nza ku maha. Sukani,
hi famba laha.
xip. 10. 18. Fil. 2. 8. Heb. 5. 8.

XIPIMO 15.

1 Mina nzi vina ga *z*inene,
Dadani wa mina hi murimi.
2 Won*k*le marabi ma nga ka
mina ma nga *t*raliko miha-
nzo, wa ma tsema: ni laya
ma *t*ralako mihanzo, wa ma
hlayisa kasi, ma fela ku *t*ra-
la mihanzo minyingi.
Mat. 15. 13.
3 *N*wina mu hlazekile hi kota
ya mhaka leyi nzi nga wu-
lawula ka *n*wina.
xip. 13. 10. & 17. 17. Efe. 5. 26. 1 Pet. 1. 22.
4 Tsamani nzeni ka mina, na
mina nzeni ka *n*wina. Kota
a rabi a gi na *t*rala mihanzo
ha goce, saseka loku gi tsa-
mile le vineni; hi*z*ale*z*i na
*n*wina a *z*i kota, saseka loku
mu tsamile ka mina.
1 Kol. 1. 23. 1 Joh. 2. 6.
5 Mina nzi vina, *n*wina mu
marabi: Loyi a tsamileko
ka mina, na minawu ka ye-
na, yena wa *t*rala mihanzo
minyingi: hakuba loku mu
hambene na mina mu nga
*z*i kota ku maha cumo.
Fil. 1. 11. & 4. 13. Mit. 4. 12.
6 Loku munhu a nga tsami
na mina, wa cukunyetiwa
kwatsi hi rabi, a wuna; ba
ma wungetela, ba ma hoxa
nzilweni, ma hiswa.
Mat. 3. 10. & 7. 19.
7 Loku mu tsama nzeni ka
mina, ni timhaka ta mina
ti tsama ndani ka *n*wina,
loku ti tsama nzeni ka *n*wi-
na, kombelani le*z*i mu *z*i ra-
nzako, *z*i ta mahelwa ka
*n*wina.
xipm. 16. xip. 14. 13, 14. & 16. 23.
8 Manga*b*ye laha Dadani wa
mina a dumiswako, kasi mu
*t*rala mihanzo yinyingi; hi-
*z*ale*z*o mu ta maha bapizani
ba mina.
Mat. 5. 16. Fil. 1. 11. xip. 8. 31. & 13. 35.
9 Kwatsi hi Dadani a nzi ra-
nzileko, na mina kambe nzi
mu ranzile: tsamani kura-
nzeni ka mina.
10 Loku mu hlayisa kulaya ka
mina, mu ta tsama kura-
nzeni ka mina; kota mina
nzi hlayisako kulaya ka Da-
dani, nza tsama kuranzeni
ka yena.
xip. 14. 15, 21, 23.
11 Le*z*i *z*ilo nzi *z*i wulawulile
ka *n*wina, kasi kutsaka ka
mina ku fela ku tsama nze-
ni ka nwina, ni kutsaka ka
*n*wina ku tatiseka.
xip. 16. 24. & 17. 13. 1 Joh. 1. 4.
12 Loku hi kulaya ka mina, ka
ku kasi mu ranzana, kwatsi
hile*z*i mina nzi mu ranzile-
ko.
xip. 13. 34. 1 Tesa. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 3. 11. & 4. 21.
13 A nga kona munhu a na
nga ni kuranza ka hombe
ko hunza loku, le*z*aku mu-
nhu a beka lahasi kuhanya
kakwe hi maxaka ya yena.
xip. 10. 11, 15. Roma 5. 7, 8. Efe. 5. 2. 1 Joh. 3. 16.
14 *N*wina mu maxaka ya mi-
na, loku mu maha *z*ilo nyi
mu layileko hi *z*ona.
Mat. 12. 50. xip. 14. 15, 23.
15 A nza ha mu bitani kambe
aku mu *z*itiri; hakuba xiti-
ri a xi *z*i ti*b*i le*z*i *z*i mahi-
wako hi hoso ya xona: ka-
nile*z*i nzi mu bitanile nzi ku

mu maxaka; hakuba *z*ilo
*z*on*k*le nzi *z*izwa ka Dadani
nzi mu ti*b*isile *z*on*k*le ka
*n*wina.
xip. 17. 26. Mit. 20. 27.
16 *N*wina a mu nzi hlawula-
ngi, kanile*z*i nzi mina nzi
mu hlawulileko, nzi mu yi-
misa, le*z*aku mu ta famba
mu *t*rala mihanzo, ni miha-
nzo ya *n*wina yi fela ku tsa-
ma: kani yini mu ta nga
mu kombela Dadani hi bito
ga mina, a fela ku mu nyi-
ka.
xip. 6. 70. & 13. 18. & 14. 13. 1 Joh. 4. 10, 19. Mat. 28. 19. Marku 16. 15. Kol. 1. 6. xipm. 7.
17 Le*z*i *z*ilo nza mu laya, kasi
mu ranzana.
xipm. 12.
18 A tiko loku gi mu benga
ma *z*i ti*b*a mu ku gi rangile
hi mina gi nzi benga.
1 Joh. 3. 1, 13.
19 Loku mu wa hi ba tiko, nga
tiko gi ranza ga bakwe: ka-
nile*z*i hi mu nga hiko ba ti-
ko, kanilezi mina nzi mu
hlawulile lomo tikweni, hi-
kwalaho a tiko ga mu be-
nga.
1 Joh. 4. 5. xip. 17. 14.
20 Alakanyani mhaka leyi nzi
nga yi wula ka *n*wina ya
ku ngalo, Xitiri a hunzi ho-
si ya xona. Loku ba xani-
sile mina, ba ta mu xanisa
na *n*winawu kambe; loku
ba wa hlayisile mhaka ya
mina, nga ba hlayisa ni ya
*n*wina kambe.
Mat. 10. 24. Luka 6. 40. xip. 13. 16.
21 Kanile*z*i *z*ilo *z*on*k*le ba ta *z*i
maha ka *n*wina hi kota ya
bito ga mina, hakuba a ba
mu ti*b*i loyi a nzi rumileko.
Mat. 10. 22. & 24. 9. xip. 16. 3.
22 Loku nzi wa nga tangi nzi
ta kanela ka bona, nga ba
nga onhangi: kanile*z*i ma-
kunu a ba hi ni ku ti pen*d*la
kuonheni ka bona.
xip. 9. 41. Roma 1. 20. Jam. 4. 17.
23 Loyi a nzi bengago wa be-
nga ni Dadani wa mina ka-
mbe.
1 Joh. 2. 23.
24 Loku nzi wa nga mahangi
xikari ka*b*ye mitiro yi nga
mahiwangiko hi mu*n*wani,
nga ba nga onhangi: maku-
nu ba wonile ba ba benga
mina ni Dadani wa mina.
xip. 3. 2. & 7. 31. & 9. 32.
25 Kanile*z*i lexi xi maheka,
kasi ku fela ku tatiseka
mhaka leyi yi tsalilweko
nayweni wa*b*ye, yiku, Ba
nzi benga mahala.
26 Kanile*z*i loku a cikele Mu-
nengelisi, nzi ta nga mu ru-
mela ka *n*wina hi le ka Da-
dani, Moya wa *z*inene, wu
humako hi ka Dadani, wu
ta nga maha wukustumu-
nyu ga mina:
Luka 24. 49. xip. 14. 17, 26. & 16. 7, 13. Mit. 2. 33. 1 Joh. 5. 6.
27 Na *n*wina kambe mu ma-
ha wukustumunyu, hakuba
mu wa hi na mina hi kusa-
nguleni.
Luka 1. 2. & 24. 48. Mit. 1. 8, 21, 22. & 2. 32. & 3. 15. & 4. 20, 33. & 5. 32. & 10. 39. & 13. 31. 1 Pet. 5. 1. 2 Pet. 1. 16. 1 Joh. 1. 1, 2.

XIPIMO 16.

1 Le*z*i *z*ilo nzi lo *z*i kanela ka
*n*wina, kasi mu fela ku ka-

la mu nga ku ngubanyekiswi.

Mat. 11. 6. & 24. 10. & 26. 31.

2 Ba ta mu humesa masinagogeni: ina, xa hata xikati, laho loyi a mu dayako a ta nga alakanya ku ngalo wa nyika kukozela ka Nungungulu.

xip. 9. 22, 34. & 12. 42. Mit. 8. 1. & 9. 1. & 26. 9, 10, 11.

3 Le*z*i *z*ilo ba ta *z*i maha, hakuba ba nga mu ti*b*angiko Dadani, na mina.

xip. 15. 21. Roma 10. 2. 1 Kor. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.

4 Kanile*z*i le*z*i *z*ilo nzi *z*i wulawulile ka *n*wina, kasi loku xi cikela xikati xa bona, mu fela ku xi alakanya ku ngalo, nzi wa mu *b*yelile. Ni le*z*i *z*ilo a nzi wulangi ka *n*wina hi ka kusanguleni, hi le*z*i nzi wa hi na *n*wina.

xip. 13. 19. & 14. 29. Mat. 9. 15.

5 Kanile*z*i makunu nziya ka loyi a nzi rumileko; i haba ka *n*wina a nzi wutisako aku, U ya kwihi?

xip. 7. 33. & 13. 3. & 14. 28. xipm. 10, 16.

6 Kanile*z*i hi kota ya le*z*i nzi kaneleko le*z*i *z*ilo ka *n*wina, wusiwana gi tatisile timbilu ta *n*wina.

xip. 14. 1. xipm. 22.

7 Ahemba nza mu *b*yela *z*inene; *Z*i mu sasekele *n*wina le*z*aku mina nzi famba: hakuba loku nzi nga fambi, Munengelisi a nga tata ka *n*wina; kanile*z*i loku nzi famba, nzi ta mu rumela ka *n*wina.

xip. 7. 39. & 14. 16, 26. & 15. 26. Mit. 2. 33. Efe. 4. 8.

8 Na yena, loku a cikele, i ta pimisa tiko hi kuonha, ni kululama, ni kulamula:

9 Hi kuonha, hakuba a ba kolwi hi mina;

Mit. 2. 22–37.

10 Hi kululama, hile*z*i nza famba nzi ya ka Dadani, mu nga ha ta nzi wona kambe;

Mit. 2. 32. xip. 3. 14. & 5. 32.

11 Hi kulamula, hile*z*i hosana ya legi tiko yi lamulwe.

Mit. 26. 18. Luka 10. 18. xip. 12. 31. Efe. 2. 2. Kol. 2. 15. Heb. 2. 14.

12 Nza ha hi ni *z*ilo *z*i nyingi ku *z*i kanela ka *n*wina, kanile*z*i a mu koti ku *z*i pima makunu.

Marku 4. 33. 1 Kor. 3. 2. Heb. 5. 12.

13 Ahemba le*z*o wona, Moya wa *z*inene, loku wu cikele, wu ta mu gonzisa *z*inene *z*on*k*le: hakuba wu nga ta ti wulawulela wona wutsumbu; kanile*z*i ni *z*ihi *z*ilo wu ta nga *z*izwa, *z*ona wu ta *z*i kanela: wu mu *b*yela le*z*i *z*ilo *z*i ta ngata.

xip. 14. 17, 26. & 15. 26. 1 Joh. 2. 20, 27.

14 Wu ta nzi dumisa: hakuba le*z*i *z*i nga *z*a mina, wu mu *b*yela *z*ona.

15 *Z*ilo *z*on*k*le a nga na*z*o Dadani hi *z*a mina: hikwalaho nzi te ngalo, wu teka *z*a mina, wu mu *b*yela *z*ona.

Mat. 11. 27. xip. 3. 35. & 13. 3. & 17. 10.

16 Hi katanyana xi tsongwanyani mu nga ta nzi wona kambe; hi xikatanyana xi tsongwanyani kambe, mu ta nzi wona.

xip. 7. 33. & 13. 3, 33. & 14. 19. xipm. 10, 28.

17 Hikwalaho ba*n*wani ba ba-

pizani bakwe baku mu*n*wa-
ni ni mu*n*wani, Xini lexi a
xi wulawulako ka hina aku,
Hi xikatanyana xi tsongwa-
nyani mu nga ta nzi wona
kambe; na hi xikatanyana
xi tsongwanyani kambe,
mu ta nzi wona: kambe,
Hakuba nziya ka Dadani?
18 Hikwalaho baku ngalo, Xi
yini lexi a xi wulawulako
aku, Hi xikatanyana? A
hi *z*i ti*b*i le*z*i a *z*i wulawu-
lako.
19 Jesu i lo pima le*z*aku ba la-
ba ku mu wutisa, aku ngalo
ka*b*ye, Mu wutisana hile*z*i
ke, nzi nga *z*i wulawula nzi
ku, Hi xikatanyana xi tso-
ngwanyani, mu nga ta nzi
wona, hi xikatanyana xo
tsongwanyani kambe, mu
ta nzi wona?
20 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, mu ta rila mu
maha hlomulo, kanile*z*i a
tiko gi ta nengela: mu ta
xaniseka, kanile*z*i kuxani-
seka ka *n*wina ku ta hunzu-
luswa kutsakeni.
21 A wasati loku a ha lunwa
wa xaniseka, hakuba xi ci-
kele xikati xakwe: kanile*z*i
laha na belekile xi*n*wanana,
a nga ha ku alakanyi ka-
mbe ku bayisa, hi kunenge-
la hakuba munhu *t*ralilwe
tikweni.
22 Hikwalaho *n*wina makunu
mu na ni kuxaniseka: ka-
nile*z*i nzi ta mu wona ka-
mbe, ni mbilu ya *n*wina yi
ta tsaka, ni kutsaka ka *n*wi-
na i haba loyi a ta nga ku
teka ka *n*wina.

xipm. 6. Luka 24. 41, 52. xip. 14. 1, 27. & 20. 20. Mit. 2. 46. & 13. 52. 1 Pet. 1. 8.

23 Hi lego siku a mu nga nzi
wutisa cumo. Hi*z*inene, hi-
*z*inene, nzi ku ka *n*wina,
Loku mu kombela xilo ka
Dadani hi bito ga mina, i ta
mu nyika xona.

Mat. 7. 7. xip. 14. 13. & 15. 16.

24 Ku kala le*z*i a mu se ku ko-
mbela xilo hi bito ga mina:
kombelani, mu ta amukela,
kasi kunengela ka *n*wina ku
fela ku tatiseka.

xip. 15. 11.

25 Le*z*i *z*ilo nzi *z*i kanele ka
*n*wina hi mifananiso: xika-
ti xa hata, laho nzi ta nga
kala nzi nga wulawuli ka
*n*wina kambe hi mifanani-
so, kanile*z*i nzi ta mu *b*yela
kwatsi hi Dadani.
26 Hi lego siku mu ta kombela
hi bito ga mina: a nzi wula-
wuli ka *n*wina nzi ku, nzi ta
mu kongelela ka Dadani;

xipm. 23.

27 Hakuba Dadani yena nwi-
nyi wa mu ranza, hakuba
mu nzi ranzile, mu kolilwe
le*z*aku nzi tile hi ka Dadani.

xip. 3. 13. & 14. 21, 23. & 17. 8. xipm. 30.

28 Nzi humele hi ka Dadani,
nzi tile misabeni: kambe,
Iza siya misaba, nziya ka
Dadani.

xip. 13. 3.

29 Bapizani bakwe baku, La-
nguta, makunu wa wula-
wula *z*iku *d*lu, a wa ha wu-
lawuli hi mifananiso.

30 Makunu ha *zi* ti*ba* hiku we-
na wa *zi* ti*ba* *z*ilo *z*on*k*le, a
ku labi le*z*aku munhu aku
wutisa: hi ka lexi ha kolwa
ku ngalo wena u humele hi
ka Nungungulu.
xip. 17. 8. & 21. 17. xipm. 27.
31 Jesu i lo ba hlamula aku,
Ma kolwa makunu ke?
32 Langutani, xikati xa hata,
ina, xi cikele, laho mu ta
nga hangalaka, loyi munhu
ni loyi aya kaya ka yena,
mu ta nzi siya nzoce: ha-
mbu *z*ona a nzi nzoce, ha-
kuba Dadani i na mina.
Mat. 26. 31. Marku 14. 27. xip. 8. 29. & 14. 10, 11. & 20. 10.
33 Le*z*i *z*ilo nzi *z*i wulawulile
ka *n*wina, le*z*aku ka mina
mu fela ku kuma kurula.
Tikweni mu ni kukarateka:
kanile*z*i tiyisani; nzi hlulile
tiko.
xip. 14. 1, 27. & 15. 19, 20, 21. Roma 5. 1. & 8. 37. Efe. 2. 14. Kol. 1. 20. 2 Tim. 3. 12. 1 Joh. 4. 4. & 5. 4.

XIPIMO 17.

1 Le*z*i *z*ilo Jesu i lo *z*i kane-
la; na *k*lakusa mahlo yakwe
le tilweni, aku ngalo, Dada-
ni, xikati xi cikele; dumisa
*N*wana wa wena, kasi a
*N*wana a fela a ku ku du-
misa:
xip. 12. 23. & 13. 32.
2 Kota le*z*i u mu nyikileko
ntamo hehla ka nyama yo-
n*k*le, le*z*aku kani hi wihi u
mu nyikileko, ka bona a fe-
la ku ba nyika kuhanya ka
kupinzuka.
Mat. 11. 27. & 28. 18. xip. 3. 35. & 5. 27. & 6. 37. 1 Kor. 15. 25, 27. Fil. 2. 10. Heb. 2. 8. xipm. 6, 9, 24.
3 Loku hi kuhanya ka kupi-
nzuka, le*z*aku ba nga mu
ti*b*a wena Nungungulu we
ce wa *z*inene, ni Jesu Kristu
loyi u mu rumileko.
1 Kor. 8. 4. 1 Tesa. 1. 9. xip. 3. 34. & 5. 36, 37. & 6. 29, 57. & 7. 29. & 10. 36. & 11. 42.
4 Nzi ku dumisile misabeni,
na mbetile tiro lowu u nga
nzi nyika wona ku wu ma-
ha.
xip. 4. 34. & 5. 36. & 9. 3. & 13. 31. & 14. 13, 31. & 15. 10.
5 Makunu, O Dadani, nzi du-
mise wena wece wutsumbu
hi kudumisa loku nzi nga
hi nako ka wena na gi nga
hi kona tiko.
xip. 1. 1, 2. & 10. 30. & 14. 9. Fil. 2. 6. Kol. 1. 15, 17. Heb. 1. 3, 10.
6 Nzi wonekelisile bito ga we-
na ka banhu laba u nga nzi
nyika tikweni: ba wa hi ba
wena, u ba nyikile ka mina;
ba yi hlayisile mhaka ya
wena.
xip. 6. 37, 39. & 10. 29. & 15. 19. xipm. 2. 9, 11.
7 Makunu ba *z*i tiba ku ngalo
*z*ilo *z*on*k*le u nzi nyikileko
*z*ita hi leyo ka wena:
8 Hakuba timhaka leti u nga
nzi nyika nzi ti nyikile ka
bona; ba ti amukele, ba *z*i
ti*b*a hi*z*inene ku ngalo nzi
tile hi leyo ka wena, ba ko-
lwa le*z*aku u nzi rumile.
xip. 8. 28. & 12. 49. & 14. 10. & 16. 27, 30. xipm. 25.
9 Nza ba kongelela: a nzi ko-
ngeleli tiko, kanile*z*i nzi ko-
ngelela laba u nzi nyikileko;
hile*z*i ba nga ba wena:
1 Joh. 5. 19.
10 Ni *z*ilo *z*on*k*le *z*i nga *z*a mi-
na hi *z*a wena, ni *z*a wena

hi *z*a mina: nza dumiswa hi
*z*ona.
xip. 16. 15.
11 Mina a nza ha hi tikweni
kambe, bona ba ha hi ti-
kweni, nzita ka wena. Da-
dani wo basa, ba hlayise hi
bito ga wena laba u nzi nyi-
kileko, kasi ba fela ku tsama
mu*n*we, kwatsi hi hina hi
nga mu*n*we.
xip. 10. 30. & 13. 1. & 16. 28. 1 Pet. 1. 5. Jude 1. xipm. 21, &c.
12 Na ha hi nabo, nzi lo ba
hlayisa hi bito ga wena la-
ba u nzi nyikileko: nzi lo ba
hlayisa, a ku na mu*n*we wa
bona a lahlekileko, saseka
*n*wana wa ku lahlwa; kasi
ku fela ku tatiseka kutsala.
xip. 6. 39, 70. & 10. 28. & 13. 18. & 18. 9. Heb. 2. 13. 1 Joh. 2. 19. Mit. 1. 20.
13 Kanile*z*i nzata ka wena ; ni
le*z*i *z*ilo nza *z*i kanela tikwe-
ni, kasi ku nengela ka mina
ku fela ku tatiseka ka bona.
14 Nzi ba nyikile mhaka ya
wena; a tiko gi lo ba benga,
hakuba a hi ba tiko, kota
mina nzi nga hi ko wa
tiko.
xipm. 8, 16. xip. 8. 23. & 15. 18, 19. 1 Joh. 3. 13.
15 A nzi kombeli ku ngalo u
ba susa tikweni, kanile*z*i
kasi u fela ku ba hlayisa ka
loyi wo biha.
Mat. 6. 13. Gal. 1. 4. 2 Tesa. 3. 3. 1 Joh. 5. 18.
16 A hi ba tiko, kota mina nzi
nga hi ko wa tiko.
xipm. 14.
17 Ba basise *z*ineneni: a mha-
ka ya wena hi *z*inene.
xip. 8. 40. & 15. 3. Mit. 15. 9. Efe. 5. 26. 1 Pet. 1. 22.
18 Kota le*z*i u nga nzi ruma ti-
kweni, le*z*o nza lo ba ruma
tikweni.
xip. 20. 21.
19 Hi kota ya bona nza basisa
wutsumbu ga mina, kasi
bona wutsumbu ba fela ku
basiswa kambe *z*ineneni.
1 Kor. 1. 2, 30. 1 Tesa. 4. 7. Heb. 10. 10.
20 A nzi kongeleli laba boce,
kanile*z*i kambe laba ba ko-
lwako ka mina hi kota ya
mhaka ya*b*ye;
21 Hakuba bon*k*le ba fela ku
tsama mu*n*we ; kwatsi hi
wena, Dadani, u nga nzeni
ka mina, na mina nzeni ka
wena, kasi na bona ba fela
ku tsama nzeni ka hina : a
tiko gi fela ku kolwa ku
ngalo u nzi rumila.
xip. 10. 16, 38. & 14. 11. xipm. 11, 22, 23. Roma 12. 5. Gal. 3. 28.
22 Ni wukosi legi u nga nzi
nyika nzi gi nyikile ka bo-
na; ba fela ku tsama mu-
*n*we, kota hina hi nga mu-
*n*we;
xip. 14. 20. 1 Joh. 1. 3. & 3. 24.
23 Mina nzi kona nzeni ka bo-
na, na wena u nzeni ka mi-
na, kasi ba fela ku mbelela
ku*n*we; kasi a tiko gi fela
ku *z*i ti*b*a ku ngalo u nzi
rumile, ni ku u ba ranzi-
le, kota le*z*i u nga nzi ra-
nza.
Kol. 3. 14.
24 Dadani, laba u nzi nyikile-
ko, nza ranza le*z*aku, laha
nzi nga kona, na bona ka-
mbe ba fela ku tsama kona
na mina; kasi ba fela ku
wona wukosi ga mina, u
nzi nyikileko: hakuba u lo

nzi ranza na yi nga se ku
mahiwa misaba.
xip. 12. 26. & 14. 3. 1 Tesa. 4. 17. xipm. 5.
25 Dadani wa kululama, a tiko
a gi ku ti*b*angi wena, kani-
le*z*i mina nzi lo ku ti*b*a; ni
laba ba lo *z*i ti*b*a ku ngalo u
nzi rumile;
xip. 7. 29. & 8. 55. & 10. 15. & 15. 21. & 16. 3, 27. xipm. 8.
26 Nzi ba ti*b*isile bito ga wena,
nzi ta gi ti*b*ekisa; kasi ku-
ranza loku u nga nzi ranza
ha kona ku fela ku tsama
nzeni ka bona, na mina nze-
ni ka bona.
xip. 15. 9, 15. xipm. 6.

XIPIMO 18.

1 Laha Jesu na kanele leti
timhaka, i lo famba ni bapi-
zani ba yena le *k*latuko wa
xicongwana Kidroni, laho
gi nga hi kona simu, i lo
engena kona, wutsumbu ga-
kwe ni bapizani ba yena.
Mat. 26. 36. Marku 14. 32. Luka 22. 39.
2 Makunu Judasi kambe, loyi
a nga mu nyikela, i wa gi
ti*b*a lego wutsamo: hakuba
Jesu i wa lo tolobela kuya
kona ni bapizani ba yena.
Luka 21. 37. & 22. 39.
3 *Z*onake Judasi, na amukele
a *k*lawa wa bakasadoro, ni
*z*igela ka bapristi ba hombe
ni ba Farisi, ba ta laho ni
tikandiya ni *z*ihlahle na ba
hlomile.
Mat. 26. 47. Marku 14. 43. Luka 22. 47. Mit. 1. 16.
4 Hikwalaho na Jesu, na *z*i
ti*b*a *z*ilo *z*on*k*le *z*i ta ngata
hehla ka yena, i lo huma, a
ku ka bona, Mu laba mani?
5 Ba lo mu hlamula baku,
Jesu wa Nazareta. Jesu aku
ka bona, Nzi mina yena. Ni
Judasi kambe, loyi a nga
mu nyikela, i wa yimile na-
bo.
6 Hikwalaho laha na wula-
wulile ka bona ku ngalo,
Nzi mina yena, ba lo hlehla
hi le nzako, ba su gangatsa-
la lahasi misabeni.
7 Hikwalaho i lo ba wutisa
kambe aku, Mu laba mani?
Baku ngalo, Jesu wa Naza-
reta.
8 Jesu i lo hlamula aku, Nzi
mu *b*yelile nzi ku nzi mina
yena: hikwalaho loku mu
laba mina, ba tsikeni laba
ba ti fambela n*d*leleni ya-
*b*ye:
9 Kasi ku fela ku tatiseka
mhaka leyi a nga yi wula-
wula, Labo u nzi nyikileko
a nzi lahlangi ni mu*n*we.
xip. 17. 12.
10 Hikwalaho Simoni Petro i
wa hi ni supado, a yi hlomu-
la i loba xitiri xa mupristi
wa hombe, a tsema n*d*lebe
ya xona ya xinene. Maku-
nu a bito ga xitiri hi wa Ma-
lkusi.
Mat. 26. 51. Marku 14. 47. Luka 22. 49, 50.
11 Jesu hikwalaho a ku ngalo
ka Petro, Beka supado ko-
celweni wa yona: a kopo le-
yi a nzi nyikileko Dadani,
nzi nga yinwi ke?
Mat. 20. 22. & 26. 39, 42.
12 *Z*ale*z*o a ban*d*la ni nduna
ya hombe, ni manganakana

ya ba Juda, ba mu koma
Jesu ba mu boha,
13 Ba mu yisa ka Ananiasi ku-
sangula; hakuba i wa hi
mukonwana wa Kaiafasi a
nga hi mu pristi wa hombe
lego lembe.
Mat. 26. 57. Luka 3. 2.
14 Makunu Kaiafasi i wa hi
yena loyi a nga laya ba Ju-
da hi ku ngalo, ku fanele le-
zaku munhu munwe a fele
banhu.
xipm. 24. xip. 11. 50.

15 Simoni Petro i lo lanzela
Jesu, a maha lezo munwani
mupizani. Loye mu pizani
i wa tibyiwa ka mupristi
wa hombe, a engena na Je-
su hubyeni ya mu pristi wa
hombe;
Mat. 26. 58. Marku 14. 54. Luka 22. 54.
16 Kanilezi Petro i wa yimile
la nyangweni hi lehandle.
Makunu munwani mupiza-
ni i wa kari a tibiwa hi mu-
pristi wa hombe, a huma a
wulawula ni loyi a rinzelako
nyangwa, a engenisa Petro.
Mat. 26. 69. Marku 14. 66. Luka 22. 54.
17 Hikwalaho a nhwana loyi a
rinzelako laha nyangweni a
ku ka Petro, Na wena u
mupizani wa loyi munhu
ke? Aku, a nzi yena.
18 Makunu zitiri ni mangana-
kana ba wa yimile kwalaho,
na ba nzibele nzilo wa ma-
kala; hakuba ku wa hi xira-
mi; ni Petro kambe i wa hi
nabo na a yimile a ti orisa.

19 A mupristi wa hombe hi-
kwalaho, i lo wutisa Jesu hi
bapizani bakwe, ni ku go-
nzisa ka yena.
20 Jesu i lo mu hlamula aku,
Nzi wulawulile ku baseni
tikweni; nzi wa gonzisa
masinagogeni, ni lomu te-
mpeleni, laha ba tsombana-
ko kona ba Juda bonkle; a
nzi wulawulangi cumo kufi-
hlaleni.
Mat. 26. 55. Luka 4. 15. xip. 7. 14, 26, 28. & 8. 2.
21 Hi yini u wutisako mina?
wutisa laba ba nzi zwileko,
lezi nzi kanela ka bona: la-
nguta, laba ba zi tiba a zilo
nzi nga kanela.
22 Laha na wulawulile lexi,
munwe wa manganakana a
nga yimile a pakata Jesu hi
canja gakwe, aku, Wena u
hlamula mupristi wa hombe
kota lezo ke?
Mit. 23. 2.
23 Jesu i lo mu hlamula aku,
Loku nzi wulawulile kubi-
ha, maha kustumunyu wa
loko kubiha: kanilezi loku
nzi wulawulile kwatsi, hi
yini u nzi pakatako?
24 Hikwalaho Anasi a mu ru-
mela na bohilwe ka Kaiafa-
si mupristi wa hombe.
Mat. 26. 57.

25 Makunu Simoni Petro i wa
yimile na ti orisa. Hikwa-
laho baku ngalo kakwe, Na
wena u munwe wa bapi-
zani ba yena ke? I wa ka-
neta, aku ngalo, A nzi
yena.
Mat. 26. 69, 71. Marku 14. 69. Luka 22. 58.

26 Munwani wa *z*itiri *z*a mu-
pristi wa hombe, na ga loyi
Petro a nga tsema n*d*lebe
yakwe, aku, Nzi wa nga ku
wonangi naye le si*n*wini
ke?
27 Petro hikwalaho i lo kaneta
kambe: lokuloku a nkuku
wu yimba.
Mat. 26. 74. Marku 14. 72. Luka 22. 60. xip. 13. 38.

28 Hikwalaho ba koka Jesu
le ka Kaiafasi baya preto-
ria: yi wa hi mixo ya ho-
mbe; bona wutsumbu a ba
engenangi pretoria, le*z*a-
ku kasi ba nga bihiswa,
kanile*z*i ba fela kuga pa-
sika.
Mat. 27. 2, 27. Marku 15. 1. Luka 23. 1. Mit. 3. 13. & 10. 28. & 3. 11.
29 Pilatu hikwalaho i lo huma
ka bona, aku, Mu neha a
keco muni hi loyi munhu?
30 Ba lo hlamula baku ngalo
kakwe, Loyi munhu loku a
nga hi mumahi wa kuonha,
nga hi nga mu nyikelangi
ka wena.
31 Pilatu hikwalaho aku nga-
lo ka*b*ye, Mu tekeni *n*wina
wutsumbu, mu mu lamula
kota nayo wa *n*wina. Ba
Juda baku ngalo ka yena, A
ku vumelwangi hina ku da-
ya munhu:
32 Kasi mhaka ya Jesu yi fela
ku tatiseka, a nga yi wula-
wula, na wonisa kufa a ta
ngafa ha kona.
Mat. 20. 19. xip. 12. 32, 33.

33 Pilatu hikwalaho i lo enge-
na kambe pretoria, i lo bita-
na Jesu, aku ngalo ka yena,
Hi wena Hosi ya ba Juda
ke?
Mat. 27. 11.
34 Jesu i lo hlamula aku, U
wulawula lexi wena wutsu-
mbu, kutani u lo *b*yelwa hi
ba*n*wani hi kota ya mina?
35 Pilatu i lo hlamula aku, Nzi
mu Juda mina ke? Lixaka
la wena ni bapristi ba ho-
mbe ba ku nyikela ka mi-
na: xini u xi mahileko
ke?
36 Jesu i lo hlamula aku, Mu-
fumo wa mina a hi wa legi
tiko: loku mufumo wa mi-
na wu wa hi wa tiko, *z*o-
nake malanza ya mina
nga malwa, le*z*aku kasi
nzi nga nyikelwi ka ba
Juda: kanile*z*i mufumo
wa mina a wu suki hi
laha.
1 Tim. 6. 13. Luka 12. 14. xip. 6. 15. & 8. 15.
37 Pilatu hikwalaho aku ngalo
ka yena, U Hosi ke? Jesu
i lo hlamula aku, Wa wula-
wula wena u ku nzi hosi.
Ka loku kugumelwa nzi *t*ra-
lelwe le*z*i, hi kwa loku ku-
gumelwa nzi tile tikweni,
kasi nzi maha kustumunyu
wa *z*inene. Bon*k*le laba ba
nga *z*inene ba gizwa gezu
ga mina.
xip. 8. 47. 1 Joh. 3. 19. & 4. 6.
38 Pilatu aku ka yena, Hi yini
*z*inene?

Na wulawulile lexi, i lo
huma kambe aya ka ba Ju-

da, aku ka bona, A nzi ku-
mi nanzu ka yena.
Mat. 27. 24. Luka 23. 4. xip. 19. 4, 6.
39 Kanilezi mu ni kuwu, wa
ku ngalo nzi ta mu *k*la*k*lela
mu*n*we hi pasika: hikwa-
laho mu ranza lazaku nzi
mu *k*la*k*lela Hosi ya ba Ju-
da ke?
Mat. 27. 15. Marku 15. 6. Luka 23. 17.
40 Hikwalaho ba lo bitana ka-
mbe, baku, A hihi loyi
munhu, kanilezi Barabasi.
Makunu Barabasi i wa hi
mupangi.
Mit. 3. 14. Luka 23. 19.

XIPIMO 19.

1 *Z*onake Pilatu a mu teka
Jesu, i lo muba.
Mat. 20. 19. & 27. 26. Marku 15. 15. Luka 18. 33.
2 Ni ba kasadoro ba luka xi-
*d*lo*d*lo xa mizwa, ba xi rwe-
xa hlokweni yakwe, ba lo
mu ambexa nguwo ya xi-
wunguwungu; bata ka ye-
na,
3 Baku ngalo, Xewe, Hosi ya
ba Juda! ba mu pataka hi
man*d*la ya*b*ye.
4 Pilatu i lo huma kambe,
aku ka bona, Manga*b*ye, nzi
mu humesile ka *n*wina, ka-
si mu fela ku *z*i ti*b*a ku nga-
lo a nzi kumangi nanzu ka
yena.
xip. 18. 38. xipm. 6.
5 Jesu hikwalaho i lo huma,
na ambele x*d*lo*d*lo xa mi-
zwa ni nguwo ya xiwungu-
wungu. Pilatu aku ka*b*ye,
Langutani, loyi munhu!
6 Hikwalaho laha bapristi ba
hombe ni manganakana, na
ba mu wonile, ba bitana,
baku, Mu belele, mu belele.
Pilatu a ku ka*b*ye, Mu te-
keni *n*wina wutsumbu, mu
mu belela: hilezi a nzi ku-
mi nanzu ka yena.
Mit. 3. 13.
7 Ba Juda ba lo mu hlamula,
Hina ni nayo, hi kota ya lo-
wo nayo i yimelwe hi kufa,
hakuba i ti maha *N*wana
wa Nungungulu.
Mat. 26. 65. xip. 5. 18. & 10. 33.
8 Pilatu hikwalaho na zwile
leyi mhaka, i lo caba ngu-
vu;
9 I lo engena kambe pretoria,
aku ka Jesu, Uta hi kwihi?
Kanilezi Jesu a nga mu hla-
mulangi.
Mat. 27. 12, 14.
10 Pilatu hikwalaho aku ka
yena, A ku wulawuli ka
mina ke? a ku *z*i ti*b*i ku
ngalo nzi na ni ntamo ku
ku *k*la*k*la, nzi na ni ntamo
ku kubelela ke?
11 Jesu i lo mu hlamula aku,
A ku na ntamo hehla ka
mina, saseka loku ku nyiki-
lwe ka wena hi le hehla: hi-
kwalaho loyi a nzi nyikele-
ko ka wena i na ni kuonha
ka hombe.
Luka 22. 53. xip. 7. 30.
12 Hi ka lexi Pilatu a laba ku
mu *k*la*k*la: kanilezi ba Juda
ba bitana, baku, Loku u
*k*la*k*la loyi munhu, a ku xa-
ka ga Kesari: ywaloyi a ti
mahako hosi a kanela Ke-
sari.
Luka 23. 2. Mit. 17. 7.
13 Pilatu hikwalaho laha na

zwile leti timhaka, i lo hu-
mesa Jesu lahan*d*le, i lo tsa-
ma xitsa*n*weni xa kulamu-
la wutsa*n*weni gi bitwako gi
Gan*d*lilwe hi mari*b*ye, kani-
le*z*i hi xi Heberu, Gabata.
14 Makunu ku wa hi Kulongi-
sela pasika: xi wa hi xika-
ti xa wun*k*lanu ni xi*n*we.
Aku ka ba Juda, Manga*b*ye,
Hosi ya *n*wina!

Mat. 27. 62.

15 Bona hikwalaho ba lo bita-
na baku, Mu suse, mu suse,
mu belele. Pilatu aku ka
bona, Nzi belela Hosi ya
*n*wina ke? Bapristi ba ho-
mbe ba lo hlamula baku, A
hi na hosi hambu Kesari
hasi.
16 *Z*onake hikwalaho a mu
nyikela ka*b*ye akuba a bele-
lwa.

Mat. 27. 26, 31. Marku 15. 15. Luka 23. 24.

17 Hikwalaho ba mu teka Je-
su: i lo huma, a ti rwalela
xihambano yena wutsu-
mbu, ata wutsa*n*weni gi
bitanwako ku ngalo Wu-
tsamo ga hloko, hi xi He-
beru ku ngalo Golgota:

Mat. 27. 31, 33. Marku 15. 21, 22. Luka 23. 26, 33. Heb. 13. 12.

18 Laha ba nga mu belele ko-
na, ba wa belelwe naye ba-
*n*wani bambiri, seno ni seyi
mu*n*we, Jesu hi laha xikari.
19 Pilatu a tsala papilo kambe,
a gi beka laha xihambanwe-
ni. A ku wa tsalilwe ku nga-
lo, JESU WA NAZARETA,
HOSI YA BA JUDA.

Mat. 27. 37. Marku 15. 26. Luka 23. 38.

20 Hikwalaho legi a papilo gi
gonziwa hi banyingi ba ba
Juda: hakuba wutsamo legi
a nga belelwe Jesu gi hi
kusuhani ni muti: gi wa
tsalilwe hi xa Heberu, ni
Latini, ni Greki.
21 Hikwalaho bapristi ba ho-
mbe ba ba Juda baku ngalo
ka Pilatu, U nga tsali u ku,
I Hosi ya ba Juda; kanile*z*i,
akuba, i te ngalo, Nzi Hosi
ya ba Juda.
22 Pilatu i lo hlamula aku, Le-
zi nzi *z*i tsalileko nzi tsa-
lile.

23 Hikwalaho a bakasadoro,
laha na mu belele Jesu, ba
teka tinguwo takwe, ba ma-
ha mune wa *z*ipanze, kasa-
doro mu*n*we ni mu*n*wani i
wa hi ni xipanze; ni baji
kambe: makunu a baji gi
wa nga hi na nzungo, gi
wa lukilwe ku suka hi le
hehla kala ku gumesa.

Mat. 27. 35. Marku 15. 24. Luka 23. 34.

24 Hikwalaho baku ngalo, mu-
*n*we ka mu*n*wani, Hi nga gi
hanzuli, kanile*z*i a hi mahe-
ni tihlolo, aku gi ta maha
ga mani: kasi ku fela ku
tatiseka kutsala, wu ku,

Ba abelana tinguwo ta
mina xakari ka*b*ywe, ni
baji ga mina ba maha a
kuvumba.

Hikwalaho le*z*i *z*ilo bakasa-
doro ba lo *z*i maha.
25 Kanile*z*i ku wa yimile ku
suhani ni xihambano xa Je-
su nyine wakwe, ni maka-

*b*ye wa nyine wakwe, Maria
sati wa *K*lopasi, ni Maria
Magdaleni.
Mat. 27. 55. Marku 15 40. Luka 23. 49. & 24. 18.
26 Jesu hikwalaho laha na wo-
na nyine wakwe, ni mupi-
zani, loyi a mu ranzako, na
yimile, aku ka nyine wa-
kwe, Wasati, languta *n*wa-
na wa wena!
xip. 2. 4. & 13. 23. & 20. 2. & 21. 7, 20, 24.
27 *Z*onake aku ka mupizani,
Languta, nyine wa wena!
kusukela lexo xikati mupi-
zani i lo mu yisa kaya ka-
kwe.
xip. 1. 11. & 16. 32.

28 A nzako lexi Jesu, i wa *z*i
ti*b*a aku *z*ilo *z*on*k*le *z*i mbe-
lile, kasi ku fela kutatiseka
kutsala, aku, Nzi na ni to-
ra.
29 Laho ku wa bekilwe xi*b*ya
na xi tele hi viniga: hi le*z*o
ba lo beka kubi na gi tele hi
viniga le hehla ka hisopi, ba
gi neha no*n*wini wakwe.
Mat. 27. 48.
30 Hikwalaho Jesu na amuke-
le viniga, aku ngalo, Ku
mbetekile: a koramisa hlo-
ko yakwe, a nyika moya
wakwe.
xip. 17. 4.

31 Hikwalaho ba Juda, haku-
ba gi wa siku go Longisela,
baku a *z*irumbi *z*i nga tsa-
mi xihambanweni hi siku
ga sabado (hakuba a siku ga
sabado lego gi wa hi ga ho-
mbe), ba lo wutisa Pilatu
akuba milenge ya*b*ye yi tso-
*b*yiwa, kasi ba fela ku susi-
wa.
Marku 15. 42. xipm. 42.
32 Hikwalaho bakasadore ba
lota, bata tsoba milenge ya
wo sangula, ni ya munwani
a nga belelwe naye:
33 Kanile*z*i na ba cikele ka Je-
su, ba wona le*z*aku i wa sina
file, a ba tsobangi milenge
yakwe:
34 Ahemba mu*n*we wa baka-
sadoro a mu hlaba a rebe hi
*k*lari, lokuloku ku kulunga
nkata ni mati.
1 Joh. 5. 6, 8.
35 Loyi a nga wona wa maha
wukustumunyu, ni wuku-
stumunyu gakwe gi nene:
wa *z*i ti*b*a aku wa wulawu-
la *z*inene, kasi na *n*wina ka-
mbe ma kolwa.
36 Hakuba le*z*i *z*ilo *z*i mahe-
kile, kasi kutsala ka tatise-
ka, A rambo ga yena gi ta
nga tso*b*yiwa.
37 Kambe ku*n*wani kutsala
kuku, Ba ta mu languta
yena ba mu *k*labileko.
Kuv. 1. 7.

38 A nzako ka le*z*i *z*ilo Jose-
fa wa Arimatia, i wa hi
mupizani wa Jesu, kanile*z*i
kufihlaleni hi kucaba ba Ju-
ka, aya wutisa ka Pilatu le-
*z*aku kasi a teka xirumbi
xa Jesu: Pilatu a mu vu-
mela. Hikwalaho yena i lo-
ta, a susa xirumbi xa yena.
Mat. 27. 57. Marku 15. 42. Luka 23. 50. xip. 9. 22. & 12. 42.
39 Ku lota kambe Nikodemu-
si, loyi a ngta kakwe ni wu-

siku kusangula, a neha a
mure ni alosi *z*i patsilwe, a
mapawundi ya zana hi ku
ringaniswa.
xip. 3. 1, 2. & 7. 50.
40 Le*z*o ba teka xirumbi xa
Jesu, ba lo xi petsela ngu-
weni ya mure *zin*we ni mi-
pepo, kota le*z*i ma nga ma-
hanyela ya ba Juda hi ku
lahla.
Mit. 5. 6.
41 Makunu wutsa*n*weni legi a
nga belelwa kona gi wa hi
kona simu; ni le si*n*wini wa
hi kona nkele wusra lowo
wo cima ku nga se ku beki-
wa munhu.
42 Laho *z*onake hi kota ya Ku-
longisela ka ba Juda (haku-
ba xilahla xi wa hi ku su-
hani) ba lo mu beka kona
Jesu.
xipm. 31.

XIPIMO 20.

1 Makunu hi siku go ranga
ga sonto Maria Magdaleni
ata ni punzu, na nga hate
pu, le nkeleni, a wona ri*b*ye
na gi susilwe nkeleni.
Mat. 28. 1. Marku 16. 1. Luka 24. 1.
2 Hikwalaho a tsutsuma, ata
ka Simoni Petro, ni ka mu-
*n*wani mupizani, loyi a nga
ranziwa hi Jesu, aku ka*b*ye,
Ba yi susile Hosi nkeleni, a
hi ku ti*b*i laha ba yi bekile-
ko kona.
xip. 13. 23. & 19. 26. & 21. 7, 20, 24.
3 Petro hikwalaho a huma, ni
mu*n*wani mupizani, ba loya
nkeleni.
Luka 24. 12.
4 Ba tsutsuma hi wumbiri
ga*b*ye: mu*n*wani mupizani
a hunza Petro, a ranga a ci-
kela nkeleni;
5 Na koroma a hlomela lomo
nzeni, i lo wona tinguwo ta
mure na ti hi kona; kanile-
*z*i a nga engenangi lomo
nzeni.
xip. 19. 40.
6 Hikwalaho Simoni Petro
ata kambe, na mu lanzela,
a engena nkeleni; a wona
tinguwo ta mure na hi ko-
na,
7 Ni lesu, leyi yi nga hi hlo-
kweni yakwe, na yi nga hi
ni nguwo ta mure, kanile*z*i
yi petsilwe yi bekilwe wu-
tsamo ga yona yoce.
xip. 11. 41.
8 *Z*onake a engena ni mu*n*wa-
ni mupizani kambe, loyi a
nga ranga kuta nkeleni, a
wona, a kolwa.
9 Hakuba le*z*o ba wa nga se
ku kuti*b*a kutsala, ka ku
ngalo i fanele ku vuka ka-
mbe hi ka bafileko.
Mit. 2. 25–31. & 13. 34, 35.
10 Le*z*o bapizani ba lo famba
kaya ka*b*ye.

11 Kanile*z*i Maria i wa yimile
lahan*d*le ka nkele na a rila:
le*z*o, na kari a rila, a kora-
ma a hlomela nzeni ka nke-
le;
Marku 16. 5.
12 I lo wona tingelosi timbiri ti
ambele tobasa na ti tsamile,
yi*n*we hi le hlokweni, ni yi-
*n*we hi le miko*n*zweni, laha
xirumbi xa Jesu xi nga be-
kilwe.

13 Tona tiku ka yena, Wasati,
u rilela yini? A ku ka to-
na, Hilezi ba susile a Hosi
ya mina, a nzi ku ti*b*i laha
ba yi bekileko kona.
14 Laha na ha wulawula lezo,
a hunzuluka le nzako, i lo
wona Jesu na yimile, i wa
nga zi ti*b*i ku ngalo hi
Jesu.
Mat. 28. 9. Marku 16. 9. Luka 24. 16, 31. xip. 21. 4.
15 Jesu aku ka yena, Wasati,
hi yini u rilako? u laba ma-
ni? Yena, na alakanya ku
ngalo hi murimi, aku ka
yena, Hosi, loku u mu su-
sile laha, nzi *b*yele laha u
mu bekileko, nzi taya mu
susa.
16 Jesu aku kakwe, Maria. A
ti hunzulusa, a ku ka yena
hi xi Heberu, Raboni; hi ku
ngalo, Mugonzisi.
17 Jesu aku ka yena, U nga nzi
komi; hakuba a nzi se ku
ka nziya kuya ka Dadani:
kanilezi famba ka maka*b*ye
ba mina, uku ka bona, Nza
kanziya ka Dadani wa mina
ni Dadani wa *n*wina, ni Nu-
ngungulu wa mina ni Nu-
ngungulu wa *n*wina.
Mat. 28. 10. Roma 8. 29. Heb. 2. 11. xip. 16. 28. Efe. 1. 17.
18 Maria Magdaleni ata a *b*ye-
la bapizani, Nzi wonile Ho-
si; ni ku mu *b*yela ka yona
lezi zilo.
Mat. 28. 10. Luka 24. 10.

19 Hikwalaho laha gam*b*ye-
ni, gwalego siku, a siku go
ranga ga sonto, ti*b*ati ti wa
valilwe łaha bapizani ba nga
hi kona, hi kucaba ba Juda,
Jesu i lota i lo yima xikari,
aku ka bona, Kurula a ku
tsama ka *n*wina.
Marku 16. 14. Luka 24. 36. 1 Kor. 15. 5.
20 Na wulile lexi, a ba wonisa
man*d*la yakwe ni rebe ga-
kwe. Hikwalaho bapizani
ba lo tsaka, na ba wona
Hosi.
xip. 16. 22.
21 Jesu hikwalaho aku ngalo
ka bona kambe, Kurula a
ku tsame ka *n*wina: kota
Dadani a nzi rumileko, ha-
mbu lezo nza mu ruma
*n*wina.
Mat. 28. 18. xip. 17. 18, 19. 2 Tim. 2. 2. Heb. 3. 1.
22 Laha na a wulawulile lexi,
a ba pupuxela, aku ka bo-
na, Amukelani Moya wo
Basa:
23 Laba zonho za*b*ye mu zi
tsetselelako, zi tsetselelwe
ka*b*ye; ni laba zonho za*b*ye
mu zi komako, zi komilwe.
Mat. 16. 19. & 18. 18.

24 Kanilezi Tomasi, a ti*b*ya-
ko Didimusi, mu*n*we wa ba
kume ni bambiri, i wa nga
hi kona nabo kuteni ka
Jesu.
xip. 11. 16.
25 Hikwalaho ba*n*wani ba ba-
pizani baku ngalo kakwe,
Hi yi wonile Hosi. Kanile-
zi yena aku ngalo ka*b*ye,
Loku nzi nga wona timba-
nga ta tikoko man*d*leni ya-
kwe, nzi engenisa titiho ta
mina timbangeni ta tikoko,
nzi engenisa canja ga mina

rebeni gakwe, nzi nga ta
kolwa.

26 A nzako ka nklanu ni
manharu wa masiku bapi-
zani bakwe ba wa hi lomu
ndlwini kambe, ni Tomasi
i wa hi nabo. Jesu ata, ti-
bati ti wa valilwe, a yima
xikari, i te ngalo, Kurula
aku tsame ka nwina.
27 Zonake aku ka Tomasi, Ci-
keta laha titiho ta wena, u
wona mandla ya mina; ci-
keta laha canja ga wena, u
gi engenisa rebeni ga mina:
u nga mahi loyi a nga ko-
lwiko, kanilezi na u kolwa.
1 Joh. 1. 1.
28 Tomasi a hlamula aku nga-
lo ka yena, Hosi ya mina
ni Nungungulu wa mina.
29 Jesu aku ka yena, U kolwa
hilezi u nzi wonileko: ba ka-
tekisilwe laba ba kolwako
na ba nga nzi wonangi.
2 Kor. 5. 7. 1 Pet. 1. 8.

30 Ni ziwoniso zi nyingi zi-
nwani Jesu a nga zi maha
mahlweni ka bapizani, zi
nga tsaliwangiko ka legi
buku:
xip. 21. 25.
31 Kanilezi lezi zi tsalilwe, ka-
si ma fela ku kolwa lezaku
Jesu hi Kristu, Nwana wa
Nungungulu; ni lezaku na
mu kolwa mu kuma kuha-
nya hi bitweni ga yena.
Luka 1. 4. xip. 3. 15. 16. & 5. 24. 1 Pet. 1. 8, 9.

XIPIMO 21.

1 A nzako lezi Zilo Jesu a ti
wonekisa kambe ka bapiza-
ni la tibeni ga Tiberiasi; a ti
wonekisa wutsumbu kotisa
lezi.
2 Ba wa ni wutsamo ginwe
Simoni Petro, ni Tomasi a
tibyako Didimusi, na Nata-
neli wa le ka Kana wa Ga-
lile, ni bana ba Zabedi, ni
banwani bambiri ba bapi-
zani bakwe.
xip. 1. 45. Mat. 4. 21.
3 Simoni Petro aku ka bona,
Nza haya ku kuta zindlu-
wani. Baku kakwe, Na
hina kambe hi ta famba
na wena. Ba huma, ba
engena ngalabeni; hi lego
wusiku aba komangi cu-
mo.
4 Kanilezi na gi cile, Jesu a
yima muhanzeni: hambu
lezo bapizani ba wa nga zi
tibi ku ngalo hi Jesu.
xip. 20. 14.
5 Jesu hikwalaho aku ka bo-
na, Banana, mu na ni xilo
xa kuga ke? Ba lo mu hla-
mula baku, Kokwihi.
Luka 24. 41.
6 Aku ngalo ka bona, Hoxani
likoka hi le xineneni xa
ngalaba, mu ta kuma. Hi-
kwalaho ba lo li hoxa, ba
wa nga koti ku li koka hi
kota ya kutala ka zidluwa-
ni.
Luka 5. 4, 6, 7.
7 Hikwalaho loyi mupizani
Jesu a nga mu ranza aku
ka Petro, Hi Hosi. Lezo
laha na Simoni Petro na
zwile ku ngalo hi Hosi, a
boha baji gakwe (hilezi a

nga hi xi*b*yiri), a ti hoxa ti-
*b*eni.
xip. 13. 23. & 20. 2.
8 Kanilezi ba*n*wani bapizani
ba lota hi ngalaba yi tso-
ngwanyani (hilezi ba nga hi
kule ni muhanza, lezo xipi-
mo xa mazana mambiri ma-
woko), na ba koka liko a li
teleko hi *zid*luwani.
9 Lezo na ba humele muha-
nzeni, ba wona nzilo wa
makala laho, ni *zid*luwani
na xi bekilwe hehla ka wo-
na, ni xibaba.
10 Jesu aku ka bona, Nehani
*zid*luwani lezi mu *z*i komi-
leko lokuloku.
11 Hikwalaho Simoni Petro i
loya, aya kokela muhanzeni
likoka, na li tele hi *zid*lu-
wani *z*a hombe, *z*i hi zana
ni n*k*lanu wa makume ni
*z*inharu: a likoka a wa nga
hanzukangi, hambu lezi *z*i
nga tele.
12 Jesu aku ka bona, Ngonani
mu ta fihlula. Ku wa hi
kona ni mupizani a nga ti-
ya ku mu wutisa, Hi wena
mani? na ba *z*i ti*b*a ku nga-
lo hi Hosi.
Mit. 10. 41.
13 Jesu ata, a teka xibaba, a
ba nyika, ni *zid*luwani ka-
mbe.
14 Makunu hi *z*ikati *z*inharu
Jesu na wonekiswa ka bapi-
zani, anzako ka kuvuka hi
le ka bafileko.
xip. 20. 19, 26.

15 Lezo ba fihlule, Jesu aku
ka Simoni Petro, Simoni,
*n*wana wa Johani, wa nzi
ranza ku hunza laba ke?
Aku ka yena, Ina, Hosi; wa
*z*i ti*b*a ku ngalo nza ku ra-
nza. Aku ka yena, Risa ti-
yivu ta mina.
16 Aku ka yena kambe hi ka
wumbiri, Simoni, *n*wana wa
Johani, wa nzi ranza ke?
Aku ka yena, Ina, Hosi; wa
*z*i ti*b*a ku ngalo nza ku ra-
nza. Aku ka yena, Risa ti-
yivu ta mina.
Mit. 20. 28. Heb. 13. 20. 1 Pet. 2. 25. & 5. 2, 4.
17 Aku ka yena hi ka wunha-
ru, Simoni, *n*wana wa Jo-
hani, wa nzi ranza ke? Pe-
tro a xaniseka helezi a nga
wulawula ka yena kunha-
ru, Wa nzi ranza ke? Aku
ngalo ka yena, Hosi, wa *z*i
ti*b*a *z*ilo *z*on*k*le; wa *z*i ti*b*a
ku ngalo nza ku ranza. Je-
su aku ka yena, Risa tiyivu
ta mina.
xip. 2. 24, 25. & 16. 30.
18 Hizinene, hizinene, nzi ku
ka wena, Na wa hi mura, u
wa ti boha wutsumbu, wa
ya laha u nga ku laba: ka-
nilezi laha u ta nga maha
wakale, u ta tsambuluta
man*d*la ya wena, ni mu-
*n*wani i ta ku boha, a ku
yisa laha u nga ku labiko.
xip. 13. 36. Mit. 12. 3, 4.
19 Makunu i lo wulawula lexi,
na wonisa kufa loku a ta
nga dumisa ha kona Nu-
ngungulu. Na wulawulile
lexi, aku ka yena, Nzi la-
nzele.
2 Pet. 1. 14.

20 Petro, na hunzuluka, a wo-
na mupizani loyi a nga mu
ranza Jesu na lanzela; loyi
a nga kegele xifubeni xa
yena laha kugeni, a ngaku,
Hosi, himani a ku nyikela-
ko?
xip. 13. 23, 25. & 20. 2.
21 Hikwalaho Petro na mu wo-
na aku ka Jesu, Hosi, xana
loyi i ta maha yini?
22 Jesu aku ka yena, Loku nzi
zi ranza a tsame kala nzita,
xi yini lexo ka wena? nzi
lanzela wena.
Mat. 16. 27, 28. & 25. 31. 1 Kor. 4. 5. & 11. 26. Kuv. 2. 25. & 3. 11. & 22. 7, 20.
23 Loku kuwulawula ku hu-
ma xikari ka bamaka*b*ye,
le*z*aku loye mupizani a nga
tafa! le*z*o Jesu i wa nga
wulangi ka yena, aku a nga
tafa; kanile*z*i, Loku nzi ku
ngalo a tsame kala nzita, xi
yini lexo ka wena?
24 Loyi hi yena mupizani a
mahako wukustumunyu wa
le*z*i *z*ilo, a nga tsala le*z*i *z*i-
lo: ha *z*i ti*b*a wukustumu-
nyu ga yena gi nene.
xip. 19. 35. 3 Joh. 12.
25 Kambe *z*i kona *z*ilo *z*i nyi-
ngi Jesu a nga *z*i maha, le-
*z*aku loku *z*i nga tsaliwa
*z*on*k*lelele, nza alakanya le-
*z*aku a tiko wutsumbu a
gi na ku enela a mabuku
laya ma nga ta nga ma tsa-
lilwe.
xip. 20. 30.

A MITIRO YA BAPOSTOLI.

XIPIMO 1.

1 A buku go sangula nzi gi
tsalile, O Teofilu, hi le*z*o *z*o-
n*k*le Jesu a nga rangula ku
*z*i maha ni ku *z*i gonzisa,
Luka 2. 3.
2 Ku kala lego siku a nga
amukelwa le hehla, a nza
ka kunyika ka kulaya hi
Moya wa ku Basa ka bapo-
stoli laba a ba hlawulileko:
Marku 16. 15, 19. Luka 9. 51. & 24. 51. xipm. 9. 1 Tim. 3. 16. Mat. 28. 19. Joh. 20. 21. xip. 10. 41, 42.
3 Ka bona i lo ti wonisa na a
hanya a nzako ka kuxani-
seka ka yena hi *z*iwoniso *z*o
tala, na a woneka ka bona
a xipimo xa mune wa ma-
kume ya masiku, na a wu-
lawula *z*ilo *z*a mufumo wa
Nungungulu:
Marku 16. 14. Luka 24. 36. Joh. 20. 19, 26. & 21. 1, 14. 1 Kor. 15. 5.
4 Laha a nga wa tsombene
nabo katigi*n*we, i lo ba laya
ku kala ba nga suki Jerusa-
lema, kanile*z*i a ku rinzela
a tsumbisó wa Dadani, lo-
wu, i loku, a nga ku mu wu
zwile ha mina:
Luka 24. 43, 49. Joh. 14. 16, 26, 27. & 15. 26. & 16. 7. xip. 2. 33.

5 Hakuba Johani ha kunene
i lo bapatiza hi mati; kani-
lezi *n*wina mu ta bapatizwa
hi Moya wa ku Basa a hi
masiku yo tala cima ka lezi.
Mat. 3. 11. xip. 2. 4. & 11. 15, 16. & 19. 4.

6 Hikwalaho bona, laha ba
nga wa tsombene katigi-
*n*we, ba lo mu wutisa, ba-
ku, Hosi, u ta wuyisela hi
lexi xikati a mufumo wa
Israeli ke?
Mat. 24. 3.

7 Yena a ku ngalo ka*b*ye, A
hi ka *n*wina ku tiba *z*ikati
ni tinguba, le*z*i Dadani a ti
yimiseleko le nta*n*weni wa
yena.
Mat. 24. 36. Marku 13. 32. 1 Tesa. 5. 1.

8 Kanile*z*i *n*wina mu ta amu-
kela a ntamo, laha na Mo-
ya wa ku Basa wu tile he-
hla ka *n*wina: *n*wina mu
ta maha bakustumunyu ba
mina le Jerusalema ni le
Judia gon*k*le ni le Samaria,
ni kwaleyo magumelweni
ya misaba.
xip. 2. 1, 4, 32. Luka 24. 48, 49. Joh. 15. 27. xipm. 22.

9 Ni laha a nga wa kanele le-
*z*i *z*ilo, kota ba nga wa cu-
wuka, i lo kamukelwa le
hehla; ni refu gi lo mu
amukela mahlweni ya*b*ye.
Luka 24. 51. Joh. 6. 62. xipm. 2.

10 Kota le*z*i ba nga ha cuwu-
kisisa le tilweni kota a nga
wa famba, languta, a mado-
ta mambiri ma lo yima laho
na ma ambele a tinguwo to
basa;
Mat. 28. 3. Marku 16. 5. Luka 24. 4. Joh. 20. 12. xip. 10. 3, 30.

11 Ba ku ngalo, *N*wina madota
ya le Galile, hi yini mu yi-
mileko na mu cuwuka le
tilweni ke? loyi Jesu, loyi a
mu amukeleko hi le ka *n*wi-
na le hehla le tilweni i *z*i
ngaho i ta tisa *z*ale*z*o kota
mu mu wonileko na aya
tilweni.
xip. 2. 7. & 13. 31. Mat. 24. 30. Marku 13. 26. Luka 21. 27. Joh. 14. 3. 1 Tesa. 1. 10. & 4. 16. 2 Tesa. 1. 10. Kuv. 1. 7.

12 *Z*onake ba lo wuya bona
Jerusalema hi le xitsunge-
ni xi ti*b*yako ma Olivia,
lexi xi nga kusuhani ni Je-
rusalema, i pfuka wa ku fa-
mba hi sabado.
Luka 24. 52.

13 Ni laha bona ba nga wa
engenile, ba loya n*d*lwini
ya le hehla, laho ba nga wa
tsama kona; *z*i*n*we na ba
Petro na Johani na Jamesi
na Andreu, Filipu ni Tomasi,
Bartolome na Mateu, na Ja-
mesi a *n*wana wa Alfeu, na
Simoni mu Zealoti, na Ju-
dasi a *n*wana wa Jamesi.
Luka 6. 15. xip. 9. 37, 39. & 20. 8. Mat. 10. 2, 3, 4. Jude 1.

14 Laba bon*k*le hi mbilu yi*n*we
ba lo simamisa kukombele-
ni, *z*i*n*we ni ba basati, ni
Maria nyine wa Jesu, ni ba-
makabye bakwe.
xip. 2. 1, 46. Luka 23. 49, 55. & 24. 10. Mat. 13. 55.

15 Hi lawo masiku Petro i lo
yima xikari ka bamaka*b*ye,
a ku ngalo (ni laho ku wa
hi kona a xi*d*lemo xa banhu
xi nga tsombene katigi*n*we,

ba nga wa hi zana ni maku-
me mambiri),
Kuv. 3. 4.
16 Bamaka*b*ye, *z*i wa labekile
le*z*aku a mitsalo wu tatise-
ka, lowu a Moya wo Basa
wu nga kanela hi mahlweni
hi nomu wa Davida ha Ju-
dasi, loyi a nga rangela bo-
na laba ba nga teka Jesu.
Joh. 13. 18. & 18. 3. Luka 22. 47.
17 Hakuba yena i wa hlayelwe
ka hina, i lo amukela a xi-
yabelo xakwe xa kukozela
loku.
Mat. 10. 4. Luka 6. 16. xipm. 25. xip. 12. 25. & 20. 24. & 21. 19.
18 (Makunu loyi munhu i lo
xaba a simu hi caçazelo wa
kubiha kakwe; na awa hi
hloko, a pulakanyeka hi la-
ha xikari, ni marumbu ya-
kwe yon*k*le ma lo halaka.
Mat. 27. 5, 7, 8. & 26. 15. 2 Pet. 2. 15.
19 *Z*i lo ti*b*yiwa hi bon*k*le laba
ba akileko le Jerusalema;
kota le*z*i hi lirimi la*b*ye legi
simu gi ti*b*yiwa Akeldama,
loko ku hi ku ngalo, I simu
ya nkata.)
20 Hakuba ku tsalilwe bukwi-
ni ga Tisimu,
Yin*d*lu yakwe a yi mahe
a xiwunza, nga ni munhu
a nga aki ka yona:
ni,
Wutsamo gakwe a gi te-
kiwe hi mu*n*wani.
21 Hi kwalaho ka laba banhu
laba ba nga wa hlengele na
hina xon*k*le xikati laha a
Hosi Jesu a nga wa engena
a huma xikari ka hina,
22 Kusangula hi kubapatiza ka
Johani, ku kala lego siku a
nga amukelwa le hehla a
suka ka hina, ka laba nga a
mu*n*we a maha kustumu-
nyu *z*i*n*we na hina wa kuvu-
ka kakwe.
Marku 1. 1. xipm. 8, 9, Joh. 15. 27. xip. 4. 33.
23 Bona ba lo yimisa bambiri,
Josefa a bitiwako Basaba,
loyi a nga culiwa a ku hi
Justusi, na Matia.
xip. 15. 22.
24 Na bona ba lo kombela, ba
ku ngalo, Wena, Hosi, loyi
u ti*b*ako a timbilu ta banhu
bon*k*le, komba wa laba loyi
wena u mu hlawulileko,
xip. 15. 8. Kuv. 2. 23.
25 A ku teka wutsamo ga ku-
kozela loku ni wupostoli,
legi Judasi a pfukileko ka
gona, a fela kuya wutsa-
*n*weni gakwe.
xipm. 17.
26 Bona ba lo ba vumbisa; ku
lo vumbiwa Matia; i lo hla-
yelwa ni bapostoli bakume
ni mu*n*we.

XIPIMO 2.

1 Ni laha a siku ga Penteko-
sti gi nga wa cikele, bona
bon*k*le ba wa tsombene wu-
tsamo gi*n*we.
xip. 1. 14. & 20. 16.
2 Kalakale ku lota hi le tilwe-
ni a kuvumavuma kota abu-
butsa ga mheho ya ntamo,
ku yi tatisa a yin*d*lu leyi ba
nga wa tsamile kona.
xip. 4. 31.
3 Laho ku lo woneka ka*b*ye a
tirimi ti hambeneko, ti kota
ta nzilo; ti lo cikela hehla
ka mu*n*we ni mu*n*wani.

4 Bon*k*le ba wa lo tatiswa hi
Moya wa ku Basa, ba lo sa-
ngula kuwulawula hi ti-
*n*wani tirimi, kota Moya
wu lo ba nyika kuhumese-
la.

xip. 1. 5. & 10. 46. & 19. 6. Marku 16. 17. 1 Kor. 12. 10, 28, 30. & 13. 1. & 14. 2, &c.

5 Makunu laho ku wa akile
le Jerusalema a ba Juda, a
banhu ba kolwako, ba tixa-
ka ton*k*le lahasi ka tilo.
6 Laha loku kuvumavuma ku
nga wa zwakele, a xi*dl*emo
xi lo tsombana katigi*n*we,
ba lo dzuka, hakuba loyi ni
loyi i wo bazwa na ba wula-
wula hi lirimi la ka ka*b*ye.
7 Bon*k*le ba lo damiswa ba lo
hlamaliswa, baku, Manga-
*b*ye, laba bon*k*le ba wula-
wulako a hi ba le Galile ke?

xip. 1. 11.

8 Hi yini hi zwako hina, loyi
ni loyi hi lirimi la ka ka-
*b*ye, lolu hi *t*relweko ha lo-
na ke?
9 Ba Patia ni ba Medi ni ba
Elamitia, ni laba ba tsamako
a Mesopotamia, ni le Judia
ni le Kapadoxia, le Pontu ni
le Asia,
10 Ni le Frigia ni le Pamfilia,
ni le Gipite, ni le ma*k*lelwe-
ni ya Libia hi se Kurene, ni
bapfumba ba le Roma, a ba
Juda ni ba hunżulukileko
ba matiko,
11 Ni ba Krete, ni ba Arabia,
ha bazwa ba wulawula hi
tirimi ta hina mitiro ya nta-
mo ya Nungungulu.
12 Bona bon*k*le ba lo hlamali-
swa, ba wa lo kanganyi-
swa, ba ku ka mu*n*we ni
mu*n*wani, Hi ku yini le*z*i
ke?
13 Kanile*z*i ba*n*wani ba lo tse-
ketsela ba ku ngalo, Laba
ba xurisilwe hi waini gi-
*s*wa.

14 Kanile*z*i Petro na yima *z*i-
*n*we ni bakume ni mu*n*we,
i lo *k*lakusa a gezu gakwe,
i lo kanela ka*b*ye, aku,
*N*wina madota ya Judia, ni
*n*wina *n*wen*k*le laba mu
akileko Jerusalema, nga le-
xi xi ti*b*eka ka *n*wina, mu
nyika n*dl*ebe ka timhaka
ta mina.
15 Hakuba laba a ba popilwe,
kota mu alakanyako; na
mu wona le*z*aku hi hora ya
wunharu ya siku;

1 Tesa. 5. 7.

16 Kanile*z*i lexi hi lexi xi nga
kanelwe hi muprofeti Jo-
eli;
17 Ku ta maheka hi masiku
ya kugumesa, a wula Nu-
ngungulu, Nzi ta cela a
Moya wa mina ka nyama
yon*k*le: a barisanyana ba
*n*wina ni banhanyana ba
*n*wina ba ta profeta, ni
majaha ya *n*wina ma ta
wona *z*iwoniso, ni *z*ikosa-
na *z*a *n*wina *z*i ta lora mi-
loro:

Joh. 7. 38. xip. 10. 45. & 21. 9.

18 Ina ka malanza ya mina
ni ka malanza ya mina ya
xisati hi lawo masiku nzi

ta cela a Moya wa mina;
ba ta profeta.
xip. 21. 4, 9, 10. 1 Kor. 12. 10, 28. & 14. 1, &c.
19 Nzi ta wonisa *z*idamiso le
hehla tilweni, ni *z*iwoniso
lahasi misabeni; a nkata,
ni nzilo, ni hunguba ya
musi:
20 Ni gambo gi ta hunzuka
a munyama, ni hweti yi
ta hunzuka nkata, hi ka
siku ga kuta ka Hosi, le-
go siku ga hombe ni ca-
bekako;
Mat. 24. 29. Marku 13. 24. Luka 21. 25.
21 Ku ta maheka, kani hi
wihi a ta nga bitana bi-
tweni ga Hosi i ta hanyi-
swa.
Roma 10. 13.
22 *N*wina madota ya ba Israe-
li, zwanani leti timhaka: Je-
su wa le Nazareta, a mu-
nhu a tiyisilweko hi Nungu-
ngulu ka nwina hi mitiro ya
ntamo ni *z*ihlamaliso ni *z*i-
woniso, le*z*i Nungungulu a
nga *z*i maha ha yena xikari
ka *n*wina, kota le*z*i a wu-
tsumbu ga *n*wina mu *z*i ti-
*b*ako;
Joh. 3. 2. & 14. 10, 11. xip. 10. 38. Heb. 2. 4.
23 Yena, na a nyikelwe hi ku-
ngo gi yimisilweko ni kuti-
*b*a hi mahlweni ka Nungu-
ngulu, *n*wina hi canja ga ba
nga hi ko na nayo mu lo mu
belela mu mu daya:
Mat. 26. 24. Luka 22. 22. & 24. 44. xip. 3. 18. & 4. 28. & 5. 30.
24 Loyi Nungungulu a nga mu
vuxa, na a *k*la*k*lilwe wutsu-
lwini ga kufa: hakuba *z*i wa
nga koteki le*z*aku nga a ko-
nwa ha kona.
25 Hakuba Davida a kanela ha
yena,
Nza yi wona Hosi a xika-
ti xon*k*le mahlweni ya mi-
na; hakuba yona yi le ca-
njeni ga mina ga xinene,
le*z*aku nzi nga ta tseka-
tsekiswa:
xipm. 32. xip. 3. 15. & 4. 10. & 10. 40. & 13. 30, 34. & 17. 31. Roma 4. 24. & 8. 11. 1 Kor. 6. 14. & 15. 15. 2 Kor. 4. 14. Gal. 1. 1. Efe. 1. 20. Kol. 2. 12. 1 Tesa. 1. 10. Heb. 13. 20. 1 Pet. 1. 21.
26 Hikwalaho a mbilu ya
mina yi lo nengela, ni liri-
mi lamina la tsaka; nguvu
kambe a nyama ya mina
yi ta tsama kutsumbe-
ni:
27 Hakuba u nga ta siya a
muhefemulo wa mina Ha-
yidesi, ge u nga ta vume-
la wa ku Basa wa wena
ku wona kubola.
28 Wena u yi ti*b*ekisile ka
mina a n*d*lela ya wutomi;
u ta nzi maha ku tala hi
kuhlakana mahlweni ya
wena.
29 Bamaka*b*ye, nga nzi kanela
hi matsenya hi kokwani
Davida, le*z*aku i lofa a kele-
lwa, ni *n*kele wakwe wu ko-
na ka hina ku kala legi si-
ku.
xip. 13. 36.
30 Hikwalaho na wa hi mupro-
feti, na a ti*b*a le*z*aku Nu-
ngungulu i hlambanyile hi
xifungo ka yena, le*z*aku hi
mbewu ya mihanzo ya xi-
wunu xakwe i ta beka mu-

*n*we a ta nga tsamo xitsa-
*n*weni xakwe xa wukosi;
Luka 1. 32, 69. Roma 1. 3. 2 Tim. 2. 8.
31 Yena i lo wona loku hi ma-
hlweni i lo kanela hi kuvu-
ka ka Kristu, le*z*aku cima a
nga siywangi Hayidesi, ci-
ma ni nyama yakwe a yi
wonangi kubola.
xip. 13. 35.
32 Loyi Jesu Nungungulu i lo
mu vuxa, loyi hi nga baku-
stumunyu bakwe hina ho-
n*k*le.
xipm. 24. xip. 1. 8.
33 Na a nga na *k*lakusilwe hi
ka ga xinene canja ga Nu-
ngungulu, na hi amukelisi-
lwe hi Dadani a xitsumbiso
xa Moya wa ku Basa, loyi a
celileko lexi, mu xi wonako
ni mu xi zwako.
xip. 1. 4. & 5. 31. & 10. 45. Fil. 2. 9. Heb. 10. 12. Joh. 14. 26. & 15. 26. & 16. 7, 13. Efe. 4. 8.
34 Hakuba Davida a nga *k*la-
kukangi matilweni: kanile-
*z*i a wula a wutsumbu ga-
kwe,
A Hosi yi ku ngalo ka
Hosi ya mina, Tsama we-
na canjeni ga mina ga
xinene,
Mat. 22. 44. 1 Kor. 15. 25. Efe. 1. 20. Heb. 1. 13.
35 Nzi kala nzi mahe a bala-
la ba wena a xikegetelo
xa mikonzo ya wena.
36 Nga yin*d*lu yon*k*le ya Israe-
li yi zi ti*b*isisa, le*z*aku Nu-
ngungulu i mu mahile a
Hosi ni Kristu, loyi Jesu
mu mu beleleko.
xip. 5. 31.
37 Makunu na ba *z*i zwile, ba
lo kla*b*yiwa timbilwini ta-
*b*ye, ba ku ngalo ka Petro
ni ka bapostoli bon*k*le, Ba-
maka*b*ye, hi ta maha yini
ke?
Luka 3. 10. xip. 9. 6. & 16. 30.
38 Petro a ku ngalo ka*b*ye,
Hunzulukani, mu bapati-
zwa *n*wen*k*lelele bitweni ga
Jesu Kristu kutsetselelweni
ka *z*onho *z*a *n*wina; mu ta
amukela xinyikiwo xa Mo-
ya wa ku Basa.
Luka 24. 47. xip. 3. 19.
39 Hakuba xi ka *n*wina xitsu-
mbiso, ni ka banana ba
*n*wina, ni ka bon*k*le laba ba
nga le kule, kota a banyi-
ngi laba a Hosi Nungu-
ngulu a ta nga bitana ka
yena.
xip. 3. 25. & 10. 45. & 11. 15, 18. & 14. 27. & 15. 3, 8, 14. Efe. 2. 13, 17.
40 *Zin*we ni timhaka ti*n*wani
totala i lo kustumunya, i
lo ba laya, aku, Hanyisani
wutsumbu ga *n*wina ka xi-
zukulwana xi gombonyeki-
leko.
41 Ni laba ba nga amukela ti-
mhaka takwe ba lo bapati-
zwa: ku lo engetelwa ka-
bye hi lego siku a makume
manharu ya mazana ya mi-
hefemulo.
42 Bona ba lo nonohisa ba ko-
misisa kugonziseni ka bapo-
stoli ni ku*k*langaneni, ni ku
kemeni ka xibaba ni miko-
mbelweni.
xip. 1. 14. xipm. 46. Roma 12. 12. Efe. 6. 18. Kol. 4. 2. Heb. 10. 25.
43 Ni kucaba ku lota ka mi-
hefemulo yon*k*le: a *z*idami-

so *z*inyingi ni *z*iwoniso *z*i lo mahiwa hi bapostoli.
Marku 16. 17. xip. 4. 33. & 5. 12.
44 Ni bon*k*le laba ba nga kolwa ba wa hi wutsamo gi*n*we, ba lo hlengela a *z*ilo *z*on*k*le;
xip. 4. 32, 34.
45 Ba lo xabisa a *z*i*b*ya ni xuma xa*b*ye, ba abelana bo*nk*le, kota kuvumala ka munhu.
46 Masiku ni masiku, ba wo simamisa katigi*n*we hi mbilu yi*n*we tempeleni, ni ku kema a xibaba le kaya, ba lo teka kuga ka*b*ye hi kutsaka ni mbilu yo saseka,
xip. 1. 14. & 5. 42. & 20. 7. Luka 24. 53.
47 Na ba bonga Nungungulu, na ba ranzeka ka banhu bo*nk*le. Ni Hosi yi lo engetela·ka*b*ye masiku ni masiku laba ba ta nga hanyiswa.
Luka 2. 52. xip. 4. 33. & 5. 14. & 11. 24. Roma 14. 18.

XIPIMO 3.

1 Makunu Petro ni Johani ba lo kanziya tempeleni hi hora ya kukombela, na yi hi hora ya wun*k*lanu ni mune.
xip. 2. 46.
2 Ni munhu wo kari a nga wa hi xilema hi le ru*b*yini ga nyine wakwe i lo rwalwa, loyi a nga wa bekwa masiku ni masiku le nyangweni ya tempele leyi yi ti*b*yako yo Saseka, ku kombela *z*inyikiwo ka labo ba engenako tempeleni;
xip. 14. 8. Joh. 9. 8.
3 Loyi na a wona Petro ni Johani ku engena lomo tempeleni, i lo kombela a ku amukela xinyikiwo.
4 Petro, na a ciwukisisa a mahlo yakwe ka yena, *zin*we na Johani, a ku ngalo, Hi cuwuke.
5 Yena i lo ba ingisa, na alakanya ku amukela xa ku maha ka*b*ye.
6 Kanile*z*i Petro a ku ngalo, A siliva ni nzalama a nzi na*z*o; kanile*z*i lexi nzi nga naxo, lexo nza ku nyika. Hi bito ga Jesu wa le Nazareta, famba.
xip. 4. 10.
7 Yena i lo mu teka hi canja gakwe ga xinene, i lo mu yimisa: kalakale a mikonzo yakwe ni mahlakala yakwe ma lo amukela a ntamo.
8 Na a jatama, i lo yima, i lo sangula ku famba; i lo engena nabo tempeleni, na a famba, na a jatama a dumisa Nungungulu.
9 Ni bon*k*le banhu ba lo mu wona na a famba ba lo dumisa Nungungulu:
xip. 4. 16, 21.
10 Bona ba lo mu ti*b*a, le*z*aku hi yena a nga tsamela a *z*inyikiwo le Nyangweni yi Saseka ya tempele: ba wa lo tatiswa hi kudama ni kuhlamaliswa ka lexo xi mahekileko kakwe.
Joh. 9. 8.
11 Kota le*z*i a nga wa ha komelele ka Petro ni Johani, banhu bon*k*le ba lo tsumatsuma katigi*n*we ka*b*ye le nyangweni yi ti*b*yako ya

Solomoni, na ba damiswa
ha hombe.
Joh. 10. 23. xip. 5. 12.
12 Laho Petro a nga wa *z*i wo-
nile, i lo hlamula ka banhu,
*N*wina madota ya ka Israe-
li, hi yini *n*wina mu hlama-
lako hi loyi munhu ke? ku-
tani hi mu hi cuwukisisako,
ku kwatsi hi ntamo wa hi-
na ni kululama ka hina hi
mu mahile a famba ke?
13 Nungungulu wa Abraha-
ma, ni wa Isaka, ni wa
Jakobe, ni Nungungulu wa
bararu ba hina, i dumisile a
Nanza gakwe Jesu: loyi
*n*wina mu nga mu nyikela,
mu mu kaneta mahlweni
ka ngohe ya Pilatu, laha a
nga laba ku mu *k*la*k*lisa.
Joh. 7. 39. & 12. 16. & 17. 1. & 18. 40. & 19. 15. Mat. 27. 2, 20. Marku 15. 11. Luka 23. 18, 20, 21. xip. 13. 28.
14 Kanile*z*i mu lo kaneta loyi
wa ku Basa ni a wa Kulula-
ma, mu kombela a mudayi
ku nyikiwa ka *n*wina,
Marku 1. 24. Luka 1. 35. xip. 2. 27. & 4. 27. & 7. 52. & 22. 14. Heb. 2. 10. & 5. 9. 1 Joh. 5. 11.
15 Mu lo daya a Hosi ya wuto-
mi; loyi Nungungulu a mu
vuxileko hi ka bafileko;
ngabile*z*o hina hi bakustu-
munyu.
xip. 2. 24, 32.
16 Hi kukoleka bitweni gakwe
a bito gakwe gi mahile loyi
munhu a ntamo, loyi mu
mu wonako na mu mu tiba:
ina, hi kukoleka loku ku
nga ka yena ku mu nyikile
loku kuhanyiswa mahlweni
ka *n*wina nwen*k*le.
Mat. 9. 22. xip. 4. 10. & 14. 9.
17 Ni makunu, bamaka*b*ye,
nza *z*i ti*b*a le*z*aku hi kunga-
ti*b*i mu lo xi maha, kota
le*z*i a bafumeli ba *n*wina ba
nga maha kambe.
Luka 23. 34. Joh. 16. 3. xip. 13. 27. 1 Kor. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.
18 Kanile*z*i *z*ilo Nungungulu a
nga *z*i wonisa hi mahlweni
hi milomu ya baprofeti bo-
n*k*la, le*z*aku Kristu wakwe
i ta nga xaniseka, *z*i ngaho
ku tatisekile.
Luka 24. 44. xip. 26. 22. 1 Pet. 1. 10, 11.
19 Hikwalaho *n*wina hunzulu-
kani, mu wuya kambe, kasi
a *z*onho *z*a *n*wina nga *z*i vi-
nyetelwa, le*z*o kasi ku fela
ku cikela a *z*ikati *z*a vuxiwa
hi le mahlweni ka Hosi;
xip. 2. 38.
20 Kasi a fela ku rumela Kri-
stu loyi a yimiselweko *n*wi-
na, yena Jesu:
21 Loyi a tilo gi felako ku mu
amukela ku kala xikatini
xa ku*k*leliselwa ka *z*ilo *z*o-
n*k*le, le*z*i *z*i kanelweko hi
Nungungulu hi milomu ya
baprofeti bobasa bon*k*le, ci-
ma ku sangula a tiko.
xip. 1. 11. Mat. 17. 11. Luka 1. 70.
22 Mosi ha kunene i te ngalo,
Nungungulu i ta mu vuxela
a muprofeti xikari ka ba-
maka*b*ye ba *n*wina, kotisa
mina; ka yena mu ta ingi-
seni ni *z*on*k*le lezi a ta nga
wula ka *n*wina.
xip. 7. 37.
23 Ku ta maheka, ka banhu
bon*k*le, laba ba nga mu ingi-
siko loye a muprofeti, ba ta
lo*b*yiswa ha kunene xikari
ka banhu.

24 Ina ni bon*k*le baprofeti ku
sukela ka Samueli ni ka
bona laba ba lanzelako,
kota a wunyingi ga laba
ba kaneleko bonawu ka-
mbe ba lo *b*yela hi laya
masiku.
25 *N*wina mu banana ba ba-
profeti, ni ba xivumelwano
lexi Nungungulu a nga xi
maha ni bararu ba *n*wina,
aku ka Abrahama, Hi ka
mbewu ya wena tixaka to-
n*k*le ta misaba ti ta kateki-
swa.
xip. 2. 39. Roma 9. 4, 8. & 15. 8. Gal. 3. 8, 26.
26 Ka *n*wina kuranga Nungu-
ngulu, na mu vuxele a Na-
nza gakwe, i lo mu rumela
ku katekisa *n*wina, hi ku-
hunzuluka *n*wen*k*lelele ka
kuonha ka *n*wina.
Mat. 10. 5. & 15. 24. Luka 24. 47. xip. 13. 32, 33, 46. xipm. 22. Mat. 1. 21.

XIPIMO 4.

1 Ni kota le*z*i ba nga wa ha
kanela ka banhu, a bapristi
ni tinduna ta tempele ni ba
Sadusi ba lota ba*b*ye,
Luka 22. 4. xip. 5. 24.
2 Na ba zangarile nguvu
hakuba ba lo gonzisa ba-
nhu, ni kuba hungu hi
Jesu hi kuvuka ka bafile-
ko.
Mat. 22. 23. Mit. 23. 8.
3 Ba lo klateka a man*d*la he-
hla ka*b*ye, ba lo ba kotsela
kala manziko: hakuba ma-
kunu gi wa pelile.
4 Kanile*z*i a botala laba ba
ngazwa mhaka ba lo kolwa;
ni tsengo wa banhu ba wa
hi n*k*lanu wa makume ya
mazana.

5 Na ku mahisile le*z*o hi ma-
nziko, a bafumeli ba*b*ye ni
masingalakati ni batsali ba
lo tsombana wutsamo gi-
*n*we le Jerusalema;
6 Ni Anasi mupristi wa ho-
mbe i wa hi kona, na Kaia-
fasi, na Johani, na Alekza-
ndro, kota a wunyingi ga
laba ba nga wa hi maxaka
ya mupristi wa hombe.
Luka 3. 2. Joh. 11. 49. & 18. 13.
7 Laha ba nga wa ba yimisile
xikari ka*b*ye, ba lo wutisa,
Hi ntamo wa ku yini, ku-
tani hi bito ga mani mu ma-
hileko lexi ke ?
Mat. 21. 23. xip. 7. 27.
8 *Z*onake Petro, na a tele hi
Moya wa ku Basa, a ku
ngalo ka*b*ye, *N*wina bafu-
meli ba banhu, ni masinga-
lakati,
Luka 12. 11, 12.
9 Loku i nyamu*k*la hi wuti-
swa hi ntiro wo saseka wu
mahilweko ka munhu loyi
a nga haba ntamo, ni ku
loyi munhu i hanyisile ku
yini;
10 Nga xi ti*b*eka ka *n*wina
*n*wen*k*le, ni ka bon*k*le ba-
nhu ba Israeli, le*z*aku bi-
tweni ga Jesu Kristu wa le
Nazareta, loyi *n*wina mu
nga mu belela, loyi Nungu-
ngulu a mu vuxileko hi ka
bafileko, hi ka yena loyi
munhu i yimile mahlweni
ka *n*wina na a hanyisilwe.
xip. 2. 24. & 3. 6, 16.

11 Yena hi ri*b*ye legi gi nga
aliwa hi *n*wina baaki, legi
gi nga mahwa hloko ya ma-
gumo.
Mat. 21. 42.
12 A ku kona a kuhanyiswa hi
ka mu*n*wani: hakuba a gi
kona gi*n*wani bito lahasi ka
tilo, lego gi nyikilweko xi-
kari ka banhu, lego hi ta
nga hanyiswa ha gona.
Mat. 1. 21. xip. 10. 43. 1 Tim. 2. 5, 6.
13 Makunu laha na ba wonile
kutiya ka Petro ni Johani,
ba lo pima le*z*aku hi banhu
ba nga gonzangiko ba nga
ti*b*iko, ba lo hlamaliswa; ba
lo *z*i ti*b*a, le*z*aku ba wa hi *z*i-
*n*we na Jesu.
Mat. 11. 25. 1 Kor. 1. 27.
14 Na ba wona a munhu a ha-
nyisilweko na a yimile *z*i-
*n*we nabo, ba wa nga hi ni
kuwula ncumo xa ku ka-
neta.
xip. 3. 11.
15 Kanile*z*i laha na layile le-
*z*aku a ba humeswe hi le
*k*lelweni ka hu*b*ye, ba lo
hlamusana a wutsumbu
ga*b*ye,
16 Baku, Hi ta maha yini hi
laba banhu ke? hakuba ha
kunene lexo xiwoniso xidu-
mileko xi mahilwe hi bona,
xi wonekelisilwe ka bon*k*le
laba ba akileko Jerusalema;
a hi na ku xi kaneta.
Joh. 11. 47. xip. 3. 9, 10.
17 Kanile*z*i le*z*aku xi nga ha
nonohisi xi hangalaka ma-
hlweni ka banhu, nga hi ba
dzukisa, le*z*aku ba nga wu-
lawuli ku sukela le*z*i ka
munhu hi bito legi.
18 Ba lo ba bitana, ba lo ba la-
ya ku kala ba nga wulawu-
li ni ka*n*we kutani kugonzi-
sa hi bito legi ga Jesu.
xip. 5. 40.
19 Kanile*z*i Petro na Johani ba
lo hlamula ba ku ngalo ka-
*b*ye, Kutani *z*i sasekile ma-
hlweni ka Nungungulu ku
ingisa *n*wina ku hunza ku
ingisa a Nungungulu, la-
mulani *n*wina:
xip. 5. 29.
20 Hakuba a *z*i koteki ku tsika
kukanela *z*ilo hi *z*i wonileko
ni hi *z*i *z*wileko.
xip. 1. 8. & 2. 32. & 22. 15. 1 Joh. 1. 1, 3.
21 Bona, laha na ba ba hono-
kele, ba lo ba tsika, a ba
kumangi ncumo xa ku ba
xanisa ha xona, hakuba a
banhu bon*k*le; hakuba bo-
n*k*le banhu ba wo dumisa
Nungungulu hi lexo xi ma-
hekileko.
Mat. 21. 26. Luka 20. 6, 19. & 22. 2. xip. 3. 7, 8. & 5. 26.
22 Hakuba a munhu i wa hu-
nza a mune wa makume ya
malembe a tanga yakwe, lo-
yi lexi xiwoniso xa kuha-
nyiswa xi nga wa mahi-
lwe.
23 Na ba nga na ba fambisi-
lwe, ba lota ka ba ka*b*ye,
ba lo bika *z*on*k*le le*z*ĭ a ba-
pristi ba hombe ni masinga-
lakati ba nga wa *z*i mahile
ka*b*ye.
xip. 12. 12.
24 Bona, laha ba nga wa *z*i

zwile, ba lo *k*lakusa magezu
ya*b*ye ka Nungungulu hi
mbilu yi*n*we, ba ku ngalo,
O Hosi, wena u nga maha
a tilo ni misaba ni bimbi,
ni le*z*i *z*on*k*le *z*i nga ka
*z*ona:
25 Wena hi Moya wa ku Basa,
hi nomu wa dadani wa hina
Davida a nanza ga wena, i
te ngalo,
Ba Matiko ba karatekela
yini, ni banhu ba alaka-
nya a *z*ilo *z*a mahala ke?
26 A tihosi ta misaba ti lo
vukile, ni bafumeli ba lo
tsombene katigi*n*we a ku
vukela a Hosi, ni ku vu-
kela loyi Ahlawulilwe-
ko:
27 Hakuba ha kunene ka lowu
muti ba vukela a Nanza ga
ku basa ga wena Jesu, loyi
u mu totileko, bona Herodi
na Pontio Pilatu, *z*i*n*we ni
ba Matiko ni banhu ba Isra-
eli, ba wa lo tsombana kati-
gi*n*we,
Mat. 26. 3. Luka 1. 35. & 4. 18. & 22. 2. & 23. 1, 8. Joh. 10. 36.
28 A ku maha lexi hi canja ni
kungo ga wena 'gi yimisi-
lweko gi nga xi longisela hi
mahlweni ku maheka.
xip. 2. 23. & 3. 18.
29 Ni makunu, Hosi, cuwuka
kudzukisa ka*b*ye: u nyika
ka malanza ya wena ku ka-
nela mhaka ya wena hi ku-
tiya kon*k*le,
xipm. 13, 31. xip. 9. 27. & 13. 46. & 14. 3. & 19. 8. & 26. 26. & 28. 31. Efe. 6. 19.
30 Laha na u nawuluta a canja
ga wena ku hanyisa; le*z*aku
a *z*iwoniso ni *z*ohlamaliso *z*i
ta mahiwa hi bito ga wa
kubasa ni Nanza ga wena
Jesu.
xip. 2. 43. & 3. 6, 16. & 5. 12. xipm. 27.
31 Laha na ba kombelile, wu-
tsamo gi lo tsekatsekiswa
gwalegi ba nga nga wa tso-
mbene ka katigi*n*we; bona
bon*k*le ba wa tatilwe hi
Moya wa ku Basa, ba lo ka-
nela a mhaka ya Nungu-
ngulu hi kutiya.
xip. 2. 2, 4. & 16. 26. xipm. 29.
32 Ni xi*d*lemo xa bona ba
kolwako xi wa hi xa mbilu
yi*n*we ni muhefemulo mu-
*n*we: ku wa nga hi kona ni
munwe wa*b*ye a nga ku
ngalo a *z*ilo a nga na*z*o wa
hi *z*a yena *n*winyi; kanile*z*i
a *z*ilo *z*on*k*le ba wa lo hle-
ngela bon*k*lelele.
Roma 15. 5, 6. 2 Kor. 13. 11. Fil. 1. 27. & 2. 2. 1 Pet. 3. 8. xip. 2. 44. & 5. 12.
33 Na hi ntamo wa hombe a
bapostoli ba nyika ku ku-
stumunya kabye hi kuvuka
ka Hosi Jesu: ni wuxinji
ga hombe gi wa hi ka bona
bon*k*le.
xip. 1. 8, 22. & 2. 47.
34 Hakuba ku wa nga hi kona
xikari ka*b*ye loyi a nga wa
vumala: hakuba kota a ba-
nyingi laba ba nga wa hi ni
misaba kutani tiyin*d*lu ba
lo xabisa, ba lo neha a tse-
ngo *z*a *z*ilo le*z*i *z*i xa*b*yisi-
lweko,
xip. 2. 45.
35 Ba lo *z*i beka mikonzweni
ya bapostoli: ku lo abelwa

ka loyi ni loyi, kota kuvumala ka*b*ye.
xipm. 37. xip. 2. 45. & 5. 2. & 6. 1.

36 Na Josefa, loyi a nga culwa hi bapostoli a ku ngalo hi Barnabasi (loyi, hi ku*k*lamusilwa, i *N*wana wa kunengeliswa), a mu Levi, a munhu wa le Kupero hi ku*t*ralwa,
37 A nga wa hi ni simu, i lo gi xabisa, i lo neha a mali, i lo yi beka mikonzweni ya bapostoli.
xipm. 34, 35. xip. 5. 1, 2.

XIPIMO 5.

1 Kanile*z*i a munhu wo kari a ti*b*yako Ananiasi, *z*i*n*we na Safira a sati wakwe, i lo xabisa a tsomba,
2 I lo kweketa kihlanya ga tsengo, i wa *z*i ti*b*a ni sati wakwe, i lo neha a kihlanya go kari, i lo gi beka mikonzweni ya bapostoli.
xip. 4. 37.
3 Kanile*z*i Petro a ku ngalo, Ananiasi, hi yini Satani a tatisileko a mbilu ya wena a ku hemba wunwa ka Moya wo Basa, ni kukweketa a kihlanya ga tsengo wa saba ke?
Luka 22. 3. xipm. 9.
4 Ni leyi yi seleko, a hi ya wena *n*winyi ke? anzako na gi xa*b*yisilwe, gi wa nga hi nta*n*weni wa wena ke? U alakanyela yini *z*a ku ngahi mbilwini ya wena ke? Wena a ku hembangi wunwa ka banhu, kanile*z*i ka Nungungulu.
5 Na Ananiasi laha nazwa leti timhaka i lowa lahasi i lofa: ni kucaba ka hombe ku lota ka bon*k*le laba ba nga wa *z*i zwile.
xipm. 10, 11.
6 Ni majaha ma lo suka ma lo mu songela, ba lo mu rwala lahan*d*le ku ya mu lahla.
Joh. 19. 40.

7 Ku wa nga ku hi nzako ka xipimo xa tihora tinharu, laha a sati wakwe, a nga kala ku *z*i ti*b*a le*z*i *z*i mahekileko, i lo engena.
8 Petro i lo hlamula ka yena, Nzi *b*yela loku mu nga mu xabisile a saba hi *z*a ku ngahi. Yena a ku ngalo, Ina, hi *z*a ku ngahi.
9 Kanile*z*i Petro a ku ngalo ka yena, Hi yini mu *k*langeneko ku ringa a Moya wa Hosi? wanga*b*ye, a mikonzo ya laba ba nga lahla a nuna wa wena yi le nyangweni, ba ta ku rwala wenawu lahan*d*le.
Mat. 4. 7. xipm. 3.
10 Yena i lowa kalakale mikonzweni yakwe, i lofa: ni majaha ma lo engena ma lo mu kuma na a file, ba lo mu rwala lahan*d*le ba ya mu lahla hi le nuneni wakwe.
xipm. 5.
11 Ni kucaba ka hombe ku lota ka ceci yon*k*le, ni ka bon*k*le laba ba zwileko le*z*i *z*ilo.
xipm. 5. xip. 2. 43. & 19. 17.

12 Hi man*d*la ya bapostoli ku
lo mahiwa a *z*iwoniso *z*inyi-
ngi ni *z*idamiso xikari ka
banhu; bon*k*le ba wa hi
mbilu yi*n*we nyangweni ya
Solomoni.
xip. 2. 43. & 3. 11. & 4. 32. & 14. 3. & 19. 11. Roma 15. 19. 2 Kor. 12. 12. Heb. 2. 4.
13 Kanile*z*i ku wa nga hi kona
ni mu*n*we loyi a nga wa kota
kuhlengela nabo: ahemba a
banhu ba wa dumisa bona;
Joh. 9. 22. & 12. 42. & 19. 38. xip. 2. 47. & 4. 21.
14 Ni makolwa ma engetelwa
ka Hosi, a *z*i*d*lemo *z*a ba ba-
nuna ni ba basati;
15 Kota le*z*o ba nga wa rwala
baba*b*yako le mapangweni,
ba lo ba e*k*lelisa masangwe-
ni ni le *z*itandeni, le*z*aku,
kota loku Petro a hunza,
a xiruti xakwe xi ta ba si-
rela ba*n*wani ba*b*ye.
Mat. 9. 21. & 14. 36. xip. 19. 12.
16 Laho kambe ku lota a xi*d*le-
mo hi le mutini yi renzele-
keleko Jerusalema, na ba
neha banhu ba ba*b*yako, ni
laba ba nga wa karatwa hi
moya ya kubiha: ba lo ha-
nyiswa bon*k*lelele.
Marku 16. 17, 18. Joh. 14. 12.

17 Kanile*z*i a bapristi ba ho-
mbe ba lo suka, ni bon*k*le
laba ba nga wa hi *z*i*n*we na-
yena (ba lixaka laba ba Sa-
dusi), ba lo tatiswa hi wu-
kuxu,
xip. 4. 1, 2, 6.
18 Ba lo *k*lateka man*d*la ka
bapostoli, ba lo ba beka pa-
xweni.
Luka 21. 12.
19 Kanile*z*i a ngelosi ya Hosi
yi lo vulula ti*b*ati ta paxo ni
wusiku, yi lo ba humesa, yi-
ku ngalo,
xip. 12. 7. & 16. 26.
20 Fambani, yimani mu ya ka-
nela ka banhu tempeleni
a timhaka ton*k*le ta loku
Kuhanya.
Joh. 6. 68. & 17. 3. 1 Joh. 5. 11.
21 Laha bona na ba *z*i *z*wile,
ba lo engena tempeleni laha
mixweni, ba lo gonzisa. Ka-
nile*z*i a mupristi wa hombe
i lota, ni laba ba nga wa hi
*z*i*n*we na yena, ba bitana a
hu*b*ye katigi*n*we, ni masi-
ngalakati won*k*le ya banana
ba Israeli, ba lo rumela le
n*d*lwini ya paxo kasi ba ne-
hiwa.
xip. 4. 5, 6.
22 Kanile*z*i lawo manganaka-
na ma ngata a ma ba ku-
mangi le paxweni; bona ba
lo *k*lela, ba ya hlawutela,
baku,
23 Ni yin*d*lu ya paxo hi yi
kumile yi valilwe ha kune-
ne kwatsi, ni barinzeli ba
yimile tinyangweni: kani-
le*z*i laha hi nga wa vulule,
a hi kumangi munhu lomo
nzeni.
24 Makunu laha a nduna ya
tempele ni bapristi ba ho-
mbe ba nga wa zwile leti
timhaka, ba lo kanganyiswa
nguvu ha bona lexi xi ta
mbetiswa hi ku yini.
Luka 22. 4. xip. 4. 1.
25 Laho ku lota a mu*n*we i lo
ba *b*yela, Manga*b*ye, a ba-
nhu laba mu nga ba enge-

nisile paxweni ba lomo tempeleni ba yimile ba gonzisa a banhu.
26 *Z*onake ku loya a nduna ni manganakana, ba ya ba tisa, kanile*z*i a ba wa nga ba susumetangi hi ntamo; hakuba ba lo caba a banhu, ku nga ta ku ba gan*d*liwa hi mari*b*ye.
Mat. 21. 26.
27 Laha ba nga wa ba tisile, ba lo ba yimisa mahlweni ka hu*b*ye. Ni mupristi wa hombe i lo ba wutisa,
28 Yiku, Hi lo mu laya hi kulayisisa le*z*aku mu nga gonzisi hi legi bito: langutani, mu tatisile Jerusalema hi kugonzisa ka *n*wina, mu eca ni ku neha a nkata wa munhu loyi hehla ka hina.
xip. 2. 23, 36. & 3. 15. & 4. 18. & 7. 52. Mat. 23. 35. & 27. 25.
29 Kanile*z*i Petro ni bapostoli ba lo hlamula ba ku ngalo, Hi fanelwe ku ingisa Nungungulu ku hunza ku ingisa a banhu.
xip. 4. 19.
30 Nungungulu wa badadani ba hina i lo vuxa Jesu, loyi *n*wina mu nga mu daya, mu mu hayeka sinyeni.
xip. 3. 13, 15. & 10. 39. & 13. 29. & 22. 14. Gal. 3. 13. 1 Pet. 2. 24.
31 Yena Nungungulu i mu *k*lakusile hi canja gakwe ga xinene, a ku maha Hosi ni Muhanyisi, kasi ku nyika kuhunzuluka ka Israeli, ni kutsetselelwa ka *z*onho.
xip. 2. 33, 36. & 3. 15, 26. & 13. 38. Fil. 2. 9. Heb. 2. 10. & 12. 2. Mat. 1. 21. Luka 24. 47. Efe. 1. 7. Kol. 1. 14.
32 Hina hi bakustumunyu ba le*z*i *z*ilo; *z*i ngaho ni Moya wa ku Basa, lowu Nungungulu a wu nyikileko ka bona laba ba mu ingisako.
Joh. 15. 26, 27. xip. 2. 4. & 10. 44.
33 Kanile*z*i bona, laha na ba zwile lexi, ba lo *k*la*b*yiwa mbilwini, ba lo kanakanela ku ba daya.
xip. 2. 37. & 7. 54.
34 Kanile*z*i ku lo yima laho a mu wa le hu*b*yeni, a mu Farisi, a bito gakwe hi Gamalieli, a singalakati ga nayo, i wa hi ni kudzunzeka ka banhu bon*k*le, i lo laya le*z*aku a banhu a ba hume xikatanyana.
xip. 22. 3.
35 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *N*wina madota ya ka Israeli, *k*larihani a wutsumbu ga *n*wina hi ku kumbuka laba banhu, le*z*i mu labako ku *z*i maha.
36 Hakuba hi mahlweni ka laya masiku ku lo suka Teudasi, aku yena wutsumbu hi munhu wa hombe; ka yena ku lo lanzela a banhu bo tala ba mune wa mazana, ba lo *k*langana naye: loyi laha a nga delwe; ni kota bon*k*le laba ba nga wa mu ingisa, ba lo hangalaka, ba mbeteka.
37 A nzako ka loyi munhu ku lo suka Judasi wa Galile masikwini ya kutsalelwa, i lo koka a banhu ku mu lanzela: yenawu kambe i lo lo*b*yiswa; ni kota bon*k*le

laba ba nga wa mu ingisa,
ba lo hangalaka.
38 Makunu nza wula ka *n*wina, Tsikani laba banhu, mu ba *k*la*k*la: hakuba loku legi kungo ni lowu ntiro wu hi wa banhu, wu ta hangalaka:
Mat. 15. 13.
39 Kanilezi loku wu hi wa Nungungulu, *n*wina a mu ta koti ku wu hangalasa; ku nga taku kutani *n*wina mu kumiwa na mulwa na Nungungulu.
Luka 21. 15. 1 Kor. 1. 25. xip. 7. 51. & 9. 5. & 23. 9.
40 Ba lo vumelana na yena: laha na ba bitanile bapostoli ka*b*ye, ba lo baba ba lo ba laya lezaku ba nga kaneli hi bito ga Jesu, ba lo ba tsika.
xip. 4. 18. Mat. 10. 17. & 23. 34. Marku 13. 9.
41 Bona hikwalaho ba lo suka mahlweni ka hu*b*ye, na ba tsaka hi lezaku ba fanele ku komiwa hi kubiha a kota ga Bito.
Mat. 5. 12. Roma 5. 3. 2 Kor. 12. 10. Fil. 1. 29. Heb. 10. 34. Jam. 1. 2. 1 Pet. 4. 13, 16.
42 Ni masiku won*k*le, le tempeleni ni le kaya, a ba tsikangi ku gonzisa ni kukanela hi Jesu kota Kristu.
xip. 2. 46. & 4. 20, 29.

XIPIMO 6.

1 Makunu hi lawo masiku, laha a tsengo wa bapizani wu nga anziswa, ku lo vuka kukalala ka ba Greki ni ba Heberu, hakuba a tinoni ta*b*ye ti wa tsoniwa a kuabelwa ka masiku ni masiku.
xip. 2. 41. & 4. 4, 35. & 5. 14. & 9. 29. & 11. 20. xipm. 7.
2 Ni bakume ni bambiri ba lo bitana a xi*d*lemo xa bapizani ka*b*ye, ba ku ngalo, A ku fenele lezaku hi ta tsika a mhaka ya Nungungulu, hi kozela timeza.
3 Cuwukani hikwalaho, bamakabye, xikari ka *n*wina hlawulani n*k*lanu ni bambiri a banhu ba kubikwa hi kusaseka, ba teleko hi Moya ni ku*k*lariha, labo hi ta nga ba yimisa ka lowu ntiro.
xip. 1. 21. & 16. 2. 1 Tim. 3. 7.
4 Kanilezi hina hi ta nonohisa kukombeleni, ni kukózela ka mhaka.
xip. 2. 42.
5 Ni kuwula ku lo xalalisa xi*d*lemo xon*k*le: ba lo hlawula Stefani, a munhu a teleko hi kukoleka ni Moya wa ku Basa, na Filipu, na Prokoro, na Nikanori, na Timona, na Parmena, na Nikola mu kolwa ga Antioki:
xip. 8. 5, 26. & 11. 24. & 21. 8. Kuv. 2. 6, 15.
6 Laba ba lo ba yimisa mahlweni ka bapostoli: laha na ba kombelile, ba lo klateka man*d*la hehla ka*b*ye.
xip. 1. 24. & 8. 17. & 9. 17. & 13. 3. 1 Tim. 4. 14. & 5. 22. 2 Tim. 1. 6.
7 Ni mhaka ya Nungungulu yi lo anza; ni tsengo wa bapizani wu lo engetelana le Jerusalema ha hombe; ni *k*lawa wa hombe wa ba-

pristi wu lo ingisa kuko-
leka.
xip. 12. 24. & 19. 20. Kol. 1. 6. Joh. 12. 42.
8 Na Stefani, i lo tala hi wu-
xinji ni ntamo, i lo maha a
*z*idamiso ni *z*ihlamaliso xi-
kari ka banhu.
9 Kanile*z*i laho ku suka bo
kari laba ba le sinagogeni gi
bitwako a sinagoga ga le Li-
bertino, ni ba le Kurene, ni
ba le Alekzandria, ni ba le
Kilikia, ni ba le Asia, na ba
kanetana na Stefani.
10 Ba wa nga *z*i koti ku kane-
ta a ku*k*lariha ni Moya lo-
wu a nga wa kanela ha wo-
na.
Luka 21. 15. xip. 5. 39.
11 *Z*onake ba lo kucetela a ba-
nhu, ba ku ngalo, Hi mu
zwile a kanela timhaka ta
nzukano hi Mosi, ni Nungu-
ngulu.
Mat. 26. 59, 60.
12 Bona ba lo vuxa banhu, ni
masingalakati, ni batsali, ba
lota ka yena, ba ta mu ko-
ma, ba lo mu neha le hu-
*b*yeni,
13 Ba lo yimisa a bakustumu-
nyu ba mawunwa, laba ba
nga ku ngalo, Loyi munhu
a nga tsiki ku kanela a ti-
mhaka ti hambeneko ni le-
gi wutsamo go basa, ni na-
yo :
14 Hakuba hi mu zwile a wu-
la, loye Jesu wa Nazareta i
ta lobisa legi wutsamo, i ta
hunzula a mikuwo leyi Mo-
si a nga yi nyika ka hina.
xip. 25. 8.
15 Ni bon*k*le laba ba nga wa
tsamile hu*b*yeni, ba lo cu-
wukisisa mahlo ya*b*ye ka
yena, ba lo wona ngohe ya-
kwe kota ngohe ya ngelosi.

XIPIMO 7.

1 Ni mupristi i wa hombe a
ku ngalo, Le*z*i *z*ilo *z*i ngaho
ke?
2 Yena a ku ngalo,

Bamaka*b*ye ni badadani,
ingisani. Nungungulu wa
wukosi a nga woneka ka
dadani wa hina Abrahama,
laha a nga wa hi Mesopota-
mia, hi mahlweni na a nga
se ku aka Harane,
xip. 22. 1.
3 A nga ku ngalo kakwe, Su-
ka tikweni ga *n*wina, ni le
maxakeni ya wena, uta ti-
kweni nzi ta nga ku kombi-
se gona.
4 *Z*onake yena i lo huma ti-
kweni ga Makaldia, i lo aka
Harane: ku suka hi laho,
laha a raru wakwe a nga
wa file, Nungungulu i lo ti-
sa ka legi tiko, legi mu aki-
leko ka gona makunu :
5 Yena a nga mu nyikangi a
tsomba ka gona, ge, ni ku
beka nkonzo wakwe : i lo
tsumbisa le*z*aku i ta nga gi
nyika ku maha tsomba, ni
ka mbewu yakwe a nzako
ka yena, laha a nga wa hi
haba ni *n*wanana.
6 Nungungulu i lo wulawula
*z*a ku ngahi, a mbewu ya-
kwe yi ta nga maha bapfu-
mba tikweni ga ba matiko,

lezaku ba ta nga maha tiku-
mbi, ba ba koma hi kubiha,
a mune wa mazana ya ma-
lembe.

Gal. 3. 17.

7 Ni lixaka lolu ba ta nga
maha tikumbi ka lona nzi
ta li lamula, ku lo wula Nu-
ngungulu: a nzako ka lezo
ba ta huma ba ta nzi kozela
ka legi wutsamo.
8 I lo mu nyika a xivumelwa-
no xa wukwera: lezo Abra-
hama i lo *t*rala Isaka, i lo
mu engenisa wukwera hi
siku ga wun*k*lanu ni ma-
nharu; Isaka i lo *t*rala Ja-
kobe, ni Jakobe i lo *t*rala
bakoko ba hina bakume ni
bambiri.
9 Ni bakoko ba hina, ba lo ta-
tiswa hi wukuxu ha Josefa,
ba lo mu xabisa le Gipite:
Ni Nungungulu i wa hi na-
ye,
10 I lo mu *k*la*k*lisa ka ko-
n*k*le kuxaniseka kakwe, i
lo mu nyika a ti*t*ralo ni
ku*k*lariha mahlweni ka Fa-
ro a hosi ya le Gipite; i lo
mu maha a mufumeli wa le
Gipite ni hehla ka yin*d*lu
yakwe yon*k*le.
11 Makunu ku lota a n*d*lala le
Gipite gon*k*le ni le Kanani,
ni kuxaniseka ka hombe: a
bararu ba hina a ba kuma-
ngi a zakuga.
12 Kanilezi laha Jakobe na
zwile lezaku ku kona a ma-
bele le Gipite, i lo ruma a
bararu ba hina hi xikati xa
rangula.
13 Hi xikati xa wumbiri Josefa
i lo tibekisa ka bamaka*b*ye
bakwe; ni lixaka la Josefa
li lo hlawutelwa ka Faro.
14 Josefa i lo rumela, a ku bita-
na Jakobe a raru wakwe,
ni ba ka ka*b*ye bon*k*le, ba
wa hi n*k*lanu wa makume
ni makume mambiri ni n*k*la-
nu ya mihefemulo.
15 Jakobe i lo relela le Gipite;
yena i lofa, a wutsumbu
gakwe, zi*n*we ni bararu ba
hina;
16 Ba lo yiswa leyo Xekemi,
ba lo mu lahla xilanheni
lexi Abrahama a nga xaba
hi tsengo wa siliva ka bana-
na ba Hamori le Xekemi.
17 Kanilezi kota a xikati xa
tsumbiso xi nga wa tsinela,
lexi Nungungulu a nga xi
tiyisa ka Abrahama, banhu
ba lo kula ba lo anza le Gi-
pute,

xipm. 6.

18 Ku kala ku huma yi*n*wani
hosi ku fumela le Gipite,
leyi yi nga mu ti*b*iko Jo-
sefa.
19 Ywaleyo yi lo koma a lixa-
ka la hina hi wu*k*lari, i lo
koma bararu ba hina hi ku-
biha, kasi ba fela ku hoxa
a zihlangana zabye hi kugu-
melwa kasi ba fela ku kala
ka nga hanyi.
20 Hi lexo xikati Mosi a nga
*t*ralwa, i wa sasekile nguvu;
i lo wun*d*lwa le n*d*lwini ka
raru wakwe a tihweti ti-
nharu:

Heb. 11. 23.

21 Ni laha a nga wa hoxilwe,
ni nhanyana wa Faro i lo
mu teka, i lo mu wun*d*la
kasi ku maha a *n*wanana
wakwe.
22 Na Mosi i lo gonziswa hi
kon*k*le ku*k*lariha ka le Gipi-
te; i wa hi ni ntamo timha-
keni ni mitirweni yakwe.
Luka 24. 19.
23 Kanile*z*i laha a nga wa hi
kusuhani ni mune wa ma-
kume ya malembe a wuka-
le, ku lota mbilwini a ku
kasi a enzela bamaka*b*ye
bakwe a banana ba Israeli.
24 Na a wona mu*n*we na kari
a komilwe hi kubiha, yena
i lo vikela, i lo mu potela
loyi a nga wa kari a xani-
seka, na a daya mu Gipite:
25 I lo alakanya le*z*i a bama-
ka*b*ye bakwe ba lo pima le-
*z*aku Nungungulu hi canja
gakwe i ta ba nyika ku*k*la-
*k*liswa; kanile*z*i bona a ba
pimangi.
26 Hi manziko i lo cikela ka-
*b*ye na holoba a ku nga a
ba lamula, aku, Madota, mu
bamaka*b*ye; hi yini mu ho-
lobako mu*n*we ni mu*n*wani
ke?
27 Kanile*z*i loyi a nga wa ma-
ha kubiha ka wa akelane
wakwe, i lo mu susumeta,
aku, Hi mani a ku bekileko
a hosi ni mulamuli hehla ka
hina ke?
Luka 12. 14. xip. 4. 7.
28 Wena u nga u nzi daya, ko-
ta le*z*i u nga daya mu Gipite
atolo ke?
29 Mosi i lo caba hi loku ku-
wula, i lo maha mupfumba
tikweni ga le Midiani, laho a
nga *t*rala a banana bambiri.
30 Laha ku nga wa tatisekile a
mune wakumume ya male-
mbe, a ngelosi yi lo woneka
ka yena xiwuleni xa le xi-
tsungeni xa Sinai, le pi-
ngweni ga nzilo xihlahleni.
31 Laho Mosi a nga wa xi wo-
na, i lo hlamala hi xiwoni-
so: kota le*z*i a nga wa tsi-
nela kusuhani ku languta,
laho ku lo huma a gezu ga
Hosi,
32 Hi mina' Nungungulu wa
ba bararu ba wena, Nungu-
ngulu wa Abrahama, ni wa
Isaka, ni wa Jakobe. Mosi
i lo rurumela, i wa nga ti-
yi ku languta.
Mat. 22. 32. Heb. 11. 16.
33 Ni Hosi yi lo ngalo kakwe,
Susa a *z*ilato mikonzweni
ya wena: hakuba a wutsa-
mo legi u yimileko misaba
ya ku basa.
34 Mina ha kunene nzi wonile
kuxaniseka ka banhu ba
mina laba ba nga le Gipite,
nzi ku zwile kuketa ka*b*ye,
nzi relele kasi nzi ba *k*la*k*li-
sa: makunu ngona, nzi ta
ku rumela le Gipite.
35 Loyi Mosi ba nga wa mu
alile, baku, Hi mani a ku
mahileko a hosi ni mulamu-
la? ywaloye Nungungulu
i mu rumile ku maha hosi
ni mu*k*la*k*lisi, hi canja ga
ngelosi leyi yi nga woneka
ka yena le xihlahleni.

36 Loyi munhu i lo ba rangela, na mahile *zid*amiso ni *z*iwoniso le Gipite, ni le bimbini go *T*ruka, ni le xiwuleni mune wa makume ya malembe.
37 Loyi hi yena Mosi, a nga ku ngalo ka banana ba Israeli, A muprofeti Nungungulu i ta mu vuxela *n*wina hi le xikari ka bamaka*b*ye ba *n*wina, wo kota mina.
xip. 3. 22. Mat. 17. 5.
38 Loyi hi yena a nga wa hi le cecini le xiwuleni *zin*we ni ngelosi leyi yi nga wulawula na yena le xitsungeni xa Sinai, *zin*we ni bararu ba hina: labo ba nga amukela timhaka ta kuhanya kasi ku nyika ka hina:
Gal. 3. 19. Heb. 2. 2. Joh. 1. 17. Roma 3. 2.
39 Ka yena loyi a bararu ba hina ba nga kala ku ingisa, kanilezi ba lo mu ala, ba lo *k*lelela Gipite hi timbilu ta*b*ye,
40 Baku ka Aroni, Hi mahele banungungulu laba ba ta nga hi rangela: hakuba kota loyi Mosi, loyi a nga hi rangela le tikweni ga le Gipite, a hi xi ti*b*i lexi xi mahekileko ka yena.
41 Bona ba lo maha a role hi lawo masiku, ba lo neha a minyikelo xifananisweni, ba lo tsaka hi mitiro ya man*d*la ya*b*ye.
42 Kanilezi Nungungulu i lo ba fularela, i lo ba nyikela ku kozela a ban*d*la ga tilo; kota lezi kutsalilweko bukwini ga baprofeti,
Mu nzi nyikele minyikelo yi kla*b*yilweko ni mipahlelo a mune wa makume ya malembe, O yin*d*lu ya Israeli?
Roma 1. 24. 2 Tesa. 2. 11.
43 *N*wina mu lo teka a tabernakeli ga Moloke, ni nyeleti ya nungungulu Refani, ni mifananiso leyi mu nga yi maha a kuba mu kozela yona: nzi ta mu yisa *k*latukweni wa Babuloni.
44 A Bararu ba hina ba wa hi ni tabernakeli ga wukustumunyu le xiwuleni, kota lezi a nga wulawula loyi a nga kanela ka Mosi, aku i ta nga gi maha kota a mufananiso lowu a wu wonileko.
Heb. 8. 5.
45 Lowu kambe a bararu ba hina, xikatini xa*b*ye, ba lo wu neha *zin*we na Joxua laha na ba engena tsombeni ya tixaka, leti Nungungulu a nga ti hlongula mahlweni ka ngohe ya bararu wa hina, ku kala masikwini ya Davida;
xip. 13. 19.
46 Loyi a nga kuma kuranzeka mahlweni ka Nungungulu, i lo kombela ku akela yin*d*lu a Nungungulu wa Jakobe.
xip. 13. 22.
47 Kanilezi Solomoni i lo mu akela yin*d*lu.
48 Ahemba loyi a nga Hehla-Hehla a nga tsami tin*d*lwini ti mahilweko hi man*d*la;

kota lezi ku tsalilweko hi
muprofeti,
xip. 17. 24.
49 Ni tilo hi xitsamo xa mi-
na, ni misaba hi xikege-
telo xa mikonzo ya mina:
Mu ta nzi akela a yin*d*lu
ya ku yini ke? a wula
Hosi: kutani hi gihi wu-
tsamo ga kuhumula ka
mina ke?
Mat. 5. 34, 35. & 23. 22.
50 A canja ga mina a gi lo
*z*i maha lezi *z*ilo *z*on*k*le
ke?

51 *N*wina banhamu ya ku
nonoha mu nga hi ko mi-
kwera hi mbilu ni tin*d*lebe,
xon*k*le xikati ma tsimbetela
a Moya wa ku Basa: kota
ku nga maha bararu ba
*n*wina, kambe *n*wina.
52 Hi wihi wa baprofeti a ba-
raru ba *n*wina ba nga mu
xanisangiko ke? ba lo ba
daya laba ba nga wonisa hi
mahlweni a kuta ka Loyi
wa Kululama; loyi *n*wina
mu nga maha banyikeli ni
badayi bakwe;
Mat. 21. 35. & 23. 34, 37. 1 Tesa. 2. 15.
xip. 3. 14.
53 *N*wina mu lo amukela nayo
kota wu longiselweko hi ti-
ngelosi, a mu wu gongangi.
Gal. 3. 19. Heb. 2. 2.

54 Makunu laha na ba zwile
lezi *z*ilo, ba lo kla*b*yiwa mbi-
lwini, ba lo getsela ka yena
hi meno ya*b*ye.
xip. 5. 33.
55 Kanilezi yena, na a tela hi
Moya wa ku Basa, i lo *k*la-
kuka a cuwukisisa le tilwe-
ni, i lo wona a wukosi ga
Nungungulu, ni Jesu na yi-
mile hi le canjeni ga xinene
ga Nungungulu,
xip. 6. 5.
56 Yena a ku ngalo, Languta-
ni, nza wona tilo gi vulule-
kile, ni *N*wana wa munhu
na a yimile hi le canjeni ga
xinene ga Nungungulu.
Mat. 3. 16. xip. 10. 11.
57 Kanilezi bona ba loba huwa
hi gezu ga hombe, ba lo va-
la tin*d*lebe ta*b*ye, ba lo hu-
bulukela ka yena hi mbilu
yi*n*we;
58 Ba lo mu hlongola le han*d*le
ka muti, ba lo mu gan*d*la hi
mari*b*ye: ni bakustumunyu
ba lo beka tinguwo ta*b*ye
lahasi ka mikonzo ya jaha
gi ti*b*yako Saule.
Luka 4. 29. Heb. 13. 12. xip. 8. 1. &
22. 20.
59 Bona ba lo mu gan*d*la hi
mari*b*ye Stefani, na a bita-
na Hosi, aku, Hosi Jesu,
amukela muhefemulo wa
mina.
xip. 9. 14. Luka 23. 46.
60 Yena i lo kizama, i lo loba
huwa hi gezu ga hombe,
Hosi, u nga beki hehla ka-
*b*ye loku kuonha. Laha a
nga wa wulile lezi, i lo
e*k*lela.
xip. 9. 40. & 20. 36. & 21. 5. Mat. 5. 44.
Luka 6. 28. & 23. 34.

XIPIMO 8.

1 Saule i lo vumela a kufa ka
yena.

Ku lo vuka hi lego siku a

kuxaniswa ka hombe ka ce-
ci, leyi yi nga le Jerusale-
ma; bon*k*le ba lo hangalaka
tikweni ga Judia ni le Sa-
maria, saseka a bapostoli.
xip. 7. 58. & 11. 19. & 22. 20.
2 Ni banhu ba kolwako ba lo
mu lahla Stefani, ba lo ma-
ha xirilo xa hombe ha yena.
3 Kanile*z*i Saule i lo hangala-
sa a ceci, i lo engena ti-
n*dl*wini ton*k*le, i lo rorobisa
a ba banuna ni ba basati a
ba cela paxweni.
xip. 7. 58. & 9. 1, 13, 21. & 22. 4. & 26. 10, 11. 1 Kor. 15. 9. Gal. 1. 13. Fil. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.

4 Hikwalaho *z*onake laba ba
nga wa hangalakile ba wo
famba na ba kanela a mha-
ka.
Mat. 10. 23. xip. 11. 19.
5 Filipu i lo relela le mutini
wa le Samaria, i loba hungu
ka*b*ye hi Kristu.
xip. 6. 5.
6 Ni *zid*lemo *z*i lo ingisa a *z*ilo
le*z*i *z*i nga wa kanelwa hi
Filipu, laha na ba zwile, ba
lo wona a *z*iwoniso a nga
wa *z*i mahile.
7 Hakuba hi ka banyingi laba
ba nga wa hi ni moya wa
kubiha, wu lo huma ka*b*ye,
na wu bahuwa hi gezu ga
hombe: ni bo tala laba ba
nga wa hi ni paralio, ni *z*i-
lema, ba lo hanyiswa.
Marku 16. 17.
8 Laho ku wa hi kona kutsa-
ka ka hombe ka lowo muti.

9 Kanile*z*i ku wa hi kona
munhu wo kari, Simoni a
bito gakwe, loyi hi xikati
xa le mahlweni a nga wa hi
xitumbe lomo mutini, i lo
damisa a banhu ba le Sama-
ria, a ti wula le*z*aku yena
wutsumbu hi munhu wa
hombe:
xip. 5. 36. & 13. 6.
10 Ka yena bon*k*le ba nga wa
ingisa, ku sukela ka batso-
ngwani ku kala ka laba ba
hombe, baku, Loyi munhu
hi lowo ntamo wa hombe
wa Nungungulu.
11 Bona ba lo ingisa kakwe,
hakuba hi zikati xa hombe
i lo ba damisa hi wutumbe
gakwe.
12 Kanile*z*i laha na ba kolilwe
hi kukanela ka Filipu a ma-
hungu yo saseka hi mufu-
mo wa Nungungulu, ni bito
ga Jesu Kristu, ba lo bapa-
tizwa, bona ba banuna ni
ba basati.
xip. 1. 3.
13 Na Simoni kambe a wutsu-
mbu gakwe i lo kolwa: na
a bapatizilwe, i lo simamisa
*z*i*n*we na Filipu; na languta
na a wona *z*iwoniso ni mi-
tiro ya hombe yi nga wa
mahiwa, i lo damiswa.

14 Makunu laha a bapostoli
laba ba nga wa hi le Jeru-
salema laha na ba *z*i zwile
le*z*aku a Samaria gi yi amu-
kela a mhaka ya Nungu-
ngulu, ba lo rumela ka*b*ye
Petro ni Johani:
15 Labo, laha ba nga relele, ba
lo kombelela bona, kasi ba

fela ku amukela a Moya wa
ku Basa:
xip. 2. 38.
16 Kota le*z*i wu nga kala wu
nga se ku cikela ni ka mu-
*n*we wa*b*ye: ba lo bapatizwa
bitweni ga Hosi Jesu Kristu
ntsena.
xip. 2. 38. & 10. 48. & 19. 2, 5. Mat. 28. 19.
17 *Z*onake ba lo *k*lateka ma-
n*d*la ya*b*ye hehla ka*b*ye,
bona ba lo amukela a Moya
wa ku Basa.
xip. 6. 6. & 19. 6. Heb. 6. 2.
18 Makunu laha Simoni na *z*i
wonile le*z*aku hi ku*k*lateka
ka man*d*la ya bapostoli a
Moya wa ku Basa wo nyi-
kiwa, i lo ba nyika a mali,
19 Aku, Nzi nyikeni minawu
kambe lowu ntamo, le*z*aku
kani hi wihi nzi ta nga *k*la-
teka man*d*la kakwe, a fela
ku amukela a Moya wa ku
Basa.
20 Kanile*z*i Petro a ku ngalo
ka yena, A siliva ya wena
a yi lo*b*yiswe *zin*we na we-
na, hakuba u alakanya ku
kuma a xinyikiwo xa Nu-
ngungulu hi mali.
Mat. 10. 8. xip. 2. 38. & 10. 45. & 11. 17.
21 Wena u haba ni xipanze xa
kuabelwa ka laya mahu-
ngu: hakuba a mbilu ya
wena a yi lulamile mahlwe-
ni ka Nungungulu.
22 Hikwalaho hunzuluka ka
loku kubiha ka wena, u
kombela a Hosi, kutani
kualakanya ka mbilu ya
wena ku ta tsetselelwa.
2 Tim. 2. 25.
23 Hakuba nza wona le*z*aku
wena u le nyongweni ya
kubaba ni le kubohwni ka
kuonha.
Heb. 12. 15.
24 Simoni i lo hlamula a ku
ngalo, Nzi kombeleni *n*wi-
na ka Hosi, kasi ku nga hi
kona xa *z*ilo mu kaneleko
xi ta ngata hehla ka mina.
Jam. 5. 16.

25 Bona hikwalaho, laha na
ba kustumunyile ba kanele
a mhaka ya Hosi, ba lo wu-
yela Jerusalema, ba lo ka-
nela ivangeli ka mitana yi-
nyingi ya le Samaria.

26 Kanile*z*i a ngelosi ya Hosi
yi lo kanela ka Filipu, yiku,
Suka, u famba le dzongeni
le n*d*leleni yi relelako hi le
Jerusalema, yi yiya le Gaza:
kwaleyo ku hi xiwula.
27 Yena i lo suka i lo famba:
languta, a munhu wa le
Etiopia, a nduna a munhu
wa hombe wa Kandake, a
muzinza wa le Etiopia, loyi
a nga wa komile a tsomba
yakwe yon*k*le, loyi a nga
wa tile le Jerusalema kuta
kozela;
Joh. 12. 20.
28 I wa kari a *k*lela na tsamile
kareteni, i wa gonza hi mu-
profeti Isaya.
29 Ni Moya wu ku ngalo ka
Filipu, Tsinela kusuhani, u
lanzela le kareta.
30 Filipu i lo tsutsuma ka ye-
na, i lo muzwa na a gonza
hi Isaya muprofeti, a ku

ngalo, Wa pima wena le*z*i
u *z*i gonzako ke?
31 Yena a ku ngalo, Nzi ta *z*i
kota hi ku yini, saseka loku
a wa hi kona mu*n*we ku nzi
rangelako? I lo kongotela
Filipu ku kilela a tsama *z*i-
*n*we naye.
32 Makunu a wutsamo ga mu-
tsalo legi a nga wa kari a
gonza ga wa hi legi,
I lo yiswa ku*k*la*b*yeni ko-
ta yivu; kota ivana ma-
hlweni ka mukayi wa
yona i mbebebe, *z*i ngaho
a nga hlamangi ni nomu
wakwe:
33 Hi kutikoramisa ka ye-
na kulamula ka yena ku
susiwa: hi mani a ta nga
hlambanyisa xizukulwa-
na xakwe ke? hakuba a
kuhanya kakwe ku susi-
lwe misabeni.
34 Ni nduna yi lo hlamula ka
Filipu, yi ku ngalo, Nza ku
kombela, hi mani a mupro-
feti a nga kanela ha yena
lexi ke? hi wutsumbu ga-
kwe, kutani hi mu*n*wani
ke?
35 Ni Filipu i lo vulula a nomu
wakwe, i lo sangula hi ka
lowu mutsalo, i lo kanela
kakwe Jesu.

Luka 24. 27. xip. 18. 28.

36 Kota le*z*i ba nga wa ha fa-
mba, ba lo cikela matini; ni
nduna yi wula, Languta, a
mati; nzi beletelwa hi yini
kubapatizwa ke?

xip. 10. 47.

38 I lo laya a kareta le*z*aku a
yi yime: bona bon*k*le ba lo
engena matini, bona Filipu
ni nduna; i lo mu bapatiza.
39 Ni laha ba nga wa huma
matini, ni Moya wa Hosi wu
lo fambisa Filipu, ni nduna
a yi mu wonangi kambe,
hakuba yona yi wa n*d*lele-
ni ya yona na yi tsaka.
40 Kanile*z*i Filipu i lo kumiwa
Azotu: le*z*i a nga wa tse-
makanya i lo kanela iva-
ngeli mitini yon*k*le, a kala
a cikela Kesaria.

XIPIMO 9.

1 Kanile*z*i Saule, na a nga a
pofula kudzukisa ni kudaya
bapizani ba Hosi, i loya ka
mupristi wa hombe,

xip. 8. 3. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13.

2 I lo wutisa ka yena a papilo
ga kuya Damaseku le masi-
nagogeni, le*z*aku loku a ku-
ma a hi kona munhu wa
leyi N*d*lela, kutani ngwa
nuna kutani ngwa sati, a
fela ku ba neha na ba bohi-
lwe le Jerusalema.

xip. 19. 9, 23.

3 Kota le*z*i a nga wa ha fa-
mba, na ku mahisile le*z*o
kota a nga wa tsinela le Da-
maseku: kalakale i lo ra-
nzelwa hi kuwonekela ni
kuwoninga ka le tilweni:

xip. 22. 6. & 26. 12. 1 Kor. 15. 8.

4 I lo wela misabeni, i lozwa
a gezu giku ka yena, Saule,
Saule, hi yini u nzi xanisa-
ko ke?

Mat. 25. 40, &c.

5 A ku ngalo, Hi wena mani,
Hosi ke? Yena a ku ngalo,

Hi mina Jesu u mu xani-
sako:
xip. 5. 39.
6 Kanilezi suka, u engena
mutini, ku ta *b*yeliwa ka
wena lezaku u ta maha
yini.
Luka 3. 10. xip. 2. 37. & 16. 30.
7 Ni banhu laba ba nga wa
famba *zin*we naye ba lo yi-
ma na ba miyele, ba lozwa
gezu kanilezi a ba wonangi
munhu.
xip. 22. 9. & 26. 13.
8 Saule i lo suka misabeni;
laha mahlo yakwe ma nga
wa vululekile a nga wona-
ngi ncumo; bona ba lo mu
koka hi canja, ba lo mu ne-
ha le Damaseku.
9 Ku wa hi masiku manharu
a nga woni ncumo, ge ni
kuga hambu ni kunwa.

10 Makunu ku wa hi kona
mupizani wo kari le Dama-
seku, a ti*b*yako Anania; a
Hosi yi ku ka yena hi mu-
woniso, Anania. Yena a ku
ngalo, Languta, nzi laha,
Hosi.
xip. 22. 12.
11 Ni Hosi yi ku ngalo kakwe,
Suka, u famba pangweni
legi gi bitiwako Kululama,
u wutisa n*d*lwini ka Juda
a munwe loyi a ti*b*yako
Saule, a munhu wa le Ta-
rsusi: hakuba languta, yena
wa kombela:
xip. 21. 39. & 22. 3.
12 I wonile munhu a ti*b*yako
Anania na engena, na *k*la-
teka man*d*la hehla ka yena,
kasi a fela ku amukela ku-
wona kakwe.
13 Kanilezi Anania i lo hlamu-
la, Hosi, mina nzi zwile hi
banyingi hi loyi munhu,
lezaku i mahisa ku yini ku-
biha ka laba bo basa le Je-
rusalema:
xipm. 1.
14 Ni laha i kumile ntamo hi
le ka bapristi ba hombe ku
boha bon*k*le laba ba bita-
nwako bitweni ga wena.
xipm. 21. xip. 7. 59. & 22. 16. 1 Kor. 1. 2. 2 Tim. 2. 22.
15 Kanilezi a Hosi yi ku ngalo
kakwe, Ti fambele: hakuba
yena hi xi*b*ya hi hlawuli-
lweko ka mina, ku rwala a
bito ga mina mahlweni ka
ba Matiko ni tihosi, ni ba-
nana ba Israeli:
xip. 13. 2. & 22. 21. & 25. 22, 23. & 26. 1, 17, &c. Roma 1. 1, 5. & 11. 13. 1 Kor. 15. 10. Gal. 1. 15. & 2. 7, 8. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
16 Hakuba nzi ta mu wonisa
hi *z*ilo *z*inyingi le*z*i a ta nga
xaniseka ha *z*ona hi kota ya
bito ga mina.
xip. 20. 23. & 21. 11. 2 Kor. 11. 23.
17 Anania i lo famba, i loya
engena lomo n*d*lwini; na a
*k*lateka man*d*la yakwe he-
hla ka yena a ku ngalo,
Maka*b*ye Saule, a Hosi, ye-
na Jesu, loyi a nga woneka
ka wena le n*d*leleni leyi u
ngata ha yona, yi nzi rumi-
le, le*z*aku wena u fela ku-
amukela kuwona ka wena,
u tatiswa hi Moya wo Ba-
sa.
xip. 2. 4. & 4. 31. & 8. 17. & 13. 52. & 22. 12, 13.

18 Kalakale ku lowa hi le ma-
hlweni yakwe *z*o kota ma-
gwaru, i lo amukela ku-
wona kakwe; i lo suka a
bapatizwa;
19 I loga *z*a kuga ku ti tiyiseta
ha *z*ona.

Na yena i wa hi ni bapiza-
ni masiku yo kari labo ba
nga wa hi le Damaseku.
xip. 26. 20.
20 Kalakale lomo sinagogeni i
loba hungu hi Jesu lezaku
hi *N*wana wa Nungungulu.
xip. 8. 37.
21 Ni bon*k*le laba ba nga wa
muzwa ba lo hlamala, na ba
ku ngalo, A hi yena loyi le
Jerusalema a nga wa ha-
ngalasa laba ba bitwako hi
legi bito ke? i kalile ata la-
ha hi kota ya lexi, kasi a
fela ku ba tisa na ba bohi-
lwe mahlweni ka bapristi
ba hombe.
xip. 8. 3. xipm. 1. Gal. 1. 13, 23.
22 Kanile*z*i Saule i lo anza ngu-
vu nta*n*weni, i lo kanga-
nyisa a ba Juda ba nga wa
hi le Damaseku, na a tiyisa
a ku loyi hi Kristu.
xip. 18. 28.

23 Laha ku nga wa tatisekile
a masiku yo tala, ba Juda
ba lo tsema kungo katigi-
*n*we kasi ku mu daya:
xip. 23. 12. & 25. 3. 2 Kor. 11. 26.
24 Kanile*z*i a kungo ga*b*ye gi
lo ti*b*yekiswa ka Saule. Ba
lo rinzela nyangwa kambe
a mumu ni wusiku kasi ba
fela ku mu daya:
2 Kor. 11. 32.
25 Kanile*z*i a bapizana bakwe
ba lo mu teka ni wusiku,
ba lo mu relelisa lahasi hi
kurisi, na ba mu konele xi-
runzwini.

26 Ni laha a nga wa tile le Je-
rusalema, i lo ringa ku ti
*k*langanisa ni bapizani: bo-
n*k*le laba ba wo caba ha ye-
na, na ba nga kolwi le*z*aku
yena u mupizani.
xip. 22. 17. Gal. 1. 17, 18.
27 Kanile*z*i Barnabasi i lo mu
teka, i lo mu neha ka bapo-
stoli, i lo hlawutela ka*b*ye
le*z*aku i yi wonisile ku yini
a Hosi laha n*d*leleni, ni le-
*z*aku yi wulawulile kakwe,
ni le*z*aku i kanelisile ku yi-
ni hi kutiya le Damaseku hi
bito ga Jesu.
xip. 4. 36. & 13. 2. xipm. 20, 22.
28 I wa hi nabo ku engeneni
ni ku humeni le Jerusale-
ma,
Gal. 1. 18.
29 Na a kanela hi kutiya le bi-
tweni ga Hosi: i lo kanela
i lo kaneta ni Bagreki ya ba
Juda; kanile*z*i ba wa ku ri-
nga ku mu daya.
xip. 6. 1. & 11. 20. xipm. 23. 2 Kor. 11. 26.
30 Laha a bamaka*b*ye ba nga
wa *z*i ti*b*ile, ba lo mu tisa le
Kesaria, ba lo mu rumela le
Tarsusi.

31 *Z*i ngaho a ceci yon*k*le ya
le Judia ni le Galile ni le Sa-
maria yi wa hi ni kurula,
na yi akilwe; na, yi famba
hi xicawo ka Hosi ni kuta-

ngalisweni ka Moya wo Ba-
sa, yi lo engetelana.
xip. 8. 1.

32 Na ku mahisile le*z*o, kota
le*z*i Petro a nga wa tsema-
kanya won*k*le ma*k*lelo, i lo
relela kambe ata ka labo bo-
basa laba ba nga wa akile le
Luda.
xip. 8. 14.
33 Laho i lo kuma munhu wo
kari bito gakwe Enea, loyi
a nga wa e*k*lele sangweni
malembe ya n*k*lanu ni ma-
nharu; hakuba yena i wa hi
paralio.
34 Petro a ku ngalo kakwe,
Enea, Jesu Kristu wa ku
hanyisa: suka, u an*d*lala a
sango ga wena. Lokuloku
i lo suka.
xip. 3. 6, 16. & 4. 10.
35 Ni bon*k*le laba ba nga wa
akile Luda ni le Xaroni ba
lo mu wona, ba lo hunzulu-
ka ka Hosi.
xip. 11. 21.

36 Makunu ku wa hi kona le
Jopa a mupizani wo kari bi-
tiwako Tabita, loyi hi *k*u*k*la-
musela i ti*b*ya Dorkasi: loyi
wasati i wa tele hi mitiro yo
saseka ni kuhana loku a
nga wa ku maha.
1 Tim. 2. 10. Tit. 3. 8.
37 Na ku mahisile le*z*o ka lawo
masiku, i lo ba*b*ya, i lofa:
laha ba wa mu hlazile, ba lo
mu beka le n*d*lwini ya le
hehla.
xip. 1. 13.
38 Kota le*z*i a Luda gi nga wa
hi kusuhani ni le Jopa, a
bapizani, na bazwa le*z*aku
Petro i kona laha, ba lo ru-
mela a banhu bambiri ka-
kwe, na ba mu kombela, Le-
*z*aku a nga hweli kuta ka
hina.
39 Petro i lo suka a famba *z*i-
*n*we nabo. Ni laha a nga
wa cikele, ba lo mu yisa le
n*d*lwini ya le hehla: ni to-
n*k*le tinoni ti wa lo yima ka
yena na ti rila, na ba komba
a mabaji ni tinguwo leti
Dorkasi a nga wa ti mahile,
laha a nga wa ha hi nabo.
40 Kanile*z*i Petro i lo ba hu-
mesa, i lo kizama, i lo ko-
mbela; na a hunzulukela
xirumbini, i te ngalo, Tabi-
ta, suka. Yena i lo vulula
mahlo yakwe; laha a nga
wona Petro, i lo vuka a
tsama.
Mat. 9. 25. xip. 7. 60. Marku 5. 41, 42. Joh. 11. 43.
41 I lo mu nyika a canja ga-
kwe, i lo mu yimisa; i lo
bitana laba bobasa ni tinoni,
i lo mu beka mahlweni ka-
*b*ye na a hanya.
42 Xi lo ti*b*ikiswa le Jopa go-
n*k*le: ni bo tala ba lo kolwa
ka Hosi.
Joh. 11. 45. & 12. 11.
43 Na ku mahisile le*z*o, le*z*aku
i lo tsama masiku yo tala le
Jopa, *z*i*n*we ni mu*n*we Si-
moni mufuki wa madzowo.
xip. 10. 6.

XIPIMO 10.

1 Makunu ku wa hi kona
munhu wo kari le Kesaria,
Korneliu a bito gakwe, a

nduna ya zana ga *k*lawa wu
ti*b*yako i *k*lawa wa Italia,
2 A munhu a kolwako, loyi a
nga ni xicawo ka Nungu-
ngulu ni yin*d*lu yakwe yo-
n*k*le, i wa hana nguvu ka
banhu, i lo kombela ka Nu-
ngungulu xikati xon*k*le.
xipm. 22, 35. xip. 8. 2. & 22. 12.
3 I lo wona hi ku*d*lunya mu-
wonisweni, kota ku nga wa
ku kwatsi i hora ya wun*k*la-
nu ni mune ya siku, a nge-
losi ya Hosi yi lota ka yena,
yiku kakwe, Korneliu.
xipm. 30. xip. 11. 13.
4 Yena, na a cuwukisisa ma-
hlo yakwe ka yona, na a
kari a caba, a ku ngalo, Hi
yini, Hosi ke? Yona yi ku
ngalo kakwe, A kukombela
ka wena ni kuhana ka wena
ku yile hehla ku ya maha
xialakanyiso ka mahlweni
ka Nungungulu.
5 Makunu rumela banhu le
Jopa, u ya bitana mu*n*we
Simoni, loyi a ti*b*yako Pe-
tro:
6 Loyi a tsamako *z*i*n*we na
Simoni mufuki wa madzo-
wo, loyi a yin*d*lu yakwe
yi nga le fungwini wa bi-
mbi.
xip. 9. 43. & 11. 14.
7 Laha na ngelosi leyi yi nga
wulawula ka yena yi nga
wa sukile, i lo bitana mala-
nza mambiri ya le nga-
ngweni wakwe, ni kasadoro
a kolekileko wa bona laba
ba simamisako ba labelele
ka yena;
8 Na a nga a hlawutelele *z*ilo
*z*on*k*le ka*b*ye, i lo ba rumela
Jopa.
9 Makunu hi manziko, kota
ba nga wa hi n*d*leleni, ba
tsinela mutini, Petro i lo ka-
nziya le n*d*lwini ya le hehla
ku kombela, ku wa hi hora
wa wun*k*lanu ni yi*n*we:
xip. 11. 5, &c.
10 Yena i lozwa n*d*lala, i lo
xuba kuga: kanile*z*i na ba
ha longisa, i lo cikelelwa hi
sululwani;
11 I lo wona a tilo na gi vulu-
lekile, ni xi*b*ya xo kari na
xi relela, kota xi nga wa ku
kwatsi i nguwo ya hombe,
na releliswa hi magumo ya
mune'misabeni:
xip. 7. 56. Kuv. 19. 11.
12 Laho ku nga wa hi kona-
ton*k*le tixaka ta *z*ihari *z*a
mune wa makanzo ni *z*ilo
zo kokakoka *z*a misaba ni
tinyanyani ta tilo.
13 Laho ku lota gezu kakwe,
Suka, Petro; *k*laba gana.
14 Kanile*z*i Petro a ku ngalo,
Kokwihi, Hosi; hakuba ci-
ma a nzi gangi xilo xo biha
ni xi nga hlazekangiko.
15 Ni gezu gi lota kakwe ka-
mbe hi xikati xa wumbiri,
Lexi Nungungulu a xi hla-
zileko u nga wuli wena a
ku ngalo xo biha.
Mat. 15. 11. xipm. 28. Roma 14. 14, 17, 20. 1 Kor. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.
16 Lexi xi lo mahiwa kunha-
ru: ni kalakale a xi*b*ye xi lo
amukelwa tilweni.
17 Makunu kota le*z*i Petro a

nga wa ha kanganyiswa a
wutsumbu gakwe lezaku lo-
wu muwoniso wu fela ku-
komba yini, languta, a ba-
nhu laba ba nga wa rumilwe
hi Korneliu, na ba wutisa
yindlu ya Simoni, ba lo yi-
ma nyangweni,
18 Na ba bitana na ba wutisa
kutani Simoni, loyi a tibya-
ko Petro, i tsama laha.
19 Kota lezi Petro a nga wa
ha alakanya hi muwoniso,
ni Moya wu te ngalo ka ye-
na, Languta, a banhu ba-
nharu ba ku laha.
xip. 11. 12.
20 Kanilezi suka, u cika lahasi,
u famba nabo, u nga bileli
ncumo: hakuba mina nzi
ba rumile.
xip. 15. 7.
21 Petro i lo cika lahasi ka ba-
nhu, a ku ngalo, Languta-
ni, hi mina munhu loyi mu
mu labako: hikwalaho i
mhaka muni mu yi teleko
ke?
22 Bona ba ku ngalo, Korneliu
a nduna ya zana, a munhu
wo lulama loyi a na nga ni
xicawo hi Nungungulu, lo-
yi a bikiwako hi kusasa hi
lixaka bonkle la ba Juda, i
lo layiwa hi Nungungulu hi
ngelosi yo basa ku bitana
wena le ndlwini yakwe, ni
ku tazwa timhaka ha wena.
xipm. 1, 2, &c. xip. 22. 12.
23 Lezo i lo bitana i lo eklela
zinwe naye.

Hi manziko i lo suka a fa-
mba nabo, ni bamakabye bo
kari ba le Jopa ba lo mu he-
leketa.
xipm. 45. xip. 11. 12.
24 Hi manziko ba lo cikela Ke-
saria. Na Korneliu i lo ba ri-
nzela, na tsombanyisile ka-
tiginwe a maxaka yakwe ni
bangana bakwe laba ba nga
kusuhani naye.
25 Laha na ku mahisile lezo
kasi lezo Petro i lo engena,
Korneliu i lo mu klanyeta, i
lowa lahasi mikonzweni ya-
kwe, i lo mu kozela.
26 Kanilezi Petro i lo mu vuxa,
aku, Suka u yima; mina nzi
munhu kota wena.
xip. 14. 14, 15. Kuv. 19. 10. & 22. 9.
27 Kota lezi a nga wa ha wula-
wula zinwe naye, i lo enge-
na, a kuma be tala na ba
tsombene katiginwe:
28 A ku ngalo kabye, Nwina
wutsumbu ma zi tiba lezaku
a zi fanele ka munhu loyi a
nga mu Juda ku klanganyi-
sa wutsumbu gakwe kutani
a kuta ka munwe wa linwa-
ni lixaka; kanilezi ka mina
Nungungulu i lo wonisa le-
zaku nzi nga bitani munhu
a ku ngalo i bihile kutani a
nga hlazekangi:
Joh. 4. 9. & 18. 28. xip. 11. 3. & 15. 8,
9. Gal. 2. 12, 14. Efe. 3. 6.
29 Hikwalaho nzi lota na nzi
nga kanakani, laha na nzi
bitanilwe. Hikwalaho nza
wutisa mu nzi bitanele yini.
30 Korneliu a ku ngalo, Mune
wa masiku ma hunzileko,
ku kala leyi hora, nzi wa
hlayisa a hora ya wunklanu
ni mune ku kombela lomo

n*d*lwini ya mina; languta,
munhu i lo yima mahlweni
ya mina, na a ambele tingu-
wo to basa,
xip. 1. 10. Mat. 28. 3. Marku 16. 5.
Luka 24. 4.
31 Aku, Korneliu, kukombela
ka wena ku zwilwe, ni ku-
hana ka wena ku mahile
xialakanyiso mahlweni ka
Nungungulu.
xipm. 4, &c. Heb. 6. 10.
32 Hikwalaho rumela Jopa, u
bitana Simoni, loyi a ti*b*ya-
ko Petro; a tsamako n*d*lwi-
ni ya Simoni mufuki wa
madzowo, hi le fungwini wa
bimbi.
33 Ngahizona nzi rumele ka
wena; u mahile kwatsi hi-
le*z*i a tileko. Hikwalaho
makunu hina hon*k*le hi ko-
na mahlweni ka Nungungu-
lu, a kuzwa le*z*i *z*i laywe-
lweko wena hi Hosi.
34 Petro i lo hlamula nomu
wakwe a ku ngalo,

Ha kunene nza *z*i ti*b*a le*z*a-
ku Nungungulu a nga na
kuhlawula munhu:
Roma 2. 11. Gal. 2. 6. Efe. 6. 9. Kol.
3. 25. 1 Pet. 1. 17.
35 Kanile*z*i ka tixaka ton*k*le
loyi a mu cabako, a mahako
kululama, wa amukeleka ka
yena.
xip. 15. 9. Roma 2. 13, 27. & 3. 22, 29.
& 10. 12, 13. 1 Kor. 12. 13. Gal. 3.
28. Efe. 2. 13, 18. & 3. 6.
36 A mhaka leyi a nga yi ru-
mela ka bana ba Israeli, na
a kanela mahungu yo sase-
ka ya kurula hi Jesu Kristu
(hi yena a Hosi ya bon*k*le)—
Efe. 1. 20, 22. & 2. 14, 16, 17. Kol 1. 20.
Mat. 28. 18. Roma 10. 12. 1 Kor. 15.
27. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 17. 14. & 19. 16.
37 Loku kuwula a wutsumbu
ga *n*wina mu *z*i ti*b*ako loku
ku nga biwa hungu Judia
gon*k*le, ku sangula Galile,
anzako a kubapatiza ka Jo-
hani ku nga kanelwe;
Luka 4. 14.
38 Yena Jesu wa Nazareta, le-
*z*aku Nungungulu i mu to-
tile hi Moya wo Basa ni
ntamo: a nga wa nzulanzu-
la na a maha mitiro yo sa-
seka, na a hanyisa bon*k*le
laba ba nga wa tsimbeketi-
lwe hi madimoni; hakuba
Nungungulu i wa hi *zin*we
naye.
Luka 4. 18. xip. 2. 22. & 4. 27. Heb.
1. 9. Joh. 3. 2.
39 Hina hi bakustumunyu ba
*z*ilo *z*on*k*le le*z*i a nga *z*i ma-
ha, le tikweni ga ba Juda,
ni le Jerusalema; loyi ka-
mbe ba nga mu daya, ba lo
mu hayeka sinyeni.
xip. 2. 32. & 5. 30.
40 Yena Nungungulu a nga
mu vuxa hi siku ga ma-
nharu, i lo mu wonekelisa
kubaseni,
xip 2. 24.
41 Na ku nga hi ka banhu
bon*k*le, kanile*z*i ka baku-
stumunyu laba ba nga wa
hlawulilwe hi mahlweni hi
Nungungulu, kona ka hina,
loyi hi nganwa hi ngaga
naye a nzako i lo vuka hi
ka bafileko.
Joh. 14. 17, 22. & 21. 13. xip. 13. 31.
Luka 24. 30, 43.
42 I lo hi laya ku kanela ka
banhu, ni ku kustumunya
le*z*aku loyi hi yena a yimi-

silweko hi Nungungulu ku
maha Lamula ka bahanya-
ko ni bafileko.

Mat. 28. 19, 20. xip. 1. 8. & 17. 31. Joh. 5. 22, 27. Roma 14. 9, 10. 2 Tim. 4. 1. 2 Kor. 5. 10. 1 Pet. 4. 5.

43 Ka yena a baprofeti bon*k*le
ba lo maha wukustumunyu,
le*z*aku hi bito gakwe bon*k*le
laba ba ta nga kolwa kakwe
ba ta amukela kutsetsele-
lwa ka *z*onho.

xip. 15. 9. & 26. 18, 22. Roma 10. 11. Gal. 3. 22.

44 Laha na Petro na a ha wu-
lawula leti timhaka a Moya
wo Basa wu lo cikela hehla
ka*b*ye bon*k*le laba ba nga-
zwa a mhaka.

xip. 4. 31. & 8. 15, 16, 17. & 11. 15.

45 Ni laba ba *z*itsiba ba nga wa
kolilwe ba lo hlamala, kota
a wunyingi ga*b*ye laba ba
nga wa tile na Petro, haku-
ba a ba Matiko kambe ku
halatelwe a xinyikiwo xa
Moya wo Basa.

xipm. 23. xip. 11. 18. Gal. 3. 14.

46 Hakuba bona ba lo bazwa
na ba kanela hi tirimi, na
kulisa Nungungulu. *Z*ona-
ke i lo hlamula Petro,
47 A nga kota munhu ku be-
leta mati ke, le*z*aku laba ba
nga bapatizwi ke, laba ba
amukeleko a Moya wo Basa
kwatsi kota le*z*i hina hi wu
amukeleko ?

xip. 11. 17. & 15. 8, 9. Roma 10. 12.

48 I lo laya a ku ba ba bapati-
zwa bitweni ga Jesu Kristu.
*Z*onake ba lo mu kombela
akuba a tsama nabo masiku
yo kari.

1 Kor. 1. 17. xip. 2. 38. & 8. 16.

XIPIMO 11.

1 Makunu a bapostoli ni ba-
maka*b*ye laba ba nga wa hi
le Judia ba lozwa le*z*aku a
ba Matiko kambe ba amu-
kele a mhaka ya Nungu-
ngulu.
2 Laha Petro a nga wa cikele
le Jerusalema, laba ba *z*itsi-
ba ba lo kanetisana *z*inwe
naye,

xip. 10. 45. Gal. 2. 12.

3 Baku, Wena u lo famba ka
makuna, u yaga nawo.

xip. 10. 28. Gal. 2. 12.

4 Kanile*z*i Petro i lo sangula,
i lo hlawutela a mahungu
hi kuxaxameta, aku,

Luka 1. 3.

5 Mina nzi wa hi le mutini
wa le Jopa na nzi kombela:
le sululwaneni nzi lo wona
muwoniso, ni xi*b*ya xo kari
xi wa relela, kota ku nga
wa hi nguwo ya hombe na
yi releliswa hi le tilweni hi
magumo ya mune; yi lota
ka mina:

xip. 10. 9, &c.

6 Ka xona laha na nzi cuwu-
kisisile mahlo ya mina, nzi
lo alakanya, nzi lo wona a
*z*ihari za mune wa makanzo
za misaba ni *z*ihari *z*a kwa-
ti ni *z*ile *z*o kokakoka ni ti-
nyanyani ta tilo.
7 Nzi lozwa kambe ni gezu
giku ka mina. Suka, Petro;
*k*laba uga.
8 Kanile*z*i mina nzi ku ngalo,
Kokwihi, Hosi : hakuba a
ku na ncumo xo biha kutani
xi nga hlazekangiko xi en-
genileko no*n*wini wa mina

9 Ni gezu gi lo hlamula hi xikati xa wumbiri hi le tilweni, Lexi Nungungulu a xi hlazileko, u nga wuli wena le*z*aku xo biha.
10 Lexi xi lo mahiwa kunhari: *z*on*k*le *z*i *k*lakuselwa tilweni kambe.
11 Languta, *z*ale*z*o ku lo yima a banhu banharu mahlweni ka yin*d*lu leyi hi nga wa hi ka yona, na ba rumelwe hi le Kesaria ka mina.
12 Ni Moya wu lo nzi laya ku famba nabo, na nzi nga ganganwi ncumo. Ni laba bamaka*b*ye ban*k*lanu ni mu*n*we kambe ba lo nzi heleketa; hi lo engena lomo n*d*lwini ya loye munhu:
Joh. 16. 13. xip. 10. 19, 23. & 15. 7.
13 I lo hi *b*yela le*z*aku i wonisile ku yini a ngelosi na yi yimile le n*d*lwini kakwe, yiku, Rumela le Jopa, u ya bitana Simoni, loyi a ti*b*yako Petro;
xip. 10. 30.
14 Loyi a ta nga kanela ka wena timhaka, leti u ta nga hanyiswa ha tona, wena ni yin*d*lu ya wena yon*k*le.
15 Kota le*z*i nzi nga wa sangula ku kanela, a Moya wo Basa wu lo cikela hehla ka*b*ye, kota le*z*i wu nga maha ka hina kusanguleni.
xip. 2. 4.
16 Mina nzi lo alakanya a mhaka ya Hosi, le*z*aku i wulisile ku yini, Johani ha kunene i bapatizile hi mati; kanile*z*i *n*wina mu ta bapatizwa hi Moya wo Basa.
Mat. 3. 11. Joh. 1. 26, 33. xip. 1. 5. & 19. 4.
17 *Z*onake loku Nungungulu i lo nyika ka bona a xinyikiwo kota a nga nyika ka hina, laha hi nga kolwa ka Hosi Jesu Kristu, hi mina mani minawuwo, loyi nzi ta nga kanetana na Nungungulu ke?
xip. 10. 47. & 15. 8, 9.
18 Laha na ba zwile le*z*i *z*ilo, ba lo miyela, na ba dumisa Nungungulu, baku, *Z*onake ni ka ba Matiko Nungungulu i nyikile a kuhunzuluka ka wutomi.
Roma 10. 12, 13. & 15. 9, 16.

19 Bona laba ba nga wa hangalakile hi kota ya kuxaniseka loku ku nga wa humela ha Stefani ba lo famba kule kota Fonike ni le Kupero, ni le Antioki, ba wo kanela a mhaka ge ni ka mu*n*we, saseka ka ba Juda boce.
xip 8. 1.
20 Kanile*z*i ku wa hi kona ba*n*wani ba*b*ye, banhu ba le Kupero ni le Kurene, laba, laha ba nga wa tile Antioki, ba lo kanela ka ba Greki kambe na ba kanela a Hosi Jesu.
xip. 6. 1. & 9. 29.
21 Ni canja ga Hosi gi wa hi *zin*we nabo: ni botala laba ba nga wa kolilwe ba lo hunzulukela ka Hosi.
Luka 1. 66. xip. 2. 47. & 9. 35.
22 Ku lo bikiwa ha bona ka

ceci leyi yi nga wa hi le Jerusalema: ba lo rumela Barnabasi ku famba ku kala le Antioki:

xip. 9. 27.

23 Loyi, laha a nga wa cikele, na a wonile a wuxinji ga Nungungulu, i lo nengela; i lo ba laya bon*k*le, hi kutisa ka mbilu nga ba namarela Hosini:

xip. 13. 43. & 14. 22.

24 Hakuba yena i wa hi munhu wo saseka, a tatisilwe hi Moya wo Basa ni kukoleka: ni banhu bo tala ba lo engetelwa ka Hosi.

xip. 5. 14. & 6. 5. xipm. 21.

25 Yena i loya Tarsusi a kuya laba Saule:

xip. 9. 30.

26 Ni laha a nga wa mu kumile, i lo mu tisa le Antioki. Na ku mahisile le*z*o, le*z*aku a lembe gon*k*le ba lo tsombana wutsamo gi*n*we *z*i*n*we ni ceci, ba lo gonzisa a banhu banyingi; le*z*aku a bapizani ba lo bitiwa Makristu kusangula hi le Antioki.

27 Makunu hi lawo masiku ku lota baprofeti le Jerusalema le Antioki.

xip. 2. 17. & 13. 1. & 15. 32. & 21. 9. 1 Kor. 12. 28. Efe. 4. 11.

28 Laho ku lo yima mu*n*we wabye a bito gakwe hi Agabusi, a wonisa hi Moya ku ta ba kona a n*d*lala ya hombe tikweni gon*k*le: leyi yi nga cikela masikwini ya *K*laudio.

xip. 21. 10.

29 Ni bapizani, loyi ni loyi kota ntamo wakwe, ba lo xuba ku rumela a bamaka*b*ye laba ba nga le Judia:

Roma 15. 26. 1 Kor. 16. 1. 2 Kor. 9. 1.

30 Le*z*o kambe ba lo *z*i maha, ba lo rumela ka masingalati hi canja ga Barnabasi na Saule.

xip. 12. 25.

XIPIMO 12.

1 Makunu hi lexo xikati Herodi a hosi i lo nawuluta mandla yakwe kuxanisa bo kari ba le cecini.

2 I lo mu daya Jamesi maka*b*ye wa Johani hi supado.

Mat. 4. 21. & 20. 23.

3 Laha na wonile le*z*aku *z*i kolisile ba Juda, i lo engeta ku koma na Petro kambe. Lawo ma wa hi masiku ya *z*ibaba *z*i nga haba comelo.

4 Ni laha a nga wa mu komile, i lo mu engenisa paxweni, i lo mu nyika ka mi*k*lawa ya mune ya bakasadora kasi ku mu hlayisa; na alakanya le*z*aku hi nzako ka Pasika i ta mu neha mahlweni ka banhu.

Joh. 21. 18.

5 Petro hikwalaho i lo gongiwa paxweni: kanile*z*i ku wa kongelelwa ni ku kongelelwa hi ceci ka Nungungulu ha yena.

2 Kor. 1. 11. Efe. 6. 18. 1 Tesa. 5. 17.

6 Ni laha Herodi a nga wa laba ku mu humesa, gwalego siku Petro i wa e*k*lele xikari ka bakasadoro bambiri, na a bohilwe hi ma-

ngenje mambiri: ni barinzeli mahlweni ka nyangwa na ba rinzela a paxo.
7 Languta, a ngelosi ya Hosi yi lo yima kakwe, ku lo woninga kuwonekela lomo n*d*lwini: yi lo mu dukunya petro rebeni, yi lo mu vuxa, yiku, Suka lokuloku. Ni mangenje yakwe ma lowa hi le man*d*leni yakwe.
xip. 5. 19.
8 Ni ngelosi yi ku ngalo ka yena, Ambala wutsumbu ga wena, u engenisa *z*ilato *z*a wena. Yena i lo maha le*z*o. Yi ku ngalo kakwe, Fenengela kumba wa wena, u nzi lanzela.
9 I lo huma, i lo lanzela; i wa nga *z*i ti*b*i le*z*aku *z*i nene le*z*i *z*i mahiwako hi ngelosi, kanile*z*i i wa alakanya le*z*aku i lo wona muwoniso.
xip. 10. 3, 17. & 11. 5.
10 Laha ba nga wa hunzile barinzeli boranga ni bo gamela ba lota nyangweni ya xiketse leyi yi engenako lomo mutini; yi lo ti vululekela yonawu: ba lo huma, ba lo tsemakanya a pango gi*n*we; ni kalakale a ngelosi yi lo suka ka yena.
xip. 16. 26.
11 Ni laha Petro a nga ta ti alakanya, a ku ngalo, Makunu nza *z*i ti*b*a ha kunene, le*z*aku a Hosi yi lo ruma a ngelosi ya yona i lo nzi *k*la*k*lisa canjeni ga Herodi, ni kulangutelelelweni ka banhu ba ba Juda.
Heb. 1. 14. 2 Kor. 1. 10. 2 Pet. 2. 9.
12 Ni laha a nga wa pimile hi mhaka, i lota n*d*lwini ya Maria a nyine wa Johani loyi a ti*b*yako Marku; laha a banyingi ba nga wa tsombene katigi*n*we na ba kombela.
xip. 4. 23. & 15. 37. xipm. 5.
13 Laha nga wa gongonzile le li*b*atini la nyangwa, a nhwana i lota ku hlamula a bito gakwe hi Roda.
14 Ni laha a nga wa gi ti*b*ile a gezu ga Petro, a nga yi vululangi nyangwe hi kutsaka, kanile*z*i i lo tsutsuma xikari i lo *b*yela le*z*aku Petro i yimile laha mahlweni ka nyangwa.
15 Bona ba ku ngalo kakwe, Wena u hungukile. Kanile*z*i yena a su tiyisisa nguvu a ku hi le*z*o. Bona ba ku ngalo, Hi ngelosi yakwe.
Mat. 18. 10.
16 Kanile*z*i Petro i wa su simamisa a gongonza: ni laha ba nga wa vulule, ba lo mu wona, ba lo hlamala.
17 Kanile*z*i yena, na a kwenuta hi canja kasi ku ba miyeta, i lo hlawutela ka*b*ye le*z*aku a Hosi yi mu humesisile ku yini le paxweni. A ku ngalo, Ambelani Jamesi le*z*i *z*ilo ni ka bamaka*b*ye. Yena i lo suka, aya ka gi*n*wani wutsamo.
xip. 13. 16. & 19. 33. & 21. 40.
18 Makunu kalakale na gi cile, ku wa nga hi ncawo wu tsongwani xikari ka baka-

sadoro, *z*a ku yini *z*i mahi-
lweko hi Petro.
19 Laha Herodi a nga wa mu
labile, a nga mu kumangi,
i lo hlolisisa a barinzeli, i lo
laya le*z*aku a ba dayiwe. I
lo relela hi le Judia kuya
Kesaria, i lo tsama laho.

20 Makunu laha a nga wa za-
ngarile nguvu hi ba le Tire
ni Sidoni: bona ba lota hi
mbilu yi*n*we kakwe, na, ba
kolisile Blastu a nduna ya
*z*on*k*le *z*a hosi, ba lo kombe-
la kurula, hakuba a tiko
ga*b*ye gi lo wun*d*liwa hi
tiko ga hosi.
21 Hi siku gi yimisilweko He-
rodi i lo bombisa wutsumbu
gakwe hi nguwo ya wuko-
si, i lo tsama xitsa*n*weni
xa wukosi, i lo kanela ka-
*b*ye.
22 Ni banhu ba lo kanyuluka,
baku, I gezu ga Nungu-
ngulu, a hi gezu ga mu-
nhu.
23 Kalakale a ngelosi ya Hosi
yi lo muba, hakuba a nga
nyikangi a Nungungulu a
ku dumiswa: i lo giwa hi
xiwungwani, i lofa.

24 Kanile*z*i a mhaka ya Nu-
ngungulu yi lo kula yi anzi-
swa.
xip. 6. 7. & 19. 20. Kol. 1. 6.

25 Barnabasi na Saule ba lo
wuya hi le Jerusalema, laha
ba nga wa tatisile kukozela
ka*b*ye, ba lo teka *zin*we na-
bo Johani loyi a ti*b*yako
Marku.
xip. 11. 29, 30. & 13. 5, 13. & 15. 37.
xipm. 12.

XIPIMO 13.

1 Makunu ku wa hi kona le
Antioki, le cecini leyi yi nga
wa hi leyo, a baprofeti ni
bagonzisi, Barnabasi, na Si-
meone, loye a nga bitwa
Nigeri, na Lukio wa Kure-
ne, na Manani loyi a nga
kula *zin*we na Herodi a
hosi, na Saule.
xip. 11. 22–27. & 14. 26. & 15. 35. Roma
16. 21.
2 Kota le*z*i ba nga wa kozela
ka Hosi, na ba lo yila, a
Moya wo Basa wu ku ngalo,
Nzi hambanyiseleni Barna-
basi na Saule le ntirweni
lowu nzi ba biteleko wona.
xip. 9. 15. & 14. 26. & 22. 21. Roma 1.
1. & 10. 15. Gal. 1. 15. & 2. 9. Mat.
9. 38. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7.
2 Tim. 1. 11. Heb. 5. 4.
3 *Z*onake laha ba nga wa yi-
lile na ba kombelile ba lo
*k*lateka man*d*la hehla ka-
*b*ye, ba lo ba fambisa.
xip. 6. 6.

4 *Z*i ngaho bona, na ba ru-
milwe hi Moya wo Basa, ba
lo relela ba ya Kilikia; ku
sukela laho ba lo kilela ta-
rwini baya Kupero.
xip. 4. 36.
5 Ni le*z*i ba nga wa hi le Sala-
mi, ba loba hungu hi mhaka
ya Nungungulu sinagogeni
ga ba Juda: ba wa hi na
Johani kambe kota xikozeli
xa*b*ye.
xipm. 46. xip. 12. 25. & 15. 37.

6 Ni laha ba nga wa tsemaka-
nyile xon*k*le xihlale kala
Pafosi, ba lo kuma a xitu-
mbe xo kari, a muprofeti
wa mawunwa, wa mu Ju-
da, loyi a bito gakwe a nga
wa hi Bar-Jesu;

xip. 8. 9.

7 Loyi a nga wa hi kona ni
mufumeli, Sergiu Pauluse a
munhu a na nga ni kupima.
Ywaloye i lo bitana ka yena
Barnabasi na Saule, na a
laba kuzwa a mhaka ya
Nungungulu.
8 Kanile*z*i Eluma xitumbe
(hakuba gi ngaho a bito ga-
kwe hi ku*k*lamuselwa) i lo
ba kaneta, na a laba ku ha-
mbukisa mufumeli kukole-
keni.

2 Tim. 3. 8.

9 Kanile*z*i Saule, loyi kambe
a culilweko Paule, loyi a te-
leko hi Moya wo Basa, i lo
mu honokela,

xip. 4. 8.

10 A ku ngalo, O u tele hi ku-
kohlisa kon*k*le ni kubiha
kon*k*le, wena *n*wana wa
satani, wena nala wa kulu-
lama, u nga ta tsika ku ha-
mbukisa tin*d*lela ti lulami-
leko ta Hosi ke?

Mat. 13. 38. Joh. 8. 44. 1 Joh. 3. 8.

11 Makunu, wanga*b*ye, canja
ga Hosi gi le hehla ka we-
na, u ta maha xikumu, u
nga gi woni gambo hi xika-
tanyana. Ni kalakale ku
lo cikela kakwe a kupfupe-
la ni munyama; i lo famba
na a laba wa ku mu koka
hi canja.
12 *Z*onake a mufumeli, laha na
a wonile le*z*i *z*i nga wa ma-
hekile, i lo kolwa, na kari a
damiswa hi kugonzisa ka
Hosi.

13 Makunu Paule ni laba ba
nga wa hi *zin*we naye ba
lo suka Pafosi, ba lota Pe-
rga ga le Pamfilia: Johani
i lo suka ka*b*ye i lo *k*lelela
le Jerusalema.

xip. 15. 38.

14 Kanile*z*i bona, ba lo tsema-
kanya Perga, ba lota Antio-
ki wa le Pisidia; ba lo enge-
na sinagogeni hi siku ga
sabado, ba lo tsama.

xip. 16. 13. & 17. 2. & 18. 4.

15 Anzako ka kugonziwa ka
nayo ni baprofeti a bafume-
li ba sinagoga ba lo rumela
ka*b*ye, baku, Bamaka*b*ye,
loku mu nga mu hi ni mha-
ka ya kulaya ka banhu, ka-
nelani.

Luka 4. 16. xipm. 27. Heb. 13. 22.

16 Paule i lo yima, a kweneta
hi canja gakwe a ku ngalo,

Madota ya Israeli, *n*wina
laba mu cabako Nungungu-
lu, ingisani.

xip. 10. 35. & 12. 17. xipm. 26, 42, 43.

17 Nungungulu wa laba banhu
Israeli i lo hlawula bararu
ba hina, i lo ba kumukisa a
banhu laha ba nga wa hi ba-
pfumba tikweni ga le Gipite,
na hi canja gi *k*lakusilweko
i lo ba rangela a ba humesa
ka gona.

xip. 7. 17.

18 Ku wa hi xikati xa mune

wa makume ya malembe i lo
ba wun*d*la yena xiwuleni.
xip. 7. 36.
19 Ni laha a nga wa dele a
n*k*lanu wa tixaka ni timbi-
ri le tikweni ga le Kanani, i
lo ba nyika a tiko ga tona
ku maha tsomba ya*b*ye, a ku
kwatsi mune wa mazana ni
n*k*lanu wa makume ya ma-
lembe:
20 Anzako ka le*z*i *z*ilo i lo ba
nyika balamuli ku kala Sa-
mueli muprofeti.
21 Anzako ka le*z*i ba lo kombe-
la a hosi: Nungungulu i ba
nyika Saule a *n*wana wa
Kixi, a munhu wa lixaka la
Benjamini, a xipimo xa mu-
ne wa mune wa makume ya
malembe.
22 Ni laha a nga wa mu susile,
i lo mu vuxa Davida a ku
maha a hosi ya*b*ye, ka yena
i lo maha wukustumunyu,
a ku ngalo, Nzi mu kumile
Davida a *n*wana wa Jese, a
munhu wa mbilu ya mina,
loyi a ta nga maha kon*k*le
kuranza ka mina.
xip. 7. 46.
23 Hi ka mbewu ya loyi mu-
nhu Nungungulu hi ka tsu-
mbiso i lo neha ka Israeli
a Muhanyisi, Jesu;
Luka 1. 32, 69. xip. 2. 30. Roma 1. 3. & 11. 26. Mat. 1. 21.
24 Ni laha Johani kuranga a
nga wa kanela hi mahlweni
ka kuta kakwe a kubapa-
tizwa ka kuhunzuluka ka
bon*k*le banhu ba Israeli.
Mat. 3. 1. Luka 3. 3.
25 Kota le*z*i Johani a nga wa
hetile a kufamba kakwe,
a ku ngalo Mu alakanya mu
ku mina nzi wa ku yini ke?
mina a nzi mina yena. Ka-
nile*z*i manga*b*ye, ku kona a
tako hi le nzako ka mina, ni
*z*ilato *z*a mikonzo yakwe nzi
nga faneliko ku *z*i *k*la*k*la.
Mat. 3. 11. Marku 1. 7. Luka 3. 16. Joh. 1. 20, 27.
26 Bamaka*b*ye, banana ba mbe-
wu ya Abrahama, laba xi-
kari ka nwina mu cabako
Nungungulu, hi ka hina le-
yi a mhaka ya kuhanya yi
rumelweko.
Mat. 10. 6. Luka 24. 47. xip. 3. 26. xipm. 46.
27 Hakuba bona laba ba akile-
ko le Jerusalema, ni bafu-
meli ba*b*ye, hakuba a ba wa
nga mu ti*b*angi, ge ni ti-
mhaka ta baprofeti leti ti go-
nzwako masabado won*k*le,
ba lo titatisa hi ku mu kona.
Luka 23. 34. & 24. 20, 44. xip. 3. 17. & 15. 21. & 26. 22. & 28. 23. 1 Kor. 2. 8. xipm. 14, 15.
28 Hambu le*z*o ba nga kala ku
kuma a nanzu wa kufa ka
yena, ba lo kombela Pilatu
le*z*aku nga a dayiwe.
Mat. 27. 22. Marku 15. 13, 14. Luka 23. 21, 22. Joh. 19. 6, 15. xip. 3. 13, 14.
29 Laha ba nga wa tatisile *z*o-
n*k*le *z*ilo *z*i nga wa tsililwe
ha yena, ba lo mu cisa si-
nyeni, ba lo mu beka xila-
hleni.
Luka 18. 31. & 23. 53. & 24. 44. Joh. 19. 28, 30, 36, 37, 38. Mat. 27. 59. Marku 15. 46.
30 Kanile*z*i Nungungulu i lo
mu vuxa hi ka bafileko:
Mat. 28. 6. xip. 2. 24. & 3. 13, 15, 26. & 5. 30.

31 I lo wonwa masiku manyi-
ngi hi laba ba ngata *z*i*n*we
naye hi le Galile kuyo Jeru-
salema, labo ba nga baku-
stumunyu bakwe ka banhu.
Mat. 28. 16. 1 Kor. 15. 5, 6, 7. xip. 1. 3, 8, 11. & 2. 32. & 3. 15. & 5. 32.
32 Hi mu nehela a mahungu
yo saseka ya xitsumbiso le-
xi xi nga mahiwa ka bada-
dani,
xip. 26. 6. Roma 4. 13. Gal. 3. 16.
33 Le*z*aku Nungungulu i xi
tatisile xwalexi ka banana
ba hina, ka le*z*i a nga vuxa
Jesu; kota le*z*i kutsalilweko
ka lisimu la wumbiri, Wena
u *N*wana wa mina, legi siku
nzi ku *t*rele.
Heb. 1. 5. & 5. 5.
34 Kota hi kota ya le*z*i a nga
mu vuka hi ka bafileko, ma-
kunu a nga ta ha *k*lela ka-
mbe a bola, kota le*z*i a nga
wulawulisa ku ngahi, Nzi
ta mu nyika kukatekiswa
ka *z*inene kutiyileko ka Da-
vida.
35 Hakuba yena i te ngalo ka
linwani lisimu, Wena u nga
ta vumela wa ku Basa wa
wena ku wona kubola.
xip. 2. 31.
36 Hakuba Davida, anzako hi
xizukulwana xakwe na i lo
kozela kuranza ka Nungu-
ngulu, i lo e*k*lela, i lo beki-
wa ka bararu bakwe, i lo
wona kubola:
xipm. 22. xip. 2. 29.
37 Kanile*z*i loyi Nungungulu a
nga mu vuxa a nga wonangi
kubola.
38 Nga xi ti*b*eka ka *n*wina hi-
kwalaho, bamaka*b*ye, le*z*a-
ku hi kota ya munhu loyi
ku biwa hungu ka *n*wina a
kutsetselelwa ka *z*onho:
Luka 24. 47. 1 Joh. 2. 12.
39 Ha yena bon*k*le laba ba ko-
lwako ba ta lulamiswa ka
*z*ilo *z*on*k*le, le*z*i *n*wina mu
nga kala kululamiswa hi
nayo wa Mosi.
Roma 3. 28. & 8. 3. Heb. 7. 19.
40 *K*larihani hikwalaho, ku
ngata ku kucikela hehla ka
*n*wina, lexi xi nga kanelwa
hi baprofeti;
41 Langutani, *n*wina baka-
nyisako, mu hlamala, na
mu lo*b*yiswa; hakuba nzi
tirisisile masikwini ya
*n*wina, a ntiro lowu *n*wi-
na mu nga kala ku wu
kolwa, loku a mu*n*we
a nga wu hlawutela ka
*n*wina.

42 Ni kota le*z*i ba nga wa hu-
ma, ba lo kongotela le*z*aku
leti timhaka a ti kanelwe
ka*b*ye kambe hi sabado gi
gamelako.
43 Makunu laha sinagoga gi
nga wa haugalakakile, a li-
nyingi la ba Juda ni mako-
lwa ya ba Matiko ba lo la-
nzela Paule na Barnabasi:
laba, ba nga wa kanela ka-
*b*ye, ba lo ba kongotela ku
timisela wuxinjini ga Nu-
ngungulu.
xip. 11. 23. & 14. 22. Tit. 2. 11. Heb. 12. 15. 1 Pet. 5. 12.

44 Makunu hi sabado go ga-
mela ku su kwatsi a muti
won*k*le wu tsombene kati-

gi*n*we ku tazwa a mhaka
ya Nungungulu.
45 Kanile*z*i laha a ba Juda ba
nga wa wona a *z*i*d*lemo, ba
lo tatiswa hi wukuxu, ba lo
kaneta a *z*ilo le*z*i *z*i nga wa
kanelwa hi Paule, ba lo ru-
katela.

xip. 18. 6. 1 Pet. 4. 4. Jude 10.

46 Paule na Barnabasi ba lo
kanela hi kutiya, ba ku
ngalo, *Z*i wa fanele le*z*aku a
mhaka ya Nungungulu yi
nga kanelwe ka *n*wina ku-
ranga. Na mu wona mu yi
nyenyile, na mu lamula wu-
tsumbu ga *n*wina le*z*aku a
mu fanelwe hi kuhanya ka
kupinzuka, manga*b*ye, hi
hunzulukela ka ba Matiko.

Mat. 10. 6. & 21. 43. xipm. 26. Roma 1. 16. & 10. 19. xip. 3. 26. & 18. 6. & 28. 28.

47 Hakuba *z*i ngaho a Hosi yi
lo hi laya, yiku,
Nzi ku rumile ku maha
kuwonekela ka ba Mati-
ko, kasi ku nga u maha
ku kuhanyisa ni kwa-
leyo kugumelweni ka mi-
saba.

Luka 2. 32.

48 Ni kota le*z*i a ba Matiko ba
nga wa *z*i zwile, ba lo ne-
ngela, ba lo dumisa a mha-
ka ya Nungungulu : kota a
banyingi laba ba nga wa yi-
miselwe a kuhanya ka ku-
pinzuka ba lo kolwa.

xip. 2. 47.

49 Ni mhaka ya Nungungulu
yi la su fenemete matikwe-
ni won*k*le.
50 Kaniles*z*i a ba Juda ba lo ku-
cetela ba basati ba lulamile-
ko laba ba hombe ba muti,
ni banhu ba hombe ba muti,
ba lo vindlukisa banhu ku
kuxanisa Paule na Barna-
basi, ba lo ba panzanya mbi-
nganweni wa*b*ye.

2 Tim. 3. 11.

51 Kaniles*z*i bona ba lo pumu-
nhela a tsuri wa mikonzo ya-
*b*ye ka bona, ba lota le Iko-
niume.

Mat. 10. 14. Marku 6. 11. Luka 9. 5. xip. 18. 6.

52 Ni bapizani ba lo tatiswa hi
kutsaka *z*i*n*we ni Moya wo
Basa.

Mat. 5. 12. Joh. 16. 22. xip. 2. 46.

XIPIMO 14.

1 Na ku mahisile le*z*o le Iko-
niume, le*z*aku ba lo engena
katigi*n*we sinagogeni ga ba
Juda, *z*i ngaho ba lo kanela,
le*z*aku xi*d*lemo xa hombe
xa ba Juda ni ba Greki xi
lo kolwa.
2 Kaniles*z*i a ba Juda laba ba
nga kala ba nga ingisi ba lo
vin*d*lukisa a mihefemulo ya
ba Matiko, ba lo ba holobisa
ni bamaka*b*ye.
3 Xikati xa hombe hikwala-
ho ba lo tsama laho na ba
kanela hi kutiya le Hosini,
leyi yi nga wa maha wuku-
stumunyu le mhakeni ya
wuxinji ga yona, yi lo vu-
mela *z*iwoniso ni *z*ihlama-
liso ku mahiwa hi man*d*la
ya*b*ye.

Marku 16. 20. Heb. 2. 4.

4 Kaniles*z*i a xi*d*lemo xa muti
xi wa lo hambana; ni xipa-
nze xi lo yima ni ba Juda,

ni xipanze xi lo yima ni bapostoli.
xip. 13. 3.
5 Laha na ku mahilwe ku kucetelwa ka ba Matiko ni ba Juda *zin*we ni tihosi ta*b*ye, ku ba koma hi ku cela tingana, ni ku ba gan*d*la hi mari*b*ye,
2 Tim. 3. 11.
6 Bona ba lo xi tiba lexi, ba lo cabela mitini wa le Likaonia, Listra ni Derbe, ni matikweni laya ma nga leyo:
Mat. 10. 23.
7 Leyo ba lo kanela ivangeli.

8 Ni le Listra ku wa tsama kona munhu, wo kari, a nga wa ba*b*ya hi mikonzo yakwe, i wa hi xirela cima a *t*ralwa ru*b*yini ga nyine wakwe, i wa nga *z*i ti*b*i ku famba.
xip. 3. 2.
9 Ywaloye i lozwa Paule na a kanela: loyi, na a nga wa mu cuwukisisa, na a wona aku i wa hi ni kukoleka ka ku banyiswa,
Mat. 8. 10. & 9. 28, 29.
10 A ku ngalo hi gezu ga hombe, Suka u yima hi mikonzo ya wena. I lo jatama i lo famba.
11 Ni laha *zid*lemo *z*i nga wona lexi Paule a nga wa mahile, ba lo *k*lakusa a magezu ya*b*ye, baku hi lirimi la ba le Likaonia, Banungungulu ba releleko ka hina hi kufanana ni banhu.
xip. 8. 10. & 28. 6.
12 Ba lo bitana Barnabasi, Jupiteri; na Paule, Merkure, hakuba i wa hi mukanela wa hombe.
13 Ni mupristi wa Jupiteri loyi a tempele yakwe yi nga wa hi mahlweni ka muti, i lo neha a tikabi ni tibombisilweko tinyangweni, a nga laba ku pahlela *zin*we ni *zid*lemo.
14 Kanile*z*i laha bapostoli, Barnabasi na Paule, na ba *z*i zwile, ba lo hanzula tinguwo ta*b*ye, ba lo tsutsumela *zid*lenwini,
Mat. 26. 65.
15 Na ba bitana, baku, Madota, mu mahela yini le*z*i *z*ilo ke? Hinawu hi banhu hi na mahanyela kota *n*wina, hi lo mu nehela a mahungu yo saseka, kasi ma fela ku *k*lela *z*ilweni le*z*i *z*a mahala muta ka Nungungulu a hanyako, loyi a nga maha tilo ni misaba ni bimbi, ni le*z*i *z*on*k*le *z*i nga ka *z*ona:
xip. 10. 26. Jam. 5. 17. Kuv. 14. 7. & 19. 10. 1 Kor. 8. 4. 1 Tesa. 1. 9.
16 Loyi hi *z*izukulwana *z*i hunzileko i lo vumela tixaka ton*k*le ku famba hi tin*d*lela ta *z*ona.
xip. 17. 30. 1 Pet. 4. 3.
17 Na wa nga a nga ti tsikangi ku *z*i mahela wukustumunyu a wutsumbu gakwe, le*z*o a nga maha kusasa, i lo nyika *n*wina hi le tilweni a vula ni tinguba ta mihanzo, mu lo tatisa a timbilu ta *n*wina hi kuga ni kutsaka.
xip. 17. 27. Roma 1. 20. Mat. 5. 45.
18 Hi loku kuwula ba lo tsanza

a ku komama a *zid*lemo le-
zaku zi nga pahleli ka*b*ye.

19 Kanile*z*i ku lota ba Juda
laho hi le Antioki ni le Iko-
niume: na ba hlohlotele *z*i-
*d*lemo, ba lo gan*d*la Paule,
ba lo mu rorobisela le ha-
n*d*le ka muti, na ba alaka-
nya le*z*aku i file.
xip. 13. 45. 2 Kor. 11. 25. 2 Tim. 3. 11.
20 Kanile*z*i kota le*z*i bapizani
ba nga wa yimile ba mu ra-
nzele, i lo vuka, i lo engena
mutini: hi manziko i lo fa-
mba na Barnabasi le Derbe.
21 Ni laha ba nga wa kanele
ivangeli ka lowo muti, ni
laha ba nga wa mahisile ba-
pizana bo tala, ba lo *k*lelela
Listra, ni le Ikoniume, ni le
Antioki,
Mat. 28. 19.
22 Na ba tangalisa a mihefe-
mulo ya bapizani, na ba ba
laya ku nonohisa kukoleke-
ni, ni le*z*aku hi *z*ikarato *z*o
tala hi ta engena mufu*n*we-
ni wa Nungungulu.
xip. 11. 23. & 13. 43. Mat. 10. 38. & 16. 24. Luka 22. 28, 29. Roma 8. 17. 2 Tim. 2. 11, 12. & 3. 12.
23 Ni laha ba nga wa yimisile
a masingalakati ticecini to-
n*k*le, ni ba kombele hi ku-
yila, ba lo ma nyikela Ho-
sini, leyi ma lo kolwa hi ka
yona.
Tit. 1. 5.
24 Ba lo tsemakanya Pisidia,
ba lota Pamfilia.
25 Ni laha ba nga wa kanele a
mhaka le Perga, ba lo relela
Atalia;
26 Ku sukela laho ba loya
Antioki, laho ba nga wa
nyikilwe kona wuxinji ga
Nungungulu legi ba nga wa
gi tatisile.
xip. 13. 1, 3. & 15. 40.
27 Ni laha ba nga wa tile, na
ba tsombanyile ceci katigi-
*n*we, ba lo hlawutela a *z*ilo
*z*on*k*le le*z*i Nungungulu a
nga wa *z*i mahile ha bo-
na, ni le*z*aku i vululile li-
*b*ati la kukoleka ka ba Ma-
tiko.
xip. 15. 4, 12. & 21. 19. 1 Kor. 16. 9. 2 Kor. 2. 12. Kol. 4. 3. Kuv. 3. 8.
28 A ba tsamangi xikati xitso-
ngwani laho ni bapizani.

XIPIMO 15.

1 Ni banhu bo kari ba lota hi
le Judia ba lo gonzisa bama-
ka*b*ye, baku, Saseka loku
mu hi mikwera hi mukowo
wa Mosi, a mu na ku ha-
nyiswa.
Gal. 2. 12. & 5. 2. Joh. 7. 22. xipm. 5. Fil. 3. 2. Kol. 2. 8, 11, 16.
2 Laha Paule na Barnabasi
na ba nga kanetanangi
nabo ha ku tsongwani na
kuwutisana *zin*we nabo, a
bamaka*b*ye ba lo yimisa ha-
kuba Paule na Barnabasi,
ni ba*n*wani bo kari ba*b*ye,
le*z*aku nga ba kanziya Je-
rusalema ka bapostoli ni
masingalakati hi leyi mha-
ka.
Gal. 2. 1.
3 Bona hikwalaho, na ba he-
leketwa hi ceci, ba lo
tsemakanya Fonike ni le
Samaria, na ba hlawutela
kuhunzuluka ka ba Matiko:

ba lo maha kutsaka ka hombe ka bamaka*b*ye bon*k*le.
Roma 15. 24. 1 Kor. 16. 6, 11. xip. 14. 27.
4 Laha ba nga wa cikele le Jerusalema, ba lo amukelwa hi ceci ni bapostoli ni masingalakati, ba lo hlawutela *z*ilo *z*onkle le*z*i Nungungulu a nga wa *z*i mahile ha bona.
xipm. 12. xip. 14. 27. & 21. 19.
5 Kanile*z*i laho ku lo suka bo kari ba lixaka laba *b*a Farisi labo ba nga kolwa, baku, *Z*a labeka le*z*aku ba maha mikwera, ni ku ba laya ba hlayisa nayo wa Mosi.
xipm. 1.

6 A bapostoli ni masingalakati ba lo tsombana katigi*n*we a kuta pima hi laya mahungu.
7 Ni laho laha ba nga wa wutisene ha hombe, Petro i lo suka, a ku ngalo ka*b*ye,

Bamaka*b*ye, ma *z*i ti*b*a le*z*aku hi xikati xa hombe xi hunzileko Nungungulu i lo hlawula xikari ka *n*wina, le*z*aku hi nomu wa mina a ba Matiko nga bazwa a mhaka ya ivangeli ni ba kolwa.
xip. 10. 20. & 11. 12
8 Nungungulu, loyi a ti*b*ako a mbilu, i lo maha wukustumunyu, hi ku ba nyika a Moya wo Basa, kota le*z*i a nga wu nyika ka hina;
xip. 1. 24. & 10. 44.
9 A nga mahangi ku hambanyisa xikari ka*b*ye na hina, i hlaza a timbilu ta*b*ye hi kukoleka.
Roma 10. 11. xip. 10. 15, 28, 43. 1 Kor. 1. 2. 1 Pet. 1. 22.
10 Hikwalaho makunu hi yini *n*wina mu ringako Nungungulu, le*z*i mu bekako a joka tinha*n*weni ta bapizani, legi cima a bararu ba hina na hina hi nga gi kotiko ku gi rwala ke?
Mat. 23. 4. Gal. 5. 1.
11 Kanile*z*i ha kolwa le*z*aku hi ta hanyiswa hi wuxinji ga Hosi ya hina Jesu, kota bonawu.
Roma 3. 24. Efe. 2. 8. Tit. 2. 11. & 3. 4, 5.

12 Ni xon*k*le xi*d*lemo xi lo miyela; xi lo ingisela ka Barnabasi na Paule na ba hlawutela le*z*aku *z*iwoniso *z*a ku yini ni *z*idamiso Nungungulu a *z*i mahileko ka ba Matiko ha bona.
xip. 14. 27.
13 A nzako ka laha ba nga wa miyele, Jamesi i lo hlamula, a ku,
xip. 12. 17.

14 Bamaka*b*ye, ingisani kamina: Simoni i lo hi hlawuwetele hi laha Nungungulu a nga enzela ba Matiko kurangula, a ku teka banhu xikari ka*b*ye hi kota ya bito gakwe.
xipm. 7.
15 Ni ka lexi xi vumelana ni mhaka ya muprofeti; kota le*z*i ku tsalilweko,
16 Anzako ka le*z*i *z*ilo nzi ta *k*lela, nzi ta aka kambe a tabernakeli ga Davida, le-

gi gi wileko; nzi ta aka
kambe a kuhohloloka ka
gona, nzi ta gi yimisa:
17 Kasi laba ba seleko ba-
nhwini ba labisisa a Hosi,
ni bon*k*le ba Matiko, labo
ba ta nga bitanwa hi bito
ga mina,
18 Ku wula Hosi, loyi a nga
maha *z*ilo le*z*i *z*i ti*b*eka
hi le kusanguleni ka ti-
ko.
19 Ngahile*z*o a kulamula ka
mina hi loku, le*z*aku hi nga
ba karati laba ba le ka Ba-
matiko ba hunzulukileko ka
Nungungulu;

xipm. 28. 1 Tesa. 1. 9.

20 Kanile*z*i a hi tsaleni ka bo-
na, kasi ba fela ku tsika a
manyala ya *z*ifananisa, ni
kubaya, ni ka le*z*i *z*i haka-
selweko, ni nkata.

1 Kor. 6. 9, 18. & 8. 1. & 10. 20, 28. Kuv. 2. 14, 20. Gal. 5. 19. Efe. 5. 3. Kol. 3. 5. 1 Tesa. 4. 3. 1 Pet. 4. 3.

21 Hakuba Mosi hi *z*izukulwa-
na *z*a kale i na bona mitini
yon*k*le ba nga mu kanela,
na a gonzwa masinagogeni
masabado won*k*le.

xip. 13. 15, 27.

22 *Z*onake *z*i lo woneka ku
kwatsi *z*inene ka bapostoli
ni masingalakati, *z*i*n*we ni
ceci yon*k*le, a ku hlawula a
banhu ba ka ka*b*ye, ba ba
rumela le Antioki *z*i*n*we na
Paule na Barnabasi; a ma-
bito yа*b*ye, hi Juda loyi a
ti*b*yako Barsabasi, na Silasi,
a banhu ba hombe xikari ka
bamaka*b*ye:

xip. 1. 23.

23 Ba lo tsala *z*a ku ngahi ha
bona, A bapostoli ni masi-
ngalakati ni bamaka*b*ye ka
bamaka*b*ye laba ba le ka ba
Matiko ba le Antioki, ni le
Siria ni le Kilikia, ha mu ru-
ngula:
24 Kota le*z*i hi *z*i zwileko le*z*a-
ku a bo kari ba nga suka hi
leno ka hina ba wa mu ka-
ratile hi timhaka, na ba
onha mihefemulo ya *n*wina;
ka bona a hi nyikangi a
nayo;

xipm. 1. Gal. 2. 4. & 5. 12. Tit. 1. 10, 11.

25 *Z*i lo woneka kwatsi ka hina,
na hi *k*langene hi mbilu yi-
*n*we, a ku hlawula a mado-
ta hi ma rumela ka *n*wina
*z*i*n*we ni ba ranzekako ba
hina Barnabasi na Paule,
26 A madota ma nyikeleko ku-
hanya ka*b*ye hi bito ga Hosi
ya hina Jesu Kristu.

xip. 13. 50. & 14. 19. 1 Kor. 15. 30. 2 Kor. 11. 23, 26.

27 Hikwalaho hi rumile Juda
na Silasi, laba a wutsumbu
ga*b*ye ba ta nga kanela *z*a-
le*z*i *z*ilo hi milomu.
28 Hakuba *z*i lo woneka ku
kwatsi *z*inene ka Moya wo
Basa, ni ka hina, a ku kala
hi nga beki hehla ka *n*wi-
na a nzwalo wa hombe ku
hunza le*z*i *z*ilo *z*i fanele-
ko;
29 Le*z*aku mu suka ka *z*ilo *z*i
pahlelweko a *z*ifananiso, ni
nkata, ni le ka *z*ilo *z*i vili-
nganyisilweko, ni le wuba-
yini; hi le ka le*z*i loku mu
gonga wutsumbu ga *n*wina,

ku ta maha kwatsi ka *n*wi-
na. Salani.
xipm. 20. xip. 21. 25. Kuv. 2. 14, 20.

30 *Z*i ngaho bona, laha ba
nga wa fambisilwe, ba lota
Antioki; na ba tsombanyi-
sile wutsamo gi*n*we a xi-
*d*lemo, ba lo ba nyika a
papilo.
31 Ni laha ba nga wa gi gonzi-
le, ba lo tsaka hi kululeka
ka gona.
32 Juda na Silasi, na ba wa hi
baprofeti a wutsumbu ga-
*b*ye, ba la luleka bamaka*b*ye
hi timhaka tinyingi, ba lo
ba tiyisa.
xip. 14. 22. & 18. 23.
33 Anzako kakuba na ba tsa-
mile a xikati xinyingi leyo,
ba lo suka ka bamaka*b*ye hi
kurula ba lo wuya ka laba
ba nga wa ba rumile.
1 Kor. 16. 11. Heb. 11. 31.
35 Kanile*z*i Paule na Barnaba-
si ba lo sala le Antioki, na
ba gonzisa ni kukanela a
mhaka ya Nungungulu, *z*i-
*n*we ni ba*n*wani bo tala.
xip. 13. 1.

36 Ni nzako ka masiku yo
kari Paule a ku ngalo ka
Barnabasi, Nga hi *k*lela ma-
kunu hi enzela bamaka*b*ye
mitini yon*k*le lomo hi nga
wa kanele a mhaka ya Ho-
si, hi wona le*z*aku ba tsa-
misa ku yini.
xip. 13. 4, 13, 14, 51. & 14. 1, 6, 24, 25.
37 Barnabasi i lo alakanya ku
teka *zin*we naye Johani ka-
mbe, loyi a bitwako Marku.
xip. 12. 12, 25. & 13. 5. Kol. 4. 10.
2 Tim. 4. 11. File. 24.
38 Kanile*z*i Paule i lo alakanya
le*z*aku a *z*i sasekile a ku te-
ka yena *zin*we nabo loyi a
nga suka ka*b*ye hi le Pamfi-
lia, a nga fambangi nabo
ku tireni.
xip. 13. 13.
39 Laho ku lo vuka kukaneta-
na ka hombe, le*z*aku ba lo
hambana mu*n*we ka mu-
*n*wani, Barnabasi i lo teka
Marku *zin*we naye, ba loya
hi taro le Kupero;
40 Kanile*z*i Paule i lo hlawula
Silasi, i lo suka, na a layi-
lwe hi bamaka*b*ye kuruleni
ka Hosi.
xip. 14. 26.
41 I lo tsemakanya Siria ni Ki-
likia, na a tiyisa ticeci.
xip. 16. 5.

XIPIMO 16.

1 I lota Derbe kambe ni le
Listra: wanga*b*ye, a mupi-
zani wo kari i wa hi kona
laho, a bito gakwe hi Ti-
mote, a *n*wana wa wasati
wa mu Juda a nga wa koli-
lwe; kanile*z*i a raru wakwe
i wa hi mu Greki.
xip. 14. 6. & 19. 22. Roma 16. 21.
1 Kor. 4. 17. Fil. 2. 19. 1 Tesa. 3. 2.
1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2, 5.
2 Ywaloye i lo bikiwa kwatsi
hi bamaka*b*ye labo ba nga
wa hi le Listra ni le Ikoniu-
me.
xip. 6. 3.
3 Yena Paule i wa nga a ra-
nza ku mu teka ku famba
*zin*we naye; i lo mu maha
kwera ni kota ya ba Juda
laba ba nga wa hi ka lego
wutsamo: hakuba bon*k*le ba

wa *zi* ti*b*a le*z*aku a raru
wakwe i wa hi mu Greki.
1 Kor. 9. 20. Gal. 2. 3. & 5. 2.

4 Kota le*z*i ba nga wa famba
ba tsemakanya miti, ba lo
ba nyika a milayo ku yi
gonga, leyo yi nga wa yimisilwe
hi bapostoli ni masingalakati
laya ma nga le
Jerusalema.
xip. 15. 28, 29.

5 *Z*i ngaho a tiĉeci ti lo tiyiswa
kukolekeni, ba lo engetelana
a ku tala masiku ni
masiku.
xip. 15. 41.

6 Ba lo famba ba tsemakanya
ma*k*lelweni ya le Frigia
ni le Galatia, na ba
tsimbetelwe hi Moya wo
Basa ku kanela a mhaka le
Asia;
7 Ni laha ba nga wa tile le ko
cuwukana ni Mesia, ba lo
ringa kuya Bitunia; ni Moya
wa Jesu a wu ba vumelangi;
8 Na ba tsemakanya Mesia,
ba lo relela bata Troasi.
2 Kor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.
9 Ni muwoniso wu lo woneka
ka Paule ni wusiku; Laho
ku wa hi kona a munhu wa
le Makedonia a nga wa yimile,
na mu kongotela, aku,
*K*latuka uta leno Makedonia,
u hi vunetela.
xip. 10. 30.
10 Ni laha a nga wa wonile
muwoniso, kalakale hi lo
laba kuya le Makedonia, na
*z*i ti*b*ekile le*z*aku Nungungulu
u hi bitanile ku ya
kanela ivangeli ka*b*ye.
2 Kor. 2. 13.

11 Hi lo suka hikwalaho le
Troasi, hi lo komama Samotrake,
ni manziko hi lota
Neapoli;
12 Ku sukela laho hi loya le
Filipi, lowu wu nga muti
wa le Makedonia, ni tikwana
go sangula gi wa hi muti,
wa ba le Roma: ka lowo
muti hi lo tsama masiku yo
kari.
Fil. 1. 1.
13 Hi siku ga sabado hi lo huma
hi nyangwa hi *k*lelo ga
le congweni, laho ku nga
wa ku kwatsi wutsamo ga
kukombela; hi lo tsama,
hi lo kanela ka ba basati
laba ba nga wa tsombana
laho.
14 Ni wasati wo kari a bito
gakwe hi Lidia, a muxabisi
wa *z*iwunguwungu, wa le
mutini wu ti*b*yako Tuatira,
a mu*n*we loyi a kozelako
Nungungulu, i lo hizwa: loye
a Hosi yi nga wa vululile
a mbilu yakwe, a ku ingisela
a *z*ilo le*z*i *z*i nga wa
kanelwa hi Paule.
Luka 24. 45.
15 Ni laha a nga wa bapatizilwe,
ni ngango wakwe wo*n*kle,
i lo hi kongotela, aku,
Loku *n*wina mu ku ngalo
nzi kolekile ka Hosi, ngonani
n*d*lwini ya mina mu
tsama kona. Yena i lo hi
kongotela.
Luka 24. 29. Heb. 13. 2.

16 Na ku mahisile lezo, kota
lezi hi nga wa famba wu-
tsa*n*weni ga kukombela, ni
nhwana wo kari loyi a nga
wa ni moya wa ku vumba i
lo hi *k*langanisa, loyi a nga
wa binzululela a benyi ba-
kwe hi kuvumba.

xip. 19. 24.

17 Ywaloye i lo lanzela Paule
na hina na bitana, i ku, La-
ba banhu hi malanza ya
Nungungulu a nga Hehla-
Hehla, laba ba bako-hungu
ka *n*wina hi mhaka ya ku-
hanya.

18 I lo maha za ku ngahi ma-
siku manyingi. Kanilezi
Paule, na karatilwe nguvu,
i lo hunzuluka a ku ngalo
ka moya, Nzi ku laya hi bi-
to ga Jesu Kristu ku huma
ka yena. Wu lo huma hi
xwalexo xikati.

Marku 1. 25, 34. & 16. 17.

19 Kanilezi laha a benyi ba-
kwe laha ba nga wa wo-
na lezaku a kutsumba ka
binzu ga*b*ye ku fambile, ba
lo koma Paule na Silasi, ba
lo ba kokela le wutsa*n*weni
ga kuhlengeletana mahlwe-
ni ka bafumeli,

xip. 19. 25, 26. 2 Kor. 6. 5. Mat. 10. 18.

20 Ni laha ba nga wa nehile ka
le tinduneni, ba ku ngalo,
Laba banhu, na ba hi ba Ju-
da, ba karata muti wa hina
ha hombe,

xip. 17. 6.

21 Ba yimisa a mikuwo leyi hi
nga faneliko ku amukela,
ni ku yi maha, lezi hi nga
ba Roma.

22 Xi*d*lemo xi lo suka katigi-
*n*we xi ba vukela: ni tindu-
na ti lo ba runzuwulela a
tinguwo ta*b*ye, ba lo laya
lezaku a ba biwe hi tinho-
nga.

2 Kor. 6. 5. & 11. 23, 25. 1 Tesa. 2. 2.

23 Ni laha ba nga wa ba xu-
pulile timbirimbi to tala, ba
lo hoxa paxweni, ba lo laya
murinzeli a ku ba hlayisi-
sisa:

24 Loyi, laha na amukele a ku-
laya ka ku ngahi, i lo ba
hoxa xikari ka paxo, i lo
maha mikonzo·ya*b*ye yi ko-
tselwa makotsweni.

25 Kanilezi xikari ka wusiku
Paule na Silasi ba wa ko-
ngela na ba yimbelela a tisi-
mu ka Nungungulu, ni ti-
peresu ti wo ingisela ka-
*b*ye;

26 Ni kalakale ku wa hi kona
kutsekatseka ka hombe ka
misaba, zi ngaho a xiseke-
telo xa yin*d*lu ya paxo xi lo
tsekatsekiswa: lokuloku a
ti*b*ati ton*k*le ti lo vululeki-
swa; ku lo *k*la*k*leka a zibo-
ho za bona bon*k*le.

xip. 4. 31. & 5. 19. & 12. 7, 10.

27 Ni murinzeli na vukile hi
kue*k*lela, na wonile a ti*b*ati
ta paxo na ti vululekile, i lo
hlomula a supado yakwe, i
wo laba ku ti daya, na ala-
kanya lezaku a tiperesu ti
pfobole.

28 Kanilezi Paule i lo bitana hi
gezu ga hombe, aku, U nga

ti lamati: hakuba hina ho-
n*k*le hi kona.
29 I lo bitana a tikandiya, i lo
engena, na a rurumela hi
kucaba, i lowa lahasi ma-
hlweni ka Paule na Silasi,
30 I lo ba humesa, a ku ngalo,
Madota, nzi ta maha yini
kasi nza hanyiswa ke?
Luka 3. 10. xip. 2. 37. & 9. 6.
31 Ba ku ngalo, Kolwa ka Ho-
si Jesu, wena u ta hanyi-
swa, wena ni yin*d*lu ya
wena.
Joh. 3. 16, 36. & 6. 47. 1 Joh. 5. 10.
32 Ba lo kanela a mhaka ya
Hosi ka yena, ni ka bon*k*le
laba ba nga wa hi lomo
n*d*lwini yakwe.
33 I lo ba teka hi ywaleyo hora
ya wusiku, i lo ba hlaza
timbirimbi ta*b*ye, i lo bapa-
tizwa yena ni bon*k*le ba ka-
kwe, kalakale.
34 I lo ba neha lehehla le
n*d*lwini yakwe, i lo ba nyi-
ka *z*a kuga, i lo tsaka ha
hombe, *zin*we ni yin*d*lu ya-
kwe yon*k*le, na kolilwe ka
Nungungulu.
Luka 5. 29. & 19. 6.

35 Kanile*z*i laha gi nga wa
cile, a tinduna ti lo ruma
a manganakana, tiku, Nga
labo banhu mu ba tsika ba
famba.
36 Ni murinzeli wa paxo i lo
bikela ba Paule, aku, A ti-
nduna ti rumele ku mu tsi-
ka mu famba: hikwalaho
makunu humani, mu famba
hi kurula.
37 Kanile*z*i Paule a ku ngalo
ka*b*ye, Bona ba hi bile ku-
baseni, na hi nga koneka-
ngi, hi na banhu laba hi nga
ba Roma, ba lo hi hoxa pa-
xweni; makunu ba hi hu-
mesa le xikun*d*leni ke? ha
kunene ge; kanile*z*i nga bo-
na bata a wutsumbu ga*b*ye
ba ta hi humesa.
xip. 22. 25.
38 Ni manganakana ma lo bi-
kela a tinduna leti timhaka:
ba lo caba, laha ba nga wa
*z*i zwile le*z*aku ba wa ba
Roma;
39 Ba lota ba lo ba kongotela;
ni laha ba nga wa ba hume-
sile, ba lo ba kombela a ku
famba mutini wa*b*ye.
Mat. 8. 34.
40 Ba lo famba le paxweni, ba
lo engena n*d*lwini ya Lidia:
ni laha ba nga wa wonile
bamaka*b*ye laho, ba lo ba
tangalisa ba lo suka.
xipm. 14.

XIPIMO 17.

1 Makunu na ba tsemaka-
nyile Amfipoli ni le Apolo-
nia, ba lota Tesalonika, laho
gi nga wa hi kona sinagoga
ga ba Juda:
2 Paule, kota ku wa hi mu-
kuwo wakwe, i lo engena
ka*b*ye, hi masabado manha-
ru i lo kanela ka*b*ye hi ti-
mhaka ta mitsalo,
Luka 4. 16. xip. 9. 20. & 13. 5, 14. & 14. 1. & 16. 13. & 19. 8.
3 I lo *k*lamusela na pimisa *z*i
lo labeka le*z*aku Kristu a
nga xaniseka, ni ku vuka
kambe hi ka bafileko; ni

lezaku loyi Jesu, a ku ngalo
yena, loyi, nziba hungu ha-
yena ka *n*wina, hi Kristu.
Luka 24. 26, 46. xip. 18. 28. Gal. 3. 1.
4 Ni ba*n*wani ba bona ba lo
kongotelwa, ba lo *k*langana
na Paule na Silasi; ni xi-
*d*lemo xinyingi xa ma Greki
laya ma nga wa kozela, ni
ba basati ba hombe ku wa
nga hi batsongwani.
xip. 15. 22, 27, 32, 40. & 28. 24.
5 Kanilezi a ba Juda, na ba
tatisilwe hi wukuxu, ba lo
teka banhu bo kari ba ku-
biha ba malolo, ba lo tso-
mbanyisa a banhu, ba lo
maha muti wu vin*d*luki-
swa; ba lo hahlula yin*d*lu
ya Jasoni, ba wo laba ku ba
tisa ka banhu.
Roma 16. 21.
6 Ni laha ba nga nga ba nga
ba kumangi, ba lo kokobisa
Jasoni ni bamaka*b*ye bo ka-
ri ba lo ba yisa mahlweni ka
bafumeli ba muti, na bà bita-
na, Laba ba hunzulusileko
tiko ba tile kambe ni laha;
xip. 16. 20.
7 Loyi Jasoni a nga ba amu-
kela: laba bon*k*le ba maha-
ko kuhambunyeta milayo
ya Kesari, baku yi kona yi-
*n*wani hosi, loyi Jesu.
Luka 23. 2. Joh. 19. 12. 1 Pet. 2. 13.
8 Ba lo karata xi*d*lemo ni ba-
fumeli ba muti, laha na ba
zwile lezi zilo.
9 Laha ba nga wa tekile a xi-
vumelano xa Jasoni ni xa
bon*k*le, ba lo ba tsika ba
famba.

10 Ni bamaka*b*ye kalakale ba
lo fambisa Paule na Silasi
ni wusiku le Beria: laba lezi
ba nga wa cikele laho ba
lo engena sinagogeni ga ba
Juda.
xip. 9. 25. xipm. 14.
11 Makunu labo ba wa lulamile
ku hunza laba ba le Tesalo-
nika, laha ka lezi ba nga
amukela a mhaka hi mbilu
yi longileko, na ba hlola a
mitsalo masiku won*k*le, ku-
tani lezi zilo zi ngaho ke.
Luka 16. 29. Joh. 5. 39.
12 Hikwalaho banyingi ba*b*ye
ba lo kolwa; kambe ni ba
basati ba ma Greki laba ba
dzunzekileko, ni ba banuna,
ba wa nga hi ba tsongwa-
nyani.
13 Kanilezi laba ba Juda ba le
Tesalonika ba nga zi ti*b*ile
lezaku a mhaka ya Nu-
ngungulu yi biwa-hungu hi
Paule kambe le Beria, ba
lota laha lezo ba ta vin*d*lu-
kisa ni kukarata zi*d*lemo.
14 Zonake kalakale a bamaka-
*b*ye ba lo fambisa Paule
kuya kule ko kwatsi hi le
bimbini: Silasi na Timote
ba lo nonohisa ba tsamile
laho.
Mat. 10. 23.
15 Kanilezi laba ha nga wa mu
heleketa Paule ba lo mu ci-
keta a wukule go kota le
Atensi: na ba amukela a
nayo ha Silasi na Timote,
lezaku a bate kakwe hi ku-
ha*k*lisa, ba lo famba.
xip. 18. 5.

16 Makunu laha Paule a nga

wa ba rinzela le Atensi, moya wa yena wu lo zangariswa lomo nzeni ka yena, kota lezi a nga wa wona muti wu tele hi zifananiso.

2 Pet. 2. 8.

17 *Zi* ngaho i lo wulawulisana ni ba Juda sinagogeni, ni banhu ba nga wa kolwa, ni le wutsa*n*weni go hlengeletana masiku won*k*le ni laba ba nga wa *k*langana *zin*we naye.

18 Ni bo kari kambe ba ma Epikurio ni ba ma Stoike laba ba *k*larihileko ba lo kanetisana naye. Ni ba*n*wani ba ku ngalo, Hi yini lexi loyi mu*b*ya*b*yatsi a wulako ke? ni ba*n*wani baku, I woneka ku kwatsi i kanela banungungulu ba nga ti*b*yiwiko: hakuba i lo kanela Jesu ni kuvuka.

19 Ba lo mu teka, ba lo mu neha ka Areopagu, baku, Nga hi *zi* ti*b*a loku kugonzisa kuswa, loku kukanelwako hi wena?

20 Hakuba wena u neha a *z*ilo *z*iswa tin*d*lebeni ta hina: hikwalaho nga hi *zi* ti*b*a lezaku lezi *z*ilo *z*i wula yini.

21 (Makunu bon*k*le ba le Atensi ni ni baenzi ba leyo ba wo teka a xikati xa*b*ye ba nga mahi ncumo kanilezi a kuzwa kutani ku *b*yela *z*ilo *z*iswa).

22 Kanilezi Paule i lo yima xikari ka Areopagu, aku ngalo,

*N*wina madota ya le Atensi, ni ka *z*ilo *z*on*k*le nza wona mu kozela banungungulu nguvu.

23 Hakuba kota lezi nzi nga wa hunza, nzi lo wona *z*ilo *z*a kukozela ka *n*wina, nzi lo kuma alati kambe gi ni mutsalo lowu, GA NUNGUNGULU LOYI A NGA TI*B*YIWIKO. Hikwalaho lexi mu xi kozelako hi kungati*b*i, lexo nza xi humesa ka *n*wina.

2 Tesa. 2. 4.

24 Nungungulu loyi a nga maha tiko ni *z*ilo *z*on*k*le *z*i nga ka *z*ona, yena, na hi Hosi ya tilo ni misaba, a nga tsamiko titempeleni ti nga mahwa hi man*d*la;

xip. 7. 48. & 14. 15. Mat. 11. 25.

25 Cima a nga kozelwi hi man*d*la ya banhu, a ku kota ku kwatsi i vumala ncumo, na mu wona le*z*aku a wutsumbu gakwe i nyika a wutomi, ni kuhefemula, ni *z*ilo *z*on*k*le;

26 I lo maha ha mu*n*we ton*k*le tixaka ta banhu, kasi kuaka ngoheni ya misaba yon*k*le, na a yimisile a xikati xa*b*ye xi xu*b*yilweko hi tinguba ta xona, ni le mimbinganweni ya kuaka ka tona;

27 Kasi ba fela ku laba Nungungulu, kasi kutani ba nga mu labetela a ba mu kume, hambu le*z*i a nga hi kule ka mu*n*we ni mu*n*wani wa hina:

Roma 1. 20. xip. 14. 17.

28 Hakuba hi ka yena ha ha-

nya, ha famba, hi na ni ku
hunya ka hina; kota le*z*i bo
kari ba baculi ba *n*wina ba
tisimu ba nga ku ngalo,
Hina hon*k*le hi *t*ralo wa-
kwe.
Kol. 1. 17. Heb. 1. 3. Tit. 1. 12.
29 *Z*onake na hi hi *t*ralo wa
Nungungulu, nga hi nga
alakanyi le*z*ako a wukulu
ga Nungungulu gi fanana
ni nzalama, kutani siliva,
kutani mari*b*ye, ma bakli-
lweko hi wumeseri ni ku-
kunguha ka munhu.
30 Hikwalaho a xikati xa ku-
ngati*b*i Nungungulu i lo xi
honisela; kanile*z*i makunu
yena wa laya banhu bon*k*le
kwihi ni nga ba hunzu-
luka:
xip. 14. 16. Roma 3. 25. Luka 24. 47. Tit. 2. 11, 12. 1 Pet. 1. 14. & 4. 3.
31 Kota le*z*i a yimisileko siku,
lego a ta nga lamula tiko hi
kululama hi munhu loyi a
mu yimisileko; ywaloye a
tiyisileko ha yena ka banhu
bon*k*le, hi ka le*z*i a nga mu
vuxa hi ka bafileko.
xip. 2. 24. & 10. 42. Roma 2. 16. & 14. 10.
32 Mukunu laha ba nga wa
zwile hi kuvuka ka bafile-
ko, ba*n*wani ba lo mu tse-
ketsela; kanile*z*i ba*n*wani
ba ku ngalo, Hi ta kuzwa
wena hi mahungu laya ka-
mbe.
33 *Z*ingaho Paule i lo huma
xikari ka*b*ye.
34 Kanilezi a banhu bo kari ba
lo komelela ka yena, ba lo
kolwa: xikari ka*b*ye ku wa
hi kona Dionisi wa le Areo-
pagu, ni wasati bito gakwe
hi Damari, na ba*n*wani *z*i-
*n*we nabo.

XIPIMO 18.

1 Anzako ka *z*ilo le*z*i i lo
suka le Atensi, i lota Ko-
rinte.
2 I lo kuma a mu Juda wo
kari bito gakwe hi Akwila,
a munhu wa le Pontu hi
lixaka, na a ha kuta loku-
loku hi le Italia, *zin*we ni
sati wakwe Prisila, hakuba
*K*laudiu i lo laya ba Juda
bon*k*le ku suka le Roma: i
lota ka*b*ye;
Roma 16. 3. 1 Kor. 16. 19. 2 Tim. 4. 19.
3 Hakuba i wa hi wa ntiro
mu*n*we *zin*we nabo, i lo tsa-
ma nabo, ba lo tira; ba wa
hi bamahi ba matenta.
xip. 20. 34. 1 Kor. 4. 12. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8.
4 Yena i wo kanela le sinago-
geni hi masabado won*k*le, i
lo vumelisa ba Juda ni ba
Greki.
xip. 17. 2.
5 Kanile*z*i laha Silasi na Ti-
mote ba nga relela hi le
Makedonia, Paule i wa lo
tsimbeketwa hi mhaka, na
a kustumunya ka ba Juda
le*z*aku Jesu hi Kristu.
xip. 17. 14, 15. xipm. 28.
6 Kanile*z*i ni laha ba nga wa
kaneta wutsumbu ga*b*ye, ba
hi ni nzukano, i lo zuza
tinguwo takwe, a ku ngalo
ka*b*ye, A nkata wa *n*wina

nga wu hi le hehla ka tihlo-
ko ta *n*wina; mina nzi ti
hlazile: ku sukela le*z*i nzi
taya ka ba Matiko.
xip. 13. 45, 46, 51. & 20. 26. & 28. 28. 1 Pet. 4. 4. Mat. 10. 14.
7 I lo suka laho, i loya n*d*lwini
ya munhu wo kari a ti*b*ya-
ko Titusi Justusi, a mu*n*we
loyi a kozeleko Nungungu-
lu, ni yin*d*lu yakwe yi wa
*k*langene nguvu ni sanago-
ga.
8 Krispusi, a mufumeli wa si-
nagoga i lo kolwa ka Hosi
*z*i*n*we ni yin*d*lu yakwe yo-
n*k*le; ni banyingi ba le Ko-
rinte ba nga wazwa ba lo
kolwa, ba lo bapitizwa.
1 Kor. 1. 14.
9 Ni Hosi yi loku ka Paule hi
muwoniso ni wusiku, U nga
cabi, kanile*z*i kanela, u nga
miyeli:
xip. 23. 11.
10 Hakuba mina nzi wena, a
nga kona munhu loyi a ta
nga ku vukela a ku lamata:
hakuba nzi na ni banhu
banyingi ka lowu muti.
Mat. 28. 20.
11 Yena i lo tsama laho a le-
mbe ni n*k*lanu ni yi*n*we ti-
hweti, na a gonzisa a mhaka
ya Nungungulu xikari ka-
*b*ye.

12 Kanile*z*i laha Galio a nga
wa hi mufumeli wa le Akaia
a ba Juda, hi mbilu yi*n*we
ba lo suka ba vukela Paule,
ba lo mu neha mahlweni ka
xitsamo xa kulamula,
13 Bakü, Loyi munhu i vume-
lisa banhu ku kozela Nu-
ngungulu hi kuhambunyeta
a nayo.
14 Kanile*z*i laha Paule a nga
wa laba ku ahlama nomu
wakwe, Galio a ku ngalo ka
ba Juda, Loku ha kunene
ku wa hi nanzu wa kuonha
kutani xilo xa kubiha xa
wukuxu, O *n*wina ba Juda,
nga nzi vumela *n*wina:
xip. 23. 29. & 25. 11, 19.
15 Kanile*z*i loku ku hi kuwu-
tisana hi timhaka ni mabito
ya nayo wa *n*wina benyi, ti
woneleni a wutsumbu ga
*n*wina; a nzi katali ku ma-
ha mulamuli wa mahungu
ya ku ngahi.
16 I lo ba hlongola xitsa*n*weni
xa kulamula.
17 Bon*k*le ba lo koma Sosteni-
si, a mufumeli wa sinagoga,
ba lo muba mahlweni ka
xitsamo xa kulamula. Galio
a nga katalangi hi *z*ilo le*z*i.
1 Kor. 1. 1.

18 Paule, na a tsamile masiku
yotala nzako ka le*z*i, i lo
oneka bamaka*b*ye, i lo fa-
mba hi taro aya Siria, *z*i-
*n*we na Prisila na Akwila;
na cingile hloko yakwe Ke-
nkrea: hi le*z*i a nga wa hi
ni xifungo.
xip. 21. 24. Roma 16. 1.
19 Bona ba lota Efesusi, i lo ba
siya laho: kanilezi a wutsu-
mbu gakwe i lo engena si-
nagogeni, i lo wulawulisana
ni ba Juda.
20 Ni laha ba nga wa mu wuti-
sile ku tsama kona a xikati

xa hombana, a nga vume-
langi;
21 Kanilezi na a ba oneka, na
aku, Nzi ta wuya kambe ka
*n*wina, loku Nungungulu a
zi ranza, i lo suka Efesusi
hi taro.
xip. 19. 21. & 20. 16. 1 Kor. 4. 19. Heb. 6. 3. Jam. 4. 15.
22 Ni laha a nga wa cekamile
le Kesaria, i lo kanziya ku-
ya losa a ceci, i lo relela le
Antioki.
23 Laha a nga wa tsamile xi-
kati xo kari laho, i lo suka,
i lo tsemakanya matikweni
ya le Galatia ni le Frigia hi
ku lanzisela, a tiyisa bapi-
zani bon*k*le.
Gal. 1. 2. & 4. 14. xip. 14. 22. & 15. 32, 41.

24 Makunu a mu Juda wo
kari bito gakwe hi Apolose,
ngwa le Alekzandria hi lixa-
ka, a munhu a gonzileko, i
lota Efesusi; i wa hi ni nta-
mo mitsalweni.
1 Kor. 1. 12. & 3. 5, 6. & 4. 6. Tit. 3. 13.
25 Loyi munhu i wa gonzisilwe
hi n*d*lela ya Hosi; i lo ba-
ngetelwa hi moya, i lo go-
nzisa kwatsi hi zilo za Jesu,
na a ti*b*a kubapatiza ka Jo-
hani basi:
Roma 12. 11. xip. 19. 3.
26 I lo sangula ku kanela hi
ku tiya sinagogeni. Kani-
lezi laha Prisila na Akwila
ba nga wa mu zwile, ba lo
mu teka le ka*b*ye, ba lo mu
*k*lamusela n*d*lela ya Nu-
ngungulu hi kulonzowotela
kwatsi.
27 Ni laha a nga wa laba ku
hunza aya Akaia, a bama-
ka*b*ye ba lo mu tiyisa-hlana,
ba lo tsalela a bamaka*b*ye
kasi ku mu amukela: ni la-
ha a nga wa cikele, i lo ba
vuna nguvu laba ba nga ko-
lilwe hi kota ya wuxinji:
1 Kor. 3. 6.
28 Hakuba i wa hi ni ntamo
wa hombe ku kaneta ba Ju-
da, ni le kubaseni, na a ko-
mbisa hi mitsalo lezaku Je-
su i wa hi Kristu.
xip. 9. 22. & 17. 3. xipm. 5.

XIPIMO 19.

1 Na ku mahisile lezo, lezaku,
laha Apolose a nga wa hi le
Korinte, Paule na tsemaka-
nyile le tikweni ga le hehla
i lo cikela Efesusi, i lo ku-
ma bapizani bo kari:
1 Kor. 1. 12. & 3. 5, 6.
2 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Mu
amukele a Moya wa ku Ba-
sa laha mu nga kolwa ke?
Ba ku ngalo kakwe, Kokwi-
hi, hina a zi zwangi lezaku
a Moya wa ku Basa wu wa
nyikilwe.
xip. 8. 16.
3 Yena a ku ngalo, Hi ka yi-
ni mu nga bapatizwa ha
kona ke? Bona ba ku ngalo,
Hi kubapatiza ka Johani.
xip. 18. 25.
4 Paule a ku ngalo, Johani i
lo bapatiza hi kubapatiza ka
kuhunzuluka, aku ka ba-
nhu, akuba ba nga kolwa
ka yena a ta ngata hi le nza-
ko ka yena, lezo, hi ka Jesu.
Mat. 3. 11. Joh. 1, 15, 27, 30. xip. 1. 5. & 11. 16. & 13. 24, 25.

5 Ni laha ba nga wa zwile lexi, ba lo bapatizwa le bitweni ga Hosi Jesu.
xip. 8. 16.
6 Ni laha a nga wa *k*latekile man*d*la yakwe hehla ka*b*ye, Moya wo Basa wu lota hehla ka*b*ye; ba lo kanela hi tirimi ba lo profeta.
xip. 2. 4. & 6. 6. & 8. 17. & 10. 46.
7 Bona bon*k*le ba wa hi kume ni bambiri banuna.

8 I le engena sinagogeni, i lo kanela hi kutiya a xipimo xa tihweti tinharu, na kurumeta na kongotela hi *z*ilo *z*a mufumo wa Nungungulu.
xip. 1. 3. & 17. 2. & 18. 4. & 28. 23.
9 Kanile*z*i laha ba*n*wani ba nga nonohile ba nga ingisi, ba lo wulawula kubiha hi N*d*lela mahlweni ka xi*d*lemo, i lo suka ka*b*ye, i lo hambanyisa bapizani, i lo kanela masiku ni masiku xikoleni xa Tiranu.
2 Tim. 1. 15. 2 Pet. 2. 2. Jude 10. xip. 9. 2. & 22. 4. & 24. 14. xipm. 23.
10 Lexi i lo simamisa xipimo xa malembe mambiri; le*z*aku bon*k*le laba ba nga wa akile Asia ba lozwa mhaka ya Hosi, bona ba Juda ni ba Greki.
xip. 20. 31.
11 Nungungulu i lo maha mitiro ya hombe hi canja ga Paule:
Marku 16. 20. xip. 14. 3.
12 Kota le*z*i ka ba ba*b*yako ku wo yiswa a tihengece kutani tinguwo leti ti nga wa kumbanile ni miri wakwe, ni tingumbe ti wo suka, ni mimoya yo biha yi wo humeswa.
xip. 5. 15.
13 Kanile*z*i a ba Juda bo kari ba nga wa nzulanzula, ba nga wa hi *z*itumbe ba lo ringa ku bitana hi bito ga Hosi Jesu hehla ka laba ba nga wa hi ni mimoya ya kubiha, baku, Ha mu hlambanyisa hi Jesu loyi a kanelweko hi Paule.
Mat. 12. 27. Marku 9. 38. Luka 9. 49.
14 Ku wa hi kona a ban*k*lanu ni bambiri ba banana ba mu*n*we Sikeva, a mu Juda, a mupristi wa hombe ba nga maha *z*a ku ngahi.
15 Ni moya wa kubiha wu lo hlamula wu ku ngalo ka*b*ye, Jesu nza mu ti*b*a, ni Paule nza mu ti*b*a; *n*wina hi *n*wina ba mani ke?
16 Ni munhu loyi a nga wa hi ni moya wa kubiha i lo ba *k*lulela, i lo ba hlula a hi ni ntamo hehla ka*b*ye bon*k*le, le*z*ako ba lo panzanyeka lomo nzeni ka yin*d*lu na ba hi *z*imbyiri na ba lamatilwe.
17 Lexi xi lo ti*b*eka ka bon*k*le, bona ba Juda ni ba Greki, laba ba nga wa akile le Efesusi; ni kucaba ku lota ka bon*k*le, ni bito ga Hosi Jesu gi lo kuliswa.
Luka 1. 65. & 7. 16. xip. 2. 43. & 5. 5, 11.
18 Ni banyingi laba ba nga wa kolilwe ba lota, na ba vumela, na ba hlawutela *z*imaho *z*a*b*ye.
Mat. 3. 6.

19 Ni banyingi laba ba nga wa
maha kuloya ba lo neha ma-
buku katigi*n*we, ba lota ma
hisa mahlweni ya bona bo-
n*k*le: ba lo hlaya a tsengo
ya wona ba lo kuma a zana
ga n*k*lanu wa mazana ya *z*i-
panze *z*a siliva.
20 *Z*i ngaho a mhaka ya Hosi
yi lo kula hi ntamo yi lo
hlula.

xip. 6. 7. & 12. 24.

21 Makunu a nzako na zi gu-
melwe, ka le*z*i *z*ilo, Paule i
lo alakanya hi ka moya, loku
laha a nga na a tsemakanyi-
le Makedonia ni le Akaia,
a kuya Jerusalema, aku,
Anzako na nzi yile laho, nzi
fanelwe hi ku wona Roma
kambe.

Roma 15. 24–28. Gal. 2. 1. xip. 18. 21. & 20. 22. & 23. 11.

22 Na a wa rumele Makedonia
a bambiri ba bona laba ba
nga wa kozela ka yena, Ti-
mote, na Erastusi, a wutsu-
mbu gakwe a tsama Asia a
xikati.

xip. 13. 5. Roma 16. 23. 2 Tim. 4. 20.

23 Ku lo vuka hi lexo xikati a
woyonga ga hombe hi loye
N*d*lela.

2 Kor. 1. 8. xip. 9. 2.

24 Hakuba a munhu wo kari
a bito gakwe hi Demetrio, a
mufuli wa siliva, loyi a nga
wa maha *z*ifananiso *z*a sili-
va *z*a Diana, i lo fumisa ngu-
vu bameseri hi leyi mitiro;

xip. 16. 16, 19.

25 Loyi a nga tsombanyisa ka-
tigi*n*we, ni *z*itiri-kulo*b*ye ka
ntiro wa ku ngaho, a ku
ngalo, Madota, ma *z*i ti*b*a
le*z*aku hi lowu ntiro hi fu-
misilwe.
26 *N*wina ma *z*i wona ma *z*i-
zwa, le*z*aku a hi laha Efe-
susi koce, kanile*z*i ku tso-
ngwani ni Asia gon*k*le, loyi
Paule i kongotela i lo hu-
nzula a banhu bo tala, aku
a ku kona banungungulu
laba ba mahiwako hi ma-
n*d*la:
27 A hi lexi xoce xa ku a ntiro
wa hina wu le mhangweni
ya kukanyiwa; kanile*z*i ni
tempele ya nungungulu wa
wasati wa hombe Diana yi
nga ta ha celiwa kota, ni ku
nga ku ta hangalaswa a wu-
kulu gakwe, loyi gon*k*le
Asia ni tiko gon*k*le gi koze-
lako.
28 Ni laha ba nga wa zwile
le*z*i, ba lo tatiswa hi zanga,
ba lo bitana, baku, Ngwaho-
mbe Diana wa ba le Efe-
susi.
29 Ni muti wu wa lo tala hi
nyenganyenga: ba lo tsu-
tsuma hi mbilu yi*n*we wu-
tsa*n*weni ga kulangutela, na
ba komile Gaiusi na Arista-
kusi, banhu ba le Makedo-
nia, laba ba nga wa mu
pangalata Paule kufambeni
kakwe.

Roma 16. 23. 1 Kor. 1. 14. xip. 20. 4. & 27. 2. Kol. 4. 10. File. 24.

30 Ni laha Paule a nga wa ala-
kanya ku engena lomo ba-
nhwini, a bapizani a ba mu
vumelangi.

31 Ni bokari ba manganakana
ya hombe ya le Asia, na ba
hi bangana bakwe, ba lo ru-
mela ka yena, ba mu ko-
ngotela a nga ti wonekisi
wutsa*n*weni ga kulangute-
la.
32 Ba*n*wani hikwalaho ba lo
bitana hi xilo xi*n*wani ni
ba*n*wani xi*n*wani: hakuba
a xi*d*lemo xi wa hi le xipi-
tipitini; ni bo tala ba nga
nga ba nga xi ti*b*i lexi ba
nga wa tsombane ha xona.
33 Ba lo neha Alekzandria hi
le xi*d*lenwini, a ba Juda ba
lo mu yimisa. Ni Alekza-
ndria i lo kweneta hi wuko,
a ku nga a ti hlamulela ba-
nhwini.
1 Tim. 1. 20. 2 Tim. 4. 14. xip. 12. 17.
34 Kanile*z*i laha ba nga wa *z*i
ti*b*ile le*z*aku yena i wa mu
Juda, bon*k*le hi gezu gi*n*we
a xipimo xa mahora ma-
mbiri ba lo bitana, Ngwa-
hombe Diana wa ba le Efe-
susi.
35 Laha a mutsali wa muti a
nga wa miyetile a xi*d*lemo,
aku, *N*wina madota ya ba
le Efesusi, hi wihi munhu
loyi a kalako a nga *z*i ti*b*i
le*z*aku a muti wa ba le Efe-
susi wu hi muhlayisi wa
tempele ka Diana wa ho-
mbe, ni wa xifananiso lexi
xi wileko hi le ka Jupiteri
ke?
36 Na mu wona le*z*aku le*z*i *z*ilo
a *z*i na ku kanetwa, *n*wina
nga mu miyela, mu nga
mahi ncumo hi ma*k*loti.
37 Hakuba *n*wina mu nehile
laha laba banhu, laba cima
ba nga pangangiko a tite-
mpele ni baruki ba nungu-
ngulu wa wasati wa hina.
38 Hikwalaho loku Demetrio,
ni bameseri laba ba nga *z*i-
*n*we naye, ba hi ni nanzu ni
munhu, a hu*b*ye yi vulu-
lwe, nu bafumeli ba kona:
nga ba ya kecarana kona.
39 Kanile*z*i loku *n*wina mu la-
ba a ncumo hi ma*n*wani
mahungu, ku ta łamulwa
hi klangano wu yimiselwe
le*z*o.
40 Hakuba ha kunene hi le
mhangweni ya ku raniswa
hi xipitipiti xa nyamu*k*la,
na ku nga hi na zunga ha
gona: kota ku kumbuka ha
gona hi nga ta *z*i kota ku ti
hlamulela hi loku kutso-
mbana.
41 Ni laha a nga wulawulile
*z*a ku ngahi, i lo hangalasa
xi*d*lemo.

XIPIMO 20.

1 Anzako a woyonga gi nga
wa miyetilwe, Paule na a
bitanile bapizani i lo ba la-
ya, i lo ba oneka, i lo suka
ku famba le Makedonia.
1 Kor. 16. 5. 1 Tim. 1. 3.
2 Ni laha a nga wa tsemaka-
nyile lawo ma*k*lelo, na a ba
layisisile hi timhaka to tala,
i lo cikela le Greki.
3 Ni laha a nga wa mbetile
tihweti tinharu laho, ni ku-
ngo gi lo tsemiwa ha yena
hi ba Juda, kota le*z*i a nga

wa laba ku suka hi taro a
ya Siria, i lo xuba ku *k*lela
a tsemakanya hi le Make-
donia.
xip. 9. 23. & 23. 12. & 25. 3.—2 Kor. 11. 26.
4 Laho ba lo mu heleketa ku
kala ku cikela Asia Sopate-
ri wa le Beria, a *n*wana wa
Pirusi; ni le Tesalonika,
Aristakusi ni Sekundo; ni
Gaiusi wa le Derbe, na Ti-
mote; ni ba le Asia, Tiku-
kusi, na Trofimusi.
xip. 16. 1. & 19. 29. & 21. 29. Kol. 4. 7, 10. Efe. 6. 21. 2 Tim. 4. 12, 20. Tit. 3. 12.
5 Kanile*z*i laba ba lo ranga ba
famba, ba loya hi labelela le
Troasi.
6 Hina hi lo suka hi taro le
Filipi a nzako ka *z*ibaba *z*i
nga haba comelo, hi lo ci-
kela ka*b*ye le Troasi hi n*k*la-
nu wa masiku; laha na hi
tsamile a n*k*lanu wa masiku
ni mambiri.
xip. 16. 8. 2 Kor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

7 Hi siku go ranga ga sonto,
laha hi nga wa tsombana
katigi*n*we ku kema xibaba,
Paule i lo kanela ka*b*ye, na
xuba ku suka manziko; i lo
lehisa a kanelo wakwe ku
kala xikari ka wusiku.
1 Kor. 10. 16. & 11. 20, &c., & 16. 2. Kuv. 1. 10. xip. 2. 42, 46.
8 Ku wa hi kona tikandiya to
tala le n*d*lwini ya le hehla,
laho hi nga wa tsombenile
wutsamo gi*n*we.
xip. 1. 13.
9 Laho ku wa lo tsama hi le
wonini a jaha go kari a ti-
*b*yako Eutekusi gi lo kudze-
hela hi wurongo ga hombe;
kota lezi Paule a nga wa ha
nonohisa 'a kanela, na a wa
gowotana hi ku kudzehela
gi lowa hi yin*d*lu ya wu-
nharu ya le hehla, gi lo te-
kwa na gi file.
10 Paule i lo relela, i lo wela
hehla kakwe, na a mu anga-
rela a ku ngalo, Mu nga ri-
li; hakuba a muhefemulo
wa yena wa ha hi kakwe.
Mat. 9. 24.
11 Ni laha a nga wa kanziyile,
laha na a kemile a xibaba,
na ba gile, i lo wulawulisa-
na nabo xikati xa hombe,
ku kala gica, *z*i ngaho i lo
famba.
12 Ba lo mu neha na hanya a
jaha, ni laha ku nga nga ku
nga hi kutangala kutso-
ngwani.

13 Kanile*z*i hina, na hi famba
kuranga le tarwini, hi lo
suka hi taro hi ya Asosi,
laho hi nga wa xuba ku ya
kileta Paule: hakuba i lo hi
yimisela le*z*o, na laba le*z*aku
a wutsumbu gakwe i ta fa-
mba hi muhanza.
14 Ni laha a nga wa *k*langene
na hina le Asosi, hi lo mu
kileta, hi lota Mitileni.
15 Na hi suka hi taro hi leyo,
hi manziko hi lota ku cu-
wukeni le Kiosi; na hi siku
gi gamelako hi lota cikela
Samosi; hi nzako ka lego
siku hi lota Miletu.
16 Hakuba Paule i lo xuba ku
hunza hi le Efesusi, le*z*aku

kasi a nga teki xikati ku
tsama le Asia; hakuba i wa
ha*k*lisa, loku *z*i wa koteka
ka yena, a ku ba kona le
Jerusalema hi siku ga Pe-
ntekoste.
xip. 2. 1. & 18. 21. & 19. 21. & 21. 4, 12. & 24. 17. 1 Kor. 16. 8.

17 Ku suka hi le Miletu i lo
rumela Efesusi, i lo bitana
ka yena a masingalakati ya
ceci.
18 Ni laha ba nga wa tile ka
yena, a ku ngalo ka*b*ye,

*N*wina a wutsumbu ma *z*i
ti*b*a, ku suka lego siku nzi
nga bekela konzo le Asia,
nzi wa hi wa ku tsamisa ku
yini *z*i*n*we na *n*wina xikati
xon*k*le,
xip. 18. 19. & 19. 1, 10.
19 Na nzi kozela a Hosi hi ku
ti koramisa kon*k*le, hi mi-
hloti, ni ni kuringwa ni ku-
ngo gi nga xuxiwa ha mina
hi ba Juda:
xipm. 3.
20 Le*z*aku a nzi lobangi ka
*n*wina hi ku kanela hi *z*ilo
le*z*i *z*i vunako, na nzi mu
gonzisa kubaseni, ni ka yi-
n*d*lu ni yin*d*lu,
xipm. 27.
21 Na nzi kustumunya ka ba
Juda ni ba Greki hi kuhu-
nzulukela ka Nungungulu,
ni kukoleka ka Hosi ya hina
Jesu Kristu.
xip. 2. 38. & 18. 5. Marku 1. 15. Luka 24. 47.
22 Makunu, manga*b*ye, nzi ya
le Jerusalema na nzi bohi-
lwe hi moya, na nzi nga ti*b*i
xilo xi ta nga nzi cikelela
leyo:
xip. 19. 21.
23 Saseka le*z*o a Moya wa ku
Basa wu kustumunyako ka
mina mitini yon*k*le, wuku
le*z*ako a *z*iboho ni *z*ixaniso
*z*i nzi labelele.
xip. 21. 4, 11. 1 Tesa. 3. 3.
24 Kanile*z*i a nzi katali ncumo
hi kuhanya ka mina, kota
ku ranziwako hi wutsumbu
ga mina, le*z*o kasi nza fela
ku mbeta ku famba ka mi-
na, ni kukozela loku nzi
nga ku amukela hi le ka
Hosi Jesu, ku kustumunya
a mhaka ya wuxinji ga Nu-
ngungulu.
xip. 1. 17. & 21. 13. Roma 8. 35. 2 Kor. 4. 1, 16. 2 Tim. 4. 7. Gal. 1. 1. Tit. 1. 3.
25 Makunu, manga*b*ye, nza
mu ti*b*a le*z*aku *n*wina *n*we-
n*k*le, xikari ka baha nzi nga
famba na nzi kanela a mu-
fumo, mu nga ta wona ngo-
he ya mina kambe.
xipm. 38. Roma 15. 23.
26 Ngahile*z*o nza kustumunya
ka *n*wina legi siku, le*z*aku
mina nzi basisilwe nkateni
wa banhu bon*k*le.
xip. 18. 6. 2 Kor. 7. 2.
27 Hakuba a nzi lobangi a ku-
ba hungu ka *n*wina hi ku-
ngo gon*k*le ga Nungungulu.
xipm. 20. Luka 7. 30. Joh. 15. 15. Efe. 1. 11.
28 *K*larihani a wutsumbu ga
*n*wina, ni ka *k*lambi won*k*le,
ka wona a Moya wo Basa
wu mu mahileko bahlayisi,
ku gisa a ceci ya Nungu-
ngulu, leyi a yi xabileko hi
nkata wa yena *n*winyi.
1 Tim. 4. 16. 1 Pet. 1. 19. & 5. 2. 1 Kor.

12. 28. Efe. 1. 7, 14. Kol. 1. 14. Heb. 9. 12, 14. Kuv. 5. 9.

29 Nza zi tiba lezaku a nzako ka kusuka ka mina a timhisi ti pamako ti ta engena xikari ka *n*wina, ti nga hi na ti*t*ralo *k*lambini;

Mat. 7. 15. 2 Pet. 2. 1.

30 Ni le xikari ka wutsumbu ga *n*wina benyi a banhu ba ta suka, na ba kanela a zilo zi onhakalisako, ku koka bapizani ba lanzela bona.

1 Tim. 1. 20. 1 Joh. 2. 19.

31 Ngahilezo rinzelani *n*wina, na mu alakanya lezaku hi xipimo xa malembe manharu a nzi miyelangi ku luleka mu*n*wani ni mu*n*wani wa *n*wina wusiku ni mumu hi mihloti.

xip. 19. 10.

32 Makunu nza mu nyikela ka Nungungulu, ni ka mhaka ya wuxinji gakwe, leyi yi zi kotako a ku mu aka *n*wina, ni ku mu nyika a tsomba xikari ka bon*k*le laba ba basisilweko.

Heb. 9. 15. & 13. 9. xip. 9. 31. & 26. 18. Efe. 1. 18. Kol. 1. 12. & 3. 24. 1 Pet. 1. 4.

33 A nzi mbilukelangi a siliva ga munhu, kutani i nzalama, kutani i tinguwo.

1 Kor. 9. 12. 2 Kor. 7. 2. & 11. 9. & 12. 17.

34 A wutsumbu ga *n*wina ma zi ti*b*a lezi zaku laya mandla nzi lo tira ha wona kuvumala ka mina, ni laba ba nga wa hi na mina.

xip. 18. 3. 1 Kor. 4. 12. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8.

35 Ni zilo zon*k*le nzi lo mu nyika a xiwonelo, lezaku hi kutira lezo nga mu vunetela laba ba rerekileko, ni ku alakanya a mhaka ya Hosi Jesu, lezaku a wutsumbu gakwe i te ngalo, Ku katekile ku nyika ku hunza ku amukela.

Roma 15. 1. 1 Kor. 9. 12. 2 Kor. 11. 9, 12. & 12. 13. Efe. 4. 28. 1 Tesa. 4. 11. & 5. 14. 2 Tesa. 3. 8.

36 Ni laha a nga wa kanele za ku ngahi, i lo kizama, a kombela zi*n*we nabo bon*k*le.

xip. 7. 60. & 21. 5.

37 Ni bon*k*le ba lo rila hi ha hombe, ba lo wela nha*n*weni ya Paule, ba lo mu *t*ro*t*ra,

38 Ba wa hi ni wusiwana nguvu-nguvu hi ka leyi mhaka, leyi a nga wa yi wulawulile, lezaku ba nga ta ha wona ngohe ya kambe. Ba lo mu heleketa ba lo mu yisa le tarwini.

xipm. 25.

XIPIMO 21.

1 Ni laha ku nga wa mahisile lezo lezi hi nga wa suka ka*b*ye, hi lo famba hi taro, hi la su komama le Kose, hi siku gi gamelako le Rhode, ku suka hi laho le Patara:

2 Na hi kumile a taro gi nga wa *k*latukela Fonike, hi lo kilela, hi lo famba.

3 Ni laha hi nga wa cikele le kuwoneka Kupero hi lo ku tsikela hi *k*lelo ga xibaba, hi komama Siria, hi cekama le Tire: hakuba leyo a taro gi wo laba ku rula nzwalo.

4 Na hi kumile a bapizani, hi lo tsama laho n*k*lanu ni ma-

mbiri masiku: ni laba ba lo
wula ka Paule hi Moya, le-
*z*aku nga a nga beki konzo
le Jerusalema.
xip. 20. 23. xipm. 12.
5 Ni laha ku nga wa mahilwe
le*z*o laha hi nga wa mbetile
a masiku, hi lo suka hi lo
famba pfumbeni ga hina;
bona bon*k*le, *z*i*n*we ni ba
*t*ratsi ni banana, ba lo hi he-
leketa n*d*leleni ya hina, hi
kala hi huma mutini: hi lo
kizama fungwini, hi lo ko-
mbela,
xip. 20. 36.
6 Hi lo salisana nabo; hi loya
kilela lomo tarwini, kanile*z*i
ba *k*lela le kaya kambe.
Joh. 1. 11.

7 Ni laha hi nga wa mbetile a
pfumba ku suka hi le Tire,
lo cikela le Ptolemaisi; hi
hi lo losetala bamaka*b*ye, hi
lo tsama nabo siku gi*n*we.
8 Hi manziko hi lo suka, hi
lota Kesaria: hi lo engena
n*d*lwini ya Filipu muvange-
li, loye a mu*n*we wa ban*k*la-
nu ni bambiri, hi lo tsama
*z*i*n*we naye.
Efe. 4. 11. 2 Tim. 4. 5. xip. 6. 5. & 8. 26, 40.
9 Makunu loyi munhu i wa
hi ni banhwana bamune, a
mibulwa, leyi yi nga wa
profeta.
xip. 2. 17.
10 Kota le*z*i hi nga wa tsamile
laho masiku yo tala, ku lo
relela muprofeti wo kari hi
le Judia, a bito gakwe hi
Agabusi.
xip. 11. 28.

11 A nga wata ka hina, na a
teka a bandi ga Paule, i lo
boha mikonzo yakwe ni ma-
n*d*la yakwe, a ku ngalo, *Z*i
ngaho wa wula Moya wa
ku Basa, Loyi a nga *n*winyi
wa lego bandi, le*z*o ba ta
mu bohisa ku ngahi ba Ju-
da le Jerusalema, ba ta mu
nyikela man*d*leni ya ba Ma-
tiko.
xip. 20. 23. xipm. 33.
12 Ni laha hi nga wa *z*i zwile
le*z*i *z*ilo, bona hina ni ba
lego wutsamo hi lo mu ko-
ngotela le*z*aku a ngayi le
Jerusalema.
13 *Z*oneke Paule i lo hlamula,
*Z*a ku yini mu mahako, na
mu rila na mu panza a mbilu
ya mina ke? hakuba mina
a nzi longelangi a kubohwa
koce, kanile*z*i ni kufa ka-
mbe le Jerusalema hi bito
ga Hosi Jesu.
xip. 20. 24.
14 Laha a nga wa nga a nga
vumeleswi, hi lo miyela, hi
ku, Kuranza ka Hosi a *z*i
maheke.
Mat. 6. 10. & 26. 42. Luka 11. 2. & 22. 42.

15 Anzako ka lawo masiku hi
lo teka mikwama-yatimbu-
ba, hi loya le Jerusalema.
16 Na laho ku wa famba na
hina bapizani bo kari ba le
Kesaria, ba neha *z*i*n*we na-
bo mu*n*we Mnasoni wa le
Kupero, a mupizani wa ka-
le, lo hi nga wa e*k*lela ka-
kwe.

17 Ni laha hi nga wa cikele

Jerusalema, a bamaka*b*ye
ba lo hi amukela hi kutsa-
ka.
xip. 15. 4.
18 Hi manziko Paule i lo fa-
mba zi*n*we na hina ka
Jamesi ; ni masingalakati
won*k*le ma wa hi kona.
xip. 15. 13. Gal. 1. 19. & 2. 9.
19 Ni laha a nga wa ba losetele,
i lo hlawutela *z*ilo *z*on*k*le hi
ku lanzelana le*z*i Nungu-
ngulu a nga wa *z*i mahile
ka ba Matiko hi kukozela
ka yena.
xip. 1. 17. & 15. 4, 12. & 20. 24. Roma
15. 18, 19.
20 Bona, laha ba nga wa *z*i
zwile ba lo dumisa Nungu-
ngulu; ba ku ngalo ka yena,
Wena wa *z*i wona, maka-
*b*ye, makume mangani ma-
zana xikari ka ba Juda ba
labako ku kolwa; bon*k*lelele
ba komisisile nayo:
xip. 23. 3. Roma 10. 2. Gal. 1. 14.
21 Kanile*z*i ba bikelwe hi we-
na, le*z*aku wena u gonzisa
bon*k*le ba Juda laba ba nga
ka ba Matiko ku tsika a
nayo wa Mosi, na u ba *b*yela
le*z*aku a banana ba*b*ye a ba
ngabi mikwera, ge ni ku
famba hi mikuwo.
22 Hikwalaho *z*i ta ku yini ke ?
bona ha kunene ba ta *z*i ti*b*a
le*z*aku u tile.
23 Hikwalaho maha lexi hi xi
wulako ka wena: Hi na ni
mune wa madota ma na nga
ni xifungo ka*b*ye;
24 Ma ba teke wena u ti basisa
*z*i*n*we nabo, u ma rihela na-
nzu wa wona, kasi ba fela
ku cinga tihloko ta*b*ye: ka-
si bon*k*le ba fela ku ti*b*a le-
*z*aku a ku kona *z*inene ka
*z*ilo le*z*i ba nga wa bikelwe
hi kota ya wena; kanile*z*i a
wutsumbu ga wena wa fa-
mba na u longamile, na u
gonga nayo.
xip. 18. 18.
25 Kanile*z*i hi kumbuka a ba
Matiko laba ba kolilweko,
hi lo tsala, na hi ba nyika
kulamula le*z*aku a ba hlayi-
sa wutsumbu ga*b*ye ka *z*ilo
*z*i pahlelweko *z*ifananiswe-
ni, ni le nkateni, ni ka le*z*i
*z*i hakaselweko, ni wuba-
yini.
xip. 15. 20, 29.
26 *Z*onake Paule i lo teka a
madota, hi siku go gamela
na a ti basisa *z*i*n*we nabo i
loya tempeleni, na a tatisa
a masiku ya kubasiswa, ku
kala ku nyikelwa a minyi-
kelo ya mu*n*we ni mu*n*wani
wa*b*ye.
xip. 24. 18.
27 Ni laha a n*k*lanu wa masi-
ku ni mambiri ma nga laba
ku mbela, a ba Juda ba le
Asia, laha ba nga wa mu
wonile le tempeleni, ba lo
vin*d*lukisa xon*k*le xi*d*lemo,
ba lo beka man*d*la hehla ka
yena,
xip. 24. 18. & 26. 21.
28 Na ba kanyuluka, Madota
ya Israeli, vunani : Loyi hi
munhu, a gonzisako wutsa-
*n*weni gon*k*le a hambunyeta
a banhu bon*k*le, ni nayo, ni
legi wutsamo : nguvu ka-

mbe i lo neha Magreki lomo tempeleni, i nyenyezisile wutsamo legi go basa.
xip. 24. 5, 6.
29 Hakuba hi mahlweni ba lo wona *zin*we naye mutini Trofimusi wa le Efesusi, loyi ba nga wa alakanya leza-
ku Paule i lo mu tisa lomo tempeleni.
xip. 20. 4.
30 Ni muti won*k*le wu lo maha nyenganyenga, ni banhu bon*k*le ba lo tsombana katigi*n*we: ba lo koma Paule, ba lo mu kokobisela lahan*d*le ka tempele: kalakale ni ti*b*ati ti lo valiwa.
xip. 26. 21.
31 Kota le*z*i ba nga wa laba ku mu daya, a mahungu ma lota ka nduna ya hombe ya ban*d*la, baku a Jerusalema gon*k*le ga vin*d*lukiswa.
32 Ku wa ngaho i lo teka bakasadoro ni tinduna ta mazana, ba lo tsutsumela ka*b*ye: na bona, laha ba nga wa wona a nduna ya hombe ni bakasadoro, ba lo tsika ku ba Paule.
xip. 20. 27. & 24. 7.
33 *Z*onake a nduna ya hombe yi lota kusuhani, i lota mu koma, i lo laya akuba a bohiwa hi mangenje mambiri; i lo wutisa a ku hi mani, ni ku i mahile yini.
xip. 20. 23. xipm. 11.
34 Na laha ba*n*wani ba lo kanyuluka hi xilo xi*n*we, ni ba*n*wani hi xi*n*wani, xikari ka maban*d*la: ni laha a nga kala ku *z*i ti*b*a a *z*inene hi woyonga, i lo laya le*z*aku nga a yiswa xikanekisweni.
35 Ni le*z*i a nga wa cikele mayingweni, *z*i wa ngahi, i wa lo ralwa hi bakasadoro hi kutsimbeketana ka banhu;
36 Hakuba a xi*d*lemo xa banhu xi lo lanzela na xi bitana, Mu suseni.
Luka 23. 18. Joh. 19. 15. xip. 22. 22.
37 Kota le*z*i Paule a nga wa laba ku engena lomo xikanekisweni, a wula ka nduna ya hombe, Nzi nga wula xilo ka wena ke? Yena a ku ngalo, Wena wa xi ti*b*a xi Greki ke?
38 Wena a ku mu Gipite, loyi hi mahlweni ka laya masiku a nga vin*d*lukisa a woyonga, i lo kokela xiwuleni a mune wa makume ya mazana ya badayako ke?
xip. 5. 36.
39 Kanile*z*i Paule a ku ngalo, Mina nzi mu Juda, wa le Tarsusi le Kilikia, a munhu wa muti lowu wu nga hiko nu kubiha: nza ku kombela, nzi vumele nzi kanela ka banhu.
xip. 9. 11. & 22. 3.
40 Ni laha a nga wa mu vumele, Paule na a yima le mayi*n*weni, i lo kweneta hi canja ka banhu; ni laha ba nga wa miyela, i lo kanela ka*b*ye hi lirimi la ma Heberu, a ku,
xip. 12. 17.

XIPIMO 22.

1 Bamaka*b*ye ni badadani,

ingisani a ku ti hlamulela
loku makunu nzi mahako
ka *n*wina.
xip. 7. 2.

2 Ni laha ba nga wa *z*i ti*b*ile
le*z*aku i kanela ka*b*ye hi li-
rimi la Maheberu, ba la su
nguvu tiwitiwibi: yena aku,

3 Mina nzi mu Juda, nzi lo
*t*ralwa Tarsusi wa le Kili-
kia, kanile*z*i nzi lo wun*d*lwa
ka lowu muti, mikonzweni
ya Gamalieli, nzi lo gonzi-
swa hi matsamela won*k*le
ya nayo wa badadani ba
hina, na nzi pangamile ka
Nungungulu, kota le*z*i nwi-
nawu *n*wen*k*le nyamu*k*la:
xip. 5. 34. & 21. 20, 39. & 26. 5. 2 Kor. 11. 22. Fil. 3. 5. Luka 10. 39. Gal. 1. 14. Roma 10. 2.
4 Nzi lo xanisa a N*d*lela ka
ku yi daya, na nzi boha nzi
nyikela banhu le paxweni
bona ba banuna ni ba ba-
sati.
xip. 8. 3. & 26. 9, 10, 11. Fil. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
5 Kota le*z*i kambe mupristi a
nzi zwako wa kustumunya,
zinwe ni bandla gonkle ga
masingalakati: hi ka bona
kambe nzi nga wa amukele
a mapapilo kuya ka bama-
ka*b*ye, nzi lo famba kuya le
Damaseku, a ku ba tisa ka-
mbe a ba leyo le Jerusaleme
na ba bohilwe, kasi kuta
xaniswa.
Luka 22. 66. xip. 4. 5. & 9. 2. & 26. 10, 12.
6 Na ku mahisile le*z*o, le*z*aku,
na nzi hi pfumbeni ga mina,
nzi wa hi kusuhi ni le Da-
maseku, na ku hi laha hli-
kanhini, kalakale ku lo
woninga hi le tilweni a ku-
wonekela ka hombe ku nzi
renzeleka.
xip. 9. 3. & 26. 12, 13.
7 Nzi lowa lahasi, nzi lozwa a
gezu, giku ka mina, Saule,
Saule, hi yini u nzi xanisa-
ko ke?
8 Mina nzi lo hlamula, Hi we-
na mani, Hosi ke? Yena a
ku ngalo ka mina, Hi mina
Jesu wa Nazareta, u mu xa-
nisako.
9 Ni laba nga wa hi na mina
ha kunene ba lo wona a ku-
nekela kanile*z*i a ba gi zwa-
ngi a gezu ga loyi a nga
wulawula ka mina.
xip. 9. 7.
10 Mina nzi ku ngalo, Nzi ta
maha yini, Hosi ke? Ni
Hosi yi ku ngalo ka mina,
Suka, uya le Damaseku; ni
laho u ta *b*yeliwa *z*onkle *z*i-
lo le*z*i u yimiselweko ku *z*i
maha.
11 Ni laha nzi nga nga nzi nga
woni hi kungangamela ka
kuwonekela loko, nzi ko-
kwa hi canja ga bona laba
ba nga wa hi *z*i*n*we na mi-
na, n*z*i lo cikela le Dama-
seku.
12 Ni mu*n*we Anania, a mu-
nhu a lulamuleko hi ka
nayo, a bikilweko kwatsi
hi ba Juda bon*k*le laba ba
akile leyo,
xip. 9. 17. & 10. 22. 1 Tim. 3. 7.
13 I lota ka mina, i lo yima ka
mina i lo ngalo ka mina,
Maka*b*ye Saule, amukela

kuwona ka wena. Ka ywa-
leyo hora nzi lo cuwuka ka
yena.
14 A ku ngalo, Nungungulu
wa badadani ba hina i lo
ku yimisa ku ti*b*a kuranza
kakwe, ni ku wona Loyi wa
Kululama, ni kuzwa gezu
hi le no*n*wini wakwe.

xip. 3. 13, 14. & 5. 30. & 7. 52. & 9. 15. & 26. 16. 1 Kor. 9. 1. & 11. 23. & 15. 8. Gal. 1. 12.

15 Hakuba wena u ta kustu-
munya ha yena ka banhu
bon*k*le hi le*z*i u zi wonileko
ni u *z*i zwileko.

xip. 4. 20. & 26. 16. & 23. 11.

16 Makunu wa ha hlwelela yi-
ni wena ke? suka, u ba-
patizwa, u hlaza *z*onho *z*a
wena, u bitana bitweni ga-
kwe.

xip. 2. 38. & 9. 14. Heb. 10. 22. Roma 10. 13.

17 Na ku mahisile le*z*o, le*z*aku,
ni laha nzi nga wa wuyile
le Jerusalema, ni laha nzi
nga wa kombela lomo te-
mpeleni, nzi lo cikelelwa hi-
sululwani,

xip. 9. 26. 2 Kor. 12. 2.

18 Nzi lo wona loyi a ngaku
ka mina, Ha*k*lisa, u suka
lokuloku le Jerusalema: ha-
kuba ba nga ta amukela
wukustumunyu ga mina ha
wena.

xipm. 14. Mat. 10. 14.

19 Mina nzi ku ngalo, Hosi, a
wutsumbu ga*b*ye ba *z*i ti*b*a
le*z*aku nzi wa kotsela nzi
loba masinagogeni won*k*le
laba ba kolwako ka we-
na:

xip. 8. 3. xipm. 4. Mat. 10. 17.

20 Ni laha a nkata wa Stefani
a kustumunyu wa wena wu
nga wa halatwa, minawu
nzi wa yimile kambe laho,
na nzi vumela, nzi lo hlayi-
sa a tinguwo ta bo laba ba
nga mu daya.

xip. 7. 58. & 8. 1. Luka 11. 48. Roma 1. 32.

21 Yena a ku ngalo ka mina,
Suka: hakuba nzi ta ku ru-
mela hi ku suka le*z*i uya le
ka ba Matiko.

xip. 9. 15. & 13. 2, 46, 47. & 18. 6. & 26. 17. Roma 1. 5. & 11. 13. & 15. 16. Gal. 1. 15, 16. & 2. 7, 8. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.

22 Bona ba lo mu ingisa ku
kala ka leyi mhaka; ba lo
*k*lakusa a magezu ya*b*ye, ba
ku ngalo, Nga a suka mu-
nhu wa ku ngahi misabeni:
hakuba a *z*i fanele le*z*aku
nga a hanya.

xip. 21. 36. & 25. 24.

23 Koti le*z*i ba nga wa bitana,
ba lo hoxa tinguwo ta*b*ye,
na ba palata a tsutsungwani
le hehla,
24 Ni nduna ya hombe yi lo
laya le*z*aku a tiswe lomo
xikanekisweni, yi laya le*z*a-
ku a hlolwe hi ku xupulwa
timbirimbi, ku kala yi *z*i ti-
*b*a le*z*aku xi lo muni lexi ba
kanyulukako ha yena.
25 Ni laha ba nga wa mu bo-
hile hi tingoti, Paule a ku
ka nduna ya zana leyi yi
nga wa yimile laho, *Z*i fa-
nela akuba a munhu loyi a
nga mu Roma, na a nga se
ku koneka ke?

xip. 16. 37.

26 Ni laha a nduna ya zana yi

nga wa *z*i zwile, yi loya ka
nduna ya hombe, yi lo mu
*b*yela, aku, U ta maha yini
wena ke? hakuba loyi mu-
nhu mu Roma.
27 Ni nduna ya hombe yi lota,
yi ku ngalo kakwe, Nzi *b*ye-
le, wena u mu Roma ke? A
ku ngalo, Ina.
28 Ni nduna ya hombe yi lo
hlamula, Hi tsengo wa ho-
mbe nzi lo gi xaba legi wu-
munhu. Paule a ku ngalo,
Kanile*z*i mina nzi mu Roma
hi ku*t*ralwa.
29 Ni laba ba nga wa laba ku
mu hlola ba lo suka kakwe
kalakale: ni nduna ya ho-
mbe kambe yi lo caba, laha
nga wa *z*i ti*b*ile le*z*aku i wa
hi mu Roma, ni hakuba a
nga wa mu bohile.

30 Kanile*z*i hi manziko, i lo
xuba a ku ti*b*a a *z*inene, le*z*i
a nga wa kecarilwe hi *z*ona
hi ba Juda, i lo mu *k*la*k*la, i
lo laya a bapristi ba hombe
ni hu*b*ye yon*k*le ku tsom-
bana katigi*n*we, i lo tisa
Paule, a mu yimisa mahlwe-
ni ka*b*ye.

XIPIMO 23.

1 Paule, na a cuwukisisa a
hu*b*ye, a ku ngalo, Bama-
ka*b*ye, nzi kolilwe ka Nu-
ngungulu hi mbilu yo sase-
ka kala legi siku.
xip. 24. 16. 1 Kor. 4. 4. 2 Kor. 1. 12. & 4. 2. 2 Tim. 1. 3. Heb. 13. 18.
2 Ni mupristi wa hombe Ana-
nia i lo laya laba ba nga wa
yimile laho ku mu pakata
nomu.
Joh. 18. 22.
3 *Z*onake Paule i lo wula ka
yena, Nungungulu i ta ku-
bawu, wena kurisi gi ba-
sisilweko: na u tsamile a ku
nzi lamula kota nayo na u
laya mina ku biwa hi kuha-
mbunyeta nayo ke?
Joh. 7. 51.
4 Ni laba ba nga yimile laho
ba ku ngalo, U rukatelela
yini a mupristi wa hombe
wa Nungungulu ke?
5 Paule a ku ngalo, A nzi wa
nga *z*i ti*b*i, bamaka*b*ye, le-
*z*aku i wa hi mupristi wa
hombe: hakuba ku tsalilwe,
U nga wulawulu kubiha hi
mufumeli wa banhu ba ka
*n*wina.
xip. 24. 17. 2 Pet. 2. 10. Jude 8.
6 Kanile*z*i Paule laha a nga
wa *z*i ti*b*ile le*z*aku a xipa-
nze xi*n*wani xi wa hi ba
Sadusi, ni xi*n*wani xi wa hi
ba Farisi, i lo bitana le hu-
*b*yeni, Bamaka*b*ye, mina
nzi mu Farisi, a *n*wana wa
mu Farisi: hi ku kumbu-
ka a kutsumba ni kuvuka
hi ka bafileko nzi kecari-
lwe.
Fil. 3. 5. xip. 24. 15, 21. & 26. 5, 6. & 28. 20.
7 Ni laha a nga wa wulule *z*a
ku ngahi, laho ku lo vuka
kukanetana xikari ka ba
Farisi ni ba Sadusi: ni *k*la-
ngano wu lo abanyisana.
8 Hakuba a ba Sadusi be nga-
lo a ku kona kuvuka, ge ni
ngelosi, hambu ni moya:

kanile*z*i a ba Farisi ba vu-
mela *z*on*k*le.
Mat. 22. 23. Marku 12. 18. Luka 20. 27.
9 Ku lo vuka a woyonga ga
hombe: ni ba*n*wani ba ba-
tsali ba ba Farisi a *k*lawa
wa*b*ye wu lo suka wu yima,
wu lo kaneta, wuku, A hi
kumi kubiha hi loyi munhu:
ni loku wu nga a moya wu
kanele kakwe, kutani i nge-
losi?
xip. 5. 39. & 22. 7, 17, 18. & 25. 25. & 26. 31.
10 Ni laha ku nga wa vukile
kukanetana ka hombe, a
nduna ya hombe, na yi caba
kutani Paule a nga hanzu-
lwa hi bona, i lo laya baka-
sadoro ku relela ba ya mu
teka hi ntamo xikari ka*b*ye,
ba mu tisa le xikanekisweni.

11 Hi wusiku gi lanzelako a
Hosi yi lo yima na yena, yi
ku ngalo, Tiyisa hlana: ha-
kuba kota le*z*i wena u nga
kustumunya ha mina le Je-
rusalema, *z*i ngaho u ta fela
ku kustumunya ha mina le
Roma.
xip. 18. 9. & 27. 23, 24.

12 Ni laha gi nga wa cile, a
ba Juda ba lo tsema kungo
katigi*n*we, ba lo boha a wu-
tsumbu ga*b*ye hi kurukate-
la, baku ba nga taga ba nga
tanwa ku kala ba mu daya
Paule.
xipm. 21, 30. xip. 25. 3.
13 Ba wa hunza a mune wa
makume laba ba nga maha
legi kungo.
14 Ba lota ka bapristi ba ho-
mbe ni ka masingalakati,
ba ku ngalo, Hi bohile wu-
tsumbu ga hina hi kuruka-
tela ka hombe, le*z*aku hi
nga taga ncumo hi kala hi
mu dayile Paule.
15 Makunu wonekisani hikwa-
laho ka nduna ya hombe
*n*wina ni hu*b*ye, le*z*aku a
mu relelisa ka *n*wina, a ku
kwatsi ma ha ta hlolisisa a
nanzu wakwe kwatsi: kasi
hina, ni laha na relela hi lo-
ngisile ku mu daya.
16 Kanile*z*i a zukulu wa Paule
i lozwa hi kulabelela ka*b*ye,
i lota a ta engena xikaneki-
sweni, i lo *b*yela Paule.
17 Paule i lo bitana ka yena a
yi*n*we ya tinduna ta maza-
na, a ku ngalo, Yisa legi
jaha ka nduna ya hombe:
hakuba i na ni xilo ku mu
*b*yela.
18 *Z*i ngalo i lo mu teka, i lo
mu yisa ka nduna ya ho-
mbe, aku, Paule a peresu i
lo nzi bitana kakwe, i lo
nzi wutisa ku neha legi
jaha ka wena, loyi a nga ni
xilo ku wula ka wena.
19 Ni nduna ya hombe yi lo
mu teka hi canja, i lo famba
*k*lelweni a ya mu wutisa
xikun*d*leni, Hi yini lexi u
labako ku nzi *b*yela kè?
20 Yena a ku ngalo, A ba Juda
ba lo vumelene ha wena a
ku tisa Paule manziko le
hu*b*yeni, ku kwatsi u nga
hlolisisa a nanzu wakwe.
xipm. 12.

21 Hikwalaho wena u nga vumeli ka*b*ye: hakuba ba labelele yena a banhu bo hunza mune wa makume ba*b*ye, laba ba bohileko wutsumbu hi kurukatela, cima ba nga taga ge ni kunwa hi kala ba mu daya: makunu bona ba longile, na ba cuwukela a xitsumbiso hi ka wena.
22 Le*z*o a nduna ya hombe yi lo fambisa a jaha, na yi gi laya, U nga *b*yeli munhu le*z*aku wena u wonisile le*z*i *z*ilo ka mina.
23 I lo bitana kakwe a tinduna timbiri ta mazana, a ku ngalo, Longisani mazana mambiri ya bakasadoro ku famba a pfuka wa kuya le Kesaria, ni n*k*lanu wa makumu ni mambiri ya ba mahaxi, ni bama*k*lari a mazana mambiri, hi hora ya wunharu ya wusiku:
24 I lo ba laya le*z*aku ba longisela a *z*ihari, le*z*aku ba kilelisa Paule ka *z*ona, ba mu tisa kwatsi ka Felisi mufumeli.
25 I lo tsala a papilo kota le*z*i:

26 Klaudiu Lusia le ka mufumeli a sasekileko nguvu, nza losetela.
27 Loyi munhu i wa lo komiwa hi ba Juda, i lo la*b*ya ku dayiwa hi bona, ni laha nzi nga wa bakamanyetile *z*i*n*we ni bakasadoro, nzi lo mu ponisa, na nzi ti*b*ile le*z*aku i wa hi mu Roma.
xip. 21. 33. & 24. 7.
28 Na nzi xuba ku tiba nanzu ba mu kecarako ha wona, nzi lo mu relelisa hu*b*yeni ya*b*ye:
xip. 22. 30.
29 Loye nzi nga wa kumile le*z*aku i kecariwa hi *z*iwutiso *z*a nayo wa*b*ye, kanile*z*i a ku bekilwe nanzu ha yena wu faneleko kufa kutani *z*iboho.
xip. 18. 15. & 25. 19. & 26. 31.
30 Ni laha ku nga wa wonisilwe ka mina le*z*aku laho ku nga ku hi kona kungo hi munhu, nzi lo mu rumela ka wena *z*ale*z*o, nzi lo laya bakecari bakwe a ku ta mu ranisa mahlweni ka wena.
xipm. 20. xip. 24. 8. & 25. 6.

31 *Z*i ngaho a bakasadoro, kota ku nga wa layilwe ka*b*ye, ba lo teka Paule, ba lo mu tisa ni wusiku le Antipatri.
32 Kanile*z*i hi manziko ba lo siya a ba mahaxi ku famba *z*i*n*we naye, bona ba lo *k*lelela le xikanekisweni:
33 Na bona, laha ba nga wa cikele le Kesaria, ba lo nyika a papilo ka mufumeli, ba lo yimisa Paule kambe mahlweni ka yena.
34 Ni laha a nga wa gi gonzile, i lo wutisa le*z*aku yena ngwa tiko gi kwihi; ni laha a nga wa *z*i ti*b*ile le*z*aku ngwa le Kilikia,
xip. 21. 39.
35 Nzi tazwa hi nanzu wa wena, laha a baranisi ba wena ba cikela laha kambe: i lo

laya ku nga a gongiwe xi-
lubelweni xa Herodi.
xip. 24. 1, 10. & 25. 16. Mat. 27. 27.

XIPIMO 24.

1 Makunu anzako ka n*k*lanu
wa masiku a mupristi wa
hombe Anania i lo relela
*z*i*n*we ni masingalakati yo
kari, ni mu kaneli mu*n*we
Tertuli; ba lo hlawutela a
mufumeli hi Paule.
xip. 21. 27. & 23. 2, 30, 35. & 25. 3.
2 Ni laha a nga wa bitanilwe,
Tertuli i lo sangula ku mu
kecara, aku,

Na hi wona le*z*aku hi wena
hi na ni kurula ka hombe,
ni le*z*aku hi kupima ka we-
na a kubiha ku lulekilwe ha
wena ka lixaka lolu,
3 Ha ku vumela tin*d*leleni
ton*k*le nu wutsa*n*weni go-
n*k*le, Felisi a sasekileko, ni
kubongwa kon*k*le.
4 Kanile*z*i, akuba nzi nga ku
hungateli kambe, nza ku
kombela a kuba u hizwa hi
wixinji ga wena a timhaka
titsongwani.
5 Hakuba hi mu kumile a
munhu loyi wa kubiha, a
muvuxi wa vilinganya xi-
kari ka ba Juda bon*k*le laba
ba nga tikweni gon*k*le, ni
murangeli wa lihunzu la ba
Nazareta:
Luka 23. 2. xip. 6. 13. & 16. 20. & 17.
6. & 21. 28. 1 Pet. 2. 12, 15.
6 Loyi ha hombe kambe a ri-
ngako ku bihisa tempele: hi
lo mu koma:
xip. 21. 28. Joh. 18. 31.
8 Hi ka wihi wenawu u ta
kota, hi ku mu hlola a wu-
tsumbu ga wena, a ku ti*b*a
zon*k*le *z*ilo le*z*i, le*z*i hi mu
kecarako ha *z*ona.
xip. 23. 30.
9 Ni ba Juda ba lo *k*langana
*z*i*n*we naye, ba lo tiyisa le-
*z*aku le*z*i *z*ilo *z*i ngaho.

10 Ni laha mufumeli a nga
wa kwenetile ka yena ku
wulawula, Paule i lo hla-
mula,

Kota le*z*i nzi *z*i ti*b*ako le*z*a-
ku wena u wa hi mulamuli
wa lolu lixaka malembe ya
ku tala, nzi tiya-hlana hi ku
ti hlamulela ka mina:
11 Na nzi wona le*z*aku wena u
ta *z*i ti*b*a, le*z*aku a ku hunzi
kume ni mambiri masiku ci-
ma nzi kanziya nzi kozela
le Jerusalema:
xip. 21. 26. xipm. 17.
12 Ge ni lomo tempeleni cima
a ba nzi kumangi na nzi ka-
netisana ni munhu kutani
nzi vin*d*lukisa banhu, ge ni
le masinagogeni, ge ni le
mutini.
xip. 25. 8. & 28. 17.
13 Cima a ba *z*i koti ku tiyisa
*z*ilo le*z*i ba nzi kecarako ha
*z*ona makunu.
14 Kanile*z*i lexi nza vumela ka
wena, le*z*aku hi N*d*lela leyi
ba bitako kupenga, *z*i ngaho
nza mu kozela Nungungu-
lu wa ba bararu ba hina, na
nzi kolwa *z*ilo *z*on*k*le *z*i tsa-
lilweko na nayweni ni ba-
profeti:
xip. 9. 2. & 26. 22. & 28. 23. 2 Tim. 1. 3.

15 Na nzi hi ni kutsomba ka le
ka Nungungulu, loku a wu-
tsumbu ga*b*ye ba langute-
leko, le*z*aku ku ta ba kona
kuvuka ka balulamileko ni
ka ba-nga-lulamangiko.
xip. 23. 6. & 26. 6, 7. & 28. 20. Joh. 5. 28, 29.
16 Ngahile*z*i minawu kambe
nza ringa a ku nga nzi hi
ni mbilu yi nga haba nanzu
xikati xon*k*le ka Nungu-
ngulu ni ka banhu.
xip. 23. 1.
17 Makunu anzako ka male-
mbe manyingi nzi lota ku
neha a *z*inyikiwo ka lixaka
la mina, ni minyikelo:
xip. 11. 29, 30. & 20. 16. Roma 15. 25. 2 Kor. 8. 4. Gal. 2. 10.
18 Kwaleyo ba nga nzi kuma
na nzi basisilwe tempeleni,
na nzi nga hi na mabandla,
cima na nzi nga hi na wo-
yonga: kanile*z*i laho ku wa
hi kona ba Juda bo kari ba
le Asia—
xip. 21. 26, 27. & 26. 21.
19 Labo ba fanelweko hi ku
nga ba hi kona mahlweni
ka wena, ku nzi kecara, lo-
ku ba hi ni nanzu ha mi-
na.
xip. 23. 30. & 25. 16.
20 Ni kutani nga laba banhu a
wutsumbu ga*b*ye ba wula a
kuonha ka ku yini loku ba
ku kumileko, laha nzi yi-
mile mahlweni ka hu*b*ye,
21 Saseka kutani hi legi gezu
ga gi*n*we, legi nzi nga ba-
hungu na nzi yimile xikari
ka*b*ye, Hi ku kumbuka a
kuvuka ka bafileko nza ke-
carwa mahlweni ka wena
nyamu*k*la.
xip. 23. 6. & 28. 20.
22 Kanile*z*i Filisi, na ti*b*isisile
kwatsi hi leyi N*d*lela, i lo
ba hlwelisa, aku, Laha Li-
sia a nduna ya hombe na
relele, nzi ta wutisisa ka-
mbe hi mahungu ya *n*wina.
xipm. 7.
23 I lo laya a nduna ya zana
akuba a nga hlayiswa, ni
ku nga a *k*la*k*leka; ni ku
kala a nga tsimbeti a ba ka
ka*b*ye ku ta mu kozela.
xip. 27. 3. & 28. 16.
24 Kanile*z*i a nzako ka masi-
ku yo kari, Filisi i lota na
Drusila, a sati wakwe, loyi
a nga wa hi mu Juda, i lo
bitwa Paule, ni ku muzwa
hi kukoleka loku ku nga
Kristu Jesu.
25 Kota le*z*i a nga wa kanela
hi kululama, ni ku ti tsi-
mbetela, ni kulamula ku
tako, Filisi i wa lo rurume-
la, a hlamula a ku ngalo,
Ti fambele hi lexi xikati;
ni laha na nzi hi ni xikati
xi faneleko, nzi ta ku bi-
tana.
26 Ni ka *z*on*k*le i wa tsumba
le*z*aku a mali yi ta nyiki-
wa ka yena hi Paule: nga-
hile*z*o i lo mu bitana xikati
xinyingi, i lo wulawula *z*i-
*n*we naye.
27 Kanile*z*i laha a malembe
mambiri ma nga wa tatise-
kile, Porkiu Festu i lo enge-
na wutsa*n*weni ga Filisi; na

a laba ku kesiwa hi ba Juda, Filisi i lo siya Paule makotsweni.
xip. 12. 3. & 25. 9, 14.

XIPIMO 25.

1 Hikwalaho Festu, na a tile ka lego tiko, anzako ka masiku manharu i lo suka le Kesaria i lo kanziya le Jerusalema.
2 Ni bapristi ba hombe ni manganakana ya ba Juda ba lo mu hlawutela ha Paule; ba lo mu kongotela,
xip. 24. 1. xipm. 15.
3 Na ba kombela a *z*ilo ha yena, le*z*aku nga a mu rumela le Jerusalema; na ba labelele ku mu daya n*d*leleni.
xip. 23. 12, 15.
4 Ahemba Festu i lo hlamula, le*z*aku Paule i lo gongelwa Kesaria, ni le*z*aku a wutsumbu gakwe i taya kona lokuloku.
5 Hikwalaho, a wula yena, laba ba nga ni ntamo xikari ka *n*wina, a ba relele *z*i*n*we na mina, loku wu nga wu hi kona nanzu ka munhu, a ba mu kecare.
xip. 18. 14. xipm. 18.
6 Ni laha a nga wa tsamile xikari ka*b*ye a xipimo xa n*k*lanu ni manharu kutani i kume ga masiku, i lo relela aya Kesaria; hi manziko i lo tsama xitsa*n*weni xa kulamula, i lo laya Paule a ku tiswa.
7 Ni laha a nga wa cikele, ni ba Juda laba ba ngata hi le Jerusalema ba lo yima ba mu ranzela, ba lo mu rwexa hi milanzu yinyingi yo binza, leyi ba tsanzekako ku yi tiyisa;
Marku 15. 3. Luka 23. 2, 10. xip. 24. 5, 13.
8 Ni laha Paule a nga wa ti hlamulela a ku ngalo, Cima a nzi onhangi ncumo hi nayo wa ba Juda, ge ni tempele, ge ni Kesari.
xip. 6. 13. & 21. 12. & 28. 17.
9 Kanile*z*i Festu, na a laba ku kesiwa hi ba Juda, i lo hlamula Paule, a ku ngalo, Wa *z*i ranza kuya Jerusalema, kuya lamulwa kona hi le*z*i *z*ilo mahlweni ka mina ke?
xip. 24. 27. xipm. 20.
10 Paule a ku ngalo, Mina nzi yimile mahlweni ka xitsamo xa kulamula xa Kesari, hi laho nzi fanelweko hi ku lamulwa kona: ka ba Juda a nzi mahangi kubiha, kota le*z*i wena u *z*i ti*b*ako kwatsi.
11 *Z*onake loku nzi wa hi mumahi wa kubiha, na nzi mahile xilo xi faneleko kufa, a nzi kaneti kufa: kanile*z*i loku ka le*z*i *z*ilo xi nga hi kona xinene, ba nzi ranisako ha xona, a nga kona munhu a ta nga nzi nyikela kabye. Nzi kombela kuya ka Kesari.
xipm. 25. xip. 18. 14. & 23. 29. & 26. 31, 32. & 28. 19.
12 *Z*onake Festu, laha a nga wa wulawulile ni hu*b*ye, i lo hlamula, Wena u ko-

mbelile kuya ka Kesari: ka
Kesari wena u taya.

13 Makunu laha ku nga wa
hunzile masiku yo kari,
Agripa a hosi ni Bernike ba
lo cikela Kesaria, ni kuta
losetela Festu.
14 Kota lezi ba nga wa tsamile
laho masiku yo tala, Festu
lo byela hosi mhaka ya
Paule, aku, I kona munhu
wo kari a nga siywa mako-
tsweni hi Filisi:
xip. 24. 27.
15 Ha yena, ni laha nzi nga
wa hi le Jerusalema, a ba-
pristi ba hombe ni masinga-
lakati ya ba Juda ba lo nzi
byeletela ha yena, ba lo ko-
ngotela lezaku a koneka.
xipm. 2. 3.
16 Ka wihi nzi lo hlamula, le-
zaku a hi mukuwo wa ba
Roma a ku nyikela munhu,
loyi a kecarwako na a nga
se ku cuwukana ni laba ba
mu kecarako ngohe ni ngo-
he, ni ku ba a kuma xikati
xa ku ti hlamulela ka ma-
hungu laya a kecarwako ha
wona.
xipm. 4. 5.
17 Hikwalaho laha ba nga wa
tsombene katiginwe laha, a
nzi ba hlwelisangi, hi siku
go gamela nzi lo tsama xi-
tsanweni xa kulamula, nzi
lo laya munhu akuba a ti-
swe.
xipm. 6.
18 Ha yena, laha bakecari ba
nga wa yimile, a ba hume-
sangi a nanzu wo biha
kota lezi nzi nga wa alaka-
nya;
19 Kanilezi ba lo ranisa hi zi-
wutiso zo kari za kukozela
kabye, ni hi munwe Jesu
loyi a nga wa file, loye
Paule a tiyisako a ku wa
hanya.
xip. 18. 15. & 23. 29.
20 Mina, na nzi kanganyisilwe
hi kuwutisa a zilo lezi, nzi
lo wutisa kasi kutani i nga-
ya le Jerusalema, ni laho i
ta nga lamulwa hi laya ma-
hungu.
21 Kanilezi laha Paule na ko-
mbelile ku gongiwa kasi ku-
ya tsanzelwa ka mufumeli,
nzi lo laya lezaku a gongiwa
nzi kala nzi ta nga rumela
ka Kesari.
22 Ni Agripa a ku ngalo ka
Festu, Minawu kambe nza
ranza ku nga nzi muzwa
wutsumbu ga mina. Ma-
nziko, ku wula yena, a ta
muzwa.
xip. 9. 15.

23 Zi ngaho hi manziko, laha
Agripa a nga wa cikele, ni
Bernike, hi wukosi ga ho-
mbe, ba lo engena wutsa-
nweni ga kuzwa, zinwe ni
tinduna ta hombe, ni banhu
ba hombe ba muti, hi ku-
laya ka Festu Paule i lo
engeniswa.
24 Festu aku, Hosi Agripa, ni
nwina madota nwenkle mu
nga laha zinwe na hina,
nwina ma mu wona loyi
munhu, a nga yena loyi a

xi*d*lemo xon*k*le xa ba Juda
xi nga nzi kongotela, kona
le Jerusalema ni laha, na ba
bitana le*z*aku i fanelwe hi
ku ba a nga ha hanyi.
xipm. 2, 3, 7. xip. 22. 22.
25 Kanile*z*i mina nzi lo kuma
le*z*aku a nga mahangi ncu-
mo xi faneleko kufa: kota
le*z*i a wutsumbu gakwe a
kombelileko ka mufumeli
nzi lo xuba ku mu rumela.
xip. 23. 9, 29. & 26. 31. xipm. 11, 12.
26 A nga wihi nzi nga haba
xilo xi tiyileko ku tsalela a
hosi ya mina. Ngahile*z*o nzi
mu tisile mahlweni ka *n*wi-
na, nguvu mahlweni ka we-
na, hosi Agripa, le*z*aku,
anzako na kuhlolilwe, nzi
fela ku kuma xilo xa ku
tsala.
27 Hakuba a *z*i woneki kwatsi
ka mina, a ku rumela pere-
su, na ku nga kombetiwi
milanzu ha yena.

XIPIMO 26.

1 Ni Agripa a ku ngalo ka
Paule, Wena u vumelwe ku
ti hlamulela ha wece. *Z*o-
nake Paule i lo nawuluta
canja gakwe, i lo ti hlamu-
lela.

2 Nza alakanya nza tsaka
a wutsumbu ga mina, hosi
Agripa, kasi ku ti hlamulela
mahlweni ka wena legi siku
hi *z*ilo *z*on*k*le le*z*i nzi keca-
riwako ha *z*ona hi ba Juda :
3 Nguvu hakuba wena wa yi
ti*b*a mukuwo ni *z*iwutiso *z*i
nga xikari ka ba Juda: nga-
hile*z*o nza ku kongotela a
ku nzizwa hi kutimisela.
4 A kufamba ka mina ka le
wusweni ga mina, loku hi
ka kusangula ku wa ni xi-
kari ka lixaka la mina, ni
le Jerusalema, ba *z*i ti*b*a bo-
n*k*le ba Juda;
5 Na ba ti*b*a ha mina ku su-
kela kusanguleni, loku ba
hi ba kuvumela ku kustu-
munya, le*z*aku hi ku lula-
meta a mahanyela ya ku-
kolwa ka hina nzi lo tsama
mu Farisi.
xip. 22. 3. & 23. 6. & 24. 15, 21. Fil. 3. 5.
6 Makunu nzi yimile laha ku
lamulwa hi kutsumba ka
tsumbiso ku nga mahiwa hi
Nungungulu ka badadani
ba hina;
xip. 13. 32. & 23. 6. Roma 15. 8. Tit. 2. 13.
7 Ka xihi xitsumbiso a tixaka
ta hina takume ni timbiri,
ti lo kozela ha kunene Nu-
ngungulu a mumu ni wu-
siku, ti tsumba a ku ku-
ma. A kutsumba loku nzi
kecariwako ha kona hi ba
Juda, O hosi !
Jam. 1. 1. Luka 2. 37. 1 Tesa. 3. 10. 1 Tim. 5. 5. Fil. 3. 11.
8 Hi yini ku lamulwako kota
ku nga kolwi ka *n*wina, lo-
ku Nungungulu a nga vuxa
bafileko ke ?
9 Mina hi*z*inene nza lo alaka-
nya wutsum*b*yini ga mina,
le*z*aku nga nzi maha *z*ilo *z*i-
nyingi *z*i hambunyetako a
bito ga Jesu wa Nazareta.
Joh. 16. 2. 1 Tim. 1. 13.
10 Le*z*i kambe nzi lo maha le

Jerusalema: nzi lo valela
banyingi bobasa lomo ma-
paxweni, na nzi kumile nta-
mo hi ka bapristi ba hombe,
ni laha ba nga wa dawa, nzi
lo vumela.
xip. 8. 3. & 9. 14, 21. & 22. 5. Gal. 1. 13.
11 Nzi lo ba xanisa xikati xo
tala masinagogeni yon*k*le,
nzi lo ringa ku ba kurume-
ta ba rukatela; na nzi za-
ngarile ha hombe nguvu ha
bona, nzi lo ba xanisa ha-
mbu ni le mutini ya le kule.
xip. 22. 19.
12 Ngahile*z*o nzi nga hi pfu-
mbeni ga kuya le Damase-
ku ni ntamo ni mubiko wa
le bapristini ba hombe,
xip. 9. 3. & 22. 6.
13 Hi laha hlikanhini, O hosi,
nzi lo wona laha n*d*leleni
kuwonekela ka le tilweni,
ku hunza kuwoninga ka ga-
mbo, ku lo woninga ku nzi
renzeleka *z*i*n*we ni labo ba
nga hi pfumba gi*n*we na
mina.
14 Ni laha hon*k*le hi nga wa
wile misabeni, nzi lozwa
gezu giku ka mina hi lirimi
la ma Heberu, Saule, Saule,
hi yini u nzi xanisako ke?
za tsanza ka wena kuvin*d*la
*k*longa.
15 Mina nzi te ngalo, Hi wena
mani, Hosi ke? Ni Hosi yi
te ngalo, Mina n*z*i mina Je-
su loyi wena u mu xanisa-
ko.
16 Kanile*z*i suka, u yima hi
mikonzo ya wena: hakuba
hi ka loku kugumelwa mina
nzi wonekile ka wena, ku
ta ku yimisa xikozeli ni ku-
stumunyu wa *z*ilo *z*on*k*le u
nzi wonileko ha *z*ona, ni ka
*z*ilo le*z*i nzi ta nga woneka
ha *z*ona ka wena;
xip. 22. 15.
17 Nza ku *k*la*k*la ka banhu, ni
ka ba Matiko, laba nzi ku
rumelako ka*b*ye,
xip. 22. 21.
18 Ku vulula mahlo ya*b*ye, ka-
si ba fela ku hunzuluka mu-
*n*yeni ba ta kuwonekeleni,
ni hi le nta*n*weni wa Satani
ka Nungungulu, kasi ba fe-
la ku amukelwa kutsetsele-
lwa ka *z*onho ni tsomba xi-
kari ka laba ba basisilweko
hi kukoleka ka mina.
Luka 1. 77, 79. Joh. 8. 12. 2 Kor. 4. 4. & 6. 14. Efe. 1. 11, 18. & 4. 18. & 5. 8. 1 Tesa. 5. 5. Kol. 1. 12, 13. 1 Pet. 2. 9, 25. xip. 20. 32.
19 Ngahile*z*o, O hosi Agripa, a
nzi wa nga hi ni kukaneta
ka xiwoniso xa le tilweni:
20 Kanile*z*i nzi loba hungu ka
bona ba le Damaseku kura-
nga, ni le Jerusalema, ni le
tikweni gon*k*le ga le Judia,
kambe ni ka ba Matiko, ka-
si ba fela ku hunzuluka ba
*k*lelela ka Nungungulu, ba
maha mitiro yi faneleko ku
kuhunzuluko.
xip. 9. 20, 22, 29. & 11. 26. & 13, & 14, & 16, & 17, & 18, & 19, & 20, & 21. Mat. 3. 8.
21 Hi ka xwalexi a ba Juda ba
lo nzi koma le tempeleni, ba
lo ringa ku nzi daya.
xip. 21. 30, 31.
22 Na nzi kumile a kuvunwa
hikwalaho ka le na Nungu-
ngulu, nzi yima kala legi
siku na nzi kustumunya ka

batsongwani ni ka baho-
mbe, na nzi nga wuli ncumo
kanilezi hi lexi a baprofeti
na Mosi ba nga wula lezaku
nga xi maheka;
Luka 24. 27, 44. xip. 24. 14. & 28. 23.
Roma 3. 21. Joh. 5. 46.
23 Lezaku Kristu nga a xani-
seka, ni lezaku kuranga ka
kuvuka hi ka bafileko i ta
biwa hungu kuwonekela ka
banhu ni ka ba Matiko.
Luka 2. 32. & 24. 26, 46. 1 Kor. 15. 20.
Kol. 1. 18. Kuv. 1. 5.

24 Ni kota lezi a nga wa ha ti
hlamulela za ku ngahi, Fe-
stu a wula hi gezu ga ho-
mbe, Paule, wena u hungu-
kile; a kugonza ka wena ka
hombe ka ku hungukisa.
Joh. 10. 20. 1 Kor. 1. 23. & 2. 13, 14. &
4. 10.
25 Kanilezi Paule a wula, A
nzi kungukangi, Festu a
sasekileko nguvu; kanilezi
nzi kanela timhaka ta zi-
nene ni kupima.
26 Hakuba a hosi ya zi tiba le-
zi zilo, ni ka yona kambe
nzi kanela hi matsenya: ha-
kuba nza vumeliswa lezaku
ni xihi xilo xa lezi zilo a zi
fihlilwe ka yona; hakuba
lezi a zi mahiwangi wuku-
mbini.
27 Hosi Agripa, wa kolwa ba-
profeti ke? nza zi tiba leza-
ku wa kolwa.
28 Ni Agripa a ku ngalo ka
Paule, Kutsongwani u nzi
hunzulusa nzi maha mu
Kristu.
29 Ni Paule a ku ngalo, Nza zi
ranza ka Nungungulu, ha-
mbu ku hi kutsongwani ku-
tani ka hombe, ku nga hi
wena wece, kanilezi ni bo-
nkle laba nzi zwako mina
legi siku, ba fela ku kota
mina, saseka lezi ziboho.
1 Kor. 7. 7.

30 Ni hosi yi lo suka, ni mu-
fumeli, na Bernike, ni laba
ba nga wa tsamile zinwe
nabo:
31 Ni laha ba nga wa hi boce,
ba lo wulawula ka munwe
ni munwani, baku, Loyi mu-
nhu a nga mahangi ncumo
xa ku fanela kufa kutani
makotso.
xip. 23. 9, 29. & 25. 25.
32 Ni Agripa a ku ngalo ka
Festu, Loyi munhu nga a
klaklisiwa, loku a nga ko-
mbelangi kuya le Kesari.
xip. 25. 11.

XIPIMO 27.

1 Ni laha ku nga wa xibyi-
lwe a kuba hi suka hi taro
hi ya le Italia, ba lo nyikela
Paule ni tinwani tiperesu
ka nduna ya zana yi tibya-
ko Julio, ya klawa Agu-
stani.
xip. 25. 12, 25.
2 Hi lo engena tarweni ga
Adramitio, legi gi nga wa
kari gi famba wutsanweni
ga fungu wa Asia, hi loya
bimbini, Aristakusi, wa le
Makedonia wa le Tesaloni-
ka, i wa hi na hina.
xip. 19. 29.
3 Hi siku gi gamelako hi lo
cikela Sidoni: ni Julio i lo
koma Paule kwatsi, i lo mu

tsika a famba ka ba ka ka-
*b*ye ni ku ya mu kozela.
xip. 24. 23. & 28. 16.
4 Hi lo suka laho li taro hi
loya le hasi ka Kupero, ha-
kuba a mheho hi wa hambe-
ne nayo.
5 Ni le*z*i hi nga wa fambile hi
taro bimbini ga le Kilikia ni
le Pamfilia, hi lo cikela Mi-
ra a muti wa le Likia.
6 Ni laho a nduna ya zana yi
lo kuma a taro ga Alekza-
ndria, gi nga waya le Italia;
i lo hi engenisa ka wona.
7 Ni laha hi nga wa famba
kutsongwani masiku yo ta-
la, hi lo cikela le ko cuwu-
kana ni ni Nidu, ni mheho
yi wa nga hi vumeli, hi lo
famba hi le hasi ka Krete,
le ku cuwukeneko ni le Sa-
lmoni;
8 Hi kutsanza hi famba hi fu-
ngu hi lota wutsa*n*weni go
kari gi ti*b*yako Yi*s*ra Yatsi;
kusuhani na yona ku wa hi
kona muti wa le Lasia.

9 Na laha xikati xa hombe
xi nga wa tekilwe, ni pfu-
mba makunu gi wa hi le
mhangweni, hakuba ni Ku-
yila ku wa hunzile, Paule i
lo ba luleka,
10 A ku ngalo ka*b*ye, Madota,
nzi pima le*z*aku a pfumba
gi le kom*b*yeni ni ku kula-
hlekelwa ka hombe, a nzi
wuli ni nzwalo ni taro basi,
kanilezi ni kuhanya ka hina
kambe.
11 Kanile*z*i a nduna ya zana yi
lo ingisa mufambisi wa ta-
ro ni *n*winyi wa gona, ku
hunza *z*ilo le*z*o *z*i nga wa
nga *z*i wulawulilwe hi
Paule.
12 Hakuba yi*s*ra yi wa nga sa-
seki ku tsama kona mawu-
yakaya, ni banyingi ba lo
xuxa kungo ga ku suka la-
ho hi taro, kasi loku ku nga
ku maheka ba ta cikela Fo-
nike, ba tsama kona laho a
mawuyakaya; le ku nga yi
*s*ra ya le Krete, loku ku nga
le *n*walungu wa le mutsu-
wuka-gambo ni le dzongeni
ga le mutsuwuka-gambo.
13 Ni laha a mheho ya le dzo-
nga yi nga wa pupuxa kwa-
tsi, ba lo alakanya ba ku hi
ku kumile, ba lo koka fero
ba lo famba tarweni hi *k*lelo
ga le Krete, hi ku suhani ni
bimbi.
14 Kanile*z*i na ku nga hi xika-
ti xa hombe ku lo bubutsa
mheho, leyi yi bitiwako
Urekwilo:
15 Ni laha taro gi nga wa ko-
milwe, gi nga *z*i koti ku cu-
wukana ni mheho, hi la su
gi tsika, hi ku kukuletwa.
16 Hi lo komama le hasi ka xi-
hlalana xi-bitiwako Kauda,
hi lo *z*i kota, ku ponisa a
ngalaba, hi kuringa nguvu:
17 Ni laha ba nga wa yi *k*laku-
sile, ba lo vunetela, ba lo
boha taro lahasi; ni, ba lo
caba kutani ba nga hoxwa
Surtisini, ba lo cisa matangi,
le*z*o ba lo susumetiwa.
18 Kota le*z*i hi nga wa tira

nguvu hi bubutsa, hi ma-
nziko ba sangula ku hungu-
la nzwalo ba wu hoxa ma-
tini;
19 Hi siku ga manharu ba lo
hoxa bona benyi a *zibya* za
taro hi man*dl*a ya*b*ye.
20 Ni laha cima ku nga kala
ku hi woninga gambo kuta-
ni tinyeleti a masiku yo tala,
ku wa nga hi xipupuri xi-
tsongwani xi nga wa hi ka
hina, kon*k*le kutsumba ka
ku hi ta hanyiswa ku wa
lahlekile.
21 Ni laha ba nga wa tsamile
xikati xa hombe na ba nga
gangi ncumo, Paule i lo yi-
ma xikari ka*b*ye, aku ngalo,
Madota, nga mu wa ingisile
ka mina, nga mu nga suka-
ngi le Krete, mu ta ka leyi
mhango ni ku lahlekelwa.
22 Makunu nza mu laya akuba
mu tiya hlana: hakuba a ku
nga ta ba kona kulahleka
ka muhefemulo xikari ka
*n*wina, kanilezi a taro goce
23 Hakuba ku wa yimile ka
mina a matolo a ngelosi ya
Nungungulu loyi nzi nga
ka yena, loyi nzi nga xitiri
xakwe,
xip. 23. 11. Roma 1. 9. 2 Tim. 1. 3.
24 Yiku, Mu nga cabi, Paule;
wena u fanelwe hi ku yima
mahlweni ka Kesari: wa-
nga*b*ye, Nungungulu i nyi-
kile bon*k*le laba ba fambako
nawena tarweni.
25 Ngahilezo, madota, tiyani
hlana: hakuba nza kolwa
Nungungulu, lezaku ku ta
maheka kota a nga wula-
wulile ka mina.
Luka 1. 45. Roma 4. 20, 21. 2 Tim. 1. 12.
26 Ahemba hi fela ku hoxiwa
xihlaleni xo kari.
xip. 28. 1.

27 Kanilezi laha ku nga wa
hunzile wusiku ga kume ni
mune, kota lezi hi nga wa
n*dl*engan*dl*engiswa bimbi-
ni ga Adria, ni laha xikari
ka wusiku a bamarinyero
ba lo alakanya lezaku ba wa
le kusuhi ni tiko go kari;
28 Ba lo hoxa lipimo, ba lo ku-
ma makume mambiri ya zi-
pimo: anzako ka xikata-
nyana, ba lo pima kambe,
ba lo kuma kume ni n*k*lanu
a zipimo.
29 Na ba caba lezaku kutani hi
nga hoxwa fungwini wa
misaba ya mari*b*ye, ba lo ri-
kisa mune wa tifero le nza-
ko ka taro, ba lo xuba ku-
ca.
30 Kota lezi a bamarinyero ba
nga wa laba ku nyemuka le
tarweni, na ba cisile a nga-
laba lomo matini, na ba ku
kwatsi bo cisa tifero hi le
mahlweni,
31 Paule i lo wula ka nduna
ya zana ni ka bakasadoro,
Saseka loku laba ba tsama
lomo tarwini, a mu na ku
hanyiswa.
32 Zoneka a bakasadoro ba lo
tsema a tingoti ta ngalaba,
ba lo yi tsika yi lowa.
33 Ni laha gi nga waca, Paule
i lo ba kongotela bon*k*le ku

taga *z*a kuga, aku, Legi siku
hi kume ni mune na mu si-
mamisile mu rinzile na mu
yilile, na mu nga gangi
ncumo.
34 Hikwalaho nza mu kongo-
tela *n*wina a kuga *z*a kuga:
hakuba lexi xi ta mu vune-
tela: hakuba a ku kona a sisi
wu ta lo*b*yiswa wa tihloko
ta mu*n*we wa *n*wina.

Mat. 10. 30. Luka 12. 7. & 21. 18.

35 Ni laha a nga wa kanele
lexi, na tekile xibaba, i lo
bonga ka Nungungulu ma-
hlweni ka*b*ye bon*k*le: i lo xi
kema a sangula kuga.

Mat. 15. 36. Marku 8. 6. Joh. 6. 11. 1 Tim. 4. 3, 4.

36 *Z*onake bon*k*le ba lo tiya
hlana, ni wutsumbu ga*b*ye
kambe ba loga.
37 Hina hon*k*le hi nga wa hi
lomo tarweni hi wa hi ma-
zana mambiri ni n*k*lanu wa
makume ni makumi ma-
mbiri ni n*k*lanu ni mu*n*we
wa mihefemulo.

xip. 2. 41. & 7. 14. Roma 13. 1. 1 Pet. 3. 20.

38 Ni laha ba nga wa gile ba
xura, ba lo hunguta a taro,
ba lo hoxa mabele bimbi-
ni.
39 Laha gi nga wa hi mumu,
a ba gi ti*b*angi a saba: kani-
le*z*i ba lo wona a yisra yo
kari *z*i*n*we ni fungu, ba lo
xuxa kungo le*z*aku ba nga
gi nikinyela kona taro.
40 Ba lo tsemelela tifero, ba lo
ti tsika bimbini, ka xwale-
xi xikati ba lo *k*la*k*la a ti-
ngoti ta tilemi; ba lo gwi-
mba a tangi ga le mahlweni
ba kangatela mheho, ba lo
komama fungwini.
41 Kanile*z*i na ba cikela wu-
tsa*n*weni laha mabimbi ma-
mbiri ma *k*langanako kona,
a taro gi lo cekama; ni le
nhovini ka taro ku lo ceka-
ma ku nga ha ninginiki,
kanile*z*i le nzako ku lo sa-
ngula ku panziwa hi ntamo
wa ma*b*yan*d*lati.

2 Kor. 11. 25.

42 Ni kungo ga bakasadoro ku
wa hi ku daya a tiperesu,
ku nga taku ba*n*wani ba
nga kasela ka*b*ye ba pona.
43 Kanile*z*i a nduna ya *z*ana,
na yi laba ku hanyisa Pau-
le, i lo ba beleta kungweni
ga*b*ye; i lo laya le*z*aku laba
ba *z*i kotako ba nga kasela
a ba pfunwale lomo matini
a wutsumbu ga*b*ye ba ra-
nga ba ya *k*latuka muha-
nzeni:
44 Ni baseleko, ba*n*wani hi ma-
planko, ni ba*n*wani hi *z*i-
*n*wani *z*ilo *z*a taro. *Z*i
ngaho na ku mahisile le*z*o,
akuba bon*k*le ba lo pona
kwatsi le muhanzeni.

xipm. 22.

XIPIMO 28.

1 Ni laha hi nga wa ponile, hi
lo *z*i ti*b*a le*z*aku a xihlale xi
bitiwa Melita.

xip. 27. 26.

2 Ni bamatiko ba lo hi wonisa
a wuxinji gi nga nga gi nga
hi gi tsongwani: hakuba ba
lo nzibela nzilo, ba lo hi
amukela hina hon*k*le, hile*z*i

ku nga wa wana vula, ni
hilezi ku nga wa hi xirami.
Roma 1. 14. 1 Kor. 14. 11. Kol. 3. 11.
3 Kanilezi laha Paule a nga
wa wungeletela a nyanza
ya tihunyi, a ti cela nzilwe-
ni a nyoka yi lo huma hi ku
kufumela, yi lo namarela
canjeni gakwe.
4 Ni laha bamatiko ba nga wa
wona xihari xi lengalenga
canjeni gakwe, ba lo ngalo
ka mu*n*we ni mu*n*wani, Ha
kunene loyi munhu hi mu-
dayi, loyi, na a nga na a
ponile bimbini, a Mupoti a
nga mu vumeli lezaku a ha-
nya.
5 Ahemba i lo yi zuzela nzi-
lweni a xihari, a ngazwi
kubayisa.
Marku 16. 18. Luka 10. 19.
6 Kanilezi bona ba wa ala-
kanya lezaku i ta nga vi-
mba, kutani ni kuwa lahasi
kalakale afa: kanilezi laha
na ba cuwukele xikati xa
hombe, ba lo wona ku nga
humi mhango ha yena, ba
lo hunzula kupima ka*b*ye,
ba ku ngalo, i wa hi nungu-
ngulu.
xip. 14. 11.

7 Makunu kusunani wutsa-
mo lego ku wa hi kona mi-
saba ya hosi ya xihlale, a
bito gakwe hi Publio; loyi
a nga hi amukela, i lo hi
koma kwatsi masiku ma-
nharu.
8 Ku wa ngaho, lezaku a ra-
ru wa Publio i lo ba*b*ya hi
feberi ni kubululeka: ni la-
ha Paule a nga wa engenile
laha na kombelile, i lo *k*la-
teka man*d*la hehla kakwe i
lo mu hanyisa.
Jam. 5. 14, 15. Marku 6. 5. & 7. 32. & 16. 18. Luka 4. 40. xip. 19. 11, 12. 1 Kor. 12. 9, 28.
9 Ni laha ku nga wa mahe-
kile lezi, ni bon*k*le laba ba
nga wa hi ni tingumbe xi-
hlaleni ba lota, ba lo hanyi-
swa:
10 Labo ba nga wa hi bonga hi
zilo zo tala; ni laha hi nga
kilela tarwini, ba lo engeni-
sa zilo zon*k*le hi nga wa zi
ranza.
Mat. 15. 6. 1 Tim. 5. 17.

11 Ni nzako ka tihweti ti-
nharu hi lo famba hi taro ga
Alekzandria, lego gi nga wa
tsamile mawuyakaya leyo
xihlaleni, gi nga ni xifungo
Dioskuri.
12 Na hi cikela Sirakusi, hi lo
tsama laho masiku manha-
ru.
13 Ku suka laho hi lo renzele-
ka, hi lo cikela Regiume:
anzako ka siku gi*n*we ku
pupuxa hi le dzongeni, hi
siku ga mambiri hi lota le
Puteoli:
14 Ni laha hi nga wa kumile
bamaka*b*ye, hi lo kombelwa
ku tsama zi*n*we nabo n*k*la-
nu wa masiku ni mambiri:
zi ngaho hi lota le Roma.
15 Ku suka hi laho laha bama-
ka*b*ye, na ba nga wa hi zwi-
le, ba lota ku hi kinga kota
le Markete ga Apiusi, ni Ta-
verna Manharu: labo laha

Paule a nga wa wonile, i lo
bonga Nungungulu, i lo ti-
ya hlana.

16 Ni laha hi nga wa engena
le Roma, Paule i lo vume-
lwa ku tsama yece ni kasa-
doro loyi a mu rinzeleko.
xip. 24. 25. & 27. 3.

17 Na ku mahisile le*z*o, anza-
ko ka masiku manharu i lo
bitana katigi*n*we labo ba
nga wa hi ba hombe ba ba
Juda: ni laha ba nga wa
tsombani wutsamo gi*n*we, i
te ngalo ka*b*ye, Mina, bama-
ka*b*ye, hambu le*z*i nzi nga
kala ku maha xilo xi ha-
mbeneko ni banhu, ni mi-
kuwo ya badadani ba hina,
kanile*z*i nzi lo nyikelwa a
peresu hi le Jerusalema ma-
n*d*leni ya ba Roma:
xip. 21. 33. & 24. 12, 13. & 25. 8.

18 Labo, laha na ba hlolile ha
mina, ba lo xuba ku nzi
*k*la*k*la, hakuba ku wa nga
hi kona nanzu wa kufa ha
mina.
xip. 22. 24. & 24. 10. & 25. 8. & 26. 31.

19 Kanile*z*i laha ba Juda ba
nga wa kaneta, nzi lo yime-
lwa ku kombela ka Kesari;
a hi ku ngalo nzi na ncumo
ku kecara lixaka la mina.
xip. 25. 11.

20 Hi kota ya lexi nzi lo mu
kombela ku ta wona ni kuta
wulawula *z*i*n*we na mina:
hakuba hi kota ya kutsu-
mba ka Israeli mina nzi bo-
hilwe hi laya mangenje.
xip. 26. 6, 7, 29. Efe. 3. 1. & 4. 1. & 6. 20.
2 Tim. 1. 16. & 2. 9. Fil. 10. 13.

21 Bona ba ku ngalo ka yena,
Hina cima a hi amukelangi
a papilo ha wena ga le Ju-
dia, ge ni mu*n*we wa bama-
ka*b*ye a nga tangi ku ta
bika ni ku wulawula ha
wena.

22 Kanile*z*i hi ranza kuzwa ha
wena le*z*aku u alakanya yi-
ni: kanile*z*i hi lolu lihunzu,
za ti*b*eka ka hina le*z*aku
wutsa*n*weno gon*k*le la ka-
netiwa.
Luka 2. 34. xip. 24. 5, 14. 1 Pet 2. 12.
& 4. 14.

23 Ni laha bona ba nga wa
yimisile siku, ba lota le
n*d*lwini yakwe bo tala; ka
bona i *k*lamusela a mahu-
ngu, na a kustumunya hi
mufumo wa Nungungulu,
na a ba kongotela hi Jesu,
ni le nayweni wa Mosi ni
baprofeti, ku lo sukela ni
mixo ku kala laha gam*b*ye-
ni.
Luka 24. 27. xip. 17. 3. & 19. 8. & 26.
6, 22.

24 Ni ba*n*wani ba lo kolwa a
*z*ilo le*z*i *z*i nga wa kanelwe,
ni ba*n*wani a ba kolwangi.
xip. 14. 4. & 17. 4. & 19. 9.

25 Ni laha ba nga kala ba nga
*k*langanangi xikari ka wu-
tsumbu ga*b*ye, ba lo suka,
anzako ka le*z*i Paule a nga
wa kanele mhaka yi*n*we,
Wu wulile kwatsi Moya wo
Basa hi Isaya muprofeti ka
bararu ba *n*wina,

26 Aku,
Famba wena ka laba ba-
nhu, u ya ku ngalo, Hi

kuzwa mu tazwa, mu nga
ta pima; hi kuwona mu
ta wona, mu nga ta *z*i ti-
*b*a:
Mat. 13. 14, 15. Marku 4. 12. Luka 8. 10. Joh. 12. 40. Roma 11. 8.
27 Hakuba a mbilu ya laba
banhu yi nonohile nguvu,
ni tin*d*lebe ta*b*ye ti hi zi-
wiri hi kuzwa, ni mahlo
ya*b*ye ma tsimbile; ku
nga taku ba wona hi ma-
hlo ya*b*ye, ni kuzwa hi
tin*d*lebe ta*b*ye, ba nga
pima hi timbilu ta*b*ya, ba
nga hunzuluka kambe,
mina nzi nga bahanyi-
sa.
28 Hikwalaho nga a xi ti*b*eka
ka *n*wina, le*z*aku loku ku-
hanyiswa ka Nungungulu
ku rumelwe ka ba Matiko;
bonawu kambe ba tazwa.
Mat. 21. 41, 43. xip. 13. 46, 47. & 18. 6. & 22. 21. & 26. 17, 18. Roma 11. 11.
30 I lo tsama malembe ma-
mbiri ma mbeleleko n*d*lwini
leyi a nga wa yi pembile
yena *n*winyi, i lo amukela
bon*k*le laba ba nga wa enge-
na kakwe,
31 Na a kanela a mufumo wa
Nungungulu, na a gonzisa
*z*ilo hi Hosi Jesu Kristu, hi
kutiya kon*k*le, na a nga tsi-
mbetelwi hi munhu.
xip. 4. 31. Efe. 6. 19.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA BAROMA.

XIPIMO 1.

1 Paule, a xitiri xa Jesu Kri-
stu, a bitilweko ku maha mu
postoli, a hambanyiselwa a
ivangeli ya Nungungulu,
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. 1 Kor. 1. 1. Gal. 1. 15. 1 Tim. 1. 11. & 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
2 Leyi a nga tsumbisile kura-
nga hi baprofeti bakwe ku-
tsaleni ko basa,
Mit. 26. 6. Tit. 1. 2. xip. 3. 21. & 16. 26. Gal. 3. 8.
3 Hi kota ya *N*wana wa ye-
na, loyi a nga *t*raliwa mbe-
wini ya Davida hi kota ya
nyama,
Mat. 1. 6, 16. Luka 1. 32. Mit. 2. 30. 2 Tim. 2. 8. Joh. 1. 14. Gal. 4. 4.
4 Loyi a ti*b*yiwako *N*wana wa
Nungungulu hi ntamo, hi
kota ya moya wa kubasa,
na hi kuvuka ka bafileko;
hambu yena Jesu Kristu a
Hosi ya hina,
Mit. 13. 33. Heb. 9. 14.
5 Hi kota ya yena hi amukele
wuxinji ni wupostoli, hi
kuingiseni ka kutsumbeka
matikweni won*k*le, hikwa-
laho ka bito gakwe:
xip. 12. 3. & 15. 15. & 16. 26. 1 Kor. 15. 10. Gal. 1. 15. & 2. 9. Efe. 3. 8. Mit. 6. 7. & 9. 15.
6 Xikari ka bona hi *n*winawu
kambe, mu bitilweko ku
maha ba ka Jesu Kristu:

7 Le ka bon*k*le laba ba nga le
Roma, baranzekako ba Nu-
ngungulu, mu bitilweko ku
maha bo basa: Wuxinji ka
*n*wina ni kurula ka le ka
Nungungulu Dadani wa hi-
na ni le ka Hosi Jesu Kri-
stu.
xip. 9. 24. 1 Kor. 1. 2, 3. 1 Tesa. 4. 7. 2 Kor. 2. 1. Gal. 1. 3.

8 Kusangula, nza bonga Nu-
ngungulu wa mina hi kota
ya Jesu Kristu hi *n*wina
*n*wen*k*le, lezi kukolwa ka
*n*wina ku zwakele tikweni
gon*k*le.
1 Kor. 1. 4. Fil. 1. 3. Kol. 1. 3, 4. 1 Tesa. 1. 2, 8. File. 4. xip. 16. 19.
9 Hakuba Nungungulu hi ku-
stumunyu wa mina, nzi mu
kozelako hi moya wa mina
ivangelini ya *N*wana wa ye-
na, hakuba hi 'ku nga tsiki
nza mu alakanya hi xikati
xon*k*le kukongeleni ka mi-
na,
xip. 9. 1. 2 Kor. 1. 23. Fil. 1. 8. & 3. 3. 1 Tesa. 2. 5. & 3. 10. Mit. 27. 23. 2 Tim. 1. 3. Joh. 4. 23, 24.
10 Nzi kongela, lezaku loku ku
maheka nzi kuma ku famba
kwatsi hi kuranza ka Nu-
ngungulu a kuta leyo ka
*n*wina.
xip. 15. 23, 32. 1 Tesa. 3. 10. Jam. 4. 15.
11 Hakuba nza nabela ku mu
wona, kasi nza fela ku enge-
tela ka *n*wina sakwati ya
moya, ku gumeswa mu fela
ku anziswa;
xip. 15. 29.
12 Ku hi ku ngalo, kasi na nzi
hi na *n*wina mu fela ku ne-
ngeliswa, mu*n*wani munhu
hi ku kolwa ka mu*n*wani,
ka *n*wina ni ka hina.
Tit. 1. 4. 2 Pet. 1. 1.
13 A nzi labi *n*wina ku kala
mu nga ti*b*i cumo, ba ma-
ka*b*ye, ku ngalo hi zikati
zinyingi nzi wa laba kuta
ka *n*wina (nzi wa hunga-
telwa leno kambe), lezaku
nzi ta kuma mihanzu ka
*n*wina kambe, kwatsi hi le
ka ba*n*wani ba Matiko.
xip. 15. 23. Mit. 16. 7. 1 Tesa. 2. 18. Fil. 4. 17.
14 Nzi na ni nanzu ka ba Gre-
ki ni ka ba Matiko, ka laba
bo*k*lariha ni ka mapupulu.
1 Kor. 9. 16.
15 Lezo, kota lezi ku nga ku-
nyingi nzeni ka mina, nzi
longile ku kanela ivangeli
kambe ka *n*wina mu nga le
Roma.
16 Hakuba a nzi na tingana hi
ivangeli: hakuba hi ntamo
wa Nungungulu wa kuha-
nyisa ka bon*k*le ba kolwa-
ko; ka ba Juda ku ranga,
ni ka ba Greki kambe.
Marku 8. 38. 2 Tim. 1. 8. 1 Kor. 1. 18. & 15. 2. Luka 2. 30, 31, 32. & 24. 47. Mit. 3. 26. & 13. 26, 46. xip. 2. 9.
17 Hakuba manga*b*ye ku wo-
nekelisilwe a kululama ka
Nungungulu hi kukoleka
ka kukoleka: kwatsi hilezi
ku tsalilweko ku ngalo, Ka-
nilezi loyi a lulamileko ba
ta hanyiswa hi hi kukolwa.
xip. 3. 21. Joh. 3. 36. Gal. 3. 11. Fil. 3. 9. Heb. 10. 38.

18 Hakuba a kulo ga Nungu-
ngulu gi wonekelisilwe hi
le tilweni hehla ka kunga-
kolwiko ni ku kala kulula-

ma ka banhu, ba komako
zinene hi kungalulami;
Mit. 17. 30. Efe. 5. 6. Kol. 3. 6.
19 Hakuba lezi zi felako ku
tibya za Nungungulu zi wo-
nekelisilwe ka bona; haku-
ba Nungungulu i ku wone-
kelisile ka bona.
Mit. 14. 17. Joh. 1. 9.
20 Hakuba lezi zi nga woniwi-
ko zilo zakwe cima ka le
kumahiweni ka tiko ku
wonekile ku ku *d*lu, na ku
woniwa hi zilo zi mahilwe-
ko, hambu ni ntamo wakwe
wu hi ko ni ku gumesa ni
wunungungulu; kasi ba ka-
la ku ti pen*d*la:
Mit. 14. 17. & 17. 27.
21 Kasi hakuba, na ba mu ti*b*a
Nungungulu, ha nga mu
dumisi kota Nungungulu,
hambu ni ku mu bonga;
kanilezi ba tsama ni matsa-
nza ku alakanyeni ka*b*ye,
ni mbilu ya*b*ye yi nga pimi-
ko yi pfupeliswa.
Efe. 4. 17, 18.
22 Na ba ti wula ku*k*lariha, ba
lo maha mapupulu,
23 Ba hunzulusa wukosi ga
Nungungulu a nga boliko
hi ku fananisa ni xifananiso
xa munhu a bolako, ni xa
zinyanyani ni zihari za mu-
ne wa mikonzo, ni zihari zi
kokakoka.
Mit. 17. 29.

24 Hizona lezo Nungungulu i
lo ba nyikela kudokoleleni
ka timbilu ta*b*ye ni wufe-
nzeni, kasi mimiri ya*b*ye
yi fela ku nyenyeziswa
xikari ka wutsumbu ga-
*b*ye:
Mit. 7. 42. Efe. 4. 18, 19. 1 Kor. 6. 18.
1 Tesa. 4. 4. 2 Tesa. 2. 11, 12. 1 Pet.
4. 3.
25 Hakuba ba lo hunzulusa zi-
nene za Nungungulu ku
mana wunwa, ba kozela
ba tirela loyi a mahilweko
ku hunza Mumahi, a kate-
kisilweko kala kupinzuka.
Ameni.
1 Tesa. 1. 9. 1 Joh. 5. 20.

26 Hakuba hi kota ya lexi
Nungungulu i lo ba nyika
ku kwebekeni ko biha: ha-
kuba ba basati ba lo hunzu-
lusa mahanyela a ku maha
lezo kala ma nga hi maha-
nyela ya*b*ye:
Efe. 5. 12. Jude 10.
27 Hizalezo ni banuna, ba tsi-
ka mahanyela yatsi ya wa-
sati, baswa hi kudokolela
ka*b*ye ka mu*n*we ni mu-
*n*wani, a ba banuna ba ma-
ha ni ba*n*wani ba banuna
kubiha, na ba amukela wu-
tsumbu ga*b*ye a ku potwa-
wu ka kuhambuka ka*b*ye
ku nga ba lanzela.

28 Kota lezi ba nga ala kutsa-
ma ni Nungungulu kuti*b*e-
ni ka*b*ye, Nungungulu i lo
ba nyika kupima ka wuha-
ba, ku maha lezi zilo zi nga
*k*langaniko;
Efe. 5. 4.
29 Na ba tatisilwe hi kungalu-
lami kon*k*le, a kubiha, a
kunabela, a wuxezi; ba ta-
tisilwe hi wukuxu, a kuda-
ya, a kukanetana, a kuko-

·hlisa, a wungolwani; a ba-
hlebi, a bahembi,
30 Ni ba bengako Nungungulu,
a baxanisi, ni batikukumu-
kisako, a bamatsanza, a ba-
rambi ba *z*ilo *z*o biha, a ba
nga ingisiko ba*t*rali,
31 Na ba hi ni kupima, a ba-
tsobi ba xivumelwano, na
ba hi haba mahanyela ya
kuranza, a ba nga hiko ni
wuxinji:
32 Nawo ba wu ti*b*a nayo wa
Nungungulu, aku ngalo la-
ba ba mahako *z*o kota le*z*o ba
fanelwe hi kufa, a hi ku
maha le*z*o basi, kanile*z*i ku
vumelana ni laba ba *z*i ma-
hako.
xip. 2. 2. & 6. 21.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho u haba ku ti
pendla, O munhu, na u hi
mani wena u lamulako: ha-
kuba wanga*b*ye laha u la-
mulako ha kona mu*n*wani,
wa ti kona wena wutsu-
mbu; hakuba wena wa la-
mula na u tolobele ku maha
*z*ale*z*o wenawu.
xip. 1. 20. Mat. 7. 1, 2. Joh. 8. 9.
2 Ha *z*i ti*b*a le*z*aku kulamula
ka Nungungulu ku hi kota
ya *z*inene ka bona laba ba
mahako *z*o kota le*z*o.
3 Wa alakanya lexi, O mu-
nhu, wena u lamulako laba
ba mahako *z*ilo *z*o kota le*z*o,
na u *z*i maha, u ta pona
kulamula ka Nungungulu
ke?
4 Kutani wa kanyisa ku fu-
ma ka kusaseka kakwe ni
kuhonisa ni ku vumela ku-
nyingi, a ku *z*i ti*b*i ku ngalo
aku saseka ka Nungungulu
ka ku kokela kuhunzuluke-
ni ke?
xip. 3. 25. & 9. 23. Efe. 1. 7. & 2. 4, 7. 2 Pet. 3. 9, 15.
5 Kanile*z*i kota kunonoha ka
wena ni mbilu yi nga hu-
nzulukiko wa ti bekela a
zanga a sikwini ga zanga
ni kuwonekisweni ka kula-
mula kululamileko ka Nu-
ngungulu;
Jam. 5. 3.
6 A ta nga nyika ka munhu
ni munhu kwatsi hi mitiro
ya yena:
Mat. 16. 27. xip. 14. 12. 1 Kor. 3. 8. 2 Kor. 5. 10. Kuv. 2. 23. & 20. 12. & 22. 12.
7 Ka bona labo hi kuhonisela
ba mahako hi kuranza ba
laba kungangamela ni wu-
dumo ni kungaboli, a kuha-
nya ka kupinzuka:
8 Kanile*z*i ka laba ba kanako,
ba nga ingisi a *z*inene, ka-
nile*z*i ba ingisa a kungalu-
lami, i ta ba nyika zanga ni
kulo,
xip. 1. 18. 2 Tesa. 1. 8.
9 A kurila ni kukarateka, he-
hla ka lowo muhefemulo
wu mahako *z*a kubuna, ka
ba Juda ku ranga, ni ka ba
Greki kambe;
Luka 12. 47, 48. 1 Pet. 4. 17.
10 Kanile*z*i a wukosi ni wudu-
mo ni kurula ka bon*k*lelele
laba mahako kusasa, ka ba
Juda ku ranga, ni ka ba
Greki kambe:
1 Pet. 1. 7.

11 Hakuba a nga nako kuhla-
wula munhu Nungungulu.
Mit. 10. 34. Gal. 2. 6. Efe. 6. 9. Kol. 3. 25. 1 Pet. 1. 17.
12 Hakuba kota lezi a ba nyi-
ngi ha onhileko na ba nga
hi na nayo ba tafa kambe
na ba nga hi na nayo: kota
lezi a ba nyingi ba onhileko
lahasi ka nayo ba lamulwa
hi nayo;
13 Hakuba a hi bazwi ba nayo
ba lulamileko mahlweni ka
Nungungulu, kanilezi a ba
mahi ha nayo ba ta lulami-
swa:
Mat. 7. 21. Jam. 1. 22, 23, 25. 1 Joh. 3. 7.
14 Hakuba laha ba Matiko la-
bo ba nga haba nayo ba
maha zilo za nayo hi maha-
nyela ya*b*ye, bona, na ba hi
haba nayo, wu kona nayo
wu tsum*b*yini ga*b*ye;
15 Hi ka lexi ba wonekisa ti-
ro wa nayo wu tsalilweko
timbilwini ta*b*ye, mbilu ya-
*b*ye na yi maha wukustu-
munyu na wona, ni kuala-
kanya ka*b*ye hi mu*n*we ni
mu*n*wani ku ba sola kutani
ku ba *k*la*k*la;
16 Sikwini Nungungulu a ta
nga lamula zigungu za ba-
nhu, hi ivangeli ya mina, hi
Jesu Kristu.
Mat. 25. 31. Joh. 5. 22. & 12. 48. xip. 3. 6. & 16. 25. Mit. 10. 42. & 17. 31. 1 Kor. 4. 5. 1 Tim. 1. 11. 2 Tim. 2. 8. & 4. 1, 8. 1 Pet. 4. 5. Kuv. 20. 12.

17 Kanilezi loku rwele bito ga
mu Juda, u humula naywe-
ni, u dumisa Nungungulu,
Mat. 3. 9. Joh. 8. 33, 41. xip. 9. 4, 6, 7. 2 Kor. 11. 22.

18 U ku ti*b*a kuranza kakwe,
u vumela a zilo zi saseki-
leko, na u gonzisilwe hi
nayo,
Fil. 1. 10.
19 Na u tsumba ku ngalo we-
na wutsumbu u mukoki wa
zikumu, u kuwonekela ka
laba ba nga munyameni,
Mat. 15. 14. & 23. 16, 17, 19, 24. Joh. 9. 34, 40, 41.
20 Mululamisi wa mapupulu,
mugonzisi wa banana, na u
hi ni xiyimo xa ku ti*b*a ni
zinene nayweni;
xip. 6. 17. 2 Tim. 1. 13. & 3. 5.
21 Hikwalaho wena u gonzisa-
ko mu*n*wani a ku ti ho-
nzisi wena wutsumbu ke?
wena u wulawulako u ku
munhu a nga yibi, wa yi-
ba ke?
Mat. 23. 3, &c.
22 Wena u nga ngalo a mu-
nhu a bayi, wa baya ke?
wena u bengako mifanani-
so, wa panga titempeli ke?
23 Wena u dzunzekako hi na-
yo, hi zihambuko za wena
nayweni a ku dumisi Nu-
ngungulu ke?
xipm. 17.
24 Hakuba a bito ga Nungu-
ngulu ga rukatelwa xikari
ka ba Matiko hi kota ya we-
na, kwatsi hi lezi ku tsali-
lweko.
25 A wukwera hi zinene ga vu-
netela, loku wena u hi mu-
mahi wa nayo: kanilezi na
u hi muhambunyeti wa na-
yo, wukwera ga wena gi
mahile ku nga hi wukwera.
Gal. 5. 3.
26 Hikwalaho loku loyi a nga

hi ko. nkwera a hlayisa a
matsamela ya nayo, a ku
nga hi nkera kakwe ku nga
ti*b*ya nkwera ke?
Mat. 10. 34, 35.
27 A ku hi nkera ku nga ko-
na hi mahanyela, loku ku
kari ku tatiseka nayo, la-
mula wena, na u hi ni buku
ni wukwera wena u hambu-
nyeti wa nayo ke?
Mat. 12. 41, 42.
28 Hakuba yena a hi mu Ju-
da, loyi a nga yena hi la-
han*d*le; hambu ni wukwe-
ra, legi gi nga lahan*d*le
nyameni:
Mat. 3. 9. Joh. 8. 39. xip. 9. 6, 7. Gal. 6. 15. Kuv. 2. 9.
29 Kanile*z*i loye hi mu Juda,
hi kona lomo nzeni; ni wu-
kwera hi le ga mbilu, le
moyeni, ku nga hiko ka
buku; a ku dumiswa ka
yena ku nga hiko ka ba-
nhu, kanile*z*i ka Nungu-
ngulu.
1 Pet. 3. 4. Fil. 3. 3. Kol. 2. 11. xip. 7. 6. 1 Kor. 4. 5. 2 Kor. 3. 6. & 10. 18. 1 Tesa. 2. 4.

XIPIMO 3.

1 Ku vunetela muni *z*onake
ku nga ni mu Juda? ku-
tani xi yini xi binzulwako
hi wukwera ke?
2 Nguvu tin*d*leleni ton*k*le:
hakuba hi kusangula, ba lo
nyikwa timhaka ta Nungu-
ngulu.
xip. 2. 18. & 9. 4.
3 Hakuba yini loku ba*n*wani
ba nga hi nako kukolwa?
kungakolwi ka*b*ye ku ta hu-
nzula kutsumbeka ka Nu-
ngungulu ku nga mahi cu-
mo ke?
xip. 9. 6. & 10. 16. & 11. 29. 2 Tim. 2. 13. Heb. 4. 2.
4 Nungungulu a beletele: ina,
Nungungulu a kumiwe na
hi *z*inene, kanile*z*i banhu
bon*k*le a ba kumiwe na ba-
hemba; kwatsi hi le*z*i ku
tsalilweko,
U fela ku basiswe hi ti-
mhaka ta wena, u fela ku
hlula loku u tile kulamu-
leni.
Joh. 3. 33.
5 Kanile*z*i a kungalulami ka
hina loku kari ku wonisa
kululama ka Nungungulu,
hi ta ku yini? Nungungu-
lu a nga lulamangi a ka-
mbako hi zanga ke? (nza
wulawula kwatsi hi banhu.)
xip. 6. 19. Gal. 3. 15.
6 Nungungulu a beletele: ma-
kunu le*z*o Nungungulu i ta
lamulisa ku yini tiko?
7 Kanile*z*i *z*inene za Nungu-
ngulu loku *z*i kari *z*i ya hi
mawunwa ya mina wuko-
sini gakwe, hi yini mina
kambe nza ha lamulwako
kota muonhi?
8 Hi ku yini (kota le*z*i hi hle-
*b*yilweko, kota le*z*i ba*n*wani
ba tiyisako ha wula hi ku),
A hi maheni kubiha, kasi
kusaseka ku cikela? ba fa-
nelwe hi kukonwa ka bona.
xip. 5. 20. & 6. 1, 15.
9 Makunu ku yini? hi kona
wutsa*n*weni go biha ku hu-
nza bona ke? Kokwihi, a hi
*z*ona le*z*o: hakuba hi ma-

hlweni hi lo beka nanzu ka
ba Juda ni ka ba Greki, wa
ku ngalo ba kona lahasi ka
kuonha bon*k*le;
xip. 1. 28, &c., & 2. 1, &c. xipm. 23. Gal. 3. 22.
10 Kota le*z*i ku tsalilweko ku
ngalo,
A nga kona loyi a lula-
mileko, hambu ni mu-
*n*we;
11 A nga kona loyi a pimako,
a nga loyi a labako Nu-
ngungulu;
12 Ba hambukile *k*lelweni
bon*k*le, a ba vuni cumo
bon*k*le; a nga kona a ma-
hako kusasa, ge, hambu
ni mu*n*we:
13 A kolo wa*b*ye hi xilahla xi
vululekileko; na hi tirimi
ta*b*ye ba kohlisile: wu-
xungu ga tinyoka gi ko-
na lahasi ka milomu ya-
*b*ye:
14 Nomu wa*b*ye wu tele hi
ku rukatela ni kubaba:
15 Mikonzo ya*b*ye yi haklisi-
le ku halata nkata;
16 Kudaya ni wuxezi ku ko-
na tin*d*leleni ta*b*ye;
17 N*d*lele ya kurula a ba yi
ti*b*i:
18 Ku haba kucaba Nungu-
ngulu mahlweni ka ma-
hlo ya*b*ye.

19 Makunu ha *z*i ti*b*a *z*ilo *z*o-
n*k*le *z*i kanelweko hi nayo,
wu kanela ka bona ba nga
lahasi ka nayo; kasi milo-
mu yon*k*le yi fela ku miye-
liswa, ni tiko gon*k*le gi fela
ku nehiwa kulamuleni ka
Nungungulu:
Joh. 10. 34. & 15. 25. xip. 1. 20. & 2. 1, 2. xipm. 9, 23.
20 Hakuba hi mitiro ya nayo
a ku na nyama yi ta nga
lulamiswa mahlweni ka ye-
na: hakuba hi nayo kuta
ku ti*b*a ka kuonha.
Mit. 13. 39. Gal. 2. 16. & 3. 11. Efe. 2. 8, 9. Tit. 3. 5. xip. 7. 7
21 Kanile*z*i makunu hi kule ni
nayo a kululama ka Nungu-
ngulu ku wonekelisilwe, na
ku kustumunyilwe hi nayo
ni baprofeti;
Joh. 5. 46. Mit. 15. 11. & 26. 22. xip. 1. 2, 17. Fil. 3. 9. Heb. 11. 4, &c. 1 Pet. 1. 10.
22 Hambu kululama ka Nu-
ngungulu hi kukoleka ka
Jesu Kristu ka bona bon*k*le
ba kolwako; hakuba ku ha-
ba kuhambanisa;
xip. 4. & 10. 12. Gal. 3. 28. Kol. 3. 11.
23 Hakuba bon*k*le ba onhile
ba kiyelele wukosini ga Nu-
ngungulu;
xipm. 9. xip. 11. 32. Gal. 3. 22.
24 Na ba basisilwe hi matsenya
hi wuxinji gakwe hi kukla-
*k*liswa ku kona ka Kristu
Jesu:
xip. 4. 16. Mat. 20. 28. Efe. 1. 7. & 2. 8. Kol. 1. 14. 1 Tim. 2. 6. Tit. 3. 5, 7. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19.
25 Loyi Nungungulu a mu
rumileko ku maha xiriho,
hi kukolwa ka nkata wa-
kwe, ku wonekelisa kulu-
lama kakwe, hi kota ya ku
tsetselelwa ka kuonha ku
nga mahiwa hi mahlweni,
kuhoniseleni ka Nungungu-
lu;
1 Joh. 2. 2. & 4. 10. Kol. 1. 20. Mit.

13. 38, 39. & 17. 30. 1 Tim. 1. 15. Heb. 9. 15.

26 Hi kuwonisa, nza wula· hi kululama kakwe hi xikati lexi: kasi yena wutsumbu a fela ku basa, ni mubasisi wa yena loyi a kolekako ka Jesu.

27 Hikwihi makunu kubuma? Ku tsimbetilweko. Na ku lihi lixaka la nayo? Wa mitiro? Ahihi: kanilezi hi nayo wa kukoleka.

xip. 2. 17, 23. & 4. 2. 1 Kor. 1. 29, 31. Efe. 2. 9.

28 Hikwalaho ha wula hi ku munhu i basiswa hi kukoleka na hambene ni mitiro ya nayo.

Mit. 13. 38, 39. xipm. 20, 21, 22. xip. 8. 3. Gal. 2. 16.

29 Kasi Nungungulu i Nungungulu wa ba Juda boce ke? hi Nungungulu wa ba Matiko kambe ke? Ina, ba Matika kambe:

30 Loku *z*i ngaho Nungungulu mu*n*we, u ta basisa minkwera hi kukoleka, ni ba nga hi ko minkwera hi kukoleka.

xip. 10. 12, 13. Gal. 3. 8, 20, 28.

31 Ha hunzula nayo wu nga hi cumo hi kukoleka ke? Nungungulu a tsimbetele: ahihi, ha tatisa nayo.

XIPIMO 4.

1 Hi taku yini xana hi Abrahama, dadani wa hina kurangaleni hi ka nyama, i kumile yini?

Mat. 3. 9. Joh. 8. 33, 39. 2 Kor. 11. 22.

2 Hakuba loku Abrahama a wa basisilwe hi mitiro, i na ni ku dzunziwa; kanile*z*i a nga na ko ka Nungungulu.

xip. 3. 20, 27, 28.

3 Hakuba ku yini kutsala? Abrahama i lo kolwa ka Nungungulu, ku lo hlayiwa ka yena kota kululama.

Gal. 3. 6. Jam. 2. 23.

4 Makunu ka loyi a tirako, a kurihiwa a ku nyikiwi kota wuxinji, kanile*z*i kota nanzu.

xip. 11. 6.

5 Kanile*z*i ka loyi a nga tiriko, kanile*z*i loyi a kolwako ka loyi a basisako ba nga hi ko Nungungulu, kukoleka kakwe ku hlayilwe kota kululama.

6 Kwatsi hi Davida kambe a kaneleko hi ku katekiswa ka hehla ka munhu, loyi Nungungulu a mu hlayeleko kululama na hambene ni mitiro,

7 Aku,
Bakatekisilwe labo *z*onho *z*a*b*ye *z*i tsetselelweko, ni kuonha ka*b*ye ku fenengetilweko.

8 I katekile loyi munhu a Hosi i ta nga kala yi nga hlayi ka yena *z*onho.

9 Loku kukatekisa ku kanelela nkwera ke, kutani ku kanela hi ba nga hiko minkwera kambe ke? hakuba ha wula, Ka Abrahama hi kukoleka kakwe ku lo hlayiwa kululama.

10 Makunu ku lo hlayiwa hi ku yini? na hi nkwera, kutani na nga hi nkwera ke?

I wa hi nkwera, kanilezi na
nga hi nkwera:
11 I lo amukela xiwonisa xa
wunkwera, a xitiyiso xa ku-
lulama ka kukoleka loku a
nga hi nako na nga hi nkwe-
ra: kasi i fela kumaha da-
dani wa bon*k*le laba ba nga
kolwako, hambu na ba nga
hi minkwera, kasi kulula-
ma ku fela ku hlayelwa ka
bona;
Luka 19. 9. xipm. 12, 16. Gal. 3. 7.
12 Hi dadani wa minkwera ka
labo ba hi ko minkwera ba-
si, kanilezi ni ka laba ba fa-
mbako mikonzweni ya ku-
koleka ka dadani wa hina
Abrahama a nga hi nako na
hi nkwera.
13 Hakuba a kutsumbisa a ku
nyikwangi Abrahama ni
mbewu yakwe, aku i ta ma-
ha mugi wa tsomba ya tiko,
kanilezi hi kululama ka ku-
koleka.
Gal. 3. 29.
14 Hakuba loku laba ba nga
nayo ba hi bagi ba tsomba,
kukoleka a hi xilo xa cumo,
ni tsumbiso wu hi mahala:
Gal. 3. 18.
15 Hakuba a nayo wu tira a
zanga; kanilezi laha ku nga
haba nayo, a ku kona ku
kungubanyeka.
xip. 3. 20. & 5. 13, 20. & 7. 8, 10, 11. 1
Kor. 15. 56. 2 Kor. 3. 7, 9. Gal. 3.
10, 19. 1 Joh. 3. 4.
16 Hi kota ya lexi hi ka kuko-
leka, kasi ku fela ku maha
ka wuxinji; kugumeseni
kasi a tsumbiso wu fela ku
maha zinene ka tixaka to-
n*k*le; na ku nga hi loku ka
nayo tsena, kanilezi loku ku
nga ka kukoleka ka Abra-
hama, a nga dadani wa hina
hon*k*le
xip. 3. 24. & 9. 8. Gal. 3. 22.
17 (Kota lezi ku tsalilweko ku
ngalo, A raru wa tixaka ti-
nyingi nzi bekile wena) ma-
hlweni ka yena loyi a nga
mu kolwa, Nungungulu, lo-
yi a vuxako bafileko, a bita-
nako a zilo zi nga haba, hu
ki kwatsi zi kona.
xip. 8. 11. & 9. 26. Efe. 2. 1, 5. 1 Kor.
1. 28. 1 Pet. 2. 10.
18 Yena a nga hi kutsumbeni i
lo kolwa na nga hi kutsu-
mba, kasi kugumeseni a fe-
la kumaha raru wa tixaka
tinyingi, kwatsi hilezi ku
nga si na ku wulilwe, Kuta
maha lezo a mbewu ya
wena.
19 Na nga mbelangi ntamo ku-
kolekeni na nga kanakane-
langi hi miri wakwe maku-
nu wu nga ku kwatsi wu
file (yena kutani i wa hi ni
zana ga malembe), ni kufa
ka marumbu ya Sara:
Heb. 11. 11, 12.
20 Ina, i wa langutela tsumbi-
so wa Nungungulu, i wa
nga kanakani hi ku nga ko-
lwi, a su tsoma nta*n*weni hi
kukoleka, a bonga Nungu-
ngulu,
21 Na tatisilwe hi zinene zaku,
lezi a zi tsumbisileko, i na ni
ntamo ku zi maha.
Luka 1. 37, 45. Heb. 11. 19.
22 Kwatsi hi lezo ku lo hlaye-
lwa ka yena kota kululama.
23 Makunu a tsaliwangi hi ka

yena yece, ku ngalo ku lo
hlayelwa kakwe;
xip. 15. 4. 1 Kor. 10. 6, 11.
24 Kanilezi hi kota ya hina ka-
mbe, ka laba ku ta nga hla-
yelwa ka*b*ye, hina hi kolwa-
ko ka yena loyi a nga vuxa
Jesu a Hosi ya hina hi ka
bafileko,
Mit. 2. 24. & 13. 30.
25 A nga nyikelwa hi kota ya
kuhambuka ka hina, a vu-
xelwa kubasisa hina.
xip. 3. 25. & 5. 6. & 8. 32. 1 Kor. 15. 27. 2 Kor. 5. 21. Gal. 1. 4. Heb. 9. 28. 1 Pet. 1. 21. & 2. 24. & 3. 18.

XIPIMO 5.

1 Hikwalaho na hi basisilwe
hi kukoleka, a hi tsameni
hi kurula ni Nungungulu hi
Hosi ya hina Jesu Kristu;
Joh. 16. 33. xip. 3. 28, 30. Efe. 2. 14. Kol. 1. 20.
2 Hi kumileko ha yena kue-
ngena ka hina hi kukoleka
ka legi wuxinji hi yimileko
ha gona; a hi nengeleni ku-
tsumbeni ka wukosi ga Nu-
ngungulu.
Joh. 10. 9. & 14. 6. 1 Kor. 15. 1. Efe. 2. 18. & 3. 12. Heb. 3. 6. & 10. 19.
3 A hi zona lezo tsena, kani-
lezi kambe a hi nengeleni
kuxanisekeni ka hina: na
hi zi ti*b*a lezaku ku ngalo
kuxaniseka kubanga kuho-
nisela;
Mat. 5. 11, 12. Mit. 5. 41. 2 Kor. 12. 10. Fil. 2. 17. Jam. 1. 2, 3, 12.
4 Ni kuxaniseka, kuringwa;
kuringwa, kutsumba:
Jam. 1. 12.
5 Kutsumba a ku ti mahisi
tingana; hakuba kuranza
ka Nungungulu ku halati-
lwe timbilwini ta hina hi
Moya wo Basa wu nyiki-
lweko ka hina.
Fil. 1. 20. 2 Kor. 1. 22. Gal. 4. 4, 6. Efe. 1. 13, 14.
6 Hakuba na hi mbelile nta-
mo, xikatini xi faneleko
Kristu i lo fela a ba nga hi-
ko ni Nungungulu.
xip. 4. 25. xipm. 8.
7 Hakuba ka tsanza lezaku
munhu a fela munhu wo lu-
lama: kanilezi kutani i ko-
na munhu a tiyako ku fela
munhu wo lulama.
8 Kanilezi Nungungulu wa
wonisa kuranza kakwe ye-
na *n*winyi ka hina, hi lexi,
na ha hi baonhi, Kristu i lo
hi fela.
Joh. 15. 13. 1 Pet. 3. 18. 1 Joh. 3. 16. & 4. 9, 10.
9 Makunu nguvu, na hi basi-
silwe hi nkata wakwe, hi
ta hanyiswa hi yena zange-
ni ya Nungungulu.
xip. 1. 18. & 3. 25. Efe. 2. 13. Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. 1 Tesa. 1. 10.
10 Hakuba loku, na ha ha hi ba-
lala hi lo vumeliswa ka Nu-
ngungulu hi kufa ka *N*wa-
na wa yena, nguvu kambe,
na hi vumelisilwe, hi ta na-
nyiswa hi wutomi;
xip. 8. 32. Joh. 5. 26. & 14. 19. 2 Kor. 4. 10, 11. & 5. 18, 19. Efe. 2. 16. Kol. 1. 20, 21.
11 Ku nga hi lezo tsena, kani-
lezi na hina ha nengela ka
Nungungulu hi Hosi ya hi-
na Jesu Kristu, hi yena hi-
na hi kumile kuwuyiselwa.
xip. 2. 17. & 3. 29, 30. Gal. 4. 9. xipm. 10. 2 Kor. 5. 18, 19.

12 Hikwalaho, kwatsi hi mu-
nhu mu*n*we kuonha ku lo
engeniswa tikweni, ni kufa

kuta hi kuonha; ni kufa ku
kona ka banhu bon*k*le, ha-
kuba hi kona bon*k*le ba
onhile:—
1 Kor. 15. 21. xip. 6. 23.
13 Hakuba na ku nga se ku ci-
kela nayo kuonha ku wa hi
kona lomo tikweni: kanile-
*z*i kuonha a ku hlayiwi loku
wu hi haba nayo.
xip. 4. 15. 1 Joh. 3. 4.
14 Ahemba kufa ku lo fuma hi
ku suka hi Adamu ku kala
kucikela ka Mosi, hambu le-
*z*i hehla ka bona ba nga ka-
la kuonha kota kuhambuka
ka Adamu, a nga kufanani-
sa ka loyi a nga hata.
1 Kor. 15. 21, 22, 45.
15 Kanile*z*i na ku nga hi ku
kwa kuhambuka, le*z*o ka-
mbe ni sakwati yatsi. Ha-
kuba loku hi kuonha ka
mu*n*we banyingi ba file, hi-
kwalaho wuxinji ga Nu-
ngungulu, gi mahilwe ngu-
vu futsi ka banyingi, ni
sakwati hi wuxinji ga mu-
nhu mu*n*we Jesu Kristu.
Mat. 20. 28. & 26. 28.
16 A hi ku kota munhu mu-
*n*we loyi a nga onha, aku
le*z*o sakwati: hakuba kula-
mula ku lota hi mu*n*we ku
maha kukoneka, kanile*z*i
sakwati ya matsenya yi tile
hi kuhambuka kunyingi ku
maha kubasisa.
17 Hakuba loku, hi kuhambu-
ka ka mu*n*we, kufa ku lo
fuma hi mu*n*we; nguvu fu-
tsi ka laba ba amukeleko a
wunyingi ga wuxinji ni ka
sakwati ya kululama ba ta
fuma wutomini hi mu*n*we,
Jesu Kristu.
18 Le*z*o kwatsi hile*z*i hi kuha-
mbuka ka mu*n*we ku ngata
kulamula ka banhu bon*k*le
ku hoxiwa; hambu *z*ona hi
tiro mu*n*we wa kululama
sakwati ya matsenya yi tile
ka banhu bon*k*le ka kuba-
siswa ka wutomi.
Joh. 12. 32. Heb. 2. 9.
19 Hakuba hi ku nga ingisi ka
munhu mu*n*we banyingi ba
lo mahiwa baonhi, hambu
le*z*o hi kuingisa ka mu*n*we
banyingi ba ta mahiwa bo
lulama.
20 A nayo wu lota kambe,
kasi kuonha ku fela ku tsa-
ma; kanile*z*i laha lomo ku
nga tsama kuonha, wuxinji
gi lo tsama nguvu futsi:
Luka 7. 47. Joh. 15. 22. xip. 3. 20. & 4. 15. & 7. 8. Gal. 3. 19, 23. 1 Tim. 1. 14.
21 Hile*z*i, kota kufa ku nga
fuma kufeni, hi le*z*o wuxi-
nji gi fel akufuma hi kulula-
ma wutomini ga kupinzuka
hi Jesu Kristi a Hosi ya
hina.

XIPIMO 6.

1 Makunu hi taku yini? Hi
ta nonohisa kuonheni, kasi
wuxinji gi fela ku engete-
lwa ke?
xip. 3. 8. xipm. 15.
2 Nungungulu a beletele. Hi-
na hi nga file hi kuonha, hi
ta tsamisa ku yini kona?
xipm. 11. xip. 7. 4. Gal. 2. 19. & 6. 14. Kol. 3. 3. 1 Pet. 2. 24.
3 Kutani a mu *z*i ti*b*i ku nga-
lo hina hon*k*le hi nga bapa-

tizelwa ka Kristu Jesu hi lo
bapatizelwa a kufa kakwe
ke?
Gal. 3. 27. 1 Kor. 15. 29.
4 Hikwalaho hi kelelwe naye
hi ka kubapatizwa ka kufa:
hakuba kota Kristu a nga
vuxiwa hi ka ba fileko hi
wukosi ga Dadani, hi *z*ona
kambe hi fela ku famba hi
kuhanya kuswa.
Joh. 2. 11. & 11. 40. xip. 8. 11. 1 Kor. 6. 14. 2 Kor. 13. 4. Gal. 6. 15. Efe. 4. 22, 23, 24. Kol. 2. 12. & 3. 10.
5 Hakuba loku hi klangene
naye hu kufanana ka kufa
kakwe, hi ta *k*langana naye
kambe hi kufanana ka ku-
vuka kakwe;
Fil. 3. 10, 11.
6 Na hi ti*b*a lexi, xa ku ngalo
munhu wa hina wa kale i
belelwe *z*inwe naye, kasi
miri wa kuonha wu fela ku
mbela, kasi hi nga tsami ka-
mbe wukumbini ga kuonha;
Gal. 2. 20. & 5. 24. & 6. 14. Efe. 4. 22. Kol. 2. 11. & 3. 5, 9.
7 Hakuba loyi a fileko i basi-
silwe kuonheni.
1 Pet. 4. 1.
8 Kanile*z*i loku hi file na Kri-
stu, ha kolwa kambe hiku
hi ta hanya naye;
2 Tim. 2. 11.
9 Na hi *z*i ti*b*a ku ngalo Kri-
stu na vuxilwe ka bafileko
a nga tafa kambe; kufa ku
haba ntamo kambe hehla
kakwe.
10 Hakuba kufa a ngafa ha
kona, i lofa kuonheni ku
maha ka*n*we: kanile*z*i ku-
hanya a ku hanyako, i ha-
nya hi Nungungulu.
Heb. 9. 27, 28. Luka 20. 38.
11 *Z*ala*z*o ma nga hlayani *n*wi-
na wutsumbu muku mu file
kuonheni, kanile*z*i ma ha-
nya ka Nungungulu hi yena
Jesu Kristu.
xipm. 2. Gal. 2. 19.

12 Hikwalaho a kuonha a ku
nga fumi mirini wa *n*wina
wufako, le*z*aku mu fela ku
ingisa kudokolela ka kona:
13 Hambu ni ku beka *z*iro *z*a
*n*wina kuonheni kotisa ma-
*k*lari ya ku nga lulami; ka-
nile*z*i bekani wutsumbu ga
*n*wina ka Nungungulu, ko-
ta mu hanyako hi ka ba fi-
leko, ni *z*iro *z*a *n*wina a *z*i
mahe ma*k*lari ya kululama
ka Nungungulu.
xip. 7. 5. & 12. 1. Kol. 3. 5. Jam. 4. 1. 1 Pet. 2. 24. & 4. 2.
14 Hakuba kuonha ku nga ta
kuma ntamo hehla ka *n*wi-
na: hakuba a mu lahasi ka
nayo, kanile*z*i mu lahasi ka
wuxinji.
xip. 7. 4, 6. & 8. 2. Gal. 5. 18.

15 Xini xana? hi ta onha ke,
hakuba a hi lahasi ka nayo,
kanile*z*i hi lahasi ka wuxi-
nji? Nungungulu a beletele.
1 Kor. 9. 21.
16 A mu *z*i ti*b*i, *z*aku ngalo
loyi mu ti nyikelako kakwe
kota *z*itiri kuingiseni, mu
*z*itiri *z*a yena mu mu ingisa-
ko; kani *z*a kuonha ku ma-
ha kufa, kutani za kuingi-
sa ku maha kululama ke?
Mat. 6. 24. Joh. 8. 34. 2 Pet. 2. 19.
17 Kanile*z*i a kubongwa a ku
be ka Nungungulu, ku nga-
lo, kotisa le*z*i mu nga hi *z*i-

tiri *z*a kuonha, mu mahile
ku ingisa hi mbilwini hi lo-
lo lixaka la kugonziswa mu
ku nyikilweko *n*wina;
2 Tim. 1. 13.
18 Na mu *k*la*k*lisilwe kuonhe-
ni, mu lo maha *z*itiri *z*a ku-
lulama.
Joh. 8. 32. 1 Kor. 7. 22. Gal. 5. 1. 1 Pet. 2. 16.
19 Nza wulawula kota banhu
hi kota ya ku nga tiyi ka
nyama ya *n*wina: hakuba
kwatsi hi le*z*i mu nga tinyi-
kele *z*iro *z*a *n*wina ku maha
a ku nga hla*z*eki ka *z*onho
hi *z*onho, hambu le*z*o maku-
nu nyikelani *z*iro *z*a *n*wina
ku maha *z*itiri *z*a kululama
kubasisweni.
20 Hakuba na mu mahi *z*itiri
*z*a kuonha, mu wa *k*la*k*le-
kile ku maheni kululama.
Joh. 8. 34.
21 Mu wa hi ni hanzo mini hi
xikati lexo ka le*z*o *z*ilo mu
nga ni tingana makunu ke?
hakuba kugumesa ka le*z*o
*z*ilo hi kufa.
xip. 1. 32. & 7. 5.
22 Kanile*z*i makunu na mu
*k*la*k*lisilwe kuonheni, mu
maha *z*itiri *z*a Nungungulu,
mu na ni hanzo wa *n*wina
kubasisweni, ni kugumesa
hi kuhanya ka kupinzuka.
Joh. 8. 32.
23 Hakuba a kurihwa ka kuo-
nha hi kufa; kanile*z*i sa-
kwati ya matsenya ya Nu-
ngungulu hi kuhanya ka
kupinzuka ka Jesu Kristu
a Hosi ya hina.
xip. 2. 7. & 5. 12, 17, 21. Jam. 1. 15. 1 Pet. 1. 4.

XIPIMO 7.

1 Kutani a mu *z*i ti*b*i ke, ba-
maka*b*ye (hakuba nzi wula-
wula ka banhu ba ti*b*ako
nayo), a ku ngalo munhu i
fumelwa hi nayo a xikati
xon*k*le xa ku hanya ka-
kwe ke?
2 Hakuba wasati a tekilweko
i bohilwe hi nayo ka wanu-
na loku a ha hanya; ka-
nile*z*i loku afa wanuna, i
*k*la*k*lilwe nayweni wa wa-
nuna.
1 Kor. 7. 39.
3 Le*z*o loku, a ha hanya wa-
nuna, a tekiwa hi mu*n*wani
wanuna, i ta bitiwa ku
ngalo xibayi: kanile*z*i loku
afa wanuna, i *k*la*k*lekile na-
yweni, le*z*o a hi xibayi ka-
mbe, hambu a tekilwe hi
mu*n*wani wanuna.
Mat. 5. 32.
4 Hikwalaho, bamaka*b*ye ba
mina, na *n*wina mu file na-
yweni hi miri wa Kristu;
le*z*aku mu *k*langanyiswa ka
mu*n*wani, hambu ka loyi
a nga vuxiwa hi ka bafileko,
hi fela ku cela mihanzo ka
Nungungulu.
xip. 8. 2. Gal. 2. 19. & 5. 18, 22. Efe. 2. 15. Kol. 2, 14.
5 Hakuba laha na ha hi na-
yweni, kuranza ka kuonha,
loku ku nga hi nayo, ku wa
tira *z*irweni *z*a hina ku cela
mihanzo ya kufa.
xip. 6. 13, 21. Gal. 5. 19. Jam. 1. 15.
6 Kanile*z*i na hi *k*la*k*lilwe ma-
kunu nayweni, na hi file ka
loku hi nga bohilwe ha ko-
na; le*z*aku kasi hi kozela hi

moya muswa, hi nga kozeli
hi kutsala ka kale.
xip. 2. 29. & 6. 2. xipm. 4. 2 Kor. 3. 6.

7 Hi taku yini xana? Nayo
kuonha ke? Nungungu-
lu a beletele. Kanilezi, nga
nzi nga ku tibangi kuo-
nha, saseka hi ka nayo:
hakuba nga na nzi nga ku
tibangi kunabela, saseka lo-
ku nayo wu ku ngalo, U
nga nabeli:
xip. 3. 20. & 13. 9. Mit. 20. 33.
8 Kanilezi kuonha, ka ha ku-
ma xikati, ku lo tira ka mi-
na hi kulaya tixaka tonkle
ta ku nabela: hakuba na ku
hambanisilwe ni nayo kuo-
nha ku file.
xip. 4. 15. & 5. 20. 1 Kor. 15. 56.
9 Nzi wa hanya kanwe na
nzi hambanyisilwe naywe-
ni: kanilezi na wu cikele
nayo, kuonha ku lo vuka,
mina nzi lofa;
10 Ni kulaya, loku ku nga ka
kubanya, nzi lo ku kuma
na kufa:
2 Kol. 3. 7.
11 Hilezi kuonha, na ku kuma
xikati, hi kulaya ku lo nzi
onha, ku lo nzi daya.
12 Lezo a nayo wu basile, ni
kulaya ku basile, ku lula-
mile, ku sasekile.
1 Tim. 1. 8.
13 Makunu loko kusasekileko
ku maha kufa ka mina ke?
Nungungulu a beletele. Ka-
nilezi kuonha, kasi ku fela
ku woniswa kota kuonha,
ku banga kufa ka mina hi
kota ya loku ku nga kusa-
seka;—kasi hi kulaya a kuo-
nha ku tala nguvu futsi.
14 Hakuba ha zi tiba hi ku na-
yo ngwa moya: kanilezi
mina nzi wa nyama, nzi
xabyilwe lahasi ka kuonha.
15 Hakuba lezi nzi zi mahako
a nzi zi tibi: hakuba lezi nzi
zi labako, a nzi zi mahi; ka-
nilezi lezi nzi zi bengako,
nza zi maha.
Gal. 5. 17.
16 Kanilezi lezi nzi nga zi labi-
ko, loku nzi zi maha, nza
vumela nayo nziku wu sa-
sekile.
17 Lezo makunu a nzi mina
nzi ku mahako, kanilezi ku-
kona ku tsamileko xikari ka
mina.
18 Hakuba nza zi tiba nziku,
xikari ka mina, hi ku ngalo,
hi nyama ya mina, a ku
tsami xilo xo saseka: haku-
ba kuvumela ku kona na
mina, kanilezi ku maha lezi
zi sasekileko ku haba.
19 Hakuba kusaseka nzi ku
ranzileko a nzi ku mahi:
kanilezi kubiha nzi nga ku
ranziko nza ku ku maha
kona.
20 Kanilezi lezi nzi nga zi ra-
nziko, loku nzi kari nzi zi
maha, a nzi mina kambe
nzi zi mahako, kanilezi hi
kuonha ku tsamileko xikari
ka mina.
21 Makunu nzi kumile nayo,
wa ku ngalo, ka mina ha-
mbu na nzi ranza ku ku
maha kusaseka, kubiha ku
kona.

22 Hakuba nza nengela na-
yweni wa Nungungulu kota
munhu wa lomo nzeni:
2 Kor. 4. 16. Efe. 3. 16. Kol. 3. 9, 10.
23 Kanilezi nza wona nayo wa
haba zirweni za mina, na
wulwa ni nayo wa ku pima
ka mina, wu nzi neha ku-
bohweni lahasi ka nayo wa
kuonha wu nga xikari ka
ziro za mina.
Gal. 5. 17. xip. 6. 13, 19.
24 O munhu wa makombo ya
mabango nzi mina! nzi mani
a ta nga nzi *k*la*k*lisa mirini
wa loku kufa?
25 Nza bonga Nungungulu hi
Jesi Kristu Hosi ya hina.
Lezo mina wutsumbu hi
kupima nza kozela nayo wa
Nungungulu; kanilezi nya-
ma yi kozela nayo wa ku-
onha.
1 Kor. 15. 57.

XIPIMO 8.

1 Hikwalaho makunu aku
na kukoneka ka laba ba
nga Kristu Jesu.
xipm. 4. Gal. 5. 16, 25.
2 Hakuba nayo wa Moya ku
hi wutomi legi gi nga ka
Kristu Jesu wu nzi *k*la*k*lile-
ko nayweni wa kuonha ni
wa kufa.
Joh. 8. 36. xip. 6. 18, 22. & 7. 24, 25. Gal. 2. 19. & 5. 1. 1 Kor. 15. 45. 2 Kor. 3. 6.
3 Hakuba lezi nayo wu nga
nga wu zi tsanzeka, hakuba
wu wa nga hi ntamo hi ko-
ta ya nyama, Nungungulu,
wa rumela *N*wana wakwe
yena wutsumbu kwatsi hi
kufanana ni nyama ya ku-
onha ni ku kota nyikelo wa
kuonha, i lo kona kuonha
ku nga nyameni:
Mit. 13. 39. xip. 3. 20. 2 Kor. 5. 21. Gal. 3. 13. Heb. 7. 18, 19. & 10. 1, 2, 10, 14.
4 Kasi kulaya ka nayo ku fela
ku tatiseka ka hina, hi nga
fambi bi ka nyama, kanilezi
hi ka moya.
xipm. 1.
5 Hakuba laba ba mahako ko-
ta nyama ba pima zilo za
nyama; kanilezi laba ba la-
nzelako moya ba pima za
moya.
Joh. 3. 6. 1 Kor. 2. 14. Gal. 5. 22, 25.
6 Hakuba kupima ka nyama
hi kufa; kanilezi kupima ka
moya hi kuhanya ni kurula:
xip. 6. 21. xipm. 7, 13. Gal. 6. 8.
7 Hakuba kupima ka nyama
hi wulala ka Nungungulu;
a ku na ku vumela nayweni
wa Nungungulu, hambu ni
koteka futsi:
Jam. 4. 4. 1 Kor. 2. 14.
8 Ni laba ba nga le nyameni a
ba na ku nengelisa Nungu-
ngulu.
9 Kanilezi *n*wina a mu le nya-
meni, kanilezi mu kona ka
moya, loku zi ngaho nga
Moya wa Nungungulu wu
tsama xikari ka *n*wina.
Kanilezi loku munhu a nga
ni na Moya wa Kristu, a hi
wakwe.
Joh. 3. 34. 1 Kor. 3. 16. & 6. 19. Gal. 4. 6. Fil. 1. 19. 1 Pet. 1. 11.
10 Loku Kristu a hi ka *n*wina,
miri wu file hi kota ya ku-
onha; kanilezi moya hi ku-
hanya hi kota ya kululama.
11 Kanilezi loku Moya wa yena

loyi a nga vuxa Jesu hi ka
bafileko wu tsama nzeni ka
*n*wina, yena loyi a nga vuxa
Kristu Jesu hi ka bafileko i
ta vuxa mimira ya *n*wina yi
fileko hi kota ya Moya wa-
kwe lowu wu tsamako nze-
ni ka *n*wina.
Mit. 2. 24. xip. 6. 4, 5. 1 Kor. 6. 14.
2 Kor. 4. 14. Efe. 2. 5.

12 Le*z*o, bamaka*b*ye, hi na ni
nanzu, a hi le nyameni, ku
ngalo hi ta hanya hi ka
nyama:
xip. 6. 7, 14.
13 Hakuba loku mu kari mu
hanya hi ka nyama mu yi-
melwe kufa; kanile*z*i loku
hi moya, mu daya mitiro ya
miri, mu ta hanya.
xipm. 6. Gal. 6. 8. Efe. 4. 22. Kol.
3. 5.
14 Kota banyingi laba ba ra-
ngelwako hi Moya wa Nu-
ngungulu, labo hi banana
ba Nungungulu.
Gal. 5. 18.
15 Hakuba a mu amukelangi
moya wa wukumbi kambe
wa kucaba; kanile*z*i mu
amukele moya wa wu*t*ra-
lwa, hi bitanako hi wona
hiku, Abba, Dadani.
Marku 14. 36. 1 Kor. 2. 12. Heb. 2. 15.
2 Tim. 1. 7. 1 Joh. 4. 18. Gal. 4. 5, 6.
16 Ni Moya wona wutsumbu
wa kustumunya ni moya
wa hina, ku ngalo hi bana-
na ba Nungungulu:
2 Kor. 1. 22. & 5. 5. Efe. 1. 13. & 4. 30.
17 Loku hi hi banana, *z*onake
hi *z*i*t*ralwa; *z*i*t*ralwa *z*a Nu-
ngungulu, hi *z*i*t*ralwa ka-
tigi*n*we na Kristu; loku *z*i
ngaho ha xaniseka *z*i*n*we
naye, kasi ha dumisiwa *z*i-
*n*we naye kambe.
Mit. 14. 22. & 26. 18. Gal. 4. 7. Fil.
1. 29. 2 Tim. 2. 11, 12.

18 Hakuba nza alakanya nzi
ku a kuxaniseka ka lexi
xikati a ku fanelwi ku ri-
nganiswa hi wukosi legi gi
ta nga woniswa ka hina.
2 Kor. 4. 17. 1 Pet. 1. 6, 7. & 4. 13.
19 Hakuba a kutsumba tsena
ka le*z*i *z*i mahilweko ku ri-
nzele ku wonekiswa ka ba-
nana ba Nungungulu.
2 Pet. 3. 13. 1 Joh. 3. 2.
20 Hakuba ku mahiwa ku lo
ingisa mahala, na ku nga
hi kuranza ka kona ha koce,
kanile*z*i na ku hi kuranza
ka loyi a nga ku maha,
xipm. 22.
21 Kutsumbeni ku ngalo kona
wutsumbu kambe ku ta
*k*la*k*liwa wukumbini ga ku-
bola kuhumuleni ka wukosi
ga banana ba Nungungulu.
22 Hakuba ḥa *z*i ti*b*a ku ngalo
loku kumahilweko kon*k*le
ku keta ku xaniseka hi ku-
bayisa kala makunu.
Marku 16. 15. Kol. 1. 23.
23 A *z*i ngaho tsena, kanile*z*i a
wutsumbu ga hina, hi nga
ni hanzu ya ku sangula ya
Moya, hambu hina wutsu-
mbu ha keta lomo nzeni ka
hina, na hi langutele a ku
amukelwa ka hina, ku nga-
lo, a ku*k*la*k*liwa ka miri wa
hina.
Luka 20. 36. & 21. 28. 2 Kor. 5. 2, 4, 5.
Efe. 1. 14. & 4. 30.
24 Hakuba hi hanyiswa hi ku-
tsumba: kanile*z*i kutsumba

ku wonekileko a hi kutsu-
mba: hakuba nzi mani a
tsumbako lezi a zi wonako?
2 Kor. 5. 7. Heb. 11. 1.
25 Kanilezi loku hi tsumba lezi
hi nga zi woniko, zonake ha
labelele hi ku honisela.

26 Hi zalezo kambe ni Moya
wa vunetela kungatiyi ka
hina: hakuba a i ku tiბi ku
kongela kota kotisa ku fa-
neleko; kanilezi a Moya
wutsumbu wa hi kongelela
hi kuketa ku nga hi ko ni
ku kanelwa;
Mat. 20. 22. Efe. 6. 18. Jam. 4. 3.
27 Loyi a kambako timbilu wa
ku tiba kupima ka Moya,
hakuba wa kongelela laba
bobasa kwatsi hi kuranza
ka Nungungulu.
Mit. 1. 24. 1 Tesa. 2. 4. Kuv. 2. 23.
1 Joh. 5. 14.
28 Ha zi tiba ki ku ka bona ba
ranzako Nungungulu zilo
zonkle zi tira katiginwe ku-
lulama, hambu ka labo ba
bitilweko kwatsi hi kuranza
kakwe.
xip. 9. 11, 23, 24. 2 Tim. 1. 9.
29 Hakuba laba a nga ba tiba
hi mahlweni, yena kambe i
lo ba yimisa hi mahlweni
ba hunzuluswa kufananisa
ka Nwana wakwe, a fela ku
maha wa matewula ya bafi-
leko xikari ka bamakabye
banyingi:
Mat. 7. 23. Joh. 17. 22. xip. 11. 2.
2 Kor. 3. 18. Efe. 1. 5, 11. Fil. 3. 21.
Kol. 1. 15, 18. 2 Tim. 2. 19. Heb. 1.
6. 1 Pet. 1. 2. Kuv. 1. 5. 1 Joh. 3. 2.
30 Laba a nga yimisa hi ma-
hlweni, labo kambe i wa lo
ba bitana: ni laba a nga ba
bitana, laba kambe i lo ba
basisa: ni laba a nga ba ba-
sisa, laba kambe i lo ba du-
misa.
xip. 1. 6. & 9. 24. Efe. 2. 6. & 4. 4.
Heb. 9. 15. 1 Pet. 2. 9. 1 Kor. 6. 11.
Joh. 17. 22.

31 Makunu hi taku yini xana
hi lezi zilo? Loku Nungu-
ngulu a hi na hina, hi mani
a ta nga hi vukela hina?
32 Yena a nga kala ku ala ni
Nwana wa yena, kanilezi a
mu nyikelela hina honkle,
kunene a nga ta hi nyika
kambe hi yena zilo zonkle
hi matsenya?
xip. 4. 25. & 5. 6, 10.
33 Hi mani a ta kecari ba hla-
wulilweko ba Nungungulu?
Hi Nungungulu a basisa-
ko;
Kuv. 12. 10, 11.
34 Hi mani a ta kona? Hi
Kristu Jesu a ngafa, hambu
zona lezo, a nga vuxiwa ka
bafileko, a nga xineneni xa
Nungungulu, hi yena a hi
kongelelako hina.
Marku 16. 19. Kol. 3. 1. Heb. 1. 3. &
7. 25. & 8. 1. & 9. 24. & 12. 2. 1 Pet.
3. 22. 1 Joh. 2. 1.
35 Hi mani a ta nga hi hamba-
nyisa kuranzeni ka Kristu?
ku ta nga ku hi kukarate-
ka, kutani wusiwana, ku-
tani kuxanisiwa, kutani i
ndlala, kutani mbubyiri,
kutani timhango, kutani
supado?
36 Kwatsi hilezi kutsalilweko
ku ngalo,
Hi kota ya wena ha dawa
gonklelele siku; hi hlaye-

lwa kota tiyivu ti longisi-
lweko ku dayiwa.
1 Kor. 15. 30, 31. 2 Kor. 4. 11.
37 Ahihi, ka *z*ilo *z*on*k*le ha hu-
nza ni nhenha hi loyi a nga
hi ranza.
1 Kor. 15. 57. 2 Kor. 2. 14. 1 Joh. 4. 4. & 5. 4, 5. Kuv. 12. 11.
38 Hakuba nzi vumelisilwe, ku
ngalo hambu kufa, hambu
wutomi, hambu ni tingelo-
si, hambu ni tihosi, hambu
ni *z*ilo *z*i nga kona, hambu
ni *z*ilo *z*i ta ngata, hambu
ni mintamo,
Efe. 1. 21. & 6. 12. Kol. 1. 16. & 2. 15. 1 Pet. 3. 22.
39 Hambu ni kuleha, hambu
ni eta, hambu ni xi*n*wani
xilo xi mahilweko, xi ta nga
kota ku hi hambanyisa ku-
ranzeni ka Nungungulu, ku
nga kona ka Kristu Jesu a
Hosi ya hina.

XIPIMO 9.

1 Nzi wula *z*inene hi Kristu,
a nzi hembi wunwa, a mbi-
lu ya mina ya maha wuku-
stumunyu ga mina hi Moya
wa ku Basa,
xip. 1. 9. 2 Kor. 1. 23. & 11. 31. & 12. 19. Gal. 1. 20. Fil. 1. 8. 1 Tim. 2. 7.
2 Ka ngalo nzi na ni wusiwa-
na ga hombe ni kubayisa
ku nga mbeliko mbilwini ya
mina.
xip. 10. 1.
3 Hakuba nga nzi nabela le-
*z*aku ngalo kwatsi nzi hoxi-
wa hi ka Kristu hi kota ya
bamaka*b*ye ba mina, maxa-
ka ya mina hi ka nyama:
4 Ba nga ba Israeli; ba nga ni
kuwun*d*la, ni wukosi, ni
*z*ivumelwano, ni ku nyiki-
wa ka nayo, ni ku kozela
ka Nungungulu, ni mitsu-
mbiso;
Mit. 3. 25. & 13. 32. xip. 3. 2. Efe. 2. 12. Heb. 8. 8, 9, 10. & 9. 1.
5 Bararu ba nga ba*b*ye, ni
Kristu a nga wa*b*ye hi ka
nyama, loyi a nga hehla
kon*k*le, Nungungulu a ka-
tekiswe kala kupinzuka.
Ameni.
xip. 1. 3. & 11. 28. Luka 3. 23. Joh. 1. 1. Mit. 20. 28. Heb. 1. 8. 1 Joh. 5. 20.
6 Kanile*z*i a hi ku kwatsi a
mhaka ya Nungungulu yi
putile. Hakuba a hi bona
ba Israeli, ba nga ba Israeli:
xip. 2. 28, 29. & 3. 3. & 4. 12, 16. Joh. 8. 39. Gal. 6. 16.
7 Ahemba le*z*i, ba nga mbewu
ya Abrahama, a hi bona ba
nga banana bon*k*le: kani-
le*z*i, Hi ka Isaka a mbewu
ya wena yi ta bitanwa.
Gal. 4. 23. Heb. 11. 18.
8 Le*z*o ku ngalo, a hi banana
ba nyama ku ngalo banana
ba Nungungulu; kanile*z*i
banana ba tsumbiso ba hla-
yiwa kota mbewu.
Gal. 4. 28.
9 Hakuba leyi hi mhaka ya
tsumbiso ya ku ngalo, Ni
lexi xikati nzi tata, ni Sara
i ta *t*rala mufana.
10 A hi le*z*o tsena; kanile*z*i ni
Rebeka kambe na xurisilwe
nyimba hi wo kari, Isaka
raru wa hina—
11 Hakuba a banana ba wa
nga se ku *t*raliwa, hambu
ni ku maha xilo xo saseka
kutani xo biha, kasi kura-
nza ka Nungungulu hi kota
ya ku hlawula ka fela ku

yima, na ku ngahi ka mitiri, kanilezi hi ka yena loyi a bitanako,
xip. 4. 17. & 8. 28.
12 Ku lo ngalo kakwe, Nhonzwa yi ta kozela nzisana.
13 Kwatsi hi le i ku tsalilweko ku ngalo, Jekobe nzi lo mu ranza, Isau nzi lo mu benga.
Mat 10. 37. Luka 14. 26. Joh. 12. 25.

14 Hi ta ku yini xana? Ku kona ku nga lulami ni Nungungulu ke? Nungungulu a beletele.
15 Hakuba i te ngalo ka Mosi, Nzi ta mu mahela kurula ka loyi nzi ta nga mu mahela ku rula, nzi ta mu zwela wuxinji ka loyi nzi ta nga mu zwela wuxinji.
16 Zonake a hi kakwe loyi a ranzako, hambu ni ka loyi a tsutsumako, kanilezi hi ka Nungungulu a nga ni kurula.
17 Hakuba kutsala ku ngalo ka Faro, Hi kota ya xwalexi nzi lo ku vuxa, kasi nzi fela ku wonisa ntamo wa mina ka wena, ni bito ga mina gi fela ku tibyiwa misabeni yonkle.
Gal. 3. 8, 22.
18 Zonake lezo wa maha kurula ka loyi a ranzako, ni ka loyi a ranzako wa mu nonohisa.

19 Wena zonake u ta wula ka mina, Hi yini a ha kumako kugoha? Hakuba hi mani a tsikako kuranza kakwe?
20 Ahihi mbuya, O munhu, hi wena mani u hlamulako Nungungulu? Xilo xi mahilweko xi taku ka loyi a xi mahileko, hi yini u nzi mahisako lezo ke?
21 Kutani a zi mu sasekele muwumbi hehla kawumba, hi xipanze xinwe ku maha xibya xinwe xi kesiwa, ni xinwe xi nga kesiwi?
2 Tim. 2. 20.
22 Hi yini loku Nungungulu, a ranza kuwonekelisa kuzangara kakwe, ni ku tibekisa a ntamo wakwe, a honisela hi kuxaniseka ku nyingi zibyeni za zanga yi longiseleko kudawa:
1 Tesa. 5. 9. 1 Pet. 2. 8. Jude 4.
23 Kasi a fela ku tebekisa kupfuna ka wukosi gakwe zibyeni za wuxinji, a nga zi longisele wukosi hi kusanguleni,
xip. 2. 4. & 8. 28, 29, 30. Efe. 1. 7. Kol. 1. 27.
24 Hambu hina, a hi bitanileko, ku nga hi ka ba Juda boce, kanilezi ni ka ba Matiko kambe?
xip. 3. 29.
25 Kwatsi a nge ngalo hi Hosea,
Nzi ta ba bitana a ku mbanhu ba mina, laba ba nga kala ba nga hi banhu ba mina; ni loye a ranzekako, a nga kala a nga ranzeki.
1 Pet. 2. 10.
26 Ku ta tibya, mu hi wutsanweni legi gi nga wuliwa kabye ku ngalo, Mu wa nga hi banhu ba mina, laha ba ta bitanwa ku

ngalo mu banana ba Nu-
ngungulu a hanyako.
27 Ni Isaya a bitana hi Israeli,
Loku kutala ka banana ba
Israeli ku kwatsi i seke ga
bimbi, misalela yi ta nga
hanyiswa:
xip. 11. 5.
28 Hakuba Hosi yi ta tatisa
mhaka yakwe hehla ka mi-
saba, na yi mbetilwe a ko-
misa.
29 Ni, ku kotisa lezi Isaya a
nga wulawula hi mahlweni,
Saseka loku a Hosi ya Sa-
baoti yi nga hi siyelangi
mbewu, nga hi mahile
kota Sodoma, hi mahisi-
lwe kwatsi hi Gomora.

30 Xana hi ta ku yini zonake?
Kasi ba Matiko, laba ba nga
kala ku lanzela kululama,
ba kumile kululama, hambu
kululama loku ka kukoleka:
xip. 1. 17. & 4. 11. & 10. 20.
31 Mbuya a ba Israeli, na ba
ha lanzela nayo wa kulula-
ma, i wa nga cikelangi ka
lowo nayo.
32 Hikwihi? Hilezi ba nga ka-
la ku wu laba hi kukoleka,
kanilezi ba wu laba kota mi-
tiro. Ba lo kungubanyeka
ribyeni ga xikungubanyiso;
Luka 2. 34. 1 Kor. 1. 23.
33 Kota ku tsalilweko ku ngalo,
Languta, nza beka Zioni
ribye ga xikungubanyiso
ni ribye ga kuzangarisa;
Ni loyi a ta kolwa ka ye-
na a nga telwa hi tingana.
Mat. 21. 42. 1 Pet. 2. 6, 7, 8. xip. 10. 11.

XIPIMO 10.

1 Bamakabye, kulaba ka
mbilu ya mina ni kukonge-
la ka mina ka Nungungulu,
hi kota yabye, kasi ba fela
kuhanyiswa.
2 Hakuba nza ba mahela wu-
kustumunyu kasi ba cela
kota ka Nungungulu, kani-
lezi na ku nga hi ka kutiba.
Mit. 21. 20. & 22. 3. Gal. 1. 14. & 4. 17. xip. 9. 31.
3 Hakuba na ba nga hi ni ku-
tiba hi kululama ka Nungu-
ngulu, na ba laba ku tiyisa
kabye, a ba vumelangi ku-
lulama ka Nungungulu.
xip. 1. 17. & 9. 30. Fil. 3. 9.
4 Hakuba Kristu hi kugume-
sa ka nayo kululameni ka
bona bonkle laba ba ko-
lwako.
Mat. 5. 17. Gal. 3. 24.
5 Hakuba Mosi wa tsala ku
ngalo a munhu loyi a ma-
hako kululama loku ku nga
ka nayo i ta hanya ha kona.
Gal. 3. 12.
6 Hakuba kululama loku ku
nga ka kukoleka ku ngalo
lezi, U nga wuli mbilwini
lezaku, Hi mani a ta nga
kanziya le tilweni? (hi ku
ngalo, hi ku relelisa Kristu:)
7 Kutani, Hi mani a ta nga
relela kueteni? (lezaku, nga-
lo, kuwuyisa Kristu hi ka
bafileko.)
8 Kanilezi ku ngalo yini? A
mhaka yi kusuhani na we-
na, yi kona nonwini wa
wena, ni mbilwini ya wena:
ku ngalo hi yona mhaka ya
kukolwa, hi yi kanelako:

9 Hakuba loku u vumela hi
nomu wa wena Jesu kota
Hosi, u kolwa mbilwini ya
wena ku ngalo Nungungu-
lu i lo mu vuxa ka bafileko,
u ta hanyiswa:
Mat. 10. 32. Luka 12. 8. Mit. 8. 37.
10 Hakuba hi mbilu munhu
wa kolwa ku maha kulula-
ma; ni nomu wa kuvumela
ku maha kuhanyiswa.
11 Hakuba kutsala ku ngalo,
Loyi a kolwako kakwe a
nga celiwa tingana.
xip. 9. 33.
12 Hakuba ku haba kuhamba-
na xikari ka ba Juda ni ba
Greki: hakuba ywaleyo Ho-
si hi Hosi ya bon*k*le, i fu-
miswa hi bona bon*k*le ba
bitanwako ka yena:
Mit. 10. 36. & 15. 9. xip. 3. 22, 29. Gal.
3. 28. Efe. 1. 7. & 2. 4, 7. 1 Tim.
2. 5.
13 Hakuba, Kani hi wihi a ta
nga bitanwa bitweni ga Ho-
si i ta hanyiswa.
Mit. 2. 21. & 9. 14.
14 Ba ta bitanahi ku yini ka
yena laba ba nga kolwangi-
ko kakwe? ba ta kolwa hi
ku yini kakwe laba ba nga
mu zwangiko? ba tazwa hi
ku yini loku ku nga hi ni
mukaneleli?
Tit. 1. 3.
15 Ba ta kanela hi ku yini loku
ba nga rumiwangi? kwatsi
hile*z*i ku tsalilweko ku nga-
lo, Yi sasekisile ku yini a
mikonzo ya bona la ba ne-
hako timhaka ta ivangeli ya
kutsakisa ya *z*ilo *z*o saseka!

16 Kanile*z*i a ba zwangi bo-
n*k*le ka timhaka to saseka.
Hakuba Isaya i te ngalo,
Hosi, hi mani a kolwileko
kubika ka hina?
xip. 3. 3. Heb. 4. 2. Joh. 12. 38.
17 Le*z*o kukolwa kuta ni ku-
zwa, ni kuzwa hi mhaka ya
Kristu.
18 Kanile*z*i nzi ngalo, Ba wa-
zwa ke? Ina, hi*z*inene,
A guwa ga*b*ye gi humele
misabeni yon*k*le, ni ti-
mhaka ta bona magu-
*n*weni ya tiko.
Mat. 4. 8. & 24. 14. & 28. 19. Marku
16. 15. Kol. 1. 6, 23.
19 Kanile*z*i nzi ngalo, Israeli a
nga *z*i ti*b*i ke? Kuranga
Mosi i te ngalo,
Nzi ta mu zangarisa mo-
neni hi ka loku ku hi ko
lixaka, n*z*i ta mu zanga-
risa hi lixaka li nga haba
kupima.
xip. 11. 11. Tit. 3. 3.
20 Na Isaya wa tiyisa hi kuti-
ya, i ngalo,
Nzi lo kumiwa hi laba ba
nga kala ku nzi laba; nzi
lo wonekeliswa ka laba ba
kala ku nzi wutisa.
xip. 9. 30.
21 Kanile*z*i ka Israeli i ngalo,
Gon*k*lelele siku nzi lo na-
wuluta man*d*la ya mina ka
banhu ba nga ingisiko ni ka
banhu ba nga ni wungu-
rwani.

XIPIMO 11.

1 *Z*onake nzi ngalo, Nungu-
ngulu i hoxile banhu bakwe
ke? Nungungulu a beletele.
Hakuba na mina nzi mu
Israeli, wa mbewu ya Abra-

hama, wa xizukulwana xa
Benjameni.
2 Kor. 11. 22. Fil. 3. 5.
2 Nungungulu a lo ba hoxa
banhu bakwe a nga ba ti*b*a
hi mahlweni. Kutani a mu
*z*i ti*b*i aku kutsala ku yini
hi Elija? a kuwulawula ka-
kwe ni Nungungulu hi ba
Israeli, aku,
xip. 8. 29.
3 Hosi, ba dele baprofeti ba
wena, ba simule malati ya
wena: nzi sele nzoce, ba la-
ba kuhanya ka mina.
4 Kanile*z*i kuhlamula ka Nu-
ngungulu ku te yini ka ye-
na? Nzi ti siyele wutsu-
mbu ga mina a n*k*lanu wa
makume ni mambiri maza-
na a banhu, ba nga kiza-
mangiko mikonzo ya*b*ye ka
Baali.
5 Hambu le*z*o kambe ni lexo
xikati yi kona misalela hi
ku hlawula ka wuxinji.
xip. 9. 27.
6 Kanile*z*i loku gi hi wuxinji,
a hi ka mitiro kambe: loku
a *z*i ngaho wuxinji a hi wu-
xinji kambe.
xip. 4. 4, 5. Gal. 5. 4.
7 Hi yini xana? Lexi Israeli
a xi labako, xona a nga xi
kumangi; kanile*z*i kuhla-
wula ku lo xi kuma, ni la-
ba ba seleko ba lo nonohi-
swa:
xip. 9. 31. & 10. 3. 2 Kor. 3. 14.
8 Kota kutsalilweko ku nga-
lo, Nungungulu i lo ba nyi-
ka moya wa ku kudzehela,
mahlo kasi ba fela ku nga
woni, ni tin*d*lebe kasi ba
fela ku ngazwi, kala legi
siku.
Mat. 13. 14. Joh. 12. 40. Mit. 28. 26, 27.
9 Davida i ngalo
Meza ya*b*ye a yi mahe
*k*lamu, ni *z*iyo, ni xibo xo
kungubanyisa, ni kupo-
twa ka*b*ye:
10 A mahlo ya*b*ye a ma pu-
miswe, kasi ba nga woni,
koramisa hlana wa*b*ye xi-
kati xon*k*le.
11 *Z*onake nzi ngalo, Ba lo ku-
ngubanyeko kasi ba fela
kuwa ke? Nungungulu a
beletele: kanile*z*i hikwalaho
ka ku kungubenyeka ka*b*ye
kuhanyiswa ku tile ka ba
Matiko, ku ba kucetela mo-
neni.
Mit. 13. 46. & 18. 6. & 22. 18, 21. & 28. 24, 28. xip. 10. 9.
12 Makunu loku kungubanye-
ka ka*b*ye ku hi kupfuna ka
tiko, ni kulahleka ka*b*ye gi
wukosi ga ba Matiko; ku-
nyingi nguvu hi ku yini ku
tatiseka ka*b*ye?

13 Kanile*z*i nza wulawula ka
*n*wina mu nga ba Matiko.
Nguvu hakuba nzi mupo-
stoli wa ba Matiko, nza du-
misa kukozela ka mina:
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. xip. 15. 16. Gal. 1. 16. & 2. 2, 7, 8, 9. Efe. 3. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
14 Kutani ku nga maheka nzi
ba kucetela moneni laba ba
nga nyama ya mina, nzi
hanyisa ba*n*wani ba*b*ye.
1 Kor. 7. 16. & 9. 22. 1 Tim. 4. 16. Jam. 5. 20.
15 Hakuba kuhoxiwa ka*b*ye
loku ku hi kuwuyiselwa ka

tiko, kuamukelwa ka*b*ye ku
ta maha yini, kanile*z*i ku-
hanya hi ka bafileko ke ?
16 Loku wu basile hanzo wosa-
ngula, ku maha le*z*o ni ko-
n*k*le: mutsu loku wu basile,
hi *z*ale*z*o kambe ni marabi.
17 Kanile*z*i loku ma*n*wani ma-
rabi na ma tso*b*yilwe, wena,
na u hi oliva wa lomo kwa-
tini, na u nameketilwe xi-
kari ka*b*ye, u hlengela nabo
mutsu wa kunona wa sinya
ya oliva ;
Mit. 2. 39. Efe. 2. 12, 13.
18 U nga fumi hehla ka mara-
bi : kanile*z*i loku u fuma, a
hi wena u rwalako mutsu,
kanile*z*i mutsu wu rwelwe
wena.
1 Kor. 10. 12.
19 *Z*onake u ta wula wena,
Marabi matso*b*yilwe, nzi fe-
la ku bekiwa xikari.
20 Kunenewe; hi kungakolwi
ka*b*ye ba tso*b*yilwe, wena-
wu u yimile hi kokoleka
ka wena. U nga ti kuku-
mukisi, kanile*z*i caba:
xip. 12. 16. Fil. 2. 12.
21 Hakuba loku Nungungulu
a nga tsimbetelangi marabi
ya mahanyela, hambu we-
na a nga ta ku tsimbetela.
22 Langutani *z*onake kurula ni
ntamo wa Nungungulu: ka
bona laba ba ngawa, nta-
mo; kanile*z*i ka wena, a
kusaseka ka Nungungulu,
loku wena u simamisa ku-
sasekeni kakwe: loku *z*i nga
ngaho wenawu kambe u ta
tsemiwawu.
1 Kor. 15. 2. Heb. 3. 6, 14. Joh. 15. 2.
23 Na bonawu kambe, loku ba
nga simamisi a kungakolwi
ka*b*ye, ba ta nameketwa xi-
kari: hakuba Nungungulu
wa *z*i kota ku ba cela xikari
kambe.
2 Kor. 3. 16.
24 Hakuba loku wena u tse-
milwe ka oliva lowu hi ma-
hanyela wu nga sinya ya
kwati, u nameketwa hi ku-
hambana ni mahanyela ka
sinya yo saseka ya oliva:
nguvu kambe ka bona laba,
ba nga marabi ya mahanye-
la, a ku nameketwa sinyeni
ya bona boce ya oliva ke ?

25 Hakuba a nzi *z*i ranzi, ba-
maka*b*ye, a ku nga mu nga
ti*b*i kufihlalala loku, kutani
mu nga ti wulela mu ku mu
*k*larihile, *z*ale*z*o kunonohi-
swa ka xipanze ku wele ba
Israeli, ku kala ku cikela
ku tatiseka ka ba Mati-
ko;
xip. 12. 16. xipm. 7. 2 Kor. 3. 14.
Luka 21. 24. Kuv. 7. 9
26 Le*z*o a ba Israeli bon*k*le ba
ta hanyiswa: kota le*z*i ku-
tsalilweko ku ngalo,
Hi ka Zioni ku ta huma
Mu*k*la*k*lisi; u ta hunzu-
lusa a-ku-ngahi-ni Nu-
ngungulu ka Jakobe :
27 Lexi hi xivumelwano xa
mina ka bona, Laha nzi ta
susa *z*onho za*b*ye ka bona.
Heb. 8. 8. & 10. 16.
28 Kwatsi hi ku kumbuka iva-
ngeli, bona hi balala hi kota
ya *n*wina : kanile*z*i hi ku
kumbuka kuhlawulwa, ba

ranzwa hi kota ya badadani
ba*b*ye.
29 Hakuba a tisakwati ni ku-
bitana ka Nungungulu a ku
na kuhunzuluka.
30 Kotisa le*z*i *n*wina hi xikati
xi hunzileko mu wa nga
ingisi ka Nungungulu, ka-
nile*z*i makunu mu kumile
wuxinji hi ku-nga-ingisi
ka*b*ye,
Efe. 2. 2. Kol. 3. 7.
31 Hambu hi le*z*o bona kambe
a ba ingisangi, kasi hi wu-
xinji ku wonekeliswa ka
*n*wina bona kambe ba fela
ku kuma a wuxinji.
32 Hakuba Nungungulu i ba
valile bon*k*le ku nga ingise-
ni, kasi a fela ku maha wu-
xinji ka bon*k*le.
xip. 3. 9. Gal. 3. 22.

33 O kueta ka kupfuna ko-
n*k*le ni wu*k*lari ni kuti*b*a
ka Nungungulu! ku ta ti-
*b*yiswa ku yini kululama
kakwe, ni tin*d*lela takwe ti
hunzile ku lanziwa!
34 Hakuba hi mani a ku ti*b*i-
leko a kupima ka Hosi? ku-
tani hi mani a nga mahiwa
mupimisi wa yena?
1 Kor. 2. 16.
35 Kutani hi mani a mu nyki-
leko kuranga, u ta *k*lelise-
lwa ka yena kambe?
36 Hakuba hi yena, na hi kota
ya yena, ni ka yena, *z*onkle
*z*i kona. Ka yena a ku ma-
he wukosi kala kupinzuka.
Ameni.
1 Kor. 8. 6. Kol. 1. 16. Gal. 1. 5. 1 Tim. 1. 17. 2 Tim. 4. 18. Heb. 13. 21. 1 Pet. 5. 11. 2 Pet. 3. 18. Jude 25. Kuv. 1. 6.

XIPIMO 12.

1 Hikwalaho nza mu kongo-
tela, bamaka*b*ye, hi wuxinji
gon*k*le ga Nungungulu, ku
nyikela mimiri ya *n*wina
ku maha munyikelo, woba-
sa, wu amukelekako ka Nu-
ngungulu, lowu ku nga ku-
pima ka *n*wina kukozeleni.
1 Kor. 6. 13, 20. 2 Kor. 10. 1. xip. 6. 13, 16, 19. 1 Pet. 2. 5. Heb. 10. 20.
2 Mu nga mahiswi kotisa legi
tiko: kanile*z*i mu hunzulu-
selwa hi wu*s*wa ga kupima
ka *n*wina, kasi mu fela ku
humesa le*z*aku saseka *z*i
amukelekako *z*i mbeleleko
*z*i nga kuranza ka Nungu-
ngulu.
1 Pet. 1. 14. 1 Joh. 2. 15. Efe. 1. 18. & 4. 23. & 5. 10, 17. Kol. 1. 21, 22. & 3. 10. 1 Tesa. 4. 3.

3 Hakuba nzi ngalo, hi kota
ya wuxinji legi gi nga nyi-
kiwa ka mina, ka bon*k*lele
banhu ba nga xikari ka *n*wi-
na, ba nga ti alakanyi wu-
tsumbu ga*b*ye a wukulu ku
hunza kota ku faneleko ku
alakanya; kanile*z*i le*z*o ku
alakanya kwatsi hi ku ala-
kanya hi ku ri*b*ala, kotisa le-
*z*i Nungungulu a beleko ka
munhu ni xiringaniso xa
kukoleka.
xip. 1. 5. & 11. 20. & 15. 15. 1 Kor. 3. 10. & 12. 7, 11. & 15. 10. Gal. 2. 9. Efe. 3. 2, 7, 8. & 4. 7.
4 Hakuba kotisa le*z*i hi nga
ni *z*iro *z*inyingi mirini mu-
*n*we, ni *z*iro *z*on*k*le a *z*i hle-
ngele tiro mu*n*we:
1 Kor. 12. 12. Efe. 4. 16.

5 Hile*z*i hina, hi botala, hi
miri mu*n*gwe hi Kristu, ni
bon*k*le, hi *z*iro mu*n*gwe ni
mu*n*wani.
6 Na hi hi ni tisakwati ta ha-
mbana kotisa a wuxinji le-
go gi nyikilweko ka hina,
kani hi na ni kuprofeta, a
hi profete ni kota xipimo xa
kukoleka ka hina;
Mit. 11. 27. 1 Kor. 12. 4, 10, 28. & 13. 2. & 14. 1, 6, 29, 31. 1 Pet. 4. 10, 11. xipm. 3.
7 Kutani kukozela, a hi nyi-
keleni wutsumbu ga hina
kukozeleni ka hina; kutani
loyi a gonzisako, kukonzise-
ni kakwe;
Mit. 13. 1. Gal. 6. 6. Efe. 4. 11. 1 Tim. 5. 17.
8 Kutani loyi a layako, kula-
yeni kakwe: ni ka loyi a
nyikako, a nyike hi ku*k*la-
*k*leka kakwe; ka loyi a fu-
meleko, a fumela hi kuhla-
yisisa; loyi a wonekelisako
wuxinji, hi kutsaka.
Mat. 6. 1, 2, 3. Mit. 15. 32. & 20. 28. 1 Kor. 14. 3. 2 Kor. 8. 2. & 9. 7. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 7, 24. 1 Pet. 5. 2.
9 Nga na kuran*z*a ku hi haba
a kuxengetela. Bengani le*z*i
*z*o biha; mu namarela ka
le*z*i *z*o saseka.
1 Tim. 1. 5. 1 Pet. 1. 22.
10 Kuranzeni ka bamaka*b*ye
nga mu ranzana ka mu*n*we
ni mu*n*wani; hi kudumi-
sweni dzunzanani mu*n*we
ni mu*n*wani;
Fil. 2. 3. Heb. 13. 1. 1 Pet. 1. 22. & 2 17. & 3. 8. & 5. 5. 2 Pet. 1. 7.
11 Kutireni mu nga lolohi; vu-
rani moyeni; na mu kozela
Hosi;
12 Mu nengela kutsumbeni;
honiselani ku karatekeni;
simamisani mu ku'ntse ku-
kongeleni;
Luka 10. 20. & 18. 1. & 21. 19. xip. 5. 2. & 15. 13. Mit. 2. 42. & 12. 5. Efe. 6. 18. Fil. 3. 1. & 4. 4. Kol. 4. 2. 1 Tesa. 5. 16, 17. 1 Tim. 6. 11. Heb. 3. 6. & 10. 36. & 12. 1. Jam. 1. 4. & 5. 7. 1 Pet. 2. 19, 20. & 4. 13.
13 Vunetelani laba bobasa ku
labeni ka*b*ye; mu nyikilwe-
ko laba ba engenako.
1 Kor. 16. 1. 2 Kor. 9. 1, 12. 1 Tim. 3. 2. Tit. 1. 8. Heb. 6. 10. & 13. 2, 16. 1 Pet. 4. 9. 1 Joh. 3. 17.
14 Katekisani laba ba mu xa-
nisako; katekisani, mu nga
hi na nzukano.
Mat. 5. 44. Luka 6. 28. & 23. 34. Mit. 7. 60. 1 Kor. 4. 12. 1 Pet. 2. 23. & 3. 9.
15 Tsakani zi*n*we ni laba ba
tsakako; mu rila ni laba ba
rilako.
1 Kor. 12. 26.
16 Mu hi kupima ku*n*we mu-
*n*we ni mu*n*wani. Mu nga
beki kupima ka *n*wina *z*i-
lweni *z*a hombe, kanile*z*i
kanyelwani hi *z*ilo *z*i tso-
ngwanyani. Mu nga *k*lari-
hi hi kupima ka *n*wina.
xip. 11. 25. & 15. 5. 1 Kor. 1. 10. Fil. 2. 2. & 3. 16. 1 Pet. 3. 8.
17 Mu nga wuyisi ka munhu
kubiha hi kubiha. Tekani
ku alakanya ku maha *z*ilo
*z*o saseka mahlweni ka bo-
n*k*le banhu.
Mat. 5. 39. xip. 14. 16. 2 Kor. 8. 21. 1 Tesa. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.
18 Loku ku kari ku koteka,
kota le*z*i ku tsamako nzeni
ka *n*wina, tsamani kwatsi
*n*wina ni banhu bon*k*le hi
kurula.
Marku 9. 50. xip. 14. 19. Heb. 12. 14.
19 Mu nga poteli wutsumbu ga
*n*wina, bamaka*b*ye, kanile*z*i

nyikani zanga wutsamo:
hakuba ku tsalilwe ku nga-
lo, Kupota hi ka mina; nzi
ta pota mina, ku wula
Hosi.
xipm. 17. Heb. 10. 30.
20 Kanilezi loku nala wa wena
azwa ndlala, muhe za kuga;
loku a hi ni tora, muhe
anwa: hakuba hi ku maha
lezo u ta wungeletela ma-
kala ya nzilo wu vurako he-
hla ka hloko yakwe.
Mat. 5. 44.
21 Mu nga hlulwi hi kubiha,
kanilezi hlulani kubiha hi
kusaseka.

XIPIMO 13.

1 Nga na mihehefemulo yo-
klelele a yi ingise mintamo
ya hombe: hakuba yi haba
ntamo yi nga hi ko ya Nu-
ngungulu; ni mintamo leyi
yi nga kona yi yimisilwe hi
Nungungulu.
Tit. 3. 1. 1 Pet. 2. 13. Joh. 19. 11.
2 Hikwalaho loyi a vimbelako
ntamo, u vimbela kulaya ka
Nungungulu: ni laba ba vi-
mbelako ba ta amukela wu-
tsumbu gabye a kulamu-
lwa.
Tit. 3. 1.
3 Hakuba tihosi a ti cabeki
mitirweni yo saseka, kani-
lezi ka yo biha. Wena nga
u nga cabi tihosi ke? maha
leza ku saseka, u ta keselwa
ka zalezo:
1 Pet. 2. 14. & 3. 13.
4 Hakuba yena hi xikozeli xa
Nungungulu ka wena hi
kusaseka. Kanilezi loku u
maha lezi za kubiha, nga u
cabe; hakuba a yi komi su-
pado mahala: hakuba hi
xikozeli xa Nungungulu,
mupoteli wa zanga ka loyi
a mahako kubiha.
5 Hikwalaho mu fela ku labe-
ka kuingiseni, ku nga hi hi
kuzangara ntsena, kanilezi
hi kota ya mbilu.
1 Pet. 2. 19.
6 Hakuba hi kota ya lexi ma
kupa kupo kambe; hakuba
zi hi zikozeli za kukozela ka
Nungungulu, ba su simami-
sa zalezo ka xwalexo xi-
lo.
7 Nyikani ka bona bonkle ku-
rihiwa kabye: a kupo ka
yena loyi a kupelwako; ku-
riha ka loyi a rihiwako;
cabani loyi a faneleko kuca-
bywa; dzunzani loyi a fane-
leko kudzunzwa.
Mat. 22. 21. Marku 12. 17. Luka 20. 25.

8 Mu nga hi ni nanzu hi
munhu, kumbela kuranza-
na: hakuba loyi a ranzako
a wa akelene wakwe i tatisa
nayo.
xipm. 10. Gal. 5. 14. Kol. 3. 14. 1 Tim. 1. 5. Jam. 2. 8.
9 Hilezi hi lexi, U nga bayi,
U nga dayi, U nga yibi, U
nga nabeli, loku ku hi kona
kunwani kulaya, konkle ka
klangana ni leyi mhaka, ya
ku ngalo, Ranza wa akelene
wa wena kwatsi hi wutsu-
mbu ga wena.
Mat. 19. 18. & 22. 39. Marku 12. 31. Gal. 5. 14. Jam. 2. 8.
10 Kuranza a ku tiri kubiha ka
wa akelene: kuranza hi-

kwalaho ku kutatisa ka
nayo.
Mat. 22. 40. xipm. 8.

11 Ni lexi, na mu xi ti*b*a xika-
ti, makunu hi xikati xa ho-
mbe ka *n*wina ku vuka ku-
ekleleni ka *n*wina: hakuba
makunu a kuhanyiswa ku
tsinele ka hina ku hunza lo-
ku hi kolilwe kuranga.
1 Kor. 15. 34. Efe. 5. 14. 1 Tesa. 5. 5, 6.
12 Wusiku gi hunzile, ni kuca
ku kona kusuhani: hi kwa-
laho a hi hoxeni mitiro ya
munyama, hi hloma ma*k*la-
ri ya kuwonekela.
Efe. 5. 11. & 6. 13. Kol. 3. 8. 1 Tesa. 5. 8.
13 Nga na hi famba hi kutsu-
mbeka, kwatsi hi le mu*n*wi-
ni; ku nga hi kuvimbelweni
ni kupopiwa, ku nga hi hi
wubayi ni wunyela, ku nga
hi hi kukanetana ni wu-
kuxu.
Luka 21. 34. 1 Kor. 6. 9. Efe. 5. 5. Fil. 4. 8. 1 Tesa. 4. 12. 1 Pet. 2. 12. & 4. 3. Jam. 3. 14.
14 Kanile*z*i ambalani Hosi Je-
su Kristu, mu nga alaka-
nyeli nyama, kutatisa ku-
dokodela ka yona.
Gal. 3. 27. & 5. 16. Efe. 4. 24. Kol. 3. 10. 1 Pet. 2. 11.

XIPIMO 14.

1 Kanile*z*i loyi a nga haba
ntamo kukolekeni mu amu-
keleni, na nga hi gomagoma
ka kukanetana.
xip. 15. 1, 7. 1 Kor. 8. 9, 11. & 9. 22.
2 A mu*n*we munhu wa tsu-
mbeka a kuga *z*onkle *z*ilo:
kanile*z*i yena a nga hi ko ni
ntamoga wa *b*yanyi.
xipm. 14. 1 Kor. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.
3 Nga na loyi a gako a nga
mu hleki loyi a nga giko;
ni loyi a nga giko nga na a
nga mu lamuli loyi a gako:
hakuba Nungungulu i mu
amukele.
Kol. 2. 16.
4 Hi wena mani u lamulako a
xitiri xa mu*n*wani? ka hosi
ya xona *n*winyi xa yima
kutani xawa. Ina, xi ta
mahiswa ku yima; hakuba
a Hosi yi na ni ntamo ku xi
yimisa.
Jam. 4. 12.
5 Mu*n*we munhu i kulisa gi-
*n*we siku hehla ka gi*n*wani:
mu*n*wanu i kulisa won*k*le-
lele ma su ku fana. Nga na
munhu ni munhu a tiyisa
kupima ka yena *n*winyi.
Gal. 4. 10. Kol. 2. 16.
6 Loyi a hlayisako siku, a gi
hlayisele Hosini: ni loyi a
gako, a gele Hosini, hakuba
wa bonga Nungungulu; ni
loyi a nga giko, a kale ku
gela Hosini, wa bonga Nu-
ngungulu.
1 Kor. 10. 31. Gal. 4. 10. 1 Tim. 4. 3.
7 Hakuba a nga kona ka hina
a hanyelako wutsumbu ga-
kwe, a nga kona a ti felako
wutsumbu gakwe.
1 Kor. 6. 19, 20. Gal. 2. 20. 1 Tesa. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.
8 Hakuba kani ha hanya, hi
hanyela Hosi; kani hafa, hi
fela Hosi: hikwalaho kani
ha hanya, kani hafa, hi ba
ka Hosi.
9 Hakuba hi kugumelwa ka
lexi Kristu i lofa, i lo hanya
kambe, kasi a fela ku maha

Hosi ya bafileko ni baha-
nyako.
Mit. 10. 36. 2 Kor. 5. 15.
10 Kanile*z*i wena, hi yini u la-
mulako maka*b*ye wa wena?
hambu kambe wena, hi yini
u mu kanyisako maka*b*ye
wa wena? hakuba hina ho-
n*k*le hi ta yima mahlweni
ka xitsamo xa kulamula xa
Nungungulu.
Mat. 25. 31, 32. Mit. 10. 42. & 17. 31.
2 Kor. 5. 10. Jude 14, 15.
11 Hakuba ku tsalilwe ku nga-
ko,
Kotisa nzi hanyako, ku
wula Hosi, ka mina ma-
dzolo won*k*le ma ta kiza-
ma, ton*k*lelele tirimi ti ta
wulela ka Nungungulu.
Fil. 2. 10.
12 Le*z*o mu*n*we ni mu*n*wani
wa hina i ta ti hlamulela ka
Nungungulu.
Mat. 12. 36. Gal. 6. 5. 1 Pet. 4. 5.

13 Hikwalaho nga na hi nga
ha lamuli mu*n*we ni mu-
*n*wani kambe: kanile*z*i la-
mulani hi lexi, munhu a
nga beki xikungubanyiso
n*d*leleni ya maka*b*ye wa-
kwe, kutani xilo xo mu
wisa.
1 Kor. 8. 9, 13. & 10. 32.
14 Nza *z*i ti*b*a, nzi vumelisilwe
hi ka Hosi Jesu, a hi cu-
mo xingahla*z*ekileko tsu-
mbu wa xona: kumbela ka
yena a hlayilweko xilo xi
nga hlazekangiko, ka yena
xi hi nga hlazekangiko.
Mit. 10. 15. xipm. 2, 20. 1 Kor. 8. 7,
10. & 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.
15 Hakuba loku hi kota ya
kuga nakuloni wa wena a
kubeka, a wa ha fambi ka-
mbe ku ranza. U nga mu
dayi hi nyama ya wena loyi
Kristu a mu feleko.
1 Kor. 8. 11.
16 Nga na kusaseka ka wena
ku nga wulawuliwi hi ku-
biha:
xip. 12. 17.
17 Hakuba mufumo wa Nu-
ngungulu a hi kuga ni ku-
nwa, kanile*z*i kululama ni
kurula ni kutsaka nzeni ka
Moya wa Basa.
1 Kor. 8. 8.
18 Hakuba manga*b*ye loyi a
kozelako ka lexi wa nenge-
leka kwatsi ka Nungungu-
lu, a ranzeka ka banhu.
2 Kor. 8. 21.
19 *Z*onake le*z*o nga na hi la-
nzela *z*ilo le*z*i *z*i mahako
kurula, ni *z*ilo hi ta nga
vunetelana ha *z*ona.
xip. 12. 18. & 15. 2. 1 Kor. 14. 12.
1 Tesa. 5. 11.
20 Mu nga tsiki ntiro wa Nu-
ngungulu hi kota ya nya-
ma. *Z*onkle *z*ilo hi *z*inene
*z*i hlazekile; ahemba ku hi
kubiha ka munhu loyi a
gako hi wukuxu.
xipm. 14, 15. Mat. 15. 11. Mit. 10. 15.
1 Kor. 8. 9, 10, 11, 12. Tit. 1. 15.
21 Ku sasekile ku kala u ngagi
nyama, hambu kunwa wai-
ni, hambu ni ku maha xilo
xini lexi nakuloni wa wena
a ta kungubanyeka.
1 Kor. 8. 13.
22 Kukoleka loku u nga nako,
tsama nako wutsumbu ga
wena mahlweni ka Nu-
ngungulu. Kutsaka ka loyi

a nga ti lamuliko hi le*z*i a *z*i
ranzako.
1 Joh. 3. 21.
23 Kanile*z*i loyi a gomagoma-
ko i konekile loku aga, ha-
kuba loyi a gako na ku nga
koleki; na hi yini lexi xi
nga hi ko xa kukoleka kuo-
nha.
Tit. 1. 15.

XIPIMO 15.

1 Makunu hina laba hi nga
ni ntamo hi fanele kurwala
kukarala ka laba ba mbeli-
leko ntamo, hi nga dzunzi
wutsumbu ga hina.
Gal. 6. 1. xip. 14. 1.
2 Nga na munhu ni munhu
wa hina a dzunza mua-
kelene wakwe hile*z*i *z*i sa-
sekileko, hi ka kuvunete-
la.
1 Kor. 9. 19, 22. & 10. 24, 33. & 13. 5.
Fil. 2. 4, 5. xip. 14. 19.
3 Hakuba Kristu a nga dzu-
nzangi wutsumbu gakwe;
kanile*z*i, kwatsi hile*z*i ku
tsalilweko, Kurukatela ka
laba ba rukatelako wena ku
wele hehla ka mina.
Mat. 26. 39. Joh. 5. 30. & 6. 38.
4 Hakuba hambu ni *z*ilo mu-
ni le*z*i *z*i nga tsaliwa hi
mahlweni *z*i lo tsalwa ku
gonzisa hina, kasi hi kuho-
nisela ni ku tsakiswa ka
mitsalo ha fela ku kuma
kutsumba.
xip. 4. 23, 24. 1 Kor. 9. 9, 10. & 10. 11.
2 Tim. 3. 16, 17.
5 Makunu Nungungulu wa
kuhonisela ni wa kutsakisa
a mu nyike le*z*aku mu ba
ni kupima ku*n*we ka mu-
*n*we ni mu*n*wani hi ka Kri-
stu Jesu:
xip. 12. 16. 1 Kor. 1. 10. Fil. 3. 16.
6 Kasi hi mbilu yi*n*we ni no-
mu mu*n*we ma mu dumisa
Nungungulu ni Dadani wa
Hosi ya hina Jesu Kristu.
Mit. 4. 24, 32.
7 Hikwalaho amukelanani,
kota le*z*i Kristu a mu amu-
kelileko, ka wukosi ga Nu-
ngungulu.
xip. 5. 2. & 14. 1, 2.
8 Hakuba nzi ngalo Kristu i
mahilwe xikozeli xa mi-
kwera ya *z*inene za Nungu-
ngulu, kasi a fela kutiyisa
mitsumbiso yi nga nyikilwe
ba dadani,
Mat. 15. 24. Joh. 1. 11. Mit. 3. 25, 26.
& 13. 46. xip. 3. 3. 2 Kor. 1. 20.
9 Ni le*z*aku ba Matiko ba fela
ku dumisa Nungungulu hi
wuxinji gakwe; kotisa le*z*i
kutsalilweko,
Hikwalaho nzi ta nyika
kudzunziwa ka wena xi-
kari ka ba Matiko, nzi ta
yimbelela bitweni ga we-
na.
Joh. 10. 16. xip. 9. 23.
10 Ni kambe i wula aku,
Nengelani, *n*wina ba Ma-
tiko, *z*i*n*we ni banhu ba-
kwe.
11 Ni kambe,
Dzunzani a Hosi, *n*we-
n*k*lelele *n*wina ba Matiko;
nga na ni banhu bon*k*le
ba dzunza yena.
12 Ni kambe, Isaya i ngalo,
Ku ta ba kona mutsu ka
Jese, loyi a ta nga suka
ku fumela ba Matiko; ba

Matiko ba ta tsumba ka
yena.
Kuv. 5. 5. & 22. 16.
13 Makunu Nungungulu wa
kutsumba a mu tatise hi
kunengela ni kurula a ku-
kolweni, kasi ma fela ku
tsama nzeni ka kutsumba,
ni nta*n*weni ka Moya wa
ku Basa.
xip. 12. 12. & 14. 17.

14 A wutsumbu ganga kambe
nzi vumelisilwe ka *n*wina,
bamaka*b*ye ba mina, a ku
ngalo *n*wina wutsumbu mu
tele hi kusaseka, mu tatisi-
lwe hi ku tiba kon*k*le, ma
kota ku lulekana.
1 Kor. 8. 1, 7, 10. 2 Pet. 1. 12. 1 Joh. 2. 21.
15 Kanile*z*i nza mi tsalela hi
kutiya nguvu hi ku*n*wani
kuringanisa, na nzi hi ku
mu alakanyeni, hi kota ya
wuxinji legi gi nga nyikiwa
ka mina hi Nungungulu,
xip. 1. 5. & 12. 3. Gal. 1. 15. Efe. 3. 7, 8.
16 Ku ngalo mina nzi ta maha
xikozeli xa Kristu Jesu ka
ba Matiko, nzi kozela hi iva-
ngeli ya Nungungulu, kasi
kunyikela ka ba Matiko ku
fela ku amukeleka, ku basi-
silwe hi Moya wa ku Basa.
xip. 11. 13. Gal. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. Fil. 2. 17.
17 Hikwalaho nzi na ni kudu-
miswa ka mina ka Kristu
Jesu le *z*ilweni *z*i ka Nu-
ngungulu.
Heb. 5. 1.
18 Hakuba a nzi na kutiya ku
wulawula xilo saseka le*z*i
Kristu a *z*i mahileko hi mi-
na, hakuba a kuingisa ka
ba Matiko, hi mhaka ni ku
maha,
Mit. 21. 19. Gal. 2. 8. xip. 1. 5. & 16. 26.
19 Hi ntamo wa *z*i wonekeliso
ni hlamaliso, ni ka ntamo
wa Moya wa ku Basa; le*z*o
ku suka Jerusalema, ni ku-
renzela hambu ni le Iluri-
kumi, nzi la su tsoma nzi
kanela ivangeli ya Kristu;
Mit. 19. 11. 2 Kor. 12. 12.
20 Ina, na nzi ringa ku kanela
ivangeli, na ku nga hi laha
Kristu a nga si na a ti*b*yi-
wa, le*z*aku nzi nga aki ka
xiseketelo xa mu*n*wani mu-
nhu;
2 Kor. 10. 13, 15, 16.
21 Kanile*z*i kwatsi hile*z*i ku
tsalilweko,
Bona ba ta wona, laba ti
nga kala ku cikela timha-
ka takwe, ni laba ba nga
kala kuzwa ba ta pima.

22 Hikwalaho nzi tindekile a
xikati lexi xinyingi a kuta
ka *n*wina:
xip. 1. 13. 1 Tesa. 2. 17, 18.
23 Kanile*z*i makunu, ku nga
haba gi*n*wani wutsamo ka
laya matiko, ni laya won*k*le
malembe manyingi na nzi
nabela kuta ka *n*wina,
Mit. 19. 21. xip. 1. 11. xipm. 32.
24 Loku nzi ya Sipaini (haku-
ba nza tsumba ku ta mu
wona lwenzweni la mina, ni
ku heleketwa hi *n*wina n*d*le-
leni ya mina kuya leyo, lo-
ku ku sangula hi kuringa-
neka kambe nzi ta nga nzi
kolisilwe hi *k*lawa wa *n*wi-
na)—
Mit. 15. 3. xipm. 32.

25 Kanilezi, nzi ngalo, nzi ya
Jerusalema, nzi ya kozela
ka laba bobasa.
Mit. 19. 21. & 20. 22. & 24. 17.
26 Hakuba ku wa hi ku*k*langa
ko saseka a ba le Makedonia
ni ba le Akaia a ku maha
minyikelo ka laba ba *z*isi-
wana xikari ka la bobasa
laba ba le Jerusalema.
1 Kor. 16. 1, 2. 2 Kor. 8. 1. & 9. 2, 12.
27 Ina, ba wa hi nako kosase-
ka ku*k*langa ka bona; ba na
nanzu nabo. Hakuba loku
ba Matiko ba mahilwe ku-
hlengela nabo *z*ilo *z*a moya,
ba na ni nanzu ka*b*ye kambe
ku ba tirela *z*ilo *z*a nyama.
xip. 11. 17. 1 Kor. 9. 11. Gal. 6. 6.
28 Hikwalaho na nzi mbetile
lexi, na nzi tiyisile lowu
mbanzo, nzi ta hunza hi ka
*n*wina nzi ya Sipaini.
Fil. 4. 17.
29 Nza zi ti*b*a ku ngalo, laha
na nzi tile ka *n*wina, nzi ta-
ta na nzi tatisilwe hi kuka-
tekiswa ka Kristu.
xip. 1. 11.

30 Makunu nza mu kongotela
*n*wina, bamaka*b*ye, hi Hosi
ya hina Jesu Kristu, na hi
kuranza ka Moya, kuringa
katigi*n*we na mina kuko-
mbeleni ka *n*wina ka Nu-
ngungulu hi mina;
2 Kor. 1. 11. Kol. 4. 12. Fil. 2. 1.
31 Kasi nzi fela ku *k*la*k*lisa ka
bona laba ba nga ingisiko le
Judia, ni lezaku kukozela
loku nzi nga nako ka Jeru-
salema ku maha ku amu-
keleka ka laba bobasa;
2 Kor. 8. 4. 2 Tesa. 3. 2.
32 Kasi nzata ka *n*wina hi ku
nengela hi kuranza ka Nu-
ngungulu, katigi*n*we *zin*we
na *n*wina ku kumeka ku-
humula.
xip. 1. 10. Mit. 18. 21. 1 Kor. 4. 19. & 16. 18. 2 Kor. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. File. 7, 20. Jam. 4. 15.
33 Makunu Nungungulu wa
kurula nga a hi na *n*wina
*n*wen*k*le. Ameni.
xip. 16. 20. 1 Kor. 14. 33. 2 Kor. 13. 11. Fil. 4. 9. 1 Tesa. 5. 23. 2 Tesa. 3. 16. Heb. 13. 20.

XIPIMO 16.

1 Nza rumela ka *n*wina Febe
makwenu wa hina, a nga
xitiri xa ceci le Kenkrea:
Mit. 18. 18.
2 Kasi mu amukela hi ka Ho-
si, hi kufanelweko ka boba-
sa, ni lezaku mu mu vuna
ka *z*ilo le*z*i *z*i ta nga zi fanele
ka *n*wina: hakuba yena wu-
tsumbu i vunetele banyingi,
na mina wutsumbu ganga.
Fil. 2. 29. 3 Joh. 5, 6.

3 Ba rungula Prisila ni Akwi-
la *z*itiri—kulori ka Kristu
Jesu,
Mit. 18. 2, 18, 26. 2 Tim. 4. 14.
4 Laba hi kota ya kuhanya
ka mina ba lo bekela lahasi
tinhamu ta*b*ye; ka bona a
nzi nyiki kubonga koce, ka-
nile*z*i ni ticeci ton*k*le ta Ma-
tiko:
5 Rungulani a ceci yi nga lo-
mo n*d*lwini ka*b*ye. Rungu-
lani Epenetusi a ranzekako
ka mina, loyi a nga mbanzo
wu ranga le Asia ka Kri-
stu.
1 Kor. 16. 15, 19. Kol. 4. 15. File. 2.

6 Rungulani Maria, a nga tira
nguvu ka *n*wina.
7 Rungulani Andronikusi ni
Juniasi, maxaka ya mina, a
tiperesu-kulori, ka mina ba
ti*b*yiwako ka bapostoli, ba
nga hi kona ka Kristu hi
mahlweni ka mina.
Gal. 1. 22.
8 Rungulani Ampliatusi a ra-
nzekako ka mina le Hosini.
9 Rungulani Urbanusi xitiri-
kulori ka Kristu, na Sta-
kusi a ranzekako ka mi-
na.
10 Rungulani Apelesi a ranze-
kako ka Kristu. Rungulani
laba ba ngangu wa Aristu-
bulusi.
11 Rungulani Herodioni a xa-
ka ga mina. Rungulani laba
ba ngangu wa Narkisusi,
laba ba nga ba Hosi.
12 Rungulani Trufeni na Tru-
fosi, ba tirako Hosini. Ru-
ngulani Persisi a ranzeka-
ko, a tirako nguvu Hosini.
13 Rungulani Rufasi a hlawu-
lilweko Hosini, ni nyine wa-
kwe ni wa mina.
2 Joh. 1.
14 Rungulani Asuankritusi,
Flegoni, Hermesi, Patroba-
si, Hermasi, ni bamaka*b*ye
ba nga nabo.
15 Rungulani Filologusi na Ju-
lia, Nirusi ni makwenu wa-
kwe, na Olumpasi, ni laba
bobasa bon*k*le ba nga nabo.
16 Losanani hi ku*t*ro*t*ra ko ba-
sa. Ticeci ton*k*le ta Kristu
ta mu rungula.
1 Kor. 16. 20. 2 Kor. 13. 12. 1 Tesa. 5.
26. 1 Pet. 5. 14.

17 Makunu nza mu kongotela
*n*wina, bamaka*b*ye, lezaku
mu ba langutisisa laba ba
mahako kuhambana ni xi-
lo xo kungubanyisa, ba ha-
mbunyeta kugonzisa loku
mu gonzisilweko ha kona:
sukani ka*b*ye.
Mit. 15. 1, 5, 24. 1 Kor. 5. 9, 11. 2 Te-
sa. 3. 6, 14. 1 Tim. 6. 3. 2 Tim. 3. 5.
Tit. 3. 10. 2 Joh. 10.
18 Hakuba laba ba ku maha
le*z*o a ba kozeli Hosi ya hina
Kristu, kanile*z*i ba kozela
xingwengwe xa*b*ye; hi ku
bangetela ni ku wulawula
kwatsi ka*b*ye ba onhisa ti-
mbilu ta laba ba nga hi ko
na kuonha.
Fil. 3. 19. Kol. 2. 4. 1 Tim 6. 5. 2 Tim.
3. 6. Tit. 1. 10. 2 Pet. 2. 3.
19 Hakuba a kuingisa ka *n*wi-
na ku la su ga*f*e ka banhu
bon*k*le. Nza nengela hi-
kwalaho hi *n*wina: kanile*z*i
nzi nga mu *k*lariha ka le*z*o
*z*o saeka, mu magu*n*wa ka
le*z*o *z*a kubiha.
xip. 1. 8. Mat. 10. 16. 1 Kor. 14. 20.
20 Nungungulu wa kurula i
ta lamata Satani lahasi
ka mikonzo ya *n*wina *z*a-
le*z*i.

A wuxinji ga Hosi ya hina
Jesu Kristu nga gi hi ka
*n*wina.
xip. 15. 33. xipm. 24. 1 Kor. 16. 23.
2 Kor. 13. 14. Fil. 4. 23. 1 Tesa. 5. 28.
2 Tesa. 3. 18. Kuv. 22. 21.

21 Timote xitiri-kulori wa
mu rungula; ni Lukiusi ni
Jasoni na Sosipateri, maxa-
ka ya mina.
Mit. 13. 1. & 16. 1. & 17. 5. & 20. 4. Fil.

2. 19. Kol. 1. 1. 1 Tesa. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. Heb. 13. 23.

22 Mina Tertiusi, a mutsali wa legi papilo, nza mu rungula Hosini.

23 Gaiusi nzi tsamako hi le kakwe, ni ceci yon*k*le, ya mu rungula. Erastusi mukomi wa xikwama xa minyikelo xa munti wa mu rungula, na Kwartusi maka*b*ye.

1 Kor. 1. 14. Mit. 19. 22. 2 Tim. 4. 20.

25 Makunu ka yena loyi a kotako ku tiyisa hi kota ya ivangeli ya mina ni kukanela ka Jesu Kristu, hi kota ya kuvululwa ka kufihlakala loku ku nga miyelisilwe kupinzukeleni,

xip. 2. 16. Efe. 1. 9. & 3. 3, 4, 5, 9, 20. 1 Kor. 2. 7. Kol. 1. 26, 27. 1 Tesa. 3. 13. 2 Tesa. 2. 17. & 3. 3. Jude 24.

26 Kanile*z*i makunu yi wonekelisilwe, na hi mitsalo ya baprofeti, hi kota ya kulaya ka Nungungulu wa kupinzuka, yi ti*b*yisilwe ka matiko won*k*le kuingiseni ka kukoleka;

Mit. 6. 7. xip. 1. 5. & 15. 18. Efe. 1. 9. 2 Tim. 1. 10. Tit. 1. 2, 3. 1 Pet. 1. 20.

27 Ka yena yece Nungungulu wa wu*k*lari, hi ka Jesu Kristu, ka yena nga ku hi ni wukosi kala kupinzuka. Ameni.

1 Tim. 1. 17. & 6. 16. Jude 25.

A PAPILO GO SANGULA GA PAULE MU POSTOLI KA BA LE KORINTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, i lo bitwa ku maha a mupostoli wa Jesu Kristu hi kuranza ku Nungungulu, na Sostene maka*b*ye wa hina,

Mit. 18. 17. Roma 1. 1. 2 Kor. 1. 1. Efe. 1. 1. Kol. 1. 1.

2 Le ka ceci ya Nungungulu leyi yi nga le Korinte, hambu laba ba basisilweko ka Kristu Jesu, ba bitilweko ku maha bobasa, *zin*we ni laba bon*k*le ba bitilweko ka bito ga Hosi ya hina Jesu Kristu, wutsa*n*weni gon*k*le, a Hosi ya*b*ye ni ya hina:

Joh. 17. 19. Mit. 9. 14, 21. & 15. 9. & 22. 16. Roma 1. 7. & 3. 22. & 10. 12. xip. 8. 6. 2 Tim. 1. 9. & 2. 22. Jude 1.

3 Wuxinji a gi hi ka *n*wina ni kurula ka le ka Nungungulu Dadani wa hina ni Hosi Jesu Kristu.

Roma 1. 7. 2 Kor. 1. 2. Efe. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.

4 Nza bonga Nungungulu wa mina xikati xon*k*le hi *n*wina, hakuba hi wuxinji ga Nungungulu legi gi nga

nyikiwa *n*wina hi ka Kristu
Jesu;
Roma 1. 8.
5 Le*z*aku ka *z*ilo *z*on*k*le mu
wa fumisilwe ka yena, a ku
wulawuleni kon*k*le ni kuti-
*b*a kon*k*le;
xip. 12. 8. 2 Kor. 8. 7.
6 Hambu ni wukustumunyu
ga Kristu gi wa tiyisilwe ka
*n*wina:
xip. 2. 1. 2 Tim. 1. 8. Kuv. 1. 2.
7 Le*z*o a mu kiyelangi ni xihi
xinyikiwo; na mu rinzele a
kuwonekeliswa ka Hosi ya
hina Jesu Kristu;
Fil. 3. 20. Kol. 3. 4. Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12.
8 Loyi a ta nga mu tiyisa ku
kala kugumelwa, mu nga
hi na ku lamulwa hi siku
ga Hosi ya hina Jesu Kri-
stu.
1 Tesa. 3. 13. & 5. 23. Kol. 1. 22.
9 Nungungulu i kolekile, hi
kota ya yena mu bitanilwe
a kuhlengela hi *N*wana wa-
kwe Jesu Kristu.
Joh. 15. 4. & 17. 21. xip. 10. 13. 1 Tesa. 5. 24. 2 Tesa. 3. 3. Heb. 10. 23. 1 Joh. 1. 3. & 4. 13.

10 Makunu nza mu kongote-
la, bamaka*b*ye, hi bito ga
Hosi ya hina Jesu Kristu,
le*z*aku *n*wen*k*le mu wula-
wula xilo xi*n*we, kasi ku
nga hi na kuhambana xi-
kari ka *n*wina; kanile*z*i kasi
mu be ni kumbelela katigi-
*n*we mu pima *z*i*n*we mu
luleka *z*i*n*we.
Roma 12. 16. & 15. 5. xip. 11. 18. 2 Kor. 13. 11. Fil. 2. 2. & 3. 16. 1 Pet. 3. 8.
11 Hakuba ku bikilwe ka mina
hi *n*wina, bamaka*b*ye, hi
bona laba ba le ngangweni
ka Kloe, le*z*aku ku kona
kukanetana xikari ka *n*wi-
na.
12 Makunu nza wula lexi, ha-
kuba mu*n*we ni mu*n*wani
wa *n*wina i ngalo, Mina nzi
wa Paule; ni ku mina nzi
wa Apolose; mina nzi wa
Kefasi; nzi wa Kristu.
Joh. 1. 42. Mit. 18. 24. & 19. 1. xip. 3. 4. & 16. 12.
13 Kristu i hambanyisilwe ke?
Paule i wa belelelwe *n*wina
ke? kutani mu bapatizelwe
bitweni ga Paule ke?
2 Kor. 11. 4. Efe. 4. 5.
14 Nza bonga Nungungulu ha-
kuba a nzi bapatizangi ni
mu*n*we ka *n*wina, saseka
Krispusi ni Gaiusi;
Mit. 18. 8. Roma 16. 23.
15 Kasi munhu a nga wuli ku
ngalo mu bapatizelwa bi-
tweni ga mina.
16 Nzi lo bapatiza kambe ni ba
lomo ngangweni ka Stefani:
hi laban*d*le, a nzi *z*i ti*b*i ku-
tane aku nzi wa bapatizile
ni mu*n*we wa *n*wina.
xip. 16. 15, 17.
17 Hakuba Kristu a nga nzi
rumelangi ku bapatiza, ka-
nile*z*i ku kanela ivangeli:
ku nga hi ku*k*lariha ka ti-
mhaka, ku nga ku xiha-
mbano xa Kristu xi maha
mahala.
xip. 2. 1, 4, 13. 2 Pet. 1. 16.

18 Hakuba mhaka ya xiha-
mbano ka bona laba ba lo-
bako yi ku mbupukupuku;
kanile*z*i ka hina laba hi ha-

nyisilweko yi ntamo wa
Nungungulu.
Mit. 17. 18. xip. 2. 14. & 15. 2. Roma 1. 16. xipm. 24. 2 Kor. 2. 15.
19 Hakuba ku tsalilwe,
Nzi ta mbetisa wu*k*lari ga
*z*iklarihi, ni kupima ka *z*i-
pimi nzi ta ku ala.
20 I kwihi a *k*larihileko? i
kwihi mutsali? i kwihi mu-
kanetisi wa legi tiko? Nu-
ngungulu a nga mahangi a
wupupulu ka wu*k*lari ga ti-
ko ke?
Roma 1. 22.
21 Hakuba na mu wona le*z*a-
ku hi ku*k*lariha ka Nungu-
ngulu a tiko hi wu*k*lari ga
gona a gi mu ti*b*angi Nu-
ngungulu, Nungungulu *z*i
lo mu tangalisa aku hi wu-
pupulu ga kukanela ku ha-
nyisa bona laba ba kolwa-
ko.
Mat. 11. 25. Luka 10. 21. Roma 1. 20, 21, 28.
22 Na mu wona le*z*aku a ba
Juda ba wutisa *z*iwoniso,
ma ba Greki ba laba ku*k*la-
riha:
Mat. 12. 38. & 16. 1. Marku 8. 11. Luka 11. 16. Joh. 4. 48.
23 Kanile*z*i hina hi kanela Kri-
stu a belelelweko, ka ba Ju-
da a xikungubanyiso, ka ba
Matiko mbupupulu;
Mat. 11. 6. & 13. 57. Luka 2. 34. Joh. 6. 60, 66. Roma 9. 32. Gal. 5. 11. 1 Pet. 2. 8. xipm. 18. xip. 2. 14.
24 Kanile*z*i ka bona laba ba
bitilweko, bon*k*le, ba Juda
ni ba Greki, Kristu i ntamo
wa Nungungulu, ni ku*k*la-
riha ka Nungungulu.
Roma 1. 4, 16. xipm. 18. Kol. 2. 3.
25 Hakuba wupupulu ga Nu-
ngungulu gi *k*larihile ku
hunza ga banhu; a kukara-
la ka Nungungulu ku hi
ntamu ku hunza ka banhu.
26 Hakuba langutani kubitwa
ka *n*wina, bamaka*b*ye, a ku
ngalo ku wa nga hi bo tala
ba *k*larihileko hi ka nyama,
ba wa nga talangi ba ntamu
ba wa nga talangi dumileko,
ba nga bitiwa:
Joh. 7. 48.
27 Kanile*z*i Nungungulu i lo
hlawula a wupupulu ga ti-
ko, kasi a fela ku ba cela ti-
ngana laba ba *k*larihileko;
Nungungulu i lo hlawula
*z*ilo *z*i kareleko *z*a tiko, kasi
a fela ku cela tingana a *z*ilo
*z*i nga ni ntamu;
Mat. 11. 25. Jam. 2. 5.
28 Ni *z*ilo *z*o biha *z*a tiko, ni *z*i-
lo *z*i nyenyilweko, Nungu-
ngulu i lo *z*i hlawula, ina ni
*z*ilo *z*i nga haba, kasi *z*a fela
a ku nga mahi cumo a *z*ilo
*z*i nga kona:
Roma 4. 17. xip. 2. 6.
29 Kasi ku nga hi na nyama yi
dumisako mahlweni ka Nu-
ngungulu.
Roma 3. 27. Efe. 2. 9.
30 Kanile*z*i ka yena *n*wina mu
ba ka Kristu Jesu, loyi a
nga maha ka hina a ku*k*la-
riha ka Nungungulu, ni ku-
lulama ni kubasiswa, ni ku-
*k*la*k*liwa :
Joh. 17. 19. Roma 4. 25. xipm. 24. 2 Kor. 5. 21. Fil. 3. 9. Efe. 1. 7.
31 Le*z*aku, kota ku tsalilweko,
Loyi a tsakako a tsakela
ka Hosi.
2 Kor. 10. 17.

XIPIMO 2.

1 Na mina, bamaka*b*ye, na
nzi tile ka *n*wina, a nzi ta-
ngi ni mawulawulela mane-
ne ni ku*k*lariha, nzi loba
hungu ka *n*wina hi mifihla-
kalo ya Nungungulu.
xip. 1. 6, 17. xipm. 4, 13. 2 Kor. 10. 10. & 11. 6.
2 Hakuba nzi lo labisisa ku
kala nzi nga ti*b*i ncumo ka
*n*wina, saseka Jesu Kristu,
na nga a na belelwe.
Gal. 6. 14. Fil. 3. 8.
3 Mina nzi wa hi na *n*wina
kukaraleni, ni le ku cabeni,
ni le kururumeleni ka ho-
mbe.
Mit. 18. 1, 6, 12. 2 Kor. 4. 7. & 10. 1, 10. & 11. 30. & 12. 5, 9. Gal. 4. 13.
4 A kuwulawula ka mina ni
kukanela ka mina ku wa
nga hi timhaka ti kurume-
tako ta wu*k*lari, kanile*z*i hi
kuwonekeliswa ka Moya ni
ntamu:
Roma 15. 19. xipm. 1. xip. 1. 17. 1 Tesa. 1. 5. 2 Pet. 1. 16.
5 Kasi kukoleka ka *n*wina
nga ku nga yimi hi wu*k*lari
ga banhu, kanile*z*i hi ka
ntamo wa Nungungulu.
2 Kor. 4. 7. & 6. 7.

6 Ahemba ha wulawula a
ku*k*lariha xikari ka laba ba
mbeleleko: na ku nga hi
wu*k*lari ga legi tiko, ku nga
hi tihosi ta legi tiko, gi ta
nga heteka:
xip. 1. 20, 28. & 3. 19. & 14. 20. xipm. 1, 13. 2 Kor. 1. 12. Efe. 4. 13. Fil. 3. 15. Heb. 5. 14. Jam. 3. 15.
7 Kanile*z*i hi kanela ku*k*lari-
ha ka Nungungulu hi kufi-
hlakala, hambu ku*k*lariha
loku ku fihlakeleko, loku
Nungungulu a nga yimisa
hi mahlweni ka matiko ka
wukosi ga hina:
Roma 16. 25, 26. Efe. 3. 5, 9. Kol. 1. 26. 2 Tim. 1. 9.
8 Loku ku nga ti*b*yiwiko ni
mu*n*we wa tihosi ta legi ti-
ko: hakuba loku ba wa ku
ti*b*ile, nga ba nga belelangi
a Hosi ya wukosi:
Mat. 11. 25. Luka 23. 34. Joh. 7. 48. & 16. 3. Mit. 3. 17. & 13. 27. 2 Kor. 3. 14.
9 Kanile*z*i kwatsi hile*z*i ku
tsalilweko,
Le*z*i *z*ilo *z*i nga woniwa-
ngiko hi tihlo, ni n*d*lebe
yi nga *z*i zwangiko, le*z*i
*z*i nga engenangiko mbi-
lwini ya munhu, ni *z*ilo
le*z*i Nungungulu a *z*i lo-
ngiseleko ka bona laba ba
mu ranzako.
10 Kanile*z*i ka hina Nungu-
ngulu i *z*i wonekelisile hi
Moya: hakuba a Moya wu
kamba *z*ilo *z*on*k*le, ina, a *z*i-
lo *z*i etileko *z*a Nungungu-
lu.
Mat. 13. 11. & 16. 17. Joh. 14. 26. & 16. 13. 1 Joh. 2. 27.
11 Hakuba hi wihi xikari ka
banhu a ti*b*ako a *z*ilo *z*a mu-
nhu, saseka a moya wa mu-
nhu, lowu wu nga ka yena?
hambu le*z*o a *z*ilo *z*a Nu-
ngungulu a nga kona a *z*i
ti*b*ako, saseka a Moya wa
Nungungulu.
Roma 11. 33, 34.
12 Kanile*z*i hina hi amukele, a
moya lowu wu nga hiko wa
tiko, kanile*z*i a moya lowu
wu nga wa Nungungulu;

kasi ha fela ku ti*b*a le*z*i *z*ilo
hi nyikilweko hi matsenya
hi Nungungulu.
Roma 8. 15.
13 Le*z*o *z*ilo kambe hi *z*i wula-
wulako hina, na ku nga hi
hi timhaka leti ta wu*k*lari
legi ba gi gonzisako banhu,
kanile*z*i legi gi gonziswako
hi Moya; wu ecenisako a
*z*ilo *z*a moya hi *z*a mo-
ya.
2 Pet. 1. 16. xip. 1. 17. xipm. 4.
14 Nzi ku a munhu wa maha-
nyela a nga *z*i amukeli *z*ilo
*z*a Moya wa Nungungulu:
hakuba *z*i hi wupupulu ka
yena; a nga koti ku *z*i ti*b*a,
hakuba *z*i pimiwa hi *z*a ka
moya.
Mat. 16. 23. Roma 8. 5, 6, 7. xip. 1. 18, 23. Jude 19.
15 Kanile*z*i loyi a nga wa ka
moya i pima *z*ilo *z*on*k*le, a
nga pimelwi hi munhu yena
yeca.
1 Tesa. 5. 21. 1 Joh. 4. 1.
16 Hakuba himani a ku ti*b*ile-
ko kupima ka Hosi, a ku
nga a mu gonzisa? Kanile-
*z*i hi na ni kupima ka Kri-
stu.
Roma 11. 34. Joh. 15. 15.

XIPIMO 3.

1 Na mina, bamaka*b*ye, a
nzi wa nga wulawuli ka
*n*wina kwatsi hi ka moya,
kanile*z*i kwatsi hi ka nya-
ma, kwatsi hi *z*ibanana ka
Kristu.
xip. 2. 14, 15. Heb. 5. 13.
2 Nzi lo mu gisa masi, ku wa
nga hi nyama; hakuba mu
nga hi ni ntamu ku yiga:
ge, hambu makunu a mu *z*i
koti;
Heb. 5. 12, 13. 1 Pet. 2. 2. Joh. 16. 12.
3 Hakuba ma ha hi ba nya-
ma: hakuba ka ha hi kona
xikari ka *n*wina a wukuxu
ni kukanetana, a ma ha hi
ba nyama ke, mu famba hi
matsamelo ya banhu?
xip. 1. 11. & 11. 18. Gal. 5. 20, 21. Jam. 3. 16.
4 Hakuba loku mu*n*we a ku,
Mina nzi wa ka Paule; ni
mu*n*wani a ku, Nzi wa ka
Apolose; *n*wina a mu ba
banuna ke?
xip. 1. 12.
5 *Z*onake hi mani Apolose? hi
mani Paule? A *z*ikozeli le*z*i
mu kolilweko hi kota ya *z*o-
na; ni mu*n*we ni mu*n*wani
kota a Hosi yi lo mu nyika
yena.
xip. 4. 1. 2 Kor. 3. 3. Roma 12. 3, 6. 1 Pet. 4. 11.
6 Nzi lo *b*yala, Apolose a
tsakamisa; kanile*z*i Nungu-
ngulu i lo nyika ku anzisa.
Mit. 18. 4, 8, 11, 24, 27. & 19. 1. xip. 1. 30. & 4. 15. & 9. 1. & 15. 1, 10. 2 Kor. 3. 5. & 10. 14, 15.
7 Le*z*o ni loyi a *b*yalako a hi
ncumo, ni loyi a tsakamisa-
ko a hi ncumo; kanile*z*i Nu-
ngungulu loyi a nyikako
kuanza.
2 Kor. 12. 11. Gal. 6. 3.
8 Nzi ngalo loyi a *b*yalako ni
loyi a tsakamisako ba hi
mu*n*we: kanile*z*i loyi ni lo-
yi ba ta amukela ncacazelo
kota mitiro ya yena *n*wi-
nyi.
Roma 2. 6. xip. 4. 5. Gal. 6. 4, 5. Kuv. 2. 23. & 22. 12.
9 Hakuba hi *z*itiri kulori ni

Nungungulu: *n*wina mu si-
mu ya Nungungulu, mu
yin*d*lu ya Nungungulu.
Mit. 15. 4. 2 Kor. 6. 1. Efe. 2. 20.
Kol. 2. 7. Heb. 3. 3, 4. 1 Pet. 2. 5.

10 Hi ka wuxinji ga Nungu-
ngulu legi gi nyikilweko ka
mina, kota gogwe wu kua-
ka nzi lo bekela a xisekete-
lo; ni mu*n*wani a aka ka
xona. Kanile*z*i munhu ni
munhu a *k*larihe aku i aka-
ko ka xona.
Roma 1. 5. & 12. 3. & 15. 20. xipm. 6.
xip. 4. 15. Kuv. 21. 14. 1 Pet. 4. 11.
11 Hakuba xi haba xiseketelo
a ta nga xi beka munhu ku
hunza lexi xi bekilweko,
lexi xi nga Jesu Kristu.
Mat. 16. 18. 2 Kor. 11. 4. Gal. 1. 7.
Efe. 2. 20.
12 Kanile*z*i loku munhu a aka
xiseketelweni xa nzalama,
siliva, mari*b*ye ya karu, tisi-
nya, a *b*yanyi, ni xitsinga;
13 A mitiro ya munhu ni mu-
nhu yi ta nehiwa ku baseni:
hakuba a siku gi ta yi wo-
nisa, hakuba yi ta woneke-
liswa hi nzilo; ni nzilo wu-
tsumbu ga wona wu ta ringa
mitiro ya munhu ni munhu
a ku nja lixaka muni.
Luka 2. 35. xip. 4. 5. 1 Pet. 1. 7. &
4. 12.
14 Loku a tiro wa munhu laho
a akileko kona, i ta amuke-
la ncacazelo.
xip. 4. 5.
15 Loku a tiro wa munhu wu
tara, i ta lahlekelwa: kani-
le*z*i a wutsumbu gakwe i ta
hanyiswa; na nga na *t*ru-
mulwe hi nzilo.
Jude 23.

16 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku mu te-
mpele ya Nungungulu, ni
le*z*aku a Moya wa Nungu-
ngulu wu tsama nzeni ka
*n*wina?
xip. 6. 19. 2 Kor. 6. 16. Efe. 2. 21, 22.
Heb. 3. 6. 1 Pet. 2. 5.
17 Loku munhu a daya a te-
mpeli ya Nungungulu, na
yenawu Nungungulu i ta
mu daya; hakuba a tempele
ya Nungungulu yi basile,
mu nga leyo tempele *n*wina.

18 Nga na a nga hi kona mu-
nhu a ti kohlisako. Loku
a alakanya aku i *k*larihile
xikari ka *n*wina ka legi ti-
ko, nga na a maha pupulu,
kasi i fela ku*k*lariha.
19 Hakuba a wuklari ga legi
tiko wu mbupupulu ka Nu-
ngungulu. Hakuba ku tsa-
lilwe, Yena wa teka a
*zik*larihi wugogweni ga*b*ye:
xip. 1. 20. & 2. 6.
20 Kambe, A Hosi ya ti*b*a a
wualakanya ga bo*k*lariha,
le*z*aku a hi ncumo.
21 Hi ka le*z*o nga a nga hi ko-
na a dumisako ka munhu.
Hakuba *z*on*k*le *z*ilo *z*a *n*wi-
na;
xip. 1. 12. & 4. 6. xipm. 4, 5, 6. 2 Kor.
4. 5, 15.
22 Hambu Paule, kutani Apo-
lose, Kefasi, kutani i tiko,
kutani wutomi, kutani ku-
fa, kutani *z*ilo *z*i nga kona,
kutani *z*ilo *z*i ta ngata; *zo*-
n*k*le *z*a *n*wina;
23 *N*wina mu ba Kristu; Kri-
stu hi Nungungulu.
Roma 14. 8. xip. 11. 3. 2 Kor. 10. 7.
Gal. 3. 29.

XIPIMO 4.

1 Nga na a munhu a wula
hi hina aku, hi *z*ikonzeli *z*a
Kristu, ni bakomi ba mifi-
hlakalo ya Nungùngulu.
Mat. 24. 45. xip. 3. 5. & 9. 17. 2 Kor. 6. 4. Kol. 1. 25. Luka 12. 42. Tit. 1. 7. 1 Pet. 4. 10.
2 Laha, kambe, ka labeka le-
*z*aku a mukomi, a kumeke
na kolekile.
3 Kanile*z*i ka mina hi xilo xi-
tsongwani aku nga nzi la-
mulwa hi *n*wina, kutani
kulamula ka banhu: ina, a
nzi lamuli a wutsumbu ga
mina.
xip. 3. 13.
4 Hakuba a nzi ti*b*i ncumo hi
wutsumbu ga mina; a nzi
ngalo nzi basisilwe hi lezo:
kanile*z*i loyi a nzi lamulako
hi Hosi.
Roma 3. 20. & 4. 2.
5 Hikwalaho mu nga lamuli
ncumo na xi nga se ku ci-
kela xikati, kala ata Hosi,
loyi a ta nga *z*i tisa kuba-
seni a *z*ilo *z*i fihlilweko *z*a
munyama, a ta maha ku-
wonekela kualakanya ka ti-
mbilu; *z*onake munhu ni
munhu i ta kuma kudzu-
nziwa ka le ka Nungungu-
lu.
Mat. 7. 1. Roma 2. 1, 16, 29. & 14. 4, 10, 13. Kuv. 20. 12. xip. 3. 13. 2 Kor. 5. 10.

6 Makunu le*z*i *z*ilo, bamaka-
*b*ye, nzi *z*i hunzulile kota
kuwula ka wutsumbu ga
mina na Apolose hi kota
ya *n*wina; le*z*aku hi ka hi-
na mu gonza mu nga hu-
nzeleti le*z*i *z*i tsalilweko;
kasi ku nga hi kona wa
*n*wina a ti kukumukisako
ka mu*n*we ni mu*n*wani.
Roma 12. 3. xip. 1. 12. & 3. 4, 21. & 5. 2, 6.
7 Hakuba hi mani a mu ma-
hako mu hambana ? xini u
nga naxo lexi u nga a mu-
kelangiko ? kanile*z*i wena
loku u lo xi amukela, u dzu-
nzekela yini kwatsi a ku lo
xi amukela ?
Joh. 3. 27. Jam. 1. 17. 1 Pet. 4. 10.
8 *N*weno mu si na mu tatisi-
lwe, *n*weno mu si na mu
pfunisilwe, mu fumile hi la-
han*d*le ka hina: ina mina nzi
nga na mu fuma, kasi hina
kambe hi fela kufuma *z*i*n*we
na *n*wina.
Kuv. 3. 17.
9 Hakuba, nza alakanya, Nu-
ngungulu i rumile hina ba-
postoli kugumelweni ka bo-
n*k*le, kwatsi hile*z*i banhu ba
nga yimelwe hi kufa: haku-
ba hi mahilwe wubemba ka
tiko, ka tingelosi, ni ka ba-
nhu.
Roma 8. 36. xip. 15. 30, 31. 2 Kor. 4. 11. & 6. 9. Heb. 10. 33.
10 Hina hi mapupulu hi kota
ya Kristu, kanile*z*i *n*wina
mu *k*larihile nzeni ka Kri-
stu; hina hi karele, kanile*z*i
*n*wina mu na ni ntamo;
*n*wina ma dumiswa, kanile*z*i
hina hi nga dumiswi.
Mit. 17. 18. & 26. 24. xip. 1. 18. & 2. 3, 14. & 3. 18. 2 Kor. 13. 9.
11 Hambu ka xwalexi xikati
hi nga ka xona hon*k*le ha-
zwa n*d*lala, ni tora, ni wu-
m*b*yiri, ha biwa, hi haba ni

wutsamo go tsama ka go-
na;
Mit. 23. 2. Roma 8. 35. 2 Kor. 4. 8. & 11. 23-27. Fil. 4. 12.
12 Ha pangama, hi tira hi ma-
n*d*la ya hina benyi: na hi
ni nzukano, hina hi kateki-
sa; na hi xaniswa, hi su ho-
nisela;
Mat. 5. 44. Luka 6. 28. & 23. 34. Mit. 7. 60. & 18. 3. & 20. 34. Roma 12. 14, 20. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8. 1 Tim. 4. 10. 1 Pet. 2. 23. & 3. 9.
13 Na hi panzwa wuxezi, ha
kongotela: hi mahiwa kota
hi nyenyezisako ya tiko, hi
wufenze ga *z*ilo zon*k*le, ha-
mbu makunu.

14 A nzi tsali *z*ilo le*z*o ku mu
cela tingana, kanile*z*i ku
mu luleka kotisa banana ba
mina ba ranzekako.
1 Tesa. 2. 11.
15 Hakuba hambu mu hi ni ba
gonzisi ba mazana ya ma-
zana ka Kristu, a badadani
ba *n*wina a hi banyingi: ha-
kuba ka Jesu Kristu nzi lo
mu *t*rala hi kota ya iva-
ngeli.
Mit. 18. 11. Roma 15. 20. xip. 3. 6. Gal. 4. 19. File. 10. Jam. 1. 18.
16 Nza mu kongotela bikwala-
ho, nga mu maha baringa-
nyeti ba mina.
xip. 11. 1. Fil. 3. 17. 1 Tesa. 1. 6. 2 Tesa 3. 9.
17 Hakuba hi kota ya lexi nzi
rumela Timote ka *n*wina, lo-
yi a nga *n*wananga a kole-
kako ka Hosi, loyi a ta nga
mu alakanyisa a tin*d*lela ta
mina ka Kristu, kota le*z*i
nzi gonzisako ni kwihi ka
ton*k*le ticeci.
Mit. 19. 22. xip. 7. 17. & 11. 2. & 16. 10. & 14. 33. Fil. 2. 19. 1 Tesa. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
18 Makunu a ba*n*wani ba *n*wi-
na ba kukumukisilwe, kwa-
tsi nzi wa nga tata ka *n*wi-
na.
xip. 5. 2.
19 Kanile*z*i nzi tata ka *n*wina
*z*ale*z*i, loku a Hosi yi *z*i ra-
nza; nzi ta *z*i ti*b*a, na ku
nga hi mhaka ya laba ba ti
kukumukisako, kanile*z*i hi
ntamo.
Mit. 18. 21. & 19. 21. Roma 15. 32. xip. 16. 5. 2 Kor. 1. 15. 23. Heb. 6. 3. Jam. 4. 15.
20 Hakuba a mufumo wa Nu-
ngungulu a hi nzeni ka
mhaka, kanilezi nzeni ka
ntamo.
xip. 2. 4. 1 Tesa. 1. 5.
21 Mu ranza yini? nzi tata ka
*n*wina na nzi hi ni nhonga
ke, kutani kuranza kutani i
moya wa ku ti koramisa?
2 Kor. 10. 2. & 13. 10.

XIPIMO 5.

1 Ku tele ku bikiwa le*z*aku
ku kona a kubaya xikari ka
nwina, loko kubaya ku nga
hi ko kona ni ba Matiko,
kasi a mu*n*we wa *n*wina i
lo teka sati wa raru wa-
kwe.
2 Kor. 7. 12. Efe. 5. 3.
2 Mu kukumukisilwe, hambu
ni ku rila, kasi loyi a mahi-
leko *z*o kota le*z*i a suswe xi-
kari ka *n*wina.
xip. 4. 18. 2 Kor. 7. 7, 10.
3 Hakuba nzi hi*z*inene, ha-
mbu nzi nga hi na *n*wina hi
miri, kanile*z*i nzi kona hi
moya, nza tizwa, a ku kwa-
tsi nzi kona, nzi mu lamu-

lile loyi a mahileko *z*o kota
le*z*i,
Kol. 2. 5.
4 Hi bito ga Hosi ya hina Je-
su, na mu tsombene katigi-
*n*we, ni moya wa mina, *z*i-
*n*we ni ntamo wa Hosi ya
hina Jesu,
Mat. 16. 19. & 18. 18. Joh. 20. 23. 2 Kor. 2. 10. & 13. 3, 10.
5 A ku nyikela wo maha le*z*o
ka Satani ku mbetiswa nya-
ma, kasi a moya wu nga
hanyiswa hi siku ga Hosi
Jesu.
1 Tim. 1. 20. Mit. 26. 18.
6 Kufuma ka *n*wina a hi ku-
nene. A mu *z*i ti*b*i muku a
comelo xi tsongwani xi bi-
lisa a mapa won*k*le ke?
xipm. 2. xip. 3. 21. & 4. 19. & 15. 33. Gal. 5. 9. 2 Tim. 2. 17. Jam. 4. 16.
7 Susani a comelo xa kale,
kasi mu maha mapa ma-
*s*wa, hambu ni ku kwatsi
a mu comelwangi. Haku-
ba a pasika ya hina yi nyi-
kelwe, yi nga Kristu:
Joh. 1. 29. & 19. 14. xip. 15. 3. 1 Pet. 1. 19. Kuv. 5. 6, 12.
8 Hikwalaho a hi hlayiseni
mubuzo, na ku nga hi co-
melo ga kale, ku nga come-
lo ga libengo ni kuonha,
kanile*z*i a xibaba xi nga ce-
lwangiko a comelo ga ku-
ranza ni *z*inene.
Mat. 16. 6, 12. Marku 8. 15. Luka 12. 1.

9 Nzi lo tsala ka *n*wina papi-
lweni ga mina kasi mu *k*la-
ngani ni *z*ibayi;
xipm. 2; 7. 2 Kor. 6. 14. Efe. 5. 11. 2 Tesa. 3. 14.
10 Mu nga *k*langani na ka*n*we
ni *z*ibayi *z*a legi tiko, kutani
laba ba nabelako ni laba ba
pangako, *zin*we ni bakozeli
*z*a zifananoso; hakuba *z*o-
nake mu labekile ku huma
ka legi tiko:
Joh. 17. 15. xip. 1. 20. & 10. 27. 1 Joh. 5. 19.
11 Kanile*z*i makunu nza mu
tsalela ku ngalo mu nga
*k*la*k*langani nabo, loku a hi
kona munhu a bitiwako a
ku maka*b*ye a maha xiba-
yi, kutani xinabeli, kutani
mu kozeli wa *z*ifananiso,
kutani ngwa nzukano, ku-
tani xidakwa, kutani mupa-
ngangi; a wa ku nga hi ge,
hambu kuga naye.
Mat. 18. 17. Roma 16. 17. Gal. 2. 12. 2 Tesa. 3. 6, 14. 2 Joh. 10.
12 Hakuba nzi ta sungwa xini
kulamula laba ba lanan*d*le?
*N*wina a mu ba lamuli laba
ba laha xikari ke,
Marku 4. 11. xip. 6. 1, 2, 3, 4. Kol. 4. 5. 1 Tesa. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
13 Laba ba lahan*d*le Nungu-
ngulu i ba lamulile? Susa-
ni a munhu wa ku biha xi-
kari ka *n*wina.

XIPIMO 6.

1 I kona a tiyako ka *n*wina,
na hi ni nanzu ka wa ake-
lane wakwe, a yisako keco
ka bangalulamangiko ke, a
nga yi yisi mahlweni ka bo-
basa ke?
2 Kutani a mu *z*i ti*b*i le*z*aku a
bobasa ba ta lamula a tiko
ke? loku tiko gi nga lamu-
lwe hi *n*wina, a mu fanelwe
hi kulamula milanzwanya-
na ke?
Mat. 19. 28. Luka 22. 30. Kuv. 2. 26. & 3. 21. & 20. 4.

3 A mu *zi* ti*bi* ku ngalo hi ta
lamula tingelosi ke? nguvu
kambe, ka *zi*lo *za* loku ku-
hanya?
2 Pet. 2. 4. Jude 6.
4 *Z*onake loku mu hi ni kula-
mula *zi*lo za loku kuhanya,
ma ba ruma ku lamula laba
ba nga hi ko ni ncumo ceci-
ni ke?
xip. 5. 12.
5 Nza wula le*zi* ku mu cela
tingana. Hi zona le*zo* le-
*za*ku, a ku kumiwi xikari
ka *n*wina a mu*n*we a *k*lari-
hileko, a nga ni ntamo ku
luleka bamaka*b*ye,
6 Kanile*zi* maka*b*ye wa keca-
ri maka*b*ye, ka laba ba nga
kolwiko?
7 Kokwihi, ku si na ku kona
kuonha ka *n*wina, lezi mu
kecaranako. Hi yini mu nga
onhiwiko? hi yini mu nga
vumeliko ku pangiwa?
Mat. 5. 39, 40. Luka 6. 29. Roma 12. 17, 19. 1 Tesa. 5. 15.
8 Kokwihi, hi wutsumbu ga
*n*wina mu onhako, mu pa-
nga, ni bamaka*b*ye ba *n*wi-
na.
1 Tesa. 4. 6.
9 A mu *zi* ti*bi* le*z*aku laba ba
nga lulamangiko ba nga ta-
ga a tsomba ya mufumo wa
Nungungulu? Mu nga ko-
hliswi: hambu ni *zi*bayi, ku-
tani *zi*kozeli *za* *zi*fananiso,
kutani *zi*rembi, kutani mba
gagisi, kutani hi laba ba bihi-
sako ni ba*n*wani ba banuna,
xip. 15. 50. Gal. 5. 21. Efe. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. Heb. 12. 14. & 13. 4. Kuv. 22. 15.
10 Kutani makamba, kutani
*zi*nabeli, kutani *zi*popiwi,
kutani *zi*rukateli, kutani *zi*-
pangi, *zi* ta ngaga tsomba ya
mufumo wa Nungungulu.
11 Ba wa ngaho ba*n*wani ba
*n*wina: kanile*zi* mu wa
hlazilwe, kanile*zi* mu wa ba-
sisilwe, kanile*zi* mu wa lu-
lamisilwe bitweni ga Hosi
ya hina Jesu Kristu, ni le
Moyeni wa Nungungulu wa
hina.
xip. 1. 30. & 12. 2. Efe. 2. 2. & 4. 22. & 5. 8. Kol. 3. 7. Tit. 3. 3. Heb. 10. 22.

12 *Z*on*k*le *zi*lo *za* vumeleka ka
mina; kanile*zi* *z*on*k*le *zi*lo a
zi fanelekile. *Z*on*k*le *zi*lo *zi*
vumelekile ka mina; kani-
le*zi* nzi nga ta nehwa laba-
si ka ntamo wa ncumo.
xip. 10. 23.
13 A nyama ka rumbu, ni ru-
mbu ka nyama: kanile*zi*
Nungungulu i ta ku mbeti-
sa kon*k*le. Kanile*zi* a miri
a hi wa wubayi, kanile*zi*
ngwa Hosi; ni Hosi ngwa
miri:
Mat. 15. 17. Roma 14. 17. xipm. 15, 19, 20. Efe. 5. 23. Kol. 2. 22, 23. 1 Tesa. 4. 3, 7.
14 Le*zi* Nungungulu a nga
vuxa a Hosi, le*zi* a nga ta
hi vuxa hina hi ntamo wa-
kwe.
Roma 6. 5, 8. & 8. 11. 2 Kor. 4. 14. Efe. 1. 19, 20.
15 A mu *zi* ti*bi* le*z*aku mimiri
ya *n*wina *zi*ro *za* Kristu ke?
*z*onake nzi ta teka a *zi*ro *za*
Kristu, nzi *zi* maha a *zi*ro
za wubayi ke? Nungungu-
lu a beletele.
Roma 12. 5. xip. 12. 27. Efe. 4. 12, 15, 16. & 5. 30.

16 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku loyi a
*k*langeneko ni xibayi u hi
miri mu*n*we *z*i*n*we naxo ?
hakuba, Bona bambiri, ku
wula yena, ba ta maha nya-
ma yi*n*we.
Mat. 19. 5. Efe. 5. 31.
17 Kanile*z*i loyi a *k*langeneko
ni Hosi mba moya mu*n*we.
Joh. 17. 21, 22, 23. Efe. 4. 4. & 5. 30.
18 Cabani kubaya. *Z*on*k*lelele
*z*onho munhu a *z*i mahako
*z*i lan*d*le ka miri; kanile*z*i
loyi a bayako wa onhisa a
miri wakwe.
Roma 1. 24. & 6. 12, 13. 1 Tesa. 4. 4.
Heb. 13. 4.
19 Kutani a mu *z*i ti*b*i le*z*aku
a miri wa *n*wina i tempeli
ya Moya wa ku Basa wu
nga nzeni ka *n*wina, lowu
mu nga nawo wa le ka Nu-
ngungulu ? *n*wina a mu ba
*n*wina benyi;
xip. 3. 16. 2 Kor. 6. 16. Roma 14. 7, 8.
20 Hakuba mu xa*b*yilwe hu
tsengo : hikwalaho dumisa-
ni Nungungulu hi miri wa
*n*wina.
Mit. 20. 28. xip. 7. 23. Gal. 3. 13.
Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. 2 Pet.
2. 1. Kuv. 5. 9.

XIPIMO 7.

1 Makunu hi kota ya *z*ilo le*z*i
*n*wina mu nga nzi tsalela:
ku saseka a ku munhu a
nga komi wasati.
xipm. 8, 26.
2 Kanile*z*i, hi kota ya kubaya,
nga munhu ni munhu a hi
ni wasati wakwe, ni wasati
a hi ni nuna wakwe.
3 Nga wanuna a nyika ka
wasati le*z*i *z*i faneleko : *z*i
ngaho kambe a wasati ka
nuna wakwe.
1 Pet. 3. 7.
4 A wasati i haba ntamo he-
hla ka miri wakwe, kanile*z*i
a wanuna : *z*i ngaho kambe
ni wanuna, i haba ntamo
hehla ka miri wakwe, ka-
nile*z*i wasati.
5 Mu nga tsimbetelani; saseka
loku ku hi xikati xo vume-
lana, kasi ma tinyikela a
wutsumbu ga *n*wina kuko-
mbeleni, mu *k*lela mu *k*la-
ngana kambe, kasi Satani a
nga mu xengi hi kungati-
komi ka *n*wina.
1 Tesa. 3. 5.
6 Kanile*z*i nzi wula le*z*i hi ku-
melwa, ku nga hi kulaya.
xipm. 12, 25. 2 Kor. 8. 8. & 11. 17.
7 Hi ka mina nzi wa ku nga
na banhu bon*k*le ba ku
kwatsi hi wutsumbu ga mi-
na. Ahemba munhu ni mu-
nhu i nyikilwe xinyikiwo
xakwe hi le ka Nungungu-
lu, mu*n*wani kwatsi hi le*z*i,
mu*n*wani kwatsi hi le *z*iya.
Mat. 19. 12. Mit. 26. 29. xip. 9. 5. &
12. 11.

8 Kanile*z*i nzi ngalo ka ba
nga tekwangiko ni ka tino-
ni, *Z*i sasekile ka bona loku
ba tsama kota mina.
xipm. 1, 26.
9 Kanile*z*i loku ba hi haba
kutikoma, a ba tekwe : ha-
kuba cukwana ku tekwa ku
hunza ku*t*ra hi nzilo.
1 Tim. 5. 14.
10 Kanile*z*i ka laba ba tekilwe-
ko nza wula, na ku nga hi
mina, kanile*z*i hi Hosi, le*z*a-

ku a wasati a nga suki nu-
neni wakwe
xipm. 12, 25, 40. Mat. 5. 32. & 19. 6, 9.
Marku 10. 11, 12. Luka 16. 18.
11 (Kanilezi loku a suka, nga
na a tsama na nga tekwa-
ngi, kutani a *k*lelela ku nu-
na wakwe); ni wanuna a
nga ha tsiki wasati wakwe.
12 Kanilezi ka laba ba seleko
nza wula, na ku nga hi Ho
si: loku a hi kona maka*b*ye
a nga a hi ni wasati a ko-
lwiko, na a vumela ku tsa-
ma naye, nga na a nga mu
tsiki.
xipm. 6.
13 Ni wasati loyi a nga ni nuna
a nga kolwiko, loku a vu-
mela ku tsama naye, a nga
tsiki nuna wakwe.
14 Hakuba a wanuna a nga
kolwiko a nga basiswa hi
wasati, ni wasati a nga ko-
lwiko a nga basiswa hi ma-
ba*b*ye: loku a hi lezo a
banana ba *n*wina a ba hla-
zekile; kanilezi makunu ba
basile.
15 Kota loku a suka loyi a nga
kolwiko, a suka: a nakulo-
ri nu makweru a ba ku-
ngwangi ka zo kota lezo:
kanilezi Nungungulu i hi
bitanile hi kurula.
Roma 12. 18. & 14. 19. xip. 14. 33.
Heb. 12. 14.
16 Hakuba u zi ti*b*a hi ku yini
wena, O wasati, lezaku u
nga hanyisa wanuna wa
wena ke? kutani u zi ti*b*a hi
ku yini, O wanuna, lezaku
u nga hanyisa wasati wa
wena ke?
1 Pet. 3. 1.
17 Ku mbela kwatsi hi lezi a
Hosi yi a beleko ka munhu
ni munhu, kota lezi Nungu-
ngulu a bitileko munhu ni
munhu, lezo nga na a fa-
mba. Nzi laya lezo ticecini
ton*k*le.
xip. 4. 17. 2 Kor. 11. 28.
18 I kona munhu a bitilweko
na hi nkwera ke? nga a nga
mahi ku kwatsi a hi nkwe-
ra. Loku a hi a bitilweko na
nga hi nkwera ke? nga a
nga labi a wunkwera.
Mit. 15. 1, 5, 19, 24, 28. Gal. 5. 2.
19 A wunkwera a hi ncumo,
ni ku nga hi nkwera a hi
ncumo; kanilezi a ku go-
nga milayo ya Nungungu-
lu.
Gal. 5. 6. & 6. 15. Joh. 15. 14. 1 Joh.
2. 3. & 3. 24.
20 Nga munhu ni munhu a
tsama laha kubitweni loku
a bitilweko ha kona.
21 U bitanilwe na u hi kumbi
ke? u nga celi kota ha gona:
kanilezi loku u zi kota ku-
*k*la*k*leka, hlawula kona.
22 Hakuba loyi a bitanilweko
ka Hosi, na hi kumbi, ka
Hosi munhu a *k*la*k*lekileko:
zi ngaho kambe ka loyi a
bitilweko, na *k*la*k*lekile, u
kumbi ya Kristu.
Joh. 8. 36. Roma. 6. 18, 22. File. 16.
xip. 9. 21. Gal. 5. 13. Efe. 6. 6.
1 Pet. 2. 16.
23 Mu xa*b*yilwe hi tsengo; mu
nga hi tikumbi ta banhu.
xip. 6. 20. 1 Pet. 1. 18, 19.
24 Bamaka*b*ye, nga na munhu
ni munhu, hi kwalaho a bi-
tilweko ha kona, a tsame ni
Nungungulu ha kona.
xipm. 20.

25 Makunu hi mibulwa a nzi
na kulaya ka le ka Hosi:
kanilezi nza nyika kulamu-
la ka mina, kota mu*n*we a
kumileko a wuxinji ka Ho-
si ku maha kukoleka.
xipm. 6, 10, 20, 40. xip. 4. 2. 2 Kor. 8. 8, 10. 1 Tim. 1. 12, 16.
26 Hikwalaho nza alakanya a
ku lezi za saseka hi kota ya
kuxaniseka loku ku nga
kona, lezaku, ku sasekile
munhu a tsamisa laha a
nga kona.
xipm. 1, 8.
27 Wena u bohilwe ka wasati
ke? u nga labi ku kla*k*leka.
Wena u *k*la*k*lilwe ka wasa-
ti ke? u nga hloti a wasati.
28 Kanilezi loku u teka, a ku
onhi; loku a mubulwa wu
tekwa, a wu onhi. Kani-
lezi a ba ku ngahi ba ta ba
ni kukarateka nyameni: ni
nza ta mu zwela wusiwana.
29 Kanilezi nza wula lezi, ba-
maka*b*ye, a xakati xi komi-
silwe, hakuba ku sukela le-
zi ni bon*k*le laba ba nga ni
ba basati nga na ba ku kwa-
tsi a ba na ba basati;
Roma 13. 11. 1 Pet. 4. 7. 2 Pet. 3. 8, 9.
30 Ni laba ba rilako, ba ku
kwatsi a ba rili; ni laba ba
tsakako, ba ku kwatsi a ba
tsaki; ni laba ba xabako,
ba ku kwatsi a ba binzuli
ncumo;
31 Ni laba ba fumelako tiko
legi, kwatsi a ba gi fumeli:
hakuba a pfuno wa legi tiko
wa hunza.
xip. 9. 18. Jam. 1. 10. & 4. 14. 1 Pet. 1. 24. & 4. 7. 1 Joh. 2. 17.

32 Kanilezi nzi ranza ku nga
mu *k*la*k*leka kukanakane-
leni. Loyi a nga tekwa-
ngiko u kanakanelisisa a
zilo za Hosi, lezaku i nenge-
lisa hi ku yini a Hosi:
1 Tim. 5. 5. xipm. 34.
33 Kanilezi loyi a tekilweko u
kanakanelisisa zilo za tiko,
lezaku i ta nengelisa hi ku
yini a sati wakwe.
34 Ku kona kuhambana ka-
mbe xikari ka *t*ratsi ni mu-
bulwa. Loyi a nga tekwa-
ngiko i kanakanelisisa a
zilo za Hosi, kasi a fela ku-
basa le mirini ni le moyeni:
kanilezi loyi a tekilweko i
kanakanelisisa a zilo za tiko,
aku i ta nengelisa hi ku yi-
ni a nuna wakwe.
Luka 10. 40, &c.
35 Lezi nza wula kasi ku maha
kupepa ka *n*wina benyi; na
ku nga hi ku mu kunga hi
kota, kanilezi hi lezi zinene,
kasi ma ingisa Hosi mu nga
hi ni kuloba.
36 Kanilezi loku a hi kona mu-
nhu a nga hiko ni ku koma
a wutsumbu gakwe ka mu-
bulwa nhwana wakwe, na
kulile, loku lezo zi nga zi
labeka, nga a maha kota
kuranza kakwe; a nga onhi;
nga ba tekana.
37 Kanilezi loyi a yimako a ti-
yisile mbilwini yakwe, a
nga kurumetwi ha ncumo,
a hi ni ntamo hehla ka ku-
ranza kakwe, na pimile lezi
mbilwini yakwe, a ku ba
a gonga mubulwa nhwa-

na wakwe, i ta maha kwatsi.
38 Lezoke bon*k*le ni loyi a nyikako mubulwa nhwana wakwe, a tekwa i maha kwatsi; kanilezi loyi a nga mu nyikeliko a tekwa i maha kwatsi nguvu.
Heb. 13. 4.
39 A wasati i bohilwe nuneni wakwe na ha hanya; kanilezi loku nuna wakwe afa, i *k*la*k*lekile a nga tekwa hi loyi a mu ranzako; ku mbela le Hosini.
Roma 7. 2. 2 Kor. 6. 14.
40 Kanilezi i na ni kutsaka loku a tsamisa, kota kulamula ka mina: nza alakanya kambe lezaku nzi na ni Moya wa Nungungulu.
xipm. 25. 1 Tesa. 4. 8.

XIPIMO 8.

1 Makunu hi kota ya zilo zi pahlelweko zifananisweni: Ha zi ti*b*a lezaku hon*k*le hi na ni kuti*b*a. A kuti*b*a ku kukumukisa, kanilezi a kuranza ka aka.
Mit. 15. 20, 29. xip. 10. 19. Roma 14. 3, 10, 14, 22.
2 Loku a hi kona munhu wa alakanya aku ti*b*a ncumo, a nga se ti*b*a ncumo kota lezi a faneleko kuti*b*a;
xip. 13. 8, 9, 12. Gal. 6. 3. 1 Tim. 6. 4.
3 Kanilezi loku munhu a ranza Nungungulu, ywaloye wa ti*b*yiwa hi yena.
Mat. 7. 23. Gal. 4. 9. 2 Tim. 2. 19.
4 Hikwalaho hi kota ya kuga zilo zi pahlelweko ka zifananiso, ha zi ti*b*a lezaku a xifananiso a hi ncumo laha tikweni, ni ku ngalo a ku kona Nungungulu kanilezi mu*n*we.
Marku 12. 29. xip. 10. 19. xipm. 6. Efe. 4. 6. 1 Tim. 2. 5.
5 Hakuba kutani ba hi kona laba ba bitanwako aku ba nungungulu, kutani le tilweni kutani misabeni; kwatsi hilezi ku nga kona banungungulu bo tala, ni tihosi to tala;
Joh. 10. 34.
6 Kani ka hina i kona Nungungulu mu*n*we, ni Dadani, a nga yena zon*k*le zilo, hina hi ka yena; ni Hosi yi*n*we, Jesu Kristu, hi kota yakwe zi kona zilo zon*k*le, na hina hi kota ya yena.
Joh. 1. 3. & 13. 13. Mit. 2. 36. & 17. 28. Roma 11. 36. xip. 12. 3. Efe. 4. 5, 6. Fil. 2. 11. Kol. 1. 16. Heb. 1. 2.
7 Ahemba ka banhu bon*k*le a ku kona loko kuti*b*a: kanilezi ba*n*wani, ba wa tolobele kala makunu ka zifananiso, baga ku kwatsi zilo zi pahlelweko zifananisweni; a mbilu ya*b*ye yi kareleko yi onheka.
xip. 10. 28, 29. Roma 14. 14, 23.
8 Kanilezi a kuga a ku hi lulameti ka Nungungulu: hambu, hi ngagi, hi bihile; kutani, ni loku higa, hi sasekile.
Roma 14. 17.
9 Kanilezi *k*larihani ku nga ku ku*k*la*k*leka loku ka *n*wina ku maha xikubekiso ka laba ba kareleko.
Gal. 5. 13. Roma 14. 13, 20.
10 Hakuba loku munhu a wona wena loyi u nga ni ku-

tiba u tsama kugeni tempe-
leni ya zifananiso, yi nga ta
ku mbilu yakwe, loku a ka-
rele, yi tiyiswa a kuga zilo
zi pahlelweko a zifananiso
ke?

xip. 10. 28, 32.

11 Hakuba hi kota ya kutiba
ka wena loyi a kareleko wa
loba, a nakuloni wa wena
loyi hi kota yakwe Kristu i
lofa.

Roma 14. 15, 20.

12 Zi ngaho, mu onha ka ba-
makabye, u lamata a timbi-
lu tabye ti kareleko, mu
onha ka Kristu.

Mat. 25. 40, 45.

13 Hikwalaho, loku a nyama
yi maha makabye wa mina
ku kubeka, cima nzi nga ta
haga a nyama, kasi a maka-
bye wa mina a nga kubeki.

Roma 14. 21. 2 Kor. 11. 29.

XIPIMO 9.

1 Mina a nzi klaklekile ke? a
nzi mupostoli ke? a nzi mu
wonangi Jesu a Hosi ya hi-
na ke? nwina a mu tiro wa
mina ka Hosi ke?

Mit. 9. 3, 15, 17. & 13. 2. & 18. 9. & 22. 14, 18. & 23. 11. & 26. 17. xip. 3. 6. & 4. 15. & 15. 8. 2 Kor. 12. 12. Gal. 2. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.

2 Loku ka banwani nzi nga
hi mupostoli, kani ka nwina
nzi yena: hakuba xitiyiso
xa wupostoli ganga hi nwi-
na ka Hosi.

2 Kor. 3. 2. & 12. 12.

3 A kuvika ka mina ka laba
ba nzi hlolako hi loku.

4 A zi hi fanele hina a kuga
ni kunwa ke?

xipm. 14. 1 Tesa. 2. 6. 2 Tesa. 3. 9.

5 A zi hi fanele kuhletela hi
nzulanzula hi wasati loyi a
nga kolwa, a ku kwatsi hi
bonkle bapostoli, ni bama-
kabye ba Hosi, ni Kefasi
ke?

Mat. 8. 14. & 13. 55. Marku 6. 3. Luka 6. 15. Gal. 1. 19.

6 Kutani hi mina nzoce na
Barnabasi, a zi hi fanele ku-
tsika kutira ke?

2 Tesa. 3. 8, 9.

7 Ngwa gihi bandla a hloma-
ko impi hi mali yakwe ke?
hi mani a byeleko a xivini,
a ngagi mihanzu ya xona
ke? kutani hi mani a risa-
ko nklambi, a ngagi masi
ya nklambi?

Joh. 21. 15. xip. 3. 6, 7, 8. 2 Kor. 10. 4. 1 Tim. 1. 18. & 6. 12. 2 Tim. 2. 3. & 4. 7. 1 Pet. 5. 2.

8 Nzi wula zilo lezi hi ma-
tsamela ya banhu? kutani
a nayo a wu wuli zona
ke?

9 Hakuba ku tsalilwe naywe-
ni wa Mosi, U nga huleli
mukaba honwini laha na yi
hula xipfaki. Kunene hi ti-
homu Nungungulu a celako
kota ke,

1 Tim. 5. 18.

10 Kutani i lo wula lezi kambe
hi kota ya hina? Ina, hi
kota ya hina ku lo tsalwa:
hakuba loye a rimako u fa-
nelwe hi kurima ni kutsu-
mba, ni loyi a hulako i
fanelwe hi kuhula na hi ni
kutsumba a xalaho.

2 Tim. 2. 6.

11 Loku hina hi xwanyele ka
nwina a zilo za ka moya, ku
hi xilo xa hombe loku hi ta

hula *z*ilo *z*a *n*wina *z*a nya-
ma ke?
Roma 15. 27. Gal. 6. 6.
12 Loku ba*n*wani ba abelwa
ntamo hehla ka *n*wina, hina
a hi hunzisi ke? Ahemba hi
wa nga tirisangi lowu nta-
mo; kanile*z*i hi lo rwala *z*ilo
*z*on*k*le, le*z*aku hi nga enge-
nisi a kukubeka ivangelini
ya Kristu.
Mit. 20. 33. xipm. 15, 18. 2 Kor. 11. 7, 9, 12. & 12. 13. 1 Tesa. 2. 6.
13 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku laba ba
kozelako hi *z*ilo *z*o basa ba-
ga a *z*ilo *z*a tempele ke, ni
laba ba labelelako alatini
mba *z*ilo *z*a alati ke?
14 Hambu le*z*o kambe a Hosi
yi yimisile laba ba bako hu-
ngu hi ivangeli kasi nga ba
hanya hi ivangeli.
Mat. 10. 10. Luka 10. 7. Gal. 6. 6. 1 Tim. 5. 17.
15 Kanile*z*i mina a nzi maha-
ngi xi*n*we xa le*z*i *z*ilo: a nzi
tsali le*z*i *z*ilo kasi ku fela ku
mahelwa ka mina: hakuba
*z*i wa sasekile ka mina a ku-
fa, kuhunza a ku munhu a
maha le*z*i nzi tsakako ha
*z*ona *z*i nga hi ncumo.
xipm. 12. Mit. 18. 3. & 20. 34. xip. 4. 12. 2 Kor. 11. 10. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8.
16 Hakuba loku mina nzi
kanela ivangeli, a nzi na
ncumo kutsaka ka xona;
hakuba le*z*i *z*i faneleko *z*i
bekilwe ka mina; hakuba
i kombo ka mina, loku nzi
nga kaneli ivangeli.
Roma 1. 14.
17 Hakuba loku nzi maha le*z*i
hi kuranza ka mina *n*winyi,
nzi na ni ncacezelo: kanile-
*z*i loku ku nga hi kuranza
ka mina, a wunanza gi yi-
miselwe ka mina.
xip. 3. 8, 14. & 4. 1. Gal. 2. 7. Fil. 1. 17. Kol. 1. 25.
18 Hi yini ncacazelo wa mina
ke? Hi lowu, le*z*aku nzi
kanela ivangeli, kasi nzi fela
ku maha ivangeli yi nga
xa*b*yiwi, le*z*o kasi nzi nga
tirisi nguvu le*z*i *z*i nzi sase-
keleko ka ivangeli.
xip. 7. 31. & 10. 33. 2 Kor. 4. 5. & 11. 7.
19 Hakuba hambu le*z*i nzi nga
*k*la*k*lekile ka banhu bon*k*le,
nzi lo ti neha lahasi ka wu-
kumbi ga*b*ye bon*k*le, kasi
nza kuma botala.
Mat. 18. 15. xipm. 1. Gal. 5. 13. 1 Pet. 3. 1.
20 Ka ba Juda nzi wa ku kwa-
tsi nzi mu Juda, kasi nza
fela ku kuma ba Juda; ka
laba ba nga lahasi ka nayo,
kwatsi nzi lahasi ka nayo,
na nzi nga hi lahasi ka na-
yo wutsumbu ganga, kasi
nza fela ku ba kuma laba
ba nga lahasi ka nayo;
Mit. 16. 3. & 18. 18. & 21. 23, &c.
21 Ka bona laba ba nga hi ko
na nayo, kwatsi a nzi wa
nayo, ku nga hi ku nzi wa
nga hi na nayo ka Nungu-
ngulu, lahasi ka nayo wa
Kristu, kasi nza fela ku ku-
ma laba ba nga hiko na na-
yo.
xip. 7. 22. Gal. 3. 2. Roma 2. 12, 14.
22 Ka laba ba kareleko nzi wa
ku kwatsi nzi karele, kasi
nza fela ku kuma laba ba
kareleko: nzi wa ku kwatsi
nzi *z*ilo *z*on*k*le ka banhu bo-

n*k*le, kasi hi le*z*o nzi hanyi-
sa ba*n*wani.
Roma. 11. 14. & 15. 1. xip. 7. 16. & 10. 33. 2 Kor. 11. 29.
23 Nzi lo maha *z*ilo *z*on*k*le hi
kota ya ivangeli, le*z*aku nzi
hlengela *z*i*n*we na yona.
24 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku laba ba
tsutsumako a makon*k*lwe-
kon*k*lwe ba tsutsuma bo-
n*k*le, kanile*z*i mu*n*we a ku
xi kuma? hambu le*z*o ka-
mbe tsutsumani, kasi ma
fela ku a ku amukeliswa.
Gal. 2. 2. & 5. 7. Fil. 2. 16. & 3. 14. 2 Tim. 4. 7. Heb. 12. 1.
25 Bon*k*le banhu laba ba kane-
tanako ba ti koma ka *z*ilo
*z*on*k*le. Makunu ba maha
le*z*i kasi ku kuma a xi*d*lo-
*d*lo le xibolako: kanile*z*i hi-
na hi lexi xi nga boliko a
xi*d*lo*d*lo.
Efe. 6. 12. 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 5. & 4. 7, 8. Jam. 1. 12. 1 Pet. 1. 4. & 5. 4. Kuv. 2. 10. & 3. 11.
26 Hikwalaho mina nza tsu-
tsuma le*z*o, kwatsi a hi *z*i-
nene; le*z*o nzalwa, kwatsi a
hi kuba moya:
2 Tim. 2. 5.
27 Nzi wu hlula miri wa mina,
nzi wu tisa wukumbini: ku
nga ku kutani, le*z*aku na
nzi kanele ka ba*n*wani, mi-
na wutsumbu ga mina nzi
koniwa.
Kol. 3. 5. Roma 6. 18, 19. & 8. 13. 2 Kor. 13. 5, 6.

XIPIMO 10.

1 A nzi *z*i ranzi, bamaka*b*ye,
le*z*aku nga mu nga hi ni ku
*z*i ti*b*a, le*z*aku a ba dadani
ba hina ba wa hi lahasi ka
refu, bon*k*le ba lo tsemaka-
nya bimbi;
2 Bon*k*le ba lo bapatizelwa ka
Mosi refini ni le bimbini;
3 Bon*k*le ba loga kuga ku*n*we
ka moya;
4 Bon*k*le ba lonwa kunwa ku-
*n*we ka moya: hakuba lo-
nwa ri*b*yeni ga moya legi gi
nga ba lanzela: ni ri*b*ye gi
wa hi Kristu.
5 Ahemba a linyingi la*b*ye
Nungungulu i wa nga tsaki
kwatsi ha bona: hakuba bo-
na ba lo loba xiwuleni.
Heb. 3. 17. Jude 5.
6 Makunu le*z*i *z*ilo hi *z*iwoniso
*z*a hina, kasi hi nga nabeli-
sisi kubiha, kota bona ba
dokolela.
7 Mu nga pahleli *z*ifananiso,
kwatsi hi ba*n*wani ba*b*ye;
kwatsi hile*z*i ku tsalilweko,
A banhu ba lo tsama lahasi
baga, banwa, ba lo suka ba
hlakana.
xipm. 14.
8 Nga na hi nga mahi wuba-
yi, kota ba*n*wani ba*b*ye ba
nga baya, ba lofa hi siku gi-
*n*we a makume mambiri ya
makume ya mazana ni ma-
nharu.
xip. 6. 18. Kuv. 2. 14.
9 Nga na hi nga ringi Hosi,
kota ba*n*wani ba*b*ye ba nga
yi ringa, ba lo dawa hi ti-
nyoka.
10 Mu nga kalali *n*wina, kwa-
tsi hi ba*n*wani ba*b*ye ba nga
kalala, ba lofa hi mudayi.
11 Makunu le*z*i *z*ilo *z*i lo mahe-
ka ka*b*ye hi n*d*lela ya ku
kombisa; *z*ilo *z*i tsalelwa a

kulaywe hina, hi cikelelwe-
ko hi kugumelwa ka tita-
nga.
Roma 15. 4. xip. 7. 29. & 9. 10. Fil. 4. 5. Heb. 10. 25, 37. 1 Joh. 2. 18.
12 Ngalezo loyi a alakanyako
ku ngalo u yimile a langu-
tisise kutani a ngawa.
Roma 11. 20.
13 A ku kona a kuringa ku ta
nga mu teka kanilezi hi lo-
ku ka munhu a kurwala:
kanilezi Nungungulu i ko-
lekile, loyi a ta nga kala ku
mu vumela mu ringwa ku-
hunza ntamo wa *n*wina;
kanilezi hi kuringwa i ta
mu mahela a n*d*lela ya ku-
pona, kasi ma fela ku ti-
misa.
xip. 1. 9. 2 Pet. 2. 9.

14 Nga hilezo, baranzekako,
cabani zifananiso.
xipm. 7. 2 Kor. 6. 17. 1 Joh. 5. 21.
15 Nzi wulawula kwatsi hi ka
ba*k*larihileko; ma nga pi-
mani lezi nzi zi wulako.
xip. 8. 1.
16 A kopo ya kukatekiswa leyi
hi yi katekisako, a hi hle-
ngelo wa nkata wa Jesu
Kristu ke? Ni xibaba lexi
hi kemako, a hi hlengelo
wa miri wa Kristu ke?
Mat. 26. 26, 27, 28. Mit. 2. 42, 46. xip. 11. 23, 24.
17 Na mu wona lezaku hina,
hi teleko, hi xibaba xi*n*we,
hi miri mu*n*we: hakuba hi-
na hon*k*le hi hlengele xiba-
ba xi*n*we.
Roma 12. 5. xip. 12. 27.
18 Mangа*b*ye Israeli hi ka nya-
ma: laba ba gako minyikelo
a ba hlengele ni lati ke?
Roma 4. 1, 12. & 9. 3, 5. 2 Kor. 11. 18. Gal. 6. 16.
19 Nzi yini zonake? a zilo zi
pahlelweko zi fananiso zi hi
ncumo ke, kutani a xifana-
niso i ncumo?
xip. 8. 4.
20 Kanilezi nza wula, lezi zilo
ba Matiko ba pahlelako, ba
pahlela ka madimoni, a hi
ka Nungungulu: a nzi zi
ranzi lezaku nga na mu hle-
ngela zi*n*we ni madimoni.
Kuv. 9. 20.
21 A mu koti kunwa kopo ya
Hosi, ni kopo ya madimoni:
a mu zi koti ku hlengela a
meza ya Hosi, ni meza ya
madimoni.
2 Kor. 6. 15, 16.
22 Kutani ha yi vuxela wuku-
xu a Hosi? hi na ntamo ku
yi hunza?

23 Zon*k*le zilo za vumeleka;
kanilezi zon*k*le zilo a zi fa-
nele. Zon*k*le zilo za vume-
leka; kanilezi zon*k*le zilo a
zi aki.
xip. 6. 12.
24 Nga ku nga hi kona munhu
a ti labelako yena *n*winyi,
kanilezi a ku sasa a wa ake-
lane wakwe.
Roma 15. 1, 2. xipm. 33. xip. 13. 5. Fil. 2. 4, 21.
25 Zon*k*le lezi zi xabiswako
masilaheni, ganani, mu nga
wutisi ncumo hi kota ya
mbilu;
1 Tim. 4. 4.
26 Hakuba misaba ya Hosi, ni
zon*k*le zi nga ka yona.
xipm. 28.

27 Loku mu*n*we wa*b*ye laba ba
nga kolwiko a ku ramba
mubuzweni, na mu laba
kuya; *z*on*k*le le*z*i ba *z*i be-
kako mahlweni ka *n*wina,
ganani, mu nga wutisi hi
kota ya mbilu.
Luka 10. 7.
28 Kanile*z*i loku munhu a ku
ka *n*wina, Le*z*i *z*i nyikelwe
ka *z*ifananiso, mu ngagi, hi
kota ya loyi a mu a mbele-
ko, na hi kota ya mbilu:
xip. 8. 10, 12. xipm. 26.
29 Nzi wula mbilu, yi nga hi
ko ya wena *n*winyi, kanile-
*z*i ya ba*n*wani; hakuba hi
yini ku*k*la*k*leka ka mina
kulamulwako hi yi*n*wani
mbilu ke?
Roma 14. 16.
30 Loku hi wuxinji nzi hlenge-
la, hi yini nzi wulawulwako
hi kubiha hi le*z*o nzi bonga-
ko ha *z*ona ke?
Roma 14. 6. 1 Tim. 4. 3, 4.
31 Ngale*z*o hikwalaho *n*wina
muga, kutani mu*n*wa, kani
hi yini lexi mu xi mahako,
xi maheni ka wukosi ga
Nungungulu.
Kol. 3. 17. 1 Pet. 4. 11.
32 Mu nga hi ni nanzu wa ku
kungubanyisa, hambu ka ba
Juda, ni ba Greki, kutani
ka ceci ya Nungungulu:
Mit. 20. 28. Roma 14. 13. xip. 8. 13.
& 11. 22. 2 Kor. 6. 3. 1 Tim. 3. 5.
33 Kwatsi hi le*z*i mina kambe
nza tsakisa banhu bon*k*le ka
*z*ilo *z*on*k*le, nzi nga labi a ku-
ganya ka mina *n*winyi, kani-
le*z*i a kuganya ka banyingi,
kasi ba fela kuhanyiswa.
Roma 15. 2. xip. 9. 19, 22. xipm. 24.

XIPIMO 11.

1 Mahani ba ecanyisi ba mi-
na, kotisa mina nzi nga wa
Kristu.
xip. 4. 16. Efe. 5. 1. Fil. 3. 17. 1 Te-
sa. 1. 6. 2 Tesa. 3. 9.
2 Makunu nza mu dzunza
hile*z*i ma nzi alakanya ka
*z*ilo *z*on*k*le, ni ku gonga mi-
layo, kota le*z*i nzi nga mu
nyikisa *z*ona.
xip. 4. 17. & 7. 17. 2 Tesa. 2. 15. & 3. 6.
3 Kanile*z*i nzi nga *n*wina mu
*z*i ti*b*a, a hloko ya banhu
bon*k*le hi Kristu; ni hloko
ya wasati hi wanuna; ni
hloko ya Kristu hi Nungu-
ngulu.
Joh. 14. 28. xip. 3. 23. & 15. 27, 28.
Efe. 5. 23. Fil. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2.
11, 12. 1 Pet. 3. 1, 5, 6.
4 Bon*k*le ba banuna ba ko-
mbelako kutani ba profeta-
ko, na fenengetile hloko ya-
kwe, i yi cela tingana hloko
yakwe.
xip. 12. 10, 28. & 14. 1, &c.
5 Kanile*z*i kani ngwa sati a
kombelako kutani a profe-
tako na hloko yakwe na yi
nga fenengetwangi i yi cela
tingana hloko yakwe: ha-
kuba loko ku*n*we ni ku i
cingile.
Mit. 21. 9.
6 Hakuba loku wasati a nga
fenengeti, a cingiwa: loku
ku hi tangana ka wasati a
kucinga kutani kukayiwa,
nga na a fenengeta.
7 Hakuba a wanuna hizinene
ku fanele a nga fenengeti
hloko yakwe, kwatsi a nga
xifananiso ni wukosi ga Nu-

ngungulu: kanilezi a wasati
wukosi ga wa nuna.
8 Hakuba a wanuna a hi wa
wasati; kanilezi a wasati
ngwa wanuna:
9 Kota lezi a wanuna a nga
mahelwangi wasati; kani-
lezi a wasati ka wanuna:
10 Hikwalaho ka lexi nga wa-
sati a hi ni mu woniso wa
ntamo hehla ka hloko ya-
kwe, kota ya tingelosi.
11 Ahemba a nga kona wasati
hi lahan*d*le ka wanuna, a
nga kona wanuna hi laha-
n*d*le ka wasati, le Hosi-
ni.

Gal. 3. 28.

12 Hakuba kota wasati a nga
wa wanuna, lezo ni wanuna
ngwa wasati; kanilezi zo-
n*k*le zilo za Nungungulu.

Roma 11. 36.

13 Lamulani wutsum*b*yini ga
*n*wina: zinene lezaku a wa-
sati a kombela ka Nungu-
ngulu na nga fenengetile
ke?
14 Hambu mahanyela wutsu-
mbu ga wona a ma mu go-
nzisi *n*wina, lezaku, loku a
wanuna a hi ni misisi yo le-
ha, ku hi tingana ka yena
ke?
15 Kanilezi loku a wasati a hi
misisi yo leha, mbukosi ka
yena: hakuba misisi yakwe
yi nyikilwe ka yena a ku
fenengeta.
16 Kanilezi loku munhu a laba
kukaneta, a hi na mukuwo
wa ku ngahi, hambu ticeci
ta Nungungulu a ti nawo.

1 Tim. 6. 4. xip. 7. 17. & 14. 33.

17 Kanilezi na nzi mu nyika
loku kulaya, a nzi mu kesi,
loku mu tsombana katigi-
*n*we na ku nga hi kusaseka
kanilezi kubiha.
18 Hakuba kuranga ka zon*k*le,
laha na mu tsombana ceci-
ni, nzizwa lezaku ku kona
kuhambana xikari ka *n*wi-
na; hi *k*lelo nza kolwa.

xip. 1. 10, 11, 12. & 3. 3.

19 Hakuba nga ku hi kona a
kuhambana xikari ka *n*wi-
na, kasi laba ba tiyisileko
ba fela kuwonekeliswa xi-
kari ka *n*wina.

Mat. 18. 7. Luka 2. 35. & 17. 1. Mit. 20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1, 2. 1 Joh. 2. 19.

20 Hikwalaho laha na mu tso-
mbana wutsumbu ga *n*wina
katigi*n*we, a zi koteki a ku-
ga xilalelo xa Hosi:
21 Hakuba a kugeni ka *n*wina
mu*n*we iga hi mahlweni ka
ba*n*wani a xilalelo xakwe;
mu*n*wani izwa n*d*lala, mu-
*n*wani i popilwe.

2 Pet. 2. 13. Jude 12.

22 Yini xana? *n*wina a mu na
tiyindlu a kuga ni kunwa
kona ke? kutani *n*wina mu
kanyisa ceci ya Nungungu-
lu, mu ba cela tingana laba
ba kalako ba nga hi nazo?
mu nga nzi wula yini ka
*n*wina? nzi ta mu ndzunza
ka lezi ke? A nzi na ku mu
ndzunza.

xip. 10. 32. Jam. 2. 6.

23 Hakuba nzi ku amukele ka
Hosi loku nzi nga mu nyika
kona, lezaku a Hosi Jesu
lego wusiku a nga nyike-

lwa ha gona i lo teka xi-
baba;
Mat. 26. 26. Marku 14. 22. Luka 22.
19. xip. 15. 3. Gal. 1. 1, 11, 12.
24 Laha na bongile, i lo xi
kema, a ku ngalo, Lexi hi
miri wa mina, lowu wu nga
wa *n*wina: lexi mahani kasi
ku nzi alakanya mina.
25 *Z*i wa ngaho ni kopo, a nza-
ko ka xilalelo, aku, Leyi
kopo hi xivumelwano xi*s*wa
xa nkata wa mina: lexi ma-
hani, kwatsi hi xikati xo-
n*k*le mu ta nganwa ha xona
kasi ku maha kualakanya
mina.
26 Hakuba kota laha mu gako
ha kona xibaba, mu nwako
kopo, mu bahungu hi kufa
ka Hosi yi kala yita.
Joh. 14. 3. & 21. 22. Mit. 1. 11. xip.
4. 5. & 15. 23. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa.
1. 10. Jude 14. Kuv. 1. 7.
27 Ngale*z*o kani hi wihi a ta
ngaga xibaba kutani anwa
kopo ya Hosi na nga fanele,
i ta na ni nanzu wa miri ni
nkata wa Hosi.
Joh. 6. 51, 63, 64. & 13. 27. xip. 10. 21.
28 Nga na munhu a hlola wu-
tsumbu gakwe, le*z*o a age
xibaba anwe kopo.
2 Kor. 13. 5. Gal. 6. 4.
29 Hakuba loyi a gako a nwa-
ko, waga wanwa a kulamu-
la ka wutsumbu ga yena,
loku a pimi a miri wa
Hosi.
Roma 13. 2.
30 Hi kota ya lexi banyingi ka
*n*wina ba kareleko ba ba-
*b*yako, a hi ba tsongwani ba
e*k*lelako.
31 Hakuba loku hi pimisisa
wutsumbu ga hina, a nga
hi na kulamulwa.
1 Joh. 1. 9.
32 Kanile*z*i loku hi lamulwa,
hi biwa hi Hosi, kasi ha ka-
la kukoniwa ni tiko.
Heb. 12. 5–11.
33 Ngale*z*o, bamaka*b*ye, laha
na mu tsombana katigi*n*we
ku taga, rinzelanani.
34 Loku a hi kona munhu a
zwako n*d*lala, nga aga le
kaya; kasi kutsombana ka
*n*wina ku nga hi kulamula.
La*z*i *z*i seleko nzi ta *z*i lula-
meta laha na nzi tile.
xipm. 21, 22. xip. 4. 19. & 7. 17. Tit. 1. 5.

XIPIMO 12.

1 Makunu hi kota ya *z*inyi-
kiwo *z*a moya, bamaka*b*ye,
a nzi nga mu nga *z*i ti*b*i
*n*wina.
xip. 14. 1, 37.
2 Ma *z*i ti*b*a le*z*aku laha na
ma hi ba Matiko mu wa ko-
kelwa kule ka *z*ifanaiso le*z*o
i *z*a *z*iwiri, ni kwihi laha mu
nga kokwa ha kona.
xip. 6. 11. Efe. 2. 11, 12. 1 Tesa. 1. 9.
Tit. 3. 3. 1 Pet. 4. 3.
3 Ngahile*z*o nza mu nyika ku
pima, le*z*aku a nga kona
munhu a wulawulako hi
Moya wa Nungungulu a ku,
Jesu wa rukeka; ni munhu
a nga na wula, a ku Jesu i
Hosi, kanile*z*i hi ka Moya
wa Kubasa.
Mat. 16. 17. Marku 9. 39. Joh. 15. 26.
2 Kor. 3. 5. 1 Joh. 4. 2, 3.
4 Makunu ku kona kutsala-
ngana ka *z*inyikiwo, kani-
le*z*i a Moya mu*n*we.
Roma 12. 4, &c. Heb. 2. 4. 1 Pet. 4.
10. Efe. 4. 4.

5 Ku kona kutsalangana ka
kukozela, a Hosi nji*n*we.
Roma 12. 6, 7, 8. Efe. 4. 11.
6 Ku kona kutsalangana ka
kutira, kanile*z*i Nungungu-
lu mu*n*we, a tirako *z*ilo *z*o-
n*k*le ka *z*on*k*le.
Efe. 1. 23.
7 Kanile*z*i ka loyi ni loyi ku
nyikilwe kuwonekeliswa ka
Moya kasi wa vuna bon*k*le.
Roma 12. 6, 7, 8. xip. 14. 26. Efe. 4. 7. 1 Pet. 4. 10, 11.
8 Hakuba ka mu*n*we ku nyi-
kilwe hi Moya a mhaka ya
ku*k*lariha; ni ka mu*n*wani
a mhaka ya kuti*b*a, hi ka
walowo Moya mu*n*we:
xip. 1. 5. & 2. 6, 7. & 13. 2. 2 Kor. 8. 7.
9 Ka mu*n*wani a kukoleka,
ka walowo Moya mu*n*we;
ka mu*n*wani *z*inyikiwo *z*a
kuhanyisa nzeni ka Moya
mu*n*we;
Mat. 17. 19, 20. Marku 16. 18. xip. 13. 2. Jam. 5. 14.
10 Ni ka mu*n*wani mitiro ya
mintamu; a ka mu*n*wani
kuprofeta; ni ka mu*n*wani
hi kupima mimoya: ni ka
mu*n*wani a tirimi ta tixaka
ta hambeneko; ni ka mu-
*n*wani a ku*k*lamusela a tiri-
mi:
xipm. 28, 29. Marku 16. 17. Mit. 2. 4. & 10. 46. xip. 13. 1, 2. & 14. 1, 29, &c. Gal. 3. 5. 1 Joh. 4. 1. Roma 12. 6.
11 Kanile*z*i *z*on*k*le *z*i tirwa hi
munwe walowo Moya, wu
hambanyisa ka munhu ni
kanyingi kota kuranza ka
wona.
Joh. 3. 8. Roma 12. 6. xip. 7. 7. 2 Kor. 10. 13. Efe. 4. 7. Heb. 2. 4.

12 Hakuba kwatsi hi miri wu
nga mu*n*we, wu na ni *z*iro
*z*o tala, ni *z*on*k*le a *z*iro *z*a
miri, na *z*i tele, *z*i hi miri
mu*n*we; *z*i ngaho hi ka Kri-
stu.
xipm. 27. Roma 12. 4, 5. Efe. 4. 4, 16. Gal. 3. 16.
13 Hakuba ka Moya mu*n*we
hina hon*k*le hi lo bapatize-
lwa ka miri mu*n*we, kutani
hi ba Juda kutani hi ba
Greki, kutani hi tikumbi
kutani hi *k*la*k*lekile; hina
hon*k*le hi mahilwe kunwa
ka Moya mu*n*we.
Joh. 6. 63. & 7. 37, 38, 39. oma 6. 5. Gal. 3. 28. Efe. 2. 13, 14, 16. Kol. 3. 11.
14 Hakuba a miri a hi xiro xi-
*n*we, kanile*z*i *z*itele.
15 Loku a konzo wu wula,
Hakuba mina a nzi hi ca-
nja, mina a nzi wa miri; a
hi wona hikwalaho a hi wa
miri.
16 Loku a n*d*lebe zi wula, Ha-
kuba mina a nzi tihlo, mina
a nzi wa miri; a hi yona hi-
kwalaho a hi ya miri.
17 Loku a miri won*k*le wu wa
hi tihlo, nga ku hi kwihi
kuzwa ke? loku won*k*le wu
wa hi kuzwa nga ku hi kwi-
hi kunuheta ke?
18 Kanile*z*i makunu Nungu-
ngulu i yimisile a *z*iro a xi-
*n*we ni xi*n*wani laha ka
miri, kota *z*i mu nengelisa-
ko.
xipm. 11, 28. Roma 12. 3. xip. 3. 5.
19 Loku *z*on*k*le *z*i wa hi *x*iro
xi*n*we, nga wu hi kwihi
miri ke?
20 Kanile*z*i makunu ku kona
*z*iro *z*inyingi,. kanile*z*i miri
mu*n*we.

21 Ni tihlo a gi koti ku wula
ka canja, A nzi ku labi:
kutani a hloko ka mikonzo,
A nzi ku labi wena.
22 Kokwihi, nguvu lezi, lezo zi-
ro za miri zi nga kwatsi zi
karele za labeka:
23 Lawo maklelo ya miri, hi
alakanyako aku matso-
ngwani kudzunzweni, ka
wona ha dzunza nguvu; ni
maklelo ya hina laya ma
nyenyekako ma sasa ngu-
vu;
24 A ziro za hina lezi zatsi a zi
labi ncumo: kanilezi Nu-
ngungulu wa lonzowota mi-
ri katiginwe, a nyikako ku-
gongolwa ka klelo legi gi
nga vumalako;
25 Kasi ku fela ku kala ku nga
kona a wufenemete mirini;
kanilezi kasi a ziro zi fela ku
zwela xinwe ni xinwani.
26 Hambu xiro xinwe xi xani-
seka, zonkle ziro zi xaniseka
zinwe naxo; kutani xiro xi-
nwani xa kesiwa, ni ziro zo-
nkle zi hlakana zinwe naxo.
27 Makunu nwina mu miri wa
Kristu, na mu hi zire nwe-
nklelele.

Roma 12. 5. Efe. 1. 23. & 4. 12. & 5. 23, 30. Kol. 1. 24.

28 Nungungulu i yimisile ba-
nwani cecini, kuranga a
bapostoli, ku gamela bapro-
feti, a ka wunhari bago-
nzisi, zonake a ziwoniso,
zanake ni zinyikiwo za ku-
hanyisa, a bavuni, a bafu-
meli, a tirimi ti hambene-
ko.

Mit. 13. 1. Roma 12. 6, 8. xipm. 9, 10. Efe. 2. 20. & 3. 5. & 4. 11. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 17, 24.

29 Bonkle hi bapostoli ke? bo-
nkle hi baprofeti ke? bonkle
hi bagonzisi ke? bonkle hi
batiri ba ziwoniso ke?
30 Bonkle hi na zinyikiwo za
kuhanyisa ke? bonkle ba
wulawula a tirimi ke? bo-
nkle ba klamuseli ke?
31 Kanilezi nabelisisani ha ho-
mbe nguvu a zinyikiwo.
Nza ha nonohisa ku kombi-
sa hi ndlela yo saseka ngu-
vu ka nwina.

xip. 14. 1, 39.

XIPIMO 13.

1 Loku nzi wulawula hi tiri-
mi ta banhu ni ta tingelosi,
kanilezi na nzi hi haba ku-
ranza, nzi maha suku wu
ngelengetako, ni xiketse xi
nge ngongo.
2 Loku nzi hi ni xinyikiwo xa
kuprofeta, nzi tiba konkle
kufihlakala ni kutiba ko-
nkle; nzi hi ni kukoleka
konkle, lezaku nzi susa a
zitsunga, kanilezi na nzi hi
haba kuranza a nzi ncumo.

Mat. 7. 22. & 17. 20. Marku 11. 23 Luka 17. 6. xip. 12. 8, 9, 10, 28. & 14. 1, &c.

3 Hambu nzi abela zonkle nzi
nga nazo a gisa zisiwana,
hambu nzi nyika a miri wa
mina akuba wu hiswa, ka-
nilezi na nzi haba kuranza,
nzi nga ta binzula ncumo.

Mat. 6. 1, 2.

4 A kuranza ka timisa nguvu,
ku nene; kuranza a ku na
wukuxu; kuranza a ku du-

misi wutsumbu ga kona, a
ku ti kukumukisi,
1 Pet. 4. 8.
5 A ku ti maheli lezi zi nga fa-
neliko, a ku ti labeli ka kona
nwinyi, a ku na kuzangara,
a ku alakanyi kubiha;
xip. 10. 24. Fil. 2. 4.
6 A kutsaki hi lezi zi nga lu-
lamangiko, kanilezi kutsa-
ka hizinene;
Roma 1. 32. 2 Joh. 4.
7 Ku rwala zilo zonkle, kuko-
lwa zilo zonkle, kutsumba
zilo zonkle, ku timisela zilo
zonkle.
Roma 15. 1. Gal. 6. 2. 2 Tim. 2. 24.
8 A kuranza cima a ku tsa-
nzeki: kanilezi kutani ku
kona kuprofeta, ku ta mbe-
la; kutani ku kona a tirimi,
ti ta miyela; kani ku kona
a kutiba, ku ta mbela.
9 Hakuba ha tiba hi klelo, hi
profeta hi klelo:
xip. 8. 2.
10 Kanilezi laha loku ku mba-
leleko na ku tile, lezi zi nga
hi klelo zi ta hunza.
11 Laha na nza ha hi xihlangi,
nzi wulawula kwatsi hi xi-
hlangana, nzi lozwa ku
kwatsi nzi xihlangana, nzi
lo alakanya kota xihlanga-
na: makunu laha nzi mahile
wanuna, nzi tsikile a zilo
za wuhlangi.
12 Hakuba makunu ha wona
laha wonini, ku bangamela;
kanilezi zonake ngohe hi
ngohe: makunu nza tiba hi
klelo; zonake nzi ta tiba ko-
ta lezi nzi nga tibile.
Mat. 18. 10. 2 Kor. 3. 18. & 5. 7. Fil.
3. 12. 1 Joh. 3. 2.
13 Kanilezi makunu zi tsama
kukoleka, kutsumba, kura-
nza, lezi zinharu; a xa ho-
mbe nguvu ka zona hi ku-
ranza.

XIPIMO 14.

1 Lanzelani a kuranza; na
mu nga mu nabelisisa ngu-
vu a zinyikiwo za moya,
nguvu kambe a ku profeta.
xip. 12. 31.
2 Hakuba loyi a kanelako hi
lirimi a nga wulawuli ka
banhu, kanilezi ka Nungu-
ngulu; hakuba a nga kona
munhu a pimako; kanilezi
hi ka moya i wulawula mi-
fihlakalo.
Mit. 2. 4. & 10. 46. & 22. 9.
3 Kanilezi ka loyi a profetako
i wulawula ka banhu ku
maha kuaka, ni ku tangali-
swa, ni wuyiselwa.
4 Loyi a wulawulako hi lirimi
i akela wutsumbu gakwe;
kanilezi loyi a profetako i
akela ceci.
5 Makunu nzi nga nwenkle
mu wulawula hi tirimi, ka-
nilezi nguvu nga mu pro-
feta: ngwa hombe loyi a
profetako ku hunza loyi a
wulawulako hi tirimi, sase-
ka loku a klamuselwa, kasi
a ceci ya amukela aku aki-
wa.
6 Kanilezi mukunu, bamaka-
bye, loku nzita ka nwina
nza wulawula hi tirimi, nzi
ta mu vuna hi ku yini, sa-
seka loku nzi wulawula ka
nwina kutani hi ndlela ya
kuvulula, kutani nja kuti-

*b*a, kutani nja kuprofeta,
kutani kugonzisa?
xipm. 26.
7 Hambu ni *z*ilo *z*i nga haba
kuhanya, *z*a wonisa mage-
zu, kutani xitende kani i
kubu, loku *z*i nga wonisi a
kuzwakala ka guwa ga *z*o-
na, ku ta ti*b*yiwa hi ku yini
a ku kubiwa xitende ni ku i
gubu gi biwako ke?
8 Loku a punzu wu zwata
ge*z*u gi nga ti*b*yiwiko, hi-
mani a ta nga longisela wu-
tsumbu gakwe a impi ke?
9 Le*z*o kambe *n*wina, saseka
loku mu wulawula hi tirimi
kuwula kwatsi kasi za fela
kupimiwa, *z*i ta ti*b*yiwa hi
ku yini le*z*i *z*i wulwawulwa-
ko ke? hakuba mu ta wula-
wula mhehweni.
10 Ku kona, kutani, a tixaka
tinyingi ta magezu tikwe-
ni, kanile*z*i a li kona lixa-
ka li nga hi ko ni kuzwi-
wa.
11 *Z*onake loku nzi nga ti*b*i le-
*z*i *z*i wulwako hi gezu, nzi
ta maha ka yena loyi a wu-
lawulako a wa matiko, ni
loyi a wulawulako ngwa
matiko ka mina.
12 Le*z*o kambe *n*wina, ku su-
kela kunabeleni ka *n*wina
ka *z*inyikiwo *z*a ka moya,
ecani le*z*aku mu tsama kua-
kiweni ka ceci.
13 Ngahile*z*o nga loyi a wula-
wulako hi lirimi a kombe-
la kasi a fela ku *k*lamuse-
lwa.
14 Hakuba loku nzi kombela
hi lirimi, a moya wa mina
wa kombela, kanile*z*i a ku-
pima ka mina a ku na mi-
hanzo.
15 Ku yini *z*ona ke? nzi ta ko-
mbela hi moya, ni ku nzi ta
kombela hi kupima kambe:
nzi ta yimbelela hi ka moya,
ni ku nzi ta yimbelela hi
kupima kambe.
Efe. 5. 19. Kol. 3. 16.
16 Le*z*o loku u kesa hi moya, i
ta ku yini loyi a nga wutsa-
*n*weni go kala a nga gonza-
ngi a ku Ameni laha na
kubongiwa, na u wona le-
*z*aku a nga *z*i ti*b*i le*z*i u *z*i
wulako wena?
xip. 11. 24.
17 Hakuba wena hi*z*inene wa
kesa kwatsi, kanile*z*i ba-
*n*wani a ba·akiwi.
18 Nza bonga Nungungulu,
mina nza wulawula hi tiri-
mi kuhunza *n*wina *n*we-
n*k*le:
19 Ahemba lomo cecini nza ra-
nza ku wulawula n*k*lanu
wa timhaka hi kupima ka
mina, kasi nza gonzisa ba-
*n*wani kambe, kuhunza ma-
zana ya mazana ya timhaka
hi lirimi.

20 Bamaka*b*ye, mu nga mahi
wuhlangi hi kupima: ahe-
mba hi kubiha nga mu ma-
ha *z*ihlangi, kanile*z*i kupi-
meni mahani madota.
Mat. 11. 25 & 18. 3. & 19. 14. Roma 16.
19. xip. 3. 1. Efe. 4. 14. Heb. 5.
12, 13. 1 Pet. 2. 2.
21 Hi ka nayo ku lo tsalwa, Hi
munhu wa tirimi ti nga ti-

*b*yiwiko ni milomu ya bapfumba nzi ta wulawula ka laba banhu; hambu le*z*i ba ta nga kala ku nzizwa, ku wula Hosi.

Joh. 10. 34.

22 Ngahile*z*o a tirimi ta ka *z*iwoniso, ku nga hi ka laba ba kolwako, kanile*z*i ka ba nga kolwiko: kanile*z*i a kuprofeta ku hi xiwoniso, ku nga hi ka ba nga kolwiko, kanile*z*i ka bona laba ba kolwako.

23 Hikwalaho loku a ceci yo*nk*le yi tsombana katigi*n*we, bon*k*le ba wulawula hi tirimi, laho ku cikela munhu a nga gonzangiko kutani a nga kolwiko, ba nga ta ku *n*wina mu hungukile ke?

Mit. 2. 13.

24 Kanile*z*i loku bon*k*le ba profeta, laho ku cikela mu*n*we a nga kolwiko, kutani a nga gonzangiko, wa lulekwa hi bon*k*le, wa lamulwa hi bo*nk*le;

25 A kufihlakala ka mbilu yakwe ka wonekeliswa; le*z*o i tawa lahasi hi mikonzo yakwe a dumisa Nungungulu, na kanela le*z*aku Nungungulu i kona xikari ka *n*wina hi *z*inene.

26 Hi yini *z*ona ke, bamaka*b*ye? Laha na mu tsombana, mu*n*wani i na ni lisimu, i na ni kugonzisa, i na ni kuvululiwa, i na ni lirimi, i na ni ku*k*lamusela. Nga *z*ilo *z*on*k*le *z*i mahelwa kuakiweni.

xipm. 6. xip. 12. 7, 8, 9, 10. 2 Kor. 12. 19. Efe. 4. 12.

27 Loku a hi kona munhu a wulawulako hi lirimi, nga ha hi bambiri, kutani cukwana banharu, kasi ha lanzisana; a mu*n*we a *k*lamusele:

28 Kanile*z*i loku ku nga hi kona a mu*k*lamuseli, nga a miyela lomo cecini; a wulawula ka wutsumbu gakwe, ni ka Nungungulu.

29 Baprofeti nga ba wulawula ba hi ba mbiri kutani banharu, ni ba*n*wani nga ba pima.

xip. 12. 10.

30 Kanile*z*i loku kuvululwa ku mahwa ka loyi a tsamileko, nga lo wo ranga a ku tiwitiwi bi.

1 Tesa. 5. 19, 20.

31 Hakuba *n*wen*k*le ma *z*i kota kuprofeta mu*n*we ni mu*n*wani, kasi banhu bon*k*le ba fela ku gonza, ba fela ku tangaliswa;

32 Hakuba mimoya ya baprofeti ya ti koramisa ka baprofeti;

1 Joh. 4. 1.

33 Hakuba Nungungulu a hi Nungungulu wa xipitipiti, kanile*z*i wa kurula; kota ticecini ton*k*le ta bobasa.

xip. 11. 16.

34 Nga ba basati ba miyela lomo ticecini: hakuba a ku vumelwe ka bona le*z*aku ba wulawula; kanile*z*i nga ba

ti koramisa, kota kuwula
ka nayo.
xip. 11. 3. Efe. 5. 22. Kol. 3. 18. 1 Tim. 2. 11, 12. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1.
35 Loku ba ranza ku ti*b*a ncu-
mo, xo maha nga ba wutisa
banuna ba*b*ye le kaya: ha-
kuba ku tingana ka wasati
ku kanela cecini.
36 Yini xana? ku wa hi ka
*n*wina laha mhaka ya Nu-
ngungulu yi nga huma yi
fambiswa ke? kutani yi lo-
ta ka *n*wina *n*wece?
37 Loku a hi kona munhu
a alakanyako a wutsumbu
gakwe a ku muprofeti, ku-
tani ngwa moya, nga a hi
ni kuti*b*a ka le*z*i *z*ilo nzi
tsalako ka *n*wina, aku *z*i hi
kulaya ka Hosi.
2 Kor. 10. 7. 1 Joh. 4. 6.
38 Kanile*z*i loku munhu a nga
ti*b*i, nga a tsama na nga
ti*b*i.
39 Ngahile*z*o, bamaka*b*ye, la-
bisisani ha hombe nguvu
kuprofeta, mu nga beleteli
ku wulawula hi tirimi.
xip. 12. 31. 1 Tesa. 5. 20.
40 Kanile*z*i nga *z*on*k*le *z*i ma-
hiwa kwatsi *z*i ecetelwa.
xipm. 33.

XIPIMO 15.

1 Makunu nza ti*b*ekisa ka
*n*wina, bamaka*b*ye, a iva-
ngeli leyi nzi yi kaneleko
ka *n*wina, leyi kambe mu
lo yi amukeleko, kambe mu
yimileko ha yona,
Roma 5. 2. Gal. 1. 11.
2 Na hi yona kambe mu ha-
nyisilwe; nza yi ti*b*ekisa,
nzi wula, hi ka hi timhaka
nzi nga ti kanela ka *n*wina,
loku mu ti komisile, ku nga
saseka mu kolilwa mahala.
Roma 1. 16. xip. 1. 21. Gal. 3. 4.
3 Hakuba nzi lo nyika ka
*n*wina kuranga ka *z*on*k*le
le*z*i minawu nzi nga *z*i amu-
kele kambe, aku Kristu i lo
fisa ku yini hi *z*onho *z*a hina
kota hi ka mitsalo;
Luka 24. 26, 46. Mit. 3. 18. & 26. 23. xip. 11. 2, 23. Gal. 1. 12. 1 Pet. 1. 11. & 2. 24.
4 Ni ku i wa kelelwe; ni ku i
lo vuka hi siku ga manharu
kota hi ka mitsalo;
Luka 24. 26, 46. Mit. 2. 25–31. & 13. 33, 34, 35. & 26. 22, 23. 1 Pet. 1. 11.
5 Le*z*aku i lo woneka ka Ke-
fasi; *z*onake ka kume ni
bambiri;
Mat. 28. 17. Marku 16. 14. Luka 24. 34, 36. Joh. 20. 19, 26. Mit. 10. 41.
6 *Z*onake i lo woneka ka ba-
maka*b*ye ba hunzako n*k*la-
nu wa mazana katigi*n*we,
labo a banwani ba bona ba
hi kona ni nyamu*k*le, ka-
nile*z*i ba*n*wani ba e*k*lele;
7 *Z*onake i lo woneka ka Ja-
mesi; *z*onake ka bon*k*le ba-
postoli;
Luka 24. 50. Mit. 1. 3, 4.
8 Ni kugumesa ka bon*k*le, ni
ka mu*n*we a nga lo *t*ralwa
hi xikati xi nga faneliko
yena i lo wonekeliswa ka
mina kambe.
Mit. 9. 4, 17. & 22. 14, 18. xip. 9. 1.
9 Hakuba mina nzi tsongwa-
nyani ka bapostoli, a nzi
faneli kubitanwa ku nzi
mupostoli, hakuba nzi lo xa-

nisa a ceci ya Nungungu-
lu.
Mit. 8. 3. & 9. 1. Gal. 1. 13. Efe. 3. 8. Fil. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
10 Kanilezi hi kota ya wuxinji
ga Nungungulu mina nzi
kona laha nzi nga kona: ni
wuxinji gakwe legi gi nga
ka mina a gi kumiwangi
mahala; kanilezi nzi tirile
ha hombe nguvu kuhunza
bona bon*k*le: na ku nga ku
nga hi mina, kanilezi wuxi-
nji ga Nungungulu legi gi
nga zi*n*we na mina.
Mat. 10. 20. Roma 15. 18, 19. 2 Kor. 3. 5. & 11. 23. & 12. 11. Gal. 2. 8. Efe. 3. 7, 8. Fil. 2. 13.
11 Hambu ku hi mina kutani
hi bona, lezo ha kanela, le-
zo ma kolwa.

12 Makunu loku Kristu a ka-
nelwa lezaku i lo vuka hi
ka bafileko, ba wula hi ku
yini xikari ka *n*wina aku a
ku kona kuvuka hi ka bafi-
leko ke?
13 Kanilezi loku ku nga hi ko-
na kuvuka hi ka bafileko, ha-
mbu Kristu a nga vukangi:
1 Tesa. 4. 14.
14 Ni loku Kristu a nga vuka-
ngi, zonake kukanela ka hi-
na mahala, ni kukoleka ka
*n*wina mahala.
15 Ina, ha kumiwa na hi hi ba-
kustumunyu ba mawunwa
ba Nungungulu; hakuba hi
maha wukustumunyu ka
Nungungulu lezaku i lo vu-
xa Kristu: loyi a nga mu
vuxangiko, loku zi ngaho a
bafileko ba nga vuxiwa.
Mit. 2. 24, 32. & 4. 10, 33. & 13. 30.
16 Hakuba loku bafileko ba
nga vuxiwi, hambu Kristu
a nga vukangi:
17 Loku Kristu a nga vukangi,
a kukolwa ka *n*wina hi ma-
hala; *n*wina ma ha hi zo-
nhweni za nwina.
Roma 4. 25.
18 Zonake laba ba e*k*leleko ka
Kristu ba lobile.
19 Loku ka loku kuhanya ko-
ce hi kutsumbile ka Kristu,
hina ni banhu bon*k*le ha ti-
miselwa nguvu.
2 Tim. 3. 12.

20 Kanilezi makunu lezi Kri-
stu i vukile ka bafileko, a
matewula ya bona laba ba
e*k*leleko.
Mit. 26. 23. xipm. 23. Kol. 1. 18. 1 Pet. 1. 3. Kuv. 1. 5.
21 Ka hi loku ku nga sukela hi
ka munhu ku lota kufa, hi
ka munhu kambe ku lota a
kuvuka hi ka bafileko.
Joh. 11. 25. Roma 5. 12, 17. & 6. 23.
22 Kota hi ka Adamu bon*k*le
ba lofa, lezo kambe hi ka
Kristu bon*k*le ba ta mahwa
ba hanya.
23 Kanilezi loyi ni loyi hi ku
ecetelwa kakwe: Kristu hi
matewula yo ranga; ni laba
ba ka Kristu, a kuteni ka
yena.
xipm. 20. 1 Tesa. 4. 15, 16, 17.
24 Zonake ku cikela kugume-
lwa, laho a ta nyikela mu-
fumo ka Nungungulu, ha-
mbu Dadani; laho a ta nga
panzanya a kufumela ko-
n*k*le ni kuti*b*a kon*k*le ni
ntamo.
25 Hakuba nga a fuma, a kala

a beka lahasi ka mikonzo
yakwe a balala bakwe bo-
n*k*le.
Mit. 2. 34, 35. Efe. 1. 22. Heb. 1. 13. & 10. 13.
26 A nala wu gumela loyi a ta
nga panzanywa hi kufa.
2 Tim. 1. 10. Kuv. 20. 14.
27 Hakuba, Yena i lo beka *z*ilo
*z*on*k*le ku ti koramisa lahasi
ka mikonzo yakwe. Kani-
le*z*i laha na wula, *Z*onkle
*z*ilo *z*a ti koramisa ka yena,
*z*i la su dlu le*z*aku yena i si-
yile loyi a nga maha *z*on*k*le
ku ti koramisa ka yena.
Mat. 28. 18. Heb. 2. 8. 1 Pet. 3. 22.
28 Ni laha loku *z*ilo *z*on*k*le *z*i
ti koramisile ka yena, *z*o-
nake a *N*wana a wutsumbu
gakwe i ta ti koramisa ka
yena loyi a nga maha *z*ilo
*z*on*k*le ku ti koramisa ka-
kwe, kasi Nungungulu a
fela ku maha kon*k*le xakari
ka kon*k*le.
xip. 3. 23. & 11. 3. Fil. 3. 21.

29 Kambe ba ta maha yini la-
ba ba nga bapatizelwa ka
bafileko? loku ba nga vuki
a bafileko futsi, hi yini *z*o-
nake ba lo bapatizelwa ka
bona?
30 Hi yimeleni kambe hina le
mhangweni *z*i kati *z*on*k*le
ke?
2 Kor. 11. 26. Gal. 5. 11.
31 Nza kaneta hi kutangala
loku ku nga ka *n*wina, ba-
maka*b*ye, loku nzi nga na-
ko ka Kristu Jesu a Hosi ya
hina, nzifa masiku won*k*le.
Roma 8. 36. xip. 4. 9. 2 Kor. 4. 10, 11. & 11. 23. 1 Tesa. 2. 19.

32 Loku hi matsamela ya ba-
nhu nzi lolwa ni *z*ihari le
Efesusi, ku nzi vunile yini?
loku a bafileko ba nga vuki,
nga na higa hinwa, hakuba
manziko hi tafa.
Luka 12. 19. 2 Kor. 1. 8.
33 Mu nga kohliswi: A ku*k*la-
ngana ni kubiha ka bolisa
matsamela yo saseka.
xip. 5. 6.
34 Vukani kululameni, mu nga
oni; hakuba ba*n*wani a ba
na kuti*b*a ka Nungungulu:
nzi wula le*z*i ku mu cela ti-
ngana.
Roma 13. 11. Efe. 5. 14. 1 Tesa. 4. 5. xip. 6. 5.

35 Kanile*z*i mu*n*wani i ta wu-
la, Ba ta vukisa ku yini a
bafileko ke? na hi miri wa
ku yini ba ta nga vuka ha
wona?
36 Pupulu nziwena, le*z*i u *z*i
*b*yalako a *z*i mili, saseka
loku *z*i file:
Joh. 12. 24.
37 Ni le*z*i wena u *z*i *b*yalako, a
ku*b*yali lowo miri wu ta nga
nga wu hi kona kanile*z*i a
mbewu yoce, kutani *z*ipfa-
ki, kutani lixaka li*n*wani;
38 Kanile*z*i Nungungulu i yi
nyika miri kota kuranza
kakwe, ka timbewu ton*k*le
a miri wa yona yoce.
39 A nyama yon*k*le a hi nya-
ma ya lixaka li*n*we: kanile-
*z*i ku kona nyama yi*n*we ya
banhu, yi*n*wani nyama ya
*z*ihari, yi*n*wani nyama ya
tinyanyani, yi*n*wani nyama
ya *zid*luwani.
40 Ku kona kambe mimiri ya

le tilweni, ni mimiri ya laha
misabeni: kanilezi wukosi
ga le tilweni wu hi ginwe,
ni wukosi ga laha misabeni
hi ginwani.
41 Ku kona wukosi ginwe ga
gambu, ni ginwani wukosi
hi ga hweti, ni ginwani wu-
kosi hi ga tinyeleti; hakuba
nyeleti yinwe ya hambana
ni yinwani nyeleti hi wu-
kosi.
42 Lezo ni kuvuka ka bafileko.
Yi lo byalwa ni kubola; yi
vukile yi nga hi na kubola:
Mat. 13. 43.
43 Yi byalilwe hi ku nga du-
miseki; yi vukile hi wuko-
si: yi lo byalwa kukaraleni;
yi lo vuka hi ntamo:
Fil. 3. 21.
44 Ku lo byalwa hi miri wa
nyama; ku lo vuka hi miri
wa moya. Loku ku kona
miri wa mahanyela, ku ko-
na kambe miri wa moya.
45 Lezo kambe ku tsalilwe, A
munhu wo ranga Adamu i
lo maha muhefemulo wu
hanyako. Adamu wo gu-
mesa i lo maha muhefemulo
wu hanyako ka moya.
Joh. 5. 21. & 6. 33, 39, 40, 54, 57. Roma
5. 14. Fil. 3. 21. Kol. 3. 4.
46 Ahemba a hi kona ka kusa-
ngula loku ku nga moya,
kanilezi loku ku nga maha-
nyela; zonake lezi zi nga za
ka moya.
47 A munhu wa kurangula
ngwa misaba, hi ka misaba:
a munhu wo gamela ngwa
le tilweni.
Joh. 3. 13, 31.
48 A ba misaba, ba kotisa yena
a nga wa misaba kambe: a
ba ka tilo, ba kotisa yena a
nga wa le tilweni.
Fil. 3. 20, 21.
49 Kota lezi hi nga lo tekelela
mufananiso wa misaba, hi-
na kambe hi ta tekelela mu-
fananiso wa le tilweni.
Roma 8. 29. 2 Kor. 3. 18. & 4. 11. Fil.
3. 21. 1 Joh. 3. 2.
50 Makunu nzi wula lezi, ba-
makabye, lezaku a nyama
ni nkata a zi na kuga a tso-
mba ya mufumo wa Nu-
ngungulu; a kubola a kugi
tsomba ya ku-nga-boli.
Mat. 16. 17. Joh. 3. 3, 5.
51 Langutani, nzi mu byela
mifihlakalo: Hina honkle hi
nga ta eklela, kanilezi hi ta
hunzuluswa,
1 Tesa. 4. 15, 16, 17. Fil. 3. 21.
52 Hi xikatanyana, hi kuhati-
ma ka tihlo, ka punzu wa
ku gumesa: hakuba a pu-
nzu wu ta biwa, ni bafileko
ba ta vuka hi ku-nga-boliko,
hi ta hunzuluswa.
Mat. 24. 31. Joh. 5. 25. 1 Tesa. 4. 16.
53 Hakuba a kubola loku ku
fela ku ambaliswa ku-nga-
boliko, ni loku kufa ku ta
mbaliswa ku-ngafi.
2 Kor. 5. 4.
54 Kanilezi laha loku kubola
ku bakilwe laha ku-nga-bo-
liko, ni loku kufa ku ta
ambala kungafi, zonake ku
ta maheka a mhaka leyi yi
tsalilweko, a Kufa ku miti-
lwe hi kuhlula.
Heb. 2. 14, 15. Kuv. 20. 14.
55 O kufa, hi kwihi kuhlula

ka wena ke? O kufa, li
kwihi libole la wena ke?
56 A libole la kufa hi kuonha;
ni ntamo wa kuonha hi na-
yo:
Roma 4. 15. & 5. 13. & 7. 5, 13.
57 Kanilezi a kubongwa ku
nga hi ka Nungungulu, ha
nyikileko kuhlula hi kota
ya Hosi ya hina Jesu Kri-
stu.
Roma 7. 25. 1 Joh. 5. 4, 5.
58 Ngahilezo, bamaka*b*ye ba
mina ba ranzekako, nga
mu su ndende, mu nga tse-
katsekiswi, mu simamisa
mu tsamile tirweni wa Ho-
si, kotisa mu *z*i ti*b*ako a
kutira ka *n*wina a hi maha-
la ka Hosi.
xip. 3. 8. 2 Pet. 3. 14.

XIPIMO 16.

1 Makunu hi minyikelo ya
laba bobasa, kota le*z*i nzi
nga laya a ticeci ta le Gala-
tia, le*z*o mahani *n*winawu.
Mit. 11. 29. & 24. 17. Roma 15. 26.
2 Kor. 8. 4. & 9. 1, 12. Gal. 2. 10.
2 Hi siku go sangula ga so-
nto, nga loye ni loye a ti
bekela, kota ku katekiswa
kakwe, kasi kunyika ku
nga mahiwa laha na nzi
tile.
Mit. 20. 7. Kuv. 1. 10.
3 Ni laha na nzi cikela, kani
hi ba ha laba mu ta hlawu-
la ni mapapilo, nzi ta ba ru-
mela ku yisa a *z*inyikiwo *z*a
*n*wina le Jerusalema:
2 Kor. 8. 4, 6, 19.
4 Loku i nga *z*i fanela ku fa-
mba minawu kambe, ba ta
famba *z*inwe na mina.
2 Kor. 8. 4, 19.
5 Kanile*z*i nzi tata ka *n*wina,
laha na nzi tsemakanyile
nzi hunza Makedonia; ha-
kuba nzi ta hunza Make-
donia;
Mit. 19. 21. 2 Kor. 1. 16.
6 Kanile*z*i ka *n*wina *z*i nga
nga nzi ta tsama, ku mbela
wuxika, kasi ma 'nzi hele-
keta lwenzweni la mina ka-
ni hi kwihi laha nzi ta kuya
kona.
Mit. 15. 3. & 17. 15. & 21. 5. Roma 15.
24. 2 Kor. 1. 16.
7 Hakuba a nzi nabeli ku mu
wona makunu na nzi kari
nzi hunza; hakuba nza tsu-
mba ku ta tsama xikati loku
na *n*wina, loku a Hosi yi
vumela.
Mit. 18. 21. xip. 4. 19. Jam. 4. 15.
8 Kanile*z*i nzi ta tsama Efe-
susi kala ku cikela Pente-
kosti;
9 Hakuba a nyangwa ya ho-
mbe ya ku tira yi vululekile
ka mina, ba*n*yingi ba *k*la-
ngaletelako.
Mit. 14. 27. & 19. 9. 2 Kor. 2. 12. Kol.
4. 3. Kuv. 3. 8.

10 Makunu loku Timote ata,
cuwukani a tsame na *n*wina
na hi kutiya; hakuba yena
i tira tiro wa Hosi, kwa-
tsi hi le*z*i minawu nzi tira-
ko:
Mit. 19. 22. Roma 16. 21. xip. 4. 17.
Fil. 2. 20, 22. 1 Tesa. 3. 2.
11 Nga ku nga hi kona munhu
a mu kanyako. Mu hele-
keteni kwatsi hi kurula,
kasi i fela kuta ka mina:
hakuba nzi mu langutele
*z*i*n*we ni bamaka*b*ye.
Mit. 15. 33. 1 Tim. 4. 12.

12 Kanile*z*i hi ku kumbuka a
Apolose nakulori, nza mu
kongotela nguvu a kuta ka
*n*wina *z*i*n*we ni bamaka*b*ye:
hakuba i wa nga *z*iranzi *z*a-
kwe a kuta nakunu; kani-
le*z*i i tata laha a ta nga ku-
ma a kutsameka.
xip. 1. 12. & 3. 5.

13 Rinzelani *n*wina, mu yima
kunde kukolekeni, mu ma-
ha ku nga banuna, mu hi ni
ntamo.
Mat. 24. 42. & 25. 13. xip. 15. 1. Fil. 1. 27. & 4. 1. 1 Tesa. 3. 8. & 5. 6. 2 Tesa. 2. 15. 1 Pet. 5. 8. Efe. 6. 10. Kol. 1. 11.
14 Nga *z*on*k*le le*z*o mu *z*i ma-
hako mu *z*i maha kuranza-
neni.
xip. 14. 1. 1 Pet. 4. 8.

15 Makunu nza mu kongotela
*n*wina, bamaka*b*ye (ma yi
ti*b*a yin*d*lu ya Stefani, le*z*a-
ku yi mihanzu yo ranga ya
le Akaia, ni ku ngalo ba ti
yimisela aku ba ba kozela
laba bobasa),
Roma 16. 5. xip. 1. 16. 2 Kor. 8. 4. & 9. 1. Heb. 6. 10.
16 Le*z*aku *n*wina mu ti kora-
misa ka wa ku ngahi, ni ka
bon*k*lelele laba ba vunako
ntirweni na tira.
Heb. 6. 10. & 13. 17.
17 Nza tsaka hi kuta ka Stefa-
ni na Fortunatusi, na Akai-
kusi: hakuba le*z*i mu nga
kari mu *z*i vumala ka *n*wina
ba mu nyikile *z*ona.
2 Kor. 11. 9. Fil. 2. 30. File. 13.
18 Hakuba bona ba kufumetile
a moya wa mina ni *n*wina:
hikwalaho ba ti*b*eni kwatsi
a ba ku ngaho.
Kol. 4. 8. Fil. 2. 29. 1 Tesa. 5. 12.

19 A ticeci ta leno Asia ta mu
rungula. Akwila na Prisila
ba mu rungula nguvu *n*wi-
na ka Hosi, *z*i*n*we ni ceci le
yi nga le n*d*lwini ya*b*ye.
Roma 16. 5, 15. File. 2.
20 Bon*k*le bamaka*b*ye ba mu
rungula. Rungulanani hi
ku*t*ro*t*ra ka kubasa.
Roma 16. 16.

21 A kurungula ka mina Pau-
le hi canja ga mina *n*winyi.
Kol. 4. 18. 2 Tesa. 3. 17.
22 Loku a nga a hi kona mu-
nhu a nga yi ranziko a Ho-
si, a mahe anathema. Ma-
ranatha!
Efe. 6. 24. Gal. 1. 8, 9. Jude 14. 15.
23 A wuxinji ga Hosi Jesu
Kristu a gi be *z*i*n*we na
*n*wina.
Roma 16. 20.
24 A kuranza ka mina nga ku
hi na *n*wina *n*wen*k*le ka
Kristu Jesu. Ameni.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PAULE MU POSTOLI KA BA LE KORINTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, a mupostoli wa Je-
su Kristu hi kuranza ka
Nungungulu, na Timote
maka*b*ye wa hina, ka ceci
ya Nungungulu leyi yi nga
le Korinte, *zin*we ni bobasa
bon*k*le laba ba nga le Aka-
ia gonkle.

1 Kor. 1. 1. Efe. 1. 1. Fil. 1. 1. Kol. 1. 1, 2. 1 Tim. 1. 1. 2 Tim. 1. 1.

2 A wuxinji ka *n*wina ga le
ka Nungungulu Dadani ni
ka Hosi Jesu Kristu.

Roma 1. 7. 1 Kor. 1. 3. Gal. 1. 3. Fil. 1. 2. Kol. 1. 2. 1 Tesa. 1. 1. 2 Tesa. 1. 2. File. 3.

3 A katekiswe Nungungulu
Dadani wa Hosi ya hina Je-
su Kristu, a Dadani wa wu-
xinji ni Nungungulu wa ku
tangalisa ;

Efe. 1. 3. 1 Pet. 1. 3.

4 A hi tangalisako kuxanise-
keni ka hina kon*k*le, kasi ha
fela ku tangalisa laba ba
nga le kuxanisekeni, hi ku-
tangaliswa loku hina wu-
tsumbu hi tangalisilweko hi
Nungungulu.

5 Kota le*z*i kuxaniseka ka
Kristu ku nga ka hina, le*z*o
kambe a kutangala ka hina
ku tsamile hi kota ya Kri-
stu.

Mit. 9. 4. xip. 4. 10. Kol. 1. 24.

6 Kanile*z*i kutani hi xanise-
kile, ku hi kutangala ka
*n*wina ni wutomi ga *n*wina;
kambe kutani ha tangala,
ku hi kutangala ka *n*wina,
ku tirako hi kutimisela ku
nonohisa ka kwaloko ku-
xaniseka loku na hinawu hi
nga xaniseka ha kona:

xip. 4. 15.

7 A kutsumba ka hina hi
*n*wina ku komisile; na hi
ti*b*a le*z*aku, kota le*z*i mu
hlengeleko kuxaniseka, le*z*o
kambe *n*wina mu hlengele-
ko kutangala.

Roma 8. 17. 2 Tim. 2. 12.

8 Hakuba a hi *z*i ranzi ku nga
mu nga ti*b*i, bamaka*b*ye, hi
kota ya kuxaniseka ka hina
loku ku nga hi cikelela Asia,
le*z*aku, hi wa tsimbeketilwe
lahasi ha hombe nguvu, he-
hla ka ntamo wa hina, ko-
tale*z*o hi nga ha celi kota hi
kuhanya ka hina :

Mit. 19. 23. 1 Kor. 15. 32. & 16. 9.

9 Ina, a wutsumbu ga hina hi
wa longisile kufa xikari ka
hina, kasi hi nga tsumbi a
wutsumbu ga hina, kanile*z*i
ka Nungungulu loyi a vu-
xako a bafileko :

10 A nga hi humesa kufeni ka
hombe, a ha hi humesako
kona: ka yena kambe ha ha
simamisako hi tsumba ya
hina, aku i ta hi humesa ;

2 Pet. 2. 9.

11 *N*winawu kambe mu vuna

*zin*we na hina hi kukongela
ka *n*wina; lezaku, a xinyi-
kiwo lexi xi nga nyikiwe
hina hi kota ya banyingi, a
kubongwa ku fela ku nyiki-
wa hi banyingi banhu hi
kota ya hina.
Roma 15. 30. xip. 4. 15. Fil. 1. 19.
File. 22.

12 Hakuba a wukosi ga hina
hi legi, a wukustumunyu
ga timbilu ta hina, lezaku hi
ka kubasa ni kuranza ka
Nungungulu, ku nga hi ku-
*k*lariha ka nyama kanilezi
hi wuxinji ga Nungungulu,
hi lo tsimbeta a wutsumbu
ga hina tikweni, ha hombe
nguvu ka *n*wina.
1 Kor. 2. 4, 13. xip. 2. 17. & 4. 2.
13 Hakuba a hi tsali *zin*wani
zilo ka *n*wina, kuhunza lezi
mu gonzileko kutani mu zi
ti*b*ako, nza tsumba aku mu
ta zi vumela kala kugume-
lwa:
14 Kota lezi mu hi ti*b*ileko
*n*wina kambe hi *k*lelo, leza-
ku hi wukosi ga *n*wina, ko-
tisa lezi *n*wina mu ga hina-
wu, hi siku ga Hosi ya hina
Jesu.
xip. 5. 12. Fil. 2. 16. & 4. 1. 1 Tesa. 2.
19, 20.

15 Hi ka kutsumba loku nzi
lo alakanyiswa kuta ka *n*wi-
na kusangula, kasi ma tsa-
kiswa hi ka kumbiri;
Roma 1. 11. 1 Kor. 4. 19.
16 Ka *n*wina nzi hunza nzi ya
Makedonia, kambe hi le Ma-
kedonia nzi ta ka *n*wina, ka
*n*wina kasi ma fela ku nzi
heleketa lwenzweni la mina
kuya Judia.
1 Kor. 16. 5, 6.
17 Laha hikwalaho na nzi la-
kanyisilwe lezo, nzi lo wo-
nisa a wulolo ke? kutani a
zilo lezi nzi zi hlawulako,
nzi hlawula hi ka nyama,
lezaki nga na hi ka mina
ku hi kona ina ina ni ko-
kwihi kokwihi ke?
xip. 10. 2.
18 Kanilezi kota lezi Nungu-
ngulu a tsumbekileko, a ti-
mhaka ta hina ka *n*wina a
hi ina ni ku kokwihi.
19 Hakuba *N*wana wa Nungu-
ngulu, Jesu Kristu, a nga
kanelwa xikari ka *n*wina hi
hina, yena mina na Silva-
nusi na Timote, ku wa nga
hi ku ina ni ku kokwihi,
kanilezi ka yena hi kona
ina.
Marku 1. 1. Luka 1. 35. Mit. 9. 20.
Heb. 13. 8.
20 Hakuba zi hi zi ngani zitsu-
mbiso za Nungungulu, ka
yena zi ngalo ina: ngahilezo
ka yena kambe hi kona
Ameni, ka wukosi ga Nu-
ngungulu hi kota ya hina.
Roma 15. 8, 9.
21 Makunu yena loyi a hi yi-
misile *zin*we na *n*wina ka
Kristu, a hi totile, hi Nu-
ngungulu;
1 Joh. 2. 20, 27.
22 Loyi kambe a hi tiyisile, i lo
hi nyika xikomisiso xa ka
Moya timbilwini ta hina.
xip. 5. 5. Efe. 1. 13, 14. & 4. 30. 2 Tim.
2. 19. Kuv. 2. 17.
23 Kanilezi nza bitana Nu-

ngungulu ku maha kustumunyu ka muhefemulo wa mina nzi lo timisela ka *n*wina a kuta le Korinte.
Roma 1. 9. 1 Kor. 4. 21. xip. 2. 3. & & 11. 31. & 12. 20. & 13. 2, 10. Gal. 1. 20. Fil. 1. 8.
24 Ku nga hi le*z*i hi nga ni ntamo hi kukolwa ka *n*wina, kanile*z*i hi *z*ivuneteli *z*a kunengela ka *n*wina: hakuba hi kukoleka mu yimile.
Roma 11. 20. 1 Kor. 3. 5. & 15. 1. 1 Pet. 5. 3.

XIPIMO 2.

1 Kanile*z*i nzi tiyisile le*z*i mina wutsumbu, le*z*aku nzi nga ta hata kambe ka *n*wina hi wusiwana.
xip. 1 23. & 12. 20, 21. & 13. 10.
2 Hakuba loku nzi mu cela wusiwana, himani *z*onake a nzi mahako nzi nengela, saseka loyi a mahiwako wusiwana hi mina?
3 Nzi lo tsala *z*ale*z*i *z*ilo, ku nga ku, laha na nzi cikele, nzi nga nga nzi ta celwa wusiwana hi laba nzi nga ta nga nzi tsakile ha bona; na nzi tsumba ka *n*wina *n*wen*k*le, le*z*aku a kutsaka ka mina hi kutsaka ka *n*wina *n*wen*k*le.
xip. 7. 16. & 8. 22. & 12. 21. Gal. 5. 10.
4 Hakuba hi kuxaniseka ka hombe ni kubayisa ka mbilu nzi lo mu tsalela *z*i*n*we ni mihloti yinyingi; na ku nga hi ku mu tatelwa hi wusiwana, kanile*z*i kasi ma fela ku ti*b*a kuranza loku nzi nga nako ha hombe nguvu ka *n*wina.
xip. 7. 8, 9, 12.
5 Kanile*z*i loku a hi kona a celileko wusiwana, i celile wusiwana, a hi ka mina, kanile*z*i hi *k*lelo (a nzi tsimbeketi kubinza) ka *n*wina *n*wen*k*le.
1 Kor. 5. 1. Gal. 4. 12.
6 Ku enele ka ywaloye mu*n*we loku kutsayiswa a nga tsayisilwe hi banyingi;
1 Kor. 5. 4, 5. 1 Tim. 5. 20.
7 Le*z*o kusaseka mu *k*lela mu mu tsetselela, mu mu tangalisa, ku nga ku hile*z*o a wa ku ngahi a mitiwa *z*i*n*we hi ku tatiwa hi wusiwana.
Gal. 6. 1.
8 Ngahile*z*o nza mu kongotela *n*wina ku tiyisa kuranza ka *n*wina ka yena.
9 Hakuba hi kugumelwa loku nzi lo tsala, kasi nza fela ku ti*b*a a ki tiya ka *n*wina, kutani ma ingisa ka *z*ilo *z*on*k*le.
xip. 7. 15. & 10. 6.
10 Kanile*z*i ka loyi mu tsetselelako ncumo, mina nza mu tsetselela kambe: hakuba kambe le*z*i nzi *z*i tsetseleleko, loku nzi nga nzi tsetselele ncumo, hi kota ya *n*wina nzi tsetselele tsum*b*yini wa Kristu;
11 Kasi ka hina ku nga hi kona a xibango xi kumiwako hi Satani: hakuba a hi hina hi nga ma ti*b*iko a mano yakwe.

12 Makunu laha na nzi cikele
Troasi hi ivangeli ya Kristu,
laha li*b*ati li vululekile ka
mina hi ka Hosi,
Mit. 16. 8. & 20. 6. 1 Kor. 16. 9.
13 Nzi wa nga hi ni ku re-
tsebele moyeni wa mina,
hakuba nzi wa nga mu ku-
mangi Titusi nakulori wa
mina: kanile*z*i nzi lo ba sa-
lisa, nzi loya Makedonia.
xip. 7. 5, 6.
14 Kanile*z*i a kubongwa nga
ku hi ka Nungungulu, loyi
a nge tsoma a hi rangela
kuhluleni hi ka Kristu, loyi
a wonekelisako hi hina a
masema ya kuti*b*a kakwe a
wutsa*n*weni gon*k*le.
15 Hakuba hina hi masema
ma nanzihako ya Kristu ka
Nungungulu, ka bona laba
ba hanyisilweko, ni ka bona
laba ba lobako;
1 Kor. 1. 18. xip. 4. 3.
16 Ka bona hi masema ya ku-
fa hi kufa; ka ba*n*wani a
masema ya kuhanya hi ku-
hanya. Hi mani a enelisi-
lweko hi le*z*i *z*ilo ke?
Luka 2. 34. Joh. 9. 39. 1 Kor. 15. 10.
xip. 3. 5, 6. 1 Pet. 2. 7, 8.
17 Hakuba hina a hi kwatsi hi
tele, laba ba bolisako mhaka
ya Nungungulu: kanile*z*i
kwatsi hi kuranza, kanile*z*i
kwatsi hi ka Nungungulu,
mahlweni ka Nungungulu,
ha wula hina ka Kristu.
xip. 1. 12. & 4. 2. & 11. 13. 2 Pet. 2. 3.

XIPIMO 3.

1 Hi kona ha rangulako ka-
mbe a ku ti tsanza wutsu-
mbu ke? ha ku laba kwa-
tsi hi ba*n*wani, a mapa-
pilo ya kulaya *n*wina ku-
tani ya le ka *n*wina ke?
Mit. 18. 27. xip. 5. 12. & 10. 8, 12. & 12. 11.
2 *N*wina mu mapapilo ya hi-
na, mu tsalilweko timbilwi-
ni ta hina, ma ti*b*yiwako
ma lo gonzwa hi banhu bo-
n*k*le;
1 Kor. 9. 2.
3 Na mu wonekelisilwe ku
ngalo *n*wina mu papilo ga
Kristu, mu kozelisilwe hi
hina, na mu nga tsaliwangi
hi tinta, kanile*z*i hi Moya
wa Nungungulu a hanya-
ko; ku nga hi timezeni ta
mari*b*ye, kanile*z*i timezeni
ta timbilu ta nyama.
1 Kor. 3. 5. Heb. 8. 10.
4 Ni kutsumba ka ku ngahi
hi nga nako hina ka Kristu
hi le ka Nungungulu:
5 Na ku nga hi ku ngalo hi
enelisilwe hi ga hina wu-
tsumbu, a ku hlaya ncumo
hi ku xa wutsumbu ga hi-
na; kanile*z*i a kueneliswa
ka hina kuta hi le ka Nu-
ngungulu;
Joh. 15. 5. 1 Kor. 15. 10. xip. 2. 16. Fil. 2. 13.
6 A hi mahileko hi eneliswa a
kukozela hi xivumelwano
xiswa; ku nga hi hi bito,
kanile*z*i hi moya: hakuba a
bito ga daya, kanile*z*i a mo-
ya wu nyika kuhanya.
Mat. 26. 28. Joh. 6. 63. Roma 2. 27, 29. & 3. 20. & 4. 15. & 7. 6, 9, 10, 11. & 8. 2. 1 Kor. 3. 5. & 15. 10. xip. 5. 18. Gal. 3. 10. Efe. 3. 7. Kol. 1. 25, 29. 1 Tim. 1. 11, 12. 2 Tim. 1. 11. Heb. 8. 6, 8.
7 Kanile*z*i loku a kukozela ka
kufa, ku tsalilwe, ni ku ke-

hlelwa mari*b*yeni, ku lota
hi wukosi, le*z*o kasi a bana-
na ba ka Israeli ba nga cu-
wukisi nguvu a ngohe ya
Mosi hi kota ya kunganga-
mela ka ngohe yakwe; loku
kungangamela ku hunza-
ko:
Roma 7. 10.
8 Ku nga ta hunza hi ku yini
a kukozela ka moya *zin*we
ni kungangamela?
Gal. 3. 5.
9 Hakuba loku a kukozela
ka kukoneka ku nganga-
mela, ha hombe nguvu a
kukozela ka kululama ku
hun*z*a hi kungangamela.
Roma 1. 17. & 3. 21.
10 Hakuba hi*z*inene loku ku
nga hi ni kungangamelisisa
a ku ngangamelisi ka le*z*i,
hi kota ya kungangamela
loku ku kuhlulako.
11 Hakuba loku le*z*i *z*i hunza-
ko *z*i lo ngangamela, Ka
hombe le*z*i *z*i seleko kunga-
ngameleni.
12 Hikwalaho na hi hi ni ku-
tsumba ka ku ngahi, hi lo
tiyisa kukaneleni ka hina,
xip. 7. 4. Efe. 6. 19.
13 Na hi nga kwatsi hi Mosi, a
kabanyeta ngohe yakwe hi
nguwo, kasi a banana ba
Israeli ba nga cuwukisisi a
kugumelwa ka le*z*i *z*i hu-
nzako:
Roma 10. 4. Gal. 3. 23.
14 Kanile*z*i a kupima ka*b*ye ku
lo nonohiswa: hakuba ha-
mbu ka gwa legi siku a ku-
gonzeni ka xivumelwano
xa kale ywaleyo nguwo ya
ha lo tsama yi nga *k*laku-
swangi; leyo yi hetekile ka
Kristu.
Mat. 13. 11, 14. Joh. 12. 40. Mit. 28. 26. Roma 11. 7, 8, 25. xip. 4. 4.
15 Kanile*z*i ka legi siku, laha
le*z*o Mosi na gonzwa, a ngu-
wo yi tsama timbilwini ta-
*b*ye.
16 Kanile*z*i kani hi wihi a ta
nga *k*lelela ka Hosi, a ngu-
wo yi suswa.
Roma 11. 23, 26.
17 Makunu a Hosi hi Moya: ni
laha ku nga kona a Moya
wa Hosi, kona ku*k*la*k*lela.
1 Kor. 15. 45. xipm. 6.
18 Kanile*z*i hina hon*k*le, hi nga
hi ko ni tingohe ti kubunye-
tilweko hi nguwo hi woni-
sisa kwatsi hi laha wonini a
kungangamela ka Hosi, ha
hunzuluselwa ka mufana-
niso walowo ka kunganga-
mela hi ku ngangamela,
hambu le*z*i wu tako hi le
ka Hosi a Moya.
Roma 8. 29. 1 Kor. 13. 12. & 15. 49. xip. 4. 4, 6. Kol. 3. 10. 1 Tim. 1. 11.

XIPIMO 4.

1 Hikwalaho na mu wona
le*z*aku hi na ni loku kuko-
zela, kotisa le*z*i hi kumile
wuxinji, hi nga karali:
1 Kor. 7. 25. xip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
2 Kanile*z*i hina hi hoxile a *z*i-
lo *z*a kufihlala *z*a tingana,
hi nga fambi hi ku kanga-
nyisa, hi nga komi mhaka
ya Nungungulu hi kohlisa;
kanile*z*i hi kuwonekeliswa
ka *z*inene hi ti tsanza wu-
tsumbu ga hina ka timbilu

ta banhu bon*k*le mahlweni
ka Nungungulu.
Roma 1. 16. & 6. 21. xip. 2. 17. & 5. 11.
& 6. 4, 7. & 7. 14. 1 Tesa. 2. 3, 5.
3 Kanile*z*i loku a ivangeli ya
hina yi kubunyetilwe, yi
kubunyetilwe ka bona laba
ba lobako:
1 Kor. 1. 18. xip. 2. 15. 2 Tesa. 2. 10.
4 Ka bona a nungungulu wa
legi tiko i pfupelisile a ku-
pima ka ba nga kolwako,
kasi a kuwoninga ka iva-
ngeli ya wukosi ga Kristu,
loyi a nga mufananiso wa
Nungungulu, ku nge *n*we
ka bona.
Joh. 1. 18. & 12. 31, 40, 45. & 14. 9, 30.
& 16. 11. xip. 3. 8, 9, 11, 14, 18.
xipm. 6. Efe. 6. 12. Fil. 2. 6. Kol.
1. 15. Heb. 1. 3.
5 Hakuba a hi kaneli wutsu-
mbu ga hina, kanile*z*i Jesu
Kristu na hi Hosi, a wutsu-
mbu ga hina hi malanza ya
*n*wina hi kota Jesu.
1 Kor. 1. 13, 23. & 9. 19. & 10. 33. xip.
1. 24.
6 Na mu wona le*z*aku hi Nu-
ngungulu, a nga ku ngalo,
A kuwonakela kuta woni-
nga munyameni, i lo woni-
nga timbilu ta hina, ku nyi-
ka a kuwoninga ka kuti*b*a
ka wukosi ga Nungungulu
mahlweni ka Jesu Kristu.
xipm. 4. 1 Pet. 2. 9. 2 Pet. 1. 19.

7 Hi nayo leyi tsomba ka *z*i-
*b*ya *z*a misaba, le*z*aku a
kula ka hombe nguvu ka
ntamo ku nga hi ka Nu-
ngungulu, a hi ka hina wu-
tsumbu;
1 Kor. 2. 5. xip. 5. 1. & 12. 9.
8 Hina hi tsimbeketilwe ma-
*k*lelweni won*k*le, *z*ona a hi
lulametwangi; hi kanganyi-
swa, na ku nga mbeli nta-
mo;
xip. 7. 5.
9 Na hi hlotwa, kanile*z*i a hi
tsikwangi; hi himiwa, ka-
nile*z*i a hi dawangi;
10 Na hi rẁele xon*k*le xikati
ka miri wa kufa ka Jesu,
kasi a kuhanya ka Jesu ka-
mbe ka wonekeliswa mirini
wa hina.
Roma 8. 17. 1 Kor. 15. 31. xip. 1. 5, 9.
Gal. 6. 17. Fil. 3. 10. 2 Tim. 2. 11,
12. 1 Pet. 4. 13.
11 Hakuba hina laba hi ha-
nyako xikati xon*k*le hi nyi-
kelwa kufeni hi kota ya
Jesu, kasi a kuhanya ka
Jesu ku fela kuwonekeliswa
nyameni ya hina ya kufa.
Roma 8. 36. 1 Kor. 15, 31, 49.
12 *Z*onake a kufa ka tira ka
hina, kanile*z*i kuhanya nze-
ni ka *n*wina.
xip. 13. 9.
13 Kanile*z*i na hi ni walowo a
moya wa kukoleka, kota hi
ka le*z*o *z*i tsalilweko, Nzi lo
kolwa, hikwalaho nzi lo
wula; hina kambe ha ko-
lwa, hikwalaho kambe ha
wula;
Roma 1. 12. 2 Pet. 1. 1.
14 Na hi ti*b*a le*z*aku loyi a nga
vuxa a Hosi Jesu i ta hi vu-
xa hina kambe *zin*we na
Jesu, a hi tisa *zin*we na
*n*wina.
Roma 8. 11. 1 Kor. 6. 14.
15 Hakuba a *z*ilo *z*on*k*le *z*iya hi
kota ya *n*wina, kasi a wu-
xinji, gi talileko hi banyi-
ngi, ku ta maha kubonga

kucikela wukosini ga Nu-
ngungulu.
1 Kor. 3. 21. xip. 1. 6, 11. & 8. 19. & 9. 11, 12. Kol. 1. 24. 2 Tim. 2. 10.

16 Ngahilezo hi nga karali; kanilezi loku a bola munhu wa hina wa lahandle, na a nga a munhu wa hina wa lomo nzeni i mahiwa muswa masiku ni masiku.
Roma 7. 22. Efe. 3. 16. Kol. 3. 10. 1 Pet. 3. 4.

17 Hakuba a kuxaniswa ka hina ka kuhehuka, ka zalezi, kutira nguvu nguvu ka hombe a kuringaniswa ka wukosi legi ga kupinzuka;
Mat. 5. 12. Roma 8. 18. 1 Pet. 1. 6. & 5. 10.

18 Na hi nga cuwuki a zilo lezi zi woniwako, kanilezi lezi zi nga woniwiko: hakuba a zilo lezi zi woniwako, za zalezi; kanilezi a zilo zi nga woniwiko za kupinzuka.
Roma 8. 24. xip. 5. 7. Heb. 11. 1.

XIPIMO 5.

1 Hakuba ha zi tiba loku a yindlu ya hina ya misaba ya xaxa wa hina yi nyamalala, hi na leyi yi akilweko hi Nungungulu, a yindlu yi nga mahiwangiko hi mandla, ya kupinzuka, le tilweni.
xip. 4. 7. 2 Pet. 1. 13, 14.

2 Hakuba hizinene ka yona ha keta, na hi labisisa a ku ambexwa hi yindlu ya hina leyi ya tilweni:
Roma 8. 23.

3 Loku zi ngaho na hi a mbexilwe hi nga ta ha kumiwa na hi hi zibyiri.
Kuv. 3. 18. & 16. 15.

4 Hakuba hizinene hina laba hi nga ka lowu xaxa ha keta, na hi binzwa; na ku nga hi a ku hi nga ta ambexwa, kanilezi a ku nga hi a mbaliswa, kasi a kufa ku mitwa hi kuhanya.
1 Kor. 15. 53, 54.

5 Makunu loyi a hi mahileko ka xwalexi xilo hi Nungungulu, a hi nyikileko kutsumbisa ka Moyo.
Roma 8. 23. xip. 1. 22. Efe. 1. 14. & 2. 10. & 4. 30.

6 Hikwalaho na hi simamisile ni kutiya ko saseka, na hi tiba lezo, na ha hi le kaya mirini, hi haba ka Hosi

7 (Hakuba hina hi famba hi kukoleka, ku nga hi hi ku wonwa);
Roma 8. 24, 25. 1 Kor. 13. 12. xip. 4. 18. Heb. 11. 1.

8 Hina ni kutiyisa, nza wula, ha vumela akuba hi nga hi kona mirini, hiya le kaya hi tsama zinwe ni Hosi.
Fil. 1. 23.

9 Ngahilezo kambe ha maha kuringa ka hina, hambu hi le kaya kutani hi nga hi kona, hi mu nengelisa kwatsi.

10 Hakuba hina honkle hi fela ku wonekeliswa mahlweni ka xitsamo xa wukosi xa Kristu; kasi munwe ni munwani a fela ku amukela zilo a zi mahileko mirini, kotisa lezi a zi mahileko, kutani zo saseka kutani zi biha.
Mat. 25. 31, 32. Roma 2. 6. & 14. 10.

Gal. 6. 7. Efe. 6. 8. Kol. 3. 24, 25. Kuv. 22. 12.

11 Hikwalaho na hi ti*b*a a ku-
cabeka ka Hosi, ha kongo-
tela a banhu, kanile*z*i hi le
kubaseni ka Nungungulu;
nza tsumba le*z*aku hi le ku-
baseni kambe ka timbilu ta
*n*wina.

xip. 4. 2. Heb. 10. 31. Jude 23.

12 Kambe hina a hi ti tsanzeli
a wutsumbu ga hina ka
*n*wina, kanile*z*i hi mu nyika
a xikati xa kudumisa hi ka
hina, kasi hi kona mu ta
nga kuma kuhlamula ka
laba ba dumisako hi wone-
kelako, na ku nga hi ka
timbilu.

xip. 1. 14. & 3. 1.

13 Hakuba hambu hi hi kule
ni wutsumbu ga hina, hi ka
Nungungulu; hambu hi nga
hi ni kupima kunene, ku hi
ka *n*wina.

xip. 11. 1, 16, 17. & 12. 6, 11.

14 Hakuba kuranza ka Kristu
ka hi komelela; hakuba hi
lamuliswa le*z*i, le*z*aku mu-
*n*we i lo fela bon*k*le, hikwa-
laho bon*k*le ba file;

Roma 5. 15.

15 I lo fela bon*k*le, le*z*aku laba
ba hanyako ba nga ta ha
nonohisa ba hanyela a wu-
tsumbu ga*b*ye, kanile*z*i ka
yena loyi hi kota ya*b*ye a
ngafa i lo vuka kambe.

Roma 6. 11, 12. & 14. 7, 8. 1 Kor. 6. 19. Gal. 2. 20. 1 Tesa. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.

16 Ngahile*z*i hina a ha ha ti*b*i
munhu hi ka nyama: ha-
mbu le*z*i hi nga ti*b*a Kri-
stu hi ka nyama, makunu
le*z*i a ha ha mu ti*b*i ka-
mbe.

Mat. 12. 50. Joh. 6. 63. & 15. 14. Gal. 5. 6. Fil. 3. 7, 8. Kol. 3. 11.

17 Ngahile*z*o loku a munhu a
hi ka Kristu, i hi ximahwa
xi*s*wa: a *z*ilo *z*a kale *z*i hu-
nzile; languta, *z*i mahile a
*z*i*s*wa.

Roma 8. 9. & 16. 7. Gal. 5. 6. & 6. 15. Efe. 2. 15. Kuv. 21. 5.

18 Kanile*z*i *z*on*k*le *z*ilo *z*a Nu-
ngungulu, a wuyiseleko ka
yena hi kota ya Kristu, a
nyika hina kukozela ka ku-
wuyiselwa;

Roma 5. 10. Efe. 2. 16. Kol. 1. 20. 1 Joh. 2. 2. & 4. 10.

19 A kuti*b*a, le*z*aku Nungu-
ngulu i wa hi ka Kristu na
wuyisela a tiko ka wutsu-
mbu gakwe, a nga hlayeli
ka*b*ye a *z*ihambuko *z*a*b*ye, a
gi tisile ka hina a mhaka ya
kuwuyiselwa.

Roma 3. 24, 25.

20 Hikwalaho hi mitsumi ya
Kristu, a ku kwatsi Nungu-
ngulu wa mu kombela hi
hina: ha mu kongotela hi
ka Kristu, nga mu wuya ka
Nungungulu.

xip. 3. 6. & 6. 1. Efe. 6. 20.

21 Hakuba loyi a nga ku ti*b*iko
kuonha, i lo mahiwa a kuo-
nha hi kota ya hina; kasi hi
fela ku maha kululama ka
Nungungulu hi ka yena.

Roma 1. 17. & 5. 19. & 10. 3. Gal. 3. 13. 1 Pet. 2. 22, 24. 1 Joh. 3. 5.

XIPIMO 6.

1 Na hi tira katigi*n*we *z*i*n*we
naye ha mu kombela le*z*aku
mu nga amukeli a wuxinji

ga Nungungulu hi mahala.
1 Kor. 3. 9. xip. 5. 20. Heb. 12. 15.
2 (Hakuba yena wa wula,
Hi xikati xi amukelekako nzi lo kuzwa wena, ni siku ga kuhanyiswa nzi i lo kuzwa wena:
languta, makunu hi xikati xi amukelekako; languta makunu hi siku ga kuhanyiswa):
3 U nga mahi xilo xa kungubanyisa, kasi kukozela ka hina ku nga wiswi tingana;
Roma 14. 13. 1 Kor. 9. 12. & 10. 32.
4 Kanilezi ka zilo zonkle hi wonisa wutsumu ga hina, kota zikozeli za Nungungulu, hi kuhonisela ka hombe, ni kuxanisekeni, ni kufanelekileko, ni kukaratekeni, ni kubiweni,
1 Kor. 4. 1.
5 Ni kukotselweni paxweni, vilinganyeni, ni kupinyameni, ni kurinzeleni, ni kuyileni;
xip. 11. 23, &c.
6 Ni hlanekerweni, ni kutibeni, ni kutimiseleni, ni wuneneni, hi ka Moya wa Kubasa, ni kuranza ku nga ti mahisiko,
7 Ni ka mhaka ya zinene, ni ka ntamo wa Nungungulu; ni ka maklari ya kululama hi ka ga xinene canja ni hi ka ga xibaba,
1 Kor. 2. 4. xip. 4. 2. & 7. 14. & 10. 4. Efe. 6. 11, 13. 2 Tim. 4. 7.
8 Hi wukosi ni kunyenyiwa, hi kubikwa ka kubiha ni kubikwa ka kusaseka; kwatsi hi ba kohlisi, na hi nga hi hi banene;
9 Kwatsi a ku tibyiwi, na hi nga hi tibyiwa kwatsi; kota hi fako, lunguta, na hi nga hi hanya; hi hlongolwa, na hi dawi;
1 Kor. 4. 9. xip. 1. 9. & 4. 2, 10, 11. & 5. 11. & 11. 6.
10 Kwatsi mbusiwana, na hi nga ha ha nengela; kwatsi hi zisiwana, na hi nga hi pfunisa bo tala; kwatsi a hi na ncumo, na hi hi ni zilo zonkle.

11 A milomu ya hina yi ahlamukile ka nwina, O ba le Korinte, a mbilu ya hina yi nabalatile.
xip. 7. 3.
12 A mu ololokangi ka hina, kanilezi mu ololokile kuranzeni ka nwina.
xip. 12. 15.
13 Makunu a kukleliselwa hi ko kota lezi (nzi wulawula kwatsi hi ka banana ba mina), nwinawu ma nabalata.
1 Kor. 4. 14.

14 Mu nga bohelwi katiginwe ni ba nga kolwiko: hakuba kuhlengela kuni ka ka kululama ni kubiha? kutani hi kwihi kuklangana ka kuwonekela ni munyama ke?
1 Kor. 5. 9. & 7. 39. & 10. 21. Efe. 5. 7, 11.
15 Hi kwihi a kuzwana ka Kristu ni Beliali ke? hi kwihi kuklangana a nga nako a kolwako ni wo kala a nga kolwi ke?
16 Hi kwihi kuvumelana ka

tempeli ya Nungungulu ni
ya zifananiso ke? hakuba
hina hi tempeli ta Nungu-
ngulu a hanyako ; kota lezi
a nga wula Nungungulu,
Nzi ta tsama ka bona, nzi
famba ka bona; nzi ta ma-
ha Nungungulu wabye, bo-
na ba ta maha banhu ba
mina.
1 Kor. 3. 16. & 6. 19. Efe. 2. 21, 22. Heb. 3. 6.
17 Ngahilezo
Humani nwina xikari ka-
bye, mu hambana,
ku wula Hosi,
Mu nga kumbi a zilo zo
nyenyeza ; Nzi ta mu
amukela.
xip. 7. 1. Kuv. 18. 4.
18 Ni ka nwina nzi ta maha
Raru, mu ta maha ka mi-
na a barisanyana ni ba
nhanyana,
ku wula Hosi ya Ntamowo-
nkle.
Kuv. 21. 7.

XIPIMO 7.

1 Hikwalaho na hi hi ni le-
zi zitsumbiso, baranzekako,
nga na hi hlaza wutsumbu
ga hina wufenzeni ga nya-
ma ni moya, hi mbelelisa a
kubasa hi ku mu caba Nu-
ngungulu.
xip. 6. 17, 18. 1 Joh. 3. 3.

2 A hlamisani timbilu ta
nwina ka hina: a hi onha-
ngi ni munhu, a botangi ni
munhu, a hi kalabelangi ni
munhu.
Mit. 20. 33. xip. 12. 17.
3 A nzi wuli hi laba ku mu
nkona nwina : hakuba nzi
wa rangile nzi wula, a ku
nwina mu lomo timbilwini
ta hina a kufa katiginwe ni
kuhanya katiginwe.
xip. 6. 11, 12.
4 Ka hombe kutiyisa ka ku-
kanela ka mina hi nwina,
ka hombe kudumisa ka mi-
na hi klelo ga nwina: nzi
tatisilwe hi kutangala, nzi
pupuma hi kutsaka kuxa-
nisekeni ka hina honkle.
1 Kor. 1. 4. xip. 1. 4, 14. & 3. 12. Fil. 2. 17. Kol. 1. 24.

5 Hakuba hambu lezi hi nga-
ta Makedonia, a nyama ya
hina a yi bangi na ku hu-
mula, kanilezi hi wa xani-
swa makleleni wonkle ; hi
lahandle hi walwa, ni xi-
kari kutsisa.
xip. 2. 13. & 4. 8.
6 Ahemba loyi a tangalisako
laba ba ti koramisileko, ye-
na Nungungulu, i lo hi ta-
ngalisa hi kuta ka Titu-
si;
xip. 1. 4. & 2. 13.
7 Ku nga hi kuta kakwe ko-
ce, kanilezi hi ku tangala
loku a nga tangalisilwe hi
nwina, laha na hi byela hi
labisisa ka nwina, ni miko-
si ya nwina, ni kutiyisa ka
nwina hi mina ; lezo nza
tsaka nguvu kambe.
8 Hakuba hambu nzi mu celi-
le wusiwana hi papilo ga
mina, a nzi dzuxwi hi lezo,
hambu nzi lo dzuxwa; ha-
kuba nza zi wona lezaku
lego a papilo gi lo mu cela

wusiwana, hambu le*z*i ku
nga xikatana.
xip. 2. 4.
9 Makunu nza tsaka, na ku
nga hi ku mu wa celilwe
wusiwana, kanile*z*i hakuba
mu celilwe hi wusiwana ga
kuhunzuluka: hakuba mu
lo maha wusiwana hi n*d*le-
la ya ku vuneka, kasi mu
nga lahlekelwi ncumo hi
hina.
10 Hakuba a ku ti sola ka le
ka Nungungulu ku tira ku-
hunzuluka ka kuhanyiswa,
a kuhunzuluka loku ku nga
ha nehiko a dzuxwa: kani-
le*z*i a wusiwana ga tiko gi
tira a kufa.
Mat. 26. 75.
11 Hakuba languta, hi xona
lexo, xi nga mu cela wusi-
wana hi ka n*d*lela ya Nu-
ngungulu, ku cela kota ko
yini ku nga hi ka *n*wina,
ina, hi kwihi ku basisa a
wutsumbu ga *n*wina, ina, a
ku ti sola, hi kwihi kutsisa,
ina, hi kwihi kuhonisela,
ina, hi kwihi kuvumela, ina,
hi kwihi kupota! ka *z*ilo *z*o-
n*k*le mu lo woneka mu ti ba-
sisile ka mahungu won*k*le.
12 Le*z*o hambu le*z*i nzi nga lo
tsala ka *n*wina, a nzi lo tsa-
la hi kota ya yena lo yi a nga
maha kubiha, na ku nga hi
kota ya loyi a bihisilweko,
kanile*z*i kasi a ku cela kota
nguvu ka *n*wina ka hina ka
fela ku wonekeliswa ka
*n*wina mahlweni ka Nungu-
ngulu.
xip. 2. 4.
13 Hikwalaho hi tangalisilwe:
kutangalisweni ka hina ha
xalala nguvu kambe ha ho-
mbe hi kuxalala ka Titusi,
hakuba moya wakwe wu fu-
metilwe hi *n*wina *n*wen*k*le.
Roma 15. 32.
14 Hakuba loku hi ka yini na
nzi nga nzi dumisile hi ka
Titusi kutani hi ka *n*wina,
nzi wa nga hi wa celwa ti-
ngana; kanile*z*i kota le*z*i hi
wulako *z*ilo *z*on*k*le ka *z*ine-
ne *z*a *n*wina, le*z*o ni kudu-
misa ka hina kambe, loku
nzi nga maha na Titusi, na
nga se ku kumiwa na hi
*z*inene.
15 A kuranza loku ku nga nze-
ni kakwe ku kulu ha hombe
nguvu ka *n*wina, laha na
alakanya a kuingisa ka *n*wi-
na *n*wen*k*le, le*z*aku hi kuca-
ba ni kururumela mu lo
amukela.
xip. 2. 9. & 6. 12. Fil. 2. 12.
16 Mbuya nza nengela le*z*aku
ka *z*ilo *z*on*k*le nzi na ni ku-
tiya kunene ha *n*wina.
2 Tesa. 3. 4. File. 8, 21.

XIPIMO 8.

1 Kambe, bamaka*b*ye, ha *z*i
ti*b*ekisa ka *n*wina a wuxinji
ga Nungungulu legi gi nyi-
kilweko ticecini ta le Make-
donia;
2 Le*z*aku kuringweni ka ho-
mbe ka kuxaniseka a wu-
nyingi ga kutsaka ka*b*ye ni
wusiwana ga*b*ye legi gi eti-
leko ku pfunile a ku nyike-
la ka*b*ye.
Marku 12. 44. xip. 9. 11.

3 Hakuba hi ka ntamo wa*b*ye,
nza maha wukustumunyu,
ina hi lahan*d*le ka ntamo
wa*b*ye ba lo nyika hi kuvu-
mela ka*b*ye,
4 Ba hi kombela hi ku ko-
ngotela ka hombe hi ka
gwalegi wuxinji kasi a ku
hlengela a ku abela laba bo-
basa:
Mit. 11. 29. & 24. 17. Roma 15. 25, 26.
1 Kor. 16. 1, 3, 4. xip. 9. 1.
5 Ni le*z*i, hi wa nga kota hi
nga *z*i tsumbi, kanile*z*i ku-
ranga ba lo nyikela a wu-
tsumbu ga*b*ye ka Hosi, ni
ka hina hi kuranza ka Nu-
ngungulu.
6 Hi ka *z*onale*z*o hi lo laya Ti-
tusi, le*z*aku kota le*z*i a nga
nga a rangule hi mahlwe-
ni, le*z*o a mbetise kambe ka
*n*wina na legi wuxinji.
xipm. 4, 17, 19. xip. 12. 18.
7 Kanile*z*i kota mu tsamileko
ka *z*on*k*le *z*ilo, hi kukoleka,
ni kuwulawuleni, ni ku-
ti*b*eni, ni *z*ineneni *z*on*k*le, ni
ku hi ranzeni ka *n*wina, cu-
wukani aku nga mu hi ni
legi wuxinji kambe.
1 Kor. 1. 5. & 12. 13. xip. 9. 8.
8 Mina a nzi wuli hi n*d*lela ya
kulaya, kanilezi hi ku hu-
melela ka kupinyama ka
ba*n*wani kambe ni kuranza
ka *n*wina.
1 Kor. 7. 6.
9 Habuka ma gi ti*b*a a wuxi-
nji ga Hosi ya hina Jesu
Kristu, le*z*aku, hambu le*z*i
a nga fumile, kasi hi kota
ya *n*wina i lo maha xisiwa-
na, ni hi kota ya wusiwana
gakwe kasi ma fela kufu-
ma.
Mat. 8. 20. Luka 9. 58. Fil. 2. 6, 7.
10 Manga*b*ye nza nyika kula-
mula ka mina : hakuba le*z*i
kusaseka ka *n*wina, mu nga
sangulile hi lembe gi hunzi-
leko, ku nga ku maha koce,
kanile*z*i hi ku maha hi ma-
tsenya.
Mat. 10. 42. 1 Kor. 7. 25. xip. 9. 2.
1 Tim. 6. 18, 19. Heb. 13. 16.
11 Makunu mbetisani loku ku
maha kambe; kota le*z*i ku
nga hi kona kulonga ka ku
maha, nga ku hi kona ku-
mbetisa kota hi ka ntamo
wa *n*wina.
12 Hakuba loku ku nga ku hi
kona kulongela, ku ta amu-
kela kwatsi hi loku a nga
nako munhu, na nga hi hi
kota ya loku a nga hi ko
nako.
Marku 12. 43, 44. Luka 21. 3.
13 Hakuba a nzi wuli lexi, le*z*a-
ku ba*n*wani ba ta hehuka
*n*wina, ni mu kinyelelwa :
14 Kanile*z*i hi kuringana; a
pfuno wa *n*wina wa lexi
xikati wu hi kuvuna ka
kuvumala ka*b*ye, kasi a
wunyingi ga*b*ye kambe gi
kuvuna ka kuvumala ka
*n*wina; le*z*aku ku ta ba ko-
na a kuringana:
15 Kwatsi hile*z*i ku tsalilweko,
Loyi a wungeleteleko ngu-
vu a kusalangi ncumo; ni
loyi a wungeleteleko kutso-
ngwani a nga vumali ncu-
mo.

16 Kanile*z*i a kubongwa nga

ku hi ka Nungungulu, loyi
a bekelako kwaloku ku cela
kota nguvu ha *n*wina mbi-
lwini ka Titusi.
17 Hakuba hizinene i lo vume-
la kulaya ka hina; kanilezi
na nga yenawu a ti longise-
le, i lota ka *n*wina hi kuvu-
mela kakwe yena *n*winyi.
xipm. 6. xip. 12. 18.
18 Hina hi rumile katigi*n*we
naye loyi a kubongwa ka
yena hi ivangeli ku la su
fenemete ticecini ton*k*le;
19 Ku nga hi lezo basi, kanile-
zi na hi loyi a hlawulwa hi
ticeci a ku famba na hina hi
mahungu ya wuxinji, leyi
yi kozelwako hi hina ka
wukosi ga Hosi, ni ku wo-
nisa a kulongisa ka hina:
1 Kor. 16. 3, 4. xipm. 4, 6, 7. xip. 4. 15. & 9. 8.
20 Na hi dzuka lexi, lezaku ku-
tani munhu a nga sola hina
ka mahungu manyingi ya
lezi za kuabelwa hi hina:
21 Hakuba hina hi lo alakanya
loku kudzunziwa, ku nga
hi mahlweni ya Hosi koce,
kanilezi ni le mahlweni ya
banhu kambe.
Roma 12. 17. Fil. 4. 8. 1 Pet. 2. 12.
22 Hi rumile zi*n*we nabo a na-
kulori wa hina, loyi hi mu
kumileko na pangamile zi-
lweni zinyingi hi xikati xo-
n*k*le, makunu wa ha panga-
mile nguvu, hi kota ya
kutsumba ha hombe nguvu
a nga nako ha *n*wina.
23 Ngahilezo a wutisa ka mina
hi Titusi, hi yena xi hlenge-
li xa mina ni xitiri-kulori
leyo ka *n*wina; hambu ba-
makabye ba hina, bona ba
hi mitsumi ya ticeci, bona
ba hi wukosi ga Kristu.
Fil. 2. 25.
24 Ba kombiseni hikwalaho
mahlweni ka ticeci a kuwo-
nisa ka kuranza ka *n*wina,
ni wukosi ga hina hi ka
*n*wina.
xip. 7. 14. & 9. 2.

XIPIMO 9.

1 Hi kumbuka a kuabela la-
ba bobasa, a zi labeki ka
mina lezaku nzi mu tsalela:
Mit. 11. 29. Roma 15. 26. 1 Kor. 16. 1. xip. 8. 4. Gal. 2. 10.
2 Hakuba nza zi ti*b*a a kulo-
ngela ka *n*wina, hikwalaho
nza mu dzunza ka le Make-
donia, lezaku Akaia i lo-
ngile hi mwecemu; a ku-
vumela ka *n*wina kuvuxile
a banyingi ba*b*ye.
xip. 8. 10, 19, 24.
3 Kanilezi nzi rumile bama-
ka*b*ye, lezaku a kudumisa
ka hina ha *n*wina ku nga
mahi mahala hi ka lexi xi-
lo; lezaku, kwatsi hilezi nzi
nga wulile, kasi ma fela ku-
longiselwa:
xip. 8. 6, 17, 18, 22.
4 Ku nga ta ku ngalo, loku
bata na mina a ba le Make-
donia, ba ta mu kuma na
mu nga longile, hina (a nzi
wuli, *n*wina) hi ta celwa ti-
ngana ka loku kutsumba.
5 Nzi lo alakanya a ku ku
fanele hikwalaho a kongo-
tela bamaka*b*ye, kasi ba ra-
nga bata ka *n*wina, aku ba
ku longiselwa kwatsi loku

mu nga tsumbisile hi ma-
hlweni ku nyikela, kasi
kwaloko ku fela ku longa,
kota mahungu ya kunyika
hi matsenya, ku nga hi ku
mulaya.

6 Kanilezi lezi nza wula, Lo-
yi a *b*yalako ku tsongwani
i ta hula ku tsongwani; ni
loyi a xwanyako ha hombe
i ta hula ha hombe.
Gal. 6. 7, 9.
7 Nga na munhu ni munhu a
maha kotisa lezi a pimako
ku zi maha mbilwini ya-
kwe; na a nga ganganwa-
ganganwa, kutani na kuru-
metwa: hakuba Nungungu-
lu wa ranza loyi a nyikako
na xalele.
Roma 12. 8. xip. 8. 12.
8 Ni Nungungulu wa kota ku
maha wuxinji gon*k*le gi tsa-
ma ka *n*wina; lezaku *n*wina,
na mu enelisilwe xikati xo-
n*k*le ka zilo zon*k*le, mu fela
kutsama ka zilo zon*k*le za
mitiro yo saseka:
Fil. 4. 19.
9 Kwatsi hilezi ku tsalilweko,
Loyi a xwanyileko, i lo
abela zisiwana; A kulula-
ma ka yena ku tsamile ka-
la kupinzuka.
10 Yena loyi a nyikako a mbe-
wu ka xwanyeli ni xibaba
kasi kuga, i ta nyika a anzi-
sa a mbewu ya *n*wina kasi
ku xwanywa, ni kutatisa a
mihanzo ya kululama ka
*n*wina:
Mat. 6. 1.
11 *N*winawu na munga mu
pfunile zilweni zon*k*le ni
ku*k*la*k*leka kon*k*le, ku tira-
ko ka hina a ku bonga ka
Nungungulu.
xip. 1. 11. & 4. 15. & 8. 2.
12 Hakuba a kunyikiwa ka le-
yi minyikelo a ku tatisangi
a kuringaniswa ka laba bo-
basa boce, kanilezi ku tsa-
ma kubongeni kunyingi ka
Nungungulu;
xip. 8. 14.
13 Na ba wona a ku humela
ka *n*wina hi leyi minyikelo
ba dumisa Nungungulu hi
kuingisa ka kuvumela ka
*n*wina ka ivangeli ya Kri-
stu, ni hi kota ya kuklakle-
ka ka kunyikela ka *n*wina
ka*b*ye ni ka bon*k*le;
Mat. 5. 16. Heb. 13. 16.
14 Laha na wutsumbu ga*b*ye
kambe, hi kukombelele ha
*n*wina, ba mu labisisa hi
kota ya kuhumelela ka wu-
xinji ga Nungungulu ka
*n*wina.
xip. 8. 1.
15 A kubongwa nga ku hi ka
Nungungulu hi kunyika ka
yena ku nga hi ko ni kuwu-
lwawulwa.
Jam. 1. 17.

XIPIMO 10.

1 Makunu mina Paule wu-
tsumbu nza mu kombela
*n*wina hi wunene ni kurula
ka Kristu, mina ywaloyi na
nza hi kona ka *n*wina nzi lo
ti koramisa xikari ka *n*wi-
na, kanilezi na hi haba nza
tiya mbilu ha *n*wina:
Roma 12. 1. xipm. 10. xip. 12. 5, 7, 9.
2 Ina, mina nza mu kongo-

tela, le*z*aku laha na nzi nga
nzi hi kona nzi wonisa a
kutiya *zin*we ni kutsumba
loku nzi tsumbako ha kona
hi ba*n*wani, ba kuhlayako
ka hina le*z*aku hi famba hi
ka nyama.
1 Kor. 4. 21. xip. 13. 2, 10.
3 Hakuba hambu hi famba hi
ka nyama, a hilwi hi kota
ya nyama
4 (Hakuba a ma*k*lari ya zu-
nga ga hina a hi ya nyama,
kanile*z*i ma ntamo mahlwe-
ni ka Nungungulu a ku ha-
ngalasa makokola);
Mit. 7. 22. 1 Kor. 2. 5. xip. 6. 7. & 13.
3, 4. Efe. 6. 13. 1 Tesa. 5. 8. 1 Tim.
1. 18. 2 Tim. 2. 3.
5 Mangalasa a maalakanya,
ni *z*on*k*lelele le*z*i *z*i kuku-
mukisilweko ka kuti*b*a ka
Nungungulu, ku neha kua-
lakanya kon*k*le kukorame-
ni ka kuingisa Kristu;
1 Kor. 1. 19. & 3. 19.
6 Na kulongile a ku *k*lelisela
loku kungaingisiko, laha na
kuingisa ka *n*wina ku ta nga
nga ku tatisekile.
xip. 2. 9. & 7. 15. & 13. 2, 10.
7 *N*wina mu cuwuka ka *z*ilo
le*z*i *z*i nga le mahlweni ka
ngohe ta *n*wina. Loku a hi
kona munhu a tsumbako
wutsumbu gakwe aku u wa
ka Kristu, nga na a pima
le*z*i a wutsumbu gakwe, le-
*z*aku, kota le*z*i a nga wa ka
Kristu le*z*o na hinawu.
Joh. 7. 24. 1 Kor. 3. 23. & 9. 1. & 14.
37. xip. 5. 12. & 11. 18, 23. 1 Joh. 4. 6.
8 Hakuba hambu nzi dumisa
le*z*aku hi ntamo wa hina
(lowu a nga nyika Hosi ka
ma akelwa ha wona, ku nga
hi kuhoxwa), nzi nga ta ce-
liwa tingana:
xip. 7. 14. & 12. 6. & 13. 10.
9 Ku nga mahi ku kwatsi nzi
lo mu cabisa hi papilo ya
mina.
10 Hakuba, Mapapilo yakwe,
ba wula, ma tika ma na
ntamo; kanile*z*i a kuwone-
kela ka miri wakwe kuka-
rele, a ku wulawula kakwe
a hi ncumo.
1 Kor. 1. 17. & 2. 1, 2, 3, 4. xipm. 1.
xip. 11. 6. & 12. 5, 7, 9. Gal. 4. 13.
11 Nga a wa ku ngahi a pima
lexi, le*z*aku, laha hi nga ko-
na hi mhaka ya ma papilo
na hi nga hi kona, hi ngaho
kambe mitirweni loku hi
nga hi hi kona.
12 Hakuba hina a hi tiyisi
a kuhlaya kutani kuringa-
nisa a wutsumbu ga hina
ni bo kari ba*b*ye laba ba ti
tsanzako wutsumbu ga*b*ye:
kanile*z*i bona wutsumbu ga-
*b*ye, ba ringanisa wutsumbu
ga*b*ye hi wutsumbu ga*b*ye,
ni ku ecanyisa a wutsumbu
ga*b*ye hi wutsumbu ga*b*ye
ba haba ni kupima.
xip. 3. 1. & 5. 12.
13 Kanile*z*i hina hi nga ta du-
misa kuhunza wutsumbu ga
hina, kanile*z*i hi kota kuri-
nganisa loku hi nyikilweko
hi Nungungulu kota kuri-
ngana, kasi ha cikela ka
*n*wina.
xipm. 15.
14 Hakuba a hi ololoxi wutsu-
mbu ga hina hi ku hunzisi-
leko, le*z*aku kwatsi a hi ci-
kelangi ka *n*wina: hakuba

hi cikela kule kwatsi hi leyo
ka *n*wina hi ka ivangeli ya
Kristu:
1 Kor. 3. 5, 10. & 4. 15. & 9. 1.
15 Hi nga dumisi kuhunza li-
pimo la hina, loko hi ku
ngalo, hi mitiro ya ba*n*wa-
ni; kanilezi hi hi ni kutsu-
mba lezaku, kota lezi kuko-
leka ka *n*wina ku kulako,
hi kuliswa nguvu hi *n*wina
hi lo *z*i longileko kuklabike-
ta wunyingi ga hina,
Roma 15. 20.
16 Le*z*o a kukanela ivangeli
wutsa*n*weni gi nga kule na
*n*wina, hi nga dumisi hi *k*le-
lweni ga mu*n*wani a ku hi
ka *z*ilo *z*i longileko canjeni
ga hina.
17 Kanile*z*i loyi a dumisako,
nga a dumisela ka Hosi.
1 Kor. 1. 31.
18 Hakuba loyi a ti tsanzako
wutsumbu gakwe a sase-
swako, kanile*z*i a yimiswa-
ko hi Hosi.
Roma 2. 29. 1 Kor. 4. 5.

XIPIMO 11.

1 *Z*okwatsi mu nga ba na
wupupulwini gitsongwani
na mina: kokwihi hi*z*inene
nga mu hunisela na mina.
xipm. 16. xip. 5. 13.
2 Hakuba nzi na ni wukuxu
ka *n*wina a wukuxu ga ka
Nungungulu: hakuba nzi lo
mu heleketa ka nuna mu-
*n*we, kasi nza fela ku mu
yisa na mu hi mibulwa yi
basileko ka Kristu.
1 Kor. 4. 15. Gal. 4. 17, 18. Kol. 1. 28.
3 Kanile*z*i nza caba, ku nga
ta ku ngalo, a nyoka yi lo
mu kohlisa Eva hi wu*k*lati
ga yona, lezo ni kupima ka
*n*wina kubotwa kupimeni
ni kuti*b*eni loku ka Kristu.
Joh. 8. 44. Efe. 6. 24. Kol. 2. 4, 8, 18.
1 Tim. 1.3.&4.1. Heb. 13. 9. 2 Pet. 3.17.
4 Hakuba loku loyi a tako a
kanela hi mu*n*wani Jesu,
loyi hi nga mu kanelangi-
ko, kutani loku mu amu-
kela a moya wu hambene-
ko, lowu mu nga nga mu
nga wu amukele, kutani i
ivangeli yi hambeneko, le-
yi mu nga amukelangiko,
ma maha kwatsi ku mu ho-
nisela.
Gal. 1. 7, 8.
5 Hakuba nza alakanya a nzi
lenzako laba ba bapostoli ba
hombe nguvu.
1 Kor. 15. 10. xip. 12. 11. Gal. 2. 6.
6 Kanile*z*i hambu le*z*i nzi nga
ni bilabila ku wulawuleni,
le*z*o a nzi kona kuti*b*eni; ge,
ka *z*ilo *z*on*k*lelele hi wone-
kelisile kwatsi xikari ka ba-
nhu bon*k*le hi *n*wina.
1 Kor. 1. 17. & 2. 1, 13. xip. 4. 2. & 5.
11. & 10. 10. & 12. 12. Efe. 3. 4.
7 Kutani nzi lo onha mina hi
kukoramisa wutsumbu ga
mina kasi *n*wina mu kuku-
mukiswa, hakuba nzi lo ka-
nela ka *n*wina a ivangeli ya
Nungungulu hi matsenya
ke?
Mit. 18. 3. 1 Kor. 9. 6, 12. xip. 10. 1.
8 Nzi lo panga ti*n*wani ticeci,
nzi lo teka a mali ka*b*ye
kasi nzi ta tira ha yona ka
*n*wina;
9 Ni laha na nza ha hi kona
na *n*wina nzi wa vumala,
nzi wa nga binzisangi ha-

mbu munwe munhu; hakuba bamaka*b*ye, laha na bata hi le Makedonia, ba lo nyika lezi zi ringeneko ni ku laba ka mina; ni ka zilo zon*k*le nzi lo ti gonga wutsumbu ganga lezaku nzi nga mu mahi nzwalo *n*wina, lezo nzi lo gonga wutsumbu ganga.
Mit. 20. 33. xip. 12. 13, 14, 16. Fil. 4. 10, 15, 16. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8, 9.

10 Kwatsi hilezi a zinene za Kristu zi nga hi kona ka mina, a nga kona munhu a ta nga nzi miyeta loku kudzunza matikweni ya le Akaia.
Roma 9. 1. 1 Kor. 9. 15.

11 Ngahilezo? hakuba a nzi mu ranzi ke? Nungungulu wa zi ti*b*a.
xip. 6. 11. & 7. 3. & 12. 15.

12 Kanilezi mina nzi maha yini, lezaku nzi ta ku maha, lezaku nzi fela ku valela a xikati ka laba ba nabelako a xikati; lezaku laba ba dumisako hi lezo, ba kumiwa kota hinawu.
1 Kor. 9. 12.

13 Hakuba a ka ku ngahi bapostoli ba mawuna, a zitiri lezi zi kohlisako, ba bombisa wutsumbu ga*b*ye wupostolini ga Kristu.
Mit. 15. 24. Roma 16. 18. xip. 2. 17. Gal. 1. 7, 8. & 6. 12. Fil. 1. 15. & 3. 2. Tit. 1. 10, 11. 2 Pet. 2. 1. 1 Joh. 4. 1. Kuv. 2. 2.

14 Ku haba kuhlamala; hakuba Satani wa bombosa wutsumbu gakwe kota ngelosi ya kuwonekela.
Gal. 1. 8.

15 Hikwalaho a xilo xa hombe loku a zikozeli zakwe zi ti bombisa hi ku kwatsi zikozeli za kululama; laba le kugumelweni ba ta nga kota mitiro ya*b*ye.
xip. 3. 9. Fil. 3. 19.

16 Nza wula kambe, Nga na munhu a nga alakanyi ha mina a wupupulu; loku lezo mu nga mu maha, hambu a wupupulu nzi amukeleni, kasi na minawu nza fela kudumisa kutsongwani.
xipm. 1. xip. 12. 6, 11.

17 Lezaku lezi nzi wulako, a nzi ku wulawuli hi *k*lelo ga Hosi, kanilezi hi wupupulwini, ka loku kutsumba ka wukosi.
1 Kor. 7. 6, 12. xip. 9. 4.

18 Na mu wona lezaku a banyingi ba dumisa hi ka nyama, nzi ta dumisawu kambe.
Fil. 3. 3, 4.

19 Hakuba *n*wina ma honisela a mapupulu hi kutsaka, na mu *k*larihile wutsumbu ga *n*wina.
1 Kor. 4. 10.

20 Hakuba ma timisela na munhu, loku a mu tisa wukumbini, loku a mu kadamula, loku a yisa kuko*n*weni, loku a ti kukumukisa wutsumbu, loku a ku hima le nhoheni.
Gal. 2. 4. & 4. 9.

21 Nzi wula hi n*d*lela ya kumbelisa ntamo, na ku ku kwatsi hilezi hi nga si na hi karele. Nga manga*b*ye hilaho i kona a tiyileko (nzi

wulawula hi ka wupupulu),
mina nzi tiyile kambe.
xip. 10. 10. Fil. 3. 4.
22 Bona mba Heberu ke? nzi
yenawu. Bona mba Israe-
li ke? lezo nzi yenawu. Bo-
na mba mbewu ya Abraha-
ma ke? lezo nzi yenawu.
Mit. 22. 3. Roma 11. 1. Fil. 3. 5.
23 Bona ba hi *z*ikozeli *z*a Kri-
stu ke? (nzi wulawulisa ku
kwatsi nzi *k*lelweni gakwe)
nza hunzisa; mitirweni ha
hombe nguvu, kupaxweni
ha hombe nguvu, hi kubiwa
ku hunza lipimo, kanyingi
kufeni.
Mit. 9. 16. & 20. 23. & 21. 11. 1 Kor. 15. 10, 30, 31, 32. xip. 1. 9, 10. & 4. 11. & 6. 4, 5, 9.
24 Ka ba Juda nzi lo amukela
n*k*lanu wa *z*ikati a mune
wa makume a *z*ifuta saseka
xi*n*we.
25 Kunharu nzi lo biwa hi ti-
nhonga, ka*n*we nzi lo ga-
ndlwa hi mari*b*ye, kunharu
nzi xaniseka hi kupanzeka
ka mataru, a wusiku ni mu-
mu nzi wa hi kueteni;
Mit. 14. 19. & 16. 22. & 27. 41.
26 A mapfumbeni ka nyingi,
ni timhangweni ta micongo,
a timhangweni ta bapangi,
ni timhangweni ta ba ka
hina, ni timhangweni ta ba
Matiko, ni timhangweni ta
lomo mitini, ni timhangwe-
ni ta *z*iwula, ni timhangwe-
ni ta mabimbi, ni timha-
ngweni ta bamaka*b*ye ba
mahlebo;
Mit. 9. 23. & 13. 50. & 14. 5. & 17. 5. & 19. 23. & 20. 3. & 21. 31. & 23. 10, 11. & 25. 3.
27 Ni kutira ni xaniseka, a ku-
rinzela xikati xinyingi, ni
le n*d*laleni ni le toreni, a
kuyila xikati xinyingi, ni le
xiramini, ni le wum*b*yirini.
Mit. 20. 31. 1 Kor. 4. 11. xip. 6. 5.
28 Hi lahan*d*le ka le*z*i *z*ilo *z*i
kona lahan*d*le, ku kona le*z*i
*z*i nzi tikelako masiku wo-
n*k*le, a kugongola ticeci
ton*k*le.
Mit. 20. 18, &c. Roma 1. 14.
29 Hi mani a kareleko, mina-
wu nzi nga karali ke? hi-
mani a mahako xikubekiso,
nzi ngaswi minawu ke?
1 Kor. 8. 13. & 9. 22.
30 Loku *z*i labekile ku nga nzi
dumisa, nzi ta dumisa hi
*z*ilo le*z*i *z*i nzi karalisako.
xip. 12. 5, 9, 10.
31 Nungungulu a Dadani wa
Hosi Jesu loyi a katekisi-
lweko kala kupinzuka, wa
*z*i ti*b*a aku a nzi hembi wu-
nwa.
Roma 1. 9. & 9. 1, 5. xip. 1. 23. Gal. 1. 20. 1 Tesa. 2. 5.
32 Le Damaseku a mufumeli a
nga hi lahasi ka Aretasi a
labelela a muti wa le Da-
maseku, kasi ku nzi ko-
ma:
Mit. 9. 24, 25.
33 Hi laha ka woni nzi lo ko-
nelwa lomo ka xirunzu nzi
ciswa lahasi hi le kurisini,
nzi lo pona man*d*leni ya-
kwe.

XIPIMO 12.

1 Mina nzi yimelwe hi ku-
dumisa, hambu le*z*i *z*i nga
sasekiko; kanile*z*i nzi tata
ka *z*ona a *z*iwonekeliso ni
kuvululwa ka Hosi.

2 Nza mi *tiba* munhu ka
Kristu, kume ga malembe
ni mune ma hunzileko (ku-
tani ngwa laha ka miri, a
nzi *zi* ti*bi*; Nungungulu wa
zi ti*ba*), a wa ku ngahi i lo
*k*lakuselwa ka tilo ga wu-
nharu.
Mit. 22. 17. Roma 16. 7. xip. 5. 17. Gal. 1. 22.
3 Mina nza mu ti*ba* munhu
wa ku ngahi (kutani hi lo-
mo mirini, kutani hi *k*le-
lweni ni miri, a nzi mu ti*bi*;
Nungungulu wa *zi* ti*ba*),
4 A ku i lo *k*lakuselwa hi ku
yini Paradeseni, i lozwa a
timhaka ti nga hi ko ni wu-
lwawulwa, leti *zi* nga fane-
liko munhu ku nga a wula-
wula.
Luka 23. 43.
5 Kaywaloyi mu*n*we nzi ta
mu dumisa: kanile*zi* hi ga-
nga *k*lelo nzi nga ta ti du-
misa, saseka hi kukarala
ka mina.
xip. 11. 30.
6 Hakuba loku nzi nga nzi la-
bisisa kudumisa, nzi nga ta
maha a pupulu; hakuba nzi
ta wulawula a *z*inene: kani-
le*zi* nza tsika, ku nga ta ku
a munhu a hlaya ha mina
ku hunza a lipimo lolu nzi
nga ka lona, kutani a zwa-
ko hi mina.
xip. 10. 8. & 11. 16.
7 Na hi laha ka kota ya wu-
kulu ga hombe ga kuvulu-
liwa—ngahile*z*o, hikwalaho,
mina nzi nga kukumukiswi
hi ku hunzeleta nzeko, ku
wa lo nyikwa ka nyama ya
mina muzwa, a tsumi wa
Satani a nzi tsekulela, kasi
nzi nga ti kukumukisi hi ku
hunzeleta nzeko.
Luka 13. 16. Gal. 4. 13, 14.
8 Hi kota ya lexi xilo mina
nzi lo kombela a Hosi ku-
nharu, kasi ku fela ku suka
ka mina.
Mat. 26. 44.
9 Yi lo wula ka mina, A wu-
xinji ga mina gi enele ka
wena: hakuba ntamo wa
mina wu mbelele kukara-
leni. Hikwalaho a kutsaka
ka mina ka hombe, nzi ta
dumisa kukaraleni ka mina,
kasi a ntamo wa Kristu wa
humula ka mina.
xip. 11. 30. 1 Pet. 4. 14.
10 Ngahile*z*o nza xalala le ku-
karaleni, ni kudzuxweni, ni
kufanelekileko, ni xaniswe-
ni, ni kupanzanyweni, hi
kota ya Kristu: hakuba nzi
ha karele, *z*onake nzi ha ku-
ma ntamo.
Roma 5. 3. xip. 7. 4. & 13. 4.

11 Nzi bubutsele: *n*wina ma
nzi kurumeta; hakuba nga
mu fanela ku nzi tsanza:
hakuba a nzi le nzako ha
ncumo ka bapostoli laba ba
hombe, hambu le*zi* nzi nga
hi ko ncumo.
1 Kor. 3. 7. & 15. 8, 9. xip. 11. 1, 5, 16, 17. Gal. 2. 6, 7, 8. Efe. 3. 8.
12 Hi*z*inene a *z*iwoniso *z*a wu-
postoli *z*i lo mahwa ka *n*wi-
na hi kutimisela, hi *z*iwoniso
ni *z*idamiso ni mitiro ya nta-
mo.
Roma 15. 18, 19. 1 Kor. 9. 2. xip. 4. 2. & 6. 4. & 11. 6.

13 Hakuba xilo muni mu nga
hlulwa ha xona hi ti*n*wani
ticeci, kumbela le*z*aku nzi
wa nga hi nzwalo ka *n*wina
ke? nzi tsetseleleni loku
kubiha.
1 Kor. 1. 7. & 9. 12 xip. 11. 7, 9. & 13. 1.

14 Manga*b*ye, lexi hi *z*ikati
*z*inharu nzi longela kuta le-
yo ka *n*wina; nzi nga ta
maha nzwalo ka *n*wina: ha-
kuba a nzi labi *z*a *n*wina,
kanile*z*i *n*wina: hakuba a
banana a ba fanele kube-
kela a ba*t*rali ba*b*ye, kani-
le*z*i a ba*t*rali kubela banana.
Mit. 20. 33. 1 Kor. 4. 14, 15. & 10. 33.

15 Nzi ta hlakana nguvu loku
nzi mbeta, nzi mbetwa hi
mihefemulo ya *n*wina. Lo-
ku nzi nga nzi mu ranza ha
hombe nguvu, mina nzi ra-
nzwa kutsongwani ke?
Joh. 10. 11. xip. 1. 6. & 6. 12, 13. Fil. 2. 17. Kol. 1. 24. 1 Tesa. 2. 8. 2 Tim. 2. 10.

16 Nga zi ngaho, mina wutsu-
mbu a nzi lo mu binzisa;
kanile*z*i, na nzi *k*larihile,
nzi lo mu koma hi mano.
xip. 11. 9.

17 Nzi wa lo mu gelela *n*wina
hi mu*n*we wa laba nzi ba
rumako ba ta ka *n*wina ke?
xip. 7. 2.

18 Mina nzi lo laya Titusi, nzi
lo rumela a nakulori *zin*we
naye. Kunene Titusi i lo mu
gelela ke? hi wa nga fambi
hi walowo Moya mu*n*we ke?
hi wa nga fambi hi mako-
nzo ma*n*we ke?
xip. 8. 6, 16, 18, 22.

19 Mu alakanya xon*k*le lexi
xikati a ha ti pen*d*la ka
*n*wina. Mahlweni ka Nu-
ngungulu hi wula ha Kri-
stu. Kanile*z*i *z*on*k*le *z*ilo
baranziweko, *z*a kuakwa ka
nwina.
Roma 9. 1. 1 Kor. 10. 33. xip. 5. 12. & 11. 31.

20 Hakuba nza caba, ku nga
taku, laha na nzita, nzi nga
ta mu kuma na mu nga hi
kota nzi ranzako, kambe mi-
na wutsumbu nzi nga na nzi
nga hi kota mu *z*i ranzako;
ku nga ta nga, ku nga ku
hi kona kukanetana, a wu-
kuxu, a zanga, ni kulo, a
kuhleba, a mahlebo, a wu-
ngungwani, a xipfi*k*lipfi*k*li;
1 Kor. 4. 21. xip. 10. 2. & 13. 2, 10.

21 Ku nga taku, laha na nzi
tile kambe, Nungungulu wa
mina i ta nzi bohlisa ma-
hlweni ka *n*wina, mina nzi
nga rila hi laba banyingi ba
si na ku ba onhile, ba nga
hunzulukiko ka *z*i nga hla-
zwkangiko ni kubaya ni ku-
remba loku ba ku mahile-
ko.
1 Kor. 5. 1. xip. 2. 1, 4. & 13. 2.

XIPIMO 13.

1 Lexi hi *z*ikati *z*inharu na
nzita le ka *n*wina. Hi no-
mu wa bakustumunyu ba-
mbiri kutani banharu a ti-
mhaka ton*k*le ti ta tiyiswa.
Mat. 18. 16. Joh. 8. 17. xip. 12. 14. Heb. 10. 28.

2 Nzi wa lo wula hi le ma-
hlweni, nza wula hi le ma-
hlweni, kota le*z*i nzi nga hi
kona hi xikati xa wumbiri,

lezo makunu, na nzi hi ha-
ba, ka laba ba nga si na ba
onhile hi le mahlweni, ni ka
laba ba seleko, lezaku, loku
nzi tile kambe, nzi nga ta
mu tsika;
xip. 1. 23. & 10. 2. & 12. 21.
3 Na mu wona lezaku mu la-
ba ziwoniso za Kristu lezi zi
kanelako ka mina; loyi ka
*n*wina a nga kareleko, kani-
lezi i na ntamo nguvu ka
*n*wina:
Mat. 10. 20. 1 Kor. 5. 4. & 9. 2. xip. 2. 10.
4 Hakuba i lo belelwa hi kuka-
rala, na nga a kari a hanya
hi ntamo wa Nungungulu.
Hakuba hina kambe hi ka-
rele hi kota ya yena, kani-
lezi hi ta hanya hi kota ya
yena hi ntamo wa Nungu-
ngulu ka *n*wina.
Roma 6. 4. xip. 10. 3, 4. Fil. 2. 7, 8. 1 Pet. 3. 18.
5 Ringani wutsumbu ga *n*wi-
na, lezaku mu le kukoleke-
ni; hlolani *n*wina benyi
wutsumbu. Kutani a zi ti-
*b*i *n*wina wutsumbu ga *n*wi-
nawu, lezaku Jesu Kristu i
kona nzeni ka *n*wina ke?
kutani hizinene mu nga nga
mu hoxilwe.
Roma 8. 10. 1 Kor. 9. 27. & 11. 28. Gal. 4. 19.
6 Kanilezi nza zi tsumba leza-
ku mu ta zi ti*b*a ku ngalo a
hi hoxiwangi.
7 Makunu ha kombela ka Nu-
ngungulu lezaku mu nga
onhi; na ku nga hi ku hi ta
woneka na hi nga hlolwa-
ngi, kanilezi kasi ma fela ku
maha lezi zi dzunzekako,
hambu lezi hi kwa hi hoxi-
lwe.
xip. 6. 9.
8 Hakuba hi nga ta maha
ncumo xo hambana ni zine-
ne, kanilezi hi ka zinene.
9 Hakuba hina ha tsaka, laha
na hi karele, *n*wina mu na
ntamo: lezo kambe hina hi
lo zi kombelela, hambu kona
kumbelela ka *n*wina.
1 Kor. 4. 10. xip. 11. 30. & 12. 5, 9, 10. 1 Tesa. 3. 10.
10 Hakuba hi kota ya lexi nzi
tsala lezi zilo na nzi hi haba,
kasi loku na nzi hi kona nzi
nga wulawuli hi ntamo, hi
ka kota ya ntamo lowu a
nga nzi nyika a Hosi akuba
nzi aka, na ku nga.ku ku-
ngumula.
1 Kor. 4. 21. xip. 2. 3. & 10. 2, 8. & 12. 20, 21.

11 Hi kugumesa, bamaka*b*ye,
salani. Mbeleliswani; ta-
ngaliswani; nga mu pima
katigi*n*we; mu tsama hi ku-
rula: Nungungulu wa ku-
ranza ni kurula nga a hi na
*n*wina.
Roma 12. 16, 18. & 15. 5, 33. 1 Kor. 1. 10. Fil. 2. 2. & 3. 16. 1 Pet. 3. 8.
12 Rungulanani hi ku*t*ro*t*ra ka
kubasa.
Roma 16. 16. 1 Kor. 16. 20. 1 Tesa. 5. 26. 1 Pet. 5. 14.

13 Bon*k*le laba bobasa ba mu
rungula.

14 A wuxinji ga Hosi Jesu
Kristu, ni kuranza ka Nu-
ngungulu, ni ku*k*langana
ka Moya wa Kubasa, nga ku
hi na *n*wina *n*wen*k*le.
Roma 16. 24. Fil. 2. 1.

A PAPILO GA PAULE KA BA LE GALATIA.

XIPIMO 1.

1 Paule, mupostoli (na nga
hi wa le ka banhu, na ku
nga hi hi kota ya munhu,
kanile*z*i hi kota ya Jesu
Kristu, ni Nungungulu Da-
dani, loyi a nga mu vuxa
hi ka bafileko),

Mit. 2. 24. & 9. 6. & 22. 10, 15, 21. & 26. 16. xipm. 11, 12. Tit. 1. 3.

2 Ni bon*k*le bamaka*b*ye laba
ba nga *z*i*n*we na mina, ka
ticeci ta le Galatia :

1 Kor. 16. 1. Fil. 2. 22. & 4. 21.

3 A wuxinji nga gi hi ka
*n*wina ni kurula ka le ka
Nungungulu Dadani, ni ka
le ka Hosi ya hina Jesu
Kristu,

Roma. 1. 7. 1 Kor. 1. 3. 2 Kor. 1. 2. Efe. 1. 2. Fil. 1. 2. Kol. 1. 2. 1 Tesa. 1. 1. 2 Tesa. 1. 2. 2 Joh. 3.

4 Loyi a nga nyikela wutsu-
mbu gakwe hi kota ya *z*o-
nho *z*a hina, kasi a fela ku
hi *k*la*k*la hina ka gwalegi
tiko ga kubiha, hi kuranza
ka Nungungulu ni Dadani
wa hina :

Mat. 20. 28. Joh. 15. 19. & 17. 14. Roma. 4. 25. xip. 2. 20. Tit. 2. 14. Heb. 2. 5. & 6. 5. 1 Joh. 5. 19.

5 Ka yena nga ku hi kona
wukosi kala kupinzuka ni
kupinzuka. Ameni.

6 Nza hlamala le*z*o mu ha*k*li-
sileko kukungubanyeka le
ka yena loyi a nga mu bi-
tana *n*wina ka wuxinji ga
Kristu muya ka yi*n*wani
ivangeli;

xip. 5. 8.

7 Leyo yi nga hi ko yi*n*wani
ivangeli ; ba kona laba ba
mu karatako, ba labako ku-
onha ivangeli ya Kristu.

Mit. 15. 1, 24. 2 Kor. 2. 17. & 11. 4, 13. xip. 5. 10, 12.

8 Kanile*z*i kani hi hina, ku-
tani ingelosi ya le tilweni,
yi kanela ka *n*wina ivangeli
yi*n*wani kuhunza leyi hi
kaneleko ka *n*wina, nga yi
hoxwa.

1 Kor. 16. 22.

9 Kota le*z*i hi nga rangula hi
wula, le*z*o nza wula kambe,
Loku a hi kona munhu a
kanelako ka *n*wina a yi-
*n*wani ivangeli, kuhunza le-
yi mu yi amukeleko, nga
na a hoxwa.

Kuv. 22. 18.

10 Hakuba mina makunu nza
kurumeta banhu, kutani
Nungungulu ke? kutani
nza laba kudzunza banhu?
loku nzi wa dzunzu banhu,
nzi wa nga ta maha xitiri
xa Kristu.

Mat. 28. 14. 1 Tesa 2. 4. Jam. 4. 4. 1 Joh. 3. 19.

11 Hakuba mina nza *z*i ti*b*e-
kisa ka *n*wina, bamaka*b*ye,
kwatsi hi kumbuka a iva-
ngeli leyi yi nga kanelwa hi
mina, a hi ya le ka banhu.

1 Kor. 15. 1.

12 Hakuba hambu ni ku yi
kuma ka munhu, hambu ni
ku yi gonziswa, kanile*z*i yi
lota ka mina hi kuvululwa
ka le ka Jesu Kristu.
1 Kor. 15. 1, 3. xipm. 1. Efe. 3. 3.
13 Hakuba mu lozwa hi ma-
hungu ya kuhanya ka mina
hi xikati xi hunzileko hi
kukolweni ka ba Juda, le-
*z*aku hi kuhunzisileko nzi
lo xanisa ceci ya Nungu-
ngulu, nzi wo yi hangala-
sa:
Mit. 8. 3. & 9. 1. & 22. 4. & 26. 11.
1 Tim. 1. 13.
14 Nzi wa hunzisile kukolweni
ka ba Juda kuhunza banyi-
ngi ba ntanga ya mina ma-
tikweni ya hina, nzi wa
lo namarela nguvu maha-
nyeleni ya bararu ba hi-
na.
Mat. 15. 2. Marku 7. 5. Mit. 22. 3. &
26. 9. Fil. 3. 6.
15 Kanile*z*i laha *z*i nga kune-
ngelisa ka Nungungulu, lo-
yi a nzi hambanyiseleko
kwalomo ru*b*yini ga mama-
ni, i lo nzi bitana hi wuxi-
nji gakwe,
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 14, 15. Ro-
ma 1. 1.
16 A ku vulula *N*wana wa ye-
na ka mina, kasi nza fela
kukanela ha yena xikari ka
ba Matiko; *z*ale*z*o a nzi wu-
lawulangi ni nyama ni nka-
ta:
Mat. 16. 17. Mit. 9. 15. & 22. 21. & 26.
17, 18. Roma 11. 13. 1 Kor. 15. 50.
2 Kor. 4. 6. Efe. 3. 8. & 6. 12.
17 A nzi wa nga yangi Jerusa-
lema ka laba ba nga hi ba-
postoli mahlweni ka mina:
kanile*z*i nzi lo famba le
Arabia; nzi lo engeta nzi
*k*le*k*lelela Damaseku.
18 *Z*onake a nzako ka male-
mbe manharu nzi loya Je-
rusalema a ku enzela Kefa-
si, nzi lo tsama naye kume
ni n*k*lanu wa masiku.
Mit. 9. 26.
19 Kanile*z*i a ba*n*wani bapo-
stoli a nzi ba wonangi, sa-
seka Jamesi nakulori wa
Hosi.
Mat. 13. 55. Marku 6. 3. 1 Kor. 9. 5.
20 Kanile*z*i hi ku kumbuka
*z*ilo nzi nga *z*i tsalela ka
*n*wina, languta, mahlweni
ka Nungungulu, a nzi he-
mbi wunwa.
Roma 9. 1.
21 *Z*onake nzi lota matikweni
ya le Siria ni le Kilikia.
Mit. 9. 30.
22 Mina nzi wa nga ti*b*yiwi hi
ngohe ka ticeci ta le Judia
leto ti nga hi ka Kristu:
Roma 16. 7. 1 Tesa. 2. 14.
23 Kanile*z*i ba lozwa a ku nga-
lo, Loyi a nga kari a xanisa
makunu wa kanela a kuko-
leka loku a nga kari a ku
hangalasa;
24 Ba lo dumisa Nungungulu
hi ka mina.

XIPIMO 2.

1 *Z*onake anzako ka xipimo
xa kume ni mune malembe
nzi lo engeta nzi ya Jerusa-
lema *zin*we na Barnaba, na
nzi teka Titusi *zin*we na
mina.
Mit. 15. 2.
2 Nzi wa loya hi kuvululwa;
nzi loya hlawutela a ivange-

li leyi nzi nga kanela xikari
ka ba Matiko, kanilezi xi-
kun*d*leni ka laba ba nga hi
ba hombe, ku nga taku nzi
tsutsuma kutani nzi tsutsu-
mile mahala.
Mit. 15. 12. Fil. 2. 16. 1 Tesa. 3. 5.
3 Kanilezi na ku nga hi Titu-
si loyi a nga hi na mina, a
nga hi mu Greki, i lo kuru-
metwa ku maha nkwera:
4 Lezo ku wa hi hakuba hi
kota bamaka*b*ye ba mawu-
nwa hi le kufihlaleni, ba lo
hlola a ku*k*la*k*leka ka hina
loku hi nga ka Kristu Jesu,
kasi ba fela ku hi neha wu-
kumbini:
Mit. 15. 1, 24. 2 Kor. 11. 20, 26. xip. 3. 25. & 4. 3, 9. & 5. 1, 13.
5 Ka bona a hi ba nyikangi
wutsamo ga kuingisa, ge,
hambu ni xikati; kasi a zi-
nene za ivangeli zi fela ku-
tsama ka *n*wina.
xipm. 14. xip. 3. 1. & 4. 16.
6 Kanilezi ka laba ba nge kwa
mbahombe (kani bona ba hi
ba kuyini, a hi ncumo ka
mina: Nungungulu a nga
languti xiyimo xa munhu)
—bona, nza wula, laba ba
nga ni dzumba a ba engete-
langi ncumo ka mina:
Mit. 10. 34. Roma 2. 11. 2 Kor. 12. 11. xip. 6. 3.
7 Kanilezi hi *k*lelo, laha na ba
lo wona lezaku nzi nyikilwe
tiro wa kukanela ivangeli
xikari ka makuna, kota Pe-
tro a mu kaneli wa laba ba
zitsiba
Mit. 13. 46. Roma 1. 5. & 11. 13. 1 Tesa. 2. 4. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
8 (Hakuba loyi a nga maha
Petro a wupostoli ga zitsiba
i lo maha mina a wupostoli
ga matiko);
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. & 26. 17, 18. 1 Kor. 15. 10. xip. 1. 16. & 3. 5. Kol. 1. 29.
9 Laha na ba ti*b*ile a wuxinji
legi nzi nga nyikilwe gona,
Jamesi na Kefasi na Johani,
laba ba ti*b*yaku lezaku ti-
mhanze, ba lo nyika ka mi-
ma na Barnaba a man*d*la
ya xinene ya hlengela, kasi
hi fela kuya ka ba Matiko,
bona ba ya ka laba ba zi-
tsiba;
Mat. 16. 18. Roma 1. 5. & 12. 3, 6. & 15. 15. 1 Kor. 15. 10. Efe. 2. 20. & 3. 8. Kuv. 21. 14.
10 Kumbela bona ba wa ranza
lezaku nga hi alakanya zisi-
wana; xwalexi xilo nzi lo
vumela ku xi maha.
Mit. 11. 30. & 24. 17. Roma 15. 25. 1 Kor. 16. 1. 2 Kor. 8, & 9, xipimo.

11 Kanilezi laha Kefasi na tile
Antioki, nzi lo mu kaneta
ngoheni hakuba i wa yima
kukonekeni.
Mit. 15. 35.
12 Hakuba hi mahlweni ka le-
zo ku nga se kuta bo kari
hi le ka Jamesi, i loga zi-
*n*we ni ba Matiko: kanilezi
laha na ba tile, i lo *k*lela a
ti hambanyisa wutsumbu
gakwe, na caba bona laba
ba zitsiba.
Mit. 10. 28. & 11. 3.
13 Ni ba*n*wani ba ba Juda ba
xengetela zi*n*we naye; ku
kala kuhambukiswa na Ba-
rnaba hi kukohlisa ka*b*ye.
14 Kanilezi laha na nzi wona
lezo lezaku a ba ha fambi hi

kululama kota zinene za
ivangeli, nzi lo wula ka Ke-
fasi mahlweni ka bona bo-
n*k*le, Loku wena, u hi mu
Juda, na u hanya kota ba
Matiko, u nga mahi kota ba
Juda, hi yini u kurumetako
ba Matiko ku tsama ku ko-
ta ba Juda ke?
Mit. 10. 28. & 11. 3. xipm. 5. 1 Tim. 5. 20.
15 Na hi hi ba Juda hi maha-
nyela, na hi nga hi na ku-
onha ka ba Matiko,
Mat. 9. 11. Mit 15. 10, 11. Efe. 2. 3, 12.
16 Na mu ti*b*a lezaku a munhu
a nga na kubasiswa hi mi-
tiro ya nayo, saseka a ku-
koleka ka Jesu Kristu, ko-
ta hina hi nga kolwa ka
Kristu Jesu, kasi ha basi-
swa hi kukoleka ka Kristu,
na ku nga hi hi mitiro ya
nayo: hakuba hi mitiro ya
nayo a yi kona nyama yi ta
nga basiswa.
Mit. 13. 38, 39. Roma 1. 17. & 3. 20, 22, 28. & 8. 3. xip. 3, 11, 24. Heb. 7. 18. 19.
17 Kanilezi loku, hina wutsu-
mbu na ha ha laba kubasi-
swa hi Kristu hi kumiwa
na hi hi zionhi, kona Kristu
hi xikozeli xa kuonha? Nu-
ngungulu a beletele.
1 Joh. 3. 8, 9.
18 Hakuba loku nzi aka kambe
a zilo lezi nzi nga zi panza-
nyile, nza nza wonisa leza-
ku nzi muhambunyeti.
19 Hakuba hi wona nayo nzi
lofa hi ka nayo, kasi nza
fela kuhanya ka Nungu-
ngulu.
Roma 6. 11, 14. & 7. 4, 6. & 8. 2. 2 Kor. 5. 15. 1 Tesa. 5. 10. Heb. 9. 14. 1 Pet. 4. 2.
20 Nzi si na nzi belelwe zi*n*we
na Kristu; na nzi nga nzi
hanya; na nzi nga ha hi mi-
na, kanilezi hi Kristu a ha-
nyako ka mina: loku kuha-
nya nzi hanyako nyameni
nzi hanya hi kukoleka, a
kukoleka loku ku nga ka
*N*wana wa Nungungulu, lo-
yi a nzi ranzako, i lo nyike-
la wutsumbu gakwe hi mi-
na.
Roma 6. 6. 2 Kor. 5. 15. xip. 1. 4. & 5. 24. & 6. 14. Efe. 5. 2. 1 Tesa. 5. 10. Tit. 2. 14. 1 Pet. 4. 2.
21 A nzi cukunyeti wuxinji ga
Nungungulu: hakuba loku
kululama ku hi kota ya na-
yo, zonake Kristu a nga fe-
langi ncumo.
xip. 3. 21. & 5. 4. Heb. 7. 11. Roma 11. 6.

XIPIMO 3.

1 O mapupulu nzi*n*wina ba
Galatia, mu hambukiswa hi
mani *n*wina, mahlweni ka
mahlo ya mani Jesu Kristu
kubaseni a nga belelwa ke?
xip. 2. 14. & 5. 7.
2 Hi lezi zoce nzi ranzako a
ku zizwa ha *n*wina, Mu lo
amukela *n*wina a Moya hi
mitiro ya nayo, kutani hi
kuzwa hi kukoleka ke?
Mit. 2. 38. & 8. 15. & 10. 47. & 15. 8. Roma 10. 16, 17. xipm. 14. Efe. 1. 13. Heb. 6. 4.
3 Mu mapupulu *n*winawu ke?
na mu sangulile hi za ka
Moya, makunu mu ta mbe-
lelisa hi za ka nyama ke?
xip. 4. 9. Heb. 7. 16. & 9. 10.
4 *N*wina mu lo xanisekela zi-
lo zo tala mahala ke? loku

ku nga ha kunene ku hi
mahala.
Heb. 10. 35, 36. 2 Joh. 8.
5 Hikwalaho loyi a nga nyika
*n*wina Moya, a nga tira *z*i-
wonekeliso xikari ka *n*wi-
na, ilo *z*i maha yena hi
ka mitiro ya nyama, ku-
tani hi kuzwa hi kukoleka
ke?
2 Kor. 3. 8.
6 Kota le*z*i Abrahama a nga
kolwa Nungungulu, ku lo
hlayelwa ka yena a ku ku-
lulama.
Roma 4. 3, 9, 21, 22. Jam. 2. 23.
7 Ti*b*ani hikwalaho le*z*aku la-
ba ba kukoleka, balabo hi
banana ba Abrahama.
Joh. 8. 39. Roma 4. 11, 12, 16.
8 Ni mitsalo, yi lo wona le*z*o
Nungungulu i ta basisa ba
Matiko hi kukoleka, i lo ka-
nela ivangeli hi le mahlwe-
ni ka Abrahama, aku, Hi
ka wena a matiko won*k*le
ma ta katekiswa.
Mit. 3. 25. Roma 9. 17. xipm. 22.
9 *Z*onake le*z*o laba ba nga
ba kukoleka ba katikisi-
lwe ni mukoleki Abraha-
ma.
10 Hakuba kwatsi hi kutala
ka laba ba mitiro ya nayo
ba lahasi ka kukoneka: ha-
kuba ku tsalilwe, Ba kone-
kile bon*k*lelele laba ba nga
lanzisiko ka *z*ilo *z*onkle *z*i
tsalilweko bukwini ga mila-
yo, ku *z*i maha.
11 Makunu a ku na munhu a
basiswako hi nayo mahlwe-
ni ka Nungungulu, *z*i la su
n*d*lunya: hakuba, Loyi a
lulamileko i ta hanya hi ku-
koleka;
Roma 1. 17. xip. 2. 16. Heb. 2. 4. & 10. 38.
12 Kanile*z*i a nayo a hi wa ku-
koleka; kanile*z*i, Loyi a yi
mahako i ta hanya a yona.
Roma 4. 4, 5. & 10. 5, 6. & 11. 6.
13 Kristu i lo hi *k*la*k*lisa kuko-
nweni ka nayo, na mahile
kukonwa hi hina: hakuba
ku tsalilwe, Kukonwa ka
bon*k*lelele laba ba cikilako
sinyeni:
Roma 8. 3. 2 Kor. 5. 21. xip. 4. 5.
14 Le*z*aku hi ka ba Matiko ku
fela kuta a kukatekiswa ka
Abrahama nzeni ka Kristu
Jesu; kasi ha fela ku kuma
a xitsumbiso xa Moya hi
kukoleka.
Joh. 7. 39. Mit. 2. 33. Roma 4. 9, 16.

15 Bamaka*b*ye, nza wula ko-
tisa munhu: Kutani xivu-
melwano xa munhu, loku
laha na xi tiyisilwe, a nga
kona a xi mahako mahala,
kutani a xi engetela.
Heb. 9. 17.
16 Makunu ka Abrahama ku
lo wulwawulwa ka yena
xitsumbiso, ni ka mbewu
ya yena. Yena a nga wu-
langi, Ka timbewi, kwatsi
tinyingi; kanilezi kwatsi hi
yi*n*we, Ni ka mbewu ya
wena, leyi yi nga Kristu.
1 Kor. 12. 12. xipm. 8.
17 Makunu le*z*i nza wula; A
xivumelwano xi lo tiyiswa
hi Nungungulu hi mahlwe-
ni, a nayo, xi ngata lenzako
ka mune wa mazana ni ma-
kume manharu ya male-

mbe, a xi onhi, kasi ku
maha a tsumbiso wu nga
mahi ncumo.
Roma 4. 13, 14. xipm. 21.
18 Hakuba loku a tsomba yi hi
ya nayo, a ya ha hi ya tsu-
mbiso kambe: kanilezi Nu-
ngungulu i lo ku vumela ka
Abrahama hi kutsumbisa.
Roma 4. 14. & 8. 17.
19 Zonake xana nayo hi yini?
Wu lo engetelwa hi kota ya
zihambuko, kala ku cikela
mbewu ka yona a zitsumbi-
so zilo mahelwa; ku wa lo
yimiswa hi ngelosi hi canja
ga muvikeli.
Joh. 1. 17. & 15. 22. Mit. 7. 38, 53. Roma 4. 15. & 5. 20. & 7. 8, 13. xipm. 16. 1 Tim. 1. 9. & 2. 5. Heb. 2. 2.
20 Makunu a muvikeli a hi
muvikeli wa munwe; kani-
lezi Nungungulu munwe.
Roma 3. 29, 30.
21 Xana nayo wu hambana zi-
tsumbiso za Nungungulu
ke? Nungungulu a beletele:
hakuba loku wu wa hi kona
wu nyikilweko ka nayo wu
nga tongo wu hanyisa, hizi-
nene a kululama nga ku hi
ka nayo.
xip. 2. 21.
22 Ahemba a mitsalo yi valele
zonkle zilo lahasi ka zonho,
kasi a tsumbiso hi kukoleka
ka Jesu Kristu ku fela ku
nyikiwa ka bona laba ba
kolwako.
Roma 3. 9, 19, 23. & 4. 11, 12, 16, 32. xipm. 8.
23 Kanilezi kurangula na ku
nga se kuta kukoleka, hina
honkle hi wa lo gongiwa la-
hasi ka nayo, hi valelwa ka
kukoleka loku hi lenzako
ku ta nga vululwa.
24 Lezo a nayo mukombeli wa
hina ka hi yisa ka Kristu,
kasi hi fela kubasiswa hi
kukoleka.
Mat. 5. 17. Mit. 13. 39. Roma 10. 4. xip. 2. 16. Kol. 2. 17. Heb. 9. 9, 10.
25 Kanilezi makunu loko ku-
koleka ku cikele, a ha ha hi
lahasi ka ku kambelwa.
26 Hakuba nwina nwenkle mu
banana ba Nungungulu, hi
kukoleka, ka Kristu Jesu.
Joh. 1. 12. Roma 8. 14, 15, 16. xip. 4. 5. 1 Joh. 3. 1, 2.
27 Hakuba kota banyingi ba
nwina ba nga bapatizelwa
ka Kristu ba lo ambele Kri-
stu.
Roma 6. 3. & 13. 14.
28 A ku kona mu Juda kutani
mu Greki, a ku kona a ku-
mbi kutani loyi a klakleki-
leko, a ku kona a wanuna
ni wasati: hakuba nwina
nwenkle mu munwe ka Kri-
stu Jesu.
Joh. 10. 16. & 17. 20, 21. Roma 10. 12. 1 Kor. 12. 13. xip. 5. 6. Kol. 3. 11. Efe. 2. 14, 15, 16. & 4. 4, 15.
29 Loku mu nga nwina mu hi
ba ka Kristu, zonake mu
banana ba Abrahama, a zi-
tralwa ha kota ya kutsu-
mbisa.
Roma 8. 17. & 9. 7. xip. 4. 7, 28. Efe. 3. 6. Heb. 11. 18.

XIPIMO 4.

1 Kanilezi nza wula lezi laha
na xitralwa na xa ha hi xi-
hlangi, a xi hambani ni ku-
mbi, hambu na xi hi Hosi
ya bonkle,

2 Kanile*z*i i lahasi ka kugo-
ngiwa ni bawun*d*li, ku kala
ku cikela a xikati xi yimisi-
lweko hi dadani.
3 Le*z*o na hinawu kambe, la-
ha na ha hi *z*ihlangi, hi wa
bohilwe lahasi ka wukumbi
ga tiko:
xipm. 9. xip. 2. 4. & 5. 1. Kol. 2. 8, 20. Heb. 9. 10.
4 Kanile*z*i laha na kutatiseka
ka xikati ku cikele, Nungu-
ngulu i lo rumela *N*wana
wakwe, i lo *t*ralwa hi wa-
sati, i lo *t*ralelwa lahasi ka
nayo,
Mat. 1. 23. & 5. 17. Marku 1. 15. Luka 1. 31. & 2. 7, 27. Joh. 1. 14. Roma 1. 3. Efe. 1. 10. Fil. 2. 7. Heb. 2. 14.
5 Kasi a fela ku*k*la*k*lisa bona
laba ba nga lahasi ka nayo,
kasi ha fela ku amukela a
wu*t*ralwa ga wu*n*wana.
Mat. 20. 28. Joh. 1. 12. xip. 3. 13, 26. Efe. 1. 5, 7. Tit. 2. 14. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19.
6 Hakuba *n*wina mu banana,
Nungungulu i rumela a Mo-
ya wa *N*wana wakwe ka
timbilu ta hina, hi bitana-
ko, Abba, Dadani.
Roma 5. 5. & 8. 15.
7 Le*z*o a wa hahi a kumbi
kambe, kanile*z*i a *n*wanana;
ni loku u hi *n*wanana, *z*o-
nake u xi*t*ralwa hi kota ya
Nungungulu.
Roma 8. 16, 17. xip. 3. 29.

8 Ahemba hi xakati lexo,
mu nga nga mu ti*b*i Nu-
ngungulu, mu wa hi tiku-
mbi ka laba hi mahanyela
ba nga ba ti*b*iko banungu-
ngulu:
Roma 1. 25. 1 Kor. 12. 2. Efe. 2. 11, 12. 1 Tesa. 1. 9. & 4. 5.
9 Kanile*z*i makunu mu maha
kuti*b*a Nungungulu, kutani
ma ti*b*yiwa hi Nungungulu,
ma ha wuyela yini len*z*ako
kambe ka *z*ilo *z*i rerekileko
ni *z*a wukumbi, laho mu la-
bako ku maha a bako*n*wi
kambe?
Roma 8. 3. 1 Kor. 8. 3. & 13. 12. xip. 3. 3. xipm. 3. Kol. 2. 20. 2 Tim. 2. 19. Heb. 7. 18.
10 Ma hlayisa masiku, ni ti-
hweti, ni *z*ikati, ni male-
mbe.
Roma 14. 5. Kol. 2. 16.
11 Mina nza caba ha *n*wina, ku
nga taku, nzi pangama ku-
tira xikati ka *n*wina ma-
hala.
xip. 2. 2. & 5. 2, 4. 1 Tesa. 3. 5.

12 Mina nza mu kongotela
*n*wina, bamaka*b*ye, nga mu
ku kwatsi hi mina, hakuba
mina nzi kwatsi hi *n*wina.
Ina a mu nzi onhangi:
2 Kor. 2. 5.
13 Kanile*z*i ma *z*i ti*b*a le*z*aku
hi ku rereka ka nyama mi-
na nzi lo kanela ivangeli ka
*n*wina hi xikati xa kura-
ngula:
1 Kor. 2. 3. 2 Kor. 11. 30. & 12. 7, 9. xip. 1. 6.
14 Lexo xi nga hi xiringo ka
*n*wina hi ka nyama ya mina
a mu mbelangi ntamo, ha-
mbu ni ku nzi nyenya; ka-
nile*z*i mu lo nzi amukela
kotisa ngelosi ya Nungu-
ngulu, kwatsi Kristu Jesu.
Mat. 10. 40. Luka 10. 16. Joh. 13. 20. 1 Tesa. 2. 13.
15 *Z*onake hi kwihi a kukate-
kiswa ka wutsumbu ga
*n*wina ke? hakuba mina

nza mu mahela wukustu-
munyu, loku ku nga make-
ka, mu ta nga mu xokole
mahlo ya *n*wina mu nzi
nyika.
16 *Z*onake le*z*o nzi ta maha
nala wa *n*wina, loku nzi
mu *b*yela *z*inene ke?
xip. 2. 5, 14.
17 Ba mu labisisa *n*wina na ku
nga hi hi n*d*lela yo saseka;
ge, ba su laba ku mu vale-
la, kasi u fela ku ba laba.
Roma 10. 2. 2 Kor. 11. 2.
18 Kanile*z*i kusaseka a kulabi-
sisa ha hombe ka mahungu
yo saseka hi xikati xon*k*le,
ku nga hi loku nzi hi kona
na *n*wina koce.
19 Bananga ba nga ba tso-
ngwani, laba nza ha mu
xanisekelako kambe kala
Kristu a ti*b*yiwa ka *n*wi-
na,
1 Kor. 4. 15. File. 10. Jam. 1. 18.
20 Ina, nza *z*i ranza ku nga
nzi hi kona ka *n*wina ma-
kunu, ku ta hunzula a gezu
ga mina; hakuba nza ka-
nganyiswa ha *n*wina.

21 Nzi *b*yeleni, *n*wina laba ba
ranzako ku tsama lahasi ka
nayo, a mu se ku wuzwa
nayo ke?
22 Hakuba ku tsalilwe, le*z*aku
Abrahama i wa ni banana
bambiri, mu*n*wani i hi wa
wasati loyi wa kumbi, mu-
*n*wani a hi wa wasati loyi a
*k*la*k*lekileko.
23 Ahemba a *n*wana loyi wa
kumbi i lo *t*ralwa hi ka nya-
ma; kanile*z*i a *n*wana wa
wasati loyi a *k*lakle*k*ileko i
lo *t*ralwa hi tsumbiso.
Roma 9. 7, 8. Heb. 11. 11.
24 Lexi xilo xi hi kuecanyisa:
hakuba laba ba basati ba hi
*z*itsumbiso *z*imbiri; mu*n*we
wa le xitsungeni xa Sinai, i
lo *t*rala xihlangi xa wuku-
mbi, loyi a nga Hagari.
25 Makunu loyi Hagari i hi xi-
tsunga xa Sinai le Arabia,
i ringana ni Jerusalema
leyi yi nga kona makunu;
hakuba i kumbi ni *n*wana
wa yona.
26 Kanile*z*i a Jerusalema legi
gi nga le hehla gi *k*la*k*lekile,
legi gi nga mamani wa hi-
na.
Heb. 12. 22. Kuv. 3. 12. & 21. 2, 10.
27 Hakuba ku tsalilwe,
Tsaka, wena ngo*n*wa u
nga *t*raliko; ahlama u rila,
wena loyi u nga lu*n*wiko:
hakuba banyingi a bana-
na ba wusiwana ku hu-
nza loyi a nga ni nuna.
28 Makunu hina, bamaka*b*ye,
hi kwatsi hi le*z*i a nga wa-
hi Isaka, hi banana ba xi-
tsumbiso.
Mit. 3. 25. Roma 9. 8. xip. 3. 29.
29 Kanile*z*i *z*onake ku kota le-
*z*i a *n*wanana wa nyama a
nga mu xanisa loyi wa ka
Moya, *z*i ngaho makunu.
xip. 5. 11. & 6. 12.
30 Ahemba xana mitsalo yi yi-
ni? hoxa a kumbi ni *n*wana
wa yona : hakuba a *n*wana
wa wasati wa kumbi cima
a nga taga tsomba ni *n*wana
wa wasati a *k*la*k*lekileko.
Joh. 8. 35. xip. 3. 8, 22.

31 Ngahilezo, bamakabye, hina
a hi banana ba wasati wa
kumbi, kanilezi hi ba wa-
sati a klaklekileko.
Joh. 8. 36. xip. 5. 1, 13.

XIPIMO 5.

1 Hi kuklakleka Kristu i lo
hi klakla: hikwalaho yima-
ni mu kundende, mu nga
kungwi kambe goteni ga
wukumbi.
Joh. 8. 32. Mit. 15. 10. Roma 6. 18. xip. 2. 4. & 4. 9. 1 Pet. 2. 16.

2 Mangabye, mina Paule nza
wula ka nwina, lezaku, lo-
ku mu amukela wunkera,
Kristu a nga ta mu vuna
ncumo.
Mit. 15. 1. & 16. 3.
3 Ina, nza tiyisa ka bonklelele
laba ba amukeleko wu-
nkwera, u na ni nanzu ku
maha nayo wonkle.
xip. 3. 10.
4 Nwina mu hambanyisilwe
ka Kristu, nwina mu nge
mu ta basiswa hi nayo; mu
wile ku le ni wuxinji.
Roma 9. 31, 32. xip. 2. 21. Heb. 12. 15.
5 Hakuba hina hi kota ya
Moya na hi kukoleka hi la-
belele a tsumba ka kulula-
ma.
Roma 8. 24, 25. 2 Tim. 4. 8.
6 Hakuba nzeni ka Kristu
Jesu a wunkwera a gi vuni
ncumo, ni wunkuna a gi
vuni ncumo; kanilezi a ku-
koleka na ku tira hi kura-
nza.
1 Kor. 7. 19. xip. 3. 28. & 6. 15. Kol. 3. 11. 1 Tesa. 1. 3. Jam. 2. 18, 20, 22.
7 Nwina mu wa kari mu
tsutsuma kwatsi; hi mani
a mu tindekisileko kasi mu
nga ingisi a zinene ke?
1 Kor. 9. 24. xip. 3. 1.
8 Loku a kutsumba a kuti hi
ka yena loyi a mu bitanile-
ko.
xip. 1. 6.
9 A comelo gi tsongwani gi
bilisa mapa wonkle.
1 Kor. 5. 6. & 15. 33.
10 Nzi na ni kutsumba kwale-
yo ka nwina le Hosini, le-
zaku ku nga hi kona a
zimbe kupimeni ka nwina:
kanilezi loyi a mu karatako
i ta rwala kukonwa kakwe,
kani hi mani.
2 Kor. 2. 3. & 8. 22. & 10. 6. xip. 1. 7.
11 Kanilezi mina, bamakabye,
loku nzi wa ha kanela a
wunkwera, hi yini nza ha
nonohiswako nzi xaniswa
ke? zonake a ku kunguba-
nyisa ka xi hambano nga
kumbelile.
1 Kor. 1. 23. & 15. 30. xip. 4. 29. & 6. 12, 17.
12 Nzi ranza lezaku nga laba
ba mahako a nyenganye-
nga ba tsenwa wutsumbu-
gabye.
Mit. 15. 1, 2, 24. 1 Kor. 5. 13. xip. 1. 8. 9.

13 Hakuba nwina, bamaka-
bye, mu lo bitelwa a kukla-
kleka; mu nga mahi a ku-
klakleka ka nwina xilweni
xa nyama, kanilezi hi kura-
nza mahani malanza ka
munwe ni munwani.
1 Kor. 8. 9. & 9. 19. xip. 6. 2. 1 Pet. 2. 16. Jude 4. 2 Pet. 2. 19.
14 Hakuba nayo wonkle wu
tatisekile ka mhaka yinwe,
hambu ka ywaleyi; Wena
ranza a wa akelane wa we-

na kwatsi hi wutsumbu ga
wena.
Mat. 7. 12. & 22. 39, 40. Roma 13. 8, 9. Jam. 2. 8.
15 Kanilezi loku *n*wina mu
luma mu kadamulana, *k*la-
rihani mu nga lobisana.

16 Kanilezi nza wula, Famba-
ni hi ka Moya, *n*wina mu
nga ta tatisa a kudokolela
ka nyama.
Roma 6. 12. & 8. 1, 4, 12. & 13. 14. xipm. 25. 1 Pet. 2. 11.
17 Hakuba a kudokolela ka
nyama kuhambene ni ka
Moya, ni ka Moya kuha-
mbene ni ka nyama; haku-
ba lezi zimbiri za holoba;
kasi mu fela ku maha
zilo lezi mu nga zi ranza-
ko.
Roma 7. 15, 19, 23. & 8. 6, 7.
18 Kanilezi loku mu rangelwa
hi Moya, a mu lahasi ka
nayo.
Roma 6. 14. & 8. 2.
19 Makunu mitiro ya nyama
yi la su n*d*lunya, leyi yi
nga leyi, hi kubaya, a ku
nga hlazeki, a wufenze,
1 Kor. 3. 3. Efe. 5. 3. Kol. 3. 5. Jam. 3. 14, 15.
20 A kukozela zifananiso, a
wutumbe, a wulala, a ku-
kanetana, a wukuxu, a za-
nga, kuvimba kwelo, a ku-
hambana, a kuholoba,
21 A mona, a kudaya, a popi-
wa, ni kuvimbelwa, ni zo
kota lezi: a za ku ngahi nzi
wa lo mu laya kurangula
*n*wina, kota lezi nzi nga lo
mu laya *n*wina, laba ba ma-
hako za ku ngahi zilo cima
ba nga taga a tsomba ya
mufumo wa Nungungulu.
1 Kor. 6. 9. Efe. 5. 5. Kol. 3. 6. Kuv. 22. 15.
22 Kanilezi a mbanzo wa Moya
hi kuranza, kutsaka, a ku-
rula, a kutimisela,
Joh. 15. 2. Roma 15. 14. 1 Kor. 13. 7. Kol. 3. 12. Jam. 3. 17. Efe. 5. 9.
23 A wuxinji, a kusasa, a ku-
koleka, a ku ti koramisa, a
ku ti koma: ka za ku ngahi
a ku kona nayo.
1 Tim. 1. 9.
24 Laba ba nga ba ka Kristu
Jesu ba belele a nyama ni
dzumba ni kudokolela ka
gona.
Roma 6. 6. & 13. 14. xip. 2. 20. 1 Pet. 2. 11.

25 Loku hina hi hanya hi ka
Moya, nga hi famba hi ka
Moya kambe.
Roma 8. 4, 5. xipm. 16.
26 Nga hi nga ti kukumuxi,
hi holobisana, hi zangari-
sana.
Fil. 2. 3.

XIPIMO 6.

1 Bamaka*b*ye, hambu a hi
kona munhu hi kuonha,
*n*wina laba ba ka moya, mu
lulekeni a wa ku ngahi hi
moya wa zinene; na u la-
ngutela wutsumbu ga we-
na, ku nga ta ku wenawu u
ringwe.
Roma 14. 1. & 15. 1. 1 Kor. 2. 15. & 3. 1. & 4. 21. & 7. 5. & 10. 12. 2 Tesa. 3. 15. 2 Tim. 2. 25. Heb. 12. 13. Jam. 5. 19.
2 Rwalani mirwalo ya mu-
*n*we ni mu*n*wani, lezo mu
tatisa a nayo wa Kristu.
Joh. 13. 14, 15, 34. & 15. 12. Roma 15.

1. xip. 5. 13. 1 Tesa. 5. 14. Jam. 2. 8. 1 Joh. 4. 21.

3 Hakuba loku a hi kona munhu alakanyako a wutsumbu gakwe aku u hi ncumo, laha na nga hi ncumo wa ti kohlisa wutsumbu gakwe.
Roma 12. 3. 1 Kor. 8. 2. 2 Kor. 3. 5. & 12. 11. xip. 2. 6.

4 Nga na munhu ni munhu a hlola a tiro wakwe yena *n*winyi, *z*onake i ta kuma a kudumisa hi ka wutsumbu gakwe yece, ku nga hi hi ka wa akelane wakwe.
Luka 18. 11. 1 Kor. 11. 28. 2 Kor. 13. 5.

5 Hakuba munhu ni munhu i ta rwala a nzwalo wakwe yena *n*winyi.
Roma 2. 6. 1 Kor. 3. 8.

6 Kanile*z*i nga loyi a gonziswako a mhaka a *k*langana ni loyi a mu gonzisako *z*ilweni *z*on*k*le *z*o saseka.
Roma 15. 27. 1 Kor. 9. 11, 14.

7 Mu nga kohliswi; Nungungulu a nga tseketselwi: hakuba kani hi yini lexi munhu a xi xwanyako, xwalexo i ta xi hula.
Luka 16. 25. Roma 2. 6. 1 Kor. 6. 9. & 15. 33. 2 Kor. 9. 6.

8 Hakuba loyi a xwanyako ka nyama yena *n*winyi ni ka nyama yakwe i ta hula kubola; kani loyi a xwanyako ku Moya ni ka Moya i ta hula a wutomi ga ku kala kupinzuka.
Roma 8. 13. Jam. 3. 18.

9 Nga na hi nga rereki a ku maha *z*o saseka: hakuba hi xikati xi faneleko hi ta hula, loku hi nga karali.
Mat. 24. 13. 1 Kor. 15. 58. 2 Tesa. 3. 13. Heb. 3. 6, 14. & 10. 36. & 12. 3, 5. Kuv. 2. 10.

10 *Z*onake le*z*o, kota le*z*i hi nga ni xikati, nga na hi tira le*z*aku saseka ka banhu bon*k*le, ha hombe ka ba le ngangweni wa kukoleka.
Joh. 9. 4. & 12. 35. 1 Tesa. 5. 15. 1 Tim. 6. 18. Tit. 3. 8. Efe. 2. 19. Heb. 3. 6.

11 Cuwukani le*z*aku gi kulisile ku yini a papilo legi nzi tsalileko hi ka *n*wina hi canja ga mina *n*winyi.

12 Kwatsi hi banyingi ba ranzako ku maha kuwonisa nyameni, ba mu kurumeta ku nga mu ma minkwera; bo laba ku kala ba nga xaniseki hi xihambano xa Kristu.
xip. 2. 3, 14. & 5. 11. Fil. 3. 18.

13 Hakuba a hi bona laba ba *z*itsiba ba gongako nayo wutsumbu ga*b*ye; kanile*z*i ba laba ku nga mu maha minkwera, kasi ba fela kudumisa nyamini ya *n*wina.

14 Kanile*z*i nga ku maha kule na mina kudumisa, saseka ka xihambano xa Hosi Jesu Kristu, hi ka xona a tiko gon*k*le gi belelwe hi ka mina na minawu ka tiko.
Roma 6. 6. xip. 2. 20. Fil. 3. 3, 7, 8.

15 Hakuba a wutsiba a hi ncumo, a wunkuna a hi ncumo, kanile*z*i a kumahwa kuswa.
1 Kor. 7. 19. 2 Kor. 5. 17. xip. 5. 6. Kol. 3. 11.

16 Kwatsi hi banyingi laba ba ta nga famba hi loku kula-

ya, a kurula ku ta ba ka
bona, ni wuxinji, ni ka ba
Israeli ba Nungungulu.
Roma 2. 29. & 4. 12. & 9. 6, 7, 8. xip. 3. 7, 9, 29. Fil. 3. 3, 16.

17 Ku sukela lezi nga ku nga
hi kona munhu a nzi kara-
tako: hakuba nzi rwele mi-
rini wa mina amarika ya
Jesu.
2 Kor. 1. 5. & 4. 10. & 11. 23. xip. 5. 11. Kol. 1. 24.

18 A wuxinji ga Hosi ya hina
Jesu Kristu, nga gi hi ni
moya wa *n*wina, bamaka-
*b*ye, Ameni.
2 Tim. 4. 22. File. 25.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE EFESUSI.

XIPIMO 1.

1 Paule, a mupostoli wa Kri-
stu Jesu hi kuranza ka Nu-
ngungulu, ka laba bobasa
laba ba le Efesusi, ni ba ko-
lekako ka Kristu Jesu:
Roma 1. 7. 1 Kor. 4. 17. 2 Kor. 1. 1. xip. 6. 21. Kol. 1. 2.

2 A wuxinji ka *n*wina ni ku-
rula ka le ka Nungungulu
Dadani wa hina ni ka Hosi
Jesu Kristu.
Gal. 1. 3. Tit. 1. 4.

3 A kukatekiswa nga ku hi
ka Nungungulu Dadani wa
Hosi ya hina Jesu Kristu,
loyi a nga hi katekisa hi
*z*walezi a *z*i katekiso *z*a ka
moya le *z*a le tilweni hi
Kristu:
2 Kor. 1. 3. xip. 6. 12. 1 Pet. 1. 3.

4 Ku kotisa a nga hi hlawula
ka yena kurangula na xi
nga hi kona xiseketelo xa
tiko, lezaku hi ta basa hi hi
haba ni bala mahlweni ka
yena hi kuranza:
Luka 1. 75. Roma 8. 28. xip. 2. 10. & 5. 27. Kol. 1. 22. 1 Tesa. 4. 7. 2 Tesa. 2. 13. 2 Tim. 1. 9. Tit. 2. 12. Jam. 2. 5. 1 Pet. 1. 2, 20. & 2. 9.

5 Na lo hi yimisa kurangula
a wu*t*ralwa ga wu*n*wana
hi Jesu Kristu ka wutsu-
mbu gakwe, kota kuxalala
ka kusaseka ka kuranza ka-
kwe,
Mat. 11. 26. Luka 12. 32. Joh. 1. 12. Roma 8. 15, 29, 30. 1 Kor. 1. 21. 2 Kor. 6. 18. xipm. 9, 11. Gal. 4. 5. 1 Joh. 3. 1.

6 Hi kudzunziwa ka wukosi
ga wuxinji gakwe, legi a
nga hi nyika hi matsenya
nzeni ka Muranzeka:
Mat. 3. 17. & 17. 5. Joh. 3. 35. & 10. 17. Roma 3. 24. & 5. 15.

7 Ka yena hi na ni ku*k*la*k*li-
swa hi kota ya nkata wa-
kwe, a kutsetselelwa ka *z*i-
hambuko *z*a hina, hi kota
ya kupfuna ka wuxinji ga-
kwe,
Mit. 20. 28. Roma 2. 4. & 3. 24. & 9.

23. xip. 2. 7. & 3. 8, 16. Fil. 4. 19. Kol. 1. 14. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. Kuv. 5. 9.

8 Legi a gi mahileko ku tsama ka hina ka kon*k*le ku*k*lariha ni kupima,

9 Na yi ti*b*isile ka hina a mifihlakalo ya kuranza kakwe, hi kota ya kuxalala ka kusaseka kakwe a ku yimisileko kakwe,
Roma 16. 25. xip. 3. 4, 9, 11. Kol. 1. 26. 2 Tim. 1. 9.

10 A ku yimisileko kusasisweni ka *z*ikati, a ku *k*langanyisa *z*ilo *z*on*k*le ka Kristu, a *z*ilo *z*a le tilweni, ni *z*ilo *z*a laha misabeni;
1 Kor. 3. 22, 23. & 11. 3. xip. 2. 15. & 3. 15. Gal. 4. 4. Fil. 2. 9, 10. Kol. 1. 20. Heb. 1. 2. & 9. 10. 1 Pet. 1. 20.

11 Ka yena, nza wula, ka yena hi mahiwa *z*igi *z*a tsomba, na hi yimisile kuranguleni kota kupima kakwe yena loyi a tirako *z*ilo *z*on*k*le kwatsi hi kuranza kakwe;
Mit. 20. 32. & 26. 18. Roma 8. 17. xipm. 5. Kol. 1. 12. & 3. 24. Tit. 3. 7. Jam. 2. 5. 1 Pet. 1. 4.

12 Hi kugumelweni kasi ha fela a ku ba kudzunziweni ka wukosi gakwe, hina laba hi nga tsumba ka Kristu hi mahlweni:
xipm. 6, 14. 2 Tesa. 2. 13. Jam. 1. 18.

13 Hi ka yena *n*wina kambe, mu lozwa mhaka ya *z*inene, a ivangeli ya kuhanyiswa ka *n*wina, hi ka yena, na mu kolilwe kambe, mu tsalilwe hi Moya wa Kubasa wa *z*itsumbiso,
Joh. 1. 17. 2 Kor. 1. 22. & 6. 7. xip. 4. 30.

14 Lowu wu nga kupinyama ka tsomba ya hina, ka ku*k*la*k*lisa ka Nungungulu yena *n*winyi, ka kudzunza wukosi gakwe.
Luka 21. 28. Roma 8. 23. Mit, 20. 28. 2 Kor. 1. 22. & 5. 5. xip. 4. 30. xipm. 6, 12. 1 Pet. 2. 9.

15 Hakuba hi kota ya lexi minawu kambe, na nzi zwile hi kukoleka ku nga nzeni ka Hosi Jesu loku ku nga xikari ka *n*wina, loku mu kukombileka ko bon*k*le lala bobasa,
Kol. 1. 4. File. 5.

16 A nzi miyeli a ku nyika kubonga ha *n*wina, na nzi mu alakanya kukombeleni ka mina;
Roma 1. 9. Fil. 1. 3, 4. Kol. 3. 3. 1 Tesa. 1. 2. 2 Tesa. 1. 3.

17 Kasi Nungungulu wa Hosi ya hina Jesu Kristu, a Raru wa wukosi, nga a nyika ka *n*wina a moya wa ku*k*lariha ni wa kuvululwa hi ka kutiba yena;
Joh. 20. 17. Kol. 1. 9. & 2. 2.

18 Na mu hi ni mahlo ya mbilu ya *n*wina ma wonekelisilwe, kasi ma fela kuti*b*a kutsumba ka kubitanwa ka yena, ku hi kupfuna ka ku yini ka wukosi ga tsomba yakwe ka laba bobasa,
Mit. 26. 18. xip. 2. 12 & 4. 4. xipm. 11.

19 Wu kulisile ku yini a ntamo wakwe ka hina laba hi kolwako, hi kota kutira ka ntamo wakwe wa hombe lowu a nga wu tira ka Kristu,
xip. 3. 7. Kol. 1. 29 & 2. 12.

20 Laha na a mu vuxa hi ka bafileko, a mu ku tsama

le canjeni gakwe ga xinene
matsa*n*weni ya le tilweni,
Mit. 2. 24, 33. & 7. 55, 56. Kol. 3. 1. Heb. 1. 3. & 10. 12.
21 Hehla nguvu ka kulaya ko-
n*k*le, ni mintamo, ni wu-
nhenha, ni kufumela, ni
mabito won*k*le laya ma bi-
tilweko, na ku nga hi ka
legi tiko goce, kanile*z*i ka
legi gi ta ngata:
Roma 8. 38. Kol. 1. 16. & 2. 10, 15. Fil. 2. 9, 10. Heb. 1. 4.
22 Yena i lo beka *z*on*k*le *z*ilo
ku ti koramisa lahasi ka
mikonzo yakwe, a mu nyi-
ka ku maha hloko ya *z*ilo
*z*on*k*le ka ceci, leyi yi nga
miri wakwe,
Mat. 28. 18. 1 Kor. 15. 27. xip. 4. 15, 16. Kol. 1. 18. Heb. 2. 7, 8.
23 A kutala ka yena a tatisako
kon*k*lelele.
Roma 12. 5. 1 Kor. 12, 6, 12, 27. xip. 4. 10, 12. & 5. 23, 30. Kol. 1. 18, 24. & 2. 9. & 3. 11.

XIPIMO 2.

1 *N*wina i lo mu vuxa, la-
ha na *n*wina mu file hi *z*i-
hambuko *z*a *n*wina ni ku-
onha,
Joh. 5. 24. xipm. 5. xip. 4. 18. Kol. 2. 13.
2 Manga*b*ye laha *n*wina hi
mahlweni mu wa lo famba
hi kota ya legi tiko, na hi
kota ya hosana ya ntamo
wa mheho, ka moya wu
tirako makunu ka banana
bangaingisiko;
1 Kor. 6. 11. xip. 4. 22. & 5. 6. & 6. 12. Kol. 1. 21. & 3. 6, 7. 1 Joh. 5. 19.
3 Xikari ka baba hinawu ka-
mbe hi nga hanyile ka*n*we
hi ka nyama, na hi maha a
kukanakanela ka nyama ya
hina ni kuranza ka hina, na
hi mahanyela hi banana ba
kulo, kwatsi hi ba*n*wani:
Roma 5. 12, 14. Gal. 5. 16. Tit. 3. 3. 1 Pet. 4. 3.
4 Kanile*z*i Nungungulu, na
pfunile a wuxinji, ni kura-
nza kahombe loku ka yena
a hi ranzileko ha kona,
Roma 10. 12. xip. 1. 7. xipm. 7.
5 Hambu laha hi nga file hi
kota ya *z*ihambuko, *z*a hina
i lo hi vuxa *z*i*n*we na Kri-
stu (hi wuxinji mu lo hanyi-
swa),
Mit. 5. 11. Roma 5. 6, 8, 10. & 6. 4, 5. Kol. 2. 12, 13. & 3. 1, 3. Tit. 3. 5. xipm. 1, 8.
6 I lo hi vuxa hina *z*i*n*we
naye, i lo maha ku tsama
*z*i*n*we naye le wutsa*n*weni
ga le tilweni, nzeni ka Kri-
stu Jesu:
xip. 1. 20.
7 Le*z*aku hi xikati xi taku a
fela ku wonisa a kupfuna
kakwe loku ka hombe ka
wuxinji gakwe ni wunene
gakwe ka hina hi ka Jesu
Kristu:
Tit. 3. 4.
8 Hakuba hi wuxinji *n*wina
mu hanyisilwe hi kukoleka;
na ku nga hi hi wutsumbu:
ga *n*wina xinyikiwo xa Nu-
ngungulu:
Mat. 16. 17. Joh. 6. 44, 65. Roma 3. 24. & 4. 16. & 10. 14, 15, 17. xip. 1. 19. xipm. 5. Fil. 1. 29. 2 Tim. 1. 9.
9 A hi *z*a mitiro, le*z*aku mu-
nhu a nga dumisa.
Roma 3. 20, 27, 28. & 4. 2. & 9. 11. & 11. 6. 1 Kor. 1. 29, 30, 31. 2 Tim. 1. 9. Tit. 3. 5.
10 Hakuba hina hi *z*itiri *z*a-
kwe, hi bangilwe ka Kri-
stu Jesu mitirweni ya ku-

saseka, leyi Nungungulu, a
nga yi longisela hi kura-
nguleni kasi ha fela ku fa-
mba hi ka yona.
Joh. 3. 3, 5. 1 Kor. 3, 9. 2 Kor. 5. 5, 17. xip. 1. 4. & 4. 2, 23. Tit. 2. 14.

11 Ngahilezo alakanyani, hi
xikati xa kurangula *n*wina,
mu wa hi ba Matiko hi ka
nyama, mu nga bitiwa ku
ngalo mu mankuna hi laba
ba bitwako ku ngalo *z*itsiba,
hi ka nyama, ba mahilwe
hi man*d*la;
Roma 2. 28, 29. 1 Kor. 12. 2. xip. 5. 8. Kol. 1. 21. & 2. 11, 13.
12 Le*z*aku hi lexo xikati mu
wa hambanyisilwe ka Kri-
stu, mu tsalangene ni lixa-
ka la ba Israeli, mu hi ba-
pfumba ka xivumelwano
xa tsumbiso, na mu nga ni
kutsumba na mu hi ha-
ba Nungungulu laha tikwe-
ni.
Joh. 10. 16. Roma 9. 4, 8. xip. 4. 18. Kol. 1. 21. 1 Tesa. 4. 5, 13. Gal. 4. 8.
13 Kanile*z*i makunu ka Kristu
Jesu *n*wina laba ka*n*we mu
nga hi kule mu tsinetilwe
ka nkata wa Kristu.
Mit. 2. 39. xipm. 17. Gal. 3. 28.
14 Hakuba yena i hi kurula ka
hina, loyi a hi mahileko hi
maha mu*n*we a tsoba a ku-
risi ga kuhambana,
Joh. 10. 16, & 16. 33. Mit. 10. 36. Roma 5. 1. Kol. 1. 20. Gal. 3. 28.
15 Na a nyamalalisile mirini
wakwe a wulala, hambu
nayo wa kulaya wu yimisi-
lweko kutani wuyimbelwe-
ko; kasi i fela a kubanga ka
wutsumbu gakwe laba ba-
mbiri ba maha munhu mu-
*n*we muswa, le*z*o a maha
kurula;
2 Kor. 5. 17. xip. 4. 24. Gal. 6. 15. Kol. 1. 22. & 2. 14, 10.
16 A fela ku ba wuyisela bo-
n*k*le ka miri mu*n*we ka Nu-
ngungulu hi kota ya xiha-
mbano, na dele a wulala le-
gi gi nga kona:
Roma 6. 6. & 8. 3. Kol. 1. 20, 21, 22. & 2. 14.
17 I lota a kanela kurula ka
*n*wina laba mu nga hi kule,
ni kurula ka bona laba ba
nga kusuhani:
Mit. 2. 39. & 10. 36. Roma 5. 1. xipm. 13, 14.
18 Hakuba hi ka yena hi ho-
n*k*le hi na ni kutsinela hi
Moya mu*n*we ka Dadani.
Joh. 10. 9. & 14. 6. Roma 5. 2. 1 Kor. 12. 13. xip. 3. 12. & 4. 4. Heb. 4. 16. & 10. 19, 20. 1 Pet. 3. 18.
19 *Z*onake le*z*o *n*wina a ma ha-
hi bapfumba ni baen*z*i, ka-
nile*z*i *n*wina mu baekelane
*z*i*n*we ni bobasa, laba ba le
ngangweni ka Nungungu-
lu,
Gal. 6. 10. xip. 3. 15. Fil. 3. 20. Heb. 12. 22, 23.
20 Na mu akilwe xiseketelwe-
ni xa bapostoli, ni baprofeti,
Kristu Jesu wutsumbu ga-
kwe na hi ri*b*ye ga kombe
ga kumelwa;
Mat. 16. 18. & 21. 42. 1 Kor. 3. 9, 10. & 12. 28. Gal. 2. 9. xip. 4. 11, 12. 1 Pet. 2. 4, 5. Kuv. 21. 14.
21 Ka yena kon*k*lelele kuaki-
wa, ku la su ringanyetwa
kwatsi, ku kula ka ka te-
mpeli ya kubasa ka Hosi;
1 Kor. 3. 17. & 6. 19. 2 Kor. 6. 16. xip. 4. 15, 16.
22 Ka yena *n*wina *n*wen*k*le mu
akilweko katigi*n*we mu ma-

ha muti wa Nungungulu hi
Moya.
1 Pet. 2. 5.

XIPIMO 3.

1 Hi kota ya lexi mina Pau-
le, peresu ya Kristu Jesu hi
kota ya *n*wina ba Matiko,—
Mit. 21. 33. & 28. 17, 20. Gal. 5. 11. xip. 4. 1. & 6. 20. Fil. 1. 7, 13, 14, 16. Kol. 1. 24. & 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8. & 2. 9, 10. File. 1, 9.
2 Loku *z*i ngaho *n*wina mu
si na mu zwile hi kulongi-
sela ka wuxinji ga Nungu-
ngulu legi gi nga nyikilwe
mina hi *k*lelo ga *n*wina;
Mit. 9. 15. & 13. 2. Roma 1. 5. & 11. 13. & 12. 3. 1 Kor. 4. 1. Gal. 1. 16. xip. 4. 7. xipm. 8. Kol. 1. 25.
3 Le*z*aku hi kuvululwa ku lo
ti*b*yiswa ka mina a mifi-
hlakalo, kwatsi hile*z*i nzi
nga tsalile kuranga hi ma-
hungu matsongwani,
Mit. 22. 17, 21. & 26. 17, 18. Roma 11. 25. Gal. 1. 12. xip. 1. 9, 10. Kol. 6. 26, 27.
4 Kwalaho laha na mu gonza,
ma ti*b*a a kupima ka mina
mifihlakalweni ya Kristu;
1 Kor. 4. 1. xip. 6. 19.
5 Leyi ka *z*i*n*wani *z*izukulwa-
na a yi ti*n*yiswangi ka
banana ba banhu, kwatsi
hile*z*i yi vululilweko ka ba-
postoli bakwe bobasa ni ba-
profeti hi ka Moya;
Mit. 10. 28. Roma 16. 25. xipm. 9. xip. 2. 20.
6 Ku tiyisa, le*z*aku a ba Ma-
tiko ba ta abelwa tsomba
*z*i*n*we na hina, ba maha
miri mu*n*we *z*i*n*we na hina,
ba maha *z*ihlengeli *z*i*n*we *z*a
tsumbiso ka Kristu Jesu hi
kota ya ivangeli,
Gal. 3. 14, 28, 29. xip. 2. 14, 15, 16.

7 Leyi mina nzi nga mahiwa
xikozeli xa yena, hi kota ya
ku nyikiwa ka lego wuxinji
ga Nungungulu legi gi nga
nyikwe mina hi ku tira ka
ntamo wa yena.
Roma 1. 5. & 15. 16, 18. xip. 1. 19. Kol. 1. 23, 25, 29.
8 Ka mina, loyi nzi nga tso-
ngwani kuhunza laba ba
tsongwanyani bobasa, ku lo
nyikwe legi wuxinji, a ku-
kanela ka ba Matiko a pfu-
no wa Kristu wu nga hi ko
ni kukambiwa;
1 Kor. 15. 9. Gal. 1. 16. & 2. 8. Kol. 1. 27. xip. 1. 7. 1 Tim. 1. 13, 15. & 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
9 Ni ku maha banhu bon*k*le
ba wona ka ku yini a kulo-
ngiselwa ka mifihlakalo leyi
hi tintanga ton*k*le ta kale
yi nga fihlilwe ka Nungu-
ngulu a nga banga *z*ilo *z*o-
n*k*le;
Joh. 1. 3. Roma 16. 25. 1 Kor. 2. 7. xipm. 3, 5. xip. 1. 9. Kol. 1. 16, 26. Heb. 1. 2.
10 Le*z*aku makunu kasi le*z*i a
bafumeli ni tihosi wutsa-
*n*weni ga le tilweni *z*i fela
ku ti*b*yiswa hi ceci a ku*k*la-
riha kunyingi ka Nungu-
ngulu,
Roma 8. 38. 1 Kor. 2. 7. xip. 1. 21. Kol. 1. 16. 1 Tim. 3. 16. 1 Pet. 1. 12. & 3. 22.
11 Hi kota ya kungu legi gi
nga kutsoma legi a gi mahi-
leko ka Kristu Jesu a Hosi
ya hina:
xip. 1. 9.
12 Nzeni ka yena hina hi nga
ni kutiya ni kutsinela ni
kutsumba hi kota ya kuko-
leka ka hina ka yena.
xip. 2. 18. Heb. 4. 16.

13 Ngahilezo nza mu wutisa
lezaku mu nga karali hi ku-
karateka ka mina ha *n*wi-
na, loku ku nga wukosi ga
*n*wina.
Mit. 14. 22. 2 Kor. 1. 6. xipm. 1. Fil. 1. 14. 1 Tesa. 3. 3.

14 Hi kota ya lexi nza kiza-
misa a dzolo ya mina ka
Dadani,
15 Ka yena won*k*le a ngangu
wa le tilweni ni laha misa-
beni wu bitwako,
xip. 1. 10. Fil. 2. 9, 10, 11.
16 Kasi a fela ku vumela *n*wi-
na, kwatsi hi pfuno wa wu-
kosi gakwe, kasi ma fela
kutiyiswa hi ntamo na hi
kota ya Moya wakwe ka
munhu wa nzeni;
Roma 7. 22. & 9. 23. 2 Kor. 4. 16. xip. 1. 7. & 6. 10. Fil. 4. 19. Kol. 1. 11, 27.
17 Kasi i fela ku tsama ka ti-
mbilu ta *n*wina hi kota ya
kukoleka; hi ka kugumelwa
*n*wina, na mu tikiretilwe
mu kelelwe kuranzeni,
Joh. 14. 23. xip. 2. 22. Kol. 1. 23. & 2. 7.
18 Mu fela kutiya mu ti*b*a *z*i-
*n*we ni bombasa bon*k*le a
ku ka ku yini a kuanama
ni ni kuleha ni kuklakuka
ni kueta.
Roma 10. 3, 11, 12. xip. 1. 18.
19 Ni ku ti*b*a kuranza ka Kristu
loku kuhunzako a wu*k*lari,
kasi ma fela ku tatiswa hi
kon*k*le kutala ka Nungu-
ngulu.
Joh. 1. 16. xip. 1. 23. Kol. 2. 9, 10.

20 Makunu ka yena loyi a *z*i
kotako ku maha ha hombe
nguvu hehla ka le*z*i *z*on*k*le
hi zi kombelako kutani hi
alakanyako, kota ntamo lo-
wu wu tirako ka hina,
Roma 16. 25. 1 Kor. 2. 9. xipm. 7. Kol. 1. 29. Jude 24.
21 Ka yena nga ku hi kona
wukosi cecini na ka Kristu
Jesu ka *z*izukulwana *z*on*k*le
kala kupinzuka ni kupinzu-
ka, Ameni.
Roma 11. 36. & 16. 27. Heb. 13. 21.

XIPIMO 4.

1 Mina hikwalaho, peresu ka
Hosi, nza mu kongotela a
kufamba hi ku fanela ka
kubitanwa loku mu nga
bitanwa ha kona,
xip. 3. 1. 1 Tesa. 2. 12. Fil. 1. 27. Kol. 1. 10. File. 1, 9.
2 *Zin*we ni ku ti koramisa
kon*k*le ni wunene, *zin*we ni
kutimisela, mu hi ni kuri-
balelana mu*n*we ni mu*n*wa-
ni hi kuranza;
Mit. 20. 19. Gal. 5. 22, 23. Kol. 3. 12, 13.
3 Mu hlayisisa kasi kugongo-
la a kuklangana ka Moya
hi xiboho xa kurula.
Kol. 3. 14.
4 Wu kona miri mu*n*we, ni
Moya mu*n*we, le*z*o kambe
*n*wina mu wa lo bitanwa
kutsumbeni ku*n*we ka ku-
bitanwa ka *n*wina;
Roma 12. 5. 1 Kor. 12. 4. 11, 12, 13. xip. 1. 18. & 2. 16.
5 A Hosi yi*n*we, kukoleka
ku*n*we, kubapatizwa ku-
*n*we,
1 Kor. 1. 13. & 8. 6. & 12. 5. 2 Kor. 11. 4. Gal. 3. 27, 28. xipm. 13. Heb. 6. 6. Jude 3.
6 Nungungulu mu*n*we ni Da-
dani wa *z*on*k*le, a nga he-
hla ka *z*onkle, a nga kota

ya *z*on*k*le, i nzeni ka *z*o-
n*k*le.
Roma 11. 36. 1 Kor. 8. 6. & 12. 6.

7 Kanile*z*i ka mu*n*we ni mu-
*n*wani wa hina a wuxinji
gi lo nyikiwa kotisa a lipi-
mo la xinyikiwo xa Kri-
stu.
Roma 12. 3, 6. 1 Kor. 12. 11.

8 Ngahile*z*o i ngalo,
Laha na *k*lakukela le he-
hla, i lo rangela kubohwe-
ni hi kukonwa, a nyika
a *z*inyikiwo ka banhu.
Kol. 2. 15.

9 (Makunu le*z*i, Le*z*aku i lo
*k*lakuka, kanile*z*i ku yini
le*z*aku i lo relela wutsa*n*we-
ni ga lahasi ga misaba ke?
Joh. 3. 13. & 6. 33, 62.

10 Loyi a nga relela hi ywalo-
ye kambe a nga *k*lakuka
kule hehla ka matilo wo-
n*k*le, kasi a fela kutatisa a
*z*ilo *z*on*k*le.)
Mit. 1. 9, 11. & 2. 33. 1 Tim. 3. 16.
Heb. 4. 14. & 7. 26. & 8. 1. & 9. 24.

11 I lo nyika ba*n*wani ku ma-
ha bapostoli; ni ba*n*wani ku
maha baprofeti; ni ba*n*wa-
ni mbavangeli; ni ba*n*wani
mbarisi ni ba gonzisi;
Mit. 20. 28. & 21. 8. Roma 12. 7. 1
Kor. 12. 28. xip. 2. 20. 2 Tim. 4. 5.

12 Kasi ka mbelela laba boba-
sa, le ka tiro wa kukozela,
ka kuakiwa wa miri wa
Kristu:
1 Kor. 12. 7. & 14. 26. xip. 1. 23. Kol.
1. 24.

13 Karala hina hon*k*le hi kwa-
da ka *k*langano wa kukole-
ka, ni wa kiti*b*a a *N*wana wa
Nungungulu, ka wukulu ga
wumunhu gakwe, ka lipi-
mo la xiyimo xa kutala ka
Kristu:
1 Kor. 14. 20. Kol. 1. 28. & 2. 2.

14 Kasi hi nga ha ha mahi a
*z*ihlangi, hi n*d*lengan*d*le-
ngiswa, hi nzuliswa hi mi-
moya yon*k*le ya kugonzisa,
hi wu*k*lari ga banhu, ni ku-
*k*lariha, loku ku nga mano
ya kukohlisa;
Roma 16. 18. 1 Kor. 14. 20. 2 Kor. 2.
17. Heb. 13. 9. Mat. 11. 7.

15 Kanile*z*i na wulawula *z*ine-
ne hi kuranza, hi kula ka
*z*ilo *z*onkle ka yena, loyi a
nga hloko, yena Kristu;
2 Kor. 4. 2. xipm. 25. xip. 1. 22. & 2.
21. Kol. 1. 18. 1 Joh. 3. 18.

16 Ka yena won*k*le miri wu
akilweko wu ecetelwa wu
ku kwada wu nemeretilwe
a *z*iro *z*on*k*le, kotisa a kuti-
ra kwatsi ka lipimo la *z*iro
*z*on*k*le, ku maha a kuanzisa
ka miri ka kuaka ka wu-
tsumbu ga wona hi kura-
nza.
Kol. 2. 19.

17 Hikwalaho le*z*i nza wula,
nzi *z*i tiyisa le ka Hosi, le*z*a-
ku mu nga ha fambi kota
ba Matiko kambe, ba fa-
mbako wupupulwini ga ti-
mbilu ta*b*ye,
Roma 1. 21. xip. 2. 1, 2, 3. xipm. 22.
Kol. 3. 7. 1 Pet. 4. 3.

18 Na kupfupelisilwe a kupi-
ma ka*b*ye, na hambene ni
wutomi ga Nungungulu ha-
kuba hi ku-nga-ti*b*i loku ku
nga nzeni ka*b*ye, hakuba hi
nonoha loku ku nga ka ti-
mbilu ta*b*ye;
Mit. 26. 18. Roma 1. 21. xip. 2. 12.
Gal. 4. 8. 1 Tesa. 4. 5.

19 Ba hunzelweku hi kuzwa
ba lo ti nyikela wutsumbu
wungolwanini, ba tira *z*o-
n*k*le le*z*i *z*i nga hlazekangi-
ko, ni likungo.
Roma 1. 24, 26. 1 Tim. 4. 2. 1 Pet. 4. 3.
20 Kanile*z*i *n*wina a mu go-
nzisangi le*z*o Kristu;
21 Le*z*o *n*wina mu mu zwile,
mu lo gonziswa ka yena,
kota le*z*i a *z*inene *z*i nga ka
Jesu:
xip. 1. 13.
22 Le*z*aku mu runzuwula, a
mahanyela ya *n*wina ya ka-
le, a munhu wa kale, loyi a
tirako a bota kudokoleleni
ka kukohlisa;
Roma 6. 6. xip. 2. 2, 3. xipm. 17. Kol. 2. 11. & 3. 7, 8, 9. Heb. 12. 1. 1 Pet. 2. 1. & 4. 3.
23 Kasi mu mahiwa baswa
moyeni wa kupima ka *n*wi-
na,
Roma 12. 2. Kol. 3. 10.
24 Mu ambala munhu mu*s*wa,
loyi hi ka Nungungulu a
bangilweko ka kululama ni
ka kubasa ka *z*inene.
Roma 6. 4. 2 Kor. 5. 17. Gal. 6. 15. xip. 2. 10. & 6. 11. Kol. 3. 10.

25 Ngahile*z*o, hoxani mawu-
nwa, nga mu wulawula *z*i-
nene mu*n*we ni mu*n*wani
ka wa akelane wakwe: ha-
kuba hina hi *z*iro ka mu*n*we
ni mu*n*wani.
Roma 12. 5. xipm. 15. Kol. 3. 9.
26 Nga mu zangara, mu nga
onhi: nga gambo gi nga pe-
li zangeni ya *n*wina:
27 Nga mu nga mu nyiki wu-
tsamo Satani.
2 Kor. 2. 10, 11. Jam. 4. 7. 1 Pet. 5. 9.
28 Nga loyi a yibako a nga ha
yibi kambe: kanile*z*i a tire,
a tira hi mandla yakwe a
*z*ilo le*z*o *z*o saseka, kasi i fe-
la ku nyika ka yena loyi a
vumalako.
Luka 3. 11. Mit. 20. 35. 1 Tesa. 4. 11. 2 Tesa. 3. 8, 11, 12.
29 Nga kuwulawula loku ku
bolileko ku nga humi milo-
*n*wini ya *n*wina, kanile*z*i le-
*z*o *z*o saseka kasi *z*i fela kua-
ka hi kufaneleko, kasi ku
fela ku nyikwe wuxinji ka
laba ba *z*i zwako.
Mat. 12. 36. xip. 5. 4. Kol. 3. 8, 16. & 4. 6. 1 Tesa. 5. 11.
30 Mu nga dzuxi Moya wa Ku-
basa wa Nungungulu, ka
yena mu nga marikwa ku
kala hi ka siku ga ku*k*la*k*li-
swa.
Luka 21. 28. Roma 8. 23. xip. 1. 13, 14. 1 Tesa. 5. 19.
31 Nga a titseku ton*k*le, ni
kuzangara, ni wukuxu, ni
guwa, ni wuxezi, ku suswa
ka *n*wina, ni *z*igungu *z*o-
n*k*le :
Kol. 3. 8, 19. Tit. 3. 2, 3. Jam. 4. 11. 1 Pet. 2. 1.
32 Mu maha wunene ka mu-
*n*we ni mu*n*wani, a timbi-
lu-tiolobileko, mu tsetsele-
lana, kota Nungungulu hi
kota ya Kristu a nga lo mu
tsetselela *n*wina.
Mat. 6. 14. Marku 11. 25. 2 Kor. 2. 10. Kol. 3. 12, 13.

XIPIMO 5.

1 Hikwalaho nga mu maha
baecanyisi ba Nungungulu,
kota banana ba ranzekako ;
Mat. 5. 45, 48. Luka 6. 36. xip. 4. 32.
2 Mu famba hi kuranza, kota
le*z*i Kristu kambe a nga mu

ranza *n*wina, i'lo ti nyikela
hi kota ya hina, a munyike-
lo wu pahlelweko ka Nu-
ngungulu kasi ku maha
masema ya kunanziha.

Joh. 13. 34. & 15. 12. 2 Kor 2. 15. Gal. 1. 4. & 2. 20. 1 Tesa. 4. 9. Heb. 7. 27. & 9. 14, 26. & 10. 10, 12. 1 Joh. 3. 11, 16, 23. & 4. 21.

3 Kanile*z*i a wubayi, ni ku-
nga-hlazeki, ni kunabela,
nga ku nga kumbukwi xi-
kari ka *n*wina, kota le*z*i ku
fanela bobasa;

Roma 6. 13. 1 Kor. 5. 1. & 6. 18. 2 Kor. 12. 21. xip. 4. 19, 20. Kol. 3. 5. 1 Tesa. 4. 3, &c.

4 Ni kunyenyeza, ni kuwula-
wula wupupulu, ni matso-
ho, ni le*z*i *z*o kala *z*i nga
faneli: kanile*z*i nyikani ku-
bonga.

Mat. 12. 35. Roma 1. 28. xip. 4. 29.

5 Hakuba le*z*i ma *z*i ti*b*a futsi,
a kona xibayi, ni munhu a
nga hlazekiko, ni munhu a
nabelako, ni mu kozeli wa
*z*ifananiso, a nga ba ni tso-
mba mufu*n*weni wa Kristu
ni Nungungulu.

1 Kor. 6. 9. Gal. 5. 19, 21. Kol. 3. 5. 1 Tim. 6. 17. Kuv. 22. 15.

6 Nga ku nga hi kona munhu
a kohlisako hu timhaka ta
mahala: hakuba hi kota ya
le*z*i *z*ilo a *z*anga ya Nungu-
ngulu yata ka banana ba
nga ingisiko.

Mat. 24. 4. Roma 1. 18. xip. 2. 2. Kol. 2. 4, 8, 18. & 3. 6. 2 Tesa. 2. 3.

7 *N*wina nga mu nga hlengeli
hikwalaho na bona;
8 Hakuba *n*wina ku wa hi
ka*n*we mu hi munyameni,
makunu mu na ni kuwone-
kela nzeni ka Hosi; fambi-
sani ka banana ba kuwone-
kela

Mat. 4. 16. Luka 16. 8. Joh. 8. 12. & 12. 36, 46. xip. 2. 11, 12. & 4. 18. Mit. 26. 18. Roma 1. 21. 2 Kor. 3. 18. & 4. 6. 1 Tesa. 5. 5. Tit. 3. 3. 1 Pet. 2. 9. 1 Joh. 2. 9.

9 (Hakuba a mihanzo ya ku-
wonekela hi kusaseka ko-
n*k*le, ni kululama ni *z*ine-
ne),

Gal. 5. 22.

10 Hlolani le*z*i *z*i tsakisako
kwatsi ka Hosi;

Roma 12. 2. Fil. 1. 10. 1 Tesa. 5. 21. 1 Tim. 2. 3.

11 Mu nga hi ni kuhlengela ni
mitiro yi nga hi ko ni mi-
hanzo ya munyama, kani-
le*z*i mu yi kawuka;

Roma 6. 21. & 13. 12. 1 Kor. 5. 9, 11. & 10. 20. 2 Kor. 6. 14. Gal. 6. 8. 1 Tim. 5. 20. 2 Tesa. 3. 6, 14.

12 Hakuba a *z*ilo le*z*i *z*i mahi-
lweko hi yona kufihlaleni *z*i
na ni tingana a ku *z*i ku-
mbuka.

Roma 1. 24, 26. xipm. 3.

13 Kanile*z*i laha a *z*ilo *z*on*k*le
*z*i kawukilweko *z*a bekwe
kubaseni hi kuwonekela,
hakuba *z*on*k*lelele le*z*i *z*i nga
kubaseni *z*i hi kuwonekela.

Joh. 3. 20, 21. Heb. 4. 13.

14 Ngahile*z*o i ngalo, Vuka,
wena u e*k*leleko, u vuka ka
bafileko, ni Kristu i ta wo-
ninga ka wena.

Joh. 5. 25. Roma 6. 4, 5. & 13. 11, 12. 1 Kor. 13. 34. xip. 2. 5. Kol. 3. 1. 1 Tesa. 5. 6.

15 Cuwukani hikwalaho cela-
ni kota nguvu ku fambeni
ka *n*wina, mu nge kwatsi
a mu ba ku*k*lariha, kanile*z*i
kwatsi hi ku*k*lariha;

Kol. 4. 5.

16 Mu rihisa a xikati, hakuba a masiku ma bihile.
Joh. 12. 35. Gal. 6. 10. xip. 6. 13. Kol. 4. 5.

17 Ngahilezo mu nga bubutsali, kanilezi mu hi ni kupima lezaku a kuranza ka Hosi hi yini.
Roma 12. 2. Kol. 4. 5. 1 Tesa. 4. 3. & 5. 18.

18 Mu nga popiwi hi waini, legi gi bangako guwa, kanilezi nga mu tatiswa hi Moya;
Luka 21. 34.

19 Mu wulawula ka munwe ni munwani hi tisimu ni kuyimbelela a tisimu ta moya, mu yimbelela na mu maha kuketsela hi timbilu ka Hosi ya nwina.
Mit. 16. 25. 1 Kor. 14. 26. Kol. 3. 16. Jam. 5. 13.

20 Mu nyika kubonga ka zonkle hi xikati xonkle ka bito ga Hosi ya hina Jesu Kristu ka Nungungulu, yena Dadani;
Kol. 3. 17. 1 Tesa. 5. 18. 2 Tesa. 1. 3. Heb. 13. 15. 1 Pet. 2. 5. & 4. 11.

21 Mu ti koramisa wutsumbu ga nwina ka munwe ni munwani hi kucaba Kristu.
Fil. 2. 3. 1 Pet. 5. 5.

22 Ba basati, ti koramiseni ka banuna ba nwina, kwatsi hi le ka Hosi.
1 Kor. 14. 34. xip. 6. 5. Kol. 3. 18. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1.

23 Hakuba a wanuna hi hloko ya wasati, kota Kristu a nga hloko ya ceci, na a nga a wutsumbu gakwe a muhanyisi wa miri.
1 Kor. 11. 3. xip. 1. 22, 23. & 4. 15. Kol. 1. 18.

24 Kanilezi kota lezi a ceci yi nga lahasi ka Kristu, lezo nga na ba basati ba maha lezo lahasi ka banuna babye zilweni zonkle.
Kol. 3. 20, 22. Tit. 2. 9.

25 Ba banuna, ranzani basati ba nwina, kota lezi yena Kristu a ranza ceci, a nga ti nyikelela a wutsumbu gakwe ha yona;
Mit. 20. 28. Gal. 1. 4. & 2. 20. xipm. 2. Kol. 3. 19. 1 Pet. 3. 7.

26 Kasi a fela ku yi basisa, na a yi basisile hi kuhlaza ka mati zinwe ni mhaka,
Joh. 3. 5. & 15. 3. & 17. 17. Tit. 3. 5. Heb. 10. 22. 1 Joh. 5. 6.

27 Kasi a fela a ku beka a ceci ka wutsumbu ga yena yi leyi yi dumisekako ceci, yi nga hi na bala ni bawa ni xihi xa ku ngahi; kanilezi yi hi ya kubasa yi hi haba ni kwanga.
2 Kor. 11. 2. xip. 1. 4. Kol. 11. 22.

28 Nga hi zona nga ba banuna ba ba ranzisa zalezo a ba basati babye kota kota miri yabye bona benyi. Loyi a ranzako sati wakwe wa ti ranza wutsumbu:

29 Hakuba a nga kona munhu a bengako nyama yakwe yena nwinyi; kanilezi wa yi bombisa a yi tsotsota, kota Jesu kambe lezo ka ceci;

30 Hakuba hina hi ziro za miri wakwe.
Roma 12. 5. 1 Kor. 6. 15. & 12. 27.

31 Hakuba hi kota ya lezi a wanuna i ta siya raru wakwe ni nyine wakwe, a namarela ka sati wakwe; laba

bambiri ba ta maha nyama yi*n*we.
Mat. 19. 5. Marku 10. 7, 8. 1 Kor. 6. 16.
32 Leyi mifihlakalo ya hombe: kanile*z*i nzi wulawula hi Kristu ni ceci.
33 Ahemba *n*winawu nga loyi ni loyi a ranza a wasati wakwe yena *n*winyi kota a ranzako wutsumbu gakwe; nga na wasati *b*a wona ku ngalo wa caba wanuna wakwe.
xipm. 25. Kol. 3. 19. 1 Pet. 3. 6.

XIPIMO 6.

1 Banana ingisani ba*t*rali ba *n*wina hi ka Hosi: hakuba le*z*i *z*i sasekile.
Kol. 3. 20.
2 Cabani a raru wa wena ni nyine wa wena (lowu wu nga kulaya ka kusangula ni tsumbiso),
Mat. 15. 4. Marku 7. 10.
3 Kasi *z*a saseka ka wena, kasi wa fela ku tsama nguvu laha misabeni.
4 Na *n*winawu, bararu nzi*n*wina, mu nga zangarisi banana ba *n*wina noneni: kanile*z*i ba wun*d*leni hi kululeka ni kulaya ka Hosi.
Kol. 3. 21.

5 Malanza, nga mu ingisa ka bona laba ba nga tihosi ta *n*wina hi ka nyama, hi kucaba ni kururumela, hi mbilu yi*n*we, kwatsi hi ka Kristu;
2 Kor. 7. 15. Fil. 2. 12. Kol. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9. 1 Pet. 2. 18.
6 Na mu kozeli hi mahlo, kota badzunzi ba banhu; kanile*z*i kwatsi mu malanza ya Kristu, hi maha kuranza ka Nungungulu hi le timbilwini;
Kol. 3. 22, 23.
7 Hi kuranza kunene mu kozela, kwatsi hi ka Hosi, na ku nga hi ka banhu:
8 Na mu ti*b*a kani hi yini xa kusase mu*n*we ni mu*n*wani a xi mahako, xwalexo i ta xi amukela kambe hi le ka Hosi, kani i kumbu kutani hi loyi a *k*la*k*lekileko.
Roma 2. 6. 2 Kor. 5. 10. Gal. 3. 28. Kol. 3. 11, 24.
9 Na, *n*wina tihosi, mu maha *z*ale*z*o *z*ilo ka bona, mu tsika ku *z*i dzukisa: na mu ti*b*a le*z*aku a Hosi ya*b*ye ni ya *n*wina yi kona le tilweni, a kona a hlawula munhu ka yena.
Joh. 13. 13. Roma 2. 11. 1 Kor. 7. 22. Kol. 3. 25. & 4. 1.

10 A kugumesa, nga mu hi ni ntamo ka Hosi, ni le nta*n*weni wa wa wunhenha ga yena.
xip. 1. 19. & 3. 16. Kol. 1. 11.
11 Hlomani a ma*k*lari won*k*le ya Nungungulu, kasi ma fela ku *z*i kota ku yimelana ni mano ya satani.
Roma 13. 12. 2 Kor. 6. 7. xipm. 13. 1 Tesa. 5. 8.
12 Hakuba a kupfinyana ka hina a hi ka nyama ni nkata, kanile*z*i hi pfinyana ni mifumo, ni mintamo, ni bafumeli ba tiko legi ga munyama, ni impi ya moya wa kubiha wa wutsa*n*weni ga matilo.
Mat. 16. 17. Luka 22. 53. Joh. 12. 31.

& 14. 30. Roma 8. 38. 1 Kor. 15. 50. xip. 1. 21. & 2. 2. Kol. 1. 13. & 2. 15.

13 Ngahilezo hlomani ma*k*lari
ya Nungungulu, kasi ma
fela ku yima hi siku ga ku-
biha, na, mu mahile zon*k*le,
kasi ma yima.

2 Kor. 10. 4. xipm. 11. xip. 5. 16.

14 Yimani hikwalaho, na mu
bohile ziwunu za *n*wina hi
zinene, na mu bekile a nge-
nge ya kululama,

Luka 12. 35. 2 Kor. 6. 7. 1 Tesa. 5. 8. 1 Pet. 1. 13.

15 Na mu kweketile miko-
nzweni ka *n*wina zi*n*we ni
kulongela ka ivangeli ya
kurula;

Roma 10. 15.

16 Ka zona zon*k*le tekani xi-
n*k*langu xa kukoleka, ha
zonake mu zi kota ku tima
a zi julu za loyi wa kubiha.

1 Joh. 5. 4.

17 Tekani *n*wina a xihuku xa
kuhayiswa, ni supado ya
Moya, leyi yi nga mhaka ya
Nungungulu:

1 Tesa. 5. 8. Heb. 4. 12. Kuv. 1. 16. & 2. 16. & 19. 15.

18 *Zin*we ni mikombelo yo-
n*k*le, ni kukombela mu ko-
ngela zikati zon*k*le nzeni ka
Moya, mu rinzela zon*k*le hi
kuxalala ni kukombelela
bon*k*le laba bobasa,

Mat. 26. 41. Marku 13. 33. Luka 18. 1. Roma 12. 12. xip. 1. 16. Fil. 1. 4. Kol. 4. 2. 1 Tesa. 5. 17. 1 Tim. 2. 2.

19 Minawu, mu nzi kongelela,
kasi a kuwulawula ka nyi-
kwa ka mina laha na nzi a
hlama nomu wa mina, nzi
yi ti*b*ekisa hi kutiyisa a mi-
fihlakalo ya ivangeli,

Mit. 4. 29. 2 Kor. 3. 12. Kol. 4. 3. 2 Tesa. 3. 1.

20 Leyi nzi nga tsumi wu bo-
hilweko ha yona; ni ku hi
ka yona nzi kanela hi kuti-
ya, kota zi nzi faneleko ku
wulawula.

Mit. 26. 29. & 28. 20, 31. 2 Kor. 5. 20. xip. 3. 1. Fil. 1. 7, 13, 14, 20. 1 Tesa. 2. 2. 2 Tim. 1. 16. & 2. 9. File. 10.

21 Kanilezi kasi ma fela kuti-
*b*a *n*winawu ha mina, a ku
nzi yini, na Tikikusi, a na-
kulori a ranzekako ni xiko-
zi xi kolekileko ka Hosi, i
ta zi ti*b*ekisa ka *n*wina zilo
zon*k*le:

Mit. 20. 4. Kol. 4. 7. 2 Tim. 4. 12. Tit. 3. 12.

22 Loyi nzi mu rumileko ka
*n*wina hi kota ya lezi, kasi
ma ti*b*a ha hina, ni kasi ma
tangaliswa timbilwini ta
*n*wina.

Kol. 4. 8.

23 A kurula nga ku hi ka ba-
maka*b*ye, ni kuranza ni ku-
koleka, ka le ka Nungu-
ngulu a Dadani ni Hosi
Jesu Kristu.

1 Pet. 5. 14.

24 A wuxinji a gi hi ka *n*wina
*n*wen*k*le laba mu ranzako a
Hosi ya hina Jesu Kristu
hizinene.

Tit. 2. 7.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE FILIPI.

XIPIMO 1.

1 Paule na Timote, a *z*itiri *z*a
Jesu Kristu, ka bona bon*k*le
laba bobasa ka Kristu Jesu
laba ba nga le Filipi, *z*i*n*we
ni bahlayisi ni bayimaleli :
1 Kor. 1. 2.
2 A wuxinji ka *n*wina ni ku-
rula ka le ka Nungungulu
Dadani wa hina ni le ka
Hosi Jesu Kristu.
Roma 1. 7. 2 Kor. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.

3 Nza mu bonga Nungungu-
lu wa mina hi ku mu ala-
kanya ka mina *n*wina,
Roma 1. 8, 9. 1 Kor. 1. 4. Efe. 1. 15, 16. Kol. 1. 3. 1 Tesa. 1. 2. 2 Tesa. 1. 3.
4 Xonkle xikati kukombeleni
kon*k*le hi ka *n*wina *n*wenkle
nza maha a ku mu kombe-
lela ka mina hi kutsaka,
5 Hakuba a kuhlengela ka
*n*wina kufambeni ka iva-
ngeli ku siku ga kurangule-
ni ku kala makunu ;
Roma 12. 13. & 15. 26. 2 Kor. 8. 1. xip. 4. 14, 15.
6 Na nzi tsumba ka xwalexi
xilo, le*z*aku loyi a nga sa-
ngula mitiro yo saseka ka
*n*wina i ta yi mbelelisa ku
kala ku cikela a siku ga
Jesu Kristu :
Joh. 6. 29. xipm. 10. 1 Tesa. 1. 3.
7 Kota le*z*i *z*i nzi faneleko
akuba nzi alakanya *z*a ku
ngahi hi *n*wina *n*wen*k*le,
hakuba nzi na*n*we mbi-
lweni ya mina, kwatsi hile-
*z*i ku nge kwatsi kon*k*le ni
kubohweni ka mina, ni ku-
vikelweni ka mina ni kuti-
yiswani ka ka ivangeli, mu
hlengele *z*i*n*we na mina ka
wuxinji.
2 Kor. 3. 2. & 7. 3. Efe. 3. 1. & 6. 20. xipm. 17. xip. 4. 14. Kol. 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8.
8 Hakuba Nungungulu hi ku-
stumunyu wa mina, le*z*aku
nzi wa hi ni kulabisisa *n*wi-
na ka gon*k*le wuxinji ga
Jesu Kristu.
Roma 1. 9. & 9. 1. Gal. 1. 20. xip. 2. 26. & 4. 1. 1 Tesa. 2. 5.
9 Le*z*i nzi kombela, kasi a
kuranza ka *n*wina ka tsama
kambe ni kambe le kuti*b*eni
ni kupimeni kon*k*le ;
1 Tesa. 3. 12. File. 6.
10 Kasi ma fela ku hlola a *z*ilo
le*z*i *z*inene ; kasi ma fela
kuhlazeka na mu hi haba
kuonha hi kala ku cikela a
siku ga Kristu ;
Mit. 24. 16. Roma 2. 18. & 12. 2. 1 Kor. 1. 8. Efe. 5. 10. 1 Tesa. 3. 13. & 5. 23.
11 Na mu tatisilwe hi mihanzo
ya kululama, leyi ya ka Je-
su Kristu, ka wukosi ni ku-
dzunziwa ka Nungungulu.
Joh. 15. 4, 5, 8. Efe. 1. 12, 14. & 2. 10. Kol. 1. 6.

12 Mukunu nza ranza le*z*aku
nga mu hi ni kuti*b*a, bama-
ka*b*ye, le*z*i *z*ilo *z*i nga hume-
lela ka mina *z*i nyamalele
hi kuranza ka ivangeli ;

13 Kasi a kubohwa ka mina
ka wonekeliswa ka Kristu
ku woneka le *z*igon*d*lweni
*z*onkle *z*a pretoria, ni ba-
*n*wani bon*k*le ;
xip. 4. 22.
14 Ni ku ni banyingi bamaka-
*b*ye hi ka Hosi, na hi kutsu-
mba hi kuko*n*wa ka mina,
ba tiya ha hombe nguvu a
kukanela mhaka ya Nu-
ngungulu na ba nga cabi
ncumo.
15 Banwani hi*z*inene ba kanela
Kristu hi wukuxu ni kuka-
netana ; ba*n*wani kambe ba
kanela hi ti*t*ralo:
xip. 2. 3.
16 Mu*n*we a ka ba maha ku-
ranza, na ba ti*b*a le*z*aku nzi
lo rumelwa kuvikela a iva-
ngeli:
17 Kanile*z*i a ba*n*wani baba hu-
ngu hi Kristu hi wukuxu,
na nga hi wa ti*t*ralo, na ba
alakanya kuvuxa kuxani-
seka kuko*n*weni ka mina.
xipm. 7.
18 Yini xana ? ku mbela le ka
tin*d*lela ton*k*le, kutani ku
hi kuxengetela, kutani ku
hi *z*inene, Kristu i bilwe hu-
ngu ; manga*b*ye nza tsaka,
ina, nzi ta tsaka.
19 Hakuba nza *z*i ti*b*a le*z*i *z*i ta
hunzuka ka kuhanya ka
mina, hi mikombelo ya *n*wi-
na ni kunyikwa ka Moya
wa Jesu Kristu,
Roma 8. 9. 2 Kor. 1. 11.
20 Kwatsi hi kulangutela ka
mina ni kutsumba, a ku nzi
nga ta celwa tingana ha
ncumo, kanile*z*i hi kutiya
kon*k*le, kota xikati xon*k*le,
le*z*o makunu Kristu i ta ku-
kumikiswa hi ka miri wa
mina, kutani hi kuhanya,
kutani hi kufa.
Roma 5. 5. & 8. 19. Efe. 6. 19, 20.
21 Hakuba ka mina a kuhanya
hi Kristu, ni kufa hi kubi-
nzula.
22 Kanile*z*i loku a kuhanya ka
loku ka nyama,—loku lexi
xi mbanzo wa tiro wa mi-
na, *z*onake lexi xi nzi hla-
wulako a nzi xi ti*b*i.
23 Kanilezi nzi kamanyetilwe
xikari ka zona *z*imbiri, na
hi ni kulaba a ku suka nzi
ya tsama na Kristu; haku-
ba le*z*o *z*i hunzisile kusase-
ka:
2 Kor. 5. 8. 2 Tim. 4. 6.
24 Kanile*z*i a ku tsama nyame-
ni *z*a labeka hi kota ya *n*wi-
na.
25 Na nzi hi ni loku kutsumba,
nza *z*i ti*b*a le*z*aku nza ta ha-
nya, ina, nzi ta tsama na
*n*wina *n*wen*k*le, hakuba a
kuranza ka *n*wina kutsake-
ni hi kukoleka;
xip. 2. 24.
26 Kasi a kudumisa ka *n*wina
ka tsama ka Kristu Jesu ka
mina hi ku ba kona ka mi-
na *z*i*n*we na *n*wina kambe.
2 Kor. 1. 14. & 5. 12.
27 Kumbela nga na a mikuwu
ya *n*wina yi faneleka ka
ivangeli ya Kristu : le*z*aku,
hambu nzi ta mu wona ku-
tani nzi nga hi kona, nzi-
zwa hi mahanyela ya *n*wi-
na, le*z*aku mu yimile mu
ku ndende moyeni mu*n*we,

na hi muhefemulo mu*n*we
ma hakletana a kukoleka
ka ivangeli;
1 Kor. 1. 10. Efe. 4. 1. xip. 4. 1. Kol. 1. 10. 1 Tesa. 2. 12. & 4. 1. Jude 3.
28 Mu nga cabiswi ncumo hi
balala ba *n*wina: laba hi
kota ya bona *z*i le kubaseni
ku ngalo ba konilwe, kani-
le*z*i hi wotomi ga *n*wina, gi-
ta hi ka Nungungulu;
Roma 8. 17. 2 Tesa. 1. 5. 2 Tim. 2. 11.
29 Hakuba ka *n*wina mu abe-
lwe hi kota ya Kristu, ku
nga hi kukolwa kakwe ko-
ce, kanile*z*i ni kuxaniseka
hi kota yakwe:
Mit. 5. 41. Roma 5. 3. Efe. 2. 8.
30 Na mu hi ni *z*ale*z*i *z*ifuta
le*z*i mu nga *z*i wona ka mi-
na, mu zwako makunu ku
*z*i aku *z*i kona ka mina.
Mit. 16. 19, &c. Kol. 2. 1. 1 Tesa. 2. 2.

XIPIMO 2.

1 Loku ku nga ku hi kona
ku ntangala ka Kristu, loku
ku hi ni ku*k*leliselwa ka ku-
ranza, loku ku nga ku hi
kona kuhlengela ka Moya,
loku ku nga ku hi kona a
wuxinji ni ti*t*ralo,
2 Kor. 13. 14. Kol. 3. 12.
2 Tatisani *n*wina kunengela
ka mina, le*z*aku mu hi ba
kupima ku*n*we, na mu hi
ni kuranza ku*n*we, na mu
hi ba ka moya mu*n*we, ni
mbilu yi*n*we;
Joh. 3. 29. Roma 12. 16. & 15. 5. 1 Kor. 1. 10. 2 Kor. 13. 11. xip. 1. 27. & 3. 16. & 4. 2. 1 Pet. 3. 8.
3 Mu nga mahi ncumo hi ku-
kalala ni wunguxu, kanile*z*i
hi ku ti koramisa nga mu-
*n*we ni mu*n*wani a hlaye
ba*n*wani ku ncukwana ku-
hunza wutsumbu gakwe;
Roma 12. 10. Gal. 5. 26. Efe. 5. 21. xip. 1. 15, 16. Jam. 3. 14. 1 Pet. 5. 5.
4 Nga mu*n*we ni mu*n*wani
wa *n*wina a nga cuwuki, le
*z*akwe yena *n*winyi, kanile-
*z*i mu*n*we ni mu*n*wani a
cuwuka a *z*ilo *z*a ba*n*wa-
ni.
1 Kor. 10. 24, 33. & 13. 5.
5 Nga mu hi loku kupima ka
*n*wina, loku kambe ku nga
hi ka Kristu Jesu:
Mat. 11. 29. Joh. 13. 15. 1 Pet. 2. 21. 1 Joh. 2. 6.
6 Loyi, hambu le*z*i a nga hi
xiyi*n*weni xa Nungungulu
a nga pimi ku ngalo i hi
ncumo kuringana ni Nu-
ngungulu,
Joh. 1. 1, 2. & 5. 18. & 10. 33. & 17. 5. 2 Kor. 4. 4. Kol. 1. 15. Heb. 1. 3.
7 Kanile*z*i i lo ti ri*b*akelwa,
na teka a miri wa kumbi,
wu fanana ni ku mahwa ka
munhu;
Mat. 20. 28. Marku 9. 12. Luka 22. 27. Joh. 1. 14. Roma 1. 3. & 8. 3. & 15. 3. Gal. 4. 4. Heb. 2. 14, 17.
8 Na a ambalisile ga wumu-
nhu, i lo ti koramisa wutsu-
mbu gakwe, i lo maha a mu
ingisi ni le kufeni, ina, a
kufa ka xihambano.
Mat. 26. 39, 42. Joh. 10. 18. Heb. 5. 8. & 12. 2.
9 Ngahile*z*o Nungungulu i lo
mu *k*lakusa ha hombe ngu-
vu, a nyika ka yena a bito
legi gi hehla ka mabito wo-
n*k*le;
Joh. 17. 1, 2, 5. Mit. 2. 33. Heb. 1. 4. & 2. 9. Efe. 1. 20, 21.
10 Le*z*aku hi ka bito ga Jesu a
madzolo won*k*le ma ta ki-
zama, ya *z*ilo *z*a le tilweni

ni *z*ilo *z*a laha misabeni, ni
*z*ilo za laha*s*i ka misaba.
Mat. 28. 18. Roma 14. 11. Kuv. 5. 13.
11 Ni le*z*aku a tirimi ton*k*le ti
ta wulela le*z*aku Jesu Kri-
stu hi Hosi, ka wukosi ga
Nungungulu Dadani.
Joh. 13. 13. Mit. 2. 36. Roma 14. 9.
1 Kor. 8. 6. & 12. 13.

12 *Z*onake le*z*o, baranzekako
banga, kwatsi le*zi* mu nga
mu ingisile hi xon*k*le xika-
ti, ku nga hi loku nzi hi
kona koce, kanile*z*i makunu
nguvu loku nzi nga nzi hi
haba, mu tira a kuhanyiswa
ka *n*wina hi kucaba ni ku-
rurumela;
Efe. 6. 5. xip. 1. 5.
13 Hakuba hi Nungungulu a
tirako ka *n*wina *z*on*k*le ku-
ranza ni ku maha, hi kuxa-
lala ka yena ka kusase-
ka.
2 Kor. 3. 5. Heb. 13. 21.
14 Nga mu maha *z*ilo *z*on*k*le
na mu nga kalali mu kane-
tana;
Roma 14. 1. 1 Kor. 10. 10. 1 Pet. 4. 9.
15 Kasi mu fela ku kala mu
nga hi na kombo na bango,
mu hi banana ba Nungungu-
lu na mu hi haba bala, laha
xikari ka xizukulwana xi-
gombonyekileko xi bihileko,
xikari ka*b*ye *n*wina mu wo-
nwako na mu hi kuwone-
kela ka tiko,
Mat. 5. 14, 16, 45. Efe. 5. 1, 8. 1 Pet.
2. 12.
16 Na mu komisile mahungu
ya wutomi; kasi nza fela
kudumisa ha xona hi siku
ga Kristu, le*z*aku mina a
nzi tsutsumangi mahala, a
nzi tirangi mahala.
2 Kor. 1. 14. Gal. 2. 2. 1 Tesa. 2. 19.
& 3. 5.
17 Ina, hambu nzi nyikelwa hi
ku*k*la*b*yiwa ni kukozela ka
kukoleka ka *n*wina, nza
tsaka, nza tsaka *zin*we na
*n*wina ka *z*on*k*le:
Roma 15. 16. 2 Kor. 7. 4. Kol. 1. 24.
2 Tim. 4. 6.
18 Ka *z*ale*z*o *n*winawu kambe
tsakani, tsakani *zin*we na
mina.

19 Kanile*z*i nza tsumba nzeni
ka Hosi Jesu kasi ku rume-
la Timote *z*ale*z*i ka *n*wina,
le*z*aku na minawu nzi ba ni
kutangaliswa loku nzi ti*b*a
hi matsamela ya *n*wina.
Roma 16. 21. 1 Tesa. 3. 2.
20 Hakuba a nzi na munhu a
nga ni mbilu yo kota ya-
kwe, a celako kota futsi ha
*n*wina.
21 Hakuba bona bon*k*le ba ti
labela bona benyi, na ba
nga labi *z*ilo *z*a Jesu Kristu.
1 Kor. 10. 24, 33. & 13. 5. 2 Tim. 4. 10,
16.
22 Kanile*z*i *n*wina ma ku ti*b*a
kuvuna ka yena, le*z*aku,
kota xihlangi xi ingisa a
raru, le*z*o i lo ingisa *zin*we
na mina kufambiseni ka
ivangeli.
1 Kor. 4. 17. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
23 Yena hikwalaho nza tsu-
mba ku ruma yena, lokulo-
ku laha na nzi wona ku *z*i
yini ha mina:
24 Kanile*z*i nza tsumba ka Ho-
si le*z*aku a wutsumbu ganga
nzi tata *z*ale*z*i.
xip. 1. 25. File. 22.

25 Kanile*z*i nzi lo hlaya le*z*aku
*z*i fanele a ku rumela ka
*n*wina Epafroditusi nakulo-
ri wa mina ni xitiri-kulori
ni kasadoro-kulori, ni tsumi
wa *n*wina ni xikozeli xa
mina;
2 Kor. 8. 23. & 11. 9. xip. 4. 18. File. 2.
26 La*z*aku wa alakanya ha *n*wi-
na *n*wen*k*le, le*z*aku mu wa
xaniseka, hile*z*i mu ngazwa
ku ngalo i wa ba*b*ya:
xip. 1. 8.
27 Hakuba hi*z*inene i wa kari
a ba*b*ya ku suhani ni kufa:
kanile*z*i Nungungulu i ma-
hile a wuxinji ka yena; ku-
nga hi ka yena yece, kani-
le*z*i ni ka minawu kambe,
kasi nzi nga xaniseki hi ku-
xaniseka.
28 Hikwalaho nzi mu rumile
hi kuhlayisisa nguvu, kasi,
laha mu mu wona kambe,
*n*wina mu fela kutsaka, ka-
si minawu kambe nza fela
kuxaniseka kutsongwani.
29 Hikwalaho mu amukeleni
ka Hosi hi kutsaka kon*k*le;
a wa ku ngahi mu komeni
hi kudzunza:
1 Kor. 16. 18. 1 Tesa. 5. 12. 1 Tim. 5. 17.
30 Hakuba hi tiro wa Kristu
kutsongwani afa, mhangwe-
ni ya wutomi gakwe kasi ku
nyika le*z*i *z*i nga vumaleka-
ko kukozeleni ka *n*wina ha
mina.
1 Kor. 16. 17. xip. 4. 10.

XIPIMO 3.

1 A kugumesa, bamaka*b*ye
ba mina, tsakani le Hosi-
ni. A ku engeta nzi tsala
*z*ale*z*i *z*ilo ka *n*wina, ka mi-
na hi*z*inene a ku binzi, ka-
nile*z*i ka *n*wina kuhehuka.
2 Kor. 13. 11. xip. 4. 4. 1 Tesa. 5. 16.
2 *K*larihani ka ti*b*yana, *k*lari-
hani ka *z*itiri *z*a kuonha,
*k*larihani a ngungwani:
Roma 2. 28. 2 Kor. 11. 13. Gal. 5. 2, 15.
3 Hakuba hina hi *z*itsiba, le*z*i
*z*i kozelako hi Moya wa Nu-
ngungulu, ha buma ka Kri-
stu Jesu, a hi na kutsumba
nyameni:
Joh. 4. 23, 24. Roma 2. 29. & 4. 11, 12. & 7. 6. Gal. 6. 14. Kol. 2. 11.
4 Hambu le*z*i a wutsumbu
ganga nzi felako a kutsu-
mba nyameni: loku a nga
a hi kona munhu a alaka-
nyako ku ngalo wa tsumba
nyameni, nza hunzisa mi-
na:
2 Kor. 11. 18, 21.
5 Na nzi hi nkwera hi siku ga
wun*k*lanu ni manharu, wa
lixaka la Israeli, wa nga-
ngweni ba Benjamini, a mu
Heberu wa ba Heberu; hi
ku kumbuka a nayo, wa ba
Farisi;
Mit. 23. 6. & 26. 4, 5. Roma 11. 1. 2 Kor. 11. 22.
6 Kwatsi hi ku kumbuka ka
kupinyama, nzi wa xanisa
a ceci; kota a ku kumbuka
a kululama loku ku nga
nayweni, nzi wa nga hi na
kombo.
Luka 1. 6. Mit. 8. 3. & 9. 1. & 22. 3. Roma 10. 5. Gal. 1. 13, 14.
7 Ahemba xilo muni nzi nga
binzula ka xona, le*z*i nza
hlayela kulahleka hi kota
ya Kristu.
Mat. 13. 44.

8 Ina hizinene, nza hlayela
zilo zonkle kulahleka hi ku-
saseka a kutiba hi Kristu
Jesu a Hosi ya mina: hi ka
yena nzi xanisekako hi ku-
lahlekelwa a zilo zonkle, nza
zi hlaya zon a ku i caka,
kasi nza binzula Kristu,
Joh. 17. 3. 1 Kor. 2. 2. Kol. 2. 2.
9 Na nzi kumiwa ka yena,
na nzi nga hi ni kululama
ka mina nwinyi, kwaloko
ka nayo, kanilezi loku ku
nga kukoleka ka Kristu, a
kululama loku ku nga ka
Nungungulu hi kukoleka:
Roma 1. 17. & 3. 21, 22. & 9. 30. & 10. 3, 5, 6. Gal. 2. 16.
10 Kasi nza fela ku mu tiba
yena, ni ntamo wa kuvuka
ka yena, ni kuhlengela a
kuxaniseka kakwe, nzi mu
ringanyeta hi kufa ka ye-
na;
Roma 6. 3, 4, 5. & 8. 17. 2 Kor. 4. 10, 11. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pet. 4. 13.
11 Kasi kutani nza fela kuci-
kela kuvukeni ka bafile-
ko.
Mit. 26. 7.
12 A hi lezaku nzi si na nzi ku
kumile, kutani nzi si na nzi
mbelele: kanilezi nza tsi-
mbeketa nziya mahlweni,
loku zi ngaho kasi nza fela
ku ciketela lezi nzi nga hu-
punutwa ha zona ka Kristu
Jesu.
1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 23.
13 Bamakabye, a nzi hlayi wu-
tsumbu ga mina ku ngalo
nzi ciketele: kanilezi xilo
xinwe nzi xi mahako, nza
kohlwa zilo zonkle lezi zi
nga le nzako, nzi hlokolo-
kela ka zilo zi nga le ma-
hlweni,
Luka 9. 62. 1 Kor. 9. 24, 26. 2 Kor. 5. 16. Heb. 6. 1.
14 Mina nza tsimbeketela ma-
hlweni xiwindini xa kubi-
tanwa loku ka hombe ka
Nungungulu ka Kristu Je-
su.
2 Tim. 4. 7, 8. Heb. 3. 1. & 12. 1.
15 Nga hina hikwalaho, kwa-
tsi hi banyingi laba ba mbe-
leleko, zi ngaho ba alaka-
nya: ni ka xinwani xilo nga
mu alakanya hi ku ngaho,
hambu lexi Nungungulu i
ta xivulula ka nwina:
1 Kor. 2. 6. & 14. 20. Gal. 5. 10.
16 Kanilezi, kwalaha hi cikele-
leko ha kona, kwaloko ku-
laya a hi fambeni ha kona.
Roma 12. 16. & 15. 5. Gal. 6. 16. xip. 2. 2.

17 Bamakabye, nga mu nzi
ecanyisa, mu ba hlolisisa la-
ba ba fambisako lezo kotisa
lezi hina hi nga kuecanyisa
ka nwina.
1 Kor. 4. 16. & 11. 1. xip. 4. 9. 1 Tesa. 1. 6. 1 Pet. 5. 3.
18 Hakuba a banyingi ba fa-
mba, ba nga ba ha nzi mu
byelileko ka nyingi, hambu
makunu nza mu byela hi
kurila, lezaku bona ba hi
balala ba xihambano xa
Kristu:
Gal. 1. 7. & 2. 21. & 6. 12. xip. 1. 15, 16.
19 A ba ha a ku gumelwa ku
nga kuhoxwa, nungungulu
wabye hi xingwengwe, laba
a wukosi gabye hi tingana
tabye, laba ba pimako hi za
misaba zilo.
Roma 8. 5. & 16. 18. 2 Kor. 11. 12, 15.

Gal. 6. 13. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 11. 2 Pet. 2. 1.

20 Hakuba a wutsamo wa hina gi le tilweni; ku nga leyo ha ha labelelako Muhanyisi, a Hosi Jesu Kristu:

Mit. 1. 11. 1 Kor. 1. 7. Efe. 2. 6, 19. Kol. 3. 1, 3. 1 Tesa. 1. 10. Tit. 2. 13.

21 Loyi a ta' wu ambalisa hi kuswa a miri wa ku ti koramisa ka hina, kasi wa fela a kufananiswa ni miri wa yena wa wukosi, hi kota ya kutira loku ha kona yena a kotako kukoramisa *z*ilo *z*on*k*le ka wutsumbu ga yena.

1 Kor. 15. 26, 27, 43, 48, 49. Kol. 3. 4. 1 Joh. 3. 2. Efe. 1. 19.

XIPIMO 4.

1 Ngahile*z*o, bamaka*b*ye baranzekako banabelekako, a kutsaka ni xi*d*lo*d*lo xa mina, yimani mu ku ndende a Hosini, baranzekako banga.

2 Kor. 1. 14. xip. 1. 8, 27. & 2. 16. 1 Tesa. 2. 19, 20.

2 Mina nza kongotela Euodia, nza kongotela Sintuke, a ku nga ba pima *z*i*n*we a Hosini.

xip. 2. 2. & 3. 16.

3 Ina, nza kongotela wena kambe, xitiri-kulori xitsumbekileko, vuna laba ba basati, hakuba ba lo tira na mina ka ivangeli, *z*i*n*we na *K*lementi kambe, ni *z*on*k*le *z*itiri-kulori na mina, a ba ha a mabito ya*b*ye manga bukwini ga wutomi.

Luka 10. 20. Roma 16. 3. xip. 1. 27. Kuv. 3. 5. & 13. 8. & 20. 12. & 21. 27.

4 Tsakani ka Hosi xikati xon*k*le: nzi engeta kambe nza wula, Tsakani.

Roma 12. 12. xip. 3. 1. 1 Tesa. 5. 16. 1 Pet. 4. 13.

5 Nga a ti*t*ralo ta *n*wina ti*b*yekiswa ka banhu bon*k*le. A Hosi yi tsinele.

Heb. 10. 25. Jam. 5. 8, 9. 1 Pet. 4. 7. 2 Pet. 3. 8, 9. 2 Tesa. 2. 2.

6 Mu nga kanakanelisi ha ncumo; kani ka *z*ilo *z*on*k*le hi kukombela ni mikongelo ni kubonga nga a kulaba ka *n*wina ku ti*b*yekiswa ka Nungungulu.

Mat. 6. 25. Luka 12. 22. 1 Pet. 5. 7.

7 Nga kurula ka Nungungulu, loku kuhunzako kon*k*le a kuti*b*a, nga ku rangela timbilu ta *n*wina ni kupima ka *n*wina ka Kristu Jesu.

Joh. 14. 27. Roma 5. 1. Kol. 3. 15.

8 Hi kugumesa, bamaka*b*ye, ni *z*i hi *z*ilo le*z*i *z*i nga *z*inene, ni *z*ihi *z*ilo le*z*i *z*i dzunzekako, ni *z*i hi *z*ilo le*z*i *z*i lulamileko, ni *z*i hi *z*ilo *z*i basileko, ni *z*i hi *z*ilo *z*i ranzekako, ni *z*i hi *z*ilo *z*i nga *z*a ku bikwa ka kusaseka; loku ku kona kusaswa, loku ku hi kona kubongwa, alakanya le*z*i *z*ilo.

1 Tesa. 5. 22.

9 Alakanyani hi ka le*z*i mu gonzileko mu *z*i amukeleko mu *z*i zwileko mi *z*i wonileko ha mina, le*z*i *z*ilo *z*i maheni: ni Nungungulu wa kurula i ta ba na *n*wina.

Roma 15. 33. & 16. 20. 1 Kor. 14. 33. 2 Kor. 13. 11. & 11. 9. xip. 3. 17. 1 Tesa. 5. 23. Heb. 13. 20.

10 Kanile*z*i nza nengela ka

Hosi ha hombe, le*z*aku *n*wi-
na mu vulule kualakanya
ka *n*wina ha mina; manga-
*b*ye laha hi*z*inene mu nga
nzi alakanya, kanile*z*i mu
vumala a xikati.
11 A nzi wuli hi *z*ilo nzi *z*i vu-
malako: hakuba nzi wa
gonzile, ni kwihi laha n*z*i
nga kona, manga*b*ye nza
eneliswa ha kona.
1 Tim. 6. 6, 8.
12 Nza kuti*b*a kuvumala, nza
*z*i ti*b*a ni akuba ni pfuno:
ni kon*k*le ka *z*on*k*le nza yi
ti*b*a mifihlakalo yon*k*le ya
kuxura ni kuzwa n*dl*ala,
kon*k*le ku *z*i kuma ni ku
vumala.
1 Kor. 4. 11. 2 Kor. 6. 10. & 11. 27.
13 Nza *z*i kota ku maha *z*ilo
*z*on*k*le ka yena loyi a nzi
tiyisako.
Joh. 15. 5. 2 Kor. 12. 9.
14 Ahemba mu lo maha kwa-
tsi, le*z*i mu nga hlengela
*z*i*n*we na kuxaniseke ka
mina.
xip. 1. 7.
15 Kambe *n*wina wutsumbu
ma *z*i ti*b*a, *n*wina ba le Fili-
pi, le*z*aku kuranguleni ka
ivangeli, laha na nzi suka
le Makedonia, gi wa nga hi
kona ceci yi nga hlengele
na mina mahungwini ya
kunyikela ni kuamukela,
kanile*z*i *n*wina ntsena;
2 Kor. 11. 8, 9.
16 Hakuba hambu ni le Tesa-
lonika mu lo rumela ku*n*we
mu engeta ka ku vumala
ka mina.
17 Na nzi wa nga labi a *ż*inyi-
kiwo; kanile*z*i nza laba a
mihanzo ya kuanza ka ku-
hana ka *n*wina.
Roma 15. 28. Tit. 3. 14.
18 Kanile*z*i nzi na *z*ilo *z*on*k*le,
zi pfunile: mina nzi tatisi-
lwe, na n*z*i amukele hi Epa-
froditusi a *z*ilo le*z*i *z*i lo tako
hi ka *n*wina, ni masiṃa ya
kunuha ko nanziha, a nyi-
kelo wu amukelekileko, wu
dzunzekileko ka Nungu-
ngulu.
2 Kor. 9. 12. xip. 2. 25. Heb. 13. 16.
19 Ni Nungungulu wa mina i
ta tatisa a kuvumala ka
*n*wina kota a pfuno wa wu-
kosi ka Kristu Jesu.
2 Kor. 9. 8. Efe. 1. 7. & 3. 16.
20 Makunu ka Nungungulu wa
hina ni Dadani a gi be ka-
kwe wukosi kala kupinzu-
ka ni kupsinzuka. Ameni.
Roma 16. 27. Gal. 1. 5.

21 Rungula a bobasa bon*k*le
ka Kristu Jesu, Ni bama-
ka*b*ye laba ba nga *z*i*n*we na
mina ba mu rungula.
Gal. 1. 2.
22 Bon*k*le bobasa ba mu ru-
ngula nguvunguvu ba le
ngangweni ka Kesari.
xip. 1. 13.

23 A wuxinji ga Hosi Jesu
Kristu nga gi hi ni moya
wa *n*wina.
Roma 16. 24.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE KOLOSI.

XIPIMO 1.

1 Paule, a mupostoli wa Kri-
stu Jesu hi kuranza ka Nu-
ngungulu, na Timote ma-
ka*b*ye wa hina,
Efe. 1. 1.
2 Ka laba ba bobasa ni ba ko-
lekako bamaka*b*ye ka Kri-
stu laba ba nga le Kolose:
Wuxinji ka *n*wina ni kuru-
la ka le ka Nungungulu a
Dadani wa hina.
1 Kor. 4. 17. Efe. 6. 21. Gal. 1. 3.

3 Hina ha nyika kubonga ka
Nungungulu Dadani wa
Hosi ya hina Jesu Kristu,
na hi mu kombelela xikati
xon*k*le *n*wina,
1 Kor. 1. 4. Efe. 1. 16. Fil. 1. 3. & 4. 6.
4 Na nzi zwile hi kukoleka
ka *n*wina nzeni ka Kristu
Jesu, ni kuranza loku mu
nga nako hi laba bobasa bo-
n*k*le,
Efe. 1. 15. xipm. 9. File. 5. Heb. 6. 10.
5 Hakuba na hi kutsumba
loku ku bekelweko *n*wina
le tilweni, mu nga wa si na
mu zwile kuranguleni nze-
ni ka mhaka ya *z*inene ya
ivangeli,
2 Tim. 4. 8. 1 Pet. 1. 4.
6 Leyi yi tako ka *n*wina ; ko-
ta le*z*i kambe yi nga ka go-
n*k*le tiko yi *t*rala mihanzu
hi kupfuna, kota le*z*i ku
nga maha ka *n*wina kambe,
ku sukela ka siku mu nga-
zwa ni kuti*b*a a wuxinji ga
Nungungulu hi *z*inene ;
Mat. 24. 14. Marku 4. 8. & 16. 15. Joh. 15. 16. Roma 10. 18. 2 Kor. 6. 1. Efe. 3. 2. xipm. 23. Fil. 1. 11. Tit. 2. 11. 1 Pet. 5. 12.
7 Kota le*z*i *n*wina mu ti*b*ileko
hi Epafrasi a nanza-kulori
gi ranzekako, loyi a koleki-
leko kukozeleni Kristu hi
ka hina,
2 Kor. 11. 23. xip. 4. 12. 1 Tim. 4. 6. File. 23.
8 Loyi kambe a nga hi ambe-
la hina hi kuranza le Moye-
ni.
Roma 15. 30.

9 Hakuba hi kota ya lexi
hinawu kambe, cima ha
ngazwa le*z*o, a hi tsiki ku
mu kongelela ni ku kongo-
telela ha *n*wina, kasi ma
fela ku tatiswa hi kuti*b*a ka
kuranza kakwe nzeni ka
kon*k*le ku*k*lariha, ku ka
moya ni kupima,
Roma 12. 2. 1 Kor. 1. 5. Efe. 1. 8, 15, 16. & 5. 10, 17. xipm. 3, 4.
10 Mu famba hi kufaneleko ka
Hosi hi ka kudzunza ko-
n*k*le, mu *t*rala mihanzo hi
ka mitiro yon*k*le ya kusase-
ka, mu anza hi ka kuti*b*a
Nungungulu ;
Joh. 15. 16. 2 Kor. 9. 8. Efe. 4. 1. Fil. 1. 11, 27. 1 Tesa. 2. 12. & 4. 1. Tit. 3. 1. Heb. 13. 21.
11 Mu tiyiswa hi ntamo wo-
n*k*le, hi kota ya ntamo wa
wukosi ga yena, a kutimi-

siseni ni honiseleni *zin*we ni
kutsaka;
Mit. 5. 41. Roma 5. 3. Efe. 3. 16. & 4. 2. & 6. 10.
12 Na mu nyika kubonga ka
Dadani, loyi a hi mahileko
ku maha *z*ihlengeli *z*a tso-
mba *z*a bobasa kuwoneke-
leni;
Mit. 26. 18. Efe. 1. 11. & 5. 20. xip. 3. 15.
13 Loyi a hi *k*la*k*lisileko ma-
n*d*leni ya munyama, a hi
jajeka hina mu*n*weni wa
*N*wana wa kuranza ka ye-
na;
Mat. 3. 17. Efe. 1. 6. & 6. 12. 1 Tesa. 2. 12. Heb. 2. 14. 1 Pet. 2. 9. 2 Pet. 1. 11.
14 Ha yena hina hi kumile ku-
*k*la*k*liswa ka hina, ni kutse-
tselelwa ka *z*onho *z*a hina:
Efe. 1. 7.
15 Loyi a nga kufanana ka
Nungungulu a nga woneki-
ko, a matewula ya *z*i ma-
hiwa;
2 Kor. 4. 4. Heb. 1. 3. Kuv. 3. 14.
16 Hakuba hi ka yena a *z*ilo
*z*on*k*le *z*i lo mahwa, le tilwe-
ni ni laha misabeni, a *z*ilo *z*i
wonekako ni *z*ilo *z*i nga wo-
nekiko, kutani *z*itsamo *z*a
wukosi, kutani mifumo ku-
tani mbukosi kutani minta-
mo; *z*on*k*le *z*ilo *z*i lo mahwa
hi kota ya yena, *z*i hi *z*a-
kwe;
Joh. 1. 3. Roma 8. 33. & 11. 36. 1 Kor. 8. 6. Efe. 1. 21. & 3. 9. xip. 2. 10, 15. Heb. 1. 2. 1 Pet. 3. 22.
17 Yena ngwa kurangula ka
*z*ilo *z*on*k*le, hi ka yena *z*o-
n*k*le *z*i kona.
Joh. 1. 1, 3. & 17. 5. 1 Kor. 8. 6.
18 Na yena hi hloko ya miri,
wa yona ceci: loyi a nga
kurangula, a matewula ya
bafileko; le*z*aku ka *z*ilo *z*o-
n*k*le a fela ku maha wa ho-
mbe *z*ilweni *z*on*k*le.
Mit. 26. 23. 1 Kor. 11. 3. & 15. 20, 23. Efe. 1. 10, 22. & 4. 15. & 5. 23. Kuv. 1. 5.
19 Hakuba *z*ilo mu xalalisa ha
kunene Dadani le*z*aku hi ka
yena a kutala kon*k*le ku
nga tsama;
Joh. 1. 16. & 3. 24. xip. 2. 9. & 3. 11.
20 Ni ku hi ka yena i ta wuyi-
sela *z*ilo *z*on*k*le ka wutsu-
mbu gakwe, na mahile hi
nkata wa xihambano xa-
kwe; hi kota ya yena, mina
nza wula, kutani *z*ilo *z*a la-
ha misabeni, kutani *z*ilo *z*a
le tilweni.
2 Kor. 5. 18. Efe. 1. 10. & 2. 14, 15, 16.
21 Na *n*winawu, na hi xikati
xi hunzileko na wa hambu-
kile mu hi balala, kupimeni
ka *n*wina kumaheni ka *n*wi-
na kubiha, le*z*i makunu i
mu wuyisile
Efe. 2. 1, 2, 12, 19. & 4. 18. Tit. 1. 15, 16.
22 Ka nyama ya miri wa yena
hi kota ya kufa, a ku mu
yisa *n*wina mu hi bobasa na
mu hi haba bala mu nga ko-
neki mahlweni ka yena:
Luka 1. 75. Efe. 1. 4. & 2. 15, 16. & 5. 27. 1 Tesa. 4. 7. Tit. 2. 14. Jude 24.
23 Loku *z*i ngaho nonohisani
kukolekeni, mu tikiretwa
mu ku ndende, mu nga tse-
katsekiswi ka kutsumba ka
ivangeli leyi mu yi zwileko,
leyi yi kanelweko ka *z*i ma-
hwa *z*on*k*le lahasi ka tilo;
ka *z*ona mina Paule nzi nga
xikozeli.
Joh. 15. 6. Mit. 1. 17. Roma 10. 18. 2 Kor. 3. 6. & 4. 1. & 5. 18. Efe. 3. 7,

17. xip. 2. 7. xipm. 6, 25. 1 Tim. 2. 7.

24 Makunu nza tsaka kuxanisekeni ka mina hi kota ya *n*wina, nzi tatisa a *k*lelo ga mina lezi zi vumalekako za kuxaniseka ka Kristu nyameni ya mina hi kota ya miri wa yena, lowu wu nga ceci;
Roma 5. 3. 2 Kor. 1. 5, 6. & 7. 4. Efe. 1. 23. & 3. 1, 13. Fil. 3. 10. 2 Tim. 1. 8. & 2. 10.
25 Ngahilezo nzi lo mahiwa xikozeli, hi ku nzi yimisa kakwe Nungungulu hi kota ya *n*wina, kasi nza fela kutatisa mhaka ya Nungungulu,
1 Kor. 9. 17. Gal. 2. 7. Efe. 3. 2. xipm. 23. Roma 15. 19.
26 Kona kufihlakala loku ku nga nga ku kutumbetilwe ka tintanga ton*k*le ni *z*izukulwana: kanile*z*i makunu yi wonekelisilwe ka bobasa bakwe,
Mat. 13. 11. Roma 16. 25. 1 Kor. 2. 7. Efe. 3. 9. 2 Tim. 1. 10.
27 Ka baha *z*i lo mu xalalisa Nungungulu a ku ti*b*ekisa a kupfuna ka wukosi ga loku kufihlakala xikari ka ba Matiko, loku ku nga Kristu nzeni ka *n*wina, a nga xitsumbo xa wukosi:
Roma 9. 23. 2 Kor. 2. 14. Efe. 1. 7. & 3. 8. 1 Tim. 1. 1.
28 A wihi hina hi nga bahungu ha yena, hi luleka bon*k*lelele banhu hi gonzisa bon*k*lelele banhu ka wu*k*lari gon*k*le, kasi ha fela ku ba yisa ba mbelele bon*k*lelele ka Kristu;
Mit. 20. 20, 27, 31. 2 Kor. 11. 2. Efe. 5. 27. xipm. 22.
29 Ka wihi nzi nga lo tira minawu kambe, na nzi tsimbeketa hi kota ya kutira ka yena, loku kutirako ka mina hi ntamo.
1 Kor. 15. 10. Efe. 1. 19. & 3. 7, 20. xip. 2. 1.

XIPIMO 2.

1 Hakuba nza ranza ku nga mu *z*i ti*b*a le*z*aku ha hombe nzi *t*rumukisile ku yini ha *n*wina, na bona laba ba le Laodikea, hakuba kota banyingi laba ba nga wonangiko a ngohe ya nyameni;
Fil. 1. 30. xip. 1. 29. 1 Tesa. 2. 2.
2 Kasi a timbilu ta*b*ye ta fela ku tangaliswa, na ba tegwa katigi*n*we kuranzeni, ni kupfuna kon*k*le ka *z*inene ni ka kupima, kasi ba fela kuti*b*a a mifihlakalo ya Nungungulu, a nga yena Kristu,
2 Kor. 1. 6. Fil. 3. 8. xip. 1. 9. & 3. 14.
3 Loyi ka yena a mabako ya kuti*b*a ni *k*lariha ma tumbetilwe.
1 Kor. 1. 24. & 2. 6, 7. Efe. 1. 8. xip. 1. 9.
4 Lexi nza wula mina, le*z*aku mu nga kupetwi hi munhu hi timhaka ti wongako ta kukanela.
Roma 16. 18. 2 Kor. 11. 13. Efe. 4. 14. & 5. 6. xipm. 8, 18.
5 Hambu le*z*i nzi nga haba nyameni, le*z*o nzi na *n*wina hi moya, na nzi tsaka na nzi languta ma yimisela ya *n*wina, ni kundendende ka kukoleka ka *n*wina ka Kristu.
1 Kor. 5. 3. & 14. 40. 1 Tesa. 2. 17. 1 Pet. 5. 9.

6 Hikwalaho kota lezi mu
amukeleko Kristu Jesu a
Hosi, lezo fambani hi ka
yena,

1 Tesa. 4. 1. Jude 3.

7 Mu kelelwe mu akelwe ka
yena, mu yimisilwe kuko-
lekeni ka *n*wina, kwatsi hi-
lezi mu nga gonziswa, mu
tsama kubongelaneni.

Efe. 2. 21, 22. & 3. 17. xip. 1. 23.

8 *K*larihani ku nga nga ku
hi kona loyi a mu onhisako
*n*wina hi mikuwo ni kuko-
hlisa ka mahala, hikwalaha
ka kuhoxwa ka banhu, ni
kugonzisa ka tiko, na ku
nga hi ka Kristu:

Mat. 15. 2. Roma 16. 17. Gal. 1. 14. & 4. 3, 9. Efe. 5. 6. xipm. 18, 20, 22. Heb. 13. 9.

9 Hakuba hi ka yena ku tsa-
ma a kutala kon*k*le ka miri
wa kulu ga Nungungulu,

Joh. 1. 14. xip. 1. 19.

10 Hi ka yena *n*wina mu mahi-
lwe mu tsingile, loyi a nga
hloko ya mifumo ni ntamo:

Joh. 1. 16. Efe. 1. 20, 21. 1 Pet. 3. 22. xip. 1. 16.

11 Ka yena *n*wina mu nga zi-
tsiba lezi zi nga mahiwa-
ngiko hi man*d*la, a ku enge-
nisa a miri wa nyama,
kanilezi hi wunkwera ga
Kristu;

Roma 2. 29. & 6. 6. Efe. 4. 22. Fil. 3. 3. xip. 3. 8, 9.

12 Na hi kelelwe zi*n*we naye hi
kubapatizwa, manga*b*ye la-
ha mu vuxilweko ha yena
hi kutira ka kukoleka ka
Nungungulu, loyi a nga mu
vuxa hi ka bafileko.

Mit. 2. 24. Roma 6. 4. Efe. 1. 19. & 3. 7. xip. 3. 1.

13 Na *n*wina, na mu file hi
kota ya zihambuko za *n*wi-
na ni ku ngahi minkwera
ka mimiri ya *n*wina, *n*wina,
nza wula, i lo mu vuxa zi-
*n*we naye, na hi tsetselele
zon*k*le zihambuko za hina;

Efe. 2. 1, 5, 6, 11.

14 Na fubisile a xiboho lezi zi
tsalilweko nayweni zi hi vi-
mbelako hina, lezi zi nga hi
hambunyeta hina: i zi pa-
nzanyile laha n*d*leleni na ku
belelwe xihambanweni;

Efe. 2. 15, 16.

15 Na a susile ka wutsumbu
gakwe yena *n*winyi a mi-
fumo ni mintamo, i lo yi
wonekeliswa kubaseni, a
hlula hehla ka zona zon*k*le
nzeni ka loko.

Mat. 12. 29. Luka 10. 18. & 11. 22. Joh. 12. 31. & 16. 11. Efe. 4. 8. & 6. 12. Heb. 2. 14.

16 Hikwalaho nga ku nga hi
kona munhu a lamulako
kugeni, ni kunwa, na hi
siku ga mubuzo kutani i
hweti yiswa kutani i siku
ga sabado:

Roma 14. 2, 3, 5, 10, 13, 17. 1 Kor. 8. 8. Gal. 4. 10.

17 Loku ku nga xiruti xa loku
ku ta nga kuta; kanilezi a
miri hi Kristu.

Heb. 8. 5. & 9. 9. & 10. 1.

18 Nga ku nga hi kona munhu
a wu*k*lelako a ncacazelo wa
*n*wina hi ku ti koramisa ni
kukozela ka tingelosi, yi
tsamako ka zilo lezi nzi nga
zi wona, a ti kukumukisa
mahala hi kupima ka yena
ka nyama,

xipm. 4, 23. 1 Tim. 1. 7.

19 Na ba nga komisangi a Hlo-
ko yi tiya ka yona ku nga
kona miri won*k*le, na wu
wun*d*la wu kugwa ka tigi-
*n*we kasi a mahlakala ni mi-
siha, ya anza hi kuanzisa ka
Nungungulu.
Efe. 4. 15, 16.

20 Loku *n*wina mu file na
Kristu kugonziseni ka tiko,
hi yini, ma ha hanyelako
nzeni ka tiko legi, ma ha
bohiwa wutsumbu ga *n*wi-
na hi mikuwo,
Roma 6. 3, 5. & 7. 4, 6. Gal. 2. 19. & 4. 3, 9. Efe. 2. 15. xipm. 8.
21 Mu nga yi komi, hambu ni
ku yi ringa, mu nga yi he-
nyi
1 Tim. 4. 3.
22 (*Z*ilo *z*on*k*le le*z*i *z*i nga kufa
hi ku *z*i henya), *z*a milayo
ni wusingalakati ga banhu?
Mat. 15. 9. Tit. 1. 14.
23 Le*z*i *z*ilo ni kunene *z*i nga
ku wonisa ka wu*k*lari ku-
kozeleni, ni ku ti koramisa,
ni kutsika miri; kanile*z*i a
hi *z*a ncumo *z*i hi likungo la
nyama.
1 Tim. 4. 8. xipm. 18.

XIPIMO 3.

1 *Z*onake loku *n*wina mu vu-
xilwe *zin*we na Kristu, nga
mu laba a *z*ilo le*z*i *z*i nga le
hehla, laho Kristu a tsami-
leko, hi ka ga xinene canja
ga Nungungulu.
Roma 6. 5. & 8. 34. Efe. 1. 20. & 2. 6. xip. 2. 12.
2 Yisani kupima ka *n*wina ka
*z*ilo *z*a le hehla, na ku nga
hi ka *z*ilo le*z*i *z*i nga laha
misabeni.
3 Hakuba *n*wina mu file, ni
wutomi ga *n*wina gi fihlilwe
*zin*we na Kristu ka Nungu-
ngulu.
Roma 6. 2. 2 Kor. 5. 7. Gal. 2. 20. xip. 1. 5. & 2. 20.
4 Laha Kristu loyi a nga wu-
tomi ga hina, na a nga a
wonekeliswa, *z*onake *n*wi-
nawu kambe mu ta wone-
keliswa *zin*we naye a wu-
kosini.
Joh. 11. 25. & 14. 6. 1 Kor. 15. 43. Fil. 3. 21. 1 Joh. 3. 2.

5 Hikwalaho dayani a *z*iro *z*a
*n*wina *z*a misaba; a wubayi,
a ku-nga-hlazeki, a kulo, a
ku mbilukela ka kubiha, ni
kunabela, *z*i nga *zin*we ni
kukozela *z*ifananiso;
Roma 6. 13. & 8. 13. Gal. 5. 24. Efe. 5. 3, 5. 1 Tesa. 4. 5.
6 Hakuba hi kota ya *z*ilo le*z*i
yata a zanga ya Nungungu-
lu ka banana ba nga ingi-
siko;
Roma 1. 18. Efe. 2. 2. & 5. 6. Kuv. 22. 15.
7 Ka *z*ona *n*winawu mu nga
kari mu famba ha *z*ona hi
mahlweni, na ma ha tsami-
le ka *z*ale*z*i *z*ilo.
Roma 6. 19, 20. & 7. 5. 1 Kor. 6. 11. Efe. 2. 2. Tit. 3. 3.
8 Kanile*z*i makunu *n*wina *z*i
tsikeni *z*ilo le*z*i; a zanga, a
kulo, a *z*igungu, a wungu-
xu, le*z*i *z*i wisako tingana a
kuwulawula hi milomu ya
*n*wina:
Efe. 4. 22, 29. & 5. 4. Heb. 12. 1. Jam. 1. 21. 1 Pet. 2. 1.
9 Mu nga hembelani mawu-
nwa; na mu labisisa le*z*aku
mu mu runzuwule wa kale
ni *z*i maho *z*a yena,
Efe. 4. 22, 24, 25.

10 Mu ambala loyi mu*s*wa mu-
nhu, loyi a mahilweko mu-
*s*wa hi kuti*b*a ka ku fanana
na yena loyi a nga mu ma-
ha:
Roma 12. 2. Efe. 2. 10. & 4. 23, 24.
11 Laho ku ta nga ku nga hi
kona a mu Greki ni mu Ju-
da, ni nkuna ni xitsiba, a
mabarbari ni ma Sitia, ni
kumbi ni a *k*la*k*lekileko:
kanile*z*i Kristi i kona ka
kon*k*le, ni kon*k*le.
Roma 10. 12. 1 Kor. 12. 13. Gal. 3. 28.
& 5. 6. Efe. 1. 23. & 6. 8.

12 Hikwalaho ambalisani, ka
ba hlawulilweko ba ka Nu-
ngungulu, mu basa ni ku-
ranzeka, ni mbilu ya ti*t*ralo,
ni wunẹne, a ku ti korami-
sa, a kuọloba, a ku timisela;
Gal. 5. 22. Efe. 4. 2, 24, 32. Fil. 2. 1.
1 Tesa. 1. 4. 1 Pet. 1. 2. 2 Pet. 1.
10.
13 A kuhoniselelana, ni kutse-
tselelana, loku a hi kona a
solisanako ni wo kari; kota
Hosi yi nga mu tsetselela,
*n*winawu mahani le*z*o:
Marku 11. 25. Efe. 4. 2, 32.
14 Hehla ka *z*on*k*le le*z*i amba-
lani kuranza, loku ku nga
ku*k*langana ka kumbelela.
Joh. 13. 34. Roma 13. 8. 1 Kor. 13.
Efe. 4. 3. & 5. 2. xip. 2. 2. 1 Tim.
1. 5. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 3. 23. & 4.
21.
15 Nga kurula ka Kristu ku ru-
la timbilwini ta *n*wina, hi
ka kona *n*winawu mu nga
lo bitanwa ka miri mu*n*we;
nga mu hi ni kubonga.
Roma 14. 17. 1 Kor. 7. 15. Efe. 2. 16,
17. & 4. 4. Fil. 4. 7. xip. 2. 7. xipm.
17.
16 Nga na a mhaka ya Kristu
yi tsama ka *n*wina nguvu
ka wu*k*lari ga yena; mu go-
nzisa mu lulekana mu*n*we
ni mu*n*wani hi tisimu ni ku
yimbelela ni tisimu ta ka
moya, mu yimbelela hi wu-
xinji timbilwini ta *n*wina
ka Nungungulu.
1 Kor. 14. 26. Efe. 5. 19. xip. 4. 6.
17 Ni xihi le*z*i mu xi mahako,
ka mhaka kutani ku maha,
mahani *z*on*k*le ka bito ga
Hosi Jesu, na mu nyika ku-
bonga ka Nungungulu a
Dadani hi kota ya yena.
Roma 1. 8. 1 Kor. 10. 31. Efe. 5. 20.
xip. 1. 12. & 2. 7. 1 Tesa. 5. 18. Heb.
13. 15.

18 Ba basati, nga mu tikora-
misa ka banuna ba *n*wina,
kwatsi hile*z*i *z*i faneleko
Hosini.
Efe. 5. 3, 22. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1.
19 Banuna, ranzani basati ba
*n*wina, mu nga mahi ti-
mbiti ka bona.
Efe. 4. 31. & 5. 25, 28, 33. 1 Pet. 3. 7.
20 Banana, ingisani ba*t*rali ba
*n*wina *z*ilweni *z*on*k*le, haku-
ba le*z*i *z*a nengelisa a Hosi
kwatsi.
Efe. 5. 24. & 6. 1. Tit. 2. 9.
21 Bararu, mu nga zangarisi
banana ba *n*wina, kasi ba
nga mbeli ńtamo.
Efe. 6. 4.
22 Malanza, ingisani ka bona
laba ba nga tihosi ta *n*wina
hi ka nyama *z*ilweni *z*on*k*le;
mu nga kozeli hi kuwonwa
kwatsi, hi laba ba xalalisa-
ko banhu, kanile*z*i hi mbilu
yi*n*we, na mu caba Hosi:
Efe. 6. 5, &c. xipm. 20. 1 Tim. 6. 1.
Tit. 2. 9. File. 16. 1 Pet. 2. 18.

23 Kani hi yini mu xi mahako,
ku maheni hi mbilu, kwatsi
hi ka Hosi, na ku nga hi ka
munhu;
Efe. 6. 6, 7.
24 Na mu ti*b*a le*z*aku ka Hosi
mu ta amukela a ncacazelo
wa tsomba: mu kozela a
Hosi Kristu.
1 Kor. 7. 22. Efe. 6. 8.
25 Hakuba loyi a mahako kuo-
nha, i ta amukela kambe a
kuonha loku a ku mahile-
ko: a ku kona kuhlawula
munhu.
Roma 2. 11. Efe. 6. 9. 1 Pet. 1. 17.

XIPIMO 4.

1 Tihosi, nyikani a malanza ya
*n*wina le*z*i *z*i faneleko ni *z*i ri-
ngeneko; na mu ti*b*a le*z*aku
mu na ni Hosiwo le tilweni.
Efe. 6. 9.

2 Nonohisani mu ku ndende-
nde ka mikombelo, manga-
*b*ye na mu rinzela hi kubo-
ngelana;
Luka 18. 1. Roma 12. 12. Efe. 6. 18. xip. 2. 7. & 3. 15. 1 Tesa. 5. 17, 18.
3 Ka *z*on*k*le hi kombeleni hi-
nawu kambe, kasi Nungu-
ngulu wa vulula nyangwa
ya mhaka ka hina, ku wula-
wula a mifihlakalo ya Kri-
stu, leyi yi nga yona nzi ko-
tsilweko ha yona;
Mat. 13. 11. 1 Kor. 4. 1. & 16. 9. 2 Kor. 2. 12. Efe. 6. 19, 20. Fil. 1. 7. xip. 1. 26. & 2. 2. 2 Tesa. 3 1.
4 Kasi nza fela ku yi woneke-
lisa, kota *z*i faneleko kuka-
nela.
5 Mu famba hi ku*k*lariha ka
bona laba ba le han*d*le, mu
komisa xikati.
Efe. 5. 15, 16. 1 Tesa. 4. 12.

6 Nga kuwulawula ka *n*wina
xon*k*le xikati ku hi wu*x*i-
nji, na ku lungilwe hi mu-
nyu, kasi ma fela ku *z*i ti*b*a
a ku mu ta hlamulisisana
ku yini.
Marku 9. 50. xip. 3. 16. 1 Pet. 3. 15.

7 *Z*on*k*le *z*a mina u Tikiku-
si i ta *z*i ti*b*ekisa ka *n*wina,
a nakulori a ranzekako ni
xikozeli xikolekileko ni na-
nza-kulori le Hosini:
Efe. 6. 21.
8 Loyi nzi mu rumileko ka
*n*wina hi kota ya xwalexi,
kasi ma fela kuti*b*a a tsa-
mela ya hina, kasi ma fela
kuntangalisa timbilu ta
*n*wina;
Efe. 6. 22.
9 Katigi*n*we na Onesimusi,
loyi a tsumbekileko a naku-
lori wa kuranzeka, loyi a
nga mu*n*we wa *n*wina. Ba
ta *z*i ti*b*ekisa ka *n*wina *z*o-
n*k*le *z*ilo *z*i mahekako laha.
File. 10.

10 Aristarkusi peresu-kulori
wa mu rungula *n*wina, na
Marku, a zukulu wa Barna-
basi (a kumbuka loyi mu
amukeleko ha yena a kula-
ya; loku a nga ta ka *n*wina
mu amukeleni),
Mit. 15. 37. & 19. 29. & 20. 4. & 27. 2. File. 24. 2 Tim. 4. 11.
11 Jesu loyi a bitanileko Ju-
stusi, loyi a nga wa laba ba
*z*itsiba: laba boce ba hi *z*iti-
ri-kulori ka mufumo wa
Nungungulu, a madota la-
ya ma nga maha kuntanga-
lisa ka mina.

12 Epafrasi, loyi a nga mu*n*we
wa *n*wina, a nanza ga Jesu
Kristu, wa mu rungula, na
ringa ku mu kongelela *n*wi-
na, lezaku kasi ma yima mu
mbelele na mu tatisilwe hi-
*z*inene *z*a kuranza ka Nu-
ngungulu.
Mat. 5. 48. Roma 15. 30. 1 Kor. 2. 6. & 14. 20. Fil. 3. 15. xip. 1. 7. File. 23. Heb. 5. 14.
13 Hakuba mina nza maha
wukustumunyu ha yena,
le*z*akù i pangamile ha *n*wi-
na, ni ka ba le Laodikea, ni
ka ba le Hierapolisi.
14 Luka, a *n*anga yi ranzeka-
ko, na Demasi ba mu ru-
ngula.
2 Tim. 4. 10, 11. File. 24.
15 Rungulani bamaka*b*ye laba
ba nga le Laodikea, ni le
Numfasi, ni ticeci leti ti
nga le mingangweni ya*b*ye.
Roma 16. 5. 1 Kor. 16. 19.
16 Ni laha legi a papilo gi go-
nzilwe xikari ka *n*wina, a
giye gi ga gonziwa ni le ti-
cecini ta le Laodikea; *n*wi-
nawu kambe gonzani a pa-
pilo ga ba le Laodikea.
1 Tesa. 5. 27.
17 Wulani ka Arkipusi, *K*lari-
ha ka kugonzisa loku u ku
amukeleko ka Hosi, kasi
wena wa fela ku ku tatisa.
1 Tim. 4. 6. File. 2.

18 A kurungula ka mina Pau-
le hi canja ga mina *n*winyi.
Alakanyani makotso ya mi-
na. A wuxinji nga gi hi
na *n*wina.
1 Kor. 16. 21. 2 Tesa. 3. 17. Heb. 13. 8, 25.

A PAPILO GO SANGULA GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE TESALONIKA.

XIPIMO 1.

1 Paule, na Silvanusi, na Ti-
mote, ka yona ceci ya ba le
Tesalonika yi nga ka Nu-
ngungulu a Dadani ni ka
Hosi Jesu Kristu: A wuxi-
nji nga gi hi ka *n*wina ni
kurula.
2 Kor. 1. 19. Efe. 1. 2. 2 Tesa. 1. 1. 1 Pet. 5. 12.

2 Hina ha nyika kubonga ka
Nungungulu xon*k*le xikati
ha *n*wina *n*wen*k*le, na hi
mu alakanya *n*wina kuko-
ngeleni ka hina;
Roma 1. 8. Efe. 1. 16. File. 4.

3 Na hi mu alakanya hi ku
nga gumesi, a tiro wa *n*wi-
na wa kukoleka ni ni
kupinyama ka *n*wina ka
kuranza ni kuhonisela ka
kutsumba ka Hosi ya hina
Jesu Kristu, mahlweni ka
Nungungulu wa hina ni
Dadani;
Joh. 6. 29. Roma 16. 6. Gal. 5. 6. xip.

2. 13. & 3. 6. 2 Tesa. 1. 3, 11. Heb. 6. 10. Jam. 2. 17.
4 Na mu ti*b*a, bamaka*b*ye ba
ranzekako ka Nungungulu,
a kuhlawulwa ka *n*wina,
Kol. 3. 12. 2 Tesa. 2. 13.
5 Le*z*aku a ivangeli ya hina
a yi tangi ka *n*wina hi mha-
ka yoce, kanile*z*i ni ka
ntamo, ni ka Moya wo Ba-
sa, ni kutiyiswa ka kunyin-
gi; kota *n*wina mu *z*i ti*b*ako
le*z*aku hi wa hi ba banuna
ba ku yini hina a ku ti ko-
mbisa ka wutsumbu ga hina
ka *n*wina hi kota ya *n*wina.
Marku 16. 20. 1 Kor. 2. 4. & 4. 20. 2 Kor. 6. 6. Kol. 2. 2. xip. 2. 1, 5, 10, 11. 2 Tesa. 3. 7. Heb. 2. 3.
6 *N*winawu mu lo maha ba
ecanyisi ba hina, ni ba Ho-
si, na mu a amukele mhaka
hi kuxaniseka kunyingi,
*z*i*n*we ni kutsaka ka Moya
wo Basa;
Mit. 5. 41. 1 Kor. 4. 16. & 11. 1. Fil. 3. 17. xip. 2. 14. 2 Tesa. 3. 9. Heb. 10. 34.
7 Le*z*aku mu lo maha a bae-
canyisi ba bona laba ba nga
kolwa le Makedonia ni ba le
Akaia.
8 Hakuba hi le ka *n*wina ku-
zwakele a mhaka ya Hosi,
na ku nga Makedonia ni le
Akaia koce, kanile*z*i wutsa-
*n*weni gon*k*le a kukoleka ka
*n*wina hi ka Nungungulu
ku la su fenemete; le*z*aku a
ha ha labi ku wula *n*cumo
ha *n*wina.
Roma 1. 8. & 10. 18. 2 Tesa. 1. 4.
9 Hakuba bona a wutsumbu
ga*b*ye ba hi ambele hina le-
*z*aku hi engenisile ku yini
ka *n*wina; ni *n*wina mu lo
hunzulukela ka Nungungu-
lu hi le *z*ifananisweni, a ku
kozela Nungungulu a ha-
nyako ni *z*inene,
1 Kor. 12. 2. Gal. 4. 8. xip. 2. 1.
10 Ni ku labelela a *N*wana wa
yena hi le tilweni, loyi a
mu vuxileko hi ka bafileko,
yena Jesu, loyi a hi *k*la*k*li-
sileko zangeni yi tako.
Mat. 3. 7. Mit. 1. 11. & 2. 24. Roma 2. 7. & 5. 9. Fil. 3. 20. xip. 4. 16. & 5. 9. 2 Tesa. 1. 7. Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12. Kuv. 1. 7.

XIPIMO 2.

1 Hakuba a wutsumbu ga
*n*wina, bamaka*b*ye, ma *z*i
ti*b*a ku hi engenisile ku yi-
ni ka *n*wina, le*z*aku a ku
kumiwangi mahala:
xip. 1. 5, 9.
2 Kanile*z*i na hi xanisekile hi
mahlweni, na hi lo komiwa
hi tingana, kota *n*wina mu
*z*i ti*b*ako, le Filipi, hina hi
wa la su tserama hi tiyisa
ka Nungungulu wa hina a
kukanela a ivangeli ka *n*wi-
na ya Nungungulu hi kuxa-
niswa kunyingi.
Mit. 16. 22. & 17. 2. Fil. 1. 30. Kol. 2. 1. xip. 1. 5.
3 Hakuba a kulaya ka hina a
hi ka kuonha, a hi ka ku-
nga-hlezeki ni mano:
2 Kor. 7. 2. xipm. 5. 2 Pet. 1. 16.
4 Kanile*z*i kota hi tiyisilweko
hi Nungungulu kasi kutsu-
mbeka ka ivangeli, le*z*o ha
kanela; na ku nga kutsaki-
sa banhu, kanile*z*i Nungu-
ngulu loyi a hlolileko a ti-
mbilu ta hina.
Roma 8. 27. 1 Kor. 7. 25. & 9. 17. Gal. 1. 10. & 2. 7. 1 Tim. 1. 11, 12. Tit. 1. 3.

5 Hakuba a hi kumiwangi ge
na hi xihi xikati na hi wula-
wula timhaka ta kurereme-
ta, kota *n*wina mu *z*i ti*b*ako,
hambu ni wu*k*lari ga kuha-
bela, Nungungulu hi kustu-
munyu;
Mit. 20. 33. Roma 1. 9. 2 Kor. 2. 17. & 4. 2. & 7. 2. & 12. 17.
6 Na hi nga labi kudumiswa
hi banhu, hambu a ka *n*wi-
nawu, hambu ni ka ba*n*wa-
nyaniwo, laho hi nga wa ta
nga hi hi mirwalo ka *n*wi-
na, kota le*z*i hi nga baposto-
li ka Kristu.
Joh. 5. 41, 44. & 12. 43. 1 Kor. 9. 1, 2, 4, 5, 6, 12, 18. 2 Kor. 10. 1, 2, 10, 11. & 11. 9. & 12. 13, 14. & 13. 10. 2 Tesa. 3. 8, 9. 1 Tim. 5. 17. File. 8. 9.
7 Kanile*z*i hina hi oloba xika-
ri ka *n*wina, kota a muwu-
n*d*li na lonzowota banana
bakwe:
1 Kor. 2. 3. & 9. 22. 2 Kor. 13. 4. 2 Tim. 2. 24.
8 Hinawu kambe, na hi ra-
nzisisa a kulaba *n*wina, *z*i lo
tsakisa a hlengela na *n*wina,
na ku nga hi ivangeli ya
Nungungulu yoce, kanile*z*i
mihefemulo ya hina benyi,
hakuba mu wa ranzeka
nguvu ka hina.
Roma 1. 11. & 15. 29. 2 Kor. 2. 15.
9 Hakuba *n*wina ma alaka-
nya, bamaka*b*ye, a kupinya-
ma ka hina ni kukarateka
ka hina: na hi tira wusiku
ni mumu, kasi hi nga binzi-
si ni mu*n*we wa *n*wina, hi
lo kanela ka *n*wina a iva-
ngeli ya Nungungulu.
Mit. 20. 34. 1 Kor. 4. 12. 2 Kor. 11. 9. & 12. 13, 14. 2 Tesa. 3. 8.
10 *N*wina mu ba kustumunyu,
ni Nungungulu kambe, hi
ku basa ni kululama ni ku
nga soleki hi lo koma wu-
tsumbu ga hina ka *n*wina
laba mu kolwako:
2 Kor. 7. 2. xip. 1. 5. 2 Tesa. 3. 7.
11 Kota le*z*i mu *z*i ti*b*ako hi lo
mahisa ku yini ka mu*n*we
ni mu*n*wani ka *n*wina, kota
a raru ka banana bakwe
yena *n*winyi, na hi mu laya
*n*wina, na hi mu tiyisa *n*wi-
na, na hi kustumunya,
12 Hi kugumelwa kasi ma fela
kufamha hi kufaneleko ka
Nungungulu, loyi a mu bi-
tanileko *n*wina ka mufumo
wa yena *n*winyi ni wukosi
gakwe.
1 Kor. 1. 9. Efe. 4. 1. Fil. 1. 27. Kol. 1. 10. xip. 4. 1. & 5. 24. 2 Tesa. 2. 14. 2 Tim. 1. 9.

13 Hi ka xona lexi hina ka-
mbe ha mu kesa Nungu-
ngulu na hi nga miyeli, le-
*z*aku, laha na mu amukele
ka hina a mhaka ya kuru-
nwa, yona mhaka ya Nu-
ngungulu, *n*wina mu lo yi
amukela na yi nge kwatsi i
mhaka ya banhu, kanile*z*i,
kota yi nga *z*inene, a mha-
ka ya Nungungulu, leyi yi
tirako kambe ka *n*wina mu
kolwako.
Mat. 10. 40. Gal. 4. 14. xip. 1. 3. 2 Pet. 3. 2.
14 Hakuba *n*wina, bamaka*b*ye,
mu lo maha baringanisi ba
ticeci ta Nungungulu leti ti
nga le Judia ka Kristu Jesu:
hakuba *n*wina mu lo xanisi-
swa *z*ale*z*o ka banhu ba tiko

ga *n*wina, kota le*z*i ba nga
lo mahwa hi ba Juda;
Mit. 17. 5, 13. Gal. 1. 22. Heb. 10. 33, 34.
15 Laba ba deleko Hosi Jesu
Kristu ni baprofeti, ba lo
hlongola na hina kambe, ba
nga tsakisi Nungungulu, ba
hambana ni banhu bon*k*le;
Mat. 5. 12. & 23. 34, 37. Luka 13. 33, 34. Mit. 2. 23. & 3. 15. & 5. 30. & 7. 52.
16 Ba vimbela hina a kukanela
ka ba Matiko kasi ba fela
kuhanyiswa; ba tatisa ku-
onha ka*b*ye xikati xon*k*le:
kanile*z*i a kulo gata ka*b*ye
kwaleyo ku nga gumelwi-
ko.
Mat. 23. 32. & 24. 6, 14. Luka 11. 52. Mit. 13. 50. & 14. 5, 19. & 17. 5, 13. & 18. 12. & 19. 9. & 22. 21, 22.

17 Kanile*z*i hina, bamaka*b*ye,
hi tsalangene na *n*wina hi
xikatanyana, hi ku ba kona,
ku nga hi le mbilwini, na
hi kanekanelisisa ha hombe
nguvu a ku wona ngohe ya
*n*wina hi kulaba ka hombe:
1 Kor. 5. 3. Kol. 2. 5. xip. 3. 10.
18 Hakuba hi wa *z*i ranza futsi
a kuta ka *n*wina, mina Pau-
le ka*n*we nzi engeta; na
Satani i lo hi tandekisa.
Roma 1. 13. & 15. 22.
19 Hakuba hi yini kutsumba
ka hina, kutani kutsaka,
kutani xi*d*lo*d*lo xa wukosi
ke? A hi yena *n*wina ke,
mahlweni ka Hosi ya hina
Jesu Kristu kuteni ka ye-
na?
1 Kor. 15. 23. 2 Kor. 1. 14. Fil. 2. 16. & 4. 1. xip. 3. 13. Kuv. 1. 7. & 22. 12.
20 Hakuba *n*wina mu wukosi
ga hina ni kutsaka ka hina.

XIPIMO 3.

1 Ngahile*z*o laha hi nga ha
timiselangi, hi lo alakanya
ku ngalo kusasekile hi si-
ywa laha Atenisi hoce;
Mit. 17. 15. xipm. 5.
2 Hi lo ruma Timote, nakulo-
ri wa hina ni xikozeli xa
Nungungulu ka ivangeli ya
Kristu, a kuta ku mu tiyisa,
a kuta ku yimisa hlana ku-
kolekeni ka *n*wina;
Roma 16. 21. 1 Kor. 16. 10. 2 Kor. 1. 19.
3 Kasi ku nga hi kona mu-
nhu a ta nga ninginizwa hi
loku kuxaniswa; hakuba a
wutsumbu ga *n*wina ma *z*i
ti*b*a le*z*o ni laha kambe hi
yimisilwe.
Mit. 9. 16. & 14. 22. & 20. 23. & 21. 11. Efe. 3. 13.
4 Hakuba hi*z*inene, laha na
ha hi na *n*wina, hi lo mu
*b*yela hi mahlweni a ku nga-
lo hi ta xaniswa hi *z*ixaniso;
kota le*z*i hi xanisilweko, ma
*z*i ti*b*a.
Mit. 20. 24. 1 Kor. 4. 9. 2 Tim. 3. 12. 1 Pet. 2. 21.
5 Hakuba hikwalaha ka lexi
minawu kambe, laha nzi
nga ha *z*i koti kutimisela,
nzi lo rumela kasi nza fela
hi kuti*b*a kukoleka ka *n*wi-
na, ku nga ku a muringi na
mu ringile *n*wina, ni kupa-
ngama ka hi ku hi mahala.
1 Kor. 7. 5. 2 Kor. 11. 3. Gal. 2. 2. & 4. 11. Fil. 2. 16. xipm. 1.
6 Kanile*z*i laha na Timote na
a tile ka hina makunu hi le
ka *n*wina, i lo hi nehela
mahungu ya kusaseka ya
kukoleka ka *n*wina ni kura-

nza, lezaku mu lo hi ala-
kanya kwatsi xikati xonkle,
na mu laba ku hi wona,
kota hinawu hu labako ku
mu wona;
Mit. 18. 1, 5. Fil. 1. 8.
7 Hi kota ya lexi, bamakabye,
hi lo ntangaliswa hi nwina
zifuteni za hina ni kuxani-
sweni hi kota ya kukoleka
ka nwina:
2 Kor. 1. 4. & 7. 6, 7, 13.
8 Hakuba makunu hina ha
hanya, loku mu ku ndende
ka Hosi.
Fil. 4. 1.
9 Hakuba kubonga ka yini hi
nga nyikako ka Nungungu-
lu ha nwina, hi kutsaka
konkle loku hi tsakako ha
kona hi kota ya nwina ma-
hlweni ka Nungungulu wa
hina;
xip. 1. 2.
10 Wusiku ni mumu na hi ko-
mbelela ha hombe kasi ku-
tani ha wona ngohe ya
nwina, kasi ha fela kumbe-
lelisa loku ku labekako ku-
kolekeni ka nwina?
Mit. 26. 7. Roma 1. 10, 11. & 15. 32. 2 Kor. 13. 9, 11. Kol. 4. 12. xip. 2. 17. 2 Tim. 1. 3.

11 Makunu nga Nungungulu
wa hina ni Dadani a wutsu-
mbu gakwe, ni Hosi ya
hina Jesu, a longise ndlela
ya hina ka nwina:
Marku 1. 3.
12 Nga a Hosi yi mu maha mu
anza mu tsama hi kuranza
ka munwe ni munwani, ni
ka banhu bonkle, kota lezi
hina hi mahako ha nwina;
xip. 4. 9, 10. & 5. 15. 2 Pet. 1. 7.
13 Hi kugumelwa nga a yimi-
sa timbilu ta nwina ti nga
hi na kombo hi ka kubasa
mahlweni ka Nungungulu
wa hina ni Dadani, kuteni
ka Hosi ya hina Jesu zinwe
ni bobasa bakwe bonkle.
1 Kor. 1. 8. Fil. 1. 10. xip. 5. 23. 2 Tesa. 2. 17. 1 Joh. 3. 20, 21. Jude 14.

XIPIMO 4.

1 Hi kugumelwa zonake, ba-
makabye, ha mu kongotela
ha mu laya hi ka Hosi Jesu,
hakuba kota lezi mu amu-
keleko ka hina mu fanelwe
kufamba nu ku tsakisa Nu-
ngungulu, kota lezi mu fa-
mbako,—lezaku mu tsamisa
lezo kambe ni kambe.
Fil. 1. 27. Kol. 1. 10 & 2. 6. xip. 2. 12.
2 Hakuba yi tiba milayo leyi
hi nga mu nyika yona hi
Hosi Jesu.
3 Hakuba loku ku hi kuranza
ka Nungungulu, kona ku-
basiswa ka nwina, lezaku
mu suka kubayeni;
Roma 12. 2. 1 Kor. 6. 15, 18. Efe. 5. 3, 17, 27. Kol. 3. 5.
4 Kasi munwe ni munwani
wa nwina a tiba ku koma
xibya xakwe wutsumbu hi
kubasileko nu kudzunzeki-
leko,
Roma 6. 19. 1 Kor. 6. 15, 18.
5 Na ku nga hi hi wuxokori
ga kumbilukela, kota bona
ba Matiko laba ba nga mu
tibiko Nungungulu;
Roma 1. 24, 26. 1 Kor. 15. 34. Gal. 4. 8. Efe. 2. 12. & 4. 17, 18. Kol. 3. 5. 2 Tesa. 1. 8.
6 Kasi ku nga hi kona mu-
nhu a kubekako, a onha na-
kulobye mahungwini: ha-

buka a Hosi yi ta pota ka
*z*on*k*le le*z*i *z*ilo, kota le*z*i hi
nga lo mu laya kuranguleni
*n*wina hi kustumunya.
1 Kor. 6. 8. 2 Tesa. 1. 8.
7 Habuka Nungungulu a nga
hi bitanangi *z*ibini, kanile*z*i
kubasisweni.
1 Kor. 1. 2. Heb. 12. 14. 1 Pet. 1. 14, 15.
8 Hikwalaho loyi a nyeyako, a
nga nyenyi munhu, kanile*z*i
Nungungulu, loyi a nyikako
Moya wo Basa ka *n*wina.
Luka 10. 16. 1 Kor. 2. 10. & 7. 40.
1 Joh. 3. 24.

9 Kanile*z*i hi kota ya kura-
nza bamaka*b*ya, a *z*i labe-
kile a ku nga mu*n*we a
tsala leyo ka *n*wina: haku-
ba a wutsumbu ga *n*wina
mu gonzisilwe hi Nungu-
ngulu le*z*aku mu ranzana;
Mat. 22. 39. Joh. 6. 45. & 13. 34. & 14.
26. & 15. 12. Efe. 5. 2. xip. 5. 1.
Heb. 8. 11. 1 Joh. 2. 20, 27. & 3. 11,
23. & 4. 21. 1 Pet. 4. 8.
10 Hakuba hizinene mu mahile
ka bamaka*b*ye, bon*k*le laba
ba nge le Makedonia kon*k*le.
Kanile*z*i ha mu laya *n*wina,
bamaka*b*ye, le*z*aku mu su
pfuna nguvu ni nguvu;
xip. 1. 7. & 3. 12.
11 Ni le*z*i gonza akuba mu mi-
yela, mu ti tirela a mitiro
ya *n*wina, mu tira hi ma-
ndla ya *n*wina, kota le*z*i hi
nga mu laya *n*wina;
Mit. 20. 35. Efe. 4. 28. 2 Tesa. 3. 7, 8,
11, 12. 1 Pet. 4. 15.
12 Kasi ma fela ku famba hi
kukoleka, ka laba le han*d*le,
mu fela ku kala mu nga vu-
mali ncumo.
Roma 13. 13. 2 Kor. 8. 21. Kol. 4. 5.
1 Pet. 2. 12.

13 Kanile*z*i hina a hi ranzi ku
nga mu nga hi ni *z*i tiba,
bamaka*b*ye, hi bona laba ba
e*k*leleko; mu nga xaniseki
ha bona, kwatsi hi ba*n*wa-
ni, laba ba nga hiko ni ku-
tsumba.
Efe. 2. 12.
14 Hakuba loku hi kolwa le*z*a-
ku Jesu i lofa i lo vuka ka-
mbe, na bona kambe laba
ba e*k*leleko ka Jesu Nungu-
ngulu i ta ba neha *z*i*n*we
na yena.
1 Kor. 15. 13, 18, 23. xip. 3. 13.
15 Hakuba le*z*i ha *z*i wula ka
*n*wina hi mhaka ya Hosi,
le*z*aku hina laba hi hi ha-
nyako, hi seleko kuteni ka
Hosi, hi nga ta ba rangela
laba ba e*k*leleko.
1 Kor. 15. 51.
16 Hakuba a Hosi wutsumbu
ga yona yi ta relela hi le ti-
lweni, hi kubahuwa, na hi
gezu ga ngelosi ya hombe,
*z*i*n*we ni punzu wa Nungu-
ngulu: ni bafileko ka Kri-
stu ba ta vuka kuranga:
Mat. 24. 30, 31. Mit. 1. 11. 1 Kor. 15.
23, 52. 2 Tesa. 1. 7.
17 *Z*onake hina laba ha ha ha-
nyako, laba hi seleko, hi ta
kamukelwa katigi*n*we ma-
refini, a ku nkinga Hosi le
mhehweni: le*z*o hi su tso-
ma *z*i*n*we ni Hosi.
Joh. 12. 26. & 14. 3. & 17. 24. Mit. 1.
9. 1 Kor. 15. 51. xip. 5. 11. Kuv.
11. 12.
18 Ngahile*z*o ntangalisanani hi
leti timhaka.
xip. 5. 11.

XIPIMO 5.

1 Kanile*z*i hi *z*ikati ni *z*ika-

tanyanyana, bamaka*b*ye, a
*z*i labeki le*z*aku ku fanele
nzi tsala ka *n*wina.
Mat. 24. 3, 36. Mit. 1. 7. xip. 4. 9.
2 Hakuba a wutsumbu ga
*n*wina ma *z*i ti*b*a *z*i kun*d*lu-
nya le*z*aku a siku ga Hosi
gi tata kota nkamba ni wu-
siku.
Mat. 24. 43, 44. & 25. 13. Luka 12. 39, 40. 1 Pet. 3. 10. Kuv. 3. 3. & 16. 15.
3 Laha na ba wula, A kurula
ni kupona, *z*onake *z*ale*z*o a
ku su kuloba ku ta cikela
ka bona, kota a wasati laha
na lunwa; bona ba nga ta
pona.
Luka 17. 27, 28, 29. & 21. 34, 35. 2 Tesa. 1. 9.
4 Kanile*z*i *n*wina, bamaka*b*ye,
a mu le munyameni, le*z*aku
lego siku gi mu juma kwa-
tsi mu kamba:
Roma 13. 12, 13. 1 Joh. 2. 8.
5 Hakuba *n*wina *n*wen*k*le mu
banana ba kuwonekela, mu
banana ba mumu: hina a hi
ba wusiku, a hi ba munya-
ma;
Efe. 5. 8.
6 *Z*onake le*z*o nga hi nga e*k*le-
li, kota le*z*i ba mahako ba-
*n*wani, kanile*z*i nga rinzela
hi pima.
Mat. 24. 42. & 25. 5, 13. Roma 13. 11, 12, 13. 1 Pet. 5. 8.
7 Hakuba laba ba e*k*lelako ba
e*k*lela wusiku; ni laba ba
popiwako ba popiwa wusi-
ku.
Luka 21. 34, 36. Mit. 2. 15. Roma 13. 13. 1 Kor. 15. 34. Efe. 5. 14.
8 Kanile*z*i nga hina, cima ha
nga ba ba mumu, hi pima,
na hi ambele a ngenge ya
kukoleka ni kuranza; ni xi-
huku, lexi xi nga kutsumba
ka kuhanyiswa.
Efe. 6. 14, 16, 17.
9 Hakuba Nungungulu a nga
hi yi miselangi a zanga, ka-
nile*z*i hi ku kuma a kuha-
nya hi kota ya Hosi Jesu
Kristu,
Roma 9. 22. xip. 1. 10. 2 Tesa. 2. 13, 14. 1 Pet. 2. 8. Jude 4.
10 Loyi a nga fela hina, le*z*aku,
hambu hi e*k*lele kutani ha
hanya, hina hi ta hanya
katigi*n*we na yena.
Roma 14. 8, 9. 2 Kor. 5. 15.
11 Hikwalaho lulekanani, mu
akana mu*n*we ni mu*n*wani,
kota le*z*i mu mahako.
xip. 4. 18.

12 Kanile*z*i nza mu kombela,
bamaka*b*ye, a ku ti*b*a laba
ba tirako xikari ka *n*wina,
laba ba le hehla ka *n*wina
le Hosini, ba lulekako *n*wi-
na;
1 Kor. 16. 18. Fil. 2. 29. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 7, 17.
13 Mu ba dzunza ha hombe
nguvu, hi kota ya tiro wa-
*b*ye. Mu hi ni kurula xika-
ri ka wutsumbu ga *n*wina.
Marku 9. 50.
14 Hina ha mu laya bamaka-
*b*ye, lulekani laba ba vili-
nganya, mu tiyisa-hlana la-
ba ba timbilu ti rerekileko,
mu vuna laba ba kareleki,
mu konisela nguvu ka bona
bon*k*le.
Roma 14. 1. & 15. 1. Gal. 5. 22. & 6. 1, 2. Efe. 4. 2. Kol. 3. 12. 2 Tesa. 3. 11, 12. 2 Tim. 4. 2. Heb. 12. 12.
15 Mu cuwuka a ngalo a nga
kona a *k*lelisako kubiha hi
kubiha; kanile*z*i xon*k*le xi-

kati lanzelani laba bosase-
ka, ka mu*n*we ni mu*n*wani,
ni ka bon*k*le.
Mat. 5. 39, 44. Roma 12. 17. 1 Kor. 6. 7. Gal. 6. 10. xip. 3. 12. 1 Pet. 3. 9.
16 Tsakani xikati xon*k*le;
2 Kor. 6. 10. Fil. 4. 4.
17 Mu kongela hi ku nga tsiki;
ka *z*ilo zon*k*lelele nyikani
kubonga:
Luka 18. 1. & 21. 36. Roma 12. 12. Efe. 6. 18. Kol. 4. 2. 1 Pet. 4. 7.
18 Hakuba loku ku hi kuranza
ka Nungungulu ka Kristu
Jesu ka *n*wina.
Efe. 5. 20. Kol. 3. 17.
19 Mu nga timi a Moya;
Efe. 4. 30. 1 Tim. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. 1 Kor. 14. 30.
20 Mu nga nyenyi kuprofeta;
1 Kor. 14. 1, 39.
21 Hlolani *z*ilo *z*on*k*le; mu ko-
misisa ka le*z*i *z*inene;
1 Kor. 2. 11, 15. 1 Joh. 4. 1. Fil. 4. 8.
22 Sukani ka tixaka ton*k*lelele
ta kubiha.
xip. 4. 12.

23 Nungungulu wa kurula
wutsumbu ga yena a mu
basise muku pa; kasi ku
fela a ku a moya ya *n*wina
ni mihefemolo ya *n*wina ni
mimiri ya *n*wina yi nga
hlayiswa yon*k*le, yi nga bi
na bala kuteni ka Hosi Jesu
Kristu.
1 Kor. 1. 8. Fil. 4. 9. xip. 3. 13.
24 I kolekile loyi a mu bitani-
leko, loyi kambe a ta nga
ku maha.
1 Kor. 1. 9. & 10. 13. 2 Tesa. 3. 3.

25 Bamaka*b*ye, hi kombeleni.
Kol. 4. 3. 2 Tesa. 3. 1.

26 Rungulani bamaka*b*ye bo-
n*k*le hi ku*t*ro*t*ra ko basa.
Roma 16. 16.
27 Nza mu hlanyisa hi Hosi
nga legi a papilo gi gonzwe
ka bamaka*b*ye bon*k*le.
Kol. 4. 16. 2 Tesa. 3. 14.

28 A wuxinji ga Hosi ya hina
Jesu Kristu nga gi hi na
*n*wina.
Roma 16. 20, 24. 2 Tesa. 3. 18.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE TESALONIKA.

XIPIMO 1.

1 Paule, na Silvanusi, na Ti-
mote, ka ceci ya ba le Tesa-
lonika yi nga ka Nungu-
ngulu Dadani wa hina, ni
Hosi Jesu Kristu;
2 Kor. 1. 19. 1 Tesa. 1. 1.
2 A wuxinji ka *n*wina ni ku-
rula ka le ka Nungungulu
Dadani ni ka Hosi Jesu
Kristu.
1 Kor. 1. 3.

3 Ha kurumetwa ku mu bo-
nga Nungungulu xikati xo-
n*k*le ha *n*wina, bamaka*b*ye,
kotale*z*i *z*i faneleko, hakuba

a kukoleka ka *n*wina ka su
nonohisa ku kula, a kura-
nzana ka *n*wina ka mu*n*we
ni mu*n*wani ka tsamile ;
1 Tesa. 1. 2, 3. & 3. 6, 9. xip. 2. 13.
4 Lezo a wutsumbu ga hina
ha bonga ha *n*wina ticecini
ta Nungungulu hi kutimi-
sela ka *n*wina ni kukoleka
ka *n*wina kuxanisekeni ka
*n*wina kon*k*le ni ka *z*ifuta
le*z*i mu nga *z*i timisela
*n*wina ;
2 Kor. 7. 14. & 9. 2. 1 Tesa. 1. 3. & 2. 14, 19, 20.
5 Le*z*i *z*i wonekelisileko a ku-
lamula ka Nungungulu ku
lulamileko ; hi ka kugume-
lwa kasi ma fela kuhleyelwa
a ba faneleko mufu*n*weni
wa Nungungulu, lowu wu
nga wona mu wu xaniseke-
lako :
Fil. 1. 28. 1 Tesa. 2. 14.
6 Loku *z*i ngaho *z*i sasekile ka
Nungungulu a ku*k*lelisela a
kuxaniswa ka laba ba mu
xaniseko *n*wina,
Kuv. 6. 10.
7 Ni ka *n*wina laba mu xani-
sekako a kuhumula *zin*we
na hina, hi kuwonekeliswe-
ni ka Hosi Jesu hi le tilweni
ni ngelosi ya ntamo wa ye-
na pingweni ga nzilo,
1 Tesa. 4. 16. Kuv. 4. 13. Jude 4.
8 Na klelisela kupota ka laba
ba nga mu ti*b*iko Nungu-
ngulu, ni laba ba nga ingi-
siko a ivangeli ya Hosi ya
hina Jesu :
Roma 2. 8. 1 Tesa. 4. 5. Heb. 10. 27. & 12. 29. 2 Pet. 3. 7. Kuv. 21. 8.
9 Laba ba ta nga amukela
kuxaniswa, kona kuloba lo-
ku ka kupinzuka na ba nga
hi kona ni ngohe ya Hosi
ni le kule ni wukosi ga nta-
mo wa yona,
Fil. 3. 19. xip. 2. 8. 2 Pet. 3. 7.
10 Laha a ta ngata ku dumi-
swa hi laba bobasa bakwe,
ni kuta hlamaliswa ka bo-
n*k*le ba kolilweko (hakuba
a ku kustumunya ka hina
ka *n*wina ku kolilwe) hi le-
go siku.
11 Hi ka loko kugumelwa ha
kombelela *n*winawu xikati
xon*k*le kambe, le*z*aku Nu-
ngungulu a nga mu hlaya
na mu fenele kubitweni ka
*n*wina, a tatisa kon*k*le kula-
bisisa ka kusaseka ni yo-
n*k*lelele mitiro ya kukoleka,
hi ntamo ;
1 Tesa. 1. 3. xipm. 5.
12 Kasi a bito ga Hosi ya hina
Jesu Kristu ga dumiswa ni
ka *n*wina, *n*winawu ka ye-
na, hi kota ya wuxinji ga
Nungungulu wa hina ni
Hosi Jesu Kristu.
1 Pet. 1. 7. & 4. 14.

XIPIMO 2.

1 Makunu ha mu kongotela,
bamaka*b*ye, hi kumbuka a
kuta ka Hosi ya hina Jesu
Kristu, ni kutsombana ka
hina kati*gin*we ka yena;
Mat. 24. 31. Marku 13. 27. 1 Tesa. 4. 16, 17.
2 Hi ka kugumelwa mu nga
tsekatsekiswi hi kuhaklisa
kupimeni ka *n*wina, nga mu
nga bi ni karateka, hambu
ku hi moya, kutani i mha-
ka, kutani i papilo ga le ka

hina, a ku ngalo makunu a
siku ga Hosi gi kona;
Mat. 24. 4. Efe. 5. 6. 1 Joh. 4. 1.
3 Nga munhu a nga mu onhi-
si ni ka xihi xilo: hakuba
cima gi nga ta cikela, sase-
ka na ku tile a kurangula
kukungubanyeka, ni mu-
nhu wa kuonha a woneke-
lisilwe, a *n*wana wakuko-
neka,
Mat. 24. 4. Joh. 17. 12. Efe. 5. 6. 1 Tim. 4. 1. 1 Joh. 2. 18. Kuv. 13. 11, &c.
4 Loyi a bangako a ti kumu-
kisa wutsumbu gakwe ka
*z*on*k*le le*z*i *z*i bitwako Nu-
ngungulu ni le*z*i *z*i kozelwa-
ko; le*z*o a tsama tempeleni
ya Nungungulu, a tsama
wutsumbu gakwe kwatsi hi
Nungungulu.
1 Kor. 8. 5. Kuv. 13. 6.
5 A ma ha alakanyi ke, le*z*a-
ku, na nza ha hi na *n*wina,
nzi lo mu *b*yela le*z*i *z*ilo ?
6 Makunu ma *z*i ti*b*a le*z*i *z*i *z*i
tsimbetilweko, hi kugume-
lwa kasi i fela kuwonekili-
swa hi xikati xakwe.
7 Hakuba a mifihlakalo ya
kuonhakala ya tira: kanile-
*z*i i kona loyi a ha tsimbete-
lako makunu, i ta kala a
panzanywa n*d*leleni.
1 Joh. 2. 18. & 4. 3.
8 *Z*onake i ta wonekeliswa lo-
yi wa kubiha, loyi a Hosi
Jesu a ta nga mu daya hi
xikahe xa nomu wakwe, a
mu *n*walata hi wonekela ka
kuta kakwe;
xip. 1. 8, 9. Heb. 10. 27. Kuv. 2. 16. & 19. 15, 20, 21.
9 Hambu yena, loyi kuta ka-
kwe ku kwatsi kutira ka
Satani, hi ntamo won*k*le, hi
*z*iwoniso ni *z*idamiso *z*a ma-
wunwa,
Mat. 24. 24. Joh. 8. 41. Efe. 2. 2. Kuv. 13. 13. & 18. 23. & 19. 20.
10 *Z*inwe ni kukohlisa kon*k*le
a ku nga lulami ka bona la-
ba ba lobako; hakuba a ba
amukelangi kuranza ka *z*i-
nene, kasi ba fela ku hanyi-
swa.
2 Kor. 2. 15. & 4. 3.
11 Hakuba hi kota ya lexi Nu-
ngungulu wa rumela a ku-
tira kuonha, kasi ba fela
kukolwa mawu*n*wa:
Mat. 24. 5, 11. Roma 1. 24, &c. 1 Tim. 4. 1.
12 Kasi bona-bon*k*le ba fela ku-
lamulwa laba ba nga kolwa-
ngiko a *z*inene, kanile*z*i ba
xalala hi ku-nga-lulami.
Roma 1. 32.

13 Kanile*z*i hina ha kurume-
twa ku nyika kubonga ka
Nungungulu xikati xon*k*le
ha *n*wina, bamaka*b*ye bara-
nzekako ka Hosi, hakuba
Nungungulu i lo mu hlawu-
la *n*wina hi sanguleni ku-
hanyisweni ni kubasisweni
ka Moya ni ku kolwa ka *z*i-
nene:
Luka 1. 75. Efe. 1. 4. 1 Tesa. 1. 4. xip. 1. 3. 1 Pet. 1. 2.
14 Ha kona a mu bitanile hi
ivangeli ya hina, kasi kuta
kuma wukosi ga Hosi ya
hina Jesu Kristu.
Joh. 17. 22. 1 Tesa. 2. 12. 1 Pet. 5. 10.
15 *Z*onake le*z*o, bamaka*b*ye, ti-
yani mu ku ndendende, mu
komisa a ku gonziswa loku
mu nga ku gonziswa, kuta-

ni ka mhaka, kutani ka pa-
pilo ga le ka hina.
1 Kor. 11. 2. & 16. 13. Fil. 4. 1. xip. 3. 6.

16 Makunu a Hosi ya hina
Jesu Kristu a wutsumbu
gakwe, ni Nungungulu Da-
dani wa hina a loyi a hi ra-
nzileko a hi nyikileko a ku-
ntangaliswa ka kutsoma ni
kutsumba ka kusaseka hi
kota ya wuxinji,
xip. 1. 1, 2. 1 Pet. 1. 3. 1 Joh. 4. 10. Kuv. 1. 6.
17 A ntangalise timbilu ta *n*wi-
na a ti yimisa ka mitiro yo
saseka ni mhaka.
1 Kor. 1. 8. 1 Tesa. 3. 13. 1 Pet. 5. 10.

XIPIMO 3.

1 Hi kugumelwa, bamaka-
*b*ye, hi kombeleleni hina,
kasi a mhaka ya Hosi ya
nga tsutsuma yi dumiswa,
kota le*z*i yi mahisako le*z*o
ka *n*wina;
Efe. 6. 19. Kol. 4. 3. 1 Tesa. 5. 25.
2 Kasi ha fela ku*k*la*k*liswa ka
banhu ba wuxokori ni ba
kubiha; hakuba bon*k*le a ba
nako kukoleka.
Mit. 28. 24. Roma 10. 16. & 15. 31.
3 Kanile*z*i a Hosi yi kolekile,
leyi yi ta nga mu yimisa
*n*wina, yi mu mu rangela
ka loyi wa kubiha.
Joh. 17. 15. 1 Kor. 1. 9. 1 Tesa. 5. 24. 2 Pet. 2. 9.
4 Hi na ni kutsumba ka Hosi
hi kumbuka *n*wina, le*z*aku
ma maha mu ta maha le*z*i
*z*ilo hi mu layako.
2 Kor. 7. 16. Gal. 5. 10.
5 Ni Hosi a yi luleke a timbi-
lu ta *n*wina ka kuranzeni
ka Nungungulu, ni kuhoni-
seleni ka Kristu.
1 Tesa. 1. 3.

6 Makunu ha mu laya *n*wina,
bamaka*b*ye, bitweni ga Ho-
si ya hina Jesu Kristu, le-
*z*aku mu ti susa a wutsu-
mbu ga *n*wina ka bon*k*le
bamaka*b*ye ba fambako hi
ku vilinganya, na ku nga
hi kugonziswa loku ba ku
amukeleko ka hina.
Roma 16. 17. 1 Kor. 5. 11, 13. 1 Tesa. 4. 11. & 5. 14. xipm. 11, 12, 14. xip. 2. 15. 1 Tim. 6. 5. 2 Joh. 10.
7 Hakuba a wutsumbu ga
*n*wina ma *z*i ti*b*a le*z*aku mu
fela kuta hi pimanyisisa ku
yini: hakuba hi wa nga
mahi vilinganya a wutsu-
mbu ga hina ka *n*wina;
1 Kor. 4. 16. & 11. 1. 1 Tesa. 1. 6, 7. & 2. 10.
8 A hi gangi *z*i xibaba xa mu-
nhu mahala, kanile*z*i hi wo
pinyama hi karateka, na hi
tira wusiku ni mumu, kasi
hi nga binzisi ni mu*n*we wa
*n*wina:
Mit. 18. 3. & 20. 34. 2 Kor. 11. 9. 1 Tesa. 2. 9.
9 Na ku nga hi le*z*i hi nga
nga hi nga fanelwe, kanile*z*i
kasi ha maha xiecanyiso xa
*n*wina, kasi ma fela ku hi
pimanyisa hina.
1 Kor. 9. 6. 1 Tesa. 2. 6. xipm. 7.
10 Hakuba hambu le*z*i hi nga
ha hi na *n*wina, le*z*i hi lo
mu lamula *n*wina, Loku a hi
kona a munhu a nga tiriko,
yena nga a ngagi.
1 Tesa. 4. 11.
11 Hakuba hizwa hi ba*n*wani
ba fambako hi vilinganya

xikari ka *n*wina, ba kalako
ba nga tiri futsi, ba hlomela
*z*a ba*n*wani.
1 Tesa. 4. 11. xipm. 6. 1 Tim. 5. 13.
1 Pet. 4. 15.
12 Makunu a ba ku ngahi ha
ba laya hi ba kongotela ka
Hosi Jesu Kristu, le*z*aku hi
kumiyela a ba tire, baga
kuga ka*b*ye.
Efe. 4. 28. 1 Tesa. 4. 11.
13 Kanile*z*i *n*wina, bamaka-
*b*ye, mu nga rereki a ku
maha a *z*inene.
Gal. 6. 9.
14 Loku a hi kona munhu a
ingisiko a mhaka ya hina hi
legi a papilo, mu ti*b*eni loye
munhu, le*z*aku mu nga *k*la-
ngani na yena, kasi i gu-
ngurulu a telwa hi tingana.
Mat. 18. 17. 1 Kor. 5. 9, 11. xipm. 6.
15 Na mu nga mu hlayi kota
nala, kanile*z*i mu luleka ko-
ta nakuloni.
1 Tesa. 5. 14. Tit. 3. 10.
16 Makunu Nungungulu wa
kurula a wutsumbu gakwe
a mu nyike a kurula hi xi-
kati xon*k*le ni tin*d*lela to-
n*k*le. A Hosi nga yi hi na
*n*wina *n*wen*k*le.
Roma 15. 33. & 16. 20. 1 Kor. 14. 33.
2 Kor. 13. 11. 1 Tesa. 5. 23.
17 A kurungula ka mina
Paule hi canja ga mina
*n*winyi, legi gi nga xiwoni-
so mapapilweni ya mina
won*k*le: le*z*o nza tsala.
1 Kor. 16. 21. Kol. 4. 18.
18 A wuxinji ga Hosi ya hina
Jesu Kristu a gi be ka *n*wi-
na *n*wen*k*le.
Roma 16. 24.

A PAPILO GO SANGULA GA PAULE MUPOSTOLI KA TIMOTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, mupostoli wa Kri-
stu Jesu hi kulaya ka Nu-
ngungulu muhanyisi wa
hina, na Kristu Jesu a ku-
tsumba ka hina;
Mit. 9. 15. Gal. 1. 1, 11. Kol. 1. 27.
xip. 2. 3. & 4. 10. Tit. 1. 3. & 2. 10.
& 3. 4. Jude 25.
2 Ka Timote, a *n*wananga wa
*z*inene kukolekeni: A wuxi-
nji, ti*t*ralo, kurula, ka le ka
Nungungulu Dadani ni ka
Kristu Jesu a Hosi ya hina.
Mit. 16. 1. 1 Kor. 4. 17. Gal. 1. 3.
Fil. 2. 19. 1 Tesa. 3. 2. 2 Tim. 1. 2.
Tit. 1. 4. 1 Pet. 1. 2.
3 Kota le*z*i nzi nga ku ko-
ngotela ku tsama leyo Efe-
susi, laha na nzi ya Make-
donia, kasi a nga ba laya
bokari ba nga gonzisi hi ku-
gonzisa ku hambeneko,
Mit. 20. 1, 3. Gal. 1. 6, 7. Fil. 2. 24.
xip. 6. 3, 10.
4 Nga ba nga ingisi a tikari-
ngani ni mabuku ya ku*t*ra-
lwa ma hi ko ni kugu-
melwa, laya a *z*ikozeli

zikanetanako, ku hunza lo-
ku ku yimisilweko hi Nu-
ngungulu loku ku nga ku-
koleka; lezo na za maha
makunu.
xip. 4. 7. & 6. 4, 20. 2 Tim. 2. 14, 16, 23. Tit. 1. 14. & 3. 9.
5 Kanilezi a kugumeswa ka
kulaya hi kuranza ni mbilu
yo basa ni kukoleka loku
ku nga xengeteliko:
Roma 13. 8, 10. Gal. 5. 14. 2 Tim. 2. 22.
6 Hi ka lezi zilo ba*n*wani ba
kubekile na ba hambukile
hi ka zilo zo wulawula ma-
hala;
xip. 6. 4, 20.
7 Na ba labisisa ku maha ba-
gonzisi ba nayo, na ba nga
pimi lexi ba xi wulako, ha-
mbu ni laha ba tiyisako ku-
tsumba ha kona.
xip. 6. 4.
8 Kanilezi ha zi ti*b*a lezaku a
nayo wu sasekile, loku a
munhu a wu maha hi ma-
tsenya,
Roma 7. 12.
9 Kota kuti*b*a lexi, a nayo a
wu mahelwangi a munhu a
lulamileko, kanilezi laba ba
nga hi ko ni nayo ni ba nga
ingisiko, ngwa ba nga hi
ko ni kukozela ni zionhi,
ni ba-nga-basangiko, ni ba-
hlekisako, a badayi ba ba-
dadani ni badayi ba bama-
mani, ni badayi ba banhu,
Gal. 3. 19. & 5. 23.
10 A zibayi, laba ba bayako
wutsumbu ga*b*ye ni ba*n*wa-
ni ba banuna, ni bapfuli ba
banhu, a ba mawunwa, la-
ba ba hlambanyako hi ma-
wunwa, ni loku zi nga zi hi
kona zilo zi*n*wani zi hambe-
neko ni kugonzisa kunene;
xip. 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Tit. 1. 9. & 2. 1.
11 Hi ivangeli ya wukosi ga
Nungungulu a katekisilwe-
ko, leyi nzi mahilweko ku-
tsumba ka mina.
1 Kor. 9. 17. Gal. 2. 7. Kol. 1. 25. 1 Tesa. 2. 4. xip. 2. 7. & 6. 15. 2 Tim. 1. 11. Tit. 1. 3.

12 Nza mu bonga loyi a nzi
mahileko nzi zi kota, yena
Jesu Kristu a Hosi ya hina,
hakuba i nzi hlaya kutsu-
mbeka, i lo nzi yimisa ka
tiro wakwe;
1 Kor. 7. 25. 2 Kor. 3. 5, 6. & 4. 1. & 12. 9. Kol. 1. 25.
13 Hambu lezi a kale nzi nga hi
ni nzukane, a muxanisi, a
mulamati: ahemba mina
nzi lo kuma a wuxinji, ha-
kuba nzi lo zi maha hi ku
nga ti*b*i ni ku nga kolwi;
Luka 23. 34. Joh. 9. 39, 41. Mit. 3. 17. & 8. 3. & 9. 1. & 26. 9. 1 Kor. 15. 9. Fil. 3. 6.
14 Ni wuxinji ga Hosi ya hina
gi lo tala ha hombe nguvu
zi*n*we ni kukoleka ni kura-
nza loku ku nzeni ka Kristu
Jesu.
Luka 7. 47. Roma 5. 20. 1 Kor. 15. 10. 2 Tim. 1. 13.
15 Ku kolekile loku kuwula,
ni ku feleka ka ku amuke-
lwa kon*k*le, lezaku Kristu i
lota laha tikweni kuta ha-
nyisa zionhi; loyi nzi nga
nhonzwa mina:
Mat. 9. 13. Marku 2. 17. Luka 5. 32. & 19. 10. Roma 5. 8. xip. 3. 1. & 4. 9. 2 Tim. 2. 11. Tit. 3. 8. 1 Joh. 3. 5.
16 Ahemba hi ka lexi nzi ku-
mile wuxinji, akuba ka mi-
na na nzi hi nhonzwa Jesu

Kristu a fela ku wonisa a
kuhonisela kon*k*le kakwe,
nzi maha xiwoniso xa*b*ye
laba ba ta nga kolwa yena
ka kuhanya ka yena ka ku-
pinzuka.
Mit. 13. 39. 2 Kor. 4. 1.
17 Makunu ka Hosi hi kupi-
nzuke, hi ku-nga-boli, ni
ku-nga-woneki, yena Nu-
ngungulu ntsena, a ku be
ka yena a kudzunza ni wu-
kosi kala kupinzuka ni ku-
pinzuka. Ameni.
Joh. 1. 18. Roma 1. 23. & 16. 27. Heb.
11. 27. 1 Joh. 4. 12. Jude 25. xip. 6.
15, 16.

18 Loku kulaya nzi ku laya
ka wena, *n*wananga Timote,
hi kota ya loku kuprofeti-
lweko ka wena hi mahlwe-
ni, kasi hi loku wena walwa
kulwa ku lulamileko;
xip. 4. 14. & 6. 12, 13, 14, 20. 2 Tim. 2.
2, 3. & 4. 7.
19 U komisa kukoleka ni mbi-
lu yo saseka; leyi ba tsiki-
leko ba*n*wani ba lo pazekisa
ka taro ki kukolwa:
xip. 3. 9. & 6. 9.
20 Laba a nga kona Himeneu-
si na Alekzandero; labo nzi
nga ba nyikela ka Satani,
kasi ba fela kugonziswa ku
kala a nzukano.
Mit. 13. 45. 1 Kor. 5. 5. 2 Tim. 2. 17.
& 4. 14.

XIPIMO 2.

1 Nza kongotela hikwalaho,
nza rangula ka *z*ilo *z*on*k*le,
le*z*aku a mikombelo, ni mi-
kongelo, ni kukongotela, ni
ku nyika kubonga, nga u
mahwa ka banhu bon*k*le;
2 Ka tihosi ni laba bon*k*le ba
nga wutsa*n*weni ga hombe;
kasi ha famba hi kumiyela
ni wutomi wo saseka ka
kon*k*le kululama ni kumbe-
leliswa.
Roma 13. 1.
3 Le*z*i *z*i sasekile *z*a amukele
ka mahlweni ka Nungungu-
lu Muhanyisi wa hina;
Roma 12. 2. xip. 1. 1. & 5. 4. 2 Tim. 1. 9.
4 Loyi a ranzako ku banhu
bon*k*le ba ta hanyiswa, bata
kuti*b*eni ka *z*inene.
Joh. 3. 16, 17. & 17. 3. 2 Tim. 2. 25.
Tit. 2. 11. 2 Pet. 3. 9.
5 Hakuba ku kona Nungu-
ngulu mu*n*we, mu*n*we mu
yimeli kambe xikari ka Nu-
ngungulu ni banhu, a wu-
tsumbu munhu, Kristu
Jesu,
Roma 3. 29, 30. & 10. 12. Gal. 3. 20.
Heb. 8. 6. & 9. 15.
6 Loyi a nga nyikela wutsu-
mbu gakwe ku rihele bon*k*le;
a ku kustumunya ku huma
hi xikati xa kona *n*winyi;
Mat. 20. 28. Marku 10. 45. Roma 5. 6.
1 Kor. 1. 6. Gal. 4. 4. Efe. 1. 7, 9. &
3. 5. 2 Tesa. 1. 10. 2 Tim. 1. 8. Tit.
1. 3. & 2. 14.
7 Kwa laho mina nzi lo yimi-
swa a mukaneli ni mupo-
stoli (mina nza wula a nzi
hembi wunwa), a mugonzi-
si wa ba Matiko hi kukole-
ka ni *z*inene.
Roma 9. 1. & 11. 13. & 15. 16. Gal. 1.
16. Efe. 3. 7, 8. 2 Tim. 1. 11.

8 Hikwalaho nza laba le*z*aku
banuna ba kombela hi ma-
*k*lelo won*k*le, ba *k*lakusa a
mandla yo basa, na ba nga
hi na zanga ni kukaneta.
Joh. 4. 21.

9 Kota *z*ale*z*o, a bawasati ba
ambalise wutsumbu ga*b*ye
hi mapareli ma ringeneko,
ba hi ni tingana ni ku ti
koramisa ; ba nga bombi hi
misisi yi lukilweko ni ma-
pareli ya nzalama kutani
tinguwo ta tsengo wa ho-
mbe ;
1. Pet. 3. 3.
10 Kanile*z*i (laba ba basati ba
nge ba mu vumela Nu-
ngungulu) hikwalaha mi-
tiro yo saseka.
1 Pet. 3. 4.
11 A wasati a gonze hi kumi-
yela *zin*we ni ku ti korami-
sa kon*k*le.
12 Kanile*z*i mina a nzi vumeli
a wasati akuba a gonzisa,
ge ni ku kuma ntamo hehla
ka wanuna, kanilezi ba mi-
yela.
1 Kor. 14. 34. Efe. 5. 24.
13 Hakuba Adamu i lo mahi-
wa kurangula, *z*onake Eva ;
1 Kor. 11. 8, 9.
14 Na Adamu a nga kohliswa-
ngi, kanile*z*i a wasati i wa
lo kohliswa i lowa *z*ihambu-
kweni :
2 Kor. 11. 3.
15 Kanile*z*i i ta hanyiswa hi
ku*t*rala banana, loku ba no-
nohisa kukolekeni ni kura-
nzeni kubasiswe *zin*we ni
ku ti koramisa.

XIPIMO 3.

1 Kukolekile loku kuwula,
loku munhu a laba ku ma-
ha muhlayisi, wa nabela
mitiro yo saseka.
Mit. 20. 28. Efe. 4. 12. Fil. 1. 1. xip. 1. 15.
2 Hikwalaho a muhlayisi nga
a nga hi ni kusoleka, a hi
nuna wa wasati mu*n*we, na
ti tsimbetela, a nga ni ku-
pima, a tsamisekileko, a ni
*t*raloka laba ba hambukile-
ko, a kota ku gonzisa ;
xip. 5. 9. 2 Tim. 2. 24. Tit. 1. 6, &c.
3 A nga hi ni mahlomi, a nga
bubutsali ; kanile*z*i a rule,
na nga kanetisi, na nga hi
muranzi wa mali ;
xipm. 8. 2 Tim. 2. 24. Tit. 1. 7. 1 Pet. 5. 2.
4 Loyi a fumelako kwatsi
ngangweni wakwe, na ba-
nana bakwe ba ingisa ni-
xicawu xon*k*le xa wunene ;
Tit. 1. 6.
5 (Kanile*z*i loku munhu a
nga *z*i ti*b*i kufumela a nga-
ngo wakwe yena *n*winyi, i
ta hlayisa hi ku yini a çeci
ya Nungungulu ke ?)
6 Na nga hi loyi a ha sangu-
lako kukolwa, ku nga a ti
ku kumukisa a wela kuho-
xweni ka satani.
7 Kambe i ta fanelwa hi ku
dzukiswa hi ba le han*d*le ; a
nga wela kurukweni ni pa-
nya ga satani.
Mit. 22. 12. 1 Kor. 5. 12. 1 Tesa. 4. 12. xip. 6. 9. 2 Tim. 2. 26.
8 Ni balanguteli a ba kote le-
*z*o ba fanelwe hi ku nga ba
hi xicawo, ba nga hi ni ma-
*k*loti, ba nga ti nyikeli ku-
weni ka waini, ba nga ni
likungo ni *z*ibi;
Mit. 6. 3. xipm. 3.
9 Na ba komile a mifihlakalo
ya kukoleka hi timbilu ti ba-
sileko.
xip. 1. 19.

10 A ba ku ngahi nga ba ri-
ngwa kuranga; *z*onake nga
ba bekwa wulanguteli loku
ba nga ba nga hi na ku so-
leka.
11 *Z*i ngaho ni ba basati ku fa-
nele a ku nga ba hi ni xica-
wo, na ba nga hi na mahle-
bo, ba tsimbetela, ba koleka
ka *z*ilo *z*onkle.
Tit. 2. 3.
12 A bawoneleli a ba mahe a
ba banuna ba sati mu*n*we,
ba fumela bana ba*b*ye ni ti-
ndlu ta*b*ye kwatsi.
13 Hakuba laba ba kozelako
kwatsi kota bawoneleli ba
kuma xiyimo xosaseka a
wutsumbu ga*b*ye, ni kutiya
ka hombe loku ku nga ka
Kristu Jesu.
Mat. 25. 21.

14 Le*z*i *z*ilo mina nza *z*i tsa-
la ka wena, na nzi tsumba
ku ha*k*lisa nzi ta ka we-
na;
15 Kanile*z*i loku nzi hlwela,
wena u fanelwe hi ku ba u
*z*i ti*b*a le*z*aku banhu ba fa-
nelwe hi ku yini a banhu
wutsumbu ga*b*ye a ku ti ko-
ma n*d*lwini ya Nungungu-
lu, leyi yi nga ceci ya Nu-
ngungulu a hanyako, a
mhanze ni xiseketelo xa *z*i-
nene.
Efe. 2. 21, 22. 2 Tim. 2. 20.
16 Na ku hi haba ku kaneta hi
ya hombe mifihlakalo ya
kukozela: Loyi a nga wo-
nekeliswa nyemeni, a lula-
miswa moyeni, a wonilwe
hi tingelesi, a kanela xikari
ka matiko, i lo kolwa ti-
kweni, a amukelwa hehla
wukosini.
Mat. 3. 16. & 28. 2. Marku 16. 5. Lu-
ka 2. 13. & 24. 4, 51. Joh. 1. 14, 32.
& 33. & 15. 26. & 16. 8, 9. & 20. 12.
Mit. 1. 9. & 10. 34. & 13. 46, 48. Roma
1. 4. & 10. 18. Gal. 2. 8. Efe. 3. 5, 6,
8, 10. xip. 2. 7. Kol. 1. 6, 23, 27, 28.
1 Pet. 1. 12. & 3. 18, 22. 1 Joh. 1. 2.
& 5. 6, &c.

XIPIMO 4.

1 Kanile*z*i a Moya wu wula
hi ku humesela, le*z*aku *z*i-
kali *z*i tako ba*n*wani ba ta
ku kungubanyeka kukole-
keni, ba ingisa mimoya yi
kubekisako ni kugonzisa ka
madimoni,
Joh. 16. 13. 2 Tesa. 2. 3. 2 Tim. 3. 1,
&c., 13. 1 Pet. 1. 20. 2 Pet. 2. 1. &
3. 3. 1 Joh. 2. 18. Jude 4, 18. Kuv.
9. 20.
2 Hi wuxengeteli ga banhu
laba ba wulawulako mawu-
nwa, na bayengwa timbi-
lwini ta bona benyi kota
xiketse xi hisako;
Mat. 7. 15. Roma 16. 18. Efe. 4. 19.
2 Pet. 2. 3.
3 Ba tsimbetela a ku tekana,
ba laya ku kala ku nga giwi
*z*a kuga, le*z*i Nungungulu
a nga ku maha kasi ku
amukelwa hi kubonga ka
bona laba ba kolwako bati-
*b*a *z*inene.
Roma 14. 3, 6, 17. 1 Kor. 7. 28, 36, 38.
& 8. 8. & 10. 30. Kol. 2. 20, 21. Heb.
13. 4.
4 Hakuba *z*on*k*le *z*i mahwa
*z*a Nungungulu *z*i sasekile,
a xi kona xi felako ku nye-
nywa, loku xi hi xa ku
amukelwa hi kubongwa:
Roma 14. 14, 20. 1 Kor. 10. 25. Tit. 1.
15.
5 Hakuba ku basisilwe hi

mhaka ya Nungungulu ni
kubonga.

6 Loku wena u kumbuxa
bamaka*b*ye hi le*z*i *z*ilo, u ta
maha xikozeli xosaseka xa
Kristu Jesu, u ba a nwisa
hi mhaka ya kukoleka, ni
kugonzisa kosaseka loku
wena u ku lanzelako kala
makunu :
2 Tim. 3. 14, 15.
7 Kanile*z*i ala mafenya ni ti-
karingani ta kale ta ba ba-
sati. Wena wutsumbu fa-
mbisa tiro wa kukozela
Nungungulu :
xip. 1. 4. & 6. 20. 2 Tim. 2. 16, 23. & 4. 4. Tit. 1. 14. Heb. 5. 14.
8 Hakuba a tirela miri kuvu-
na kutsongwani ; kanile*z*i a
kukozela ka vuna ka *z*ilo
*z*on*k*le, na ku hi ni tsumbi-
so wa wutomi ga makunu
le*z*i, ni legi gi tako.
Mat. 6. 33. & 19. 29. Mark 10. 30. Roma 8. 28. 1 Kor. 8. 8. Kol. 2. 23. xip. 6. 6.
9 Kukolekile loku kuwula,
kufanele ka kuvumeleka
kon*k*le.
xip. 1. 15.
10 Hakuba ka loku kugume-
lwa ha pinyama ha ringa,
hakuba hi bekile kutsumba
ka hina ka Nungungulu a
hanyako, a nga Muhanyisi
wa banhu bon*k*le, nguvu-
nguvu ka laba ba kolwako.
1 Kor. 4. 11, 12. xip. 6. 17.
11 Le*z*i *z*ilo laya u gonzisa.
xip. 6. 2.
12 Nga a nga hi kona munhu
a kanyisako a wi*s*wa ga we-
na ; kanile*z*i wena u hi xi-
kombiso xa bona laba ba
kolwako, hi ka mhaka, ni
ka mahanyela ya kuhanya
ka wena, kuhalajani kuko-
lekeni, kuhla*z*ekeni.
1 Kor. 16. 11. Tit. 2. 7, 15. 1 Pet. 5. 3.
13 Nzi kala nzita, hlayisisa a
kugonza, ni kukongoteleni,
ni kugonzisa.
14 U nga tsiki a xinyikiwo lexi
xi nga ka wena, lexi xi nga
nyikwa ka wena hi kupro-
feta, ni ku*k*latekwa ka ma-
n*d*la ya masingalakati.
Mit. 6. 6. & 8. 17. & 13. 3. & 19. 6. xip. 1. 18. & 5. 22. 2 Tim. 1. 6.
15 Nga u rula ka le*z*i *z*ilo ; u ti
nyikela wutsumbu ga wena
ntsena ka *z*ona ; kasi a ku-
humelela ka wena ka wone-
kela ka bon*k*le.
16 U *k*lariha wutsumbu ga we-
na, ni kugonziseni ka wena.
Nonohisa ka le*z*i *z*ilo ; ha-
kuba hi ku maha lexi u ta
hanyisa wutsumbu ga wena
ni laba ba kuzwako wena.
Mit. 20. 28. Roma 11. 14. 1 Kor. 9. 22. Jam. 5. 20.

XIPIMO 5.

1 U nga kawuki a singala-
kati, kanile*z*i gi laye kota a
raru ; a banhu ba*s*wa ku
kota bamakakweni :
2 Ni masingalakati ya ba ba-
sati kota bamamani ; ni ba-
*s*wa kota bakweru, na u hi
kuhle*z*ekeni kon*k*le.
3 Dzunza a tinoni leti ti nga
tinoni ha *z*inene.
xipm. 5. 16.
4 Kanile*z*i loku a noni yi nga
yi hi ni *n*wana kani i zuku-
lu, nga bona ba rangula ku-
gonza ku wonisa xicawo

mingangweni ya*b*ye, ni ku
ba wuyisela ba*t*rali ba*b*ye:
hakuba le*z*i *z*a amukeleka
mahlweni ya Nungungulu.
Mat. 15. 4. Efe. 6. 1, 2. xip. 2. 3.
5 Makunu yena loyi a nga
noni ha *z*inene, a nga yece,
a bekileko kutsumba kakwe
ka Nungungulu, a nonohi-
sako mikombelweni ni ku-
kongeleni a wusiku ni mu-
mu.
Luka 2. 37. & 18. 1. Mit. 26. 7. 1 Kor. 7. 32.
6 Kanile*z*i loyi a ti nyikelako
wutsumbu gakwe ku tsaki-
seni i fela na ha hanya.
Jam. 5. 5.
7 Le*z*i *z*ilo kambe laya, kasi
ba fela ku kala ba nga so-
leki.
xip. 1. 3. & 4. 11. & 6. 17.
8 Kanile*z*i loku a hi kona mu-
nhu a nga hlayisiko a ba ka
kabye, nguvunguvu a ba le
ngangweni ka*b*ye, wa ka-
neta a kukoleka, i onhekele
ku hunza a ba nga kolwiko.
Mat. 18. 17. Gal. 6. 10. 2 Tim. 3. 5. Tit. 1. 16.
9 A nga hlayelwi kota noni
loyi a nga lahasi ni n*k*lanu
wa makume ni kume gi*n*we
na a wa nga a hi wasati wa
nuna mu*n*we,
Luka 2. 36. xip. 3. 2.
10 A wulwa kwatsi hi mitiro
yo saseka; loku a nga a
wun*d*lule banana, loku a
nga a fuyile kwatsi a ba-
pfumba, loku a nga a hla*z*i-
le mikonzo ya laba bobasa,
loku a nga a zwele wusiwa-
na ka laba ba xanisekako,
loku a nga a hlayisisile a
kulanzela mitiro yo sase-
ka.
Luka 7. 38, 44. Joh. 13. 5, 14. Mit. 16. 15. Heb. 13. 2. 1 Pet. 4. 9.
11 Kanile*z*i a tinoni le ta ti*s*wa
ala: hakuba laha ba ta nga
vimbelwe hi Kristu ba na-
bela kutekwa;
12 Na ba hi ni kukoneka, ha-
kuba ba nyenyile kukoleka
ka*b*ye ka kurangula.
13 Ni ka *z*on*k*le ba gonza ku
maha malolo, ba su nzula
ka yin*d*lu ni yin*d*lu; ba
nga lolohi koce, kanile*z*i ba
wuya ba *b*ya*b*yatsa, ba ka-
mbela *z*a ba*n*wani, ba wula-
wula le*z*i *z*ilo ba nga fane-
leko ku wulawula.
2 Tesa. 3. 11.
14 Mina nza nabela hikwalaho
a ku nga tinoni le ti ta ti-
*s*wa ti tekwa, ba *t*rala ba-
nana, ba hlayisa mingango,
ba nga mi nyiki loyi a ka-
netako a xikati xa kuruka-
tela:
1 Kor. 7. 9. xip. 6. 1. Tit. 2. 8.
15 Hakuba makunu ba*n*wani
ba sina ba hambukele ka
Satani.
16 Loku a hi kona wasati loyi
a kolwako a nga ni tinoni,
a ti vunetele, ni ceci a yi
nga binziswe; kasi ya vu-
netela bona laba ba nga ti-
noni ha *z*inene.
xipm. 3, 5.

17 Nga a masingalakati ma
fumelako kwatsi ma ku-
dzunzwa kumbiri, ha ho-
mbe ka laba ba tirako mha-
keni ni kugonziseni.
Mit. 28. 10. Roma 12. 8. 1 Kor. 9. 10,

14. Gal. 6. 6. Fil. 2. 29. 1 Tesa. 5. 12, 13. Heb. 13. 7, 17.
18 Hakuba a tsalo wa wula, U
nga engenisi mukaba ho-
*n*wini yi hulako *z*ipfaki. Ni,
Xitiri xi fanelwe hi kuri-
hwa ka xona.
Mat. 10. 10. Luka 10. 7. 1 Kor. 9. 9.
19 U nga koni a singalakati
kecweni, saseka hi milomu
ya bambiri hombu banharu
a bakustumunyu.
20 Laba ba onako laya ma-
hlweni ka bon*k*le, kasi ba-
*n*wani ba tsame kucabeni.
Gal. 2. 11, 14. Tit. 1. 13.
21 Nza ku laya mahlweni ka
Nungungulu, na Kristu Je-
su, ni tingelosini ti hlawuli-
lweko, aku u gonga le*z*i *z*ilo
u nga hlauli mu*n*we ni mu-
*n*we, u nga mahi ncumo hi
kuranza mu*n*we ni mu-
*n*wani.
xip. 6. 13. 2 Tim. 2. 14. & 4. 1.
22 U nga ha*k*lisi ku beka ma-
*nd*la hehla ka munhu, u
nga hlengeli ni *z*onho *z*a ba-
*n*wani banhu: hlayisa wu-
tsumbu ga wena u basisi-
lwe.
Mit. 6. 6. & 13. 3. xip. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. 2 Joh. 11.
23 U nga hanwi mati woce,
kanile*z*i nwana a waini gi
tsongwani hi kota ya rumbu
ga wena hakuba wa tala
kuba*b*ya.
24 A *z*onho *z*a ba*n*wani banhu
*z*i le kubaseni, na *z*iya ma-
hlweni a kulamulwa; ni ba-
*n*wani banhu ba *z*i lanzisa.
Gal. 5. 19.
25 *Z*i ngaho kambe yi kona
mitiro yo saseka yi nga le
kubaseni; a ya ku ngahi
loku *z*i ngaho a yi na ku
fihliwa.

XIPIMO 6.

1 Kota *b*onkle laba ba tiku-
mbi lahasi ka gota ba hlaya
a tihosi ta*b*ye kota ti fane-
leko kudzunziwa kon*k*le,
kasi a bito ga Nungungulu
ni kugonzisa ku nga mahi-
wi nzukano.
Roma 2. 24. Tit. 2. 5, 8. Efe. 6. 5. Kol. 3. 22. Tit. 2. 5, 8, 9. 1 Pet. 2. 18.
2 Laha ba nga tihosi ti ko-
lwako, nga ba nga ti kanyi-
si, hakuba ti hi bamaka*b*ye;
nga ba ranza ku ti kozela,
hakuba laba ba hlengele le*z*i
*z*inene ba kolilwe ta ranze-
ka. Le*z*i *z*ilo gonzisa u la-
ya.
Kol. 4. 1. xip. 4. 11.

3 Loku a nga a hi kona a
gonzisako a *z*igonziso *z*i
hambeneko, a nga vumeli a
timhaka to saseka, tona ti-
mhaka ta Hosi ya hina Jesu
Kristu, ni *z*igonziso le*z*i *z*i
nga ka Nungungulu;
xip. 1. 3, 10. 2 Tim. 1. 13. & 4. 3. Tit. 1. 1, 9.
4 I kukumukile, na nga ti*b*i
ncumo, wo njenjereka hi
kuwutisa ni kukanetanaka
timhaka, ka *z*ona le*z*o ku
huma a wukuxu, a guwa, a
wuxokori, ni ku mbilukela
ko biha,
1 Kor. 8. 2. xip. 1. 4, 7. 2 Tim. 2. 23. Tit. 3. 9.
5 Ni ku wulawula ka banhu
ba bolileko timbilwini na
tsikilwe hi*z*inene, na baku

a n*d*lela ya ka Nungungulu yi ya hi mano.
Roma 16. 17. 1 Kor. 11. 16. xip. 1. 6. 2 Tim. 3. 5, 8. Tit. 1. 11. 2 Pet. 2. 3.
6 Kanile*z*i a wunungungulu ni kueneliswa i mano ya hombe:
Heb. 13. 5.
7 Hakuba a hi tangi na cumo laha tikweni, *z*i te *d*lunya le*z*aku a hi koti ku famba ni cumo;
8 Kanile*z*i loku hi hi ni kuga ni kuambala nga hi eneliswa ha *z*ona.
Heb. 13. 5.
9 Kanile*z*i laba ba nabelako ku nga ba fuma ba wela kuringweni ni mapanyeni ni wupupulwini ginyingi ni kumbilukela kubayisako, le*z*i *z*i nyupetako banhu kulobeni ni le kukonekeni.
Mat. 13. 22. Jam. 5. 1. xip. 1. 19. & 3. 7.
10 Hakuba a kuranza mali hi mutsu wa tixaka ton*k*le ta kubiha: ba*n*wani hi ku yi nabela ba lahlekile kukolekeni, ba vuroketilwe a wutsumbu ga*b*ye hi kuxaniseka ku nyingi.

11 Kanile*z*i wena, O munhu wa Nungungulu, tsutsuma ka *z*a ku ngahi; u lanzela kululama, a kukozela, a kukoleka, a kuranza, a kutimisela, a kurula.
2 Tim. 2. 22. & 3. 17.
12 Lwana kulwa ka kusaseka ka kukoleka, u komisisa a wutomi ga kupinzuka, gi nga gona u nga bitwanwa ha gona, u lo vumela kuvumela kosaseka mahlweni ka ba kustumunyu banyingi.
1 Kor. 9. 25, 26. xip. 1. 18. 2 Tim. 4. 7. Fil. 3. 12, 14. xipm. 19. Heb. 13. 23.
13 Mina nza ku laya mahlweni ka Nungungulu, loyi a hanyisako *z*ilo *z*on*k*le, ni Kristu Jesu, loyi mahlweni ka Pontio Pilatu i lo kustumunya a kuvumela kunene;
Mat. 27. 11. Joh. 5. 21. & 18. 37. xip. 5. 21. Kuv. 1. 5. & 3. 14.
14 Kasi wena wa fela ku hlayisa milayo, na u nga hi na bala, na u nga hi ni kusoleka, kala a woneka a Hosi ya hina Jesu Kristu:
Fil. 1. 6, 10. 1 Tesa. 3. 13. & 5. 23.
15 Loku a ta nga ku wonekisa hi xikati xa yena, loyi a katekisilweko yece wa Ntamowon*k*le, a Hosi ya tihosi, ni Mufumeli wa bafumeli;
xip. 1. 11, 17. Kuv. 17. 14. & 19. 16.
16 Loyi a nga nako ku kala kufa, loyi a tsamileko kuwonekeleni ku nga hiko ni tsinelwa; loyi a nga wonwangiko hi Munhu, a nga woniwiko: ka yena a kudumiswe ni ntamo tsoma. Ameni.
Joh. 6. 46. Efe. 3. 21. Fil. 4, 20. xip. 1. 17. Jude 25. Kuv. 1. 6. & 4. 11. & 7. 12.

17 U laya laba ba fumileko ka legi tiko gi nga kona, le*z*aku ba nga ti kukumuxi, ba nga beki kutsumba ka*b*ye ka kufuma ku nga tiyiko, kanile*z*i ka Nungungulu, loyi a nyikako hina a ku funa ka kunengela kon*k*le;
Marku 10. 24. Luka 12. 21. Mit. 14.

17. & 17. 25. 1 Tesa. 1. 9. xip. 3. 15. & 4. 10.

18 Kasi ku fela ku maha kusa-
sa, kasi *z*i kupfuna mitirwe-
ni yo saseka, kasi ba fela
ku abela kwatsi;
Luka 12. 21. Gal. 6. 6. Roma 12. 13. xip. 5. 10. Tit. 3. 8. Heb. 13, 16. Jam. 2. 5.

19 Ba beketelela a *z*a wutsu-
mbu ga*b*ye a xiseketelo xa
xikati xi tako, kasi ba fela
kukomisisa a wutomi legi
ga *z*inene.
Mat. 6. 20. & 19. 21. Luka 12. 33. & 16. 9. xipm. 12.

20 O Timote, gonga le*z*i *z*i
nyikilweko wena, u suka
mafenyeni u ala hi kukane-
ta le*z*i *z*i vimbelako kutiba
le*z*o *z*i bitwako mawunwa;
xip. 1. 4, 6. & 4. 7. 2 Tim. 1. 14. & 2. 14, 16, 23. Tit. 1. 9, 14. & 3. 9. Kuv. 3. 3.

21 Le*z*i *z*i vumelwako hi ba-
*n*wani ba hambukile kuko-
lekeni.

A wuxinji a gi be ka we-
na.
xip. 1. 6, 19. 2 Tim. 2. 18.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PAULE MUPOSTOLI KA TIMOTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, a mupostoli wa Kri-
stu Jesu hi kuranza ka Nu-
ngungulu, hi kota ya *z*i-
tsumbiso loku ku nga ka
Kristu Jesu,
2 Kor. 1. 1. Efe. 3. 6. Tit. 1. 2. Heb. 9. 15.

2 Ka Timote, a *n*wananga a
ranzekako: A wuxinji, a
ti*t*ralo, a kurula, ka le ka
Nungungulu a Dadani ni
Kristu Jesu a Hosi ya hina.
1 Tim. 1. 2.

3 Mina nza bonga Nungu-
ngulu, loyi nzi mu kozelako
kota bakokwani hi mbilu yi
basileko, le*z*aku hi 'nga mi-
yeli nza kualakanya miko-
mbelweni ya mina, wusiku
ni mumu na nzi nabela ku
kuwona wena,
Mit. 22. 3. & 23. 1. & 24. 14. & 27. 23. Roma 1. 8, 9. Gal. 1. 14. Efe. 1. 16. 1 Tesa. 1. 2. & 3. 40.

4 Na nzi alakanya mihloti ya
wena, le*z*aku nza nza tati-
swa hi kutsaka;
xip. 4. 9, 21.

5 Loku nzi alakanya a kuko-
leka loku ku nga ka wena
ku nga hi ko ni ku xenge-
tela; loku ku nga hi kona
kurangula ka koko wa we-
na Loisi, ni nyine wa wena
Eunike; ni, hakuba mina
nza kurumetwa ha wena
kambe.
Mit. 16. 1. 1 Tim. 1. 5. & 4. 6.

6 Hakuba hi kota ya lexi nza
ku alakanyisa wena u buve-
tile a xinyikiwo xa Nungu-

ngulu, lexi xi nga ka wena
hi kota ya le*z*i nzi nga ku-
klateka man*dl*a ya mina.
1 Tesa. 5. 19. 1 Tim. 4. 14.
7 Hakuba Nungungulu a nga
hi nyikangi a moya wa wu-
toya; kanile*z*i wa ntamo ni
kuranza ni wa kupima.
Luka 24. 49. Mit. 1. 8. Roma 8. 15.
8 Hikwalaho u nga bi ni ti-
ngana hi ku kustumunya
hi Hosi ya hina, na yena
mina peresu ya yena: kani-
le*z*i xaniseka a *z*ikarato *z*i-
*n*we ni ivangeli hi kota ya
ntamo wa Nungungulu;
Roma 1. 16. Efe. 3. 1. Fil. 1. 7. Kol. 1. 24. 1 Tim. 2. 6. xip. 4. 5. Kuv. 1. 2.
9 Loyi a hi hanyisileko, i lo
hi bitana hi kubitwa ko ba-
sa, na ku nga hi mitiro ya
hina, kanile*z*i hi kota ya
kuxuba ka yena ni wuxinji,
legi gi nga nyikiwa ka hina
ka Kristu Jesu na xi nga se
ku ba kona xikati,
Roma 3. 20. & 8. 28. & 9. 11. & 16. 25. Efe. 1. 4. & 3. 11. 1 Tesa. 4. 7. 1 Tim. 1. 1. Tit. 1. 2. & 3. 4, 5. Heb. 3. 1. 1 Pet. 1. 20.
10 Kanile*z*i makunu ku wone-
kilisilwe hi kuwoneka ka
Muhanyisi wa hina Kristu
Jesu, loyi a hlulileko kufa,
a neha wutomi ni ku-ngа-
boli ka kuwoninga hi iva-
ngeli,
Roma 16. 26. 1 Kor. 15. 54, 55. Efe. 1. 9. Kol. 1. 26. Tit. 1. 3. Heb. 2. 14. 1 Pet. 1. 20.
11 Ku nga kona nzi nga yimi-
swa a mukaneli, ni mupo-
stoli, ni mugonzisi.
Mit. 9. 15. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. xip. 4. 17.
12 Hakuba hikwalaha ka lexi
nza xaniseka hi *z*ale*z*i *z*ilo:
na nzi nga nzi nga hi na ti-
ngana; hakuba mina nza
mu ti*b*a loyi nzi nga mu
kolwa, na minawu nza tsu-
mba le*z*aku i na ni ntamo a
kugongola le*z*i nzi *z*i bekile-
ko ku kala kucikela lego
siku.
Efe. 3. 1. 1 Tim. 6. 20. xip. 2. 9. & 4. 8. xipm. 18. 1 Pet. 4. 10.
13 Komisisa nguvu a timhaka
leti u ti zwileko hi le ka
mina, hi kukoleka ni kura-
nza loku ku nga ka Kristu
Jesu.
Roma 2. 20. & 6. 17. 1 Tim. 1. 10, 14. & 6. 3. xip. 2. 2. & 3. 14. Tit. 1. 9. Heb. 10. 23. Kuv. 2. 25.
14 Lezo xilo xo saseka xi nga
bekiwa ka wena gonga hi
Moya wo Basa lowu wu
tsamako ka hina.
Roma 8. 11. 1 Tim. 6. 20.

15 Le*z*i wa *z*i ti*b*a wena, le*z*a-
ku bon*k*le laba ba le Asia ha
nzi tsikile mina; laba mba
a Fugelusi na Hermoge-
nesi.
Mit. 19. 10. xip. 4. 10, 16.
16 A Hosi yi nyikile a wuxinji
n*dl*wini ka Onesiferusi: ha-
kuba kunyingi wa ta a nzi
hlola, a nga na tingana hi
mangenje ya mina;
Mat. 5. 7. Mit. 28. 20. Efe. 6. 20. xip. 4. 19. xipm. 8. File. 7.
17 Kanile*z*i, na a cikele le Ro-
ma, i lo nzi labisisa, i lo nzi
kuma
18 (A Hosi yi mu vumele yena
a ku kuma wuxinji ga Hosi
lego siku); ni ka *z*ilo *z*inga-
ni a nga nzi kozela le Efe-

susi, wena wa *zi* ti*b*a kwatsi
nguvu.
Mat. 25. 34-40. 2 Tesa. 1. 10. xipm. 12. Heb. 6. 10.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho, *n*wananga,
nga u tiyiswa wuxinjini legi
gi nga kona ka Kristu Jesu.
Efe. 6. 10. 1 Tim. 1. 2. xip. 1. 2.
2 Ni ka *z*ilo le*z*i u nga *z*izwa
ha mina ka bakustumunyu
banyingi, *z*ale*z*o *z*i beke ka
banhu ba kolekileko, laba
ba ta nga kota kugonzisa
ba*n*wani kambe.
1 Tim. 1. 18. & 3. 2. xip. 1. 13. & 3. 10, 14. Tit. 1. 9.
3 Xaniseka zikarato *z*i*n*we na
mina, kota kasadoro wo saseka
wa Kristu Jesu.
1 Tim. 1. 18. xip. 1. 8. & 4. 5.
4 A nga kona kasadoro loyi
laha na hi kulweni a ti *k*langanisako
ni mahungu ya
loku kuhanya; kasi a nga
tsakisa loyi a hlomisako
impi.
1 Kor. 9. 25.
5 Loku kambe a munhu a palana
kudawula, a nga dawuli,
saseka na dawilile kota
nayo.
1 Kor. 9. 25, 26.
6 A murimi loyi a pangamako
i fanelwe hi ku kuma
mihanzo kurangula.
1 Kor. 9. 10.
7 Pima le*z*i nzi *z*i wulako;
hakuba a Hosi yi ta kuha
kupima ka *z*ilo *z*o*n*kle.
8 Alakanya Jesu Kristu, i vukile
hi ka bafileko, wa mbewu
ya Davida, hi ka ivangeli
ya mina:
Mit. 2. 30. & 13. 23. Roma 1. 3, 4. & 2. 16. 1 Kor. 15. 1, 4, 20.
9 Hikwalaho nza xaniseka *z*ikarato
ni makotso, kota
muwu*k*li; kanile*z*i a mhaka
ya Nungungulu a yi na
ku bokwa.
Mit. 9. 16. & 28. 31. Efe. 3. 1. & 6. 19, 20. Fil. 1. 7, 13, 14. Kol. 4. 3, 18. xip. 1. 12.
10 Hikwalaho nza timisela *z*o*n*kle
*z*ilo hi kota ya ba hlawulilweko,
kasi ba fela ku
kuma a kuhanyiswa loku
ku nga ka Kristu Jesu *z*i*n*we
ni wukosi ga kutsoma.
2 Kor. 1. 6. Efe. 3. 13. Kol. 1. 24.
11 Kukolekile loku kuwula:
Hakuba loku hifa *z*i*n*we naye,
hi ta hanya kambe *z*i*n*we
naye:
Roma 6. 5, 8. 2 Kor. 4. 10. 1 Tim. 1. 15.
12 Loku hi timisa, hina kambe
hi ta fuma *z*i*n*we naye: loku
hi ta mu kaneta, yenawu i
ta hi kaneta:
Mat. 10. 33. Marku 8. 38. Luka 12. 9. Roma 8. 17. 1 Pet. 4. 13.
13 Loku hi nga koleki, yena i
tsama na kolekile; hakuba
a nga na ku kaneta wutsumbu
gakwe.
Roma 3. 3. & 9. 6.
14 Le*z*i *z*ilo ba alakanyise bona,
na u ba laya mahlweni
ka Hosi, ba nga kanetani hi
timhaka, ti nga vuniko ncumo,
ku ba hambukisako laba
ba tizwako.
1 Tim. 1. 4. & 5. 21. & 6. 4, 13. xip. 4. 1. Tit. 3. 9, 11.
15 Ti hlayisisa a ku neha a
wutsumbu ga wenawu u
nga hi na nanzu mahlweni
ka Nungungulu, a xitiri
lexi xi nga hi ko ni tinga-

na, u yi koma hi kululama
a mhaka ya *z*inene.
16 Kanile*z*i tsetsereka kuwula-
wuleni ka mafenya: haku-
ba ku ta engetela a ku nga
hi nungungulu,
1 Tim. 4. 7. & 6. 20. Tit. 1. 14.
17 Ni mhaka ya*b*ye yita vunju-
kela kota koro: laba ba nga
ka labo hi Humeneusi na
Filetusi;
1 Tim. 1. 20.
18 A madota laba hi kota ya *z*i-
nene ba hambukile, ma nge
ngalo a kuvuka ka bafileko
ku hunzile, ba rerekisa ku-
koleka ka ba*n*wani.
1 Kor. 15. 12. 1 Tim. 6. 21.
19 Ahemba a xiseketelo xi ti-
yileko xa Nungungulu xi
yimile, na xi hi ni laya ma-
rika, Ni Hosi ya ba tiba laba
ba nga ba yona: ni, Nga ba
ba bitako a bito ga Hosi ba
suka ku-nga-lulameni.
Mat. 24. 24. Joh. 10. 14, 27. Roma 8. 35. 1 Joh. 2. 19.
20 Makunu lomo n*d*lwini ya
hombe a ku kona a *z*i*b*ya *z*a
nzalama ni siliva zoce, kani-
le*z*i *z*i kona kambe *z*a tisi-
nya ni wumba; *z*i*n*wani *z*a
kesiwa, *z*i*n*wani *z*i nga ke-
siwi.
Roma 9. 21. 1 Tim. 3. 15.
21 Loku munhu a ta ti hla*z*a
wutsumbu ga yena ka le*z*i,
i ta maha xi*b*ya xi keseka-
kó, na basisilwe, xi yime-
kile kuvuna *n*winyi wa xo-
na, xi longisilwe ka mitiro
yon*k*le yosaseka.
xip. 3. 17. Tit. 3. 1.
22 Kanile*z*i caba a kumbiluke-
la ka ba*s*wa, u lanzela a
kululama, a kukoleka, ku-
ranza, kurula, *z*i*n*we ni laba
ba bitanilweko ka Hosi hi
mbilu yobasa.
Mit. 9. 14. 1 Kor. 1. 2. 1 Tim. 1. 5. & 4. 12. & 6. 11.
23 Kanile*z*i a *z*iwutiso *z*a wu-
pupula ni ku-nga-tibi *z*i ala,
na u ti*b*a le*z*o le*z*aku *z*i ba-
nga kukanetana.
1 Tim. 1. 4. & 4. 7. & 6. 4. xipm. 16. Tit. 3. 9.
24 Ni nanza ga Hosi nga gi
nga kanetani, kanile*z*i a gi
rule ka bon*k*le, gi kota ku-
gonzisa, go honisela *z*ikara-
tweni,
1 Tim. 3. 2, 3. Tit. 1. 9. & 3. 2.
25 Na hi kuoloba hi ka bona
laba ba ti vimbelako; kuta-
ni Nungungulu a nga ba
ninga kuhunzulusa kasi ba
fela kuti*b*a a *z*inene,
Mit. 8. 22. Gal. 6. 1. 1 Tim. 2. 4. & 6. 11. xip. 3. 7. Tit. 1. 1. 1 Pet. 3. 15.
26 Kasi ba fela ku hanyisa wu-
tsumbu ga*b*ye mapanyeni
ya Satani, na ba komilwe
hi nanza ga Hosi baya ka
kuranza ka Nungungulu.
1 Tim. 3. 7.

XIPIMO 3.

1 Kanile*z*i ti*b*a lexi le masi-
kwini ya kugumesa a xika-
ti xa kukarata xi ta cike-
la.
1 Tim. 4. 1. xip. 4. 3. 2 Pet. 3. 3. 1 Joh. 2. 18. Jude 18.
2 Hakuba banhu ba ta maha
*z*iranzi za wutsumbu, a *z*i-
ranzi *z*a mali, a ba matsanza,
la bakukumukako, a baka-
nako, a ba nga ingisiko ba-

*t*rali, a ba-nga-bongiko a ba
nga basangiko,
Roma 1. 30. Fil. 2. 21. 1 Tim. 1. 20. & 6. 4. 2 Pet. 2. 3, 12. Jude 10, 16.
3 A ba nga tsamisangiko hi ti-
*t*ralo, a ba nga hi ko ni ku-
kawukwa, a bamahlebo, la-
ba ba nga hi ko ni ku ti tsi
mbeta wutsumbu ga*b*ye, ba-
cabekako, laba ba nga hiko
baranzi ba kusaseka, balala,
laba ba bengako,
Roma 1. 31. Tit. 2. 3. 2 Pet. 3. 3.
4 Laba ba giyako, a *z*iranzi ba
kuhlakana ku hunza kura-
nza Nungungulu;
Fil. 3. 19. 2 Pet. 2. 10, 13, &c. Jude 4, 19.
5 Ba hi ni xiyimo xa kukoze-
la, kanile*z*i ba kaneta a nta-
mo wa kona: a ba ku ngahi
u ba tsike.
1 Tim. 5. 8. & 6. 5. Tit. 1. 16. 2 Tesa. 3. 6.
6 Hakuba laba hi bona ba
nyanimelako a tin*d*lwini, ba
koma ba basati *z*ibini na ba
yengwa hi kuonha, ba su-
ngwa hi kumbilukela ku-
nyingi,
Mat. 23. 14. Tit. 1. 11.
7 Na ba nonohisa kugonza, ba
nga koti ku kuma a *z*ine-
ne.
1 Tim. 2. 4.
8 Kota le*z*i Jenesi na Jembre-
si ba nga bangana na Mosi,
le*z*o ni laba ba bangana ni
*z*inene; a banhu ba botilwe-
ko a kupima, ba nga tiyise-
ki kukolekeni.
Roma 1. 28. 2 Kor. 13. 5. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 16.
9 Kanile*z*i cima ba nga ta hu-
melela: hakuba a wupupu-
lu ga*b*ye gi ta su *d*lunya ka
banhu bon*k*le, kota le*z*i bo-
nawu *z*i nga ta *d*lunya.
10 Kanile*z*i wena u lo lanzela
kugonzisa ka mina, a xiyi-
mo, a kuxuba, a kukoleka,
a kutimisela, a kuranza, a
kuhonisela,
Fil. 2. 22. 1 Tim. 4. 6.
11 A ku hlotwa, a kuxanise-
ka; ni le*z*i *z*ilo *z*i nga nzi
cikelela Antioki, ni le Iko-
nio, ni le Listra; kuxanise-
ka ka ku yini nzi nga ku
timisela: ni ka kona kon*k*le
a Hosi yi lo nzi *k*la*k*lisa
mina.
Mit. 13. 45, 50. & 14. 2, 5, 19, &c. 2 Kor. 1. 10. xip. 4. 17.
12 Ina, ni bon*k*le laba ba nga
ni kukozela ka Kristu Jesu
ba tazwa kuxaniseka.
Mat. 16. 24. Joh. 17. 14. Mit. 14. 22. 1 Kor. 15. 19. 1 Tesa. 3. 3.
13 Kanile*z*i a banhu bobiha ni
bakohlisako ba ta nonoha
ba onhakalela magumo, ba-
kohlisa na ba kohlisilwe.
2 Tesa. 2. 11. 1 Tim. 4. 1. xip. 2. 16.
14 Kanile*z*i wena tsama ka *z*i-
lo le*z*i u *z*i gonzileko u ko-
lwa wena ha *z*ona, na u
ti*b*a le*z*aku u *z*i gonzile ka
mani;
xip. 1. 13. & 2. 2.
15 Ni le*z*aku cima u *t*ralwa u
lo yi ti*b*a mitsalo yo basa
leyi yi nga ni ntamo a ku
maha wena u *k*lariha ku-
hanyisweni hi kukoleka lo-
ku ku nga ka Kristu Je-
su.
Joh. 5. 39.
16 Yon*k*lelele mitsalo leyi yi
nyikiwako hi Nungungulu
ya vuna kugonziseni, ni

kuwulawulela, ni kululeka,
ni *z*igonzo le *z*a kululama:
Roma 15. 4. 2 Pet. 1. 20, 21.
17 Kasi munhu wa Nungu-
ngulu i fela kumbelela, a bo-
mbile hi kumbelelisisiswa ka
mitiro ya kusaseka kon*k*le.
1 Tim. 6. 11. xip. 2. 21.

XIPIMO 4.

1 Nza kulaya wena-mbuya
mahlweni ka Nungungulu,
ni ya Kristu Jesu, loyi a ta
nga lamula bahanyako ni
bafileko, na hi kuwoneka
ka yena ni mufumo wa
yena;
Mit. 10. 42. 1 Tim. 5. 21. & 6. 13. xip. 2. 14.
2 Kanela a mhaka; hi xikati
xa mahika na hi xikati xo
kala mahika; u wulawule-
la, u kawuka, laya, *z*i*n*we
ni kutimisela kon*k*le ni ku-
gonzisa.
1 Tim. 4. 13. & 5. 20. Tit. 1. 13. & 2. 15.
3 Hakuba a xikati xi tata la-
ha ba nga kala a kukomisa
a kuzwala ka *z*inene; kani-
le*z*i, na hi ni tin*d*lebe ti ru-
kurako, ba ta ti labela a ba-
gonzisi ba kumbilukela ka-
*b*ye;
1 Tim. 1. 10. xip. 3. 1, 6.
4 Ba ta vala tin*d*lebe ta*b*ye ka
*z*inene, ba ta hambukela ti-
karinganini.
1 Tim. 1. 4. & 4. 7. Tit. 1. 14.
5 Kanile*z*i wena ti koramise
ka *z*ilo *z*on*k*le, u bayiswa hi
*z*ixaniso, u tira tiro wa mu
ivangeli, u tatisa a kukoze-
la ka wena.
Mit. 21. 8. Roma 15. 19. Efe. 4. 11. Kol. 1. 25. & 4. 17. xip. 1. 8. & 2. 3.
6 Hakuba nzi si na nzi nyike-
lwe, a xikati xa kuhunza
ka mina xi cikele.
Fil. 1. 23. & 2. 17. 2 Pet. 1. 14.
7 Nzi lwile kulwa kosaseka,
nzi mbetile a kufamba ka
mina, nzi gongole kukole-
ka:
1 Kor. 9. 24, 25. Fil. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 1.
8 Makunu nzi bekelwe a xi-
*d*lo*d*lo xa kululama, lexi a
Hosi, a mulamuli a lulami-
leko, a ta nga nyika mina
ka lego siku: na ku nga hi
ka mina nzoce, kanile*z*i ka
bon*k*le laba ba nga ranzile
a kuwoneka ka yena.
1 Kor. 9. 25. xip. 1. 12. Jam. 1. 12. 1 Pet. 5. 4. Kuv. 2. 10.

9 Hlayisisa ku ha*k*lisa u ta
ka mina:
10 Hakuba Demasi i nzi tsikile,
na ranzile gwalegi tiko, i
yile le Tesalonika; Kreseka
u yile Galatia, Titusi ka Da-
lmatia.
Kol. 4. 14. File. 24. 1 Joh. 2. 15.
11 Hi Luka yece a nga na mi-
na. Teka Marku, ngona
naye wena: hakuba wa vu-
netela ka mina kukozele-
ni.
Mit. 12. 25. & 15. 37. Kol. 4. 10, 14. xip. 1. 15. File. 24.
12 Kanile*z*i Tikikusi nzi mu
rumile Efesusi.
Mit. 20. 4. Efe. 6. 21. Kol. 4. 7. Tit. 3. 12.
13 A nguwo nzi nga yi ribala
Troasi ka Karpusi, ngona
nayo laha na uta, ni mabu-
ku, nguvunguvu a mapapilo
ya madzowo.
14 Alekzandra mufuli wa suku
i nzi mahele kubiha kunyi-

ngi: a Hosi yi ta mu abela
kota mitiro yakwe:
Mit. 19. 33. 1 Tim. 1. 20. Kuv. 18. 6.
15 Wenawu mu kunguhele ka-
mbe; hakuba i lo kaneta
timhaka ta hina ha hombe
nguvu.
16 A ku ti hlamuleleni ka mi-
na kurangula i wa nga hi
kona a nga yimela, kanile*z*i
bon*k*le ba lo nzi tsika: a wu
nga hi kona nanzwini ka-
*b*ye.
Mit. 7. 60. xip. 1. 15.
17 Kanile*z*i a Hosi yi lo nzi yi-
mela, yi lo nzi tiyisa mina;
le*z*aku ha mina a mhaka yi
fela kubiwa hungu kwatsi,
ni a ba Matiko bon*k*le ba
fela kuzwa: nzi wa lo *k*la-
*k*liswa milo*n*wini ya tingo-
nyamo.
Mat. 10. 19. Mit. 9. 15. & 23. 11. & 26. 17, 18. & 27. 23. Efe. 3. 8. 2 Pet. 2. 9.
18 A Hosi yi ta nzi *k*la*k*lisa ka
mitiro yon*k*le ya kubiha, yi
nzi hanyisa nzi kala nzi ya
mufu*n*weni wa yena le ti-
lweni: ka yena nga ku hi
kona wukosi kala kupinzu-
ka ni kupinzika. Ameni.
Roma 11. 36. Gal. 1. 5. Heb. 13. 21.
19 Rungula Prisika na Akwi-
la, ni ba yindlu ya Onesifo-
rusi.
Mit. 18. 2. Roma 16. 3. 2 Tim. 1. 16.
20 Erastusi i lo tsama Korinte:
kanile*z*i Trofimusi i lo siywa
Miletu na a ba*b*ya.
Mit. 19. 22. & 20. 4. & 21. 29. Roma 16. 23.
21 Ha*k*lisa uta na ku nga se
ku cikela wuxika. Eubulu-
si wa kurungula wena, na
Pudeni, na Linusi, na Klau-
dia, ni bamaka*b*ye bon*k*le.
xipm. 9.
22 A Hosi a yi be ni moya wa
wena. A wuxinji a gi be
ka wena.
Gal. 6. 18. File. 25.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA TITUSI.

XIPIMO 1.

1 Paule, a nanza ga Nungu-
ngulu, ni mupostoli wa Je-
su Kristu, hi kukoleka ka
bahlawulilweko ba ka Nu-
ngungulu, ni kuti*b*a ka *z*i-
nene loku ku nga ka wu-
ngungulu,
1 Tim. 3. 16. & 6. 3. 2 Tim. 2. 25.
2 Hi ka kutsumba ka wutomi
legi ga kupinzuka, legi Nu-
ngungulu, loyi a nga he-
mbiko, a nga tsumbisa na
*z*ikati na *z*i nga se ku ba
kona;
Roma 16. 25. 2 Tim. 1. 1, 9. & 2. 13. xip. 3. 7. 1 Pet. 1. 20.
3 Kanile*z*i hi kuringanisa ka-

kwe yena *n*winyi i lo wo-
nekelisa hi mhaka ya ku
kanela, hi ka wona nzi lo
ti*b*yiswa hi kulaya ka Nu-
ngungulu Muhanyisi wa
hina;
1. Tesa. 2. 4. 1 Tim. 1. 1, 11. & 2. 3. & 4. 10. 2 Tim. 1. 10.
4 Ka Titusi, a *n*wananga wa
*z*inene hi kukoleka ka ho-
n*k*lelele: A wuxinji ni ku-
rula ka le ka Nungungulu a
Dadani ni ka Kristu Jesu a
Muhanyisi wa hina.
Roma 1. 12. 2 Kor. 2. 13. & 7. 13. & 8. 6, 16, 23. & 12. 18. Gal. 2. 3. Efe. 1. 2. Kol. 1. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. 2 Pet. 1. 1.

5 Hakuba hi kota ya lexi nzi
lo ku siya Krete, le*z*aku u
nga sasisa a *z*ilo le*z*i *z*i labe-
kako, u yimisa a masinga-
lakati mitini yon*k*lelele, ko-
ta le*z*i mina nzi nga nyika
kulaya ka wena;
Mit. 14. 23. 1 Kor. 11. 34. 2 Tim. 2. 2.
6 Loku a hi kona a nga hiko
ni kusoleka munhu, a wa-
nuna wa sati mu*n*we, na ba
hi banana laba ba kolwako,
na ba nga hi ni kusolwa hi
kugenga kutani kuhuha.
1 Tim. 3. 2, 4, 12.
7 Hakuba a muhlayisi nga a
nga soleki, a kota a nekwa
ya Nungungulu; a nga ra-
nzi wutsumbu gakwe, a nga
ha*k*lisi kuzangara, na nga
lebi, na nga hi mubi, na
nga hi na likungo ni ma-
hlomi, ni kuxuba a *z*ilo *z*o-
biha;
Mat. 24. 45. 1 Kor. 4. 1, 2. Efe. 5. 18. 1 Tim. 3. 3, 8. 1 Pet. 5. 2.
8 Kanile*z*i a vumeka kufuya,
a muranzi wa kululama, a
muruli, mululami, a basile,
loyi a ti tsimbetako;
1 Tim. 3. 2.
9 A komisa a mhaka yi kole-
kako leyi yi yako hi kugo-
nziswa, kasi wa fela ku *z*i
kota a kulaya kugonzisa
kupimileko, ni ku hunzulu-
su a laba ba kanetako.
2 Tesa. 2. 15. 1 Tim. 1. 10, 15. & 4. 9. & 6. 3. 2 Tim. 1. 13. & 2. 2. & 4. 3. xip. 2. 1.

10 Hakuba ba kona banyingi
laba ba nga ingisiko, ba*b*ya-
byatsa ni bakohlisi, ha ho-
mbe la ba *z*itsiba,
Mit. 15. 1. Roma 16. 18. 1 Tim. 1. 6.
11 Laba milomu ya*b*ye yi ta
nga miyetwa; a banhu laba
ba hangalasileko a tindlu
ton*k*le, ba gonzisa a *z*ilo le*z*i
*z*i nga faneleko, hi kota ya
likungo ni mahlomi basi.
Mat. 23. 14. 1 Tim. 6. 5. 2 Tim. 3. 6.
12 A mu*n*we wa wutsumbu
ga*b*ye, a muprofeti wa bona
benyi, a ku ngalo, a ba le
Krete ba hembi xikati xo-
n*k*le, *z*ihari *z*obiha, *z*imiti
le*z*i *z*i lolohako.
Mit. 17. 28.
13 Loku kustumunya ku nene.
Hakuba hikwalaho ka lexi
ù ba laya nguvu bona, kasi
ba fela kupima hi kukole-
ka,
2 Kor. 13. 10. 2 Tim. 4. 2. ·xip. 2. 2.
14 Ba nga ingisi a tikaringani
ta ba Juda, ni milayo ya
banhu laba ba hambukile-
ko *z*ineneni.
Mat. 15. 9. Kol. 2. 22. 1 Tim. 1. 4. & 4. 7. 2 Tim. 4. 4.
15 Ka ba basisilweko *z*on*k*le *z*i-

lo zi basile: kanilezi ka bo-
na laba ba zibi ni ba nga ko-
lwiko a hi ncumo xi basako;
kanilezi konkle kupima ni
timbilu tabye zi nyenyezi-
le.
Luka 11. 39, 40, 41. Roma 14. 14, 20, 23. 1 Kor. 6. 12. & 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4.
16 Ba wula lezaku ba tiba Nu-
ngungulu; kanilezi hi miti-
ro yabye ba kaneta yena, na
ba bihile, a ba nga ingisi-
ko, ni ka mitiro yonkle
yosaseka ba nga vuni ncu-
mo.
Roma 1. 28. 2 Tim. 3. 5, 8. Jude 4.

XIPIMO 2.

1 Kanilezi wena wulawula a
zilo lezi zi faneleko a kugo-
nzisa ka zinene:
1 Tim. 1. 10. & 6. 3. 2 Tim. 1. 13. xip. 1. 9.
2 Kasi a banhu ba kale ba ti
tsimbeta, ba pima, ba ti ko-
ramisa, ba hi ni kukoleka
kunene, ka kuranza, a ku-
honisela:
xip. 1. 13.
3 Ni ba basati ba kale lezo ka-
mbe ba dzunzeka hi lezi zi
faneleko ku zi maha, ba nga
hi ni mahlebo ba nganwi
nguvu a waini, a ba gonzi-
si ba lezi zi sasekileko;
1 Tim. 2. 9, 10. & 3. 11. 2 Tim. 3. 3. 1 Pet. 3. 3, 4.
4 Kasi ba fela kugonzisa a
banhwana kuranza a banu-
na babye, ni banana babye,
1 Tim. 5. 14.
5 Ba hi ni ku ti koramisa, ba
basile, ba tira makaya, a ti-
tralo, na ba ti koramisa ka
banuna babye, kasi a mha-
ka ya Nungungulu yi nga
mahwi nzukano:
Roma 2. 24. 1 Kor. 14. 34. Efe. 5. 22. Kol. 3. 18. 1 Tim. 2. 11. & 6. 1. 1 Pet. 3. 1, 5.
6 Zi ngaho ni majaha nga ba
laywa a ku ti koramisa ka-
mbe:
7 Ni ka zilo zonkle u ti woni-
sa a ximo xinene ka mitiro
yonkle yosaseka; kugonzi-
seni ka wena wonisa a ku
nga hi na kubola, ni xicawo,
Efe. 6. 24. 1 Tim. 4. 12. 1 Pet. 5. 3.
8 A kukanela loku kupimile-
ko, loku ku nga hi ko ni
kukonwa; kasi loyi a ha-
mbunyetako wa fela ku te-
lwa hi tingana, na ku nga
hi kona a xilo xibihileko xi
wulwako ha hi hina.
2 Tesa. 3. 14. 1 Tim. 5. 14. & 6. 3. 1 Pet. 2. 12, 15. & 3. 16.
9 Laya a malanza kasi ku ti
koramisa ka tihosi tabye,
ma ba tsakisa ka zilo zonkle;
ma nga kaneti;
Efe. 5. 24. & 6. 5. Kol. 3. 22. 1 Tim. 6. 1, 2. 1 Pet. 2. 18.
10 Ba nga nabeli ncumo, ka-
nilezi ba kombisa kutsu-
mbeka konkle kosaseka;
kasi ba fela ku caba a zigo-
nziso za Nungungulu Mu-
hanyisi wa hina zilweni
zonkle.
Mat. 5. 16. Fil. 2. 15.
11 Hakuba a wuxinji ga Nu-
ngungulu gi wonekile, na
gi neha kuhanyiswa ka ba-
nhu bonkle,
Luka 3. 6. Joh. 1. 9. Roma 5. 15. 1 Tim. 2. 4. xip. 3. 4, 5. 1 Pet. 5. 12.
12 Na u hi gonzisa, kasi ha pi-
ma lezo, na hi kaneta a ku
nga hi wunungungulu ni

kumbilukela ka *z*a ka tiko, kasi ha hanya hi kurulileko, ni kululamileko ni wunungungulu ka gwalegi tiko;
Luka 1. 75. Roma 6. 19. Efe. 1. 4. Kol. 1. 22. 1 Tesa. 4. 7. 1 Pet. 4. 2. 1 Joh. 2. 16.

13 Na hi cuwuka a kutsumba kukatekisilweko ni kuwonekeliswa ka wukosi ka loyi wa hombe Nungungulu wa hina ni Muhanyisi Jesu Kristu;
Mit. 24. 15. 1 Kor. 1. 7. Kol. 1. 5, 23. & 3. 4. Fil. 3. 20. 2 Tim. 4. 1, 8. xip. 1. 2. & 3. 7. Heb. 9. 28. 1 Pet. 1. 7. 2 Pet. 3. 12. 1 Joh. 3. 2.

14 Loyi a nga nyikela a wutsumbu ha hina, kasi a fela ku hi *k*la*k*lisa ka kon*k*le kuonha, ku basisa banhu ka wutsumbu gakwe le*z*aku ba maha ba ka yena, ba pinyama mitirweni yosaseka.
Gal. 1. 4. & 2. 20. Efe. 2. 10. & 5. 2. 1 Tim. 2. 6. xip. 3. 8. Heb. 9. 14. 1 Pet. 2. 9.

15 Le*z*i *z*ilo wulawula u laya u luleka hi ntamo won*k*le. Nga a nga hi kona munhu a ku kanyisako.
1 Tim. 4. 12. 2 Tim. 4. 2.

XIPIMO 3.

1 Ba alakanyise kasi ba fela ku ti koramisa ka tihosi, ni bafumeli, ba hi ni kuingisa, ba ni kulongela ka yon*k*le mitiro yosaseka,
Roma 13. 1. Kol. 1. 10. 2 Tim. 2. 21. Heb. 13. 21. 1 Pet. 2. 13.

2 Ba nga wulawuli kubiha ni ka munhu, ba nga hi ba *k*lokolanako, ba hi banene, ba wonisa ti*t*ralo ka banhu bon*k*lelele.
Efe. 4. 2, 31. Fil. 4. 5. Kol. 3. 12. 2 Tim. 2. 24, 25.

3 Hakuba hinawu a kale hi wa hi mapupulu, hi nga ingisi, hi kohlisilwe, hi kozela mbilukela kunyingi ni ku ti nengelisa, hi hanya hi matsoho ni wukuxu, babengi, ba bengako mu*n*we ni mu*n*wani.
1 Kor. 6. 11. Efe. 2. 1. Kol. 1. 21. & 3. 7. 1 Pet. 4. 3.

4 Kanile*z*i laha na ti*t*ralo ta Nungungulu Muhanyisi wa hina, ni kuranza ka yena ka munhu,
1 Tim. 2. 3. xip. 2. 11.

5 Ku wonekele, na ku nga hi mitiro yi mahilweko kululameni, leyi hi nga yi maha hina wutsmbu, kanile*z*i hi wuxinji gakwe i lo hi hanyisa, na hi kuhla*z*wa ka ku*t*ralwa ku*s*wa ni wu*s*wa ga Moya wo Basa,
Joh. 3. 3, 5. Roma 3. 20. & 9. 11. & 11. 6. Gal. 2. 16. Efe. 2. 4, 8, 9. & 5. 26. 2 Tim. 1. 9. 1 Pet. 3. 21.

6 Lowu a nga hi halatela hina hi kupfuna, hi Jesu Kristu Muhanyisi wa hina;
Joh. 1. 16. Mit. 2. 33. & 10. 45. Roma 5. 5.

7 Le*z*o, na hi basisilwe hi wuxinji gakwe, hi ta fela ku mahwa *z*i*t*ralwa hi kota ya kutsumba loku ka kutsoma.
Roma 3. 24. & 8. 23, 24. Gal. 2. 16. xip. 1. 2. & 2. 11.

8 Kutsumbekile loku kuwula, hi kota ya *z*ilo le*z*i nza ranza le*z*aku nga u *z*i komisa hi kutsumbeka, kasi hi magumo laba ba kolwako ka Nungungulu ba cela kota

hi kupinyamela a mitiro
yo saseka. Lezi zilo zi sase-
kile za vuna ka banhu :
1 Tim. 1. 15. xip. 1. 9. & 2. 14. xipm. 1, 14.
9 Kanilezi tsetsereka ziwuti-
sweni za wupupulu, ni ma-
bukwini ya kutralwa, hi ku
kanetana ni kulwa ni nayo;
hakuba a zi vuni ncumo
mahala.
1 Tim. 1. 4. 2 Tim. 2. 14, 23. xip. 1. 14.
10 Loyi munhu a hambunyeta
anzakò kumbiri kutani ku-
nharu a kululekwamu ale ;
Mat. 18. 17. Roma 16. 17. 2 Kor. 13. 2. 2 Tesa. 3. 6, 14. 2 Tim. 3. 5. 2 Joh. 10.
11 Na u tiba lezaku a wa ku
ngahi u lahlekile, i onhile,
na konile wutsumbu gakwe
ha yece.
Mit. 13. 46.
12 Laha nzi ta nga ruma
Artemasi ka wena, kutani
Tikikusi, hlayisa kuta ka
mina le Nikopolisi : hakuba
laho nzi xoba kutsama a
wuxika kona.
Mit. 20. 4. 2 Tim. 4. 12.
13 U ba tisa u Zenasi muyime-
li na Apolosi pfumbeni ga-
bye kwatsi, na ba nga labi
ncumo.
Mit. 18. 24.
14 Ni banhu ba hina kambe a
ba gonze a ku kuma a miti-
ro yosaseka ba yi tirisa hi
ku faneleko, kasi ba fela
ku kala ba nga hi ka nga
kumiko mihanzo.
Roma 15. 28. Efe. 4. 28. Fil. 1. 11. & 4. 17. Kol. 1. 10. xipm. 8. 2 Pet. 1. 18.
15 Bonkle laba ba nga na
mina ba ku rungula. Ba
rungule laba ba hi ranzako
hi kukoleka.

A wuxinji a gi be ka nwi-
na nwenkle.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA FILEMONE.

---

1 Paul, a beresu ya Kristu
Jesu, na Timote makabye
wa hina, ka Filemone a
ranzekako a xitiri - kulo-
ri,
Efe. 3. 1. & 4. 1. Fil. 2. 25. 2 Tim. 1. 8. xipm. 9.
2 Ni ka Apfia makweru wa
hina, ni ka Akipusi kasado-
ro-kulori, ni ka ceci leyi yi
nga lomo ndlwini ka we-
na :
Roma 16. 5. 1 Kor. 16. 19. Fil. 2. 25. Kol. 4. 17.
3 Kurula ka wena ka le ka
Nungungulu Dadani wa hi-
na ni ka Hosi Jesu Kristu.
Efe. 1. 2.
4 Nza mu bonga Nungu-
ngulu wa mina xikati xo-

n*k*le, nzi ku alakanya wena
mikombelweni ya mina,
Efe. 1. 16. 1 Tesa. 1. 2. 2 Tesa. 1. 3.
5 Na nzizwa hi kuranza ka
wena, ni kukoleka ka wena
loku u nga nako ka Hosi
Jesu, ni ka bon*k*le laba bo-
basa;
Efe. 1. 15. Kol. 1. 4.
6 Kasi a kuhlengela ka kuko-
leka ka fela kutiriswa, le
kuti*b*eni ka mitiro yo sa-
seka loku ku nga ka wena,
ka Kristu.
Fil. 1. 9, 11.
7 Hakuba nza tsakiswa ngu-
vu ni kutangaliswa hi kura-
nza ka wena, hakuba a ti-
mbilu ta laba bobasa ti lo
nengeliswa ha wena, maka-
*b*ye.
2 Kor. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. xip. 20.

8 Ngahilezo, hambu nzi hi
ni kutiya kon*k*le ka Kristu
ku kulaya hi lezi zi fane-
leko,
1 Tesa. 2. 6.
9 Kanilezi hi kota ya kuranza
nza ku kongotela, na nzi hi
yena Paule wa ku ngahi
loyi wa kale, makunu nzi
peresu hi kota ya Kristu
Jesu:
xipm. 1.
10 Nza ku kongotela hi *n*wa-
nanga, loyi nzi nga mu *t*ra-
la makotsweni ya mina,
Onesimusi,
1 Kor. 4. 15. Gal. 4. 19. Kol. 4. 9.
11 Loyi a nga wa nga kuvuni
ncumo kale ka wena, kani-
lezi makunu wa vuna ka
wena ni ka mina:
12 Loyi nzi mu rumileko a xi-
biri xakwe ka wena, lezaku
ngalo, hi mbilu ya mina
yon*k*le:
13 Yena nzi wa ranza ku nga
nzi tsama naye, lezaku hi
ka wena a fela ku nzi koze-
la wutsa*n*weni ga wena ma-
kotsweni laya ya ivangeli:
1 Kor. 16. 17. Fil. 2. 30.
14 Kanilezi na ku nga hi kura-
nza ka wena nzi nga ta ma-
ha ncumo; ku nga ta ku a
kululama ka wena ku hi ka
kurumetwa, kanilezi ka ku-
ranza ku *k*la*k*lekileko.
2 Kor. 9. 7.
15 Hakuba kutani hikwalaho i
lo suka ka wena a xikatana,
kasi u mu teka u nonohisa
u tsama na yena;
16 A nga ha tsami na ha hi na-
nza, kanilezi ku hunza na-
nza, a nakuloru a ranzeka-
ko, nguvunguvu ka mina,
kanilezi ku ta nga ku ku
yini ka wena ke, kon*k*le hi
ka nyama ni ka Hosi.
Mat. 23. 8. Kol. 3. 22. 1 Tim. 6. 2.
17 Loku u nga u hlaya ku nga-
lo hi hlengele, mu amukele
kota a wutsumbu ga mina.
2 Kor. 8. 23.
18 Kanilezi loku a nga cima
aku onhile, kutani a hi ni
nanzu na wena, zi hlayele
hlokweni ya mina;
19 Mina Paule nzi tsala lexi hi
canja ga mina *n*winyi, nzi
ta ku riha: akuba nzi nga
wuli ka wena lezaku ku
ngalo u na ni nanzu ka mi-
na hambu hi *k*lelo ga wu-
tsumbu ga wena.

20 Ina, maka*b*ye, nga nzi hi
ni kutsaka ha wena le Ho-
sini: nengelisa a mbilu ya
mina ka Kristu.
xipm. 7.

21 Na nzi ni kutsumba kuingi-
seni ka wena nza tsala ka
wena, na nzi ti*b*a aku u ta
maha u hunzelete ni le*z*i nzi
wulileko.
2 Kor. 7. 16.

22 Mi ka *z*on*k*le nzi longisele a
wutsamo ga ku e*k*lela: ha-
kuba nza tsumba a ku hi
kota ya mikombelo ya *n*wi-
na nzi ta vumelwa kuta ka
*n*wina.
2 Kor. 1. 11. Fil. 1. 25. & 2. 24.

23 Epafrasi peresu-kulori ka
Kristu Jesu, wa kurungula
wena;
Kol. 1. 7. & 4. 12.

24 Na Marku kambe, na Ari-
stakusi, Damesi, Luka, a *z*i-
tiri-kulori *z*a mina.
Mit. 12. 12, 25. & 19. 29. & 27. 2. Kol. 4. 10, 14. 2 Tim. 4. 11.

25 A wuxinji ga Hosi ya hina
Jesu Kristu a gi be ni moya
wa wena. Ameni.
2 Tim. 4. 22.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA MAHEBERU.

XIPIMO 1.

1 Nungungulu, hi xikatini
xa kale i lo wulawula ka
badadani' hi baprofeti hi *z*i-
pimo *z*inyingi ni matsamela
manyingi,
2 Hi masiku laya ya kugu-
melwa i lo wulawula ka hi-
na hi *N*wana wakwe, loyi a
nga mu yimisa a wu*t*ralwa
ka *z*ilo *z*on*k*le, ha yena ka-
mbe i lo maha matiko;
Mat. 21. 38. & 28. 18. Joh. 1. 3, 17. & 3. 35. & 15. 15. Roma 8. 17. 1 Kor. 8. 6. Gal. 4. 4. Efe. 1. 10. Kol. 1. 16. xip. 2. 3.
3 Yena na hi kungangamela
ka wukosi gakwe, na a hi
wutsmbu ga kufanana ni
xiyimo xakwe, na komile a
*z*ilo *z*on*k*le hi mhaka ya nta-
mo wakwe, laha na a ma-
hile kubasisa ka kuonha, i lo
tsama hi se canjeni ga xine-
ne ka Wukulu ga le hehla;
Joh. 1. 4, 14. & 14. 9. 2 Kor. 4. 4. Efe. 1. 20. Kol. 1. 15, 17. xip. 7. 27. & 8. 1. & 9. 12, 14, 26. & 10. 12. & 12. 2. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 4. 11.
4 Na a hi wa hombe kuhunza
tingelosi, na a hi ni bito gi-
nene kuhunza tona.
Efe. 1. 21. Fil. 2. 9, 10.
5 Hakuba hi ka wihi a tinge-
losi ti nga ku ni ka xihi xi-
kati,
Wena u *N*wanamga, legi
siku nzi lo ku*t*rala wena?
ni kambe,
Ka yena nzi ta maha Da-

dani, Ka mina yena i ta
maha a *N*wana ke?
Mit. 13. 33. xip. 5. 5.
6 Kambe laha na a neha a
wa matewula tikweni wa
wula, Nga tingelosi ton*k*le
ta Nungungulu ti mu ko-
zela yena.
Roma 8. 29. Kol. 1. 18. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 1. 5.
7 Hi tingelosi wa wula,
Loyi a mahako a tingelosi
takwe a timheho, ni *z*iko-
zeli *z*akwe kota pingo ga
nzilo:
8 Kanile*z*i hi *N*wana wakwe
wa wula,
A xitsamo xa wukosi xa
wena, O Nungungulu, xo
kala kupinzuka ni kupi-
nzuka; a nhonga ya ku-
lulama hi nhonga ya mu-
fumo wa wena.
9 Wena u ranzile a kulula-
ma, u bengile a kuonha;
hikwalaho Nungungulu,
Nungungulu wa wena, i
ku totile wena hi mafura
ya kutsaka kuhunza laba
u hlengeleko nabo.
Mit 4. 27. & 16. 38.
10 Ni ku,
Wena, Hosi, hi kusangu-
leni u lo bekela a seketelo
xa misaba, ni matilo hi
mitiro ya man*d*la ya we-
na:
11 Ba ta loba; kanile*z*i wena
u simamile: ni bon*k*le ba
ta hlakala ba kota ngu-
wo;
Mat. 24. 35. 2 Pet. 3. 7, 10. Kuv. 21. 11.
12 Kota a xiambalo wena u
ta ba songa, kota nguwo,
ba ta hunzuluswa: kani-
le*z*i wena u ywaloye, ni
malembe ya wena ma nga
ta hluleka.
13 Kanile*z*i hi wihi a tingelosi
ti nga wula ni xihi xikati,
Tsama ka ga xinene canja
ga mina, nzi kala nzi ma-
ha a balala ba wena a xi-
kegete xa mikonzo ya
wena ke?
Mat. 22. 44. Marku 12. 36. Luka 26. 42. xipm. 3. xip. 10. 12.
14 Ni bona bon*k*le a hi mimo-
ya yi kozelako, ba runwe-
lwe a kukozela hi kota ya
bona laba ba ta ngaga tso-
mba ya kuhanyiswa ke?
Mat. 18. 10. Luka 1. 19. & 2. 9, 13. Mit. 12. 7, &c., & 27. 23. Roma 8. 17. Tit. 3. 7. Jam. 2. 5. 1 Pet. 3. 7.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho hina hi fanele
ku langutisisa ka le*z*i *z*ilo hi
*z*i zwileko, hi nga ta kala hi
suka ka *z*ona.
2 Hakuba loku leyi mhaka yi
nga kanelwa hi tingelosi yi
hi *z*inene ntsena, *z*on*k*le *z*i
kungubanyeko ni kungai-
ngisi ku *k*leliselwe a ncaca-
zelo wa kululama;
Mit. 7. 53. Gal. 3. 19.
3 Hina hi ta pona hi ku yini,
loku hi ala a kuhanyiswa
loku ka hombe ke? loku
ku nga wulwawulwa ku ra-
ngula hi Hosi, ku lo tiyiswa
ka hina hi labo ba nga ku-
zwa;
Mat. 4. 17. Marku 1. 14. Luka 1. 2. xip. 1. 2. & 10. 28, 29. & 12. 25.
4 Nungungulu kambe wa ma-
ha wukustumunyu *zin*wo

na bona, hi *z*iwonekeliso, ni
*z*ihlamaliso, ni mintamo ya
ntamo, ni *z*inyikiwo *z*a Mo-
ya wo Basa, kota kuranza
kakwe yena *n*winyi.
Marku 16. 20. Mit. 2. 22, 43. & 14. 3. & 19. 11. Roma 15. 18, 19. 1 Kor. 2. 4. & 12. 4, 7, 11. Efe. 1. 5, 9.

5 Hakuba a hi ka tingelosi
a longiseleleko a tiko gi-
tako, legi hi wulawulako ha
gona.
xip. 6. 5. 2 Pet. 3. 13.
6 Kanile*z*i mu*n*wani i tiyisile
wutsa*n*weni go kari, aku,
Xini munhu, lo wa ku
kala u mu celawu kota
wena? kutani *n*wana wa
munhu, loyi wena u mu
enzelako ke?
7 U lo mu maha tsongwani
kuhunza tingelosi; u lo
mu bombisa hi xi*d*lo*d*lo
xa wukosi ni wudumo, u
lo mu maha a fumela a
mitiro ya man*d*la ya we-
na:
8 Wena u lo beka a *z*ilo
*z*on*k*le ku ti koramisa
lahasi ka mikonzo ya-
kwe.
Hakuba hi ka lexo i lo ko-
ramisa *z*on*k*le *z*ilo ka yena,
a nga siyangi ncumo lexi xi
nga ti koramisangiko ka
yena. Kanile*z*i a hi woni
le*z*i *z*a ku a *z*ilo *z*on*k*le *z*i ta
koramisile ka yena.
Mat. 28. 18. 1 Kor. 15. 25, 27. Efe. 1. 22. xip. 1. 13.
9 *K*anile*z*i hina ha mu wona
yena loyi a nga mahiwa
tsongwani ku hunza tinge-
losi, yena Jesu, hakuba hi
kuxaniseka ka kufa i lo bo-
mbiswa xi*d*lo*d*lo ni wukosi
ni wu*d*umo, ni ku hi wuxi-
nji ga Nungungulu i tazwa
kufa hi kota ya banhu bo-
n*k*le.
Joh. 3. 16. & 12. 32. Mit. 2. 23. Roma 5. 18. & 8. 32. 2 Kor. 5. 15. Fil. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2. 6. 1 Joh. 2. 2. Kuv. 5. 9.
10 Hakuba ku mahilwe ha ye-
na, *z*on*k*le *z*ilo kakwe, na hi
kota yakwe *z*on*k*le *z*ilo *z*i
kona, a neha a banana ba-
nyingi wukosini, a maha
mubangi wa kuhanyiswa
ka*b*ye, kumbelelisisilwe hi
kuxaniseka.
Luka 13. 32. & 24. 46. Mit. 3. 15. & 5. 31. Roma 11. 36. xip. 5. 9. & 12. 2.
11 Hakuba ka *z*on*k*le hi yena
a basisako ni le*z*i *z*i basisi-
lweko hi mu*n*we: hakuba
yena a nga na tingana a ku
ba bitana mba maka*b*ye,
Mat. 28. 10. Joh. 20. 17. Mit. 17. 26. Roma 8. 29. xip. 10. 10, 14.
12 Aku,
Mina nzi ta ti*b*isa a bito
ga wena ka bamaka*b*ye,
ni xikari ka *k*langano nzi
ta yimbelela kudumisa ka
wena.
13 Ni kambe, Nzi ta beka ku-
tsumba ka mina ha yena.
Ni kambe, Languta, mina
na banana laba Nungungu-
lu a nzi nyikileko.
Joh. 10. 29. & 17. 6, 9, 11, 12.
14 Cima ka *z*onake a banana
*z*iabani *z*a nyama ni nkata,
na yenawu kambe a wutsu-
mbu gakwe i lo hlengela
*z*ale*z*o; kasi hi kufa wa hlu-
la yena loyi a nga ni ntamo

wa kufa, le*z*aku ngalo, hi satani;
Joh. 1. 14. Roma 8. 3. 1 Kor. 15. 54, 55. Fil. 2. 7. Kol. 2. 15. 2 Tim. 1. 10.

15 Kasi a fela ku *k*la*k*lisa bo-
n*k*le laba hi kucaba kufa
ka xikati xa kuhanya ka-
*b*ye xon*k*le ba wa ingisa
wukumbi.
Luka 1. 74. Roma 8. 15. 2 Tim. 1. 7.

16 Hakuba hi*z*inene a hi tinge-
losi a komako, kanile*z*i wa
amukela a mbewu ya Abra-
hama.

17 Ngahile*z*o *z*i lo mu fanela
yena a ku *z*ilweni *z*on*k*le ku
mahwa kota bamaka*b*ye ba-
kwe, kasi wa fela ku ba ni
ti*t*ralo a hi a kolekileko a
mupristi wa hombe hi *z*ilo
*z*a ka Nungungulu, kasi a
maha muriheli wa *z*onho *z*a
banhu.
Fil. 2. 7. xip. 4. 15. & 5. 1, 2.

18 Hakuba ka le*z*o yena wutsu-
mbu a nga xaniseka i lo ri-
ngwa, yena wa *z*i kota a
kuhanhisa laba ba ringiwa-
ko.
xip. 4. 15, 16. & 5. 2. & 7. 25.

XIPIMO 3.

1 Ngahile*z*o bamaka*b*ye bo-
basa, *z*ihlengeli *z*a kubitwa
ko basa, pimani hi Mupo-
stoli ni Mupristi wa Hombe
wa kuvumela ka hina, yena
Jesu;
Roma 1. 7. & 15. 18. 1 Kor. 1. 2. Efe. 4. 1. Fil. 3. 14. 2 Tesa. 1. 11. 2 Tim. 1. 9. xip. 2. 17. & 4. 14. & 5. 5. & 6. 20. & 8. 1. & 9. 11. & 10. 21. 2 Pet. 1. 10.

2 Loyi a nga kolekile ka loyi
a nga mu yimisa, kota le*z*i
a nga ngaho Mosi ka yin*d*lu
yakwe yon*k*le.

3 Hakuba yena i lo hlayelwa
a ku i fanele wudomo ku
hunza Mosi, hi *z*o kota le*z*i
*z*a ku loyi a akako yin*d*lu
wa kuma kudzunzwa ku-
hunza yin*d*lu.
Mat. 16. 18.

4 Hakuba ton*k*le tiyin*d*lu ti
akilwe hi wo kari; kanile*z*i
loyi a akako *z*ilo *z*on*k*le hi
Nungungulu.
Efe. 2. 10. & 3. 9. xip. 1. 2.

5 Mosi ha kunene i wa lo ko-
leka n*d*lwini yakwe yon*k*le
kota xitiri, hi ku kustumu-
nya hi *z*ilo le*z*i *z*i ta nga
wulwawulwa hi le nzako;
xipm. 2.

6 Kanile*z*i Kristu na hi *N*wa-
na, hehla ka yin*d*lu yakwe;
yin*d*lu yakwe hi nga hina,
loku hi komisisa kutiya ka
hina ni wukosi ga kutsu-
mba ka hina gi komisisiwa
kala kugumelwa.
Mat. 10. 22. & 24. 13. Roma 5. 2. 1 Kor. 3. 16. & 6. 19. 2 Kor. 6. 16. Efe. 2. 21, 22. Kol. 1. 23. 1 Tim. 3. 15. xipm. 14. xip. 1. 2. & 6. 11. & 10. 35. 1 Pet. 2. 5.

7 Ngahile*z*o, kota le*z*i a Moya
wo Basa wu wulako,
Nyamu*k*la loku mu tazwa
gezu gakwe,
Mit. 1. 16. xipm. 15.

8 Mu nga nonohisi timbilu
ta *n*wina, kota kuzanga-
riseni, kwatsi hi masi-
kwini ya kuringwa xiwu-
leni,

9 Kungalaho a badadani
ba*n*wina ba nga nzi ringa
mina hi ku zangarisa mi-
na, ba wona mitiro ya

mina a mune wa maku-
me ya malembe.
10 Ngahilez*o* nzi wa zanga-
rile hi xizukulwana lexi,
nzi su wula, Bona xon*k*le
xikati ba maha kuhambu-
nyeta timbilwini ta*b*ye:
kanilez*i* a ba ti ti*b*angi
tin*d*lela ta mina;
11 Nzi lo hlambanya hi za-
nga ya mina, Bona ba nga
ta engena kuhumuleni ka
mina.
12 *K*larihani, bamaka*b*ye, ku
nga ta kala ku hi kona ka
mu*n*we wa *n*wina a mbilu
yo biha a ngakolwiko, a
nga kule na Nungungulu a
hanyako:
13 Kanilez*i* layanani masiku
ni masiku, na ka ha bita-
nwa Nyamu*k*la; ku nga ka-
la a ma *n*wina a nonohiswa
hi kukohlisa ka kuonha:
14 Hakuba hina hi bahlengele
ba Kristu, loku hi komisisa
a kusangula ka kutsumba
ka hina hi komisisa kala
kugumelwa:

xipm. 6.

15 Laha na ha wula,

Nyamu*k*la loku mu tazwa
gezu gakwe, mu nga no-
nohisi timbilu ta *n*wina,
kota kuzangariseni.

xipm. 7.

16 Hakuba laba, laha na ba
zwile, ba lo zangarisa? ko-
kwihi, a hi bona laba a nga
huma na Mosi hi le Gipite
ke?
17 Laba hi bona a nga nengeli-
swangi mune wa makume
ya malembe ke? a ku wa
nga hi bona laba ba nga
onha ke, a *z*irumbi *zab*ye *z*i
lo wela xiwuleni ke?

1 Kor. 10. 5. Jude 5.

18 Ka bona a nga hlambanya
aku ba nga ta engena ku-
humuleni kakwe ka bona
laba ba nga kala kuingisa
ke?
19 Na hina ha wona a ba *z*i
kotangi ku engena hi kota
ka kungakolwi ka*b*ye.

xip. 4. 6.

XIPIMO 4.

1 Hikwalaho nga hina hi ca-
ba, ku nga ta kala, na tsu-
mbiso na wu siyilwe wa ku
engena kuhumuleni kakwe,
ku nga ta ku mu*n*we wa
*n*wina a kiyelelwa ha wona.

xip. 12. 15.

2 Hakuba ha kunene hi na ni
mahungu yo saseka ma ka-
nelweko ka hina, kota bona:
a mhaka ya kuzwa yi lo ka-
la ku ba vuna, hakuba bona
a ba *k*langaniswangi hi ku-
koleka *z*i*n*we ni laba ba nga
*z*izwa.
3 Hakuba hina laba hi kolwa-
ko ha engena ka loko kuhu-
mula; kwatsi hilez*i* yena a
nga wula,

Kota lez*i* nzi hlambanya
hi zanga ya mina, Ba nga
ta engena kuhumuleni ka
mina:

hambu lez*i* mitiro yakwe yi
nga nga yi mbetilwe hi le
kuseketelweni ka tiko.

xip. 3. 11, 14.

4 Hakuba i wulile wutsa*n*we-

ni go kari hi siku n*k*lanu
wa masiku ni mambiri a ku,
Nungungulu i lo humula hi
siku ga wun*k*lanu ni ma-
mbiri mitirweni yakwe yo-
n*k*le;
5 Ni ka legi wutsamo i ngalo
kambe,
Ba nga ta engena kuhu-
muleni ka mina.
6 Hikwalaho na mu wona le-
*z*aku ba*n*wani ba lo sala ba
fela ku engena kona, ni ka
bona laba a mahungu ya
kutsumbisa laya ma nga
kanelwa hi mahlweni ma
nga hluleka a ku ba ba en-
geni ku hakuba hi kunga-
ingisi ka*b*ye,
xip. 3. 19.
7 Kambe yena i engeta ka-
mbe a siku go kari, i wula ha
Davida a ku, a nzako ka xi-
kati xa hombe, Nyamu*k*la
kota lezi *z*i nga ngaho hi
mahlweni,
I nyamu*k*la loku muzwa
gezu gakwe, mu nga no-
nihosi timbilu ta *n*wina.
xip. 3. 7.
8 Hakuba loku Joxua a ba
nyikile kuhumula, nga a
nzako ka le*z*o a nga wula-
ngi hi gi*n*wani siku.
9 Hikwalaho gi ba salele a so-
nto ga kuhumula a banhu
ba Nungungulu.
10 Hakuba yena loyi a engena-
ko kuhumuleni kakwe a
wutsumbu gakwe i na ni
kuhumulu mitirweni ya-
kwe, kota Nungungulu a
nga maha ka yena.
11 Nga hikwalaho hi hlayisisa
ku engena ka loka kuhumu-
la, kasi a nga hi kona mu-
nhu a welako ka kwa loko
kuringanisa ka kunga-
ingisi.
xip. 3. 12, 18, 19.
12 Hakuba a mhaka ya Nu-
ngungulu ya ha hanya, yi
na ntamo, ya kariha kuhu-
nza a supado yo *t*rotika, yi
*k*laba ku kala kuhambanyi-
sa a muhefemulo ni moya,
ya *z*iro ni wongo, yi wonisa
a ku alakanya ka mbilu.
1 Kor. 14. 24. 25. 2 Kor. 10. 4, 5 Efe.
6. 17. 1 Pet. 1. 23. Kuv. 1. 16. & 2.
16.
13 Hakuba a xi kona ximahwa
xi nga wonekeliswangiko
mahlweni ka yena: ha-
kuba *z*on*k*le *z*ilo *z*i vulu-
lilwe *z*i bekilwe mahlweni
ka mahlo yakwe yena loyi
hi ta nga tira ka yena.

14 *Z*onake na hi ni mupristi
wa hombe loyi a hunzileko
matilweni, Jesu a *N*wana
wa Nungungulu, nga hi ko-
misisa a kuvumela ka hina.
xip. 3. 1. & 7. 26. & 9. 12, 24. & 10. 23.
15 Hakuba hina a hi na mu-
pristi loyi a kalako a nga he-
nyiwi kuzwakala ka kure-
reka ka hina: kanile*z*i loyi
a nga hi ka kon*k*le i lo ri-
ngwa kota hina, na nga hi
na kuonha.
Luka 22. 28. 2 Kor. 5. 21. xip. 2. 18.
& 7. 26. 1 Pet. 2. 22. 1 Joh. 3. 5.
16 Hikwalaho nga hi tsinela
kusuhani hi kutiya ka xi-
tsamo xa wukosi xa wuxi-
nji, kasi ha fela ku amukela

a ti*t*ralo, kasi ha fela ku ku-
ma a wuxinji ga ku hi vu-
na hi xikati xa ku vumela.
Efe. 2. 18. & 3. 12. xip. 10. 19, 21, 22.

XIPIMO 5.

1 Hakuba bon*k*lelele bapristi
ba hombe ba tekilwe xikari
ka banhu, ba yimiselwa a
banhu ka *z*ilo *z*a ka Nu-
ngungulu, le*z*aku a nyikela
minyikelo ni mipahlelo ya
kuonha:
xip. 2. 17. & 8. 3, 4. & 9. 9. & 10. 11. & 11. 4.
2 Ba nga timiseli ka ba ngati-
*b*iko ni ka ba hambukileko,
hakuba wutsumbu ga*b*ye ba
ranzelwe hi kurereka;
xip. 2. 18. & 4. 15. & 7. 28.
3 Hi ka lexi i bohilwe, kota
hi ka banhu, kambe ka wu-
tsumbu gakwe, a pahlela
kuonha.
xip. 7. 27. & 9. 7.
4 A nga kona munhu tekako
kudzunzwa ka wutsumbu
gakwe, kanile*z*i laha na bi-
tanilwe hi Nungungulu, ko-
ta yena Aroni.
Joh. 3. 27.
5 Le*z*o Kristu a nga ti dumi-
sangi a wutsumbu gakwe a
ku bekwa a wupristi ga ho-
mbe, kanile*z*i loyi a nga
wulawula ka yena,
Wena u *N*wananga, legi
siku nzi lo ku *t*rala wena:
Joh. 8. 54. xip. 1. 5.
6 Kota le*z*i a nga wula ka gi-
*n*wani a wutsamo.
Wena u mupristi kala ku-
pinzuka, kota ma mahela
ya Melkizedeki.
xip. 7. 17, 21.
7 Loyi hi masikwini ya nya-
ma yakwe, na nyikile ku-
kombela ni mikongelo i ku-
bita ka hombe ni mihloti ka
yena loyi a nga kota ku mu
banyisa kufeni, i lozwa hi
xicawo xa wunungungulu
xakwe.
Mat. 26. 37, 39, 42, 44, 46, 50, 53. Marku 14. 33, 36, 39. & 15. 34, 37. Luka 22. 43. Joh. 12. 27. & 17. 1.
8 Hambu le*z*i a nga hi *N*wa-
na, kanile*z*i i lo gonza ku-
ingisa hi *z*ilo le*z*i a nga xani-
seka ha *z*ona;
Fil. 2. 8. xip. 3. 6.
9 Na mahilwe a mbelele, i
maha ka bona bon*k*le laba
ba mu ingisako a xinyiki-
wo xa kuhanya loku ka ku-
pinzuka ;
xip. 2. 10. & 11. 40.
10 Na bitanilwe hi Nungungu-
lu a ku mupristi wa hombe
hi ma mahela ka Melkize-
deki.
xipm. 6. xip. 6. 20.

11 A nga yena hi nga ni *z*ilo
*z*inyingi ku wula, *z*o tsanza
a ku*k*lamusela, na mu wo-
na le*z*aku *n*wina mu *z*iwiri
*z*a kuzwa.
Mat. 13. 15. Joh. 16. 12. 2 Pet. 3. 16.
12 Laha hi kota ya lexi xikati
mu fanelweko ku maha a
bagonzisi, *n*wina *z*a labeka
le*z*amu a mu*n*wani i ta mu
gonzisa a *z*igonziso *z*o ranga
*z*a timhaka ta Nungungulu;
mu maha laba ba ha vuma-
lako a masi, na ku nga hi
kungaloku ku tiyileko.
1 Kor. 3. 1, 2, 3. xip. 6. 1.
13 Hakuba ba ha gako a masi

a ba yi ti*b*i a mhaka ya kululama, hakuba wa ha hi xi*n*wanana.
1 Kor. 13. 11. & 14. 20. Efe. 4. 14. 1 Pet. 2. 2.

14 Kanile*z*i a kuga kutiyileko ku ka munhu loyi wo nga na tiyele, bona labo hi kota ya ku tobelela a kupima ka*b*ye a hambanyisa a kusaseka ni kubiha.
1 Kor. 2. 6, 14, 15. Efe. 4. 13. Fil. 3. 15.

XIPIMO 6.

1 Ngahile*z*o a hi miyeleni a ku wulawula hi n*d*lela yo sangula ya Kristu, hi hunzela kumbeleleni; hi nga ha beki kambe a xiseketelo xa kuhunzuluka mitirweni ya kufa, ni ya kukoleka ka Nungungulu,
Fil. 3. 12, 13, 14. xip. 5. 12. & 9. 14.

2 Ya kugonzisa ka kubapati*z*a, ni ya kubekwa man*d*la, ni kuvuka hi ka bafileko, ni ya kulamula loku ka kupinzuka.
Mit. 8. 14, 15, 16. 17. & 17. 31, 32. & 19. 4, 5, 6. & 24. 25. Roma 2. 16.

3 Loku hi ta ku maha, loku Nungungulu a vumela.
Mit. 18. 21. 1 Kor. 4. 19.

4 Hi kumbuka laba ba nga wonekelisilwe na ba ringile a *z*inyikiwo *z*a le tilweni, ba mahwa a *z*ihlengeli *z*a Moya wo Basa,
Mat. 12. 31, 32. Joh. 4. 10. & 6. 32. Gal. 3. 2, 5. Efe. 2. 8. xip. 2. 4. & 10, 26, 32. 2 Pet. 2. 20, 21. 1 Joh. 5. 16.

5 Ba ngazwa a mhaka ya kusaseka ya Nungungulu, ni ntamo wa xikati xi tako,
xip. 2. 5.

6 *Z*onake loku ba nga ba kungubanyekile, a *z*i koteki ku ba maha ba hunzuluka kambe; na mu wona le*z*aku ba lo mu belela a xihanya *N*wana wa Nungungulu, ba mu beka yena tinganeni ta hombe.
xip. 10. 29.

7 A misaba leyi yi nwako a vula yina ka nyingi ka yina, yi neha a kubyanyi ka bona laba hi kota ya bona yi rimilwe, yi amukela a kutateka ka le ka Nungungulu:

8 Kanile*z*i loku yi *t*rala mizwa ni makuhu, gi alalilwe gi le kusuhani ni kutsikwa; laba kugelwa ka yona kuswa.

9 Kanile*z*i, baranzekako, hina ha vumeliswa a *z*ilo *z*inene ha *n*wina, a *z*ilo le*z*i *z*i nga ni kuhanyiswa, hambu hina hi wulawula le*z*o:

10 Hakuba Nungungulu a hi loyi a ngalulamangiko a ku ba ta kohlwa hi mitiro ya *n*wina ni kuranza loku mu ku kombileko bitweni gakwe, le*z*o mu kozeleko ha *z*ona laba bobasa, ma ha kozelako.
Mat. 10. 42. & 25. 40. Joh. 13. 20. Roma 3. 4. & 15. 25. 1 Tesa. 1. 3. 2 Kor. 8. 4. & 9. 1, 12. 2 Tesa. 1. 6, 7. 2 Tim. 1. 18.

11 Hina ha xuba le*z*aku mu*n*we ni mu*n*wani wa *n*wina a kombise kwaloku kupima ka kutala ni kutsumba kala kugumelwa:
Kol. 2. 2. xip. 3. 6, 14.

12 Kasi mu nga tsami malolo, kanile*z*i ba pimanyisi ba bo-

na laba hi ku koleka ni ku-
honisela ba ta ngaga tsomba
ya *z*itsumbiso.
xip. 10 36.

13 Hakuba laha Nungungulu
a mahile a xitsumbiso ka
Abrahama, cima a funga na
ku nga hi kona wa hombe,
i lo hlambanya hi wutsu-
mbu gakwe,
Luka 1. 73.
14 Aku,futsi a kukatekiswa nzi
ta katekisa ka wena, hi kua-
nzisa nzi ta anzisa wena.
15 *Z*i ngako, na timisisile, i lo
kuma a tsumbiso.
16 A banhu ba hlambanya hi
wukulu: hi kukanetana ko-
n*k*le ka*b*ye kuhlambanya ka
tiyiswa ku maheka.
17 Manga*b*ye ha Nungungulu,
na alakanya ku wonisa ha
hombe nguvu a *zit*ralwa *z*a
kungo legi gi nga hi ko ni
kawuka, i lo tiyisa hi kuhla-
mbanya:
Roma 11. 29. xip. 11. 9.
18 Hakuba hi *z*ilo *z*imbiri *z*i
nga kawukiko, le*z*i *z*i nga
kotekiko ka Nungungulu a
ku ba a hemba, hina hi nga
ba ni kutiyiswa ka hombe,
hina laba hi tsutsumelwe
wucabelweni a kukomisisa
a kutsumba loku ku nga
mahlweni ka hina;
xip. 12. 1.
19 Hi nga nako kota xirikiso
xa muhefemulo, a kutsu-
mba ka *z*inene ni kitiyisa ni
kuengena ka le*z*i *z*i nga nze-
ni ka veli;
xip. 9. 7.
20 Kota a xitsutsumi xo ranga
Jesu i lo hi engenela hina,
na hi mupristi kala kupi-
nzuka hi ma mahela ya Me-
lkizedeki.
xip. 3. 1. & 4. 14. & 5. 6, 10. & 7. 17. & 8. 1. & 9. 24.

HIPIMO 7.

1 Hakuba loyi Melkizedeki,
a hosi ya le Selema, a mu-
pristi wa Nungungulu wa
le Hehla Hehla, loyi a nga
*k*langana na Abrahama na
a wuya hi le ko ya daya ti-
hosi, i lo mu katekisa,
2 Ka wihi kambe Abrahama
a nga abanyisa ka yena a
xipanze xa kume xa *z*on*k*le
(na hi wa kurangula, hi ku-
*k*lamuselwa, i Hosi ya kulu-
lama, ni kambe i Hosi ya le
Selema, loku ku nga ku
ngalo, i Hosi ya kurula;
3 Na nga hi na dadani, na
nga na mamani, na a nga
hi na kokwani, na nga hi
na sangula ka masiku ha-
mbu ni kugumelwa ka wu-
tomi, kanile*z*i i mahelwe
kota *N*wana wa Nungu-
ngulu), i tsama mupristi
kala kupinzuka.

4 Makunu pimani le*z*aku i
wa hi munhu wa ku yini
yena, ywaloye Abrahama,
kokwani, a nga mu nyika a
xipanze xa kume xa loku a
nga ku panga ka hombe.
5 Bona ha kunene mbanana
ba Levi laba ba nga kuma a
wutsamo ga wupristi kasi
kulaywa ku teka a *z*a kume

za banhu hi kota ya nayo,
hi ku ngalo, za bamaka*b*ye,
hambu lezi laba ba nga hu-
ma hi lomo xiwunwini xa
Abrahama:
6 Kanilezi loyi a ku*t*ralwa ka-
kwe ku nga hlayelwangiko
ka*b*ye, i lo teka xipanze xa
kume xa Abrahama, i lo
mu katekisa yena loyi a nga
ni tsumbiso.

Roma 4. 13. Gal. 3. 16.

7 Kanilezi a ku na kukanetwa
a ku ngalo loyi wa tsongwa-
ni wa katekisilwe hi loyi
nene.
8 Manga*b*ye a banhu laba ba
fako ba amukela a xipanzi
xa kume; kanilezi ku kona
mu*n*we, ka yena ku ku-
stumunyilwe a ku wa ha-
nya.

xip. 5. 6. & 6. 20.

9 Lezaku, ngalo, hi ka Abra-
hama nzi wula Levi, loyi a
amukelako a za kume i lo
riha a za kume;
10 Habuka i wa hi lomo xi-
wunwini xa raru wakwe,
laha na *k*langana na Melki-
zedeki.

11 Makunu loku ku wa hi
kona kumbelela hi wupristi
ga ba ka Levi (hakuba la-
hasi ka gona a banhu ba
amukele a nayo), ku wa la-
beka yini lezaku mu*n*wani
mupristi i ta huma hi ma
mahela ka Melkizedeki, a
nga hlayelwi kota ma ma-
hela ka Aroni ke?

Gal. 2. 21. xipm. 18, 19. xip. 8. 7.

12 Hakuba a wupristi gi hu-
nzulusilwe, ka labeka a ku-
ba kuhunzulwa ni nayo.
13 Hakuba yena loyi zi wulako
ha yena lezi zilo i wa hi wa
li*n*wani lixaka, lolu ku nga
hi ko kona a munhu a koze-
leko a latini.
14 Hakuba zi la su n*d*lunya a
Hosi ya hina yi lo huma hi
ka ba Juda; ka lolo lixaka
Mosi a nga wulangi ncumo
hi mupristi ka lona.

Mat. 1. 3. Luka 3. 33. Roma 1. 3.
Kuv. 5. 5.

15 Yini hina hi xi wulako xi
nga kubaseni ha hombe
nguvu, hi ku maha ka Me-
lkezedeki ku lo huma mu-
*n*wani mupristi,
16 Loyi a mahilweko, na ku
hi nga kulaya loku kufako,
kanilezi hi ntamo wa wu-
tomi legi gi ngagumelwi-
ko:
17 Hakuba ku lo tiyiswa ha
yena,

Wena u mupristi kala ku-
pinzuka ni ma mahela
ka Melkizedeki.

xip. 5. 6, 10. & 6. 20.

18 Hakuba ku kona a kumbe-
la ka nayo wa kurangula
hakuba hi kurereka ka wo-
na ni kungavuni ka wona

Roma 8. 3. Gal. 4. 9.

19 (Hakuba a nayo a wu mahi
hi ncumo xi mbelela), kani-
lezi ku neha a kutsumba
kunene, loku ha kona hi
tsinelako kusuhani ka Nu-
ngungulu.

Mit. 13. 39. Roma 3. 20, 21, 28. & 5. 2.
& 8. 3. Gal. 2. 16. & 3. 24. Efe. 2.
18. & 3. 12. xip. 4. 16. & 6. 18. & 8.
6. & 9. 9. & 10. 19.

20 Kota lezi ku nga hi lahandle ka kuhlambanya
21 (Hakuba bona ha kunene ba mahilwe a bapristi hi lahandle ka kuhlambanya; kanilezi yena i na ni kuhlambanya ha yena loyi a nga mu wula yena,

A Hosi yi lo hlambanya a yi hunzulukangi a wutsumbu ga yona, wena u mupristi kala kupinzuka);

22 Hi ka za ku ngahi Jesu kambe i mahwa kutiyiso ka xivumelwano xa zinene.
xip. 8. 6. & 9. 15. & 12. 24.
23 Bona ha kunene ba lo mahwa a bapristi banyingi hi kuhlaywa, hakuba hi kufa ba lo hungatelwa kusimamiseni:
24 Kanilezi yena, hakuba i tsamile kala kupinzuka, a wupristu gakwe a gi na ku hunzulusiwa.
25 Ngahilezo wa zi kota a kuhanyisa kwaleyoleyo ha kunene laba ba tsinelako ka Nungungulu ha yena, na mu wona lezaku yena u tsama a ba yimelela bona.
Roma 8. 34. 1 Tim. 2. 5. xip. 9. 24. 1 Joh. 2. 1.

26 Hakuba a mupristi wa hombe wa ku ngahi ngwa hina, i basile, a nga na ku onha, a nga na zibi, na a hambanyisilwe ka baonhi, i lo klakuswa kuhunza matilo;
Efe. 1. 20. & 4. 10. xip. 4. 15. & 8. 1.
27 A nga labekiko masiku ni masiku, kota labo bapristi ba hombe, ba nga nyikela a nyikelo wa zonho zakwe kuranga, zonake a wa zonho za banhu: yena lexi i lo xi maha kanwe ku mbetisa, laha na nyikela a wutsumbu gakwe.
Roma 6. 10. xip. 5. 3. & 9. 7, 12, 28. & 10. 12.
28 Hakuba a nayo wuhlawula banhu ba maha mupristi wa hombe, na ba hi ni kurereka; kanilezi a mhaka ya kuhlambanya, leyi yi nga le nzako ka nayo, yi lo hlawula a Nwana, a mbelelisilwe kala kupinzuka lezo.
xip. 2. 10. & 5. 1, 2, 9.

XIPIMO 8.

1 Makunu ka lezi zilo hi zi wulako a xilo xa homba hi lexi: Hi na ni mupristi wa hombe wa ku ngahi, loyi a tsamileko hi le canjeni ga xinene ga xitsamo xa Wukulu matilweni,
Efe. 1. 20. Kol. 3. 1. xip. 1. 3. & 10. 12. & 12. 2.
2 A xikozeli xa lezi zo basa, ni wa tabernakeli ga zinene, legi gi nga mahwa hi Hosi, na gi nga mahwangi hi munhu.
xip. 9. 8, 11, 12, 24.
3 Hakuba bonklelele a bapristi ba hombe ba yimisilwe a ku nyikela a minyikelo ni kupahlela: ngahilezo ku fanele lezaku na yenawu loyi mupristi wa hombe a hi ni xa ku nyikela ha xona.
Efe. 5. 2. xip. 9. 14.

4 Na mu wona laha na ha hi kona misabeni, i wa nga hi mupristi futsi, na mu wona lezaku ba kona a labo ba nyikela kota nayo;
5 Labo ba nga kozela hi lezi zi wonekako ni xiruti xa zilo za le tilweni, kota lezi Mosi a nga laywa hi Nungungulu laha na ha laba ku maha a tabernakeli: hakuba, Wona, a ku yena, u mahe zilo zon*k*le kota lezi ku nga kangetwa ka wena xitsungeni.
Mit. 7. 44. Kol. 2. 17. xip. 9. 23. & 10. 1.
6 Kanilezi makunu yena i kumile a kukozela kunene nguvu, hi kota ya lezi mu yimeli wa xivumelwano xinene, lexi xi kegeleko ka zitsumbiso zinene.
2 Kor. 3. 6, 8, 9. xip. 7. 22.
7 Hakuba loku lexo xivumelwano xo rangula xi nga hi na nanzu, zonake nga ku nga la*b*yiwi wutsamo hi ka xa wumbiri.
xip. 7. 11, 18.
8 Hakuba na sola ka bona, a wula,
Manga*b*ye, masiku mata, ku wula a Hosi, lezaku nzi ta maha xivumelwano xiswa ni yin*d*lu ya Israeli ni yin*d*lu ya Juda;
9 Ku nga hi kota a xivumelwano lexi xi nga mahilwe ni bararu ba*b*ye, lego siku nzi nga ba teka hi canja nzi ba rangulela na ba huma hi le tikweni ga Gipite; hakuba a ba simamisangi xivumelwaneni xa mina, a zi yi gongangi, ku wula a Hosi.
10 Hakuba lexi hi xivumelwano lexi nzi ta nga xi maha ni yin*d*lu ya Israeli anzako ka lawo masiku, ku wula a Hosi; nzi ta beka a nayo wa mina kupimeni ka*b*ye, ni le timbilwini ta*b*ye nzi ku yi tsala: ni ka bona nzi ta maha Nungungulu, bona ba ta maha banhu ba mina:
xip. 10. 16.
11 Ba nga ta gonzisa loyi ni loyi laba a tsamileko nabo, loyi ni loyi a nakuloye, ba wula, Ti*b*a wena Hosi: hakuba bon*k*le ba ta nzi ti*b*a, ku suka hi ka ba tsongwanyani ku kala ka laba ba hombe ba*b*ye.
Joh. 6. 45. 1 Joh. 2. 27.
12 Hakuba nzi ta ba ni ri*b*alela a kuonha ka*b*ye, a zonho za*b*ye nzi nga ta zi alakanya kambe.
Roma 11. 27. xip. 10. 17.
13 Ni ka lezo wa wula, A xivumelwano xiswa, i lo maha le xo ranga a wu kale. Kanilezi lexi xi mahako xa kale xi kosahefe xi le kusuhi ni ku *n*walala.
2 Kor. 5. 17.

XIPIMO 9.

1 Makunu hambu xivumelwano xo sangula xi wa hi ni mikuwu ya kukozela, ni wutsamo ga kukozela, ga legi tiko.

2 Hakuba ku wa hi kona a
tabernakeli gi nga longise-
lwe, a kurangula, ku wa hi
kona a tinhi ta tikandiya,
ni meza, ni *z*ibaba *z*i beki-
lweko; leyo yi nga ti*b*ya
wut*z*amo go Basa.
3 A nzako ka veli ya wumbi-
ri, a tabernakeli legi gi bi-
twako go Basa ga ku basa-
basa;

xip. 6. 19.

4 Ku hi ni xi*b*ya xa nzalama
xa ku hisa a pepo, ni ngaxa
ya xivumelwano yi name-
ketlwe m*k*lelo won*k*le hi
nzalama, nzeni ka yona ku
wa mbita ya nzalama yi nga
bekilwe kona mana, ni xi-
gomba xa Aroni lexi xi nga
hluka, ni timeza ta xivume-
lwano;
5 Le hehla ka wona ku wa
hi kona a makerubi ya wu-
kosi ma sirele a xitsamo
xa wuxinji; hi ka le*z*i *z*ilo a
hi na ku wulawula makunu
ha mu*n*we.
6 Makunu le*z*i *z*ilo *z*i wa lo-
ngisela a *z*a ku ngahi, a mu-
pristi i wa simamisa naya le
tabernakelini go ranga, a ku
ya tira a mitiro ya kuko-
zela;
7 Kanile*z*i ka ga wumbiri a
mupristi wa hombe yece,
ka*n*we hi lembe, na nga hi
na nkata, lowu a wu nyike-
lako ka wutsumbu gakwe,
ni *z*ihambuko *z*a banhu:

xip. 5. 3. & 7. 27.

8 A Moya wo basa wu wa wo-
nisa le*z*i, a n*d*lela ya wutsa-
mo lego yi wa nga se ku
wonekeliswa, laha na tabe-
rnakeli ga kuranga na ga ha
yimile;

Joh. 14. 6. xip. 10. 19, 20.

9 Leyi yi nga hi mufananiso
wa xikati lexi makunu xi
nga kona; hakuba ka nyi-
kelwa a minyikalo ni kupa-
hlela leyi yi nga hiko, ni ku
henya a mbilu ya loyi a ko-
zelako, yi lulamiswa,

Gal. 3. 31. xip. 7. 18, 19. & 10. 1, 11.

10 Na yihi (ya kuga ni kunwa
ni kuhla*z*a kunyingi) a mi-
kuwo ya nyama, yi tsami-
leko kala xikati xa kulo-
ngisela.

Efe. 2. 15. Kol. 2. 16, 20. xip. 7. 16.

11 Kanile*z*i laha Kristu na a
cikele a mupristi wa hombe
wa *z*ilo *z*o saseka le*z*i *z*i ta-
ko, i lo hunza a ya ka gona
a tabernakeli le ga hombe
gi mbeleleko, na gi nga ma-
hiwangi hi man*d*la, loku ku
nga ku ngalo, a hi ga loku
kumaha,

xip. 3. 1. & 8. 2. & 10. 1.

12 Na ku nga hi hi nkata wa
timbuti ni wa tiho*n*wana,
kanile*z*i hi nkata wakwe
wutsumbu, i lo engena ku
hi ka*n*we ha kona bon*k*le
wutsa*n*weni go basa, na ku-
mile a ku*k*la*k*lisa ka kupi-
nzuka.

Mit. 20. 28. Efe. 1. 7. Kol. 1. 14. ximp. 26, 28. xip. 10. 4, 10. 1 Pet. 1. 19. Kuv. 1. 5. & 5. 9.

13 Hakuba loku a nkata wa
timbuti ni wa tikuzi, ni ku-
ma ni wa marole wu *n*wa-
tsekele bona laba ba bihisi-

lweko, wu hla*z*a a kubasisa
ka nyama:
14 Ku ta ku yini nguvu a nka-
ta wa Kristu, loyi hi Moya
wu ngagumesiko i ti nyi-
kela a wutsumbu gakwe na
nga hi na kuonha ka Nu-
ngungulu, a hla*z*ako a ti-
mbilu ta *n*wi*n*a mitirweni
ya kufa kasi kukozela Nu-
ngungulu a hanyako ke?
Luka 1. 74. Roma 1. 4. & 6. 13, 22. Efe. 5. 2. Tit. 2. 14. xip. 1. 3. & 6. 1. & 7. 27. & 10. 22. 1 Pet. 1. 19. & 3. 18. & 4. 2. 1 Joh. 1. 7. Kuv. 1. 5.
15 Hi kota ya lexi yena i hi
miyimeli wa xivumelwa xi-
swa, le*z*aku a kufa na ku
wa hi kona hi ku*k*la*k*liswa
ka *z*ikungubanyeko *z*e le*z*i
*z*i nga lahasi ka xivumelwa-
no xa kurangula, bona laba
ba bitanilweko nga ba amu-
kela a *z*itsumbiso *z*a tsomba
leyi yi nga ni kupinzuka.
Roma 3. 25. & 5. 6. 1 Tim. 2. 5. xip. 3. 1. & 7. 22. & 8. 6. & 12. 24. 1 Pet. 3. 18.
16 Hakuba laha yi nga kona
xivumelwano, ku fanelwe
ku nga ku hi kona a kufa
ka loyi a nga yi maha.
17 Hakuba xivumelwano xi na
ntamo laha ko nga na kufi-
lwe: hakuba a xi na ntamo
laha ko nga loyi a nga xi
maha na ha hanya ke?
Gal. 3. 15.
18 Ngahile*z*o hambu xivume-
lwano xi ranga a xi tiyi-
swango hi lahan*d*le ka nka-
ta.
19 Hakuba hambu laha yon*k*le
milayo yi nga nga yi kane-
lwe hi Mosi ka banhu bo-
n*k*le kota hi ka nayo, i lo
teka a nkata wa tiho*n*wana
ni wa timbuti, ni mati ni
wuya go *t*ruka ni hisope, a
*n*watsekela kon*k*le ni buku
wutsumbu, ni banhu bo-
n*k*le, a ku,
20 Lowu hi nkata wa xivume-
lwano lowu Nungungulu a
layileko ha *n*wina.
Mat. 26. 28.
21 Kambe nguvu a tabernakeli
ni *z*i*b*ya *z*on*k*le *z*a kukozela
a *z*i *n*watsekelisa *z*ale*z*o hi
nkata.
22 Ni kota hi ka nayo, kutani
nza fela ku tekela ku wula,
*z*on*k*le *z*i basiswa hi nkata,
hi lahan*d*le ka ku halatwa
a nkata a ku kona kutse-
tselelwa.

23 Hikwalaho *z*i wa lo labeka
a *z*iringaniso *z*a *z*ilo *z*a le
matilweni *z*i ta basiswa hi
le*z*i; kanile*z*i a *z*ilo *z*a le ti-
lweni a wutsumbu ga *z*ona
*z*i na ni minyikelo yinene
kuhunza leyi.
xip. 8. 5.
24 Hakuba Kristu a nga enge-
nangi wutsa*n*weni go basa
ga ku mahiwa hi man*d*la,
lego gi fanekiliso wa legi gi
nene; kanile*z*i le tilweni
wutsumbu ga kona, makunu
wa wonekela mahlweni ka
ngohe ya Nungungulu ha
kota ya hina:
Roma 8. 34. xip. 6. 20. & 7. 25. & 8. 2. 1 Joh. 2. 1.
25 Na ku nga hi ku i ta nyike-
la a wutsumbu *z*ikatikati;
kota le*z*i a mupristi wa ho-

mbe a nga engena wutsa-
*n*weni go basa malembe ni
malembe *zin*we ni nkata lo-
wu wu nga hi ko wakwe
yena *n*winyi;
xipm. 7.
26 Hakuba loku *z*i wa ngaho
nga a xaniseka cima ka
kuseketelwa ka misaba:
kanile*z*i ku hi ka*n*we leno
kugumelweni ka titanga i
wonekelisilwe a ku hoxa a
kuonha hi kunyikela ka
wutsumbu gakwe.
1 Kor. 10. 11. Gal. 4. 4. Efe. 1. 10. xipm. 12. xip. 7. 27. & 10. 10. 1 Pet. 3. 18.
27 Nga hi kota le*z*i ku yimisi-
lweko ka banhu a kufa ka-
*n*we, a n*z*aku ka le*z*i kuta
kulamula;
2 Kor. 5. 10. Kuv. 20. 12, 13.
28 Le*z*o Kristu kambe, i lo nyi-
kelwa katigi*n*we kasi ku
rwalo a *z*onho *z*a banyingi,
i ta wonekela hi xikati xa
wumbiri, na nga hi na kuo-
nha ka bona laba ba mu ri-
nzeleko, hi kuhanyisweni.
Mat. 26. 28. Roma 5. 15. & 6. 10. Tit. 2. 13. 1 Pet. 2. 24. & 3. 18. 2 Pet. 3. 12. 1 Joh. 3. 5.

XIPIMO 10.

1 Hakuba a nayo hi xiruti
xa *z*ilo *z*inene le *z*i tako, na
wu nga hi wona mufanani-
so wa *z*ilo cima minyikelo
ya ywaleyo ka malembe ni
malembe, le ba simamisako
ba nyikela na wu nga mbe-
lelisi bona laba ba tsinelako
kusuhani.
Kol. 2. 17. xipm. 14. xip. 8. 5. & 9. 9, 11, 23.
2 Yi nga taku yi tsika kunyi-
kelwa, hakuba laba bakoze-
lako ba basisilwe ka*n*we, a
ba ha hi na mbilu ya kuo-
nha kambe?
3 Kanile*z*i ka kona loko ku-
pahlela a kuonha kalaka-
nywa malembe ni male-
mbe.
xip. 9. 7.
4 Hakuba a *z*i na koteka le*z*a-
ku a nkata wa tikuzi ni ti-
mbuti wa kota ku susa a
*z*onho.
xipm. 11. xip. 9. 13.
5 Ngahile*z*o laha na ata tikwe-
ni, wa wula,
A nyikelo ni kupahlela a
nga ku ranzi, kanile*z*i a
miri u longiselele mina;
6 Yon*k*le minyikelo yi hisi-
lweko ni mipahlelo ya *z*o-
nho wena a ku nengeli:
7 *Z*onake nza wula mina,
Maga*b*ye, nzata (lomo bu-
kwini gi songilweko ku
tsalilwe ha mina) a ku
maha kuranza ka wena,
O Nungungulu.
8 Na a wula hi la hehle, A
kupahlela ni minyikelo yo-
n*k*le yo hiswa minyikelo ni
mipahlelo ya kuonha wena
a ku yi ranzi, a ku tsaki
kambe hi ka yona (leyi yi
nyikelwako kota hi ka na-
yo),
9 *Z*onake i te ngalo yena, Ma-
nga*b*ye, nzi tile kuta maha
kuranza ka wena. I lo susa
le *z*a kuranga, kasi wa fela
kuyimise le *z*a wumbiri.
10 Hi ka loku kuranza hi na hi
basisilwe hi kunyikelwa ka

miri wa Jesu Kristu ka*n*we
hi ka bon*k*le.
Joh. 17. 19. xip. 9. 12. & 13. 12.
11 Bon*k*le bapristi ha kunene
ba yima masiku ni masiku
na ba kozela ba nyikela xi-
kati hi xikati kwaloko ku-
pahlela, loku ku nga hiko
ni ku susa a *z*onho:
xipm. 4. xip. 7. 27.
12 Kanile*z*i yena, laha na nyi-
kele a kunyikela ku*n*we ka
*z*onho *z*on*k*le kala kupinzu-
ka, i lo tsama hi ka ga xi-
nene canja ga Nungungulu;
Kol. 3. 1. xip. 1. 3.
13 Ku sukela le*z*o ku langute-
kile le*z*aku a balala bakwe
ba maha a xikegetelo xa
mikonzo yakwe.
Mit. 2. 35. 1 Kor. 15. 25. xip. 1. 13.
14 Hakuba hi nyikelo mu*n*we
yena i mbelelisile kala kupi-
nzuka bona laba ba basisi-
lweko.
xipm. 1.
15 A Moya wa Basa kambe wa
maha wukustumunyu ka
hina: hakuba a nzako na
yena na wulile,
16 Lexi hi xivumelwano nzi
ta nga xi maha na bona
anzako ka lawo masiku,
ku wula a Hosi; nzi ta
beka milayo ya mina ti-
mbilwini ta*b*ye, ni kupi-
meni ka*b*ye mina nzi ta
ku yi tsala;
*z*onake a ku yena,
xip. 8. 10, 12.
17 A *z*onho *z*a*b*ye ni kubiha
nzi nga ta alakanya ka-
mbe.
18 Makunu loku laha kutsetse-
lelwa ka le*z*i ku hi le*z*i, a ka
hi kona a pahlela ka kuo-
nha.
19 Hikwalaho na hi hi ni le-
*z*i, bamaka*b*ye, kutiyisa ku
engena wutsa*n*weni go basa
hi nkata wa Jesu,
Roma 5. 2. Efe. 2. 18. & 3. 12. xip. 9. 8, 12.
20 Hi n*d*lela leyi a yi longise-
leleko hina, a n*d*lela ya ku-
hanya kuswa, hi veli, loko
ku hi ngalo, hi nyama ya-
kwe;
Joh. 10. 9. & 14. 6. xip. 9. 3, 8.
21 Na hi hi ni mupristi wa ho-
mbe hehla ka yin*d*lu ya Nu-
ngungulu;
1 Tim. 3. 15. xip. 4. 14.
22 Nga hi tsinela ku suhani na
hi ni mbilu tinene ni kutala
ka kukoleka, na mbilu ta
hina ti *n*watsekelwe ka ti-
mbilu ti biha, ni mimiri ya
hina yi hla*z*ilwe hi mati ma
hla*z*ekileko:
2 Kor. 7. 1. Efe. 3. 12. xip. 4. 16. & 9. 14. Jam. 1. 6. 1 Joh. 3. 21.
23 Nga hi komisisa a kuvume-
la ka kutsumba ka hina ka-
si ku nga gu*k*liswi; hakuba
i tsumbekile loyi a nga tsu-
mbisa:
1 Kor. 1. 9. & 10. 13. 1 Tesa. 5. 24. 2 Tesa. 3. 3. xip. 4. 14. & 11. 11.
24 Nga hi pima mu*n*we ni mu-
*n*wani kasi ha vuxelana
kuranza ni mitiro yosase-
ka;
25 Hi nga tsiki ku*k*langana a
wutsumbu ga hina kati gi-
*n*we, kota wu nga mukuwo
wa ba*n*wani, kanile*z*i hi la-
yana; ha hombe nguvu,

kota lezi mu wonako a ma-
siku ku tsinela kusuhani.
Mit. 2. 42. Roma 13. 11. Fil. 4. 5. 2 Pet. 3. 9, 11, 14. Jude 19.

26 Hakuba loku hi onha ha
womu a nzako hakuba hi
tiba a zinene, a wa ha hi
kona a munyikelo wa zo-
nho,
xip. 6. 4. 2 Pet. 2. 20, 21.
27 Kanilezi hi cikelelwa hi ku-
koneka loku kucabekako,
ni pingo ga nzilo legi gi ta
nga kadamula a balala.
2 Tesa. 1. 8. xip. 12. 29.
28 A munhu loyi a kanyisako
a nayo wa Mosi i dawa na
nga zwelwangi wuxinji hi
mhaka ya bambiri kutani
banharu bukustumunyu:
Mat. 18. 16. Joh. 8. 17. 2 Kor. 13. 1. xip. 2. 2.
29 Hi ka ku yini kuxaniseka
xana, alakanyani nwina, i
ta lamulwa hi ku faneleko
ke, loyi a kanziyelako laha-
si ka mikonzo a Nwana wa
Nungungulu ke, a hlayela-
ko a nkata wa xivumelwa-
no, lowu a nga nyikelwa ha
wona, a hi xilo xo basa, a
kanyisa a Moya wa wuxinji
ke?
Mat. 12. 31, 32. 1 Kor. 11. 29. Efe. 4. 30. xip. 2. 3. & 12. 25. & 13. 20.
30 Hakuba hina ha mu tiba
loyi a nga wula, A kupota
ku hi ka mina, mina nzi ta
klelisela. Ni kambe, A Hosi
yi ta lamula a banhu bakwe.
Roma 12. 19.
31 Ku hi xilo xi cabekako a
ku wela mandleni ya Nu-
ngungulu a hanyako.
Luka 12. 5.

32 Kanilezi alakanyani a ma-
siku ma hunzileko, a ka
wona, anzako na mu wone-
kelisilwe, mu honisela mu
lozwa kuxaniswa ka ho-
mbe;
Gal. 3. 4. Fil. 1. 29, 30. Kol. 2. 1. xip. 6. 4. 2 Joh. 8.
33 Hi klelo, hakuba mu lo ma-
hwa mu wonwa hi kuru-
kwa ni kuxaniseka; na hi
klelo, mu lo maha zihlengeli
zinwe nabo laba ba mahi-
swako lezi.
1 Kor. 4. 9. Fil. 1. 7. & 4. 14. 1 Tesa. 2. 14.
34 Hakuba kambe mu na ni
titralo ka bona laba ba bohi-
lweko, mu lo tsaka laha na
mu pangwa mipfuno ya
nwina, na mu zi tiba a wu-
tsumbu ga nwina lezaku
mu na ni kufuma kunene
ku tsamako kunwe tsoma.
Mat. 5. 12. & 6. 20. & 19. 21. Luka 12. 33. Mit, 5. 41. Fil. 1. 7. 1 Tim. 6. 19. 2 Tim. 1. 16. Jam. 1. 2.
35 Hikwalaho mu nga hoxi
kule a ku tiyisa ka nwina,
loku ku na nga ni kuklelí-
selwa a ncacazelo wa ho-
mbe.
Mat. 5. 12. & 10. 32.
36 Hakuba za labeka lezaku
nga mu hi ni kutimisela,
lezi mu mahile kuranza ka
Nungungulu, kasi ma fela
ku amukela a xitsumbiso.
Luka 21. 19. Gal. 6. 9. Kol. 3. 24. xip. 9. 15. & 12. 1. 1 Pet. 1. 9.
37 Hakuba hi xikatana xi-
tsongwanyani, loyi a tako
i tata, a nga ta hlwela.
Luka 18. 8. 2 Pet. 3. 9.
38 Kanilezi laba ba mina bo
lulama ba ta hanya hi ku-

koleka: kani loku a *k*lela
le nzako, a mbilu ya mina
yi nga ta ba na kutsaka
ha yena.
Roma 1. 17. Gal. 3. 11.
39 Kanile*z*i hina a hi ba bona
laba ba *k*lelelako nzako le
kuhoxweni; kanile*z*i hi ka
bona laba ba nga ni kukole-
ka loku ka ku hanyiswa ka
timbilu.
Mit. 16. 30, 31. 1 Tesa. 5. 9. 2 Tesa. 2. 14. 1 Pet. 2. 20, 21.

XIPIMO 11.

1 Makunu a kukoleka ku hi
kutsumba a *z*ilo *z*i xubiwa-
ko, a kuxuba a *z*ilo *z*i nga
woniwiko.
Roma 8. 24, 25. 2 Kor. 4. 18. & 5. 7.
2 Hakuba hi ka kona a bakale
ba na ni wukustumunyu gi
nga *t*ralwa ka bona.
xipm. 39.
3 Hi kukoleka hina hi lo *z*i
pima le*z*aku a matiko ma lo
akiwa hi mhaka ya Nungu-
ngulu, *z*i ngaho le*z*i *z*i wo-
nwako a *z*i mahwangi hi
*z*ilo *z*i wonekako.
Joh. 1. 3. xip. 1. 2. 2 Pet. 3. 5.
4 Hi kukoleka Abela i lo nyi-
kela ka Nungungulu a mu-
nyikelo wunene ku hunza
Kana, hi ka wona ku lo ma-
hiwa a wukustumunyu ga
ku i lulamile, Nungungulu
wa maha wukustumunyu
hi kuvumela a munyikelo
wakwe: ha wona hambu
le*z*i a fileko wa ha wula-
wula.
Mat. 23. 35. xip. 12. 24. 1 Joh. 3. 12.
5 Hi kukoleka Enoke i lo ja-
jekwa kasi a nga woni ku-
fa; i wa nga kumiwangi
hakuba Nungungulu i lo mu
jajeka: hakuba hi mahlwe-
ni ka kujajekwa kakwe i
wa lo mahelwa wukustu-
munyu le*z*aku wa tsakisa
kwatsi ka Nungungulu:
6 Hakuba hi lehan*d*le ka ku-
koleka a *z*i koteki ku tsaki-
sa yena: hakuba loyi a tako
ka Nungungulu nga a ko-
lwa le*z*aku yena hi yena,
le*z*aku yena hi mucacazeli
wa bona laba ba labako ye-
na.
7 Hi kukoleka Noa, na a layi-
lwe hi Nungungulu hi kota
ya *z*ilo *z*i nga woniwiko le*z*i,
i lo ninginiswa hi xicawu
xa wungungulu, i lo longisa
a ntaru kasi ku hanyisa yi-
n*d*lu yakwe; hi lexo yena i
lo kona tiko, i lo maha xi-
*t*ralwa xa kululama loku ku
nga ka kukoleka.
Roma 3. 22. & 4. 13. Fil. 3. 9. 1 Pet. 3. 20.
8 Hi kukoleka Abrahama, la-
ha na bitanilwe, i lo ingisa
a ku famba ka lego wutsa-
mo a nga ta gi amukela ku
maha a tsomba: yena i lo
famba, na nga ku ti*b*i laha
a yako kona.
Mit. 7. 2, 3, 4.
9 Hi kukoleka i lo maha mu-
pfumba tikweni ga kutsu-
mbiswa, kota a tiko gi nga
hiko gakwe, i lo tsama lomo
mixaxeni, *z*inawe na Isaka
na Jakobe, ni *z*i*t*ralwa *z*i*n*we
naye *z*a xwalexi xi tsumbi-
so:
xip. 6. 17.

10 Hakuba i lo cuwuka a muti
lowu wu nga ni xiseketelo,
lowu a muaki a nga Nungu-
ngulu.
xip. 3. 4. & 12. 22. & 13. 14. Kuv. 21. 2, 10.
11 Hi kukoleka yena Sara a
wutsumbu gakwe i lo kuma
ntamo wa wa xura nyimba
ya mbewu na hi wa kale
xikati xakwe, cima a nga
tsumba ku ngalo i kolekile
loyi a tsumbisileko:
Luka 1. 36. Roma 4. 21. xip. 10. 23.
12 Hikwalaho ku lo huma ka
yena mu*n*we, loyi a fileko
hi kutela, mbanyingi ba
kota a wunyingi ga tinye-
leti ta tilo, ba kota a seke
ka le fungwini wa bimbi,
ba nga hiko na kuhlaywa.
Roma 4. 18, 19.

13 Laba bon*k*le ba lofa kuko-
lekeni, na ba nga amukela-
ngi a *z*itsumbiso, kanile*z*i
na ba *z*i wonile *z*ona na *z*i
hi kule, na ba vumele le*z*a-
ku bona ba hi bapfumba ni
baenzi laha misabeni.
Joh. 8. 56. xipm. 27, 39. 1 Pet. 1. 17. & 2. 11.
14 Hakuba laba ba wulako a
*z*a ku ngahi *z*ilo ba woneke-
lisa ku ngalo ba gi laba a
tiko ga bona benyi.
xip. 13. 14.
15 Loku ha kunene bona ba wa
gi labile lego tiko ba suka
ka gona, nga ba kumile ka-
mbe a xikati xa ku wuya.
16 Kanile*z*i makunu ba lo xu-
ba a tiko gi nene, le ga ku
ngalo, le ga le tilweni: nga-
hile*z*o Nungungulu a nga na
tingana ha bona, a ku bitwa
a ku Nungungulu ngwa*b*ye:
hakuba i ba longisilele bona
a muti.
Mat. 22. 32. Mit. 7. 32. Fil. 3. 20. xip. 13. 14.

17 Kanile*z*i Abrahama, na ri-
ngilwe, i lo pahlela ha Isa-
ka: ina, yena loyi a nga
amukela a *z*itsumbiso ha
yena hi hi kutsaka i lo mu
nyikela a *n*wana wakwe a
*t*releko yece;
Jam. 2. 21.
18 Yena loyi ku nga wulilwe
ha yena ku ngalo, Hi ka
Isaka a mbewu ya wena yi
ta bitanwa:
Roma 9. 7.
19 A ku le*z*ako Nungungulu a
*z*i kotako a ku vuxa, kona
ka bafileko; ka *z*ale*z*o ke i
lo maha ku mu amukela le
nzako hi kufananisa.
Roma 4. 17, 19, 21.
20 Hi kukoleka Isaka i lo kate-
kisa Jakobe na Esau, kona
ka *z*ilo *z*i tako.
21 Hi kukoleka Jakobe, laha
na afa, i lo katekisa a bana-
na ba Josefa bona bambiri;
i lo kombela na kegele he-
hla ka xigomba xakwe.
22 Hi kukoleka Josefa, laha na
kugumelwa kakwe kutsine-
le, i lo alakanyisa hi suka
ka banana ba Israeli; i lo
nyika kulaya hi marambu
yakwe.
23 Hi kukoleka Mosi, laha na
*t*relwe, i lo fihlwa tihweti ti
nharu hi ba*t*rali ba yena,
hakuba ba lo wona le*z*aku i

wa hi *n*wanana loyi a sase-
kileko; a ba cabangi hi ku-
laya ka hosi.
Mit. 7. 20.
24 Hi kukoleka Mosi, laha na
kulile, i lo ala ku bitanwa a
ku i *n*wanana wa nhwana
wa Faro.
25 Na a hlawula ku komiwa
hi kubiha *zin*we ni banhu
ba ka Nungungulu kuhu-
nza kutsaka ka kuonha a
xikatanyana;
26 I lo hlayela a ku kurukate-
lwa hi kota ya Kristu ku hi
kufuma ka hombe ku hu-
nza a pfuno wa Gipite: ha-
kuba yena i lo cuwuka a
ku*k*leliselwa a ncacazelo.
xip. 10. 35. & 13. 13.
27 Hi kukoleka i lo suka le
Gipite, na nga cabi a zanga
ya hosi: hakuba yena i lo
timisela, kota lezi a nga
wona loyi a nga woneki-
ko.
xipm. 13.
28 Hi kukoleka i lo gongola a
pasika, ni ku*n*watsekelwa
ka nkata, kasi a mudayi
wa matewula a nga ba he-
nyi bona.
29 Hi kukoleka ba lo tsema-
kanya a bimbi go *t*ruka ko-
ta misaba yi omileko: a ba
le Gipite ba wa lo ringa ku
maha ba lo mitwa.
30 Hi kukoleka a kurisi ga le
Jeriko gi lowa, anzako na
ba gi renzelekele a n*k*lanu
ni mambiri masiku.
31 Hi kukoleka Rahabi xibayi
a nga fangi nabo laba ba
nga ingisangiko, na amu-
kelile a tihloli hi kurula.
Jam. 2. 25.
32 Xana nza ha ta wula yini
kambe ke? hakuba a xi
enele a xikati a kuba n*z*i
wulawula ha Gideoni, na
Baraki, na Samsoni, na Ja-
fete; na Davida na Samueli
ni baprofeti:
33 Laba hi kukoleka ba lo hlu-
la mifumo, ba lo tira kulu-
lama, ba lo kuma *z*itsumbi-
so, ba lo vala milomu ya ti-
ngala,
34 Ba lo tima a ntamo wa nzi-
lo, ba pona a wu*k*la ga ti-
supado, kurerekeni ba lo
mahiswa kutiya, ba lo ma-
ha tinhenha kulweni, ba lo
hlula a tiyimpi ta ba mati-
ko.
35 A ba basati ba amukeliswa
a bafileko ba*b*ye hi kuvu-
xwa: a ba*n*wani ba lo xani-
swa, ba nga vumeli ku
amukela ku*k*laklisa ka*b*ye;
kasi ba fela ku kuma a ku-
vuka kunene:
Mit. 22. 25.
36 A *b*anwani ba lo ringwa hi
kutseketselwa ni kubiwa,
ina, nguvunguvu ba lo ko-
*n*wa ba engeniswa mapa-
xweni:
37 Ba lo gan*d*lwa hi mari*b*ye,
ba lo sahwa hi hi tisaruti,
ba xengwa, ba lo dawa hi
supado: ba lo nzulanzula
ba ambele a dzowo ya tiyi-
vi, ni timbuti; ba lo vuma-
la, ba lo xaniswa, ba komi-
wa hi kubiha
Mat. 3. 4. Mit. 7. 58. & 14. 19.

38 (A tiko gi wa nga ha fane-
langi), ba lo penga lomo *z*i-
wuleni ni *z*itsungeni ni mi-
kobo*k*lweni, ni timhakweni
ta misaba.
39 Ni laba bon*k*le, na ba mahe-
lwe wukustumu ka bona hi
kukoleka ka*b*ye, a ba amu-
kelangi a xitsumbiso,
xipm. 2, 13.
40 Na Nungungulu na longise-
lele a *z*ilo *z*inene ka hina,
le*z*aku na ba hambene na
hina ba nga mbeleli.
xip. 5. 9. & 7. 22. & 8. 6. & 12. 23. Kuv. 6. 11.

XIPIMO 12.

1 Hikwalaho nga hina ka-
mbe, na hi wona le*z*aku hi
ranzelwe hi marefu yo tala
ya ba kustumunyu, a hi
hoxe le*z*i *z*i binzako *z*on*k*le,
ni kuonha loku ku hi tinde-
kisako hina, nga hi tsutsu-
ma a kudawula loku ku be-
kilweko mahlweni ka hina,
1 Kor. 9. 24. Fil. 3. 13, 14. Roma 12. 12. Kol. 3. 8. xip. 10. 36. 1 Pet. 2. 1.
2 Na hi cuwuka ka Jesu a
mumahi ni mumbelelisi wa
kukoleka ka hina, loyi hi hi
kutsaka loku ku nga bekwa
mahlweni kakwe i lo timi-
sela a xihambano, a nga ka-
tali hi tingana, i tsamile hi
ka ga xinene canja ga tsa-
mo xa wukosi xa Nungu-
ngulu.
Luka 24. 26. Fil. 2. 8, &c. xip. 1. 3, 13. & 8. 1 1 Pet. 1. 11. & 3. 22.
3 Pimani ha yena loyi a nga
honisela a kurukwa ka ku
ngahi ka *z*ionhi wutsumbu
ga *z*ona, kasi *n*wina mu nga
rereki, mu mbela ntamo
mihefemulweni ya *n*wina.
Mat. 10. 24, 25. Joh. 15. 20. Gal. 6. 9.
4 Mu se ku komisisa ku kala
le nkateni, hi kulwa ni kuo-
nha:
1 Kor. 10. 13. xip. 10. 32, 33, 34.
5 Mu kohlilwe ke hi kulaya,
loku ku wulawulako ka
*n*wina kota ka banana,
Nwananga, u nga tsiki a
kutsayisa ka Hosi, u nga
karali laha na u wulawu-
lelwa ha yona;
6 Hakuba loyi a mu ranza-
ko a Hosi wa mu tsayisa,
yi baba a banana bon*k*le
laba yi ba amukelako.
Jam. 1. 12. Kuv. 3. 19.
7 Loku hi kutsayiswa loku
mu timiselelako; Nungu-
ngulu i maha ka *n*wina
kwatsi hi banana; hakuba
i kwihi *n*wanana loyi a raru
wakwe a nga mu tsayisiko
ke?
8 Kanile*z*i loku *n*wina mu
nga tsayisiwi, ha *z*oneke
bon*k*le ba mahilwe *z*ihle-
ngeli, *z*onake mu mikova, a
mu banana.
1 Pet. 5. 9.
9 Futsi kambe, hi na ni bada-
dani ba nyama ya hina ba
ku hi tsayisa hina, hina hi
lo ba dzunza: a hi nga
hunzisa nguvu ka Dada-
ni wa mimoya, hi hanya
ke?
10 Hakuba ha kunene bona ba
hi tsayisa xikatana kota le*z*i
*z*i sasekileko ka*b*ye; kani-
le*z*i yena hi kuvuna ka hina,

kasi hina ha fela ku hlenge-
la a kubasa kakwe.
1 Pet. 1. 15, 16.
11 Kon*k*le a kutsayiswa loku
ku nga kona ku nga ku nga
tsakisi, kanile*z*i ku zangari-
sa: na ku nga hi le nzako
ku *t*rala a mihanzi ya kurula
ka bona laba ba nga kari
ba tsayiswa, yina a miha-
nzo ya kululama.
Jam. 3. 18.
12 Ngahile*z*o *k*lakusani a ma-
n*d*la laya ma gu*k*lagu*k*lako
ni madzolo laya ma hleka-
hlekako;
13 Mu maha tin*d*lela to lulama
ta mikonzo ya *n*wina, kasi
laba ba kwitako ba nga ha-
mbuki n*d*leleni, kanile*z*i ba
hanyiswa.
Gal. 6. 1.

14 Lanzelani kurula ni banhu
bon*k*le, ni kubasiswa loku
ku nga woniwiko hi munhu
yena Hosi:
Mat. 5. 8. Roma 12. 18. & 14. 19.
2 Kor. 7. 1. Efe. 5. 5. 2 Tim. 2. 22.
15 Mu cuwukisisa ku nga taku
a hi kona munhu a kiyele-
lako a wuxinji ga Nungu-
ngulu; ku ngaku a mutsu
wa kubaba wu mila wu mu
xanisa *n*wina, na hi wona a
banyingi ba onhakaliswa;
2 Kor. 6. 1. Gal. 5. 4. xip. 3. 12.
16 Ku ngata kala ku hi kona
a xibayi, ni munhu wa ma-
fenya, kota Esau loyi hi xi-
kemu xa kuga i lo xabisa a
wutewula gakwe.
Efe. 5. 3. Kol. 3. 5. 1 Tesa. 4. 3.
17 Hakuba ma *z*i ti*b*a hambu
le*z*i hi le nzako a nga la-
ba a kuga a tsomba ya
kukatekiswa, i lo kane-
twa (hakuba a ka ha hu-
nzuluswangi), hambu le*z*i a
nga hlayisisa nguvu ku ku-
laba hi mohloti.
xip. 6. 6.

18 Hakuba a mu se kuta xi-
tsungeni lexi xi felako ku
henyiwa, ni kuswako hi
nzilo, ni le ntimeni, ni le
munyani, ni le ma wu-
*n*weni,
Roma 6. 14. & 8. 15. 2 Tim. 1. 7.
19 Ni ku yimba ka punzu, ni
gezu ga timhaka; legi gezu
laba ba gi zwileko ba alako
baku a ku nga kanilwi a
mhaka kambe ka bona:
20 Hakuba ba wa nga ni kuti-
misela le*z*i *z*i nga layilwe,
Loku a xihari xi henya a
xitsunga xi ta ganglwa hi
mari*b*ye;
21 Le*z*o a kucabeka ku wa ku-
wonekeliswa, loku Mosi a
nga wula, Nzi na ni hlane-
kero ni kura*d*lama:
22 Kanile*z*i *n*wina mi tile xi-
tsungeni xa Zioni, ni le
mutini wa Nungungulu a
hanyako, a Jerusalema ga le
tilweni, ni ka tingelosi ti
nga hlayiwiko,
Gal. 4. 26. Fil. 3. 20. Kuv. 3. 12. & 21.
2, 10. Jude 14.
23 Ni le mu *k*langanweni lowu
wa hombe ni ceci ya mate-
wula yi hlayelweko le tilwe-
ni, ni ka Nungungulu a
Mulamuli wa bon*k*le, ni ka
mimoya ya banhu bo lula-
ma yi lulamiswa,
Luka 10. 20. Fil. 3. 12. & 4. 3. xip.

11. 40. Jam. 1. 18. Kuv. 13. 8. & 14. 4.

24 Ni ka Jesu a muyimeli wa xivumelwano xi*s*wa, ni ka nkata wu *n*watsekelweko wu wulawulako *z*inene ku hunza a wa Abela.
xip. 8. 6. & 9. 15. & 10. 22. & 11. 4. 1 Pet. 1. 2.

25 Cuwukani a ku kala mu nga mu ali loyi a wulawulako. Hakuba loku bona ba nga ponangi, laha na alile loyi a nga ba laya laha misabeni, nguvu ka hina a hi nga ta pona, loku hi mu fularela loku a hi layako le tilweno :
xip. 2. 2, 3. & 3. 17. & 10. 28, 29.

26 Loyi a gezu gakwe *z*onake gi nga tsekatsekisa a misaba : kanile*z*i makunu i tsumbisile, aku, A nzi nga engeta nzi tsekatsekisa misaba kambe yoce, kanile*z*i ni tilo kambe.

27 Ni leyi a mhaka, Nzi engeta kambe, ku wonisa hi ku mbuluka ka le*z*i *z*ilo *z*i hlekahlekisilweko, kota le*z*i *z*i nga *z*ilo *z*i mahilweko, kasi le*z*i *z*ilo *z*i ta kala kutsekatsekiswa *z*i ta sala.
Mat. 24. 35. 2 Pet. 3. 10. Kuv. 21. 1.

28 Ngahile*z*o, na hi amukele a mufumo lowu wu nga hi ko ni tsekatsekiswa, nga hi hi ni wuxinji, legi hi ta nga nyikela ha gona a munyikelo wu tsakisako ka Nungungulu *z*i*n*we ni xicawo ni kuxalala :

29 Hakuba Nungungulu u hi nzilo wu hisako.
2 Tesa. 1. 8. xip. 10. 27.

XIPIMO 13.

1 Nga kuranza ka bamaka*b*ye ku simamisa.
Roma 12. 10. 1 Tesa. 4. 9. 1 Pet. 1. 22. & 2. 17. & 3. 8. & 4. 8. 2 Pet. 1. 7. 1 Joh. 3. 11, &c. & 4. 7, 20, 21.

2 Mu nga ri*b*ali ku koma kwatsi a bapfumba, hakuba hi lexi ba*n*wani ba lo amukela a tingelosi na ba nga ti*b*i.
Mat. 25. 35. Roma 12 13. 1 Tim. 3. 2. 1 Pet. 4. 9.

3 Alakanyani bona laba ba kotsilweko, kwatsi mu ko*n*wa *z*inwe nabo ; ni laba ba komiwako hi kubiha, mu kwatsi *n*winawu kambe mu lomo mirini.
Mat. 25. 36. Roma 12. 15. 1 Kor. 12. 26. Kol. 4. 18. 1 Pet. 3. 8.

4 A kutekana ku sasekile ka banhu bon*k*le, nga ni sangu gi nga hi na *z*ibi : hakuba a *z*ibayi ni *z*irembi Nungungulu i ta *z*i lamula.
1 Kor. 6. 9. Gal. 5 19, 21. Efe. 5. 5. Kol. 3. 5, 6. Kuv. 22. 15.

5 Nga *n*wina mu *k*la*k*leka kuranzeni ka mali ; eneliswani hi le*z*i *z*ilo mu nga nazo : hakuba a wutsumbu gakwe wa wula, A ku nzi nga ta hluleka ha wena, kani hi ka yini a nzi nga tsika wena.
Mat. 6. 25, 34. Fil. 4. 11, 12. 1 Tim. 6 6, 8.

6 Nga hi *z*ona hi ku tiyahlana ha wula,

A Hosi hi muvuni wa mina ; mina a nzi nga ta caba : xini a ta nga xi maha munhu ka mina ke?

7 Alakanyani laba ba fumi-

leko hehla ka *n*wina, laba
ba wulawulako ka *n*wina a
mhaka ya Nungungulu;
mu pimisisa hi ku famba ka
kuhanya ka*b*ye, mu ringa-
nisa kukoleka ka*b*ye.
xipm. 17. xip. 6. 12.
8 Jesu Kristu hi ywaloyi wa
tolo nu nyamu*k*la, ina kala
kupinzuka.
Joh. 8. 58. xip. 1. 12. Kuv. 1. 4.
9 Mu nga hambukiswi hi ti-
xaka tinyingi ta kugonzisa
ka banhu: hakuba *z*i sase-
kile le*z*aku a mbilu yi yimi-
swa hi wuxinji; na ku nga
hi kuga, loku laba ba ku
labisisako ku nga ba vuna-
ngiko.
Roma 14. 17. Efe. 4. 14. & 5. 6. Kol. 2. 4, 8, 16. 1 Tim. 4. 3. 1 Joh. 4. 1.
10 Hina ni alati, laha ba nga
faneliko ku nga ba gela
kona, laba ba kozelako ta-
bernakeli.
1 Kor. 9. 13. & 10. 18.
11 Hakuba a mimiri ya *z*ihari
le*z*o, le*z*i a nkata wa *z*ona
wu nga nehwa lomo wutsa-
*n*weni gi hi mupristi wa ho-
mbe kota munyikelo wa
kuonha, *z*i wa hiswa le ha-
n*d*le ka gobela.
12 Ngahile*z*o Jesu kambe, kasi
a fela ku basisa hi nkata wa
*n*winyi, i lo xaniseka leha-
n*d*le ka nyangwa.
Joh. 19. 17, 18. Mit. 7. 58.
13 Nga hina hikwalaho hiya
ka yena lehan*d*le ka gobela,
na hi rwele kurukwe kakwe.
xip. 11. 26. 1 Pet. 4. 14.
14 Hakuba laha hina a hi na
muti wa ku tsama, kanile*z*i
hi laba muti lowu wu ta
nga ta.
Fil. 3. 20. xip. 11. 10, 16. & 12. 22.
15 Hi kota yena nga hi nyike-
la a nyikelo wa kubonga ka
Nungungulu hi simamisisa,
le*z*aku ngalo, a mihanzo ya
milomu leyi yi vumelako
bito ga yena.
Efe. 5. 20. 1 Pet. 2. 5.
16 Kanile*z*i a ku maha kusasa
ni kuwulawula hi nga ko-
hlwi: hakuba hi minyikelo
ya ku ngahi Nungungulu
wa tsakiswa kwatsi.
Roma 12. 13. 2 Kor. 9. 12. Fil. 4. 18. xip. 6. 10.
17 Mu ba ingisa laba ba mu
fumeleko, mu koza ka bo-
na: hakuba bona ba rinzela
a mihefemulo ya *n*wina,
kwatsi bona ba ta nga tsa-
nza; kasi ba fela ku maha
le*z*i hi kutsaka, na ku nga
hi hi kulo: hakuba le*z*i *z*i
nga vuni ncumo ka *n*wina.
Mit. 20. 26, 28. Fil. 2. 29. 1 Tesa. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. xipm. 7.
18 Hi kombeleleni hina: ha hi
kurumetilwe le*z*o hi na ni
timbilu to saseka na hi xuba
kuhanya hi ti*t*ralo ka *z*ilo
*z*on*k*le.
Mit. 23. 1. & 24. 16. Roma 15. 30. 2 Kor. 1. 12. Efe. 6. 19. Kol. 4. 3. 1 Tesa. 5. 25. 2 Tesa. 3. 1.
19 Nza mu laya ha hombe ngu-
vu a ku maha le*z*i, kasi nza
wuyiselwa ka *n*wina loku-
loku.
File. 22.
20 Makunu Nungungulu wa
kurula, loyi a hi wuyisileko
kambe hi ka bafileko a mu-

risi wa hombe wa tiyivi na
hi nkata wa xivumelwano
xa kupinzuka, yena a Hosi
ya hina Jesu,
Joh. 10. 11, 14. Mit. 2. 24, 32. Roma 4. 24. & 8. 11. & 15. 33. 1 Kor. 6. 14. & 15. 15. 2 Kor. 4. 14. Gal. 1. 1. Kol. 2. 12. 1 Tesa. 1. 10. & 5. 23. xip. 10. 29. 1 Pet. 1. 21. & 2. 25. & 5. 4.

21 A mu mahe mu mbelela ka
*z*ilo *z*on*k*le *z*o saseka a ku
maha kuranza kakwe, na
tira ka hina le*z*i *z*i tsaki-
sako mahlweni yakwe, hi
Jesu Kristu; ka yena nga
ku hi kona a wukoso kala
kupinzuka ni kupinzuka.
Ameni.
Gal. 1. 5. Fil. 2. 13. 2 Tesa. 2. 17. 2 Tim. 4. 18. 1 Pet. 5. 10. Kuv. 1. 6.

22 Kanile*z*i nza mu laya *n*wi-
na, bamaka*b*ye, rwalani a
mhaka ya kulaywa: hakuba
nzi tsalile ka *n*wina hi ti-
mhaka ti tsongwani.
1 Pet. 5. 12.

23 Mu ti*b*a le*z*aku a maka*b*ye
wa kina Timote i *k*la*k*lisi-
lwe; loku ata *z*ale*z*i, nzi ta
mu wona *n*wina na yena.
1 Tesa. 3. 2. 1 Tim. 6. 12.

24 Ba runguleni laba ba mu
fumeleko, ni bon*k*la laba bo-
basa. Laba ba le Italia ba
mu rungula.
xipm. 7, 17.

25 A wuxinji a gi be ka *n*wi-
na *n*wen*k*le. Ameni.
Tit. 3. 15.

I PAPILO GA JAMESI.

XIPIMO 1.

1 Jamesi, a nanza ga Nu-
ngungulu ni ga Hosi Jesu
Kristu, ka kume ga tixaka
ni timbiri ti hangalakileko
nza ti rungula.
Joh. 7. 35. Mit. 2. 5. & 8. 1. & 12. 17. & 15. 13. & 26. 7. Gal. 1. 19. & 2. 9. Tit. 1. 1. 1 Pet. 1. 1. Jude 1.

2 Nga mu wula ku kutsaka
kon*k*le, bamaka*b*ye, laha na
mu cikelelwa hi wunyingi
ga kuringwa;
Mat. 5. 12. Mit. 5. 41. Heb. 10. 34. 1 Pet. 1. 6. & 4. 13, 16.

3 Na mu ti*b*a le*z*aku a kutala
ka kukoleka ka *n*wina ku
maha ku honisela.
Roma 5. 3.

4 Nga kuhonisela ku hi ni ku-
tira kumbeleleko, kasi ma
mbeleliswa futsi, mu nga
vumali ncumo.

5 Kanile*z*i loku a nga a hi
kona wa *n*wina a vumalako
ku*k*lariha, nga a kombela
ka Nungungulu, loyi a nyi-
kako ka bon*k*le hi matsenya
a nga ganganwi; ku ta nyi-
kwa ka yena.
Mat. 7. 7. & 21. 22. Marku 11. 24. Lu-

ka 11. 9. Joh. 14. 13. & 15. 7. & 16.
23. 1 Joh. 5. 14, 15.

6 Kanilezi a kombele hi kuko-
leka, na a nga kanakani
ncumo: hakuba loyi a kana-
kanako i kota a *b*yandlati
ga bimbi gi ku kuletwako
hi mheho gi hoxwa.

Marku 11. 24. 1 Tim. 2. 8.

7 Nga loyi munhu a nga ala-
kanyi a ku ngalo i ta amu-
kela ncumo xa le ka Hosi;
8 A munhu loyi a nga ni ti-
mbilu timbiri, wa n*d*lenga-
n*d*lengiswa ku fambeni ka
yena kon*k*le.

xip. 4. 8.

9 Kanilezi a nakulori loyi wa
xisiwana a tsakiswa hi lezi
zi *k*lakusilweko ka yena:
10 Ni loyi a fumileko, a tsaki-
swe hi lezi zi koramisilwe-
ko: hakuba zi kota a zitsa-
ngi za *b*yanyi i ta hunza.

1 Kor. 7. 31. xip. 4. 14. 1 Pet. 1. 24.
1 Joh. 2. 17.

11 Hakuba a gambo gi tsuwu-
ka ni mheho yi wu*k*lahule-
lako wu wunisa a *b*yanyi;
ni zitsangi za kona zi *k*la-
*k*leka, ni ni kumbombiswa
ka *b*yanyi ku *n*walala: zi
ngaho ni munhu wo fuma i
ta wuna tin*d*leleni takwe
ton*k*le.

12 I katekile loyi munhu a
timiselako a kuringwa: ha-
kuba laha na nga a hlolisi-
silwe, yena i ta amukela a
xi*d*lo*d*lo xa wutomi, lexi a
Hosi yi tsumbisileko laba ba
yi ranzako.

Mat. 10. 22. & 19. 28, 29. 1 Kor. 9. 25.

2 Tim. 4. 8. xip. 2. 5. Heb. 12. 5.
1 Pet. 5. 4. Kuv. 2. 10. & 3. 19.

13 Nga munhu a nga wuli laha
na ringwa, aku nzi ringwa
hi Nungungulu: hakuba
Nungungulu a koti ku ri-
ngwa hi kubiha, a wutsu-
mbu gakwe a nga na ku
ringa munhu:
14 Kanilezi a munhu ni mu-
nhu wa ringiwa, laha na
kokilwe hi kumbilukela ka-
kwe yena *n*winyi, a hambu-
kiswa.
15 Zonake a ku mbilukela, la-
ha na kupfepfile, ku*t*rala
kuonha: ni kuonha, laha
ku nga kukulile, ku banga
kufa.

Roma 6. 21, 23.

16 Mu nga kohliswi, bamaka-
*b*ye ba ranzekako.
17 Zonkle zinyikiwo zo saseka
ni zinyikiwo zon*k*le lezi zi
mbeleleko zita hi le hehla,
zi relela hi le ka Dadani wa
kuwonekela, a ka yena a
ku na kuhunzuluka, hambu
ni nzutana lowu wu hunzu-
lukako.

Joh. 3. 27. Roma 11. 29. 1 Kor. 4. 7.

18 Hi kuranza kakwe i lo hi
*t*rala hi mhaka ya zinene,
kasi ha maha lixaka la mi-
hanzo yo rangula ka zima-
hwa zakwe.

Joh. 1. 13. & 3. 3. 1 Kor. 4. 15. Efe. 1.
12. 1 Pet. 1. 23. Kuv. 14. 4.

19 *N*wina ma xi ti*b*a lexi, ba-
maka*b*ye ba mina ba ranze-
kako, Nga a banhu bon*k*le
ba ha*k*lisa kuzwa, ba nono-
ka ku wulawula, ba nonoka
ku zangara:

20 Hakuba a zanga ya banhu
a yi tiri a kululama ka Nu-
ngungulu.
21 Ngahilezo hoxani kule a *z*i-
bi ni kukamanyetwa hi ku-
biha, mu yi amukela hi ku
tikoramisa a mhaka leyi yi
*b*yalilweko, leyi yi kotako
ku hanyisa mihefemulo ya
*n*wina.
Mit. 13. 26. Roma 1. 16. 1 Kor. 15. 2. Efe. 1. 3. Kol. 3. 8. Tit. 2. 11. Heb. 2. 3. 1 Pet. 1. 9. & 2. 1.
22 Kanile*z*i *n*wina nga mu hi
*z*itiri *z*a mhaka, mu nga hi
*z*izwi zoce, mu ko*k*lisa a
wutsumbu ga *n*wina.
Mat. 7. 21. Luka 6. 46. & 11. 28. Roma 2. 13. 1 Joh. 3. 7.
23 Loku a hi kona loyi a nga
muzwi wa mhaka, na a nga
hi mumahi, i kota munhu
loyi a cuwukako ngohe ya-
kwe lomo wonini:
Luka 6. 47, &c. xip. 2. 14, &c.
24 Hakuba yena wa wona wu-
tsumbu gakwe, na a suka,
a kohlwa le*z*aku i wa hi
munhu wa ku yiniyini.
25 Kanile*z*i loyi a cuwukako
ka nayo wu mbeleleko, a
nayo wa ku*k*la*k*leka, a no-
nohisa le*z*o, na nga hi mu-
*n*we loyi a kohlwako, kani-
le*z*i a mumahi loyi a tirako,
loyi munhu i ta katekiswa
kumaheni ka yena.
Joh. 13. 17. 2 Kor. 3. 18. xip. 2. 12.
26 Loku a hi kona a alakanya-
ko ku ngalo wa kolwa, laha
na a nga komi lirimi lakwe
kanile*z*i i kohlisa mbilu ya-
kwe, a kukolwa ka munhu
loyi a hi ncumo.
1 Pet. 3. 10.
27 A kolo yi basileko ni yi nga
hiko ni *z*ibi mahlweni ka
Nungungulu wa hina ni
Dadani hi leyi, hi kuya ka
laba ba felweko ni tinoni
kuxanisekeni ka*b*ye, a ti
gongola a nga hi na bala hi
*z*a tiko.
Mat. 25. 36. Roma 12. 2. xip. 4. 4. 1 Joh. 5. 18.

XIPIMO 2.

1 Bamaka*b*ye ba mina, mu
nga komi a kukoleka ka
Hosi ya hina Jesu Kristu, a
Hosi ya wukosi, hi ku hla-
wula banhu.
Mat. 22. 16. 1 Kor. 2. 8. xipm. 9. Jude 16.
2 Hakuba loku kuta sinago-
geni ga *n*wina a munhu na
hi pera ya nzalama, ni tingu-
wo to saseka, na kuta ka-
mbe a munhu wa xisiwana
na a mbele a tinguwo to
biha;
3 Mu mu languta loyi a a
mbeleko tinguwo to saseka,
mu ku ngalo, Tsama laha
wena ka wutsamo go sase-
ka; mu wuya mu ku ngalo
ka loyi a ambeleko tinguwo
to biha, Tsama laho, kutani
tsama wena lahasi ka xike-
getelo xa mikonzo ya mina;
4 *N*wina a mu hambanyisi
kupimeni ka *n*wina ke, mu
lamula hi kulamula ko biha
ke?
5 Ingisani, bamaka*b*ye ba mi-
na ba ranzekako; Nungu-
ngulu a nga ba hlawulangi
ke laba ba *z*isiwana tikweni
kasi ba fumiswa hi kuko-

leka, ni *zitr*alwa *za* mufumo
luwu wu tsumbisilweko la-
ba ba ranzako yena ke?
Mat. 5. 3. Luka 6. 20. & 12. 21, 32. Joh. 7. 48. 1 Kor. 1. 26, 28. & 2. 9. 1 Tim. 6. 18. 2 Tim. 4. 8. xip. 1. 12. Kuv. 2. 9.
6 Kanile*z*i mu tsikile loyi wa
xisiwana a munhu. Laba
ba fumileko a ba mu xa-
nisi ke, a wutsumbu ga*b*ye
ba mu kokobisi mahlweni
ka *z*itsamo *za* kulamula
ke?
Mit. 13. 50. & 17. 6. & 18. 12. 1 Kor. 11. 22. xip. 5. 6.
7 A ba mahi a nzukano ka
bito legi *n*wina mu bitani-
lweko ha gona ke?
8 Ahemba loku mu tatisa a
nayo lowu wo saseka, kota
hi ka mitsalo, U ta ranza
wa akelana na wena kota
lezi u ti ranzako wena, mu
maha kwatsi:
Mat. 22. 39. Roma 13. 8, 9. Gal. 5. 14. & 6. 2.
9 Kanile*z*i loku mu hi ni ku-
hlawula munhu, ma onha,
na mu woniswa hi nayo ku
ngalo mu *z*ionhi.
xipm. 1.
10 Hakuba kani hi wihi a hla-
yisako a nayo won*k*le, kani-
le*z*i a *k*lula ka nayo mu*n*we,
i na ni kuonha ka wona
won*k*le.
Mat. 5. 19. Gal. 3. 10.
11 Hakuba yena loyi a nga
wula, U nga rembi, i wula
kambe, U nga dayi. Ma-
kunu loku u nga rembi,
kanilezi u daya, u muonhi
wa nayo.
12 Lezo kanelani *n*wina, le*z*o
mahani, kota banhu laba ba
lamulwako hi nayo wa ku-
*k*la*k*leka.
xip. 1. 25.
13 Hakuba a kulamula a ku na
wuxinji ka yena loyi a nga
hi ko na wuxinji: a wuxi-
nji ga dzunzeka kulamu-
lweni.
Mat. 6. 15. & 18. 35. & 25. 41, 42. 1 Joh. 4. 17, 18.
14 Ku vuna yini kona, bama-
ka*b*ye ba mina, loku munhu
aku i na ni kukoleka, na
nga hi na mitiro? kukoleka
ku ta mu hanyisa ke?
Mat. 7. 26. xip. 1. 23.
15 Loku a nakuloni kutani ma-
kweru, a hi xi*b*yiri, na a
vumala kuga ka masiku ni
masiku,
Luka 3. 11.
16 A mu*n*we wa *n*wina a ku
ka bona, Fambani hi kuru-
la, mu kufumela mu tati-
swa; na mu nga nyikangi
a *z*ilo *z*i labekako mirini;
ku vuna hi ku yini ke?
1 Joh. 3. 18.
17 Lezo ni kukoleka, loku ku
nga hi ni mitiro, ku file a
wutsumbu ga kona.
18 Ina, a munhu i ta wula,
Wena u na ni kukoleka,
mina nzi na mitiro: nzi ko-
mbise a kukoleka ka wena
na ku hi haba mitiro, nzi ta
ku kombisa hi mitiro ya
mina a kukoleka ka mina.
xip. 3. 13.
19 Wena wa kolwa le*z*aku Nu-
ngungulu mu*n*we; u maha
kwatsi: ni madimoni ma
kolwa, ma rurumela.
Mat. 8. 29. Marku 1. 24. & 5. 7. Luka 4. 34. Mit. 16. 17. & 19. 15.

20 Kanile*z*i wena u ta *z*i ti*b*a,
O munhu u nga hi ko ncu-
mo, le*z*aku a kukoleka ku
nga hiko na mitiro ku file
ke?
21 Abrahama a dadani wa hina
a nga wa nga basiswangi hi
mitiro ke, laha a nga nyi-
kele a Isaka a *n*wana wa-
kwe a latini ke?
22 Wena wa wona le*z*aku a
kukoleka kakwe ku lo ma-
hwa hi mitiro yakwe, na hi
mitiro a kukoleka ku lo
mahwa ku mbeleliswa;
Heb. 11. 17.
23 Ni mitsalo yi lo tatiswa leyi
ya ku ngalo, Ni Abrahama
i lo kolwa Nungungulu, ku
lo hlelwa ka yena a ku ku-
lulama; i lo bitanwa le*z*aku
i xaka ga Nungungulu.
Roma 4. 3. Gal. 3. 6.
24 *N*wina ma wona le*z*aku hi
mitiro a munhu wa basi-
swa, na ku nga hi kukoleka
koce.
25 Ku lo kotisa le*z*o ka Rahabi
xibayi i lo basiswa hi mitiro
ke, laha a nga a mukela a
mitsumi, a yi fambisa hi
yi*n*wani n*d*lela?
Heb. 11. 31.
26 Hakuba kota miri wu nga
haba moya wu file, le*z*o ka-
mbe a kukoleka ku nga ha-
ba a mitiro ku file.

XIPIMO 3.

1 Mu nga mahi bagonzisi ba-
nyingi, bamaka*b*ye, ni mu
ti*b*a le*z*aku hi ta amukela
kulamulwa ka hombe.
Mat. 23. 8, 14. Luka 6. 37. Roma 2. 20, 21. 1 Pet. 5. 3.
2 Hakuba hi ka *z*ilo *z*o tala
hina hon*k*le ha kubeka.
Loku a nga hi kona a nga
kungubanyekako hi kuwu-
lawula kakwe, ywaloye i hi
munhu a mbeleleko, wa *z*i
kota a ku gonga a miri
wakwe won*k*le.
Mat. 12. 37. xip. 1. 26. 1 Pet. 3. 10. 1 Joh. 1. 8.
3 Makunu loku hi engenisa
mikaba milo*n*wini ya ma-
haxi, kasi ma fela ku hi
ingisa, ha hunzulusa mimi-
ri ya wona yon*k*le.
4 Manga*b*ye, ni mataru ka-
mbe, hambu le*z*i ma nga ya
hombe, ma nikinywa hi
mheho yi bubutsako, ma
renzelekiswa hi lemi yi tso-
ngwani, laha a nduna yi
ranzako ha kona.
5 Le*z*o a lirimi xirwana xi
tsongwani, la ku kumuka
*z*ilo *z*a hombe. Languta, ti-
hunyi ta yini ti lumekelwa-
ko hi nzilwanyana wu tso-
ngwanyanyani!
6 A lirimi li hi nzilo: hi tiko
ga kubiha xikari ka *z*iro *z*a
hina a lirimi, li nyenyezisa-
ko a miri won*k*le, li hisa-
ko a xibiri xa dzumba ga
hina, li xi lumekela gehe-
ne.
Mat. 15. 11, 18, 19, 20. Marku 7. 15, 20, 23.
7 Hakuba a tixaka ton*k*le ta
*z*ihari ni tinyenyani, ni *z*ilo
*z*o kokako a ni *z*ilo *z*a le bi-
mbini, *z*a fuywa, ni *z*i fuyi-
lwe hi banhu:
8 Kanile*z*i a lirimi a li na ku
fuywa hi munhu; li hi ku-

biha ku nga hlulwiko, li
tele hi wutsulu gi dayako.
9 Ha lona ha kesa a Hosi ni
Dadani; hi lona a rukatela
a banhu, laba ba mahilwe-
ko hi kufanana ka Nungu-
ngulu:
10 Ka wona walowu nomu
mu*n*we ku humako kuka-
tekisa ni kurukatela. Ba-
maka*b*ye ba mina, nga le*z*i
*z*ilo *z*i nge ngaho.
11 Ni hlowo a yi humesa wu-
tsamo gi*n*we a mati yo na-
nziha ni yo baba ke?
12 Ni sinya ya kuwu, bama-
ka*b*ye, a yi na ku *t*rala a
maolivi, wonawu makuwu
a mavini ke? ge ni mati yo
baba a ma na ku nanzi-
ha.

13 Hi wihi a *k*larihileko na
pimako xikari ka *n*wina ke?
nga na yena a kombisa a
kuhanya kakwe hi mitiro
yo saseka hi ti*t*ralo ni ku-
*k*lariha.
Gal. 6. 4. xip. 1. 21. & 2. 18.
14 Kanile*z*i loku mu nga mu
hi ni wukuxu ga kubaba ni
kungangamuka timbilwini
ta *n*wina, mu nga ti kulise
mu nga hembeli a *z*inene
wu*n*wa.
Roma 2. 17, 23. & 13. 13.
15 Loku ku*k*lariha a hi ku*k*la-
riha ku releleko hi le hehla,
kanile*z*i ka ka misaba, ka
ka banhu, ka ka madimo-
ni.
Fil. 3. 19. xip. 1. 17. Jude 19.
16 Hakuba a wukuxu ni ti-
mbiti laha ku nga kona, ku
kona ni xipitipiti ni ku ma-
ha kon*k*le ka kubiha.
1 Kor. 3. 3. Gal. 5. 20.
17 Kanile*z*i a ku*k*lariha loku
ku nga ka le hehla kuranga
ku hla*z*ekile, ku na ni ku-
rula, ku wunene, ku kome-
ka kwatsi, ku tala hi ti*t*ralo
ni mihanzo yo saseka, a ku
na ku hlawula, a ku na ku
xengetela.
Roma 12. 9. 1 Kor. 2. 6, 7. 1 Pet. 1.
22. & 2. 1. 1 Joh. 3. 18.
18 A mihanzo ya kululama yi
*b*yalwa kuruleni hi bona
laba ba mahako kurula.
Mat. 5. 9. Fil. 1. 11. Heb. 12. 11.

XIPIMO 4.

1 Yita hi kwihi impi ni kuta
hi kwihi kulwa xikari ka
*n*wina ke? a kuti ha kona,
kona lomo kumbulukeleni
loku ku nga lomo *z*irweni
*z*a *n*wina ke?
Roma 7. 23. Gal. 5. 17. 1 Pet. 2. 11.
xipm. 3.
2 Ma mbulukela, a mu na
ncumo: ma daya, na mu na-
bela, a mu na ku *z*i kuma:
malwa mu kanetana; a mu
ku kuma ncumo, hakuba a
mu kombeli.
3 *N*wina ma kombela a mu
na ku amukela, hakuba mu
kombela hi kubiha, kasi ma
ku hangalasa kumbilukele-
ni ka *n*wina.
1 Joh. 3. 22. & 5. 14.
4 *N*wina *z*irembi a mu *z*i ti*b*i
le*z*aku a wuxaka ni legi tiko
wu mbulala ka Nungungu-
lu ke? Hikwalaho kani hi-
wihi loyi a nga ni wuxaka
ni legi tiko u maha wutsu-

mbu gakwe a nala ka Nu-
ngungulu.
Joh. 15. 19. & 17. 14. Gal. 1. 10. 1 Joh. 2. 15.
5 Kutani *n*wina mu alakanya
lezaku mitsalo yi wula ma-
hala ke? A moya lowu a
wu mahileko ku tsama na
hina wu xuba wukuxu ke?
6 Kanilezi i nyika kambe wu-
xinji. Ngahilezo a mutsalo
wa wula, Nungungulu wa
ala laba ba matsanza, kani-
lezi a nyika wuxinji ka laba
ba ti koramisako.
Mat. 23. 12. Luka 1. 52. & 14. 11. & 18. 14. 1 Pet. 5. 5.
7 Hikwalaho nga mu ingisa
ka Nungungulu; mu ala
satani, yenawu i ta mu ca-
ba *n*wina.
Efe. 4. 27. & 6. 11. 1 Pet. 5. 9.
8 Tsinelani ku suhani ka Nu-
ngungulu, yenawu i ta tsi-
nela ku suhani ka *n*wina.
Hlazani man*d*la ya *n*wina,
*n*wina zionhi; mu basisa ti-
mbilu ta *n*wina, *n*wina ba
timbilu timbiri.
xip. 1. 8. 1 Pet. 1. 22. 1 Joh. 3. 3.
9 Nga mu xaniseka, mu hlo-
mula, mu rila: nga kuhleka
ka *n*wina ku kunzulwa xi-
rilo, ni kutsaka ka *n*wina
ku hi ku ti tsa*n*wisa.
Mat. 5. 4.
10 Koramisani wutsumbu ga
*n*wina mahlweni ka Hosi,
yona yi ta mu ku kumuki-
sa *n*wina.
Mat. 23. 12. Luka 14. 11. & 18. 14. 1 Pet. 5. 6.

11 Mu nga hlebani, bamaka-
*b*ye. Loku a hlebako ma-
ka*b*ye, kutani a lamulako
maka*b*ye, i hleba nayo, i
lamula nayo: kanilezi loku
wena u lamula a nayo, we-
na a ku mumahi wa nayo,
kanilezi u mulamuli.
Mat. 7. 1. Luka 6. 37. Roma 2. 1. 1 Kor. 4. 5. Efe. 4. 31. 1 Pet. 2. 1.
12 Mu*n*we ntsena a nga mu-
nyiki wa nayo a nga mula-
muli, yena loyi a kotako
kuhanyisa ni kudaya: kani-
lezi hi wena mani loyi a u
lamulako a wa akelane wa
wena ke?
Mat. 10. 28. Roma 14. 4, 13.

13 Tanani, *n*wina mu wula-
ko, Nyamu*k*la kutani ma-
nziko hi ta famba mutini
lowo, hi tsama lembe kona,
hi xabisa, hi binzula:
Luka 12. 18, &c.
14 Ma wula *n*wina lezi mu nga
zi ti*b*iko za manziko. Ku hi
yini a wutomi ga *n*wina ke?
Hakuba *n*wina mu mbera, le-
yi yi nga kona hi xikatanya-
na, zonake yi nyamalala.
xip. 1. 10. 1 Pet. 1. 24. 1 Joh. 2. 17.
15 Lezaku nga mu fanela ku
wula lezi, Loku yi nga Hosi
yi zi ranza, hi ta ba ni ku-
hanya, hi maha lezi ni lezo.
Mit. 18. 21. 1 Kor. 4. 19. & 16. 7. Heb. 6. 3.
16 Kanilezi makunu ma buma
matsanzeni ya *n*wina: ko-
n*k*le ku maha ka ku ngahi
ku biha.
1 Kor. 5. 6.
17 Hikwalaho ka yena loyi a
zi ti*b*a ku maha kululama,
a nga ku mahi, ka yena ku
hi kuonha.
Luka 12. 47. Joh. 9. 41. & 15. 22. Roma 1. 20, 21, 32. & 2. 17, 18, 23.

XIPIMO 5.

1 Tanani, *n*wina mu fumile-
ko, mu rila hi mikosi, hi
kuxaniswa loku ku ta nga-
ta hehla ka *n*wina.
Luka 6. 24. 1 Tim. 6. 9.
2 *Z*ifuyo *z*a *n*wina *z*i bolile,
ni tinguwo ta *n*wina ti gi-
lwe hi sumba.
Mat. 6. 20. xip. 2. 2.
3 A nzalama ya *n*wina ni sili-
va *z*i tsutsumbele; a kutsu-
tsumbala ka *z*ona ku ta ba
a wukustumunyu ha *n*wi-
na, ku taga a nyama ya
*n*wina kota nzilo. Mu hle-
ngeletele a mipfuno ya *n*wi-
na masikwini ya kugumesa.
Roma 2. 5.
4 Langutani, a kurihwa ka
*z*itiri *z*i hulileko masi*n*wini
ya *n*wina, loku *n*wina mu
beletelako hi wu*k*lari, ku
rila: ni kurila ka bona laba
ba hulako ku cikele ka Hosi
ya le Sabaoti.
5 Mu hanyile hi kuanwa mi-
sabeni, mu buzile; mu noni-
sile a timbilu ta *n*wina a
sikwini ku*k*labyilweko ma-
banjeni.
Luka 16. 19, 25. 1 Tim. 5. 6.
6 *N*wina mu ba konile, *n*wina
mu dele laba ba lulamileko;
a nga mu holobisi *n*wina.
xip. 2. 6.

7 Hikwalaho nga mu timise-
la, bamaka*b*ye, ku kala ku-
teni ka Hosi. Languta, a
murimi wa labelela a miha-
nzo yo saseka ya misaba, na
timisela hi ka yona, yi kala
yi amukela a vula yo sa-
ngula ni yo gumesa.
8 Nga *n*winawu mu timisela;
mu yimisa timbilu ta *n*wina:
hakuba a kuta ka Hosi ku
tsinele.
Fil. 4. 5. Heb. 10. 25, 37. 1 Pet. 4. 7.
9 Mu nga kalali, bamaka*b*ye,
ka mu*n*we ni mu*n*wani, ka-
si mu nga lamulwi: manga-
*b*ye, a mulamuli i yimile
mahlweni ka nyangwa.
Mat. 24. 33. 1 Kor. 4. 5. xip. 4. 11.
10 Tekani, bamaka*b*ye, a xiwo-
nelo xa kuxaniseka ni kuti-
misela, xa baprofeti laba ba
nga wulawula bitweni ga
Hosi.
Mat. 5. 12. Heb. 11. 35, &c.
11 Langutani, ha bita ba kate-
kisilwe laba ba kutimisela-
ko: mu zwile hi kutimisela
ka Joba, mu wonile a ku-
gumelwa ka Hosi, ku yini a
wusiwana a Hosi ni ti*t*ralo.
Mat. 5. 10, 11. & 10. 22.

12 Kanile*z*i hehla ka *z*ilo *z*o-
n*k*le, bamaka*b*ye ba mina,
mu nga hlambanyi, hambu
ni tilo, hambu ni misaba, ge
ni kwihi kuhlambanya: ka-
nile*z*i nga a ina wa *n*wina a
hi ina, ni ahihi wa *n*wina a
hi ahihi; kasi mu nga weli
kulamulweni.
Mat. 5. 34, &c.

13 I kona xikari ka *n*wina a
xanisekako ke? nga a ko-
mbela. I kona a xalalako
ke? nga a yimbelela kubo-
nga.
Efe. 5. 19. Kol. 3. 16.
14 I kona xikari ka *n*wina a
ba*b*yako ke? nga a bitana
a masingalakati ya ceci;

nga bona ba kombela he-
hla kakwe, ba mu tota
hi mafura bitweni ga Ho-
si:
Marku 6. 13. & 16. 18.
15 A kombelo wa kukoleka ku
ta mu hanyisa loyi a ba*b*ya-
ko, ni Hosi yi ta mu hanyi-
sa; loku a nga yena na
onhile, i ta tsetselelwa.
Mat. 9. 2.
16 Mu vumela kuonha ka *n*wi-
na ka mu*n*we ni mu*n*wani,
mu kombelelana, kasi ma
fela kuhanyiswa. A kuko-
mbela ka munhu a lulami-
leko ka vuna nguvu kutire-
ni ka kona.
Joh. 9. 31. 1 Joh. 3. 22.
17 Elija i wa hi munhu a nga
ni xibiri xo kota xa hina, i
lo kombela hi ku labisisa
le*z*aku yi fela ku kala kuna
a vula; a yi nangi laha mi-
sabeni a malembe manharu
ni n*k*lanu wa tihweti ni yi-
*n*we.
Luka 4. 25. Mit. 14. 15.
18 Yena i lo kombela kambe;
a tilo gi lo nyika a vula, ni
misaba yi lo *t*rala mihanzo
ya yona.
19 Bamaka*b*ye ba mina, loku
a hi kona wa *n*wina a ha-
mbukako ka *z*inene, ni mu-
*n*wani a mu wuyisa;
Mat. 18. 15.
20 A a *z*i ti*b*e, le*z*aku loyi a wu-
yisako a xionhi ku hambu-
keni ka n*d*lela ya xona i ta
hanyisa muhefemulo kufe-
ni, i ta kumbunyeta a *z*onho
*z*inyingi.
Roma 11. 14. 1 Kor. 9. 22. 1 Tim. 4. 16. 1 Pet. 4. 8.

A PAPILO GO SANGULA GA PETRO.

XIPIMO 1.

1 Petro, a mupostoli wa Jesu
Kristi, ka bahlawulilweko
laba ba fambileko ba Ha-
ngalakileko Pontusi, Gala-
tia, Kapadokia, Asia, Bitu-
nia,
Joh. 7. 35. Mit. 2. 5, 9, 10. Jam. 1. 1.
2 Kota a kuti*b*a ka Nungu-
ngulu a Dadani hi mahlwe-
ni, kubasisweni ka Moya,
hi kuingiseni ni ku*n*watse-
kelweni ka nkata wa Jesu
Kristu: A wuxinji ka *n*wi-
na ni kurula a ku anziswe.
Roma 1. 7. & 8. 29. & 11. 2. Efe. 1. 4. 2 Tesa. 2. 13. Heb. 10. 22. & 12. 24. xip. 2. 9. 2 Pet. 1. 2. Jude 2.
3 A katekiswe Nungungulu
ni Dadani wa Hosi ya hina
Jesu Kristu, loyi hi kota ya
ti*t*ralo takwe ta hombe i lo
hi *t*rala kambe kuhanyeni
ka kutsumba hi kuvuka ka
Jesu Kristu hi bafileko,
Joh. 3. 3, 5. 1 Kor. 15. 20. 2 Kor. 1. 3.

Efe. 1. 3. 1 Tesa. 4. 14. xip. 3. 21. Tit. 3. 5. Jam. 1. 18.

4 Ka tsomba leyi yi nga boliko, yi nga hi ko ni *z*ibi, leyo yi nga wuniko, yi bekelwe *n*wina tilweni,

Kol. 1. 5. 2 Tim. 4. 8. xip. 5. 4.

5 Laba hi ntamo wa Nungungulu mu heletwa hi kukoleka kuhanyeni loku ku longeleko ku wonekeliswa xikatini xa kugumesa.

Joh. 10. 28, 29. & 17. 11, 12, 15. Jude 1.

6 Hikwalaho mu tsakako ha hombe ha kona, hambu le*z*i makunu hi xikati xi tsongwani, loku ku lebeka, ma ra*dl*amiswa hi kuringwa loku kunyingi,

Mat. 5. 12. Roma 12. 12. 2 Kor. 4. 17. & 6. 10. xip 4. 13. & 5. 10. Jam. 1. 2.

7 Kasi a kuzwala ka kukoleka ka *n*wina loku kuhlolilweko, na ku sasekile ku hunza nzalama leyi yi mbelako hambu na yi ringilwe hi n*z*ilo, ku nga kumiwa na ku dzunziwa ni wukosi ni wudumo kuwoneleni ka Jesu Kristu:

Roma 2. 7, 10. 1 Kor. 3. 13. & 4. 5. 2 Tesa. 1. 7–12. xip. 4. 12. Jam. 1. 3, 12.

8 Loyi mu mu ranzako na mu nga mu wonangi; loyi, hambu le*z*i mu nga mu woniko, ma mu kolwa, mu na ni kutsaka ka hombe loku ku nga hi ko ni ku wulwawulwa, mu tele hi wukosi:

Joh. 20. 29. 2 Kor. 5. 7. Heb. 11. 1, 27. 1 Joh. 4. 20.

9 Ma amukela kugumelwa ka kukoleka ka *n*wina, a kuhanyiswa ka mihefemolo ya *n*wina.

Roma 6. 22.

10 Hi kona loku kuhanyiswa loku a baprofeti ba nga kulabisisa hi kuhlayisisela, laba ba nga profeta hi wuxinji legi gi ta ngata ka *n*wina:

Mat. 13. 17. Luka 10. 24. 2 Pet. 1. 19, 20, 21.

11 Na ba laba xikati muni, ni ku ku yini a Moya wa Kristu lowu wu nga hi ka bona wu kombisako ha kona, laha na u kustumunya hi mahlweni a kuxaniseka ka Kristu, ni wukosi legi gi ta nga ba lanzela.

Luka 24. 25, 26, 44, 46. Joh. 12. 41. Mit. 26. 22, 23. xip. 3. 19. 2 Pet. 1. 21.

12 Ka bona gi nga wonekelisilwe, le*z*aku a hi ka wutsumbu ga*b*ye, kanile*z*i ni ka *n*wina, bona ba lo kozela le*z*i *z*ilo, le*z*i makunu *z*i wulwawulilweko ka *n*wina ha bona laba ba kanelako a ivangeli ka *n*wina hi Moya wo Basa wu rumelweko hi le tilweni; le*z*i *z*ilo a tingelosi ti nga xuba a ku *z*i wona.

Mit. 2. 4. Efe. 3. 10. Heb. 11. 13, 39, 40.

13 Ngahile*z*o na mu ti boheni a *z*iwunu *z*a kupima ka *n*wina, mu pima mu beka a kutsumba ka *n*wina ku mbelela wuxinjini legi gi ta nga nehwa ka *n*wina kuwonekeleni ka Jesu Kristu;

Luka 12. 35. & 21. 34. & 17. 20. Roma 13. 13. 1 Kor. 1. 7. Efe. 6. 14. 1 Tesa. 5. 6, 8. 2 Tesa. 1. 7. xip. 4. 7. & 5. 8.

14 Kota banana ba xicawo, mu nga bombisi a wutsumbu ga *n*wina kota ma yimela ya kumbilukela ka *n*wina hi

xikatini xa ku nga ti*b*i ka
*n*wina:
Mit. 17. 30. Roma 12. 2. 1 Tesa. 4. 5.
xip. 4. 2.
15 Kanile*z*i kota loyi a mu bi-
tanileko ka basileko, nga
*n*wina mu hi bobasa matsa-
melweni ya kuhanya ka
*n*wina;
Luka 1. 74, 75. 2 Kor. 7. 1. 1 Tesa.
4. 3, 4, 7. Heb. 12. 14. 2 Pet. 3. 11.
16 Hakuba ku tsalilwe, *N*wina
mu ta ba ni ku basa; haku-
ba mina nzi basile.
17 Loku *n*wina mu bitana yena
kota Dadani, loyi a kalako
a nga hlawuli munhu a la-
mula kota mitiro ya mu*n*we
ni mu*n*wani, mu hunza xi-
kati xa *n*wina xa kufamba
hi hlanekero:
Mit. 10. 34. Roma 2. 11. 2 Kor. 5. 6.
& 7. 1. Fil. 2. 12. Heb. 11. 13. & 12. 28.
xip. 2. 11.
18 Na mu ti*b*a le*z*aku mu lo
*k*la*k*liswa, na ku nga hi *z*i-
nwe ni xilo xibolileko, ni
siliva kutani nzalama, le
kuhanyeni ka *n*wina ka
mahala ni ma tsamela ya
kuhanya loku mu nga nyi-
kwa hi bararu ba *n*wina;
1 Kor. 6. 20. & 7. 23. xip. 4. 3.
19 Kanile*z*i hi nkata lowu wo
sasekileko, kota wa ivana le-
yi yi nga hi ko ni kwanga ni
bala, wona nkata wa Kristu:
Joh. 1. 29, 36. Mit. 20. 28. 1 Kor. 5. 7.
Efe. 1. 7. Heb. 9. 12, 14. Kuv. 5. 9.
20 Loku ha kunene wu nga
ti*b*yiwa kuranguleni hi ma-
hlweni ka xiseketelo xa ti-
ko, kanile*z*i wu lo woneke-
liswa *z*ikatini *z*a kugumelwa
hi kota ya *n*wina,
Roma 3. 25. & 16. 25, 26. Gal. 4. 4.
Efe. 1. 10. & 3. 9, 11. Kol. 1. 26.
2 Tim. 1. 9, 10. Tit. 1. 2, 3. Heb. 1.
2. & 9. 26. Kuv. 13. 8.
21 Loyi hi kota yakwe mu nga
ba kolwako ka Nungungu-
lu, loyi a nga mu vuxa hi
ka bafileko, a nga mu nyika
wukosi; kasi a kukoleka ka
*n*wina ni kutsumba ka nga
tsama ka Nungungulu.
Mat. 28. 18. Mit. 2. 24. & 2. 33. & 3.
13. Efe. 1. 20. Fil. 2. 9. Heb. 2. 9.
xip. 3. 22.
22 Na mu wona le*z*aku mu ba-
sisile a mihefemulo ya *n*wi-
na hi kuingisa a *z*inene ni
kuranza loku ku nga pima-
nyisiwiko ka bamaka*b*ye, a
mu ranzana hi le mbilwini
ka dzunzeka:
Mit. 15. 9. Roma 12. 9, 10. 1 Tesa. 4.
9. 1 Tim. 1. 5. Heb. 13. 1. xip. 2.
17. & 3. 8. & 4. 8. 2 Pet. 1. 7. 1 Joh.
3. 18. & 4. 7, 21.
23 Na mu nga mu *t*ralilwe ka-
mbe, na ku nga hi hi mbe-
wu leyi yi bolako, kanile*z*i
leyi yi ngaboliko, hi mhaka
ya Nungungulu, leyi yi ha-
nyako yi tsamako.
Joh. 1. 43. & 3. 5. Jam. 1. 18. 1 Joh. 3. 9.
24 Hakuba,
Nyama yon*k*le yi kwatsi
hi *b*yanyi, ni wukosi legi
gi nga ka yona gi kota *z*i-
tsangi *z*a *b*yanyi. Ni *b*ya-
nyi ga wuna, ni *z*itsangi
*z*i *k*la*k*leka:
Jam. 1. 10.
25 Kanile*z*i a mhaka ya Ho-
si yi tsama kala kupi-
nzuka.
Leyi hi mhaka ya mahungu
yosaseka leyi yi kanelweko
ka *n*wina.
Luka 16. 17. Joh. 1. 1, 14. 1 Joh. 1.
1, 3.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho na mu hoxa a
kubiha kon*k*le, ni ku kanga-
nyisa, ni kuxengetela, ni
wukuxu, ni ku wulawula
kon*k*le ka kubiha, mu kota
a *zin*wanana *z*a ha ku *t*ra-
lwako,
Efe. 4. 22, 25, 31. Kol. 3. 8. Heb. 12. 1. Jam. 1. 21. & 5. 9. xip. 4. 2.
2 Mu laba a masi ya ka moya
ma nga hi ko ni kubiha,
kasi ma kula ha wona mu
ya kuhanyisweni;
Mat. 18. 3. Marku 10. 15. Roma 6. 4. 1 Kor. 3. 2. & 14. 20. Heb. 5. 12, 13. xip. 1. 23.
3 Loku mu zwisilwe a ku a
Hosi yi hi wunene:
Heb. 6. 5.
4 Loyi kuta kakwe, a ri*b*ye gi
hanyako, na gi alilwe ha
kunene hi banhu, kanile*z*i
ka Nungungulu gi hlawuli-
lwe, gi xiranzwa,
Mat. 21. 42. Mit. 4. 11.
5 *N*winawu kambe, mu kota
mari*b*ye ma hanyako, mu
akilwe kota a kuaka ka yi-
n*d*lu ya ka moya, mu hi
bobasa wupristini. a ku nyi-
kela a kupahlela ka moya,
ku amukeleka ka Nungu-
ngulu hi Jesu Kristu.
Roma 12. 1. Efe. 2. 21, 22. Fil. 4. 18. Heb. 3. 6. & 13. 15, 16. xipm. 9. xip. 4. 11.
6 Hakuba ku kona mitsalwe-
ni,

Languta, nza beka Zioni
a ri*b*ye ga hombe ga ma-
gumeso, gi hlawulilweko,
go saseka: loyi a kolwa-
ko ka yena a nga ta celi-
wa tingana.

Roma 9. 33.

7 Hikwalaho ka *n*wina laba
mu kolwako hi *z*iranzwa hi
mbilu: kanile*z*i ka laba ba
ngakolwiko,

A ri*b*ye legi a baaki ba
nga gi ala, gwalego gi lo
mahiwa a hloko ya ma-
gumo;

Mat. 21. 42. Mit. 4. 11.
8 Kambe,

A ri*b*ye ga kungubanyisa,
ni ruka ga kuzangarisa;

hakuba bona ba kunguba-
nyekile laha mhakeni, na
ba nga ingisi: laha ba yi-
miselweko kona.
Luka 2. 34. Roma 9. 22, 33. 1 Kor. 1. 23. 1 Tesa 5. 9. Jude 4.
9 Kanile*z*i *n*wina mu tiko gi
hlawulilweko, a bapristi ba
le hosini, a lihunzu li basi-
leko, a banhu laba ba nga
ba ka Nungungulu yena
*n*winyi, kasi mu fela ku
wonisa a wunene ga yena
loyi a mu bitanileko mu-
nyameni kuta kuwonekele-
ni ka yena loku kuhlamali-
sako:
Joh. 17. 19. Mit. 20. 28. & 26. 18. 1 Kor. 3. 17. Efe. 1. 14. & 5. 8. Kol. 1. 13. 1 Tesa. 5. 4, 5. 2 Tim. 1. 9. Tit. 2. 14. xip. 1. 2. Kuv. 1. 6. & 5. 10.
10 Loku hi xikati xi hunzileko
mu wa nga hiko banhu, ka-
nile*z*i makunu mu banhu ba
Nungungulu: laba mu wa
nga hi ko ni wuxinji, kani-
le*z*i makunu mu kumile wu-
xinji.
Roma 9. 25.

11 Buranzakako, mina nza
mu kongotela kota mu nga
baenzi ni ba fambafamba,

sukani kumbilukeleni ka
nyama, loku kulwako ni
muhefemulo;
Roma 13. 14. Gal. 5. 16. Heb. 11. 13.
Jam. 4. 1. xip. 1. 17.
12 Mu ti koma hi wunene xi-
kari ka ba Matiko; laha, ba
wulawulako ha *n*wina kota
*z*itiri za kuonha, kutani
bona ba nga nga ba hi miti-
ro ya *n*wina yo saseka, leyi
ba yi wonako, ba dumise
Nungungulu hi siku ga kue-
nzelwa.
Mat. 5. 16. Luka 19. 44. Roma 12. 17.
2 Kor. 8. 21. Fil. 2. 15. Tit. 2. 8.
xip. 3. 16.

13 Vumelani milayo yon*k*le
ya banhu hi kota ya Hosi:
kutani ya hosi, kota ya ho-
mbe, kani ya ba fumeli;
Mat. 22. 21. Roma 13. 1. Tit. 3. 1.
14 Kota le*z*i ba rumilweko ha
yena kuta *k*lelisela laba ba
mahako kubiha ni kudzu-
nza ka bona laba ba maha-
ko kusaseka.
Roma 13. 3, 4.
15 Hakuba hi le*z*o kuranza ka
Nungungulu, kasi hi ku
maha ko saseka ka *n*wina
mu ta miyelisa a ku-nga-
ti*b*i ka wupupulu ga ba-
nhu :
Tit. 2. 8. xipm. 12.
16 Kota mu *k*la*k*lekileko, mu
nga mahi ku*k*la*k*leka ka
*n*wina ku maha xifenenge-
lo xa kubiha, kanile*z*i mu
kota a *z*itiri *z*a ka Nungu-
ngulu.
1 Kor. 7. 22. Gal. 5. 1, 13.
17 Mu hi ni xicawo ka banhu
bon*k*le. Mu ranza a bama-
ka*b*ye. Cabani Nungungu-
lu. Mu dzunza tihosi.
Mat. 22. 21. Roma 12. 10. & 13. 7. Fil.
2. 3. Heb. 13. 1. xip. 1. 22.
18 *Z*itiri, nga mu ingisa a tiho-
si ta *n*wina hi ku caba ko-
n*k*le; na ku nga hi leti to
saseka ni ti nene kanile*z*i ni
leti ta wuhaba.
Efe. 6. 5. Kol. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tit.
2. 9.
19 Hakuba loku ku amukele-
ka, loku munhu a hi ni
mbilu ya kuxaniseka hi ka
Nungungulu, na nga xani-
seka.
Mat. 5. 10. Luka 6. 32. Roma 13. 5.
xipm. 20. xip. 3. 14.
20 Hakuba wukosi ga ku yini
kona, loku, laha na mu
onha, mu bayiswa ha *z*ona,
mu ta ba ni kutimisela ke?
kanile*z*i loku, laha na mu
maha kwatsi, mu xaniseka
ha kona, mu ta ku maha hi
kutimisela, loku ka amuke-
leka ka Nungungulu.
xip. 3. 14. & 4. 14, 15.
21 Hakuba manga*b*ye laha mu
nga bitanwa ha kona: ha-
kuba Kristu kambe i lo xa-
niseka ha *n*wina, i lo siya
xipimanyiso, kasi ma fela
ku lanzela a konzo gakwe:
Mat. 16. 24. Joh. 13. 15. Mit. 14. 22.
Fil. 2. 5. 1 Tesa. 3. 3. 2 Tim. 3. 12.
xip. 3. 18. 1 Joh. 2. 6.
22 Loyi a nga wa nga onhangi,
hambu kukohlisa a ku ku-
miwangi no*n*wini wakwe:
Luka 23. 41. Joh. 8. 46. 2 Kor. 5. 21.
Heb. 4. 15.
23 Loyi laha a nga rukatelwa
a nga rukatelangiwu ka-
mbe; laha, na a xaniseka a
nga pikangi; kanile*z*i i lo ti

yisa ka yena loyi a lamula-
ko hi kululamileko:
Mat. 27. 39. Luka 23. 46. Joh. 8. 48, 49. Heb. 12. 3.
24 Loyi a wutsumbu gakwe a
nga rwala a *z*onho *z*a hina
mirini wakwe yena *n*winyi
laha sinyeni, kasi hina, na
hi file hi kuonha, hi hanya
kululameni; hi timbirimbi
takwe *n*wina mu hanyile.
Mat. 8. 17. Roma 6. 2, 11. & 7. 6. Heb. 9. 28.
25 Hakuba *n*wina mu wa pe-
ngile ku kota tiyivi; kani-
le*z*i makunu mu wuyele ka
Murisi ni Muhlayisi wa mi-
hefemulo ya *n*wina.
Joh. 10. 11, 14, 16. Heb. 13. 20. xip. 5. 4.

XIPIMO 3.

1 Kota le*z*o kambe, *n*wina ba
basati, ingisani ba banuna
ba *n*wina; le*z*aku, loku ba
nga hi kona a ba nga ingi-
siko a mhaka, hi lehan*d*le
mhaka ba kumiwa hi ku
famba ka basati ba*b*ye;
Mat. 18. 15. 1 Kor. 7. 16. & 9. 19–22. & 14. 34. Efe. 5. 22. Kol. 3. 18. Tit. 2. 5.
2 Na ba wona a mahanyela
ya *n*wina ma *k*langene hi
kucaba.
xip. 2. 12.
3 A kubomba ka *n*wina nga
mu nga bombi hi lehan*d*le
a kutsonzela a misisi, ni
kubela a masinza ya nzala-
ma, ni ku bela a tinguwo;
1 Tim. 2. 9. Tit. 2. 3, &c.
4 Kanile*z*i nga ku hi munhu
a fihlelweko wa mbilu, hi
tinguwo leti ti nga boliko
ta kurula ni moya wa ku
miyela, lowu wu nga ma-
hlweni ka Nungungulu ku
nga tsengo wa hombe.
Roma 2. 29. & 7. 22. 2 Kor. 4. 16.
5 Hakuba hi matsamela wa
laya a ba basati bo basa ba
kale, ba wa lo basiswa, laba
ba nga tsumba ka Nungu-
ngulu, ba lo bombisa wu-
tsumbu ga*b*ye, na ba ti ko-
ramisa ka banuna ba*b*ye:
6 Kota Sara a nga ingisa a
Abrahama i lo mu bita hosi:
loyi mu nga banana bakwe
makunu, loku mu maha *z*i-
nene, loku mu nga hi na
hlanekerohi kuxaniseka.

7 Kota le*z*o, *n*winawu ba ba-
nuna, mu tsama ni basati
ba *n*wina kota hi kuti*b*a mu
nyika ku ca*b*ya ka ba basa-
ti, kota ka xilo xi olobako,
kota le*z*i mu *k*langeneko ka
wuxinji ga wutomi; hi ku-
gumelwa kasi a mikombelo
ya *n*wina ya kala ku kube-
kiswa.
Mat. 5. 23, 24. & 18. 19. 1 Kor. 7. 3. & 12. 23. Efe. 5. 25. Kol. 3. 19. 1 Tesa. 4. 4.

8 Hi magumeso, pimani ka-
tigi*n*we, mu mahelana ti*t*ra-
lo, mu ranzanisa a bamaka-
*b*ye a timbilu tirengileko, a
kupima ku*k*oramekileko:
Roma 12. 10, 16. & 15. 5. Efe. 4. 32. Fil. 3. 16. Kol. 3. 12. Heb. 13. 1. xip. 2. 17.
9 Mu nga *k*leliseli kubiha hi
kubiha, kutani a nzukano hi
nzukano; kanile*z*i nga mu
hi ni kukatekisa; hakuba
*n*wina mu lo bitanwa ha

kona, kasi ma fela kuba ni
tsomba ya kukatekiswa.
Mat. 5. 39. & 25. 34. Roma 12. 14, 17. 1 Kor. 4. 12. 1 Tesa. 5. 15.

10 Hakuba,
Loyi a ranzako a wutomi,
a wona masiku yo saseka,
nga a miyeta lirimi lakwe
ka *z*a kubiha, ni milomu
yakwe kasi yi nga wula-
wuli a kukohlisa:
Jam. 1. 26. xip. 2. 1, 22. Kuv. 14. 5.

11 Nga yena a suka ka *z*a
kubiha, a maha kusaseka;
nga mu la*b*a kurula, a ku
komisisa.
Roma 12. 18. & 14. 19. Heb. 12. 14. 3 Joh. 11.

12 Hakuba a mahlo ya Hosi
ma hehla ka balulamile-
ko, ni tin*d*lebe takwe mi-
kombwlweni ya*b*ye: ni
kanile*z*i ngohe ya Hosi yi
hehla ka bona laba ba
mahako kubiha.
Joh. 9. 31. Jam. 5. 16.

13 Xana himani a ta nga mu
lamata *n*wina, loku mu pa-
ngama ka le*z*i *z*a kululama
ke?
Roma 8. 28.

14 Kanile*z*i loku mu ta nga
xaniseka hi kota ya kulula-
ma, mu katekisilwe *n*wina:
mu nga cabi kucabisa ka-
*b*ye, ge ni ku*k*arateka;
Mat. 5. 10, 11, 12. Joh. 14. 1, 27. Jam. 1. 12. xip. 2. 19. & 4. 14.

15 Kanile*z*i mu dzunza Kristu
timbilwini ta *n*wina kota
Hosi: na mu longile xon*k*le
xikati a ku hlamula mu-
nhu loyi a mu wutisako hi
kutsumba loku ku nga ka
*n*wina, na ku hi kurula ni
xicawo:
Mit. 4. 8. Kol. 4. 6. 2 Tim. 2. 25.

16 Na mu hi ni timbilu tinene;
kasi, laha ba mu hlebako,
kasi ba fela ku telwa hi ti-
ngana laba ba rukatelako a
kululama, ka mifambo ya
*n*wina ka Kristu.
Tit. 2. 8. Heb. 13. 18. xip. 2. 12.

17 Hakuba le*z*i *z*inene, loku
kuran*z*a ka Nungungulu
kuranzisa le*z*o, le*z*aku mu
xaniseka hi ku maha kulu-
lama ku hunza ku xaniseka
hi ku maha kubiha.

18 Hakuba Kristu kambe i lo
xaniseka hi kota ya *z*onho
ka*n*we, loyi a lulamileko hi
kota ya ba-nga-lulamangiko,
kasi a fela ku hi neha ka
Nungungulu; na a lo dawa
hi ka nyama, na a hanya hi
ka moya;
Roma 1. 4. & 5. 6. & 8. 11. 2 Kor. 13. 4. Kol. 1. 21, 22. Heb. 9. 26, 28. xip. 2. 21. & 4. 1.

19 Hi ka yena kambe i lo famba
a kanela ka mimoya wuna
makotsweni,
xip. 1. 12. & 4. 6.

20 Leyi yi nga nga yi nga ingi-
si hi mahlweni, laha a ku-
honisela ka Nungungulu ku
nga labelela masikwini ya
Noa, laha na ha longisela a
taru, ku ta ngaya batso-
ngwanyani, le*z*aku, n*k*lanu
ni minharu mihefemulo ba
lo hanyiswa hi mati:
Heb. 11. 7. 2 Pet. 2. 5.

21 Loku hi ku fananisa ka *z*i-
nene makunu ma maha ku-
hanyiswa, kona kubapatiza,
a hi ku susa a caka ga nya-

ma, nzi wula kuvumela ka
mbilu yi sasekileko ka Nu-
ngungulu, hi kuvuka ka Je-
su Kristu;
Roma 10. 10. Efe 5. 26. Tit. 3. 5. xip. 1. 3.
22 Loyi a nga ka ga xinene ca-
nja ga Nungungulu, na a
yile kwaleyo tilweni; a ti-
ngelosi ni wukosi ni minta-
mo na yi mahilwe kuingisa
yena.
Roma 8. 34, 38. 1 Kor. 15. 24. Efe. 1. 20, 21. Kol. 3. 1. Heb. 1. 3.

XIPIMO 4.

1 Hakuba ngahilezi zonake
Kristu a nga xaniseka nya-
meni, hlomani *n*wina wu-
tsumbu ywaleyo mbilu; ha-
kuba loyi a xanisekileko
le nyameni i tsikile kuo-
nha;
Roma 6. 2, 7. Gal. 5. 24. Kol. 3. 3, 5. xip. 3. 18.
2 Lezaku mu nga ta ha nono-
hisa mu teka xikati xa *n*wi-
na hi kumbilukela ka nya-
ma ya banhu, kanilezi a
kuranza ka Nungungulu.
Joh. 1. 13. Roma 6. 11. & 14. 7. 2 Kor. 5. 15. Gal. 2. 20. xip. 1. 14. & 2. 1. Jam. 1. 18.
3 Hakuba hi xikati xi hunzi-
leko xi wa hi enele a ku nga
hi wa mahile a kuxuba ka
ba Matiko, nu ku fambile
hi wungungwani, a kumbi-
lukela, ni mawainini, ni le
maguweni, ni le ma*b*yaleni,
ni kuonheni ka hombe ku-
kozela a zifananiso:
Mit. 17. 30. Efe. 2. 2. & 4. 17. 1 Tesa. 4. 5. Tit. 3. 3. xip. 1. 14.
4 Hi ka zona ba hlamalako
loku mu nga tsutsumi na
bona ka lego guwa, ba ma-
ha nzukano ha *n*wina:
Mit. 13. 45. & 18. 6. xip. 3. 16.
5 Laba ba ta nga hlamula ka
yena a sinako a lamulile
bahanyako ni bafileko.
Mit. 10. 42. & 17. 31. Roma 14. 10, 12. 1 Kor. 15. 51, 52. 2 Tim. 4. 1. Jam. 5. 9.
6 Hakuba ka loku kugume-
lwa a ivangeli yi lo kane-
lwa kona ka bafileko, kasi
ba lamulwa hi ka banhu le
nyameni, ba hanya hi ka
Nungungulu le moyeni.
xip. 3. 19.
7 Kanilezi kugumelwa ka zi-
lo zon*k*le ku tsinele: hikwa-
laho nga mu hi ni kupima
loku kunene, mu hi ni ku-
pima kukombeleni:
Mat. 24. 13, 14. & 26. 41. Luka 21. 34. Roma 13. 12. Fil. 4. 5. Kol. 4. 2. Heb. 10. 25. Jam. 5. 8. xip. 1. 13. & 5. 8. 2 Pet. 3. 9, 11. 1 Joh. 2. 18.
8 Hehla ka zilo zon*k*le nga
mu tiyisa a kuranza ha ku-
nene ku hi kona xikari ka
*n*wina; hakuba a kuranza
ku fihla a wunyingi ga ku-
onha:
1 Kor. 13. 7. Kol. 3. 14. Heb. 13. 1. Jam. 5. 20.
9 Mu hi ni kufuyana a mu*n*we
ni mu*n*wani na ku nga hi
kona kukalala:
Roma 12. 13. 2 Kor. 9. 7. Fil. 2. 14. File. 14. Heb. 13. 2.
10 Kota lezi a mu*n*we ni mu-
*n*we a nyikilweko a xinyi-
kiwo, mu kozelana ha zona
xikari ka wutsumbu ga
*n*wina, kota lezi mu nga
tinekwa ta wuxinji ga Nu-
ngungulu;
Mat. 24. 45. & 25. 14, 21. Luka 12. 42.

Roma 12. 6. 1 Kor. 4. 1, 2, 7. & 12. 4. Efe. 4. 11. Tit. 1. 7.
11 Loku a munhu a kanela, a
kanele kota ti nga timhaka
ta Nungungulu; loku a nga
a hi kona a kozako a kozele
kota ntamo lowu Nungu-
ngulu a nga mu nyika; kasi
hi ka *z*ilo *z*on*k*le Nungu-
ngulu wa dumiswa ha yena
Jesu Kristu, ka yena loyi a
nga wukosi ni mufumo kala
kupinzuka ni kupinzuka.
Ameni.
Roma 12. 6, 7, 8. 1 Kor. 3. 10. Efe. 5. 20. 1 Tim. 6. 16. xip. 2. 5. & 5. 11. Kuv. 1. 6.

12 Baranzekako, mu nga hla-
mali hi livunze la kuringa
loku ku nga xikari ka *n*wi-
na, loku ku tako ka *n*wina
kasi ku ta mu hlola, •kota
ku nge kwatsi *z*ilo *z*a kuhla-
malisa kuswa ku humeleko
ka *n*wina:
1 Kor. 3. 13. xip. 1. 7.
13 Kanile*z*i kota le*z*i mu nga *z*i
hlengeli *z*a kuxaniseka ka
Kristu, tsakani; kasi le ku-
vululweni ka wukosi ga
yena *n*winawu kambe kasi
ma tsaka hi kutsaka ka ho-
mbe nguvu.
Mit. 5. 41. Roma 8. 17. 2 Kor. 1. 7. & 4. 10. Fil. 3. 10. Kol. 1. 24. 2 Tim. 2. 12. Jam. 1. 2. xip. 1. 5, 6. & 5. 1, 10. Kuv. 1. 9.
14 Loku mu rukwa hi bito ga
Kristu, mu katekisilwe *n*wi-
na; hakuba a Moya wa wu-
kosi ni Moya wa Nungu-
ngulu wu le hehla ka *n*wi-
na.
Mat. 5. 11. 2 Kor. 12. 10. Jam. 1. 12. xip. 2. 12, 19, 20. & 3. 14, 16.
15 Hakuba nga a nga hi kona
wa *n*wina a xanisekako ko-
ta a mudayi, ni kamba, ni
loyi a kambelako a mahu-
ngu ya ba*n*wanyani:
1 Tesa. 4. 11. 1 Tim. 5. 13. xip. 2. 20.
16 Kanile*z*i loku a nga munhu
a xaniseka kota Mukristu,
nga a nga telwi hi tingana;
kanile*z*i nga a dumisa Nu-
ngungulu ka legi bito.
Mit. 5. 41.
17 Hakuba a xikati xata, kasi
kulamula ku sangula n*d*lwi-
ni ya Nungungulu: loku ku
ranga ha hina kusangula,
ku ta ku yini ka laba ba ka-
lako ba nga ingisi ivangeli
ya Nungungulu ke?
Luka 10. 12, 14. & 23. 31.
18 Loku laba ba lulamileko ba
hanya ha kutsongwani, a
ba nga hiko nu wunungu-
ngulu ni *z*ionhi ba ta wone-
ka hi kwihi ke?
Luka 23. 31.
19 Ngahile*z*o laba ba xaniseka-
ko hi kota ya kuranza ka
Nungungulu ba nga nyikela
mimoya ya*b*ye hi kutira *z*o
saseka ku Mumahi a koleki-
leko.
Luka 23. 46. 2 Tim. 1. 12.

XIPIMO 5.

1 A masingalakati xikari ka
*n*wina nza ma laya, loyi
minawu nzi nga singalakati-
kuloni, ni kustumunyu wa
kuxaniseka ka Kristu, loyi
nzi nga xihlengeli xa wu-
kosi legi gi ta nga vululwa:
Luka 24. 48. Mit. 1. 8, 22. & 5. 32. & 10. 39. Roma 8. 17, 18. File. 9. Kuv. 1. 9.
2 Mu risa a *k*lambi wa Nu-
ngungulu lowu wu nga xi-

kari ka *n*wina, mu wonise, na ku nga hi hi ku kurumetwa, kanile*z*i hi kuranza, kota hi ka Nungungulu; na ku nga hi hi *z*ibi *z*a likungo, kanile*z*i hi kupima ku longeleko;
Joh. 21. 15, 16, 17. Mit. 20. 28. 1 Kor. 9. 17. 1 Tim. 3. 3, 8. Tit. 1. 7.
3 Ge na ku nga hi ku kwatsi mu tihosi hehla ka ntiro wa *n*wina, kanile*z*i mu maha a xipimanyiso a wutsumbu ga *n*wina ka *k*lambi.
Mat. 20. 25, 26. 1 Kor. 3. 9. 2 Kor. 1. 24. Fil. 3. 17. 2 Tesa. 3. 9. 1 Tim. 4. 12. Tit. 2. 7.
4 Kasi laha a Murisi wa hombe a ta nga wonekeliswa, mu ta amukela a xidlodlo xa wukosi le*z*i *z*i nga wuniko.
1 Kor. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Heb. 13. 20. Jam. 1. 12. xip. 1. 4.
5 *Z*i ngaho na *n*wina ba*s*wa, nga mu ingisa a masingalakati. Ina, a wutsumbu ga *n*wina ti boheni hi ku ti kanyisa, kasi mu kozelana: hakuba Nungungulu wa ala a ba matsanza, kanile*z*i a nyika a wuxinji ka ba ti kanyisako.
Roma 12. 10. Efe 5. 21. Fil. 2. 3. Jam. 4. 6.
6 Hikwalaho ti kanyiseni a wutsumbu ga *n*wina lahasi ka canja ga ntamo ga Nungungulu, kasi yena wa fela ku mu ku kumukisa hi xikati xi faneleko;
Jam. 4. 10.
7 A lixubo la hombe la *n*wina mu li beka hehla ka yena, hakuba yena wa mu katelela.
Mat. 6. 25. Luka 12. 11, 22. Fil. 4. 6. Heb. 13. 5.

8 Nga mu pima, nga mu rinzela: hakuba a nala wa *n*wina satani, i kota ngale yi dzumako, na nzulanzula, na klota loyi a ta nga mu kadamula:
Luka 21. 34, 36. & 22. 31. 1 Tesa. 5. 6. xip. 4. 7. Kuv. 12. 12.
9 Mu kaneteni mu tserama kukolekeni ka *n*wina, na mu ti*b*a kwaloku kuxaniseka ku mbetiswa ka bamaka*b*ye ba *n*wina, laba ba nga laha tikweni.
Mit. 14. 22. Efe. 6. 11, 13. 1 Tesa. 3. 3. 2 Tim. 3. 12. Jam. 4. 7. xip. 2. 21.
10 Ni Nungungulu wa wuxinji gon*k*le, loyi a nga mu bitana ka wukosi ga ku tsoma ka Kristu, le*z*i mu sina mu xanisekile xikatana, a wutsumbu gakwe i ta mu mbelelisa a mu yimisa, a mu tiyisa hlana *n*wina.
1 Kor. 1. 9. 2 Kor. 4. 17. 2 Tesa. 2. 17. & 3. 3. 1 Tim. 6. 12. Heb. 13. 21. xip. 1. 6. Jude 24.
11 Ka yena a ku be kona wukosi kala kupinzuka ni kupinzuka. Ameni.
xip. 4. 11. Kuv. 1. 6.

12 Ha yena Silvanusi, a nakulori wa hina a ranziweko, kota nzi hlayako ha yena, nzi tsalile ka *n*wina timhakana, na nzi mu laya, nzi kustumunya le*z*i *z*ilo *z*i hi wuxinji ginene Nungungulu: nga mu yima mu tiyisa ha kona.
Mit. 20. 24. 1 Kor. 15. 1. 2 Kor. 1. 19. Heb. 13. 22. 2 Pet. 1. 12.
13 Yena loyi a nga Babuloni, gi hlawulilweko *z*i*n*we na

*n*wina, ba mu rungula; lezo
na Marku a *n*wananga.
Mit. 12. 12, 25.
14 Rungulanani hi ku*t*ro*t*ra ka
kuranza.

A kùrula a ku be ka *n*wina
*n*wen*k*le laba mu nga ka
Kristu.
Roma 16. 16. 1 Kor. 16. 20. 2 Kor. 13. 12. Efe. 6. 23. 1 Tesa. 5. 26.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PETRO.

XIPIMO 1.

1 Simoni Petro, a nanza ni
mupostoli wa Jesu Kristu,
ka bona laba ba kumileko a
kùkoleka kota hina hi ku-
lulama ka Nungungulu wa
hina ni Muhanyisi Jesu
Kristu:
Mit. 15. 14. Roma 1. 12. 2 Kor. 4. 13. Efe. 4. 5. Tit. 1. 4. & 2. 13.
2 A wuxinji ka *n*wina na ku-
rula a ku anziswe kuti*b*eni
ka Nungungulu na Jesu a
Hosi ya hina;
1 Pet. 1. 2. Jude 2.
3 Na mu wona a ntamo wa
wunungungulu gakwe wu
nyikilwe ka hina *z*on*k*le *z*ilo
*z*i nga *z*a wutomi ga ka
wunungungulu, hi ku ku-
ti*b*a ka loyi a hi bitileko
hi wukosi ni ntamo wa-
kwe;
Joh. 17. 3. 1 Tesa. 2. 12. & 4. 7. 2 Tesa. 2. 14. 2 Tim. 1. 9. 1 Pet. 2. 9. & 3. 9.
4 Ha kona i lo hi nyika a *z*i-
tsumbiso *z*akwe *z*iranziwe-
ko le za hombe nguvu; le-
*z*aku hi kota ya le*z*i kasi
ma maha a *z*ihlengeli *z*a xi-
yimo xa wunungungulu,
na mu ponile kuboleni loku
hi ku ngalo a tiko hi ku-
mbilukeleni.
2 Kor. 3. 18. & 7. 1. Efe. 4. 24. Heb. 12. 10. xip. 2. 18, 20. 1 Joh. 3. 2.
5 Ina, hikwalaha ka lexi na
mu engeta hi kuhlayisisa hi
*k*lelo ga *n*wina, kukolekeni
ka *n*wina nga mu hi ni wu-
nhenha; ni wunhenha ga
*n*wina a kuti*b*a;
1 Pet. 3. 7. xip. 3. 18.
6 Ni kuti*b*eni ka *n*wina a ku
ti tsimbeta; ni kutsimbete-
ni ka *n*wina a kutimisela;
ni kutimiseleni ka *n*wina a
wunungungulu;
7 Ni wunungungulwini ga
*n*wina a kuranzana ka ba-
maka*b*ye; ni kuranzeni ka
*n*wina a bamaka*b*ye a kura-
nza.
Gal. 6. 10. 1 Tesa. 3. 12. & 5. 15. 1 Joh. 4. 21.
8 Hakuba loku le*z*i *z*ilo *z*i hi
kona ka *n*wina *z*i tele, *z*i
nga ta mu maha a malolo
mu nga ta ku ba na miha-
nzo kuti*b*eni ka Hosi ya
hina Jesu Kristu.
Joh. 15. 2. Tit. 3. 14.
9 Hakuba loyi a vumalako le-
*z*i *z*ilo u hi xikumu, na wo-
na le*z*i *z*i nga laha ku suha-

ni koce, na a ri*b*ekelwe hi
kuhlaza a *z*onho *z*akwe *z*a
kale.
Efe. 5. 26. Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. & 2. 9, 11.
10 Ngahile*z*o, bamaka*b*ye, mu
hlayisisa nguvu a kuti*b*a
futsi hi kubitwa ni kuhla-
wulwa ka *n*wina: hakuba
loku mu maha le*z*i *z*ilo, ci-
ma mu nga ta ku kubanye-
ka:
xip. 3. 17. 1 Joh. 3. 19.
11 *Z*i ngaho yena i ta mu nyi-
ka hi ku hunzisileko a ku-
engena ka mufumo lowu
wu wa ku tsoma wa Hosi
ya hina ni Muhanyisi Jesu
Kristu.

12 Ngahile*z*o xon*k*le xikati nzi
ta mu alakanyisa le*z*i *z*ilo,
hambu le*z*i mu *z*i ti*b*ako, mu
yimiswa *z*ineneni le*z*i *z*i nga
ka *n*wina.
Roma 15. 14, 15. Fil. 3. 1. 1 Pet. 5. 12. xip. 3. 1, 17. 1 Joh. 2. 21. Jude 5.
13 Mina nza pima le*z*aku *z*i sa-
sekile, loku nzi nga na hahi
ka legi tabernakeli, a ku ba
nzi vuxa hi ku mu alaka-
nyisa;
2 Kor. 5. 1, 4. xip. 3. 1.
14 Na mu ti*b*a le*z*aku a ku su-
swa ka legi tabernakeli ga
mina kuta hi ku ha*k*lisa,
kota le*z*i a Hosi ya hina Je-
su Kristu a nga wonisa ka
mina.
Joh. 21. 18, 19. 2 Tim. 4. 6.
15 Ina, mina nzi ta tiyisa kasi
hi xikati xon*k*le kasi ma fe-
la ku *z*i ti*b*a anzako ka kufa
ka mina ku alakanya le*z*i
*z*ilo.

16 Hakuba hina a hi nga la-
nzeli a wu*k*lari ga tikari-
ngani, laha hi ti*b*ekisa ka
*n*wina a ntamo ni kuta ka
Hosi ya hina Jesu Kristu,
kanile*z*i hi lo bakustumu-
nyu ba wonileko a wukulu
gakwe.
Mat. 17. 1, 2. Marku 9. 2. Joh. 1. 14. 1 Kor. 1. 17. & 2. 1, 4. 2 Kor. 2. 17. & 4. 2. 1 Joh. 1. 1. & 4. 14.
17 Hakuba yena i amukele ka
Nungungulu a Dadani a
wusumo ni wukosi, laha na
kuta gezu ka yena ga le wu-
kosini legi ginene, Loyi hi
*N*wananga a ranzekako, hi
ka yena nza xalaliswa ha
kunene:
Mat. 3. 17. & 17. 5. Marku 1. 11. & 9. 7. Luka 3. 22. & 9. 35.
18 Legi gezu hina wutsumbu
hi lo gizwa na gita hi le ti-
lweni, laha hi nga wa hi na
yena xitsungeni xo basa.
Mat. 17. 6.
19 Kambe hi na ni mhaka ya
kuprofeta yi tiyisako *z*inene
futsi; mu mahako kwatsi le-
*z*i mu ingisako, kota kandi-
ya yi woningako wutsa*n*we-
ni ga xikari ku munyama,
ku kala kuca, a tinyeleti ta
mumu ti huma timbilwini
ta *n*wina:
Joh. 5. 35. 2 Kor. 4. 4, 6. Kuv. 2. 28. & 22. 16.
20 Na mu ti*b*a lexi kuranga, a
xi kona a xiprofeto xa mi-
tsalo xi profetako hi ku*k*la-
musela *z*a haba.
Roma 12. 6.
21 Hakuba a ku kona a ku-
profeta ku tile hi kuranza
ka munhu: kanile*z*i a ba-
nhu ba kanela hi le ka Nu-

ngungulu, na ba layilwe hi
Moya wo Basa.
Luka 1. 70. Mit. 1. 16. & 3. 18. 2 Tim. 3. 16. 1 Pet. 1. 11.

XIPIMO 2.

1 Kanile*z*i ku huma a baprofeti ba mawunwa xikari ka banhu, ni xikari ka *n*winawu kambe kuta huma a bagonzisi ba mawunwa, laba ba ta engisa xikun*d*leni a kuhambana loku ku lobisako, ba kaneta a Hosi leyi yi nga ba xaba, ba neha ka wutsumbu gakwe a kuloba loku ku ha*k*lesako.
Mat. 24. 11. Mit. 20. 30. 1 Kor. 6. 20. & 11. 19. Gal. 3. 13. Efe. 1. 7. Fil. 3. 19. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1–5. Heb. 10. 29. 1 Pet. 1. 18. 1 Joh. 4. 1. Jude 4. 18. Kuv. 5. 9.

2 Banyingi ba ta lanzela a manyala ya ku maha ka*b*ye; ka bona a n*d*lela ya *z*inene yi ta wulwawulwa hi kubiha.

3 Hi ku nebela ka mali ba ta mu koma kota binzu hi timhaka ta ku kanganyisa: laba kukonwa ka*b*ye ka kale a ku hlweli, ni kuhoxwa ka*b*ye a ku e*k*leli.
Roma 16. 18. 2 Kor. 2. 17. & 12. 17, 18. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 11. xip. 1. 16. Jude 4, 15.

4 Hakuba loku Nungungulu a nga tsikangi a tingelosi laha na ti onhile, kanile*z*i i lo ti hoxa lahasi gehene, marinzini ya munyama, kasi ti gongwa kala kulamulwa;
Joh. 8. 44. Luka 8. 31. 1 Joh. 3. 8. Jude 6. Kuv. 20. 2, 3.

5 Na nga tsikangi a tiko ga kale, kanile*z*i i lo hlayisa Noa ni ba*n*wani ba n*k*lanu ni bambiri, a mukaneli wa kululama, laha na nisa a vula ka tiko gi nga hi ko wunungungulu;
Heb. 11. 7. 1 Pet. 3. 19, 20. xip. 3. 6.

6 Na lo hunzula a muti wa Sodoma ni Gomora a kuma i lo yi kona hi ku yi hangalasa, na yi mahile yona a xipimanyiso xa bona laba ba kalako ba nga hanyiko hi wunungungulu;
Jude 7.

7 I lo *k*la*k*lisa Loti a nga lulamile, i lo xaniswa hi mahanyela ya *z*ibi ya ba kubiha

8 (Hakuba loye munhu a nga lulamile i lo aka xikari ka bona, laha na a wona na azwa, i lo xaniseka a muhefemulo wakwe wu lulamileko, masiku ni masiku hi mitiro ya*b*ye ya kubhia):

9 A Hosi ya *z*i ti*b*a a ku*k*la*k*lisa a wunungungulu kuringweni, ni ku gonga a ba nga lulamangiko lahasi ka kuxaniseka ku kala sikwini go abanyisa;
1 Kor. 10. 13.

10 Kanile*z*i ha hombe nguvu ka bona laba ba fambako hi ka nyama kumbilukeleni ka *z*ibi, ba nyenya a mufumo. Na ba tiya na ba ranza wutsumbu ga*b*ye, a ba rurumeli a ku ruka a tihosi:
Jude 4, 7, 8, 10, 16.

11 Ha tona a tingelosi, hambu ti hunza hi ntamo wa hombe, a ti lamuli hi ku ba

rukatela bona mahlweni ka
Hosi.
Jude 9.
12 Kanile*z*i laba, ba kota a *z*i-
hari le*z*i *z*i nga pimiko, *z*i lo
*t*ralwa hi wuhari kasi za te-
kiwa *z*i dawa, ba rukatelako
hi *z*ilo le*z*i ba nga *z*i ti*b*iko,
ba ta su kulobeni ka*b*ye ha
kunene ba lo*b*yisilwe,
Jude 10.
13 Ba xanisekela a kuonha ko-
ta a *z*irihwi *z*a ku maha ku-
onha ; a banhu laba ba nge
*z*i sasekile a ku maha nzu-
kano hi xikati xa laha mu-
*n*wini, ba hi mabala ni
tihlamba, ba rukatela mi-
buzweni ya kuranza ka*b*ye,
laha na mu *k*langene nabo
mibuzweni, laha na ha ga
mubuzo *z*i*n*we na *n*wina ;
Roma 13. 13. 1 Kor. 11. 20, 21. Fil. 3. 19. Jude 12.
14 A mahlo ya*b*ye ma tele hi
kuremba, ma nga hi na ku
humula a kuonha ; ba ye-
nga mimoya yi nga tiyangi-
ko ; na ba hi ni mbilu yi to-
lobele a ku nabela ; a bana-
na ba kuhoxwa ;
Jude 11.
15 Na ba tsika a n*d*lela yi ne-
ne, ba su penga, na ba la-
nzele a n*d*lela ya Balaami a
*n*wana wa Beori, loyi a nga
laba kurihwa ka ku maha
kubiha;
Jude 11.
16 Kanile*z*i yena i lo kawukwa
*z*ihambukweni *z*akwe yena
*n*winyi: a buru legi gi nga
wulawuliko gi lo wulawula
hi gezu ba wumunhu gi
alela muprofeti loyi a hu-
ngukileko.
17 Laba ba hi tihlowo ti nga hi
ko na mati, ni marefu ma
vungunywako hi bubutsa;
laba a wuntima ga munya-
ma gi gongelweko bona.
Jude 12, 13.
18 Hakuba na ba wulawula
aku ti ku kumuxa ka ma-
hala, na yengwa hi kumbi-
lukela ka nyama, hi wufe-
nze, laba kutsongwani ba
pona ka bona laba ba ha-
nyako hi *z*ihambuko;
Mit. 2. 40. xip. 1. 4. xipm. 20. Jude 16.
19 Na ba tsumbisile ku*k*la*k*le-
ka, laha na wutsumbu ga-
*b*ye ba hi tikumbi ta kubola;
loku ku hlulileko munhu,
ka kwaloko wa maha kumbi
ya kona.
Joh. 8. 34. Roma 6. 16. Gal. 5. 13. 1 Pet. 2. 16.
20 Hakuba loku, a nzako na
ba ponile a wufenze ga tiko
hi kuti*b*a a Hosi ni Muha-
nyisi wa hina Jesu Kristu,
ba engeta ba paswa ha kona
ku ba hlula, a magumo ya
xiyimo xa*b*ye xi bihile ku
hunza kuranga.
Mat. 12. 45. Luka 11. 26. Heb. 6. 4, &c. & 10. 26, 27. xip. 1. 2, 4. xipm. 18.
21 Hakuba i cukwana ka bona
ku nga na ba nga yi ti*b*angi
a n*d*lela ya kululama, ku
hunza loku, ku na ba yi ti-
*b*ile, ba *k*lela le nzako ka
kulaya ko basa loku ku nga
nyikilwe ka*b*ye.
Luka 12. 47, 48. Joh. 9. 41. & 15. 22.
22 Kanile*z*i ku humelele ka
bona kota kuvumbiwa ka

*z*inene, A *b*yana leyi yi
*k*lelelako mahlateni ya yo-
na, ni kumba legi gi hla*z*i-
lweko gi *k*lela gi ya ti ba-
meka a ma rope ya gona
kambe.

XIPIMO 3.

1 Legi makunu, baranzeka-
ko, i papilo ga wumbiri nzi
gi tsalako ka *n*wina; ka
wona won*k*le nza mu vuxa
kupima ka *n*wina ka kura-
nza ku mu alakanyisa;
xip. 1. 13.
2 Kasi ma alakanya mhaka
leyi yi nga hi mahlweni yi
nga wulwawulwa hi bapro-
feti, ni kulaya ka Hosi ni
Muhanyisi hi bapostoli ba
*n*wina:
Jude 17.
3 Na mu ti*b*a le*z*i kuranga,
masikwini ya kugumesa a
batseketseli ba tata hi ku-
tseketsela, na ba famba hi
kumbilukela ka*b*ye,
1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. xip. 2. 10. Jude 18.
4 Na ba wula, Hi kwihi ku-
tsumba ka kuta kakwe ke?
hakuba, ku suka masikwini
ya badadani laha na ba
e*k*lela, *z*on*k*le *z*ilo *z*a ha no-
nohisile kwatsi hi kusangu-
leni ka kumahiwa.
Mat. 24. 48. Luka 12. 45.
5 Hakuba bona kala ba nga
ti*b*i ha womu, le*z*aku gi nga
kona a matilo ka kale, ni
le*z*aku a saba gi kamilwe
matini na gi kamilwe ma-
tini gi kona xikari ka mati,
hi mhaka ya Nungungulu;
Kol. 1. 17. Heb. 11. 3.
6 Ha wona a tiko lego gi a
nga hi kona gi wa lo mitwa
hi mati, gi lo loba:
xip. 2. 5.
7 Kanile*z*i matilo laga ma ko-
na makunu, ni misaba, hi
ywaleyo mhaka ku longise-
lwe a nzilo, na ku kongelwe
a siku ga kulamula ni kulo-
biswa ka ba nga hi ko na
wunungungulu.
Mat. 25. 41. 2 Tesa. 1. 8. xipm. 10.
8 Kanile*z*i mu nga kohlwi
lexi xilo xi*n*we, ba ranzeka-
ko, a siku gi*n*we ka Hosi gi
kota kume ga mazana ya
malembe, a kume ga maza-
na a malembe kota a siku
gi*n*we.
9 A Hosi yi nga ta nonoka hi
*z*itsumbiso *z*a yona, kota ba-
*n*wani ba hlayako a ku ya
nonoka; kanile*z*i i ku timi-
sela hi ka *n*wina, na yi nga
xubi le*z*aku nga a hi kona
a lobako, kanile*z*i le*z*aku
bon*k*le ba nga kuta kuhu-
nzulukeni.
Roma 2. 4. 1 Tim. 2. 4. Heb. 10. 37. 1 Pet. 3. 20. xipm. 15.
10 Kanile*z*i a siku ga Hosi gi
tata kota nkamba; ka gona
a tilo gi ta hunza hi guwa
ga hombe, ni *z*on*k*lelele *z*i
taswa hi nzilo *z*i lemukela,
ni saba ni mitiro ya gona gi
ta hiswa.
Mat. 24. 35, 43. Marku 13. 31. Luka 12. 39. Roma 8. 12. 1 Tesa. 5. 2. Heb. 1. 11. Kuv. 3. 3. & 16. 15. & 20. 11. & 21. 1.
11 Na mu wona le*z*aku le*z*i *z*ilo
*z*on*k*le *z*i ta *n*walaliswa,
*n*wina mu ta maha banhu

ba ku yini kuhanyeni ka ku
basa ni wunungungulu,
1 Pet. 1. 15.
12 Mu cuwukeleko na mu xu-
ba a kuta ka siku ga Nu-
ngungulu, hi kota ya gona
na matilo ma gi ta lemuke-
la, ni ma ta nyamalaliswa
hi kuhisa ka hombe ke?
1 Kor. 1. 7. Tit. 2. 13. xipm. 10.
13 Kanile*z*i kota kutsumbisa
kakwe, hina ha cuwukela a
matilo ma*s*wa ni misaba yi-
*s*wa, leyo ku tsamako a ku-
lulama kona.
Kuv. 21. 1, 27.
14 Ngahile*z*o, baranzekako,
na mu wona le*z*aku mu cu-
wukela le*z*i *z*ilo, nga mu
hlayisisa kasi ma kumiwa
kuruleni, na mu nga hi na
bala na kwanga mahlweni
kakwe.
1 Kor. 1. 8. & 15. 58. 1 Tesa. 3. 13. &
5. 23. Fil. 1. 10.
15 Mu hlaya le*z*aku a kutimi-
sela ka Hosi ya hina ku hi
kuhanyisa; kota nakulori
wa hina a ranzekako Paule
kambe, kota ku*k*lariha ku
nyikilweko ka yena, i lo
tsala ka *n*wina;
Roma 2. 4. 1 Pet. 3. 20. xipm. 9.
16 Kambe kota mapapilweni
yakwe won*k*le, i wulawula
ka bona hi le*z*i *z*ilo; laho ku
nga kona a *z*ilo *z*i tsanzako
ku pimiwa, le*z*i laba ba-nga-
ti*b*iko ni ba-nga-tiyisiko, ba
mbemba, kota ku*n*wani ku-
tsala ku mahako le*z*o, ka
kulobiswa ka bona·benyi.
Roma 8. 19. 1 Kor. 15. 24. 1 Tesa. 4. 15.
17 *N*wina, hikwalaho, baranze-
kako, na mu ti*b*a le*z*i *z*ilo hi
le mahlweni, *k*larihani mu
nga kukuletwa kule hi *z*iha-
mbuko *z*a bakubiha, le*z*aku
muwa ku komisiseni ka
*n*wina.
Marku 13. 23. Efe. 4. 14. xip. 1. 10,
11, 12. & 2. 18.
18 Kanile*z*i mu kula wuxinjini
ni kuti*b*eni ka Hosi ya hina
ni Muhanyisi Jesu Kristu.
Ka yena a ku be kona wu-
kosi makunu ni kala kupi-
nzuka. Ameni.
Efe. 4. 15. 2 Tim. 4. 18. 1 Pet. 2. 2.
Kuv. 1. 6.

A PAPILO GO SANGULA GA JOHANI.

XIPIMO 1.

1 Loko ku nga wa hi kona
kusanguleni, loku hi ku
*z*wileko, loku hi ku wonile-
ko hi mahlo ya hina, hi lo
ku cuwuka, ni man*d*la ya
hina ma lo ku welela, loku
ku nga mhaka ya kuha-
nya
Luka 24. 39. Joh. 1. 1, 14. & 20. 27. 2
Pet. 1. 16. xip. 2. 13. & 4. 14.
2 (A wutomi gi lo wonekeli-
swa, hina hi ku wonile, hi
maha wukustumunyu, na
hi wula ka *n*wina a wuto-

mi, a wutomi le gi ga kupi-
nzuka, legi gi nga hi ni Da-
dani, gi lo wonekeliswa ka
hina) ;
Joh. 1. 1, 2, 4. & 11. 25. & 14. 6. & 21. 24. Mit. 2. 32. Roma 16. 26. 1 Tim. 3. 16. xip. 3. 5. & 5. 20.
3 Loko hi nga ku wona hi
nga kuzwa ha ku kanela ka
*n*wina kambe, kasi *n*wina-
wu kambe ha hlengela *z*i-
*n*we na hina: ina, ni kuhle-
ngela ka hina hi *z*i*n*we na
Dadani, na *z*i*n*we ni *N*wa-
na wakwe Jesu Kristu:
Joh. 17. 21. Mit. 4. 20. 1 Kor. 1. 9. xip. 2. 24.
4 Ni le*z*i *z*ilo ha ku *z*i tsala
kasi a kutsaka ka hina ku
ta tatiseka.
Joh. 15. 11. & 16. 24. 2 Joh. 12.

5 Leyi hi mhaka leyi hi yi
zwileka le ka yena, ha yi
wula ka *n*wina, le*z*aku Nu-
ngungulu hi kuwonekela,
na ka yena a ku kona mu-
nyama futsi.
Joh. 1. 9. & 8. 12. & 9. 5. & 12. 35, 36. xip. 3. 11.
6 Loku hina hi wula a ku hi
hlengele *z*i*n*we naye, na hi
famba munyameni, ha he-
mba, a hi mahi a *z*inene:
2 Kor. 6. 14. xip. 2. 4.
7 Kanile*z*i loku hina hi famba
kuwonekeleni, kota le*z*i ye-
na a nga kuwonekeleni, hi
hlengele hina mu*n*we ni
mu*n*wani, ni nkati wa Jesu
Kristu a *N*wana wa yena
wu ta hi hla*z*a ka *z*onho
*z*on*k*le.
1 Kor. 6. 11. Efe. 1. 7. Heb. 9. 14. 1 Pet. 1. 19. xip. 2. 2. Kuv. 1. 5.
8 Loku hi ku ngalo hina a hi
na ku onha, ha kohlisa wu-
tzumbu ga hina, ni *z*inene a
*z*i kono ka hina.
Jam. 3. 2. xip. 2. 4.
9 Loku hina hi vumela kuo-
nha ka hina, yena i kolekile
i lulamile ku hi tsetselela a
*z*onho *z*a hina, ni ku hi hla-
*z*a ka kona kon*k*le a kunga-
lulami.
xipm. 7.
10 Loku hina hi wula le*z*aku a
hi onhangi, ha mu maha
muhembi, ni mhaka yakwe
a yi kona ka hina.

XIPIMO 2.

1 Banana ba mina batso-
ngwani, le*z*i *z*ilo *z*i tsalilwe
ka *n*wina, kasi ma fela ku
kala mu nga onhi. Ni loku
munhu a onhako, hi na
Muyimeli ka Dadani, Jesu
Kristu a lulamileko:
Roma 8. 34. 1 Tim. 2. 5. Heb. 7. 25. & 9. 24.
2 Yena hi muriheli wa *z*onho
*z*a hina; na *z*i nga hi *z*a hi-
na *z*oce, kanile*z*i kambe ni
*z*a tiko gon*k*le.
Joh. 1. 29. & 4. 42. & 11. 51, 52. Roma 3. 25. 2 Kor. 5. 18. xip. 1. 7. & 4. 10, 14.
3 Hi laha ha *z*i ti*b*a hina le*z*a-
ku ha mu ti*b*a yena, loku hi
hlayisa milayo yakwe.
4 Loyi a wulako a ku, Nza
mu ti*b*a, na nga hlayisi mi-
layo yakwe, yena wa he-
mba, ni *z*inene a *z*i kona ka
yena:
xip. 1. 6, 8. & 4. 20.
5 Kanile*z*i loyi a gongako a
mhaka yakwe, ka yena ha
kunene a kuranza ka Nu-

ngungulu ku mbelelisilwe.
Halezi hina ha zi tiba lezaku
hi ka yena:
Joh. 14. 21, 23. xip. 4. 12, 13.
6 Loyi a wulako aku wa tsa-
ma ka yena i fanele a wu-
tsumbu gakwe a ku famba
kota lezi a nga fambisa yena.
Mat. 11. 29. Joh. 13. 15. & 15. 4, 5.
1 Pet. 2. 21.

7 Baranzekako, a ku kona
kulaya kuswa ku tsalelwe-
ko ka nwina, kanilezi kula-
ya ka kale loku mu nga hi
nako hi sanguleni: a kulaya
ka kale hi mhaka leyi mu
yi zwileko.
xip. 3. 11. 2 Joh. 5.
8 Kambe, a kulaya kuswa
nza tsala ka nwina, lexi xilo
xi nga zinene ka yena ni ka
nwina; hakuba a munyama
wa hunza, ni kuwonekela
ka zinene ku sina ku woni-
ngile.
Joh. 1. 9. & 8. 12. & 12. 35. & 13. 34. &
15. 12. Roma 13. 12. Efe. 5. 8. 1
Tesa. 5. 5, 8.
9 Loyi a wulako aku i le ku-
wonekeleni, a benga a ma-
kabye wakwe, wa ha hi
munyameni ni makunu.
1 Kor. 13. 2. 2 Pet. 1. 9. xip. 3. 14, 15.
10 Loyi a ranzako makabye
wakwe i tsama kuwoneke-
leni, a ku kona xilo xa ku
kungubanyisa ka yena.
2 Pet. 1. 10. xip. 3. 14.
11 Kanilezi loyi a bengako a
makabye wakwe i le munya-
meni, i famba munyameni,
a nga ku tibi ni laha a yako,
hakuba a munyama wu pfu-
pelisile a mahlo yakwe.
Joh. 12. 35.

12 Mina nza tsala ka nwina,
banana ba mina batsongwa-
ni, hakuba a zonho za nwi-
na zi tsetselelwe, hi kota ya
yena.
Luka 24. 47. Mit. 4. 12. & 10. 43. & 13.
38. xip. 1. 7.
13 Mina nza tsala ka nwina,
bararu, hakuba ma mu tiba
loyi a nga hi kona hi ku sa-
nguleni. Mina nza tsala ka
nwina majaha, hakuba ma
mu hlulile loyi wa kubiha.
Mina nzi tsalile ka nwina,
banana batsongwani, haku-
ba ma mu tiba Dadani.
xip. 1. 1.
14 Mina nzi tsalile ka nwina
bararu, hakuba ma mu tiba
yena loyi a nga kusangula.
Nzi tsalile ka nwina, maja-
ha, hakuba mu na ni nta-
mo, ni mhaka ya Nungu-
ngulu ya tsama ka nwina,
mu hlulile loyi wa kubi-
ha.
Efe. 6. 10.
15 Mu nga ranzi a tiko, hambu
ni zilo lezi zi nga laha ti-
kweni. Loku a hi kona
munhu a ranzako tiko, a
kuranza ka Dadani a ku
kona ka yena.
Mat. 6. 24. Roma 12. 2. Gal. 1. 10.
Jam. 4. 4.
16 Hakuba zonkle lezi zi nga
laha tikweni, kumbilukela
ka nyama, ni kumbilukela
ka mahlo, ni matsanza ya
wutomi, a hi ka Dadani,
kanilezi ka tiko.
17 Ni tiko ga hunza, ni ku-
mbilukela ka gona: kanile-
zi loyi a mahako kuranza

ka Nungungulu i ta tsama
kala kupinzuka.
1 Kor. 7. 31. Jam. 1. 10. & 4. 14.
1 Pet. 1. 24.

18 Banana batsongwani, ku
hi xikati xa kugumesa: kota
le*z*i mu ngazwa a mukaneti
wa kristu wata, hambu
makunu ba vukile a banyi-
ngi ba kaneti ba kristu;
hale*z*i ha *z*i ti*b*a le*z*aku hi
xikati xo gumesa.
Mat. 24. 5, 24. Joh. 21. 5. 2 Tesa. 2.
3, &c. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. Heb.
1. 2. 2 Pet. 2. 1. xip. 4. 3. 2 Joh. 7.
19 Ba humele hi le ka hina,
kanile*z*i bona a hi ba hina;
hakuba loku ba nga ba wa
hi ba hina, nga ba simami-
sile na hina: kanile*z*i ba
humile, kasi ba fele ku wo-
nekeliswa le*z*aku bona bo-
n*k*le a ba ha hi ba hina.
Mat. 24. 24. Joh. 6. 37. & 10. 28, 29.
Mit. 20. 30. 1 Kor. 11. 19. 2 Tim.
2. 19.
20 Hakuba *n*wina mu na ni
kutiwa ha yena loyi wa ku
Basa, *n*wina *z*i ti*b*a *z*ilo *z*o-
n*k*le.
Joh. 10. 4, 5. & 14. 26. & 16. 13. Marku
1. 24. Mit. 3. 14. 2 Kor. 1. 21. Heb.
1. 9. xipm. 27.
21 A nzi tsalangi ka *n*wina ha-
kuba mu nga *z*i ti*b*iko a *z*i-
nene, kanile*z*i hakuba ma
*z*i ti*b*a, ni hakuba a ku hu-
mi a mawunwa ka *z*inene.
22 Himani loyi a hembako, sa-
seka loyi a kanetako a ku
Jesu a hi yena Kristu? Lo-
yi hi yena a kanetako kri-
stu, yena hi yena a kaneta-
ko Dadani ni *N*wana.
2 Joh. 7. xip. 4. 3.
23 Kani hi wihi a kanetako a
*N*wana, ywaloye a nga na-
ye a Dadani: loyi a vume-
lako a *N*wana i na ni Da-
dani kambe.
Joh. 14. 7, 9, 10. & 15. 23. xip. 4. 15.
2 Joh. 9.
24 Kota ha *n*wina, nga *z*i tsa-
ma ka *n*wina le*z*i mu nga
*z*izwa hi kusanguleni. Lo-
ku le*z*i mu nga *z*izwa hi ku-
sanguleni *z*i tsama ka *n*wi-
na, *n*winawu mu ta tsama
ka *N*wana, ni ka Dadani.
Joh. 14. 23. xip. 1. 3. 2 Joh. 6.
25 Ni lexi hi xitsumbiso lexi a
xi tsumbisileko ka hina,
kona kuhanya ka kupin*z*u-
ka.
Joh. 17. 3. xip. 1. 2. & 5. 11.
26 Le*z*i *z*ilo nzi *z*i tsalile ka
*n*wina ha bona laba ba ta
nga mu hletela kupengeni.
2 Joh. 7. xip. 3. 7.
27 Kota le*z*i *n*wina, a kutotwa
loku mu nga ku amukela
ka yena ku tsama ka *n*wi-
na, a ma ha labi le*z*aku mu-
*n*wani a mu gonzisa; kani-
le*z*i kota le*z*i a kutota ka-
kwe ku mu gonzisa hi *z*ilo
*z*on*k*le, ku hi *z*inene, a ku na
mawunwa, kota le*z*i ku nga
mu gonzisa, *n*wina tsamani
ka yena.
Joh. 14. 26. & 16. 13. Heb. 8. 10, 11.
xipm. 20.
28 Makunu, banana ba mina
batsongwani, tsamani ka
yena; kasi, loku a woneke-
liswa, hi fela ku ba ni ku-
tiya, hi nga hi na tingana
mahlweni yakwe kuteni ka-
kwe.
xip. 3. 2. & 4. 17.
29 Loku *n*wina mu ti*b*a le*z*aku

yena i lulamile, ma *zi* ti*b*a
le*z*aku bon*k*le laba ba ma-
hako kululama ba *t*relwe hi
yena.
Mit. 22. 14. xip. 3. 7, 10.

XIPIMO 3.

1 Manga*b*ye kuranza ka ku
yini a Dadani a hi nyikile-
ko, le*z*aku hi ta bitanwa aku
hi banana ba Nungungulu:
hina ba ku ngahi. Hakuba
hi ka lexi a tiko a gi hi ti*b*i,
hakuba a gi mu ti*b*i yena.
Joh. 1. 12. & 15. 18, 19. & 16. 3. & 17. 25.
2 Baranziweko, makunu hi
banana ba Nungungulu, lo-
ku ku nga na ku nga se ku
wonekeliswa xana hi ta ku
yini. Hina ha *zi* ti*b*a le*z*o,
loku a nga a wonekeliswa,
hina hi ta ba kota yena;
hakuba hi ta mu wona kota
le*zi* a nga yena.
Mat. 5. 8. Roma 8. 15, 18, 29. 1 Kor. 4. 17. & 13. 12. & 15. 49. 2 Kor. 5. 7. Gal. 3. 26. & 4. 6. Fil. 3. 21. Kol. 3. 4. 2 Pet. 1. 4. xip. 5. 1.
3 Kwatsi hi yena loyi a nga
ni loku kutsumba ha yena
wa basisa wutsumbu ga-
kwe, kwatsi hi yena a basi-
leko.
xip. 4. 17.
4 Bon*k*le laba ba mahako ku-
onha ba tsoba nayo: haku-
ba a kuonha hi ku tsoba ka
nayo.
Roma 4. 15. xip. 5. 17.
5 Na *n*wina ma *zi* ti*b*a le*z*o
le*z*aku i lo wonekeliswa kasi
ku susa *z*onho; a ka yena a
ku na *z*onho.
2 Kor. 5. 21. 1 Tim. 1. 15. Heb. 1. 3. & 4. 15. & 9. 26, 28. 1 Pet. 2. 22, 24.
6 Kani hi wihi a tsamako ka
yena a nga onhi: kani hi
wihi a onhako a nga mu
wonangi, a nga na ku mu
ti*b*a.
xip. 2. 4. & 4. 8. 3 Joh. 11.
7 Banana ba mina batsongwa-
ni, nga munhn a nga mu
pengisi: loyi a mahako ku-
lulama i lulamile, kota le*zi*
yena a lulamileko:
Roma 2. 13. xip. 2. 26, 29.
8 Loyi a maha kuonha ngwa
satani; hakuba satani i lo
onha hi le kusanguleni. Ka
loku kugumelwa a *N*wana
wa Nungungulu i lo wone-
keliswa, kasi yena wa fela a
ku mbetisa a mitiro ya sa-
tani.
Mat. 13. 38. Luka 10. 18. Joh. 8. 44. & 16. 11. Heb. 2. 14.
9 Kani hi wihi a *t*relweko hi
Nungungulu a nga mahi
kuonha: hakuba a mbewu
yakwe yi tsamile ka yena:
yena a nga kota ku onha,
hakuba i *t*ralilwe hi Nungu-
ngulu.
1 Pet. 1. 23. xip. 5. 18.
10 Hi ka lexi a banana ba Nu-
ngungulu ba wonekeliswa,
ni banana ba satani; kani
hi wihi a nga mahiko kulu-
lama a hi wa Nungungulu,
ge ni loyi a nga ranziko ma-
ka*b*ye wakwe.
xip. 2. 29. & 4. 8.
11 Hakuba leyi hi mhaka mu
nga yizwa hi le kusanguleni,
le ya ku hi ta ranzana mu-
*n*we ni mu*n*wani:
Joh. 13. 34. & 15. 12. xip. 1. 5. & 2. 7. & 4. 7, 21. xipm. 23. 2 Joh. 5.
12 Hi nga koti Kana a nga wa

loyi wo biha, i lo daya ma-
ka*b*ye wakwe. Ngahilezo i
lo mu daya ke? Hakuba mi-
tiro yakwe yi wa bihile, ni
ya maka*b*ye yi wa lulamile.
Heb. 11. 4. Jude 11.

13 Mu nga dami bamaka*b*ye,
loku a tiko gi mu benga
*n*wina.
Joh. 15. 18, 19. & 17. 14. 2 Tim. 3. 12.
14 Ha *z*i ti*b*a le*z*aku hi hunzile
kufeni hi ya kuhanyeni, ha-
kuba ha ranza bamaka*b*ye.
Loyi a nga ran*z*iko i tsamile
kufeni.
xip. 2. 9, 10, 11.
15 Kani hi wihi a bengako ma-
ka*b*ye hi mudayi: na *n*wina
ma *z*i ti*b*a le*z*aku a ku kona
a mudayi a nga ni wutomi
ga kupinzuka gi tsamileko
ka yena.
Mat 5. 21, 22. Gal. 5. 21. xip. 4. 20. Kuv. 21. 8.
16 Hale*z*i hina ha *z*i ti*b*a kura-
nza, hakuba i lo beka ku-
hanya kakwe lahasi hi kota
ya hina: hina hi yimelwe hi
beka a wutomi ga hina la-
hasi hi kota ya bamaka-
*b*ye.
Joh. 3. 16. & 15. 13. Roma 5. 8. Efe. 5. 2, 25. xip. 4. 9, 11.
17 Kani loku munhu a hi ni
*z*ilo *z*a legi tiko, a wona ma-
ka*b*ye na a vumala, a vala
ti*t*ralo takwe ha yena, a ku-
ranza ka Nungungulu ku
nga tsamisa ku yini ka ye-
na ke?
Luka 3. 11. xip. 4. 20.
18 Banana ba mina batsongwa-
ni, nga hi nga ranzi hi ku-
wulawula, ge ni lirimi; ka-
nile*z*i ku maheni ni *z*ine-
ne.
Roma 12. 9. Efe. 4. 15. Jam. 2. 15, 16. 1 Pet. 1. 22.
19 Hale*z*i hi ta *z*i ti*b*a aku hi
ba *z*inene, hi ta tiyisa timbi-
lu ta hina mahlweni ka
yena,
Joh. 18. 37. xip. 1. 8.
20 Kwalaha a mbilu ya hina
yi hi konako ha kona; ha-
kuba Nungungulu ngwa ku
hunza timbilu ta hina, i ti*b*a
*z*ilo *z*on*k*le.
1 Kor. 4. 4.
21 Baranzekako, loku a timbi-
lu ta hina ti nga hi koni, hi
na ni ku tiya ka Nungu-
ngulu;
Heb. 10. 22. xip. 2. 28. & 4. 17.
22 Ni xihi lexi hi kombelako,
hi ta amukela ha yena, ha-
kuba ha gonga milayo ya-
kwe, hi maha *z*ilo le*z*i *z*i
xalalisako mahlweni ya-
kwe.
Mat. 7. 8. & 21. 22. Marku 11. 24. Joh. 8. 29. & 9. 31. & 14. 13. & 15. 7. & 16. 23, 24. Jam. 5. 16. xip. 5. 14.
23 Loku hi kulaya kakwe, le-
zaku hi kolwa bitweni ga
*N*wana wakwe Jesu Kristu,
hi ranzana, kota le*z*i a nga
hi nyika a kulaya.
Mat. 22. 39. Joh. 6. 29. & 13. 34. & 15. 12. & 17. 3. Efe. 5. 2. 1 Tesa. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. xipm. 11. xip. 2. 8, 10. & 4. 21.
24 Ni loyi a gongako milayo
yakwe i tsama ka yena, ye-
nawu ka yena. Hale*z*o ha *z*i
ti*b*a le*z*aku i tsama ka hina,
hi Moya wa yena lowu a hi
nyikileko.
Joh. 14. 23. & 15. 10. & 17. 21, &c. Roma 8. 9. xip. 4. 12, 13.

XIPIMO 4.

1 Baranzekako, mu nga ko-
lwi mimoya yon*k*le, kanile-
*z*i hlolani a mimoya kutani
ya Nungungulu ke: hakuba
banyingi baprofeti ba ma-
wunwa ba la su fenemete
laha tikweni.

Mat. 24. 4, 5, 24. Mit. 20. 30. 1 Kor. 14. 29. 1 Tesa. 5. 21. 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1. xip. 2. 18. 2 Joh. 7. Kuv. 2. 2.

2 Hale*z*i *n*wina ti*b*ani a Moya
wa Nungungulu: won*k*lele-
le moya lowu wu nge ngalo
Jesu Kristu i tile nyameni
ngwa Nungungulu:

1 Kor. 12. 3. xip. 5. 1.

3 Ni won*k*lelele moya lowu
wu nga vumeliko Jesu a hi
wa Nungungulu: lowu hi
moya wa ku kaneta Kristu,
lowo hi wu zwileko ku nga-
lo wata; makunu wu laha
tikweni.

2 Tesa. 2. 7. xip. 2. 18, 22. 2 Joh. 7.

4 *N*wina mu ba Nungungulu,
bananga batsongwanyani,
mu ba hlulile bona: hakuba
ngwa hombe loyi a nga ka
*n*wina ku hunza loyi a nga
laha tikweni.

Joh. 12. 31. & 14. 30. & 16. 11. 1 Kor. 2. 12. Efe. 2. 2. & 6. 12. xip. 5. 4.

5 Bona ba ka tiko: hikwalaho
ba wulawula bona kota ba
nga ba tiko, ni tiko ga ba-
zwa bona.

Joh. 3. 31. & 15. 19. & 17. 14.

6 Hina hi ba ka Nungungulu:
loyi a ti*b*ako Nungungulu
wa hizwa hina; loyi a nga
hiko wa Nungungulu a nga
hizwi. Hi le*z*i ha wu ti*b*a
a moya wa *z*inene, ni moya
wa kuhambuka.

Joh. 8. 47. & 10. 27. & 14. 17. 1 Kor. 14. 37. 2 Kor. 10. 7.

7 Baranzekako, nga hi ra-
nzana: hakuba a kuranza
ku ka Nungungulu; bon*k*le
laba ba ranzako ba *t*relwe
hi Nungungulu, ba mu ti*b*a
Nungungulu.

xip. 3. 10, 11, 23.

8 Loyi a nga ranziko a nga
mu tibi Nungungulu; ha-
kuba Nungungulu hi kura-
nza.

xip. 2. 4. & 3. 6. xipm. 16.

9 Manga*b*ye a kuranza ka
Nungungulu kuwonekelisi-
lwe ka hina, le*z*aku Nungu-
ngulu i rumele a *N*wana
wakwe a *t*releko yece laha
tikweni, kasi hina ha fela
kuhanya ha yena.

Joh. 3. 16. Roma 5. 8. & 8. 32. xip. 3. 16. & 5. 11.

10 Manga*b*ye loku kuranza, a
hi hina hi mu ranzileko Nu-
ngungulu, kanile*z*i i lo hi
ranza yena, i lo rumela a
*N*wana wakwe kuta ku ri-
hela a *z*onho *z*a hina.

Joh. 15. 16. Roma 5. 8, 10. Tit. 3. 4. xip. 2. 2.

11 Baranzekako, loku Nungu-
ngulu a hi ranzisa le*z*i, hina-
wu kambe nga hi ranzana.

Mat. 18. 33. Joh. 15. 12, 13. xip. 3. 16.

12 A nga kona munhu a wo-
nileko Nungungulu ni ka
xihi xikati: loku hi ranzana,
Nungungulu i tsama xikari
ka hina, ni kuranza ka yena
ku mbeleliswa ka hina.

Joh. 1. 18. 1 Tim. 6. 16. xip. 2. 5. xipm. 18, 20.

13 Hikwalaha ha *zi* ti*b*a hina
lezaku hi tsamile ka yena,
yenawu i ka hina, hakuba i
hi nyikile a Moya wa yena.
Joh. 14. 20. xip. 3. 24.
14 Hi wonile ha maha wuku-
stumunyu lezaku a Dadani
i lo rumela a *N*wana ku ta
maha Muhanyisi wa tiko.
Joh. 1. 14. & 3. 17. xip. 1. 1, 2.
15 Kani hi wihi a ta nga vu-
mela lezaku Jesu hi *N*wana
wa Nungungulu, Nungu-
ngulu wa tsama ka yena,
yenawu ka Nungungulu.
Roma 10. 9. xip. 5. 1, 5.
16 Hina ha tiba hi kolilwe a
kuranza loku Nungungulu
a nga nako ha hina. Nu-
ngungulu hi kuranza; yena
loyi a tsamako kuranzeni i
tsama ka Nungungulu, ni
Nungungulu i tsama ka
yena.
xip. 3. 24. xipm. 8, 12.
17 Hilaha a kuranza ku mbe-
lele ka hina, lezaku hi ba ni
kutiya hi siku ga kulamula;
hakuba kota lezi yena a nga
lezo, hinawu ba legi tiko hi
zalezo.
Jam. 2. 13. xip. 2. 28. & 3. 3, 19, 21.
18 A ku kona wutoya kura-
nzeni : a kuranza kumbele-
le ku hlongola hlanekero,
hakuba wutoya gi na ni ku-
bayisa; loyi a na nga ni wu-
toya a nga mbeleliswangi
kuranzeni.
xipm. 12.
19 Hina ha ranza, hakuba i lo
ranga a hi ranza yena.
20 Loku a munhu a wula, Nza
ranza Nungungulu, na be-
nga maka*b*ye wakwe, wa
hemba : hakuba loyi a nga
ranziko maka*b*ye wakwe lo-
yi a mu wonileko, i ta mu
ranza hi ku yini Nungu-
ngulu loyi a nga mu wo-
niko.
xip. 2. 4. & 3. 17. xipm. 12.
21 Lowu nayo hi nawo wa le
ka yena, lowu wa ku loyi a
ranzako Nungungulu a ra-
nze ni maka*b*ye kambe.
Mat. 22. 37, 39. Joh. 13. 34. & 15. 12.
xip. 3. 23.

XIPIMO 5.

1 Kani himani loyi a ko-
lwako lezaku Jesu hi Kri-
stu i *t*relwe hi Nungungulu:
ni loyi a ranzako loyi a *t*re-
leko wa mu ranza loyi a
*t*relweko ha yena.
Joh. 1. 12, 13. & 15. 23. xip. 2. 22, 23.
& 4. 2, 15.
2 Halezi ha *zi* tiba lezaku ha
ba ranza banana ba Nungu-
ngulu, laha na hi ranza Nu-
ngungulu, hi maha kulaya
ka yena.
3 Hakuba loku hi kuranza ka
Nungungulu, lezaku hi go-
ngola milayo ya yena : a
milayo yakwe a yi karati.
Mat. 11. 30. Joh. 14. 15, 21, 23. & 15.
10. 2 Joh. 6.
4 Hakuba kani hi wihi a *t*re-
lweko hi Nungungulu wa
hlula a tiko : legi hi wu-
nhenha legi hi hlulileko ha
gona tiko, kona kukoleka
ka hina.
Joh. 16. 33. xip. 3. 9. & 4. 4.
5 Himani yena loyi a hlulile-
ko a tiko, saseka ywaloye a
kolwako lezaku Jesu hi
*N*wana wa Nungungulu ke?
1 Kor. 15. 57. xip. 4. 15.

6 Loyi hi yena loyi a nga lota
hi mati ni nkata, yena Jesu
Kristu ; na ma nga hi mati
woce, kanilezi a mati *zinwe*
ni nkata.
Joh. 14. 17. & 15. 26. & 16. 13. & 19. 34.
1 Tim. 3. 16.
7 Lowo hi Moya lowu wu mahako
wukustumunyu, hakuba a Moya wu hi *zinene*.
Joh. 1. 1. & 10. 30. Kuv. 19. 13.
8 Hakuba mbanharu laba ba
mahako wukustumunyu, a
Moya, ni mati, ni nkata :
lezi *zinharu zi klangene* ha
mu*n*we.
9 Loku hina hi amukela a
wukustumunyu ga banhu,
a wukustumunyu ga Nungungulu
gi hunzeletile :
hakuba wukustumunyu ga
Nungungulu hi legi, i lo
maha wukustumunyu hi
*N*wana wakwe.
Mat. 3. 16, 17. & 17. 5. Joh. 8. 17, 18.
10 Loyi a kolwako ka *N*wana
wa Nungungulu i na ni
wukustumunyu ka yena :
loyi a nga kolwiko Nungungulu
i lo mu maha muhembi ;
hakuba a nga kolwangi
ka wukustumunyu legi
Nungungulu a gi mahileko
hi *N*wana wakwe.
Joh. 3. 33. & 5. 38. Roma 8. 16. Gal. 4. 6.
11 Ni wukustumunyu hi legi,
le*z*aku Nungungulu i nyikile
ka hina a kuhanya ka
kupinzuka, loku kuhanya
ku na ni *N*wana wa yena.
Joh. 1. 4. xip. 2. 25. & 4. 9.
12 Loyi a nga ni *N*wana i na
ni wutomi, ni loyi a nga
hiko ni *N*wana wa Nungungulu
a nga na wutomi.
Joh. 3. 36. & 5. 24.

13 Le*z*i *z*ilo mina nzi tsalile
ka *n*wina, kasi ma fela ku
*z*i ti*b*a le*z*aku mu na ni wutomi
ga kupinzuka, ka yena
*n*wina laba mu kolwako
bitweni ga *N*wana wa Nungungulu.
Joh. 20. 31. xip. 1. 1, 2.
14 Loku hi kutiyisa loku hi
nga nako ha yena, le*z*aku,
loku ki kombela a xilo kota
kuranza kakwe, i ta hizwa
hina :
xip. 3. 22.
15 Loku hina hi *z*i tiba le*z*aku
wa hizwa ni ka xihi lexi hi
xikombelako, ha *z*i tiba le*z*aku
hi na *z*ona le*z*i hi *z*i
kombelako.
16 Loku a hi kona munhu a
wonako nakulo*b*ye na onha
na ku nga hi kuonha ka
kufa, yena i ta kombela
Nungungulu i ta mu nyika
kuhanya ka bona laba ba
nga onhiko ka kufa. Ku
kona a kuonha loku ka kufa :
a nzi wuli a ku ba a kombelela
kona.
Mat. 12. 31, 32. Marku 3. 29. Luka 12. 10. Joh. 17. 9. Heb. 6. 4, 6. & 10. 26. Jam. 5. 14, 15.
17 Kon*k*le kungalulami kuonha :
kona kuonha loku ku
nga hi ko ka kufa.
xip. 3. 4.

18 Hina ha *z*i ti*b*a le*z*aku loyi
a *t*relweko hi Nungungulu
a nga onhi ; kanile*z*i loyi a
nga wa *t*relwe hi Nungu-

ngulu wa mu gongola, ni
loyi wa kubiha a nga na ku
mu henya.

1 Pet. 1. 23. Jam. 1. 27. xip. 3. 9.

19 Ha *z*i ti*b*a hina le*z*aku hi ba
ka Nungungulu, ni tiko go-
n*k*le gi e*k*lela ni loyi wa
kubiha.

Gal. 1. 4.

20 Hina ha *z*i tiba le*z*aku a
*N*wana wa Nungungulu i
tile, i hi nyikile a kupima,
le*z*aku ha mu tiba le*z*aku
yena u hi *z*inene, kona ka
yena a *N*wana wakwe Jesu
Kristu. Loyi hi Nungu-
ngulu wa *z*inene, ni wuto-
mi ga kupinzuka.

Luka 24. 45. Joh. 17. 3. & 20. 28. Mit. 20. 28. Roma 9. 5. 1 Tim. 3. 16. Tit. 2. 13. Heb. 1. 8. xipm. 11, 12, 13.

21 Banana ba mina batso-
ngwani, ti gongoleni *z*ifa-
nanisweni.

1 Kor. 10. 14.

A PAPILO GA WUMBIRI GA JOHANI.

---

1 A singalakati ka yena wa-
sati a hlaulilweko ni banana
bakwe, loyi nzi mu ranzako
ha kunene; na ku nga hi
mina nzoce, kanile*z*i ni bo-
na bon*k*le ba ti*b*ako a *z*ine-
ne;

Joh. 8. 32. Gal. 2. 5, 14. & 3. 1. & 5. 7. Kol. 1. 5. 2 Tesa. 2. 13. 1 Tim. 2. 4. Heb. 10. 26. 1 Joh. 3. 18. xipm. 3. 3 Joh. 1.

2 Hi kota ya *z*inene le*z*i *z*i
tsamileko na hina, ku ta
tsama na hina kala kupi-
nzuka:

3 Wuxinji, ti*t*ralo, ni kurula
ku ta tsama na hina, hi le
ka Nungungulu a Dadani,
ni ka Jesu Kristu, a *N*wana
wa Dadani wa *z*inene ni ku-
ranza.

1 Tim. 1. 2. xipm. 1.

4 Mina nza nengela ha ho-
mbe nguvu hakuba nzi ku-
mile bokari ba banana ba
wena na ba famba hi *z*inene,
kota le*z*i hina hi amukeleko
a kulaya hi le ka Dada-
ni.

3 Joh. 3.

5 Makunu n*z*a ku kombela
wena, wasati, a nzi tsali ku
kwatsi nayo muswa, kani-
le*z*i lowu hi nga hi nawo hi
kuranguleni, wa ku nga hi
ranzana.

Joh. 13. 34. & 15. 12. Efe. 5. 2. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 2. 7, 8. & 3. 11, 23.

6 Loku ku hi kuranza, le*z*aku
nga hi famba hi milayo ya-
kwe. Loku hi kulaya, kota
le*z*i hi *z*izwileko hi kusangu-
leni, kasi ma fela ku famba
ha kona.

Joh. 14. 15, 21. & 15. 10. 1 Joh. 2. 5, 24. & 5. 3.

7 Hakuba a bakohlisi banyi-
ngi ba humelele tikweni,
bona laba ba kaneta le*z*aku
Jesu Kristu ata nyameni.

Laba mbakohlisi ni baka-
neti ba Kristu.
1 Joh. 2. 22. & 4. 1, 2, 3.
8 Cuwukani wutsumbu ga
*n*wina, kasi mu nga lahli a
*z*ilo le*z*i hi nga *z*i maha,
kanile*z*i kasi ma fela ku
amukela cacazelo wu tele-
ko.
Marku 13. 9. Gal 3. 4. Heb. 10. 32, 35.
9 Kani hi wihi a humelelako
na a nga tsami kugonziseni
ka Kristu, a nga na Nungu-
ngulu : kani loyi a tsamako
kugonziseni, ywaloye i na
ni Dadani ni *N*wana.
1 Joh. 2. 23.
10 Loku a nga a hi kona a tako
ka *n*wina, na a nga nehi lo-
ku kugonzisa, mu nga mu
amukeli tin*d*lwini ya *n*wi-
na, mu nga mu losi:
Roma 16. 17. 1 Kor. 5. 11. & 16. 22. Gal. 1. 8, 9. 2 Tim. 3. 5. Tit. 3. 10.
11 Hakuba loyi a mu losako
wa hlengela naye mitirweni
yakwe ya kubiha.
12 Na nzi hi ni *z*ilo *z*inyingi
akuba nzi tsala ka wena,
nzi nga ta *z*i tsala hi papilo
ni tinta: kanile*z*i nza tsu-
mba kuta ka wena nzi ta
wulawula ngohe ni ngohe,
kasi kutsaka ka wena ka
tatiseka.
Joh. 17. 13. 1 Joh. 1. 4. 3 Joh. 13.
13 A banana ba makweru a
hlanlilweko ka ba ku ru-
ngula wena.
1 Pet. 5. 13.

I PAPILO GA WUNHARU GA JOHANI.

1 A singalakati ka Gaiusi a
ranzekako, loyi nzi mu ra-
nzako ha kunene.
2 Joh. 1.
2 Mu ranzekako, mina nza
kombela le*z*aku hi ka *z*ilo
*z*on*k*le u fela ku tsa-
ma kwatsi na u nga na
u hanya, kota le*z*i a mo-
ya wa wena wu humelele-
ko.
3 Hakuba nza lo tsaka ha
hombe nguvu, laha na ba-
maka*b*ye ba tile ba maha
wukustumunyu hi wunene
ga wena, kota le*z*i wena u
fambako *z*ineneni.
2 Joh. 4.
4 A nzi nako kutsaka ka ho-
mbe ku hunza loku, a ku-
zwa hi banana ba mina na
ba famba hi *z*inene.
1 Kor. 4. 15. File. 10.
5 Xiranzwa, wa maha tiro
wa kukoleka ni ka *z*on*k*le
le*z*i u mahelako bamaka*b*ye
ni bapfumba bon*k*le;
6 Laba ba nga maha wuku-
stumunyu ga kuranza ka
wena mahlweni ka ceci:

laba u ta nga maha kwatsi
aku ba heleketa lwenzweni
la*b*ye hi ku faneleko ka Nu-
ngungulu :
7 Hakuba hi kota ya Bito
bona ba lo huma, na ba nga
teki ncumo xa ba Matiko.
1 Kor. 9. 12, 15.
8 Hikwalaho hina hi fanelwe
hi amukela a ba ku ngahi,
kasi ha fela ku hlengela ku-
tira *zin*we nabo.

9 Nzi lo tsala *z*okari le ceci-
ni: kanile*z*i Diotrefesi, loyi a
ranzako a wukulu xikari ka-
*b*ye, a nga hi amukelangi.
10 Hikwalaho, loku nzita, nzi
ta alakanya a mitiro yakwe
a yi mahileko, na i hi vuke-
la hi timhaka to biha: na a
nga enelwe hi le*z*i basi, a
wutsumbu gakwe a nga ba
amukelangi a bamaka*b*ye ni
ka*n*we, ni laba ba nga ta
nga ba vumele wa ba tsi-
mbeta wa ba hlongola ce-
cini.
11 Xiranzwa, u nga pimanyisi
le*z*i za kubiha, kanile*z*i le*z*i
*z*o saseka. Loyi a mahako
kusaseka ngwa Nungungu-
lu: loyi a mahako kubiha
a hi wonangi Nungungu-
lu.
1 Joh. 2. 29. & 3. 6, 9. 1 Pet. 3. 11.
12 Demetriusi i mahelwa wu-
kustumunyu hi banhu bo-
n*k*le, ni *z*inene wutsumbu;
ina, hinawu kambe ha ma-
ha wukustumunyu ; wena
wa *z*i ti*b*a le*z*aku a wuku-
stumunyu ga hina gi nene.
Joh. 21. 24. 1 Tim. 3. 7.

13 Mina nzi la wa ni *z*ilo *z*i-
nyingi ku tsala ka wena,
kanile*z*i a nzi ranzi ku *z*i
tsala ka wena hi tinta ni
peni:
2 Joh. 12.
14 Kanile*z*i nza tsumba aku
ha*k*lisa nzi ta ku wona, *z*o-
nake hi ta wulawula ngohe
ni ngohe. A kurula a ku
be ka wena. A maxaka ma
ku rungula. Rungula ba
maxaka hi mabito.

A PAPILO GA JUDE.

---

1 Jude, a nanza ga Jesu Kri-
stu, a maka*b*ye wa Jamesi,
ka bona laba ba bitilweko,
baranzekako ka Nungu-
ngulu Dadani, ba hlayise-
lweko Jesu Kristu:
Luka 6. 16. Joh. 17. 11, 12. 15. Mit. 1.
13. Roma 1. 7. 1 Pet. 1. 5.
2 A ti*t*ralo ka *n*wina ni kuru-
la a ku anziswe.
1 Pet. 1. 2. 2 Pet. 1. 2.

3 Baranzekako, laha na nzi
nyikile a kuhlayisa kon*k*le
aku ba nzi tsala ka *n*wina
hi kuhanyiswa ka hina ho-

n*k*le, nzi lo labe akuba
nzi tsala ku wena nzi mu
laya, akuba mu tiyisa a ku
lwela a kukoleka loku ku
nga nyikiwe hi bobasa ka-
*n*we kutsika.
Fil. 1. 27. 1 Tim. 1. 18. & 6. 12. 2 Tim. 1. 13. & 4. 7. Tit. 1. 4.
4 Hakuba ba kona banhu ba
nyanimelako xikun*d*leni,
bona laba ba kale ba yimi-
selweko loku kukoniwa, a
banhu laba ba nga hi ko
wunungungulu, ba hunzula
a wuxinji ga Nungungulu
a *z*ibini, ba kaneta a Hosi
yoce ya hina, a Hosi ya hi-
na Jesu Kristu.
Roma 9. 21, 22. Gal. 2. 4. Tit. 1. 16. & 2. 11. Heb. 12. 15. 1 Pet. 2. 8. 2 Pet. 2. 1, 10. 1 Joh. 2. 22.

5 Makunu nza xuba ku nga
nzi mu alakanyisa, hambu
le*z*i mu nga kari mu *z*i tiba
le*z*i *z*ilo *z*on*k*le, le*z*aku laha
a Hosi, na yi hanyisile a ba-
nhu tikweni ga Gipite, a
nzako ka le*z*o i lo ba lobisa
a ba ngakolwako.
1 Kor. 10. 9. Heb. 3. 17, 19.
6 Ni tingelosi leti ti nga go-
ngangiko a wukosi ga tona,
kanile*z*i ti lo siya kaya ka
tona, yena i ti hlayisile ma-
kotsweni ya pinduka ya
munyama ku kala sikwini
ga hombe ga kulamula.
Joh. 8. 44. 2 Pet. 2. 4. Kuv. 20. 10.
7 Kota Sodoma ni Gomora,
ni miti ya kona, ku fanana
na yona kambe yi lo ti nyi-
kela wubayini, yi lo lanzisa
a nyama ya haba, yi lo yi-
miswa ku maha *z*iwoni-
so, yi loga tsomba kasi yi
hiswa hi nzilo wa kupinzu-
ka.
2 Pet. 2. 6.
8 *Z*i ngaho ka laba ba lorako
ka*b*ye ba yi onhisa nya-
ma, ba nyenya a tihosi, ni
nzukano ka manganaka-
na.
2 Pet. 2. 10.
9 Kanile*z*i Mikaeli a ngelosi
ya hombe, laha a kanetana
na satani i lo hi xirumbi xa
Mosi, i lo caba ku tiswa a
kulamula ka nzukano, ka-
nile*z*i i te ngalo, A Hosi yi
ta ku kawuka wena.
2 Pet. 2. 11. Kuv. 12. 7.
10 Kanile*z*i laba ba rukatela
le*z*i ba nga *z*i ti*b*iko : ya le*z*i
ba *z*i pimako hi ka nyama,
kota *z*ihari *z*i nga hiko ni
kupima, hi le*z*i *z*ilo ba da-
wa.
2 Pet. 2. 12.
11 Kombo ka bona ! hakuba
ba lo famba hi n*d*lela ya
Kana, ba tsutsuma hi ku
kana kuonheni ka Balaami
hi kota ya kurihwa, ba lo-
biswa hi kukaneta ka
Kore.
2 Pet. 2. 15. 1 Joh. 3. 12.
12 Laba hi mari*b*ye ma fihle-
leko mibuzweni ya kuranza
ya *n*wina laha na baga mi-
buzo *z*i*n*we na *n*wina, a ba-
risi laba ba nga hi ko ni
hlanekero ba ti gisa; ba bilu-
kela ba nga hi na mati, na
ba ku kuletwa hi mhaho; a
tisinya ta ma wuyakaya ti
nga hiko ni mihanzo, ba hi
tisinya ti omileko kumbiri,

ti runzuwulwako ni mitsu;
Mat. 15. 13. 1 Kor. 11. 21. Efe. 4. 14. 2 Pet. 2. 13, 17.
13 Ba gobozako kota ma*b*yandlati ya bimbi, ba pupuma tinganeni ta*b*ye; a tinyeleti ti nzulako, laba ba bekelweko a kutsisa ka munyama kala kupinzuka.
Fil. 3. 19. 2 Pet. 2. 17.
14 Ni ka le*z*i Enoke, a wa wun*k*lanu na kumbiri ku suka ka Adamu, i lo profeta aku, Languta, a a Hosi yi lota ni ba kume ga ma kume ya mazana laba bakwe bobasa,
Mat. 25. 31. 2 Tesa. 1. 7. Kuv. 1. 7.
15 A kuta ku yimisa kulamula ka bon*k*le, yi ta ba kona bon*k*le a ba-nga-kolwiko hi mitiro ya*b*ye yon*k*le yi nga hiko wunungungulu leyi ba nga yi maha hi ku nga hi wunungungulu, ni *z*on*k*le *z*ilo *z*o biha le*z*i a ba-nga-kolwiko ba nga mu rukatela ha *z*ona.
16 Laba hi bakalali, ni basolako, na ba fambako hi kumbilukela ka*b*ye (ni milomu ya*b*ye ba wulawula a timhaka ta hombe ta matsanza), ba hi ni kuhlawula banhu hi kota ya binzu.
Jam. 2. 1, 9. 2 Pet. 2. 18.

17 Kanile*z*i *n*wina, baranzekako, alakanyani a timhaka leti ti nga kanelwa hi mahlweni hi bapostoli ba Hosi ya hina Jesu Kristu;
2 Pet. 3. 2.
18 Le*z*aku ba wulisile ku yini ka *n*wina, Hi xikati xa kugumesa ku ta ba kona a batseketseli, ba maha hi kuonhakala ka*b*ye ka kumbilukela.
1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. & 4. 3. 2 Pet. 2. 1. & 3. 3.
19 Laba hi bona ba mahako a kuhambana, a ba ka nyama, ba nga hi ko na Moya.
1 Kor. 2. 14. Heb. 10. 25. Jam. 3. 15.
20 Kanile*z*i *n*wina, baranzekako, na mu aku wutsumbu ga *n*wina kukolekeni ka *n*wina ko basana, na mu kombela hi ka Moya wo Basa,
Roma 8. 26. Efe. 6. 18. Kol. 2. 7. 1 Tim. 1. 4.
21 Mu hlayisa wutsumbu ga *n*wina kuranzeni ka Nungungulu, na mu cuwuka a ti*t*ralo ta Hosi ya hina Jesu Kristu kuhanyeni ka kupinzuka.
Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12.
22 Ba maheleni ti*t*ralo ba*n*wani, laba ba nga kukanakaneni;
23 Hanyisani ba*n*wani, na mu ba kamukela nzilweni; ni ka ba*n*wani ba maheleni ti*t*ralo hi kucaba; na mu benga a tinguwo leti ti nyenyezisilweko hi nyama.
Roma 11. 14. 1 Kor. 3. 15. 1 Tim. 4. 16. Kuv. 3. 4.

24 Makunu ka yena a kotako ku mu gongola mu nga kungubanyeki, a mu yisa mahlweni ka wukosi gakwe na mu nga hi na bala hi kutsaka ka hombe,
Roma 16. 25. Efe. 3. 20. Kol. 1. 22.
25 Ka yena loyi Nungungulu yece a Muhanyisi wa hina, hi Hosi ya hina Jesu Kristu,

a ku be wukosi, ni wukulu,
ni mufumo, ni ntamo, ma-
hlweni ka *z*ikati *z*on*k*le, ni
makunu, ni kala kupinzu-
ka kambe. Ameni.
Roma 16. 27. 1 Tim. 1. 17. & 2. 3.

A KUVULULWA KA JOHANI.

XIPIMO 1.

1 A kuvululwa ka Jesu Kri-
stu, a nga nyikiwa hi Nu-
ngungulu ku wonisa ka xi-
tiri xakwe, *z*ilo *z*i ta nga
cikela lokuloku : i lo rume-
la hi ngelosi yakwe ka xi-
tiri xakwe Johani;
Joh. 3. 32. & 8. 26. & 12. 49. xipm. 3. xip. 4. 1. & 22. 16.
2 A nga maha wukustumu-
nyu ga mhaka ya Nungu-
ngulu, ni wukustumunyu
ga Jesu Kristu, ni wa *z*ilo
*z*on*k*le a nga *z*i wona.
1 Kor. 1. 6. 1 Joh. 1. 1. xipm. 9. xip. 6. 9. & 12. 17.
3 U katekile loyi a gonzako,
ni laba ba zwako a timhaka
ta loku kuprofeta, ba hla-
yisa *z*ilo *z*i tsalilweko ko-
na : hakuba xikati xi tsi-
nele.
Luka 11. 28. Roma 13. 11. Jam. 5. 8. 1 Pet. 4. 7. xip. 22. 7, 10.

4 Johani ka tona tic*e*ci ta
n*k*lanu ni timbiri ta le Asia:
Wuxinji a gi mahe ka *n*wi-
na ni kurula, ku tako hi ka
yena a nga kona, a nga hi
kona, kambe a ta ngata ; ni
Mimoya ya n*k*lanu ni mi-
mbiri yi nga le mahlweni
ka xitsamo xa wukosi xa-
kwe;
Joh. 1. 1. xipm. 8. xip. 3. 1. & 4. 5. & 5. 6.
5 Ni ya kuta hi le ka Jesu
Kristu, a kustumunyu a
tsumbekako, ni wa mate-
wula ya bafileko, ni mufu-
meli wa tihosi ta misaba.
Ka yena a hi ranzako, a hi
*k*la*k*la ku onheni ka hina hi
nkata wakwe;
Joh. 8. 14. & 13. 34. & 15. 9. 1 Kor. 15. 20. Gal. 2. 20. Efe. 1. 20. Kol. 1. 18. 1 Tim. 6. 13. Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. xip. 3. 14. & 17. 14. & 19. 16.
6 U lo hi maha mufumo, ku
tsama bapristi ka Nungu-
ngulu ni Raru wakwe; ka
yena a ku mahe wukosi ni
wudumo kala kupinzuka ni
kupinzuku. Ameni.
1 Tim. 6. 16. Heb. 13. 21. 1 Pet. 2. 5, 9. & 4. 11. & 5. 11. xip. 5. 10. & 20. 6.
7 Languta, wata hi marefu;
ni mahlo won*k*le ma ta mu
wona, ni laba ba nga mu
*k*laba; tixaka ton*k*le ta mi-
saba ti ta rila hi yena. Hi-
*z*ona, Ameni.
Mat. 24. 30. & 26. 64. Joh. 19. 37. Mit. 1. 11.

8 Hi mina Alfa ni Omega, a
Hosi Nungungulu, a nga

kona, a hi kona, kambe a ta
ngata, a nga ni Ntamo wo-
n*k*le.
xipm. 4, 11, 17. xip. 2. 8. & 4. 8. & 11. 17. & 16. 5. & 21. 6. & 22. 13.

9 Mina Johani, makwenu wa
*n*wina, a hlengeleko na *n*wi-
na le kuxanisekeni ni le mu-
funweni ni le ku honiseleni
ka Jesu, nzi wa hi kona le
xihlaleni xi ti*b*yako Patmo-
si, hi mhaka ya Nungungulu
ni ku kustumunya hi Jesu.
Roma 8. 17. Fil. 1. 7. & 4. 14. 2 Tim. 1. 8. & 2. 12. xipm. 2. xip. 6. 9.

10 Nzi hi le Moyeni hi siku ga
Hosi, nzi lozwa le nzako ka
mina a gezu ga hombe, gi
kotisa ga punzu gi ku,
Joh. 20. 26. Mit. 10. 10. & 20. 7. 1 Kor. 16. 2. 2 Kor. 12. 2. xip. 4. 1, 2. & 10. 8. & 17. 3. & 21. 10.

11 Le*z*i u *z*i wonako, *z*i *t*sale
bukwini, u gi rumela le ti-
*c*ecini ta n*k*lanu ni timbiri ;
ya le Efesu, ni le Smurna,
ni le Pergamumi, ni le Tua-
tira, ni le Sardesi, ni le Fi-
ladelfia, ni le Laodikea.
xipm. 8, 17.

12 Nzi lo hunzuluka akuba nzi
wona gezu gi wulawulako
na mina. Laha na nzi hu-
nzulukile nzi lo wɔna n*k*la-
nu wa tinhi ta tikandiya ni
timbiri ta nzalama;
xipm. 20.

13 Laha xikari ka tinhi ta ti-
kandiya nzi lo wona wokari
wofanana ni *N*wana wa
munhu, anbele a nguwo yi
cikelako mikonzweni, yi bo-
hilweko hi le mabeleni hi
bandi ga nzalama.
xip. 2. 1. & 14. 14. & 15. 6.

14 A hloko yakwe ni misisi
yakwe yo basa kwatsi hi
woya ga tiyivu, a basa
kwatsi hi hunguba ; mahlo
yakwe kwatsi hi pingi ga
nzilo ;
xip. 2. 18. & 19. 12.

15 Ni mikonzo yakwe kotisa
suku wo ngangamela, kota
ku kwatsi yi hisilwe pi-
ngweni ; gezu gakwe kotisa
kuzwakala ka mamati ma
nyingi.
xip. 2. 18. & 14. 2. & 19. 6.

16 A komile hi canja gakwe
ga xinene tinyeleti ta *k*lanu
ni timbiri : ku huma no-
*n*wini wakwe a supado yo
kariha ma*k*lelo yon*k*le yi
*t*rotikile : ngohe yakwe ku
kota gambo na gi nganga-
mela hi ntamo wa gona.
Mit. 26. 13. Efe. 6. 17. Heb. 4. 12. xipm. 20. xip. 2. 1, 12, 16. & 3. 1. & 10. 1. & 19. 15, 21.

17 Na nzi mu wonile, nziwa
lahasi mikonzweni yakwe
kotisa loyi a fileko. Na *k*la-
tekile canja gakwe ga xine-
ne hehla ka mina, aku,
U nga cabi ; nzi wa kusa-
ngula ni wa kugumesa, ni
loyi a Hanyako ;
xip. 2. 8. & 22. 13. xipm. 11.

18 Nzi wa file, languta, nza ha-
nya kala kupinzuka, nzi na
ni tipfungulo ta kufa ni
Hayidesi.
Roma 6. 9. xip. 4. 9. & 5. 14. & 20. 1.

19 Tsala hi kwa laho *z*ilo u *z*i
wonileko, ni le*z*i *z*i nga ko-
na, ni le*z*i *z*i ta nga nga *z*i
hi kona hi le nzako ka le*z*i ;
xipm. 12, &c. xip. 2. 1, &c. & 4. 1, &c.

20 A kufihlakala ka *k*lanu wa

tinyeleti ni timbiri u nga ti wona canjeni ga mina ga xinene, ni n*k*lanu ni timbiri tikandiya ta nzalama. Tinyaleti ta n*k*lanu ni timbiri ti hi tingelosi ta tic*e*ci ta n*k*lanu ni timbiri: a tinhi ta tikandiya ta n*k*lanu ni timbihi tic*e*ci ta n*k*lanu ni timbiri.

Mat. 5. 15. Fil. 2. 15. xipm. 12, 16. xip. 2. 1, &c.

XIPIMO 2.

1 Ka ngelosi ya c*e*ci ya le Efesu *t*sala;

Le*z*i *z*ilo a ku yena a komileko tinyeleti ta n*k*lanu ni timbiri canjeni gakwe ga xinene, loyi a fambako xikari ka tikandiya ta nzalama ta n*k*lani ni timbiri:

xip. 1. 13, 16, 20.

2 Nza yi ti*b*a mitiro ya wena, ni ku pinyama ka wena ni ku honisela, ni ku ngalo a ku na ku vumela banhu bo biha, u ba hlolile laba ba tibitako bapostoli, na ba nga hi bona, u ba kumile na ba kanganyisa;

2 Kor. 11. 13. 2 Pet. 2. 1. 1 Joh. 4. 1. xipm. 9, 13, 19. xip. 3. 1, 8, 15.

3 U honisele u xanisekile hi bito ga mina, a ku karalangi.

Gal. 6. 9. Heb. 12. 3, 5.

4 Kanile*z*i nzi na ni lexi ka wena, hakuba u tsikile kuranza ka wena kusangula.

5 Alakanya hile*z*o laha u wileko kona, hunzuluka, u tira mitiro yosangula; nzata ka wena, nzi ta susa linhi la kandiya wu tsa*n*weni ga lona, saseka loku u hunzuluka.

Mat. 21. 41, 43.

6 Kanile*z*i u maha, ku ngalo wa benga mitiro ya ba Nikolatani, nzi yi bengako na mina.

xipm. 15.

7 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe loku ku wulawulwako hi Moya tic*e*cini. Ka yena a hlulako, nzi ta mu nyika kuga a sinya ya wutomi, yi nga kona Paradesini ga Nungungulu.

Mat. 11. 15. & 13. 9, 43. xipm. 11, 17, 29. xip. 3. 6, 13, 22. & 13. 9. & 22. 2, 14.

8 Ni ka ngelosi ya le Smurna *t*sala;

Le*z*i *z*ilo u nga lo yena wa kusangula ni wa kugumesa, a ngafa, futsi wa hanya:

xip. 1. 8, 17, 18.

9 Nza ku ti*b*a kuxaniseka ka wena, ni wusiwana (kanile*z*i u fumile), ni kurukatela ka laba ba nge nga lo ba Juda, na nga hi bona, kanile*z*i ba hi sinagoga ga Satani.

Luka 12. 21. Roma 2. 17, 28, 29 & 9. 6. 1 Tim. 6. 18. Jam. 2. 5. xipm. 2. xip. 3. 9.

10 U nga cabi le*z*i u ta nga xaniseka ha *z*ona lokuloku: languta, diaboli u ta kotsela ba*n*wani ba *n*wina paxweni, a kuba mu ringwe; mu ta xaniswa a kumi ga masiku. Tsumbeka kala

kufeni, nzi ta ku nyika xi-
*d*lo*d*lo xa kuhanya.
Mat. 10. 22.& 24. 13. Jam. 1. 12. xip. 3.11.
11 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe
loku Moya wu ku wulako
ti*c*ecini. Loyi a hlulako a
nga ta lamatwa hi kufa ka
wumbiri.
xipm. 7. xip. 13. 9. & 20. 14. & 21. 8.

12 Ni ka ngelosi ya *c*e*c*i ya le
Pergamumi *t*sala;

Le*z*i *z*ilo ku wula yena a
nga ni supado yo kariha yi
*t*rotikako kumbiri:
xip. 1. 16.
13 Nza ku tiba laha u tsamako
kona, hi laha xi nga kona
xitsamo xa Satani: u komi-
sile bito ga mina, a ku ka-
netangi kukolwa ka mina,
hambu masikwini ya Anti-
pasi a kustumunyu wa mi-
na, a tsumbekileko ka mina,
a nga dawa xikari ka *n*wi-
na, laha Satani a tsamako
kona.
xipm. 2, 9.
14 Kanile*z*i nzi *z*i tsongwani hi
wena, hi le*z*i u nabo laho la-
ba ba komeleleko kugonzi-
seni ka Balami, a nga go-
nzisa Balaki a ku beka
xikungubanyiso mahlweni
ka banana ba Israeli, a ku-
ga *z*ilo *z*i nyikelweko ka *z*i
fananiso, ni kubaya.
Mit. 15. 29. 1 Kor. 6. 13, &c. & 8. 9, 10. & 10. 19, 20. 2 Pet. 2. 15. Jude 11. xipm. 20.
15 Hi*z*ale*z*o u na bona wena,
laba ba komisileko kugonzi-
seni ka ba Nikolatani kotisa
le*z*o.
xipm. 6.
16 Ka le*z*o alakanya; hile*z*i nzi
tata ka wena lokuloku, nzi
talwa na bona hi supado ya
nomu wa mina.
2 Tesa. 2. 8. xip. 1. 16. & 19. 15, 21.
17 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe
loku ku wulwako hi Moya
ti*c*ecini. Ka loyi a hlulako
nzi ta nyika kakwe a mana
yi fihlekileko, nzi ta mu
nyika ri*b*ye go basa, ku tsa-
lilwe ri*b*yeni bito giswa,
a nga haba loyi a gi ti*b*ako
saseka yena loyi a gi amu-
keleko.
xipm. 7, 11. xip. 3. 12. & 19. 12.

18 Ni ka ngelosi ya *c*e*c*i ya le
Tuatira *t*sala;

Le*z*i *z*ilo a ku *N*wana wa
Nungungulu, a nga ni ma-
hlo yakwe kota ku ngenge-
mela ka nzilo ni mikonzo
yakwe kwatsi hi suku wo
ngangamela:
xip. 1. 14, 15.
19 Nza yi ti*b*a mitiro ya wena,
ni kuranza ka wena ni ku-
kolwa ni ku kozela ni ku
honisela, ni mitiro ya wena
yo gumesa yi hunza yo sa-
ngula.
xipm. 2.
20 Kanile*z*i nzi na ni lexi ka
wena, hi le*z*i u vumela wa-
sati loyi Jezabeli, a ti bitako
ku ngalo muprofeti; wa go-
nzisa wa xengetela a *z*itiri
*z*ą mina u *z*i mahisa kubaya,
*z*iga ku nyikelweko *z*ifana-
nisweni.
Mit. 15. 20, 29. 1 Kor. 10. 19, 20. xipm. 14.
21 Nzi mu nyikile xikati aku-

ba a hunzuluka; a nga ranzi ku hunzuluka kubayeni kakwe.

Roma 2. 4. xip. 9. 20.

22 Languta, nzi ta mu hoxa xitandeni, *z*inwe ni laba ba bayako naye kuxanisekeni loku ka hombe, saseka loku ba hunzuluka mitirweni ya*b*ye.

23 Nzi ta daya banana bakwe hi kufa; ni ticeci ton*k*le ti ta *z*i ti*b*a le*z*o hi mina yena a hlolaku ti*s*ra ni timbilu: nzi ta nyika mu*n*wani ni mu*n*wani kota mitiro ya *n*wina.

Mat. 16. 27. Joh. 2. 24, 25. Mit. 1. 24. Roma 2. 6. & 8. 27. & 14. 12. 2 Kor. 5. 10. Gal. 6. 5. xip. 20. 12.

24 Kanile*z*i ka *n*wina nzi ngalo, labo saseka leyo Tuatira, bon*k*le laba ba nga hi ko nako loku kugonziswa, laba ba nga *z*i etileko *z*a Satani, kota ba wulawulako; nzi nga ta beka ka *n*wina ni mu*n*we nzwalo,

Mit. 15. 28.

25 Hambu le*z*i le*z*o mu nga na*z*o, *z*i komiseni nzi karala nzi wuya.

xip. 3. 11.

26 Ni loyi a hlulako, ni loyi a alakanyako mitiro ya mina ku kala ku pinzuka, nzi ta nyika ka yena ntamo hehla ka matiko:

Mat. 19. 28. Luka 22. 29, 30. Joh. 6. 29. 1 Kor. 6. 3. 1 Joh. 3. 23. xip. 3. 21. & 20. 4.

27 I ta ma fumela hi nhonga ya xiketse, kota xi*b*ya xa muwumbi ma ta panzeka zi panzana; kota mina nzi amukelileko ka Dadani wa mina:

xip. 12. 5. & 19. 15.

28 Nzi ta mu nyika nyeleti ya mixo.

2 Pet. 1. 19. xip. 22. 16.

29 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe le*z*i *z*i wulwawulwako hi Moya tic*e*cini.

xipm. 7.

XIPIMO 3.

1 Ni ka ngelosi ya c*e*ci ye le Sardisi *t*sala;

Le*z*i *z*ilo a ku loyi a nga ni Mimoya ya n*k*lanu ni mimbiri ya Nungungulu, ni tinyeleti ta n*k*lanu ni timbiri: nza yi ti*b*a mitiro ya wena, akuba u na ni bito ga ku u kona, na u file.

Efe. 2. 1, 5. 1 Tim. 5. 6. xip. 1. 4, 16. & 2. 2. & 4. 5. & 5. 6.

2 Rinzela, u tiyise *z*ilo *z*i seleko, le*z*i *z*i nga ta nga *z*i file: hile*z*i a nzi yi kumi mitiro ya wena yi mbelele mahlweni ka Nungungulu wa mina.

3 Hikwalaho alakanya a ku ngalo u amukelisile ku yini u zwisile ku yini; u yi hlayisa, u hunzuluka. Hikwalaho loku u nga rinzeli, nzi ta kutela kota nkamba, u nga xi ti*b*a xikati nzi ta nga kutela ha xona.

Mat. 24. 42, 43. & 25. 13. Marku 13. 33. Luka 12. 39, 40. 1 Tesa. 5. 2, 6. 1 Tim. 6. 20. 2 Tim. 1. 13. 2 Pet. 3. 10. xipm. 11, 19. xip. 16. 15.

4 Kanile*z*i u na ni mabito matsongwani le Sardisi ya laba ba nga kala ku nyenyezisa tinguwo ta*b*ye: ba ta fa-

mba na mina ba ambele le
tobasa; hakuba ba fanele.
Mit. 1. 15. Jude 23. xip. 4. 4. & 6. 11. & 7. 9, 13.
5 Loyi a hlulako i ta ambaliswa lezo a tinguwo tobasa; nzi nga ta fubisa bito gakwe le bukwini ga wutomi, nzi ta vumela bito gakwe mahlweni ka Dadani wa mina, ni mahlweni ka tingelosi takwe.
Mat. 10. 32. Luka 12. 8. Fil. 4. 3. xip. 13. 8. & 17. 8. & 19. 8. & 20. 12. & 21. 27.
6 Loyi a nga ni n*d*lebe azwe loku ku wulwako hi Moya tic*e*cini.
xip. 2. 7.

7 Ni ka ngelosi ya c*e*ci ya le Filadelfia *t*sala;

Le*z*i *z*ilo u ngalo loyi a basileko, loyi wa *z*inene, a nga ni pfungulo ya Davida, a vululako, ku nga vali munhu, a valako, ku nga vuluIi munhu:
Mat. 16. 19. Luka 1. 32. Mit. 3. 14. 1 Joh. 5. 20. xipm. 14. xip. 1. 5, 18. & 6. 10. & 19. 11.
8 Nza yi ti*b*a mitiro ya wena (languta, nzi bekile mahlweni ka wena a li*b*ati li vululweko, ku nga hiko kona munhu a li vululako), hakuba u na ntamo wu wutsongwani, u hlayisile mhaka ya mina, a ku kanetangi bito ga mina.
1 Kor. 16. 9. 2 Kor. 2. 12. xipm. 1.
9 Languta, nzi ba maha ba sinagoga ga Satani, laba ba wulako ku ngalo ba Juda, na ba nga hi bon[illegible], kanile*z*i ba hemba wunwa; languta, nzi ta ba maha ba ta kozela mahlweni ka mikonzo ya wena, ba ti*b*a le*z*aku nzi ku ranzile.
xip. 2. 9.
10 Hile*z*i u yi hlayisile mhaka ya ku honisela ka mina, nzi ta ku hlayisa hi xikati xa ku ringwa, loku ku ta nga cikela tikweni gon*k*le, kasi ku ringwa laba ba akileko misabeni.
Luka 2. 1. 2 Pet. 2. 9.
11 Nzata lokuloku: komisisa le*z*i u nga na*z*o, kasi u nga tekelwi xi*d*lo*d*lo xa wena.
Fil. 4. 5. xipm. 3. xip. 1. 3. & 2. 10, 25. & 22. 7, 12, 20.
12 Loyi a hlulako nzi ta mu maha mhanze tempeleni ya Nungungulu wa mina, a nga ta ha huma kona kambe: nzi ta *t*sala hehla kakwe bito ga Nungungulu wa mina, ni bito ga muti wa Nungungulu wa mina, a Jerusalema gi*s*wa, wu relelako hi le tilweni ka Nungungulu wa mina, ni bito ga mina gi*s*wa.
Gal. 2. 9. & 4. 26. Heb. 12. 22. xip. 2. 17. & 14. 1. & 21. 2, 10. & 22. 4.
13 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe loku ku wulwako hi Moya tic*e*cini.
xip. 2. 7.

14 Ni ka ngelosi ya c*e*ci ya Laodikea *t*sala;

Le*z*i *z*ilo aku Ameni, a kustumunyu a tsumbekileko wa *z*inene, a mu sanguli

wa kumaha ka Nungungulu:
Kol. 1. 15. xip. 1. 5. & 19. 11. & 22. 6. xipm. 7.

15 Nza yi ti*b*a mitiro ya wena, a ku titimeli, a ku hisi: kusaseka u titimela, kutani u hisa.
xipm. 1.

16 Hikwalaho wa ku fumela, a ku hisi a ku titimeli, nzi ta ku kavula no*n*wini wa mina.

17 Hile*z*i wa ku, Nzi fumile, nzi pfunile, a nzi labi cumo; a ku ti*b*i le*z*aku u hi loyi a xanisekako ni nyakeke ni xisiwana ni xikumu ni xim*b*yiri:
1 Kor. 4. 8.

18 Nza ku laya akuba u xaba ka mina nzalama yi hlutilweko hi nzilo, a ku kasi wa fuma; ni tinguwo tobasa, akuba u ti ambale, ku nga woneki a tingana ta wum*b*yiri ga wena; ni wa ku tita mahlo ya wena, kasi wa wona.
Mat. 13. 44. & 25. 9. 2 Kor. 5. 3. xip. 7. 13. & 16. 15. & 19. 8.

19 Kwatsi hi ba nyingi laba nzi ba ranzako, nza ba kombisa nzi ba xanisa: hikwalaho pinyama, u hunzuluka.
Heb. 12. 5, 6. Jam. 1. 12.

20 Languta, nza ha yimile le nyangweni nza gongonza: loku munhu azwa gezu ga mina a vulula li*b*ati, nzi ta engena kakwe, nzi taga na yena, yena a taga na mina.
Luka 12. 37. Joh. 14. 23.

21 Loyi a hlulako, nzi ta mu nyika yena ku tsama na mina xitsa*n*weni xa mina xa wukosi, kota mina nzi nga hlula, nzi tsamile na Dadani wa mina xitsa*n*weni xakwe xa wukosi.
Mat. 19. 28. Luka 22. 30. 1 Kor. 6. 2. 2 Tim. 2. 12. xip. 2. 26, 27.

22 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe loku Moya wu wulako tice*c*ini.
xip. 2. 7.

XIPIMO 4.

1 A nzaku ka le*z*i *z*ilo nzi lo wona, languta, li*b*ati li, vululekile le tilweni, a gezu go sangula legi nzi nga gizwa, go kota punzu wu wulawulako na mina, giku, Kanziya laha, nzi ta ku wonisa le*z*i *z*i ta nga cikela a nzako ka le*z*i.
xip. 1. 10, 19. & 11. 12. & 22. 6.

2 Lokuloku nzi wa hi le Mimoyeni: languta, ku wa hi kona xitsamo xa wukosi xi bekilweko tilweni, a hi kona mu*n*we a nga tsamile ka xona;
xip. 1. 10. & 17. 3. & 21. 10.

3 Ni loyi a nga tsamile ka xona i kotisa a ri*b*ye ga jasperi ni sardisi le kucuwukweni: ni wura ga nyazimo gi ranzele xitsamo xa wukosi, kota ri*b*ye ga emeraldi kucuwukekeni.

4 Ku wa hi kona hi le xitsa*n*weni xa wukosi a makumi mambiri ya *z*itsamo *z*a wukosi ni mune; Ni le *z*itsa*n*weni *z*a wukosi a manganakana ya makumi mambiri ni mune, ma ambele tinguwo to basa; nzi lo wo-

na ni le tinhlokweni ta
wona a *zidlodlo za* nzalama.
xipm. 10. xip. 3. 4, 5. & 6. 11. & 7. 9, 13, 14. & 11. 16. & 19. 14.
5 Ku huma xi tsa*n*weni xa
wukosi xingwalangwanza
ni magezu ni ku dzinza.
Ku wa hi kona tikandiya
ta n*k*lanu ni timbiri ti vu-
rako mahlweni ka xitsamo
xa wukosi, leti ti nga Mi-
moya ya n*k*lanu ni mimbiri
ya Nungungulu ;
xip. 1. 4. & 3. 1. & 5. 6. & 8. 5. & 16. 18.
6 Ni mahlweni ka xitsamo
xa wukosi, ku wa hi ko-
kwatsi bimbi ga mawoni
kota krustali ; ni laha xika-
ri ka xitsamo xa wukosi, ni
man*k*lelweni ya xitsamo xa
wukosi, ku wa hi kona *z*i-
mahwa *z*i hanyako *z*a mu-
na *z*i tele hi mahlo laha
mahlweni ni le nzako.
xipm. 8. xip. 15. 2.
7 Ximahwa xo sangula xi tsa-
ma kota *n*gala, ni xi mahwa
xa wumbiri xi kotisa a role,
ni xi mahwa xa wunharu
xi kotisa ngohe ya munhu,
ni ximahwa xa wu mune xi
kotisa gama gi purumako.
8 A *x*imahwa *z*i hanyako *z*a
mune, *z*i wa hi ni n*k*lanu
wa tipapa ni li*n*we xi*n*we ni
xi*n*wani, laho han*d*hle ni
lomo nzeni *z*i tele hi mahlo:
*z*i nga hi ni kuhumula mu-
mu ni wusiku, *z*iku, Basa,
basa, basa, Hosi Nungu-
ngulu, wa Ntamowon*k*le, a
nga hi kona a nga hi kona
a ta nga ba kona.
xipm. 6. xip. 1. 4, 8.
9 Laho le*z*i *z*imahwa *z*ihanya-
ko *z*i mu dzunza *z*i mu du-
misa *z*i mu bonga loyi a tsa-
mileko xitsa*n*weni xa wu-
kosi, ka loyi a ta nga ba
kona le*z*o kala kupinzuka
nu kupinzuku,
xip. 1. 18. & 5. 14. & 15. 7.
10 A manganakana ya maku-
mi mambiri ni mune ma
tawa mahlweni ka loyi a
tsamileko le hehla ka xitsa-
mo xa wukosi, ma tu mu
dumisa loyi a hanyako kala
kupinzuka ni kupinzuka,
ma rula *zidlodlo za* wona
manhlweni ka xitsamo xa
wukosi, maku,
xipm. 4, 9. xip. 5. 8, 14.
11 Hosi ya hina ni Nungungulu
wa hina, u fanele wena, ku
amukela kudumiswa ni ku-
dzunziwa ni ntamo: hile*z*i
hi wena u nga maha *z*ilo
*z*onkle, hi kuranza ka wena
*z*i kona, *z*i mahilwe futsi.
Mit. 17. 24. Efe. 3. 9. Kol. 1. 16. xip. 5. 12. & 10. 6.

XIPIMO 5.

1 Nzi lo wona le canjeni ga
xinene ga yena loyi a nga
tsamile xitsa*n*weni xa wu-
kosi a buku gi tsalilwe lomo
xikari ni laha han*d*hle, yi
nameketilwe *z*itiyiso *z*a
n*k*lanu ni *z*imbiri.
2 Nzi lo wona ngelosi ya
ntamo yiba hungu hi gezu
ga hombe, Hi mani a fane-
leko kuvulula a buku, ni ku
namuruta *z*itiyiso *z*a gona
ke?
3 Ku wa nga hi kona ni mu-

*n*we tilweni, ni misabeni, hambu lahasi ka misaba, a nga hi ni ntamo kuvulula buku, hambu ni ku gi cuwuka.
xipm. 13.

4 Nzi lo rila nguvu, le*z*i ku nga kumiwangi munhu a faneleko ku vulula a buku, hambu ku gi cuwuka:

5 A mu*n*we wa manganakana a ku ka mina, U nga rili: languta, Ngala ya lixaka la Juda, Mutsu wa Davida, yi hlulile, ku vulula a buku ni *z*itiyiso *z*a n*k*lanu ni *z*imbiri *z*a gona.
Roma 15. 12. Heb. 7. 14. xipm. 1. xip. 6. 1. & 22. 16.

6 Nzi lo wona xikari ka xitsamo xa wukosi ni *z*imahwa *z*ihanyako mune, ni xikari ka manganakana, nzi lo wona Ivana yi yimile, na yi ku kwatsi yi delwe, na yi hi ni timhonzo ta n*k*lanu ni timbiri, ni mahlo ya n*k*lanu ni mambiri, le*z*o hi Moya wa n*k*lanu ni mimbiri ya Nungungulu, leyi yi rumelweko misabeni yon*k*le.
Joh. 1. 29, 36. 1 Pet. 1. 19. xipm. 9, 12. xip. 4. 5. & 13. 8.

7 Yi lo ta, yi gi teka a canjeni ga xinene ga loyi a nga tsamile xitsa*n*weni xa wukosi.
xip. 4. 2.

8 Na yi gi tekile a buku, a mune wa *z*imahwa *z*i hanyako ni manganakana ya makumi mambiri ni mune ma korama mahlweni ka Ivana, a gi*n*we ni gi*n*wani gi hi ni gubu, ni xi*b*ya xa nzalama xi tele hi pepo, lowu ku nga hi ku kombela ka bo basa.
xip. 4. 8, 10. & 8. 3, 4. & 14. 2. & 15. 2.

9 Ba yimbelela lisimu li*s*wa, baku, U fanela ku teka a buku, ni kuvululá *z*itiyiso *z*a gona: hile*z*i u wa delwe, u hi xabile hi nkata wa wena u hi mahile ba ka Nungungulu banhu ba tixaka ton*k*le, ni tirimi, ni banhu, ni matiko,
Mit. 20. 28. Roma 3. 24. 1 Kor. 6. 20. & 7. 23. Efe. 1. 7. Kol. 1. 14. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. 2 Pet. 2. 1. 1 Joh. 1. 7. xipm. 6. xip. 4. 11. & 7. 9. & 11. 9. & 14. 3, 4, 6.

10 Ku ba maha mufumo ni bapristi ba Nungungulu wa hina; ba fuma misabeni.
1 Pet. 2. 5, 9. xip. 1. 6. & 20. 6. & 22. 5.

11 Nzi lo wona, nzi lozwa gezu ga tingelosi to tala ti ranzele xitsamo xa wukosi ni *z*imahwa *z*i hanyako ni manganakana; a ku tala ka tona ku wa hi kumi ga mazana ya kumi ga mazana ya mazana, ni mazana ya mazana;
Heb. 12. 22. xip. 4. 4, 6.

12 Ziku hi gezu ga hombe, Yi fanele Ivana leyi yi nga dawa, ku amukela ntamo, ni kufuma, ni ku*k*lariha, ni wunhenha, ni wudumo, ni wukosi, ni kukatekiswa.
xip. 4. 11.

13 Ni *z*ilo *z*onkle *z*i mahilweko *z*i nga le tilweni, ni misabeni, ni le*z*i *z*i nga lahasi ka misaba, ni le*z*i *z*i nga le bimbini, ni *z*on*k*le le*z*i *z*i nga kona ka *z*ona, nzi *z*izwa *z*iku, Kukatekiswa, ni kudu-

miswa, ni wukosi, ni mufu-
mo, a ku mahe ka yena a
tsamileko xitsa*n*weni xa
wukosi, ni ka Ivana, ku ka-
la kupinzuka ni kupinzuka.
Roma 9. 5. & 16. 27. Fil. 2. 10. 1 Tim. 6. 16. 1 Pet. 4. 11. & 5. 11. xipm. 3. xip. 1. 6. & 6. 16. & 7. 10.
14 Ni *z*imahwa *z*i hanyako *z*a
mune *z*i ku ngalo, Ameni.
A manganakana ma lowa
dumisa ma lo.
xip. 4. 9, 10. & 19. 4.

XIPIMO 6.

1 Nzi lo wona laha Ivana
yi vululako a gi*n*we ga *z*iti-
yiso *z*a n*k*lanu ni *z*imbiri,
nzi lozwa xi*n*we xa *z*ima-
hwa *z*i hanyako *z*a mune xi
ku kwatsi igezu go dzinza,
Tana.
xip. 4. 7. & 5. 5, 6, 7.
2 Nzi lo wona, langutа, a ha-
xi go basa, ni loyi a kilele-
ko hehla ka gona a komile
wura; ku nyikwa kakwe
xi*d*lo*d*lo: a huma kuhlula,
ni ku hlula.
xip. 14. 14. & 19. 11.

3 Na vululile a xitiyiso xa
wumbiri, nzi lozwa xima-
hwa xi hanyako xa wumbi-
ri xiku, Tana.
xip. 4. 7.
4 Ku huma gi*n*wani haxi, go
*t*ruka: ni loyi a nga kilele
hehla ka gona a nyikwa
ku susa kurula misabeni,
kasi ba dayana: a nyikwa
kakwe a supado ya hombe.

5 Ni loku a vulula a xitiyiso
xa wunharu, nzi lozwa a
ximahwa xi hanyako xa
wunharu xiku, Tana. Nzi
lo wona, langutа, haxi ga
ntima; ni loyi a nga kilele
hehla ka gone na hi ni xiri-
nganiso a canjeni gakwe.
xip. 4. 7.
6 Nzi lozwa ku kwatsi gezu
xikari ka mune wa *z*ima-
hwa *z*i hanyako giku, Xipi-
mo xa mapa hi capawu, ni
xipimo xinharu xa *z*ipfaki
hi capawu; u nga onhi ma-
fura ni waini.
xip. 9. 4.

7 Na vulule a xitiyiso xa
mune, nzi lozwa gezu ga xi-
mahwa xi hanyako xa wu-
mune giku, Tana.
xip. 4. 7.
8 Nzi lo wona, languta, a ha-
xi go balaļa: ni loyi a nga
kilele hehla ka gona, a bito
gakwe hi Kufa; a Hayidesi
gi mu lanzisela. Ni ntamo
wu nyikiwa *z*ona hehla ka
mune wa *z*ipanze *z*a misa-
ba, ku daya hi supado, na
hi n*d*lala, na hi kufa, ni *z*i-
hari *z*o kwatsi *z*a misaba.

9 Na vulule *z*itiyiso xi tiyiso
xa wun*k*lanu, nzi lo wona
lahasi ka alati mihefemulo
ya laba ba nga dawa hi kota
ya mhaka ya Nungungulu,
na hi kota ya wukustumu-
nyu legi ba nga gi komile:
2 Tim. 1. 8. xip. 1. 9. & 8. 3. & 9. 13. & 12. 17. & 14. 18. & 19. 10. & 20. 4.
10 Ba bahuwa hi gezu ga ho-
mbe, baku, O Hosi, yo basa
ni *z*inene, kuta kala ku yini

na u lamula na u pota nka-
ta wa hina ka laba ba tsa-
mileko misabeni ke?
xip. 3. 7. & 11. 18. & 19. 2.
11 Ku hiwa ka mu*n*we ni mu-
*n*wani a nguwo yo basa; ku
wulwa ka*b*ye, ku ngalo, a
ba humule kambe xikata-
nyana, karala laba ba tirako
kota ni ba maka*b*ye, ba ta
nga dawa kota bona, ba ta-
tiseka.
Heb. 11. 40. xip. 3. 4, 5. & 7. 9, 14. & 14. 13.

12 Nzi lo wona laha a nga vu-
lula xitiyiso xa wu n*k*lanu
ni xi*n*we, ku wa hi kona ku
tsekatseka ka hombe ka mi-
saba; ni gambo gi maha
ntima kotisa nguwo ya wo-
ya; ni hweti yon*k*le yi ma-
ha ku kwatsi nkata;
Mat. 24. 29. Mit. 2. 20. xip. 16. 18.
13 Ni tinyeleti ta tilo tiwa mi-
sabeni, kotisa kuwu wu
n*k*la*k*liwako makuwu ya
wona mambisi, na wu ni-
nginizwa hi mheho ya ho-
mbe.
xip. 8. 10. & 9. 1.
14 A tilo gi suswa kotisa papi-
lo laha gi songilweko; *z*i-
tsunga *z*on*k*le ni *z*ihlale *z*i
suswa wutsa*n*weni ga *z*ona.
Heb. 1. 12, 13. xip. 16. 20.
15 Ni tihosi ta misaba, ni tiho-
sana, ni tinduna ta hombe,
ni banhu bo fuma, ni banhu
ba ntamo, ni tikumbi ni ba-
*k*la*k*lekileko, ba lo ti fihla
minzelelweni ni le mari*b*ye-
ni ya *z*itsunga;
16 Ba ku ka *z*itsunga ni le ma-
ri*b*yeni, Wanani hehla ka
hina, mu hi fihla ngoheni
ya yena loyi a tsamileko xi-
tsa*n*weni xa wukosi, ni le
kulweui ga Ivana:
Luka 23. 30. xip. 9. 6.
17 Hile*z*i a siku ga hombe ga
kulo ga*b*ye gi cikele; hima-
ni a kotako ku yima ke?
xip. 16. 14.

XIPIMO 7.

1 A nzaku ka lexi nzi lo wo-
na mune wa tingelosi na ti
yimile kugumelweni ka mu-
ne ka misaba, na ti komile
mune wa timheho ta misa-
ba, kasi mheho yi nga pu-
puxi misabeni, hambu bi-
mbini, hambu hehla ka sinya
ni yi*n*we.
xip. 9. 4.
2 Nzi lo wona yi*n*wani ngelo-
si na yi kanziya hi le mu-
tsuwuka-gambo, na yi hi ni
xitiyiso xa Nungungulu a
hanyako: yi bahuwa hi ge-
zu ga hombe ka mune wa
tingelosi, leti ti nga nyikiwa
a ku bayisa misaba ni bi-
mbi,
3 Yi ku, Mu nga bayisi misa-
ba, hambu ni bimbi, hambu
ni tisinya, hi kala hi beka
xitiyiso *z*imo*b*yeni *z*a *z*itiri
*z*a Nungungulu wa hina.
xip. 6. 6. & 9. 4. & 14. 1. & 22. 4.
4 Nzi lozwa ku tala ka laba ba
nga bekiwa xitiyiso, ba wa
hi kumi ga mazana ya ma-
zana ni mune wa makumi
ya makumi ya mazana ni
mune wa makumi ya ma-
zana, ba bekiwa xitiyiso a

banana ba tixaka ton*k*le ta
Israeli.
xip. 9. 16. & 14. 1.

5 Le Lixakeni la Juda ku
bekiwa a xitiyiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri: ni le Lixakeni la
Rubeni ku bekiwa xitiyi-
so kumi ga mazana ni ma-
zana mambiri: ni le Lixa-
keni la Gadi ku bekiwa
xitiyso kumi ga mazana
ni mazana mambiri:
6 Ni le Lixakeni la Axeri
ku bekiwa xitiyiso kumi
ga mazana ni mazana
mambiri: ni le Lixakeni
la Naftali ku bekiwa xi-
tiyiso kumi ga mazana ni
mazana mambiri: ni le
Lixakeni la Manasa ku
bekiwa xiyiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri:
7 Ni le Lixakeni la Simeoni
ku bekiwa xitiyiso kumi
ga mazana ni mazana ma-
mbiri: ni le Lixakeni la
Levi ku bekiwa xityiso
kumi ga mazana ni ma-
zana mambiri: ni le Li-
xakeni la Isakari ku be-
kiwa xitiyiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri:
8 Ni le Lixakeni la Zabulo-
ni ku bekiwa xitiyiso ku-
mi ga mazana ni mazana
mambiri: ni le Lixakeni
la Josefa ku bekiwa xiti-
yiso kumi ga mazana ni
mazana mambiri: ni le Li-
xakeni la Benjamini ku
bekiwa xityiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri.
9 A nzako ka le*z*i nzi lo wona,
languta, xidlemo xa hombe,
xi nga hi ku ni hlayiwa hi
munhu, xa matiko won*k*le,
ni tixaka ton*k*le ni banhu
ni tirimi, ti yimile mahlwe-
ni ka xitsamo xa wukosi ni
mahlweni ka Ivana, ba
ambele tinguwo to basa, ni
micinzu man*d*leni ya*b*ye;
Roma 11. 25. xip. 3. 5, 18. & 4. 4. & 5. 9. & 6. 11. xipm. 14.
10 Xiba hungu hi gezu ga ho-
mbe, xi ku, Kuhanyiswa ka
Nungungulu wa hina a tsa-
mileko xitsa*n*weni xa wu-
kosi, ni ka Ivana.
xip. 5. 13. & 19. 1.
11 Ni tingelosi ton*k*le ti lo yi-
ma ti renzelekela xitsamo
xa wukosi, ni manganakana
ni *z*imahwa *z*i hanyako *z*a
mune; ba lo korama hi ti-
ngohe ta*b*ye mahlweni ka
xitsamo xa wukosi, ba lo
dumisa Nungungulu,
xip. 4. 6.
12 Baku, Ameni: Kukateki-
swa, ni wukosi, ni kuti*b*a, ni
kubongwa, ni wudumo, ni
ntamo, ni kuhlula, a ku
mahe ka Nungungulu wa
hina kala kupinzuka ni ku-
pinzuka. Ameni.
xip. 5. 13, 14.
13 Ku hlamula a nganakana
gi*n*we, giku ka mina, Laba
ba ambeleko le to basa, ba-
mani, bata hi kwihi ke?
xipm. 9.
14 Nzi loku ka yena, Hosi ya

mina, wa *zi* ti*b*a wena. Gi-
ku ka mina, Laba hi bona
ba nga huma kuxanisekeni
ka hombe, ba hlazile tingu-
wo ta*b*ye, ba ti basisa le
nkateni wa Ivana.

Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. xip. 1. 5. & 6. 9. & 17. 6.

15 Hikwalaho ba kona ma-
hlweni ka xitsamo xa wu-
kosi xa Nungungulu; ba
mu kozela mumu ni wusiku
le tempeleni yakwe: yena
loyi a tsamileko xitsa*n*weni
xa wukosi u ta tsambuluta
a tabernekeli gakwe hehla
ka*b*ye.

xip. 21. 3.

16 Ba nga tazwa ndlala ka-
mbe, ba nga tazwa tora
kambe; hambu gambu gi
nga tata hehla ka bona, ha-
mbu ni kuhisa:

xip 21. 4.

17 Hakuba a Ivana leyi yi nga
lomo xikari ka xitsamo xa
wukosi yi taba murisi wa-
*b*ye, yi ba hletela tihlo*b*yeni
ta mati ya kuhanya: Nu-
ngungulu u ta kulula mi-
hloti yònkle mahlweni ya
bona.

Joh. 10. 11, 14. xip. 21. 4.

XIPIMO 8.

1 Na vululile a xitiyiso xa
n*k*lanu ni *z*imbiri, ku lanze-
la aku tiwitiwi bi ku kwa-
tsi xipanze xa xikati.

xip. 6. 1.

2 Nzi lo wona tingelosi ta
n*k*lanu ni timbiri ti yimileko
mahlweni ka Nungungulu;
ku wa nyikilwe ka tona mi-
punzu ya n*k*lanu ni mimbi-
ri.

Mat. 18. 10. Luka 1. 19.

3 Ni yi*n*wani ngelosi yi lota
yita yima hi alatini, na yi
hi ni xi*b*ya xa pepo xa nza-
lama; yi nyikwa ka yena a
pepo wo tala, le*z*aku yi nyi-
kela *zin*we ni ni kukombe-
lela ka laba bo basa bon*k*le
hehla ka alati ga nzalama
legi gi nga mahlweni ka xi-
tsamo xa wukosi.

xip. 5. 8. & 6. 9.

4 A musi wa pepo, ni kuko-
mbela ka laba bo basa, ku
tubikela mahlweni ka Nu-
ngungulu ku huma canjeni
ga ngelosi.

Luka 1. 10.

5 Ni ngelosi yi nga teka xi*b*ya
xa pepo; yi tatisa hi nzilo
wa alati, yi xi hoxa hehla
le misabeni: ku lanzela ku-
dzinza, ni magezu, ni xi-
ngwalangwanza, ni kutse-
katseka ka misaba.

Mit. 4. 31. xip. 16. 18.

6 Ni tingelosi ta n*k*lanu ni
timbiri ti wa hi ni mipunzu
ya n*k*lanu ni mimbiri ti ti
longisela kuba.

7 Le yo sangula yi loba, ku
lanzela a vula ya mari*b*yana
ni nzilo, ku *k*langanisilwe
ni nkata, ku hoxwa misa-
beni: ku lo hiswa xipanze
xa wunharu xa misaba, ni
xipanze xa wunharu xa ti-
sinya xi lo hiswa, b*y*anyi go
nyuka gi hiswa gon*k*le.

xip. 9. 4. & 16. 2.

8 Ni ngelosi ya'wumbiri yi
loba, ku ku kwatsi xitsunga
xa hombe xi *t*rako hi nzilo
xi hoxwa lomo bimbini: ni
xipanze xa wunharu xa bi-
mbi xi lo maha nkata;
xip. 16. 3.
9 Ku lofa xipanze xa wunha-
ru xa lezi *z*i mahilweko *z*a
le bimbini, hambu ni lezi *z*i
hanyako; ni xipanze xa
wunharu xa mataru xi mbe-
tiswa.
xip. 16. 3.

10 Ni ngelosi ya wunharu yi
loba, ku wanyeleti ya ho-
mbe hi le tilweni, yi vura
kota xihlahle, yi wela ka xi-
panza xa wunharu xa mi-
congo, ni le hehla ka tihlo-
wo ta mamati;
xip. 9. 1. & 16. 4.
11 A bito ga ngelosi gi ti*b*ya
Kubaba: ni xipanze xa wu-
nharu xa mamati xi maha
kubaba; banhu ba nyingi ba
lofa hi mamati, hilezi ma
mahisilwe ma baba.

12 Ni ngelosi ya wumune yi
loba, ni xipanze xa wunha-
ru xa gambo xi biwa, ni xi-
panze xa wunharu xa hwe-
ti, ni xipanze xa wunharu
xa tinyeleti; kota lezo xi-
panze xa *z*ona xa wunharu
xi pfupeliswa, mumu wu
nga woningi hi xipanze xa
wona xa wunharu, ku ma-
ha lezo ni wusiku.

13 Nzi lo wona, nzizwa gama,
na gi puruma xikari ka tilo,
giku hi gezu ga hombe, Ko-
mbo, kombo, kombo, ka
laba ba akileko misabeni,
hi kota ya ma*n*wani mage-
zu ya mipunzu ya tingelosi
tinharu, leti ta ha bako.
xip. 9. 12. & 11. 14. & 14. 6. & 19. 17.

XIPIMO 9.

1 A ngelosi ya wun*k*lanu yi
loba, n*z*i lo wona nyeleti
yiwa hi le tilweni laha mi-
sabeni: ka yona yi hiwa a
pfungulo ya nkele wu nga
gumelwiko.
Luka 8. 31. & 10. 18. xipm. 2, 11. xip. 8. 10. & 17. 8. & 20. 1.
2 Yi lo vulula nkele wu nga
gumelwiko; ku tubika mu-
si hi le nkeleni, kotisa mu-
si wa pingo ga hombe; ku
pfupeliswa gambo ni mbi-
ngano wa tilo hi kota ya
musi lowu wu humako hi
lomo nkeleni wu nga gume-
lwiko.
3 Ku huma hi lomo musini
humbi yita misabeni; ka
yona ku nyikwa ntamo,
kotisa tihume ta misaba ti
na nga ni ntamo.
xipm. 10.
4 Ku wulwa ka tona a ku ti
nga bayisi b*y*anyi ga misa-
ba, hambu ni xilo xo nyu-
ka, hambu ni sinya, kanile-
*z*i labo banhu boce ba nga
hi ko ni xitiyiso xa Nungu-
ngulu *z*imo*b*yeni *z*a*b*ye.
xip. 6. 6. & 7. 3. & 8. 7.
5 Ti nyikiwa ka tona a ku ti
nga ba dayi, kanile*z*i ti ba
xanisa tihweti ti n*k*lanu: a
kuxanisa kabya ku kwatsi

hi ku xaniswa hi hume, la-
ha na yi *k*labile munhu.
xipm. 10. xip. 11. 7.
6 Hi lawo masiku banhu ba
ta laba kufa, cima ba nga
ta ku kuma; ba ta nabela
kufa, ni kufa ku ta tsutsu-
ma ka*b*ye.
xip. 6. 16.
7 A *z*iyimo *z*a tihumbi *z*i ko-
tisa a mahaxi ma longisela
kulwa; ku hi kona tihlo-
kweni ta yona ku kwatsi
*z*i*d*lo*d*lo *z*a nzalama, ti ngo-
he ta yona ti kwatsi tingo-
he ta banhu.
8 Ti hi ni misisi yo kotisa ya
bawasati, meno ya tona yo
kotisa ya tingala.
9 Ti na*z*o *z*ifubeni *z*in*k*langu,
kotisa *z*in*k*langu *z*a *z*iketsie;
a guwa ga tipapa ta tona
kotisa guwa ga tikareta, ta
mahaxi yo tala ti tsutsume-
la kulweni.
10 Ti hi ni mikila kwatsi ya ti-
hume, ni tibole; mikileni ya
tona ti hi ni ntamo ku bayisa
banhu n*k*lanu wa tihweti.
xipm. 5.
11 Ti hi ni xo kwatsi ihosi he-
hla ka tona a ngelosi ya
nkele wu nga gumelwiko:
bito ga yona hi xi Heberu yi
hi Abadoni, na hi xi Greki
bito ga yona hi Apolioni.
Efe. 2. 2. xipm. 1.

12 Kombo go sangula gi hu-
nzile: languta, kuta Mako-
mbo mambiri hi le nzako
ka gona.
xip. 8. 13.

13 Ngelosi ya n*k*lanu ni yi-
*n*we yi loba, nzi lozwa ge-
zu gita hi le timhonzweni
ta alati ga nzalama legi gi
nga mahlweni ka Nungu-
ngulu,
14 Giku ka ngelosi ya n*k*lanu
ni yi*n*we, leyi yi na nga ni
punzu, *K*la*k*la mune wa ti-
ngelosi ti bohilweko co-
ngweni lowo wa hombe
Eufratisi.
xip. 16. 12.
15 A mune wa tingelosi ti *k*la-
*k*liwa, ti nga longiselwe xi-
kati ni siku ni hweti ni
lembe, hakuba ti daya xipa-
nze xa wunharu xa banhu.
16 Wunyingi ga tiyimpi ta ba
mahaxi ba wa hi zana ga
mazana ya mazana ma wu-
yetilwe kumbiri: nzi lozwa
wunyingi ga*b*ye.
xip. 7. 4.
17 Kasi le*z*i nzi wona mahaxi
xiwonisweni, ni laba ba nga
kilele, ba hi ni *z*inklangu
*z*o kwatsi nzilo, ni jakinto,
ni solufa: a tihloko ta ma-
haxi ti kotisa a tihloko ta
tingala; ku huma ka*n*wini
ka tona nzilo ni musi ni so-
lufa.
18 Hi loku kuxaniswa ka wu-
nharu xipanze xa wunharu
xa banhu xi dayiwa, hi nzi-
lo ni musi ni solufa, ku nga
huma milo*n*wini ya wona.
19 Hakuba ntamo wa mahaxi
wu hi le milo*n*wini ya wo-
na, ni le mikileni ya wona:
hakuba mikila ya wona yi
kotisa ya tinyoka, ma hi ni
tihloko na tona ti bayisa.

20 Ni ba*n*wani banhu, ba kala
ku dawa hi loku kuxanise-
ka, ba nga hunzuluki mi-
tirweni ya man*d*la ya*b*ye,
kasi ba nga kozeli mademo-
ni, ni *z*ifananiso *z*a nzala-
ma, ni siliva, ni suku, ni
ri*b*ye, ni sinya ; zi nga hi ko
ni ku wona, ni kuzwa, ni
ku famba :

1 Kor. 10. 20.

21 A ba hunzulukangi kuda-
yeni ka*b*ye, ni kuloyeni ka-
*b*ye, ni kubayeni ka*b*ye, ni
wunkambeni ga*b*ye.

xip. 22. 15.

XIPIMO 10.

1 Nzi lo wona yi*n*wani nge-
losi ya ntamo na yi relela
hi le tilweni, yi ambele re-
fu ; ni wura ga nyazimo gi
le hehla ka hloko ya yona,
ni ngohe ya yona kotisa a
gambo, ni mikonzo ya yo-
na kotisa mhanze ya nzilo ;

Mat. 17. 2. xip. 1. 15, 16.

2 Yi wa komile canjeni ga
yona a bukwana gi vululi-
lweko : yi yimisa a konzo
wa yona wa xinene bimbi-
ni, ni wa xibaba misabeni ;

Mat. 28. 18.

3 Yi loba hungu hi gezu ga
hombe, ku kwatsi hi ku-
dzuma ka ngala : laha na
yi bile hungu, kudzinza ka
n*k*lanu ni kumbiri ku ka-
nela magezu ya kona.

xip. 8. 5.

4 Laha a kudzinza ka n*k*lanu
ni kumbiri na ku kanela,
mina nzi wa kari nzi laba
ku tsala : nzi lozwa gezu ga
le tilweni giku, Namareta a
*z*ilo le*z*i *z*i kanelwako hi ku-
dzinza ka n*k*lanu ni kumbi-
ri, u nga *z*i tsali.

5 Ni ngelosi leyi nzi nga yi
wona na yi yimile bimbini
ni le misabeni yi n*k*lakusa
canja ga xinene ga yona *t*i-
lweni,

6 Yi hlambanya hi loyi a ha-
nyako kala kupinzuka ni
kupinzuka, loyi a nga ma-
ha tilo ni le*z*i *z*on*k*le *z*i nga
lomo, ni misaba ni le*z*i *z*o-
n*k*le *z*i nga kona lomo, ni
bimbi ni le*z*i *z*on*k*le *z*i nga
kona lomo ka gona, yi su a
xa hahi kona a xikati ka-
mbe :

xip. 4. 11. & 14. 7. & 16. 17.

7 Kanile*z*i masikwini ya gezu
ga ngelosi ya n*k*lanu ni ti-
mbiri, laho na ya ha laba
kuba, *z*onake ku mbetisa
kufihlakala ka Nungungu-
lu, hi kota ya timhaka to
saseka ti nga wulwa hi ye-
na ka *z*itiri *z*akwe bapro-
feti.

xip. 11. 15.

8 Ni gezu nzi nga gizwa le ti-
lweni, nzi lo gizwa kambe
gi wulawula na mina, giku,
Famba, u ya teka buku gi
vululekileko cangeni ga
ngelosi leyi yimileko le
bimbini ni misabeni.

xipm. 4.

9 Nzi loya ka ngelosi, nziku
ka yona, a ku nzi nyika bu-
kwana. Yiku ka mina, Gi
teke, u giga ; gi ta babisa
rumbu ga wena, kanile*z*i
ka*n*wini ka wena ku ta

tsombela kwatsi hi wulo-
mbe.
10 Nzi lo teka a bukwana ca-
njeni ga ngelosi, nzi lo gi-
ga; ka*n*wini ka mina gi
tsombela kwatsi hi wulo-
mbe: na nzi gi gile, le ru-
mbyini ka mina ku babiswa.
11 Baku ka mina, Wuya u
fela ku profeta ka banhu
banyingi ni matiko ni tirimi
ni tihosi.

XIPIMO 11.

1 Ku lo nyikiwa ka mina li-
hlanga lo kotisa la nhonga:
a yi*n*we yiku, Yima, u ri-
nganisa tempeli ya Nungu-
ngulu, ni alati, ni laba ba
ko*z*elako kona.
xip. 21. 15.
2 Ni hu*b*ye yi nga leha*nd*le
ka tempeli yi siye leha*nd*le,
u nga yi ringanisi; hile*z*i yi
nyikilwe ba matiko: ni mu-
ti wo basa ma ta kanziyela
laha hasi ka konzo tihweti
ta mune wa makumi ni ti-
mbiri.
Luka 21. 24. xip. 13. 5.
3 Nzi ta nyika bakustumu-
nyu bambiri ba mina, ba ta
profeta a masiku ya kumi
ga mazana ni mazana ma-
mbiri ni n*k*lanu wa maku-
mi ni kumi gi*n*we a siku, ba
ambele nguwo ya sakwa.
xip. 12. 6. & 19. 10. & 20. 4.
4 Laba ba hi tisinya timbiri
ta olivia ni tinhi timbiri ta
ti kandiya, ti yimileko ma-
hlweni ka Hosi ya misaba.
5 Loku kani hi mani a ta nga
bayisa, nzilo wuta ka*n*wini
ka*b*ye, wu ba kadamula ba-
lala ba wona: ni loku mu-
nhu a laba ku ba bayisa, na
yena i ta dawiswawu le*z*o.
6 Laba ba wa hi ni ntamo ku
vala tilo, hakuba gi ngani
masikwini ya kuprofeta ka-
*b*ye: ba hi ni ntamo hehla
ka mamati ku ma hunzulu-
sa nkata, ni kuba misaba hi
ku xaniseka kon*k*le, kwatsi
hi ku laba ka*b*ye.
Jam. 5. 16, 7.
7 Laho na ba hetile wukustu-
munyu ga*b*ye, a xihari xi
humako hi le nkeleni wu
nga gumelwiko xi talwa ni
bona, xi ba hlula, xi ba da-
ya.
Luka 13. 32. xip. 9. 2. & 13. 1, 11. & 17. 8.
8 Ni *z*irumbi *z*a*b*ye *z*i ta su
canjala pangweni ga muti
wa hombe, kota ku bitwa
hi Moya i Sodoma ni Gipite,
laho futsi a Hosi ya*b*ye yi
nga belelwa kona.
Heb. 13. 12. xip. 14. 8. & 17. 1, 5. & 18. 10, 24.
9 Ku ta ku laba ba nga ka
banhu ni matiko ni tirimi
ni ba matiko ba ta wona *z*i-
rumbi *z*a*b*ye masiku ma-
nharu ni xipanze, ba nga
vumeli *z*irumbi *z*a*b*ye ku
bekwa mi nkeleni.
xip. 17. 15.
10 Ni laba ba akileko misabeni
ba ta nengela hehla ka bo-
na, ba tsaka; ba ta nyika-
na tisakwati; hakuba le*z*i
laba baprofeti ba mbiri ba
nga ba xanisa laba ba aki-
leko misabeni.
xip. 12. 12. & 13. 8. & 16. 10.

11 Ni nzako ka masiku ma-
nharu ni xipanze a Moya
wa kuhanya wa le ka Nu-
ngungulu wu engena ka
bona, ba yima hi milenge
ya*b*ye; a ku tsisa ka hombe
ku cikela ka bona ba nga
wona.
xipm. 9.
12 Ba lozwa gezu ga hombe le
tilweni giku ka bona, Ngo-
nani laha hehla. Ba *k*la-
kukela le hehla tilweni hi
refu; a balala ba*b*ye ba ba
wona.
Mit. 1. 9. xip. 12. 5.
13 Ka xwa lexo xikati ku wa
hi kona kutsekatseka ka
hombe misaba, ni xipanze
xa kumi xa muti xi lowa;
na hi kutsekatseka ku lo
dawa n*k*lanu wa makumi
ya mazana ni makumi ma-
mbiri ya mazana ya banhu:
laba ba nga sele ba caba, ba
nyika kudumisa ka Nungu-
ngulu wa tilo.
xip. 3. 4. & 6. 12. & 14. 7. & 15. 4. &
16. 19.

14 Kombo ga wumbiri gi hu-
nzile: languta, Kombo ga
wunharu gata lokuloku.
xip. 8. 13. & 9. 12. & 15. 1.

15 Ni ngelosi ya n*k*lanu ni ti-
mbiri yi loba, ku lanzela
magezu ya hombe le tilwe-
ni, maku ngalo, Mifumo ya
tiko yi mahile ya mifumo
ya Hosi ya hina, ni ya ka
Kristu wa yona: u ta fuma
kala kupinzuka ni kupinzu-
ka.
xip. 10. 7. & 12. 10. & 16. 17. & 19. 6.

16 A makumi mambiri ni mu-
ne ya manganakana, laya
ma tsamileko mahlweni ka
Nungungulu *z*itsa*n*weni *z*a
wona, mawa hi tingohe ta
wona, ma kozela Nungu-
ngulu,
xip. 4. 4. & 5. 8. & 19. 4.
17 Maku, Hi nyika wena ku-
bongwa, O Hosi Nungu-
ngulu, Wantamowon*k*le, a
nga kona a nga hi kona;
hile*z*i u tekelile ntamo wa
wena wa hombe, u fumile.
xip. 1. 4, 8. & 4. 8. & 16. 5. & 19. 6.
18 Ni matiko ma lo zangari, a
kulo ga wena gi cikela, ni
xikati xa ba fileko xa kuba
ba lamulwa, ni xakati ku
nyika ncacazelo ka *z*itiri *z*a
wena baprofeti, ni ka laba
bobasa, ni ka bona laba ba
cabako bito ga wena, batso-
ngwani ni laba bahombe;
ni ku ba daya laba ba nga
daya misaba.
xipm. 2, 9. xip. 6. 10. & 13. 10. & 18. 6.
& 19. 5.

19 Ku wa vululwe a tempeli
ya Nungungulu yi nga le
tilweni; ku wonwa lomo
tempeleni yakwe a ngaxa
ya xivumelwano xakwe;
ku lanzela xingwalangwa-
nza, ni magezu, ni kudzi-
nza, ni kutsekatseka ka mi-
saba, ni vula ya mari*b*yana
ya hombe.
xip. 8. 5. & 15. 5, 8. & 16. 18, 21.

XIPIMO 12.

1 Ku lo woneka a xiwoniso
xa hombe le tilweni; a wa-

sati na ambele a gambo, ni
hweti lahasi ka mikonzo ya-
kwe, ni hehla ka hloko ya-
kwe a *zidlodlo za* kumi ni
zimbiri za tinyeleti;
2 Na sikile: a bahuwa, a xa-
niseka hi ku beleka, a bayi-
swa hi ku *t*rala.
Gal. 4. 19.
3 Ku woneka xi*n*wani xi wo-
niso le tilweni; languta,
drako wa hombe lo wo *t*ru-
ka, a hi ni tihloko ta n*k*lanu
ni timbiri ni kumi ga timho-
nzo, ni *zidlodlo za* n*k*lanu
ni *z*imbiri hehla ka hloko
yakwe.
xip. 13. 1. & 17. 3, 9, 10.
4 Ni nkila wakwe wu koka
xipanze xa wunharu xa ti-
nyelei ta tilo, a ti hoxa mi-
sabeni: ni drako i lo yima
mahlweni ka wasati loyi a
nga laba ku *t*rala, kasi ku
kadamula *n*wanana wakwe
na ha ku hefemula.
xipm. 2. xip. 9. 10, 19. & 17. 18.
5 Yena i lo *t*rala ni sanyana,
wa wanuna, loyi a ta nga
fumele matiko won*k*le hi
nhonga ya xiketse: ku su a
*n*wanana wakwe a amuke-
lwa ka Nungungulu, ni le xi-
tsa*n*weni xakwe xa wukosi.
xip. 2. 27. & 19. 15.
6 Ni wasati a cabela la xiwu-
leni, laho ku nga ni wutsa-
mo lego a longiselweko hi
Nungungulu, le*z*aku a wu-
nliwa kona a kumi ga ma-
zana ni mazana mambiri ya
masiku ni n*k*lanu wa ma-
kumi ni kumi gi*n*we.
xipm. 4. xip. 11. 3.

7 Ku wa hi kona ku hloma le
tilweni: Mikaeli ni tingelosi
takwe ti lolwa na drako; ni
drako alwa ni tingelosi ta-
kwe;
xipm. 3. xip. 20. 2.
8 A ti hlulangi, hambu ni wu-
tsamo ga tona a gi kumi-
wangi kambe le tilweni.
9 Ni drako loyi wa hombe i lo
hoxwa lahasi, leyo nyoka
ya kale, yi ti*b*yako Diaboli
ni Satani, m̀ukohlisi wa ti-
ko gon*k*le; yi lo hoxwa la-
hasi misabeni, ni tingelosi
takwe ti hoxwa lahasi na
yena.
Luka 10. 18. Joh. 12. 31. xip. 9. 1. & 20. 2, 3.
10 Nzi lozwa gezu ga hombe
tilweni, giku, Makunu ku
cikele kuhanyiswa, ni nta-
mo, ni mufumo wa Nungu-
ngulu wa hina, ni ntamo
wa Kristu wakwe: hile*z*i
muhlebi wa bamaka*b*ye ba
hina i hoxilwe lahasi, a nga
ba kecara mahlweni ka Nu-
ngungulu wa hina mumu
ni wusiku.
xip. 11. 15. & 19. 1.
11 Na bona ba muhlulile hi
kota wa nkata wa Ivana,
na hi mhaka ya ku kustu-
munyu ka*b*ye; ba nga ra-
nzi kuhanya ka*b*ye ku ka-
la le kufeni.
Luka 14. 26: Roma 8. 33, 34, 37. & 16. 20.
12 Hikwalaho nengelani, nwi-
na O matilo, na *n*wina mu
tsamako ka wona. Kombo
ka misaba ni bimbi: haku-
ba satani i relele lahasi ka
*n*wina, a hi kulo ga hombe,

wa kari wa *z*i ti*b*a a i na ni
xikati xitsongwanyani.
xip. 8. 13. & 10. 6. & 11. 10. & 18. 20.

13 Laha na drako a wonile
aku i hoxilwe lahasi misa-
beni, i lo xanisa a nyamayi
loyi a nga *t*rala *n*wanana wa
wanuna.
xipm. 5.
14 Ka nyamayi ku nyikiwa ti-
papa timbiri ta gama ga
hombe, le*z*aku i ta purume-
la le xiwuleni wutsa*n*weni
gakwe, laho a ta nga wu-
nliwa kona xikati, ni *z*ikati,
ni panze xa xikati, na hi
haba mahlweni ka nyoka.
xipm. 6. xip. 17. 3.
15 Ni nyoka yi lo humesa ma-
ti lomo ka*n*wini ka yona
kotisa congo ku lanzela
nyamayi, le*z*aku i ta kuku-
letwa hi congo.
16 Ni misaba yi lo vuna nya-
mayi, yi lo ahlama nomu
wa yona, yi mita congo wu
nga bukulwa hi nomu wa
drako.
17 Ni drako a zangara nguvu
ni wasati, i lo famba ku ya-
lwa ni laba ba seleko ba
*t*ralo wakwe, laba ba hlayi-
sako milayo ya Nungungu-
lu, ba hi ni ku kustumunya
ka Jesu:
1 Kor. 2. 1. 1 Joh. 5. 10. xip. 1. 2, 9. & 6. 9. & 11. 7. & 13. 7. & 14. 12. & 20. 4.

XIPIMO 13.

1 Nzi lo yima sekeni ga bi-
mbi.

Nzi lo wona xihari xi hu-
ma bimbini, xi hi ni n*k*lanu
ni timbiri tihloko ni kumi
ga timhonzo, ni timhonzwe-
ni ta yona ku hi ni kumi ga
*z*i*d*lo*d*lo, ni le tihlokweni ta
xona a mabito ya tihlamba.
xip. 12. 3. & 17. 3, 9, 12.
2 Ni xihari nzi nga xi wona
xi kotisa yingwe, ni miko-
nzo ya xona kotisa arkto,
ni nomu wa xona kotisa a
nomu wa ngala: ni drako a
xi nyika ntamo wakwe, ni
xitsamo xakwe xa wukosi,
ni ntamo wa hombe.
xip. 12. 4, 9. & 16. 10.
3 Nzi lo wona yi*n*we ya tihlo-
ko ta xona ku kwatsi yi hi
ni panja ya kufa; ni panja
ya kufa yi lo holiswa: ni ti-
ko gon*k*le gi rewuka le nza-
ko hi xihari;
xipm. 12, 14. xip. 17. 8.
4 Ba lo kozela drako, hakuba
i lo nyika ntamo wakwe ka
xihari; ba lo kozela xihari,
baku, Himani a kotako xi-
hari ke? himani na nga ni
ntamo kulwa na xona ke?
xip. 18. 18.
5 Ku wa nyikilwe xona a no-
mu wa ku wulawula *z*ilo *z*a
hombe ni ku rukatela; ku
wa nyikilwe ntamo wa ku
nonohisa lezo a mune wa
makumi ni timbiri tihweti.
xip. 11. 2. & 12. 6.
6 Xi vulula a nomu wa xona
a ku rukatela Nungungulu,
ni ku rukatela bito gakwe,
ni xaxa wakwe, ni laba ba
tsamako tilweni.
Joh. 1. 14. Kol. 2. 9.

7 Xi wa nyikilwe kulwa ni

bobasa, ni ba hlula: ni ntamo
wu wa nyikilwe ka xona
hehla ka tixaka ton*k*le ni
banhu ni tirimi ni matiko.
xip. 11. 7, 18. & 12. 17. & 17. 15.
8 Ni bon*k*le laba ba akileko
misabeni ba ta xi kozela,
bon*k*le matiko ya*b*ye ma
nga tsaliwangiko bukwini
ga wutomi ga Ivana leyi yi
nga dawa kusanguleni ka
tiko.
Fil. 4. 3. xip. 3. 5. & 17. 8. & 20. 12, 15. & 21. 27.
9 Loku munhu a ni n*d*lebe, a
muzwe.
xip. 2. 7.
10 Loyi a komileko tihloko i ta
mahiwawu hloko: loku ka-
ni munhu a dayako hi su-
pado, i ta dayiwawu hi su-
pado. Hi laha ku na nga
ni kuhunisela ni kutsumbe-
ka ka bobasa.
Mat. 26. 52. xip. 14. 12.
11 Nzi lo wona xi*n*wani xihari
xi huma misabeni; xi hi ni
timhonzo timbiri to kwatsi
hi ivana, xi wulawula kwa-
tsi hi drako.
xip. 11. 7.
12 Xi wa hi ni ntamo won*k*le
wa xihari xo sangula xi nga
le mahlweni ka xona. Xi
maha tiko ni laba ba tsami-
leko ka gona ku kozela xi-
hari xosangula, lexi xi nga
hanyiswa tipanja.
xipm. 3.
13 Xi maha *z*iwoniso *z*a hombe,
hambu ni nzilo xi nga wu
maha wu hi lė tilweni leno
misabeni mahlweni ka ba-
nhu.
Mat. 24. 24. 2 Tesa. 2. 9. xip. 16. 14.
14 Xi kanganyisa laba ba aki-
leko misabeni hi kota ya
le*z*i *z*iwoniso xi nga nyikiwa
xona ku maha mahlweni ka
xihari; xiku ka bona ba aki-
leko misabeni, a ba mahe
xifananiso xa xihari, xi nga
ni panja ya supado, xi nga
hanya.
2 Tesa. 2. 9, 10. xip. 12. 9. & 19. 20.
15 Xi nyikiwa ka xona ku ha-
nyisa, ka xifananiso xa xi-
hari, le*z*aku a xifananiso xa
xihari xi nga ni ku wula-
wula, xi ba mahisa kota
bon*k*le ba nga kozeliko xi-
fananiso xa xihari bata da-
yiwa.
xip. 16. 2. & 19. 20. & 20. 4.
16 Xa ba mahisa bon*k*le, batso-
ngwanyani ni bahombe, a
bo fuma ni *z*isiwana, laba
ba *k*la*k*lekileko ni tikumbi,
aku ba amukela marika ca-
njeni ga*b*ye ga xinene, ha-
mbu le *z*imo*b*yeni *z*a*b*ye;
xip. 14. 9. & 19. 20. & 20. 4.
17 Le*z*aku ku nga hi kona mu-
nhu a nga ni ntamo ku xa-
ba hambu ku xabisa, saseka
loyi a na nga ni marika, ni
bito ga xihari hambu ni xi-
hlayo xa bito ga xona.
xip. 14. 11. & 15. 2.
18 Manga*b*ye kuti*b*a. Loyi a
na nga ni kupima, a hlaye
xihlayo xa xi hari; hakuba
xi hi xihlayo xa munhu; ni
xihlayo xakwe hi N*k*lanu
wa mazana ni zana gi*n*we
ni n*k*lanu wa makumi ni
kumi gi*n*we ni n*k*lanu ni
yi*n*we.
xip. 15. 2. & 17. 9. & 21. 17.

XIPIMO 14.

1 Nzi lo wona, languta, Ivana yi yimile xitsungeni Zioni, ku na yena kumi ga mazana ya mazana ni mune wa makumi ya makumi ya mazana ni mune wa makumi ya mazana, ni bito gakwe, ni bito ga Dadani wakwe, gi tsaliwe *z*imo*b*yeni *z*a*b*ye.
xip. 5. 6. & 7. 3, 4. & 13. 16.

2 Nzi lozwa gezo le tilweni, kotisa gezu ga mamati yo tala, ni kotisa gezu ga kudzinza ka hombe: ni gezu nzi nga gizwa gi kwatsi gezu ga magubu na ma biwa hi benyi ba wona:
xip. 1. 15. & 5. 8. & 19. 6.

3 Na ba yimbelela ku kwatsi lisimu liswa mahlweni ka xitsamo xa wukosi, ni mahlweni ka *z*imahwa *z*a mune *z*ihanyako ni manganakana: a hi kona a nga hi kona munhu ku li gonza lolo lisimu saseka laba kumi ga mazana ya mazana ni mune wa makumi ya makumi ya mazana ni mune wa makumi ya mazana, laba ba xa*b*yileko misabeni.
xipm. 1. xip. 5. 9. & 15. 3.

4 Laba hi bona ba nga kala ku bihiswa hi banyamayi; hile*z*i ba hi mibulwa. Laba hi bona ba nga lanzela Ivana ni kwihi laha yi yako. Laba hi ba *k*la*k*lisilweko laha banhwini, na ba hi mihanzo yo ranga ya Nungungulu ni ya Ivana.
2 Kor. 11. 2. xip. 3. 4. & 5. 9. & 7. 15, 17. & 17. 14. Jam. 1. 18.

5 A ku kumiwangi mawunwa milo*n*wini ya*b*ye: ba nga hi ko ni makwanga
Efe. 5. 27. Jude 24.

6 Nzi lo wona yi*n*wani ngelosi na yi puruma xikari ka tilo, yi hi ni evangeli ya kupinzuka yiba hungu ka bona ba akileko misabeni, ni ka matiko won*k*le ni tixaka ni tirimi ni banhu;
Efe. 3. 9, 10, 11. Tit. 1. 2. xip. 8. 13. & 13. 7.

7 Yiku hi gezu ga hombe, Cabani Nungungulu, mu mu nyika kudumiswa; hile*z*i xikati xa kululama kakwe xi cikele: mu kozeleni loyi a nga maha tilo ni misaba ni bimbi ni xikegetelo xa mamati.
Mit. 14. 15. & 17. 24. xip. 11. 18. & 15. 4.

8 Ni yi*n*wani, ya wumbiri ngelosi, yi lanzela, yiku, Gi wile, gi wile, Babuloni le ga hombe, legi gi mahile won*k*le matiko kunwa a waini ga zanga ya ya kubaya ka gona.
xip. 11. 8. & 16. 19. & 17. 2, 5. & 18. 2, 3, 10, 18, 21. & 19. 2.

9 Ni yi*n*wani ngelosi, ya wunharu yi ti lanzela, yiku hi gezu ga hombe, Loku munhu a kozela xihari ni xifananiso xa xona, ni ku amukela a marika ximo*b*yeni

xakwe, hambu canjeni ga-
kwe,
xip. 13. 14, 15, 16.
10 Ywaloye i tanwa a waini ga
kulo ga Nungungulu, lego
gi longisilweko gi nga vili-
nganyiswangi gombeni ga
kuzangara kakwe; i ta xa-
niswa hi nzilo wa solufa
mahlweni ka tingelosi to
basa, ni mahlweni ka Iva-
na:
xip. 18. 6. & 16. 19. & 19. 20. & 20. 10.
11 A musi wa kuxaniswa ka-
bye wu tubika kala kupi-
nzuka ni kupinzuka; ba
nga hi ni kuhumula mumu
hambu ni wusiku, laba ba
nga kozela xihari ni xifa-
naniso xa xona, kani hi
wihi a amukeleko marika
ya bito ga xona.
xip. 19. 3.
12 Manga*b*ye kuhonisela ka
bobasa, laba ba hlayisako
milayo ya Nungungulu ni
kukolwa ka Jesu.
xip. 12. 17. & 13. 10.

13 Nzi lozwa gezu le tilweni
giku, Tsala, Ba katekile laba
ba fileko Hosini ni *z*ale*z*i:
ina, wuku Moya, lezaku ba
humula kupinyameni ka-
*b*ye; hile*z*i mitiro ya*b*ye yi
ba lanzele bona.
1 Kor. 15. 18. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa. 1. 7. Heb. 4. 9, 10. xip. 6. 11. & 20. 6.

14 Nzi lo wona, languta, a
refu go basa; le refini ku
tsamile mu*n*we wo kwatsi
hi *N*wana wa munhu, na
hi ni huku xa wukosi xa
hlokweni yakwe, ni sikela
go kariha canjeni gakwe.
xip. 1. 13. & 6. 2.
15 Yi*n*wani ngelosi yi lo huma
tempeleni, yi bitana hi gezu
ga hombe ka loyi a tsamile-
ko le refini, Engenisa sikela
ga wena, u hula: hakuba
xikati xa kuhula xi cikele;
hile*z*i ku omile kuhula ka
misaba.
Mat. 13. 39. xip. 13. 12. & 16. 17.
16 Ni loyi a nga tsamile le he-
hla ka refu i lo hoxa sikela
gakwe hehla ka misaba; ni
misaba yi lo hulwa.

17 Yi*n*wani ngelosi yi lo hu-
ma tempeleni ya le tilweni,
yona kambe yi wa hi ni si-
kela go kariha.
18 Ni yi*n*wani ngelosi yi lo
huma alatini, yi nga ntamo
hehla ka nzilo; yi bitana hi
ku kanyuluka ka yena loyi
a nga ni sikela go kariha,
yiku, Engenisa kona a si-
kela ga wena go kariha, u
wungeletela *z*itata *z*a xivini
xa misaba; hile*z*i magrepi
ya wona ma buvile futsi.
xip. 16. 8.
19 Ni ngelosi yi lo engenisa a
sikela ga yona misabeni, yi
lo wungeletel a a waini ga
misaba, yi lo hoxa xigowo-
lweni, xa hombe, xa zanga
ya Nungungulu.
xip. 19. 15.
20 Ni xigowolo xi kanziyelwa
la ban*d*le ka muti, ni nkata
wu huma xigowolweni, ma-
to*n*wini ya mahaxi, xipanze
xo kwatsi xa pfuka wa ku-

mi ga mazana ni n*k*lanu wa
makumi ni kumi gi*n*we ga
mastadiu.
Heb. 13. 12. xip. 11. 8. & 19. 14.

XIPIMO 15.

1 Nzi lo wona mu*n*wani
muwoniso le tilweni, wa
hombe ni wuhlamalisako,
n*k*lanu ni timbiri tingelosi
ti hi ni n*k*lanu ni *z*imbiri
*z*ixaniso, *z*o gumesa, haku-
ba ka *z*ona ku mbetisa za-
nga ya Nungungulu.
xip. 12. 1, 3. & 14. 10. & 16. 1. & 21. 9.

2 Nzi lo wona ku kwatsi i
bimbi ga woni gi vilinga-
nyisilwe ni nzilo; ni laba ba
ngata ni ku hlula xihari, ni
xifananiso xa xona, ni xi-
hlayo xa bito ga xona, na
ba yimile le bimbini ga wo-
ni, na bata ni magubu ya
Nungungulu.
Mat. 3. 11. xip. 4. 6. & 5. 8. & 13. 15, 16, 17. & 14. 2. & 21. 9, 18.
3 Ba yimbelela lisimu la Mosi
xitiri xa Nungungulu, ni li-
simu la Ivana, baku, *Z*a
hombe ni hlamaliso *z*a mi-
tiri ya wena, O Hosi Nu-
ngungulu wa Ntamowo-
n*k*le; ni tin*d*lela ta wena ti
lulamile ti nene, Hosi ya ti
tanga tonkle.
xip. 14. 3. & 16. 7.
4 Hi mani a ta nga kala ku
ku caba, O Hosi, a dumisa
bito ga wena ke? hile*z*i wena
xitsumbu u basile; hakuba
matiko won*k*le ma tata ma
kozela mahlweni ka wena;
hile*z*i mitiro ya wena yo lu-
lama yi wonekisilwe.

5 Nzako ka le*z*o nzi lo wona,
a tempeli ya xaxa wa ku
kustumunyu le tilweni wu
wa vululekile:
xip. 11. 19.
6 Ni n*k*lanu ni timbiri tinge-
losi ti lo huma le tempeleni
ti hi ni n*k*lanu ni *z*imbiri
*z*ixaniso, ti ambele hi ri*b*ye
go saseka, gi hlazekileko gi
ngangamela, *z*ifubeni *z*a to-
na ti bohile a mabandi ya
nzalama.
xipm. 1. xip. 1. 13.
7 Xi*n*we xa mune wa *z*ima-
hwa *z*i hanyako xi nyika
n*k*lanu wa tingelosi ni ti-
mbiri magombe ya *n*klanu
ni mambiri ya nzalama ma
tela hi kulo ga Nungungu-
lu, a hanyako kala kupinzu-
ka ni kupinzuka.
1 Tesa. 1. 9. xip. 4. 6, 9. & 10. 6.
8 Ni tempeli yi wa tatisilwe
hi musi wuta hi le wuko-
sini ga Nungungulu, ni le
nta*n*weni wakwe; ku wa
nga hi kona a nga hi ni
ntamo ku engena tempele-
ni, ku kala ku tatiseka *z*i-
xaniso *z*a n*k*lanu ni *z*mbiri
*z*a tingelosi ta n*k*lanu ni
timbiri.
2 Tesa. 1. 9.

XIPIMO 16.

1 Nzi lo*z*wa gezu ga hombe
le tempeleni, giku ka tinge-
losi ta n*k*lanu ni timbiri,
Fambani, muya culula ma-
gombe ya kulo ga Nungu-
ngulu hehla ka misaba.
xip. 14. 10. & 15. 1, 7.

2 Leyo ranga yi lo famba,

yiya culula gombe ga yona
misabeni; ku huma xilonza
xo biha xi bayisako ka ba-
nhu laba ba nga ni marika
ya xihari, ni hehla ka laba
ba nga kozela xifananiso
xa xona.
xip. 8. 7. & 13. 14, 16, 17.

3 Ni ya wumbiri yi lo culula
gombe ga yona bimbini;
kulo mahiswa ku kwatsi i
nkata wa munhu a fileko;
kufa *z*ilo *z*onkle *z*i hanyako,
ni le*z*i *z*i nga kona le bimbi-
ni.
xip. 8. 8, 9.

4 Ni ya wunharu yi lo culula
gombe ga yona micongweni
ni hlo*b*yei ta mamati; ma
hunzuka nkata.
xip. 8. 10.
5 Nzi lozwa ngelosi ya ma-
mati yiku, U lulamile we-
na, u nga kona u nga hi
kona, wena Wobasa, hile*z*i
u lamulisile le*z*o:
xip. 1. 4, 8. & 4. 8. & 11. 17. & 15. 3.
6 Hakuba ba halatile nkata
wa laba bobasa ni wa ba-
profeti, U ba nyikile nkata
akuba ba wunwa: ba fane-
le lezo.
Mat. 23. 34, 35. xip. 11. 18. & 13. 15. & 18. 20.
7 Nzi lozwa alatini yiku, Ina-
ka, O Hosi Nungungulu,
wa Ntamowon*k*le, a *z*inene
ni kululama ka kulamula
ka wena.
xip. 13. 10. & 14. 10. & 15. 3. & 19. 2.

8 Ni ya wumune yi lo culula
a gombe ga yona ga*b*yeni;
ni ntamo wu nyikwe ka
yona a ku klahulela banhu
hi nzilo.
xip. 8. 12. & 9. 17, 18. & 14. 18.
9 Ni banhu ba klahulelwa hi
ku hisa ka hombe: ba ma-
ha tihlamba ka bito ga Nu-
ngungulu, gi nga ni ntamo
hehla ka xixaniso; a ba hi-
nzulukangi a kuba ba mu
dumisa.
xipm. 11, 21. xip. 9. 20. & 11. 13. & 14. 7.

10 Ni ya wun*k*lanu yi lo cu-
lula gambe ga yona xitsa-
*n*weni xa xihari; ni mufu-
mo wa xona wu puma; ba
luma tirimi ta*b*ye hi kuba-
yisa,
xip. 9. 2. & 11. 10. & 13. 2.
11 Ba maha tihlamba ka Nu-
ngungulu wa tilo hi kota ya
kubayisa ka*b*ye ni *z*ilonza
*z*a*b*ye; a ba hunzulukangi
ka *z*imaho *z*a*b*ye.
xipm. 2, 9, 21.

12 Ni ya wun*k*lanu ni yi*n*we
yi culula gombe ga yona le
congweni lowu wa hombe,
Eufratisi; ni mati ya wona
ma lo*t*ra, a kuba ndlela ya
tihosi ta le mu tsuwuka ga-
mbo ti longiselwa.
xip. 9. 14.
13 Nzi lo wona mimoya mi-
nharu yo biha, ku kwatsi
hi mankele, yi huma no-
*n*wini wa drako, ni no*n*wi-
ni wa xihari, ni no*n*wini
wa muprofeti wa mawu-
nwa:
1 Joh. 4. 1, 2, 3. xip. 12. 3, 9. & 19. 20. & 20. 10.

14 Hakuba wona wu hi moya
wa madimoni, wu mahako
*z*irewukiso ; wu humelako
kuya tihosini ta tiko gon*k*le,
yi ba wungeletela kulweni
ka lego siku ga hombe ga
Nungungulu, wa Ntamo-
won*k*le.
Luka 2. 1. 2 Tesa. 2. 9. 1 Tim. 4. 1.
Jam. 3. 15. xip. 13 13, 14. & 17. 14. &
19. 19, 20. & 20. 8.
15 (Languta, nzata kwatsi hi
nkamba. U katekile loyi a
rinzelako, a hlayisa tingu-
wo takwe, a nga kala ku
maha xi*b*yiri, ku woneka
tingana takwe.)
Mat. 24. 43. 2 Kor. 5. 3. 1 Tesa. 5. 2.
2 Pet. 3. 10. xip. 3. 3, 4, 18.
16 Wu ba tsombanyisa ka ti
gi*n*we ka wutsamo gi ti*b*ya-
ko hi xi Heberu Hari-Ma-
gedoni.
xip. 19. 19.

17 Ni ngelosi ya wun*k*lanu ni
timbiri yi lo culula a gombe
ga yona mhehweni ; ku lo
huma gezu ga hombe hi le
tempeleni, gita hi le xitsa-
*n*weni xa wukosi, giku, Ku
mahekile :
xip. 21. 6.
18 Ni kwalaho ku wa hi kona
a xingwalangwalanza, ni
magezu, ni kudzinza ; na
ku hi kona kutsekatseka ka
hombe ka misaba, loku ku
nga kala ku nga hi kona
cima banhu ba hi misabeni,
a kutsekatseka ka ntamo
nguvu, nika hombe.
xip. 4. 5. & 8. 5. & 11. 13, 19.
19 Ni muti wa hombe wulo
abanyiswa *z*ipanze *z*inharu,
ni miti ya matiko yi lowa :
ni Babuloni le ga hombe gi
lo alakanywa mahlweni ka
Nungungulu, kasi gi nyi-
kwa gombe ga kulo gakwe
gi vurako.
xip. 14. 8, 10. & 17. 18. & 18. 5.
20 Ni *z*ihlale *z*on*k*le *z*i lo caba,
ni *z*itsunga *z*i nga kumiwi.
xip. 6. 14.
21 Ku lo cikela hi le tilweni
hehla ka banhu, vula ya
mari*b*yana ya hombe, a gi-
*n*we ni gi*n*wani a ri*b*yana
gi wa kota talenta : a ba-
nhu ba lo maha tihlamba
ka Nungungulu hi kota ya
xixaniso xa vula ya mari-
*b*yana ; hile*z*i lexo xixaniso
xi wa hi xa hombe nguvu.
xipm. 9, 11.

XIPIMO 17.

1 Ku cikele yi*n*we ya tinge-
losi ta n*k*lanu ni timbiri
yi nga hi ni magubu ya
n*k*lanu ni mambiri, yi lo
wulawula na mina, yiku,
Ngona laha, nzi ta ku wo-
nisa kukoneka ka xibayi
xa hombe xi tsamileko lo-
mo matini yo tala ;
xipm. 15. xip. 16. 19. & 18. 16, 17, 19.
& 19. 2. & 21. 9.
2 Hi xona a tihosi ta misaba
ti bayile, ni laba ba akileko
misabeni ba mahile tifinela
hi waini ga kubaya ka xo-
na.
xip. 14. 8. & 18. 3.
3 Yi lo nzi yisa xiwuleni le
Moyeni : nzi lo wona wasa-
ti na tsamile hehla ka xiha-
ri xo *t*ruka, xi tele hi mabi-
to ya ku rukatela, tihloko

ta n*k*lanu ni timbiri ni kumi
ga timhonzo.
xipm. 9, 12. xip. 12. 3, 6, 14. & 13. 1.
4 Ni wasati a ambele leti to
balala ni to *t*ruka, a fene-
ngele nzalama ni mari*b*ye
yo saseka ni mapareli, na
hi ni kopo ya nzalama ca-
njeni gakwe yi tele hi wu
ngolwani, ni manyala ya
kubaya kakwe,
xip. 14. 8. & 18. 6, 12, 16.
5 Ni le ximo*b*yeni kakwe ku
tsalilwe bito, KUFIHLAKAKALA,
BABULONI WA HOMBE, A NYI-
NE WA *Z*IBAYI NI MANYALA
YA MISABA.
2 Tesa. 2. 7. xip. 11. 8. & 14. 8. & 16.
19. & 18. 2, 9, 10, 21. & 19. 2.
6 Nzi lo wona wasati na po-
pilwe hi nkata wa bobasa,
ni nkata wa delweko hi ko-
ta ya Jesu. Laha na nzi
wonile, nzi lo dama a ha-
njalati yahombe.
xip. 6. 9, 10. & 12. 11. & 13. 15. & 16. 6.
& 18. 24.
7 Ni ngelosi yi te ngalo ka
mina, U damela yini? nzi
ta ku *b*yela kufihlakakala ka
wasati, ni xihari lexi xi mu
rweleko, xi na ngani tihlo-
ko ta n*k*lanu ni timbiri ni
kumi ga timhonzo.
8 A xihari le xi u xi wonile-
ko, xi wa hi kona, xa hi
kona; xi laba ku huma hi
nkeleni wu nga gumelwiko,
xiya kuxanisekeni. Ni laba
ba akileko misabeni ba ta
hlamala, laba mabito ya*b*ye
ma nga tsaliwangiko bukwi-
ni ga wutomi hi kumahwe-
ni ka misaba, laha na ba
wona xihari, lexo xi nga hi
kona, a xa hi kona, xi
tata.
xipm. 11. xip. 11. 7. & 13. 1, 3, 8, 10.
9 Manga*b*ye a kuti*b*a loku ku
*k*larihako. A tihloko n*k*la-
nu ni timbiri hi n*k*lanu ni
*z*imbiri *z*itsunga, le*z*i a tsa-
mileko ka *z*ona wasati:
xip. 13. 1, 18.
10 Ku hi tihosi ta n*k*lanu ni
timbiri; n*k*lanu ti wile, yi-
*n*we yi kona, yi*n*wani a yi
se kuta; laha na yi tile, yi
fela kunonohisa xikatana.
11 Ni xihari xi nga hi kona,
xa ha hi kona, xona xoce
xi hi xa n*k*lanu ni *z*inharu,
xi hi xa n*k*lanu ni *z*mbiri;
xiya ku konweni.
xipm. 8.
12 A timhonzo ta kumi u nga
ti wona hi tihosi ta kumi, leti
ti nga amukelangiko mufu-
mo le*z*o; kanile*z*i ti amukele
ntamo kwatsi tihosi, hora
yi*n*we *z*i*n*we ni xihari.
xip. 13. 1.
13 Ti hi ni kuranza ku*n*we, ti
nyika ntamo wa tona ni ku-
laya ka tona xiharini.
14 Ti talwa ni Ivana, ni Ivana
yi ta ti hlula, hile*z*i yi hi
Hosi ya tihosi ni Mufumeli
wa bafumeli; ni laba ba nga
na yona ba ta hlula ba biti-
lwe ba hlawulilwe ba tsu-
mbekile.
1 Tim. 6. 15. xip. 14. 4. & 16. 14. & 19.
16, 19.
15 Yi te ngalo ka mina, Ma-
mati laya u nga ma wona,
laha ku tsamileko xibayi, hi
banhu, ni xi*d*lemo, ni ma-
tiko, ni tirimi.
xipm. 1. xip. 13. 7.

16 Ni timhonzo ta kumi u nga
ti wona, ni xihari, ti ta be-
nga xibayi, ti ta xi maha
xixaniseka ni wum*b*yiri, xi
taga nyama ya xona, xi ta
ti hisa futsi hi nzilo.
xip. 16. 12. & 18. 8, 16.
17 Hakuba Nungungulu i be-
kile timbilwini ta*b*ye ku
maha ku ranza kakwe ti
maha kuranza ku*n*we, ti
nyikela mufumo wa tona
xiharini, ku karala timha-
ka ta Nungungulu ti tatise-
ka.
2 Tesa. 2. 11. xip. 10. 7.
18 Ni wasati loyi u mu woni-
leko hi muti wa hombe, wu
fumileko hehla ka tihosi ta
misaba.
xip. 12. 4. & 16. 19.

XIPIMO 18.

1 Nzi nzako ka le*z*i *z*ilo nzi lo
wona yi*n*wani ngelosi yi re-
lela hi le tilweni, yi hi ni
ntamo wa hombe: ni misa-
ba yi woningwa hi kunga-
ngamela ka wukosi ga yo-
na.
xip. 17. 1.
2 Yi bitana hi gezu ga ho-
mbe, yiku, Gi wile, gi wile
Babuloni le ga hombe, gi hi
xitsamo xa madimononi,
paxo ga moya won*k*le wo
biha, ni *z*inyanyani *z*on*k*le *z*i
bengako nguvu.
Marku 5. 2, 3. xip. 14. 8.
3 Hakuba matiko ma wile hi
kota ya waini ga kulo ga
kubaya ka gona; ni tihosi
ta misaba ti bayile *z*i*n*we na
gona, ni ba mahungani ba
misaba ba binzule hi ntamo
wa kupfuna ka gona.
xipm. 11, 15. xip. 14. 8. & 17. 2.
4 Nzi lozwa gi*n*wani gezu gi
hi le tilweni, giku, Humani
ka yena, banhu ba mina, a
kuba mu nga hlengeli *z*o-
nho *z*a yena, kasi mu nga
amukeli kuxaniswa ka go-
na:
2 Kor. 6. 17.
5 Hile*z*i kuonha ka gona ku
cikele le tilweni, ni Nungu-
ngulu i alkanyile *z*onho *z*a
gona.
xip. 16. 19.
6 Maha ka gona kotale*z*i gi
mahileko, engeta kumbiri
ka gona engeta kumbiri ko-
tisa mitiro ya gona: kopwe-
ni leyi gi yi hakaseleko, ha-
kasela ka gona kumbiri.
2 Tim. 4. 14. xip. 13. 10. & 14. 10. & 16. 19.
7 Kuta karala ku ku yini na
ha ti dumisa, a tsama ku
nanziheni, le*z*i gi nyikeni
kuxaniseka ni mikosi: hile-
*z*i gi ngalo mbilwini ya go-
na, Nzi tsamile kosikazi, a
nzi noni, futsi nzi nga ta
wona mikosi.
8 Hi siku gi*n*we kuxaniseka
ka gona ku tata, kufa, mi-
kosi, ni ndlala; i ta*t*ra a
ku*t*ra hi nzilo; hile*z*i Nu-
ngungulu Hosi i na ntamo
a mu konileko.
xipm. 10. xip. 11. 17. & 17. 16.
9 Ni tihosi ta misaba, leti ti
bayileko ti tsama ku nanzi-
heni *z*i*n*we na gona, ti ta gi
rilela ti hlaluka, laha ti

wona musi wa kuhiswa ka gona,
xipm. 3, 18. xip. 17. 2. & 19. 3.
10 Ti yima hi kucaba a kuxaniswa ka gona, tiku, Yowe, yowe, a muti wa hombe, Babuloni, a muti wa ntamo! hi xikati xi*n*we ku koneka ka gona ku cikele.
xipm. 17, 19. xip. 14. 8.
11 Ni badzilaxi ba misaba bata hlalukela yena, hakuba a nga hi ko kona munhu wa ku xaba a mabinzu ya*b*ye kambe;
xipm. 3.
12 A binzu ga nzalama, ni silva, ni mari*b*yana yo saseka, ni mapareli, ni cita xo saseka, ni xiwunguwungu, ni silika, ni to *t*ruka; ni tisinya ton*k*le ta sida, ni *z*i*b*ya *z*on*k*le *z*o mahilweko hi timhonzo ta ndlovu, ni *z*i*b*ya *z*on*k*le *z*i mahilweko hi tisinya to saseka nguvu, ni *z*a suku, ni *z*iketse, ni mari*b*ye;
xip. 17. 4.
13 Ni kinamona, ni ifawufawu, ni mubandwa, muri, ni mpepo, ni waini, ni mafura, ni mapa, ni *z*ipfaki, ni tihomu, ni tiyivu; ni mabinzu ya mahaxi ni tikareta ni tikumbi; ni mihefemulo ya banhu.
14 Mihanzo leyi yi nga ranziwa hi muhefemulo wa wena yi susilwe ka wena, ni *z*ona *z*on*k*le *z*o saseka ni *z*i ngangamelako ku hangalakile ka wena, cima u nga ta *z*i kuma kambe futsi.
15 Badzilaxi ba le*z*i *z*ilo, ba nga fumisilwe hi gona, bata yima kule hi ku caba kuxaniseka ka gona, ba rila hi mikosi;
xipm. 3, 11.
16 Baku, Yowe, yowe, muti lowu wa hombe, wu nga ambele tinguwo to basa, ni to *t*ruka ni xi wunguwungu, wu finengetilwe hi nzalama ni mari*b*ye yo saseka ni mapareli!
xip. 17. 4.
17 Hakuba a kufuma loku ka hombe ku hangalakile hiku nwa. Ni ba fumeli bon*k*le ba mataru, ni ba fambako matarwini, ni ba marinyero, ni bon*k*le ba binzulako hi bimbi, ba lo yima kule,
xipm. 10.
18 Ba bahuwa laha na ba wona musi wa hiswa ka gona, baku, Wu kwihi muti wo kwatsi hi munti lowu wa hombe?
xipm. 9. xip. 13. 4.
19 Ba palata tsutsungwani tihlokwe ta*b*ye, ba bahuwa, ba rila ba hlaluka, baku, Yowe, yowe, a muti wa hombe, ba nga fumile ha wona bon*k*le laba ba nga ni mataru lomo bimbini hi kota wa tsengo wa wona! na hi xikati xi*n*we wu hangalakile *n*wa.
xipm. 8.
20 Bumani hi yena *n*wina tilo, ni bobasa, ni *n*wina bapostoli, ni *n*wina baprofeti; hakuba Nungungulu u la-

mulile hehla ka yena kula-
mula ka wena.
Luka 11.49, 50. xip. 19. 2.

21 Ni ngelosi ya ntamo yi lo
*k*lakisa a ri*b*ye kotisa ri*b*ye
ga hombe ga xigayo, yi gi
hoxa bimbini, yiku, Hi*z*ale-
*z*o hi kuwa ka hombe Babu-
loni, muti lowu wa hombe,
wu ta hoxwa lahasi, cima
wu nga ta ha kumiwa ka-
mbe *n*wa.
xip. 12. 8. & 16. 20.
22 Ni gezu ga babi ba magubu
ni ba yimbeleli ni babi ba
maxabani babi ba mipunzu
*z*i nga ta ha zwiwa hi wena
*n*wa; ni bameseri, na hi li-
xaka la misaba ba nga ta
kumiwa ka wena kambe
*n*wa; ni ga kucinza ri*b*ye ga
nga ta ha zwiwa hi wena
*n*wa;
23 Ni kuwoninga ka kandiya
cima ku nga ta ha woninga
ka wena *n*wa; ni gezu ga
muyeni ni ga makoti cima
gi nga ta ha zwiwa ka we-
na *n*wa: hile*z*i badzilaxi ba
wena ba wa hi ti hosana ta
misaba; hile*z*i hi kuloya ka
wena matiko won*k*le ma
kohlisilwe.
xip. 17. 2, 5.
24 Ka yena ku kumilwe a nka-
ta wa baprofeti ni wa ba
bobasa, ni bon*k*le laba ba
nga dawa misabeni.
xip. 17. 6.

XIPIMO 19.

1 A nzako ka le*z*i *z*ilo nzi lo-
zwa ku kwatsi gezu ga ho-
mbe ga xidlemo tilweni,
giku, Haleluya; Kuhanyi-
swa, ni wukosi, ni ntamo,
ku hi ka Nungungulu wa
hina:
xip. 4. 11. & 7. 10, 12. & 11. 15. & 12. 10.
2 Hakuba a *z*inene ni kulula-
ma ku hi kululama ka ye-
na; hile*z*i u konile xibayi
xa hombe, lexi xi nga boli-
sa misaba hi ku baya ka
xona, u potile a nkata wa
*z*itiri *z*akwe ka canja ga
xona.
xip. 6. 10. & 15. 3. & 16. 7. & 18. 20.
3 Hi xikati xa wumbiri baku,
Haleluya. Musi wa xona
wu tubika kala kupinzuka
ni kupinzuka.
xip. 14. 11. & 18. 9, 18.
4 A makumi mambiri ni mune
manganakana ni *z*imahwa
*z*a mune *z*i hanyako *z*i lo-
wa lahasi ba kozela Nu-
ngungulu a tsamileko xitsa-
*n*weni xa wukosi, baku,
Ameni; Haleluya.
xip. 4. 4, 6, 10. & 5. 14.
5 Ni gezu gi huma xitsa*n*we-
ni xa wukosi, giku, Nyikani
kudumiswa ka Nungungu-
lu wa hina, *n*wina *n*wen*k*le
*z*itiri *z*akwe, *n*wina laba mu
mu cabako, batsongwani ni
bahombe.
xip. 11. 18. & 20. 12.
6 Nzi lozwa ku kwatsi i gezu
ga xidlemo xa hombe, ku
kwatsi i gezu ga mamati
manyingi, ku kwatsi i gezu
ga kudzinza ka ntamo, gi-
ku, Haleluya: hakuba Nu-
ngungulu Hosi ya hina, u
na Ntamowon*k*le, wa fuma.
xip. 11. 15, 17. & 12. 10. & 14. 2. & 21. 22.

7 A hi nengeleni hi tsaka
nguvu, a hi nyikeni a ku-
dzunzwa ka yena: hilezi
mucado wa Ivana wu cikele,
ni sati wa yena u ti longi-
sele.
Mat. 22. 2. & 25. 10. 2 Kor. 11. 2. Efe. 5. 32. xip. 21. 2, 9.
8 Ku nyikwa kakwe a ku a
ambexwe nguwo yo saseka,
yi basisilwe yiku pa: hilezi
a nguwo yo saseka hi mi-
tiro ya kululama ya bo-
basa.
xip. 3. 18.
9 Aku ka mina, Tsala, Ba ka-
tekile laba ba rambilweko
xilalelweni xa mucado wa
Ivana. Yiku ngalo ka mi-
na, Leti hi timhaka ta zine-
ne ta Nungungulu.
Mat. 22. 2, 3. Luka. 14. 15, 16. xip. 21. 5. & 22. 6.
10 Nzi lowa mahlweni ka mi-
konzo yakwe ku mu kozela.
Aku ka mina, Wona u nga
mahi: nzi xitiri kota we-
na ni ba nakuloni laba ba
nga ni wukustumunyu ga
Jesu: kozela Nungungulu:
hakuba wukustumunyu ga
Jesu hi moya wa ku pro-
feta.
Mit. 10. 26. & 14. 14, 15. 1 Joh. 5. 10. xip. 12. 17. & 22. 8, 9.

11 Nzi lo wona tilo na gi vulu-
lekile; languta, a haxi go
basa, ni loyi a nga kilele ka
gona, i tibya Kutsumbeka ni
Zinene; ni kululameni wa
lamula a hloma impi.
xip. 3. 14. & 6. 2. & 15. 5.
12 Ni mahlo yakwe yi kotisa a
bingo ga nzilo, ni le hlo-
kweni yakwe ku hi ni zidlo-
dlo zinyingi; a tsalilwe bito,
ku nga hi kona a gi tibako
kanilezi yena yece.
xipm. 16. xip. 1. 14. & 2. 17, 18. & 6. 2.
13 A ambele nguwo yi petilwe-
ko lomo nkateni: ni bito
gakwe gi tibya i Mhaka ya
Nungungulu.
Joh. 1. 1. 1 Joh. 5. 7.
14 Ni mabuto ya le tilweni ma
mu lanzelana ma kilele ma-
haxini yo basa, ma ma
ambele tinguwo to basa, ti
basisilwe tiku pa.
Mat. 28. 3. xip. 4. 4. & 7. 9. & 14. 20.
15 Ku huma nonwini wakwe
a supado yo kariha, na hi
yona i taba matiko: i ta ma
fumela hi nhonga ya xike-
tse: i ta kanziyela xigowolo
xa zanga ya kulo ga Nu-
ngungulu wa Ntamowo-
nkle.
2 Tesa. 2. 8. xipm. 21. xip. 1. 16. & 2. 27. & 12. 5. & 14. 19, 20.
16 A hi bito nguweni yakwe
ni mahangatreni yakwe gi
tsalilwe, HOSI YA TIHOSI,
MUFUMELI WA BAFUMELI.
1 Tim. 6. 15. xipm. 12. xip. 17. 14.

17 Nzi lo wona ngelosi na yi
yimile gambyeni; yi bitana
hi gezu ga hombe, yiku ka
zonkle zinyanyani ni lezi zi
purumako xikari ka tilo,
Ngonani mu ta ti tsomba-
nyisa kati ginwe xilalelwe-
ni xa hombe xa Nungu-
ngulu;
xipm. 21.
18 Lezaku muga nyama ya ti-
hosi, ni nyama ya tinduna,
ni nyama ya ba banuna ba

ntamo, ni nyama ya maha-
xi ni ya laba ba ma kilele-
ko, ni nyama ya banhu
bon*k*le, bon*k*le ba*k*la*k*lai-
lweko ni tikumbi, bon*k*le
batsongwani ni bahombe.

19 Nzi lo wona xihari, ni ti-
hosi ta misaba, ni mabutu
ya*b*ye, ma tsombana kati
gi*n*we kulwa ni loyi a kile-
leko haxini, ni ambuta ya-
kwe.

xip. 16. 16. & 17. 13, 14.

20 Ni xihari xi lo tekwa, *z*i*n*we
na xona a muprofeti wa
mawunwa loyi a nga maha
*z*irewukiso mahlweni ka
xona, hi xona i ba kohlisa
laba ba nga amukela a ma-
rika ya xihari, ni laba ba
nga kozela xifananiso xa
xona: bona bambiri ba lo
hoxwa na ba ha hanya ti-
*b*eni ga nzilo gi vurako hi
solufa:

xip. 13. 12, 15. & 14. 10. & 16. 13, 14. & 20. 10. & 21. 8.

21 Ni laba ba nga sala ba dawa
hi supado ya yena loyi a ki-
leleko le haxini, yona supa-
do yi humako hi le no*n*wini
wakwe: ni *z*inyanyani *z*i lo
xuriswa hi nyama ya bo-
na.

xipm. 15, 17, 18. xip. 17. 16.

XIPIMO 20.

1 Nzi lo wona a ngelosi na yi
relela hi le tilweni, na yi hi
ni pfungulo ya nkele wu
nga gumelwiko ni ngenje
ga hombe canjeni ga yona.

xip. 1. 18. & 9. 1.

2 Yi lo mu koma drako, leyo
nyoka ya kale, yi nga Dia-
boli ni Satani, yi lo mu bo-
ha kumi ga mazana ya ma-
lembe,

2 Pet. 2. 4. Jude 6. xip. 12. 9.

3 Yi lo mu hoxa nkeleni wu
nga gumelwiko, yi lo wu
vala, yi lo wu tiyisa hehla
kakwe, kasi a nga kohlisi
matiko kambe, ku karala
kumi ga mazana ya male-
mbe ma ta tatiseka: a nza-
ko ka le*z*i i yimelwe akuba
a *k*la*k*liwa xikatanyana.

xip. 16. 14, 16. xipm. 8.

4 Nzi lo wona *z*itsamo *z*a
wukosi, ni laba ba tsamile-
ko ka *z*ona, ni kulamula ku
nyikwa ka bona: nzi lo wo-
na mifehefemulo ya bona
laba ba nga tse*n*wa tihloko
hi ku wustumunyu ka Jesu,
ni gezu ga Nungungulu, ni
laba ba nga kala ku kozela
xihari, hambu ni xifananiso
xa xona, hambu ni ku amu-
kela a marika *z*imo*b*yeni *z*a-
*b*ye ni hehla ka man*d*la ya-
*b*ye; ba lo hanya, ba lo fu-
ma ni Kristu a kumi ga
mazana ya malembe.

Mat. 19. 28. Luka 22. 30. Roma 8. 17. 1 Kor. 6. 2, 3. 2 Tim. 2. 12. xip. 5. 10. & 6. 9. & 13. 12, 13, 15, 16.

5 Laba ba seleko ka bafileko
a ba hanyangi kambe ku
karala ku mbeteka kumi ga
mazana ya malembe. Loku
ku hi kuvuka ko sangula.

6 U katekile u basile yena a
hlengelako a kuvuka ko sa-
ngula: a kufa ka wumbiri

a ku na ntamo hehla ka bo-
na; kanilezi ba ta maha ba-
pristi ba Nungungulu ni ba
Kristu, ba ta fuma *zinwe*
naye kumi ga mazana ya
malembe.
1 Pet. 2. 9. xipm. 4. xip. 1. 6. & 2. 11. & 5. 10. & 21. 8.

7 Laha kumi ga mazana ya
malembe na ma mbelile, Sa-
tani i ta *kla*kliwa kuko*n*we-
ni kakwe,
xipm. 2.
8 I ta humela ku kohlisa ma-
tiko ma nga kugumelweni
ka mune ka misaba, Gogi
ni Magogi, a ba tsombanyisa
kati gi*n*we kulwa: a tsengo
wa*b*ye kwatsi hi seke ga
bimbi.
xipm. 3, 10. xip. 16. 14.
9 Ba *k*latukela mikobeni ya
misaba, ba ranzela *z*ikun*d*la
*z*a bobasa le*z*o, ni muti lowu
wu ranzekako: ni nzilo wu
relela hi le tilweni, wu ba
kadamula.
10 Ni satani loyi a nga ba ko-
hlisa a hoxwa ti*b*eni ga nzi-
lo ni solufa, laho ku nga
kona xihari ni muprofeti
wa mawunwa; ba ta xani-
swa mumu ni wusiku kala
kupinzuka ni kupinzuka.
xipm. 8. xip. 14. 10, 11. & 19. 20.

11 Nzi lo wona xitsamo xa
wukosi xa hombe xo basa.
ni loyi a tsamileko ka xona,
le ngoheni ka yena misaba
ni tilo *z*i tsutsuma; a gi ku-
miwangi wutsamo ga *z*ona.
2 Pet. 3. 7, 10. 11. xip. 21. 1.
12 Nzi lo wona bafileko, baho-
mbe ni batsongwani, ba yi-
mile mahlweni ka xitsamo
xa wukosi; ni mabuku ma
wa vululwe: buku gi*n*wani
gi wa vululwe lego buku ga
wutomi: ni bafileko ba la-
mulwa hi le*z*o *z*i tsalilweko
le mabukwini, kota mitiro
ya*b*ye.
Mat. 16. 27. Roma 2. 6. Fil. 4. 3. xipm. 13. xip. 2. 23. & 3. 5. & 13. 8. & 19. 5. & 21. 27. & 22. 12.
13 Ni bimbi gi lo nyika bafile-
ko laba ba nga hi ka gona;
kufa ni Hayidesi ku lo nyi-
ka a bafileko laba ba nga ka
*z*ona: ba lamulwa munhu
ni munhu kotisa mitiro ya-
*b*ye.
xipm. 12. xip. 6. 8.
14 A kufa ni Hayidesi *z*i lo
hoxwa ti*b*eni ga nzilo. Lo-
ku hi kufa ka wumbiri, a
ti*b*a ga nzilo.
1 Kor. 15. 26, 54, 55. xipm. 6. xip. 21. 8.
15 Ni wihi loyi a nga kala ku
kumiwa na tsalilwe le bu-
kwini ga wutomi, i lo ho-
xwa ti*b*eni ga nzilo.
xip. 19. 20.

XIPIMO 21.

1 Nzi lo wona tilo gi*s*wa ni
misaba yi*t*ra: hakuba tilo
go sangula ni misaba ya sa-
gula *z*i hunzile; ku nga hi
kona bimbi kambe.
2 Pet. 3. 13. xip. 20. 11.
2 Nzi lo wona muti wo basa, a
Jerusalema gi*s*wa, gi relela
Nungungulu le tilweni, hi ka
gi longisilwe kota makoti a
bombeleko a nuna wakwe.
2 Kor. 11. 2. Gal. 4. 26. Heb. 11. 10. & 12. 22.& 13. 14. xipm. 10. xip. 3. 12.

3 Nzi lozwa a gezu ga hombe le xitsa*n*weni xa wukosi giku, Languta, a xaxa wa Nungungulu ba*n*hwini, i ta tsama nabo, ba ta maha banhu bakwe, Nungungulu wutsumbu i ta tsama na bona, a hi Nungungulu wa*b*ye:
2 Kor. 6. 16. xip. 7. 15.
4 Yena i ta kulula mihloti ya*b*ye yon*k*le mahlweni ya bona; ku nga ta haba kona kufa; ku nga ta haba kona mikosi, hambu ku rila, hambu kubayisa, kambe: hile*z*i *z*ilo *z*o sangula *z*i hunzile.
1 Kor. 15. 26, 54. xip. 7. 17. & 20. 14.
5 Ni loyi a tsamileko xitsa*n*weni xa wukosi i nga lo, Languta, nzi maha *z*ilo *z*onkle *z*iswa. Ni ku ngalo, Tsala: hakuba leti timhaka tinene ti tsumbekile.
2 Kor. 5. 17. xip. 4. 2, 9. & 5. 1. & 19. 9. & 20. 11.
6 A ku ngalo ka mina, Ku mahekile. Hi mina Alfa ni Omega, wa kusangula ni wa kumbetisa. Nzi ta mu nyika loyi a zwako tora le hlo*b*yeni ya mati ya kuhanya hi matsenya.
Joh. 4. 10, 14. & 7. 37. xip. 1. 8. & 16. 17. & 22. 13, 17.
7 Loyi a hlulako u taga tsomba ya le*z*i *z*ilo; Nzi ta maha Nungungulu wakwe, yena i ta maha *n*wananga.
Heb. 8. 10.
8 Kanile*z*i laba bacabisako, ni ba nga kolwiko, ni ba matsoho, ni badayi, ni *z*ibayi, ni baloyi, ni ba kozelako *z*ifananiso, bon*k*le bahembi mawunwa, ba ta abelwa wutsamo le ti*b*eni gi vurako ga nzilo ni solufa; loku hi kufa ka wumbiri.
1 Kor. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Efe. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. Heb. 12. 14. xip. 20. 14, 15. & 22. 15.

9 Ku locikela ka mina yi*n*wani ya tingelosi ta n*k*lanu ni timbiri ti nga hi ni n*k*lanu magombe ni mambiri, matele *z*ixaniso n*k*lanu ni *z*imbiri *z*o gumesa; yi lo wulawula na mina, yiku, Wa ngata, nzi ta ku kombeta makoti, a sati wa Ivana.
xipm. 2. xip. 15. 1, 6, 7. & 19. 7.
10 Yi nzi rwala le Moyeni kuya xitsungeni xa hombe ni xo leha, yi kombeta lowo muti wo basa Jerusalema, gi relela le tilweni hi le ka Nungungulu,
xipm. 2. xip. 1. 10. & 17. 3.
11 Gi hi ni wukosi ga Nungungulu: a kuwonekela ka gona kwatsi hi ri*b*ye go saseka nguvu, ku kwatsi hi ri*b*ye ga jaspari, gi basisile ku kwatsi hi krustali,
xipm. 23. xip. 22. 5.
12 Wu hi ni kurisi ga hombe gi lehile; wu hi ni kumi tinyangwa ni timbiri, ni tnyangwani ngelosi kumi ni timbiri; ni mabito ma tsalilwe kona, laya ma nga mabito ya kumi ni timbiri tixaka ta banana ba Israeli:
13 Le mutsuwuka-gambo tinyangwa tinharu; le nwalungu tinyangwa tinharu; le dzongeni tinyangwa ti-

nharu; le muhlwa-gambo ti-
nyangwa tinharu.
14 Ni kurisi ga muti ga hi ni
*z*ikegetelo *z*a kumi ni *z*imbi-
ri, ka *z*ona ku hi ni mabito
ya kumi ni mambiri ya ba-
postoli ba kumi ni bambiri
ba Ivana.
Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Efe. 2. 20.
15 Ni loyi a wulawulako na
mina a ku kwatsi woringa-
nisa a hi ni lihlanga lanza-
lama kuringanisa muti, ni
tinyangwa ta kona, ni kuri-
si ga kona.
xip. 11. 1.
16 Ni muti wu akilwe hi ma-
*k*lelo ya mune, ni kuleha ka
wona ku kotisa a ku kwatsi
hi ku anama ka wona: wu
ringaniswa muti hi lihla-
nga, ku wa hi kumi ga ma-
zana ni mazana mambiri
amastadiu: aku leha ni ku
anama ni ku*k*lakuka ka
wona ku ringana.
17 Yi ringanisa lingingisi la
kona, ku hi zana ni mune
wa makumi ni mune ya
mawoko, kotisa kuringani
sa ka munhu, a ku ngalo,
ka ngelosi.
18 Ni ku akiwa ka kurisi ga
wona ku hi jaspari: ni mu
ti hi nzalama yi nyekisilwe-
ko, kotisa woni gi kwezi-
mako.
19 Ni *z*ikegetelo *z*a kurisi *z*i
mbombisilwe hi tixaka to-
n*k*le ta mari*b*ye yo saseka.
A xikegetelo xo ranga xi
wa hi jaspari; le xa wumbi-
ri, isafeyiri; le xa wunharu,
ikalkedoni; ni xa wumune,
emeraldi;
20 Ni xa wun*k*lanu, isardoni-
ki; ni xa wun*k*lanu ni xi-
*n*we, isardiusi; ni xa n*k*lanu
ni *z*imbiri, ikrosaliti; ni xa
wun*k*lanu ni *z*inharu, ibe-
rule; ni xa wun*k*lanu ni
mune, itopazi; ni xa ku-
mi, ikrusoprasu; ni xa ku-
mi ni xi*n*we, ijakinto; ni
xa kumi ni *z*imbiri, ame-
tiste.
21 A tinyangwa ta kumi ni ti-
mbiri ti hi ni mapareli ya
kumi ni mambiri; ni leyo
nyangwa yi wa hi ni pareli
gi*n*we: ipango ya muti ma
wa hi ya nzalama yi nyeki-
silweko, kwatsi hi woni gi
wonisisako.
xip. 22. 2.
22 Nzi lo wona ku nga hi kona
tempeli lomo: hakuba Hosi
Nungungulu wa Ntamowo-
n*k*le, ni Ivana, ba hi te-
mpeli ya wona.
Joh. 4. 23.
23 Ni muti a wu labi gambo,
hambu ni hweti, ku woni-
nga: hakuba wukosi ga Nu-
ngungulu hi ku wonekela,
ni kandiya ya kona hi Iva-
na.
xipm. 11. xip. 22. 5.
24 Ni matiko ma ta famba ku-
wonekeleni ka wona: ni ti-
hosi ta misaba ti neha wu-
kosi ka wona.
25 Ni tinyangwa ta wona ti
nga ta valwa futsi hi siku
(hakuba ku nga ta ha kuba
kona wusiku kona):
xip. 22. 5.

26 Ti lo neha wukosi ni kudzu-
nziwa ka matiko ka wonà:
xipm. 24.
27 A ku nga ta engena ka wo-
na ni xilo xi*n*we xi nyenye-
zako, hambu ni loyi a na ku
ni wuxezi ni xihembi xa
wunwa: kanilezi laba boce
ba tsalilweko bukwini ga
wutomi ga Ivana.
Fil. 4. 3. xip. 3. 5. & 13. 8. & 20. 12. & 22. 14, 15.

XIPIMO 22.

1 I lo nzi wonisa a congo wa
mati ya wutomi, ma sase-
kile kwatsi hi krustali, ma
huma le xitsa*n*weni xa wu-
kosi xa Nungungulu ni Iva-
na, ni laha xikari ka pango
ga wona.
2 Seno ni seyi ka congo ku
wa hi kona sinya ya wuto-
mi, wona wo lu *t*rala miha-
nzu ya kumi ni mimbiri,
wu humesa mihanzu ya
wona hweti ni hweti: ni
ma*k*luka ya sinya ma wa hi
kuhanyiswa ka matiko.
xip. 2. 7. & 21. 21, 24.
3 A ku nga ta ba kambe wu-
xezi: xitsamo xa Nungu-
ngulu ni xa Ivana xi ta ba
kona: ni *z*itiri *z*akwe *z*i ta
mu kozela;
4 Ba ta wona ngohe yakwe;
ni bito gakwe gi ta ba *z*imo-
*b*yeni *z*a*b*ye.
Mat. 5. 8. 1 Kor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2. xip. 3. 12. & 14. 1.
5 Ku nga ta ba kona wusiku
kambe; a ku labeki kuwo-
ninga ka kandiya, hambu
ni kuwonekela ka gambo;
hakuba Hosi Nungungulu i
ta ba nyika ku wonekela:
ba ta fuma kala kupinzuka
ni kupinzuka.
Roma 5. 17. 2 Tim. 2. 12. xip. 3. 21. & 21. 23, 25.

6 A ku ngalo ka mina, Leti
timhaka ti tsumbekile ti ne-
ne: ni Hosi, Nungungulu
wa mimoya ya baprofeti, i
lo rumela ngelosi ku ko-
mbeta *z*itiri *z*akwe a *z*ilo
*z*i ta nga maheka lokulo-
ku.
xip. 1. 1. & 19. 9. & 21. 5.
7 Languta, nza ta lokuloku.
U katekile loyi a hlayisako
a timhaka ta kuprofeta ka
legi buku.
xip. 1. 3. & 3. 11. xipm. 10, 12, 20.

8 Mina Johani nzi hi loyi a
nga wona a ngazwa le*z*i
*z*ilo. Nzi lo wona nzi lo-
zwa, laha na nzi zwile na
nzi wonile, nzi lowa lahasi
ku kozela mahlweni ka nge-
losi leyi yi nga nzi kombeta
le*z*i *z*ilo.
xip. 19. 10.
9 Yiku ka mina, Klariha u
nga mahi: nzi xitiri *zin*we
na wena ni banakuloni ba
wena baprofeti, ni laba ba
hlayisako timhaka ta legi
buku: kozela Nungungu-
lu.
xip. 19. 10.

10 Yiku ka mina, U nga tiyi-
si a timhaka ta loku kupro-
feta ka legi buku; hile*z*i xi-
kati xi tsinele.
xip. 1. 3. & 10. 4.
11 Loyi a nga lulamangiko, a

mahe ku nga lulami kambe: loyi a nyenyezileko, a mahe kunyenyeza kambe: ni loyi a lulamileko a mahe kululama kambe: ni loyi a basileko, a mahe kubasa kambe.
2 Tim. 3. 13.

12 Languta, nzata lokuloku; a ncacazelo wa mina wu na mina, ku nyika munhu ni munhu kwatsi hi kuwoneka ka mitiro yakwe.
Roma 2. 6. & 14. 12. xipm. 7. xip. 20. 12.

13 Nzi mina Alfa ni Omega, nzi wa kusangula ni wa kugumesa, wa ranga ni wa kumbetisa.
xip. 1. 8, 11. & 21. 6.

14 Ba katekile laba ba hlazako tinguwo ta*b*ye, kasi ba fanele kwatsi kuta le sinyeni ya wutomi, ba engene hi tinyangwa mutini.
1 Joh. 3. 24. xipm. 2. xip. 2, 7. & 21. 27.

15 Hi le han*d*le ti kona ti*b*yana, ni baloyi, ni *z*ibayi, ni badayi, ni bakozeli *z*ifananiso, ni wihi a *z*i ranzako ni hemba wunwa.
1 Kor. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Kol. 3. 6. Fil. 3. 2. xip. 9. 20, 21. & 21. 8.

16 Mina Jesu nzi rumile a ngelosi ya mina a kukustumunya lezi zilo ka *n*wina ticecini. Nzi mutsu ni lixaka la Davida, ni nyeleti yo basa yi ngangamelako ya mixo.
2 Pet. 1. 19. xip. 1. 1. & 2. 28. & 5. 5.

17 A Moya ni makoti be ngalo, Ngona. Ni loyi a zwako, i te ngalo, Ngona. Ni loyi a zwako tora, ate: ni wihi a vumelako, a teke mati ya wutomi hi matsenye.
Joh. 7. 37. xip. 21. 2, 6, 9.

18 Nzi kustumunya ka munhu ni munhu laba ba zwako timhaka ta loku kuprofeta ka legi buku, Loku kani hi wihi a ta nga engetela le*z*i *z*ilo, Nungungulu i ta engetela *z*ixaniso *z*i tsalilweko bukwini legi:
19 Loku kani hi mani a susako timhaka ta buku ga loku kuprofeta, Nungungulu i ta susa xipanze xakwe sinyeni ya wutomi, ni le mutini wo basa, le*z*i *z*i tsalilweko bukwini legi.
xip. 3. 5. & 13. 8. & 21. 2.

20 Yena loyi a kustumunyako le*z*i *z*ilo aku, Inaka: nzata lokuloku. Ameni: ngona, Hosi Jesu.
Joh. 21. 25. 2 Tim. 4. 8. xipm. 12.

21 A wuxinji ga Hosi ya hina Jesu a gibe ka bobasa. Ameni.
Roma 16. 20, 24. 2 Tesa. 3. 18.

ZA KUTSALWA.

KUTRALWA.

ZA KUTSALWA.

KU*T*RALWA.

ZA KUTSALWA.

KUTEKIWA.

ZA KUTSALWA.

KUTEKIWA.

ZA KUTSALWA.

KUFA.

ZA KUTSALWA.

KUFA.

ZA KUTSALWA.

KUFA.

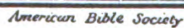

MAP
OF THE
SINAI PENINSULA
SHOWING
THE JOURNEYS OF THE ISRAELITES.
from Egypt
to the promised Land.
Scale of English Statute Miles.
GREAT SEA
(MEDITERANEAN)
MOUTHS OF THE NILE
Shihor or the Nile
GOSHEN
Zoan
(Tanis)
Tahpanhes
Migdol
Pibeseth
(Bubastis)
Rameses
Pathom Patumus
Heroopolis
Succoth?
Etham?
Beth Shemesh On.
Heliopolis
Migdol
Pihahiroth
Baal Zephon
Memphis Noph
L. Menzaleh
L. Moeris
Wilderness of Shur
Stream of Egypt
(Wadi el Arish)
Wilderness
of Paran
Et Tih the Wanderings
ARABIA PETRAEA
Marah
Elim
GULF OF HEROOPOLIS
(G. OF SUEZ)
Wilderness of Sin
Rephidim Paran
Kibroth Hattaavah
Taberah
Tur
Sinai
OF ELANA (G. OF AKABA)
Midianites
Elath
Ezion Geber
EDOM
Sela
(Petra)
Maon
Wilderness of Sin
Philistines
Beersheba
CANAAN
Amonites
Amalekites
Kenites
Ain Gadis
(Kadesh Barnea?)
Kadesh Barnea
Hebron
JERUSALEM
Jericho
Gilgal
DEAD SEA
MOAB
Baal Meon
Kiriathaim
Dibon
Aroer
Ar of Moab
Kir Moab
Tophel
Bozrah
Arindela
American Bible Society.

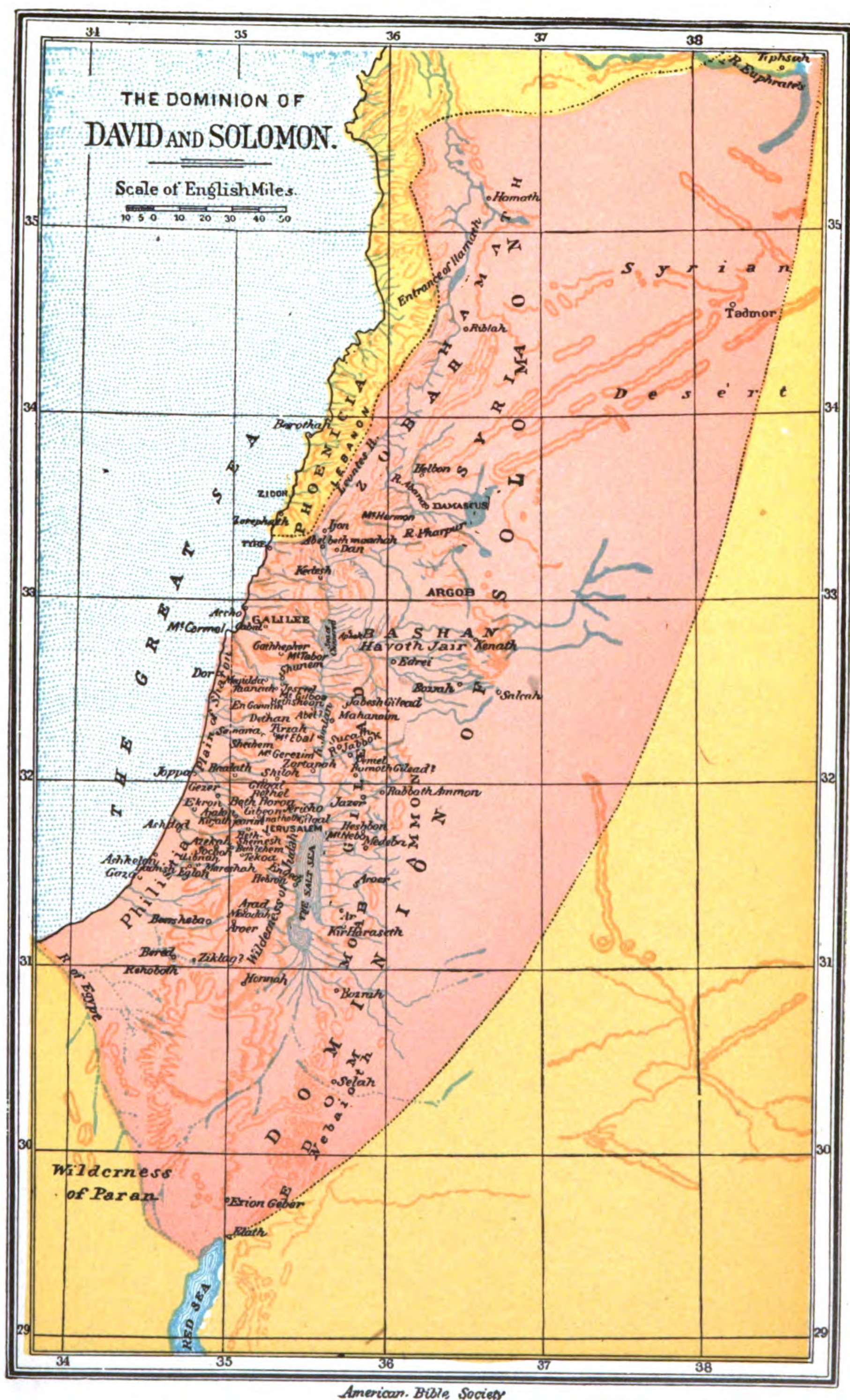
CANAAN

AFTER THE CONQUEST

as divided amongst the tribes

Scale of English Miles.

American Bible Society

THE KINGDOMS OF JUDAH AND ISRAEL.

Scale of English Miles

10 5 0 10 20 30 40 50 60

34° 35° 36° 37°

THE GREAT SEA

PHOENICIA

ZOBAH

SYRIA

LEBANON MT.

R. Leontes

Helbon

R. Abana

DAMASCUS

ZIDON

Zarephath

Mt. Hermon

Ijon

R. Pharpar

TYRE

Abelbethmaachah

Dan

Kedesh

ARGOB

Accho

GALILEE

Cabul

Mt. Carmel

BASHAN

Kenath

Aphek

Gathhepher

Mt. Tabor

SEA OF CHINNERETH

Edrei

Shunem

Dor

KINGDOM OF ISRAEL

Megiddo

Taanach

Jezreel

Mt. Gilboa

En Gannim

Bethshean

Bozrah

Salcah

Dothan

Abel

Jabesh Gilead

Mahanaim

Beth Gamul

Plain of Sharon

R. Jordan

GILEAD

Samaria

Tirzah

Mt. Ebal

Shechem

Succoth

Jabbok R.

Mt. Gerizim

Zartanah

Penuel

Ramoth Gilead?

Joppa

Shiloh

Gilgal

Bethel

Rabbath Ammon

Gezer

Ekron

Beth Horon

Jericho

Anathoth

Gilgal

Jazer

AMMON

Ajalon

Mizpeh

Kirjath Jearim

JERUSALEM

Heshbon

Ashdod

Azekah

Bethshemesh

Bethlehem

Mt. Nebo

Medeba

Ashkelon

Socoh

Tekoa

Beracha

Lachish

Libnah

Eglon

Mareshah

Hebron

THE SALT SEA

Gaza

KINGDOM OF JUDAH

Aroer

Engedi

R. Arnon

Philistia

Gerar

Arad

Ar

MOAB

Beersheba

Moladah

Aroer

Wilderness of Judah

Kir Horaseth

Bered

Rehoboth

Ziklag?

River of Egypt

Hormah

Bozrah

Selah

31° 32° 33° 34°

American Bible Society

ASSYRIA

AND THE ADJACENT LANDS

Illustrating the Patriarchal Period & the Captivities

English Miles.

0 50 100 150 200 250 300

American Bible Society

PALESTINE

IN THE TIME OF CHRIST.

English Miles.

10 5 0 10 20 30 40 50

34 35 36 37

THE GREAT SEA

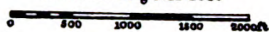
Tripolis
Berytos
SIDON
Sarepta
Tyre
Ptolemais
Mount Carmel
CESAREA
Apollonia
Antipatris
Joppa
Jabneel
Nicopolis
? Emmaus
Azotus
Ascalon
Gaza
Gerar

PHOENICE
Mt. Lebanon
R. Leontes
TETRARCHY OF ABILENE
Abila
DAMASCUS
Mt. Hermon
CESAREA PHILIPPI
ITUREA
TETRARCHY OF PHILIP
TRACHONITIS
AURANITIS
BATANEA
Canatha
Edrei
Bethsaida Julias
Gergesa
Chorazin
Capernaum
Bethsaida
Magdala
TIBERIAS
Sepphoris
Cana
Nazareth
Mt. Tabor
Nain
GALILEE
Gadara
Abila
Capitolias
Decapolis
Bethsheano
Pella
? Salim
? Aenon
Samaria
SAMARIA
Sychar
Jacob's Well
Plain of Sharon
River Jordan
PEREA
Jabbok
Gerasa
Rabboth Ammon
Lydda
Ephraim
Rama
Jericho
JERUSALEM
Bethany
Bethlehem
Bethabara ?
Heshbon
Mt. Nebo
Machaerus
DEAD SEA
Riv. Arnon
JUDEA
Hebron
Juttah
Kerioth
Wilderness of Judea
PROVINCE OF JUDEA
IDUMEA
ARABIA

American Bible Society

PLAN OF ANCIENT JERUSALEM

Scale of English feet

Wall of Agrippa
NEW CITY
BEZETHA
Psephinus
Second Wall
ACRA
LOWER CITY
ANTONIA BARIS
MOUNT MORIAH
Temple
Gate
Pool of Hezekiah
First Wall
Upper Pool of Gihon
Aqueduct
Hippicus
UPPER CITY
ZION
Aqueduct
Tyropoeon Valley
OPHEL
Pool of Bethesda
Aqueduct
Lower Pool of Gihon
Pool of Siloam
Valley of Hinnom
Aqueduct
En Rogel
Valley of the Kidron
Gethsemane
MOUNT OF OLIVES

American Bible Society

MAP
Illustrating the Missionary Journeys and Last Voyage
OF THE
APOSTLE PAUL.
ST PAULS JOURNEYS.
1. Antioch to Derbe, Derbe to Antioch.
2. Antioch to Corinth, Corinth to Antioch.
3. { Antioch to Ephesus, Ephesus to Corinth and back
4. { Ephesus to Corinth, Corinth to Jerusalem
5. Jerusalem to Rome.
Scales.
English Miles
Roman Miles
15° East of Greenwich
American Bible Society
THE GREAT OR MEDITERRANEAN SEA
ADRIA OR IONIAN SEA
THYRRHENIAN SEA
ADRIATIC SEA
PONTUS EUXINUS
BLACK SEA
SYRTIS MAJOR
GULF OF SIDRA
AFRICA
TRIPOLI
LIBYA
CYRENAICA
PENTAPOLIS
EGYPT
ARABIA
SYRIA OR ARAM
ITALY
SICILY
BRUTTI
THRACE
MACEDONIA
EPIRUS
ACHAIA
CORINTH OR GREECE
PELOPONNESUS
AEGEAN SEA
MYSIA
LYDIA
PHRYGIA
GALATIA
PONTUS
CAPPADOCIA
LYCAONIA
PISIDIA
PAMPHYLIA
LYCIA
CILICIA
CRETE (CANDIA)
CYPRUS
ROME
Syracuse
Rhegium
Brundusium
Philippi
Thessalonica
Athens
Ephesus
Antioch
Tarsus
Derbe
Lystra
Iconium
Damascus
Jerusalem
Alexandria
Cyrene
Melita
Malta
Rhodes
Patmos
Chios
Samos
Troas
Byzantium
Sinope
Salamis
Paphos
Fair Havens
Lasea
Clauda
Phenice
Nicopolis
Tavium
Ancyra
Memphis
Pelusium
Petra